فهرست جلد السادس من شرح المثنوی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی جعل القسم السادس من كتاب المثنوی المعنوی الالهی الربانی مظهر العجائب والعبر * وصيره من بين اخواته الخمسة كالجهة الفوقية المزينة بنجوم العلوم التی يهتدی بها السالكون فی ظلمات بحر الحوادث و بر الصور * وابياته الشريفة كالشهب الزاهرة فی طرد الخواطر النفسانية والافكار الشيطانية من قلوب اهل النظر * وصلی الله علی نبيه محمد سيد البشر * وشفيع العصاة يوم المحشر * وعلی آله واصحابه الذين كانوا عند النبی كأنهم علی رؤسهم الطير * من حسن الآداب والسير * امابعد * حمد الله العزيز الغفار والصلوة والسلام علی نبيه محمد المختار * اين مجلد ششم را نيز بر آن اعتبارات سابقه قياسی كن زيرا اين مجلد نيز بدان اعتبارات مذكوره بر سائر اخوات خود فضيلتی ودرجاتی دارد كه اين نيز من حيث المرتبه چون جهت فوقانيست بنجوم علوم وعرفان مزين كشته * و بمصابيح معارف وايقان منورشده لازم آمد كه تحرير شرح اين مجلد انيز رغبتی وهمتی نمايی وسعی وجهدی كنی تا طالبان علم مثنوی وشاربان رحيق معنوی * هر يار كه ازين شرح شريف استفاده كنند ترا بدعای خير ياد دارند وحب حب تواندر زمين سينه بكارند * بدانكه آن زبدهٔ اولياى عالی صفات * وآن خلاصهٔ اصفيای رفيع الدرجات * مفتاح مغالق ابواب مثنوی ومصباح ظلمات شكوك وشبهات معنوی بديباجهٔ اين دفتر چنين ابتدا كند و بفرمايد (مجلد ششم از دفترهای مثنوی ومبينات معنوی) مبينات مبينه نك جمعيدر مبينه برهانه وحجته ديرلر يعنی معنوی اولان مبينه لردن ومثنوی شريفك دفترلرندن آلتنجی مجلد (كه مصباح ظلام وهم وشبهت وخيالات شك وريبت باشد) كه وهم وشبهت وخيالات شك وريبت ظلامنك مصباحيدر مصباح چراغ منيره ديرلر ظلام ظلمت معناسنه‌در وهم حواس خمسهٔ باطنه‌دن برقوهٔ مدركه‌در كه جزئياتی ادراك ايلر وادراكنده

دخی اكثر خطا وغلط ايلر شبهت التباسه ديرلر يعنی شول خاطره‌يه ديرلر كه آنك حقيقتی معلوم اولميه خيالات خيالك جمعيدر خيال دخی حواس خمسهٔ باطنه‌دن برقوتدركه حواسدن زائله اولان صورلردن منتقشه اولور و بوقوت خياليه حس مشتركه خزينه كبی كلور شك برنسنه نك وجوديله عدمی مابيننده تردد ايلمكدر ريبت قلبه قلق واضطراب ويرن خاطره‌يه ديرلر وشك معناسنه دخی استعمال ايدرلر وهم وشبهت وخيالات وشك وريبت بوجمله‌سی درونه كدورت ويريجی وقلبه ظلمت براغيجيلردر اكر منور درون اولان برمصباح اولمزايسه قلب بونلر واسطه‌سيله مظلم ومكدر اولور پس دفاتر مثنوی شريفدن بو دفتر و براهين معنويدن بو برهان انور وهم وشبهت وخيالات وشك وريبت ظلامنك مصباحی اولور و بو سراج منيرك انوار يله سالك خانهٔ دلدن بو كونه ظلمتلری دفع وازاله قيلور (واين مصباح را بحس حيوانی ادراك نتوان كرد) وبو مصباحی حس حيوانی ايله ادراك ممكن اولماز يعنی بز بو قسم سادسه مصباح ظلام وهم وشبهت ديو تعبير ايلدك بو مصباح مصباح صوری دكلدر كه حس حيوانی ايله ادراك اولنه بو مصباحی حس حيوانی ايله ادراك ايلمكه بركسه قادر دكلدر بونی بر بصر بصيرتی اولان كيمسه ادراك ايلر و بصر بصيرتی اولمين وحيوانيت مرتبه‌سندن كذر قيلمين كيمسه‌لر مجرد حس حيوانيه ايله بو مصباحی ادراك ايلمكه تاب وتوان طوتمز * (زيرا مقام حيوانی اسفل سافلينست كه ايشانرا از بهر عمارت صورت عالم اسفل آفريده اند) * زيرا حيوانه منسوب اولان مقام و ياخود حيوانيت مقامی اسفل سافليندر نتكيم * ثم رددناه اسفل سافلين * آيت كريمه‌سيله مقام حيوانيته اشارت قيلنمشدر كه اول حيوانلری وحيوان منزله‌سنده اولان انسانی عالم اسفلك صورتنی عمارت ايلمكدن اوتری يارانمشلردر يعنی بو حيوان سيرت اولان انسانی اسفل سافلين اولان دنيانك وعالم طبيعتك صورتنی تعمير ايلمكدن اوتری خلق ايلمشلردر اكر بونلر اولميدی دنيا خراب اوليدی كما قال عليه السلام * لولا الحمقا لخربت الدنيا * (وبر حواس ومدارك ايشان را دائرهٔ دركشيده اند كه ازآن دائره تجاوز نكنند ذلك تقدير العزيز العليم) * و بونلرك حواس ومداركی اوزره بر دائره چكمشلردر حواس حسك ومدارك مدركك جمعيدر مدرك مصدر ميميدر بمعنی درك يعنی اول حيوان وحيوان منزله‌سنده اولان انسانك حسلری وادراكلری اوزره بر دائرهٔ معنوی وسور غيبی چكمشلردر كه اول دائرهٔ معنويدن وسور غيبيدن بونلرك حواس ومداركی تجاوز ايده‌مزلر وكندی مقيد اولدقلری مرتبه‌لردن طشره كيده‌مزلر بو دائرهٔ معنوی و بونلرك حواس ومداركی اوزره سور غيبی چكلمك عليم وعزيز اولان خدانك تقديريدر پس اول الله هرشيئه برحد معين و برمركز مبين تقدير ايلمشدر كه

اول شیٔ حق تعالینك تقدیر ایلدیکی حددن ودائره‌دن تجاوز ایلمکه قادر اولماز
و یول بولماز * (یعنی مقدار رسیدن نظر ایشان وجولان عمل ایشان بدید کرد) *
یعنی بونلرك نظرلرینك ایرشمسنك مقداری‌نی ودخی بونلرك عملنك جولانی‌نی
اول عزیز وعلیم اولان خدا ظاهر ایتدیکه اصلا بونلرك عملنك جولانی اول
مقدار معیندن ایلرو کتمز وانلرك مبلغ نظری خدای تعالینك تعیین وتقدیر ایلدیکی
حدمعیندر تجاوز ایتمز (چنانکه هرستارهٔ رامقدار یست وکارکاهی ازفلك تاآن
حدعمل او برسد) مثلا انجاینکه هر برستاره ایچون فلکده برمقدار وبرکارکاه
واردرکه انك عملی اول حده‌دك ایریشور واول حددن تجاوز ایلمز نتکیم حق
تبارك وتعالی سورهٔ یس‌ده بیورر * والشمس تجری لمستقر لها ذلك تقدیر العزیز
العلیم * یعنی الله تعالینك آیتلرندن بری وجملهٔ ستاره‌لردن بری شول شمسدرکه
جاری اولور انك ایچون اولان مستقره یعنی انك ایچون مخصوص ومعین اولان
قرارکاهه‌که انك دوری اول حدمعینده منتهی اولور وایلرو کتمکه واندن تجاوز
ایتمکه قادراولمز پس شمسك مستقری مسافرك مستقرنه تشبیه اولندی نتکیم
مسافردخی مسیره‌سنی قطع ایلدکده مستقرنده سفری نهایت بولور ذلك شمسك
جریاننه اشارتدر یعنی اول جری بدیعکه حکم رایقه وعبرت فایقه‌یی متضمندرکه
انده عقول وافهام متحیردر اول جمیع مقدرات اوزره قدرتیله غالب اولان
خداوندك تقدیریدر اوبله عزیزکه علمی جمیع معلوماتی محیطدر ودخی حق تبارك
وتعالی (والقمر قدرناه منازل حتی عاد کالعرجون القدیم) آیتنك موجبنجه قمر ده‌خی
یکرمی سکز منزل تقدیر ایلشدر نتکیم کلشن راز صاحبی دیمشدر * بیت * قمررا
بیست وهشت آمد منازل * شود باآفتاب آنکه مقابل * پس آنکه اوچو عرجون
قدیمست * زتقدیر عزیزیکه علیمست (بیت) مه دوروزنیم هربرجی بود *
درمهی قطع همه کردون کند) وماه کندی ایچون مقدر اولان یکرمی سکز منزلدن
طشره سیر ایتمز بلکه همان کندی ایچون تقدیر اولنان منازلده سیر ایلر وکذلك
شمس دخی قمری ادراك ایتمز وانك منازلنه کتمز نتکیم حق سبحانه وتعالی حضرتلری
بیوررلر (لا الشمس ینبغی لها ان تدرك القمر ولا اللیل سابق النهار وکل فی فلك
یسبحون) یعنی شمس ایچون صحیح ومستقیم اولماز واکا لایق وسهل کلمزکه قمر ایله
بیله بر یرده مجتمع اوله وانی شمس برمکانده ادراك قیله زیرا قمر فلك اولده واول
اون ایکی برجی برآیده قطع ایلر وآفتاب فلك چهارمده‌در واول اون ایکی برجی
بر ییلده قطع ایلر پس آفتاب سرعت سیرده ماه کبی اولسه وارن ایکی برجی
اوتوز کونده قطع قیلسه فصول سنه کندی وضعندن ساقط اولوردی وتکون
نباته وتعیش حیوانه خلل کلوردی وکیجه سابق نهاردکلدر واهل تفسیر لیلدن

مراد آیت لیل ونهاردن مراد آیت نهاردر دیمشلرکه آیت لیلدن مراد قمر وآیت
نهاردن مراد شمس اولور یعنی آیت لیل آیت نهاره سابق اولمز والی یوم القیام
قمر ضیاده آفتابه سبقت قیلمز وبوشموس واقمارك کلیسی برفلکده انبساط ایله سیر
ایدرلرکه اصلا کندی دائره‌لرندن ومسیره‌لرندن تجاوز ایتمکه وطشره کتمکه
قادر اوله‌مزلر پس وجود انسانی دخی آسمانه بکزر وانده اولان حواس ومدارك
آسمانده اولان کواکبه بکزرکه هر برکوکب کندی مدار ومسیره‌سندن نیجه تجاوز
ایلمکه قادر اوله‌مزسه هر برحس وهر برقوت مدرکه دخی کندی ایچون معین
اولان حددن تجاوز ایلمکه قادر اوله‌مز نتکیم بوخصوصده برآخر مثال دخی
ضرب ایدوب بیوررلر * (وهمچون حاکم شهریکه حکم اودرآن شهر نافذ باشد
پس درورای توابع آن شهر حاکم نباشد) * ودخی برشهرك حاکمی کبیکه انك حکمی
اول شهرده نافذ اولور پس اول شهرك توابعنك وراسنده حاکم اولمز کذلك حیوانیت
مرتبه‌سنده اولان کیمه‌لرك هم حسلری وادراکلری کندیلره مخصوص اولان
دائره‌ده حکملری نافذ اولور وکندیلره مخصوص اولان دائرنك وحد معیننك
وراسنده انلرك حکملری نافذ اولمز وهر بریسی کندیلرك محدود اولان حصه‌سندن
تجاوز قیلمز (عصمنا الله من حبسه وختمه وما حجب به المحجوبین یارب العالمین) الله تعالی
حضرتلری بزی کندینك حبسندن وختمندن معصوم ومحفوظ ایلسون ودخی
محجوبلری وممنوع ایلدیکی شیلردن بزی معصوم ایلسون آمین یارب العالمین عصم
فعل ماضی در باب ثانیدن موقع دعاده واقع اولدیغندن اوتری امر غائب معناسی
ویریلور وتقدیر کلام عصم الله حواسنا ومدارکنا من حبسه وختمه ومن حجاب
ما حجب به المحجوبین دیمکدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلری حواس ظاهره‌یی
وحواس باطنه‌یی حبس ایلسه اصلا مرتبهٔ حیوانیتدن ومقام شهوانیتدن ایلروسنی
کورمکه وانك وراسنده اولان مقامك سوزنی اشتمکه قادر اولمز وبرقلبه که حق تعالی
مهر اوره اول قلب کلام حق فهم قیلمز وکندویه نافع اولان عملی مضر اولان
عملدن فرق وتمییز ایلمز وحق حق تبارك وتعالی برکیمسه‌یی نورانی وظلمانی اولان
حجبات کثیره‌دن برحجاب ایله محجوب ایلسه اول کیمسه اول حجابك وراسنه
ناظر اولمغه وانك فوقنده اولان مراتبی واحوالی کورمکه قدرت ورخصت بولماز
نتکیم حق تعالی حضرتلری محجوب اولانلر حقنده (وجعلنا من بین ایدیهم سدا
ومن خلفهم سدا فاغشیناهم فهم لا یبصرون) بیوردی وقلبلری فهم معانی قیلمین
وکوشلری مستمع ومدرك اولمین کیمسه‌لر حقنده * وجعلنا علی قلوبهم اکنة ان یفقهوه
وفی آذانهم وقرا * بیوردی پس حق سبحانه وتعالی یه یاربنا سن بزم حواس
وادراکلرمزی مقام محسوساتده حبس قیلمه وبزم قلبلرمزی جهل وغفلت ختمی ایله

مختوم ایله و بزی محجوب اولنلر منزلنده قومه دیو روز وشب دعا ایلك سالکه لازم اولور وعاقل اولان همیشه * اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشیاء کما هی * دیو دعا ر قیلور پس حق سبحانه وتعالیدن رجامز بودرکه جمله مزك حسلرنی غشاوهٔ غفلت ایله مستور ومحبوس اولمقدن وحجاب جهالت وضلالت ایله محجوب قیلمقدن مصون ومحفوظ ایلسون آمین یارب العالمین چونکه هر قسمك اولنده قدوة العارفین وزبدة الواصلین اولان شیخ حسام الدین افندی حضرتلرینك قدس الله تعالی روحه اسم لطیفلری ایله نظمه شروع ایلك حضرت خداوندکارك دأب شریفلری اولدی ایسه بو جلدك اولنده دخی بنه اول قاعدهٔ سابقه اوزره اول حضرتك نام شریفی ایله بو قسمك دخی نظم لطیفنه شروع ایدوب اکا خطاب ایتمك ایله بو کونه ابتدا بیوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ ای حیات دل حسام الدین بسی * میل می جوشد بقسم سادسی) ای قلبك حیاتی اولان حسام الدین سادسه منسوب اولان قسمك نظمنه چوقلق میل جوش ایلر حسام الدین افندینك اسم شریفلری حسن در وحسام الدین اول حضرتك لقبیدر واول حضرته حسام الدین دیو لقب اولنمه سنك تحقیق و بیانی جلد اولك دیباجه سنده ودخی جلد ثانینك اولنده قریب اولان بیتلرده مرور ایلمشدر اول محلرده طلب اولنه وحیات دل فی الحقیقه علمدر کما قال اسدالله الغالب علی بن ابی طالب رضی الله عنه * بیت * حیات القلب علم فاغتنمه * وموت القلب جهل فاجتنبه * واصحاب فصاحت وارباب بلاغت اکثر زمانده عادلی وعالمی علم منزله سنه تنزیل ایدوب رجل عدل ورجل علم دیرلر ومحیء قلب اولان عالمی هم عین حیات قلب اولمق مرتبه سنه تنزیل ایدوب اکا فلان حیات القلب دیو تعبیر ایدرلر پس حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی مرده دللری آب حیات علم وعرفانله زنده قیلان حسام الدین افندی حضرتلرینی قدس الله سره العزیز عین حیات دل اولمق منزله سنه تنزیل ایدوب ای حیات دل اولان حسام الدین دیمکله اول حضرته خطاب قیلدیلر وقلب شریفلرندن بو قسم سادسك نظمنه کله سنه ومؤلف اولمسنه چوقلق میل ومحبت جوش وخروش ایلدیکنی هم اول حضرته مخبر اولدیلر ومیل من جوشد بقسم سادسی دیمیوب میل می جوشد دیملرنده نکته بودرکه بو قسم سادسه قلب شریفلرندن جوش ایلین کثرت میل فی الحقیقه کندی وجود مجازیلری طرفندن اولمیوب بلکه مقلب القلوب والابصار ومحول الاحوال والافکار اولان خدای تعالی حضرتلری طرفندن اولدیغنی اشعار ایلرکه قلب برشیئه مائل اولمز الا حق تعالی حضرتلرینك اول قلبی اول شیئه مائل قیلمسیله ودرون دلدن برشیئك وجودینه میل ومحبت

جوش وخروش قیلمز الامقلب القلوب اولان خدانك اول قلبی محرك ومهیج اولمسیله قیلور بسی ده اولان یا مصدریه وسادسی ده اولان یا نسبت ایچون اولور ﴿ مثنوی ﴾ کشت ازجذب چوتو علامهٔ * درجهان کردان حسامی نامهٔ * سنك کبی بر علامه نك جذبندن جهانده بر حسامی نامه کردان اولدی درجهان حسامی نامه کردان کشت تقدیرنده اولور ومشهور شد معناسی ویریلور حسامی نامه مثنوی شریفك لقبیدر حسام الدین افندی حضرتلری بونك تألیفنه علت غائیه اولدیغندن واول حضرت بونامهٔ شریفك نظمه کلمسنی حضرت مولانادن استدعا قیلدیغندن اوتری وحضرت مولانا قدس سره دخی بونامهٔ شریفی اول حضرتك مجرد استدعالری ایچون ناظم اولدقلرندن اوتری بو حسامی نامه اول حضرته نسبت قیلندی وبوکه حسامی نامه دیو لقب ویرلدی وسامی نامه هم دینلدی علامه مبالغه ایله بیلیجی دیمکدر حسام الدین افندی حضرتلری هم علم ظاهرده وهم علم باطنده علامهٔ وقت ایدی واول حضرت حضرت مولانانك وجود شریفلرندن بو سامی نامه نك نظمه کلمسنی استدعا قیلورلر وجاذب اولورلردی ونظمه کلان مکتوب ومسطور اولان ابیات شریفه یی وکلمات طیبه یی هم طالبلره وسالکلره تالی وناقل اولورلردی و بونی مستمع اولمغه ومعانیٔ شریفه سندن بهره بولمغه انلری جذب قیلورلردی واول حضرتك قوت جاذبه سیله مثنوی شریفی انلرك لساندن استماعه چوق کیمسه جمع اولورلردی واکثر طالب معرفت اولنلرك قلبنه بو کتاب مستطابك محبتی دوشوب بونك نسخه سنی آلورلردی وتعلمنه اشتغال قیلورلردی حتی اول حضرتك همت عالیه سی وقوت جاذبه سی ایله بو سامی نامه مشهور آفاق اولدی واول زمانده هم بونك نام ونشانی جهان ایچره طولدی ﴿ مثنوی ﴾ پیشکش می آرمت ای معنوی * قسم سادس درتمام مثنوی) بو بیتك لفظ شریفندن بالمطابقه مستفاد اولان معنی بودر ای معنوی اولان حسام الدین جلد سادسی مثنوینك تمام اولدیغی وقتده سکا ارمغان کتوررم وسکا آنی هدیه قیلورم دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ شش جهت رانورده زین شش صحف * کی یطوف حوله من لم یطف) ای حسام الدین چلبی بو شش صحفدن شش جهاته نور ویر تاکم انك حوالی طواف ایلیه شول کیمسه که طواف ایلمدی کی حروف ناصبه دندر تعلیل معناسنی افاده ایلر یطوف فعل مضارع مفرد مذکر غائبدر منصوبدر کی ایله فاعلی مندرکه محلا مرفوعدر لم یطف جحد مطلق مفرد مذکر غائبدر فاعلی تحتنده مستتر هودرکه من لفظنه راجعدر حول بونده طرف معناسنه در اکا متصل اولان ضمیر غائب بیت اولده اولان مثنوی یه راجعدر علی سبیل البدل شش صحفدن هر برینه راجع اولسه دخی جائزدر پس تقدیر کلام بویله

دینك اولور كه ای حسام الدین چلبی التی جهاته بوالتی صحیفه اولان مثنویدن نور
ویریعنی اطراف وجوانبده ساكن اولان اقوام وطوایفه بوشش مجلددن ماندنور
ظهوره كلان معانی منیره‌یی ایر كور تاكم بومثنوی شریفك حولنی وچوره سنی
طواف ایلین كسه طواف ایلیه كه بونك اطرافنی طواف ایلین كعبهٔ كعبهٔ شریفی
طواف ایلین قدر اجر وثواب بولور بلكه كعبهٔ حقیقینك راهنه سالك اولوب آنی
طواف ایلمك مرتبه‌سن بولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق راباپنج وباشش كارنیست *
مقصد اوجزكه جذب یارنیست) عشق كه پنج وشش ایله كاری یوقدر زیرا انك
مقصدی یارك جذبندن غیری دكلدر عشق بونده عاشق معناسنه در مبالغه‌دن
اوتری مصدر ذكر اولنمشدر وتقدیر كلام بویله دینك اولمشدر كه عاشقك بش
حواس وشش جهاتله كاری یوقدر واول عاشقك مقصد اقصی ومطلب اعلامی
یاری كندی یه جذب ایلمكدر و یاخود انك مقصدی یارنی كندوسنه جذب ایلمكدر
بوندن غیری دكلدر عاشق عدوعدد قیدنده اولمز واهل صورت كبی همان اسم
ورسم مرتبه‌سنده قالمز بلكه اول عاشق بوشش جهات اولان مرآت كونده آثار
صفات یاری مشاهده قیلور وانك قربنی ورضاسنی قلاب محبتله كندوجانبنه جاذب
اولور و بش حسی دخی انك یوردیغی یره بذل وخرج قیلور واول یار حقیقیدن
نیجه واردات وفیوضاتك ظهور قیلسنه منتظر اولور وفتوحات غیبیه وكشوفات
لاریبیه‌نك كلسنی رجا قیلور ﴿ مثنوی ﴾ بو كه فیمابعد دستوری رسد * رازهای
كفتنی كفته شود) اوله كه بو كلامدنصكره اولان كلامه حضرت حق جانبندن
ردستور یتشه سویلنمسی لازم اولان رازلر سویلنمش اوله بعد لازم الاضافه اولان
ظروف مبنیه دندر و یاخود فیمابعد هذا الكلام تقدیرنده اولور ﴿ مثنوی ﴾
بابیانی كان بود نزدیكتر * زین كنایات دقیق مستتر) برنوع بیانله كه اول بیان
یقینزك اوله بودقیق اولان مستتر كنایتلردن یعنی بواوله كه بو كلامدنصكره بردستور
آلهی ایرشه سویلنمسی لازم اولان سوزلر سویلنمش اوله شول بر بیانله كه بودقیق
اولان ومخفی ومستتر اولان كنایتلردن فهمه نزدیكتر اوله وعقله وطبعه ملایم كله
زین كنایات دقیق مستتر بیوردقلری كنایتلردن مراد ودقیق ومستتر اولان
عبارتلردن مقصود بوندن مقدم علی سبیل الكنایات بیوردقلری ابیاتدر كه
اول ابیات وكلمات من وجه طالبك فهمنه نزدیكتر دكلدر چونكم بو بر كنایات اولان
ابیات مبتدینك فهمنه نوعا نزدیكتر دكلدر پس بیوررلر كه بواوله كه بوندنصكره
دستور آلهی اوله وسویلنمسی لازم اولان رازلر بر بیانله سویلنه كه اول بو كنایات
دقیقهٔ مخفیه طریقی اوزره سویلنن ابیات غامضه‌دن مبتدینك فهمنه اقرب كله
﴿ مثنوی ﴾ رازجز بارازدان انباز نیست * رازاندر كوش منكر رازنیست)

رازرازدان اولان كیمسه‌دن غیرایله انبازدكلدر رازمنكرك كوشنده رازدكلدر انباز
اورتغه‌دیرلر یعنی اولیانك رازی محرم اولان كیمسه‌لردن غیریله اورتق اولمز ومقارنت
ومشاركت قیلز بلكه همان محرمان سراپردهٔ راز اولان عارفلرله همدم اولور
وامتزاج قیلور ومنكر راز اولیا اولنلرله همدم اولمز ومقارنت قیلمز زیرا منكر راز
اولیا اولان كسه‌لرك كوشنه كتوروب اولیانك رازنی بر بر سویلسك ونیجه براهین
ودلائل ایله انی تحقیق وتقریر ایلسك انك كوشنده اول راز اولیوب بیهوده و بیمعنی
كلام اولور ولابدا كا تصدیق قیلیوب تكذیب قیلور ﴿ مثنوی ﴾ لیك دعوت
واردست ازكردكار * باقبول وناقبول اوراچه كار) لیكن حضرت كرد كاردن
دعوت وارد درقبول وناقبول ایله اورازد انك نه كاری واردر یعنی اكرچه رازمنكرك
قولاغنده راز دكلدر ورازدان اولان نبی و یا خود ولی اول رازك منكر قولاغنده
رازاولیه جغنی ومنكر اول رازی قبول قیلیه جغنی بیلور ولیكن منكر ومستنكرلری
طریق حقه دعوت ایلمك حضرت كردكاردن وارده اولمشدر حضرت حق
(یاایها الرسول بلغ ما انزل الیك) دیو كندی رسولنه تبلیغ احكام ایلمك ایچون امر
بیورمشدر ودخی بوامتدن امر معروف ونهی منكر قیلغه وخیراته داعی اولمغه
مستحق ولایق اولان عالملره هم (ولتكن منكم امة یدعون الی الخیر و یأمرون
بالمعروف و ینهون عن المنكر) دیو امر معروف ونهی منكر قیلمغه وخلقی خیراته
داعی اولمغه امر بیورمشدر خلقك قبولیله وعدم قبولیله انلرك نه كاری واردر كه
(وماعلی الرسول الا البلاغ) آیتنك موجبنجه رسوله لازم اولان انجق بلاغ مبیندر
﴿ مثنوی ﴾ نوح نهصدسال دعوت می‌نمود * دمبدم انكار قومش می‌فزود *
هیچ ازكفتن عنان را پس كشید * هیچ اندر غار خاموشی خزید) نوح علیه
السلام حضرتلری طقوز یوز ییل قومنی دعوت ایلدی دمبدم انك قومنك انكاری
زیاده اولدی هیچ نوح حضرتلری سویلمكدن عنانی كیروك چكدیمی
بومقرر دركه چكمدی وهیچ خاموشلق مغاره‌سنه اول حضرت سوروندیمی
بومعلومدر كه سكوت مغارسنه سوروب كتمدی بو بیتده استفهام تقریری واردر
خزیدن سوروتمك واو كلمه كه دیرلر بونده صمت وسكوت جانبنه یاب یاب كتمكدن
وعاقبت سكوت ایتمكدن عبارت اولور بو بیتین شریفین اولا سورهٔ عنكبوتده اولان
بوآیت كریمه‌نك مضمونی اولور قال الله تعالی (ولقد ارسلنا نوحا الی قومه فلبث فیهم
الف سنة الا خمسین عاما) یعنی تحقیقا بز ارسال ایلدك نوحی قومنه پس اول نوح
قومنك ایچنده بیك سنه قرار ایلدی الا اللی سنه دكل زیرا اشهر روایت اولدر كه
بعد الاربعین حضرت نوح دعوته مبعوث اولوب طقوز یوز اللی سنه دعوت ایلیوب
و بعد الطوفان التمش ییل حیاتده اولمشدر و بوآیتده حضرت حبیب الله ودخی

ناسی طریق حقه دعوت قیلان مرشدلره تسلیه واردر نابلیهٔ کفار واذا وجفای فجاره
صبر ایلیه‌لر حضرت مولانانك بیت اولده نوح پیغمبر طقوز یوز ییل دعوت کوستردی
بیوردقلرندن مراد طقوز یوز ییله حصر وتحدید اولمز بلکه دعوتنك کثرت ایامنی
بیان ایلمك مراد اولور وثانیا سورهٔ نوحده اولان بو آیت کریمه‌نك مفهومی اولور
کماقال الله تعالی حاکیاعنه (قال رب انی دعوت قومی لیلا ونهارا فلم یزدهم دعائی
الافرارا) یعنی نوح علیه السلام دیدیکه یاربی تحقیقا بن دعوت ایلدم قومی کیجه
وکوندز و بونلره بنم دعوتم زیاده ایلدی الافرارلرین ضحاك بو آیت کریمه‌نك تفسیرنده
ابن عباس حضرتلرندن بویله روایت ایلرکه ان قوم نوح کانوا یضربونه حتی یسقط
و یظنون انه قدمات فیخرج فی الیوم الثانی و یدعوهم الی الله سبحانه وحکی محمد
ابن اسحق عن عبید بن عمر اللیثی انه بلغه انهم کانوا یبطشون به و یخنقونه حتی
یغشی علیه فاذا افاق قال رب اغفر لقومی فانهم لایعلمون وروی ان شیخا منهم جاء
یتوکأ علی عصا ومعه ابنه فقال یابنی لایغرنك هذا الشیخ المجنون فقال یاابتی مکنی
من العصا فاخذها من ابیه فضرب نوحا فشجه شجة منکرة فاوحی الله الیه *
ان یؤمن من قومك الامن قدآمن فلاتبتئس بماکانوا یفعلون * فانی مهلکهم ومنقذك
منهم فحینئذ دعا نوح علیهم فقال رب لاتذر علی الارض من الکافرین دیارا
فاوحی الله الیه ان اصنع الفلك ﴿ مثنوی ﴾ کفت ازبانك وعلالای سکان *
هیچ واکردد زراهی کاروان) حضرت نوح علیه السلام دیدی کلاب
صدا سندن ودخی اورمه‌لرندن وفغانلرندن هیچ کاروان یولندن کیرو دونرمی
ومقرردرکه برقافله کلابك عوعوندن اوزی یولدن کیرو دونمز پس بن دخی یوسك
سیرت اولانلرك طعن وانکارندن اوزی طریق دعوتدن نیچون دونرم دیدی پس
هر وقتنك نوحی اولان اهل روح واصحاب فتوح هربارکه کندی قوملرندن
جفا واذا کورسه‌لر بویله دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ یاشب مهتاب ازغوغای سك *
سست کردد بدر رادر سیرتك) یاخود شب مهتابده غوغای سکدن بدرك سیرده تك
و پویی سست اولورمی بومقرردرکه کلبك غوغاسندن بدر کندی سیروسلوکنده تك
و پوینی سست قیلمز اکرچه کلاب دخی کندی عادتنی ترك ایلیوب غوغادن ونباحدن
فارغ اولمز کماقیل البدر یلوح والکلب ینوح * پس بدر فلك عرفان اولان مرشدلر
سك سیرت اولان منکر ومفسدلرك بودنیاده انلره اولان جفا واذالرندن وطعن
وغوغالرندن سیروسلوکلرنی قویوب اندن رجوع قیلمزلر ودعوت وارشاد ایلمکدن
فارغ اولمزلر ﴿ مثنوی ﴾ مه فشاند نور وسك عوعو کند * هرکسی برخلقت
خودمی تند) ماه نورنی صاچر وسك عوعو ایلر هر برکسه کندی خلقتی اوزره
طولانور یعنی خاصیت ماه نورنی زمینه واهل زمینه نثار ایلمکدر وخاصیت کلب

انك نورنه قارشو اورمکدر * فطرة الله التی فطر الناس علیها لاتبدیل لخلق الله *
آیت کریمه‌سنك موجبنجه لابد هر برکسه کندی خلقت اصلیه‌سنك مقتضاسی
اوزره طولانور * وقل کل یعمل علی شاکلته * نص شریفنك موجبنجه کل انسان
کندی شاکلهٔ طبیعه‌سنك مقتضاسی اوزره عمل قیلور * وکل اناء یترشح بمافیه *
قولنك مفهومنجه هرکسك کاسهٔ وجودنده نه وضع اولدیسه اول ظهوره کلور
هربارکه اهل ضلالات واصحاب غوایت اولان کسه‌لردن فسق ومعصیت وکبر
ونخوت و بونلر امثالی اولان خصلت ظهوره کلسه اهل هدایت واصحاب
طاعت اولان صاحب سعادتلردن انلره رفق وملایمت واطفله پند ونصیحت
وطریق حقه ارشاد ودعوت ایلمك صادر اولور ﴿ مثنوی ﴾ هرکسی راخدمتی
داده قضا * درخور آن کوهرش درابتلا) قضای الهی هر برکیمسه‌یه برخدمت
و یرمشدر ابتلا وامتحانده اول کیمسه‌نك اول کوهرینه لایق یعنی هر برکیمسه‌یی
حق سبحانه وتعالینك قضاسی برخدمت ایچون دوزمش واول کیمسه‌یه ابتلا
وامتحان وقتنده انك ذاتنه لایق اول خدمتی و یرمش واول کیمسه اول خدمت ایچون
مخلوق اولمش فکل میسر لماخلق له حدیثنك حسبنجه هرکسه نه خدمت ایچون مخلوق
اولدیسه اول خدمت میسر اولمش وغیر یسی اکا صعب وعسیر کلمش ﴿ مثنوی ﴾ چونکه
نکذاردسك آن نعرهٔ سقم * من مهم سیران خودرا چون هلم)چونکیم سك اول سقیم
وقبیح اولان نعره‌یی ترك ایلمز بن ماهم کندی سیرانمی نیچون قورم یعنی چونکیم
سك سیرت اولان منکر اول کندینك سقیم وقبیح اولان انکار وطعننی ترك ایتمز
وبزه متابعت ایتمك طریقنه کلمز بنکه ماه فلك معرفت و بدر آسمان علم وحکمت
اولام کندی سیروسلوکمی انك طعن وانکارندن اوتوری نیچون ترك ایده‌رم وندن
اوتوری ارشاد وهدایت یولنی قویوب انك مقتضاسی اوزره کیدرم اکرا کالایق
اولان سیرت خبیثه طعن وانکار ایدوب اهل حقی آزرده ایتمك ایسه بکالایق اولان
خصلت حمیده انك جفا واذاسنه صبر وتحملی زیاده ایدوب نصیحت قیلمقدن
وداعی الی الخیر اولمقدن خالی اولمقدر ﴿ مثنوی ﴾ چونکه سرکه سرکیکی
افزون کند * پس شکررا واجب افزونی بود) چونکه سرکه سرکه لیکنی
زیاده ایده پس شکره زیاده‌لك واجب اولور یعنی چونکیم برمظهر قهر الهی
اولان اکثی خویلرنی وترشرو یلرنی زیاده ایده پس مظهر لطف الهی وجمال
ربانی اولان مرشده حسن خلقی زیاده قیلمق وارشاد ونصیحتده تلطف ایلمك
ورفقله سویلمك واجب اولور ﴿ مثنوی ﴾ قهرسرکه لطف همچون انکبین *
کین دو باشد رکن هر اسکنجبین * انکبین کرپای کم آرد زخل * آید آن اسکنجبین
اندرخلل) قهر سرکه کبی لطف عسل کبیدرکه هر اسکنجبینك رکنی بو ایکیسی

اولور يعنى مظهر قهراولان بدخو يلر طرفندن قهر وغضبك ظهورى سركه كبى ومظهر لطف الهى اولان نيكولرك وخوش خو يلرك وجودندن ظاهر اولان لطف وكرم عسل كبيدر هرسر كنكبينك اصلى سركه ايله بال اولوروسر كنجبين مفسد مزاج اولان صفرايى دفع قيلور ومصلح مزاج اولور كذلك سركهٔ قهرايله عسل لطف بر يره جمع اولسه و بر بريلر ايله اختلاط وامتزاج قيلسه مفسد افعال واحوال اولان شيلرى دفع ايدوب افعال واحوال صاحبى اولان مرشد منتظم الاحوال اولور وفعلنده وحالنده صحت واعتدال بولور اما اكر عسل اياغى سركه‌دن اكسك كتوره اول سر كنجبين خاله كاور زيرا اصل نافع اولان سر كنجبين نه زياده حلوونه زياده حامض اولمق كرك بلكه حلووحامض اوله واعتدال بوله تاكم مزاجه نفع قيله كذلك مانندانكبين اولان لطف وكرم سركه كبى اولان خشم وستمدن اكسك اولسه و براهل نفسندن خشم وغضب ظهوره كلدكده براهل روح اكالطف وكرمله معامله ومقابله ايتمكى آزقيلسه لابداول اهل روحله اهل نفسك مابينده اولان نظام حاله خلل كلور وايكيسنك مابينده سبب امتزاج اولان شيلر فاسد اولور وطريقتدن مخالفت ومغايرت ظهوره كلوب علاجپذير اولمين دردبعدازان ظهور قبلور ﴿ مثنوى ﴾ قوم بروى سركها مى ريختند * نوح رادريا فزون مى ريخت قند * قند اورابد مدداز بحر جود * پس زسركه اهل عالم مى فزود) قوم اول نوحك اوزرينه سركه‌لر دوكديلر نوحه دريا قندى زياده دوكدى يعنى قوم نوح حضرت نوح پيغمبرك اوزرينه سركه كبى اكشى وترشى اولان جفالرى واذالرى صب ايلديلر اما دريای لطف وكرم وبحر جودونعم نوح حضرتلرينه لطف واحسان قندنى ورفق وملايمت شكرنى زياده دوكدى انك قندنه بحر جوددن مدد اولدى پس سركه‌دن اهل عالم زياده ايتدى بومصراعده ايكى وجه جائزدر برى بودر كه سركه اهلى عالمه مضاف اوقنه ومى فزودك فاعلى بحر جود اوله بو وجه اوزره معنى اول نوحك قندخو ينه مدد ومعاونت بحر جوددن ايدى پس اهل عالمك سركهٔ خويندن انك قند خوينى ولطف وكرمنى زياده ايتدى ديمك اولور و بر وجه دخى بودر كه سركه اهل عالمه مضاف اوقونميه بو وجه اوزره معنى اول نوحك قندينه درياى جودو كرمدن اكرچه مدد ومعاونت اولدى وانك قند كبى احلى اولان اخلاق واوصافى تمام قوت وثبات بولدى پس اهل عالم سركه‌دن زياده قيلدى يعنى سركه‌دن اكشى اولان خويلرينى انلر ارتردى شول مرتبه كه حتى حضرت نوح طرفندن انلر بددعايه هروجهله مستحق اولديلر پس حضرت نوح آخر الامر انلرك لطف وكرمله علاجپذير اولمدقلرينى مشاهده قيلدقده ومحقق بيلدكده * رب لاتذر على الارض من الكافرين ديارا * ديو

انلراوزره بددعا ايلدى پس بوجمله قوى ومتكبر اولان طائفه بى حق تعالى حضرتلرى هلاك قيلدى ﴿ مثنوى ﴾ واحد كالالف كه بودآن ولى * بلكه صد قرنست آن عبد العلى) واحد كالالف كيمدر اول وليدر بلكه اول عبد العلى يوز قرندر بعضيلر ولى يى الولى هو الفانى فى الله والباقى بالله * ديمكله تعريف ايتمشلر وعبد الرزاق قاشانى رحمة الله عليه اصطلاحنده بوكونه تعريف ايدوب دير الولى من تولى الحق امره وحفظ من العصيان ولم يخل ونفسه بالخذلان حتى بلغه فى الكمال مبلغ الرجال قال الله تعالى (وهو يتولى الصالحين) وعبد العلى شول كسه يه ديرلر كه انك قدرى اقرانندن عالى اوله وانك همتى طلب معانيده سائراخواندن مرتفع اوله وهرعالى اولان رتبته حائز اوله وهرفضيلت سنيه يه بالغ اوله كما قال القاشانى فى الاصطلاحات عبد العلى من علا قدره عن اقرانه وارتفعت همته فى طلب المعانى من هيم اخوانه وحاز كل رتبة علية وبلغ كل فضيلة سنية وليدن مراد بونده حضرت نوحدر كه هرنبى وليدر بغيرعكس قرن سكسان سنه يه واوتوزسنه يه دخى ديرلر بونده زمان واحدك اهلى مراد اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه قوت وقدرتده بركسه بيك كسه كبى كيمدر اول وليدر بلكه اول على وكبيراولان خدانك بنده‌سى يوز زمانك اهليدر يعنى يوز زمان اهلى قدر انك قوت وقدرتى واردر بلكه جميع عالمك قوت وقدرتى انك وجودنده جمع اولمش وجميع عالمى اول ولى كاملك باطنى احاطه قيلمشدر (بيت) ليس من الله بمستنكر * ان يجمع العالم فى واحد * بو بيتى دين قتى خوب ديمشدر ﴿ مثنوى ﴾ خم كه ازدريا دروراهى شود * پيش او جيحونها زانوزند) كوپ كه دريادن اكا بريول اوله اول كوپك اوكنده جيحونلر زانواورر يعنى فى المثل بركوپك درونه دريادن بريول اوله اول كوپك صوينه اصلا نقصان كلمز ودنيانك بيوك نهرلرى آنك اوكنه ديزچوكرلر يعنى اكا تعظيم وتفخيم ايدرلر وانى كنديلردن معنيده عظيم بيلورلر وكبير كوررلر كوپدن مراد بونده صورتا حقير وفقير ومعنيده عظيم وكبيراولان وهميشه درياى حقيقتدن مدد ومعاونت بولان ولى اولور وجيحونلردن مراد يريوزنده اموال وارزاقله قوت بولان وهميشه طالب درياى حقيقت اولوب اول جانبه جريان قيلان كسه‌لر اولور ﴿ مثنوى ﴾ خاصه اين درياكه دريا ها همه * چون شنيدند اين مثال ودمدمه * شد دهانشان تلخ ازين شرم وخجل * كه قرين شد نام اعظم با اقل) خصوصا بودرياكه جميع دريالر چونكم بومثال ودمدمه يى اشتديلر انلرك دهانى بوشرم وخجلدن تلخ اولدى كه نام اعظم نام اقله قرين اولدى خجل خاوجيملك قصه‌لريله حيادن متحير ومدهوش اولمق معناسنه‌در يعنى بركوپه كه دريادن بريول اوله جميع انهاردن اول عظيم اولور وجمله‌سى اكا سرفرو قيلور على الخصوص

بو دریای حقیقت که دوکلی دریا که مراداندن قدرت وقوتده خلق جهاندن
دریاکبی اولان کسه‌لر در یعنی خصوصا بو بحر حقیقت که دوکلی دریاکبی اوسع
واقوی اولان کسه‌لر چونکم بو مثال ودمدمه‌یی اشتدیلر یعنی اول دریای حقیقتك
خم وجود نوحه مددرسان اولدیغنی ومعاونت قیلدیغنی کوش ایتدیلر انلرك
جمله‌سنك اغزلری بو شرم وحیرتدن تلخ اولدی که اسم اعظم اسم اصغره قرین
اولدی یعنی حق تعالی حضرتلرینك اعظم اولان اسمی وصفتی حضرت نوحك
نام اصغرینه متصل اولدی وجودنده ظهوره کلدی وقوت وقدرتنی اندن اظهار
قیلدی وانك وجودی انك سطوت وغلبه‌سی قتنده فانی ومتلاشی اولدی
﴿ مثنوی ﴾ درمران این جهان باآن جهان * این جهان ازشرم میکردد
جهان) بو جهانك اول جهان ایله قراننده بو جهان شرمدن جهان اولور آخرده
قافیه واقع اولان جهان جیمك فتحه‌سیله قالقیجی معناسنه‌در یعنی بو جهان
فانینك اول جهان باقی ایله معاونت ایلدیکی وقتده بو جهان فانی اول جهان باقینك
شرف وعزتنی کوردکده شرم وخجالتدن صچرایجی یعنی عدم جانبنه قاچیجی
وفانی اولیجی اولور وکذلك بو جهانك اهلی اول جهان حقیقتك اهلنه مقارن
اولدقده وانلرك عزت وشرفنی مشاهده قیلدقده لابد بو جهانك اهلی کمال
خجالتلرندن مضطرب اولورلر حیرت ودهشتده قالورلر وکندیلرك عیب ونقصاننی
بیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ این عبارت تنك وقاصر رتبست * ورنه خس رابا اخص
چه نسبتست) بو عبارت تنك وقاصر رتبه‌در یوخسه خسك اخص واشرف اولان
کسه ایله نه مناسبتی واردر یعنی بو عبارت والفاظ بغایت اضیق ومرتبه‌ده دخی قاصر
والحقدر دریای معانی اکا صغمز ومتکلم اولان عالم وعارف مراد ایلدیکی معنایی
کما ینبغی اول عبارتده وضع ایدوب انکله ادا ایلمکه قادر اولمز انکچون بو جهان ایله
اول جهانك قرانی وقتنده دیدك والاخس اولان جهانك وادنا اولان جهان اهلنك
اخص واعلی اولان اصحاب حقیقت ایله نه مناسبتی واردر تاکم انلر ایله بونلر بر پرده
ذکر اولنه‌لر بو جهان اهلیله اول جهان اهلنك بر مصرعده ویاخود بر بیتده ذکر اولنملری
عبارت تنك اولدیغندن اوتریدر والا بو جهان اهلیله اول جهان اهلنك ما بیننده بعد
المشرقین تفاوت واردر وما بینلرنده اصلا مناسبت ومشابهت بوقدر ﴿ مثنوی ﴾
زاغ دررز نعرهٔ زاغان زند * بلبل ازآواز خوش کی کم کند * پس خریدارست
هر یك راجدا * اندرین بازار یفعل مایشا) زاغ رزده زاغلر نعره‌سن اورر بلبل
خوش اولان آوازندن نیچون کم ایلرلر پس هر بری ایچون جدا و باشقه مشتری واردر
بو یفعل مایشا بازارنده یعنی اکرچه زاغلر باغلرده زاغ نعره‌سنی اورر وخوش الحان
اولان بلابل وعنادله طعنلر وشتملر قیلورلرسه بلبللر کندیلرك خوش ولطیف اولان

آوازلرینی انلرك قبیح اولان نعره وصدالرندن اوتری ناقص قیلورلرمی بومقرردر
قیلمزلر کذلك انبیا واولیا بو باغ دنیاده زاغ سیرت اولان منکرلرك وکافرلرك
قبیح وبیمعنی سوزلرندن اوتری کندی عین حکمت اولان پر معنی سوزلرینی
طالب وسالك اولانلره نافع کلان کلمات پر سوزلرینی ناقص قیلمزلر ونصیحت
وارشاد ایلمکدن هم فارغ اولمزلر پس بونلردن هر برینك جدا جدا مستقل
مشتریلری واردر بو تقدیر بازارنده یفعل الله ما یشاءدن مراد تقدیر وقضادر که
حق تعالی حضرتلری دیلدیکن ایشلر ودیلدیکنی حکم وتقدیر ایلر پس بوندن
مراد تقدیر وقضاده هر قومك بر کونه مشتریسی واردر وحکیم مطلق هر کسك
متاعنه لایق بر کونه خریدار خلق ایتمشدر که شیاطینك وشیاطین سیرت اولان کافر
وفاسقلرك ومرایی ومنافقلرك مشتریلری اهل ضلالت واصحاب معصیتدر وانبیا
واولیانك وعاشق وصادق اولنلرك مشتریلری اهل طاعت واهل هدایت واصحاب
سعادت وارباب علم ومعرفتدرلر بونلر اول خبیثلره بو بازار تقدیر ایچره نیجه
مائل اولمز ونه کونه انلرك متاعلرینی آلمزلر ایسه انلرهم بونلره میل قیلمزلر وبونلرك
لطیف اولان متاعلرینی آلمزلر ﴿ مثنوی ﴾ نقل خارستان غذای آتشست *
بوی کل قوت دماغ سرخوشست) نقل خارستان غذای آتشدر کلك رایحه‌سی
سرخوشك دماغنك قوتیدر نارك خار نقل وغداسی کبیدر بوی کل هم دماغ
پاکك قوت وغداسی کبیدر یعنی شول کسه‌لر که خارستان کبی اوله‌لر انلر نقل
وغدای آتش اولورلر وانلر که کل کبی لطیف وکلستان کبی شریف ولطیف
اوله‌لر سرخوشان می محبت وباده نوشان میکدهٔ حقیقت اولان مقربان الهینك
دماغ روحلرینه قوت اولورلر یعنی انلر بونلردن حظ آلورلر وذوق وصفا بولورلر
﴿ مثنوی ﴾ کر پلیدی پیش مارسوا بود * خوك وسك را شکر وحلوا بود)
اکر بر پلیدویاخود پلیدلك بزم اوکزده رسوای اولور خنزیر وکلبه اول شکر وحلوا اولور
پلیده اولان یا وحدت ایچون اولمق ویاخود مصدریه اولمق جائزدر وحدت
ایچون اولورسه معنی اکرچه بر پلید کشی وبر خبیث کسه بزم قتمزده رسوای وقبیحدر
اما خنزیر وکلب سیرتنده اولان کسه‌لره کوره او شکر وحلوا کبی لذیذ وشیریندر
ومصدریه اولدیغی اوزره معنی اکرچه پلیدلك یعنی کفر وضلالت وفسق
ومعصیت وبونلرك امثالی اولان قباحت وخباثت هر نه ایسه بزم اوکومزده
فضاحت وشناعتدر اما خنزیر وسك طبیعتده اولان بیدینلره نسبتله بو پلیدلکلرك
هر بریسی حلوای شربتی وسکر وانکبین کبیدر * الخبیثات للخبیثین والخبیثون
للخبیثات * آیتنك موجبنجه خبیث اولنلر ایچون خبیثات خوش کلور وخبیث اولنلر
هم خبیثات ایچون میل ومحبت قیلور و بالعکس * والطیبات للطیبین والطیبون

للطیبات * قول کریمنك مصداقنجه جمیع طیبات طیب اولانلر ایچون خوش کلور وطیب اولنلر دخی لابد طیباته میل ومحبت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ کر پلیدان این پلیدیها کنند * آبها بر پاك کردن می تنند) * اکرچه پلیدلر پلیدلکاری ایلرلر آبلر پاك ایلمکلك اوزره طونولورلر یعنی اکرچه پلید وخبیث اولنلر بو پلیدلکاری وقبیح وخبیث اولان عمللری ایلرلر اما آب حیات کبی پاك وطاهر اولان کمسهلر اول خبیثلری پاك وطاهر ایلمکه طونولورلر وآنلری تطهیر ایلمکه سعیلر واقداملر قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ کرچه ماران زهر افشان میکنند * ورچه تلخان مار پریشان می کنند * نحلها بر کوه وکندو وشجر * می نهند از شهد انبان شکر) * اکرچه مارلر زهر افشان ایلرلر وکرچه تلخلر بزی پریشان ایلرلر لیکن زنبورلر طاغ وقوان ودرخت اوزره شهد وشکر انبانی قورلر بعض نسخهده انبان یرینه انبار واقع اولمشدر کند وکاف عربینك فتحهسیله قوان دیدکلریدر که آری انك ایچنده بال بیار شهد کومج بالنه دیرلر وتقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولورکه اکرچه مارسیرت اولان نفس اماره صاحبلری بزم اوزریمزه زهرلرین صاچرلر وجهنم قیولری کبی اولان اغزلرین اچارلر ونیجه خشمناك وزهرناك سوزلر سویلرلرسه واکرچه تلخکوی وبدکوی وسخت روی اولان ظالملر بزم قلبمزی پریشان ایلرلرسه زنبورلر طاغلر وقوانلر واغاجلر اوزره عسل مصفادن شکر انبارنی قوردقلری کبی اصحاب حقیقت وارباب علم ومعرفت دخی سیرت حسنهلرینك مقتضاسی اوزره شهد وشکر کبی اولان نصیح وپندلرینی کتابلر ایچره وضع ایلرلر ویاخود علم ومعرفتلرینی تلخکو بلردن پریشان خاطر اولان کمسهلره برسبیل تسلیه سویلرلر وشهد وشکر کبی اولان نصیح وپندلریله بونلرك وجع والمنی ازاله ایلرلر ﴿ مثنوی ﴾ زهرها هرچند زهری می کنند * زود تریاقانشان بر می کنند) زهرلر هرنقدر زهرلك ایلرلرسه تریاقلر انلری فوری قوپاررلر یعنی زهرمشبه نفسدن اولان اهل نفس واهل هوا هرنقدرکه زهرلکلر ایلرلر وتلخ وترش سوزلر سویلرلرسه اهل روح واهل هدی تریاقلر کبی انلرك زهرلرینی وضرر وقهرلرینی فوری قوپاررلر وحسن خلقله والطف خصالله انلرله مکالمه ومعامله ایدرلر اکر انلرك رعونت وخشونتی زیاده اولورسه لنا اعمالنا ولکم اعمالکم لاحجة بیننا وبینکم سلام علیکم لانبتغی الجاهلین دیوب وانلری اول کار وعمل اوزره قویوب کندی کارلرینه کیدرلر ﴿ مثنوی ﴾ این جهان جنکست کل چون بنکری * ذره با ذره چو دین با کافری) بو جهانه چونکه نظر ایلیهسن کلی جنکدر ذره ذره ایله دین کافرلکله اولدیغی کبی یعنی بو جهان بالکلیه جهان جنکدر چونکم نظر حقیقت بین ایله نظر ایلیهسن ذرهیی ذره ایله جنکده کوررسن دینی کافرلکله واهل دینی کافرایله جنکده کوردیکك کبی

نهایتی اکثرینك جنکی فعلیدر ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی ذره همی پرد بچپ * وان دکر سوی یمین اندر طلب * ذرهٔ بالا وآن دیکر نکون * جنك فعلیشان ببین اندر رکون) مثلا اول برذره دوکلی صول جانبه پرواز ایلر واول برذره طلبده صاغ جانبه پرواز ایلر برذره بالایه واول برآخر ذره اشاغییه پرواز ایلر میل وحرکت ایلمکده انلرك فعلی اولان جنکنی کور خلاصهٔ کلام ذرات کائناتدن هر برذره کندی مقتضای طبیعتلری اوزره میل وحرکت قیلقده و * قل کل یعمل علی شاکلته * موجبنجه انلردن هر بریسی کندی شاکلهٔ ذاتیه وخاصیت طبیعهلری اوزره عامل اولقدهدر پس هر بری بحسب الافعال آخرینه مخالف اولور وبو اعتبارله بری برلریله فعلا جنك وخصومت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ جنك فعلی هست از جنك نهان * زین تخالف آن تخالف را بدان) جنك فعلی نهان اولان جنکدندر بو تخالفدن اول تخالفی بیل یعنی بو ذرات کائناتك وجودندن اولان جنك فعلی وبو مخلوقاتك ذراتندن ظهوره کلان تخالف صوری نهانی اولان جنکندن ناشی اولور وبونلرك ماهیاتنك معنی عالمنده بری برلرینه مخالف ومغایر حرکت ایتك اقتضا ایلدکلرندن ظهوره کلور بو مخالف صوریدن اول نهانی اولان تخالفی بیل وبو تغایر حسیدن اول تغایر معنویی فهم واستدلال قیل توضیح معنی بودرکه هرشیئك علم الهیده برعین ثابتهسی واردر اشیانك علم الهیده اولان ذواتنه اعیان ثابته دیرلر وحکما اکا ماهیات اشیا تعبیر ایدرلر بو عالم شهادتده اولان اشیانك صور واجسادی اعیان ثابتهنك ظلالی کبیدر واعیان ثابته فی المثل اشخاص وحق تعالی حضرتلری نور آفتاب کبیدر پس نور آفتابده هر برشخص نه کونه حرکت ایلرسه انك سایهسی هم حرکت وسکونتده اکا تابع اولور چونکم بو عالم صور واجساده نظر قیلدك بونده اولان هرشیئك صورتنی وجسدنی بری برینه مخالف برکونه کارده وبرنوع عملده کوردك که کویا بونلر فعلا جنك ایدرلر پس بونلرك فعلی اولان جنکی وبری برلرینه مخالف ظهوره کلان آهنکی نهانده اولان ماهیتلرك جنکندن وبری برینه مخالف ومغایر اولان آهنکندندر بو صورت ظاهرده اولان تخالف وتغایردن اول نهانده اولان تخالف وتغایری بیل وبونلرك صورت ظاهرده اولان افعال متضاده وحرکات متقابلهسنی عالم معنیده اولان اعیانك مقتضیات متضادهسندن فهم قیل هر برعین برکونه فعل وحرکت اقتضا ایدر پس اول عینك بو عالمده اولان صورتی سایهٔ شخصنه تابع اولدیغی کبی اکا تابع اولور وکندی عین ثابتهسنك مقتضاسی اوزره میل وحرکت قیلور پس بو عالم صورتده ظهوره کلان جنك واختلاف اصل عالم معنیده اولان اعیان ثابتهنك جنك اختلافندن حاصل اولور وعاقل اولان بو تخالفدن اول تخالفه استدلال قیلور

مثنوی ذرهٔ کان محوشد در آفتاب * جنك او بیرون شد از وصف
وحساب) برذره که اوذره آفتابده محواولدی اول ذره‌نك جنكی وصف وحسابدن
بیرون اولدی یعنی برانسانك که ذرهٔ وجود مجازیسی آفتاب حقیقتك عشق
ومحبتنده محو وامر وارادتنده فانی اوله اول کسه‌نك جنكی وصفدن وحسابدن
خارج اولدی مثنوی چون زذره محوشد نفس ونفس * جنكش اكنون
جنك خورشیدست بس) چونکه ذره‌دن نفس ونفس محواوله اوذره‌نك جنكی
شمدی انجق جنك خورشید در اولکی نفس فانك سكونیله وجود معناسنه ثانیجی
نفس فانك فتحه‌سیله كلام معناسنه در یعنی برکسه‌نك ذرهٔ وجودندن وجود مجازی
وناحق اولان كلام محواوله انك جنكی حالا خورشید حقیقتك جنكی اولور خلاصهٔ
كلام برکسه‌نك خور شید حقیقته نسبتله ذره کبی اولان وجودندن نفسانیت
وبشریت مقتضاری فانی اولسه ونفسانی اولان نفس و كلام هم زائل اولسه
واول کسه خور شید حقیقتك نورانیتیله منور اولسه انك خلقله جنك وجدلی
نفسانی اولمز بلکه لله وفی الله حقانی اولور وهم انك وجودی حضرت حقه اولوب
اول اورته‌ده انجق برد و پوش اولور وحقیقتده انك وجودی واسطه‌سیله جنك
وجدلی حضرت حق قیلور * ومارمیت اذرمیت ولكن الله رمی * آیت کریمه‌سی
بومعنایه شاهد اولور (فلم تقتلوهم ولكن الله قتلهم) قول شریفی هم بومضمونی
دلالت قیلور مثنوی رفت ازوی جنبش وطبع وسكون * ازچه ازانا الیه
راجعون) اول ذره‌دن جنبش طبع وسكون طبع كتدی نه‌دن انا الیه راجعون
مفهومندن مصراع ثانی ازچه رفت ازمفهوم انا الیه راجعون رفت تقدیرنده اولوب
سؤال وجواب اولور وتقدیر كلام بویله دیمك اولور که اوفانی فی الله اولان کسه‌نك
ذرهٔ وجودندن جنبش طبیعی وسكون طبیعی هم كتدی واول کسه كندیسنی
اخلاق بشریه‌دن واوصاف طبیعیه‌دن پاك وطاهر ایتدی ندن پاك وطاهر ایتدی
وانك وجودندن حركات وسكنات طبیعیه نه جهتدن كتدی دیرسك تحقیقا بز الله
ایچونز وتحقیقا بزهمان اكا رجوع ایدیجیلرز مفهومنه مظهر اولدیغی جهتدن كندی
واول هرنه مرتبه‌یه یتدی ایسه بلازه صبر ایلدیكی (انا لله وانا الیه راجعون) دیو
سویلدیكی وكندینك اللهه مخصوص ومملوك اولدیغنی بیلوب هردمده اكا رجوع
ایلدیكی واسطه‌ایله یتدی مثنوی ما بحرتوزخودراجع شدیم * وزرضاع
اصل مسترضع شدیم) بزسنك بحرك كندیمزدن راجع اولدق ورضاع اصلدن
مسترضع اولدق رضاع فتحرا ایله سود امكه دیرلر مسترضع سود امیجی دیمك
اولور بوبیت ودخی بونك مابعدنده اولان ابیات حركات وسكنات
طبیعیه‌دن پاك وبری اولان وهردمده حق تعالی حضرتلرینه رجوع ایدوب

كندیلرنی فانی قیلان كسه‌لرك لساندن دینلمش اولور وانلرك لسان حالی بوكونه
ترنم وتكلم قیلور که ای بحر جواد وكرم وای دریای الطاف ونعم بزسنك بحر حقیقتك
جانبنه كندی مجازی اولان وجودمزدن راجع اولدق وای مربیٔ حقیقی
فیض وتربیتك آلدق وابن علم وحكمتكدن مسترضع اولمغله نشوونما بولدق پس
بزم وجودمزده اولان حیات وعلم وارادت وقدرت وسمع وبصر وكلام جمله‌سنی
سندن آلدق و بوجمله وجودی بزهمان سندن بولدق مثنوی درفروع
راه‌ای مانده زغول * لاف كم زن ازاصول ای بی اصول * جنك ما وصلح ما در
نورعین * نیست ازما هست بین اصبعین) ای غولدن راهك فروعنده قالمش
كسه ای بی اصول اصولدن لاف اورمه بزم جنكمز و بزم صلحمز نورعینده بزدن
دكل بین الاصبعیندر یعنی انلرك لسان حالی دخی بوكونه تكلم ایدوب اصول
راهدن بی خبر اولوب فروع راهده قالان كسه‌لره خطاب ایدرلر ای غول و شیطانك
وسوسه‌سندن طریق الهینك فرعلرنده قالمش واغیار وسوایی كورمكله مقید
اولمش اصولمز كسه لاف اصول طریقتدن دم اورمه و بی اصول دینه واقف
وعالمم دیمك مرتبه‌سنده طورمه بلکه طریق الهینك اصولنی بیلكه همت ایله اولا اصل
طریق الهی بودر که بیله‌سن بزم جنكمز و بزم صلحمز نورذات الهیده بزدن
دكلدر بلکه ایكی پرماغك بینندندر كما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (ان قلوب
بنی آدم بین الاصبعین من اصابع الرحمن یقلبها كیف یشاء) بوحدیث شریفك
تفسیری وتحقیقی هر دفترده مرارا مرور ایلمشدر اصبعینی تأویل ایدنلر قهر ولطف
ایله تأویل ایتمشلردر چونكم سالك معرفتنی كماله ایركوره كندینك قلبنی حق تعالینك
اسماء متقابله‌سی ما بیننده كورر و كندینك وجودنی دست حقده برآلت مشاهده
قیلور و كندیدن هرنه صادر اولورسه آنی حضرت حقدن بیلور بومرتبه‌ده
آنك جنكی وصلحی اصبعین الهیدن اولور لیكن اصول راهدن بی خبر اولنلر
وطریق الهینك فروعنده قالنلر انك جنكنی وصلحنی آنك وجودندن بیلورلر وفاعل
حقیقی مشاهده‌سندن غافل اولورلر مثنوی جنك فعلی جنك طبعی
جنك قول * درمیان جزوها حربیست هول) فعلی اولان جنك وطبعی اولان
جنك وقولی اولان جنك جزولر میاننده هول برحربدر جنك فعلی اولدر که برفاعل
برفعلی اختیار ایدوب ایشلر برغیری فاعل دخی انك فعلنك عكسنی وضدنی اختیار ایدوب
ایشلر وجنك طبعی اولدر که برشیئك طبیعتی حار و برشیئك طبیعتی دخی انك عكسی بارد
اولورو برینك طبیعتی دخی رطب و برینك دخی اكا مقابل یابس اولور وجنك قولی
اولدر که برکسه یه برکسه خوش كلمین كلامی قذف قیلور و اولدخی اكا مقابل
برناخوش قولی قذف قیلور پس بواوج نوع اوزره اولان جنكدن اجزای عالم

مابینـده برقورقولو وصعبناك حرب واردر لابد عناصر اربعه‌دن مرکب اولان شیلر بو اوج جنکك برندن خالی دکللردر ﴿ مثنوی ﴾ این جهان زین جنك قائم می بود * درعناصر درنکر تا حل شود) بو جهان بو جنکدن قائم اولور عناصره نظر ایله تا بو مشکل حل اوله یعنی بو جهان اضداد و بو عالم کون وفساد بو جنکلردن قائم اولور وانتظام بولور اجسام وترکیباتك اصولی اولان چار طبعه نظر ایله تا کمسه‌نك شبهه واشکالك حل اوله کائنات جنك ونزاعدن خالی اولمیجق اجزا وترکیبات جنك ونزاعدن نیجه خالی اولور ﴿ مثنوی ﴾ چار عنصر چار استون قویست * که برایشان سقف دنیی مستویست * هرستونی اشکننده آن دیکر * استن آب اشکننده آن شرر) چار عنصر که بیان اولنمشدر مثلا درت قوی ستوندر که انلرك اوزرینه سقف دنیا مستویدر اول چار استوندن هر برستون اول برآخرنی کسر ایدیجیدر مثلا ستون آب اول شرر استونی صیجیدر یعنی عناصر اربعه‌دن هر برسی فی المثل برقوی دیرك کبیدر که بو درت دیرکك اوزرینه سقف دنیا مستوی اولمش وکار عالم بونلرله نظام وقیام بولمشدر نته کم برخانه‌نك سقفی درت دیوار اوزره طورمشدر پس سقف دنیا دخی بو درت عنصر اوزره استوار اولمشدر ولیکن بو عناصر اربعه استونلرندن هر برستون اول برآخرنی صیجیدر مثلا صو آتشی صیجیدر بدن انسانیده دخی رطوبت غالب اولورسه یبوستی ازاله ایدیجی و یبوست دخی غالب اولورسه رطوبتی ازاله ایدیجیدر کذلك برودت حرارتی وحرارت هم برودتی کسر ایدیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ پس بنای خلق براضداد بود * لاجرم ماجنکیم ازضر وسود) پس خلقك بناسی اضداد اوزره اولدی لاجرم بز ضرر وسود جهتندن جنکه منسوب یعنی بو خلق عالمك اجسادنك بناسی اضداد اربعه اوزره اولدیسه لاجرم بز ضرر وفائده جهتندن جنکیلریز بر فائده مند اولان کمسه‌یه مثلا برمضر اولسق فعلا آنکله جنکده اولورز پس اکر آفاقده اکر انفسده لاجرم برکمسه برآخر کمسه‌نك ضدی اولمقدن خالی اولمز و برفعل برآخر فعله و یاخود برآخر حاله ضدیت قیلمقدن ومخالف کلمکدن بری کلمز ﴿ مثنوی ﴾ هست احوالم خلاف آن دکر * هریکی باهم مخالف درائر) بنم احوالم اول غیرك خلافیدر هر برسی اثرده بری برینه مخالفدر یعنی بنم هر برحالم اول برآخر حالك مخالفیدر مثلا بنم شادیلکم حالی غمك خلافی وصحتم حالی سقامتك خلافی وفقرم حالی غنامك خلافیدر الحاصل بونلردن هر برسی اثرده برآخرنه مخالفدر نته کم صحت حالنك اثری سقامت حالنك اثرنه مغایر وغنا حالنك اثری فقر حالنك اثرنه مخالفدر وقس علی هذا سائر الاحوال والآثار ﴿ مثنوی ﴾ چونکه هردم راه خودرا میزنم * بادیکر کس سازکاری چون کنم) چونکه بن هردم

کندی یولمی اورورم غیری کمسه ایله نیجه سازکارلق ایلرم یعنی چونکم بن هردمده احوال مختلفه سببیله کندی حضورم یولنی اورورم وحضور قلبه مالك اوله‌میوب اختلاف احوال مابینده بیحضوروبی الفت طورورم غیری کمسه ایله نیجه دوزنلك ایلرم ونه حالله اکا موافقت وموانست قیلورم کندی کندیمله دوزنلك قیلمغه وموافق اولمغه ودوزنلك قیلمغه قومز ﴿ مثنوی ﴾ موج لشکرهای احوالم ببین هریکی بادیکری درجنك وکین) بنم احوالم لشکرلرینك موجنی کور که احوالمك هر برسی برغیری حالله جنك وکینده‌در یعنی بنم احوالم لشکرلرینك بری برینه مخالف ظهوره کلان امواجنی کور که احوالمدن هر برحالم برآخر حالله جنك وکینده‌در مثلا قبض بسط حالنه جنك وکین ایلمکده‌در وکذلك سکر صحو حالنه وشادیلك غم حالنه جنك وکین ایلمکده‌در که هر برسی کندی یه مقابل اولان برآخر حالی ازاله ومحو ایلك صددنده‌در بو اعتبارله بری برلریله جنك ونزاع ایلمکده اولورلر بو بیتلرله انبیا واولیا دخی احوال مختلفه‌دن خلاص اولمدقلرینه اشارت بیورمشلردر زیرا کندیلرینی کامل ایکن احوال مختلفه‌ده اولدقلرینی بیان ایلمك سائر اولیایی دخی بونه کوره قیاس ایله دیمك اولور وانبیا واولیا تلوینندن خلاص اوله‌مزلر واحوال مختلفه‌دن هم نجات بوله‌مزلر که حق تبارك وتعالی انلره هرآنده برشانله تجلی ایلمکدن خالی دکلدر و بونلرك تلوینی مذموم دکلدر نته کم طریقت نامه‌ده درجهٔ تلوینده بونك تحقیق وتفصیلی مذکور اولمشدر انده طلب اولنه اما (ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) قبیلندن اولوب غیره تعریضدر دینلسه هم وجهدن خالی دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ مینکر درخود چنین جنك کران * پس مدار امید صلح دیکران) کندکده بونك کبی جنك کرانه نظر ایله پس غیریلرك صلحنی امید طوتمه یعنی ای مختلف الاحوال اولان کسه کندی وجودکده اولان بونك کبی ثقیل جنکه نظر ایله که همیشه تنازع احوالدن خالی دکلسن چونکم سن کندی وجودکده صلح وصلاحه قادر اولمیه‌سن پس غیریلرك صلح اولمسی امیدینی طوتمه و کندی وجودکی اصلاح ایتمکی قویوب غیریلرك وجودنك اصلاحنه اشتغال ایتمکه لازم اولان اولدر که انسان اولا کندی احوالنی اصلاح قیله اندنصکره غیریلرك حالنی اصلاحه سعی ایده بعض نسخه‌ده مصراع ثانی * پس چه مشغولی بجنك دیکران * واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی ای مختلف الاحوال کندی وجودکده اولان بونك کبی جنك وجداله نظر ایله چونکم سنك وجودکده بونك کبی جنك وجدال واردر پس سن غیریلرك جنکنه نه مشغولسن ومملکت وجودکده اولان جدال ونزاعی کور واندن خلاص اولمغه ونجات بولمغه سعی ایده کور ﴿ مثنوی ﴾ یامکر زین جنك حقت واخرد * درجهان صلح

يك رنكت برد) يامكر بو جنكدن سنى حق تعالى كيرو آلهسنى يك رنك اولان صلح جهانه ايلته يعنى سن بو جنكدن مجرد كندى سعيكله خلاص اولمغه قادر دكلسن مكركه حق تعالى حضرتلرى سنى بو جنكدن خلاص ايليهسنى يك رنك اولان صلح جهانه ايلته كه اندن مراد عالم ارواح ومرتبهٔ وحدتدركه انده اصلا جنك وجدال يوقدر ﴿ مثنوى ﴾ آن جهان جز باقى وآباد نيست * زآنكه آن تركيب ازاضداد نيست * اين تفانى ازضد آيد ضدرا * جون نباشد ضد نباشد جز بقا) اول جهان باقى آبادن غيرى دكلدر زيراكه اول اضداددن تركيب دكلدر ضده بو تفانى ضددن كلور چونكم ضد اوليه بقادن غيرى اولمز يعنى اول جهان جان وعالم نهان باقى ومعمور اولقدن غيرى دكلدركه همیشه اول عالم باقى ومعمور درز يرا اول عالم اضداد اربعهدن مركب دكلدر بو تفانى ايسه برشيئه كندى ضددن كلور چونكم برشيئك اصلا ضدى اوليه اكا بقادن غيرى اولمز لابد برشيئك فناسى كندى ضددن حاصل اولور چونكم جنت اعلانك تركيبى اضداد اربعهدن اولمدى انكيچون آنك هرشيئ باقى اولدى وفنا وزوالدن آنده اولنلر نجات بولدى ﴿ مثنوى ﴾ نفى ضد كرد ازبهشت آن بى نظير * كه نباشد شمس وضدش زمهرير) بهشت اعلادن اول بى نظير اولان خدانفى ضدايلدى بويله ديوكه آنده شمس وآنك ضدى زمهرير اولمز يعنى اول بيمثل وبينظير اولان پادشاه جنت اعلادن ضدى نفى ايلدى بو يله ديوكه اول جنت اعلاده حرارت شمس وبرودت زمهرير اولمز كما قال الله تعالى فى سورة الانسان * لايرون فيها شمسا ولازمهريرا * جنتك هواسى بغايت اعتدال اوزره دروآنده موجود اولان اشيادخى اضداد اربعهدن تركيب اولنمديغنه بناءً بلازوال همیشه كمال اوزرهدر ﴿ مثنوى ﴾ هست بى رنكى اصول رنكها * صلحها باشد اصول جنكها) بى رنكلك رنكلرك اصلاريدر جنكلرك اصولى صلحلردر جميع رنكلرك اصلارى حقيقته نظر اولنسه بى رنكلكدركه جميع اشيا عالم وحدتدن ظهوره كلمشدر وعالم وحدت بى رنكدر وبو جمله الوان اول الوانك اصولى كبى اولمشدر وبروجه دخى بودركه بوزمينده اولان اجسام والوان عناصر اربعهدن ظهوره كلمش وبو جملهنك اصولى عناصر اربعه اولمشدر واكثر حكما اتفاق ايلمشدركه عناصر اربعهنك رنكى يوقدر آب وهوانك رنكى اولمديغى ظاهر وپيدادر وآتشده اولان رنك آنلرقوانده آتشك ذاتنك دكلدر بلكه اول رنك حطبكدر ونفس آتش كه حرارتدر آندهرنك يوقدر وكذلك ترابده اولان رنك دخى انلر قولى اوزره ترابك دكلدر نفس تراب كه برشيئ يابسدر آنده رنك يوقدر ديرلر پس بو بى رنك اولان طبايع اربعهدن اجسام تركيب اولنوب هربرى برلونده ظهوره كلدى

وبوجمله الوانك واجسامك اصولى درت طبيعت اولدى وجنكلرك دخى اصولى حقيقته نظر اولنسه صلحلردر زيرا انسان مادرندن طوغسه جنك وخصومت اوزره طوغمز بلكه * كل مولود يولد على فطرة الاسلام * حديثك موجبنجه هرانسان مادرندن فطرت اسلاميه اوزره جنكسز وجدالسز طوغر بعده آنك طبعنه ناملايم كلان كسه ايله جنك ايلمكه باشلر پس جنك وجدل عوارض وفروعندر وصلحلر اصولندر اكرنظر حقيقت ايله نظر اولنسه هرشيئ اصلنده نفس واحد حكمنده صلح اوزره ايدى بو نزاع واختلافات صكرهدن بعض عوارض واسطهسيله ظهوره كلمشدر نته كم بو معنيلره اشارت ايدوب بيورر ﴿ مثنوى ﴾ آن جهانست اصل اين پرغم وثاق * وصل باشد اصل هرهجر وفراق) بو پرغم اولان وثاقك اصلى اول جهاندر هرهجر وفراقك اصلى وصلدر يعنى بو پرغم اولان وآلام وشدايدايله طولان خانهٔ دنيانك اصلى اول جهان نورانى وعالم روحانيدر هرهجر وفراقك اصلى لابد وصلدركه قبل وجود الكائنات جملهٔ موجودات عين جمعده موثوق ومجموع ايديلر پس بحكم * وكل شيئ فصلناه تفصيلا * سنت الهيه خزينهٔ بطوندن انلرى فتق واخراج ايدوب * الامر على ماهو عليه كان * هرشيئ ظاهر وعيان اولدى اول مراتب فتق اسما وصفاتدر وآخر مراتب فتق صور موجوداتدر واول مرتبهٔ رتق ذات احديت وآخر مرتبهٔ رتق مرتبهٔ انسانيدر وابن فارض حضرتلرينك بو بيتى بو معنايه اشارتدر (بيت) فتحت الشرى فوق الاثير لتق ما * فتقت وفتق الرتق ظاهر سنتى * وحق سبحانه وتعالى سورهٔ انبياده اولا بو زمين وآسمانك برى برينه متصل ومرتوق اولديغنى بعده آنلرى فتق ايدوب هربرى آخرندن جدا اولديغنى وايريلوب برى برندن فرق بولديغنى بيان قلمشدرنته كم * اولم يرالذين كفروا ان السموات والارض كانتا رتقا ففتقناهما وجعلنا من الماء كل شيئ حى افلا يؤمنون * بيورمشدر ﴿ مثنوى ﴾ اين مخالف ازچهايم اى خواجه ما * وزچه زايد وحدت اين اعدادرا * زآنكه مافرعيم وچار اضداد اصل * خوى خود درفرع كرد ايجاد اصل) اى خواجه نهسببدن بز بونك مخالفى يزو بو اعدادى وحدت نهدن طوغرر اول جهتدنكه بز فرعز وچار اعداد اصلمدر اصل فرعده كندى خوينى ايجاد ايلدى يعنى اى خواجه بزكه انسانز بزم هربريمز مستقل جسم واحددر پس بز هربريمز كندى نفسمزدهنهدن بو يله مخالفز ووجود واحد بوقدر اعداد افعالى نهدن طوغرر وبوقدر اضداد احوالى نهسببدن ظهوره كتورر الجواب اول سببدنكه بز من حيث الجسم فرعز واضداد اربعه اصلمدر وبزم جسممز اول اضداد اربعهدن مركب اولمش وظهوره كلمشدر پس اصل كه درت ضددر كندى خوينى فرعك وجودنده ايجاد واحداث قيلمشدر انكيچون

بزم هر بريمزك جسمنده نيجه احوال مختلفه ظهور قلمش وافعال متضاده اندن
ظاهر اولمشدر اكرچه بز صورتا جسم واحدز لكن اصلنده درت ضدك بريره
تركيب وجمع اولمسيله شیٔ واحد كبی اولمشز انكيچون بو كونا كون حاللردن
جسمز بری دكلدر كه اصلنك مقتضاسندن خلاص اوله ميوب انك خو بنی
طوتمشدر ﴿ مثنوی ﴾ كوهرجان چون وراى فصلهاست * خوى او اين
نيست خوى كبرياست) اما كوهرجان چونكم فصللرك وراسنده در انك خوبی
بودكلدر خوى كبريادر فصللردن مراد بونده درت عنصردر يعنی جوهرجان
چونكم بو فصول اربعه وطبايع متضاده نك وراسنده در نفخهٔ آلهی وامر ربانی در
پس انك خوبی بو جسمك خوبی دكلدر بلكه انك خوبی خوى كبريا وخلق
خدادر كه الله تبارك وتعالى حی وعليم ومريد وقادر وسميع و بصير ومتكلمدر روح
الهی دخی بو صفتلرله موصوف واول كبريانك خوبلريله متخلقدر انك حبی وصلحی
حب الهی وصلح ربانی در وكذلك بغضی وجنكی دخی بغض الهی وجنك ربانيدر
هركيمك روحنی جسمنه مغلوب ايلسه انك بغضی وجنكی نفسانی وجسمانی اولور
وهركيم جسمنی روحنه مغلوب ايدسه انك بغضی وجنكی حقانی وربانی اولور نته كم
انبياى عظام صلوات الله عليهم اجمعين جسملرينی روحلرينه مغلوب قيلديلر
واخلاق الهيه ايله متخلق اولديلر انلرك جنكلری معنيده جنك الهی اولدی
وجمله صلحلرك دخی اصلی كلدی ﴿ مثنوی ﴾ جنكهاشين كان اصول
صلحهاست * چون نبی كه جنك او بهر خداست * غالبست وچيره در هردو جهان *
شرح اين غالب نكنجد دردهان) جنكلری كوركه اول جنكلر صلحلرك اصوليدر
حضرت نبينك جنكی كبی كه انك جنكی خدادن اوتريدر اول نبی هرايكی جهانده
غالب وقويدر بو غالبك شرحی دهانه صغمز يعنی هرحرب وقتال وجنك وجدال
مذموم دكلدر بلكه بعض جنك وجدال واردر كه اول صلحلرك اصوليدر مثلا نبی
مكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك جنكی كبی كه اول حضرتك جنك وجدالی
الله تعالى دن اوتريدر واعلای دين واجرای احكام رب العالمين ايچوندر وانده اصلا
غرض نفسانی وهوای جسمانی يوقدر * يا ايها النبی جاهد الكفار والمنافقين واغلظ
عليهم * آيت كريمه سنك موجبنجه هرنقدر جهاد وقتال وغلظت وجدال
ايلديسه امر حقله قلمشدر وحق تعالينك امريله اول حضرت ايكی جهانده غالب
وقويدر بو امر حقله ايكی جهانده غالب وقوی اولان خليفهٔ الهينك شرح
وبيانی دهانه صغمز و بولسانه كلمزكه انك اسراری بيپايان وشرح جانی بی نهايت
وبی كراندر ﴿ مثنوی ﴾ آب جيحون را اكر نتوان كشيد * هم زقدر تشنكی
نتوان بريد) آب جيحونی اكر چكمك ممكن دكل ايسه هم تشنه لك قدراندن كسلك

ممكن دكلدر يعنی اكرچه بو اذن حقله غالب اولان نبينك شرح و بيانی دهانه صغمز
ولسانه كلمز اما فی المثل آب جيحونی اكر بالكليه چكمك وايچمك ممكن دكل ايسه هم
تشنه لك مقداريني دفع ايلك وكسلك ممكن دكلدر يعنی * ما لا يدرك كله لا يترك كله *
موجبنجه بركسه اكر آب جيحونی بالكليه نوش ايتمكه قادر اولمزايسه تشنه لكنی دفع
ايليجك قدر اندن نوش ايتمكی ترك ايلمز بلكه دفع عطش ايده جك قدر اندن نوش ايلر
كذلك اكر بو غالب وقوی اولان پيغمبرك علوم واسراری بو دهانه كلمز ولفظ
وكتابته صغمز ايسه هم انك بحر علومنه تشنه اولان طالبلره غنا كلنجك وريان وسيراب
اوله جق قدر شرح و بيان اولنمقدن وتعبير وتقرير قيلنمقدن عاری و بری اولمق
مناسب دكلدر واول بحر معنوينك علوم واسرارندن بو كتاب مثنوی برجزيره
كبيدر ﴿ مثنوی ﴾ كرشدى عطشان بحر معنوى * فرجهٔ كن درجزيرهٔ
مثنوی * فرجه كن چندانكه اندر هرنفس * مثنوی را معنوى بينی و بس)
اكر بحر معنوينك عطشانی اولدك ايسه مثنوی جزيره سنده برفرجه ايله مثنوی
شريف جزيره سنده فرجه ايله اولقدر كه هرنفسده مثنوی شريفی انجق معنوی
كوره سن جزيره بالفتح دريا اورتاسنده صو بصميان يركه اكا آطه ديرلر فرجه بالضم
ايكی نسنه نك مابيننده اولان آرغه ديرلر نته كم بينهما فرجه ديرلر ای انفراج معناسن
و يررلر بونده فرجه دن مراد بحث ايلك وتعمق ايدوب بحر معنايه وغوره مراده
واصل اولمقدر كتاب مثنوی بحر علوم محمدينك برجزيره سنه تمثيل اولنمشدر وتوضيح
معنی بويله ديمك اولوركه بحر معنوى اولان اسرار نبوى وعلوم مصطفوينك اكرسن
عطشانی اولدك ايسه واندن نوش ايلمكه قصد وعزيمت قيلدك ايسه بو مثنوی
جزيره سنده تيشهٔ عقلكله بحث ايدوب بحر معنايه واصل اولنجيه دك حفر ايله تا كم
آب معنايه مانع وحائل اولان شبهه لری وشكلری شق ايدوب چاك ايليه سن شولقدر
فرجه وحفر ايله و بحر معنايه اولقدر يوللر و بارقلر ايله كه بحر معنوى كاوب مثنوی
جزيره سنی غرق ايلسون پس هرنفسده سن مثنوی شريفی بحر معنوى كوره سن
وعلوم نبويه انی احاطه قيلمش وانك الفاظنی اول معنوى اولان بحره برجزيره كبی كلمش
مشاهده قيله سن ﴿ مثنوی ﴾ بادكه را زآب جو چون واكند * آب يك رنكئ
خود پيدا كند) بادكاهی چونكم آب جودن كيرو ايليه آب كندينك يك رنكلكنی
پيدا ايلر كه كاف عربينك فتحه سيله صمان معناسنه در بونده شبهه وشكوكدن
استعاره اولور و بادن مراد بونده عقلدر چونكم مقدما علوم نبويه يی بحر
ومثنوی شريفك الفاظنی جزيره يه تمثيل ايتدی شمدی مثنوی شريفك معناسنی
اول بحر معنويدن برنهره تشبيه ايدوب بيوررلر چونكم باد عقل شكوك وشبهات
كاهلرينی آب جوى معنادن دفع ورفع ايليه آب معنی كنديك يك رنكلكنی ظاهر

وهويدا ايلر حتى الفاظ وعبارات وحروف واصوات دخى كاه وخاشاك كبى اولوب
اول دخى برطرف اولدقده صرف آب معنى يوز كوسترر وصفاى معنوى ظهوره
كلور ﴿ مثنوى ﴾ شاخهاى تازهٔ مرجان ببين * ميوهارسته زآب جان ببين)
انده مرجانك تازه شاخلرينى كورجان آبندن بتمش ميوه‌لر كور يعنى اول مثنوينك
ايچنده مرجان علمك تازه اولان افنان واغصاننى بصر بصيرتله كور آب جاندن
بتمش وماء حيواندن نشو ونما آلوب ظهور ايتمش ميوه‌لره نظر ايركور ودست عقلله
اول ميوه‌لردن اجتنا قيل ودهان جانله انلردن آكل اول تاكه باغ حقيقتده بتن ميوه‌لرك
لذاتى نيجه اولور ايمش بيله‌سن اندنصكره صورتدن كذر قيلوب عاشق معنى اوله‌سن
﴿ مثنوى ﴾ چون ز حرف وصوت ودم يكتا شود * آن همه بكذارد ودريا
شود * حرف كو وحرف نوش وحرفها * هرسه جان كردند اندر انتها) چونكم
مثنوى حرف وصوت ودمدن يكتا اوله دوكلى يى قور دريا اولور حرف كوى
وحرف شنو وجمله حروف هر اوچى انتهاده جان اولور يعنى مثنوى شريف
چونكم حروف واصوات وانفاس وكلمات قيدندن يكتا اوله وبو حجابلرى وجه
حقيقيسندن رفع قيله اول دوكلى ترك ايلر وصرف درياى معنى اولور وحروف
واصوات حجابلرى برطرف اولدقدنصكره بحر وحدت ظهوره كلور كه بو انتهاى
مراتب سلوكدر كه وحدت مطلقه‌نك وراسنده بر مرتبه دخى يوقدر پس متكلم
ومستمع وحروف وكلمات هر اوچى مقام انتهاده اولورلر يعنى وحدت مطلقه‌نك
ظهورى قتنده متكلم ومستمع وحروف وكلمات تعينلرى مغلوب ومتلاشى اولوب
جمله‌سى جان اولور وبو جمله‌يى نور جانان احاطه قيلور ومستمع ومتكلم ومعلم
بو مرتبه‌ده مستغرق اولور وبو مرتبه‌يه واصل اولان جان اغيار وسوى
مزاحمه‌سندن پاك وبرى اولوب وحدت مطلقه‌دن غيرى‌يى كورمز وكثرات
اشيايله محجوب اولوب حقيقتندن غافل اولمز ﴿ مثنوى ﴾ نان دهند ونان ستان
ونان پاك * ساده كردند از صور كردند خاك * ليك معنيشان بود درسه مقام *
در مراتب هم مميز هم مدام) نان ويريجى ونان آليجى وپاك نان صوردن ساده
اولورلر خاك اولورلر ليكن انلرك معناسى اوچ مقامده مرتبه‌لرده هم مميز يانك فتحه‌سيله تفعيل
بابندن اسم مفعولدر بو كلمه‌سى مصراع ثانيه صرف اولنور سهولت معنيدن اوترى
يعنى نان آليجى ونان ويريجى ونان پاك اصلنده خاكدن ظهوره كلمشلر ومخلوق اولمشلردر
عاقبت الامر بو اوچى صورتلردن ساده وعارى اولورلر وكندى اصللرى اولان ترابه
رجوع قيلورلر وعين تراب اولورلر پس بوندن بر وهم ناشى اولور وبر سؤال لازم
كلور كه اول سؤال بودر چونكم نان ستان ونان دهنده صوردن عارى اوله‌لر
وعين خاك اولمق مرتبه‌سن بوله‌لر پس بو حشر ونشر وسؤال وحساب بونلرك

نسينه اولور بيت ثانى ايله بو وهمى دفع ايچون جواب بيوررلر نعم نان دهنده ونان ستان
ونان پاك اكرچه صورتلردن ساده وعارى اولوب خاك اولورلر وليكن بونلرك
معنيلرى اوچ مقامده يعنى مراتب ثلاثه‌ده كه مراد اول مراتب ثلاثه‌ده نان
دهنده مرتبه‌سى ونان ستان مرتبه‌سى ونان مرتبه‌سيدر بو مرتبه‌ده هر برينك
معنيلرى هم مميز وهم باقى اولور اول دكلدر كه بونلرك معنيلرى فانى اولوب تمييز
اولنميه‌لر بلكه * ان كل لما جميع لدينا محضرون * آيت كريمه‌سنك موجبنجه جميع
اشيا كه بو عالم صورتدن كذر قيله‌لر بالكليه فانى مطلق اولمزلر بلكه عندالله حاضر
وباقيلردر ﴿ مثنوى ﴾ خاك شد صورت ولى معنى نشد * هركه كويد شد
تو كو يش نى نشد) اكرچه صورتا خاك اولدى ولى معنى خاك اولمدى هر كيم كه
معنى خاك اولدى ديرسن اكا دى يوق معنى خاك اولمدى يعنى نعم صورتا خاك
اولدى وجسم خراب اولوب اصلنه وصول بولدى وليكن معنى خاك اولمدى وفنا
بولمدى وهر شول كمسه كه انسان اولدى وبالكليه منعدم اولدى ديرسن اكا دى كه
يوق بويله دكلدر انسانك معنيسى فانى اولمز اكر كافر ايسه‌ده انك روحنه زوال
وفنا كلمز ﴿ مثنوى ﴾ درجهان روح هرسه منتظر * كه ز صورت هارب وكه
مستقر) روح جهاننده هر اوچى مترقب ومنتظر دركاه صورتدن هارب كاهى
مستقردر يعنى عالم ارواحده هر اوچى كه مراد اندن نان ستان ونان دهنده ونان در
امر حقه هر اوچى منتظردر بونلردن هر بريسى كاهى صورت عالمندن فرار
ايديجى وكاهى صورت عالمنده قرار ايديجيدر صورته كلمزدن اول هر شيئك معناسى
عندالله حاضر وموجوددر ﴿ مثنوى ﴾ امر آيد در صور رود در رود * باز هم
ز امرش مجرد ميشود) ارواح ومعانى يه امر الهى كلور صورتلره كت ديركيدر
كيرو هم انك امرندن مجرد اولور يعنى جميع ارواح ومعانى حق سبحانه وتعالينك
تحت تصرفنده وحيطهٔ ارادتنده داخلدر قچن بر روحه امر كلسه صورته وار
وشكل وصورت عالمنده موجود اول ديسه كلوب امر حقله مراد الله اولديغنه
كوره صورت باغلر وكيرو اول مالك الملك انك صورتنده مجرد اولمسنه امر ايلر
اول روح انك امرندن عالم صورتدن مجرد اولور وعالم ارواحه وصول بولور
الحاصل اكر انسان واكر حيوان واكر نبات واكر جماد بو جمله‌سى امر حقله
عالم صورته كلورلر وامر حقله ينه عالم صورتدن عالم معنايه راجع اولورلر هر شيئك
ملكوتى انك يد قدرت وارادتنده‌در كما قال الله تعالى * فسبحان الذى بيده ملكوت
كل شئ واليه ترجعون ﴿ مثنوى ﴾ پس له الخلق وله الامرش بدان * خلق
صورت امر جان راكب برآن) پس اول اللهك له الخلق وله الامر ديديكى قولك
معناسنى بيل خلق صورتدر امر انك اوزرينه راكب اولان جاندن بو بيت سورهٔ

امرافنده اولان بوآیته اشارتدر قال الله تعالی * الا له الخلق والامر تبارك الله
رب العالمین * یعنی آگاه اولکه خلق ایتمك و یاخود بوعالم خلق وشهادت اول
الله ایچوندر وامر ایتمك و یاخود عالم امر وارواح انکیچوندرکه اول اللهك شان
شریفی متعالیدر یعنی چونکم هر شیئك ملکوتی دست الهیده اوله وهرشیء عالم
معنادن عالم صورته امر حقله کله وعالم صورتدن دخی ینه امر حقله مجرد اولوب
عالم معنایه رجوع قیله پس له الخلق وله الامر قولنك معناسنی بیلکه خلقدن
مراد صورت وامردن مراد (قل الروح من امر ربی) موجبجه روحدرکه
اول صورت اوزره راکب وسواردر ❊ مثنوی ❊ راکب ومرکوب درفرمان
شاه * جسم بردرگاه وجان در بارگاه) راکب ومرکوب شاهك فرماننده در
جسم درگاه اوزره وجان بارگاهده دررا کبدن مراد روح ومرکوبدن مراد جسمدر
یعنی راکب اولان روح ومرکوب اولان جسم هر ایکیسی شاه حقیقتك فرماننده در
لیکن جسم وصورت درگاه الهی مثابه سنده اولان عالم سفلیده ومقام حسیده در
وجان بارگاه عرشده وخلوت سرای الوهیتده ساکندر ❊ مثنوی ❊ بازجانهارا
چوخواند برعلو * بانك آید ازنقیبان کانزلو) کیر واول شاه حقیقی اول جانلری
علو اوزرنده چونکم اوقویه نقیبلردن صدا کلور بویله دیو که نازل اولك یعنی
چونکم اول شاه حقیقی اسب جسمه راکب اولان جانلری عالم سفلیدن عالم علوی
جانبنه دعوت ایلیه قابض الارواح اولان نقیبلر شاه حقیقتك انلری عالم ارواحه
دعوت ایلدیکی فی الحال بیلورلر واول مدعو اولانلر وحلره ای روحلر تیز اولوك
بدنلراسبندن اشغه اینوك وامر حقه اجابت قیلوك دیو لسان ملکوتیه ایله بانك
اوررلر پس اول روحلر دخی طوعا وکرها بدنلر اسبندن اینوب امر حقله ینه عالم
ارواحه واررلر وانده قرار قیلورلر ❊ مثنوی ❊ بعد ازین باریك خواهد شد
سخن * کم کن آتش هیزمش افزون مکن * تانجوشد دیکهای خردزود * دیك
ادراکات خردست وفرود) بومرتبه دنصکره سوز باریك ودقیق اولیسردر
آتشی کم ایله انك هیزمنی افزون ایله تاکم خرد اولان چولمکلر فوری قاینمیه ادراکلر
دیکی خرد در واحقدر یعنی سوز بومرتبه یه کلدکده ارواح بدنلردن جدا
اولوب عالم ارواحه واصل واصلنه بالغ ونائل اولور دیدیکمزدنصکره سوز زیاده
اینجه اولیسردر بوندنصکره سوز سویلمك آتش یاقمق وهر سویلدکجه انك هیزمنی
زیاده قیلمق کبیدر ایمدی آتش ایله واول آتشناك وسوزناك اولان سوزك مایه سی
وهیزمی مثابه سنده اولان کلام پرسوزی هم زیاده سویلمه زیراکه اکثرناسك
قدور ادراکاتی خرد و پستدر تاکم انلرك خرد و پست اولان ادراکلری چولمکی
اول پرسوز اولان سوزلردن علی الفور جوشه کلمیه وانلرك ادراکاتنی یاقوب خراب

قلمیه بلکه هرکسه عقلی یتدیکی مرتبه دن سویلمك مرشد اولنلره الزمدر کما قال
علیه السلام * کلموا الناس علی قدر عقولهم لا علی قدر عقولکم * ورثهٔ انبیا اولان
اولیایه هم ناسی کندی منزله لرنده تنزیل ایدوب انلرك ادراك ایتدیکی یردن
سویلمك اهمدر * ولهذا قال علیه السلام * نحن معاشر الانبیاء امرنا ان ننزل الناس
علی قدر منازلهم وان نکلم الناس علی قدر عقولهم * وحضرت نبی مکرم
صلی الله علیه وسلم بعد الموت اولان احوال برزخیه دن وامور اخرویه دن اکثر
بالدکلرینی وکوردکلرینی قاصر الفهم اولان خلقه کشف قیلمزلر وخلق دخی امور
اخرویه یی اول حضرتك بلدیکی کبی بیلمزلردی انکیچون بیوردیلر * لو تعلمون
ما انتم ملاقون بعد الموت ما اکلتم طعاما علی شهوة ابدا ولا شربتم شرابا ولا دخلتم
بیتا تتظللون به ولخرجتم الی الصعدات تلدمون صدورکم وتبکون علی انفسکم * رواه
ابن عساکر عن ابی الدرداء رضی الله عنه ❊ مثنوی ❊ پاك سبحانی که سیبستان
کند * درغمام حرفشان پنهان کند) پاك شول پرسبحانکه سیبستان ایلر حرف
غمامنده انلری پنهان ایلر سیبستان المالکه دیرلر غمام بونده نبات معناسنه درتاکم
مغرب نام لغتنده دیر (الغمام قد یطلق علی الغیث) غیث نباته دخی دیرلر ونباته
مجازا غمام تعبیر ایدرلر اما مجاز لغویدر بوتقدیرجه بونده حروف برسبیل استعاره
المالك برکلری منزله سنه ومعانی المالر منزله سنه تنزیل اولنمشدر غمام بونده پرده
معناسنه استعاره دردینلسه هم جائزدر وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك
اولور که پاك ومقدس شول پرسبحانکه سیبستان معانی ایلر حرف یپراقلرنده
و یاخود پرده لرنده اول معانی سیبستانی پنهان ایلر اوراق حروف ایچره معانی
المالرینی اول صانع بیچون کزله مشدر تاکم احتیاط واهتمام ایدرك حروف پرده لری
ایچره موضوع و مخفی اولان معانی المالرینی بوله سن ❊ مثنوی ❊ زین غمام
بانك وحرف وکفت وکو * پرده ٔ کزسیب نایدغیربو) بوبانك وحرف وکفت وکو
غمامنده بر پرده واردرکه سیبدن بویدن غیری کلمز مصراع ثانی پرده ٔ هست تقدیرنده
اولور وخلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه بو صورت وصدا وحرف
وکفت وکوی وادا برکلرندن و یاخود پرده لرندن بر پرده واردرکه سیب معنیدن
همان انجق طالب معنی اولنلرك دماغ عقلنه بر رایحه وشایبه کلور رایحه وشایبه دن
غیری نسنه کلمز اول معنی المالسی بو الفاظ وحروف پرده لرینك تحتنده مستور ومخفی
اولدیغندن مشهور ومرئی اولمز وهرکس آنی مشاهده قیلمغه قدرت بولمز
❊ مثنوی ❊ باری افزون کش تو این بورا بهوش * تا دوی اصلت برد بکرفته
کوش) باری سن بورایحه یی عقلکه زیاده چك تاکم سنك قولاغکی طوتمش اصل
جا بنه ایلته یعنی بو حروف والفاظ پرده لرینك التنده مستور ومخفی اولان معنی

المالرندن ای مبتدی وطالب معنی اولان کسه سکا اول معنی المالری روغا اولمزوانلردن سکا بر رایحه دن غیری کلمز باری اول حروف والفاظ ایچنده موضوع اولان معنی المالرینك رایحه سنی دماغ عقلکاه زیاده چك تاکم اول رایحه قولاق طوتمش سنی اصل جانبنه ایلته رایحه دن مراد بونده معنیدن حاصل اولان حظ وذوق اولور ومعنیدن حاصل اولان حظ ولذت چوق کلدکده وقوت بولدقده رایحه آلن طالبك جانی برکسه نك قولاغندن طوتوب کندومرادایلدیکی جانبه جذب ایلدیکی کبی جذب ایلر واول رایحه نك اصلنه انی ایلتوب واصل ایلر پس حضرت مولانا طالب معنی اولان مبتدیلره تعلیم وارشار ایدوب بیورر لر ای طالب معنی اولان وبوحروف والفاظی مطالعه قیلن کسه معانی المالرینی بوحروف واصوات وبوتراکیب وکلمات پرده لرینك التنده دیده جانله کورمکه اکرقادر اوله مز ایسك باری مشام عقلله اول معانی المالرندن حاصل اولان روایح طیبه یی زیاده جذب ایله تاکم اول رایحه لر سنك جانك قولاغنی طوتوب اصل معنی جانبنه سنی ایلته وسیبستان معانی یه سنك جانکی واصل ایده اندنصکره سیبستان معانی نیجه اولور ایش کوره سن وآنك معنوی ور وحانی اولان المالرینی دست عقلله دیره سن اول سیبستان معنایه واصل اوانجه یه دك وانی کندی که ملك قیلنجه یه دك شرط اولدر که اندن مشام عقله کلان روایحی قوت حافظه ایله برخوشجه حفظ قیله سن اکراول رایحه یی قوت حافظه ایله حفظ ایتمکه قادر اوله مز ایسك اول رایحهٔ معنو ینك اصلی اولان معانیٔ سیبستان ینه سنك چشم جانکدن مستور و پوشیده اولور نته کم بو بیتلر بو مضمونی اشارت ودلالت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ بونکهدار و بپرهیز از زکام * تن بپوش از باد و بود سرد عام * تانبندايد مشامت رازاثر * ای هواشان از زمستان سردتر) بو بی نکاه طوت زکامدن پرهیز ایله عوامك سرد اولان بادو بودندن تنکی اورت تاکم سنك مشامکی اثردن صوامیه ای انلرك هواسی زمستاندن سردتر نبندايد فعلی نفی مفرد مذکر غائبدر صوامیه معناسنه درکه اندود لفظندن مشتقدر بادیل معناسنه در لکن بونده نفس مراد اولور بود وجود معناسنه در باشده اولان دماغه برودت هوادن احیانا زکام عارض اولوب رایحهٔ طیبه آلمغه قادر اولمدیغی کبی فهم دخی جانك قوت شامه سی کیدر بجن برکسه عوام ناسله صحبت قیلسه انلرك برودتی انك مشام جانه تأثیر ایدوب انك فهمنی کند ایلر لر ورایحهٔ معنوی ذوقندن آنی محروم قیلورلر انکیچون بو بیتلرله حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی رایحهٔ معنویدن حظ الان طالبه نصیحت وارشاد ایدوب بیوررلر ای معنادن رایحه الان وسبب عرفانی وروحانیدن فایحه بولان طالب اول بولدیغك معنوی اولان

رایحه یی محفوظ طوت ومشام جانکه زکام کلمدن وفهمك تندوکلیل اولمه دن پرهیز ایت بدنکی عوامك سردوبارد اولان وجودندن وتننددن لباس تقوا ایله ستر ایت تاکم انلرك نفسینك ونفسنك برودتی سکا سرایت قیلیه وسنك مشام روحك انلرك اثرندن بویانمیه ای طالب انلرك هواسی شدت شتادن سردترو باردتردر برودت شتا ظاهر ابدانه ضرر ویرر اما بونلرك بارد اولان هوالری جانه ودین وایمانه ضرر ویرر اعاذنا الله وایاکم من مصاحبة العوام وحفظنا وایاکم من مجالسة شر الانام ﴿ مثنوی ﴾ چون جماد افسرده اند وتن شکرف * می جهد انفاسشان از تل برف) بونلر جماد کبی فسرده لروتن شکرفلردر انلرك نفسلری برف تلندن صیچرار حضرت مولانانك بیوردقلری قوم مطلقا معرفت الهیه دن خالی ودرونلری محبت ربانیه واخلاق روحانیه دن عاری اولان طائفه در اکرفقرا وصلحا زینده ایسه لرده وخواص قلبی معرفت الهیه دن حظ آلان ودرونی اخلاق روحانیه ومحبت ربانیه ایله طولان کسه لردر اکر بحسب الصور هیئت عوامده ایسه لرده پس عوام شکلنده چوق خواص وخواص شکلنده دخی چوق عوام واردر لازم اولدیکه اولاعوام بیلنه اندنصکره انلرك صحبتندن ومقارنتندن احتراز قیلنه عوام شول طائفه درکه فی نفس الامر جماد کبی فسرده دللردرکه درونلرنده معرفت الهی وکرمیت حب ربانی اولمدیغندن برودت نفسانیه ایله درونلری منجمد اولمشدر اما هر بری تنپرور اولدقلرندن تنلری شکرف وجسیم اولمشدر بونلرك درونلری قارتپه سی کبی سردو بارد اولدیغندن نفسلری دخی اول قارتپه سی کبی اولان درونلرندن ظهوره کلدیکندن بغایت سردو بارددرکه اصلا انلرك کلامنده بر سوز وحرارت واثر شوق ومحبت یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ چون زمین زین برف درپوشد کفن * تیغ خورشید حسام الدین بزن) ای طالب چونکم زمین وجودك بو برفدن کفن کیه حسام الدینك تیغ خورشیدنی اکا اور زمیندن مراد بونده مخاطب اولان طالبك زمین وجودیدر برفدن مراد عوامك انفاسندن ومصاحبتلرندن حاصل اولان برودت نفسانیه در وحسام الدین افندینك تیغ خورشیدندن مراد بومثنوینك معانی واسرار یدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای طالب معرفت الهی چونکم سنك زمین وجودك عوامك بو برف ویخ کبی باردوسرد اولان صحبتلرندن ونفسلرندن کفن کیه وتمام دل مرده وقالب افسرده اولمق مرتبه سن بوله اکر بوکا علاج وچاره استرایسك قدوة العارفین شیخ حسام الحق والدین حضرتلرینك خورشید کبی اولان تیغی که بو مثنوینك معناسیدر اکا ضرب ایله وجسم وجانکی بو مثنوینك خورشید معناسنه همیشه مظهر ومحل ایله تاکم تیغ خورشید حسام الدین وجودکده اولان فسرده لکی قطع ایدوب ازاله قیله وسنی برودت هوای نفسانیه دن قورتره ومرده وافسرده اولمقدن

بری ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ هین برآرازشرق سیف الله را * کرم کن زآن شرق این درکاه را * برف را خنجر زند آن آفتاب * سیلها ریزد زکهها بر تراب ﴾ آکاه اول شرقدن سیف اللهی یوقاری کتور اول شرقدن بودرکاهی کرم ایله اول آفتاب برفه خنجر اورور طاغلردن تراب اوزره سیللر دوکر شرقدن مراد بونده کتاب مثنویدر سیف اللهدن مراد انك معانی واسراریدر بلکه شرقدن مراد مثنوینك هر بیتی وسیف اللهدن مراد هر بیتك معناسی اولسه جائزدر درکاهدن مراد طالبك وجودی درکاهیدرکه وجود طالب سلطان روحك درکاهی مثابه سنده در وآفتابدن مراد مشرق قلوب اولدیغی اعتبارله مثنوینك معناسیدر وبرفه خنجر اورمسی آنی اوادورب محو قیلمسندن کنایت اولور وکوهلردن مراد ترفع وتکبر صاحبلری اولان نفسلردر وسیللردن مراد کوز یاشلریدر وترابدن مراد خاك زمین اولسه ده جائز وخاك بدن اولسه دخی جائزدر وتوضیح کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولور که ای طالب معنوی آکاه اول مثنوی مشرقندن سیف الله اولان معانیٔ حاسمه ومعارف جازمه یی اخراج ایدوب ظهوره کتور اول شرق معنویدن بودرکاه وجودی کرم ایدوب قیزدرتا برودت قلبیه وانجماد نفسانیه دن خلاص اوله سن زیرا اول آفتاب معنوی و خورشید مثنوی برف هوای نفسه خنجر اوروب انی اذابه وازاله ایلر کوهلر کبی مترفع ومتکبر اولان وجودلردن سیللر کبی کوز یاشلرینی خاك زمین اوزره ویاخود متواضع اولان خاك بدن اوزره دوکر آنك آفتاب معناسی وجود طالبه بر مرتبه تأثیر ایدر که آنك درونده هوای جسمانیدن حاصل اولان برف ویخ کبی بارد اولان صفتلری اریدوب ازاله ایلدکدنصکره انك کوزلرندن سیلاب سرشکی روان ایلر ﴿ مثنوی ﴾ زآنکه لاشرقی ولا غربیست او * با منجم روزوشب حربیست او * که چرا جز من نجوم بی هدی * قبله کردی ازلئیمی وعمی ﴾ زیرا اول آفتاب معنوی شرقی وغربی دکلدر اول آفتاب معنوی روزوشب منجم ایله حربیدر بویله دیو که نیچون بندن غیری نجوم بی هدایی لئیملکدن وعمادن قبله ایلدك یعنی اول آفتاب معنوی برف ویخ کبی بارد وسرد اولان صفات نفسانیه یه خنجر معنایی اوروب اریدر زیراکه اول آفتاب معنوی یعنی نور مثنوی شرقی وغربی دکلدر بلکه آفتاب روحانی وعقلیدر علم نجومه طالب اولان واکا اعتقاد قیلان طائفه ایله کیجه وکوندز حربه منسوبدر وانلرایله جنك وجدل قیلغده در بویله دیو که ای غافل وباطل نیچون بن آفتاب معنویدن غیری عالم معنیده وجهان عقلیده هدایتی اولمین نجومی سن کورلکندن ولئیملکندن قبله اتخاذ ایتدك وانلرك احکام وآثارینی بیلك طریقنه کتدك سکا انفع والزم اولان اولدرکه عالم معناده هدایتی اولمیان نجومی قویوب بن خورشیدفلك معنی ایله آشنالك قیله سن وبنی

قبله ایدنوب روشنالك بوله سن ولئیم وذمیم اولمقدن خلاص اوله سن حتی بصر بصیرتك کشاده اولوب آفل وزائل اولمین خورشید باقیدن بهره بوله سن ونور آله سن ﴿ مثنوی ﴾ ناخوشت ناید مقال آن امین * درنبی که لا احب الآفلین ﴾ تاکم سکا خوش کلمز اول امینك نبیده اولان مقالیکه * لا احب الافلین درامیندن مراد حضرت ابراهیمدر نبی ضم نون ایله حضرت قرآن کریمه دیرلر تفسیری جلد اولده قصهٔ دیدن خلیفه لیلی رایانده مرور ایلمشدر انده طالب اولنه و بو بیت دخی بونك مابعدنده اولان بیتلر منجم اولنلره خطابا توبیخ اولق طریقیله دینمشدر و بونده منجمدن مراد نجومی مؤثر حقیقی بیلان وانلری دائمة الصور وافلاکه ثابتة الاجرام دیو اعتقاد قیلان فلاسفه در چونکه بونلر نجومی مؤثر حقیقی بیلدیلر وانلرك وجودنی دائم و باقی زعم قیلدیلر حضرت ابراهیمك نجوم حقنده * لا احب الآفلین * دیمسی انلره ناخوش کلدی نته کم بیوررلر ای منجم سن کواکبه بو مرتبه اعتقاد قیلدك وانلری دائم وباقی بیلدك که حتی اول امین الهیك حضرت قرآنده نجوم حقنده (لا احب الآفلین) بیوردیغی مقالسنك خوشکه کلمز وانلرك آفل وزائل اولدیغنه سنك قلبك اعتقاد قیلمز ﴿ مثنوی ﴾ ازفرخ در پیش مه بستی کمر * زآن همی رنجی زوانشق القمر ﴾ قزحدن ماهك اوکنده کمر بغلدك اندن اوتری وانشق القمر آیتندن رنجیده خاطر اولورسن بو بیت سورهٔ قمرك اولنده اشارتدر کفار قریش سید عالمدن معجزه طلب ایلدیلر واول کیجه ماه بدر اولمش ایدی دیدیلر که قمری بزه دونیم ایله پس حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ماهه اشارت بیوروب ماه دونیم اولدی اول حضرتك بری بر یانندن وبری بر یانندن کچوب ینه مکاننه واروب جمع اولدیلر پس جناب حق بنده لرینه خبر ویردکه * اقتربت الساعة وانشق القمر * یعنی قیامت قریب اولدی وقمر منشق اولدی انشقاق قمر قرب ساعته علامتدر دیمشلر و بو وجه اوزره کتب سالفه ده مسطوردر * وان یروا آیة یعرضوا ویقولوا سحر مستمر * واکر بو کافرلر آیات خدادن رآیت ومعجزه کورسه لر اعراض ایدرلر اکا باقمازدن وتأمل وتفکردن وديرلر سحر مطرد ومترادفدر که نیچه کره کوردك دیرلر و بو آیت کریمه نك بر مقدار تفسیری هم جلد اولده ضیافت تأویل رکیك مکس سرخنك اوستنده وقصهٔ انشقاق قمرده مرور قیلدی قزح رکیجه الکم صاغمه دیدکلریدر بو بیت دخی منجم اولنلره خطابا وتوبیخا دینمشدر یعنی ای منجم مذهبنده اولنلر قوس قزحدن ماهك اوکنه کمر باغلرسن یعنی اکا غایت تعظیملر ایلرسن انکچون * اقتربت الساعة وانشق القمر * آیتنك مفهومندن اینجنورسن ومعجزهٔ رسوله انکار قیلورودیرسنکه اکر قمر منشق اولیدی وآسماندن زمینه نزول قیلیدی اقطار ارضده اولان بنی آدمك اکثری

آنی کوررلردی وکتب توار یخه یازوب انك انشقاقنه شهادت قیاورلردی بونی خود
اهل مکه دن غیری بلکه اصحاب رسولك بعضیسندن غیری کمسه کورممش واقطار ارضده
اولان کمسه لردن بوکونه خبرشایع اولمامشدر امدی انشقاق قمردن مراد بو آسمانده
اولان قمر اولمز واکا انسانك حکمی تأثیر قیلماز بلکه بو کلام مؤولدر ساعتدن مراد
ساعت موت وقمردن مراد روح حیوانی اولور وساعت موت قریب اولدقده روح
حیوانی ماهی منشق اولوردیمسن و بوکونه باطل تأویلر ایدرسن ❊ مثنوی ❊
منکری این راکه شمس کورت * شمس پیش تست اعلی مرتبت) ای منجم بوکا
منکرسن که شمس کورت بیورلدی انکیچونکه شمس سنك قتکده اعلی مرتبه ده در
* اذا الشمس کورت * آیتنه اشارتدر یعنی شول وقتده که شمس تکویر اولنه
مراد قیامت قریب اولان وقتده طی اولوب مرتفع اولمسیدر چون رثو بی دورسه لر
قلدیروب بر یره قوسه لر (کورت الثوب) دیرلر کذلك شمسك دخی اولوقتده
انواری دور یلوب حکمی زائل اوله (واذا النجوم انکدرت) دخی شول وقتده که
نجوم منطمس وتیره ومظلم ومنکدر وخیره اوله و یاخود متساقط ومتأثر اوله لر
بو آیت کریمه نك تفسیری دردنجی جلدده دربیان آنکه شاهزاده آدمی بچه است
سرخنده * تارسی اندر نفوس زوجت * بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه
ومعنای بیت ای منجم منکرسن بو کلامه که شمس کورت بیورلمشدر سنك اوکنکده شمس
عالی مرتبه ده در نیراعظم ومنور عالمدر نته که شیخ سهروردی هیاکلنده شمسی بوکونه
مدح ایدر که هو شدید الرخش قاهر الغسق رئیس السماء فاعل النهار کامل القوی
صاحب العجایب عظیم الهیئة الذی یعطی جمیع الکائنات ضوءها ولا یأخذ منها
شیأ ال الله الاعظم الی کذا وکذا ❊ مثنوی ❊ از ستاره دیده تصریفها هوا *
ناخوشت آید اذا النجم هوی) هوانك تصریفنی ستاره دن کورمش سن سکا
بو اجلدن (اذا النجم هوی) ناخوش کلور دیده دیده تقدیرنده در تصریفنی
ستاره دن کورمش سن سکا بو اجلدن ناخوش کلور مصراع ثانی * والنجم اذا هوی *
آیتنه اشارتدر اذا مقدم اولوب اذا النجم هوی دیمك ضرورت شعردن اوتری
اولور شول زمانده که حضرت رسول علیه السلام دعوته شروع ایلدی کفار
طعن قیلدیلر محمد آبا واجدادی دینن ترك ایدوب کمراه وغوی اولدی پس جناب
حق نجمه قسم ایلیوب بیورر جنس نجم حقیچون شول وقتده که نزول وسقوط
ایلیه سزك صاحبکز محمد کمراه وغوی اولمدی مفسرلردن بعضیلری نجمدن مراد
جنس نجم وبعضیلری دخی ثریادر و بعضیلری دخی رجم شیاطین ایلین شهاب ثاقبدر
و بعضیلر دخی نجم قرآن و بعضیلر دخی نجم حضرت پیغمبردر دیمشلر وهوایی
دخی هوی یهوی هو یادن طوتمشلر بضم الهاء علی وزن غرو یا طلوع وصعود

معناسنی ویرمشلر زیرا هوی النجم هو یادیرلر طلوع وصعود ایلسه بومعنی منجم
اولنلرك خوشنه کلور و بوکا هر بری قرار قیلور و بعضیلری دخی هوی یهوی
هو یادن طوتمشلر بفتح الهاء قبول وزننده غروب ایلمك معناسنی ویرمشلر زیرا
هوی النجم هو یا دیرلر نجم غروب ایلسه منجملر بو معنایه دخی راضیلردر و بعضیلر
دخی سقوط معناسنه اولان هوی یهوی دن طوتمشلر هوی النجم دیرلر نجم ساقط
اولدقده پس منجملر بو معنایه راضی اولمزلر و بو معنی انلره ناخوش کلور آنکیچونکه
انلرك قتنده نجوم افلاکده مرکوزدر پس انلرك سقوط وانتشارندن افلاکك
دخی شقوق وانفطاری لازم کلور بو ایسه محالدر دیرلر و بونلرك قتنده افلاك
مع کواکبها دائمة الصور وثابتة الاجرامدر آنکیچون بونلر اذا الشمس کورت واذا
النجوم انکدرت ودخی اذا السماء انشقت ودخی اذا السماء انفطرت واذا الکواکب
انتثرت * آیتلری کبی آیتلری تأویل ایدرلر و بو آیتلردن مستفاد اولان معنالره ایمان
واعتقاد ایتمزلر اکر بو دینده دکل ایسه لر مطلق آیتلری هم انکار ایدرلر واکر بو دینده
ایسه لر آیتلره کلام الهیدر دیو اقرار ایدرلر وایکن * اذا الشمس کورت * دن
مراد ظاهرده فلك اوزره اولان نیراعظم دکلدر بلکه روح اوزره اولان شمس
عقلدر که وقت موت کلدکده آنك انواری مکور اولور دیرلر * واذا النجوم انکدرت
* آیتدن دخی مراد وقت مرك کلدکده نجوم کبی اولان حواس خمسهٔ ظاهره
وحواس خمسهٔ باطنه نك منکدره اولمسیدر دیرلر * واذا السماء انشقت * واذا السماء
انفطرت آیتلریندن دخی مراد قیامت صغری اولان موت کلدکده مانند آسمان
اولان سر انسانینك منشق ومنفطر اولمسی ومانند کواکب اولان حواس ظاهره
و باطنه نك منتشره اولمسی وسقوط قیلمسی اولوردیو تأویل باطل ایدرلر ❊ مثنوی ❊
خود مؤثر تر نباشد مه زنان * ای بسا نان که ببرد عرق جان * خود مؤثر تر نباشد زهره
زآب * ای بسا آبا که کرداو تن خراب) ای غافل ماه خود ناندن مؤثر ردکلدر ای چوق
نانکه جانك عرقنی کسر زهره خود آبدن مؤثر تر اولمز ای چوق آبکه اونی خراب
ایلدی یعنی ای منجم سنکه نجومك تأثیراتنی کوروب اکا اعتقاد قیلورسن وانی مؤثر
حقیقی بیاورسن ماه خود انسانك بدننه ناندن مؤثر تر دکلدر بلکه نان ماهدن زیاده
مؤثر در ای چوق نان اولور که آدمینك عرق جاننی قطع ایلروانی اولدرر هیچ
اول زمانده سن اول کمسه یی اتمك اولدردی دیمزسن بلکه آنك یلدزینه اسناد
ایلرسن وموتنی زحلك تأثیرندن بیلورسن وطرب ونشاطی هم زهره دن فهم
قیلورسن خود زهره یلدزی بدن انسانه آبدن زیاده مؤثر دکلدر زیرا آبك ویردیکی
حیاتی وطرب ونشاطی زهره ویرمکه قادر اولمز ای چوق آبك خاصیتی بدنه حیات
ویرمك ایکن باذن الله تعالی اول تنی خراب ایلدی یا بوغازه طورمق ایله ویا استسقا

مرضنه مبتلا اولدقده بدنی شبشور کله خراب ایلدی آبك بوقدر تأثیری
وارایکن سن آنی مؤثر حقیقی بیلورسن * داغ داغ ایش وطربی زهره یه اسناد ایدوب
آنی مؤثر حقیقی بیلورسن وانك وسائر نجومك مهر ومحبتنی درونکده اضمار
قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ مهرآن درجان تست و پند دوست * می زند در کوش
تو بیرون زپوست) ای منجم اول ستاره لرك مهری سنك جانکده در ودوستك
پندی سنك کوشکه پوستك طشره سندن اورر دوستدن مراد بونده الله ویا انسانه
الله ایچون دوستلق ایدوب نصیحت قیلان ولیلر اولور و بوجمله دن حسام الدین
افندی حضرتلری اولسه دخی جائزدر که مثنویده مذکور اولان مواعظ ونصائح
انلرك پند ونصیحتیدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای منجم سن وجود
اشیاده نجومك تأثیراتنی کوروب انلره اولقدر محبت قیلمشسن وانلرك مهرنی
درونکه اولقدر قومشسن که آنلرك مهر ومحبتی سنك جانکه طولوب اندرساکن
اولمشدر ودوستك پند ونصیحتی سنك قولاغکه پوستك طشره سندن اورر ودرونکه
تأثیر ایتیوب اول پند ونصیحت طشره ده قالور ﴿ مثنوی ﴾ پند مادر تو نکیرد
ای فلان * پند تو درما نکیرد هم بدان) ای فلان اکر بزم پندمز سکا تأثیر قیلمز ایسه
سنك پندك دخی بزه تأثیر قیلمز بیل یعنی ای فلان نادان چونکم بزم حقانی وربانی
اولان نصیحتمز سکا تأثیر قیلمیه وسنی بزم مذهب ومسلکمزه جاذب اولمیه بونی تحقیق
بیل که سنك نجوم حقنده اولان پند ونصیحتك بزه تأثیر قیلمز واول جانبه ترغیب
وتحریض ایلدکك بزی اول سمته جاذب اولمز (بیت) آن بد اختر کش منجم کفتش
چون هرائر * پیش او مسند باخترشد خدایش اخترست * اختیاری نیست اورا
اختیار ازوی مپرس * اختیار جمله کم در اختیار داورست * چرخ ونجم وجن ومردم
هریك اینجا مضطرند * اختیار جمله پیش مز یجیب المضطرست ﴿ مثنوی ﴾
جز مکر مفتاح خاص آید زدوست * که مقالید السموات آن اوست) الا مکر دوستدن
مفتاح خاص کله که سمواتك مفتاحلری انك مالکیدر بو بیت سورهٔ زمرده اولان
بو آیته اشارتدر قال الله تعالی * الله خالق کل شیء وهو علی کل شیء وکیل * یعنی
الله تعالی جمیع شیئلرك خالقیدر کفر وایماندن خیر وشردن ونفع وضردن هرنه
ایسه واول الله جمیع اشیا اوزره متولی ومتصرف وحفیظدر * له مقالید السموت
والارض * اول الله ایچوندر سموات وارضك مفاتیحی مفاتیح کنایندر کمال حفظ
وتصرفندن یعنی مالك امور علوی وسفلیدر که اندن غیری تصرف وحفظه کسه
مالك دکلدر وحضرت عثماندن رضی الله عنه روایت اولنور که حضرت پیغمبر
علیه السلامدن سؤال ایلدیلر که مقالید سموات وارض نه در بیوردیلر لا اله الا الله
والله اکبر وسبحان الله وبحمده واستغفر الله ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم

هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بکل شیء علیم بیده الخیر یحیی ویمیت
وهو علی کل شیء قدیر * وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه ای منجم اول نجومك
مهر ومحبتی سنك جانکده اول قدر راسخ وثابت اولمشدر که دوستك پندی
سنك قولاغکه طشره دن طوقنور و بزم پندیمز هم سکا تأثیر ایتمز الا مکر که دوستدن
مفتاح حاصل کله که اقفال واشکالکی حل وکشاده قیله که مفاتیح آسمان وزمین
آنك لایقیدر وانك قدرتی وارادتی اللرنده در اول فتاح که سنك اقفال درونکی
کشاده قیلهٔ وسنی صراط مستقیمه هادی اولمیه اصلا بزم پند ونصیحتمزك
سکا تأثیری اولمز وسنك جانکدخی بو سوزلری قبول قیلمز ﴿ مثنوی ﴾ این سخن
همچون ستاره ست وقمر * لیك بی فرمان حق ندهد اثر) بو سوز فی المثل ستاره وقمر
کبیدر لیکن بی فرمان حق اثر ویرمز یعنی بو پند ونصیحته متعلق اولان سوز فی المثل
اکرچه ماه وستاره کبیدر ولکن حق تعالی حضرتلرینك امر وفرمانی اولمینجه
نه ستاره وقمر تأثیر ایلر ونه بو کلام انور تأثیر ایلر الحاصل اذن الهی اولمینجه بو ستاره
وقمر کبی اولان کلمانك دخی هیچ برکسه یه نفع واثری ممکن اولمز ﴿ مثنوی ﴾
این ستاره بی جهت تأثیر او * می زند بر کوشهای وحی جو * که بیایید از جهت
تا بی جهات * تا ندراند شمارا کرك مات) بو جهتسز ستاره نك تأثیری وحی جو
اولان کمسه لرك قولاقلری اوزره اورر بویله دیو که ای وحی جو اولان طالبلر جهت
مرتبه سندن بی جهات عالمنه کلك تا کیم سزی کرك موت یرتمیه ستارهٔ بی جهتدن
مراد بو افلاك سبعه ماننده اولان مثنوی شریفدر وتأثیر او ستاره دن بدل واقع
اولمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك کلمشدر که بو جهتسز اولان ستاره که اندن
مراد بونده مسطور اولان معانی ایاتدر انك تأثیری وحی الهی طالبلری اولان
عاشقلرك استماعنه باذن الله تعالی طوقنور وکوش هوشلرینه اورر بویله دیو که ای
جو ینده کان وحی الهی وای پوینده کان راه اسرار نامتناهی عالم جهاتدن خلاص
اولوب بی جهاتلك عالمنه کلك واسرار معانی جهتنه واصل اولك تا کیم موت
ذئابی سزی یرتمیه * وهوای نفس کلابی سزلك اوزره یکره هجوم ایتمیه ﴿ مثنوی ﴾
آنچنانکه شعشعهٔ در پاش اوست * شمس دنیا در صفت خفاش اوست * هفت
چرخ ازرق در رق اوست * پیك ماه اندر تب ودردق اوست) آنجلیین که اول
ستارهٔ بی جهتك شعشعهٔ در پاشیدر شمس دنیا صفتده آنك خفاشیدر یدی ازرق
اولان چرخ آنك رقیت وعبودیتنده در ایك ماه انك تبنده ودقنده در او ضمیری ستارهٔ
بی جهتنه عائد اولور رق کسر رایله قوله وقوللغه دیرلر تب حمایه دیرلر ودق برکونه
مرضدر که انسانی نحیف وضعیف ایلر پس تقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك
اولور که اول بی جهت اولان ستاره نك در پاش اولان شعشعه سی واول لامکان

اولان نجم معنانك ضیاكستر اولان پرتوولمعه‌سی انجلین‌درکه بودنیا شمسی صفنده
وشانده انك خفاشی مثابه‌سنده‌در خفاش بودنیا شمسنك نورنی ادراك ایلمكه نیجه
قادر اوله‌مزسه بودنیا شمسی دخی اول ستارۀ بی جهتك واول نجم هدایتك شعشعه‌سنی
ادراك ایلمكه قادر اولمز ازرق لونه منسوب اولان یدی فلك اول ستارۀ بی جهت
ونجم هدایتك عبودیتنده‌در ماه پیكی بویله سریع السیر ایكن آنك دردندن وآنك
حسرتندن حاصل اولان ضعف ونحافتده درتب بونده درد معناسنه ودق اول
دردن حاصل اولان نحافت ونحول معناسنه اولور وماهك رو یی زرد اولمسی
وهرآی باشنده نحیف ولاغر اولمسی كویاكه اول نجم هدایتك دردندن رو یی زرد
ولاغر اولمشدر مقصود اول نجم معنوی شریف وعالی مقدار و بوآفتاب وماهتاب
اكا نسبتله دنی وخد متكاردر وعاشق زار كبیدر دیمك اولور ❊ مثنوی ❊
زهره چنك مسئله دروی زده ❊ مشتری بانقدجان پیش آمده) زهره یلدزی
مسئله النی اكا اورمش یاخود معنی زهره یلدزی مسئله چنكنی اكا چالمشدر
مشتری یلدزی نقدجانله ایلروكلمشدر مصرع اولده چنك پنجه معناسنه‌ده
اولق جائزومعروف اولان ساز معناسنه اولمق دخی جائزدر یعنی زهره كه چنكئ
سماك ومطرب افلاكدر سؤال پنجه‌سنی اول ستارۀ بی جهت ونجم هدایته
اورمش و یاخود سؤال چنكنی اكا چالمش واندن كدیه قیلمش وراجی اولمشدر
ومشتریكه سعد اكبردرنقدجانله ایلروكلمش واول نجم هدایتدن متاع سعادتی
آلمغه طالب اولمشدر ❊ مثنوی ❊ درهوای دستبوس اوزحل ❊ لیك خودرامی
نبیندآن محل) آنك زحل یلدزی دستبوسی هواسنده‌در لیكن كندوبی اكا محل
كورمز یاخود معنی كندی یه آنی محل كورمز دیمك اولور دستبوسدن مرادبونده
تقربدرو محل بونده لایق ومستحق معناسنه استعمال اولنور وتقدیر كلام بویله
دیمك اولوركه زحل یلدزیكه فلك سابع اوزره بویله مرتبۀ عالی وتأثیرقوی صاحبی
بركوكب ایكن اول ستارۀ بی جهت ونجم هدایتك النی اوپمك یعنی اكا تقرب ایلمك
هواسنده‌در لكن كندوبی اول تقربه محل ومستحق كورمز ویاخود اول تقربك
عظم شاننی بیلدیكندن كندوبی اول سعادته مستحق بیلمز زیرا بیلوركه كندیسی
اول سعادت ایچون مخلوق اولمامشدر بووجه بوكونه تعبیر اولنمقله مقبول اولور
وستارۀ بی جهتك دخی توضیح وتحقیق ان شاء الله ❊ هرستاره خانه‌داردرعلا ❊
بیتنك شرحنده كلور ❊ مثنوی ❊ دست وپامریخ چندان خست ازو ❊
وآن عطارد صدقلم بشكست ازو) مریخ دست و پابنی اندن چوق خسته ایلدی
واول عطارد آندن یوزقلم صیدی یعنی مریخكه جكردوز افلاك ودلسوز اهل
خاكدر اول ستارۀ بی جهتدن اوتری دست وپاسنی چوق مجروح وخسته ایتدی

واول عطارد كاتب فلك ایكن اول ستارۀ بی جهتك اسرارندن اوتری یعنی انك
اسرارنی تحریر ایلمكدن اوتری نیجه یوزقلم شكست ایلدی بنه انك تحقیقنه وتحریرنه
واصل اوله‌مدی ❊ مثنوی ❊ بامنجم این همه انجم بجنك ❊ كای رها كرده
توجان بگزیده رنك ❊ جان ویست وماهمه رنك ورقوم ❊ هرستاره فكراوجان
نجوم) بودوكلی انجم منجمله جنكده‌در بویله دیوكه ای جانی قومش ورنكی كزیده
قیلمش منجم جان اول ستارۀ بی جهتدر وبزرنك ورقومز آنك فكرینك هرستاره‌سی
جان نجومدر بعض نسخه‌ده دخی ❊ كوكب هرفكر اوجان نجوم ❊ واقع اولمشدر
وتحقیق كلام بویله دیمك كلمشدركه بودوكلی كواكب ونجوم لسان حالله منجم اولان
كسه‌لر ایله جنك ایلمكده وانلره بویله دیونصیح وپندسو یلمكده‌دركه ای بی جهت
اولان جانی قومش ورنك والوانی كزیده وقبول قیلمش منجم جان اول ستارۀ
بی جهت ونجم هدایت اولان روح شریفدروبزجمله مزارقام والوا نزاول روح
شریفك فكرینك هرستاره‌سی وآنك هرستارۀ فكرینك كوكب باناره‌سی جمیع
نجومك جانیدر جاندن مراد بوندن اول مقدما ذكری سبقت ایلین ستارۀ
بی جهتدركه اندن مراد بو كلامك معناسی و بو كلامك متكلمنك روح شریفی
اولمشدركه كلام متكلمنك صفتیدر وهمیشه آنكله قائمدر ومتكلم اصل روح
الهیدركه دائما حضرت حقله قائم ودائمدرو بولی كامل اولمز الارواح احمدی
وحقیقت محمدینك مظهری وخلیفه‌سی اولمغله چونكه روح محمدی بوجمله عالمك
جانی وصور عالم آنك قالبی والوانی كبیدر پس هرمظهر حقیقت محمدیه اولان
ولی كامل دخی بوصوراكوانك جانی و بوزمین وآسمان وآسمانده اولان نجوم
بی پایان آنك رنك والوانی كبیدر منجملرایسه اول نجومی جان منزله‌سنده طوتمشلر
وانلری مؤثر حقیقی زعم ایتمشلردر پس انلرك قبله‌سی اولان نجوم انلرله جنك ایلر
ولسان حالله انلره بویله دیوسو یلركه ای بوعالمك جانی و بوكون ومكانك روح
روانی مرتبه‌سنده اولان انسان كاملی قومش ورقوم ونقوش منزله‌سنده اولان
نجوم وافلاكی قبلۀ مقصود قیلمش منجم بوعالمك جانی انسان كامل وولی فاضلدر
وبزایسه اكانسبت رنك ورقومز واول كاملك هرفكرینك بی جهت اولان ستاره‌لری
سبب حیات نجومدر ❊ مثنوی ❊ فكركو آنجاهمه نورست پاك ❊ بهرتست
این لفظ فكرای فكرناك) فكرقنی انده دوكلی نور پاكدرای فكرناك بوفكر لفظی
سندن اوتریدر یعنی ای منجم وای منجم مذهبنده اولان طالب علم انجم بزكه
عالمك جانی مرتبه‌سنده اولان روح كامله فكر اسناد ایلدك وانك هرفكرینك ستاره‌سی
جان نجومدر دیوسویلدك ای فكرلو اولان و بوعلوم اشیائی قوت فكریه ایله بلان
بولفظ فكر كه بز ذكر ایلدك سندن اوتریدر یوخسه اول روح كاملك مرتبه‌سنده

وقتده فكر قنی اول دوكلی نور پاكدر ومظهر سراولاكدر پس اكا بكر اسنادی
مجرد سكانسبتله در بوخـه آنك علوشاننه نسبتله دكلدر زيرا مظهر حقيقت محمدی
اولان قطب زمان وجان جهان هر نه بی بيلورسه الهام الهی وكشف
ربانی ايله بيلور قوت فكريه ايله دكل ❊ مثنوی ❊ هرستاره خانه دارد درعلا *
هيچ خانه درنكنجد نجم ما) هرستاره علاده خانه طوتر هيچ بزم نجممز خانه يه
صغمز نجم ما ديدكلرندن مراد كندی روح شريفلری اولقده جائزدر وعين ثابته لری
اولمق هم جائزدر زيرا هركسك عين ثابته سی فلك الهيده راسخ وثابت اولمش
برنجم كيدركه همیشه انك زمين وجودينی منور ايديجيدر وهر كسك روحی دخی
ولايت جانده اولان آسمانده قرار قيلمش بركوكب دری كيدر پس بو كوكب صوريتك
افلاك اوزره خانه لری ومستقرلری واردر نته كم بو جلدك ديباجه سنده تحقيق مرور
ايلشدر اما مظهر روح محمدی اولان ولی كاملك نجم روحی اصلا خانهٔ كون ومكانه
صغمزنته كم بو بيت شريفله بو معنايه اشارت ايدوب بيوررلر ای منجم لابد هر برستاره
افلاك علا اوزره برمعين برج وخانه طوتركه اول معين اولان برج وخانه دن
تجاوز ايتمكه قادر اوله مز امابزكه وارثان روح محمدی وخلفای حقيقت احمدی بز
بزم نجم روحمز اصلا كون ومكانه صغمز وبروج وخانه آنی احاطه قيلمز ❊ مثنوی ❊
جان بی سودر مكان كی دررود * نور نامحدودرا حد كی بود) بی سو اولان جان
مكانه نچون كيدر نامحدود اولان نوره حد نچون اولور اكر سن ديرسك كه بو جسد جانه مكان
وخانه كبی كلشدر پس نامحدود اولان جان كاوب مكان وخانه يه دخول قيلمش
ومحدود ومحاط اولمش اولور بوكا جواب ندر بوكا جواب اولدركه روحك جسد
ايله اولسی واكا دخول وحلول قيلمسی جهتندن دكلدر بلكه روحك جسده تعلق
انده تدبير وتصرف ايلديكی اعتبار ايله در پس روح نامحدود جسد ايله محدود اولمق
لازم كلمز وبعض نسخه ده مصرع اول * جای سوز اندر مكان كی دررود * واقع
اولمشدر بو نسخه اوزره معنی برخانه ياقيجی ومكانی احراق وافنا ايديجی روح مكانه
نچون كيدر نامحدود اولان نور حقده نچون حد وغايت اولور حق تعالی حضرتلرينك
نورنه اصلا حد وغايت وجهت ونهايت اولمق احتمالی يوقدر روح ايسه امر ربانی
وانوار الهيه در هرشی متناهی واولايتناهيدر ❊ مثنوی ❊ ليك تمثيلی وتصويری
كنند * تاكه دريابد ضعيف عشقمند * مثل نبود ليك باشد آن مثيل * تاكند عقل
مجمدرا كسيل) وليكن اصحاب يقين برتمثيل وبرتصوير ايدرلر تاكم عشقمند اولان
برضعيف بو نوری اول تمثيل واسطه سيله بوله واول تصوير سببيله انی فهم وادراك
قيله اصحاب يقينك تمثيل ايتدكلری مثل اولمز مثال اولور تاكم مجمد اولان عقله دليل
اوله وانی حقيقته واصل قيله مثيل اصلده مثال ايدی كسيله قافيه اولمقدن اوتری

الف يايه قلب اولوب مثيل ديلدی عقل مجمد طوكمش عقل ديمك اولور بعض
شارحلر كسيل كاف فارسينك ضمه سيله اكرچه بربره وبربوله وبرنسنه يه كوندرمك
معناسنه در ليكن بونده دلالت ايلمك معناسنه در استعمال حسبيله ديمشلردر اكر
كسيل لغتلرده بو معناره بولنورسه بودخی وجهدن خالی اولماز اما كسيل اوزمك
وقطع ايلمك معناسنه كلديكی لغتلرده مصرحدر بو معنی اوزره عقل مجمدی محلندن
اوزه وانك فسرده لكن قطع ايليه ديمك اولور كسيلده كاف نفس كلمه دن اولوب
تشبيه ايچون اولسه تاكيم مثال منجمد اولان عقلی اريدوب سيل كبی ايليه ديو معنی
ويرلسه هم جائز اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه بی سو وبی جهت اولان
مكانه نچون كيدر وبی محدود اولان نورحقده حد وجهت نيجه متصور اولور اكرچه
حق سبحانه وتعالينك نوری اولان روحك حدی وجهتی اولمز وليكن انی كاه مصباحه
وكاهی مصباحه تمثيل ايدرلر وكاهی كوكب دری ديمكله تصوير وكاهی ستارهٔ
بی جهت ديمكله تعبير ايدرلر بوكونه تصوير وتعبيردن مراد اولدركه تاكيم روح
اعظمك شانی بيلكه عشقمند اولان برضعيف العقل بوكونه تمثيل وتصوير
واسطه سيله اول روح اعظمك شانی بيله وانك معرفتنه بوكونه مثال سببيله يول بوله
پس الله تعالی نورنی مصباحه تمثيل ايتمكله الله نوری همان مصباح كبی اولمق لازم
كلمز وروح اعظمه ستارهٔ بی جهت تعبيرندن همان اول جهتسز برستاره كبی اولمز
بلكه بونلر مثاللردر انكيچون ضرب اولنوركه نامنجم اولانك عقلی حقيقت معنايی
بيلك جانبنه سيل كبی روان اولوب واصل معنايی فهم ايلكه دليل اوله ❊ مثنوی ❊
عقل سرتيزست ليكن پای سست * زانكه دل ويران شدست وتن درست) عقل
جزوی اكرچه سرتيزدر ليكن پای سستدر اندن اوتری كه كوكلی ويران اولمش
وتنی درست اولمشدر يعنی فسرده اولان عقل معناسنه عالم معنايی ونور خدايی
تفهيم ايلمكدن اوتوری بعض امثال ضرب اولنمق لازمدر تاانی منجمد اولمادن
خلاص ايدوب سيل كبی عالم معنی جانبنه روان ايليه نعم اكرچه عقل معاش بو امور
دنيويه ده وتدبير نفسانيه ده سرتيز وموشكافدر وليكن امور اخرويه ده وتدبير
روحانيه ده وسلوك طريق ربانيه ده سست پايدر بو يولده تك وپويه قادر دكلدر
آنكيچون كه بو عقل جزوينك كوكلی ويران اولمشدر وتنی درست وبسلنمش
❊ مثنوی ❊ عقلشان درنقل دنيا پيچ پيچ * فكرشان درترك شهوت هيچ
هيچ) انلرك عقلی دنيانك نقلنده پيچ پيچدر انلرك فكری ترك شهوتده هيچ هيچدر
يعنی بو وصف مذكور ايله موصوف اولان كسه لرك عقلی دنيانك نقلنده يعنی
حظنده ونفعنده طولاشمش وفكرلری ترك شهوت نفسانی ايلمكده هيچ برشی دكلدر
مقصود بونلرك عقلی دنيانك نفع وفائده سنه زياده طولاشمش وتعلق وتقيد

قیلمش وبونلرك نفسی مشتهیات نفسانیه‌یی ترك ایلمك خصوصنده لاشیء اولمشدر
دیمك اولور مثنوی صدرشان دروقت دعوی همچوشرق * صبرشان
دروقت تقوی همچو برق) انلرك صدری دعوی وقتنده شرق کبیدر انلرك
صبری تقوی وقتنده برق کبیدر یعنی اول عقل معاش صاحبلرینك قلبی دعوی
وقتنده آفتاب کبی شعشعه اوریجی وانلرك تقوی وطاعت وقتنده صبر
وتحمللری برق کبی زائل اولیجی وفی الحال کلوب کیدیجیدر مثنوی
عالمی اندرهنرها خودنما * همچو عالم بی‌وفا وقت وفا) هنرلرده خودنما
برعالمدر اما وقت وفاده عالم کبی بی وفادر عالمیست تقدیرنده در ودخی همچو
عالم بی‌وفاست تقدیرنده‌در یعنی بوطائفه شول برعالمدر که هنرلرده کندوبی
کوستریجیدر وفا وقتنده عالم کبی بی وفادر لابد عقل معاده واصل اولمیوب عقل
معاشده قلان عالمك صفتی وشانی بودر البته هنرلرده کندوبی کوستریجی وکندوبی
کوریجی وشهرت وریاست ایستیجی اولور اماکر وفا ایلمکه کلسه بی‌وفا اولور مثلا
بوزمانه علماسی کبی که وفا وصلاحدن وجودلرنده اثریوق امابی وفالقده هر برینك
آثاری چوقدر مثنوی وقت‌خود بینی نکنجد درجهان * درکاوومعده کم
کشته چونان) خود بینلك وقتنده جهانه صغمز اما کاوومعده‌ده نان کبی کم
اولمشدر یعنی بوعقل معاش مرتبه‌سنده قلان علمای رسوم خود بینلك وقتنده جهانه
صغمز وکمال کبرندن اهل حقه سرفرو قیلمز ولکن بوغاز ومعده هواسنده نان کبی کم
اولمش وانك حرصنه اسیر اولوب قالمش مثنوی این همه اوصاف شان
نیکوشود * بدنماندچونکه نیکوجوشود) نعم بونلرك بودوکلی اوصافی نیکو اولور
چونکم نیکوجو اوله بد قالمز بو بیت سؤال مقدره جواب اولور کأن برسائل سؤال ایدوب
دیرکه بونلرك اوصافی نیکو اولمزمی بو بله قالورمی جواب بیوررلر که انلرك بودوکلی اوصاف
قبیحه‌سی نیکو اولور چونکم بونلر ایلك طالبی اوله‌لر بونلرده بدصفت قالمز بعض
نسخه‌ده نیکو جو یرینه نیکو خو واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی بونلرده
بدخولك قالمز چونکم بونلر ایو خولو اوله دیمك اولور مثنوی کرمنی کنده
بود همچون منی * چون بجان پیوست باشد روشنی) اکرچه بنلك منی کبی کنده
اولور چونکم جانه اولشه روشنلك بولور یعنی اکرچه قوقش وبدبوی اولمش
برشیدر لکن جانه متصل اولدقده روشنلك بولور واندن حیات آلور وانسانیت
مرتبه‌سنه واصل اولور کذلك کبروانانیت دخی اکرچه حد ذاتنده برمردار قبیح
خصلتدر ولکن چونکم اول کبروانانیت صاحبی برجان پاکه واصل اوله وانکله نیجه
مدت انسیت والفت قیله اندن روشناق بولور وتبدیل اخلاق قیلور وحیوانیت
صفتلرندن قورتلور اوصاف ملکیه ایله متصف اولور وانسانیت مرتبه‌سنی بولور

مثنوی هرجمادی کوکندرو درنبات * ازدرخت بخت اوروید حیات)
هر برجماد که اونباته توجه ایلیه انك بخت ودولتی درختندن حیات بتر وحیات
صاحبنه غدا اولمق مرتبه‌سنه یتر بونده جماددن مراد آب وخاکدر ونبات مطلقا
زمیندن بتن نامیاته دیرلر وآب وخاك مرتبه سیکه جماد مرتبه‌سیدر اسفل جمیع
مراتبدر ونبات مرتبه‌سی اندن اعلادر وحیوان مرتبه‌سی نبات مرتبه‌سندن
اعلادر مثنوی هرنباتی کان بجان روآورد * خضروار از چشمهٔ حیوان
خورد) هر برنبات که اول جانه یوز کتوره خضر کبی چشمهٔ حیواندن ایچر یعنی
زمینده بتن هر برنباتکه جان صاحبی اولان برکسه‌نك وجودنه توجه قیله واکا غدا
اوله خضر پیغمبر علیه السلام کبی آب حیواندن ایچر وممد حیات اولور وعین
حیات اولور عین حیات اولمق مرتبه‌سن بولور مثنوی بازجان چون
روسوی جانان نهد * رخت رادرعمر بی پایان نهد) چونکم کیروجان جانان
جانبنه توجه ایلسه رخت واسبابنی عمر بی پایانده قور یعنی چونکم جان حیوانی
یوزنی جانان جانبنه قویه ومظهر جانان اولان برانسان کامله اویه لابد اول جان
رخت واسبابنی بی پایان اولان عمرده قور وابدی وسرمدی اولان حیاته وسعادته
واصل اولور والعیاذ بالله من الحور بعد الکور اکر برجان انسان مرتبه‌سنه
کلدکدنصکره جانان جانبنه توجه قیلمسه وانك قربنی ولقاسنی طالب اولمسه بلکه
حیوانیت مرتبه‌سنه توجه قیلسه واندن دخی تنزل ایدوب جمادات کبی * صم بکم
عمی فهم لایعقلون * کلامنك مفهومنه مظهر اولسه وانعامدن اضل اولمق
مرتبه‌سنی بولسه انك عمری وکندیسی ضائع اولور وخیردن وسعادتدن محروم
قالور پس بوکونه کسه‌لرده اصلا خیروشرف اولمز خیر وشرف جانان شهرنه
متوجه اولان کسه‌لرك وجودنده اولورتته کم بوسرخ شریف بومعنایه دلالت قیلور

سؤال سائل واعظی رااز مرغی که برسر ربض شهری نشسته بود سراو فاضلترست
وعزیز تر وشر یفتر ومکرمتر یادم اوجواب دادن واعظ سائل رابقدر فهم او

سائلك بریسی واعظه برمرغدن سؤال ایلمسیدرکه اول مرغ برشهرك
باروسی اوستنده اوتورمش ایدی اول قوشك باشمی فاضلتر وعزیز
وشریفتر ومکرمتردر یا آنك قویروغیمی واعظك دخی سائله آنك فهمی مقداری
جواب ویرمسنك بیاننده‌در مثنوی واعظی را کفت روزی سائلی *
کای تو منبرراسنی ترقائلی) برواعظه برکون برسائل سؤال ایدوب دیدیکه ای واعظ
سن منبرك سنی رك قائلی سن یعنی واعظلر کرسیسنك سن اولورق وروشنرك قائلی سن که
هرمسئله‌یی مستمعینه برخوش بیان ایلرسن وهرمشکلی طالب حل اشکال اولان
کسه‌لره فتح وحل ایدوب برخوش سویلرسن دیدی مثنوی یك سؤالستم

بکوای ذولباب * اندر ین مجلس سؤالم را جواب * برسر بار و یکی مرغی نشست *
ازسر وازدم کدامینش بهست) ای ذولباب بنم برسؤالم واردر بومجلسده بنم
سؤالمه جواب سویله یعنی لبلر ومعرفتلر صاحبی بنم اول سؤالمه بومجلسده جواب
ویروب انی بکا افهام واعلام ایله بارونك باشی اوزره برقوش اوتوردی اول قوشك
باشندن وقویروغندن قنغیسی ایودر بکا بومسئله یی بیان ایله دیدی ﴿ مثنوی ﴾
کفت اکررویش بشهرودم بده * روی اوازدم اومیدان که به * ورسوی شهرست
دم رویش بده * خاك آن دم باش وازرو بش بجه) واعظ سائله دیدی و بومسئله یی
اکا بووجه ایله تعلیم ایلدی اکر اول قوشك یوزی شهره وقویروغی کوی طرفنه
ایسه انك یوزی ای سائل بیل که قویروغندن یکدر واکر انك یوزی کوی جانبنه
ایسه وقویروغی شهر جانبنه ایسه اول قویروغك خاکی اول وانك یوزندن صحره
واعراض قیل بونده قویرقدن مراد جسدورو یدن مراد قصدوهمت اولور
مثلا برکسه نك اهل دنیا ایچنده قصدوهمتی شهر حقیقت جانبنه کورسك واصحاب
طریقتله اهل معرفته مائل ومحب مشاهده قیلسك انك قصدوهمتی جسدندن
شریف وفاضلدر انك توجه وهمتك بنده وخاکی اول و برکسه نك دخی جسدی
صلحاوعرفا ایچنده اولسه ولیکن انك همتی وتوجهی دنیایه واهل دنیا جانبنه
اولسه آنك جسدی همتندن وتوجهندن فاضلتر وشریفتردر انك جسدنك قولی
اول ولیکن همت وقصدندن اعراض واجتناب قیل ﴿ مثنوی ﴾ مرغ
باپرمی پرد تا آشیان * پرمردم همتست ای مردمان) عاشقی کالوده شد در خیروشر
* خیروشر منکر تودر همت نکر) قوش آشیانه دك پروباللە اوچار ای مردملر
مردمك پری همتیدر برعاشقکه خیرده وشرده آلوده اولدی سن آنك خیروشرینه
باقمه همتنه باق همت قلبك قصدنه وتوجهنه دیرلر وفی الحقیقه همت انسانه
پروبال کبی اولمشدر * ولهذا المرء یطیر بجناحی الهمة والنیة * دیمشدر قوش
یواسنه دك پروباللە اوچدوغی کبی مردم صاحب هوش دخی همت ونیت
قنادلریله اوچار ومراتب سفلیه دن ایلرو کچر آشیانهٔ اصله ومقام وصله ایریس
پس برعاشق خیرده وشرده آلوده کورسك سن انك خیرینه وشرینه نظر ایلمه بلکه
همتنه ونیتنه نظر ایله که (همة المرء قیمته) دیمشلردر آنك همتی آنك بهسا وقیمتیدر
چونکم اول عاشقك که همتی حضرت حقه اوله اکا هیچ قیمت و بها اولمق ممکن
اولمز چونکم انك همتی عالی اوله صورتا خیروشرایله آلوده اولمسی ودون وسفلی
مرتبه ده قالمسی اکا ضرر و یرمز ﴿ مثنوی ﴾ بازاکر باشد سپیدو بی نظیر *
چونکه صیدش موش باشد شدحقیر) بازاکر سپید و بی نظیر اوله چونکم انك
صیدی موش اوله اول حقیر اولدی یعنی برکسه فرضی بازسپید کبی بی نظیر اولسه

وشاه جهانك مقبولی ومحبوبی کاسه چونکم اول کسه نك صیدوشکاری موش کبی
حقیر اولان دنیا وآنك دولتی اوله لابد اول دخی دنی وحقیر اولور اکرچه بحسب
الصوره والمرتبه شریف ایسه ده زیرا هرکس همتیله وزن قیلنور اکر صورتی
ومنصبی لطیف وشریف وهمتی دون وحقیر ایسه اول دخی دون وحقیر اولور
واکر صورتی ومقامی دون وحقیر ایسه ولیکن همتی عالی وشریف ایسه اول کسه
عالیقدر اولور واکا شریف وعالی منزلت دینور ﴿ مثنوی ﴾ ور بود جغدی ومیل
او بشاه * ازد وصد بازست زوصورت مخواه) واکر برجغد اوله وانك میلی شاهه اوله
او معناده ایکی یوز بازدراندن صورت ایستمه بعض نسخه ده (اوسر بازست منکر
در کلاه) واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی اول جغد بازك باشیدر سن کلاهه نظر
ایلمه دیمك اولور بعض نسخه ده دخی سره ضمیرله واقع اولمشدر که نیکو و برکزیده
معناسنه اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولور که واکر فی المثل جغد کبی برو یرانه نشین
خور وحقیر کسه اولسه ولیکن انك میل وتوجهی شاه حقیقی جانبنه اولسه وکیجه
وکوندز انك رضاسنی ولقاسنی طلب قیلسه اول معنی ایچه یوزشهباز کبیدر سن
اندن صورت بازده اولمغی ایستمه وآنك طریقت وشریعت شهبازلرینك هیئتنده
ولباسنده اولمسنی طلب ایلمه زیرا مقصود صورت دکلدر سیرتدر برکسه ده که
شهباز طریقت اوللرك سیرتی اوله اول همان شهبازان طریقت عدادندن عد
اولنور واول کسه ده که شهبازان طریقت اولان سرفرازلرك هیئت وصورتی اوله
ولیکن سیرتی جغدلر وخفاشلر سیرتنده اوله اول کسه هم معناده جغدلر وخفاشلر
زمره سندن عد اولنور پس * ان الله یحب معالی الهمم ویبغض سفسافها *
حدیثنك موجبنجه حق تعالی حضرتلری همتلرك عالیسنی سورودنی وحقیرنه بغض
ایلر وهمم عالیه صاحبی اولان مراتب عالیه بولور وحضرت حقك قربنه واصل
اولور و بو همتك مراتبی عندالله چوقدر ﴿ مثنوی ﴾ آدمی برقدیك طشت
خمیر * برفزود ازآسمان وازاثیر * هیچ کرمنا شنید این آسمان * که شنید این
آدمی پرغمان) آدمی برخمیر طشتنك قدی اوزره در اما آسمان واثیردن زیاده اولدی
برقدریك طشت خمیر دخی بعض نسخه ده واقع اولمشدر بونده طشت خمیردن مراد
خمیر تکنه سیدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که آدم اوغلی بحسب الصوره برخمیر
تکنه سی قدر قد اوزره ایکن آسماندن وفلکدن انك مرتبه سی زیاده اولدی ومعنی
بوندن اوچرخ بریندن ارفع واعلی کلدی زیرا بو آسمان هیچ کرمنا کلامنی
ایشتدیمی بومقرردر که ایشتمدی که اول کرمنا کلامنی بو پرغم اولان آدمی
ایشتدی اکثر نسخه ده غمان واقع اولمشدر که غمك جمعدر کاه اولور که فصحا
ذوی العقولدن اولمین شیلری دخی زائد وناقص اولدیغی اعتبارله الف ونونله جمع

ایدرلر مثلا شبان و ر وزان کبی پس غمان دخی غمك جمعی اولور وتقدیر کلا م
بویله دیمك اولورکه بوآسمان صورتا بویله عالیشان ایکن هیچ حضرت یزدان
طرفندن * ولقد کرمنا * قولنی ایشتدیمی که بوغملر ایله مملو اولان بنی آدم آنی
ایشتدیکه حق سبحانه وتعالی ولقد کرمنا بنی آدم * بیورمغله انی مکرم ومشرف
ایتدی بوندن معلوم اولدیکه سکا جسیم وصورت شکل عظیم اولمغله قدر واعتبار
یوق ایمش بلکه نظر عقل ومعرفته وعلمه وحسن سیرته ایمش ﴿ مثنوی ﴾
برزمین وچرخ عرضه کرد کس * خوبی وعقل وعبارات وهوس * جلوه کردی
هیچ تو بر آسمان * خوبئ روی واصابت در کمان) مثلا برکسه زمین اوزره وچرخ
اوزره کندی خوبلغنی وعقل وعبارات وهوسنی عرض ایلدیمی بومقرردرکه ایلمدی هیچ
برعاقل کندی جمالنی وعقلنك کمالنی وعبارات ومقالنی وهوس بالنی اجرام عالیات اولان
آسمانه ودخی بوزمین بی کرانه عرض ایلمدی وبویله دیوسو یلمدیکه ای زمین وآسمان بنم
بولطافت جمالمی وعقل وکمالمی کورك وبنم بعض آثارمه نظرایر کورك وبن نیجه عالیقدر
اولدیغمی اندن بیلك بلکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری هم بوآسمان وزمینه کندینك
کمالنی وآثار صنعنی عرض ایلمشدر وانلر * فاعتبروا یا اولی الالباب *فاعتبروا یا اولی
الابصار * دیوسویلمشدر کورکه امانتی بواجرام عالیاته وارضه وجبال راسیانه
* انا عرضنا الامانة) آیت کریمه سنك موجبنجه اولاعرض ایلدی بوجمله سی اول
امانتی کوترمکه استعدادلری اولمدیغندن آنی حامل اولمقدن اباواشفاق ایلدیلر
اماانسان صورتا بویله ضعیف وحقیرا یکن اول آسمان وزمینك کوترمدیکی امانتی
کوتردی وممکن اولدیغی مرتبه آنی محلنه یتوردی هیچ سن آسمان جانبنه جلوه
ایتدککی خوبئ روی ایله وکمانده اولان اصابتله *بخوبئ روی وبااصابت درکمان
تقدیرنده درکمان ضم کافله ظن معناسنه وفتح کافله قوس معناسنه هم اولمق
جائزدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای عاقل اولان کسه هیچ خوبئ
روی ایله وفکروظنده اصابت ایتمکله و یاخود سمانك تیرنده اصابت ایتمکله آسمان
جانبنه جلوه ایلرمیسن وای آسمان بنم کوزل یوزمی کوروبنم فکرده وظنده اصابت
ایلدیکمه و یاتیرانداز اولدیغمه نظرایله دیوسویلرمیسن بومقرردرکه جلوه ایلمز
سن ونه انلره خطابا بوکونه سوزسویلرسن امابرعاقل وذی روح اولان انسانه
کندی خوبئ رویکی ولطف خوبکی عرض ایلرسن واکابعض هنرکی سویلرسن
﴿ مثنوی ﴾ پیش صورتهای حمام ای ولد * عرضه کردی هیچ سیم اندام خود
* بکذری زآن نقشهای همچوحور * جلوه آری باعجوزنیم کور) حمام
صورتلرینك اوکنده ای ولد هیچ کندی سیم اندامکی عرض ایلرمیسن اول
حور کبی اولان نقشلردن کچرسن نیم کور اولان عجوزه یه جلوه کتوررسن یعنی

ای اوغل حمام دیوارنده رسم اولمش بی روح اولان صورتلرك اوکنده هیچ کندیکك
لطیف اولان سیم اندامکی عرض ایلرمیسن وانلره بنی کورك دیوسویلرمیسن
بومقرردرکه کندیکی عرض ایلزسن وبنی کورك دیوسو یلزسن بلکه اول حور
مثال اولان نقوش جمیله دن کذر ایلرسن وضعیف البصر اولان عجوزه کاوب
جلوه ایلرسن وهر سویلیه جکی اکاسویلرسن * نیم کور کورمکده ضعیف اولان
کمسنه یه دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ درعجوزه چیست کایشان رانبود * کهٔ ازآن نقشها
باخودر بود * تونکویی من بکویم دربیان * عقل وحس ودرك وتدبیرست
وجان) عجوزه ده وارایدیکه انلر ایچون اولمدی که بنی اول تفکردن کندیسنه
قاپدی ای ولدسن انی سویلمزسك بن آنی بیانله سویلرم عقل وحس ودرك وتدبیر
وجان واردر یعنی عجوزه نك وجودنده نه خصلت ونه حالت واردرکه اول حمام
نقشلری ایچون اولمدی که سنی اول عجوزه اول نقشلرله معامله ومکالمه قیلمقدن کندی
جانبنه جذب ایدوب قاپدی اکرسن اول عجوزه نك وجودنده اولان خصلت وحالتی
سویلمزسن بن سکا انی بیان ایتمکله سویلیم واول عجوزه نك وجودنده عقل وحس
ودرك وتدبیر وجان واردرکه سنی کندیسنه انلرایله جذب ایلر وبواوصاف وخصال
حمام دیوارنده اولان صور جمیله ده یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ درعجوزه جان آمیزش
کنیست * صورت کرمابهارا روح نیست * صورت کرمابه کرجنبش کند *
درزمان ازصد عجوزت بر کند) عجوزه ده آمیزش کن برجان واردر اما کرمابه لر
صورتنك روحی یوقدر حمامك صورتی اکرجنبش ایده اول صورت فی الحال سنی
یوزعجوزه دن قوپر یعنی عجوزه نك وجودنده امتزاج ایدیجی برجان واردر سنی
اول واسطه ایله کندی جانبنه جذب ایدر اما حماملر دیوارنده اولان صور
منقوشه نك عقل وروحی یوقدر اول اجلدن سن آنلرله الفت وانسیت قیله مزسن
اکر حمامك صورتی جنبش وحرکت ایلیدی وسکا ذی روح اولان انسان کبی
لطیفه وشیرین سوزلر سویلیدی فی الحال سنی یوزدانه قاریدن قوپاردی
وکندیسنه حریف ومصاحب قیلوردی زیرا حمام دیوارنه کاه اولورکه استاد
نقاش برملیح صورت نقش ایلرکه آدم آنك شکل موزوننده حیران اولور ولیکن
انسانك طبعنده اکا میل ومحبت قویمز فی الحقیقه اکر اول صورت ملیحه ذی روح
اولوب حرکت ایلسه وسوز سویلسه قاریدن محافظتك کوکلنی قوپاروب کندوسنه
اسیروعاشق ایلیدی چونکیم بودوکلی نقوش وصوردن مقصود عقل وجان ایمش
معلوم اولدی کرکدرکه صورت قیدندن کچوب طالب عقل وجان اوله سن وبوصور
اکواندن مراد نه ایمش آنی بیله سن ﴿ مثنوی ﴾ جان چه باشد باخبر ازخیر وشر *
شاد بااحسان وکریان ازضرر) جان نه اوله خیروشردن باخبر اوله احسانله شاد

وضرردن کریان اوله یعنی جاندن مراد مجرد حیات دکلدر بلکه جان نه اوله
دیرسك خیردن وشردن خبردار اولندر واحسانله شاد اولان وضرردن اغلیاندر
یوخسه خیردن وشردن خبردار اولمیه واحسانله شاد اولوب ضرردن کریه
قیلیه جان دیمزلر ﴿ مثنوی ﴾ چون سر وماهیت جان مخبرست * هرکه
اوآکاه تر باجان ترست * روح را تأثیر آکاهی بود * هرکرا این بیش اللهی بود)
چونکم جانك سر وماهیتی علم وآکاهلقدر هرشول کسه که اول آکاهتر با جانتردر
روحك تأثیری آکاهلق اولور هرکك که بو آکاهلغی زیاده اللهی اولور مخبر فتح
میم وفتح بائله مصدر میمیدر خبرت معناسنه خبرت علم وآکاهلغه دیرلر یعنی چونکم
جانك ماهیتی وسری علم وآکاهلقدر هرشول کسه که زیاده متنبه وآکاهدر اول
کسه زیاده جانلودر روحك تأثیری آکاهلقله اولور وآکاهلغی اولمین روحك تأثیری
اولمز پس هرشول کسه یه که بو آکاه وخبردار اولمق زیاده اوله اول کسنه اللهیه منسوبدر
واکا اهل الله وعالم ربانی دینور ﴿ مثنوی ﴾ اقتضای جان چو ای دل
آکهیست * هرکه او آکه بود جانش قویست * خود جهان جان سراسر
آکهیست * هرکه بی جانست ازدانش تهیست) ای دل چونکه جانك
اقتضاسی آکاهلقدر هرشول کسه که آکاه اوله آنك جانی قویدر جان جهانده
خود سراسر آکاهلقدر هرکمکه جانسزدر دانشدن تهیدر یعنی ای دل جانك
اقتضاسی لابد خدای تعالی حضرتلرندن آکاه اولمق وآنك اوصافنی وشاننی
بیلمکدر پس هرشول کسه که حق تعالی حضرتلرندن آکاه اوله وآنك اوصافنی
وشاننی بیله آنك جانی قویدر جهان جان خود باشدن باشه آکاهلقدر اصلانده
جهل وغفلت نسیانی بوقدر پس هرشول کسه که بی جان اوله علم ودانشدن
خالیدر لابد حق تعالینك ذاتنه وصفاتنه عالم اولمق حیات ابدیه یی مقتضی اولورکه
جاندن مراد حیات ابدیه در وحیات ابدیه دخی لابد حق تعالینك ذاتنه وصفاتنه
عالم اولمغی مستلزم اولور پس بی جان اولان دانشدن تهی وبی دانش اولان دخی
جاندن تهی اولمق مقرردر انکیچون حضرت نبی علیه السلام * الناس کلهم موتی
الا العالمون * بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ چون خبرها هست بیرون زین نهاد *
باشد این جانها در آن میدان جماد) چونکم بو طبیعتدن خارج علملر وخبرلر واردر
بو جانلر اول میدانده جماد اولور یعنی بو طبیعتك بیلدیکی خبرلرك وعلملرك وراسنده
نیجه اخبار واسرار واردر بو طبیعی اولان جانلر ونفسانی اولان روحلر اول میدانده
جماد مقوله سیدرکه اومقامده بو طبیعی اولان روحلرك سر بیلمسی وآکلمسی یوقدر
پس بو روح بی علمله عالم اولان روح الهینك مابیننده تفاوت قتی چوقدر
﴿ مثنوی ﴾ جان اول مظهر درکاه شد * جان جان خود مظهر الله شد)

جان اول مظهر درکاه اولدی جان جان خود مظهر الله اولدی جان اولدن
مراد علمی وآکاهلغی اولمین جاندر وجان جاندن مراد عالم وآکاه اولان جاندر
علمی اولمین جان حق تعالی حضرتلرینك درکاهنك مظهری اولدی یعنی عبادت
وخدمت مقامنده قالدی اما جانك جانی که علم وعرفانی اولان انساندر جمیع صفاتی
مستجمع اولان مسمی اللهك مظهری ومرآتی اولدی واکا خلیفه کلدی
﴿ مثنوی ﴾ آن ملائك جمله عقل وجان بدند * جان نو آمد که جسم
آن شدند * از سعادت چون بران جان برزدند * همچو تن آن روح را خادم
شدند) مثلا اول ملائکه جمله عقل وجان ایدیلر انلردنصکره جان نو کلدی که
آنك جسمی اولدیلر چونکم ملائکه سعادتدن کندیلرینی اول جانه اوردیلر تن کبی
اول روحه خادم اولدیلر یعنی اول آدم حضرتلرینه سجده قیلان ملائکه جمله سی
عقل وجان ایدیلر ولیکن انلرده علم وعرفان یوق ایدی انلردنصکره بر جان جدید
وعالم رشید کلدیکه اول علم وعرفانی اولمین ملکلر اول جان جدیدك جسمی
منزله سنده اولدیلر واکا تعظیم وانقیاد قیلدیلر وانی خلیفهٔ الهی ومظهر ربانی
بیلدیلر واکا سجده قیلدیلر چونکم سعادتدن اول علم وعرفان صاحبی اولان جانه
کندیلرینی اوردیلر وانك خدمتنده واطاعتی مقامنده طوردیلر تن کندی نفخهٔ
الهی اولان روحنه خادم اولدیغی کبی اول ملکلر دخی اول روح پرفتوحه خادم
اولدیلر واول خلیفهٔ حقه اطاعت وانقیاد قیلدیلر وآنك کمال علم وعرفانی
کوروب * سبحانك لا علم لنا * دیو کندیلردن علمی نافی اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾
آن بلیس ازجان ازان سر برده بود * یك نشد با جان که عضو مرده بود * چون
نبودش آن فدای آن نشد * دست بشکسته مطیع جان نشد) اول ابلیس
جاندن اندن اوتری باش ایلمتش ایدی جانه بر اولمدی زیرا عضو مرده ایدی
چونکم اول ابلیسه اول جان آکاهلق اولمدی اول جان آکاهك فداسی اولمدی شکسته
اولان ال جانه مطیع اولمدی یعنی اول ابلیس لعین مظهر الله وعالم وآکاه اولان
جاندن اول سببدن باش چکدی واعراض ایتدی واول جان آکاهله متحد ونفس
واحد حکمنده اولمدی زیراکه عضو مرده مثابه سنده ایدی انکیچون اول جان
آکاهك حیاتی اکا سرایت قیلمدی وآنك حیات طیبه سندن اول خبیث زمرهٔ
ملائکه حیات بولدیغی کبی حیات بولمدی چونکم اول جان آکاهدن اکا خبر
اولمدی پس اول جانه فدا اولمدی واطاعت وانقیاد قیلمدی فی المثل اول ابلیس
دست شکسته کبی ایدی جانه مطیع اولمدی چونکه بر ال قیراسه ویاخود بریده اولسه
مقرردر که جانه مطیع اولمز واندن حیات بولمز ابلیس دخی دست شکسته وعضو
مرده کبی ایدی انکیچون اول روح الهیدن حیات پذیر اولمدی اما ملائکه اعضای

زنده کبی ایدی اول روح الهینك حیات طیبه سندن اثر پذیر اولدیلر وحیات نو بولدیلر ❊ مثنوی ❊ جان نشد ناقص کر آن عضوش شکست * کان بدست او ست تاند کرد هست) جان ناقص اولمدی اکر انك عضوی صندیسه که اول جانك النده در وار ایتمکه قادر اولور جاندن مراد بونده حضرت آدمدر حضرت حق اولمق مناسب ولایق دکلدر وعضودن مراد ابلیسدر وتقدیر معنی بویله دیمك اولور که اول جان آکاه ومظهر الله اکر انك عضوی مثابه سنده اولان ابلیس شکسته اولدیسه وآکا مطیع اولمقدن کیرو قالدیسه وابا واستکبار قیلدیسه ناقص اولمدی زیرا اول ابلیس انك النده در باذن الله تعالی اول خلیفهٔ الهی انی هست ودرست ایلمکه قادردر خلاصهٔ کلام دیمك اولور که چون برکسه نك برعضوی کسلسه ویاشکست اولسه لابد اول کسه ناقص اولور چونکم آدم علیه السلام حضرتلری جان کبی وملائکه آکا اعضا وابلیس اول جمله اعضادن برعضو شکسته کبی اولدیسه پس آدم علیه السلام حضرتلرینه ابلیسك شکسته اولمسندن ناقص اولمق وهمی کلدی اول وهمی بو بیتله دفع ایدوب اول جان کامل کندیسنه برعضو کبی اولان ابلیسك شکست اولمسندن ناقص اولمدی انکیچون که اول جان کامل خلیفهٔ الهیدر وخلیفهٔ الهینك دست تصرفنده در که انی هست ودرست ایلیه و(اسلم شیطان علی یدی) دیو سویلیه که خلیفه عند اهل التحقیق مستخلفك عینیدر مستخلف جل شانه شیطانی هست ودرست قیلمغه وانی مظهر هدایت ایلیوب اسلامه کتورمکه قادردر کذلك آنك خلیفه سی دخی کندینك ارادتیله وقدرتیله اول عضو شکسته مثابه سنده اولان شیطانی هست ودرست ایدوب مهتدی قلمغه قادردر ولهذا قال فی حق نبیه (وانك لتهدی الی صراط مستقیم) پس ابلیس آدمدن کسلمکله آدم ناقص اولمدی بلکه ابلیس اول جان کاملدن مقطوع اولمغله ناقص اولدی ❊ مثنوی ❊ سر دیکر هست کوکوش دکر * طوطئ کو مستعد ان شکر * طوطیان خاص راقندیست ژرف * طوطیان عام ازآن خوربسته طرف) بومحلده سر دیکر واردر قنی غیری قولاق اول شکره برمستعد طوطی قنی خاص اولان طوطیلر ایچون برعظیم شکرف قند واردر عام طوطیلرینك اول خوردن طرفی باغلنمشدر یعنی جان کاملك برعضوی مثابه سنده اولان ابلیسك شکست اولمسی وانی هست ودرست ایلمسی اول روح اعظمك النده اولمسی خصوصنده برآخر سر واردر که بوسری برکوش استماع ایلیه من آکا برغیری قولاق کرکدر که اول جان قولاغیله استماع قیلنور وذوق وجدانله فهم اولنور بو شکر معنایه لایق ومستعد برطوطی قنی که بو عظیم اولان شکر معنویدن آکا اعطا ایلیم وخواصه لایق اولان شیرین سوزلری آکا سویلیم

بو باغ حقیقتك خاص اولان طوطیلری ایچون برعظیم ذی شان قند معنوی واردر که نطق اولمین ورمز ونکته بیلمین عوام طوطیلرینك اندن کوزی بغلنمشدر خاص الخاص اولان عارفلرك لذت الدقلری شکر معنی نه کونه معنادر انی کوره مزلر واندن حظ ولذت المغه قادر اوله مزلر زیرا اول عظیم الشان اولان قند معنی بوعوام سیرت اولان کسه لرك غداسی دکلدر ❊ مثنوی ❊ کی چشد درویش صورت زان زکات * معنیست آن نه فعولن فاعلات) صورت درویشی اول زکات روحانیدن نیجه طاترا اول معنیدر فعولن فاعلات دکلدر یعنی بزکه (سر دیکر هست کوکوش دیکر) دیدك اول سر دیکر بزم خزینهٔ اسرارمزدن برزکاتدر که اکا بی وجود اولان فقیر معنوی لایق اولور واندن فانی فی الله اولان درویش معنوی حظ آلور ولذت بولور اول زکات سریدن درویش صورت نیجه طاعم اولور ولذت بولور اول سره متعلق اولان زکات معنادر فعولن فاعلات دکلدر که آنی وزنه کتورم وسائر کلمات منظومه کبی انی نظم مرتبه سنه یتورم فرضا اول معنوی اولان زکاتی اکر وزنه کتورسم ونظم وترتیب مرتبه سنه یتورسم صورتا درویش اولنلر مجرد فعولن فاعلات بیلمکله اول سر ومعنایی بیلمکه قادر اوله مزلر ومطلق اشعار وابیات اوقومغله وانلرك الفاظندن مستفاد اولان معنایی فهم قیلمقله اول سر ومعنایی هم فهم قیله مزلر بو معنوی اولان زکاتدن حظ المغه درویش معنوی اولمق وتحصیل استعداد قیلمق شرطدر ❊ مثنوی ❊ ازخرعیسی دریغش نیست قند * لیك خرآمد بخلقت که پسند * قند خررا کر طرب انکیختی * پیش خرقنطار شکر ریختی) خرعیسادن اول عیسانك شکری دریغ دکلدر لیکن خرخلقتده که پسند کلدی وصمانی قبول ایدیجی اولدی قند حماره اکر طرب قوپره ایدی خر اوکنه شکر قنطاری دوکیلوردی بیت اول سؤال مقدره جواب اولور کأن برکسنه دیرکه قندستان معانینك صاحبلرینه لایق اولان بودرکه هرکسه معنی شکرلرینی واهب اوله لر وکسه دن انی دریغ ایتمیوب هرکسه انی اعطا وسخا قیله لر بیوررلر عیسی مشرب اولان صاحب سعادتك کندی مرکبندن قند دریغ دکلدر لیکن خرخلقتده شکردن معرض اولدی وعلف قبول ایدیجی کلدی اکر اول صاحب دولت اول خره مرحمت ایدوب انك اوکنه وافر شکرلرد وکسه اصلا آکا میل ورغبت کوسترمز و برمقدار کاه اول حماره بیك قنطار شکردن احب والذدر اکر قند معنوی وشکر روحانی خرسیرت اولان درویش صورته وعوام طبیعته طرب و یردی ونشاط انکیز اولیدی اول عیسی مشرب اول خرسیرتك اوکنه نیجه قنطار معنی شکرلرین دوکه ایدی بووجه دخی جائزدرکه دینه اول خرك اوکنه قنطار شکرد وکیلدی ریختی متعدی اولورسه فاعلی عیسی اولور ولازم

اولورسه اكا فاعل لازم كلیوب معنی بووجهه مشروح اوزره اولور ﴿ مثنوی ﴾
معنی نختم علی افواههم * این شناس اینست رهرو رامهم) نختم علی افواههم
كلامنك معناسی بونی اكاه رهرو اولنه بومهمدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك
كلامنك ظهری وارو بطنی وارو حدی وارو مطلعی وار پس سورهٔ یس ده * الیوم
نختم علی افواههم * بیوردیغی آیت كریمه سنك ظاهر اولان معناسی یوم آخرتده
كفارك واهل انكارك حق تعالی آغزلرینی مهرلمكدر چونكم انلرك آغزلری مهرلنه
انلر برسوزی سویلمكه و برشیئ دخی آغزلری ایله تناول ایلمكه قادر اوله میه لر
پس بو آیتك مفهومنه چوق كسه لر بودنیاده مظهر اولمشدر وحق تعالی حضرتلری
انلرك آغزینی حق كلام سویلمكدن وشكر معنایی تناول ایلمكدن باغلمش وختم
ایلمشدر پس بو آیت كریمه برسبیله انلره دخی اشارتی شامل اولور و باطنی اولان
معنی حسبیله بوذكر اولنان معنایه هم بو آیت كریمه دلالت قیلور پس (نختم علی
افواههم آیتنك بو معناسنی فهم ایله ورا هرو اولان سالكه اهم والزم اولان اصل
بو معنایی فهم ایلمكدر انكچونكه راهرو اولان صوفی فردایه منتظر اولمز بلكه اسرار
قیامتی حالا بودنیاده كورمكه سعی ایلر چونكم راه حق وحقایق شناس اوله
ومعنایی فهم قیله * تموتون كما تعیشون وتحشرون كما تموتون * حدیثنك موجبجه
بیلور كه هركسده نه كونه صفت غالب اولسه لابد اول صفتله یوم آخرتده حشر
اولور مثلا بركمسنه بونده حق بیلمكدن وحق كورمكدن اعمی اولسه (من كان
فی هذه اعمی فهو فی الآخرة اعمی * حسبجه آخرتده دخی اعمی اولور و بركسنه
بودنیاده شكر معنیدن بی بهره قالسه آخرتده دخی حظوظ اخرویه ولذات
روحانیه دن بی بهره قالور پس عارف حالا بودنیاده بركسنه یه اذواق روحانیه وعلوم
ربانیه بی عرض ایلر اگرانك اغزی انی تناول ایلمكدن بسته اولورسه بیلور كه
حق تعالی انك آغزینه ختم اورمشدر واول كسه آخرتده اول حالت اوزره كیدرسه
اول كمسه نك اغزی هم لذات اخرویه دن مختوم اولمشدر كركدر كه مؤمن اولان
كمسه لر دهان جانندن بودنیاده ایكن اول معنوی اولان مهرلری ازاله ایدوب
انبیا واولیانك علملرندن حظ الهٔ كتوره وحضرت انبیانك بیوردیغی اوزره عمل قیله لر
﴿ مثنوی ﴾ تازراه خاتم پیغمبران * بوكه برخیزد زلب بند كران * ختمهایی
كانبیا بكذاشتند * آن بدین احمدی برداشتند) تاكم پیغمبرلرك خاتمنك بولندن
بولایكه لبدن بند كران قالقه شول برنوع ختملر كه انبیا قودیلر انی احمده منسوب
اولان دینله قالدردیلر یعنی رهرو اولنلره مهم اولان نختم علی افواههم كلامنك
معناسنی حالا بودنیاده فهم ایلك اندنصكره كندی لب ودهانی اوزره معنوی
اولان قفل وختمی كورمك وانك فتح اولمسندن اوتری خاتم انبیا حضرتلرینك
طریقنه سالك اولمقدر تاكم پیغمبرلرك خاتمی اولان سید المرسلین صلی الله علیه وسلم

حضرتلرینك راه شریفنه سالك اولمق جهتندن بولایكه سنك لب ودهانكدن
اول ثقیل اولان قفل معنوی قالقوب زائل اوله ولب جانك كشاده اولوب علم وعرفان
لقمه لرین یوب وایمان وایقان طعاملریله كندوسنی سیرابایه شول ختملر یكه مقدم
كلان انبیاء عظام علیهم السلام قودیلر كندیلر اول ختملری كشایندهٔ اقفال معنوی
اولان علماء دین احمدی واسطه سیله آچدیلر ورفع ایتدیلر مقصود شول فیوضات
روحانیه وفتوحات ربانیه كه سائر انبیا ومرسلینه فتح اولمدی وانلرك امتی اول
فتوحاته یول بولمیوب آنك ابوابی بسته ومقفل قالدی فتاح مطلق اول فتوحات
لدنیه وكشوفات دنیویه یی خاتم الانبیا علیه السلام حضرتلرینه فتح ایلیوب میسر
قیلدی وانك دین مبینی اول فتوحات لدنیه نك اقفالنه مفتاح قیلدی پس علما وعرفا
اول ختملری وقفللری دین احمدی مفتاحیله رفع ایدوب آچدیلر واول فیوضات
وفتوحاته واصل اولدیلر واندن نیجه طالبلری بهره مند قیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾
قفلهای ناكشاده رفته بود * ازكف انا فتحنا بركشود) ناكشاده قفللر قالمش ایدی
اول قفللر انا فتحنانك كفندن آچلدی مصرع ثانی سورهٔ فتحك اولنه اشارتدر
جلد ثالثك آخرینه قریب انظر كردن پیغمبر باسیران سرخنده برمقدار تفسیری مرور
ایتدی برمقدار دخی بونده لازم اولان تفسیر شریفی بودر الله تعالی حضرتی حبیبنه
خطابا (انا فتحنا لك فتحا مبینا) بیوردی یعنی یا محمد بز سكا فتح ایلدك مكه یی ویاخود
خیبری وماضیله تعبیر بیورلمسی وقوعی متحقق اولدیغندن اوتریدر كه فی الحقیقة
نزول ایتدكدنصكره حق تعالی مكه شهرنی وخیبر قلعه سنی ودخی نیجه بلادی
اول حضرته فتح بیوردی فتحك صوری ومعنوی اولمغه شمولی واردر صوری اولان
فتح مثلا فتح قلاع وبلدان كیبدر ومعنوی اولان فتح كشف علوم وعرفان واسرار
نهان وفتح عالم جان كیبدر حق سبحانه وتعالی اول حضرته صوری اولان نیجه
بلدان ومعنوی اولان عالم جانی فتح بیوردی وانبیاء عظامك واصل اولمدیغی
وانلره فتح اولمدیغی علوم وعرفانی واسرار نهانی اول سلطان كائناته فتح قیلدی
نته كم بیوررلر علوم وعرفان واسرار نهان خزینه لرینك ابوابی اوزره ناكشاده
قفللر وفتح اولنمامش مهرلر قالمش ایدی وانبیای عظام علیهم السلام انی آچه
میوب قومش كتمش ایدی انا فتحنا قائلنك كفندن اول قفللر آچلدی واول نهانی
اولان علوم وعرفان حضرت خاتم انبیایه مفتوح اولدی وانك امتنك علماسی
هم اندن وافر حظ الدی وهر بری استعدادی قدر اندن میراث بولدی ﴿ مثنوی ﴾
اوشفیعست این جهان وآن جهان * این جهان زی دین وآنجا زی جنان) اول
پیغمبر علیه السلام بوجهانده واوجهانده شفیعدر بوجهانده دین جانبنه واول
جهانده جنتلر جانبنه زی زای معجمه نك كسریله واماله سی ایله جانب معناسنه در

يعنی اول سيد المرسلين وحبيب رب العالمين هم بو عالمده شفيع وهم اول عالمده شفيعدر بو عالمده دين مبين جانبنه ارشاد وهدايت ايتمكله و * اللهم اهد قومی فانهم لا يعلمون * ديو دعا قيلمغله شفيعدر واول عالمده دخی جنت اعلا طرفنه كيتمكه امتی حقنده شفاعت ايديجيدر وحق تعالی دن انلرك مغفور اولوب جنت اعلايه داخل اولملرندن اوتری دعا قيليجيدر ﴿ مثنوی ﴾ اين جهان كويد كه تو ره شان نما * وآن جهان كويد كه تو مه شان نما) اول شفيع الوری صلی الله عليه وسلم حضرتلری بو جهانده دير كه خدايا سن بو امته يولی كوستر و بونلره هدايت قيل واول جهانده دير كه الهی سن بونلره جمالك ماهنی كوستر تا كم بونلر سنك جمالك ماهنی بدر منير كبی كوره لر وسنی مشاهده ايده لر ﴿ مثنوی ﴾ پيشه اش اندر ظهور ودر كمون * اهد قومی انهم لا يعلمون) اول حضرتك ظهورده وكمونده پيشه سی اهد قومی فانهم لا يعلمون در يعنی اول سيد المرسلين وشفيع المذنبين حضرتلرينك عادت كريمه وظاهرده و باطنده صفت شريفه لری عصاة امت حقنده ای بنم اللهم سن بنم قوممه هدايت ايله بونلر بنی بيلمزلر و بنم كنديلره نه مرتبه نافع اولديغمه آكاه اولمزلر ديمك ايدی ﴿ مثنوی ﴾ باز كشته از دم اوهر دو باب * در دو عالم دعوت او مستجاب) اول شفيع الورانك دم شريفندن هر ايكی قپو اچلمشدر اول محبوب خدانك ايكی عالمده دعاسی مستجابدر يعنی اول سيد انبيانك دم مشكل كشاسندن بو دنياده اولان دين وديانت بابی وآخرتده اولان رحمت ومغفرت وجنت ابوابی اچلمشدر بو عالمده واول عالمده اول سلطان كائناتك دعاسی مستجابدر ﴿ مثنوی ﴾ بهر اين خاتم شدست او كه بجود * مثل او نی بود ونی خواهيد بود) اول نبی بوندن اوتری خاتم اولمشدر كه جود وكرمدن نه آنك مثل ونظيری اولدی ونه اولسه كركدر يعنی اول رسول خدا بو سببدن خاتم انبيا اولمشدر كه جود وسخاده آنك مثلی اولمدی وهم دخی اولميسردر ﴿ مثنوی ﴾ چونكه در صنعت برد استاد دست * نی تو كويی ختم صنعت بر توست) چونكه صنعتده استاد دست ايلته سن اكا ختم صنعت سنك اوزريكه در ديمزميسن يعنی فی المثل چونكم براستاد كامل صنعتده سائر استادلر اوزره سبقت قيلسه وجمله سنه غالب اولسه سن اكا بو صنعت ای استاد كامل سنك اوزريكه ختم اولمشدر وسنده كمال ونهايتی بولمشدر ديمزميسن لابد سن خود بويله براستاد كامل كورسك بويله ديرسن پس اول خاتم جميع انبيا حضرتلرينه بو اعتبارله خاتم النبيين ديديلر كه نبوت انده ختم اولدی وفضائل انبيا وخصائل مرسلين انده كمال بولدی وانك شرع شريفی هم جميع شرايعك اسرارنی وخصائصنی جامع اولدی پس نه اندن صكره برصاحب نبوت كلور ونه انك شريعتندن صكره برشريعت اولور زيرا

كمالدن صكره سی زوالدر (اليوم اكملت لكم دينكم) آيتنك حسبنجه دين مبين كمالنی بولمش ونبوت وهر شريف صفت وخصلت اول حضرتده ختم اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ در كشاد ختمها تو خاتمی * در جهان روح بخشان حاتمی) يا رسول الله ختملرك كشادنده سن خاتمسن روح بخشلر جهاننده حاتمسن مصرع ثانيده اولان حاتم حاء حطيله وكسر تاءيله حاتم طائی ديدكلری جواد كسه نك اسميدر لكن بونده مطلق جواد معناسنه در بو بيتده غيبتدن مخاطبه التفات اولمش وتقدير كلام بويله ديمك كلمشدر كه ای كشاينده خزائن اسرار خدا وای فتاح ابواب مشكلها ختملری آچقلقده واقفال درونی فتح ايتمكلكده سن خاتمسن فتح مشكلات ظاهر و باطن ايلمك سكا مسلم اولمش وسنده نهايت بولمشدر روح بخش اولان انبيا واوليا جهاننده سن حاتم جواد ومنبع فضل ودادسن كه سكا معادل بر ماهوش وكلام حياتبخشكه مماثل بر كلام حياتبخش كلمش وسنك لب جان بخشكله مرده دللری احيا ايادبيكك كبی بر نبی اول مرده دللری احيا ايلممشدر * بيت * از روان بخشئ عيسی نزنم پيش تو دم * زآنكه در روح فزايی جو لبت ماهر نيست ﴿ مثنوی ﴾ هست اشارات محمد المراد * كل كشاد اندر كشاد اندر كشاد) المراد حضرت محمدك اشارتلری بالكليه كشاد اندر كشاد اندر كشاد اولدی هست كلمه سی اولدی معناسنه در سهوات معنی ايچون مصراع ثانی يه قيد اولدی كل بالكليه ديمك معناسنه در المراد مراد بودر ديمك معناسنه اولور الحاصل ديدكلری كبی كاهی المراد دخی ديرلر پس تقدير كلام بويله ديمك اولور مراد بودر كه حضرت محمد مصطفانك احاديث شريفه سنده اولان رمزلر وكنايتلر وسنت سنيه سنده اولان اشارتلر و بشارتلر بالكليه فتح اندر فتح وكشاد اندر كشاد اولدی اول حضرتك احاديث شريفه سنده اولقدر فتوح واول قدر اسرار روح واردر كه حد وحسابه كلمز وانك ديشنده وكلام بريقيننده كشاد اندر كشاد اولديغنه مؤمن اولنلر وانی تتبع قيلنلر اكا اصلا وقطعا انكار قيلمزلر ﴿ مثنوی ﴾ صد هزاران آفرين بر جان او * بر قدوم ودور فرزندان او) آنك جانی اوزره صد هزاران تحسين وآفرين اولسون دور بونده عصر معناسنه در وقدوم كلمه معناسنه اولمق تقدم معناسنه اولمقدن اولیدر يعنی صد هزاران تحسين وآفرين و بی شمار صلوات وتحيات جهان آفرين اول روح الامينك جان شريفنه فی كل اوقات وحين واصل اولسون و دخی اول حضرتك اولاد كرامنك زمانلری اوزره دخی انلرك وجوده كلمه لری وظهور قيلمه لری اوزره صد هزاران آفرين اولسونكه آنك اولاد كرامنك هر بری عالمه رحمت ومفتاح ابواب جنت كلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ آن خليفه زادكان مقبلش * زاده اند از عنصر جان ودلش * كر ز بغداد وهری واز ريند * بی مزاج آب وكل نسل

وبند) اول رسولك اول مقبل اولان خليفه زاده لری اول حضرتك انلر جان ودلی عنصرندن طوغمشلردر اكر بغداددن وهریدن وربدن ایسه لرده آب وكل مزاجنسزانلر اول حضرتك نسلاریدر خليفه زاده لردن مراد رسول اكرم صلی الله عليه وسلم حضرتلرينك خلفاسنك اولادیدر مثلا حضرت ابو بكر اولادی وآنك اولادينك اولادی كبی ودخی حضرت عمرك اولادی ودخی آنك اولادينك اولادی كبی ودخی حضرت عثمانك اولادی وآنك اولادينك اولادی كبی ودخی حضرت علينك فاطمة الزهری حضرتلرينك غيريسندن اولان اولادی كبی وحضرت رسول مكرمك سنت سنيه سنی احيا قيلان وانك علمنه عالم اولان وبيورديغی اوزره عامل اولان عالملر هم رسول اكرم صلی الله عليه وسلم حضرتلرينك خليفه لريدر نته كم بيورديلر (رحمة الله علی خلفائی قالوا من خلفاؤك يارسول الله قال عليه السلام الذين يحبون سنتی و يعلمون عباد الله) رواه الحسن البصری پس بو حديث شريفك موجبنجه هر ولی آنك خليفه سی اولور وهر سنت نبويه يی احيا قيلان وانی مؤمنلره تعليم ايلين عالم دخی خليفهٔ رسول الله اولور و بونلر دخی بونلرك مؤمن ومتقی اولان اولادی هم اول رسول اكرمك اولادی وانسابی اولور كما قال عليه السلام (كل مؤمن تقی نقی الی يوم القيامة فهو آلی) اما اكر تقی ونقی اولمسه واول حضرته ظاهرا وباطنا تبعيت قيلسه اكرچه بحسب الظاهر حضرتك نسل پاكندن كچينو رسه ده اندن اولمز * بيت * چوكنعا را طبيعت بی هنر بود * پيمبرزادكی قدرش نيفزود * هنر بنمای اكر داری نه كوهر * كل ازخارست وابراهيم ازآزر * فاما تقی ونقی اولسه واول حضرته تبعيت قيلسه بحسب الظاهر آنك آلندن وانسالندن اولمسه اول كمسه معنيده اول حضرتك نسل پاكندن واهل بيتندن اولور نته كم (سلمان منا اهل البيت) حديث شريفی بو معنايه دلالت قيلور چونكم بو مقدمه معلومك اولدی توضيح معنی بويله ديمك اولور كه اول حضرت عليه السلامك مقبل اولان خليفه زاده لری كه انلر اول حضرت مقدسه نك جان ودل عنصرندن طوغمشلر واولاد معنويه سی اولمشلردر جسد عنصريلری جهتندن طوغمش وانسال صوريدن اولمش دكللردر بونلر اكر بغداد شهرندن اولسون وكرهريدن واكرری شهرندن اولسون آب وكل مزاجنك اعتبارنسز بونلرهم اول روح اعظمك نسلاريدر كه (انا من نور الله والمؤمنون منی) حديث شريفی هم بو مضمونی مؤيد اولان احاديث شريفه دندر

* مثنوی * شاخ كل هرجا كه رويدهم كلست * خم مل هرجا كه جوشدهم ملست) شاخ كل هر قنده كه بته هم كلدر مل كوپی هر نه يرده كه جوش ايده هم ملدر يعنی اول حضرت عليه الصلوة والسلامك شجرهٔ طيبهٔ روحندن بر كل

معنانك شاخی هرقنغی زمانده ظهور ايدر وهرقنغی مكانده بتر سه هم كلدر ورايحه هم اول كل معنوينك رايحه سيدر وشرابك كوپی هر نه يرده جوش ايلرسه جوش ايلين هم ملدر پس جسد آدمی خم كبيدر وعلم احمدی وذوق محمدی مل كبيدر هرقنغی كمسه نك وجودی كوپندن اول علم واول ذوق جوشه كلسه همان اول حضرتك علمی واول حضرتك ذوقيدر اكر محلده تفاوت اولديسه ده اول علم واول ذوقده تفاوت اولمز

* مثنوی * كرز مغرب برزند خورشيد سر * عين خورشيدست نه چيزی دكر) اكر فی المثل خورشيد مغرب جانبندن باش يوقارو اوزره عين خورشيد در برشیء آخر دكلدر يعنی بو مقرردر كه خورشيد بو كونده بردر وهر زمان شرقدن طلوع ايتمك آنك عادتيدر اما اكر اول خورشيد بر كون مغربدن طلوع ايتسه وعكسنه كتسه اول برآخر شیء اولمز و برآخردن طلوع ايتمكله وبازكونه كتمكله انك ذاتنه مغايرت كلمز بلكه اول مغربدن طلوع ايلين خورشيد عين شرقدن طلوع ايلين خورشيددر بلا فرق اما محلده ودور وسيرده تفاوت اولمش اولور پس حقيقت محمديه ازلا وابدا برخورشيد معنيدر حضرت آدم عليه السلام كه مشرق وجودندن ابتدا طلوع ايتدی اندنصكره هر بر پيغمبرك مشرق وجودندن طلوع ايدوب اول حضرتك جسد لطيفنده وعنصر شريفنده مقام استوايه كلدی وكمال بولدی اندنصكره هم هر ولينك وجودندن طلوع قيلدی واول ولی اول عصرده وارث احمدی وقائمقام محمدی اولدی چونكم بر عارف اول عصرده اول قائمقام محمدی اولان ووارث تام مرتبه سن بولان كاملی كورسه فی الحال بيلور كه بو خورشيد اول خورشيد وسيرت وخاصيت همان اول سيرت واول خاصيتدر وليكن برآخر لباسله جلوه قيلمش و برآخر مظهردن ظهوره كلمشدر (بيت) آن سرخ قبايی كه چومه پاره برآمد * امروز در ين خرقهٔ زنكار برآمد * مثلا (بيت) مزين اولسه برمحبوب زيبا * كيوب انواع الوانيله ديبا * ويرد هر رنك اكا بردر لو زينت * كلور عشاقه درلو درلو حالات * و برمحبوبك هر آنده برشانله وهر زمانده برآخر شانله ظاهر ونمايان اولمسندن انك ذاتنك مغاير ومختلف اولمسی لازم كلمز (مصرع) اين نيست تناسخ سخن وحدت محض است * بيوردقلری قول اوزره بو كا تناسخ ديمز

* مثنوی * عيب چينا را ازين دم كور دار * هم بستاریء خودای كردكار) الهی عيب چين اولانلری بودمدن كور طوت هم كندی ستارلغكله ای كردكار عيب چين عيب دوشورجی ديمكدر وعيابه انكچون عيب چين ديديلر كه هر نه يرده بر عيب وياعيبه مشابه برشیء كورسه آنی دوشوروب قلبنده جمع ايلر و بعض محلده آنی دم ايدوب سويلردم بونده كلام معناسنه در چونكم بيت اولده روح الارواح اولان نور محمدی

خورشیده تشبیه ایدوب هرنه محلدن اول نور طلوع ایلرسه خورشید
همان عینیله بنه اول خورشیددر دیمشلر ایدی بوسوز عیب چینلر قتنده
معیوبدر زیرا قاصر فهم اولان عیب بینلر بویله دیمکدن قیاس ایدرلر که اول
مشرق خورشید محمدی اولان کمسه‌نك وجودی یاعین محمد اوله و یاخود اول
دخی بو سوزدن نبی اولمق لازم که پس اول عیب جینلرك بو کلامدن کوراولملری
حقنده دعا ایلیوب بیوررلر عیب چین اولان کمسه‌لری سن بودم شریف و کلام
لطیفدن ای کردکار هم کندی ستار لغکله کورطوت وانلری بو کلامی اوقومقدن
دورایت تاکم انلر بو کلام حقیقت انجامده عیب کورمیه‌لر و کندی ظن فاسدلرندن
بو که طعن وقدح قیلیه‌لر ﴿ مثنوی ﴾ گفت حق چشم خفاش بدفعال * بسته‌ام
من ز آفتاب بی‌مثال * از نظرهای خفش کم و کاست * انجم آن شمس نیز اندر
خفاست) حق تعالی دیدی بدفعال اولان خفاشك کوزنی آفتاب بی‌مثالدن
بن باغلمشم یعنی چونکم بن حضرت حقه ای کرد کار هم کندی ستار یتکله عیب
چین اولان کمسه‌لرك کوزنی اورتوب بوندن کور ایت دیو دعا ایلدم حق تعالی
حضرتلری بنم دعامی قبول ایدوب دیدی بدفعل و بدخصال اولان خفاش
سیرتلرك کوزنی بن بی‌نظیر اولان آفتاب معنویدن باغلمشم در اکسك وناقص اولان
خفاشك نظرلرندن اول آفتابك نجومی هم خفاده‌در یعنی حق سبحانه وتعالی ایتدی
خفاش سیرت اولان وخورشید معنوینك انوارندن اعراض واجتناب قیلان کم
وناقص کمسه‌لرك نظرلرندن اول شمس معنوینك نجوملری مثابه سنده اولان علما
وعرفا دخی خفاده‌در قنده قالدیکه اول شمس معنوی انجمدن مراد بونده علما
وعرفا اولور شمسدن مراد مطلع شمس حقیقت اولان ولی کامل اولور نته کم
هر عصرده قائم مقام محمدی اولان شمس معنوی بی حق تعالی حضرتلری عقل وعرفانده
کم و کاست اولان خفاش سیرتلرك نظرلرندن مستور ومخفی ایتمشدر انك نوریله منور اولان
ومانند کواکب لیله عالم طبیعتده خلقه رهنما اولان وارشاد وهدایت قیلان عالملر وعارفلر
دخی بو ضعیف اولان ناقصلرك نظرلرندن خفاده قالمشلر و پوشیده اولمشلردر

﴿ نکوهیدن ناموسهای پوسیده را که مانع ذوق ایمان ﴾
﴿ ودلایل ضعف صدق‌اند و راه زن صدهزار ابله شده‌اند ﴾

بو سرخ شریف پوسیده اولان ناموسلرك یرمکلکنك وقدح ومذمت ایتمکلکنك
بیانده‌در که اول پوسیده اولان ناموسلر ایمان ذوقنك مانعی وضعف صدقك دلیلیدر
ونیجه یوز بیك ابلهك اول پوسیده اولان ناموسلر راه زنی اولمشلردر نکوهیدن ترکیجه
یروب یرچکه دیرلر وناموسهای پوسیده‌دن مراد دنیوی ونفسانی اولان غرضلر
وصوری وجسمانی اولان ناموسلردر که بو نفسانی اولان چورك ناموسلر نیجه

یوز بیك ابله ونادانك یولنی اورمشدر وانلری ایمان واسلام ذوقندن محروم قیلمشدر
مثلا راه حقه سالك اولمق و بر مرشده اتباع قیلمق ایسته‌سه بعض چورك ایمانلی
اولان کمسه‌لر آنی تعییب وتعییر ایلملرینك خوفندن راه حقه سلوك ایده‌مز وخلقدن
عار ایدوب ناموس جاهلیه‌نك ترکی بولنه کیده‌مز وکندیسنه دیرکه خلق ایچنده
بو قدر عرضمز وناموسمز واردر شمدی بز طریق حقه سلوك ایدوب بر کمسه‌یه تابع
اولورسق خلق عالم بزی عیبلر پس بو عرض وناموسی ترك ایلمك اولیدر دیو ذوق
ایمان وعرفاندن محروم اولور وآنك بو کونه عرض وناموسله مقید اولمسی ضعف
صدقنه وقلت ایمان وعرفانه دلالت قیلور صدق قوی اولان کمسه‌نك بو کونه
ناموسلر یولنی اورمدی اما صدقی ضعیف وذوق ایماندن بی بهره قلان نیجه
یوز بیك ابله ونادانك بو کونه چورك عرضلری و ناموسلری یولنی اوردی *
﴿ چنانکه راه زن آن مخنث شده بود ندآن کوسفندان وغمی بارست کذشتن و پرسیدن
مخنث از چوبان که این کوسفندان تومرا اکزند ﴾ انجاینکه اول کوسفندلر اول
مخنثك یولنی اوروجی اولمش ایدیلر واول مخنث کوسفندلردن زیاده خوف ایلدیکی
ایچون اول کوسفندلردن کذر ایلمکه قادر اولمدی ومخنث چوبانه صوروب وسؤال
قیلمشدر بویله دیوکه ای چوبان سنك بو قیونلرك عجب بنی ایصررلرمی ﴿ گفت اگر
مردی ودر تورك مردی هست همه فدای تواند وکر مخنثی هر یکی ترا اژدر
هاییست ﴾ چوبان چونکه مخنثدن بو سؤالی ایشتدی اکا جواب ویروب ایتدی
اکر سن مرد ایسك وسنده رجولیت طمری وارایسه بو جمیع کوسفندلر سنك فدا
وزبونكدر واکر مخنث ایسك بو کوسفندلردن هر بری سکا بر اژدرهادر ﴿ مخنثی
دیکر هست که چون کوسفندان را بیند درحال از راه باز کردد نیارد پرسیدن ترسد که
اکر پرسم کوسفندان درمن افتند ومرا بکزند ﴾ بر مخنث دخی واردر که چون
کوسفندلری کوره فی الحال یولدن کیرو دونر چوبانه صورمغه قادر اولمز اول
مخنث قورقر و کندی سنه بویله دیرکه اکر بن صورر سم کوسفندلر بکا دوشرلر
وبنم باشمه اوشرلر و بنی ایصررلر چوباندن مراد بونده عالم ربانی ومرشد راه
یزدانی اولور کوسفندلردن مراد پوسیده اولان عرضلر وناموسلر ودخی اوهام
وخیالات فاسده اولور ومخنثلردن مراد عرض وناموس قیدنده قالان ورسم
وصورته اسیر اولان طائفه اولور مخنثلر دخی متفاوتدر مثلا بریسی بو سرخ شریفده
ذکر اولان اولکی مخنث کیدر که طریق حقه بر مقدار سلوك ایلر وانك یولنه
فی الحال عرض وناموسه متعلق بعض حالتلر ظهوره کلور اول حالتلردن خوف
وحذر ایلیوب مبادا بونلر بنم عرضمه ضرر وناموسمه کسر وشکست ایر کورر دیوب
توقف وتأخر ایلر ولکن بر طریق الهیده راعی وعبادت وطاعاته ساعی اولان عالم

ز بانیدن سؤال ایلمکه جرأت وجسارت ایلرودیرکه ای مرشدانام وای صاحب عرض ونام اکر بن بوطریقه کیدرسم وبومقامدن ایلروتجاوز ایدرسم عجبابوناس بکاضرر وبررلمی و بونلر بنم اوزریمه دوشوب وباشمه اوشوب بنم عرض وناموسمه کسروشکست ایرکوررلمی اول مرشدانام وچوبان همام دخی اکابوکونه جواب وبروب دیرکه اکرسن مرد طریق الهی ایسک بوجمله سی سکافدا وقربان اولور واکرسن مرد راه خدا دکل ایسک بونلرك هر بریسی سکا اژدرها کبی اولور وعظیم ضرر ویرر و بریسی دخی شول مخنثدرکه چونکم خلقك تعییب وتعییر ایتملرین کوره مرشد انام اولان عالم ربانیدن انلرك طعن وقدحنك ضرری وارمیدر و یاخود بوقیدر دیو سؤال واستفسار ایلمکه عار ایلروقورقرکه اکراندن سؤال واستفسار ایلرسم عرض وناموسمه اندن نقصان کلوردیر وبوقورقودن اصلا ایلرویکدمیوب نه برعالم ربانیدن سؤال واستفسار ایلمکه قادر اولور ونه طریق حقده سلوك قیلور بلکه همان خانهٔ طبیعت ایچره سر پوشیده ومخنث قالور ❊ مثنوی ❊ ای ضیاء الحق حسام الدین بیا ❊ ای صقال روح سلطان الهدی ❊ مثنوی را مسرح مشروح ده ❊ صورت امثال او را روح ده ❊ تا حروفش جمله عقل وجان شوند ❊ سوی خلدستان جان پران شوند) ای حق تعالینك ضیاسی اولان حسام الدین کل ای سلطان هدی اولان روحك صقالی مثنوی یه مشروح مسرح ویرانك امثالك صورتنه روح ویر تا کم انك حروفی جمله عقل وجان اولهلر خلدستان جان جانبنه پران اولهلر صقال کتاب وزننده برنسنه یه صیقل اوروب جلا وروشن ایتمکه دیرلر بعض نسخه ده روحه نصکره واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی ای روحك صقالی وای هدانك سلطانی دیمك اولور وصقال مصیقل معناسنه اولور مسرح دیمك ورانك فتحهلریله اوتلو یردر مرعی معناسنه پس تقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که ای حق تعالی حضرتلرینك ضیاسی اولان حسام الدین کل مثنوی شریفه مشروح اولان مسرح حالتی ویر یعنی ظاهر ومبین اولان مرعای معنوی مرتبه سنه انی ایرکور تاکم مواشیٔ نفوس طالبان انك کیاه الفاظندن غدا پذیر اولهلر ونباتات معانیسندن هم وافر حظلر ولذتلر ونشو ونمالر بولهلر ای حیاتبخش اولان عیسی دم اول مثنوی شریفك صور امثال وقوالب اقوالنه نفس حیاتبخشکدن روح ویر وانلری معانیٔ اسرار الهی ایله زنده قیل تا کم انك حروف عالیهٔسی جمله عقل وجان اولهلر جان عالمنك خلدستانی طرفنه هر بر حرف وکلامی پران اولهلر و پرواز قیلهلر ❊ مثنوی ❊ هم بسعی تو ز ارواح آمدند ❊ سوی دام حرف مستحقن شدند) ای حسام الدین چلبی همسنك سعیکله عالم ارواحدن کلدیلر حرف دامنك جانبنه مستحقن اولدیلر

مستحقن اصلانده منع قیلنمش معناسنه درامابونده مقید ومحبوس معناسنه اولور بعض نسخه ده حرفدنصکره واو عاطفه واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره یعنی همسنك سعیکله اول عقل وجان مثابه سنده اولان معانی عالم ارواحدن حروف دامنك جانبنه کلدیلر وآنده محبوس ومقید اولدیلر دیمك اولور مثنوی شریفك معانیٔ لطیفه سی حسام الدین افندی حضرتلرینك سعی وهمتیله عالم ارواحدن بو حروف والفاظ دامنه کلمش وآنده مقید اولمشدر ❊ مثنوی ❊ باد عمرت درجهان همچون خضر ❊ جانفزا ودستکیر ومستمر ❊ چون خضر والیاس مانی درجهان ❊ تا زمین کردد ز لطفت آسمان) ای حسام الدین سنك عمرك جهانده خضر کبی اولسون جانفزا ومستمر اولسون خضر والیاس علیهما السلام کبی جهانده قالسن سنك لطفکدن زمین آسمان کبی اوله والیاسده همزه وصلاه اوقنور قطعله اوقونسه وزنه خلل کلور بیت اولك مصرع ثانیسنده برباد لفظی مقدر اولسه ده جائزدر و بیت ثانینك مصرعاولنه مقید اولسه هم جائزدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای حسام الدین چلبی سنك عمرك جهانده خضر علیه السلامك عمری کبی اولسون جان زیاده ایدیجی وعاجزلرك دستکیری ومستمر ودائم اولسون و یاخود معنی خضر والیاس علیهما السلام کبی جانفزا ودستکیر ضعفا ومستمر ودائما جهانده قالسن حتی بو زمین سنك لطفکدن آسمان کبی نورانی اوله ومعنیده عاوشان بوله حضرت خضر علیه السلامك قصه سی برقاچ مواضعده دورقلنشدر ❊ مثنوی ❊ کفتمی از لطف تو جزوی ز صد ❊ کر نبودی طمطراق چشم بد ❊ لیك از چشم بد زهرابدم ❊ زخمهای روح فرسا خورده ام) ای حسام الدین سنك لطفکدن یوزدن برجزوی دیرایدم اکر چشم بدك طمطراقی اولمیدی ولیکن بن زهرآبدم اولان بدچشمدن روح فرسا زخملر یمشم چشم بددن مراد بونده کوزی دکن کسهلر دکلدر بلکه سوء نظر صاحبلریدرکه برشیئك حقیقتنی صحیح کوریجیلر وحسد و بغض وعداوتله نظر ایدیجیلردرکه طمطراق عظمت وحشمته دیرلر یعنی ای حسام الدین افندی اکر بدچشم اولنلرك وسوء نظرله سکا نظر قیلنلرك عظمت وحشمتی وکبرونخوتی اولمیدی بن سنك یوز لطفکدن برجزوی سویلردم وسنك بوبندکان حقه اولان احسان ومکرمتکدن برمقدار بیان ایلردم ولکن زهرآب نفسلو اولان چشم بدو نظر اهل حسددن روح اسکید یجی وقلب انجید یجی زخملر یمشم یاورمکه بو سوء نظر صاحبلری عدم معرفتلرندن اهل حقه عدولر واولیا حقنده دشمن بدکویلردر بن بونلرك الندن چوق زخملر چکمشم وهر برینك کژدم کبی اولان دلندن چوق زهرلر ایچمشم قورقرمکه سکادخی بو بدچشملر برالم ویرهلر دیدی ❊ مثنوی ❊

جز برمز ذکرحال دیکران * شرح حالت می نبارم در بیان * این بهانه هم زدستان دلبست * که ازو پاهای دل اندر کلبست) غیر یلرك حالنك ذکرنك رمزندن غیری ایله سنك حالك شرحنی تقریر وبیانه کنورمزم بو بهانه هم دله منسوب اولان دستاندندر که اول بهانه دن کوکل ایاقلری برنوع کل ایچره در یعنی ای حسام الدین چلبی چونکم سنك لطفکدن سویلکده وسنك حسن حالکی وفضل وکمالکی تعبیر وتقریر ایلکده سکا چشم بددن واهل حسددن ضرر ایرشمك احتمالی واردر پس غیر اهل کمالك حالنك ذکرنك رمزندن غیری ایله وانلرك مناقب وحکایاتی ضمننده سنك اسرارکی واحوالکی اشارت وکنایت طریقیله شرح و بیان ایلکدن غیری بن بیان ایلکه قادر اوله مزم وصراحة آنی کشف وعیان قیله مزم اما حقیقة نظر اولنسه بودخی بر بهانه در و بو بهانه کوکلك حیله سندندر که اول بهانه وحیله دن کوکل آیاقلری برنوع معنوی بالچقده قالمش وحقیقت معنایه واصل اوله میوب مذبذب اولمشدر اکر بودستان و بهانه بالچقدن اول کوکل ایاقلری خلاص اولیدی راست ودرست اولان حقیقت معنایه وصول بولیدی وبوندن مقصودنه ایدوکنی بلیدی ﴿ مثنوی ﴾ صد دل وجان عاشق صانع شده * چشم بدیا کوش بدمانع شده) یوزدل وجان صانعه عاشق اولمش اکا چشم بدیاخود کوش بد مانع اولمشدر یعنی بودنیاده نیجه یوزدل وجان صانع اکوان وخالق انس وجان حضرتلرینك عاشق وطالبی اولمشدر ولیکن یارامز کوز ویارامز قولاق اول کسه یه مانع اولمشدر چشم بد صانعی برخوش کوره مین وکوش بد صانعك کلامنی برخوش استماع قیله میندر یعنی چوق کسه لر حق تعالی حضرتلرینه ودخی حق تعالی حضرتلرینك وصولنه عاشق اولدی ومیل ومحبت قیلدی ولیکن برسوءظن صاحبنك طعنی و بربدکوش مالکنك ذم وقدحی آنی حقه عاشق اولمقدن وانك رسولنه انقیاد قیلمقدن مانع اولدی بوجمله دن بریسی ابوطالبدر وآنك قصه سنی بو بیتلرله بیان ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ خودیکی بوطالب آن عم رسول * که نمودش شنعهٔ عربان مهول * که چه کویندم عرب کز طفل خود * او بکرد انید دین معتمد) اول جمله دن بری خود ابوطالبدر اول عم رسول که عربلرك شنعه سی وطعنه سی اکا مهیب ومهول کورندی ودیدیکه عرب بکا نه دیرلر که کندی طفلندن او معتمد اولان دینی دوندردی یعنی افظلری بو کونه محللرده قول مقدره علت اولور عربان غفران وزننده وعرب ضمتیله عرب طائفه سنه دیرلر وعرب فتحتیله اوقنسه هم جائزدر ابو طالب حضرت علی رضی الله عنهك پدری ورسول اکرم حضرتلرینك عمیدر وحضرت رسولك بعثتندن صکره وفات قیلمش وکافر اولمشدر وحضرت رسول علیه الصلاة والسلام انك ایمانه کلسنه چوق سعی وجهد

یورمشلردر ولیکن * انك لاتهدی من احببت ولکن الله یهدی من یشاء * آیت کریمه سنك موجبنجه اکا تأثیر قیلمامش واولدخی مؤمن ومهتدی اولمامشدر وآنك ایمانه کلمدوکنه سبب نه اولدیغنی بو بیتلرله بیان ایلیوب بیوررلر بوجمله دن بری خود اول رسولك عمیسی اولان ابوطالبدر واکا عرب طائفه سنك طعن وتشنیعی مهول ومخوف کورندی ودیدیکه یا محمد اکر بن سکا ایمان قیلورسم وتابع اولورسم عرب طائفه سی بنم حقمده نه دیرلر بویله دیرلر که کندی طفلندن اوتری اول ابوطالب کندی معتمدی اولان دینی دوندردی وقدیم اولان آبا واجدادی طریقندن دونوب کندی النده بیومش طفلنك پیدا ایلدیکی دینه داخل اولدی واکا اویدی دیرلر بن بو عاری قبول ایده مزم وسنك بولکه کیده مزم دیو جواب وردی ﴿ مثنوی ﴾ کفتش ای عم یك شهادت تو بکو * تا کنم باحق خصومت بهرتو * کفت لیکن فاش کردد ازسماع * کل سرجاوز الاثنین شاع * من بمانم در زمان این عرب * پیش ایشان خوار کردم زین سبب) حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابوطالبه ایتدی یا ابا طالب سن برشهادت ایله وبرکره اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمد عبده ورسوله دیو سویله تا کم بن سندن اوتری حقله خصومت ایلیم واکا بویله سویلیمکه الهی بنم عمم ابوطالب سنك وحدانیتکه وبنم رسالتمه شهادت قیلدی ومؤمنلردن اولدی پس انی اهل ناردن ایلمه ابوطالب حضرت نبی علیه السلامدن چونکم بو کلامی ایشتدی اکا جواب وروب ایتدی نعم اکرچه بویله در ولیکن بو سوز قولاقدن فاش اولور زیرا هر بر سر که ایکی دوداقدن تجاوز قیله ویا ایکی کسه دن متجاوز اوله لابد بین الناس شائع اولور وظهور بولور پس بن بو عرب طائفه سنك دیلنده قالورم بو سبیدن بن انلرك اوکنده خوار وحقیر اولورم پس (النار ولا العار) دیوب عاری وناموسی ترك ایده میوب اهل ناردن اولدی وحضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم انك اهل ناردن اولمسندن بزه خبر ویردی (کما قال علیه السلام اهون النار عذابا ابوطالب وهو منتعل بنعلین یغلی منهما دماغه) رواه البخاری عن انس کذا فی المشارق ورواه احمد ومسلم عن ابن عباس کذا فی الجامع الصغیر ﴿ مثنوی ﴾ لیك کر بودیش لطف ما سبق * کی بدی این بددلی باجذب حق) لیکن اکر اکا لطف ماسبق اولیدی بو بددللك جذب حقله قچن اولوردی یعنی اکرچه حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری آنك ایمانه کلسنه محبت قلدی وساعی اولدی وابوطالب عرض وناموسك منکسر اولمسندن بددل وخائف اولدی ولیکن ازلده آنك حقنده لطف حق سبقت قیلمامشدی اکر آنك حقنده لطف ماسبق اولیدی وحق تعالی حضرتلری آنك مؤمن اولمسنی مراد قیلیدی حق سبحانه وتعالینك جذب ایتمسیله بو بددللك

وخائفلك قچن اولوردی مقرردر که اولمزدی زیرا برقولنی که حق تعالی حضرتلری ایمان واسلام جانبنه جذب ایلسه اول قولك قلبنده اصلا عار وناموسدن خائف اولمق وطعن وتشنیع عوام کالهوامدن حذر قیلمق قالمزاکر برقوله ازلده لطف الهی سبقت قیلیدی واول قول علم اللهده مؤمن اولیدی بونده کافر اولمز وانکار قیلمزدی (وماکان لنفس ان تؤمن الا باذن الله) آیت کریمه سنك موجبنجه هیچ برنفسه مؤمن اولمق صحیح اولمز الا اللهك اذنیله وکذلك هیچ برمرشد وهادی (انك لاتهدی من احببت ولکن الله یهدی من یشاء) آیت کریمه سنك حسبنجه دیلدیکی کسه یه هدایت قیلمغه قادر اولمز الا حق تعالینك هدایت قیلمسیله وانی مهتدی ایلمسیله اولور ❊ مثنوی ❊ الغیاث ای تو غیاث المستغیث * زین دوشاخه اختیارات خبیث) ای خدا سن مستغیث اولهنك غیاثیسن بو خبیث اولان اختیارانك دوشاخه سندن الغیاث غیاث مدده دیرلر مستغیث مدد طلب ایلیجی دیمکدر یعنی ای عون ومدد طالبی اولان کسه لرك عون ومددی اولان خدا بو خبیث اولان اختیارلرك ایکی بلوك اولمسندن مدد ایله و بزه ایکی بلوك اولمسندن مدد ایله و بزی ایکی اختیارك اورته سنده مذبذب اولمقدن خلاص ایله تاکم سنك قتکده مقبول ومرضی اولمین اعمالی اختیار قیلیه وزوسنك قتکده مرضی ومقبول اولان عمل هرقنغی عمل ایسه آنی اختیار ایدوب اندن محروم اولمیه وز ❊ مثنوی ❊ من زدستان وزمکر دل چنان * مات گشتم که بماندم از فغان) بن کوکلك مکرندن وحیله سندن انجلین مات اولدمکه فغاندن قالدم یعنی ای خدای مستعان بن قلبك مکرو دستانندن انجلین مات اولدم وشول مرتبه مبهوت اولدم و بیدرمان قالدمکه فغان وناله قیلمغه هم طاقتم قالمدی بو دوشاخه اولان اختیار الهی بنی اولقدر عاجز وزبون ایلدی یکه ناله وانین ایلمکه هم وجودم قادر اولمدی بماندم از فغان دیمك چوق فریاد وفغان ایلمکدن عاجز قالدم و بی درمان اولدم دیمکی اشعار ایلر ❊ مثنوی ❊ من که باشم چرخ باصد کار و بار * زین کمین فریاد کرد از اختیار * کای خداوند کریم و بردبار * ده امانم زین دوشاخه اختیار) بن کم اولامکه فلك یوز کار و بار ایله بو کمیندن فریاد ایتدی اختیاردن بو یله دیو که ای کریم وحلیم اولان خداوند بو ایکی طرفلو اختیاردن بکا امان ویر یعنی بنکه انسان ضعیفم نه شیء اولامکه دوشاخه اولان اختیاردن ناله وفریاد قیلیم بو چرخ عالی بو مرتبه قوی وسامی ایکن صد کار و بار ایله و بو قدر قوت واقتدار ایله بو پوصودن اختیار قبولندن اوتری فریاد وفغان ایتدی شول حینده که حق سبحانه وتعالی آنی مختار قیلمغی وحامل تکلیف وامانت اولمغی اکا عرض ایلدی پس بو آسمان عالیشان اول زمانده فریاد وفغان ایدوب دیدی که

ای کریم وحلیم اولان یزدان بکا و ایکی چتال اولان اختیاردن امان ویر و بنی بو تردد وتذبذبدن واختلافات احوال وانقلابات بالدن خلاص ایدوب امن وسلامت مرتبه سنه ایرکور که بن بو باری چکمکه قادر دکلم ❊ مثنوی ❊ جذب یك راههٔ صراط المستقیم * به زدو راه تردد ای کریم) زیرا ای خداوند حکیم صراط المستقیمك یك راهه اولان جذبی ای کریم ترددك ایکی یولندن یکدر یعنی بو چرخ عظیم صانع قدیمه هم بو کونه تضرع ایدوب دیدی ای خداوند حکیم صراط المستقیمك بر طرف اولان جذبی وهمیشه بی تردد واختلاف وتیرهٔ واحده اوزره بر یوله کتمك ایکی طرفلو اولان تردد یولندن ای کریم وحلیم بکا ایکر کدر دیدی ❊ مثنوی ❊ زین دو ره گرچه همه مقصد تویی * لیك خود جان کندن آمد این دویی * زین دو ره گرچه بجز تو عزم نیست * لیك هرگز رزم همچون بزم نیست) بو ایکی یولدن دوکلی اکرچه مقصد سنسن لیکن بو ایکیلك خود جان چکشمك کلدی بو ایکی یولدن اکرچه سندن غیری یه عزم یوقدر لیکن هرگز رزم بزم کبی دکلدر بو بیتلردخی چرخ عظیم طرفندن دینلمشدر واول طرفدن هدایت وضلالت یوللرندن نهایت مقصود خدای تعالی حضرتلری اولدیغنه بو کونه اشارت قیلنمشدر که لسان آسمان بو یله دیر که خداوندا بو خیر وشر ونفع وضر یوللرندن اکرچه بالکلیه مقصد همان سنسن وکل طریقك نهایتی لابد سکا منتهی اولور لیکن بو تردد وتذبذب طریقی جان چکشمك اولدی وکاهی روح جانبنه مائل اولمق وکاهی نفس وهوایه اویمق جانه محکم جفا واذا قیلدی امور آخرته وحظ روحه وعبادت وطاعته مشغول اولورسق نفس رنجیده وپرالم اولور واکر نفسك حظوظنه ومشتهیاتنه اشتغال قیلورسق روح اذواق روحانیه دن محروم قالور واشواق ربانیه وارزاق سبحانیه دن بی بهره اولور وعظیم الم واضطراب قیلور (من احب دنیاه اضر بآخرته ومن احب آخرته اضر بدنیاه) حدیثنك مفهومی اوزره دنیایه محبت ایدرسم آخرته ضرر وآخرته محبت ایلرسم دنیایه ضرر کلور پس بو ایکیلك جان چکشمك کلدی و بو ایکی یولك اورته سنده متردد اولمق جان وتنه بیوك محنت ومشقت اولدی اکرچه (فاینما تولوا فثم وجه الله) آیت کریمه سنك حسبنجه بو ایکی یولدن سندن غیری یه قصد وعزیمت اولمز ودخی (ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال) آیت کریمه سنك دلالت ایلدیکی معنای باطنی اوزره بو یمین وشماله مائل اولان کسه لری هم سندن غیریسی تقلیب وتحویل قیلمز ولیکن حقیقته نظر اولنسه بزم رزم کبی اولمز ونعیم جحیمه مشابه کلمز واهل جهنم اهل جنت ذوقنی بولمز الحاصل قهر لطف کبی ونعمت نقمت کبی وراحت زحمت کبی ومنحت محنت کبی اولمز پس یکدل و یکجهت اولمق اولی در

دیدی ❊ مثنوی ❊ درنبی بشنو بیانش از خدا * آیت اشفقن ان یحملنها)
بونك بیانی قرآن عظیمده خدای تعالی دن ایشت اشفقن ان یحملنها آیتنی بو بیت
سورهٔ احزابك آخرنده اولان (اناعرضنا الامانة علی السموات والارض) آیت
کریمه سنه اشارت اولور و بو آیت کریمه نك تفسیری جلد اولده پیرچنکی حکایه سنده
مرور ایلدی انده طلب اولنه وتوضیح معنی بو یله دیمك اولور که بو آسمانك قبول
واختیار ایلمکدن فرار واشفاق ایلدیکنك شرح و بیانی حضرت قرآنده (فابین
ان یحملنها واشفقن منها) آیتنی خدای تعالینك کلامندن استماع ایله کور که
بو مرتبه قوی ومتین اولان آسمان وزمین بار امانتی چکمکه واختیار ایله طاعت
ایتمکه قادر اوله میوب اندن فرار ایتدی وانسان دردمند (وخلق الانسان ضعیفا)
مفهو منه مظهر ایکن هرچه بادآباد دیوب آنی حامل اولدی وظلوم وجهول
اولدیغندن آنی ارتکاب قیلدی (بیت) آسمان بار امانت نتوانست کشید *
قرعهٔ کار بنام من دیوانه زدند ❊ مثنوی ❊ این تردد هست در دل چون وغا *
کین بود به یا که آن حال مرا * در تردد می زند درهم دکر * خوف وامید بهی
در کروفر) بو تردد قلبده جنك ووغا کیبدر بو یله دیو که بنم حالمه بو می ایودر
و یاخود اومی ایودر تردده بری برینه اورر کروفرده خوف و بهلك امیدنی یعنی
کوکلده بو تردد خارجعالمده اولان جنك وجدال کبیدر زیرا که قلبه ایکی خاطره کلور
و بری برلیله منازعه قیلور حتی کوکل ایکی کارك ماینده متردد اولور ودیر که عجبا
بنم حالمه بهتر وانفع اولان بو کارمیدر و یاخود اول برکار آخرمیدر تردد حالنده
اول متردد اولان کمسه نقصان خوفنی و بهلك امیدنی کروفرده بری برینه اورر
یعنی قلبه ایکی درلو کارك خاطره سی کلوب مستولی اولور ومتردد اولان کمسه اول
حینده مثلا دیرکه اکر بن شو کاری ایشلرسم اندن نقصان خوفی واردر ودونوب
اول کاردن فائده اولمق امیدنی هم اکااورر پس اول کاردن نقصان خوفی کلدکده
آنی ایلمکه مانع اولور وفی الحال ینه بهلك امیدی کلدکده انی ایشلمکه مائل اولور
ودیرکه بلکه بو بنم حالمه انفع اوله وفی الحال ینه نقصان خوفی اول ایشی ایشلمکدن
آنی منع قیلور واول کمسه بو ایکی خاطره ماینده (مذبذبین بین ذلك لاالی هؤلاء
ولاالی هؤلاء) قولنك مفهومنه مظهر اولوب قالور خلصنا الله وایاکم عن التردد
والاضطراب وهدانا وایاکم الی الخیر والصواب

❊ مناجات و پناه از حق جستن از فتنهٔ اختیار واز فتنهٔ اسباب اختیار که سموات ❊
❊ وارضین از اختیار واز اسباب اختیار شکوهیده اند وترسیده اند ❊

بو سرخ شریف حق تعالی یه مناجات ایتمکك وفتنهٔ اختیاردن وفتنهٔ اسباب اختیاردن

اوزری حق تعالی حضرتلرندن پناه وملجأ طلب ایتمك بیاننده درز یرا آسمانلر وارضلر
اختیاردن ودخی اسباب اختیاردن هیبت آلدیلر وقورقدیلر ❊ وخلقت آدمی مولع افتاد
بر طلب اختیار واسباب اختیار خو بش ❊ وخلقت آدمی اختیار طلبی اوزره و کندینك
اختیارنك اسبابی اوزره مولع وحریص واقع اولدی ❊ چنانکه بیمار شد اختیار
خودرا کم بیند صحت خواهد که سبب اختیارست تا اختیارش بیفزاید ومنصب
خواهد تا اختیارش بیفزاید ❊ آنجلین که آدمی بیمار اوله کندینك اختیارنی کم
ومعدوم کوره خدادن صحت استر تا آنك اختیاری زیاده اوله که صحت سبب اختیاردر
زیرا صحت بر سرمایه درکه استرسه آنکله آدمی ضلالت اختیار ایلر واسترسه
هدایتی اختیار ایلر وصحت بولدقدنصکره خدادن منصب استرتا آنك اختیاری زیاده
اوله زیرا منصب دخی بر سرمایه درکه آدمی استرسه آنکله شر اختیار ایلر واسترسه
خیر اختیار ایلر ❊ ومهبط قهر حق در امم ماضیه فرط اختیار وسبب اختیار بوده
است ❊ وامم ماضیه ده حق تعالینك قهرینك هبوطی ونزولی فرط اختیار وسبب
اختیار اولمشدر مهبط مصدر میمی اولورسه معنی بودر اما اسم مکان اولورسه معنی
محل هبوط قهر الهی ومنزل نزول غضب ربانی امم ماضیه ده اصل کثرت اختیار
وسبب اختیار اولمشدر یعنی بونلرك فرط اختیاری وسبب اختیاری حق تعالینك
قهرینه محل کلمشدر دیمك اولور ❊ هرکز فرعون کرسنه و بی نوا کس ندیده است ❊
کور که فرعونی هرکز بر کمسه آج و بی نوا ومحتاج کورمشدر پس اول بو قدر فرط
اختیار وسبب اختیار ایله ازغون اولدی حتی ربوبیت دعواسن قیلدی پس مهبط
قهر الهی اولدی بوندن ماعدا امم ماضیه دن نقدر مقهور وار ایسه انلرك هلاکنه
سبب فرط اختیار واسباب اختیار اولمشدر بوندن حصه بو اولدیکه ورع وتقواسی
اولمین کمسه اختیاردن واسباب اختیاردن حذر ایتمك وقناعت بولنه کتمك اولی
والزمدر ❊ مثنوی ❊ اولم این جزرومد از تو رسید * ورنه ساکن بود این بحر
ای مجید * هم ازآنجا این تردد دادیم * بی تردد کن مرا هم از کرم * ابتلام
می کنی آه الغیاث * ای ذکور از ابتلات چون اناث) الهی وسیدی ومولایی اول
بو بحرده ونك جزرومدی سندن وسنك هوا کدن ایرشدی یوخسه بنم بودر یای
باطنم ای مجید وحید اولان خدا ساکن ایدی که بنم قلبمده هیچ برجانبنه میل قیلمغه
اصلنده هیچ بر طلب یوقدر بلکه مقلب القلوب والابصار ومحول الاحوال
والافکار سنسن خدایا هم اول یردنکه لطفکدن بکا بو ترددی ویردك و بنی
بین الامرین متردد ومتحیر اولمق منزله سنه ایرکوردك استرمکه لطف وکرمدن
هم بنی بی تردد ایله و بنی بو ورطهٔ حیرتدن خلاص ایدوب جامع انعام واحسانکله
طویله سیدا بن ضعیف ابتلا ایلرسن آه مددسندن ای ذکور ورجال سنك ابتلا

وامتحان ایتمکدن اناندر پس لطف ایدوب بزی امتحان قیلمه و بزی کندی نفسمزه واختیارمزه برآن بیله اصمرلمه بلکه همیشه وکیلمزسن اولوب بزه خیر او ونافع اولان عملاری میسر ایله ❊ مثنوی ❊ تابکی این ابتلا یارب مکن ✱ مذهبی ام بخش وده مذهب مکن) بو ابتلا نیجه یه دک یا ربی بنی مبتلا ایله بکا بر مذهب بخش ایله اون مذهبلو ایله مالک الملکا غیر المغضوب اولان صراط مستقیمه بزی هدایت قیل سبل متفرقه وطرق شیطانیه ده بزی پراکنده دل قیلمه وخواطر مختلفه وافکار متنوعه ایله هم قلبمزی حیران و پریشان ایلمه بلکه بوجمله دن سنک رضای شریفکه ولقای لطیفکه موصل اولان طریق مستقیمی بزه موفق ومیسر ایله که اول جانبه وکاه بو جانبه مائل اولانلردن اولمیه وز وکاهی ضلالته وکاهی هدایته وکاهی دنیایه وکاهی آخرته قصد وعزیمت قیلمیه وز ❊ مثنوی ❊ اشتری ام لاغری و پشت ریش ✱ زاختیار همچو پالان شکل خویش ✱ این کژاوه که شود این سو کران ✱ آن کژاوه که شود آن سو کشان) ای قوی وقادر اولان خدا بن بارقه سی یاغر لاغر اشترم کندیمک پالان شکل اولان اختیارمدن بو مانند کژاوه اولان اختیار کاه اولور که بوجانبه آغر مائل اولور اول کژاوه کاهی اول جانبه چکیجی اولور کژاوه محفه یه دیرلر فی المثل انسان براشتر کبیدر وروحانیته ودین وطاعته اولان میل بر کژاوه کبی ونفسانیته وضلالت ومعصیته اولان میل هم کژاوه کبیدر اکر اول جانبه کران وثقیل اولسه بو جانب خفیف اولور واکر بو جانب کران اولسه اول جانب خفیف اولور تچن بردوه نک یوکی بو یله ناهموار اولسه لابد اول دوه او یله ناهموار اولان بارک التنده پشت ریش ولاغر اولور کذلک عاقل اولان انسان دخی بو کونه بارناهموارک التنده خسته دل اولوب نحیف ولاغر اولور ❊ مثنوی ❊ بفکن ازمن حمل ناهموار را ✱ تا ببینم روضهٔ ابرار را) الهی بندن ناهموار اولان حملی براق تاکم روضهٔ ابراری کورم ابرار برک جمیدر اصحاب صحبک جمعی اولدیغی کبی برمحسن ومطیع اولان کمسه یه دیرلر وابراری ✱ هم المطیعون الذین لا یؤذون الذر ولا یفعلون الشر ✱ دیو تعریف ایلشلردر وابرارک روضه سندن مراد مقاملریدر پس تقدیر کلام بو یله دیمک اولور که خدایا بو ناهموار اولان باری و بو مختلف اولان اختیاری بنم ظهرمدن آشغه براق تاخفیف الحاذ اولم وسنکا کما ینبغی اطاعت قیلم ویکدل ویکجهت اولان ابرارک مرتبه سنی کورم وانلرک واصل اولدیغی مقامه بندخی اول مقامه واصل اولام ❊ مثنوی ❊ همچو آن اصحاب کهف از باغ جود ✱ می چرم زایقاظ نه بل هم رقود ✱ خفته باشم بر یمین یا بر یسار ✱ برنکردم جز چو کو بی اختیار ✱ هم بتقلیب تو تاذات الیمین ✱ یا سوی ذات الشمال ای رب دین) اول اصحاب کهف کبی که جود باغندن اوتلیم ایقاظدن دکل بلکه بونلر

رقوددر دیدیکی احوالندن نته کم انلر حقنده دیدک ✱ وتحسبهم ایقاظا وهم رقود ✱ یعنی اول اصحاب کهف راقد ونائم اولوب وکندیلرک تدبیر واختیاری قیدندن قورتلوب سنک باغ جودکدن اوتلدقلری کبی بندخی سنک باغ جودکدن اوتلیم وکندی وجودم قیدندن خلاص اولم یمین اوزره و یاخود یسار اوزره خفته اولم یعنی روحانیت ودیانت جانبی اوزره استراحت قیلم و یاخود بشریت ونفسانیت جانبنده بیخود و بی اختیار آسوده اولم اختیارسز کوی کبی اولمقدن غیری طوتمیم بلکه سنک چوکان ارادتکده ومیدان حکم وتصرفکده بی اختیار کوی کبی استدیکی جانبه غلطان اولم ای رب دین سنک تقلیبکله ذات الیمینه دک و یاخود ذات الشمال طرفنه میل وحرکت قیلم نته کم ✱ نقلبهم ذات الیمین وذات الشمال ✱ مفهومی اوزره اصحاب کهفی کاه ذات الیمینه وکاهی ذات الشماله تقلیب ایلدک بزدخی استرزکه سنک کهف امانکده بی اختیار اوله وز و بزی کیف مایشاء دیلدیکک کبی کاه روحانیت طرفنه وکاهی جسمانیت طرفنه وکاهی دنیا وکاهی آخرت جانبنه تقلیب ایلیه سن نته کم حبیبک (اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین ولا اقل من ذلک) بیوردی بزدخی سنک جنابکه بودعایی ایدرزکه بزی دخی کندو نفسمزه طرفة العینده واندن اقل اولان آنده حواله ایلمیه سن بو بیتلر سورهٔ کهفده اولان آیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی فی حق اصحاب الکهف (وتحسبهم ایقاظا وهم رقود ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال ✱ بو آیت کریمه نک تفسیری جلد اولده وزیر حکایه سنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ❊ مثنوی ❊ صد هزاران سال بودم در مطار ✱ همچو ذرات هوا بی اختیار) صد هزاران سال مطارده اولدم هوانک ذره لری کبی اختیارسز اولدم یعنی بو عالم شهادته کلمزدن و بودام تنه کرفتار اولمزدن اول عالم ارواحک جولانکاهندن ذرات هوا کبی اختیارسز پروازده اولدم وسنک حول وقوتکله سیر وحرکت قیلدم ❊ مثنوی ❊ کر فراموشم شدست آن وقت وحال ✱ یادکارم هست در خواب ارتحال ✱ می رهم زین چار میخ چار شاخ ✱ می جهم در مسرح جان زین مناخ) اول وقت وحال اکرچه بکا فراموش اولمشدر بکا خوابده ارتحال ایلمک یادکار اولدی بو چار شاخ اولان چار میخدن قورتلورم بو مناخدن جان مسرحنه صیچرارم یعنی اکرچه اول عالم ارواحده اولان وقت وحال حالا بکا بو جسم مرتبه سنده فراموش اولدیسه بکا عالم خوابده ارتحال ایلمک اندن یادکار ونمونه در هر شب بو چار عنصرک چار میخندن قورتیلورم بو مناخ طبیعتدن جان مرعاسنه صیچرارم مناخ اصلنده دوه چوکه جک یره دیرلر بونده مقام طبیعت مراد اولور مسرح مرعایه دیرلر ❊ مثنوی ❊ شبران ایام

ماضيهاى خود * ميچشم ازدايۀ خواب اى صمد) كنديمك اول ماضى اولان ايامك
شيرنى اى صمددايۀ خوابدن طاتارم يعنى اى احد وصمد اولان پادشاه اول عالم
ارواحده كنديمك كچن كونلريمك شيرنى ولذتنى خواب دايه سندن طاتم اولوردم
واول ايام كذشته دن اولان لذتلرى وچاشنيلرى حالاعالم خوابده بولوردم وعالم
خوابده هرنه عمل قيلورسم بى اختيار قيلورم چونكم بودنيادخى حلم نائم كبيدر
استرمكه بونده دخى بى اختيار اولم وهميشه سنك ارادت واختياركله سير وحركت
قيلم * مثنوى * جمله عالم زاختيار هست خود * ميكريزد درسوى سرمست
خود * تادمى ازهو شيارى وارهند * ننك خمر وزمر برخودمى نهند) جمله عالم
كنديلرينك وجودندن واختيارندن كنديلرينك سرمست اولمسى جانبنه فرار ايدرلر تابردم
هوشيارلقدن قورتلەلر كنديلرينك اوزرينه خمر وزمر ننكنى قورلر يعنى اكر نفس
الامرده نظر اولنسه جميع اهل عالم كنديلرينك وجودى قيدندن واختيارى دامندن
كنديلرينك سرمست اولمسى وبيخود وبى اختيار قالمسى طرفنه فرار خمر ايچمك
ودودك وناى چالمق عيبنى كنديلره قورلر وبين الناس بوحالتلرله معيوب ومذموم
اولمغه راضى اولورلر تاكم بردم هوشيارلق قيدندن قورتلەلر وبيخودلق وبى اختيار
لق لذتنى بولەلر * مثنوى * جمله دانسته كه اين هستى فخست * فكر وذكر
اختيارى دوزخست * مى كريزند از خودى در بيخودى * يابمستى يابشغل اى
مهتدى) زيرا جمله ناس بونى بيلمشدركه بومجازى اولان وارلق فخدر اختياره
منسوب اولان فكر وذكر فى المثل دوزخدر يعنى اختياره منسوب اولان فكردن
وذكردن خلق مضطرب ومتألم اولورلر پس بوفكر وذكر اختيارى فى المثل دوزخ كبى
اولور چونكم باخود اولمغده وقيد اختيارله قالمقده بوخلق عالم عذاب اليم كوررلر
آخرالامر باخود اولمق مرتبه سندن بيخودلق وبى اختيارلق جانبنه فرار ايدەسلكله
وياخود بركارعمله شغل ايتمكله اى مهتدى يعنى اى مهتدى اولان كمسه بوخلق
عالم باخود اولمقده ودائم اختيار ايچره قالمقده كوررلركه عظيم الم واضطراب
واردر پس يامست اولمقله وياخود بركاره اشتغال قيلمقله كنديلرينى اونتمق وبيخود
اولمق مرتبه سنه فرار ايدرلر وبيخود اولمقدن اوترى ياننك يرلر وياخود شراب ايچرلر
وليكن بومسلك وبوكونه بيخودلق اذن حقله اولمديغيچون مقبول دكلدر اكچون
اول حالت ايچره روح باقى قالبوب ينه كندى منزلنه عودت ايلر * مثنوى *
نفس را زآن نيستى وامى كشى * زانكه بى فرمان شداندر بيهشى) الحاصل نفسى
اول نيستلكدن كيروچكرسن زيراكه بى هوشلق ايچره بى فرمان كندى يانكله
وياخمر وياخود زمرله وياخود بونلره بكزر برامرله كنديكى برقاج ساعت نيست
وبى خود قيلەسن وبى اختيار وبى هوش اولەسن نفسى اول يوقلقدن باخودلق

وهشيارلق منزلنه چكرسن زيراكه نفس بيهوشلق عالمنه بى فرمان الهى كتمش
واول بى خودلغى وسرمستلكى اول كندبسنه اختيارايتمشدرپس باخودلق حبسندن
قورتلمغه ووجود مجازى قيدندن خلاص اولمغه اذن الهى اولمنجه قادر اولەمز
ومجرد بوكونه كيفيات وبعض اسباب وآلات واسطه سيله زندان طبيعتدن وقيد
بشريتدن خروج قيلەمز ونجات بولەمز * مثنوى * ليس للجن ولاللانس
ان * تنفذوا من حبس اقطار الزمن) جن ايچون ودخى انسان ايچون يوقدر
زمانك اقطارندن يعنى كنارلرنك حبسندن نفوذ وخروج يوقدر سورۀ رحمانده
اولان آيته اشارتدر تفسيرى جلد اولده داستان چنكيده مرور ايتدى انده طلب
اولنه * مثنوى * لانفوذ الابسلطان الهدى * من تجاويف السموات العلى)
سموات علانك تجاويفندن يركسەيه نفوذ يوقدر الاهدايت سلطانى ايله يعنى آسمان
بلندك اورتەلرندن بركسه خروج ايتمكه قادر دكلدر الاهدايت الهى قوتيله وقوت
ربانى واسطه سيله * مثنوى * لاهدى الابسلطان يقى * من حراس الشهب
روح المتقى) هدى يوقدر مكرشول سلطانله كه متقينك روحنى شهبك حراسندن
حفظ ايلر يقى فعل مضارعدر وقى يقى دن يحفظ معناسنه اعرابدن محلى مجرور
صفتيدر سلطانك حراس ضم حاء مهمله ايله حارسك جمعيدر اصلنده تشديد
ايله دروزن ايچون تخفيف ايله اوقنور شهب شهابك جمعيدر شهاب رجم شياطين
ايچون رمى اولنان نجمه ديرلر حراسك شهبه اضافتى بيانيه در روح المتقى يقى
لفظنك مفعوليدر وبوتقدير اوزره معنى شهب ثاقبەنك حارسلرندن اصلا براحد
ايچون هدايت ومطلوبه وصلت يوقدر الامتقينك روحنى حفظ ايلين سلطان
سبيله من حراسده حرف جر هدايه متعلق اولوب روح المتقى هدايه مفعول اولسه
هم وجهدر بووجه اوزره تقدير كلام لاهداية لروح المتقى من الحراس التى هى
الشهب الزاهرة الابمعاونة سلطان حافظ ديمك اولور يعنى متقى اولنلرك روحنه
شهب ثاقبك حارسلرندن اوترى تجاويف سمادن نفوذ ايدوب عالم ارواحه وملكوت
سمايه واصل اولمغه هدايت يوقدر الاكل شئ قيوميتيله حفظ ايلين سلطان سببيله
ديمك اولور كوركه ارواح خبيثه سلطان الهى اولمدين آسمانه عروج ايلمكه
قصد ايدرلر برفحواى (ويقذفون من كل جانب دحورا ولهم عذاب واصب) شهاب
ثاقب انلرى خاكه ملاصق وملازب ايلر پس براحد بلا اذن سلطان واقى
اكاصعود وعروجه وآندن نفوذ وخروجه قادر دكلدر الاآنك اذن وارادتيله
پس بركسه دخى كندى مرتبۀ بشريه وقيود جسمانيه سندن نفوذ وخروج
ايدوب آسمان روحانيته عروج قيلمغه ووجود قيدندن خلاص اولمغه قادراولمز
الاحق تعالى حضرتلرينك اذن وارادتيله * مثنوى * هيچ كس راتانكردد

اوفنا * نیست ره‌در بارکاه کبریا) هیچ کسه‌یه تاکم اول کسه فنا اولمیه بارکاه
کبریایه یول یوقدر یعنی بارکاه حضرت حقه هیچ برکسه ایچون یول یوقدر
تااول کسه فنا اولمیه همان‌دمکه اول کسه فانی اوله بارکاه کبریایه انکچون یول اولور

مثنوی (چیست معراج فلك این نیستی * عاشقانرا مذهب ودین نیستی)

فلکك معراجی نه‌در بوبوقلقدر عاشقلرك مذهب ودینی یوقلق وفنادر یعنی فلك
معنایه آلت عروج ونردبان نه‌در دیرسك بوفنای وجود مجازیدن که بالکلیه
کندیدن کچمك وبیخودلق شرابنی ایچمکدر عاشقلرك مذهبی ودینی همان
کندیلرنی محو وفانی قیلق وخود بین وخودرأی اولمقدن وانانیتله اتصاف قیلمقدن
پاك وبری اولمقدر و بوفنانك شرح وبیانی حدونهایت طوتمز وشرح وبیانه کلمز

مثنوی (پوستین وچارق آمد از نیاز * در طریق عشق محراب ایاز) عشق
طریقنده نیاز جهتندن ایازك محرابی پوستین وچارق کلدی یعنی ایاز ابتدای حالنده
اولان پوستنی وچارقنی سلطان محمودك عشقی بولنده محراب قیلدی نیازمندلك جهتندن که
هرکون واروب پوستنی وچارقنی کوروب ابتدای حالنی بیلوب کبروعجبدن بری
اولوردی کذلك خاکله نطفه پوستین وچارق کبیدر ایاز سیرت اولان عاشقلرك
طریق عشق الهیده نیاز جهتندن بومانندایله چارق و پوستین اولان خاك ونطفه
محرابی کلدی بوعاشقلرهم هردم خاك ونطفه‌یی نظرلرندن دورایتمزلر وانلری
کوردکجه کندی اصللرنی بیلوب و بی وجود اولدقلرنی کوروب کبروانانیت سمتنه
کتمزلر

مثنوی (کرچه اوخود شاه را محبوب بود * ظاهر وباطن لطیف
وخوب بود * کشته بی کبروریا وکینه * حسن سلطانرا رخش آینه * چونکه
از هستی خود اودورشد * منتهای کاراومحمودشد) اکرچه خود اول ایاز شاهك
محبوبی ایدی ظاهر وباطنی آنك لطیف وخوب ایدی اول ایاز بی کبروبی کینه
اولمش حسن سلطانه آنك یوزی برآینه اولمش ایدی چونکم کندی وارلغندن
خود اول دوراولدی انك کارنك منتهاسی محمود اولدی ایازك قصه‌سی مفصل
ومشروح جلدخامسك اواخرنه قریب مروراتمشدر بونده ایازدن مراد مرتبهٔ
محبوبیته ایرن ولیلر اولور اکرچه هر بر ولی پادشاه حقیقتك محبوبی اولدی
ظاهری وباطنی لطیف وخوب اولدی ولیکن هر برولی بی ریاوبی کینه اولمش وانك
روی جانی سلطان حقیقته برلطیف آینه کلمشدر وسلطان حقیقت انك مرآت
وجهنده اوصاف وآثاری ایله تجلی قیلمشدر چونکم کندی وارلغندن اول محبوب
الهی اولان ولی دور اولدی آنك جمله کارنك منتهاسی محمود وممدوح اولدی
نته‌کم ایازك کارنك نهایتی مقام محمود اولدی وشاه محمودانی کندی مقامنه اجلاس
قیلدی کذلك ولی کامل دخی مرتبهٔ محبوبیته ایردکدنصکره آنك منتهای کاری

مقام محمود اولور

مثنوی (زآن قوی‌تر بود تمکین ایاز * که زخوف کبر کردی احتراز * اومهذب کشته بود وآمده * کبررا ونفس را کردن زده) ایازك تمکین
وثباتی اندن قویرك ایدی که زیرا کبرك خوفندن احتراز ایدردی اول ایاز مهذب
اولمش ایدی کبرك ونفسك بوینی اورمش ایدی یعنی ایازك تمکین وثباتی اول منصب
ومال الله مغرور ومعجب اولمقدن قوی‌تر ایدی که کبر خوفندن اول احتراز ایدردی و کبر
وعجبدن احتراز ایلدیکیچون هرکون پوستین وچارقنه نظر ایتمکه کیدردی ایازك
تمکینی بوندن قوی ومرتبه‌سی بوندن عالی ایدی زیرا اول ایاز اخلاق ذمیمه‌دن
بالکلیه پاك ومهذب اولمشدی وکامش کبرویاك ونفس پردغالك بوینی اورمشدی
پس ایاز بوکونه کارو بسازی چونکم کندینك مرتبه‌سی بوندن اعلادر نیچون
ایلردی دیرسك جواب بیورلر ودیرلر

مثنوی (یا پی تعلیم مکر دآن حیل
* بارای حکمتی دوراز وجل * یاکه دید چارقش زآن شه پسند * کر نسیم نیستی
هستی بند) ایاز بوحیله وکاری یاتعلیمدن اوتری ایلدی یاخود خوف وحذردن
دوربرحکمت ایچون ایلدی یعنی ایاز هرکون چارق و پوستنه نظر ایتمك حیله‌سنی
یارای تعلیم انام ایتمش اوله و یاخود کبروغروردن خوفندن دور برحکمت خفیه ایچون
ایتمش اوله یاخود اکا چارقی کورمك اندن اوتری مقبول و پسند اوله که یوقلق
نسیمندن وارلق بندر یعنی اکا چارق و پوستنه نظر ایتمك انکچون مقبول اولدیکه
فنا وفقر حقیقی نسیمندن وجود مجازی برنده کبیدر پس هرکون اول چارق و پوستینه
نظر ایتمکی سوردی

مثنوی (تا کشاید دخمهٔ کان بر نیست * تا بیابد آن نسیم
عیش وزیست) تاشول دخمه آچله که اول دخمه یوقلق اوزره‌در تاکم اول عیشك
وزیستك نسیمنی بوله دخمه اکرچه قبر اوزره بنا اولنان خانه‌یه دیدیلر ولیکن هردفینه
اوزره بنا اولنان خانه‌یه دخی دیدیلر ولیکن هردفینه اوزره بنا اولنان خانه‌یی دفینه
معناسنه استعمال ایلدیلر بونده دفینه معناسی مراد اولور ودفینه‌دن مرادهم
وجود حقانی واسرارربانی دفینه‌سی اولور ونقدیر کلام بویله دیمك اولور که
ایاز هرکون چارق و پوستینه نظر ایلمکه ملازمت قیلور واکا راغب اولوردی
تاکم شول دفینه اکا فتح اوله که اول دفینه یوقلقده‌در چونکم اول یوقلق اوزره
وضع اولنان دفینه‌یی بوله تا اول عیش ابدی وزندکانیٔ سرمدی نسیمنی بوله
وهمیشه راحته واصل اوله

مثنوی (ملك ومال واطلس این مرحله *
هست بر جان سبکرو سلسله * سلسلهٔ زرین بدید وغره کشت * ماند در سوراخ
چاهی جان زدشت) بومرحله‌نك ملك ومالی واطلسی سبکرو اولان جانك
اوزرینه سلسله‌در بومرحله‌نك اهلی سلسلهٔ زرینی کوردی مغرور اولدی
برچاهك سوراخنده جان دشتندن قالدی این مرحله‌دن مراد بو دنیادر یعنی

بودنیانك ملك ومالی واطلس ولباسی ودولت واقبالی سبکرو اولان جانك وطریق الهیده تیزرو اولان صاحب عرفانك کردنی اوزره برقید وسلسله کبیدر برسالك مادامکه بو سلسله یی کردن جاندن دور ایتمیه صحرای حقیقت جانبنه کتمکه قادر اولمز زیرا زرین اولان سلسله یی کورد کده مغرور اولور وبو حله ٔ دنیانك زیب وزیورنه الدانور پس جان روحانی وصحرای حقانینك سیرندن برقیودلیکی ایچره قالور بو عالم طبیعتده جانك قالمسی برسوراخ چاه ایچره قالمق کبیدر وجاه ومنصبه مبتلا اولمسی برسوراخ چاهه دوشوب انده قالمق و براطیف صحرانك سیرندن محروم اولمق کبیدر ❊ مثنوی ❊ صور تش جنت بمعنی دوزخی * افعی ٔ پرزهر ونقشش کلرخی) بو حله ٔ دنیانك صورتی فی المثل جنت ومعناده بر دوزخ پرزهر افعی وانك نقشی برکلرخدر پس بو صورتا جنت ومعناده دوزخ کبی اولان جهانه کوکل باغلمه و بحسب المعنی مارو بحسب الصورة پرنقش و نکار اولان دنیایه زنهار دل ویرمه که انك نوشی معناده نیشدر که عارفلردن بری بو بیتلری مناسب دیمشدر (بیت) دل درجهان مبند که یار یست بی وفا * جاهیست بی شراب وشرابیست بی صفا * نوشش مچش که زهرافاعیست درعقب * خرش مخور که رنج خمارست درقفا ❊ مثنوی ❊ کرچه مؤمن را سقرندهد ضرر * لیك هم بهتر بود زانجا کذر * کرچه دوزخ دوردارد زونکال * لیك جنت بهورا فی کل حال) اکرچه مؤمنه سقر ضرر ویرمز ولیکن اول یردن کذر ایلمك مؤمنه اولی و بهتردر اکرچه دوزخ مؤمندن نکال وعذابی دور طوتار لیکن جمیع حالده اکا جنت ایودر یعنی بو دنیا که معناده دوزخ کبیدر مؤمن ومتقی اولان کمسه یه بو دنیا ومافیهانك اصلا ضرر وزیانی اولمز دوزخ مؤمن ومتقی اولان کمسه دن نکال وعذابی دور طوتدیغی کبی دنیا هم مکر وضرری اول مؤمن ومتقیدن دور طوتار ولیکن مؤمنه لایق اولان اندن کذر قیلمقدر و هرحالده مؤمنه جنت ملکی اولی و بهتردر (بیت) دع الفؤاد عن الدنیا وزینتها * فصفوها کدر والوصل هجران * وکل وجدان حظ لاثبات له * فان معناه فی التحقیق فقدان ❊ مثنوی ❊ الحذر ای ناقصان زین کلرخی * که بکاه صحبت آمد دوزخی) ای ناقصلر بو کلرخدن حذر ایلك که صحبت وقتنده بر دوزخ کلدی یعنی ای ناقصان العقل اولان اهل دنیا بو برکلرخ محبوبه کبی اولان دنیادن بغایت حذر ایلك که اکا مقارنت وملاقات وقتنده اول بر دوزخ کلدی وانك قولی بحسب الظاهر مضحك وفعلی مبکی اولدی کما قال الانوری من لسان الدنیا نصیحة لاهلها (نظم) هی الدنیا تقول بملی ٔ فیها * حذار حذار من بطشی وفتکی * فلا یغررکم منی ابتسام * فقولی مضحك والفعل مبکی * ودنیانك صورتا نقش وزیورله برکلرخ عروس

وباطنده وحین صحبتده برزشت وعبوس دبو سیرت اولدیغنی تعلیم ایلمکدن اوتری بو حکایت غریبه یی ایراد ایدوب بیوررلر

❊ حکایت آن غلام هندو که برخدا وندزاده ٔ خودپنهان هوا آورده ❊
❊ بود چون دختررا بامهترزاده ٔ عقد کردند غلام خبر یافت رنجورشد ❊
❊ ومیکداخت وهیچ طبیب علت اورا درنمی یافت واورازهره و یارای کفتن نی ❊

بو سرخ شریف وبو بیان لطیف اول هند وغلامك حکایه سیدر که کندی افندیسنك دخترینه نهانی محبت کتورمش ایدی چونکه اول دختری برمهتر زاده یه عقد ایلدیلر اول غلام واقع اولان عقدونکاحدن خبر بولدی زیاده المندن رنجور اولدی ونار فرقتدن اریدی ونحیف ولاغر اولدی وهیچ برطبیب اول غلامك علت ومرضنی بوله مدی و بیله مدی واول غلامه کندی دردنی برکمسه یه دیمکلکه زهره وطاقت یوق ایدی تکیم نظم شریفده بیان بیوررلر ❊ مثنوی ❊ خواجه ٔ رابود هندو بنده ٔ * پروریده کرده اور ازنده ٔ * علم وآدابش تمام آموخته * درداش شمع هنر افروخته * پروریدش ازطفولیت بناز * درکنار لطف آن اکرام ساز) برخواجه نك هندو برغلامی وار ایدی بسلمش آنی برزنده ایلمش ایدی بو مصرع آن خواجه آن بنده راپرورده وزنده کرده بود تقدیرنده اولور واول بنده یی نه ایله زنده ایلدیکنه بو بیتلرله اشارت ایلیوب دیر خواجه اکا علم وآدابی تمام اوکرتمش و اول غلامك قلبنده هنر شمعنی شعله لندرمش ایدی اول اکرامساز لطف کنارنده نازایله طفولیت زماننده بری اول غلامی بسلمش ایدی وکوچك ایکن انی آلوب ناز ونعیم ایله لطف واحسان قوجاغنده اول اکرام وانعام صاحبی خواجه آنی تربیه قیلمش ایدی ❊ مثنوی ❊ بود هم این خواجه را خوش دختری * سیم اندامی کشی خوش کوهری * چون مراهق کشت دختر طالبان * بذل می کردند کابین کران * می رسیدش ازسوی هرمهتری * بهر دختر دمبدم خوازه کری) بو خواجه نك هم برخوش وماهوش بر دختری وار ایدی برسیم اندام برکش برخوش کوهر ایدی کش کاف فارسینك فتحه سیله خوب ونازك معناسنه در چونکه دختر مراهق اولدی یعنی حد بلوغه قریب کلدی آنك طالبلری انکچون کابین کران بذل ایلدیلر وچوق مال ورزق ویردیلر هر برمهترك جانبندن اول دخترك پدرنه دمبدم اول دختردن اوتری برخوازه کر ایریشوردی خوازه کر قیز دیلیجی معناسنه در یعنی هردم اول دخترینك کوهردن اوتری اغنیا طرفندن قیز کوریجی نیجه کمسه لر کلورلر وآنی طلب قیلورلردی ❊ مثنوی ❊ کفت خواجه مال رانبود ثبات * روزآید شب رود اندرجهات * حسن صورت هم ندارد اعتبار *

كه شود رخ زرد از یك زخم خار * سهل باشد نیز مهترزادكی * كی بود غره بمال وبارگی) خواجه چونكم اغنیا طرفندن كندی دخترینه بوقدر طالب كوردی انلره میل ایتیوب دیدی مالك ثباتی یوقدر زیرا مال كوندز كاور كیجه جهات ایچره كیدر یعنی ماله دوام وثبات یوقدر فرضا بركون كاور جمع اولور واول كیجه هم بواطراف وجهات ایچره اكا بر آفت ایرشمكله و یاخود آنی برحرامی المغله ضایع اولور كیدر پس عاقل اولان كمسه لرك قتنده اول قیمت واعتبار طوتمز حسن صورت هم اعتبار طوتمز زیرا رخ برزخم خاردن زرد اولور یعنی دامادك احسن صورتده اولمسی عندالعقل مقبول ومعتبر دكلدر زیرا رخ كلكون برخار زخمندن قابلدر كه زرد اولور وحسن صورت خار محنتله زوال بولور مهترزاده لك دخی سهل و بی اعتبار اولور كه اول مهترزاده ماله وهرنه مقبول ایسه مغرور اولور بارگی راهمهله نك فحیله ابواته دیرلر یعنی غنی اوغلی اولمغه هم اعتبار یوقدر كه اول اسب وماله مغرور اوله واسب ومال الندن كندكد نصكره بی هنر قاله ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا مهتر بچه كز شور وشر * شد ز فعل زشت خود ننك پدر * پر هنر را نیز كر باشد نفیس * كم پرست وعبرتی كیر از بلیس) ای چوق مهتر اوغلی كه شور وشردن كه كندینك زشت اولان فعلندن ننك پدر اولدی یعنی بر دولتلو اوغلی اولمغه هم اعتبار یوقدر زیرا چوق دولتلو اوغلی واردر كه شور وشردن كندینك زشت اولان فعلندن باباسنه عار اولدی و پدری اندن عارلندی ومعیوب اولدی پرهنر اولان دامادهم اكر انك هنری نفیس ایسه ده طاپه یعنی اكا میل ایتمه وابلیسدن برعبرت طوتكه بوقدر علم وهنر صاحبی ایكن كورنجه مردود اولدی ونه حالته كرفتار كلدی كم پرست اكرچه آز طاپ دیمكدر اما پرست معناسنه استعمال اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ علم بودش چون نبودش عشق دین * او ندید از آدم الا نقش طین) اكرچه ابلیسده علم وهنر وار ایدی چونكم اكا عشق دین اولمدی اول ابلیس آدم حضرتلرندن كورمدی الا نقش طینی یعنی دین و یقین عشقی اولمدیغندن اوتری اول ابلیس آدم حضرتلرینك دینی و یقینی كورمدی بلكه همان طیندن تركیب اولان جسدنك نقشنی كوردی ﴿ مثنوی ﴾ كرچه دانی دقت علم ای امین * زانت نكشاید دو دیده غیب بین * او نه بیند غیر دستاری وریش * از معرف پرسد از بیش وكیش) ای امین اكرچه علمك دقتنی بیلورسن لكن اندن سكا ایكی غیب كور یجی كوز كشاده اولمز یعنی ای علوم رسمیه ده امین وفهوم عقلیه ده متین اولان عالم اكرچه علم رسومك دقتنی بروجه كمال بیله سن وعلوم رسمیه ده مدقق وموشكاف اوله سن ولیكن اول دقت بین اولمقدن و بو علوم ظاهریه یه كوشش قلمقدن سنك ایكی غیب كوریجی كوزلرك كشاده اولمز وسكا اول تحقیق وتدقیقدن نورانیت كلمز

سنك قلب كوزلریكك كشاده اولمسی علم دیندن ونور یقیندن اولور اكر بصر بصیرتك ودیده سر یرتك كشاده اولمق استرایسك علم دینه سعی قیل وعلمكله عامل اول تاكم هرشیئك حقیقتنی دیده غیب بینله كورمكه قادر اوله سن اول بی بصیرت اولان عالم بردستار وریشدن غیری كورمز اول زیاده لكی ونقصانی معرفدن سؤال ایلر بو بیتده مخاطبدن غایبه التفات له معنی اول امین كمسه غیری برنسنه كورمز اكر آنك حضورینه برملبس ومشكل كمسه كلسه انك حالنی و سربالنی وزیاده لكنی ونقصانی بیله میوب لابد آنی برمعرفدن صورر بلكه كندی نفسنك دخی زیاده لكنی ونقصاننی بیله میوب برمعرفدن سؤال ایلر اكر اول معرف اكا كندی نقصانندن خبر و یرمیوب سن برفاضل وكامل كمسه سن دیسه هم اعتماد ایلر حاصل كلام كندی حالنی كندی بیلمیوب غیر یلرك تعریفیله بیلور دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ عارفا تو از معرف فارغی * خود همی بینی كه نور بازغی * كار تقوی دارد ودین وصلاح * كه ازو باشد بدو عالم فلاح) اما ای عارف سن معرفدن فارغ و بی نیازسن كندیكی همیشه كوررسن كه نور بازغسن یعنی ای عارف حقیقت بین كندی نفسكی بیلمكدن غیر یلرك تعریف وتوصیفندن فارغسن سن كندیكی همیشه كوررسن كه برنور طالعسن سنك اكر كندیكی بیلمكده واكر غیری یی كورمكده معرفك تعریفنه احتیاجك یوقدر زیرا سن تقوی ودین وصلاحله متصف اولوب ایكی غیب كوریجی باطن كوزلریكی كشاده قیلوب وفلاح بولمشسكدر پس كارك تقوی ودین وصلاح طوتار یعنی اصل اعتبار تقوایه ودین وصلاحه در زیرا ایكی عالمده فلاح ونجات اندن اولور بو ابیات شریفه جمله سی خواجه نك لسانندندر و بوندن حصه بو اولور كه بركمسه كندی دختر ینی بردامادة و یرمك ایسترسه لابد بردیندار ومتقی وصالح كمسه یه و یرمك استه یه كه دنیاده وآخرتده نجاح وفلاح دین وتقوی وصلاحله اولور نته كم اول خواجه اصلا مالدن ومنصبدن ومهترزاده لكدن وهنردن هیچ برینه رغبت والتفات ایتمدی ﴿ مثنوی ﴾ كرد یك داماد صالح اختیار * كه بد و فخر همه خیل وتبار * پس زنان كفتند او را مال نیست * مهتری وحسن واستقلال نیست) اول خواجه هوشیار برصالح دامادی اختیار ایلدیكه او صالح جمیع قوم وقبیله نك فخری وكزیده سی ایدی پس زنلر دیدیلر اول دامادك مالی یوقدر یعنی خواجه نك خانه سنده اولان واكا تعلق قیلان خاتونلر دیدیلرسن دخترینك كوهر یكی فلان كمسه یه و یرمك استرسن آنك خود مالی ورزقی یوقدر اواولغی وحسن واستقلالی یوقدر یعنی ناس ما بیننده اواولغی وشكل احسنی واستقلالی وآدملكی یوقدر پس سن آنی نه وجهدن دامادلغه قبول ایلرسن دیدیلر و بونلر نقصان عقللرندن همان ظاهرده اولان حسنه ومهترلكه باقوب معنوی اولان دولتدن وعزتدن بی خبر

اولدیلر و بوزمانه‌نك اکثر ذکوری کبی ماله ومنصبه طالب دولت اخرویه‌دن بی بهره قالدیلر ❊ مثنوی ❊ کفت اینها تابع زهدند ودین * بی زرا و کنجیست بر روی زمین) خواجه زنلردن چونکم بو سوزلری اشتدی انلره ایتدی ای خاتونلر بو سزك دیدکلر بکز جمله‌سی تابع زهد ودیندر اول صالح ومتدین یر یوزنده التونسز بر کنجدر فی الحقیقه اصل خزینه دیدکلری صلاح وتقوادر و کنج معنوی وخزینهٔ اخروی صالح ومتقی اولان کمسه‌نك ذاتیدر ❊ مثنوی ❊ چون بجد تزویج دختر کشت فاش * دست پیمان ونشانی وقماش * پس غلام خرد کاندر خانه بود * کشت بیمار وضعیف وزارزود * همچو بیمار ودقی اومی کداخت * علت اورا طبیبی کم شناخت) چونکم جدله تزویج دختر دست پیمان و برنشان وقماش ایله فاش اولدی دست پیمان ال ارمغانی دیمکدر طرفیندن ال اله آلوب قول وقرار ایلمکدر نته کم نکاح اولدیغی وقتده زوج وزوجه طرفندن وکیل اولان کمسه‌لر ال اله آلوب نکاح ایدرلر اکا دست پیمان دیرلر مصرع ثانیده باء عربیه مقدر اولور بدست پیمان و بنشانی وبقماش تقدیرنده اولور یعنی چونکم اول دختر اول داماد صالحه جد ایله ودست وپیمان و برنشان ودخی قماش ایله تزویج اولنمسی ونکاح قیلنمسی فاش وآشکار اولدی پس اول کوچك غلامکه خواجه‌نك خانه‌سنده ایدی علی الفور بیمار وضعیف وزار اولدی دق مرضنه منسوب اولان خسته کبی اول غلام اریدی آنك مرضنی بر طبیب آکلمدی واول نه مرضه مبتلادر انی بیله‌مدی ❊ مثنوی ❊ عقل میکفتی که رنجش ازدلست * داروی تن درغم دل باطل است) عقل دیردیکه آنك رنجی قلبندندر تنه اولان دارو دل غمنك حقنده باطلدر یعنی هر عاقل فراستله بیلوردیکه مرضی مرض جسمانی دکلدر ودیردیکه انك رنجی درون دلدن ودل دردنه ایسه بدنه ایلدکلری داروی ایلك باطلدر ❊ مثنوی ❊ آن غلامك دم نزد از حال خویش * کرچه می آمد برو درسینه ریش) اول غلام جك کندی حالندن دم اورمدی اکرچه که سینه‌سنده ریش کلدی یعنی اکرچه اول غلام جکك درونی دردفراقدن خسته ومجروح اولدی ولیکن اندن کمسه‌یه بر سوز سویلمدی اصح اولان نسخه‌لرده کرچه ریش برینه زاء معجمه ایله کرچه نیش واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی اول غلام جك کندی حالندن هیچ بر کمسه‌یه دم اورمدی وسوز سویلمدی ❊ مثنوی ❊ کفت خاتون راشبی شوهر که تو * باز پرسش درخلا از حال او * تو بجای مادری اورا بود * که غم خود پیش تو پیدا کند) بر کیجه خاتونه اری دیدیکه ای خاتون سن اول غلامك حالندن خلوتده اکا آشکارا صوروسن نیچون بویله ضعیف ونحیف اولدك دیو تنهاده آنك حالندن استفسار ایله‌سن اکا بر مادر یرنده‌سن اوله که کندی غمنی سنك قتکده پیدا ایلیه بر ظرافتله اندن

خبر آلمغه سعی ایله بولا بکه دردلنی سکا عیان ایلیه دیدی ❊ مثنوی ❊ چونکه خاتون کرد در کوش این کلام * روز دیکر رفت نزدیك غلام * پس سرش را شانه میکرد آن ستی * با دو صد مهر و دلال وآشتی) چونکه خاتون بو کلامی اشتدی ودر کوش ایتدی بر غیری کونده اول خاتون غلامك قتنه کندی واکا وافر نوازشلر ایتدی بو جمله‌دن بری پس اوستی اول غلامك باشنی ایکی یوز مهر ایله وشیوه وناز ایله وصلح ایله طرادی واکا وافر ملایمتلر وملاطفتلر ایتدی ❊ مثنوی ❊ آنچنانکه مادران مهربان * نرم کردش تا درآمد در بیان * که مرا امید از تو این نبود * که دهی دختر به بیکانه عنود * خواجه‌زادهٔ ما و ما خسته جکر * حیف نبود کورود جایی دکر) اول خاتون اکا اول قدر ملایمت وملاینت ایلدیکه مهربان اولان مادرلر انجلین ایدرلر اول غلامی بو ظرافتله نرم ایلدی حتی اول غلام نطق وبیانه کلدی وسر درونی اکا افشا واظهار قیلدی بویله دیو که ای خاتون بنم سندن امیدم بو دکل ایدی دختری بر عنود بیکانه‌یه ویره‌سن وبنم خواجه زاده‌می بر اجنبی کمسه‌یه ایرکوره‌سن بزم خواجه زاده‌مز و بز خسته جکر زحیف دکل میدر که او بر غیری یره کیده مصرع اول دختر تو خواجه زادهٔ ماست و ما خسته جکریم تقدیرنده اولور خواجه زادهٔ من دیمیوب خواجه زادهٔ ما و خسته جکر دیمه‌سنده نکته کندی دخترك فراقندن خسته جکر اولدیغی کبی دختری دخی کندینك فراقندن خسته جکر ظن ایلمشدر انکیچون بز خسته جکر زحیف دکلیدر که اول بر غیری یره کیده وآنك فراقی بی بویله خسته دل ایده دیو سویلمشلر ❊ مثنوی ❊ خواست آن خاتون زخشمی کا آمدش * که زند وز بام زیر اندازدش * کو که باشد هندوی مادر غری * که طمع دارد بخواجهٔ دختری) اول خاتون شول بر خشمدنکه اکا کلدی وشول بر غضبدنکه اول غلامك سوزندن اول حینده اکا مستولی اولدی واستدیکه اول غلامه اوره وانی بامدن آشغه آته کند بسنه بویله دیدیکه او کیم اوله بر آنه‌سی قحبه هندیکه خواجه سنك دخترنه طمع طوته واکا نهانی تعشق ایده ❊ مثنوی ❊ کفت صبر اولی بود خودرا کرفت * کفت با خواجه که بشنو این شکفت * اینچنین کرائکی خائن بود * ما کمان برده که هست او معتمد) کبر واول خاتون صبر اولادر دیدی وکندیسنی طوتدی وکظم غیظ ایتدی کلوب خواجه‌یه دیدی ای خواجه اشته بو عجب بو نجلین بر چالی قوشجغزی خائن اوله بز کمان ایلمشز که او معتمددر کراء چالی قوشنه دیرلر کاف تصغیر ایچون و یا وحدت ایچون اولور کاف نفس کلمه‌دن اولورسه کرائك مز کلدك قوشنه دیر یعنی اشت بو عجب که بونك کبی بر مز کلدك قوشی بزم خانه‌مزده خائندر بز ایسك اول معتمد علیه‌در دیو ظن ایتمش وکمان ایلمشز پس بونك چاره‌سی هر نه ایسه سن یك بیلورسن دیدی

صبرفرمودن خواجه مادر دختررا كه غلامى ازجرمكن من بى زجراورا

ازين طمع بازآورم به تدبير كه نه سيخ سوزد ونه كباب خام ماند

خواجه دخترك مادرنه صبربيورمه سنك بياننده در بويله ديوكه اول غلامى زجر ومنع ايلمه بن بى زجر اول غلامى بوطمعه دن كيرو كتوريرم تدبيرايله اندن نه شش يانر ونه ات كوبنوب خام ونابخته قالور ﴿ مثنوى ﴾ كفت خواجه صبركن باا وبكو * كه ازو بيريم و بدهيمش بتو * تابكرا ين ازداش بيرون كنم * نوتما شا كن كه دفعش چون كنم) خواجه خاتوننه ايتدى اى خاتون صبرايله واكا بويله ديو سويله كه اول كسه دن دخترى قطع ايدوب جدا ايدهلم وآنى سكا ويرهلم تاكم مكرايله بوطمعى انك قلبندن طشره ايليم سن تماشا ايله كوركه آنى نيجه دفع ايلرم وآنى بوسودادن كورنه حيله ايله بيزار ايلرم ﴿ مثنوى ﴾ تو داش خوش كن بكوميدان درست * كه حقيقت دختر ماجفت تست * ماندانستيم اى خوش مشترى * چونكه دانستيم تواوليترى * آتش ماهم درين كانون ما * ليلئ آن ما وتو مجنون ما) اى خاتون سن اول غلام هندينك قلبنى خوش ايله واكا بويله ديو سويله كه اى غلام راست ودرست بيل كه بزم دخترمز تحقيقا سنك جفتكدر بز آنى سندن شمدنصكره جدا ايلمزز اى خوش مشترى بز شمدى يه دك بونى بيلمه دك چونكم بيلدك وسنك اكا مشترى وطالب اولديغكه عالم اولدق پس سن جمله دن اوليترسن بزم آتشمز هم بزم بوكانونمزده در يعنى آتش عشقه مبتلا اولان غلاممز هم بزم كندى اوجاغمزده در ليلى بزم آنيز ولايقمزدر وسن بزم مجنونمزسن اورته لقده ايريلق وسچيلك بوقدر پس غم چكمه وزمين سينه كه هجران وفراق تخمنى اكه شمدنصكره مراده واصل اولورسن ديو سويله ديدى ﴿ مثنوى ﴾ تاخيال وفكر خوش روى زند * فكر شيرين مردرا فربه كند * جانور فربه شود ليك ازعلف * آدمى فربه زعزت وشرف * آدمى فربه شود ازراه كوش * جانور فربه شود ازحلق ونوش) تاكم خيال خوش وفكر خوش اول غلامى اوره زيرا فكر شيرين مردى فربه ايلر وفكر ناخوش وخيال مولم ومشوش انسانى لاغر وضعيف ايلر جانور اكرچه فربه اولور وقوت بولور ولكن علفدن و يمكدن وايچمكدن اما آدمى عزت وشرفدن فربه اولور ومولم اولمين فكرلردن وقلبه خوش كلان وسرور ويرن خياللردن قوت بولور اصل آدمى كوش يولندن فربه اولور ومزاجنه ملايم وطبعنه موافق شيرين سوزلر اشتمكله قوت بولور اما جانور بوغازدن ونوشدن فربه اولور حلق كلو معناسنه در اما بونده يمكدن كنايه در ونوش دخى ايچمك معناسنه در پس حيوانك سمز اولمه سنه سبب يمك وايچمكدر كه انلرك درونلرنده غم وهم بوقدر اما

انسانك فربه اولمه سنه سبب اصل سرور وشاد يدر و بى غم والم اولمقدر فرضا بركسه نك قلبى همبشه مسرور اولسه وآنك قلبنه لطيف وشيرين فكرلر وخياللر كلسه واول كسه چوقلق اكل وشربه مقيد اولسه هم فربه اولور وجسمنه قوت ولطافت كلور اما بركسه فرضا لطيف طعاملر ونفيس ونظيف غدالر يسه وليكن قلبنده ناخوش فكرلر ومولم خياللر اولسه اول غدالر آنك ايچنه سكميوب لابد كندكچه نحيف ولاغر اولور خواجه خاتوننه بويله ديدى واكا واراول غلامه خوش آينده سوزلر سويله ديو امر ايلدى ﴿ مثنوى ﴾ كفت آن خاتون ازين ننك مهين * خود دهانم كى بجنبد اندرين * ايچنين ژاژى چه خايم بهراو * كو بميرآن خائن ابليس خو) خاتون كندى زوجنه ايتدى اى خواجه بونك مهيندن وعاروشيندن خود بنم دهانم بوخصوصده نچون حركت ايلر واسانم بوكونه سوزى اكا نيجه سويلر اول غلامدن اوترى بوبچاين هرزه يى نيچون چينيم دى اول ابليس خو بلو خائن اولسون يعنى اول ديوسيرت اولان خائنه دى كه درد وغمدن هلاك اولسون اكا بوكونه خوش آينده سوزلر سويلمك نه لازمدر ديدى ﴿ مثنوى ﴾ كفت خواجه نى مترس ودم دهش * تارود علت ازو زين لطف خوش * دفع اورا دلبرا من نو يس * هل كه صحت يابد آن بار كريس) خواجه خاتوننه ايتدى اى خاتون عفت مشحون يوق بويله ديمه قورقمه واكا دم ويريعنى ريش خند ايله وآنك مزاجنه ملايم وطبعنه موافق سوزلر سويله تاكم اول غلامدن علت ومرض بولطف خوشدن كيده وخوش خاطرلر آنى مسرور وفربه ايده صكره آنك دفعنى اى دلبر بنم اوزريمه بازقو كه اول اينجه اكر بچى صحت بوله باركريس وصف تركيبيدر اينجه اكريجى معناسنه بونده دقيق فكر ايديجى واينجه خيال ايديجى معناسنه استعاره اولور يعنى اول خواجه خاتوننه ايتدى اى خاتون بونده نه وارسن آنك دفعنى بنم اوزريمه واجب بيلسن اكا بنم ديديكم اسلوب اوزره مكالمه قيل تاكم اول اينجه فكرلر ايديجى صحت بوله واول مرضدن خلاص اوله ﴿ مثنوى ﴾ چون بكفت آن خسته را خاتون چنين * مى نكنجيد ازتبختر بر زمين * زفت كشت وفربه وسرخ وشكفت * چون كل سرخ اوهزاران شكر كفت * كه كهى ميكفت اى خاتون من * كه مبادا باشد اين دستان وفن) چونكيم خاتون اول خسته يه بويله ديدى اول حزين شاد اولوب تبخترندن زمينه صغمدى تبختر صالنمغه دير لر بونده سرور وغرور ايله حركت ايلمكدن كنايت اولور اول غلام بوسوزلرى راست صانوب زفت اولدى وفربه ودخى سرخ روى اولدى قرمزى كل كبى آچلدى وهزاران شكر ديدى اول غلام كاه كاه خواجه نك زوجنه ديردى اى بنم خاتونم اولميه بودستان

وفن اوله و بووعده دروغ و بو کلام بی فروغ بنی خسته دل قیله ❊ مثنوی ❊
خواجه جمعیت بکردودعوتی * که همی سازم فرج راوصلتی * تاجماعت عشوه‌می
دادند وکال * کای فرج بادت مبارك اتصال * تایقین ترشدفرج را آن سخن *
علت ازوی رفت کل از بیخ و بن) خواجه جمعیت و بردعوت ایلدی ودیدیکه
فرج ایچون بروصلت دوزرم وآنی برکسه ایله جفت ایلرم حتی جماعت اول غلامه
عشوه وکال و بردیلر بویله دیو که ای فرج سکا اتصال مبارك اولسون یعنی جماعت
خواجه نك یارانی ایدی اکثر اول جمعیتك سرینه واقف اولدیلر واول فرج عربه
عشوه‌لر و بردیلر وریشخندلر قیلوب ای فرج اجتماع واتصال سکا مبارك اولسون
دیدیلر حتی فرجه اول سویلنن سوزلر یقین تر اولدی وآنك قلبی اول وعده‌نك
ظهورینه اعتقاد قیلدی علت بالکلیه اندن کندی وانك قلب و روحی بووصلتك
آرزوسنه دوشوب سرور وشادیلق مرتبه سنه یتدی ❊ مثنوی ❊ بعدازآن
اندرشب کردك بفن * امردی رابست حنا همچوزن * پرنکارش کردساعت چون
عروس * پس نمودش ماکیان دادش خروس) اندنصکره کردك کیجه سنده
فن وصنعتله خواجه برامرده زن کبی حنا بغلدی حنا قنادید کاربدر امرد بر
صقالسز کر بزیکیده دیرلر خواجه اول امردك دست وساعدنی عروس کبی پرنقش
ایلدی پس خواجه فرج عربه ماکیان کوستردی اکا خروس و یردی ماکیان لفظ
مفرددر تاوق معناسنه یعنی اکا عورت کوستردی لکن اروردی وانی دخی اره
و یردی اما اول کندوبی اولندم صانوردی ❊ مثنوی ❊ مقنعه وحله عروسان
نکو * کنك امردرا بپوشانیداو * شمع راهنکام خلوت زودکشت * ماند
هندو باچنان کنك درشت) عروسان نیکونك حله سنی ومقنعه سنی کرزامرده
اول خواجه کیدردی مقنعه کسره میم ایله عورتلر باشلرینه قودقلری چنبر در یعنی
اطیف وزیبا کلینلرك فاخر لباسلرنی ونازك چنبرلرنی برافدی کرز یکیده کیدروب
آنی کلن صورتنه قودی ودوزوب قوشوب آنی براوك کوشه سنه اوتورتدی واول
فرج عربی دخی دوزوب قوشوب اول ظاهری عروس و باطنی مردعبوس اولان
کمسه‌نك خلوتنه کتوردی فرج عرب کمال ذوق وسرورایله وشوق وغرورایله اول
عروسی کوردکده تمام سویندی وخواجه فی الحال شمعی ظرافتله هنکام خلوتده
سوندردی پس خواجه طشره چیقوب قپویی محکم بند قیلدی هندو دردمند
انجلین برقوی ود رشت کر بزیکنله خلوتده قالدی پس هندو دردمند اول
عروسه یاپشمق استرکن اول مرد قوی اول هندو یه محکم یاپشدی پس فرج عرب
نیه اوغرادیغنی بیلدی ❊ مثنوی ❊ هندولك فریاد میکرد وفغان * وزبرون
نشنید کس ازدف زنان * ضرب دف وکف ونعره مردوزن * کردپنهان نعره

آن نعره زن * تابروزآن هندوکرا می فشارد * چون بود درپیش سك انبان آرد)
هندوجك چونکم اول مردقوینك کندیسنه محکم یاپشدیغنی کوردی وفعل
شنیعه قصدایلدیکنی بیلدی فریادوفغان ایلدی وچاغروب ندازقیلدی اماطشره‌دن
آنك آواز وصداسنی دف زنلردن اوتری کمسه اشتمدی اول حینده دف اورمق وال
چالق ومردوزنك نعره‌سی اول نعره اوروجی هندونك نعره سنی پنهان ایلدی یعنی
خارج کردك خانه‌ده برنیچه مردوزن طورمشلر ایدی کمی دف چالر وکمی دخی ال
چارپار وکمی دخی های های ایدوب نعره وغریولر اورلر ایدی انلرك دف
چالمه‌سی وال چرپمه‌سی وغریو ونعره اورمسی اول نعره اوروجی وفریاد ایدیجی
هندونك نعره سنی پست وپنهان ایلدی حتی صباحه دك اول امرد کرز اول
هندوجکی صقدی وتمام استدیکی کبی ایتدی فی المثل کلبك اوکنده اون طغرجغی
نیجه اواور اول کلبك اوکنده دخی هندوی بیچاره برطغرجق اون کبی اولوب
صباحه دك انی اورسه‌لدی الحاصل نیجه یلورسه اویله ایلدی ❊ مثنوی ❊
روزآوردند طاس وبوغ زفت * رسم دامادان فرج حمام رفت * رفت در حمام
اورنجور جان * کون دریده همچودلق تونیان) پس کوندز اول جماعت
طاس و بوغ زفت کتوردیلر دامادلر رسمی فرج حمامه کتدی دامادان جمع داماد
اولدیغی اوزره معنی بودر داماد مفرد اولمق وآن علامت جمع اولمیوب فرجه اشارت
اولمق هم جائزدر بوغ زفت حمام اسبابیله طولو بیوك بوغ دیمکدر پس تقدیر کلام بویله
دیمك اولور که بعداللتیا واللتی صباح اولدی فرج عربك حالنه واقف اولان جماعت
کلدیلر ودا ماد اولان کمسه‌لره عادت قدیمه اوزره بوغچه وطاس کتوروب حمامه
آلوب کتدکاری کبی انکیچون دخی طاس و بر بیوك بوغچه اسباب ولباس کتوردیلر
اول فرج کویکو رسمنده حمامه کتدی اول غلام هندی حمامه رنجورجان کتدی
کلخانجیلر دلق کبی دبری یرتلمش تونیان تونینك جمعیدر تونی کلخانجیه دیرلر
وکلخانجیلر اکثریا اردی یرتلمش قفتان کیرلر پس هندوی دردمندك دخی اول مرد
قوینك کیری ضربندن دبری کلخانجیلرك اردی یرتلمش دلق وخرقه‌سی کبی
اولوب حمامه جانی رنجور وجسمی رفتور کتدی ❊ مثنوی ❊ آمدازحمام
درکردك فسوس * پیش او بنشست دختر چون عروس * مادرش آنجانشسته
پاسبان * که نباید کوکند روز امتحان) پس حمامدن دونوب لباسلری کیدی
حمامدن کردك خانه‌یه فسوس کلدی فسوس بونده مسخره معناسنه خواجه‌نك
دختری اول فرجك اوکنده عروس کبی اوتوردی زیرا اول حمامده ایکن فی الحال
اول دختری عروس شکلنده قویوب کردك خانیه اوتورتمشلرایدی واول دخترك
والده سی هم انده پاسبان اوتورمشدی اندن اوتری که اولیه که اول فرج کوندز

عناد وغضبدن اول دختری امتحان ایلیه وانك چهرهٔ دلکشاسنی کوردیکی کبی شهوت اکا غالب اولوب دختره مجامعته میل ورغبت ایلسون دیو قرق یاننده مادری نکهبان وحافظیله اوتوردی ❊ مثنوی ❊ ساعتی درری نظر کرد ازعناد ❊ آنکهان باهر دودستش ده بداد ❊ کفت کس راخود مبادا اتصال ❊ باچوتو ناخوش عروس بد فعال ❊ روزرویت روی خاتونان تر ❊ کیرزشت شب بتر از کیرخر) فرج اول دختره برساعت مقداری من حیث العناد نظر ایلدی اندنصکره هرایکی الیله اول دختره قرش ویردی ده فتح دال ایله اون دیمکدر معنی ایکی الیله اکا اون برمغی ویردی دیمکدر اما اصل نفرین ایتدی دیمك معناسنه در نته کم اکثر خواتین برکسه یه نفرین ولعنت ایتمك استه سه النی اکا قارشو ایدوب یوزیکی جان الیجی کورسن دیر اکر ایکی الیله اشارت ایلرسه کمال نفرین مراد اولور ومددسن بکا کرکزسن بن سندن بیزارم دیمك معناسنی ابهام قیلور پس اول غلام هندو دخی کیجه اول ضربتی یدکدنصکره کوندز آنك حسن وجمالنی کوروب برساعت نظر ایلدکدنصکره فریفته اولمیوب اکا ایکی الینك اون برمغیله نفرین ویردی هیچ کمسه یه سنك کبی ناخوش و بدفعال اولان عروسله خود اتصال اولمسون وهیچ برکمسه سنك کبی صورتی کوزل وسیرتی خبیث ملعونه میل ومحبت قیلمسون اکرچه کوندز سنك یوزك تروتازه اولان خاتونلر کبیدر لیکن کیجه سنك زشت وقبیح اولان ذکرك خر ذکرندن بدتردر پس (بیت) هزل من هزل نیست تعلیمست ❊ بیت من بیت نیست اقلیمست ❊ بیوردقلری قولك موجبنجه بو حکایه اکرچه ظاهرا هزلدر لیکن معنیده جد وتعلیمدر ودنیانك نعیمك معنیده نه مشابه اولدیغنی طالبلره تفهیم در نته کم بو قصه دن حصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊ همچنان جملهٔ نعیم این جهان ❊ بس خوشست ازدور پیش ازامتحان ❊ می نماید درنظر ازدورآب ❊ چون روی نزدیك باشد آن سراب ❊ کنده پیرست اوواز بس جا بلوس ❊ خویش را جلوه کند چون نوعروس) بوجهانك جمله نعمی انجلین قبل الامتحان اراقدن زیاده خوشدر یعنی بوجهانك جمله نعمتی وبهجت وزینتی اول دختر زیبا ودلبر رعنا کبی قبل الامتحان اراقدن زیاده خوش ومحبوبهٔ دلکشدر بوجهانك جمله نعمی اراقدن اکا نظر ایدنلرك نظرنده لطیف وشیرین آب کبی کورینور اما چونکه اکا قریب کیدهسن وتقرب ایدهسن سراب کبی اولور که اصلا عطشان اولنلره انك نفع وفائدهسی اولمز کذلك طالبان دنیا هم دنیانك حسن صورتنه نظر ایدوب اکا تقرب قیلسهلر هیچ بریسی انده ذوق ولذت بولمز زیرا اول دنیا باطنا قوجمش عجوزه در اما چوق جاپلوس ایلمکدن کندیسنه عروس کبی جلوه ایلر وطالبلرینه عرض جمال ایدوب هردمده برکونه زیب

وزیورله کورینور اما انك باطنی برزشت قوجمش قاری کبیدر که هرکیم انك باطنی اولان وجهنی کورسه اکا نفرین ویروب اندن حق تعالی حضرتلرینه استعاذه ایلمك مقرر اولوردی نته کم بو حدیث شریف دنیانك باطنا چرکین قوجمش قاری کبی اولدیغنه دلالت ایلر عن ابن عباس رضی الله عنه قال صلی الله علیه وسلم (تؤتی بالدنیا یوم القیامة علی صورة عجوز شمطاء زرقاء انیابها بادیة لایراها احد الا کرهها متشرف علی الخلایق فیقال لهم اتعرفون هذه فیقولون نعوذ بالله من معرفتها فیقال هذه الدنیا التی تفاخرتم بها وتقاتلتم علیها) ❊ مثنوی ❊ هین مشو مغرور آن کلکونه اش ❊ نوش نیش آلودهٔ اورامچش) زنهار آنك اول کلکونه سنه فریفته اولمه آنك نیش آلوده اولان نوشنی طاتمه یعنی آنك زهرآلوده اولان شربتنی وحلاوتنی ذوق ایتمه که انك زهرآلود اولان شربتی موجب هلاك اولمق مقرردر (بیت) نوش مچش که زهرافعیست در عقب ❊ خرش مخور که رنج خمارست درقفا ❊ مثنوی ❊ صبرکن کالصبر مفتاح الفرج ❊ تانیفتی چون فرج در صد حرج) دنیانك نیش ونوشندن صبر ایله که صبر مفتاح فرج ومرقات کلید حرجدر تاکم فرج کبی یوز شدت وحرجه دوشمیه سن کور که فرج دردمند اول دختر زیبانك صورت ظاهرسنه مفتون اولمغله نه ورطه لره اوغرادی ونه قدر حرج وزحمته مبتلا اولدی ای طالب دنیا اکرسن دخی بودنیانك شکل وصورتنی کوروب اکا عاشق اولورسك لابد خلوتخانهٔ باطنه داخل اولدقده چوق حرج وزحمتلر کوررسن ❊ مثنوی ❊ آشکارا دانه پنهان دام او ❊ خوش نمایدزاوات انعام او) اول دنیانك دامی پنهان ودانهسی آشکارادر سکا اولدن آنك انعامی خوش کورینور یعنی اکرچه سکا ابتدادن دنیانك انعام واحسانی خوش کورینور اما حقیقته نظر اولنسه دانهسی آشکارا ودامی پنهاندر آنك دامندن خلاص اولمق استرسك دانهسنه میل ایتمه وانك زینت وبهجتنه ودولت وثروتنه نظر ایدنلر بوانه کتمه که عمر نازنینی آنك آرزوو وصالنده ضایع قیلمیهسن وصکره نادملردن اولمیهسن (بیت) خوش عروسیست جهان ازره صورت لیکن ❊ هرکه پیوست بدو عمر خودش کابین داد ❊

❊ در بیان آنکه این غرور تنها آن هندو را نبود بلکه هرآدمی ❊
❊ بچنین غرور مبتلاست در هرمرحله الامن عصمه الله ❊

بو شرح شریف انك بیاننده در که بو غرور همان یالکز اول هندویه اولمدی بلکه هرآدمی هرمرحله ده بو نجاین غروره مبتلادر الا شول کمسه بو غروره مبتلا دکلدر که الله تعالی آنی بو کونه مغرور اولمقدن حفظ ایلیه که المعصوم من عصمه

الله دینلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بپیوستی بدان‌ای زینهار * چندنالی درندامت
زارزار * نام میری ووزیری وشهی * درنهانش مرك ودردوجان دهی) چونکم
اول دنیایه اولاشدڭ‌ای طالب دنیا زینهار ندامتده نیجه کره زار زارایکلرسن بدان
کسر بایله اوقنسه دخی جائز اولور زیرا معنی چونکم سابق الذکر اولان دنیایه
اولاشدڭ ای طالب دنیابیل واندن حذرقیل زیرا صکره ندامتده چوق زارزار
آغلرسن میرلك ووزیرلك وشاهلق نامی اکرچه ظاهرا مقبول وخوشدر لیکن اول
نامك نهانده مرك ودردوجان و یرمکلك واردر چونکم بردولتك باطننده جان
و یرمکلك ونیجه مرك‌ودرد اوله آنك ظاهرده اولان نامندن وشرف وکامندن
بچمك عاقله اولیدر ﴿ مثنوی ﴾ بنده باش و برزمین روچون سمند * چون
جنازه‌نه که برکردن برند * جمله راحمال خودخواهد کفور * چون سوارمرده
آرندش بکور) بنده اول سمند کبی یریوزنده یوروجنازه کبی اولمه که خلق سنی
یونلری اوزره ایلته کفور اولان کمسه جمله‌یی کندیسنه حمال استرمرده سوار
کبی که خلق انی یونلری اوزره قبره کتوررلر سمند قوله آته دیرلر وایکن بونده
مطلق آت معناسی مراد اولور کفور مبالغه ایله شکرسز کمسه‌یه دیرلر سوار
مرده‌دن مقصودمیتدر یعنی ای‌وزیر وامیرنامند اولان ودولت‌وثروتله تفخر قیلان
کمسه اکرحیات حقیقیه ایله حی اولمق وزنده دللرمنصبنی بولمق استرسك * وعباد
الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا * آیت کریمه سنك مفهومی اوزره بنده
رحمان اول و یریوزنده اسب مرکوب کبی یورومیت کبی اولمه که سنی برنیجه
کمسه‌لر یونلری اوزره کوتوره‌لر وخانه که کتوره‌لر نته کم میتی برنیجه کمسه‌لر یونلری
اوزره کوتروب آنی کور خانه‌یه ایلتورلر ناشکور اولان دولتلو جمله ناسی کندویه
حمال استرو بوجمله‌نك بوینه کندی بارنی قومق مراد ایلر چونکم مرده‌دل
اوله وکندی بارنی کردن ناسه تحمیل قیله ناس انی سوار مرده کبی کورخانه سنه
کتوررلر وانك بارنی یونلری اوزره کوتوررلر پس بواغنیا واهل دنیا موتی کبیدر
انکیچون حضرت نبی صلی الله علیه وسلم بیوردیلر * ایاکم ومجالسة الموتی قالوا
وما الموتی یارسول الله قال علیه الصلاة والسلام الاغنیاء وفی روایة اخری اهل
الدنیا) بونلرك برنیجه وجوهله موتایه مشابهتلری واردر اولامرده دللردر که موتی
نیجه ایشتمز وسوز فهم ایتمز ایسه انلردخی کلام حق ایشتمزلر ودین وایمانه
متعلق اولان سوزلری فهم ایتمزلر ودخی مرده نیجه حرکت ایتمزسه بونلر دخی
طریق الهیده انك کبی حرکت ایتمز و برمشابهت دخی بودر که خلق عالم مرده‌یی
نیجه کوتوررلر وکورخانه‌یه کتوررلر ایسه اول مرده دل اولان اهل دنیا دخی
نیجه کمسه‌لره باراولوب انلرانی کوتوررلر وخانه سنه کتوررلر نته کم بیوررلر

﴿ مثنوی ﴾ برجنازه هرکرا بینی بخواب * فارس منصب شود عالی رکاب * زآنکه
آن تابوت برخلقست بار * بار برخلقان فکنند این کبار) خوابده هرکیمی جنازه
اوزره کوره‌سن اول کمسه عالی رکاب فارس منصب اولور جنازه کسر جیمله میت
کوتوردکاری صال اغاجنه وتنه‌شوی تخته‌سنه وتابوته دخی دیرلر بوراده تابوت
معناسنه کلور بوواقعه‌نك تعبیری بویله اولورکه اول کمسه منصبه راکب
اولور ورکابی عالی اولان کمسه‌لر مرتبه‌سن بولور زیرا اول تابوت خلق اوزره باردر
بواکابرایسه بارلرنی خلایق اوزره براقدیلر پس بو وجه‌دن مرده‌یه مشابه اولدیلر
﴿ مثنوی ﴾ بارخود برکس منه برخویش نه * سروری رامکم طلب درویش به)
پس ای‌غنی کندی یوککی کمسه اوزره قومه کندك اوزره قوسرورلکی طلب
ایلمه درویشلك یکدریعنی کندی یوککی غیری اوزره براقمه کندی اوزریکه
قوو یارکی کندك کوتورو بین الناس سروراولمغی طلب ایلمه حقیقتده درویشلك
صورتنده اولان سرورلکدن نیجه وجوهله اولیدر ﴿ مثنوی ﴾ مرکب اعناق
مردم رامیا * تانیاید نقرست اندردوپا) خلقك یونلری مرکبنی باصمه تاسنك
ایکی اباغکه نقرس کلمیه یعنی آدمیلرك رقابی مرکبنی باصمه وچکنمه تاکم سنك اباغکه
نقرس مرضی کلمیه نقرس برمرضدر که اکثر اکابرواغنیانك ایاقلرنده پیدا اولور
وآنك سببی اصل رقاب ناسی باصمق وچکنمکدندر دیمشلر پس اکثرا اکابررقاب ناسه
باصدقلرندن اوتوری بومرض آنلره مخصوصدر انلردن غیری‌یه دکل ﴿ مثنوی ﴾
مرکبی راکاخرش نوده‌دهی * که بشهرمانی وویران دهی) برمرکبه که
عاقبت سن اکا قرش و یررسن زیرا برشهره بکزرسن وویران کوی سن مصرع
اولده اولان ده فتح دال ایله فرش معناسنه یعنی اون برمقله نفرین ایتمك معناسنه در
ودهی کسردال ایله فعل مضارع مخاطبدر ومصرع ثانیده دهی کسردال ایله لفظ
مرکبدرده کوی معناسنه ویاخطاب ایچون اولور تقدیرکلام بویله دیمك اولورکه
ای منصب ودولت صاحبی برمرکبه که آخرسن نفرین و یره‌سن مرکبدن مراد
منصب اولور یعنی شول برمنصبه که آخر الامرسن نفرین و یره‌سن واندن نفرت
ایلیه‌سن که شمدی برشهر معموره بکزرسن ولیکن اول مرکبه نفرین ولعنت
و یردیکك وقتده ویران کوی کبی‌سن ﴿ مثنوی ﴾ ده‌دهش اکنون که چون
شهرت نمود * تانبایدرخت درویران کشود * ده‌دهش اکنون که صدبستانت
هست * تانکردی عاجز وویران پرست) اکا قرش و یرشمدیکه شهرسکا کورندی
تارختی ویرانه‌ده اچق اولمیه‌سن اکا شمدی قرش و یرکه سکا یوز بستان واردرتاکم
عاجز وویران پرست اولمیه‌سن ده‌دهشده‌کی ضمیر بیت سابقده اولان مرکبه عائد
اولور بیت ثانیده اولان اش ضمیری دخی اکا عائد اولور کشود بونده کشودن

معناسنه مصدردر شهردن مراد بونده شهر حقیقت ومنصب آخرتدر تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای اهل منصب چونکه سکا شهر حقیقت ومنصب آخرت کوروندی وآنك شرف وعزتی ظاهر اولدی حالا سن اول مرکب منصبه نفرین و بو آندن نفرت ایله تاکم رخت عمرکی ومتاع حیاتکی بو ویرانه اولان دنیاده آچوق کرکز وآنی بو خرابه‌ده خرج ایتمك وعبث یره صاچمق عاقله لائق اولمز ای بودنیا ویرانه‌سنده مرکب منصبه سوار اولان کسه حالا شمدی سن اول مرکب منصبه نفرین ویر زیراکه سنك معنوی وروحانی نیجه بوز بستانك واردر حتی اول مرکب منصبه مقید اولمغله وانك اسیری اولوب قالمغله عاجز وویرانه پرست اولمیه‌سن که بودنیا آخرته نسبتله سرتاسر ویرانه کبیدر و بونده اسیر منصب اولان طائفه فی الحقیقه عاجز وفقیرلردر واهل غنا لیس الغنی عن کثرة العرض انما الغنی غنی النفس حدیثنك موجبنجه غنای نفسه مالك اولان عزیزلردر ❊ مثنوی ❊

(کفت پیغمبر که جنت ازاله ❊ کر همی خواهی زکس چیزی مخواه ❊ چون نخواهی من کفیلم مرترا ❊ جنت المأوی ودیدار خدا) حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم ثوبان حضرتلرینه خطابا بیوردیلر که جنت اعلایی یا ثوبان حضرت اللهدن اکر استرسك اصلا بر کسه‌دن برشیئی استمه چونکم سن سؤال ایتمیه‌سن تحقیقا بن سکا جنت المأوایی ودیدار خدایی کفیلم بو بیتلر ثوبان حضرتلرینك روایت ایلدیکی بو حدیث شریفه اشارتدر عن ثوبان رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من یضمن لی شیئا اضمن له الجنة قال ثوبان انا یارسول الله فقال علیه السلام لاتسأل الناس شیئا اضمن لك الجنة فکان ثوبان لایسأل الناس شیئا حتی سقط یوما سوطه فنزل واخذه ولا امر احدا ان یناوله ❊ مثنوی ❊

(آن صحابی زین کفالت شد عیار ❊ تایکی روزی که کشته بد سوار ❊ تازیانه از کفش افتاد راست ❊ خود فرود آمد زکس آنرا نخواست) اول صحابی بو کفالتدن عیار اولدی عیار بونده فتح عینله غل وغشدن خالص اولمق معناسنه‌در وصحابیدن مراد رسول اکرم حضرتلرینك معتقی اولان ثوبان حضرتلریدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول اصحابدن اولان ثوبان حضرتلری نبی مکرم حضرتلرینك بو کفالتدن غل وغشدن خالص اولدی حتی بر کون برمرکبه سوار اولمش ایدی انك راست الندن تازیانه دوشدی راست صفت اولدیغی اوزره معنی بودر اما صفت اولمسه دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی قامچی انك الندن زمین اوزره راست دوشدی یعنی صحیح اول قامچی انك الندن یر اوزره واقع اولدی فی الحال کندیسی مرکبدن آشاغه کلدی انی پیاده اولان کسه‌لردن بکاشو تازیانه‌یی الیویرك دیو استمدی بلکه سؤال ایلمکدن اجتناب ایدوب بنفسه کندی آتندن

آشغی اینوب واول قامچی یی الوب اکا سوار اولدی پس بونده نامدن سؤال ایلمکك مذمتنه ومضرتنه تنبیه واشارت اولور اکثر عرفا الله تبارك وتعالی حضرتلرندن سؤال ایتمکه بیله استحیا ایتمشلر وحضرت ابراهیم کبی (علمه حسبنا بحالنا) دیوب انك قدمی اوزره کیتمشلردر کما قال ابن عطاء الاسکندری فی الحکم ربما استحیی العارف ان یرفع حاجته الی مولاه اکتفاء بعلمه ومشیئته فکیف لایستحیی ان یرفعها الی خلقه ❊ مثنوی ❊ آنکه از دادش نیاید هیچ بد ❊ داند وبی خواهشی خود میدهد) اول خداکه انك دادندن هیچ بدلك نسنه کلمز سنك حالکی بیلور و برخواهشسز خود انی سکا ویرر یعنی اول معطی وجواد اولان خدای تعالی که اصلا انك داد وعطاسندن بدلك کلمز واول بر قوانه بد وقبیح اولان شیلری عطا قیلمز فرضا بر قولی عطایه مستعد اولسه ولیکن ترك خواهش قیلسه انك حالنی بیلور خود بی سؤال اکا لازم اولنی ویرر پس عاقله لائق اولان بو اولورکه جمیع حاجتنی حضرت حقه عرض ایلیه ومرادنی همان اکا سویلیه (بیت) حافظ آب رخ خود بردر هرسفله مریز ❊ حاجت آن به که برقاضی حاجات بریم ❊ وقال ابن العطاء فی الحکم لاترفعن الی غیرالله حاجة فکیف یرفع حاجتك عنك من لایستطیع ان یرفع حاجته عن نفسه

❊ مثنوی ❊ وربامر حق بخواهی آن رواست ❊ آنچنان خواهش طریق انبیاست ❊ بدنماند چون اشارت کرد دوست ❊ کفر ایمان شد چو کفر از بهر اوست) واکر امر حقله استیدسن اول روادر انجلین خواهش طریق انبیادر چونکم دوست اشارت ایلدی بدقالمز کفر ایمان اولدی چونکم کفر اندن اوتریدر یعنی اکر نامدن امر حقله استر وانلردن اذن الهی ایله سؤال ایلرسك اول سؤال هروجهله روا وسزادر زیرا انجلین استمك وسؤال ایلمك انبیای عظام علیهم السلامك طریقلریدر نته کم حق تعالی حضرتلری حبیبنه خطابا (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم بها) دیمکله نامك اموالندن صدقه اخذ ایلمکه امر ایلدی پس حضرت نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دخی ناسه سز اموالکزدن زکاة وصدقاتی اخراج ایدوب محلی اولانلره ویرك دیوانلره سویلدی پس بوناسدن سؤال اولدی اما حضرت حقك چونکم امریله اولدی بو سؤال بد وقبیح اولدی نته کم شیخ محمد سررزی حضرتلری دخی چونکم اشارت الهیه ایله شهره کلوب دربدر زنبیل کردان اولوب دریوزه قیلدی وسائل اولدی بودخی مذموم وقبیح اولمدی زیرا دوست حقیقی چونکم سؤاله اشارت ایتدی بدلك وقبیحلك قالمدی بر کفرکه آنك امرندن اوتری اوله اول کفر ایمان اولدی مثلا برکسه کفاره اسیر اولسه وکفار دخی اول مؤمنی کافر اولمغه اکراه قیلسه واول دخی ظاهرا کافر اولسه اول کفر عین ایمان اولور نته کم برکسه حین ضرورتده حرام یسه واکل میته واکل

لحم خنزیر ایلسه (فمن اضطر غیر باغ ولا عاد فلا اثم علیه) آیت کریمه‌سنك
موجبنجه اول کمسه حلال ییمش اولور زیرا غیری یه حرام اولان اول حینده
امر حقله اکا حلال اولدی کذلك کفر دخی محلنده اختیار اولنسه امر حقله
اوکفر ایمان اولور ﴿ مثنوی ﴾ هر بدی که امر او پیش آورد * آن زنیکوهای
عالم بگذرد) هر بدیکه اول اللهك امری ایلرو کتورر اول عالمك نیکولرندن ایلرو کچر
یعنی هر صورت ظاهرده قبیح اولان شیئی وفعلی که اول حکیم اولان خدانك
امر شریفی ایلرو کتورر وظهور مرتبه‌سنه یتورر اول بدو قبیح اولان شیء عالمك
ایولرندن سبقت ایلر مثلا اصحاب کهفك قطمیری که حد ذاتنده بربد ونجس شیء
ایکن چونکم آنك امر شریفی اوکلبی ایلرو کتوردی اول کلب عالمك نیکولرندن
ایلرو سبقت ایلدی (بیت) چون سك اصحاب را دادند دست * شد سر شیران عالم
جمله پست * ودخی حضرت خضر علیه السلامك فعلی کبی که بحسب الشرع
والعقل انك قتل نفس زکیه وخرق سفینه ایلمسی بدو قبیح ایدی ولیکن چونکم
اول فعللر امر حقله ایلرو کلدی عالم خلقنك نیکو اولان افعالندن اول سبقت
قیلدی که حقیقتده اول فعللر عین حکمت ومحضا مصلحت ایچون ایدی وبونك
عکسی بحسب الظاهر هر نیکو اولان شیلر یکه حق سبحانه وتعالینك امر شریفی
مدبر قیله وقبیحلردن عد ایلیه اول عالمك قبیح اولان شیلرندن دونتر وپست‌تر اولور
مثلا ابلیس وبلعم وبرصیصا کبی که بونلرك هر بری عالمك نیکوکاری وعالی مقداری
ایدی چونکیم حق تعالی بونلری مدبر ایلدی بونلر سائر قبیحلردن دونترو پست‌تر
واقع اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ زآن صدف گر خسته گردد نیز پوست * ده مده که
صد هزاران در دروست) اول صدفدن اگر پوست دخی خسته اوله نفرین ویرمه که
صد هزاران در باشد اور انفرین مده اگر پوست اونیز خسته وشکسته گردد صدفدن
مراد بونده صورت ودردن مراد معنی وسیرت وحسن خصلت اولور یعنی شول
بر صورتدن اعراض ایله واکا نفرین ویرمه که آنك دروننده نیجه یوز بیك
معنی درلری واخلاق حمیده وعلم حکمت جوهرلری اوله اگر فرضا آنك پوستی
وبشره‌سی بحسب الظاهر فقیر وحقیر وشکسته دخی اولورسه ضرر ویرمز زیرا
صدفدن مقصود در وصورتدن مقصود معنیدر چونکم بر صورتك درونی بر معنی
اوله اول صورتك ظاهرا خسته وحقیر اولمسی مذموم دکلدر ﴿ مثنوی ﴾
این سخن پایان ندارد باز گرد * سوی شاه وهم مزاج باز گرد * بازرو در کان
چو زر ده دهی * تا رهد دستان تو از ده دهی) بو سوز پایان طوتمز کیرو دون
پادشاه جانبنه وهم مزاج باز اول شاهدن مراد بونده شاه حقیقتدر مصراع
ثانیده اولان باز طوغان معناسنه در ولیکن اندن مراد شول عالم معنی وعالم صورتك

صیادلری اولان طریقت وحقیقت شهبازلری اولور که فجن بونلر صید وشکار ایتمك
ایچون پادشاه حقیقتدن من وجه دور اولسه‌لر وعالم صوری ومعنوی‌ده پرواز ایدوب
نیجه شکارلر قلسه‌لر فی الحال دونوب ینه شاه حقیقتنه رجوع ایدرلر پس حضرت
مولانا قدس سره الاعلی تجرید قاعده‌سی اوزره کندیلرینه خطاب وبو اسلوب
اوزره غیرلره تعریض وارشاد ایدوب بیوررلر بو تعبیر وتقریر اولنان سوزو بو نظمه
کلان ومکتوب اولان کلام پر سوز پایان وغایت طوتمز بو سوزی سویلمکدن
وبو کونه معارفی تعبیر ایلمکدن فراغت ایدوب شاه حقیقتك جانبنه رجوع ایله
واول پادشاهه همیشه انابت قیلان وراجع اولان حقیقت بازلرینك هم مزاجی
اول وانلرك مشربنده اولوب انلرك سیرتی اوزره پرواز قیل انلرك مزاج ومشربی
اولدر که هر بار عالم صورته میل ایدرلر اندن نیجه معنی ومقصودی شکار ایدوب
فی الحال جناب حقه رجوع ایدرلر وصورتی قویوب معنی سمتنه کیدرلر امدی ای
عالم صورتنده قالان سالك ده دهه منسوب اولان التون کبی کانه کیرو کت تاکم سنك
دستلرکده دهلکدن قورتله اولکی ده ده ایکی دالك یله فتحه‌لر یله بر موضعك
اسمیدر که انك التونی بغایت خالص اولور اکا متصل اولان یا نسبت ایچوندر فجن
التون زیاده خالص اولسه زرده دهی کیدر دیو اکا تشبیه ایدرلر دستان قصه
معناسنه اولسه‌ده جائزدر اما دستلرك جمعی اولمق محله انسبدر مصرع ثانیده اولان
ده دهی اولکی دالك فتحی وایکنجی دالك کسریله اوقنور اکا متصل اولان یا
مصدریه‌در ده‌ده ایکی ال ایله نفرین ویرمك معناسنه‌در پس تقدیر کلام بویله دیمك
اولور که ای صورته مائل اولان سالك بو عالم صورتندن کذر قیلوب وزرده دهی
کبی خالص وبی غش اولوب معدن حقیقته کیرو کت وکان اصله بو عالم صورتندن
رجوع ایت تاکم سنك اللرك بو عالم صورتنده‌ده اولمقدن ونفرین ویرمکدن خلاص
اوله ﴿ مثنوی ﴾ صورتی راکه بدل ره میدهند * از ندامت آخرش ده میدهند)
اهل صورت بر صورته که کوکله یول ویررلر ندامتدن آخر اول صورته‌ده ویررلر
یعنی بو عالم صورتك اسیری اولان طائفه هر بر صورتیکه کوکللرینه قویه‌لر واکا
تعلق ومحبت قیله‌لر آخر الامر کال ندامتلرندن اول صورته نفرین ویررلر انکچونکه
حقیقت کاری کورد که نصکره اول صورتی کندیلره عدو ورهزن مشاهده
قیلورلر نتکم حق تعالی حضرتلری حقیقت اعتباری ایله (انما اموالکم واولادکم
عدو لکم فاحذروهم) بیوردی که بو کونه صورتلر اگر بر کسه‌یی حضرت
حقدن وعالم حقیقتدن دور ومهجور ایلسه آخر الامر انك ضررنی مشاهده
ایلیوب ندامتدن اکا نفرین ویرر ﴿ مثنوی ﴾ دزد را کان قطع تلخی میدهد *
ذوق دزدی را چو زن ده میدهد * ده بدادن دیدی از دست حزین * ده بدادن

زین بریده دست بین) مثلا دزده که حین قصاصده اولان اول قطع ید ایلك که تلخلك و پرر اول حینده دزدینك ذوقنه زن کبی نفرین و یرر که اکثرنفرین و یرمك زنلرك عادتیدرکه چقن برشیدن بیزار اولدلر اول شیئه مقابل ایکی اللرنی قارشو ایدوب و یوزلرنی اندن چویروب نفرین ولعنت سکا بن سندن بیزارم دیر حزین اولان زندن و یاخود غمکین اولان هندوی برمحندن نفرین و یرمکی کوردك بوالی کساش سارقدن هم خرسیزاق اذنته وذر دلك صنعتنه نفرین ولعنت و یرمکی کورکه حین قصاصده کندینك مقدما میل ومحبت ایلدیکی فعل وصنعتنه نه مرتبه نفرین ولعنت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ همچنان قلاب وخونی واوند * وقت تلخی عیش راده میدهند * توبه می آرند هم پروانه وار * بازنسیان میکشدشان سوی نار) قلاب وخونی واوند هم بونجاین تلخلك وقتی عیشه نفرین و یررلر یعنی سارق حین قصاصده وفرج حزین حین لقاده اول مائل اولدیغی عیشه نه مرتبه نفرین و یردیسه قلاب وخونی واوند اولنلر دخی محنت ونیش وقتنده عیشه نفرین ولعنت و یررلر اول عیش ونوشدن توبه کتوررلر هم پروانه وار نسیان کیروانلری نارجانبنه چکر یعنی بوطائفه کندیلرینك کارلرندن چقن برضرر کورسه لر والم چکسه لر اندن توبه ایدرلر چونکم اول بلا وآفت کیده نسیان انلری پروانه کبی کیرو اول نارمشابه سنده اولان کار و کرداره چکر ﴿ مثنوی ﴾ همچو پروانه زدوران نار را * نوردید و بست آن سو بار را * چون بیامد سوخت پرش را کر یخت * بازچون طفلان فساد وملح ریخت) بوطائفه فی المثل پروانه کبی ایراقدن اول ناری نورحقیقتده نارکبی اولان کاری نور کوردی واول جانبه یوك بغلدی یعنی زیاده قصد وعزیمت ایلدی تاکم اول نور زعم ایلدیکی ناره کندیسنی اوره اول نارانك پروبالنی یاقر واول پروانه دونوب اندن قاچر کیرو اول محنت وضرری فراموش ایدوب اوغلانجقلر کبی دوشر وطوزی دوکر ملح ریخت بونده ملاحت ومنفعتی دوکك وضایع ایتمکدن کنایت اولور برخوش کیدرکن دوشر وسبب لذت وچاشنی اولان طوزی دوکوب ضایع ایدرنته کم اوغلانجقلر کذلك بوذکر اولنان طائفه دخی برشیئی کندیلره محبوب ومقبول کوروب اول جانبه سرعتله کیدرکن اوغلانجقلر کبی دوشرلر و طوز دوکوب فسادلری وقباحتلری ظاهر اولدیغی کبی تأدیب وقصاصه مستحق اولورلر پس برمقدار تأدیب اولنور وحداور یلور و بارنیجه زمان حبس قالندقدنصکره برلعبله بودامدن کیرو آزاد اولورلر و پروانه کندیسنی شمعه اوروب پروبالنی برمقدار سوخته قیلوب اندن کیرونجات بولدیغی کبی بونلردخی اول بلادن تکرار نجات بولورلر ﴿ مثنوی ﴾ بازدیکر بركمان وطمع سود * خویش زد برآتش آن شمع زود *

بازدیکر سوخت هم واپس بجست * بازکردش حرص دل ناسی ومست) تکرار نفع وسودکمانی اوزره پروانه کندیسنی اول شمعك آتشی اوزره اوردی برکره دخی یاندی هم اندنصکره کیرو صچرادی کیرو حرص دل آنی ناسی ومست ایلدی پس مبتلای شهوت واسیرصورت اولان کسه لرك هر بریسی معنیده پروانه یه بکزرلر چقن کندی مرادلری شمعنه تقرب قیلسه لر واندن آزرده اولسه لر قچارلر بعدزمان اول ضرر وزیانی حرص وشهوت انلره فراموش ایتدیروب کیرو اول کار وکرداره مست وعاشق اولورلر وانك وصالنه میل ورغبت قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ آن زمان کزسوختن وامی جهد * همچو هندو شمع راده میدهد * کای رخت تابان چوماه شب فروز * وی بصحبت کاذب ومغرور سوز) اول زمانکه پروانه و پروانه یه مشابه اولان طائفه یاقلقدن کیرو صچرار قصه سی سبقت ایلین غلام هندو کبی شمعه قرش و یررنته کم اول غلام هندو کندینك معشوقه سی اولان شمعه نفرین و یردی بویله دیو کهای دخترسنك رخك ماه شب فروز کبی تابان در وای دخترسن صحبتده کاذب ومغرورسوزسن یعنی سنك پرتوجمالکه مغرور اولوب کندیسنی سکا مقارن ومصاحب قیلان طالبکی یخیسن پس سن صورتا صادق وحین صحبتده کاذب سن دینك اولور ﴿ مثنوی ﴾ بازاز یادش رود توبه وانین * کاوهن الرحمن کید الکاذبین) پس توبه وانین وناله وحنین همانده که اول بلادن قورتله کیروانك یادندن کیدر زیرا حق تعالی کاذبلرك کیدومکرنی ضعیف وسست ایلدی شول کسه لر که باشلرینه بلا کلدیکی زمانده توبه ایدرلر انلر توبه ده کاذبلردر (توبة الکذابین علی اطراف لسانهم) حسبنجه انلرك توبه سی همان لسانلرنده در چونکم اول بلا وامتحان انلرك باشندن کیده (ولوردوا لعادوا لما نهوا عنه) آیتنك مفهومی اوزره همان نهی اولندقلری عمله عودت ایدرلر پس حق تعالی کاذب اولنلرك کیدومکرنی ضعیف ایلمشدر هر بارکه انلر نار کیدومکری ایقاد ایلسه لر حق تعالی حضرتلری آنی برحالتله اطفا ایلر

﴿ درعموم تأویل این آیت که کلما اوقدوا نارا للحرب ﴾

بو سرخده اولان آیت سورهٔ مائده ده اولان آیته اشارت اولور که اولی بودر (والقینا بینهم العداوة والبغضاء) یعنی بو یهودیلرك مابیننه عداوت وبغضا القا ایلدك پس بونلرك قاو بی بر برینه موافق واقوالی بر برینه مطابق اولمز (کلما اوقدوا نارا للحرب اطفأها الله) هربارکه بونلر رسول الله واکا تابع اولان مؤمنلر ایله حرب ایلمکی مراد ایلیه لر وانك اوزرینه شر وضرر القا ایتمکی اناره قیله لر وانکله جنك وجدال ایتمك آتشنی ایقاد واشتعال ایلیه لر الله تعالی انلرك حرب ایچون ایقاد واشتعال ایلدکاری آتشی اطفا ایلر یعنی بونلرك آتش شرنی مسلمانلردن منع ورد ایلیوب مابینلرینه ایقاع ایلر و یاخود بونلر هربارکه برطائفه ایله حرب ایتمك

مراد ایلسه‌لر حق تعالی انلری مغلوب قیلوب حکم توراته مخالفت وامر حقه خیانتلرندن اوتری زیرا برکره توراتك حکمن افساد ایلدیلر حق تعالی بخت النصری مسلط قیلدی وبرکره دخی افساد ایلدیلر مجوسیلری مسلط قیلدی و برکره دخی افساد ایلدیلر مسلمانلری مسلط قیلدی بو آیت کریمه‌نك اکرچه ورودی خاصدرکه یهودیلر حقنده در ولیکن بونك حکمی عامدر نته‌کم بو بیان لطیف بو آیت کریمه‌نك عمومی اوزره اولان حکمنك تأویلنده‌در نته‌کم بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کلما هم اوقدوا نار الوغا * اطفأ الله نارهم حتی انطفا) هر بارکه بو کاذبلر نار وغایی ایقاد ایلدیلر الله تعالی بونلرك نارنی سوندردی حتی سوندی بو بیتده اولان ضمیر مطلقا جمیع کاذب اولانلره راجع اولورکه بیت سابقده مرور ایلدی و بونده وغادن مراد نفس وشیطانله اولان جنك ووغا اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه طریق الهیده کاذب اولان قوم هر بارکه نفس وشیطانله جنك اتمك نارنی درون دللرنده ایقاد ایلسه‌لر یعنی انلرله جنك ایتمکه قصد وعزیمت قیلسه‌لر الله تعالی بونلرك نار عزیمتنی وشعلهٔ صدقنی سوندررر حتی بونلرك نار درونی دخی فی الحال سوینور حق تعالی بونلرك درونده اولان نار قصدی وشعلهٔ عزیمتی انکیچون سوندررکه بونلر اول نار عزیمتی ایقاد واشتعال قیلمقده صادق دکللر بلکه کاذبلردر انکیچون حق تعالی انلرك قلبنك نار عزیمتنی سوندررر حتی انلرك کانون دروننده اصلا عزیمت قالمیوب منطفی اولور وانلرك قلبی خبر جانبنه اولان شعلهٔ عزیمتدن خالی قالور ﴿ مثنوی ﴾ عزم کرده که دلا آنجا مه ایست * کشته ناسی زآنکه اهل عزم نیست) طریق الهیده کاذب اولان کسه معصیت قیلمقدن طاعت جانبنه عزم ایلمش کندی قلبنه بویله دیوکه ای کوکل اول مرتبه‌ده طورمه وکندیکی بو کونه بلایه اورمه فی الحال بو عزمی ناسی اولمش و بو قصدی فراموش قیلمش زیرا که اهل عزم دکلدر و بو عزمده کاذبدر انکیچون اول خبر جانبنه اولان عزیمتی فراموش ایلر ﴿ مثنوی ﴾ چون نبودش تخم صدقی کاشته * حق برو نسیان آن بکماشته) چونکم اول کاذب اولان اهل هوایه اکلمش بر صدق تخمی اولمدی وعزمنی صادقانه قیلمدی حق تعالی حضرتلری اول کاذبك اوزرینه اول عزیمتك نسیانی حواله ایلشدر انکیچون اول خیره اولان عزیمتی اونیدر اکر اول عزمنده صادق اولیدی حق تعالی اکا نسیانی حواله قیلمزدی وانك عزمنی منسی اولمزدی وشعلهٔ درونه خلال ونقصان کلمزدی ﴿ مثنوی ﴾ کرچه بر آتش زنهٔ دل میزند * آن ستارش را کف حق میکشد) اکرچه اول کاذب دل آتش زنه‌سی اوزره اورر انك اول ستاره‌سنی کف حق سوندررر آتش زنه چاقمقه‌دیرلر ستاره‌دن مراد بونده کوکلدن ظهوره کلان قصدلر وعزملردر وتقدیر کلام

بویله دیمك اولورکه اکرچه طریق حقده کاذب اولان کسه کوکل چاقمقنی اورر واندن نتیجه عزملر وقصدلر شراره‌سی ظهوره کلور ولیکن انك اول عزیمت وقصد ونیت ستاره‌لرنی کف ارادت الهی سوندررر انکیچون صدق وخلوصله اولمین عزم وقصدك شعله وفروغی اولمیوب ونتیجه‌سی ظهوره کلمز

﴿ قصهٔ هم در تقریر این آیت ﴾

بو قصه هم بو آیت کریمه‌نك تقریرنده‌در یعنی (کلما اوقدوا نارا للحرب اطفأها الله) آیتنك تحقیق وتأویلنده‌در ﴿ مثنوی ﴾ شرفهٔ بشنید درشب معتمد * بر کرفت آتش زنه کآتش زند * دزد آمد آن زمان پیشش نشست * چون کرفت آن سوخته میکرد پست * می‌نهاد انجا سر انکشت را * تا شود استارهٔ آتش فنا) بر معتمد علیه کسه خانه‌سنده کیجه ایچنده بر شرفه اشتدی و بیلدیکه کندینك خانه‌سنه بر بیکانه کسه کلدی شرفه شینك فتحیله آواز پای معناسنه‌در آتش زنه‌یی طوتدیکه آتش اوره یعنی چاقمغی اخذ ایتدیکه چاقق چاقه وآتش یاقه خرسز فی الحال کلدی واول صاحب خانه‌نك قرا کولقده اوکنده اوتوردی چونکم اول سوخته شراره‌لری طوتدی اول دزد آنی پست ایتدی یعنی چاقمقدن چیقان شراره‌لری چونکم اول قاوطوتدی اماظننده اولان دزدانی پرمغیله پست ایدوب سوندردی اول سوخته اوزره دزد سر انکشتی قوردی تاکم آتشك شراره‌لری محو وفانی اوله ﴿ مثنوی ﴾ خواجه می‌پنداشت کز خود میرد * این نمیدید او که دزدش میکشد * خواجه کفت این سوخته نمناك بود * میرد استاره از تریش زود * بس که ظلمت بود وتاریکی ز پیش * می‌ندید آتش کشی را پیش خویش) خواجه ظن ایلردیکه اول شرر کندی سندن اولور یعنی سوینور اول صاحب خانه بونی کورمدیکه انی دزد سوندررر خواجه ایسه اول شراره‌لری کندی کندندن سوینور صانوب بهانه‌یی سوخته‌یه بولوب دیدی بو سوخته نمناك ایدی انك ترلکندن ونمناکلکندن استاره علی الفور سوینور خواجه حقیقت حالی انکیچون کورمدیکه خانه‌نك درونی اولدن چوق ظلمت وتاریك ایدی لاجرم کندینك اوکنده آتش کش اولنی کورمدی یعنی صاحب خانه کندی اوکنده اول آتش کش اولان دزدی انکیچون کورمدیکه خانه‌نك درونی اولدن زیاده ظلمت وزیاده تاریك ایدی پس آتشك سوکمسنی قاودن و یاخود کندی کندندن ظن ایلدی اکثر کسه‌لرك خانهٔ قلبی دخی بوکه بکزرکه درونلرنده قچن بر شعلهٔ عزمی وآتش قصدی یاقق ایسته‌سه‌لر آنی نهانی برکشنده واردر اکثر ناس اول کشندهٔ آتش درون اولان کسه‌یی بیله میوب انی کندی کندندن منطفی اولدی ظن ایلر

نته كم بو معنايه اشارت بيورر ﴿ مثنوى ﴾ اينچنين آتش كشى اندرداش *
ديدهٔ كافر نبيند ازعمش) بو نچلاين برآتش كش انك كوكلنده واردر اما كافرك
ديده سى آنى عمشدن كورمز اندرداش ده كه ضمير اضمار قبل الذكر قاعده سى اوزره
مابعدنده اولان كافره راجع اولور عمش عين مهمله نك وميمك فتحه لريله كوزده
برنوع مرضدر كه رؤيته ضعف ويرر وكوزى قان بورر وتقدير كلام بويله ديمك
اولور كه بوذكر اولنان آتش كش كبى كافرك كوكلى ايچره واردر وليكن ديدهٔ
كافر اول نهانى اولان آتش كشى كورلكندن كورمز وعدم بصيرتى اولديغندن
اول كانون قلبنده اولان شعلهٔ قصد وعزيمتى سويندرن كيدر بيلمز ﴿ مثنوى ﴾
چون نمى داندل دانندهٔ * هست باكردنده كردانندهٔ) بردانندهٔنك كركلى
نيچون بيلمزدون كه ايله دوندريجى واردر يعنى برعاقل قلبى بونى نيچون بيلمز
يعنى بيلور كه هردور ايلين كسه ايله برمدور واردر كه البته دور ايلين شئ مدورسز
اولمز وهرمتحرك لابد محرك اولمنجه حركت قيلمز پس درون داده اولان قصد
وعزيمتى دخى لابد برفسخ ايديجى واردر البته انسانك درونده برقصد وعزيمت
نه كندى كنديله كلور ونه كندى كنديله كيدر عندالعارفين كتورجيسى ودخى
كيدريجيسى معلوم ومشهوددر ﴿ مثنوى ﴾ چون نميكوبى كه روزوشب
بخود * بى خداوندى كى آيدكى رود) نيچون ديمزسن كه روزوشب كنديله
خداوندسز كندى كنديله كلوب كتمز وعاقل اولان نهارى كونشك طوغمه سندن
وليلى دخى آفتابك غروب قيلمه سندن وآفتابك طلوع وغروبنى دخى مجرد فلكك
دورندن وفلكك دورنى دخى مطلق عقول ونفوسدن بيلمز بلكه بوجمله ده
متصرف اولان همان اول فاعل مختارى بيلور وكيجه يى كتورن وكوندزى
كيدرن دخى نهارى ليلدن سلخ ايلين همان اول خداوند حقيقى اولديغنى بيلور
نتكم سورهٔ قصصده اولان بوآيت كريمه هم بومعنايه دلالت قيلور * قال الله
تعالى (قل ارأيتم ان جعل الله عليكم الليل سرمدا الى يوم القيامة من اله غيرالله
يأتيكم بضياء افلاتسمعون قل ارأيتم ان جعل الله عليكم النهار سرمدا الى يوم
القيامة من اله غيرالله يأتيكم بليل تسكنون فيه افلاتبصرون) ﴿ مثنوى ﴾
كرد معقولات ميكردى ببين * اينچنين بى عقلىٔ خوداى مهين) اى مؤثر حقيقيدن
غافل اولان كسه سن معقولات اطرافنه طولانورسن كور بونك كبى كندى عقل
سزلغكى اى مهين يعنى اى خور وحقير اولان واى فاعل حقيقيدن غافل فلان
بوقدر زماندر معقولات اطرافنه طولانورسك امامؤثر حقيقى كيم در بيلمز وفاعل
حقيقيدن آكاه وخبردار اولمزسن كنديكك بوعقلسزلغنى كور اكرسن صحيح
عاقل اوليدك هرداثرك برمدورى وهراثرك برمؤثرى اولديغنى بيلوردك پس بوجمله

افعال وآثارك فاعل ومؤثرى واجب الوجود اولان حق تعالى حضرتلرى اولديغنه
اقرار قيلوردك چونكم بوقدر آثارك مؤثر حقيقى وبوقدر افعالك فاعل حقيقى سندن
غافل اوله سن فى الحقيقه بغايت بى عقل سن وكندى عقلسزلغكى دخى بيلمز
وكورمزسن ﴿ مثنوى ﴾ خانه با بنا بود معقول تر * يا كه بى بنا بكواى بى هنر)
اى هنرسز سويله خانه بنا ايله مى معقولتردر ياخود بناسزمى معقول تردر لابد
هرعاقلك قتنده معقولتر اولان بودركه هربنانك البته بربناسى واردر بناسز بنا
ممكن دكلدر كذلك بوبناء كائناتك دخى لابد بربانى وصانعى واردر
وهرعاقلك قتنده بوقدر مصنوعاتك صانعى اولديغى معقول ومحققدر
﴿ مثنوى ﴾ خط با كاتب بود معقولتر * يا كه بى كاتب بينديش اى پسر * جيم
كوش وعين چشم وميم فم * چون بود بى كاتبى اى متهم) خط كاتب ايله مى
معقولتردر ياخود كاتبسزمى معقولتردر اى پسر فكروانديشه ايله هرخطك
كاتب ايله اولمسى معقولتردر زيرا بلاكاتب خط اولمق محالدر چونكم كاتبسز
خط اولمق ممكن دكلدر جيم كبى كوش وعين كبى چشم وميم كبى فم صفحهٔ رخسار
آدميده كاتب حقيقى سزاى عدم اعانله متهم نيجه اولور بويله احسن تقويم اوزره
انسان صانع حكيم اولمينجه نيجه ظهوره كلور (بيت) استر بنك آلمغه حكمت
كتابندن سبق * خامهٔ قدرت نه يازمش صفحهٔ رخساره باق (وهو الذى يصوركم
فى الارحام كيف يشاء) آيت كريمه سنك حسبنجه انسانى ارحام امهاتدن دلهديكى
كبى تصوير ايلين اول مصور حقيقيدن وآنك صفحهٔ جماله صادلر كبى ايكى عينى
وجيملر كبى ايكى اذنى ونونلر كبى ايكى ابروبى وميم كبى بردانه فمى تحرير ايلين
همان اول محرر معنويدر ﴿ مثنوى ﴾ شمع روشن بى زكيرانندهٔ * يا بكيرانندهٔ
دانندهٔ) مثلا شمع بركيرانندهٔ سزدنمى روشندر ياخود بردانندهٔ اولان كيراننده
ايله مى روشندر بومقرر ومحققدر كه شمع برعالم ودانا كيرانندهٔنك وجوديله روشندر
كيرانندهٔ طوتيجى ديمكدر مرادشمعى ياقيجى وآنك روشنالكنه ضعف كلدكجه آنك
فتيلنى مقراضله طوتيجى وقطع ايديجى كمسه در لابد شمعك نورنه ضعف كلسه
انك باشنى طوتيجى كمسه نك تدبيريله اول شمع روشنتر اولور واكر بر كمسه
برشمعى ياقسه اولا روشنالق بولمز واكر ياقسه ولكن كاه كاه انك باشنى طوتمسه
روشنتر اولمز واكر بركمسه برشمعى ياقسه اولا روشنالق بولمز وفتيلن آلمغله تنوير
ايتمسه هم روشن اولمز پس شمع هروجهله برعالم ودانا كيرانندهٔيه محتاجدر كذلك
هرشيئك وجودى برشمع كبيدر لابد بردانندهٔ اولان صانعه محتاجدر بودكادركه
اول مصنوع اولان شئ بى صانع ظهوره كلهمز بونى اسناد آنك كبى رونق وكمال
بوله ﴿ مثنوى ﴾ صنعتى خوب از كف شل ضرير * باشد اولى يا زكف اين بصير)

ای بو آثارك مؤثر حقیقیسندن غافل بر خوب صنعت چوالق اولان كورك كفندیمی
اولی اولور یاخود بصیر اولان الی طوقیجی كسه‌دنمی اولی اولور بو مقرردر كه
هر صنعت خوب لابد برالی طوقیجی وكوزی كوریجی استاد كاملدن اولی اولور
والا الی طوتمین وكوزی كورمین كسنه صنعت خوبی دوزمكه قادر اوله‌مز پس
بو قدر مصنوع خوبی كه سن كوررسن لابد آنك برصانعی واردر واول صانع
هم قابض وباسط ویدقدرتله آخذ وباطش در وهم بصیر وقدیردر اكر قادر
اولمسیدی بو قدر مصنوعی كتم عدمدن مرتبهٔ وجوده نیجه كتورردی واكر بصیر
اولمسیدی بو قدر صنایع عجیبه‌یی بو یله اشكال غریبه اوزره نیجه دوزردی
وبو صحایف اكوان اوزره بو قدر نقوش خطوطی نیجه یازردی بوندن معلومك
اولسونكه اول صانع خبیرهم بصیروهم قدیردر ﴿ مثنوی ﴾ پس چو دانستی كه
قهرت میكند * بر سرت دبوس محنت میزند * پس بكن دفعش چو نمرودی
بجنك * سوی او كش بر هوا تیر خدنك * همچو اسپاه مغل بر آسمان * تیرمی انداز
دفع نزع جان) پس ای فاعل حقیقیدن غافل وعالمك صانعی اولان پادشاهدن
جاهل اولان كسه چونكم بو قدر بیلدككه اول خداسنی عاقبت قهرایلر وآخر
الامر سنك باشك اوزره بلا ومحنت دبوسنی اورروسنی نیجه خسته اكاره ومرضلره
مبتلا قیلورو اولدرر پس كندی نفسكدن اول محنت وبلایی وموت وفنایی دفع
ایله شول بر نمرود كبی جنك ایله اول محیی وممیت اولان فاعل حقیقینك جانبنه هوا
اوزره خدنكدن اولان تیری چك نته كم نمرود لعین كندی اعتقاد باطلی اوزره
حضرت حق آسمان جانبنده زعم ایلیوب آنكله مخاصمت قیلوب وبر صندوقه
بنوب كركسلر واسطه سیله سمایه چیقوب حضرت خدا ایله جنك ایدرم دیوهوا
جانبنه تیرلر آتمشدر وبونك قصه‌سی تواریخده مسطوردر ای نادان سن مغل عسكری
كبی آسمان جانبنه نزع جانی دفع ایلمكدن اوتری اوق آت نته كم اول زمانده اولان
تاتار طائفه‌سی قچن كندیلره متعلق بركسه خسته اولسه انك اقرباسی بر یره كلوب
آسمان طرفنه اوق آتارلردی وانلر بو یله اعتقاد ایدرلر دیكه ملك الموت آسمان
جانبنده‌در واول خسته اولان خانه‌یه هوادن بری كلور وآنك جانی بدندن نزع
قیلور پس هوا جانبنه تیر آتارلردی تاكم انلرك سهامندن ملك الموت خوف ایده
واول خسته‌نك جانی اله میوب كیده اكر بعض خسته صحت بولسه انلر ملك
الموت بزم تیرمزدن فرار قیلدی وخسته‌مز انك پنجه‌سندن نجات بولدی دیرلردی
واكر اول خسته اولورسه اول ملك الموت بر كزلو یردن كلدی وآنك جانی آلدی
دیو اعتقاد ایدرلردی ای محیی وممیت اولان خدادن غافل اولان نادان سن هم ایسترسك
جاهل اولان تاتار طائفه‌سی كبی جان نزعنی دفع ایلمكدن اوتری آسمان جانبنه

اوق آت وكندكدن ویاردوستكدن نزع جانی دفع ایت مغل تاتاره درلر
﴿ مثنوی ﴾ باكر بزازوی اكرتانی برو * چون روی چون در كف اوبی كرو *
در عدم بودی نرستی از كفش * از كف او چون رهی ای دستخوش) یاخود ای
كندینك وجودنده متصرف اولان وجمیع موجوداتده كیف مایشاء تصرف
قیلان خدای تعالی حضرتلرندن غافل اندن قاچ اكر قادر ایسك اقطار سموات
وارضدن چیقوب كت سن آنك ملكندن نیجه طشره كیدرسن چونكم آنك كف
تصرفنده مرهون ومقیدسن اصلا آنك دست تصرفندن كسه طشره كتمكه
وانك تصرف وملكندن خروج ونفوذ ایتمكه قادر دكلدر هر نه یره كیدرسه
آنك ملكنده وآنك دست تصرفنده‌در انك ارادتی اولمینجه بر یره كتمكه وحركت
ایتمكه هم قادر دكلدر اولا ای نادان سن عدمده ایدك اول قادر اولان خدای تعالینك
كف تصرفندن قورتلمدك وبی وجود ایكن انك دست تقدیرندن نجات بولمدك پس
ای دستخوش اول پادشاهك كف ارادتندن ودست قدرتندن بو عالمه كلدكدن
ووجود بولدقدنصكره نیجه قورتلورسن بعضلر دستخوش بو كونه محلده زبون
وعاجز معناسنه استعمال اولنور دیمشلر در سروری مرحوم دخی دستخوش
خوبدست وناز پرور معناسنه‌در دیمشدر اما دستخوش ای خوش صنعت دیمك
معناسنه اولمق ذكر سبب ارادهٔ مسبب طریقی اوزره قاعده‌یه موافقدر یعنی ای
الینك صنعتی خوش سنك صنعتك كندی الكدن قورتلمدیغی كبی سن هم كندی
صانعك دست تصرفندن نیجه قورتلورسن وانك حكمندن وارادتندن قاچوب
نه جانبنه فرار قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ آرزوجستن بود بكریختن * پیش
عدلش خون تقوی ریختن) آرزوی نفسی استمك حقدن قاچمقدر اول خدانك
عدلی اوكنده تقوی قانن دوكمكدر آرزو بونده نفسك مرادی ومشتهاسی
معناسنه‌در وبر سبیل استعارهٔ تخییلیه حضرت مولانا قدس سره الاعلی تقوایی
بر ذی روح انسان منزله‌سنه تنزیل ایلمشلردر وحضرت حقدن قاچمق نه وجهله
اولدیغی بو كونه تعبیر ایدوب سویله‌مشلردر كه ای نفسنك مشتهاسنه طالب اولان
كسه نفسك مرادنی وآرزوسنی استمك حق تعالینك امرندن ودست ارادتندن
قاچمقدر اندنصكره اول پادشاهك عدلی اوكنده تقوانك قانی دوكمكدر وانك
روحنی ضایع ایتمكدر اما نفسك مرادنی ترك ایلسك وكندیكی اول عادل اولان
پادشاهك حكمنه وارادتنه تسلیم قیلسك بو اعتبارله خلقدن حقه قاچمش اولورسن
وانك عدلی اوكنده تقوانی احیا قیلورسن كه تقوی اصل ماسوادن پرهیز قیلمقدر
وماسوادن پرهیز قیلق ایسه نفسك آرزو ومرادنی ترك ایتمكله اولور وحضرت
حقك طاعتی بولنه كتمكله میسر اولور پس هر كیم كه كندی نفسنك آرزو

ومرادنی ترك ایلدی وحق تعالی حضرتلرنی وكیل اتخاذ ایدوب بالكلیه كندی
امورنی اكا تسلیم وتفویض قیلدی كالله متقی اولدی وتقوایی احیا قیلدی متقی
اولمق استین كسه بو دنیانك حظوظ ولذاتندن پرهیز قیلق لازمدر ﴿ مثنوی ﴾
این جهان دامست ودانش آرزو * در كریزازد انها وآرزو * چون چنین رفتی
بدیدی صد كشاد * چون شدی درضد آن دیدی فساد) فی المثل بو جهان دامدر
وانك دانه‌سی آرزوی نفسانیدر دانه‌لردن قاچ وعلی الفور یوز كتور مصرع ثانیده
اولان آرزوم كبدر آرام در ز وزرو افظندن مخففدر روی آرزو تقدیرنده در
یعنی بو جهان فی الحقیقه دام كیدر و بو دام جهانك دانه‌لری مشتهیات نفسانیه در
اول دام جهانك دانه‌لری مثابه‌سنده اولان مشتهیات نفسانیه‌دن فرار ایله علی الفور
حضرت حقه یوز كتور وانك امرنه وحكمنه انقیاد ایله و بو جهان صوریدن
اعراض ایدوب اول خداوند جلیلك مشاهده‌سنه وجمال كمالنك معاینه‌سنه توجه
ایله چونكه طریق حقه‌سن بوذكر اولنان كبی كیده‌سن نیجه یوز كشاده لك
كورسن ونیجه بیك فتوحه كندیكی ایركورسن اما چونكه بونك ضدی اوله‌سن
وطریق حقه بوذكر اولنان قاعده‌نك عكسی اوزره سیر قیله‌سن یعنی طالب آرزوی
نفسانی ومائل مشتهیات جسمانی اوله‌سن نیجه یوز فساد كورسن وكندیكی
فاسدلر وعاصیلر مرتبه‌سنه ایركورسن ﴿ مثنوی ﴾ پس پیمبر كفت استفتوا
القلوب * كرچه مفتیتان برون كوید خطوب) پس پیغمبر علیه السلام
حضرتلری دیدی قلبلریكزدن استفتا ایلك كرچه مفتیلر سزه طشره‌ده خطوب
سویلر اكرچه سزك مفتیلر یكز طشره‌ده خطوب سویلرسه ده دیمك هم وجه‌در
خطوب خاء معجمه‌نك ضمه‌سیله خطبك جمعیدر خطب امر دیرلر نته كم هذا خطب
جلیل دیرلر امر عظیم معناسنه و یرلر بو بیت بو حدیث شریفه اشارتدر قال النبی
صلی الله علیه وسلم (استفت قلبك وان افتاك المفتون) رواه البخاری فی تاریخه عن
وابصة كذا فی الجامع الصغیر وحدیث شریفده حضرت نبی علیه السلام واحده
خطاب ایدوب حضرت مولانا بو بیت شریفده جمعله ایراد ایلملرنده نكته بودركه
بو حدیث شریفك موردی خاص حكمی عام اولدیغنه اشارت ایدرلر وتوضیح معنی
بویله دیمك اولور كه هر باركه آرزوی نفسی ترك ایدوب حضرت حق جانبنه
متوجه اوله‌سن حضور قلبه واصل اولورسن ونیجه یوز كشادلك بولورسن اما بونك
عكسنه اواسك در ونكده نیجه فساد كورسن پس پیغمبر علیه الصلوة والسلام
حضرتلری بیور دیلر سز قلبلریكزدن فتوی طلب ایلك اكرچه مفتیلریكز سزه
خارجده اوامر سویلرسه ده وصلاح وفسادك نه ایدوكنی تعلیم ایلرسه ده خارجده
اولان مفتی هرنه قدر صلاح وفسادی سویلسه وترقی وتنزل نه ایدوكنی بیان

ایاسه بنه انسان كندی قلبنده صلاحنی وفسادنی بیلك وترقی وتنزلنه عالم اولمق
لازمدر ترقی وصلاح حضرت حقه متوجه اولمقدن وقلبه محبت الهیه طولمقدن
عبارت اولور وتنزل وفساد نفسك مشتهیاتنه منهمك اولمقدن وحظوظ
عاجله‌یه اشتغال قیلمقدن كنایت اولور ﴿ مثنوی ﴾ آرزو بكذار تارحم
آیدش * آزموده كه چنین می بایدش) آرزوی نفسی قو تاكه اول خدایه رحم
كله تجربه ایلدیككه اكا بونجا این كرك یعنی نفسك مرادو آرزوسنی ترك ایله تاكه
اول خدایه رحم ایتمك كله وسنك حالكی كوروب رحمت قیله نیجه كره تجربه
ایلدككه اول خدایه آرزویی ترك ایتمك كركدر ﴿ مثنوی ﴾ چون نتانی
جست پس خدمت كنش * تاروی از حبس او در كاشنش) چونكه صیچرامغه
قادر دكل سن سن اكا خدمت ایله تاكه انك حبسندن انك كاشننه كیده‌سن یعنی چونكه
حق تعالی حضرتلرینك ملكندن چقمغه ودست تصرفندن خلاص اولمغه قادر
دكلسن پس لازم كلدیكه اكا خدمت ایلیه‌سن تاكه حبسندن قورتلوب انك كاشننه
كیده‌سن ومقام امنده قرار ایده‌سن ﴿ مثنوی ﴾ دمبدم چون تو مراقب
میشوی * دادمی بینی وداوری غوی) دمبدم چونكه سن مراقب اوله‌سن ای غوی
همیشه داد ودادور كورسن یعنی اكرسن همیشه كندی احوالكه مراقب اوله‌سن
وهر بر فعلكی محاسبه قیله‌سن همیشه عادل اولان حاكمی وانك عدلنی كورسن
یعنی اكر ایلك ایدرسك انك مقابله‌سنده حسن جزا مشاهده قیلورسن واكر كلك
ایدر ایسك هم انك مقابله‌سنده عاجلا انك مثلی برسیئه كورسن همیشه بودار مكافات
ایچره هر عملكه مناسب اول داوردن برحالت كورمك مقرردر ﴿ مثنوی ﴾
ور ببندی چشم خودراز احتجاب * كارخودرا كی كزارد آفتاب) واكر كندی
كوزیكی احتجابدن باغلیه‌سن یعنی كندی احوالكه مراقب اولمیه‌سن ونفسانی
اولان كارلره مشغول اولمغله حق تعالی حضرتلرینك داورلكنی مشاهده قیلمقدن
تعامی ایلیه‌سن آفتاب حقیقی كندی كارنی قچن قور یعنی اول دائما هر كسه
عملنه كوره جزا ویرمكده‌در وهر كسی مستعد اولدیغی مرتبه‌یه ایركورمكده‌در
اكرسن كوزیكی انك مشاهده‌سندن باغلرسك اول كندی كارنی نه ایلر

﴿ وانمودن پادشاه بامرا ومتعصبان درراه ایاز در سبب فضیلت ومرتبت ﴾
﴿ وقربت وجامكی او برایشان بروجهی كه ایشانرا حجت واعتراض نماند ﴾

بو سرخ شریف پادشاهك امرایه وایازك یولنده متعصب اولانلره وانك حقنده
تعصب قیلان طائفه‌یه اول ایازك سبب فضیلتنی ومرتبه‌سنی وقربتنی وانك انلر
اوزره جامه لكنی آشكار اكوسترمسنك بیاننده‌در شول بروجه اوزره كه امرایه وانك

حقنده متعصب اولان طائفه‌یه بحث واعتراض قالیـه ❊ مثنوی ❊ چون
امیران ازحسد جوشان شدند ❊ عاقبت برشاه خودطعنه زدند ❊ کین ایاز تو ند اردسی
خرد ❊ جامکی سی امیراو چون خورد) چونکم امیرلر ایازه حسـد ایلدکلرندن
جوشـان اولدیلر ودرونلرندن حسدصفتلری قینایوب عاقبت کندی شـاهلرینه
طعنه اوردیلر بویله دیوکه ای شـاه عادل بوسنك ایازك اوتوز عقـل طوتمز پس
اواوتوز امیرك جامه‌لکنی نیچون بریعنی انك قفتان بهـاسی اولان قریه‌لر اوتوز
امیرك قفتـانی بهاسی اولان قریه قدرواردر پس انك بوقدر امرا اوزره فضیلت
ومزیتی نه‌در که انك جامه‌لکی بوجمله دن زیاده اوله دیدیلر ❊ مثنوی ❊ شاه
بیرون رفت با آن سی امیر ❊ سوی صحرا وکهستان صیدکیر ❊ کاربانی دید ازدور آن
ملك ❊ کفت امیر یاروای مؤتفك ❊ رو بپرس از کاروانرا بر رصد ❊ کز کدامین شهر اندر
میرسد) پادشاه اول اوتوز امیرایله طشره کتدی صحرا وکوهستان جانبنه صید
طوتیجی وشکارلر ایدیجی اولدیغی حالده اول ملك اراقدن برکاروان کوردی
برامیره دیدی ای عاجز ومنقلب یوری مؤتفك عاجز ومنقلب دیمك معناسنه اولور
یوری واررصد اوزره اول کاروانه صور که اول کاروان قنغی شهردن ایریشور
رصد یولدن کلنی وکیدنی کوزتمکه دیرلر وکوزه‌دجك محله دخی دیرلر یعنی وار اول
کاربانك یولی اوستنده طوروانلرنه یردن کلورانلردن صوردیدی ❊ مثنوی ❊
رفت و پرسید وبیامد که زری ❊ کفت عزمش تاکجادر ماندوی) اول امیر کتدی
واول کارباندن نه یردن کلورسز دیو سؤال ایتدی انلر ری شـهرندن کلورز
دیوجواب ویردیلر واول امیر پادشاهه کلدی بویله جواب ویردیکه پادشاهم اول
کاربان ری شهرندن کلورلر پادشاه امیره دیدی اول کاربانك عزمی نه یره‌دك کدرونه
جانبه کیدرلر اول امیرعاجز قالدی وانلرك نه جانبه کیده جکنـدن خبرویره میوب
متحیر اولدی ❊ مثنوی ❊ دیکر را کفت روای بوالعلا ❊ باز پرس از کاروان که
تاکجا ❊ رفت وآمد کفت تاسوی یمن ❊ کفت رختش چیست هان ای مؤتمن) پس
سلطـان محمود اول امیری قویوب غیری امیره دخی دیدی ای بوالعـلا یوری اول
کارواندن کیروصور که انلرنه یره‌دك کیدرلرونه منزل ومقـامه‌دك سیرایدرلر اول
بیك هم کتدی واروب اول کارواندن سـؤال ایتدی ودونوب پادشـاهه کلدی
جواب ویروب دیدی پادشـاهم انلر یمن جانبنه دك کیدرلر پس پادشاه اکادیدی
ای مؤتمن آکاه اول کاربانك رخت ومتـاعی ندرمؤتمن امین قیلنمش معناسنه اولور
❊ مثنوی ❊ ماندحیران کفت بامیری دکر ❊ که بروواپرس رخت آن نفر ❊ بازآمد
کفت ازهر جنس هسـت ❊ اغلب آن کاسهـای رازیست) اول امیر اول کاربانك
رخت ومتـاعی نه‌ایدوکنی بیله میوب وانلردن خبرویره میوب حـیران قالدی پس

❊ پادشاه ❊

پادشـاه برغیری امیره دخی دیدیکه یوری اول نفرك رخت ومتاعندن کیروصور
پس اول امیر دخی واروب اول کاربانك رخت ومتاعندن سـؤال ایلدی وانلره
سزك متاعکز نه‌در دیوسویلدی انلر اکا جواب ویردکدنصکره دونوب کیروکلدی
پادشاهه جواب ویروب دیدی پادشاهم هرجنسدن واردر اما انلرك اغلب متـاعی
ری شهرنه منسوب اولان کاسـه‌لردر دیدی رازدن مراد ری شهریدر قیچن ری
لفظنك آخرنه یاء نسبی کتورلسه برالف ودخی زاز یاده ایلیوب اندنصکره یاء نسبی
کتوررلر و بوامیرلرك هر برینك عقلی کتدکجه اولکی امیردن ناقص اولدیغنـه
بومحلده اشارت واردر زیرا بوجمله‌سی پادشاهك خطابنی ایشیدرلر واول کاربانه
کلان امیری کوررلردی مع هذا تعقل ایدوب امدی بعض سؤال دخی پادشاه بکا
سؤال ایلرسه بن اکانه جواب ویرمك کرکدر دیوفکرواندیشه قلمیوب همان پادشاه
نه‌دن سؤال ایلرسه واروب انجق اندن جواب کتورردی نته‌کم بو امیر رخت ومتاعدن
جواب کتوردی ❊ مثنوی ❊ کفت کی بیرون شدند ازشهرری ❊ ماندحیران
آن امیرسست پی) چون پادشاه اکادیدی اول کاربان ری شهرندن قیچن طشره
اولدیلر واندن نه زمانده چقوب بومنزله قاج کونده کلدیلر اول سست پی اولان امیر
حیران قالدی واول ضعیف روشلو وزبون کیدشلو بیك بوسؤاله جواب ویره میوب
عاجز قالدی ❊ مثنوی ❊ همچنین تاسی امیر و بیشتر ❊ سست رأی وناقص
اندر کروفر) الحاصل بواسـلوب اوزره اوتوزامیره‌دك دخی زیاده‌رك سست رای
وکروفرده ناقص ایدیلر هر بریسی جداجدا واروب انجق همان نه دینلدیسـه
خبر کتوردیلر وانلرك سست رای اولمسنه وکروفر عقلیه‌ده ناقص اولدقلرینه بوحالت
دلالت ایلرکه بوجمله نك حضورنده پادشـاه برینی اول مصلحت ایچون ارسـال
ایلیوب اندنصکره اکا فلان نیجه اولدی دیوسؤال ایلدکده اول جواب ویره میوب
اول مصلحتدن اوتری برینی دخی کوندروب اول دخی انجق همـان اندن جواب
کتوروب ویره مدکده غـیری امیرلره لازم اولان بوایدیکه هر بری اول مصلحتـه
کتدکده تعقل وتفکر ایدوب وکندیسنه بویله دیوسویلیدی که پادشاه بنی اکرچه
شوخدمته کوندردی اما اکر اول بندن مقدم کلان امرایه سؤال ایلدیکنی بکا دخی
بوکاربانك بعض احوالندن سؤال ایلرسـه اکا کوره جواب ویرمك لازمدر امدی
جوابنی بوقلیلم وبونلرك نقیر وقطمیر هرحالنی سؤال ایدیلم دیوب پادشاهه اندنصکره
کیدیلم تاکم بندنصکره برآخر آدم کلمکه محتـاج اولمیه و برجزؤی شـیدن اوتری
پادشاه برآخر کمسه‌یی ارسال قیلمیه بویله دیمدی وکندی کندویه بویله سویلدی
❊ مثنوی ❊ کفت امیرانرا که من روزی جدا ❊ امتحان کردم ایازخویش را ❊
که بپرس ازکاروان که ازکجاست ❊ او برفت این جمله واپرسید راست ❊ بی وصیت

بی اشارت بك بیك * حال شان دریافت بی ریبی وشك * هرچه زین سی میراندرسی مقام * کشف شدزوآن یکدم شدتمام) پس پادشاه اول امرابی الزام ایدوب انلره دیدیکه ای امیرلر بن برکون جدا کندی ایازمی امتحان ایلدم بویله دیوکه ای ایاز وار کاربادن صورتانه یردن ونه جانبدن کلورلر اول ایاز کندی بوجله بی راست و بی قصور و بی کاست صوردی وصوبت سز وایما واشارتسز بر وانلرك حالنی بی ریب و بی شك بیلدی ونیجه اولوب نیجه اولد قلرینه ونه جانبه عزم قیلدقلرینه بالکلیه عالم اولدی اندنصکره بکاکلدی هرنه که بواوتوز امیردن اوتوز مقامده کشف اولد یسه اندن او بردمده تمام اولدی سی مقامدن مراد بواولورکه پادشاه برامیری اول کاربانه خبرالمقدن اوتری کوندردکه برمقامده ایدی اول کتدکدنصکره برمقامه دخی کاوب برمقدار قائم اولدی واول کلدکدن صکره برین دخی کوندروب برمقامه دخی کلدی وانده دخی اول کلنجه برمقدار توقف قیلدی بواساوب اوزره اوتوز مقامه دك نقل قیلدی واوتوزکه هربرینی برخبرایچون کوندروب انلرك هربرندن اول خبرك نتیجه سی کشف اولدی اما بونلردن مقدم ایازی برکون برمقامده برسبیل امتحان تنها برکاربانه وارشوکاربان نه یردن کلور خبرالدیو کوندردی واروب انلرك جمیع احوالندن استخبار واستفسار ایدوب پادشاهه کلدی پادشاه اکاهرنه سؤال قیلدیسه برجواب ویردی وبو اوتوز امیردن اوتوز مقامده کشف اولان معانی برمقامده یالکز ایازك وجودندن بالتمام والکمال کشف اولدی پس پادشاه انلره دیدی ای امیرلر سیزك اوتوز یکرك عقلندن یالکز ایازك عقلی زیاده درانکیچون انك جامه لکنی سزك جمله کزك جامه لکندن زیاده ایلدم دیدی پس بونده پادشاهدن مراد هرعاقل وعادل دنیا پادشاهی اولوب لابد برزیاده عاقل کمسه یی کندی یه ندیم وایاز کبی مقرب قیلوب وبعض امرانك انك حقنده حسد قیلدقلری و پادشاه دخی انلره انك عقلی سزدن زیاده در دیمه سی اولسه ده جائزدر و پادشاهدن مراد پادشاه معنوی وملك اخروی اولان مرشد کامل اولوب ایازدن مراد عاقل ودانا وآخرت اصحابی اولان مریدلری ومحبلری انك حقنده حسد قیلوب وطعن وتشنیع اوروب پادشاه معنوی اولان مرشد دخی انلره بن انی کمال عقلندن بزیاده فهمندن اوتری سزك جمله کزدن زیاده سودم وانی کندمه خلیل ومصاحب اتخاذ قیلدم دیوجواب ویرمك دخی جائزدر ولیکن اکثر انسانك طبعی جبره مائل اولوب وجهد واکتسابی انکار قیلوب مرشد طرفندن بومرید عالم وعاقلدر مجرد بن انی علمندن اوتری سوردم دیسه انلر دامن جبره تمسك ایدرلر وبلیلم حق تعالی ازلده اکااولقدر علم وعقل ویرمش بزه دخی کفایت مقداری بوقدر عقل ویرمش بونی زیاده ایلمك نیجه قابلدر

دیو بی اختیاراق بوانه کیدرلر نته کم بوسرخ شریفله بومعنایه اشارت ایدوب بیوردیلر

مرافعهٔ امرا آن حجت بشبههٔ جبریانه وجواب دادن شاه ایشانرا

امرانك اول حجتی جبریانه اولان شبهه ایله مرافعه قیلدقلرینك و پادشاهك انلره جواب ویرمه سنك بیانیدر * مثنوی * پس بکفتند آن امیران کین فنیست * ازعنایتهاست کارجهد نیست * قسمت حقست مه را روی نغز * دادهٔ بخت کل را بوی نغز) چونکم امرا شاهدن ایاز حقنده اولان بومدح وثنانی ایشتدیلر پس اکا برسبیل حجت اول امیرلر دیدیلرکه بو برفندر اول اللهك عنایتلرندن جهد واکتسابك کاری دکلدر بلکه دادبار بدرماهك روی نغزی قسمت حقدر کلك بوی نغزی دادهٔ بختدر یعنی اول امیرلر کندیلرك تقصیرینه معترف اولمیوب بلکه جبریانه بوکونه حجت ابراز ایدوب دیدیلر بوعقل وذکا باشکه برفندرکه مطلق الله تعالینك عنایتلرندندر سعی وجهدك بونده کار ومدخلی یوقدر نته کم ماهه روی لطیفی ورخسار منیری حق تعالی قسمت ایلدی اول ماه آنی جهدله بولمدی وکذلك بوی لطیف دخی کله کندی بخت مسعودنك دادهء وعطاسیدر اول کل انی کسبله حاصل قیلدی پس بز بوخصوصده نیه قادرز دیدیلر * مثنوی * کفت سلطان بلکه آنچه ازنفس زاد * ریع تقصیرست ودخل اجتهاد * ورنه آدم کی بکفتی باخدا * ربنا انا ظلمنا نفسنا * خود بکفتی کاین کناه از بخت بود * چون قضا این بود حزم ماچه سود) امرا چونکم جبری اولان حجتلرین ابراز ایلدیلر وبز بوخصوصده انجق عقلمز یتدیکی قدر تدبیر ایتدك بونده بزتقصیرایتمدك دیوسویلدیلر پادشاه انلره جواب ویروب دیدی بلکه اول اعمالکه نفسدن طوغدی لابدایکیدن خالی دکلدر یاریع تقصیرویاخود دخل اجتهادندر اکرنقصان وخسران ایسه اول ریع تقصیردر واکرنفع وفائده ایسه اول اجتهادك جلبیدر اکرچه بوجله ده تقدیرك دخی مدخلی واردر ولیکن اختیار وتدبیر هم مطلق سلب اولنمز والا آدم حضرتلری حین تقصیرده خدای تعالی حضرتلرینه (ربنا اناظلما) نچین دیردی ونه وجهله کندی نفسنه ظلم ایلدیکنه اعتراف ایلردی اکر اول تقصیر وکناه صافی بخت وتقدیردن اولیدی خود دیردیکه بوکناه بختدن ایدی چونکم قضا بوایدی بزم حزم واحتیاطمز نه فائده ایدر آدم حضرتلری خود بویله دیمدی بلکه ای بزم ربمز وپروردکارمز بزنفسمزه ظلم ایتدك بوخطا وکناه بزم تقصیرمزدندر دیو اعتراف ایلدی (ربنا ظلمنا انفسنا) دیوسویلدی بوآیت کریمنك تفسیری جلد اولده * اضافت کردن آدم زلت خویش * سرخنده مرور ایلدی انده طلب اولنه بکفتی ده اولان یاحکایه ایچون در غفلت اولنمیه که شمعی وجان عالم خطاب

ایچوندر ظن ایلمشلردر انلرك و بردبكی معنی اختیار قیلنمیه ﴿ مثنوی ﴾ همچو
ابلیسی كه كفت اغویتنی * تو شكستی جام ومارا میزنی) خودآدم حضرتلری
ابلیس كبی دیردی كه فبما اغویتنی سن صیدك جامی و بزی اوررسن نته كم شیطان
فبما اغویتنی دیدی یعنی سن بنی اغوا ایلدكك سببیله دیو اغوا واضلا لی مطلق
حضرت حقه اسناد ایلیوب كندو بی مجبور و بی اختیار بیلدی وجام قصد
وتدبیرمزی سن صیدك و بنه بزه جامی نیچون صیرسن دیو اوررسون دیمك مفهومنی
سویلدی اما حضرت آدم بویله سویلدی وجبره متعلق كلام ایلدی بلكه عذر
وتقصیره متعلق كلام سویلدی وظلمی كندی نفسنه اسناد ایلدی بو بیتله اشارت
اولنان آیت دخی جلد اولده اول سرخده مرور ایلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ بل قضا
حقست وجهد بنده حق * هین مباش اعور چو ابلیس خلق) بو بیت هم سلطان
محمود اسانندندر یعنی امر ایه خطابا دیركه اوله دكلدركه بنده نك اعمالی بالكلیه
قضادن اوله و بنده مطلق مجبور و بی اختیار اوله و یاخود بنده نك مطلقا جهد
واختیار یله اوله قضا وقدرك انده مدخلی اولمیه بلكه قضا حقدر و بنده نك جهد
واختیار جزویه سی دخی حقدر صقین ابلیس كهنه كبی اعور اولمه خلق كهنه
معناسندر واعور بوندهبك چشم معناسنه دركه مرادندن همان برجانبی كوریجی
ودرست كورمیجیدر دیمك اولور نته كم ابلیس همان یالكز برطرفی كوریجیدر نته كم
آدم حضرتلرینه سجده ایله امر اولندقده همان آدمك طینی كوردی دینی و یقینی
جانبن كورمدی و بوندنصكره حق تعالی اكا ابلیس نیچون امرمی طوتمدك
وآدمه سجده ایتمك و بكا طاعت ایتمك طریقنه كتمدك دیدكده بالكلیه قضا وقدر
جانبنی كوروب واغوایی حضرت حقه اسناد ایلیوب كندینك اختیارنی واقتضاسنی
كورمدی پس كركدركه آدم اوغلی كهنه اولان ابلیس كبی بك چشم اولمیه وهمان
برجانبه نظر قیلمه اگر قضا وقدر جانبنی كورر وآنی حق وثابت بیلورسه جهد
واختیار جانبنی دخی كوره وآنی هم باطل بیلیوب حق وثابت بیله ﴿ مثنوی ﴾ در تردد
مانده ایم اندر دوكار * این ترددكی بود بی اختیار * این كنم یا آن كنم اوكی كوید * كه
دودست پای او بسته بود) مثلا ایكی كار اورته سنده ترددده قالمشز بو ایكی كار اورته
سنده متردد اولمق اختیارسز نچن اولور بو كاری ایلیم یاخود اول كاری ایلیم اوكسه
نچن دیركه آنك ایكی الی وایكی اياغی بسته اوله یعنی ایكی الی وایكی اياغی بسته
ومقید اولان كسنه عجبا شوایشی می اشلیم و یاخود انی قویوب بو كاری می اشلیم
دیمز زیرا كه اول مجبور ومضطر در ایكی كاردن برینی اشلمكه قادر اولمدیغنی
بیلور واصلا متردد دخی اولمز انكیچون كه تردد اختیار واستطاعتدن ظهوره
كلور ﴿ مثنوی ﴾ هیچ باشد این تردد درسرم * كه روم در بحر و یابالا پرم *

این تردد هست كه در موصل روم * یا برای سحرتا بابل روم * پس تردد را بباید
قدرتی * ورنه آن خنده بود بر سبلتی) هیچ بنم باشمده بوتردد اولورمی بویله
دیوكه بحرده كیدم و دریا اوزره بی سفینه مشی ایدم و یاخود بالا وهوا ده اوچام
یعنی هیچ سنك و بنم باشمده دریاده یوریمك و یاخود هواده اوچمق ترددی یوقدر
زیرا بیلورزكه دریاده یوزمكه وهوا اوزره پرواز ایلمكه بزده قدرت واستطاعت
یوقدر اما باشده بوتردد واردركه موصله كیدم یاخود سحر اوكرنمكدن اوتری
بابله دك كیدم بابل عراقده شول موضعك اسمیدركه هاروت وماروت آنده اولان
قیوده حبس اولنمشلردر و بونك تحقیق وتفصیلی بشنجی دفترده واولكی دفترده
هم مرور ایلمشدر یعنی بو مقدور بشر وممكن ومیسردركه شو ایكی كارك ماببننده
متردد اوله سن ودیه سنكه عجبا بن تجارت قیلمقدن اوتری موصل جانبنه می كتسم
و یاخود سحر اوكرنمكدن اوتری چاه بابل سمتنه می سیر ایتسم بو ایكیسنه انسانك
قدرت واستطاعتی اولدیغندن اوتری انسان بوكونه ایكی كارك ماببننده متردد
اولور اما بركسه كه ایكی كاردن برینه واصل اولمیه جغنی محقق بلسه اصلا متردد
اولمز وانك وصولنه دخی قصد وعزیمت قیلمز پس تردده برقدرت واستطاعت
لازمدر یوخسه اول تردد برسبلت اوزره خنده اولور یعنی بركسه نك قدرتی
واستطاعتی اولمسه ومع هذا ایكی كارك ماببننده متردد اولسه آنك اول متردد
اولمسی صحیح وصادق اولمز بلكه همان برصقاله بیغه كولمك اولور ومجرد لغو وبازی
قیلمقدن اولور ﴿ مثنوی ﴾ برقضا كم نه بهانه ای جوان * جرم خودرا چون
نهی بر دیكران * خون كند زید وقصاص او بعمرو * می خورد عمرو بر احمد
حد خمر) چونكم جرم وزلت انسانك من وجه كندی نفسندن واختیارندن
ظهوره كلور پس ای جوان جرمی اشلیوب قضایه بهانه قومه كندی جرمكی
غیرلر اوزره نیچون قورسن ونه جهتدن بو جرم بنم نفسمدن دكلدر قضادندر
و یاخود شیطانك اغواسندندر و یاخود عمروك و بكرك بنی اضلال ایلمسندندر
دیرسن مثلا زید قان ایلر وآنك قصاصی عمروده اولورمی عمر وخمر ایچر واحمد
اوزره حد خمر اولورمی بو مثبت ومقرردركه اولمز بو بیتده استفهام تقریری معناسی
واردر یعنی عمرو قان ایلسه زیده انكیچون قصاص اولمدیغی مقرر وعمرو خمر
ایچسه اندن اوتری بكره حد اولمدیغی هم مثبت اولدیسه سندخی برجرمی اشلدكده
جزاسی غیری یه اولمز بلكه همان سنكیچون اولور چونكم بویله درسن اول جرمی
غیرلره نیچون اسناد ایلرسن كركدركه جرمی كندی نفسكه اسناد قیله سن وهم
معترف اوله سن ﴿ مثنوی ﴾ كرد خود بر كرد وجرم خود ببین * جنبش
از خود بین وازسایه مبین * كه نخواهد شد غلط پاداش میر * خصم را میداند

آن میر بصیر) ای مجرم کندی اطرافکی طولان وکندی جرمکی کور جنبشی
کندی ذاتکدن کور وسایه‌دن کورمه که امیر غلط پاداش اواز بووجه اوزره غلط
پاداش وصف ترکیبی اولور اما وصف ترکیبی اولمسه هم جائزدر بو وجه
اوزره معنی امیرک پاداشی غلط اولمیسردر دیمک اولور خصمی اول امیر بصیر
بیلور بعض نسخه‌ده خصم رامی داند آن خصم بصیر واقع اولمشدر بو تقدیر
اوزره معنی خصمی اول بصیر اولان خصم بیلور دیمک اولور امیر بصیردن مراد
حق تعالی درکه قوللرینک جمیع احوالنی کوریجی بر امیر وحاکمدر خصم بصیردن
مراد هم اول خدای تعالی اولور که لابد کافر اولنلره وجرم ومعصیت قیلنلره اول
خدا خصم در جنبش ازخود بین دیمک جنبش را ازنفس خود بین وازسایهٔ خود
مبین دیمک تقدیرنده اولور وانسانک عند المحققین کندی نفسندن مراد اصل
عین ثابته‌سی اولور وبوجسدا کا نسبت سایه مثابه‌سنده اولور واما محقق اولمین کسه‌لرک
قتنده نفسدن مراد بووجود مجازی وسایه‌دن مراد وسوسهٔ شیطانی
وافعال جسمانی واسباب دنیوی اولور بو ایکی بیتک تحقیق وتوضیحی بویله دیمک
اولور که ای بنی آدم کندی احوال واطرافکه طولان جنبش وحرکتی سایه کبی اولان
وجود مجازی‌دن کورمه دیمک اولور اما وجه ثانی اوزره معنی ای آدم اوغلی کندی
اطرافکی طولان وکندی جرمکی کور جرم ومعصیت طرفنه اولان جنبش وحرکتی
کندی نفسکدن بیل مانند سایه اولان وساوس شیطانیدن واسباب دنیوی
وجسمانیدن کورمه که اول جرم ومعصیت طرفنه اولان جنبش وحرکتک
مقابله‌سنده سن لابد امیر حقیقیدن جزا وپاداش کوررسن زیرا امیر حقیقی
غلط پاداش اولمیسردر لابد اول عالم وبصیر اولان امیر حقیقی کندی امرنه
مخالفت قیلان خصمی بیلور یاخود معنی ای مجرم جرم ومعصیت طرفنه ایلدیکک
جنبش وحرکت ایچون اول امیر حقیقینک سکا جزا وپاداشی کلور که اول امیر
حقیقینک جزا وپاداشی غلط اولمیسردر وبر آخر کسه‌یه اول پاداش انتقال
واصابت قلمیسردر زیرا اول عاصیلره وکافرلره خصم اولان بصیر خصمی بیلور
ولابد انک جزاسی وپاداشی هرنه ایسه اکا کوره انی ویرر ومستحق اولدیغی
مرتبه‌یه انی ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾ چون عسل خوردی نیاید تب بغیر * مزد
روز تو نیاید شب بغیر) مثلا چونکم سن عسل یه‌سن حمی غیری‌یه کلمدی سنک
کوندزک مزدی کیجه غیره کلمدی یعنی محرک صفرا اولان وطبیعته حرارت ویرن
عسلی چونکم سن یدک آنک سته‌سی دخی سکا کلور پس حظ نفسه متعلق برفعلی
کدسن اشلیه‌سن آنک جزا وپاداشی هم سکا عائد اولور سنک کوندز اشلدیکک
عملک مزد وجزاسی کیجه غیری‌یه کلمز بلکه ینه سکا کلور وهر کسک نفسی نه

عمل اشلرسه لابد انی حامله اولور نته کم (ولا تزر وازرة وزر اخری) آیت کریمسی
بو معنایه دلالت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ درچه کردی جهد کان باتو نکشت * توچه
کاریدی که نامد بع کشت) ای بنی آدم سن نه جهد ایلدککه اول سکا راجع
اولمدی سن نه اکدک که کشتک ریع ومحصولی کلمدی بو بیتک ایکی مصرعنده بله
استفهام تقریری واردر زیرا تقدیر کلام بویله دیمک اولور که ای آدم اوغلی
بودنیاده سن عمل وکارده سعی وجهد ایلدککه انک جزا وپاداشی آخر سکا عائد وراجع
اولمدی بو مقرردر که انک جزا وپاداشی آخر الامر سکا عائد وراجع اولدی وسن بو مزرعهٔ
دنیاده نه کونه تخم اکدککه اول مزروع اولان تخمک محصولی سکا کلمدی
بو محققدر که انک محصولی سکا کلدی لابد هرکس نه اکرسه آنی بچر وبودنیایه کلان
لابد آخرت جانبنه کوچر اکر بودنیاده عملنک پاداشنی کورمدیسه یوم آخرتده
کورر وهرکسک عملی کندیسنه کاوب اکا قرین ومصاحب اولور ﴿ مثنوی ﴾ فعل
توکه زاید ازجان وتنت * همچو فرزندت بکیرد دامنت) سنک فعلک سنک جان
وتنکدن طوغرسنک فرزندک کبی سنک دامنکی طوتار یعنی هرنه کونه فعل که سنک
جان وتنکدن تولد قیلور وظهوره کلور لابد اول فعل سنک فرزندک کبی سنک دامنک
طوتار وسکا تعلق ایدر ﴿ مثنوی ﴾ فعل را در غیب صورت میکنند * فعل
دزدی را نه داری میزنند * دارکی ماند بدزدی ایک آن * هست تصویر خدای
غیبدان) انسانک فعلی ایچون عالم غیبده صورت ایلرلر یعنی انسان بودنیاده
برعمل اشلسه لابد اول عمله مناسب عالم غیبده برصورت قیلرلر مثلا دزدلک فعلنه
بودنیاده بردار اورمزلرمی بو مقرردر که خرسزلق فعلندن اوتری برداراوررلر اول
دار اول خرسزلق عملنک صورت جزاسیدر اما البته هرعملک صورت جزاسی انک
صورتنده همثلی اولمق لازم دکلدر مثلا داردزدلکه قیچن بکزر یعنی داراغاجی
خرسزلغه بکزمز ولیکن اول دار اغاجی غیبدان اولان خدانک تصویر ایلمسیدر که
دزدلک فعلنک مقابله‌سنده اولان جزا وپاداشنی غیبدان اولان مصور حقیقی دار
اغاجی شکلنده تصویر ایلر ﴿ مثنوی ﴾ دردل شحنه چوحق الهام داد *
کین چنین صورت بساز از بهر داد) چونکم حق تعالی حضرتلری شحنه‌نک
کوکلنه الهام ویردی بویله دیو که ای شحنه سن دزدلک فعلنه عدل قیلمقدن اوتری
بو نجاین برصورت دوز شحنه دخی قلبنه کلان خاطره‌نک مقتضاسی اوزره دزدلک
فعلندن اوتری داراغاجنی صورت دوزدی ﴿ مثنوی ﴾ تا تو عالم باشی وعادل
قضا * نامناسب چون دهد داد وسزا) تا سن عالم وعادل اوله‌سن قضاء الهی
داد وسزایی نامناسب نیجه ویرر بو مقرردر که قضاء الهی اصلا برکسه‌یه نامناسب
جزا ویرمز البته عالم وعاقل اولنلره وعدل وانصاف قیلنلره خیر وحسنات جزا ویرر

وجاهل وغافل اولنلره وظلم واعتساف قیلنلره بنه مناسب وحاللرینه موافق جزا
و پاداش ویرر ❋ مثنوی ❋ چونکه حاکم این کند اندر گزین * چون کند
حکم احکم این حاکمین) چونکم بودنیاده حاکم اولان گزینده بونی ایلر بو حاکملرك
احکمی نیجه ایلر یعنی بودنیاده حاکم اولان پادشاه برگزین اولان وعلم وعدله
اتصاف قیلان کمسه نك حقنده بویله رعایت ایلروانی جمادن برگزیده قیاوب
کندیسنه مقرب قیلر بو حاکملرك احکمی اولان پادشاهلر پادشاهی بیل نیجه حکم
ایلر وعالم وعادل اولنلره اول نه وجهله احسان قیلر بو مقرردر که احکم الحاکمینك
عدل ودادی بوجهله حاکملردن زیاده در ❋ مثنوی ❋ چون بکاری جو نروید
غیرجو * قرض تو کردی زکه خواهی کرو) چونکم ارپه اکه سن غیری بتمز
قرضی سن ایلدك کروی کیمدن استرسن یعنی چونکم سن بردنی وخبیث تخم اکه سن
انك جزاسی انك مثلندن غیری بتمز لا بد عادة الله بویله در بغدای اکسك بغدای بتر
وار په اکسك ارپه بتر مثلا سن برکسه دن استقراض ایلدك رهنی کیمدن استرسن
بو مقرردر که کندکدن استرسن یعنی اکرداین سندن رهن استرسه سن رهنی کیمدن
استرسن چونکم سن استقراض ایلدك رهنی هم سندن استرپس بو معنی خواهی
بایله اولدیغی اوزره در اما بعض نسخه لرده زکه خواهد واقع اولمشدر بو تقدیر
اوزره چونکم سن برکسه دن استقراض ایلدك اول کمسه رهنی کیمدن استر
بو مقرردر که سندن استرپس (کل نفس بما کسبت رهینة) آیتنك موجبنجه
هر نفس کسب ایلدیکی عمله رهینه در چونکم عامل برعمل فی المثل استقراض
ایلسه انك مقابله سنده انك نفسی رهینه اولمش اولور ❋ مثنوی ❋ جرم
خودرا برکسی دیکر منه * هوش وگوش خود بدین پاداش نه * جرم برخود
نه که توخود کاشتی * باجزا وعدل حق کن آشتی) کندی جرمکی برغیری
کمسه اوزره قومه وکندی هوشك وکوشکی بو پاداش اوزره قو یعنی برجرم
ومعصیتی اشلیوب انی برغیری کمسه اوزره قومه و بن بوجرم ومعصیتدن بری
و پاکم واول اولمسیدی بن بونی قیلردم دیمه بلکه عقلکی وقولاغکی بو جرمك
جزاسی و پاداشی اوزره قو جرمی اصل کندیکه قوکه انی سن کندك اکدك سن
حقك جزا وعدلیله صلح ایله که حق تعالی حضرتلری عادلدر اول اکدیکك جرمك
مقابله سنده هرنه بتورسه راضی اول و باشکه هرنه کتوررسه هم انك حکمنه
کندیکی تسلیم قیل ❋ مثنوی ❋ رنجرا باشد سبب بد کردنی * بدزفعل
خودشناس از بخت نی * آن نظر در بخت چشم احول کند * کلب را کهدانی
وکاهل کند) لا بد رنجه سبب سنك بدایلکلکندر کملکی کندی فعلکدن اکله
بختکدن دکل یعنی سکا بر رنج وبلا کلسه اکا سبب سنك بدایلکلکندر قیجن بر بدلك

کلسه انی کندی بد اولان فعلکدن بیل طالعکدن بیلمه زیرا اول بخته اولان نظر
چشمی احول ایلر کلبی کهدانه منسوب وکاهل ایلر کهدان کافك فتحه سیله
صماناق وکافك ضمه سیله نجاست محلی اولان یره دیرلر بونده ایکیسیله ده جائزدر یعنی
اول بخته وتقدیره اولان نظر انسانك چشم جاننی احول ایلر یعنی راست ودرست
کوریجیلکدن اخراج ایدوب حقیقت بین ایلمز زیرا انسانك فعلی همان یالکز
بخت وتقدیردن دکلدر بلکه کندی نفسنك اختیار ایلسندن دخی اول فعلده
مدخلی اولمسندندر اکر برکسه همان یالکز بخته و یاخود تقدیره نظر قیلسه راست
بین اولمیوب اول نظر کلب نفسی دنیا صمانلغنه منسوب وجهد واکتسابدن کاهل
قیلور و یاخود کلب نفسی همان نجاسته ونجاست محلی اولان یره منسوب ونجاست
یمکه معتاد ایدوب وراه حقده سعی وجهد ایلمکدن متکاسل قیلور ❋ مثنوی ❋
متهم کن نفس خودرا ای فتا * متهم کم کن جزای عدل را) ای فتی کندی
نفسکی متهم ایله عدلك جزاسنی متهم ایلمه که حق تعالی حضرتلری عادلدر انك
برقولنه ویردیکی جزا عدل اوزره در چونکم سن کندی نفسکده بر بلا کورهسن
انی عدل الهیدن خارج بیلمه واول عدلك جزاسنی متهم قیلمه بلکه کندی نفسکی
متهم قیل ❋ مثنوی ❋ توبه کن مردانه سرآور بره * که فمن یعمل بمثقال
بره) کناهکه توبه ایله باشکی مردانه یوله کتور زیرا فمن یعمل مثقال ذرة خیرا
یره در یعنی جرم وعصیانکه تائب اول ومردلرکبی باشکی راه حقه کتور وکندیکی
مطیع ومنقاد اولان اهل خیر مرتبه سنه یتورکه برکسه برذره مقداری خیر اشلسه
انی کورر وکذلك برذره مقداری شر اشلسه هم انی کورر کما قال الله تعالی (فمن یعمل
مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره) بو آیتك تفسیری جلد ثالثك
آخرنده مرور ایلمشدر ❋ مثنوی ❋ درفسون نفس کم شو غره * کافتاب
حق نپوشد ذره * هست این ذرات جسمی ای مفید * پیش این خورشید جسمانی
بدید * هست ذرات خواطر وافتکار * پیش خورشید حقایق آشکار) زنهار
نفسك فسون وحیله سنه مغرور اولمه زیرا حق تعالینك آفتابی ذره لردن برذره یی
ستر ایلمز یعنی قیجن برذره قدر شر اشلسك نفسك سکا بونه جزئیدر دیو افسون
ایلسون واکر افسون ایلرسه حیله سنه سن مغرور اولمه که حق تعالینك عدلی
ذرات اعمالدن برذره قدر عملی ستر ونهان ایلمز بلکه یوم تبلی السرائرده هرکسك
اعمالی وسرائری ظهوره کلور وهرکس اشلدیکنی کورر ای مفید اولان کمسه
بو جسمه منسوب اولان ذره لر بو جسمانی اولان خورشیدك نوری او کنده پدید
وظاهردر اما خاطره لر وفکر ایتمکك ذراتی حقایق خورشیدنك او کنده آشکارا
اولدی هست لفظی ایکی بیتده بله ایکنجی مصرعلره صرف اولنور یعنی بو خانه

دلده اولان خاطره‌لرك وفكرلرك ذره‌لری حقیقتلر خورشیدی اولان نور الهینك اوكنده ظاهر وآشكاردر ذرات جسمانی خورشید جسمانینك نوری قتنده نیجه ظاهر وعیان اولورسه ذرات افكار وخواطر دخی خورشید حقایقك نوری قتنده انك كبی ظاهر وعیان اولور و بوقدر حقایق اشیا اول آفتاب معنوینك نوری واسطه‌سیله ظهوره كلور اكر صور اشیا اول حقایقه پرده وحجاب اولسه هم صاحب بصیرت اولنلره اول پرده وحجاب مانع اولمز وصاحب دل اولان عارف اول پرده وحجابك وراسنده اولان حقیقتی بیلمكدن جاهل وغافل قالمز مكر شول كسه كه انك ادراكنده ضعف اوله وحجاب و پرده‌نك التنده مستور ومخفی اولان نه‌شیء ایدوكنی بیلیه نته‌كم بومعنایه مناسب بو سرخ شریفی بسط ایلیوب طالب اولنلره تعلیم وتفهیم ایچون بیوررلر

❊ حكایت آن صیادی كه خویشتن را در كیاه پیچیده بود ودستهٔ كل ❊
❊ ولاله راكلاه وار بسر خود فرو كشیده تامرغان اورا كیاه پندارند ❊

بو سرخ شریف وبو بیان لطیف شول بر صیادك حكایه‌سیدر كه اول صیاد كندیسنی كیاهك ایچنده صارمش ایدی وكل ولاله دسته‌سنی كلاه كبی ایدوب باشنه چكمش و باشنی اول كل ولاله‌نك التنده پنهان قیلمشیدی تاقوشلر انی كیاه ظن ایلیه‌لر

❊ وآن مرغ زیرك بوی اندكی برد كه این آدمیست كه برین شكل كیاه ندیده ام

اما هم تمام بوی نبرد و بافسون اومغرور شد زیرا در ادراك اول قاطعی نداشت در ادراك مكردوم قاطعی داشت وهو الحرص والطمع ❊ و بو جمله طیورك ما بیننده بر مرغ زیرك برازجق رایحه ایلتدی واول كیاهك التنده آدمی مخفی اولدیغنی فراستله بیلدی واندن رایحه اخذ ایتدیكه بو آدمیدر زیرا بو شكل اوزره كیاه كورمه‌مشم اما اول مرغ زیرك هم تمام آنك آدمی اولدیغنه رایحه ایلتمدی و بو صحیح وسالم آدمیدر بونی قطع ایتمدی اول كیاه وحشیش ایچره مخفی اولان آدمینك افسوننه مغرور اولدی وانك دوكدوكی دانه‌لره میل وطمع قیلدی زیرا اول مرغ زیرك ادراك اولده بر قاطع طوتمدی وایكنجی مكرك ادراكنده بر قاطع طوتدی واول قاطع حرص وطمعدر بو فقره‌نك تقدیری وتوضیحی بویله دینمك اولور كه چونكم اول مرغ زیرك اول كیاه سبزه ایچره مخفی اولان صیادی اكرچه بر مقدار بیلدی واندن برازجق رایحه الدی ولیكن اول صیادك كیاه وسبزه‌سی ودانهٔ چینه‌سی انی مغرور ایدوب اول بیلمكه وصیادك ذاتندن رایحه المغه پرده اولوب اول مرغی شبهه وكمانه براقدی اول مرغ ابتدا اول كیاه و شكوفه‌لری كوردكده بو بنم كوردیكم تحقیق كیاهدر و بی صیاد و بی دام مطلق دانه وچینه‌در دیو بر قاطع

ادراك طوتمدی وكندیسنی صیاد ودام شبهه‌سندن خالی ایتمدی وایكنجی مكرك ادراكنده بو كیاه ودانه صیاد ودامدن خالی مجرد بنم ایچون برغدادر دیو بر قاطع ادراك طوتدی اول قاطع اولان ادراك حرص وطمعدر كه حرص وطمع دانه وچینه‌یی كوردكده صیاد ودام خاطره‌سنی كوكلدن كیدروب بو دانه وچینه صیاد ودامدن خالی منت ورایكان غدا ونعمتدر دیو قطع ایلر لاسیما عند فرط الحاجة والفقر قال النبی علیه الصلوة والسلام (كاد الفقر ان یكون كفرا) علی الخصوص فقر وحاجت وقتنده حرص بطمع هیچ شایبه وشبهه طوتمز بلكه مطلوب ومحبوبی اولان شیئك وصولنه واخذنه قطعی ادراك طوتروا كرانك ضمننده نیجه عصیان وكفر وارایسه ده آنی قارمیوب انی كتورمكه سعی واقدام ایلروانك مضرت وفسادنی كورمیوب انك وصولنه وحصولنه طالب اولور انكیچون حضرت نبی مكرم صلی الله علیه وسلم فقر كفر اولمغه قریب اولدی دیدی بونده فقردن مراد فقر ضروریدر كه فقر واحتیاج غالب اولدقده وحرص وطمع بركسه‌یه استیلا قیلدقده كفر ومعصیت دیمیوب هرنه ایسه انی قبول ایلر پس فقر ضروری كفر صوری‌یه قریب اولدی نته‌كم فقر معنوی واختیاری كفر حقیقی‌یه قریب اولدی و بونده مرغدن مراد طالب حق اولان انسان اولور وصیاددن مراد مزور واهل زرق وریا اولان شیخلر اولور شیطان ودنیا اولسه ده جائز ومكر الهی اولمق هم جائزدر ❊ مثنوی ❊ رفته مرغی درمیان مرغزار ❊ بود انجا دام از بهر شكار ❊ دانهٔ چندی نهاده برزمین ❊ وآن صیاد انجا نشسته دركمین ❊ خویشتن پیچیده در برك وكیاه ❊ تا در افتد صید بیچاره زراه) بر مرغ مرغزارك ایچنه كتمش ایدی اوراده قوشلری شكار ایلمكدن اوتری دام وارایدی اندن زمین اوزره برقاچ دانه قونمش ایدی واول صیاد اوراده كمینده اوتورمش ایدی اول صیاد كندیسنی برك وكیاهه صارمش ایدی تا بیچاره صید بولندن آنك دامنه دوشه یعنی انك دانه‌لرینه مائل اولوب بولندن جدا اوله دامنه كرفتار كله ❊ مثنوی ❊ مرغك آمد سوی او از ناشناخت ❊ پس طوافی كرد وپیش مرد تاخت ❊ كفت اورا كیستی توسبز پوش ❊ در بیابان درمیان این وحوش) بر قوشجغز ناشناخت اولدیغندن اول صیادك جانبنه كلدی پس اول قوشجغز اول جانبی بركره طواف ودور ایلدی اول كیاه ایچره مستور ومخفی اولان مردك جانبنه چاپدی وانك قتنه كلدی اول قوشجغز اول صیاده ایتدی ای سبز پوش سن بو بیابانده وحوش اراسنده یعنی وحشیلر میاننده بیابان ایچنده یشللر كیمش سن نه كونه كسه‌سن دیو اكا سؤال ایلدی ❊ مثنوی ❊ كفت مرد زاهدم من منقطع ❊ باكیاه و برك اینجا منتفع ❊ زهد وتقوی را كزیدم دین وكیش ❊ زانكه می دیدم اجل را پیش خویش)

صياد اول قوشجغزه جواب و يروب ايتدى بن ناسدن منقطع اولمش بر مرد زاهدم
بوراده برك وكياهله انتقاع ايديجيم بعض نسخه‌ده منتقع واقع اولمشدر بوتقدير
اوزره معنى بوراده برك وكياهله قناعت قلجى‌يم ديمك اولور بن شول مرد زاهدم كه
زهد وتقوايى كنديمه دين وكيش اتخاذ ايلدم زيرا مرك واجلى كندى اوكمده
كوردم واولومى بكا زياده قريب بيلدم انكيچون جمله ناسدن منقطع اولوب عزلت
اختيار قيلدم ودنيادن تبتل ايدوب بومقامده عبادت حقه مشغول اولدم ديدى
﴿ مثنوى ﴾ مرك همسايه مرا واعظ شده * كسب ودكان مرا برهم زده *
چون باآخر فرد خواهم ماندن * خو نبايد كرد با هر مردوزن) همسايه‌نك موتى
بكا واعظ اولمشدر كه (موت الجار كفى بك واعظا) حديثيله بنم دل وجانم عمل قيلمشدر
بنم كسب ودكانمى بر برينه اورمشدر يعنى پريشان وز يروزبر ايلمشدر چونكم
آخرده خلقدن فرد وجدا قالسم كرك پس مردوزنله انسيت وخوى ايلمك كركمز
زيرا عاقبت انلرك هر بريندن جدا اولمق وتنها قالمق مقرردر ﴿ مثنوى ﴾
روبخواهد كرد آخر در لحد * آن به ايد كه كنم خو با احد * چون زنخ را بست خواهد
اى صنم * آن به آيد كه زنخ كمتر زنم) آخر الامر لحده يوز ايتسم يعنى قبر جانبنه
توجه قيلسم كركدر پس شمديدن كلوركه احدله خواليم وحضرت حقله
انسيت قيلم اى صنم چونكم زنخى باغلمق استرلر شمدى اول بك كلوركه چكه‌يى
آز ه‌رق اورم زنخ چكه‌يه ديرلر يعنى اى مخدوم چونكه حين موتده چكه‌يى
باغليسرلر درحالا بو اولى اولديكه چكه چاليم وكفت وكويه مشغول اولميم زنخ
زد يعنى استهزا اكرد استعمال اتده بويله در پس اول مرد زاهد لسانندن بوكونه
مواعظ ونصايح تعبيرنه شروع ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ اى بزربفت
وكرآموخته * آخرست جامهٔ نادوخته * روبخاك آريم كزوى رسته‌ايم * دل چرا دربى
وفايان بسته‌ايم) اى زربفت وكره اوكرنمش كسه آخرسنك لباسك جامهٔ نادوخته‌در
زربفت بركونه التونلو مقبول قفتاندر جامهٔ نادوخته‌دن مراد كفندر كه انسانك
آخر لباسى اول ديكلمه‌مش بر پاره‌سيدر عاقبت يوزى خاكه كتورير زكه اندن بيتمشز
واول خاكدن ظهوره كتمشز پس كوكلى نيچون بى وفالره باغلمشز يعنى بى بقا
اولنلره سبيدن كوكل ويرمش وتعلق ايتمشز اصلمز خاكدر عاقبت ينه اكا يوز
قورز كركدركه شمدى جمله‌يى ترك ايدوب انك خوين طوته‌وز ﴿ مثنوى ﴾
جد وخويشان ما قديمى چار طبع * ما بخويشى عاريت بستيم طمع * سالها هم صحبتى
وهمدمى * باعناصر داشت جسم آدمى) بزم جدمز وقديمى اقربامز چار طبيعتدر
بز عاريت خصلتنه طمع باغلدق يعنى بزم جسممزك جدى وقديمى خويشاوندى
بادوآب وآتش وترابدر بز ايسك صكره‌دن عاريتى اولان اقرباوتعلقاتنه طمع باغلدق

وآنلره الفت وانسيت ايلدك حال بوكه بو اقربا وتعلقات عاريتيدر وعناصر اربعه
اقرباى قديميدر زيرا نيجه يللر هم صحبتلكى وهمدملكى جسم آدمى عناصرله
طوتدى وطبايع اربعه ايله بو جمله‌دن مقدم جسد آدمى مصاحبت ومقارنت ايتدى
پس جسم آدمينك قديمى اقرباو اصولى عناصر اربعه‌در ﴿ مثنوى ﴾ روح
اوخود از نفوس وازعقول * روح اصول خويش را كرده نكول) اول آدمينك
روحى خود نفوسدن وعقولدندر روح كنديسنك اصولنى نكول ايلمشدر نفوس
نفسك جمعيدر نفوسدن مراد بونده نفوس ناطقه وارواح علويه‌در عقولدن
مراد عقل كليه‌در يعنى اول انسانك روحى خود ارواح علويه‌دن وعقول كليه‌دندر
نهايت مافى الباب روح بوعالم جسمانيده ومرتبهٔ طبيعتده ميل ايتمكله كندى
اصولندن نكول وعدول ايلمشدر وكندى اصولى اولان ارواح وعقول مرتبه‌لرينى
فراموش قيلمشدر ﴿ مثنوى ﴾ از عقول وازنفوس پرصفا * نامه‌مى آيد بجان
كاى بيوفا * ياركان پنج روزه يافتى * روز ياران كهن برتافتى) پرصفا اولان
عقول ونفوسدن جانه معنوى نامه كلور بويله ديوكه اى بيوفا بش كونلك يارجكزلر
بولدك يوز يكى ياران كهندن دوندردك يعنى انسانك روحنه پرصفا اولان عقول
وارواح طرفندن هميشه معنوى نامه‌لر وخبرلر كلور بويله ديوكه اى وفاسى يوق
وجهلى وغفلتى چوق بزكه سنك ياران قديمكز بزدن اعراض ايتدك و بش التى
كونلك ياران جغز بولدك سنك حالك اوغلنجقلر حالنه بكزر ياركان ياركك جمعيدر
ياركده كاف تصغير ايچوندر ﴿ مثنوى ﴾ كودكان كرچه كه در بازى خوشند *
شب كشانشان سوى خانه ميكشند * شد برهنه وقت بازى طفل خرد * دزد ازناكه
قبا وكفش برد) كودكلر اكرچه كه بازيده خوشلردر كيجه وقتى انلرى كندى
متعلقاتى چكه‌رك خانه جانبنه چكرلر مثلا كوجك اوغلنجقلر اويون وقتنده لباسن
چيقاروب برهنه اولدى خرسز كلوب ناكاه اول قبا وكفشى قابدى ﴿ مثنوى ﴾
آنچنان كرم او ببازى در فتاد * كان كلاه و پيرهن رفتش زياد * شب شد و بازى
او شد بى‌مدد * روند ادركه سوى خانه رود) اول طفل خرد انجاين لعبه ولهوه
كرم دوشدى وحرارتله مشغول اولديكه اول كلاه و پيرهن انك فكر و يادندن كتدى
ولباسنى واسبابنى بالكليه فراموش ايتدى اول طفل اويننجغه مشغول ايكن كيجه
اولدى انك لعب و بازيسى بى‌مدد اولدى وعملدن كيرو قالدى طفل لباس
وجامه‌سى الندىغيچون يوزى طوتمزكه اوى جانبنه كيده واقربا وتعلقاتنه بى خوف
و بى الم نقل ايده پس بوقصه دن حصه بودركه دنيانك كارنه كرميتله مشغول اولان
كسه‌لر اطفال خرد كبيدر بودنيا هم لعب و بازيچه كبيدر ﴿ مثنوى ﴾
نى شنيدى انما الدنيا لعب * باد دادى رخت و كشتى مرتعب) انما الدنيا لعب آيتنى

اوقومدکی واشتمدکی رختی باده و یردك وهر تعب اولدك بو بیت سوره عنکبونده اولان آیته اشارتدر تفسیری جلد خامسده تفسیر آیت وان الدار الآخرة سرخنده مرور ایتدی وسوره انعامده وسوره حدیدده دخی بوکه مانند آیتلر واردر یعنی ای بو دنیانك کار و بارنه مشغول اولان کودك سیدن حق تعالی حضرتلرینك دنیادکاسدر الالعب والهودر بیوردیغی آیت کریمه یی کوش ایتدکمی تاکم رخت عمر یکی بادهوایه ویردك وانکیچون آخرته کتمکدن مرتعب وخائف اولدك ✻ پیش از آنکه شب شود جامه بجو ✻ روزرا ضایع مکن در کفت وکو ✻ اندن اولکه شب مرك که جامه یی اسنه ایامکی کفت وکوده ضایع ایله یعنی اولوم کیجه سی کلزدن مقدم لباس تقوایی وجامه عمری طلب ایله جامه عمر بقایی ولباس تقوایی اله کتور ایامکی قیل وقالده و بحث وجدالده ومالایعنیده ضایع ایله ✻ مثنوی ✻ من بصحرا خلوتی بکزیده ام ✻ خلق رامن دزد جامه دیده ام) ای مرغ زیرك بن صحراده برخلوت اختیار ایلمشم زیرا خلقی بن دزد جامه کورمشم یعنی اول صیاد صحرا نشین وخلوت کزین اکرچه اول مرغ دانه چینه بوکونه نصیحت ایلرولیکن هرتارك دنیا وطالب قرب مولی اولان کمسه لر طالب آخرت اولمغه مستعد اولان کمسه لره بوکونه سوزلر ایمؤمن ومستفید اولان کمسه بن بو صحرای عالمده برخلوت وعزلت اختیار قیلمشم زیرا بو خلق عالمی بن جامه عمری ولباس تقوایی اوغورلیجی کورمشم ✻ مثنوی ✻ نیم عمر از آرزوی دلستان ✻ نیم عمر از غصه های دشمنان ✻ جبه را برد آن کلهرا این ببرد ✻ غرق بازی کشته ماچون طفل خرد) عمرك نصفی دلستانك آرزوسندن عمرك نصفی دخی دشمنلرك غصه لرندن دلستاندن مراد کوکل الیجی دوستلردر دلستان یرینه دوستان دخی نسخه در و بو بیتك ایکی مصرعنده رفت لفظلری مقدر اولور یعنی عمرك نصفی کوکل الیجی دوستلرك آرزوسندن کتدی وعمرك نصفی دخی دشمنلرك غصه لرندن کتدی جبه یی اول ایلندی کلاهی بو ایلندی یعنی جبه دین وتقوایی دوستلرك آرزوسی کیدردی و کلاه عمر وطاعتی دشمنلرك غصه لری کیدردی بز ایسه ك طفل خرد کبی غرق لعب و بازی اولمشز و بودنیانك لهو و بازی مثابه سنده اولان کار و بارنه اشتغال قیلمشز ✻ مثنوی ✻ نك شبانکاه اجل نزدیك شد ✻ خل هذا اللعب بسك لاتعد) اشته اجل کیجه سی نزدیك اولدی شو لعبی ترك ایله زیرا بو لعب سکا کفایت ایلر یاخود سنی پاره پاره ایلر بو لعبه سن عودت ایله بسك کفایت ایدر معناسنه در کاف عربیدر کاه اولور که عرب زباز فارسیدن بعض کلمه یی معرب قیلوب استعمال ایدرلر نته کم اهل فرس لسان عربی استعمال ایلدکاری کبی ویاخود بس بأس دن اولمقده قابلدر بو تقدیرجه بو لعب سنی پاره لدی وهلاك قیلدی دیمك اولور ✻ مثنوی ✻

هین سوار توبه شو در دزد رس ✻ جامه ها از دزد بستان باز پس ✻ مرکب توبه عجایب مرکبست ✻ برفلك تازد بیك لحظه ز پس) آکاه اول توبه یه سوار اول دزده ایرش جامه لریکی کیرو دزددن ال دزددن مراد دنیا وشیطاندر که عمر جامه سنی ودین وتقوی لباسنی بو دنیا وشیطان وهوا اوغورلمشدر پس تیز اول توبه آتنه سوار اول وسارق اولان دنیایه وشیطانه ایریشوب اول مسروق اولان عمر جامه لرنی سارقدن کیرو ال یعنی تلافی اوقات وتدارك مافات ایله وتوبه وانابت واسطه سیله سیئاتکی حسنه یه تبدیل ایده کورمرکب توبه عجایب مرکبدر بر لحظه ده پستدن فلك اوزره چیار یعنی جمیع معاصی ومناهیدن رجوع ایلمك فی المثل برعجایب معنوی مرکبدر برکمسه اکا سوار اولسه بر لحظه ده مرتبه سفلی دن مرتبه اعلایه عروج ایلر ✻ مثنوی ✻ لیك مرکب را نکه میدار از آن ✻ کو بدزدید آن قبایت را نهان ✻ تا ندزدد مرکبت را نیز هم ✻ پاس دار این مرکبت را دمبدم) ولیکن مرکب توبه یی نکاه طوت اول کمسه دن که اول سنك قباکی نهان اوغورلدی تا کم سنك مرکبکی دخی اوغورلمیه بو مرکبکی دمبدم حفظ طوت یعنی اکرچه مرکب توبه عجایب مرکبدر سن اکا سوار اولدقده بر لحظه ده اسفلدن اعلایه ایریشورسن ولیکن لازم اولان بودر که اول مرکب توبه یی شول سارقدن صاقله وحفظ ایله که اول سارق سنك قبای عمرکی نهانی اوغورلدی اول جامه عمرکی اوغورلین سارق مرکب توبه کی هم اوغورلمیه الحاصل بو مرکب توبه یی دمبدم حفظ ایت وسارق معنویدن بغایت حفظ وحمایت قیل تاانی دخی اوغورلیوب سنی هم جامه سز وهم مرکبسز قومیه

✻ حکایت آن شخص که دزدان قوچ اورا بدزدیدند ✻

✻ بدین قناعت نکردند بحیله جامهاراهم دزدیدند ✻

بو سرخ شریف اول شخصك حکایتیدر که دزدلر آنك قوچنی اوغورلدیلر اول دزدلر بو قدرله قناعت ایتمدیلر حیله ایله اول قوچ صاحبنك جامه لرنی هم اوغورلدیلر ✻ مثنوی ✻ آن یکی قچ داشت از پس میکشید ✻ دزد قچ را برد وحبلش را برید ✻ چونکه آکه شد دوان شد چپ وراست ✻ تا بیابد کان قچ برده کجاست) اول برکمسه قوچ طوتردی آردندن انی چکردی دزد اول کمسنك اردندن ظرافتله اول قوچك ایپنی کسدی وقوچی ایلندی چونکم قوچ صاحبی آکاه اولدی صاغه وصوله دوان اولدی تا بوله که اول اوغورلنمش قوچ قنده در ✻ مثنوی ✻ برسر چاهی بدید آن دزدرا ✻ که فغان میکرد کای واویلتا ✻ کفت نالان از چه ای اوستاد ✻ کفت همیان زرم درچه فتاد) اول قوچ صاحبی بر قیونك باشنده

اول دزدی کوردی اما انك یاننده قوچ یوق ایدی واول قوچی اوغورلاین دزد ایدوکنی قوچ صاحبی هم بیلدی اول دزد بویله دیو فغان ایلردیکه ای واویلتا واحسرتا چونکم قوچ صاحبی انك اغلدیغنی وفریاد وفغان ایلدیکنی کوردی اکادیدی ای اوستاد نه دن نالانسن اول دزد اکادیدی ای مرد جواد بنم آلتونم همیانی قیویه دوشدی وکیسه ایچره یوزمقدار آلتونم وارایدی اول کیسهٔ زر بنم قویمدن بوقیو ایچره کتدی دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کرتوانی دررووی بیرون کشی * خمس بدهم مرترا با دلخوشی * خمس صددینار بستانی بدست * کفت اوخود این بهای ده قچست * کردری بربسته شده در کشاد * کرقچی شد حق عوض اشتر بداد) دزد اکا ایتدی یاانی اکرسن بوقیونك ایچنه کیتمکه قادر ایسك اول آلتونی الوب طشره چکه سن وکیرو بوقاروکله سن خمسی سکا دلخوشلغله ویرم یعنی بشده برنی سکا صفای خاطرله عطا ایلیم دیدی یاانی بویوز آلتونك خمسنی الکله الورسن وبکا عظیم احسان وکرم قیلورسن لطف ایله اکرقادر ایسك بوایلکی دریغ ایلمه دیدی قوچ صاحبی اندن چونکم بوسوزلری اشتدی کندی کندییه ایتدی بوخود اون قوچك بهاسیدر بکابوندن ابونفع وفائده اولمز کرچه برقپو باغلندی ایسه اون قپو آچلدی اکرچه برقوچ کندیسه حضرت حق آنك مقابله سنده عوض اشترویردی وبنی بودولته وغنایه ایرکوردی ﴿ مثنوی ﴾ جامهها برکند واندر چاه رفت * جامهها را بردهم آن دزد تفت) فی الحال اول قوچ صاحبی جامه لرین چیقاردی وچاه ایچره کتدی هم اول قوچی اوغورلاین قوچ صاحبنك جامه لرین دخی علی الفور ایلندی وانی الوب کرمیله خانه سی جانبنه کتدی ﴿ مثنوی ﴾ حازمی باید که ره تاده برد * حزم نبود طمع طاعون آورد) برحازم کرکدرکه تایولی برکویه ایلته حزم اولمزسه طمع طاعون کتورر حزم شدت رأیه واحتیاطه دیرلر حازم زیاده احتیاط واهتمام ایدیجی کسه یه دیرلر یعنی بویولده زیاده احتیاط واهتمام ایدیجی برعاقل کرکدرکه یولی قریهٔ امنه دك ایلته ودزدلردن وحرامیلردن خالی اولان مقامه دك کندیسنی واصل قیله اکر بویولده حزم وشدت رأی اولمزایسه لابد حرص وطمع طاعون کتورر وانسانی مطعون اولان خسته مرتبه سنه یتورر پس اول دزدك وصفنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ اویکی دزدست فتنه سیرتی * چون خیال اورا بهردم صورتی * کس نداند مکراو الا خدا * درخدا بکریز وواره زآن دغا) اول ذکر اولنان دزد زیاده فتنه سیرت بردزددرکه خیال کبی انك هردمده برصورتی واردر وبوفتنه سیرت اولان دزددن مراد شیطاندرکه خیال کبی هردمده آنك مکروحیله سندن خدای تعالی یه قاچ واول حیله ودغادن کیرو

قورتل زیرا برکسه شیطان رجیمدن حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه التجا ایتمسه وانك شرومکرندن قاچوب اول پادشاه کریمك طاعتی طریقنه کتمسه اول شیطانك مکرودغاسندن خلاص اوله مز وحضرت حقك عون وعنایتی اولمیه کسه انك شروفسادندن نجات بوله مز

﴿ مناظرهٔ مرغ باصیاد درترهب ودرمعنی ترهبی که مصطفی علیه الصلوة ﴾
﴿ والسلام نهی کرد از آن امت خودرا لارهبانیة فی الاسلام ﴾

بوسرخ شریف اول مرغ زیرکك صیادله ترهب خصوصنده مناظره ومباحثه قیلمسنك بیاننده در ودخی شول برترهبك معناسنده درکه مصطفی علیه السلام اول ترهبدن کندی امتنی نهی ایلدی بویله که لارهبانیة فی الاسلام یعنی اول حضرت علیه السلام بیوردیلرکه دین اسلامده رهبانیت یوقدر ورهبانیتك برمقدار تحقیقی جلد خامسده *در بیان آنکه قوله علیه السلام لارهبانیة فی الاسلام* سرخنده مرور ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ مرغ کفتش خواجه درخلوت مایست * دین احمد را ترهب نیك نیست * ازترهب نهی کردست آن رسول * بدعتی چون درکرفتی ای فضول) مرغ اول سبزه پوش اولان وترهب وتزهد قیلان صیاده ایتدی ای خواجه خلوتده طورمه دین احمدا ایچون ترهب نیك دکلدر یعنی دین احمدیده ترهب قیلمق ونا سدن منقطع اولمق ایو ومقبول دکلدر زیرا اول رسول خدا ترهبدن نهی ایتمشدر پس ای فضول سن بوبر بدعتی نیچون طوتدك ودین اسلامده مقبول اولمین رهبانیتی نه دن اوتری اتخاذ ایتدك ﴿ مثنوی ﴾ جمعه شرطست وجماعت درنماز * امرمعروف وزمنکر احتراز * رنج بدخویان کشیدن زیرصبر * منفعت دادن بخلقان همچوابر) دین اسلامده اولنه جمعه شرطدر ونمازده جماعت اولمق هم شرطدر امرمعروف ومنکردن احترازهم شرطدر جمعه یی ترك قیلان وتارك جماعت اولان کسه نك اسلامی درست وصحیح اولمز زیرا حضرت نبی علیه السلام (الجمعة حق واجب علی کل مسلم فی جماعة الا اربعة عبدا مملوکا اوامرأة اوصبیا اومریضا) رواه طارق شهاب وجماعت سنت مؤکده در اکر برقوم آنی ترك ایلسه لر انلرله مقاتله ایتمك جائز اولور واکر برکسه ترك ایلسه یاضرب شدید ویاحبس مدید لازم کلور جماعتله نماز قیلنجیه دك وامرمعروف ونهی منکر ایلمك فرض کفایه در البته برشهرده امرمعروف ونهی منکر ایلمکه برکسه مستحق اولسه اکا امرمعروف ایتمك ومنکردن دخی نهی ایتمك واجب اولور پس مسلم اولنه جماعت ایچره اولمق وبدخولرك صبری آلتنده رنجی چکمك خلایقه ابرکبی منفعت ویرمك لازمدر نته کم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردی (الذی

يخالط الناس و يصبر على اذاهم خير من الذى لايخالط الناس ولا يصبر على اذاهم)
﴿ مثنوى ﴾ خير ناس ان ينفع الناس اى پدر * گرنه سنكى چه حريفى با مدر)
اى پدر ناسك خيرلوسى ناسه نفع ايلكدر اكر سنك دكل ايسك مدر ايله نه حريفسن
مدر كسك پارهسنه ديرلر بو بيت بو حديث شريفه اشارت اولور قال عليه السلام
(خير الناس انفعهم للناس) رواه القضاعى عن جابر رضى الله عنه يعنى ناسك خيرلوسى
اولدركه ناس ايچنده اوله وناسه يا صنعتله و يا علم ومعرفتله و يا ارشاد و نصيحتله
منفعت قيله اكر سن حجر مثابهسنده دكل ايسك بو حجر و مدرله نيچون حريف
ومصاحب اولورسن ﴿ مثنوى ﴾ درميان امت مرحوم باش * سنت احمد
مهل محكوم باش) كل بر و امت مرحومه اورتهسنده اول حضرت احمد عليه
السلامك سنتنى قومه محكوم اول بو امت محمد مرحومهدر كما قال عليه السلام (امتى
هذه امة مرحومة ليس عليها عذاب فى الآخرة انما عذابها فى الدنيا الفتن والزلازل
والقتل والبلا) رواه البيهقى فى شعب الايمان عن ابى موسى وقال عليه السلام (امتى
امة مرحومة مغفورلها متاب عليها) رواه الحاكم فى الكنى عن انس رضى الله عنه
وسنت سنيهٔ احمدى اولدركه اكا تابع اولان ترهب واعتزال قيليه امت مرحومه سنك
ايچنده اوله وانك حكميله محكوم اولوب الف ومألوف اوله وناسله مخالطه قيله
﴿ مثنوى ﴾ درجوابش كفت صياد اى عيار * نيست مطلق اين كه كفتى
هوشدار * هست تنهايى به از ياران بد * نيك بد چون نشيند بد شود) پس
صياد اول مرغ زيركه جواب ويرمكلكده ديدى اى عيار بو سوز بكه ديدك
مطلق دكلدر هوش طوت بعض نسخهده صياد اى عيار يرينه صياد عيار واقع
اولمشدر يعنى چونكم اول مرغ زيركدن اول كياه ايچره مخفى اولان صياد بو مخالطه
ومصاحبته متعلق اولان سوزلرى كوش ايتدى اكا جواب ويرمكلكده اول صياد
عيار ديدى اى قوش بو سوزلرى سن ديرسن مطلق دكلدر بلكه مقيددر هوش طوت
سن عموم ناسله صحبت قيلمق وانلر ايله انيس وجليس اولمق لازمدر ظن ايلمش سن
لكن بو ظن عين خطادر تنهالق ياران بد دن يكدر ايو كسه بد كسه ايله اوتورسه
بد اولور يعنى هر كسله صحبت قيلمق ايو دكلدر ياران بد ايله مصاحبت قيلمقدن
خلوت نشين اولمق وفرد و يكتا اوتورمق نيجه وجو هله اولى و بهتردر انكيچون كه
برايو كسه برقبيح و بدخو كسه ايله اوتورسه لابد اول ايو كسه هم بدخو اولور واول
بدو قبيح اولان كمسهنك خويى اكا سرايت قيلوركه صحبت مؤثره وطبيعت سارقهدر
وشى مقارننك حكمنى اخذ ايلر انكيچون حضرت نبى عليه السلام بيورر (مثل
الجليس السوء كنافخ الكير اما ان يحرق ثيابك واما ان تجد منه رايحة خبيثة)
﴿ مثنوى ﴾ كفت عقل هر كرا نبود رسوخ * پيش عاقل او چو سنكست وكلوخ)

اول صياد عيار اول مرغه بنه ديديكه اى مرغ شوخ هر كيمككه عقلنده تمكين
ورسوخ اولميه اول كمسه عاقلك قتنده سنك وكلوخ كبيدر انك كبى متلون
وبى وقار كمسه ايله صحبت قيلمقدن سنك وكلوخله صحبت قيلمق هزار بار اولايدر
﴿ مثنوى ﴾ چون حمارست آنكه نانش امنيست * صحبت او عين
رهبانيست * موش او سوى علف باشد چو خر * بكذر ازوى تا نكنى بى خبر * زآنكه
غير حق همه كردد رفات * كل آت بعد حين فهو آت) حماركبيدر اول كمسه كه انك
آرزوسى نان وطعامدر انك صحبتى رهبانيتك عينيدر اول كمسهنك هوشى خر كبى
همان علف جانبنه اولور اول كمسهدن كذر وفراغت ايله تاكه اول خر سيرت ادان كبى
خبرسز قاليهسن زيراكه حضرت حقدن غيرى جميعا رفات اولور هر كليجى
برچيند نصكره پس اول كليجيدر يعنى هر شول كمسهنك كه روز وشب آرزو
ومشتهاسى نان وغدا اوله اول كمسه فى المثل حمار كبيدر آنكله مصاحبت عين رهبانيتدر كه
دين اسلامده آنك ايله صحبت ايلمك يوقدر زيرا انك هوشى خر كبى علف جانبنه
اولور اويله كمسهدن كيچ تاكه بى خبر قاليهسن وبى معرفت اوليهسن زيرا حق
تعالى دن غيرى هر نه قدر شئ وار ايسه دوكلسى چوريمش اولور وفنا بولور وهر كلهجك
بعد حين كلمش حكمندهدر وهر اولهجق اولمش حكمندهدر انكيچون حق تعالى
حضرتلرى (كل من عليها فان) بيورى يعنى ديمدى وصيغهٔ مستقبل ايله ايراد ايلديكه
هر فانى اولهجق همان فانى اولمش حكمندهدر ﴿ مثنوى ﴾ هرچه جز آن وجه
باشد هالكست * ملك ومالك عكس آن بت مالكست) هر نه شئ كه اول وجه
باقيدن غيريدر هالكدر ملك ومالك اول بر مالكك عكسيدر يعنى هر نه شئ كه اول
وجه حقيقيدن غيرى اوله الان من حيث الحقيقه هالكدر وحالا موجود كورنمسى
سراب ونمايش آب قبيلندندركه وجودلرى حقيقى دكلدر نقدر ملك مجازى ونقدر
مالك مجازى وار ايسه جملهسى اول مالك حقيقينك عكس وسايهسى كبيدر
﴿ مثنوى ﴾ كرچه سايه عكس شاخست اى پسر * هيچ از سايه نتانى خورد بر
* هين ز سايه شاخ را ميكن طلب * در مسبب رو حذر كن از سبب) اكرچه سايه
شاخك عكسيدر اى پسر ليكن هيچ سايهدن ميوه يمكه قادر اوله مزسن آكاه اول
سايهدن شاخى طلب ايله مسببه كيت سببدن حذر ايله يعنى بو كائنات فى المثل سايه كبيدر
وجناب حق شاخ كبيدر پس اى پسر بو ظلال كائنات اكرچه حق سبحانه وتعالى
حضرتلرينك عكس واثريدر هيچ سايهنك وجودندن ميوه يمكه قادر اولمديغك
كبى بو كائناتك وجودندن دخى نفع وفائده بولمغه قادر اولمزسن پس لازم كلديكه
آكاه اولوب بو سايهٔ كائناتدن كذر قيلوب بونك موجدنى طلب قيلهسن اكر عاقل
ايسك بو عالم اسبابدن حذر ايدوب مسببه كيت و بو اسباب ووسائلدن نظرى قطع

ایدوب موجود حقیق جانبنه سیرایت ﴿ مثنوی ﴾ یارجسمانی بود ر وبش مرك
* صحبتش شومست باید کردترك * حکم اوهم حکم قتل او بود * مرده اش خوان
چونکه مرده جو بود) جسمانی اولان یارانك روبی مرکدر یعنی جسمانی اولان
یارك توجهی لابد موت وفنا جانبنه در انك صحبتی شومدرانی ترك ایلمك کرکدر اول
یار جسمانینك حکمی هم انك قتلنك حکمیدر اکا مرده اوقو چونکم مرده جو اوله
پس دنیا مرده حکمنده در وطالب دنیا هم مرده حکمنده در انکیچون حضرت
نبی علیه السلام ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یارسول الله قال اهل الدنیا
بیوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ هرکه با این قوم باشد راهبست * که کلوخ وسنك
اوراصاحبست * خودکلوخ وسنك کس راره نزد * زین کلوخان صدهزار آفت
رسد) هرشول کسه که بوقومله اوله راهبدر که کلوخ وسنك اکا مصاحبدر خود
کلوخ وسنك کسه نك یولن اورمدی امابو کلوخلردن صدهزار آفت ایریشور
یعنی هرشول کسه که بو مرده دل وقلبی حی ولایتمدن غافل اولان قومله مصاحب
اوله راهب اولدرکه کلوخ وسنك مثابه سنده اولان جاهل ونادان طائفه سی اکا
مصاحبدرکه بونلرك هر بریسی محرومدرکه بی فهم بی خبرلردر معهذا نیجه
کسه لرك یولن اوررلر وانی حیات جاودانیدن محروم قیلورلر جامد اولان کلوخ وسنك
خودکسه نك یولنی اورمدی و برکسه یی اضلال ایدوب طریقدن دور قیلدی
امابوسنك وکلوخ مثابه سنده اولان غافل نادانلردن سالك راه حقه نیجه یوزبیك
آفت ایریشور و بونلرله مصاحبت ایلینك باشنه نیجه بلا ومحنت کلور ﴿ مثنوی ﴾
کفت مرغش پس جهاد آنکه بود * کین چنین رهزن میان ره بود * از برای حفظ
و یاری ونبرد * بره ناایمن آید شیرمرد * عرق مردی آنکهی پیداشود * که
مسافر همره اعداشود) قوش چونکم ترهب اختیار ایلین مردصیادك سوزنی
کوش ایتدی اکا جواب ویروب دیدی پس ای خلوت وعزلتدن حظ ایلین راهب
جهاد اول زمان صحیح اولورکه بونجلین رهزن یول اورته سنده اوله حفظدن
و یار بلقدن وجنکدن اوتری شیرمرد اولان کسه ناایمن اولان یوله کلورکه انك
شیرمردلکی ظاهر اوله و باقوه اولان صنتلرفعله کلوب یرامردلك عرقی اول زمانده
پیدا اولورکه مسافرهمره اعدا اوله مادامکه برمسافر اعدایه مقارن اولمیه آنك
مردلکی نه دن ظاهر اولور وانك دلیرودلاور اولمسی نه سبیله عیانه کلور ﴿ مثنوی ﴾
چون نبی السیف بودست آن رسول * امت او صفدر انند وفحول) اول رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم چونکم نبی سیف اولمشدر یعنی انا النبی بالسیف
وانا القتول الضحوك قولنك موجبنجه اول حضرت نبی بالسیف اولدی وکفار
وفجارله غزا وجهاد قیلدی بلکه اول حضرتك وجود شریفی هم الله سیوفندن

برسیف مسلول اولدی کما قال کعب بن زهیر رضی الله عنه (بیت) ان الرسول
لسیف یستضاء به * مهند من سیوف الله مسلول) اول حضرتك امتی وتابع سنتی
اولان بهادرلر دخی صفدرلر وفحللردر صفدر پهلوانه وفحل ارککه دیرلر یعنی
پهلوان وارکك ارلردر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ مصلحت دردین ما جنك وشکوه
* مصلحت دردین عیسی غار وکوه) بزم دینمزده مصلحت جنك وشکوه در امادین
عیساده مصلحت غار وکوهدر یعنی بودین محمدیده اصل مصلحت یا جنك صوری
و یاهیبت صوریدر و یاخود جنك معنویدر جنك معنوی مثلا نفسله وشیطانله
جنك وحرب ایلمك وانلره مهیب ودلاور کورنمکدر وفاسق وفاجر اولان طائفه
ایله دخی لسان ایله مجادله قیلق وانلره نصح و پند ویرمك هم جنك معنویدر اما عیسی
دیننده اصل مصلحت ناسدن منقطع اولوب طاغلره کتمك ومغاره لر ایچره خلوت
وعزلت اختیار ایتمکدردین اسلامده بوایسه جائز دکلدر بلکه مصلحت بین الناس
اولوب نفسله واعدای دین ایله مجاهده قیلمقدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت آری که
بود یاری وزور * تابقوت برزند برشر وشور * چون نباشد قوتی پرهیز به * درفرار
لایطاق آسان بجه) اوصیاد سبزپوش چونکم اول قوشدن بوکونه کلماتی ایشندی
اکا جواب ویروب ایتدی بلی اکر حضرت حقدن یارلق وزور اوله واهل حق
اولنلر دخی معاونت قیله وقوت ویره تاکم قوتله اول مجاهد اولان کسه کندیسنی
شر وشوره اوره واهل شرت واصحاب ضلالتله مقابله قیله وانلرله مجادله ایلمکه
قادر اوله چونکم برقوت اولمیه انسان کندیسنی شر وشوره اورمقدن پرهیز ایتمك
اولی واصحاب ضلالته مقابله ایتمکدن محل آخره نقل احریدر چونکم برقومله مقابله
ومجاهده ومجادله ایلمکه قوت اولمیه لایطاق اولان شیدن فرار ایلمکده آسان
صیچره که * الفرار مما لایطاق من سنن المرسلین * دینلمشدر اکثر اولیا وعلما مقابله قیلمغه
طاقتلری اولمدقده و برقومه نصح وارشاد تأثیر قیلمدقده اول قومدن قاچمشلر
ولایطاق اولان شیدن فرار ایلمك سنن مرسلیندندر دیو اول یردن برآخر یره
کوچمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ کفت صدق دل بباید کاررا * ورنه یاران کم نیاید یاررا
* یارشو تا یار بینی بی عدد * زانکه بی یاران بمانی بی مدد) چونکم مرغ صیاد سبز
پوشدن بوکلامی کوش ایتدی اکا دیدی ای زاهد کار وعمله صدق دل کرکدر
یوخسه یاران یاره کم کلمز و بریار صادقه معین وظهیر اکسك اولمزسن صدقله یار
اول تا خلقدن بی شمار یار کوره سن زیراکه یارانسز مددسز ودرمانسز قالورسن
انسان مدنی الطبعدر بری برینه محتاج اولمقدن خالی اولمزسن صدقله یار اولمسك
سکا دخی کسه صدقله یار اولمز وسکا معاونت ومظاهرت قیلمز ﴿ مثنوی ﴾
دیو کرکست وتو همچون یوسفی * دامن یعقوب مکذار ای صفی * کرك اغلب آنکهی

کیرابود * کرزمه شیشك بخود تنهارود) فی المثل شیطان کرکدر وسن یوسف کبی سن پس ای صفی یعقوب پیغمبرك دامنی الکدن قومه کرك اغلب کوسفندی اول زمان طوتیجی اولور که رمه دن شیشك جدا اولوب تنها کیده بو بیتلر بو حدیث شریفك مضمونه اشارت اولور قال صلی الله تعالی علیه وسلم (ان الشیطان ذئب الانسان کذئب الغنم یأخذ الشاة القاصیة والدانیة فایاکم و الشعاب وعلیکم بالجماعة والعامة والمسجد) رواه احمد عن معاذ رضی الله عنه پس بو حدیث شریفك مفهومی اوزره شیطان فی المثل ذئب انساندر وسن یوسف کبی سن لازم کلدیکه سکامانند یعقوب اولان مرشدك دامنی وصحبتنی ترك ایلیه‌یه‌سن زیراقورد غالبا اول زمانده غنمی طوتیجی اولور وانی صید قیلور که سوریدن شیشك جدا اولوب تنها و یکتا کیده وجماعتدن آیریلوب باشقه باشنه سیرایده شیشك انواع غمدن برنوعدر فارسیده وترکیده هم شیشك دیرلر ❊ مثنوی ❊ آنکه سنت باجماعت ترك کرد * درچنین مسبع نه خون خویش خورد) اوکه جماعتله سنتی ترك ایلدی بویله مسبعه کندی خوننی یمدیمی بوقرردرکه یدی یعنی شول کسه که حضرت نبی علیه السلامك سنت سنیه‌سنی جماعتله ترك ایلیه وحضرت رسولك سنتنه کتمیه وجماعت مسلمینه هروجهله موافقت ایتمیه اول کسه بونك کبی محل سباع اولان دنیاده لابد کندی قاننی یر و بوکونه دیو وددمکانی اولان عالم طبیعتده کندیسنی هلاك ایدر ❊ مثنوی ❊ هست سنت ره جماعت چون رفیق * بی ره و بی یارافتی در مضیق) فی المثل سنت راهدر وجماعت رفیق کبیدر یولسز و یارسز مضیقه دوشرسن یعنی رسولك سنت سنیه‌سی حضرت حقه موصل هرراه مستقیمدر وآنك اوزرینه سالك اولان جماعت مسلمین رفیقلر کبیدر یولسز ویارسز اولسه‌ك لابد مضایقه‌یه دوشرسن وضلالت وغوایت ورطه‌لرینه کرفتار اولوب شاشرسن ❊ مثنوی ❊ راه سنت باجماعت به بود * اسب باسبان یقین بهتر دود) چونکم حقیقت حال بودر سنت یولی جماعتله بهتر اولور یقین بودرکه اسب اسبلرله خوشترکیدر یعنی یقین بودر براسب بریوله یرقاچ اسبلرله کتسه لابد خوشتر کیدر امابالکز کتسه اوقدر خوشتر کتمز سنت یولنه دخی برکسه نیجه رفقا وهمراهله کتسه خوشتر وآسوده‌ترکیدر ❊ مثنوی ❊ لیك هر کمراه راهمره مدان * غافلان خفته را آکه مدان * همرهی راچوکز و یابی مدد * همدل وهمدرد وجویان احد) اکرچه طریق حقه کتمك وسنت یولی اوزره سیرایتمکه همراه لازمدر ولیکن هر کمراهی همراه بیله وصورتا اهل هدایت و باطنا معدن ضلالت اولنلری کندیکه رفیق وهمدم قیله خفته اولان غافللری آکاه بیله که بیدار شکلنده چوق غافل وخفته واردرکه بحسب الظاهر کندیسنی آکاه

و پر انتباه کوستررولیکن معنیده خفته و کمراهدر بوطریق الهیده برهمراه ایسته که اندن مدد بوله‌سن همدل وهمدرد وجویان احد اوله‌سن یعنی شول برهمراهی ایسته که اول همراه سنکله یکدل اوله وهمدرد اوله واحد وصمد اولان خدای تعالی‌یی همیشه طلب قیله ❊ مثنوی ❊ همرهی نی کوبود خصم خرد * فرصتی جوید که جامهٔ تو برد * می‌رود باتو که یابد عقبهٔ * که تواند کردت انجا نهبهٔ * باتو میکردد برای سودخویش * هین منوش ازنوش اوکان هست نیش) شول برهمراه دکل که اول خصم خرد اوله برفرصت استیه که سنك جامه‌کی ایلته سنکله بیله کیده که برعقبه بوله که اندەسنی نهب وغارت ایلیه سنکله طولنور کندی نفعندن اوتری صقین انك نوشندن ایچمه که اول نیشدر یعنی طریق الهیده لابد همراه کرکدر دیدیکم شول بریار وهمراه دکلدر که اول عقلك وخردك خصم ودشمنی اوله و برفرصت استیه که سنك جامهٔ دیانتکی ولباس تقوی وطاعتکی قاپه وسنی لباس ادب وتقوادن برهنه وعاری ایلیه وسنکله بیله همراه و بیله کیده تاکم سنك یولکده برعقبه بوله‌وسنی صعب وشدیدشینه مبتلا کوره که اول حینده سنی نهب وغارت ایلمکه قادر اوله هماندمکه سنی نهب وغارت ایلمکه برفرصت بوله فی الحال فرصتی کچرمیوب سندن مرادنی حاصل قیله انك کبی همراه سنکله مجرد کندی سود ونفعندن اوتری طولنور آکاه اول زنهار انك نوشندن نوش ایتمه زیرا معناده انك نوشی نیشدر وانك مقارنتی مهلك دین ومبطل کیشدر ❊ مثنوی ❊ یار بوداشتردلی چون دید ترس * کویدت بهررجوع ازراه درس * یار را ترسان کند اشتردلی * اینچنین همره عدودان نی ولی) ویاخودشول برهمره دکلدرکه اشتردل اوله چونکم خوف وترس کوره سکا راهدن رجوع ایلمکدن اوتری درس دیه‌یاری اشتردللکندن ترسان ایلربونك کبی همراهی دشمن بیل ولی بیله واشتردل صورتا جسور و باطنا قورقق وائیم اولان کسه‌یه دیرلر یعنی یاخود بوطریق الهیده شول برکسه‌یه همراه اولمه که اول کسه دوه کبی قورقق وضعیف القلب اوله که بوطریق الهیده کندی خوفندن سکا طریق الهیدن رجوع ایلمکدن اوتری درس سو یلیه وراه حقه ایلرو کیتمکدن سنی عوق ومنع ایلیه بویله همراهلر اشتردل اولدقلرندن وضعف قلبه مبتلا کلدکلرندن کندی یارنی دخی خائف وترسان ایلرو بو یوله سلوك ایلرسك سنك عرضکه ومالکه نقصان کلور وجسمك دخی ریاضت وعبادتله نیجه آفت ومحنتلره مبتلا اولور پس بو یوله کیتمکدن کندیکی جاه ومال کسبنه مشغول ایتمك یکدر دیر بونجلاین یولداشی سن دوست بیله دشمن بیل ❊ مثنوی ❊ یاررا ازراه مردان راهزن * مرد نبود آنکه افتدز یرزن) یاری اول راهزن یولندن ایلتور مرد اولمز اول کسه که زن التنه

دوشه یعنی اول یول اوریجی وطریق حقه مائل اولانی منع قیلیجی یاری یولدن کیدرر وکندی تحت تصرفنه الور پس اردکلدر شول کمسه که زن کبی اولان نفسك واهل نفسك تحت تصرفنه دوشه واول نه دیرسه اکا مطیع ومنقاد اوله ﴿ مثنوی ﴾ راه جانبازیست درهر غبشهٔ * آفتی دردفع هر جان شبشهٔ * راه دین زان رو پراز شور وشرست * که نه راه هر مخنث کوهرست * درره این ترس امتحانهای نفوس * همچو پرو یزن بتمیز سپوس) بو یول جانبازاق یولیدر هر بر غیشه ده هر برجان شیشه نك دفعنده بر آفت واردر دین یولی اول یوزدن شور وشردن پردر که هر مخنث کوهرك یولی دکلدر بو یولده بوترس نفوسك امتحانلری بدر کپکك تمیزینه الك کبی غیشه شیشه وزنی اوزره حصیر قامشی و بر نوع اوتلقدر که اندن چوال ایلرلر وسازلق معناسنه هم کاور ومیشه لك دخی دینور وغیشه مصرع ثانی به مصروف اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که بوحق یولی جانبازلق یولیدر بویله جان بذل ایدنلر کیدرلر و بو یوله کیدنلر اولارك جان وتن ایدرلر بو یولده هر میشه لکده هر دل شیشه نك دفعی خصوصنده بر آفت واردر چن برجان ودلی شیشه کبی ضعیف اولان کمسه بو یوله کنسه انك اوکنه بر آفت کاور واول آفتی کوردیکی کبی اول شیشه دل فی الحال بو یولدن رجوع ونکول قیلور بو دین اول سببدن شور وشردن پردر و بلا وخطردن طلودر که هر مخنث کوهرك بو سببدن یولی دکلدر بلکه هر دلیر ودلاور اولان عاشق وصادقلرك یولیدر پس بو یولده بو خوف وخطر نفوسك امتحانلری بدر الك اوندن کپکك تمیز ایلسنه امتحان وآلت اولدیغی کبی نته کم الك کپکی اوندن تمیز ایدوب جدا ایلر بو خوف وخطر هم بو یولده چوق نفوسنی سپوس کبی آیروب جدا ایدر ﴿ مثنوی ﴾ راه چه بود پر نشان پایها * یارچه بود نردبان رایها) راه نه اوله پایلرك پرنشانی اوله یار کیم اوله رایلرك نردبانی اوله حق تعالی یه موصل اولان یول نه اوله دیرایسك انبیا واولیانك پایلریله پرنشان اولان یولدر اکر بو یولده یار کیم اوله دیرایسك رایلرك نردبانیدر که هردم سنك عقل ورأیکی بر مرتبه زیاده ایلیه وسنی دائما عروج وترقی ایتدرمکه سبب اوله ﴿ مثنوی ﴾ کیرم آن کرکت نیابد زاحتیاط * بی زجمعیت نیابی آن نشاط) طوتلم که اول کرك سکا کلیه احتیاط جهتندن جمعیتسز اول نشاطی بوله مزسن بو بیت شول کمسه لر طرفندن ناشی اولان سؤال مقدره جواب اولور که انلر دیرلر بزم همراهه ودلیل پرانتباهه احتیاجمز یوقدر و بزم ذئب انسان اولان شیطاندن قورقومز واضطرابمز یوقدر زیرا بز زیاده احتیاط ایلیوب جمله دن پرهیز قیله رز بویله سویلین کمسه لره جواب و یروب بیوردیلر فرض ایدلم که اول انسان کرکی شیطان سنك کمال رأی واحتیاطکدن اوتری سکا کلیه وسنی اغوا

واضلال قیلیه سن جمعیتسز اول روحانی اولان نشاطی وحقانی اولان ذوق وانبساطی بوله مزسن واهل صفا جمعتنده اولان سرور وحبوره تنهارولکده نائل اوله مزسن ﴿ مثنوی ﴾ آنکه تنها در رهی اوخوش رود * بارفیقان سیراو صد توشود) اول کمسه که تنها بر یولده اوخوش ولطیف کیدر آنك سیری رفیقلرله یوزقات اولور یعنی راه حقه اول کمسه که منفرد اولدیغی حالده خوش کیده رفقا ایله کتدیکی زمانده انك سیر وسلوکی یوزقات اولور وجماعتله نشاط وسروری دخی ارتق اولور ﴿ مثنوی ﴾ باغلیظی خرز یاران ای فقیر * ورنشاط آید شود قوت پذیر * هر خری کز کاروان تنها رود * بروی آن ره ازتعب صدتو شود * چند سیخ وچند چوب افزون خورد * تاکه تنها آن بیابان را برد) ای فقیر خره غلظت وحماقتله کندی یارانندن نشاط کاور وقوتپذیر اولور یعنی حمارك طبعنده بویله غلظت وکثافت وارایکن یله کندی جنسدن اولان یارلرندن قوتپذیر اولوب نشاطه کاور و بویله کسلسز وفتورسز روان اولور اما هر برخر که کارواندن تنها کیدر اول یول تعب وزحمتدن اول خر اوزره یوز قات اولور برقاج سیخ و برقاج چوبی افزون یرتاکم اول خر تنها اول بیابانی قطع ایلیه سیخ بونده بزلنکج معناسنه در فی الواقع خرلرك طبعنده بوخاصیت واردر که البته یوله تنها کتسه کسل اوزره کیدر اما برقاج کندی جنسیله کتسه قوت ونشاط اوزره کیدر ﴿ مثنوی ﴾ مرترا میکوید آن خرخوش شنو * کرنهٔ خر همچنین تنها مرو * آنکه تنها خوش رود اندر رصد * بارفیقان بی کمان خوشتررود) تحقیقا سکا اول تنها کیدن خرلسان حالله دیرانك نصیح و پندنی خوش ایشت اکر خر دکل ایسك بونجلاین تنها کتمه تاکم بوراهده کسل وفتورله سیر قیلیه سن وسیخ وچوبه محتاج اولمیه سن اول کمسه که یول کوزتمکدن تنها خوش کیدر رفقاایله کمانسز خوشتر کیدر ﴿ مثنوی ﴾ هر نبیٔ اندرین راه درست * معجزه بنمود وهمراهان بجست) هر برنبی بودرست وراست اولان یولده معجزه کوستردی وهم اهل راه ایستدی یعنی هیچ برنبی اولمدی که بودرست وراست اولان یولده تنهارو اوله و بی همراه منفردا سیر وسفر قیله بلکه هر برنبی بوخلقه معجزه و بینه کوستروب بونلردن رفقا وانصار طلب ایلدیلرنته کم حضرت عیسی علیه السلام (من انصاری الی الله) دیدی بوجمله ناسدن (قال الحوار یون نحن انصار الله آمنا بالله واشهد بانا مسلمون) دیدیلر پس هر پیغمبر کندیلره بوناسدن یار ومعین طلب ایلدیلر بوندن معلوم اولدیکه بو یوله جماعتسز وهمراهسز کیدلمز نته کم مشهور مثلدر یالکز طاش دیوار اولمز و یالکز دیوار اوزره هم سقف خانه طورمز ﴿ مثنوی ﴾ کرنباشد یاری دیوارها * کی برآید خانه وانبارها * هر یکی دیوار اکر باشد جدا *

سقف چون باشد معلق درهوا) اکر دیوارلرك بر برینه معاونت و یارلغی اولمیه
خانه وانبارلر کبی بوقارو کلور مثلا هر بر دیوار اکر بربرندن جدا اوله سقف
هواده معلق نیجه اولور یعنی لابد برخانه‌نك وجود نه وسقف خانه‌نك قیامنه برقاج
دیوارلازمدر تاکه اول خانه‌نك سقفی اول دیوارلرك سببیله قائم اوله ودیوارلره دخی
طاشدن وکرپجدن طاشلرك وکرپجلرك بربره جمع اولمسی وبری برلیله اتحاد
واتصال قیلمسی لازم اولور که بنیان مرصوص وجوده کله و برنیجه دیوار اول
طاشلرك بربره مجتمع اولمسندن بنا اولنه پس (المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه
بعضا) حدیثنك موجبنجه مؤمن مؤمنه یار ومعین اولسه و برنیجه سی اتفاق واتحاد
قیلسه بعضی بعضیسنی شد ایلیوب بنیان مرصوص کبی اولور و بری برلرینه قوت
ومعاونت ویرر ﴿ مثنوی ﴾ کرنباشد یاری حبر وقلم * کی فتد بر روی کاغد
یارقم * این حصیری که کسی می کسترد * کرنه پیوندش بهم بادش برد) اکر
حبر وقلمك یارلغی اولمیه کاغدلرك یوزی اوزره قچن رقم واقع اولور حبر بونده
مرکب معناسنه در کاتب معناسنه دخی اولسه جائزدر یعنی اکر مرکبله قلمك بری
بریله یارلغی اولمسه ویاخود قلم کاتبه معاونت قیلمسه کاغدلرك یوزی اوزره خط
ورقم قچن واقع اولوردی بومقرردر که اولمزدی بو بر حصیر که برکسه دوشر
اکرانی بری برینه پیوند ایتمیه سن انی باد ایلتور بوهم وجهدر اکرانك بری برینه
پیوندی اولمیه بادانی کیدرر وپریشان ایلر یعنی شو برحصیر که برکسه انی یراوزرینه
دوشر اکرانك قاشلرنی بوریاباف اولان کسه بری برینه متصل قیلمسه یل انی
پریشان ایلردی بوندن معلوم اولدی که برنیجه شیئك بربره مجتمع اولمسی بری برینه
قوت ویرر ایمش پس طالب حق اولان سالکلرك دخی بری بریله اتفاق واتحاد
قیلالری جمله سنه هروجهله قوت ومتانت ویرر ﴿ مثنوی ﴾ حق زهر جنسی
چوزوجین آفرید * پس نتایج شدز جمعیت پدید) حق سبحانه وتعالی هر بر جنسدن
چونکه زوجین خلق ایتدی پس نتیجه‌لر جمعیتدن پدید اولدی یعنی (ومن کل شیء
خلقنا زوجین لعلکم تذکرون) آیت کریمه سنك موجبنجه ودخی (سبحان الذی
خلق الازواج کلها مما تنبت الارض ومن انفسهم ومما لا یعلمون) نص شریفنك
حسبنجه حق تبارك وتعالی هرشیئی جفت یراتمشدر اصلا بك شیء یراتمامشدر
بالکلیه حق تعالی یه مخصوصدر اماغیرلره بری بریله مزدوج اولمق واجتماع
قیلمق لازمدر زیرا نتیجه‌لر لابد جمعیتدن ظاهر اولور و برقاچ شیئك بربره
جمع اولمسندن برنیجه شیء وجوده کلور ﴿ مثنوی ﴾ او بکفت واو بکفت
ازاهتزاز * بحثشان شد اندرین معنی دراز) او دیدی واو دیدی اهتزاز
جهتندن انلرك بحثی بومعناده دراز اولدی اهتزاز حرکت واضطراب

معناسنه در مصرع ثانی یه صرف اولنیوب مصرع اوله دخی صرف اولنسه
جائزدر بوتقدیر اوزره معنی حرکت واضطراب جهتندن اول قوش جمعیت
خصوصنده اولان دلائل و براهینی سویلدی وجلوتی خلوت اوزره ترجیح ایلدی
واول صیاد هم خلوت وعزلت خصوصنده اولان براهین ودلائلی سویلدی
وعزلت وخلوتی خلطت وجلوت اوزره ترجیح ایلدی الحاصل بونلرك بحثی
بومعناده اوزون اولدی زیرا بریسی خلوتی جلوت اوزره تفضیل وترجیح قیلدی
و بریسی دخی جلوتی خلوت اوزره تفضیل وترجیح قیلدی وهر بریسی کندی
مذهبنی تأیید ایلکده طول ودراز بحثلر ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ مثنوی را چابك
ودلخواه کن * ماجرا را موجز وکوتاه کن) ای مولانا مثنوی یی چابك ودلخواه ایله
ماجرایی موجز وکوتاه ایله خطاب تجرید قاعده سی اوزره کندی وجود
شریفلرینه دریعنی ای مولانا مرغ ایله صیاد ماینده واقع اولان ماجرایی
موجز ومختصر ایله ومثنوی شریفی ثقیل وکران ایتمه تانیجه کسه‌لرك قلبنه طول
کلامدن ملالت وسآمت کلمیه بلکه چابك وکوکل استدیکی ایله تاکه بوکلامه طالعه
قیلان کسه‌لرك قلبی بوندن نفرت قیلمیه ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازان کفتش که کندم
آن کیست * کفت امانت از یتیم بی وصیست * مال ایتامست امانت پیش من *
زانکه پندار ندمرا مؤتمن) بوقدر مباحثه ومناظره دنصکره اول صیاده دیدیکه
بوسنك اوکنده اولان بغدای دانه‌لری کیمك ملکی ولاقیدر جواب یروب دیدی
بی وصی اولان یتیمدن امانتدر بنم اوکمده اولان امانت مال ایتامدر زیراکه بوناس
بنی مؤتمن ظن ایدرلر صیاددن مراد بونده شول کسه اولور که آنك ظاهری سبز
واطیف اوله ونعمت ودولت وتشرفله انده نیجه ایتامك وخلق وایتامك مالی مودع
وامانت اوله وآنك باطنی قهر الهی وغضب ربانی اوله ومرغدن مراد ملك وماله
حریص اولان وحظ نفسی طلب قیلان کسه اولورکبی برملك وماله حریص
اولان ونفسنك مشتهاسنی طلب قیلان کسه بر کسه‌نك قتنده یامال ایتامی
و یاخود ارزاق خلق وانامی کورسه فی الحال انی اکل وبلع ایتمکه حریص اولور
وآنی اخذ ایتمکه طمع قیلور ودیرکه بونی بکا ویر شمدیلك ضرورتمی دفع قیلم
و برقاج کون بوندن فائده ونفع ولم ﴿ مثنوی ﴾ کفت من مضطرم ومجروح
حال * هست مردار این زمان برمن حلال * هین بدستوری ازین کندم خورم *
ای امین وپارسا ومحترم) اول مرغ اول صیاده ایتدی بن مضطرم ومجروح
حالم مردار بوزمان بکا حلالدر آکاه اول بردستورایله بوکندمدن یم ای امین
وپارسا ومحترم یعنی چونکه اول مرغ حریص اول دانه‌لری کوردی وکندینك
اکا احتیاجی اولدیغندن کندیسنی مضطر بیلوب نفسی اکا بوکونه فتوی ویردی

واول كندينك نفسنك فتواسی اوزره ديدی بن مضطرم وخسته حالم پس فالضرورات تبيح المحذورات قولنك موجبنجه بوزمانده مردار وحرام بكا حلالدر امدی بنم اضطرارمدن آكاه اولوب بكا بردستور وير تاكم بو حق ايتام اولان كندمدن اكل وبلع ايلیم ای محترم اولان زاهد وامين بيلورسن كه حين ضرورتده بو كونه مرداری يمك جائزدر ديدی ﴿ مثنوی ﴾ كفت مفتئ ضرورت هم توی * بی ضرورت كرخوری مجرم شوی * ورضرورت هست هم پرهيزبه * ورخوری باری ضمان آن بده) اول صياد مرغه بو كونه جواب ويروب ديديكه ای مرغ مفتئ ضرورت هم سنسن يعنی ضرورته فتوی وِرن نفسكدر پس ضرورت صحيح اولمزضرورتسزاكر مردار وحرامی يرايسك مجرم اولورسن وجه آخر مفتئ ضرورت مرتبه‌سنی بيلان سنك قلبك وعقلكدر اكر ضرورتسز مردار وحرامی يرايسك لابد مجرم وعاصی اولورسن واكرضرورت دخی وارايسه هم مردار وحرامی يمكدن پرهيز ايلمك يكدر باخصوص كه اول مال يتيم اوله واكر اول مال يتيمی يرايسك وحق عبادی اخذايلر ايسك باری انك اوده كنی وير يعنی لابد اكر مال يتيم واكرحق عبيد بالضروری يمك لازم كلورسه اداسنه ضامن اول وحق تعالی سكا انك اداسنه هرنه قدر قدرت ويررسه انی ادا ايلمكه سعی قيل ديدی ﴿ مثنوی ﴾ مرغ پس در خود فرورفت آن زمان * توسنش سر بستد ازجذب عنان * چون بخورد آن كندم اندر فخ بماند * چند او يس والانعام خواند) چونكم مرغ بو سوزلری اول صياددن اشتدی پس اول زمان تفكر ايتدی واندیشه‌يه باتدی انك توسن نفسی جذب عناندن باشنی الدی يعنی انك تند وحرون اولان نفسی عنان عقلی جذب وضبط ايلين روحندن باشنی قورتروب اول دانه‌لری يمكه قصد ونيت ايلدی چونكم اول كندمی يدی فخ ايچره قالدی اول بو بلايه دوشدكدنصكره نيچه يس ونيچه والانعام اوقدی يعنی قوش اول دانه‌يی يدی وموت وهلاك فخنه دوشدكده نيچه يس ودخی نيچه سورة الانعام اوقومغه باشلدی تاكم اول حينده يس اوقومق وسورهٔ انعام اوقومق اكا نفع ويره ﴿ مثنوی ﴾ بعد درماندن چه افسون وچه آه * پيش ازآن بايست اين دود سياه * آن زمانكه حرص جنبيد وهوس * آن زمان ميكو كه ای فريادرس) عاجز قالدقدنصكره وبلايه مبتلا اولدقدنصكره افسون نه وآه نه يعنی افسون ايليوب اوقورسك وياخود آه واه قيلسك ايكيسی بله برابردر اول بلايه مبتلا اولمزدن مقدم كركدر بو دود سياه يعنی بو كونه آه ودود سياه قبل البلا لازمدر يوخسه بعد البلا بونك نفع وتأثيری اولماز اول زمانكه حرص وهوس درون دلدن حركت ايليه اول زمان ديكه ای فريادرس يعنی درونكده حرص وهوس حركت

ايلديكی زمانده ای فريادرس ديو حق تعالی‌يه دعا ايله والابعد وقوع البلا دعا ايلمك نه‌يی مفيد اولور ﴿ مثنوی ﴾ كان زمان پيش از خراب بصره است * بو كه بصره وارهد هم ازشكست) اول زمانكه بصره خرابلغندن اولدر بولايكه بصره كيرو قورتله هم اول شكستدن يعنی جناب حقه دعا وزاری ايلمك وقت وزمانی اول زماندر كه حرص وهوس حركت ايليه كه اول زمان حضرت حقه ای فريادرس ديو دعا ايله كه دين بصره‌سی حرص وهوا عسكرندن خراب اولميه بولايكه دين بصره‌سی هم اول شكسته لكدن قورتله وخلاص اوله واكر بصرهٔ دين حرص وهوس عسكريله خراب اولدقدنصكره فرياد وفغان ايلرايسك سكا نافع اولمزسنه كم بعد خراب البصره بغداد خليفه‌سنك امداد ايلمسی نفع قيلدی بو كلام بين الناس مشهور مثلدر يعنی چون بركسه برنسنه‌نك زمانی كچدكدنصكره اكا قصد وعزيمت قيلسه بعد خراب البصره ديرلر وآنك قصد وعزيمتك عبث وبيهوده اولديغنه بو مثل ايله كنايت ايدرلر ﴿ مثنوی ﴾ ابك لی يا باكئ يا ثاكلی * قبل هدم البصرة والموصلی) ای بنم باكيم وای ثاكلم بنم ايچون اغله بصره ايله موصلك خرابندن اول باكی اغليجی ثاكل اوغلی اولش اغليجی كسه‌يه ديرلر مؤنثی ثكلی در كه ثكلی اوغلی اولوب اغلين عورته ديرلر بو بيت دخی ضرب مثل اولور بلا كلمزدن اول انك دفعنه سعی ايلمكه وانكچون اغليوب فرياد ايلمكه ﴿ مثنوی ﴾ نح علی قبل موتی واعتفر * لاتنح لی بعد موتی واصطبر) بنم موتمدن اول بنم اوزريمه نوحه وفغان ايله وباشك اوزره خاك صاچ بنم ايچون نوحه ايلمه موتمدنصكره اصطبار ايله نح ناح ينوحدن امر حاضردر نوحه ايله معناسنه واعتفر امر حاضردر افتعالدن عين مهمله ايله در باشكه طپراق صاچ معناسنه لاتنح ناح ينوحدن نهی حاضردر واصطبر امر حاضردر افتعال بابندن صبر ايله معناسنه وخلاصهٔ كلام اولدركه بركسه اولمزدن اول آنك صحتی اميدی ايله نوحه ايلسك وانك هجرندن اوتری باشكه طپراق صاچسك فی الواقع عبث وبيهوده دكلدر اما بعد الموت نوحه ايلمك مناسب دكلدر بلكه صبر وتحمل ايلمك كرك وبوندن دخی مفهوم اولان اكر اغليوب ايكلرسك زماننده ديمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ ابك لی قبل ثبوری فی النوی * بعد طوفان النوی خل البكا) بنم ايچون بعد وفراقده هلاكمدن اول كريه ايله طوفاندنصكره اغلمغی ترك ايله ثبور ثانك ضمه‌سيله هلاك معناسنه در نوی نونله بعد وفراق معناسنه در خل امر در ترك ايله معناسنه بو بيت دخی بلا ومحنتك وقوعندن اول وطوفان فرقتك استيلاسندن مقدم بكا وتضرع ايله دفعنه چاره استرسك انك ظهورندن اول چاره ايسنه ديمكی افاده ايلر والا برشئ اولدقدن وبر بلا كلدكدنصكره انك دفعی ايچون

ندارك ايلك عبث وبيهوده در ديكى اذهام ايلر ❊ مثنوى ❊ آن زمانكه ديو مى شد راهزن * آن زمان بايست يس خواندن * پيش ازآن كاشكسته كردد كاروان * آن زمان چوبك بزن اى پاسبان) اول زمانكه شيطان سنك يولك اوريجى اولدى اول زمان كرك يس اوقق اندن اولكه كاربان شكسته اوله وصنه اى پاسبان چوبكى اول زمان اور يعنى شول زمانده كه شيطان سكا راهزن اوله وسنك متاع ايمان واسلاميكى غارت قبله اول زمانده يس اوقق واوراد واذكاره مشغول اولق يرنده دركه تا تلاوت قرآن وذكر رحمانله شيطانى طرد ايليه سن تاكم سنك متاع ايمان واسلاميكى غارت وتاراج ايلمكه قادر اولميه چونكم سنك ايمانكى واسلاميكى دزد شيطان غارت قبله وسندخى حالت نزعه كله سن اندنصكره يس اوقق وقرائت قرآن سكا چوقلق نفع ويرمز زيرا كاربان صنمزدن اول پاسبان اولان كمسنه قالقمق وچوبك اورمق وقافله خلقنى آكاه وخبردار قلمق يرنده اولور وانلره نفع قيلور اما كاربان صنديقدنصكره وكاربان خلقنك متاع واسبابى غارت اولدقدنصكره پاسبانك چوبك اورمسى وفرياد قلمسى اصلا مفيد اولمز ونفع قلمز نته كم بو حكايه دن معلوم اولور

❊ حكايت آن پاسبان كه خاموش كرديد تادزدان رخت تاجران ❊
❊ بردند بكلى بعدازآن هيا هوى وپاسبانى ميكرد ❊

اول پاسبانك حكايتيدركه خرسزلر كاربانى كيجه ايله غارت ايلمكه كلدكلرنده خاموش اولدى وسكوت قيلدى حتى دزدلر تاجرلرك رخت ومتاعنى ايلتديلر وبالكليه غارت ايتديلر اندنصكره فرياد وفغان وپاسبانلق ايلدى اما بعد خراب البصره واغارة القافله آنك فرياد وفغان ايلمسنك فائده سى اولمدى ❊ مثنوى ❊ پاسبانى خفت ودزد اسباب برد * رختهارا زير هرخاكى فشرد * روزشد بيدار شد آن كاروان * ديد رفته رخت وسيم واشتران) بر پاسبان ياتدى ودزد اسبابى ايلتدى رختلرى هر برخاكك التنه صقدى يعنى بر كاربان بركسه يى اكجلرندن پاسبان ونكهبان ايدوب اول كيجه كنديلر ياتديلر وپاسبان دخى برزماندنصكره ياتدى وخرسزلر كلدى كاربانك رخت واسبابنى الدى وانلرك رخت واسبابنى واروب هرخاكك التنه صقدى ودفن ايتدى كوندز اولدى اول كاربان خوابدن بيدار اولدى سيم ورختى واشترلرى كتمش كوردى يعنى صباح اولوب كاربان خلقى چونكم خوابدن بيدار اولديلر سيم وزرلرى ورخت واشترلرنى كتمش وخرسزلر كاوب انلرى غارت ايتمش كورديلر ❊ مثنوى ❊ پس بدو كفتند اى حارس بكو * كه چه شد اين رخت واين اسباب كو * كفت دزدان

آمدند اندر نقاب * رختها بردند از پيشم شتاب) پس كاربان اهلى اول پاسبانه ديديلر اى حارس سويله كه بو رخت نه اولدى وبو اسباب قنى پاسبان انلره ديدى خرسزلر نقاب ايچره كلديلر يعنى يوزلرينه نقاب اوروب نقاب وحجاب ايچره كلديلر رختلرى ومتاعلرى بنم اوكمدن شتابله ايلتديلر وسرعتله اخذ ايتديلر ❊ مثنوى ❊ قوم كفتندش كه اى چون تل ريك * پس چه ميكردى كى اى مرده ريك * كفت من يك كس بدم ايشان كروه * باسلاح وباشجاعت باشكوه) قوم اكا ديديلر كه اى قوم دپه سى كبى اولان پس سن نه ايلدك كيم سن اى ارده قلاجق تل ريك قوم دپه سى ومرده ريك ارده قلاجق ديمكدر يعنى اول قوم اول پاسبانه ديديلر اى قوم دپه سى كبى ضعيف وبى ثبات اولان پس سن اول حينده نه ايتدك واى ارده قلاجق پاسبان نه كمسه سن وسنى نيچون پاسبان قوديلر كه خرسزلر كلدكده سن برهاى وهوى ايليه سن وانلرك كلديكنى بزه سويليه سن ديديلر چونكم پاسبان كاربان اهلندن بوكونه عتاب آميز كلماتى اشتدى انلره جواب ويروب ايتدى بن بركسه ايدم انلر كروه ايديلر سلاح وشجاعت وشكوه وهيبتله يعنى اول خرسزلر سلاح وشجاعتله وشكوه وهيبتله بر كروه ايديلر وبن يالكز بركسه ايدم ورخت واسبابى غارت قيلديلر ❊ مثنوى ❊ كفت اكر در جنك كم بودت اميد * نعره زن كاى كريمان برجهيد) كاربان اهلى اول پاسبانه ديدى اى نامبارك اكر سنك انلرله جنك ايلمكده اميدك كم ايسه برنعره اوربويله ديوكه اى كريملر خوابدن قالقك دزدلر كلدى بيدار وآكاه اولك ❊ مثنوى ❊ كفت آن دم كارد بنمودند وتيغ * كه خمش ورنه كشيمت بى دريغ * آن زمان ازترس بستم من دهان * اين زمان هيهاى وفرياد وفغان * آن زمان بست آن دمم كه دم زنم * اين زمان چندانكه خواهى هى كنم) پاسبان كاربان اهلنه بوطريقله جواب ويرديكه اول دمده بكا خرسزلر بچاق وتيغ كوستر ديلر بويله ديوكه خموش اول وسكوت قيل يوخسه بزسنى بى دريغ وبى ترحم قتل قيلورز اول زمان خوف وحذردن بن دهانى بغلادم اما بوزمان هيهاى وفرياد وفغان ممكندر اول زمان بنم اول دمم ونفسم باغلندى نيجه دم اورم ونعره وفرياد قيلم اما بوزمانكه خوف وحذر يوقدر استرسك فرياد وفغان ايلرم ديدى پس بوقصه دن حصه نه ايدوكنى بيان ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر ❊ مثنوى ❊ چونكه عمرت برد ديو فاضحه * بى نمك باشد اعوذ وفاتحه) چونكم عمركى سنك ديو فاضحه ايلتدى يعنى رسواى ايديجى شيطان چونكم سنك متاع عمركى غارت ويغما ايتدى اندنصكره اعوذ وفاتحه بى نمك اولور يعنى نقد عمرى شيطان سرقه قيلدقدنصكره وعمر نازنين ضايع اولدقدن صكره اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ديوشيطاندن حضرت حقه التجا قيلمق

وانك شرندن امين اولمق ايچون فاتحه اوقق ملاحتدن خالى اولور ودزدلر كاربان اهلنك رخت ومتاعنى آلوب كتدكدنصكره پاسبانك فرياد وفغان ايلسنه مشابه كاور پس ناله وحنين وقتله اولسه مليح وبانمك اولور واكر وقتله اولمز ايسه منفعت وملاحتدن خالى كاور ❁ مثنوى ❁ كرچه باشد بى نمك اكنون حنين * هست غفلت بى نمكتر زآن يقين * همچنين هم بى نمك مى نال نيز * كه ذليلا نرانظر كن اى عزيز * قادرى بيكاه باشد يابكاه * از توچيزى فوت كى شد اى اله) اكرچه عمر ضايع اولدقدنصكره شمدى حنين وناله ايلمك بى نمك و بى ملاحت اولور اما غفلت اول بى وقت اولان ناله وحنيندن يقين بودركه زياده نمكسزدر پس بارى بى وقت اولسون ناله وحنين ايله بونجاين هم نمكسزدخى ناله وفرياد ايله بويله ديو كه اى عزيز وعالى اولان پادشاه بوذليل وحقير اولان بنده لريكه نظر ايله الهى سن قادرسن بى وقت اوله وياباوقت اوله سندن برشى اى اله نچن فوت اولدى قادر يده بامصدر يه اولمقدن خطاب ايچون اولمق محله انسب وفهمه اقر بدر وخطاب حضرت حقه در يعنى الهى برشى يابى وقت اولسون ويا باوقت اواسون سن انى كاله ايركورمكه قادرسن اى بنم الهم سنك خزينهٔ قدرتكدن برشى نچن فوت اولدى مقرردركه اولمدى وهيچ برمطلوب سنك ملككدن غائب اولمدى وسنك ارادتكسز هم طالبه وصول بولمدى ❁ مثنوى ❁ شاه لا تأسوا على مافاتكم * كى شوداز قدرتش مطلوب كم) بو بيت سورهٔ حديده اولان بوآيت كريمه يه اشارتدر قال الله تعالى (لكيلا تأسوا على مافاتكم ولا تفرحوا بما آتيكم والله لا يحب كل مختال فخور) بوآيتك تفسيرى جلد ثالثده خواجه حكايه سنده و بعض يرده دخى مرور ايلدى معناى بيت اولدركه اول قادر اولان اله لا تأسوا على مافاتكم قولنك شاهدر انك قدرتندن مطلوب نچن كم اولور يعنى اى انسان سزك نفسلريكزى خلق ايتمزدن اول تقدير بلا ومصيبت و باصحت ونعمت سزه كلورسه وياخود سزدن فوت اولورسه آنى اول پادشاه كتاب مبينده اثبات ايلدى تاكم سزدن فوت اولان شيلره محزون اولميه سز وكلان نعمت وراحتلره هم زياده فرحناك اولميه سزكه اول فرح سزى مختال وفخور اولق مرتبه سنه ايركوره چونكم عمرده دخى سزدن فوت وضايع اوله اكادخى محزون اولمالى بلكه انك ضايع اولمسنى دخى اول پادشاهك قضا وقدرندن بيلوب دعا وتضرع ايلمك ومطلوب ومرادى اولنى اندن استمك كركدركه اول قادر بيچونك خزينه سندن هيچ مطلوب كم وغائب اولمدى

❁ حواله كردن مرغ كرفتارئ خودرا در دام بفعل ❁
❁ ومكر وزرق زاهد وجواب كفتن زاهد مرغ را ❁

مرغك حواله ايلمه سيدر كنديك دامه كرفتارلغنى زاهدك فعل ومكرنه وزرق وخدعه سنه وزاهدك جواب ويرمسيدر مرغه ❁ مثنوى ❁ كفت آن مرغ اين سزاى او بود * كه فسون

زاهدان رابشنود) اول مرغ چونكم دامه كرفتار اولدى ديدى بو اول كمسه نك سزاسيدركه او كمسه زاهدلرك فسوننى ايشيده وانلرك فسون وفسانه سنه اعتماد ايدوب ايش ايده ❁ مثنوى ❁ كفت زاهد نى سزاى آن نشاف * كو خورد مال يتيمان از كزاف) زاهد ديدى يوق بويله دكلدر اول نشافك سزاسيدركه اول مال ايتامى كزاف ايله يه نشاف كشاف وزننده اكرچه لغتده كرده ونان پاره يى چولمك ايچنده باتوروب آنى بين كسه يه ديرلر اما بونده وزن ايچون تخفيف اولنوب بى عقل اولان وادنى شيئه طمع قيلان كسه معناسنه استعاره اولنمشدر يعنى جونكم مرغ كنديك كرفتارلغنى زاهدك مكر وزرقنه اسناد قيلدى زاهد دخى آنك كرفتارلغنى كنديدن نفى ايدوب انك قلت عقلنك وطمعنك لايق اولدبغنى اكا اعلام ايليوب ديديكه يوق يوق اول كرفتارلق بنم مكرمدن وزرقمدن دكلدر بلكه اول طمعك و قلت عقلك سزا ولايقيدركه او يتيملرك مالنى كزاف جهتندن اكل و بلع ايليه بونده قوشدن مراد محتاج وحريص اولان وحرامى اكل وبلع قيلان كسه لر اولور وزاهددن مراد شيطان اولوركه اول حرامى محتاج وحريص اولنلره عرض ايدوب كوستر قچن برمحتاج وحريص اول حرامى اكل و بلع قيلسه دائم بلايه كرفتار اولور قچن اول مبتلا اول حينده شيطانى لوم ايلسه (فلا تلوموني ولوموا انفسكم) آيتنك مفهومى اوزره بنى لوم ايلمك كندى نفسلريكزى لوم ايلك ديو اول غوى جواب ويرر امانفس الامرده نظر اولنسه مبتلانك كرفتار اولمسى وشيطانك اغوا قيلمسى آثار قضاى الهيدركه حكم قضا ظهوره كلدكده كوكلده دانهٔ دنيا جانبنه ميل وطمع حاصل اولور وشيطان دخى آنى اكل و بلع ايلمكلكه اغوا وتحريص قيلوب اول حريص اولان كسه دخى برمقتضاى حكم قضا انى اكل اولور ودام بلاده قالور پس چاره سى انجق فرياد وحنين وكريه وانين ايدوب حضرت مقلب القلوبه نوحه كر اولمق وتضرع قيلمقدر ❁ مثنوى ❁ بعد ازآن نوحه كرى آغاز كرد * كه فخ وصيادلرزان شد زدرد * كز تناقضهاى دل پشتم شكست * برسرم جانا بيامى مال دست) اندنصكره اول مرغ نوحه كرلكه آغاز ايلدى كه فخ وصياد درددن لرزان اولدى اول مرغ بويله ديو نوحه وزارى ايلدى كه قلبك تناقضلرندن بنم پشتم صندى بنم باشم اوزره اى جان كل الكى سور يعنى زاهد اكا تمام جواب ويردكدنصكره مرغ بيچاره نوحه كرلكدن چاره بولميوب اغلمغه ونوحه لر قلمغه باشلديكه انك سوز ودردندن دام وصياد دتريجى و اضطراب ايليجى اولدى بويله ديو نوحه لر قيلديكه قلبك تناقضلرندن ويرى برينه متقابل ومخالف اولان فكرلرندن وخاطره لرندن بنم ظهرم منكسر اولدى بنم باشم اوزره كل اى جان دست لطفكى سوركه كريم

ورحيم اولنلرك شاننده‌در كه بر غريب و بيچاره‌يى كورسه‌لر اكا لطف ومرحمت ايدوب اللرينى انك باشى اوزره سوررلر و اكا بو كونه لطف ومرحمت ايتمكله راحت ويررلر ﴿ مثنوى ﴾ زير دست تو سرم را راحتيست * دست تو در شكر بخشى آيتيست * سايهٔ خود از سر من بر مدار * بى قرارم بى قرارم بى قرار) اى محبوب حقيقى سنك دست لطفكك آلتنده بنم باشمه بر راحت واردر سنك دستنك شكر بخشلقده بر آيتدر شكر سين مهمله ايله اولورسه مسلك معناسنه اولور بعض نسخه‌ده شين معجمه ايله شكر واقع اولمشدر بو تقديرجه ذكر لازم ارادهٔ ملزوم قاعده‌سى اوزره شكردن مراد نعمت اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه اى كريم ورحيم اولان پادشاه سنك لطف وعنايتك الك آلتنده بنم باشمه عظيم راحت واردر سنك دست لطفك مسلك بخش ايلمكده وياخود نعمت وعطا ويرمكده بر عظيم آيت وبر بيوك علامتدر اى پادشاه اكرم كندى سايهٔ عنايتكى بنم باشمدن يوقارو طوتمه زيرا بى قرارم وبى قرارم وبى قرارم يعنى اى لطف ورحمت صاحبى سايهٔ حمايت وظل عنايت وهدايتكى بنم باشمدن ايراق طوتمه ودور ايتمه زيرا قرارسزم وصبر وقراردن زياده برى وخالى يم اميددر كه كمال لطفكدن بنم باشمدن سايهٔ لطف وعنايتكى رفع ايتميه‌سن ﴿ مثنوى ﴾ خوابها بيزار شد از چشم من * در غمت اى رشك سرو وياسمن * كر نيم لايق چه باشد كر دمى * ناسزايى را بپرسى در غمى) خوابلر بنم كوزمدن سنك غمكده اى سرو وياسمنك رشكى اولان لطيف بيزار اولدى يعنى اى سرو وياسمنك مغبوطى اولان محبوب سنك غمكده شول مرتبه سهره مبتلا اولدمكه خوابلر بنم كوزمدن بيزار اولدى اكر بن سنك لطف وعنايتكه لايق ومستحق دكل ايسه‌م نه اوله اكر بر دم بر ناسزايى بر غمده صوره‌سن يعنى بر لطفه لايق اولمين كمسه‌يى بر غم ايچره مبتلا ايكن لطف ورحمت ايدوب خاطرن صوره‌سن والطاف وكرملر قيله‌سن ﴿ مثنوى ﴾ مر عدم را خود چه استحقاق بود * كه بر وا لطفت چنين درها كشود) تحقيقا عدمه خود نه استحقاق وار ايدى كه اكا سنك لطفك بو نجلاين قپولر آچدى يعنى اكر بن سنك لطفكه مستحق دكل ايسه‌م هم باك يوقدر زيرا عدمك خود بوقدر لطف واحسانه نه استحقاقى وار ايدى انك اصلا بوقدر لطف واحسانه استحقاقى يوق ايكن سنك لطفك اكا بوقدر قپولرى آچدى وكنز مخفيدن بوقدر جواهر موجوداتى اخراج ايدوب انك اوزرينه صاچدى ﴿ مثنوى ﴾ خاك كركين را كرم آسيب كرد * ده كهر از نور حس در جيب كرد * پنج حس ظاهر وپنج نهان * كه بشر شد نطفهٔ مردار از آن) الهى او بوز طپراغه سنك كرمك طوقندى اون كهرى حس نوردن انك جيبنه ايتدى كركين او يوزه ديرلر بونده حقير وخوار معناسى مراد اولور آسيب

ايكى كشى يان يانه برى برينه طوقنمغه ديرلر بونده مقارنت معناسى مراد اولور يعنى خدايا سنك كرمك خاك حقيره مقارنت ايتدى حس نوردن اون كوهرى انك جيبنه ايتدى اول اون حسك بشى حس ظاهر وبشى دخى حس نهانيدركه نطفهٔ مردار اول حواس خمسهٔ ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه‌دن بشر اولدى وانسانيت مرتبه‌سن بولدى حق تعالى خاكى نطفه مرتبه‌سنه ونطفه‌يى علقه وعلقه‌يى مضغه مرتبه‌سنه كتوروب اندن صكره انده استخوان خلق ايدوب اكا لحم وپوست كيدردكدن صكره نفخ روح ايدوب بش حس ظاهرى وبش دخى حس باطنى ويردى وانى بو عالم شهادته كتوروب انسانيت مرتبه‌سنه ايركوردى ﴿ مثنوى ﴾ توبه بى توفيقت اى نور بلند * چيست جز بر ريش توبه ريش خند * سبلتان توبه يك يك بر كنى * توبه سايه‌ست وتو ماه روشنى) اى نور عالم سنك توفيقكسز توبه ايلمك توبه‌نك ريشنه ريشخند ايلمكدن غيرى ندر يعنى اى بلند وعالى اولان سنك نور توفيقك وهدايتك اولميجه توبه وانابت ايلمك همان توبه‌نك صقالنه كولمك واكا استهزاء ايلمكدر اكر سنك توفيقكسز فرضى بر كسه توبه ايلسه توبه‌نك بيقلرنى بر بر قوپره‌سن فى المثل توبه كولكه در وسن بر روشن ماهسن ماه روشنك قتنده سايه‌نك وجودى واردر ﴿ مثنوى ﴾ اى زتو ويران دكان ومنزلم * چون ننالم چون بيفشارى دلم * چون كريزم زانكه بى تو زنده نيست * بى خداوندى بود بنده نيست) اى خدا سنك تبديل وتغيير كدن بنم دكان ومنزلم ويراندر چونكم سن بنم قلبمى صقه‌سن بن نيچون ناله ايتميم يعنى چونكم سن بنم قلبمى صقوب قبضه براغه‌سن لابد بكا ناله ايلمك لازم كلور وسكا التجا وتضرع ايتمك بكا واجب اولور بن سندن غيرى نيجه قچارم زيرا كه سنسز هيچ زنده يوقدر سنك خداوندلككسز بنده‌نك وجودى يوقدر هر نه قدر زنده وار ايسه سنكله زنده‌در وهر نقدر بنده وار ايسه سنكله موجود وقائمدر ﴿ مثنوى ﴾ جان من بستان تو اى جانرا اصول * زانكه بى تو كشته‌ام از جان ملول) بنم جانمى سن ال اى جانمك اصولى زيرا كه سنسز بن جانمدن ملول اولمشم پس سنكله اولمق حيات ابديه بولمقدر وسنسز اولمق ملالت وفلاكتده قالمقدر ﴿ مثنوى ﴾ عاشقم من بر فن ديوانكى * سيرم از فرهنكى وفرزانكى) بن ديوانه‌لك فنى اوزره عاشقم فرهنكلك وفرزانه‌لكدن سيرم يعنى بن عقل جزويدن نجات بولمق وعشقله ديوانه ومجنون اولمق فنى اوزره عاشقم واستاد كامل وعاقل اولمق فندن سير وبيزارم كه عقل عقالدر واهل حال اولنه بو فرهنك وفرزانه‌لك وبالدر ﴿ مثنوى ﴾ چون بدر د شرم كويم راز فاش * چند ازين صبر وزحير وارتعاش * در حيا پنهان شدم همچون سجاف * ناكهان بجهم ازين زير لحاف) چونكم شرم وحيا پرده‌سى

برله رازی فاش سو یلرم بو صبردن وزحیردن وارتعاشدن نیجه یه دك شرم وحیاده
بن سجاف کبی پنهـان اولدم ناکهان بوز بر لحـافدن صجرارم سجـاف سجف
دیدکار بدر یعنی چونکم شرم وحیـادست جنونله درونمده اولان رازلری آشکارا
سو یلرم بو صبر وایچ آغریسی واضطراب ولرزه ایلمك نیجه یه دك بوزمانه دك شرم
وحیا ایچره کزلندم قفتانك سجفی کبی ناکهان بوشرم وحیا یورغانك التنـدن
صیچر یوب قالقرم و بی برده وحجاب اولورم ﴿ مثنوی ﴾ ای رفیقان راههارا
بست بار * آهوی لنکیم واوشـیرشکار * جزکه تسلیم ورضا کوچاره * درکف
شیرز خون خواره) ای رفیقلر یار یوللری باغلـدی بز آهوی لنکز واول حضرت
شیرشکاردر تسلیم ورضادن غیری قنی برچاره برقان ایچجی ارکك ارسلانك پنجه سنده
یعنی ای طریقت یولداشلری وای حقیقت قرداشلری یار حقیقی جمله یوللرمی باغلدی
اول حضرت فی المثل شکار ایدیجی شیردرلر و بز آهو کبی لنکز آنك پنجهٔ تصرفندن
نیجه خلاص اولورز و بو عجز وقصورایله بز اوقوی وقادرك ضبط و حکمندن نیجه
خروج قیلورز ونوجهله قورتلورز تسـلیم ورضادن غیری برچاره قنی فی المثـل
برخون خواره اولان شیرز کفنده اولدقدنصکره چاره سی تسلیم ورضادر که او هر
نیجـه بیاورسـه اوله ایلیـه و بنده دخی امرنی اول حضرته تفویض ایدوب
(وافوض امری الی الله ان الله بصیر با لعبـاد) دیو سو یلیـه ﴿ مثنوی ﴾
اوندارد خواب وخور چون آفتاب * روحهـارامی کنـدبی خورد وخواب *
کـه بیامن باش یاهمخوی من * تا ببینی درتجلی روی من * ورندیدی کی چنین
شیدا شدی * خاك بودی طالب احیا شدی) اول پادشاه لایموت ولاینـام
برموجب لاتأخذه سنة ولا نوم آفتـاب کبی خواب وخور طوتمز و یتمز واو بومز
و یمز وایچمزنته کم (وهو یطعم ولایطعم) بیوردی وحضرت نبی صـلی الله علیه
وسلم دخی (ان الله لاینام ولاینبغی له ان ینام) دیو خبرو یردی خواب وخور جسمك
حالیدر اول پادشاه لم یزل جسم وجسمانی دکلدر روحلری بی خوردو بی خواب ایلر
بو یله دیو که ای روح کل بن اول یانم همخویم اول تاکم تجلیده بنم یوزمی کوره سن
یعنی چونکم اول پادشاه حقیقی آفتاب انور کبی خواب وخور طوتمز استرکه روحلر
دخی کندو اخلاقیله متخلق واوصافیله متحقق اوله لر انکچون روحلری بی خواب
وخور ایلر وهر بری کندی صفات علیه سیله اتصـاف قیلقـدن اوتری اسـان
حقیقیله انلره بو کونه خطاب ایدوب سو یلرکه ای روح کل کندیلکنی فانی ایدوب
بن اولکـه اصلنـده بنم امرم ونورمسن یاخود بنم خلق وخو یمله تخلق ایله تاکم
تجلیء اسما وصفاتده بنم باقی اولان وجهمی کوره سن وجمال باکماله بعین بصیرتکی
ایر کوره سن وسن من وجه بنم وجهمی کورمش سندر واکر کورمیدك نچن بو یله

شیدا اولوردك اصلنده خاك ایدك طالب احیا اولدك وکلدك شمـدی انسـانیت
مرتبه سن بولدك خاك مرتبه سـندن سفر ایدوب طالب احیا اولمق و بومشـهد
انسانیته کلمك سنك بنم روی شریفمی کوردیککه دلالت و بنم رب بیتمه بلی دیو
اقرار ایلدیکنه شهادت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ کرزبی سو یت نبدادی اوعلف *
چشم جانت چون بمـاندست آن طرف) اکر سـکا بی جهتـدن اول خدا علف
و یرمیدی سـنك جانك کوزی اول طرفده نیجه قالمش اولوردی علفـدن مراد
بونده مطلق غدادر کرك غدای روحانی اولسون و کرکسه غدای جسمانی اولسون
یعنی اکر اول وهاب ورزاق اولان پادشاه سکا عالم بی جهتدن غدا و یرمیدی وسنك
جانك دخی اول جانبدن حظ و بهره بولمیـدی سـنك جانك کوزی اول طرفده
نیچون قالوردی ونه سبیدن اول حظ و بهره کلان عالم بی جهتـه نکران اولوردی
﴿ مثنوی ﴾ کربه برسوراخ زآن شد معتکف * که ازآن سوراخ شداو معتلف *
کربه دیکر همی کردد ببام * کزشکار مرغ یابد اوطعام) مثلا کربه اول سببدن
سوراخ اوزره معتکف اولدی که اول کربه اول سـورا خدن معتلف اولدی یعنی
علف وغدایی اول سوراخدن بولدی غیری بر کربه دخی بام اوزره دور وحرکت
ایلرز یرا اول کربه طام اوزره مرغی شکار ایلکدن طعام بولدی پس انك میل
وحرکتی طعـام اوزره اولدی اولکی کربه اکر سوراخدن غدا بولمیـدی اول
سـوراخه ملازمت قیلزدی وایکنجی کربه هم خانه نك طامی اوزره صیـد مرغان
قیلمیـدی وانلرك صید وشکارندن حظ ولذت آلمسـیدی طام اوزره دائر اولمزدی
بوندن معلوم اولدیکه هر کس نه جانبدن لذت بولسـه بهرحال اول جانبه مائل
اولور وانی کندی یه قبله قیلور ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی راقبله شد جولاهکی *
وآن یکی حارس برای جامکی * وآن یکی بیکار ورودر لامکان * که ازآن سـو
دادیش توقوت جان) مثلا اول برینه جلاهلق قبله اولدی واول بریسی جامه لکدن
اوتری حارس اولدی یعنی برکسـه وارکه جولاهلق صنعتنی قبله ایدنوب اکا
متوجه اولدی و برکسه دخی قفتانلقدن اوتری وشاهك وظیفه سنه وعائده سـنه
واصل ونائل اولمقدن اوتری حارس و پاسبان اولدی واول کسـه دخی بی کسب
و بی کار یوزی لامکانه درکه اول طرفدن ای رزاق مطلق سن اکا قوت جان و یردك
یعنی ای رزاق انس وجان وای خالق کون ومکان شول کسـه که بی کسب و بی کار
اولمش ولامکان جانبنه توجه قیلمشدر سن اکا اول جانبدن رزق جان وحظ جنـان
و یرمشسکدر انکیچون اول کسه لامکان طرفنه متوجه اولمشـدر ﴿ مثنوی ﴾
کار او دارد که حق را شـد مرید * بهر کار اوزهر کاری برید) کاری اول
طوتر که حضرت حقه مرید اولدی انك کارندن اوتری هر بر کاردن کسـدی

یعنی فی الحقیقه کار وکرداری اول کسه طوتر که حق سبحانه وتعالی‌یی دیلیجی وطالب ایلیجی اولدی اول پادشاهك کارندن اوتری هر بر کارندن منقطع اولدی وهمان انك بیوردیغی اعماله اشتغال قیلدی ❊ مثنوی ❊ دیکران چون کودکان این روز چند ❊ تاشب ترحال بازی میکنند) مرید حق اولندن غیریلر اوغلانجقلر کبی بو برقاچ کون رحلت کیجه‌سنه دك لعب و بازی ایدرلر یعنی هرشول کسه‌لر که کارحقه مشغول اولمیه‌لر اوغلانجقلر کبی بو برقاچ کون دنیادن آخرته انتقال وارتحال ایلیجکاری کیجه‌یه دك اویون اوینارلر و بیهوده کاره مشغول اولورلر ❊ مثنوی ❊ خوابناکی کوز یقظت می جهد ❊ دایهٔ وسواس عشوه‌ش میدهد ❊ رو بخسب ای جان که نکذاریم ما ❊ که کسی ازخواب بجهاندترا) برخوابناککه او یقظتدن اوتری خوابدن صیچرار وسواس دایه‌سی اکا عشوه ویرر ودیر که یوری ای جان او یو که بز قومیز که سنی برکمسه خوابدن قالدیره یعنی شول برکمسه که نوم غفلتله خوابناك اوله و یقظه وانتباه جهتندن خواب غفلتدن یوقارو قالقمق و بیدار اولمق استیه وسواس دایه‌سی اکا دروندن فریب وعشوه ویرر واکا بو کونه وسوسه ایدوب دیر که یوری ای جان خواب غفلت ایچره یات او یو وحضوره وذوقه واروب آخرت غمندن وفردا المندن بری اول که بز قومیز که برکسه‌سنی بو خواب غفلتدن ونوم راحت ونعمتدن قالدیره و بیدار قیله ❊ مثنوی ❊ هم تو خودرا برکنی از بیخ خواب ❊ همچو تشنه که شنود او بانك آب) هم سن کندیکی بیخ خوابدن قوپره‌سن شول تشنه کبی که او بانك آب اشتدی یعنی دایهٔ وسواس همیشه سکا عشوه و یروب حیله وفریبله سنی خواب غفلته مبتلا ایلرمکر هم سن کندیکی اصل خوابدن قوپره‌سن وقالدیره‌سن شول تشنه کبی که اول آبك صداسنی اشتدی ❊ مثنوی ❊ بانك آبم من بکوش تشنکان ❊ همچو باران میرسم ازآسمان ❊ برجه ای عاشق بر آور اضطراب ❊ بانك آب وتشنه وانکاه خواب) ای عاشق بن تشنه‌لرك قولاغنه صدایم باران کبی آسماندن ایریشورم ای عاشق خوابدن یوقارو صیچره اضطراب کتور بانك آب وتشنه واندنصکره خواب اصلا مناسب دکلدر بو بیتلر حضرت حق جانبندن دینلشدر حضرت معشوق حقیقی خواب غفلت ایچره یتان طالبلره بو کونه تنبیه واشارت ایدوب بیورر که ای طالبان بن که معشوق حقیقی‌یم تشنه اولان عاشقلرك کوش هوشنه بن بانك آب حیاتمکه انلرك کوشی بنم کلامیمی استماع ایلدکلرنده صدددل وجانله کوش ایتمك وآنده اولان آب معنایی نوش ایتمکه رغبت ایدرلر باران آسماندن زمین تشنه جانبنه نیجه ایریشورسه بن هم آسمان معنویدن اراضیٔ قلوب طالبینه فیضات سبحانیه وتجلیات لطیفیه وجمالیه‌مله ایریشورم وانلرك قلوبنی تازه وسیراب ایلرم حضرت

حق تعالینك آسماندن ایرشمه‌سی وآسمان دنیایه نزول قیلمسی خصوصنده حدیث شریف واقع اولمشدر قال صلی الله تعالی علیه وسلم (اذا مضی شطر اللیل او ثلثاه ینزل الله الی سماء الدنیا فیقول هل من داع فیستجاب له وهل من مستغفر فیغفرله وهل من سائل فیعطی سؤله) وفی روایة اخری (ان الله تعالی یمهل حتی اذا کان ثلث اللیل الآخر نزل الی سماء الدنیا فینادی هل من مستغفر هل من تائب هل من سائل هل من داع حتی ینفجر الفجر) رواه الامام احمد فی مسنده عن ابی هریرة پس بو حدیث شریفك مفهوم لطیفی اوزره حق سبحانه وتعالی رحمت ومغفرتیله نصف اللیل دنصکره بنده‌لرینه تقرب ایدوب بیوررلر ای عاشق خوابدن یوقارو قالق وخروش واضطراب کتور ودعا وزار یلق ایله بنم آب لطف ورحمتم سکادر کل بنی نوش ایله دیو خطاب ایلمکده . وسن خوابده یوکا لایق ومناسب اولنلردن دکلدر صقن بو فرصتی ضایع قیلمه ونائم وغافل اولمه که نوم وغفلت سنی مطلوبکدن محروم ایلر نته کم بو سرخ شریفده اولان طالبی نوم واستراحت وصال جانادن محروم ایلدی

❊ حکایت آن عاشقکه شب بیامد برامید وعدهٔ معشوق آن وثاقی که اشارت ❊
❊ کرده بود وبعض ازشب منتظر بود خوابش بربود معشوق آمد بهر انجاز ❊
❊ وعده واورا خفته یافت جیبش پرجوز کرد واورا خفته کذاشت وبازکشت ❊

بو سرخ شریف و بو بیان لطیف اول عاشقك حکایه‌سیدر که معشوقنك وعده‌سی امیدی اوزره کیجه اول حجره‌یه کلدی که معشوق اشارت ایلمشدی وثاق واوك کسریله حجره وخانه معناسنه‌در واول عاشق کیجه‌دن بعض وقتده معشوقك کلمسنه منتظر اولدی وخواب آنی قاپدی واو یودی واول عاشقك معشوقی انجاز وعده ایلمکدن اوتری یعنی وعده‌یی یرینه کتورمکدن وادا قیلمقدن اوتری نصف اللیل کیجه کدنصکره کلدی واول عاشقی یرنده خفته بولدی معشوق اول عاشقك خفته‌نك جیبنی پرجوز ایتدی وانی خفته قویوب کندی ورجوع ایتدی ❊ مثنوی ❊ عاشق بود ست در ایام پیش ❊ پاسبان عهد اندر عهد خویش ❊ سالها در بند وصل ماه خود ❊ شاه مات ومات شاهنشاه خود) برعاشق ایام سالفه‌ده کندی عصرنده پاسبان عهد اولمشیدی یعنی زمان سابقده برعاشق کندی عصرنده یارله اولان عهدنی حفظ وحراست ایدیجی اولمشیدی نیجه یللر اول عاشق کندی ماهنك وصلی قیدنده مات وکندی شهنشاهنك ماتی ایدی یعنی کندی معشوقه‌سنك مات ومغلوبی و بالکلیه مستهلك ومقهوری اولمش ایدی شاه مات بالکلیه مستهلك اولمقدن کنایت اولور ❊ مثنوی ❊ عاقبت جوینده یابنده بود ❊ که فرج ازصبر زاینده بود)عاقبت جوینده یابنده اولور که

فرج صبردن زاینده اولور یعنی من طلب وجد وجد حدیثنك موجبنجه عاقبة
الامر هرطالب مطلوبنی بولورکه الصبر مفتاح الفرج کلامنك حسبنجه فرج
وشادی صبردن طوغیجی اولور وصبر وتحمل عاقبت سرور وحبوری فتح قیلور
پس اول عاشق نیجه ایام جوینده اولدی ومعشوقنك فراقنه وجفاسنه صبرلر
وتحملار قیلدی عاقبة الامر اکا معشوقی مایل اولدی وفرج وسرور ظهوره
کلدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت روزی یاراو کامشب بیا * کهبپختم از پی تولو بیا *
درفلان حجره نشین تانیم شب * تابیایم نیم شب من بی‌طلب) برکون اول عاشقك
یاری اکا دیدیکه بو کیجه کل سندن اوتری او بیا پیشورم او بیا بو کرجه یه دیرلر
بونده بقلوا معناسی مراد اولور یعنی انك یاری اکا دیدیکه ضیافت ایلمکدن اوتری
سکا بقلوا پیشوردم بو کیجه بزم خانه‌مزه کل دیدی نصف اللیله دك فلان حجره‌ده
اوتورتاکم نصف اللیلده بی‌طلب و بی‌دعوت سکا بن کلورم سنکله صحبت قیلورم
دیدی ﴿ مثنوی ﴾ مرد قربان کردونانها بخش کرد * چون بدید آمد مهش
از زیر کرد * شب درآن حجره نشست آن کرم دار * برامید وعدهٔ آن یارغار)
مرد عاشق چونکم معشوقندن بومژده‌یی اشتدی قربان ایتدی واتمکلر بخش ایلدی
چونکم آنك ماهی غبارك التندن ظاهر کلدی یعنی چونکم انك ماه بختی غبار
نحوستك تحتندن یوقارو کلدی وطالع اولدی بواجلدن اول مرد عاشق نانلرو یردی
وقربانلر قیلدی اول کرمدار یعنی حرارت کردار اولان عاشق کیجه اول حجره‌ده
اوتوردی اول یارغارك وعده‌سی امیدی اوزره کرم کاف فارسینك فتحه‌سیله اولدیغی
اوزره معنی بودر اماکاف عربینك ضمه‌سیله اولورسه غصه معناسنه اولور کرمدار
غصه‌لو دیمك معناسنه اولور ﴿ مثنوی ﴾ بعد نصف اللیل آمد یاراو * صادق
الوعدانه آن دلدار او * عاشق خودرا فتاده خفته دید * اندکی ازآستین اودرید *
کردکانی چند اندرجیب کرد * کهتوطفلی کیراین می بازنرد) اول عاشقك یاری
نصف اللیلدنصکره موعود اولان خانه‌یه کلدی انك اول دلداری صادق الوعد
اولانلر کبی وعده‌سنه وفاقیلدی کندینك عاشقنی اول حینده دوشمش یاتمش
کوردی برازجق انك یکندن یرتدی برقاج جوزلر انك جیبی ایچره ایلدی وکأنه
اول عاشقه لسان اشارتله بویله‌دیو سویلدیکه سن طفلسن بونی طوت نرداو نه
نرد بونده مطلق جوز ومویزله اولان لعبدر نته‌کم بعض اطفال قرعه صالوب
جوزاوینارلر ﴿ مثنوی ﴾ چون سحر از خواب عاشق برجهید * آستین
وکردکانها را بدید * کفت شاه ماهمه صدق ووفاست * آنچه برما میرسد آن هم
زماست) چونکم وقت سحر عاشق خوابدن صحردی یکنی وجیبنده اولان
جوزلری کوردی یعنی یرتلمش وجیبنه جوزلری طولمش کوردی یعنی بیلدیکه

کندی وعده سنه وفاایلمش وکلوب عاشقنی اول حالت ایچره کوروب بو کنایتلری
اکاقیلوب ینه کندی مقامنه کتمش پس اول عاشق کندی قباحتنی بیلوب دیدی
بزم شاهمز دوکلی صدق ووفادر اول نسنه که بزم اوزرمزه ایریشور اول هم بزدندر
یعنی بزم نفسمزه هرنه کونه خسران وضرر کلور ایسه (وما اصابك من سیئة فمن
نفسك) آیتنك موجبنجه ینه کندی نفسمزدندر پس اطفال سیرت اولان طالبلرك
حالی بوعاشقك حالنه بکزر چونکم بونلرك حالنی بیان بیوردیلر کندیلرك حالنی
وکندیلر کبی همیشه بیدار دل اولان اصحاب کمالك شاننی دخی بیان ایلمکه شروع
ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ای دل بی خواب مازین ایمنیم * چون حرس
برباَم چوبك می زنیم) ای خوابسز کوکل بزبوندن امینز حرس کبی طام اوزره
چوبك اوروز حرس بونده حارس معناسنه در اکثرناطولی دیارنك وعجم دیارینك
طاملر ینك اوستی دوزدر برصاحب دولتی بکلمك لازم کلسه برقاج کمسه طاملر
اوزره چیقوب انی دشمندن صباحه دك حراست ایدرلر والرینه چوبك آلوب وبیدار
اولوب طلوع فجره دك طوررلر پس عاشقان الهی دخی طام اوزره صباحه دك
بیدار اولان حارسلر کبی اویویوب احیاء لیل ایدرلر و بونلری کندی یارلری
خفته ودرخواب کورمز و بونلر اطفال سیرت اولمقدن ولعب وبازی قیلمقدن اعنلر
ونائم وغافل اولمقدن بریلردر کماقیل (بیت) عجبا للمحب کیف ینام * کل نوم علی
المحب حرام ﴿ مثنوی ﴾ کردکان مادرین مطحن شکست * هرچه کوییم
ازغم خود اندکست) بزم جوزلرمز بو مطحنده صندی هرنه سویلرسك بزم
غممزدن اندکدر مطحن دکرمنه دیرلر بونده مراد بوعالم دنیادر افلاك آسیابك
اوست طاشی کبی یوقاروده همیشه دونمکده وزمین دکرمنك آلت طاشی کبی
برقرار اوزره طورمقده‌در واجساد خلایق دانه‌لر وجوزلر کبی بوایکیسنك ماینده
خرد وشکست اولمقده‌در اماعاشقلرك جسملری کندی اختیارلریله عشق مطحننده
شکست اولمش پس هرنه قدر بونلرك غم وانکسارندن برکسه تعبیر وبیان ایلسه
دریادن برقطره وکونشدن برذره قدر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ عاذلا چنداین صلای
ماجرا * پندکم ده بعدازین دیوانه را * من نخواهم عشوهٔ هجران شنود *
آزمودم چند خواهم آزمود) ای عاذل بوماجرا صلاسی نیجه‌یه دك بوندنصکره
دیوانه‌یه پندویرمه بن هجران عشوه‌سنی اشتمك استمزم صنه‌دم نیجه‌یه دك صنه‌مق
استرم عاذل لوم ایدیجی معناسنه درکم ده مده معناسنه در یعنی عاشقلری سلامت
ایدیجی بو بین العقلا جاری اولان احواله صلا ایلمك نیجه‌یه دك وسن نیچون
بوعاقللرك ماینده مسد اولان کار وکرداری ترك ایلمرسن دیو بکاپند ونصیحت
ویرمك نه‌زمانه‌دك بوزماندنصکره دیوانهٔ عشق اولنه پند ونصیحت ویرمه زیرا

بن یارك هجران وفراقنك فریب وعشوه‌سنی اشتمك وقبول ایتمك استرزم شمدیه‌دك دفعاتله تجربه قیلدم وکرات ومرّاتله هجرانی امتحان ایلدم شمدنصکره نیجه‌یه‌دك تجربه ایلیم مجرب اولنی تجربه ایلك * ع * من جرب المجرب حلت به الندامة* قولنك مصداقنجه سبب ندامت اولور ﴿ مثنوی ﴾ هرچه غیر شورش وديوانکیست * اندرین ره‌دوری وبیکانکیست) هرنه که شورش وديوانه‌لکك غیریدر بو یولده ایراقلق وبیکانه‌لکدر یعنی هرنه کونه حالت وخصلت که عشق حقله مجنون وديوانه اولمقدن غیری اوله بوطریق الهیده بیکانه‌لکه وحقدن بعید اولمغه سببدر شورش بونده جنون معناسنه‌در وجنوندن مراد عشق ایله مستور اولمق وديوانه‌لکدن مراد عقال عقل جزویدن نجات بولمقدر فی الحقیقه هرشول کسه که هنوز دخی عقل جزوی عقالیله مقید اوله وعشق الهیله مستور ومغلوب اولمیه اول کسه قرب الهیدن دور واسرار ربانیدن بیکانه ومهجوردر ﴿ مثنوی ﴾ هین بنه برپایم آن زنجیررا * که‌دریدم سلسلهٔ تدبیررا * غیرآن جعد نکار مقبلم * کر دوصد زنجیر آری بکسلم) تیز بنم ایاغم اوزره اول زنجیری قو زیرابن سلسلهٔ تدبیری یرتدم و پاره پاره ایتدم بنم اول مقبل اولان نکارمك جعدندن غیری اکر ایکی یوز زنجیر کتوره‌سن قطع ایلرم خطاب عاذل ولائم اولان کسه‌لره اولور یعنی ای عاذل ولائم اولان کسه چونکم بن دیوانهٔ عشق یار اولدم وترك صبر اختیار قیلدم وتدبیر وتدارك سلسله‌سنی یرتدم و پاره پاره ایتدم آکاه اول اول زنجیری که‌دیوانه‌لره اوررلرسن انی بنم ایاغم اوزره قو که دیوانه اولنلر زنجیرده اولمق اولیدر ولیکن بکازنجیر کتوررسك و بنی زنجیر ایله مقید قورسك بنم مقبول ومقبل اولان نکارمك زلفندن کتور که بنی ضبط وربط ایلیه اکر بنم نکارمك زلفندن غیری نیجه یوز زنجیر کتوره‌سن و بنی انلرله باغلیوب مقید قیله‌سن فی الحال بوجمله‌یی یرترم و پاره پاره ایده‌رم که بنی اصلا نکارمك زلفندن غیری برزنجیر طوتمزودل دیوانه اندن غیری یرده قرار اتمز نکاردن مراد بونده محبوب حقیق وانك جعدندن مراد اوصاف منکاثره ومتقابله‌سی اولور که وجه وحدتی وروی ذات احدیتی ستر ایلدیکی ملابسه ایله اوصاف کثیره زلفه مشابه اولمشدر وعشاق الهینك دل دیوانه‌لری اول صفات متسلسله ایله مقید اولمشدر بوجهتدن اول صفات متسلسله انلره نسبت زنجیر کبی کلمشدر وعشاق الهینك دل دیوانه‌لر بنی سلاسل اوصاف الهیه‌دن غیری برشیٔ مقید قیله‌مز وعقال عقل انلری ضابط ورابط اوله‌مزکه انلرك روحی قیود کونیه‌دن حر اولمش وعرض وناموس ورطه‌سندن نجات بولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ عشق وناموس ای برادر راست نیست * ردر ناموس ای عاشق مئیست) ای برادر عشق وناموس راست دکلدر ناموس قپوسی

اوزره ای عاشق طورمه یعنی عشقله ناموس مانعة الجمعدر شیشه ایله سنك کبی ایکیسی بریره کلمز عشق کلدکدنصکره لابد نام وناموس درست قالمز وعاشق اولان عار وناموس اندیشه‌سنی قیلمز (بیت) کرابای خاطر درآمد بسنك * نیندیشد ازشیشهٔ نام ونك) پس ای عاشق نام وناموس قپوسی اوزره طورمه واکرنام وناموس استرسك عشق دعواسنی اورمه ﴿ مثنوی ﴾ وقت آن آمد که من عریان شوم * نقش بکذارم سراسر جان شوم) انك وقتی کلدیکه بن ملابس کونیه‌دن عریان اولم ونقشی قویام سراسر جان اولم یعنی شول وصالك زمانی کلدیکه بن ملابس کونیه‌دن عریان اولم وتجرد قیلم ونقش صورتی ترك ایلیم وباشدن باشه روح مجرد اولم ﴿ مثنوی ﴾ ای عدوی شرم واندیشه بیا * که‌دریدم پردهٔ شرم وحیا) ای شرم واندیشه‌نك عدوسی کل که بن شرم وحیا پرده‌سنی یرتدم یعنی ای فکر وحیانك دشمنی اولان یار کل بن خلقدن اوتانمق پرده‌سنی یرتدم وعار وناموس حجابنی چاك چاك ایتدم ﴿ مثنوی ﴾ ای ببسته خواب جان ازجادویی * سخت دل یارا که درعالم تویی) ای جانك خوابنی جادولکدن باغلمش ای یار که عالمده سخت دل سنسن جاندن مراد روح حیوانی اولور که خواب اکا لایقدر وجاندن مراد روح الهی اولوب خوابدن مراد راحت روح اوله‌سه دخی جائزدر یاردن مراد اکرجناب حق اولورسه انك سختدل اولمسی کمال استغنادن کنایت اولور واکرمظهر الهی اولان برانسان کامل ومرشد واصل مراد اولورسه آنك سختدل اولمسی عاشقلره عدم التفاتدن عبارت اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای جانمك راحتنی سحر حلالدن باغلمش وسبب استراحت اولان خوابی بنم روحمدن ازاله ایدوب بنی سحره مبتلا ایلمش دلدارم بوعالمده کمال استغنا ایله موصوف وعاشقلره عدم التفاتله معروف ای یار همان سنسن که صبر وقراری زائل ایلمك سنك شانکدندر ﴿ مثنوی ﴾ هین کلوی صبر کیرومی فشار * تاخنك کردد دل عشق ای سوار * تانسوزدکی خنك کردد داش * ای دل ماخاندان ومنزلش) ای معشوق حقیقی تیز صبرك بوغازنی طوت وصیق تاکم ای سوار عشقك کوکلی خنك اوله تاکم عاشقك کوکلی یانمیه انك کوکلی نیچون خنك اولور ای بزم کوکلمز انك خاندان ومنزلیدر صبره کلو اسنادی مجازیدر وعشقه دخی دل اسنادی مجازیدر مراد اکا مظهر ومنبع اولان کوکلدر یعنی ای یار حقیقی تیز صبرك بوغازنی طوتوب صیق وانی زبون ومغلوب ایت که انده قوت وثبات قالمیه تاکم مظهر عشق اولان کوکل سعادتلو وراحتلو اوله تاکم او کوکل نار عشقله یانمیه اول عشقك مظهری اولان کوکل نیچون سعادتلو وراحتلو اولور ای بزم کوکلمز اول عشقك منزل وخاندانی ومقامی ومکانیدر ﴿ مثنوی ﴾ خانهٔ خودرا همی

سوزی بسوز * کیست آن کس که بکوید لایجوز * خوش بسوزاین خانه را ای
شیرمست * خانهٔ عاشق چنین اولیترست) ای معشوق حقیقی کندی خانهٔ عشقکی
یاقق استرایسك یاق کیمدر اول کمسه که جائز دکلدر دیر بوخانه یی ای شیرمست
خوش یاق عاشقك خانه سی بونجلین اولیتردر یعنی ای یار حقیقی ومحبوب معنوی
کندی عشقکه وشوقکه خانه اولان قلبی یاقق استرایسك نار عشقکله انی احراق
ایله اول کمسه کیمدر که سکا اعتراض ایلیه وسنك خانهٔ قلب عاشقی نار عشقله یاقدیغکه
جائز دکلدر دیو سویلیه هیچ بویله دیر کسه یوقدر ای مست ومستغنی اولان شیر ودلبر
ودلبر بوخانهٔ قلبی نار عشقله خوش یاق عاشقك خانهٔ درونی بونك کبی یانوب یاقلمق
اولیدر ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازین این سوز را قبله کنم * زانکه شمعم من بسوزش
روشنم) بوندنصکره بوسوزی قبله ایلیم زیرا که شمعم بن سوزشله روشنم یعنی
بن عاشقك خانهٔ قلبنی نار عشقکله یاق بوندنصکره بن همان اول سوز درونی قبله
ایلیم زیرا که بن شمع عشقم یانمغله روشن اولورم ویاندقجه زیاده نورانیت بولورم
﴿ مثنوی ﴾ خوابرا بکذار امشب ای پدر * یك شبی در کوی بی خوابان کذر)
ای پدر بو کیجه خوابی ترك ایله بر کیجه بیدارلرك محله سنه اوغره یعنی ای طریقده
پدرم مرتبه سنه واصل اولان کمسه بو کیجه خوابی ترك ایله بر کیجه اویقوسزلر
محله سنه اوغره و بیدار اولان عاشقلرك مکاننه واروب انلرله قرار ایله ﴿ مثنوی ﴾
بنکر اینهارا که مجنون کشته اند * همچو پروانه بوصلت کشته اند * بنکر این کشتی
خلقان غرق عشق * اژدهایی کشت کوبی حلق عشق) نظر ایله بونلره که مجنون
اولمشلردر پروانه کبی وصلت سببیله کشته لردر کور بوخلقك کشتیلری غرق عشقدر
کویا عشقك بوغازی بر اژدرها اولدی یعنی عقل مرتبه سنده قالان وعقال عقله
مقید اولان کمسه شول کسه لره نظر ایله که عشق الهی ایله مجنون اولدیلر و پروانه
کبی کندیلرینی نار عشقه اوروب وصلت یار ایله کشته اولدیلر و یانوب یاقلوب
کندیلرینی محو قیلدیلر نظر ایله بوخلایقك وجودلری کشتیسنه که غرق اولمشلردر
عشق فی الحقیقه دریا کبیدر و بوخلایقك وجودلری انده غرق اولمش کشتیلر کبیدر که
لابد هر کسك سفینهٔ وجودی برکونه عشقه غرق اولمشدر عشقك بوغازی کویا که
بر اژدرها اولمشدر که بوقدر خلایق کندی بوغازنه جذب ایدوب یوتمشدر
﴿ مثنوی ﴾ اژدهایی ناپدیدو دلربا * عقل همچون کوه را او کهربا * عقل
هرعطار کا که شد ازو * طبلها را ریخت اندر آب جو) بر اژدها که ناپدید و دلربادر
کوه کبی اولان عقله اول کهربادر هر عطارك عقلی که اندن آکاه اولدی طبله لری
آب جویه دوکدی یعنی عشق بر اژدرها کبیدر که جمله خلایقی یوتمشدر اویله
اژدرها که ناپدید وناپیدا ودلربادر طاغ کبی ثابت وراسخ اولان عقلی اوصمان

چوپی کبی قاپجی و کندیسنه جذب ایدیجیدر نته کم نیجه متین و با تمکین عقلانك
عقلنی کندیسنه جذب ایدوب عاشق شیدا قیلمشدر هر عطارك عقلی که اول عشقدن
آکاه اولدی وانك رایحه سندن دماغ جانی معطر قیلدی عقل وفضل وعلم وهنر و تدبیر
و تدارك طبله لرینی بالکلیه جوی فنایه دوکوب بو جمله نك ترکنی وردی وصورت
عالمندن کچوب مقام عشق ومحبتده طوردی نته کم شیخ عطار حضرتلری عشق
الهیدن خبردار اولدیغی کبی جمله دکان وکارکاهدن کچوبنسی وارایسه بذل
ایدوب جوی فنادن کچوب فانی اولوب مقام حقیقته واصل اولدی ﴿ مثنوی ﴾
رو کزین جو بر نیایی تا ابد * لم یکن حقا له کفوا احد) یور یکه بوجویدن ابده دك
یوقار وکلمه مزسن حقا بودر که بر احد آنکچون کفو اولمدی جویدن مراد بونده
جوی فنا اولور ولم یکن له کفوا احد آیت کریمه سنك تفسیری ایکنجی دفترده
چوبان حکایه سنده سوره نك اولندن آخرینه وارنجیه دك مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه یعنی ای عاشق یور یکه بوجوی فنادن ابدالآباد یوقار وکلمه مزسن وفنا اولدق
دنصکره بوغیرتله متصف اولان وجودله موجود اوله مزسن واول معشوق حقیقی یه
مغایر بروجود ایله بوجوی فنادن ظهور قیله مزسن زیرا حقیقت بوندن اول
معشوق حقیقی ایچون هیچ بر احد مثل ونظیر اولمدی واکا جفت ومقارن کلمدی
هر بر عاشقکه جوی فنایه داخل اوله ومجازی وموهومی اولان وجودنی فانی
قیله بقاء حقانیله باقی اولور واوصاف ربانیه ایله اتصاف قیلور و کندی معشوقیله
مابیننده اولان مغایرت واثنینیت بالکلیه زائل اولور وحضرت حق حقله کورروانی
بنه انك نوریله بیلور واول مرتبه ده عاشق ومعشوق براولور برآخر کمسه اکا واصل
اولمق ومقارن کلمك ممکن اولمز پس هر شول کمسه که جوی فنایه داخل اوله بردخی
فنادن اولکی وجودیله یوقارو کلمز واول وجود ایله حضرت حقه واصل اولمز بلکه
حضرت حقه واصل اولان نور حقله اتصاف قیلان وجود اولور ﴿ مثنوی ﴾
ای مزور چشم بکشا و ببین * چند کویی می ندانم آن واین * ازوبای زرق ومحرومی
برآ * در جهان حی وقیومی درآ) ای عشق وفناطریقنده مزور اولان کمسه چشم
جانکی آج وحقیقت معنایی کورنجه بر بن بونی وآنی بیلمزم بر عاشق شیدایم
دیو سویلرسن وبن آنی و بونی بری برندن فرق ایلمزم دیو استغراق دعواسنی ایلرسن
زرق وریا وشهود حقانیدن محروم اولمق روحه و بامرضی کبیدر پس زرق
ومحروملق و باسندن یوقارو کل جانکی زرق وریا مرضندن قورتروب حی وقیومك
جهاننه کل حی وقیوملق جهانندن مراد حقیقت عالمیدر که عین حیات ومحض
قیومیتدر که حق تعالینك صفاتی مرتبه سنه کل وانك حیاتیله حی اول وقیومیتیله
قائم اولوب زوال وفنادن نجات بول دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ تا نمی بینم

همی بینم شود * وین ند نمهات میدانم نشود) تاکه نمی بینم همی بینم اوله و بوسنك
ندانملرك میدانم اوله یعنی ای مزورچشم جانکی آچ تاکه سنك بن کورمزم دیدیکك
عالم همیشه کورمکلکك اوله و بوسنك بن آنی و بونی بیلمزم دیدیکك و بیلمزلکلرك
کیدوب عین بیلملکك اوله وجانك علم وعرفانله طوله و بو کونه مست وشیدا اولمقدن
قورتله ﴿ مثنوی ﴾ بکذرازمستی ومستی بخش باش * زین تلون نقل کن در
استواش) بوتزو پرهوا ایله اولان مستلکدن کچ ومستلك بخش ایلیجی اول
بوتلوندن استواسنه نقل ایله یعنی بونفسانی وجسمانی اولان مستانه لکدن کچوب
وشراب الهیدن ایچوب مست حقانی اولدقدنصکره سائر طالبلره دخی روحانی
وحقانی اولان مستلکی بخش ایلیجی اول بوتلون وتبدلاتدن اول محبوبك
استوا واعتدال مرتبه سنه نقل ایله واستقامت مقامنده قرار ایله تاکه صاحب تمکین
اوله سن وتلونات نفسانیدن قورتله سن ﴿ مثنوی ﴾ چند نازی تواز ین مستی
بست * برسرهر کوی چندان مست هست) ای مزورسن بومستلکله نیجه برناز
وتفاخر ایلرسن کافیدر هر کوبك باشی اوزره چوق مستلر واردر یعنی ای اهل
زرق وتزویر بو کونه تزو برایله اولان مستلکله ناز ومفاخرت ایله بوقدر زمانه دك
بو کونه مستلکله ناز ایلدك کفایت ایلر هر محله نك باشنده سنك کبی نیجه نیجه مستلر واردر
﴿ مثنوی ﴾ کردوعالم پرشود سرمست یار * جمله یك باشند وآن یك نیست خوار
* این زبسیاری نیابد خواری * خوار که بودتن پرستی ناری * کرجهان پرشد زنور
آفتاب * کی بود خواران تف خوش التهاب) اکرایکی عالم سرمست یار ایله پراولسه
یعنی عالم ظاهر وعالم باطن یارك سرمستی اولان عاشقلرله طولسه جمله سی پراولور
واول پرخوار وحقیر دکلدر زیرا انلرك جمله سی نفس واحد کبی اولدقلری جهتندن
بردرلر اما شرف وعزت حسبیله نیجه یوز بیك دررلر بو سرمست یار اولنلر
چوقلقدن هم خوارلق بولمز خوار وحقیر کم اوله دیرسن ناری اولان برتن پرستدر نار
خشم وشهوته منسوب اولان تن پرست اکر پراولسون واکرعالم انلرله طلواولسون
ینه خوار وحقیر اولمقدن خالی دکللردر اما سرمست یار اولان عاشقلر فی الحقیقه
نور آفتاب کبیدر فی المثل اکرجهان آفتابك نورندن پراولسه وعالم شعاع شمسله
طولسه ینه اول خوش التهاب خوار وحقیر اولور یعنی آفتابك اول خوش
اولان شعاع والتهابی عالمه طولمغله خوار وحقیر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ لیك بااین
جمله بالاترخرام * چونکه ارض الله واسع بود ورام) ولیکن بوجمله ایله بیله
بالاتر صالن چونکه ارض الله واسع اولدی ورام اولدی یعنی ای تزویرله مست
حق اولان اکرچه من وجه شریف وعالی ایسه کده بوجمله حالتله بیله بالاتر صالن
چونکه حق تعالی حضرتلرینك ارضی واسع ورام اولدی لازم کلدیکه همتی

عالی ایلیوب ارض الله واسعه سیرنه قدم قویه سن واولکی مقامکدن کذر ایدوب
مقام قاب قوسین اوادنی یه دك سفر قیله سن ﴿ مثنوی ﴾ کرچه این مستی
چوباز اشهبست * برترازوی درزمین قدس هست * روسرافیلی شواندر امتیاز *
دردمنده روح ومست ومست ساز) اکرچه بومستلك بازاشهب کبیدر یعنی
بوعالم ظاهرده مست خلق اولمق اکرچه اوطوغان کبی ایسه ده اول مستلکدن
برترزمین قدسده مستلك واردر زمین قدسدن مراد ارض حقیقت ومرتبهٔ
الوهیتدر یعنی مرتبهٔ حقیقتده بوسنك بازاشهب کبی اولان مستلککدن برتروعالیتر
مستلك وسرخوشلق واردر یوری جمله دن ممتاز اولمقده وامتیاز بولمقده روح
نفخ ایدیجیلکده ومست حق اولمقده ومست ساز اولمقده براسرافیل اول اکثر
نسخه ده مصرع ثانیده هیچ واو واقع اولمامشدر بوتقدیر اوزره معنی بوری
جمله دن امتیاز بولمقده مست ساز اولان مسته نفخ روح قیلمقده براسرافیل اول
ومرده دللره نفخ روح قیل تاسنك دم حیاتبخشکله مرده دللر زنده اوله لر وحیات
طیبه بوله لر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ مست راچون دل مزاح اندیشه شد *
این ندانم وآن ندانم پیشه شد * این ندانم وآن ندانم بهر چیست * تابکویی آنکه میدانیم
کیست) مستك چونکه قلبی مزاح اندیشه اولدی یعنی برسر خوشکه قلبی مطایبه
ولاغ فکر ایدیجی اولدی بونی بیلمزم وآنی بیلمزم دیمك اکا پیشه وعادت اولدی ای
مست اولان وکندیسنی مسکور قیلان بونی بیلمزم وآنی بیلمزم دیمك ندن اوتریدر
تادیه سن اول کمسه یی که بز بیلورز کیمدر یعنی مست اولوب بونی بیلمزم پرواله وحیرانم
دیمك مقبول دکلدر بلکه بزم بیلدیکمز کبی بونی بیلوب اول کمسه یی که بز بیلورز
انی کیمدر سویلیه سن بوندن مراد مقام سکردن کچوب صحوه کله سن و بوعالمی
واول عالمی حقیقتله بیله سن واول کمسه که بزانی بیلورزمراد اندن خدای تعالی در
سندخی بیله سن اول کیمدر ﴿ مثنوی ﴾ نفی بهر ثبت باشدرسخن * نفی بکذار
وزثبت آغازکن * نیست این ونیست آن هین واکذار * انکه آن هستست
ازاپیش آر * نفی بکذار وهمان هستی پرست * این درآموزای پدرزان ترك مست)
نفی اثبات ایچوندر سوزده نفیی قوثبتدن باشله بو یوقدر واو یوقدر دیمکی آکاه
اول قو واول کمسه که اول واردر انی اوکه کتور نفیی قو همان وارلغه طاب ای پدر
اول ترك مستدن بونی اوکرن یعنی نجون برسوزده بریسی نفی اولسه لابد برآخر
شیئك اثباتندن اوتری اولور مثلا لااله الا الله کبی که معبود بالحق اولمین آلهه نك
جمله سنی نفی ایلمك معبود بالحق اولان الله تعالی حضرتلرنی اثبات ایلمکدن اوتریدر
پس سن نقدر نفی اوله جق شیلر وارایسه انی قو اثبات اولان شیدن ابتدا ایله وانی
بیلوب همان اندن سویله بوشی یوقدر واوشی یوقدر و بن بونی وانی بیلمزم دیمکی

تیر اول قواولکسه که موجود حقیقیدر انی ایلرو کتورواثبات مرتبه سنه یتور بودکلدر واودکلدر و بونی بیلزم وآنی بیلزم دیو بونی ایلیکی ترك ایله وهمان دائما ثابت اولان موجود حقیقی یه طاپ و بونی وانی بیلورم وهرشیده همان آنی مشاهده قیلورم دی صاقن بونی وانی بیلزم دیمه ای پدر بونی اول ترك مسندن اوکرنکه اول این ندانم آن ندانم دین مطربه کورنه دیدی وانك این ندانم وآن ندانم دیمسنی مقبول ایتمیوب رد ایلدی

❁ استدعای امیر ترك مخمور مطرب را بوقت صبوح ❁

مخمور اولان امیر ترکك وقت صبوحده مطربی استدعا ایلمسنك بیانندهدر صبوح صباح ایچلن شرابه دیرلر ❁ و تفسیر این حدیث که ان لله تعالی شرابا اعده لاولیائه اذا شربوا سکروا واذا سکروا طابوا ❁ ودخی بو حدیث شریفك تفسیریدر که حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر تحقیقا الله ایچون برکونه شراب واردر که اول شرابی کندینك ولیلرندن ودوستلرندن اوتری اعداد قیلمش ومهیا وحاضر ایلمشدر قچن اول ولیلر اول شرابی ایچسهلردی مست وسکران اولورلردی وشول وقتده که مست وسکران اوله پاك وطیب اولورلر دنیا شرابندن ملوث اولنلر کبی ملوث اولمزلردی بلکه الواث نفسانیدن واخباث بشریهدن بالکلیه طاهر اولورلردی و بو حدیث شریفك آخری بودر *واذا طابوا طاشوا* وقچن پاك وطاهر اولسهلردی وجود بارندن وتن ثقلتندن خفیف اولورلردی طاش یطیش طیشادیرلر قچن برکسه خفیف اولسه* واذا طاشوا طاروا* وقچن خفیف اولسهلر ثقلت تعلقاتندن طائر اولورلر واوج معناده جولان ایدرلر جو حقایقده *واذا طاروا طربوا* وقچن اوج معنایه طیران ایتسهلر طرب ونشاط ایدرلر* واذا قاموا هاموا* بو احوال مذکورهدنصکره صورت عالمندن کیدوب عالم معناده قائم اولوب حیران وهائم اولورلر* واذا شخصوا جروا* اندنصکره کوزلری مرتفع ویاخود کندیلری مرتفع اولوب کورورلر عجائب ملکوتی وغرایب جبروتی واسرار لاهوتی شخص دیرلر قچن برکسه مرتفع اولسه ویاخود شخص بصره دیرلر قچن کوزنی ریره دکه قوسه* واذا ذابوا اخلصوا* اندنصکره وجود بشریهلری اریر وفنا بولور خالص و پاك اولورلر* واذا بلغوا وصلوا واذا وصلوا بقوا* اندنصکره مرتبهٔ وحدته بالغ وواصل اولورلر وقچن واصل حق اولهلر باقی اولورلر بقاء حقله* واذا بقوا صاروا ملوکا فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر* وقچن باقی اولهلر ملوك اولورلر مکان صدقده پادشاه مقتدرك قتنده* واذا وجدوا هذا یقولون فولا لا یفهمه الا السکاری* وقچن بولسهلر شو مذکور اولان معنالری دیرلر که انی فهم ایلیه الا سکران حقیقی

اولان عاشقلر فهم ایلیهلر ❁ می درخم اسرار ازآن میجوشد * تاهرکه مجرد است ازآن می نوشد ❁ یعنی می راز واسرار کوپنده اول سببدن جوش وخروش ایلر تا هر شول کسه که لباس انانیتدن وجامهٔ مغایرتدن مجرددر اول میدن نوش ایلیه * قال الله تعالی (ان الابرار یشربون من کأس) تنکیم حق تعالی حضرتلری سورهٔ انسانده بو شرابی نوش ایلین ابرار حقنده بیوردی تحقیقا اوصاف بشریه ومقتضای نفسانیه ملابسهسندن مجرد اولان ابرار شول برکأسدن نوش ایدرلر که (کان مزاجها کافورا) انك مزاجی کافور اولدی ابرار برك جمیدر ارباب ربك واصحاب صحبك جمعی اولدیغی کبی وهم المطیعون الذین لا یؤذون الذر ولا یفعلون الشر کأس ذکر محل وارادهٔ حال قبیلندندر یعنی شول برخمردن ایچرلر که اکا ممزوج اولنان کافور اولدی برودت وغذ و بتده وکافور جنتده برعینك اسمیدر دیمشلر و بعضلرانده کیفیات کافور خلق اولورده کافورله ممزوج اولمش کبی اولور دیمشلر ❁ این می که تو میخوری حرامست ما می نخوریم جز حلالی * جهد کن تا زنیست هست شوی * وزشراب خدای مست شوی ❁ بو شرابی که سن نوش ایلرسن حرامدر بز حلالدن غیری می ایچمزز جهد ایله تا نیستدن هست اولهسن وخدانك شرابندن مست اولهسن یعنی ای مزور ومرائی اولان کسه شو شرابی که سن خلقك وجودی کاسهلرندن ایچرسن وانلرك تعظیم والتفاتیله مست اولوب خوش ایچرسن بو حرامدر زیرا مسلك که لله فی الله اولمیه اول مسلك فی الحقیقه سبب آثامدر اما بز حلالدن غیری شراب ایچمززهرنه که اکر صوری واکر معنوی شراب نوش ایلیهوز حلال وزلالدن جهد وسعی ایله تا کم یوقلق ومی مرتبهسندن قورتلوب حقله وار اولهسن و بقای حقیقی بولهسن وخدای تعالی حضرتلرینك شراب محبت وحدتندن مست اولهسن و کندی وجودك قیدندن قورتلهسن واغیار وسوی اکدارکدن نجات بولهسن

❁ مثنوی ❁ (اعجمی ترکی سحر آکاه شد * وزخمار خمر مطرب خواه شد)

براعجمی ترك سحر وقتنده آکاه اولدی وخمرك خمارندن اوتری مطرب خواه اولدی یعنی ایچدیکی خمرك کسل وثقلتنی دفع ایلمکدن اوتری برمطرب وایرلیجی خوش الحان کسهیی طلب ایلدی تا کم آنك نغمات طرب افزاسیله ذوق وصفا بوله وآوازجا نبخشیله نیجه سرور ونشاطه نائل اوله ومطرب ایکی قسمدر بریسی روحانی و بریسی جسمانیدر روحانی اولان مطرب شول عالم ربانی وآکاه کنندهٔ مقامات الهیدر که آنك نغمات پر لذات وکلمات حیات مضاهاتندن بزم طریقتده شراب معرفتی نوش قیلان وآنك کلمات لذیذهسنه کوش اودوب مستمع اولان عاشقلره نیجه طرب روحانی وذوق وصفای ربانی کله و بی شمار سرور ونشاط حقانی حاصل اوله آنك کلمات طیبه ونغمات حسنهسی انلری برمرتبه مست ومستغرق ایلیه که غم دنیادن خلاص اولهلر وقید

من ومادن بالكليه نجات بولەلر وجسمانی اولان مطرب دخی شول طرب دهنده
ونشاط افزاینده اولان خوش آواز كه آنك نغمۀ روح افزاسندن جانه صفا
وقلبه ذوق وجلا كلەنەكم بوايكی قسم اولان مطربلرك بيانه شروع ايدوب
بيوررلر ﴿ مثنوی ﴾ مطرب جان مونس مستان بود * نقل وقوت وقوت
مست آن بود * مطرب ايشان اسوی مستی كشيد * بازمستی ازدم مطرب چشيد)
جان مطربی مستان الهينك مونسی اولوب مستلك قوتی ونقل قوتی اول مطرب اولور
يعنی مست شراب محبت الهی اولان عاشقك قوت جانی وقوت جنانی اول
مطرب جانك ومونس مستانك كلام دلكشاسندن واداوصدای روح افزاسندن
حاصل اولان ذوق روحانی ولذات حقانی اولور مطرب انلری مستلك جانبنه
چكدی كبرو مستلكی مطربك دمندن طاندی يعنی مطرب حقانی وآگاه كننده
اسرار ربانی اولان مرشد بومستان شراب محبتی اولامی وحدتدن وشراب
محبتدن مست اولمق جانبنه چكدی كبرو بومستان الهی هربريسی مستلكی اول
مطرب روحانينك دم خيابخشندن طاندی وانك روح افزاسندن ذوق ايتدی
﴿ مثنوی ﴾ آن شراب حق بر آن مطرب برد * وين شراب تن ازين مطرب
چرد) اول مست ربانی شراب حق اول مطرب روحانی سببيله ايلتور وبومست
نفسانی تن شرابنی بومطرب جسمانيدن اوتلر برد ايلتور ديمكدر بونده اخذ ايلر
وجذب ايلر معناسنه استعاره اولنمشدر چرد اوتلر ديمكدر بونده غدا بولور وحظ
آلور معناسنه استعمال قيلنمشدر اولكی مصرعده اولان مطربدن مراد مطرب
روحانی وايكنجی مصرعده اولان مطربدن مراد مطرب جسمانيدر وتقدير كلام
وتوضيح مرام بويله ديمك اولور كه اول مست الهی وشارب رحيق توحيد
ربانی شراب حق اول مطرب روحانی ومرشد ربانی سببيله اخذ ايدوب نوش ايلر
واغيار وماسوايی بالكليه فراموش ايلر وبومست حظوظ نفسانی شراب تنی
وذوق بدنی بومطرب جسمانينك اصوات حسنه ونغمات لذيذه سندن آلور
وانك آواز حيا تبخشندن قوت وغدای جسمانی بولور اگرچه صوت حسن
روحانيدر اما جسمانی وشهوانی اولان كسه نك بدننه متعلق اولان ذوق
وشوقی تهييج ايلر پس جسمانی اولان كسه جسمانی اولان مطربدن
تن ذوقنی الور اما روحانی اولان كسه اول مطربی دكلسه انك آواز خوشی
اكا روحانيتی زياده ايلر واول مطرب جسمانيدن روحانی اولان غدا الور وذوق
وصفا بولور البته سماع هركسك قلبنده اولان حالنی مهيج ومحرك اولور اهل تنك
جسمنه متعلق اولان حظوظ ولذاتی زياده قيلور واهل روحك روحانيتنی واذواق
وحالاتنی مهيج ومحرك اولور پس اهل روح مطربتندن ذوق روحانی بولور واهل تن

اندن شراب تنی وذوق بدنی نوش قيلور ايكی كسه نك برمطربی دكلەسنده لابد
تفاوت واردر بری اندن بر كونه لذت الور واول بری دخی بر كونه لذت بولور نته كم
سماعك ماينده تفاوت اولديغی كبی مطرب لفظی دخی اگرچه بر كلمه در اما بو اسمله
مسمی اولان كسه لرك ماينده هم چوق تفاوت واردر نته كم و تفاوتلره اشارت
ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوی ﴾ هردو گر يك نام دارد در سخن * ليك شتی اين حسن تا
آن حسن) هر ايكيسی سوزده اگر بر نام طوترسه ليكن بوحسندن اول حسنه دك
فرق عظيم واردر يعنی بومطرب جان ومطرب تنك هر ايكيسی اگرچه سوزده
براسم طوترايسه وايكيسنه بيله بحسب اللفظ مطرب دينور ايسه لكن بوحسندن
اول حسنه دك تفاوت بی شمار واردر مجرد ايكی كسه نك نامی حسن اولمغله ذاتلری
دخی حسن اولمق لازم كلمز وايكی كسه يه مطرب دينلكله ايكيسنك بيله ذاتلری براولمق
كورنمز بلكه چوق راسده مشترك شيلر واردر كه انلرك ذاتلری اصلا بر برينه بكزه مز
﴿ مثنوی ﴾ اشتباهی هست لفظی درميان * اين خود كوز آسمان تا ريسمان *
اشتراك لفظ دائم رهزنست * اشتراك كبرومؤمن درتنست) انلرك ميانده اگرچه
لفظه منسوب بر اشتباه واردر وليكن آسماندن خود ريسمانه دك قنی ريسمان
ايلكه ديرلر لفظك اشتراكی دائم رهزندر كبرو مؤمنك اشتراكی تنده در يعنی بومطرب
ايله اول مطربك ميانده لفظه منسوب اشتباه واشتراك واردر كه ايكيسنه بيله
مطرب دينور وليكن آسماندن ريسمانه دك برابر اولمق قنی آسمانله ريسمانك ماينده
عظيم تفاوت اولديغی كبی مطرب الهی ايله مطرب جسمانينك ومست خلق اولان
ايله مست حق اولان كسه نك ماينده آسمان ايله ريسمان قدر فرق واردر اگرچه
هر بری لفظده مشترك ايسه لرده معنی حسبيله مشترك دكللردر مثلا عين لفظی كبی كه
برنيجه معنی مقابله سنده وضع اولنمشدر كونش معناسنه وكوز معناسنه والتون
معناسنه وچشمه معناسنه وضع اولنمشلردر لفظ عين بوجمله معنده اشتراكله دلالت
ايلر پس اشتراك لفظ هميشه رهزندر كه چوق كسه لفظك مشترك اولمسيله انك دلالت
ايلديكی بعض معانيدن غافل اولور وانك متداول اولان معنالری دخی بر برينه
متقارب ومتساوی قياس قيلور حال بوكه بويله دكلدر مثلا كافر ايله مؤمنك تنده
اشتراكی واردر وكذلك بشر اولمقده هم بوجمله انبيا واوليا وكفار واشقيانك اشتراكی
واردر نته كم (قل انما انا بشر مثلكم) ديو حق تعالی حبيبنه امر ايدوب حضرت
رسول اكرم صلی الله عليه وسلم كافرلره بن دخی سزك كبی بر بشرم وبشريتده
سزكله مشتركم ديو تحقيق بيوردی پس اول حضرت عليه الصلوة والسلامك
وسائر انبيا واوليانك اشقيا ايله بشريتده مشترك اولملريله معناده ومرتبه ده هم مشترك
اولملری لازم كلمز بلكه بشردن بشره بين السماء والارض فرق واردر نته كم حق تعالی

بیورر (ومایستوی الاعمی والبصیر ولاالظلمات ولاالنور ولاالظل ولاالحرور
ومایستوی الاحیاء ولاالاموات) ﴿ مثنوی ﴾ جسمها چون کوزهای بسته سر *
تا که در هر کوزه چه بود آن نکر * کوزهٔ آن تن پر از آب حیات * کوزهٔ این تن
پر از زهر ممات * کر بمظروفش نظرداری شهی * ور بظرفش بنکری تو کرهی)
مثلا جسملر باشی باغلنمش کوزه‌لر کبیدر تا که هر کوزه‌ده نه اوله اکا نظر ایله اول
تن کوزه‌سی آب حیاتدن پردر بوتن کوزه‌سی زهر مماتدن مملودر اکر مظروفنه نظر
طوتر ایسک شاهسن واکر انک ظرفنه نظر ایلیه‌سن کراهسن یعنی بو خلقک جسملری
فی المثل باشی باغلو کوزه‌لر واوستی اورتلمش کاسه‌لر کبیدر هر برینک ایچنده بر کونه
حالت و برنوع صفت و خصلت واردر تا کم هر کسک کوزهٔ وجودنده نه کونه
صفت وخصلت واردر سن اکا نظر ایله مثلا اول برتن کوزه‌سی آب حیات معنویدن
پردر و بوتن کوزه‌سی دخی زهر ممات نفسانیدن پردر علم وعرفان واسلام وایمان
وتحقیق وایقان وشهود وعیان آب حیات کبیدر بعض کمسه‌لرک کوزهٔ تنی بو کونه
آب حیاتله طلودر وجهل وغفلت وکفر ومعصیت وشک وشبهت و بونلر امثالی
اولان صفت وخصلت زهر ممات کبیدر بعض کمسه‌لرک وجودی کوزه‌سی دخی
بو کونه زهر ممات معنوی اولان صفتلر وخصلتلرله طلودر پس سن اکر وجود
کوزه‌لرینک ایچنده مظروف اولان صفتلره نظر طوتر ایسک شاه معنویسن واکر
بو وجود کوزه‌لرینک ظرفنه وشکل وصورتنه نظر طوتر ایسک سن کراهسن زیرا
چوق کمسه‌نک وجودی واردر که بحسب الظاهر جمیل وملیحدر اما باطنی خبیث
وقبیحدر وچوق کمسه‌لرک دخی باطنی جمیل ومنیردر اما بحسب الصوره زشت
وحقیردر پس ناظر سیرت اولان عارف وعاقلدر وناظر صورت اولان غافل وجاهلدر
﴿ مثنوی ﴾ لفظ را مانندهٔ این جسم دان * معنیش را در درون مانند جان *
دیدهٔ تن دائما تن بین بود * دیدهٔ جان جان پرفن بین بود) پس لفظی بو جسمه
مانند ومشابه بیل انک معناسنی دروننده مانند جان بیل دیدهٔ تن دائما تن کوریجی
اولور اما جان کوزی پرفن اولان جانی کوریجی اولور یعنی الفاظی دخی همان
انسانک اجسامی کبی بیل هر برلفظک معناسنی دروننده اولان جان کبی بیل
هر جسمک جانی بر کونه اولدیغی کبی هر لفظک معناسی دخی بر کونه‌در اما همیشه
بوتنه متعلق اولان ظاهر کوزی تن کوریجی اولور ودخی مکنو به اولان الفاظ
وحروفه نظر قیلیجی اولور لفظلرده اولان معنالری کورمکه وتنلرده اولان جانلره
نظر ایر کورمکه بو کوزک استعداد وقابلیتی یوقدر وجانه متعلق اولان دیده که
اکا بصر بصیرت دیرلر بو بصر بصیرت پرفن اولان جانی کوریجی ودر ونده
اولان احوال واوصافه نظر ایر کوریجی والفاظ وحروفده اولان معنالری هم

بیلیجی واسرارونکاتنه عالم اولیجی اولور اکر دیدهٔ جان بین طوتر ایسک هر لفظک
سرنی وحقیقتنی بیلوب مهتدیلردن اولورسن واکر دیدهٔ جان بین طوتمیوب همان
دیدهٔ تن طوتر ایسک وناظر صورت اولور ایسک سیرت ومعنیدن غافل اولوب ضال
وکمراه قالورسن ﴿ مثنوی ﴾ پس زنقش لفظهای مثنوی * صورتی ضالست
وهادی معنوی * در نبی فرمود کین قرآن زدل * هادیٔ بعضی و بعضی را مضل)
پس مثنوینک لفظلرینک نقشلرندن صورته منسوب اولان ضال ومعنوی اولان
هادیدر قرآنده حق تعالی بویله بیورر دیکه بو قرآن دلدن بعضیسنه هادی
و بعضیسنه مضلدر یعنی مثنوی شریفک الفاظ شریفه سنک نقشندن هر کیمکه
صورت ظاهره‌سنه منسوبدر وسر ومعنادن غافلدر ضالدر انکیچون که بو مثنوی
شریفک بعض ابیاتی وحکایاتی واردر که اکر ظاهرنه حل اولنسه عین ضلالتدر
مثلا هزلیاته متعلق اولان حکایات کبی و بعض اسرار غامضه‌یی جامعه اولان
ابیات کبی بو کونه ابیات فی چوقدر بو جمله دن بری بو نسخ شریفده واقع اولان
بو بیت لطیفدر که بیورر (بیت) می درخم اسرار از آن میجوشد * تا هر که مجردست
از آن می نوشد * اکر بو میدن مراد می صوریدر دینسه عین ضلالتدر پس مثنوی شریفک
صورت ظاهره‌سنه منسوب اولان کمسه ضال ومضل اولور اما معناسنه منسوب اولان سیرتی
ور مزنی بیلان کمسه هادی ومهتدی اولور مثلا دیرکه بو میدن مراد می محبت الهیدر
ومجرد اولمق لباس شهوانیت وقیود نفسانیدن مجرد اولمقدر هر شول کمسه‌لرک که
قلبی ملابس کونیه‌دن مجرد اوله اول کمسه‌لر بو میدن نوش ایدرلر شول کمسه‌لر که
مثنوی شریفک الفاظنک معناسنی بو کونه بیلورلر و بو اسلوب اوزره تعبیر وتحقیق
قیلورلر انلره مثنوی شریف هادی اولور وشول کمسه‌لر که بونک صورتنه منسوب
اولورلر والفاظندن مستفاد اولان معانی ایله بلا تأویل عمل قیلورلر مثنوی شریف
انلره سبب ضلالت و باعث غوایت اولور حضرت قرآن دخی اکثر کمسه‌یه سبب
ضلالتدر واکثر کمسه‌یه دخی سبب هدایتدر نته کم حق تبارک وتعالی حضرتلری
قرآن عظیمده بیوردی که بو قرآنک مثلی قلبدن بعض کمسه‌لره هادی و بعضلره دخی
مضلدر کما قال الله تعالی فی سورة بنی اسرائیل (ان هذا القرآن یهدی للتی هی
اقوم) وقال فی سورة البقرة (یضل به کثیرا و یهدی به کثیرا ومایضل به
الا الفاسقین) بو آیت کریمه‌نک تفسیری جلد اولک دیباجهٔ عربیسنده ودخی
بعض مواضعده مرور ایلشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ الله الله چونکه
عارف کفت می * پیش عارف کی بود معدوم شی * فهم تو چون بادهٔ شیطان بود *
کی تراوهم می رحمان بود) الله الله چونکم عارف می دیدی عارف قتنده معدوم
شیٔ نچن اولورسنک فهمک چونکم بادهٔ شیطان اوله سکا قچن می رحمان وهمی

اولور یعنی الله حقیچون چونکم برعارف کامل می دیه و یاخود شراب وساقی دیو سو یلیه اول عارفك قتنده معدوم وفانی اولان شیٔ حکمنده اولمز جمیع اشیا ایسه برمقتضای (کل من علیها فان) و برموجب (کل شیٔ هالك الا وجهه) عارفلرك چشم شهودنده الآن فانی و بی وجوددر پس معدوم و بی وجود اولان شیٔ انلرك قتنده نیجه شی ومی اولور که حتی انلر فی الحقیقه معدوم اولاندن مست اوله لر وچاشنی ولذت بوله لر انلر مست اولملر وچاشنی ولذت بولملر الاهی سبحانی و بادهٔ رحمانیدن که اول باده وآنك ذوقی همیشه باقی وآنی عارفلرك روحنه حق تعالی حضرتلری ساقیدر امای ناقص المعرفه اولان کمسه عارفك می دیمه سندن چونکم سنك فهم وادراکك بادهٔ شیطان اوله یعنی انك می دیمه سندن سنك عقلك ام الخبائث اولان می حرامی فهم قیله سکامی رحمانی وهم ایتمك قنقن میسر اولور وسنك وهمکه وعقلکه می رحمانك خیالی نیجه کاور چونکم سن عارفك می دیمه سندن شیطان باده سنی فهم ایده سك بومقرردرکه سنك وهمکه وعقلکه بادهٔ رحمانی خاطره سی وشائبه سی کلمز دیمك اولور بووجه دخی جائزدرکه دینه ای ناقص المعرفه اولان کمسه سنك فهمك چونکم بادهٔ شیطان اوله چون اشتبه ایچون اولوب سنك فهمك بادهٔ شیطان کبی اوله سکامی رحمان وهمی قنقن میسر اولور دینسه دخی جائزدر وفی الحقیقه شول کمسه که هنوز دخی اشیا فهم ایدیجی اوله خدادن وخدانك اولیاسنك ذوقندن فهم ایدیجی اولمیه انك فهمی بادهٔ شیطانی کبی اولوب اول کندی فهمندن مست اولور ومی رحمانی وهمندن محروم قالور ❊ مثنوی ❊ این دو انبازند مطرب باشراب * این بدان و آن بدین آرد شتاب) بوایکیسی یعنی مطرب ایله شراب انبازلردر بواکا واو بوکا شتاب کتورر مطرب که آکاه کنندهٔ مقامات الهی وشراب که محبت ربانی وذوق سبحانیدر بوایکیسی بری برلریله یارلر وبری برلرینه معینلردر بومطرب اول شرابه واول شراب بومطربه سرعت وشتاب کتوریجی وبری برلرینه رغبت ومیل ایدیجیدر لابد مطرب شرابی وشراب دخی مطربی مقتضی اولور زیرا مرشد ربانی حقانی اولان ذوقی وحقانی اولان ذوق دخی ربانی اولان مرشدی مستلزم اولور ❊ مثنوی ❊ پرخماران ازدم مطرب چرند * مطربانشان سوی میخانه برند) پرخمارلر مطربك دمندن اوتلرلر مطربلر انلری میخانه جانبنه ایلتورلر یعنی خمر الهیدن زیاده مخمور اولان مستلر آکاه کنندهٔ مقامات الهی اولان مرشدك دم حیاتبخشندن لذت آلورلر وغدا بولورلر ومرشد طریق الهی اولان مطربلر هم اول میخورلری میخانهٔ حقیقت ومصطبهٔ محبت جانبنه ایلتورلر واول شراب الهینك معدن مقرنه انلری واصل ایدرلر

❊ مثنوی ❊ آن سر میدان واین پایان اوست * دلشده چون کوی در چوکان اوست) اول مطرب سر میدان وبو میخانه انك پایانیدر کوکل انك چوکاننده کوی کبی اولمشدر یعنی اول مطرب حقیقت عشق ومحبت میدانك باشی والی اولمشدر ومیخانهٔ حقیقت انك نهایتی و پایانی کلمشدر که برسالك میدان محبته داخل اولمق استه سه اول مطرب روحانی اولان مرشد ربانی یه کلوروانندن ابتدا قیلور پس مطرب روحانی میدان محبتك باشی اولور وکوکل انك چوکان ارادتنده کوی کبی اولمش اولور وعاقبت الامر اول میدان محبتده غلطان اوله رق اول میدانك پایانی اولان میخانهٔ حقیقته کلوب انده قرار قیلور ❊ مثنوی ❊ درسر آنچه هست کوش آنجا رود * در سر ار صفرا ست آن سودا شود) سرده اول نسنه که وار در کوش اورایه کیدر سرده فرضا اکر صفرا وار در اول سودا اولور بو بیتك ایکی مصرعنده بیله واقع اولان سر کلمه لری فتح سین ایله اوقنقدن کسر سین ایله اوقنمق فهمه اقرب ومحله انسبدر زیرا فتح سینله اولدیغی اوزره معنی باشده هرنه کونه حالت وار ایسه قولق اول جانبه کیدر واول حالته متعلق اولان سوزلری استماع ایدوب قبول ایدر فرضا باشده اکر آثار صفرا اولسه اول صفرا محترق اولدقده سودا اولور صفرایی اولان کمسه سودایی اولور اطبا بویله دیمشلردرکه صفرا محترق اولسه سودایه تبدیل اولور اکرچه صفرانك وسودانك محللری دروندهدر لکن انلرك اثرلری دماغدهدر بوتقریبله باشده صفرا وسودا واردر دیمك جائز اولور امابو محلده صفرا وسودادن مراد حقیقت صفرا وحقیقت سودا دکلدر بلکه صفرا عقل وهوشدن کنایت وسودای عقل و بی هوش اولمقدن عبارت اولور وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولور که باشده هرنه فکر وحالت غالب اولسه قولاق اول جانبه مائل وتابع اولور فرضا اکر باشده عقل وهوش اولسه عاقبة الامر اول سودای عشقله بیهوشلکه مبدل اولور اماسر کسر سینله اوقنورسه معنی بویله دیمك اولور باطنده اول حالت که وارد روغالبدر لابد قولاق اول جانبه مائل اولور واکا متعلق اولان کلمانی استماع ایدوب قبول قیلور فرضا اکر باطنده صفرا اولسه محترق اولدقده اول سودا اولور عقل دخی بویله در اکر باطنده عقل اولسه سوز عشقله اول عقل محترق اولدقده سودای عشقه و بیهوشلغه متبدل اولور و بومعنایه بو بیت شریف دخی دلالت وشهادت قیلور ❊ مثنوی ❊ بعد ازان این دو ببیهوشی روند * والد ومولود آنجایك شوند) اندنصکره بوایکیسی بیهوشلغه کیدرلر والد ومولود انده براولور این دودن مراد برقاچ وجه اولمق جائزدر اولا باشده اولان حالله کوشده اولان استماعه اشارت اولوب معنی بویله دیمك اولور که صفرای عقل سودای عشقه متبدل اولدقدن اصکره بوایکیسی که مراد

انلردن باشده اولان حالت و کوشده اولان دکلك وسوز فهم ایلمکدر بیهوشلك جانبنه وحیرت مقامنه کیدرلر باشده اولان حالت که فی المثل والد کبیدر وکوشده اولان استماع که فی المثل مولود کبیدر اول مرتبه ده فرق وتمیز کیدوب براولور وثانیا این دو کوشه وصفرایه اشارت اولوب کوشدن مراد دکلك وصفرادن مراد اکلق وفهم ایلك اولوب صفرای عقل سودای عشقه منقلب اولدقدنصکره بو کوشده اولان دکلك وهوشده اولان اکلق بیهوشلك جانبنه کیدرلر کوشده اولان دکلك فی المثل والد کبی وهوشده اولان اکلق مولود کبیدر بو ایکیسی اول مرتبه بیهوشلکده براولور دیمك اولور ثالثا این دو مطرب ایله مخموره اشارت اولوب معنی بو یله دیمك اولور که صفرای عقل سودای عشقه منقلب اولدقد نصکره بو مطرب ایله سرمست اولان مخمور بیهوشلك عالمنه کیدرلر والد که مراد اندن مطرب روحانیدر ومولود که مراد اندن شارب بادهٔ رحمانیدر بو ایکیسی اول بیهوشلك مرتبه سنده براولورلر وواله وسکران اولوب وسنلك و بنلك اورته لقدن قالقوب وشیخلك ومریدلك یقینی برطرف اولوب نفس واحد اولمق حکمنی بولور وبومرتبه ده فرق وتمیز کیدوب مستغرق اولورلر نته کم شاربان بادهٔ صوری اولنلر دخی مجلس کرم اولدقده وسکرنهایتن بولدقده امیرلك واسیرلك یقینی برطرف اولوب جمله سی بکرنك اولور وفقرایله غنی براراولور ودردشاد بلکه صلح قیلور ﴿ مثنوی ﴾ چونکه کردند آشتی شادی ودرد *مطربانرا ترك مایبدار کرد) چونکه سرور ودرد بری برلریله صلح ایلدیلر مطربلری بزم ترکز بیدار ایلدی یعنی چونکم مرتبهٔ سکرده شادی وراحت والم ونقم ونعم بری برلریله صلح قیلدیلر وتفرقه وتضاد کیدوب احوال متضاده برطرف اولدیلر بزم ذکر ایلدیکمز امیرك مطربلری ایقاظ ایلدی وانلره ای مطربلر تغنی وترنم ایلك وبکا بر بیت ویا برغزل سرآغاز ایدك دیو سویلدی ﴿ مثنوی ﴾ مطرب آغازید بیتی خوابناك * کاانلنی الکأس یامن لاارک) مطرب برخوابناك بیته باشلدی بو یله دیو که ای شول کسه که بن سنی کورمزم بکا بر کأس انااه ایله کأس شرابله طلواولان قدحه دیرلر بعض نسخه ده خوابناك یرینه سوزناك واقع اولمشدر اما اصح اولان نسخه لرده خوابناکدر ومحله انسب اولان هم بودر بو بیتك خوابناك اولمسی مطربك ساقیٔ حقیقی یی کورممسی وآنی کندیدن بعید صانوب اکاندا قیلمسی ملابسه سیله اولور ومن دن مراد حضرت حق وساقیٔ مطلق اولور یعنی چونکم شارب خمر اولان ترك مخمور مطربدن برمعنیدار قوله سرآغاز ایتمکی طلب قیلدی مطرب برمشعر خواب غفلت وموهم بعد ومفارقت اولان بیتی ایرلامغه وسرود ایلمکه باشلدی ودیدی که ای شول ساقیٔ حقیقیکه بن سنی کورمزم بکاشراب مشاهده ومعاینه ایله پراولش

برکاسه صون تاآنی نوش ایدم وکندمدن کچوب کیدم وسنی سنك نورکله مشاهده ایدم ﴿ مثنوی ﴾ انت وجهی لاعجب ان لم اراه *غایة القرب حجاب الاشتباه) سن بنم وجهم سن اکر بن اول وجهمی کورمز ایسم عجب دکلدرز یرا غایة قرب حجاب اشتباهدر وجهدن مراد بونده حقیقتدر که وجه الشیٔ حقیقته دیمکله ودخی حقیقة الشیٔ وجهه دیمکله تعبیر وتفسیر ایدرلر نته کم کل شیٔ هالك الاوجهه آیتنده وجهه ده اولان ضمیر شیئه راجعدر دین محققلر کل شیٔ هالك الاوجهه ای الاحقیقة الشیٔ دیمکله تفسیر ایلمشلردر پس حقیقة الحقایق اصل حق تعالی حضرتلریدر اویله اولیجق اکا انت وجهی وانت حقیقتی دیو خطاب ایلمك جائز اولور پس بو اعتبار اوزره اول مطرب جناب عزته وساقیٔ حقیقته بو کونه خطاب ایدوب دیدیکه ای محبوب حقیقی وای ساقیٔ باقی سن بنم حقیقتم سن بن اول حقیقتم حقیقتنی بکاغایت قربی اولدیغندن اوتری کورمز ایسم عجب دکلدر که غایت قرب اشتباه والتباسدن اولان حجابدر که حق تعالینك کمال ظهوری خفاسنه سبب اولوب انك شهود ومشاهده سنه غایت ظهوری نقاب اولمشدر وکذلك انسانه زیاده قربی شبهات وشکوك نوعندن انك معناسنه برحجاب اولمشدر (وهو معکم اینما کنتم) دیمش ایکن ودخی (واعلموا ان الله یحول بین المرء وقلبه) بیورمش ایکن ودخی (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) دیو تحقیق قیلمش ایکن بز بو آیتلرك معناسندن وسرندن غافل اولوب واول حضرتك بزه غایت قربی یله میوب بلکه بزم ذاتمز وحقیقتمزی اندن جدا وآنی بزدن بعید ظن ایلیوب بوظن وشبهه بزه عین حجاب اولمش و بزم عینمزانك معاینه سندن اعمی قالمشدر وشیخ حضرتلری بیوردقلری رباعی بو مضمونه خوش دلالت وشهادت قیلمشدر (رباعی) توهمت قدماان لیلی تبرقعت *وان لنا ما بیننا یمنع اللثما * فلاحت فلا والله ماثم مانع *سوی ان طرفی کان عن حسنها اعمی ﴿ مثنوی ﴾ انت عقلی لاعجب ان لم ارك *من وفور الالتباس المشتبك) سن بنم عقلم سن اکر بن سنی کورمز ایسم عجب دکلدر مشتبك اولان التباسك وفورندن اوتری شبك قرشدرمق خلط کبی وتداخل معناسنه در نته کم تشبیك الاصابع دیرلر تخلیط وتداخل معناسنی ویررلر مشتبك مختلط معناسنه اولور انت عقلی دیمك انت متجلی فی عقلی دیمك تقدیرنده اولور وعقل حق تعالینك نوری وعقلده اولان تدبیری فی الحقیقه حق تعالینك تدبیری اولدیغی اعتبارله حق تعالی یه انت عقلی دیمك جائز اولور که خالق عقل وعقلده متجلی ومدبر همان اولدر وعقل انك ارادتی اولمینجه برتدبیره قادر اوله مز وتقدیر کلام بو یله دیمك اولور که ای خالق عقل اولان لطیف پادشاه سن بنم معقولسن ویاخود عقلده متجلی ومدبرسن بن سنی اکر مختلط اولان التباس واشتباکك وفرت وکثرتندن

اوزی کورمزسم البته عجیب وغریب دکلدرز یرا انسانك وجه عقلی مختلط اولان التباسدن و بری برینه تداخل قیلان اشتباك واشتباهدن اوزی کورمز پس اوهام مشتبکه وخواطر مشتبهه بر برہ جمع اولسه وبری برینه تداخل قیلسه صورت عقلده متجلی اولانی وتدبیر قیلانی وحبلی وریددن اقرب اولان وجه حقیقی انسان کورمك عجیب وغریب اولمز ❊ مثنوی ❊ جئت اقرب انت من حبل الورید ❊ کم اقل یا یانداء للبعید) سن بکا حبل وریددن اقرب کلدك نیجه بر یادیم یاحرفی بعید ایچون ندادر بو بیت سورهٔ قافده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی (ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب الیه من حبل الورید) یعنی تحقیقا بز خلق ایلدك انسانی و بز بیلورز اول شیئیکه انك نفسی انی وسوسه ایلر وسوسه صوت خفی یه دیرلر و بز انسانه بو ین طمرندن اقر بز ومعنای بیت بویله دیمك اولور که ای ساقیٔ باقی وای بندہ لرنی همیشه حافظ وواقی سن بکا بو ینم طمرندن قریب ترو بنم ذاتمدن بکا زدیکتر کلدك بن نیجه بر یا الهی وای پادشاهلر پادشاهی دیو یا حرفیله ندا ایلرم یاحرفی خود اکثر بعید ایچوندر یا حرف ندادر قریبه واوسطه و بعیده انکله ندا اولور اکثر بعیده ندا اولندیغیچون یانداء للبعید دیمشلردر یاخود یا حرفیله ندا اولنمغه برمنادی وبردخی منادا اقتضا ایلر برکمسه حق تعالی یی کندی یه قریب صانوب ولیکن کندیسنی اندن غیری وجدا بیلوب یا الله دیسه اکرچه کندی زعمنده قریبه ندا ایلرسه ده فی الحقیقه بعیده ندا ایلمش اولورز یرا منادی ایله منادا مغایرت اثنینیتی اقتضا قیلور واثنینیت ایسه محل توحیدا اولور پس حضرت حقی کندیدن غیری وجدا بیلان واکا و اعتبارله یا الله دیوندا قیلان کمسه فی الحقیقه اهل توحید اولمز نته کم اهل توحید اولان مشایخك التوحید اسقاط الاضافات بیوردقری بو معنایه دلیل اولور وابن فارض حضرتلرینك بو بیت شریفی هم بو مضمونی تأیید قیلور ❊ بیت ❊ وقد رفعت تاء المخاطب بیننا ❊ وفی رفعها عن فرقة الفرق رفعتی ❊ مثنوی ❊ بل انا الطهم انادی فی القفار ❊ کی اکتم من معی ممن اغار) بلکه بن بو نلر مغالطه ایلرم قفارده ندا ایلکله تا کم بنمله بیله اولان منی بن اغاره ایلین کمسه دن کتم ایلیه یم بل اضراب ایچوندر اغالط مفاعله بابندن نفس متکلمدر ضمیر حضرت حقدن بعید اولان نامه راجعدر قفار کسر قافله خالی اولان ارضه و بیابانه دیرلر کی حروف ناصبه دندر اکتم تفعیل بابندن نفس متکلمدر جعل معناسنی متضمندر اغار فتح همزه ایله غار یغاردن بروزن خاف یخاف نفس متکلم اولمقده جائزدر غیرتدن نته کم غار الرجل علی اهله یغار غیرا وغیرة وغارا دیرلر نحن برکمسه اهلی اوزره غیرت ایلسه فتح همزه ایله اغار یغیردن فعل ماضی اولمقده جائزدر ومصرع اول جملهٔ مستأنفه اولوب سؤال مقدره

جواب اولور کأن برسائل دیرکه یا بعید ایچوندر بن آنی شمدی عسکره اسانه کتورمزم دیمك معناسنی اشعار ایلدك حال بو که سن ندا ایلرسن وحق تعالی یی کندکدن بعید منزله سنده قویوب یا الله دیو سویلرسن دیرجواب بیوررلر بلکه بن بویله دیمکله بونامی غلطه براغورم و بوخلقه اظهار غلط ایدرم اکرسن بونامه نیجه اظهار غلط ایدرسن و بونلری نه حیثیتدن غلطه براغورسن دیر ایسك بن صحرا وبیابانلرده چاغروب یا الله دیو ندا ایلرم تا کم بنمله اولان محبوبی شول کمسه دنکه بن اکا غیرت ایلرم تاکتم قیلم اکرچه انك بصر بصیرتی بنمله اولان محبوبی کورمز ولیکن بن کمال غیرتمدن انی اول اعمی دلدن بو اسلوبله ستر وپنهان ایلرم واکر اغار فتح همزه ایله افعال بابندن فعل ماضی اوقنورسه معنی بویله دیمك اولورکه بلکه بن قفارده ندا ایتمکله بو حقدن غافل اولان ناسه اظهار غلط ایدرم تاکم بنمله اولان محبوبی شول کمسه که غارت قیلیجی ویغما ایدیجی بیکانه ونامحرمدر اندن کتم قیلم اکرچه انك بصر بصیرتی اول بنمله اولان حضرت محبوبه یی کورمز ایسه ده بنمله بیله اولان حقیقت محبوبه یی وحضرت معشوقه یی بنم اکا کمال غیرتمدن کندیسنی نامحرم اولان کوردللردن ستر وپنهان ایلرم حال بو که اول کوردل انی کورمکه وانك جمال باکمالنه نظرایر کورمکه قادر دکلدر نته کم حضرت عائشهٔ صدیقه براعمانك قپودن ایچرو کلدیکنی کوردکده فی الحال استتار واحتجاب قیلدی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اکا نیچون استتار واختفا ایلرسن بوخود براعمادر کوزلرسنی کورمز دیو سؤال ایلدکده حضرت عائشه حضرت پیغمبر علیه السلامه اول بنی کورمز ایسه بن انی کورورم وسنك بکا کمال غیرتکی بیلورم دیو جواب ویردیکی بو سرخ شریفده معلومك اولور ونتیجه ومقصودنه ایدوکی هم عن قریب ظهوره کلور ان شاء الله تعالی

❊ درآمدن ضریر درخانهٔ مصطفی علیه السلام وگریختن عائشه ❊
❊ رضی الله عنها از پیش ضریر وگفتن رسول که چه می گریزی ❊
❊ او ترا نمی بیند وجواب دادن عائشه رسول الله صلی الله علیه وسلم را ❊

بو سرخ شریف وبیان لطیف ضریرك کلمسیدر حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك سعادتخانه سنه وحضرت عائشهٔ صدیقه نك رضی الله عنها اول ضریرك اوکندن فرار ایلمسیدر وحضرت رسول علیه الصلوة والسلامك حضرت عائشه یه دیمسیدر که اول ضریردن نه قچارسن اول ضریر سنی کورمز وحضرت عائشه نك رسول اللهه جواب ویرمسیدر ❊ مثنوی ❊ اندرآمد پیش پیغمبر ضریر ❊ کای نوا بخش تنور هر خمیر ❊ ای تو میرآب ومن مستقیم ❊ مستغاث المستغاث

ای ساقیم) پیغمبر علیه السلامك حضور شریفلرینه بر ضریر كلدی ودیدیكه ای هر خمیرك تنورنه نوا بخش اولان رسول نوابونده نصیب وقدرت معناسنه‌در خمیردن مراد مایه تنوردن مراد آتش شوقله كرم اولان طالبك وجودی اولور وتقدیر كلام بویله دیمك اولور كه اول اعمی حضرت مصطفی‌یه دیدی ای هر مایه‌نك تنوری مثابه‌سنده اولان طالب پرحرارته نصیب وقدرت بخش ایلاین نبی عالی جناب ای رسول خداسن فی المثل برآب و بن مستسقیم المستغاث المستغاث ای بنم ساقیم یعنی ای رسول خداسن آب حیات معنانك امیر ومالكیسن و بن مستسقیم مستسقی اولان آبه طوییوب همیشه عطشان اولدیغی كبی بن دریای معانیدن جریان ایلاین ینابیع كلمك طالب وعطشانی‌یم ای بكاساقی اولان سندن مدد سندن مدد یوتشنه‌یی اول آب حیات معنویدن ریان ایله و بكاشفای صدر و روحك عطادن سویله دیدی ضریردن مراد عبدالله بن ام مكتوم اولمه دخی محتملدر كه بعض زمانده كلوب وخانهٔ رسوله داخل اولوب (علمنی مما علمك الله) دیو اول منبع آب حیات معنویدن علم طلبی اولوردی واندن بعض بیلمدیكی سؤال قیلوردی

مثنوی چون درآمد آن ضریر از در شتاب * عائشه بگریخت بهر احتجاب * زانكه واقف بود آن خاتون پاك * از غیوری رسول رشكناك) چونكه اول اعمی حضرت رسول علیه الصلاة والسلامك سعادتخانه‌لرینك قپوسندن ایچرو سرعتله كلدی عائشه رضی الله عنها حضرتلری احتجاب واستتار ایلمكدن اوتری فرار ایتدی و بر حجابك و پرده‌نك اردنه كتدی انكچون كه اول خاتون پاك رشكناك اولان وغیرت حضرت حقله اتصال قیلان رسول علیه السلامك غیور اولدن واقف ایدی یعنی اول خاتون عفت مشحون حضرت رسول اكرم صلی الله علیه وسلمك بغایت غیور اولدیغنی بیلور ایدی انكچون اول اعمادن اختفا واستتار ایلدی

مثنوی هركه زیباتر بود رشكش فزون * زانكه رشك از ناز خیزد یابنون) هر كمكه زیباتردر انك رشكی فزون اولور زیراكه ای اوغلار رشك نازدن حاصل اولور بنون انك جمیدر یعنی هر شول كمسه كه زیاده زیبا و بغایت دلربا اوله انك رشك وغیرتی غیرلردن فزون واكثر اولور زیرا ای بنم معنوی اولان اولادم رشك وغیرت كمال نازدن حاصل اولور وظهوره كلور چونكه حضرت حبیب اكرم صلی الله علیه وسلم جمله‌دن زیبا وغیرلردن زیاده پرمحبوب ودلربا ایدی انك رشك وغیرتی هم غیرلردن زیاده اولدی مثنوی كنده پیران شوی را قا دهند * چونكه ازرشتی و پیری آكهند) نتكم قوقش قاریلر ارلرینه قاورلر چونكه زشتلكندن آكاهلردر فاعربجه ضره دیدكلریدر یعنی شول عورته درلركه بارك اولكی خاتوننك اوزرینه واره اول صكره واران خاتونه

قومه درلر چونكه قوقش قاریلر كندیلرك قوجه قاری اولدقلرین وزشت اولوب ملاحت وحسن واطافتدن دور قالدقلرندن آكاه وخبردار اوله‌لر كندیلرده رشك وغیرت قالیوب ارلرنی اولنمكه واوزرلرینه برغیری خاتون آلمغه رضا ویررلر واولاندررلر انلرك بی رشك و بی غیرت اولملری بی لطافت و بی ملاحت اولدقلرندن وكندیلرك دخی بی جمال و بی ملاحت اولدیغنی بیلدكلرندن ظهوره كلور

مثنوی چون جمال احمدی در هردو كون * كی بدست ای فر یزدانیش عون * نازهای هردو كون اورا رسد * غیرت آن خورشید صد تورا رسد) حضرت احمده منسوب اولان جمال كبی هرایكی كونده قنقی اولمشدر ای كمسه فر یزدانی اكا عوندر هر ایكی كونك نازلری اكا ایرشور غیرت اول یوزفات اولان خورشیده یتشور یعنی هرایكی عالمده بوصورت ومعنی ودنیا وآخرت جهاننده حضرت احمده منسوب اولان ملاحت ولطافت وكمال كبی قنقی اولمشدر ای فریزدانی وعون ربانی اكامعین وناصر اولان كمسه باخود معنی آنك جمالی كبی هرایكی عالمده برجمال قنقی اولمشدر ای شول كمسه كه فریزدانی اكامعین وناصردر هرایكی كونه ناز وتفاخر ایلمك اكالایق اولور پس غیرت دخی اول یوزقات آفتاب انوركبی اولان سراج منیره لایق اولور كه انك مثل ونظیری عالمده نه كلمش ونه كله‌جكدر

مثنوی كه درافكندم بكیوان گوی را * در كشید ای اختران هی روی را * درشعاع بی‌نظیرم لاشوید * ورنه پیش نور من رسوا شوید) واول آفتاب معنوی بویله دیركه بن كیوانه كوی براقدم ای اخترلر زنهار یوزكزی پردهٔ خفایه چكیكز بنم بی‌نظیر اولان شعاعمده لا اولیكز یوخسه بنم نورم اوكنده رسوای اولیكز اخترلردن مراد بونده شول عاقللر اولوركه نور عقله ظلمت جهل وغفلتی وتاریكئ حماقت وسفاهتی ازاله ایدرلر پس اول خورشید معنوی ونور الهینك لسان حالی كندی عصر شریفنده اولان عقلایه بلكه عصر شریفندن صكره كلوب انك شرعنه تابع اولمین اهل نهایه هم بویله دیركه بن شول خورشید الهی‌ام كه چرخ سابع اوزره اولان كیوانه كوی كفت وكوبی صالدم ونوری عالمه طولدروب زمین وآسمانی روشن قیلدم ای اخترلر ماننده اولان عقلا وای مصابیح ارضه كلان اهل نهی یوزلریكزی وكوزلریكزی پردهٔ خفایه چكیكز ودورمه‌ده هر بریكز باشقه باشقه یوز كوسترمیوب مغلوب ومختفی اولیكز بن خورشید منیرك بی‌نظیر اولان شعاعنده محو وناپیدا اولیكز والا بنم نور لامع وشعاع ساطع اوكنده رسوای اولورسكز واخترلر كبی بی نور و بی پرتو قالورسكز مثنوی از كرم من هرشبی غائب شوم * كی روم الا نمایم كه روم * تا نمایی من شبی خفاش وار * پرزنان پرید كردان مطار) كرمدن بن هر كیجه غائب اولورم قچن كیدرم كتمزم

الا کوستریرم که کیدرم تاکم سز بنسز بر کیجه خفاش کبی پراوارق بو طارك
اطرافنده اوچکز هر شبدن مراد هر بشریتله متصف ومختفی اولدقلری وقت
اولورکه حکمت الهی بونك اوزرینه درکه هر کیجه که آفتاب غارب اوله واختفاقیله
نجوم وکواکب رونما اولور وکندی خاصیتلرنی هر بری اظهار قیلور اندنصکره
ینه آفتاب طلوع ایدوب عالمی منور قیلدقده نجوم وکواکب مختفی اولور پس
آفتاب معنوی اولان نور احمدی بویله‌در هر بارکه کال کرمندن اول خورشید
الهی یه شب بشریت غلبه ایدوب حجاب بشریتله غائب ومختفی اولسه اندن
بالکلیه غارب وغائب اولق لازم کلز بلکه للحکمة والمصلحة کاه کاه استتار واختفا
ایلك هم اول حضرتك شانندن ایدی تاکم مانند نجوم اولان عقلا واغنیا هم
کندی عقللرینك خاصیتلرنی وقدرتلرینی کوستره‌لر نته کم بو معنایه تنبیه واشارت
ایدوب بو بیتلری اول حضرتك لسان شریفندن ترجمان اولوب تعبیر بیوررلر
دیرلرکه ای مانند نجوم وکواکب اولان عقلا واغنیا کندی کرمندن هر شب
بشریت غالب اولدقده غائب ومختفی اولوب کندی نورمی ومعجزاتمی للحکمة
والمصلحة پنهان ایلرم بن فی الحقیقه عدم جانبنه‌ کیدم یعنی بالکلیه غائب اولوب
کتمزم الا بن کندمی عالم غیبه کیدر کوسترم انکچونکه تا سز ای عقلا واغنیا
بنم نورم وقدرتم سز شب پره‌لر کبی بو دنیا کیجه سنده بو محل طیران اولان زمینك
اطرافنده پرزنان اوچه سز وبو عالمده کندی پروبالکزه ودولت ومالکزه مغرور اولوب
برقاچ کون خوش کچه سز ﴿ مثنوی ﴾ همچو طاوسان پری عرضه کنید * باز مست
وسرکش ومعجب شوید * بنکرید آن پای خودرا زشت ساز * همچو چارق کو بود شمع
ایاز) طاوسلر کبی پری خلقه عرض ایلیکز کبر ومست وسرکش ومعجب اولیکز اول
کندی زشت ساز اولان پایکزه نظر ایلیکز شول چارق کبی که اول ایازك شمعی ایدی
یعنی اول حضرتك لسان شریفی عقلنه ودولت ومالنه مغرور اولان کمسه‌لره
بویله دیرکه ای عقلنه ومالنه مغرور اولان عقلا واغنیا طاوسلری بوناسه عقلکز
ومالکز پرنی عرضه ایلیکز وبزم فوت عقلیه وزینت مالیه مزی کوریکز دیو سویلیکز
انلره بوکونه عرض زینت ایلدکدنصکره کبر وکندی عقلکزه ومالکزه مغرور
اولوب انکله مست وسرکش ومعجب اولیکز ونور حقله مستغنی ومستنیر اولمقدن
خفافیش کبی نفرت قیلیکز اکرچه زینت ظاهره کزه ودولت باهره کزه مغرور اولورسز
اما کندیکزك قبیح دوزناو وخبیث وصفاو پایکز مثابه سنده اولان پایه کزه نظر
ایلیکز شول چارق کبی که ابتدای حالده اول ایازك اباغنده ایدی سلطان محمودك
درکاهنه کلدکده آنی آیاغندن چقاروب شمع کبی اوکنه قودی وهمیشه اکا نظر
قیلوب کندینك عارضی اولان زینتنه مغرور اولمزدی واولکی حالنی بیلوب مال

وثروت سبیله کندی حدندن تجاوز قیلمزدی ﴿ مثنوی ﴾ رونمایم صبح بهر کو
شمال * تا نکردید از منی زاهل شمال * ترك آن کن که درازست این سخن * نهی کردست
از درازی امر کن) صبح وقتی سزه کوشمالدن اوتری یوز کوستریرم تاکم بنلکدن
اهل شمال اولمیه سز یعنی صبح روحانیه‌نك ظهوری وقتی ای عقلا سزه تأدیب وکوشمال
ایلکدن اوتری وجه منیرمی کوستریرم تاکم کبر وانانیتدن اهل شمالدن اولمیه سز اهل
شمالدن مراد اهل دوزخدر یعنی سزه نور حقیقتمی وضیاء روحانیتمی کاه کاه
کوستردیکم اندن اوتریدر که تاکم کندی حدکزی بیله سز وعقلکزه ومالکزه مغرور
وانانیت سبیله اهل دوزخ مرتبه سن بولمیه سز اول ذکر ایلدیکمز معارفی ای مولانا
ترك ایله بو سوز اوزوندر امر کن اولان پادشاه در ازلقدن نهی ایلمشدر بو بیت
تجریدقاعده‌سی اوزره کندی نفس شریفلرینه خطاب ایتمك اوزره دیلمشدر
بیوررلر که ای مولانا اول نبی مجتبانك مدح وثناسی خصوصنده دیدیکم سوزی
ترك ایله بو سوزفتی اوزوندر امر ایدیجی اولان سلطان تطویل کلام ایلکدن نهی
قیلمشدر امر کن وصف ترکیبیدر امر ایدیجی معناسنه مراداندن حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم اولمق فهمه اقرب کورینور

﴿ امتحان کردن مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم عائشه‌را رضی الله عنها که ﴾
﴿ چه پنهان میشوی پنهان مشو که اعمی ترا نمی بیند تا ببیند آید که عائشه ﴾
﴿ از ضمیر مصطفی علیه السلام واقف هست یا خود مقلد کفت ظاهرست ﴾

بو سرخ شریف حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمك حضرت عائشهٔ
صدیقه‌یی امتحان ایلدیکیدر بویله که نه پنهان اولورسن پنهان اولمه زیرا اعمی سنی
کورمز امتحاندن مرادنه ایدوکنی بیان ایلکه شروع ایلیوب بیوررلر تا ظاهر کله که
حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه
وسلمك ضمیر منیرندن واقف وخبردار میدر یا خود ظاهر کلامك مقلدیمیدر
﴿ مثنوی ﴾ کفت پیغمبر برای امتحان * او نمی بیند ترا کم شو نهان * کرد اشارت
عائشه با دستها * او نه بیند من همی بینم ورا) حضرت پیغمبر علیه السلام امتحاندن
اوتری عائشه حضرتلرینه دیدی اول ضریر سنی کورمز آز نهان اول یعنی
کندکی اندن نهان ایدوب کزله دیدی حضرت عائشه رضی الله عنها اللریله
اشارت ایتدی اول بنی کورمز سه بن انی کورورم یعنی اللرینك اشارتندن او بنی کورمز
ایسه بن انی کورورم دیمك معناسنی ایهام وافهام ایلدی بو خصلت اول حضرت
مقدسه‌نك زیاده عفته وکال ادبنه دلالت ایلرکه کندینك آوازنی دخی اندن اخفا
ایلمش اولور ﴿ مثنوی ﴾ غیرت عقلست بر خوبی روح * پر ز تشبیهات وتمثیل

این نصوح) روح قدسینك خوبلغی اوزره غیرت عقلدر بونصوحك تمثیل وتشبیهاتدن براولمسی نصوح مبالغه ایله نصح ایدیجی دیمکدر ونصوحدن مراد حضرت مولانانك قدس سره وجود لطیفلری ومثنوی شریفلری دخی اولمق جائزدر که وجود لطیفلری اولسون وبو کتاب شریفلری اولسون مبالغه ایله نصح ایدیجی اولدقلری روشن وظاهردر وبو کتاب شریف تشبیهات وتمثیلاتله مملودر وکنایات واشاراتله طلودر مقصود اولان معنی بونده بلاتمثیل ولا کنایة حقیقت اوزره سویلنمش ومکشوف وبرهنه تعبیر اولنمشدر بلکه یا برحکایه ضمننده ویاخود برکونه کنایت وبرنوع اشارتله تعبیر وتقریر اولنمشدر که اول اشارتدن اول معنی منفهم اولور نتهکم حضرت عائشهٔ صدیقهنك نطقله ضربنی کورمز ایسه بن انی کوررم دیوسویلیوب لکن بلانطق اللریله اشارت ایدوب انك اللرینك اشارتندن بومعنی منفهم اولدی اما اعمی اولان بواشارتدن منفهم اولان معنایی دخی اشارتی کورهمدی و بیلهمدی وحضرت عائشهنك بومعنایی نطقله تعبیر ایتیوب اشارتله تفهیم ایلمسی حضرت رسول اکرمك انك اوزرینه کمال غیرتنی بیلدیکندن اوتری ایدی کذلك ولی کاملك عقلی حضرت محمد کبی وانك روحی حضرت عائشه کبیدر حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرت عائشهنك خوبلغی اوزرهنه وجهله غیرت ایلدیلر ایسه وحضرت عائشه انك غیرتنی بیلوب نه کونه اشارت قیلدیلر ایسه عقل دخی روحك خوبلغی اوزره بویله غیرت ایلرو روح کندینك مرادنی سویلمك ایسته سه کوردل اولنلرك استماعندن حذر ایدوب اول مراد ومعنایی صراحة نطقه کتورمیوب بلکه یا تشبیه وکنایت ویاخود تمثیل واشارتله انی سویلر وعارف اولنلر روحك مراد ومقصودی اول اشارتدن نه ایدوکنی فهم ایلر اما اعمی اولنلر اشارات وکناباتی کوره میوب مراد ومقصودنه ایدوکندن غافل قالورلر ﴿ مثنوی ﴾ باچنین پنهانئ کین روح راست * عقل بروی این چنین رشکین چراست) بونك کبی بر پنهانلقله که روح ایچون واردر عقل انك اوزرینه بونك کبی نیچون رشکیندر یعنی روح قدسی برخزینهٔ پنهان وخفی ایکن باخصوص که انك جمال باکمالی اعمی دللردن مستور وپنهان ایکن عقلك انك اوزرینه زیاده غیرت چکدیکندن انك محتجب ومختفی اولدیغنی استر ﴿ مثنوی ﴾ از که پنهان می کنی ای رشك خو * آنکه پوشیدست نورش روی او) ای رشك خویلو کیمدن پنهان ایلرسن انی که انك نوری انك روینی اورتمشدر یعنی ای رشك خو اولان عقل کیمدن کیزلرسن ونه کونه کسهلردن پنهان ومختفی ایلرسن شول روح اعظمی که انك نوری انك وجهنی ستر ایلمشدر وخفاسی کمال ظهورندندر نتهکم اول روح اعظمك مرآت وجودنده رونما اولان وتجلی قیلان آفتاب

حقیقتك صفاسنه سبب کمال ظهوری وانك روی شریفنه حجاب انك نور یدر ﴿ مثنوی ﴾ می رود بی روی پوش این آفتاب * فرط نوراوست رویش رانقاب * از که پنهان میکنی ای رشکور * کآفتاب ازوی نمی بیند اثر) بو آفتاب معنوی بی روی پوش کیدر انك یوزینه نقاب انك فرط نوریدر ای رشکور کیمدن پنهان ایلرسن که آفتاب اندن براثر کورمز یعنی بو آفتاب حقیقی بی حجاب و بی نقاب کیدر وجلهیه بی روی پوش تجلی ایدرانك روینه نقاب انك افراط نوری وانك پنهان اولمسنه سبب کمال ظهوریدر ای رشکلو وغیرتلو اولان عقل کیمدن ستر واخفا ایلرسن که بو آفتاب عالمتاب اول آفتاب معنویدن اثر کورمز یعنی بو آفتاب حقیقی بی حجاب و بی نقاب کیدر وجلهیه بی روی پوش تجلی ایدرانك روینه نقاب انك افراط نوری وانك پنهان اولمسنه سبب کمال ظهوریدر ای رشکلو وغیرتلو اولان وانك جمال شریفی نه مرتبه اظهرو انور ایدوکنی بیلمز ﴿ مثنوی ﴾ رشك زآن افزونترست اندر تنم * کزخودش خواهم کههم پنهان کنم * زآتش رشك کران آهنك من * بادوچشم وکوش خود درجنك من) رشك بنم تنم ایچندهاندن افزونتردر که انی استرمکه کندمدن هم پنهان ایلیم بنم کران آهنك اولان آتش رشکمدن کندی ایکی کوزم وایکی قولغمله بن جنکدهیم یعنی رشك وغیرت ایچره بنم تنم اندن زیاده رکدر که اول آفتاب وحدت ومحبوب حقیقی بی استرمکه کندی نفسمدن هم ستر وپنهان ایلیم ونفسمه هیهات سن اول محبوبله نیجه آشنا اولورسن سن آنکه آشنا اولمزسن دیوسویلیم بنم ثقیل قصدلو وقوی عزیمتلو اولان زیاده رشکمدن کندی ایکی کوزمله جنکدهیم که سن اول محبوب حقیقی بی مشاهده ایلرسن دیو کذلك ایکی قولغمله دخی جنکدهیم بویله دیوکه ای بنم ایکی کوشم سز اول محبوبك کلامنی استماع ایلرسز کوزلرم وجمله عضولرم قولغمه اول حضرتك کلامنی استماع ایلدیکی وقتنه اولیدی بزجمله سرتاپا کوش اولیدق واول حضرتك کلام حیاتبخشنی کوش قیلیدق دیورشك ایدرلر نتهکم ابن فارض حضرتلری دخی بومعنایه مناسب بیوررلر * بیت * فیغبط طرفی مسمعی عند ذکرها * وتحسدما افتته منی بقیة * اغار علیها ان اهیم بحسنها * واعرف مقداری فانکر غیرتی ﴿ مثنوی ﴾ چون چنین رشکیستت ای جان ودل * پس دهان بربندو کفتن را بهل) چونکم ای جان ودل سنك بوبجلین برعظیم رشك وغیرتك واردر پس اغزکی اول محبوبك کلامنی سویلمکدن باغله وسویلمکی ترك ایله ﴿ مثنوی ﴾ ترسم ارخامش کنم آن آفتاب * ازسوی دیکر بدراند حجاب * درخموشی کفت ما اظهر شود * کز منع آن میل افزونتر شود) اکر بن خاموش اولم قورقرم که اول آفتاب آخر جانبدن حجابی برتر خموش اولمقده بزم کفتمز اظهر اولور که منعدن اول میل

افزونتر اولور یعنی دهانمی اول آفتاب معنوینك قربنی سویلمكدن باغلمقده وانك بنده اولان تجلیسنی تكلم ایلكدن سكوت ایلمكه قورقرم زیرا اول آفتاب معنوی اكربن سكوت ایلرسم بر آخر جانبدن حجاب ونقابنی چاك ایدوب بینا اولنلره لامع وظاهر اولور وبنم قیل وقالمسز اول بنم مطلع وجودمدن آشكارا قیلوربزم اول حقیقی اولان آفتابه متعلق كفت وكوبز خموش اولمقده دخی اظهر اولور واكا متعلق اولان قیل وقالی ترك ایدوب سكوت قیلمقده لسان حال بزم باطنمزك اسرارنی دخی زیاده انطاق واظهار قیلور زیرا اول آفتابی ظهوردن منع ایلمك انك ظهوره میلی دخی زیاده رك اولور وهر باركه صمت وسكوتله انك طلوع وظهورنه بر پرده قیله سن اول طلوع وظهوره دخی زیاده مائل اولور وكندیسنی دخی اظهر وابین واشهر قیلور ﴿مثنوی﴾ كر بغرد بحر غرش كف شود * جوش احببت بان اعرف شود) اكر بحر غره ایلیه انك غره سی كف اولور انك جوشی احببت ان اعرف اولور غره اكرمق ونعره اورمق معناسنه در لكن بونده جوش وخروش ایتمك معناسنه استعاره اولنمشدر واستعاره مكنیه طریقی اوزره بحرهم ارسلانه تشبیه قیلنمشدر وفی الحقیقه دریا جوش ایلیوب نعره اوروسه انك جوشندن كفلر وحبابلر حاصل اولور كأنه آنك جوشی احببت ان اعرف قولنك مفهومنی ادا قیلور كذلك باطن اولیاده اولان بحر معنوی غره ایدوب جوش وخروش ایلسه انك جوش وخروشندن نتیجه وجد وحالت وكشف وكرامت وبونلر امثالی اولان بعض صفت وخصلت ظهوره كلور كه اول دریای معنوینك بونلر كفلری وموجلری كبی اولور اول بحر معنوینك جوش ایلمسی احببت ان اعرف سرنی ومعناسنی اشعار واعلام قیلور كه هر ولینك ذاتندن ظهوره كلان وجد وحالت وكشف وكرامت باطننده اولان بحر معنوینك تلاطم وتقاضیسندن حاصل اولور وانك اول یوزدن بیلنمكه میل ومحبت قیلدیغندن ظهوره كلور نته كم بحر وحدت ودریای حقیقت غیب هویتده (كان الله ولم یكن معه شیٔ) حدیثنك مفهومی اوزره انكله برشی یوق ایكن ودخی اول برشیئك معلوم ومعروفی دكل ایكن كیرو مخفیلك مرتبه سندن ظهوره كلوب بیلنمكه میل ومحبت ایلدی نته كم (كنت كنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لان اعرف) دیو بو حدیث قدسی بی سو یلدی وجلا واستجلا اقتضا ایدوب بوقدر اسما وصفات وآثار وافعال وكمالاته ظهور ایلدی بو عموم اوزره اولان ظهوردنصكره هر عصرده كندینك دوستلری خاص بنده لری وجودندن دخی انواع اوصاف واسرار وعلوم وآثار ایله ظهور ایلیوب بیلندی وكشف نقاب ایدوب اهل دله عیان اولندی ﴿مثنوی﴾ حرف كفتن بستن آن روزنست * عین اظهار سخن پوشیدنست) حرف سویلك

اول بر روزنی باغلمقدر سوزی عین اظهار ایلك انی اورتمكلكدر پوشیدنی اوست تقدیرنده اولور روزنیده اولان یا وحدت ایچون اولور وروزندن مراد كندیلرینك وجود شریفی اولور كه آفتاب معنوی اول حضرتك روزنه وجودندن خلق عالمه پرتو صالمش وضیا كستر اولمشدر بو اعتبار اوزره هر ولینك وجود شریفی دخی روزن مثابه سنده اولوب اول آفتاب حقیقی اولیا سنك وجودلری روزنه سندن بو عالمه طلوع قیلمش و پرتو صالمشدر اما اول آفتاب معنویدن سوز سویلمك فی الحقیقه اول روزنی باغلمق وسوزده انی اظهار ایلك معناده انی پوشیده قیلمقدر زیرا بر موحد اول وحدت مطلقه دن طالبینه سوز سویلسه لابد مغایرتی موهم سوز سویلمكدن وكندیسنی من وجه غیری عد ایلمكدن خالی اولمز پس عین اظهار ایلمكده انی ستر ایلمش اولور نته كم بو بیت شریف دخی بو معنایی ایضاح وروشن قیلور بیوررلر كه اول وحدت كونشندن حرف وكلام سویلمك وانك نورندن ومطلعندن بو ناسه بیان ایلمك اول روزنی باغلمق ومن وجه اول آفتاب معنوی بنم روزن وجودمدن طلوع ایلمدی دیمكی ایهام قیلمقدر زیرا عینیله اظهار سخن اول وحدت كونشنی اورتمكلك وستر ایتمكلكی مقتضی اولور كه اظهار كلام مغایرت شائبه سندن خالی اولمز نته كم شیخ الاسلام ابو انصار هروی حضرتلرینك بو بیت شریفی بو معنایه دلالت قیلور كه منازل السائرینك آخرنده بیور مشلردر (بیت) ما وحد الواحد من واحد * وكل من وحده جاحد) بونك شرحی وبو محله مناسب اولان تحقیقدر ﴿مثنوی﴾ بلبلانه نعره زن درروی كل * تا كنی مشغول شان از بوی كل * تا بقل مشغول كردد كوش شان * سوی روی كل نپرد هوش شان) بلبللر كبی كلك یوزینه نعره اور تا كم اول بلبللری كلك بوینندن مشغول ایلیه سن تا كم اول بلبللرك كوشی قوله مشغول اوله انلرك هوشی كلك یوزی جانبنه اوچیه كلدن مراد بونده جمیع اسما وصفاته متصف اولان معنای الله در و بلبللردن مراد كندیلرینی اول حقیقت كلندن جدا بیلان عاشقلر وطالبلردر پس موحد كامل ومظهر وحدت مطلقه اولان مرشد فاضل چون عاشقان خدایه اول كل معنویدن سوز سویلمك وسر ومعنی بیان ایلمك ایسته لر كندیلرینی دخی نوعا اندن جدا اولمش واكا تعشق قیلمش عاشقلر منزله سنه تنزیل ایلرلر اندنصكره عاشقانه و بلبلانه تكمیل نفوس طالبین ایچون وتشویق سالكین ایچون شول باطنلرده اولان كل معنویدن خبر ویررلر ومستانه اول حقیقته قارشو نعره اوررلر اكرچه انلر من وجه اول كل معنوی جانبنه ترغیب وتشویق قیلورلر ولكن من وجه انلری اول كلماته مشغول ایدوب اول كل معنوینك رایحه سندن انلری اول كلمات طیبه واسطه سیله محجوب قیلورلر نته كم بو بیتلرله بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر ای مولانا عاشق اولان

بلبللر کبی اول باغ در ونکده عیان ونمایان اولان حقیقت کلنه قرشو نعره لر اوره نك عشق وشوقنه متعلق سوزسویله تاکه اول حقیقت کلنك بلبللرینی بوندن اکا متعلق اولان کفت وکویه مشغول ایلیه سن که انلرك هنوز دخی انك رایحه سن المغه استعدادلری یوقدر پس اول جانبدن انلره نیجه سوزلر سویله وسرلر بیان ایله تاکه انلرك کوشی قوله مشغول اوله کلك وجهی جانبنه انلرك عقلی بر واز ایتمیه بلکه اول کل حقیقینك نه ایدوکنی بیله لر تاندر بجله آنك رایحه سن آلمغه تحصیل استعداد قیله لر ﴿ مثنوی ﴾

پیش این خورشید کو بس روشنست * درحقیقت هر دلیلی رهزنست)

بو خورشیدك اوکنده که اوزیاده روشندر حقیقتده هر بردلیلی بررهزندر یعنی بوذکر اولنان خورشید حقیقینك حضورنده که اوزیاده روشنتر وخورشیدانوردن اول اظهردر حقیقته نظر اولنسه هر بردلیل انك معرفتنه رهزندر زیرا مستدل اولان کسه لابد دلیلی مدلولدن غیری کورسه کرکدر که پس هرنقدر برکسه اول آفتاب وحدتك معرفتی واثباتی ایچون بردلیل کتورسه اول دلیل معرفت مدلوله حجاب اولور ومستدل رهزن اولور برآفتابدر که انك حضورنده غیری یوقدر پس غیری شی ایله آنی برکسه بیلمك استسه عینیله بیلمکدر و یاخود برضعیف چراغله خورشید انوری وصبح اظهری طلب ایلمك کبیدر

﴿ حکایت آن مطرب که در بزم امیر ترك این غزل آغازید * کلی یا سوسنی یا سرو ﴾
﴿ یا ماهی نمی دانم * ازین آشفته بی دل چه می خواهی نمی دانم * و بانك ﴾
﴿ برزدن ترك او راکه آن بکو که می دانی وجواب دادن مطرب امیررا ﴾

بو سرخ شریف و بو بیان لطیف اول مطربك حکایه سیدر که امیر ترکك بزمنده بوغزلی اوقمغه شروع ایدوب کل میسن یا سوسن میسن یا سرو یا ماه میسن بیلمزم و بو بی دل آشفته دن نه استرسن بیلمزم وترکك اول مطربه بانك اورمسیدر بو بله دبو که آنی سویله که بیلورسن واول مطربك امیره جواب ورمسیدر ﴿ مثنوی ﴾ مطرب آغازید پیش ترك مست * در حجاب نغمه اسرار الست) مطرب ترك مستك اوکنده نغمه حجابنده اسرار الستی ایرلمغه باشلادی عند اهل الذوق والشهود خوش الحان اولان مطربلرك نغماتنده اولان لذت وحلاوت الست خطابنده اولان لذتلردن برچاشنیدر چون خوش آواز اولان مطرب ترنم وتغنی ایلسه آنك نغمات لذیذه سندن اهل وجد اولان کسه لر الست خطابنك لذتنی بولورلر واسرار الستی انك الحان ونغماتندن فهم قیلورلر بو محله مناسب اولان تحقیق دردنجی دفترده سبب هجرت ابراهیم بن ادهم سرخنده * لیك بد مقصودش از بانك رباب * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ من ندانم که تو ماهی یا وثن * من ندانم تا چه میخواهی زمن * من ندانم تا چه خدمت آرمت * تن زنم

یا در عبارت آرمت * این عجب که نیستی از من جدا * می ندانم من کجاام تو کجا * من ندانم که مرا چون میکشی * گاه در بر گاه در خون میکشی) بن بیلمزم که سن ماه میسن یاخود صنم میسن بن بیلمزم سن بندن نه استرسن ای محبوب حقیقی بن بیلمزمکه سکانه خدمت کتورم بیلمزمکه خاموشمی اولم یاسنی عبارته کتورم یعنی بو جمله دن سنك رضای شریفکه موافق اولان قنغی عمل ایدوکنی بیلمزم بو عجبدر که بندن جدا دکلسن نته کم (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) بیوردك دخی (وهو معکم اینما کنتم) دیو خبر و یردك مع هذا بن بیلمزمکه سن قنده سن بن قنده بن وسن بنله هر برده نه جهتدن بیله سن وسن بکا حبل وریدمدن نه کونه اقربسن بن اکا آکاه اولمزم دیدی بن بیلمزم که بنی نیجه چیکرسن گاه برده وگاه خونده اولدررسن مصرع ثانیده اولان کشی ضم کافله اوقنسه محله مناسب اولوردی اکرچه مصرع اولده هم ضم کافله اوقنسه دخی جائز ومصرع ثانیده دخی فتح کافله اوقنمق هم جائزدر و بر بحرك ضدی اولسه ده جائزدر بو تقدیر اوزره معنی بیلمزمکه بنی نیجه چکرسن گاه بره وگاه بحر خونه چکرسن دیمك اولور کشی ضم کافله اولدیغی اوزره بن بیلمزمکه بنی نیجه اولدررسن گاه خاکده وگاهی بحر خونده اولدوررسن دیمك اولور اکر بر سینه معناسنه اولورسه اندن مراد صدر اعلا اولور وخوندن مراد قهر وبلا اولور و بو تقدیر اوزره معنی بن بیلمزمکه بنی نیجه چکرسن گاه صدر اعلایه وگاه قهر و بلایه چکرسن وضم کافله اولدیغی اوزره معنی بن بیلمزمکه بنی نیجه اولدررسن گاه صدر اعلاده وگاه قهر وبلاده اولدررسن دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ همچنین لب در ندانم باز کرد * من ندانم من ندانم ساز کرد * چون ز حد شد می ندانم از شکفت * ترك ما را زین حراره دل کرفت) اول مطرب بو اسلوب اوزره لنی ندانم دیمکه آچدی من ندانم من ندانم دیمکه ترتیب ودوزن ایتدی چونکم می ندانم دیمك حددن کندی و بیلمزم بیلمزم دیمکی مطرب زیاده چوق ایتدی تعجبدن بزم ذکر ایلدیکمز ترکك بو حرارندن کوکلی طوتلدی یعنی طارلدی ومنقبض اولدی ﴿ مثنوی ﴾ برجهید آن ترك و دبوسی کشید * تا علیها بر سر مطرب رسید * کرز را بکرفت سرهنکی بدست * کفت نی مطرب کشی این دم بدست) اول ترك مست فی الحال صیچرادی و بردبوس چکدی تاکه علیها مطربك باشی اوزره ایرشه علیها بونده شرو ضرر معناسنه در یعنی ترك مست مطربك تکرارمی ندانم دیمسندن متألم اولوب وغضبه کلوب دبوس چکدی تاکه مطربك باشنه اوره واکا ضرر ایرکوره برچاوش کرزی ایله طوتدی اکا دیدی لایق دکلدر مطرب کشلك بودم بدوقبحدر عیشمزه نقص ویرمه و بودردمنده ضرر ایرکورمه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت این تکرار بی حد و مرش * کوفت

طبعم رابکویم من سرش * قلتبا نامی ندانی که مخور * ورهمی دانی بزن مقصود بر * آن بکوای کیج که می دانیش * می ندانم می ندانم در مکش) امیرزك سرهنکه بوکونه جواب ویروب دیدیکه انك بو بی حد و بی عدد اولان تکراری مرعده معناسنه در بنم طبعمی دوکدی و قلبمه زحمت ویردی بن هم انك باشنی دوکرم واکا بویله دیوسو کرمکه ای قلتبان بیلزایسك هرزه یه یعنی ای دیوث چونکم بر نسنه یی بیلزسن آنی دیمه واکر بیلورسن آنی مقصود اوزره چال بزن بونده چال معناسنه در مقصود بر مقصود نقد برنده در یعنی اکر سویلدیکك سوزدن نه ایدوکنی بیلورسك سازی مقصود اوزره چال دیدی ای ابله آنی سویله که انی بیلورسك بیلزم بیلزم دیمکی چکمه و بوکونه ادالری تکرار تکر ارایتمه دیدی ❊ مثنوی ❊ من بپرسم کزبجایی هرمری * تو بکویی نی زبلخ نه ازهری * نی زبغداد ونه موصل نی طراز * در کشی در نی ونی راه دراز * خود بکو من ازکجاام بازره * هست تنقیح مناط اینجابله) بن صوروارم نه یردن سن ای کشی سن نه بلخدنم ونه هری دنم دیرسن نه بغداددن نه موصلدن نه طرازدن نی نی دیمکده راه دراز چکرسن خودبن قندنم سویله کیرو قورتول تنقیح مناط ایلك بومحلده بلاهتدر مری فتح میمله وفتح رایله اوقنورسه معاند معناسنه اولور مری ضم میمله و کسر رایله افعال بابندن اراءت ایدیجی معناسنه دخی جائز اولور طراز کسر طا ایله برشهرك اسمیدر مناط ناط نوطدن اسم مکاندر بونده مقام معناسی مراد اولور تنقیح مناط دیمك تزیین مقام دیمك معناسنه در وتقدیر کلام بویله دیمك اولور معاند اولان مطرب بن سکا سؤال ایلرم بویله دیو که سن نه یردن سن سن دیرسن بن بلخدن دکلم وهراة شهرندن دخی دکلم و بغداد شهرندن وموصل شهرندن وطرازشهرندن دکلم یوق یوق دیمکده واندن دکلم بوندن دکلم دیوسویلمکده اوزون یول چکرسن وطول ودرازسمته کیدرسن خودبن فلاندنم دیوسویله وبکاقندنی یردن ایسك انی بیان ایلیوب سؤال وجوابدن کیرو قورتل زیرا بومقامده وبومحلده تنقیح مقام وتزیین آوازه وکلام ایلك بلاهت وحماقتدر اصل مقصود بو یله دیمکدن هرنه ایسه آنی سویله دیمکی افاده قیلور ❊ مثنوی ❊ یا بپرسیدم چه خوردی ناشتاب * تو بکویی نی شراب ونی کباب * نه قدیدونه ثریدونه عدس * آنچه خوردی آن بکو تنها وبس) یاخود بن ناشتاب سن نه یدك دیو صورسم سن درسن نه شراب ونه کباب یدم اصح اولان نسخه لرده نون نافیه ایله واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره سائل اولان امیرزکه مقیداولاق اولی اولور امامصراع ثانی یه صرف اولنسه دخی معنادن خالی اولمزو بعض نسخه ده با ایله واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره مصرع ثانی یه صرف اولنسه اولی کلمشدر وسروری مرحوم بو معنایی اختیار قیلمشدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولمش

یاخود ای مطرب بکاشتاب وعجله ایله نه یدك دیو سؤال ایلسم سن فوری بن نه شراب ایچدم ونه کباب یدم دیرسن نه قدیدونه ثریدونه مرجمك یدم دیوسویلرسن تنها اول نسنه یی که یدك انی سویله وبکاکافیدر زیرا خیر الکلام ماقل ودل در مقصود هرنه ایسه انی سویلمك ونتیجه یی بیان ایلمك اولیدر دیدی ❊ مثنوی ❊ این سخن خایی در ازاز بهر چیست * کفت مطرب زانکه مقصودم خفیست) بو اوزون سخن خایی ندن اوتوریدر مطرب ایتدی اندن اوتریدر که بنم مقصودم خفیدر سخن خا وصف ترکیبیدر سوزچکنه یجی معناسنه اکامتصل اولان یا مصدریه در مطربدن مراد بونده آکاه کننده مقامات الهی وسراینده اسرار نامتناهی اولان عالم ربانی ومرشد راه یزدانیدر وترك مسندن مراد شراب شهوتله مدهوش وباده دوانله سرخوش اولنلردر یعنی آکاه کننده مقامات الهی وسراینده راز ربانی اولان مرشد فانی هرشیئك فانی اولدیغنه نظر ایدوب مست صورت وهستی اولان مغرورلره امحاض نصیح ایچون یدیکنی نفی ودیدیکنی نفی وبیلدیکنی نفی وقائم اولدیغی شهری نفی قیلسه انك بونفی قیلدیغندن فتی کیزلو مقصودی واردرلکن مست باده وجود مجازی اولان کشیلر آنك بونکته سندن خبردار اولمیوب متألم اولورلر وانك نفی وفنادن سویلسندن المچکوب اکاطعن وتوبیخ قیلورلر کأنه دیرلر که هیچ اولمکدن ویوق اولمقدن غیری برسوز بیلزمیسن و یوقلغه متعلق اولان کلامی سویلمکدن غیری یه قادر اولمزمیسن بویله او یوق بویوق دیمکدن واول دکلدر دیو تعبیر ایلمکدن مقصودندر دیرلر انلر دخی بوکونه جواب ویررلر که بزم بوکونه سوزلردن زیاده کیزلو مقصودمز واردر واول خفی اولان مقصود بو بیتلردن ظاهر اولور و بوکلجك سرخدن هم بیان وصیانه کلور ❊ مثنوی ❊ می رمد اثبات پیش ازنفی تو * نفی کردم تابری زاثبات بو * درنوا آرم بنفی این سازرا * چون بمیری مرك کوید رازرا) اثبات سنك نفسکدن اول سندن نفرت ایلر بو اجلدن بن نفی ایلدم تا سن اثباتدن رایحه ایلته سن بن بوسازی نفی ایله نغمه یه کتورم چونکم سن اوله سن رازحیاتی مرك سویلر این سازدن مراد بونده اثباتدر که سازه تشبیه اولنمشدر ومطرب نیست برنده دینلمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای مطرب نیچون همان نفیدن سویلرسن هیچ اثباتدن سویلزسن وبوطعنه اوران امیره دی ای امیر بن همان انکچون نفیدن سویلرمکه سن کندی وجمیع اشیایی من حیث الحقیقه نفی قیلزدن اول وجود حقیقی اثبات ایلمك سندن اولور کیروسن قبل نفی الاغیار والسوی اثبات موجود حقیقی ایلمکه قادر اولمزسن ولااله دیونفی جمیع آلهه قیلمینجه معبود بالحق اولان واجب الوجودی اثبات قیلهمزسن پس بن ندانم ندانم دیمکله بیلدیکمی نفی ایلدم تاکم سن مثبت اولان علم وعرفاندن رایحه

السن وسندخی بیلدیککدن و بولدیغکدن کچوب حقیقت علم وعرفانه واصل
اوله سن نته کم (بیت) عارف اولمق استرایسك كل ندانم درسن آل * بیلدیککندن
کچمین عرفانه اولمز آشنا * دیمشلردر پس بندخی بواثبات سازنی نغمه یه نفی ایله
کتوردم وانی و بونی نفی ایتمکله مقصود بالذات اولانی اثبات ایلمك مرتبه سنه
یتوردم چونکم سن اولمزدن اول اوله سن ومجازی وموهومی اولان وجودکی
نفی قیله سن موت اختیاری سکاوجود حقیقی وحیات ابدی رازنی سویلر وجمله یی
نفیدن مقصود بالذات نه ایدیکنی سکا کشف و بیان ایلرنته کم بومعنی مناسبتیله
بوحدیث شریفك تفسیرنه شروع ایدوب بیوررلر

❊ تفسیر قوله علیه السلام موتوا قبل ان تموتوا ❊

بوسرخ شریف حضرت رسول علیه السلامك موتوا قبل ان تموتوا بیوردقلری قولنك
تفسیریدر اول حضرت بیورراولمزدن اول اولیکز یعنی موت اضطراری کلمزدن اول موت
اختیاری ایله فانی اولیکز وکندیکزی وجود مجازی قیدندن بری قیلکز واخلاق ذمیمه در
واوصاف بهیمه دن نجات بولیکز ونفسکزی همان اهل قبوردن عد ایلیکز دیمك اولور
وبو حدیث شریفك تفسیری دردنجی دفترده ماهی حکایه سنده دخی مرور ایلمشدر انده
طلب اولنه ❊ بیت * بمیرای دوست پیش ازمرك اكرتوزندکی خواهی * كه ادریس
ازچنین مردن بهشتی کشت پیش ازما ❊ ای دوست اولمزدن اول اول اكرسن
زنده لك استرسك زیرا ادریس پیغمبر علیه السلام بونك کبی اولومدن بزدن
اول جنتلك اولدی واولمزدن اول اولدیکیچون جمله مزدن اول جنته دخول
قیلدی حضرت ادریس علیه السلامك اولمزدن اول اولدیکنك وجنته جمله دن
اول دخول قیلدیغنك قصه سی ایکی مواضعده مرور قیلمش و بوجلده دخی
اوائله قریب ذکر اولنمشدر تکراره حاجت یوقدر ❊ مثنوی ❊ جان بسی کندی
واندر پرده * زانکه مردن اصل بدناورده * تانمیری نیست جان کندن تمام *
بی کمال نردبان نایی بیام * چون زصد پایه دو پایه کم بود * بام را کوشنده نامحرم
بود) جانی چوقلق قوپاردك و پرده ده سن یعنی چوق جان چکشدك و بلا
واضطراب کوردك ولکن هنوزدخی حجابده سن زیرا كه اولمك اصل ایدی سن آنی
کتورمدك یعنی موت اختیاری ایله نفسی اولدرمك جمیع عبادات وریاضاتك اصلی
ایدی سن آنی کتورمدك وکندیکی اولمزدن اول اولمك مرتبه سنه یتورمدك تاکم
سن بوطریق الهیده موت اختیاری ایله اولمیه سن جان چکشمك تمام اولمز یعنی
سعی وکوشش نهایت بولمز نردبان کامل اولمینجه طامه کامزسن اول اولمینجه
سقف حقیقت اوزره صعود قیله مزسن بامدن مراد وجود حقیقی وحیات ابدی
اولور وحیات ابدیه بامنه واصل اولمغه اولادرت موتی اختیار ایتمك لازم کلور كه

اول درت موتدن برینه موت ابیض دیرلر كه آندن مراد آچلقدر ایکنجیسنه
موت اسود دیرلر كه اندن مراد خلقك جفا واذاسنه صبر وتحمل ایلمك اولور
اوچنجیسنه موت احمر دیرلر كه اندن مراد نفسه مخالفت ایتمکدر دردنجیسنه موت
اخضر دیرلر كه اندن مراد کسر نفس ایچون اسکی خرقه کیمك اولور و بوموتلردن
صکره یوز درجه دخی قسم اولنمشدر كه اول یوز درجه لرك هر بریسی نردبانك
بر پایه سیدر چونکم اول یوز پایه دن ایکی پایه مثلا اکسك اولسه واول درجه لره
سالك واصل اوله میوب انلردن آشغه قالسه کوشنده وساعی اولان سالك
حقیقت بامنه نامحرم اولور وسقف وحدت مطلقه یه واصل اوله میوب اول مرتبه دن
کیرو قالور ❊ مثنوی ❊ چون رسن یك کز زصد کز کم بود * آب اندر دلو
ازچه کی رود) مثلا صد کز رسندن بر کز کم اوله آب دلو ایچره قیودن نجن کیدر
یعنی فی المثل برقیو اولسه انك صوینه یوز آرشون ایله واصل اولنسه چونکم
اول یوز آرشون ایدن بر آرشون ایب اکسك اولسه اول قیودن قوغه نك ایچنه
صو کیرمز وطالب آب اولان کمسه کندی قوغه سنی اول قیودن آبله پر ایتمز کذلك
بوطریق الهیده ذکر اولنان یوز درجه دن بری اکسك اولسه سالك چاه باطندن
کندی دلووجودنی آب حیات حقیقیه ایله پر قیله مز وآب حیاته واصل اوله مز
وکندی دلووجودنی اول آب حیات ایچره غرق ایلیه مز ❊ مثنوی ❊ غرق
این کشتی نیابی ای امیر * تاکه ننهی اندرو من الاخیر * من الاخر اصل دان
کوطارقست * کشتی وسواس وغی راغارقست) ای امیر بوسفینه یی غرق بوله
مزسن تاکم من اخیری انك ایچنه قومیه سن من اخیری اصل بیل كه اول روشندر
وسواس وغی کشتی سنی غرق ایدیجیدر من بطمان معناسنه در طارق کیجه طوغیجی
برروشن یلدزه دیرلر بونده روشن معناسنه اولور اما طارق اصل کیجه کلیجی ودق
باب قیلیجی کمسه یه دیرلر بونده منزلنه واصل اولیجی معناسنه استعاره اولمق دخی جائز
اولورغی ضلالته وکمراهلغه دیرلر بونده کشتیدن مراد غوایت وضلالت وخطا
ومعصیتدن پر اولان وجود کشتی سیدر و بو بیتلرغی وضلالتدن دنی اولان وجود
کشتی سنك دریای صفوته و بحر حقیقته مستغرق اولمسی نه خصلتله اولمسنی بیان
قیلوب ومن اخیردن مراد بونده موت فنا اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولوری
امیر بووجود کشتی سنی بحر صفوته ودریای حقیقته مستغرق بوله مزسن تا اول
کشتی وجودك ایچره موت فنا بطمانی قومیه سن مثلا بر کمسه نك بر کیسی اولسه
اکا یوز بطمان قوندقده باتسه وغرق اولسه واما طقسان طقوز بطماندن باتمسه
وغرق اولمسه اکا آخرکی بطمانی قومینجه اول باتمز پس بر سالك مادامکه موت
فنا بطمانی درونته قومیه اول کندینك کشتی وجودنی بحر صفایه مستغرق کوره مز

پس آخرکی بطمانی که مراداندن موت وفنادر اول جمله عبادات وریاضاتك
اصلیدرکه اول نجم ثاقب کبی درونه نورویریجی و باب مقصودی دق ایدیجیدر
ودخی وسوسه وضلالات کشتی سنی غرق ایدیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ آفتاب کنبد
ازرق شود * کشتیٔ هش چونکه مستغرق شود * چون نمردی کشت جان کندن
دراز * مات شودرصبح ای شمع طراز * تانکشتند اختران مانهان * دانکه پنهانست
خورشید جهان) ازرق اولان کنبدك آفتابی اولور هوش ومعاش کشتی سی
چونکم مستغرق اوله یعنی عقل ومعاش کشتی سی چونکم بحر صفایه ونورخدایه
مستغرق اوله بوقبهٔ میناوکنبد اعلانك آفتابی کبی خلق عالمه نورپاش اولورای
اهل وجود چونکم سن موت اختیاری ایله اولمیه سن واوصاف بشریه واخلاق
ذمیمه دن بالکلیه کندك بری قیلمیه سن وفانی اولمیه سن جان چکشمك اوزون اولور
وسکا اضطراب والمزیاده کلور صبح حقیقتك نوری وظهوری قتنده ای نشانلو
ونقشلو اولان شمع مات اول تاکم جان چکشمدن قورتله سن طرازطانك کسریله جامه نك
علمه ونشانه سنه درلر شمع طرازور قلرله ورنکارله مزین وملون اولان شمعه دیرلر
یعنی ای کندیسنی شانلو وزینتلو ایلین شمع صبح حقیقتك روشنالغی قتنده کندك
محو وفانی ایله تاکم الم واضطرابدن قورتله سن تاکم بزم اختزلر من بهان اولمیه
بلکه خور شید جهان پنهاندر اخترلردن مراد بونده حواس خمسهٔ ظاهره
وحواس خمسهٔ باطنه در خور شید جهاندن مراد منور سماوات وارض اولان
خور شید حقیقیدر یعنی مادامکه بزم نجوم وکواکب مشابه سنده اولان حواس
ظاهره وحواس باطنه مز مقتضیات احکامی وخور شید حقیقینك نوری قتنده
مغلوب ومختفی اولمیه لر (و بی یسمع و بی یبصرو بی یبطش و بی یمشی) مفهومنی بولمیه لر
بلکه خورشید حقیقی هنوزدخی نهان وظلمت بشریت غالب وحواس ظاهره وحواس باطنه
اخترلرینك احکام ومقتضیاتی ثابته وراسخه در ﴿ مثنوی ﴾ کرز برخودزنی منی درهم
شکن * زانکه پنبهٔ کوش آمد چشم تن) کرزی کندیکه اوربنلیکی قیرزیراکه تن
چشمی کوش هوشك پنبه سی کلدی یعنی بو بدنك کوزی همیشه صور والوانه
باقیجی ومحسوسانه نظر قیلیجیدر فی المثل عقل قولاغنك پنبه سی وطقاجی کبیدر
لازم کلدیکه ریاضت وطعن وملامت کرزی کندیکه اوره سن وانانیتکی شکست
و پاره پاره قیله سن تاکوش هوشکدن پنبهٔ غفلتی اخراج ایدوب حضرت حقله
استماع ایدنلردن اوله سن وفانی و بی وجودلر مرتبه سن بوله سن ﴿ مثنوی ﴾
کرز برخودمی زنی خودای دنی * عکس تست اندر فعالم این منی * عکس خودرد
صورت من دیدهٔ * درقتال خویش برجوشیدهٔ * همچوآن شیری که درچه
شد فرو * عکس خودراخصم خود پنداشت او) کرزی خودای دنی کندیکه

اوررسن بنم فعالمده بو بنلك سنك عکسکدریعنی (المؤمن مرآة المؤمن) حسبنجه بنم ذاتم
سکا مرآة کبی واقع اولوب بنم فعالمده کور بنی بنلك سنك عکس اثرکدر چونکم
سن بنم فعالم آیینه سنده کندی فعالکی وآثارکی ومرآت صورتمده کندی
عکسکی کوردك کندی قتالکه جوش وخروش ایلمش وکرزی دخی کندی
کندیکه اورمشسن وکندی کندیکه فی الحقیقه مخاصمه ایلمکه طورمش سن شول
برشیر کبی که چاهه اشغه کندی کندینك عکسنی او کندینك خصمی ظن ایتدی
نته کم اول شیر غلطینك قصه سی تفصیلا جلد اولده مرور ایتدی سندخی
ای امیر اول شیر کبی بنم وجودم آیینه سنده کندی عکسکی کوروب آنی
غیری ظن ایدوب اکا حمله قیلدك خبرك یوقکه اول حمله یی وجفایی سن ینه سکا
قیلدك و بنم نفی ایلدیکمدن ونفیه متعلق کلام واداپی چوق سویلدیکمدن
اینجنوب بیحضور اولدك دیدی ﴿ مثنوی ﴾ نفی ضد هست باشد بی شکی *
تازضد ضد را بدانی اندکی * این زمان جز نفی ضد اعلام نیست * اندرین
نشأت دمی بی دام نیست) ای امیر بی شك نفی هستك ضدیدر تاکم ضددن ضدی
برازجق بیله سن بوزمان نفی ضد ایلمکدن غیری اعلام یوقدر بو نشأتده دامسز
بردم یوقدر یعنی ای امیر بی شك و بی شبهه نفی وعدم اثبات وجودك ضدیدر
(الاشیاء تعرف باضدادها) موجبنجه هرشیٔ اصل ضدیله بیلنور ومنکشف اولورین
اکثریا کلامی نفی ایله ایراد ایلدم تاسن ضدی ضددن برمقدار بیله سن مثلا من ندانم
دیدم بویله دیمکله مجازی اولان بیلکی وجودمدن نفی ایلدم بوندن حقیقی اولان
بیلمك نه ایدیکنی بیله سن و بن نیستم دیدم بوندن دخی مرادم نفی وجود مجازی
ایلمکدر پس بوندن دخی اثبات وجود حقیقی ایلمکی فهم قیله سن بوزمان بودنیاده
نفی ضد ایلمکدن غیری فی الحقیقه اعلام یوقدر مثلا معبود بالحق اولان خدای
تعالی حضرتلرینی برقولنه اعلام واثبات ایلمك استه سك اولا باطل اولان آلهه نك
جمله سنی نفی ایدوب لااله دیرسن اندنصکره الا الله دیو مستجمع جمیع صفات
اولان مسمی اللهی اثبات ایدوب اندن اعلام ایلرسن وهرنه شیٔ که حقیقتده
اعلام ایلمك مراد ایلسك بوزمان انك مجازی اولان ضدنی نفی ایلمکله واول شیٔنك
حقیقتی بودر دیو سویلمکله اعلام ایدرسن الحاصل بو نشئهٔ عنصریه ده هیچ
دامسز بردم و برقدم یوقدر نفی نفیه ملحق اولسه اثبات معناسی ثابت اولور پس
معنی بو نشئهٔ عنصریه ده دام واردردیمك اولور ودامدن مراد کوکل هرنه شیٔ
ایله مقید اولورسه اولدر ومقیدلکك ضدی آزاده لکدر وحقیقت آزاده لك
هیچ برکسه یه میسر اولماز الا انی اغیار وماسوی قیله واولمزدن اول اوله تاکم مطقا دام
اولان نشئهٔ عنصریه دن آزاده اوله وزنده لکك حقیقتنه وصول بوله ﴿ مثنوی ﴾

بی حجابت باید آن ای ذولباب * مرکرا بکزین و بردرآن حجاب) ای ذولباب اکر
سکا اول محبوب بی حجاب کرك ایسه مرکی قبول ایله اول حجابی یرت یعنی اکر
اول آفتاب جهانتابی کورمك واکا بی حجاب و بی نقاب نظر جانی ایرکورمك
ای لباب صاحبی سکا لازم ایسه موت اختیاری یی قبول ایله واول حجاب بشریتی
ونقاب انانیتی چاك ایله تاکم اول حضرتك مشاهدهٔ جمالی سکا میسر اوله واولمکاه
آنك رؤیتنه جانك فرصت بوله که حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر
* انکم لن تروا ربکم عز وجل حتی تموتوا * رواه الطبرانی فی السنة عن امامة
﴿ مثنوی ﴾ نی چنان مرکی که در کوری روی * مرك تبدیلی که درنوری
روی * مرد بالغ کشت وآن بچکی بمرد * رومئی شد صبغت زنکی ستَرد * خاك
زرشد هیئت خاکی نماند * غم فرج شد خار غمناکی نماند) انجاین برمرك دکل برقبره
کیده سن بلکه تبدیلی اولان مرکدرکه برنوره کیدرسن مثلا مرد بالغ اولدی
واول او غلنجقلق اولدی بررومی اولدی زنکیلك صبغه‌سی یونولدی خاك التون
اولدی خاکلك هیئتی قالمدی غم فرج اولدی غمناکلك خاری قالمدی یعنی موت
اختیاری انك کبی براولوم دکلدرکه اوله‌سن ومقبره‌یه کیده‌سن بلکه تبدیله
منسوب اولان مرکدرکه ظلمتدن اولورسن ونوره کیدرسن ظلمانیلك صفتنك
زائل اولمسی اولمك ونوره واصل اولوب نورانیتله زنده اولمقدر مثلا برکوچك
طفل مرد بالغ اولسه انك بچه‌لکی اولور واول برمرد بالغ اولور و برمثل دخی
برزنکی عربك سیاه رنکی قازنسه ویونلسه صکره انك یرینه بیاض رنك کلسه
زنکیلك رنکی کیدوب بررومی اولور مثال آخر خاك معدنده زر اولدی پس آنده
خاکلك شکلی قالمدی مثال آخر برآدم غمناك ایدی غم فرجه تبدیل اولدی
غمناکلك خاری قالمدی پس بونلر هر بری حالت اولیدن اولدی حالت اخری ایله
زنده اولدی پس بونلره مرك تبدیلی دینلدی ﴿ مثنوی ﴾ مصطفی زین
کفت کای اسرار جو * مرده را خواهی که بینی زنده تو * می رود چون زندکان
برخاکدان * مرده وجانش شده برآسمان * جانش را این دم ببالا مسکنیست *
کر بمیرد روح اورا نقل نیست * زانکه پیش ازمرك او کردست نقل * این بمردن
فهم آیدنی بعقل * نقل باشدنی چونقل جان عام * همچو نقلی ازمقامی تامقام)
حضرت مصطفی علیه السلام بوسببدن دیدیکه ای اسرار طالبی استرمی سنکه
مرده‌یی زنده کوره‌سن یعنی ای طالب اسرارسن بونی استرمی سنکه برباطنا مرده
وظاهرا زنده یوررکه‌یی کوره‌سن اول کسه باطنا اولودر وظاهرا زنده‌لر کبی
خاکدان اوزره کیدر باطنا اول جمله اخلاق بشریه‌دن اولمشدر وانك جانی آسمانه
عروج قیلمشدر انك جانك بودم بالاده مرتبهٔ اعلاده برمسکنی واردر اکر

صورتا اولور ایسه ومرده اولور ایسه انك روحنه نقل یوقدر زیرا مرك صوریدن
اول اول روح بشریه مرتبه‌سندن کندی عالمنه نقل ایتمشدر وکندی اصلنه
ومقامانه حالا بونشئهٔ عنصریه‌ده ایکن واصل اولمشدر بومعنی اولمکله فهم‌ه کلور
عقله کلوردکل یعنی روحك بوجسمده ایکن کندی اصلنه نقل قیلمسی ومقامنه
واصل اولمسی اولمزدن اول اولمکاه ومجازی اولان وجودنی محووفانی قیلمقله
فهمه کلور ومدرك اولور ومجرد عقله بیلمز (من لم یذق لم یدر) دینلمشدر وفوت اختیاری
ایله اولمین وکندی اصلنه حالا بونشئهٔ عنصریه‌ده ایکن واصل اولمین کسنه‌لر
موت اختیاری ایله اولن وکندی اصلنه ومقامنه واصل اولان اصحاب فضائلك
مراتبنی بیلمزلر وسرلرنی وذوقلرنی فهم قیلمزلر انکچون (ویعرف ذا الفضل ذووه)
کلامی بومعنایه مشاهد اولمشدر نعم اصلنی بولان ومقامنه واصل اولان روحك
بوبدندن نقلی اولور اما عوامك جانینك نقلی کبی دکل بلکه برمقامدن برمقامه‌دك
نقل ایلمك کبی اولور (المؤمنون لایموتون بل ینقلون من دار الی دار) حدیث شریفنك
موجبنجه خواصدن اولان مؤمنلر سجن دنیادن سرای آخرته انتقال ودارغروردن
دارسروره ارتحال ایدرلر اما عوام ناس بویله دکلدر بلکه انلر دار دنیادن سجن
عقبایه انتقال ایدرلر ودارسروری قویوب دارمحنت ومنزل قبورجانبنه کیدرلر
﴿ مثنوی ﴾ هرکه خواهد که ببیند برزمین * مرده را میرود ظاهر چنین
* مرابو بکرتقی را کو ببین * شد زصدیق امیر المحشرین * اندرین نشأت نکر
صدیق را * تابحشر افزون کنی تصدیق را) هرشول کمسه که بوزمین اوزره کورمك
استر برمرده‌یی که ظاهرا بوبجلین یورر اول کمسه‌یه تقی اولان ابی بکر رضی الله عنهی
کوردی که اول حضرت صدیقلقدن امیر المحشرین اولدی بونشئهٔ عنصریه‌ده
صدیق حضرتلرینه نظر ایله تاکم حشره تصدیقی افزون ایلیه‌سن یعنی شول
کمسه که یریوزنده برمیتی ظاهرده یریوزنده اولان آدمیلر یوریدکی کبی یورر کورمك
استرسه اول کمسه‌یه سن جمیع ماسوی‌دن تقی ونقی اولان ابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینی
کوردی نته‌کم بوحدیث شریف بومعنایه دلالت ایدرکه بیوردی * من اراد ان
ینظر الی وجه میت یمشی علی وجه الارض فلینظر الی ابی بکر * وفی روایة اخری
فلینظر الی ابی قحافة * اول حضرت صدیقلق جهتندن صوری ومعنوی اولان
محشرلرك امیری اولدی محشرین کسر ایله محشرلرك جمعیدر ومحشرلردن مراد
هم دنیاده اولان وهم آخرتده اولان محشرلردر وحضرت ابو بکر الصدیق
رضی الله عنه بودنیاده وآخرتده اولان محاشر ومجامعك امیری وسیدیدر بونشئهٔ
عنصریه‌ده صدیق حضرتلرینك وجودنه نظر ایله تاکم حشراجساده تصدیق
زیاده ایلیه‌سن اکر بونشئهٔ عنصریه‌ده صدیق کورمك نیجه متصوردر دیورسه

جواب اولدر كه چونكم حضرت نبي عليه السلام (من اراد ان ينظر الى وجه ميت يمشي في وجه الارض فلينظر الى ابي بكر) بيوردي بو كلامه اقرار ايلك همان اني نشئه عنصريه ده كورمك منزلهسنده اولور وياخود هر عصرده اول حضرتك سرينه مظهر نيجه صديقلر واردر انلردن برينه نظر ايلهسك همان ابو بكر الصديق رضي الله عنه حضرتلريني كورمش كبي اولورسك واني دخي ظاهرا زنده ونفسي مرده كوررسن وهمان اني كوردكك كبي حشر اجساده اقرار وتصديقي زياده قيلورسن كه حق تعالى حضرتلري مرده يي احيا ايدوب بر بو زنده يور تمكه قادر ايدوكني بيلورسن ❊ مثنوى ❊ پس محمد صد قيامت بود نقد ❊ زآنكه حل شد در فناى حل وعقد) پس حضرت محمد عليه السلام نقد يوز قيامت اولدي زيرا كه حل وعقد فناسنده حل اولدي قيامتك معناسي بعد الموت منبعث اولمق وحيات بولمق در معنوى وصورى اولمغه منقسم اولور قيامت صورى هر كس اولدكدنصكره قبردن بعث اولنوب حيات بولمقدر وقيامت معنوى بشريت صفتلرندن برصفتك اولمسي وفاني اولمسي وانك بدلي صفات الهيهدن برصفتله عبدك حيات بولمسي اولور بركسه جميع صفات بشريهيي ازاله ايدوب اوصاف الهيه ايله متصف اولنجهيه دك قات قات مرده اولمش وقات قات زنده اولوب قيامت معنويهدن نيجه قيامت كورمش اولور زيرا اول مجازي ونفساني اولان حل وعقدي فاني قيلدين محو اولدي تا مظهر حل وعقد حقيقي اولوب خلافت الهيه مرتبه سني اكمليت اوزره بولدي وبوجهانده امر حقله حل وعقد صاحبي اولدي انلرك جمله سنك افضلي واكملي اولدي پس بو اعتبارله حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم حالا نيجه نقد قيامت اولور ❊ مثنوى ❊ زادهٔ ثانيست احمد در جهان ❊ صد قيامت بود او اندر عيان) احمد عليه الصلوة والسلام حضرتلري جهانده زادهٔ ثانيدر اول حضرت عيانده يوز قيامت ايدي يعني حضرت احمد عليه السلام بو جهانده ايكي كره طوغمشدر اولا بر كره والدهسندن طوغدي وبو دنيايه كلدي وثانيا طبيعت مادرندن تولد قيلدي وملكوت سمايه واصل اولدي پس اول حضرتك امتندن اولنه واكا كمال تبعيت ايله تبعيت قيلنهيه هم لازم كلديكه اول دخي ايكي كره طوغه تاكم ملكوت سمايه داخل اولهيه كم بيور ديلر (لن يلج ملكوت السماء من لم يولد مرتين) چونكم اول حضرت هرنقدر مرتبهيه واصل ايسه اني تارك اولدي وصفات بشريهيي اماته قيلدي وحيات حقيقيه ايله حي اولدي وحضرت حي وقيوم ايله قائم اولق مرتبهسن بولدي عيان وآشكارا اول حضرته نيجه يوز قيامت اولدي زيرا قيامتك معناسي بعد الموت قائم اولق وحيات بولمقدر اول حضرت ايسه صفت بشريهدن نيجه دفعه اولدكدنصكره حيات الهيه ايله زنده واوصاف ربانيه ايله فرخنده

اولمشدر ❊ مثنوى ❊ زو قيامت راهمي پرسيده اند ❊ اي قيامت تا قيامت راه چند ❊ بازبان حال مي كفتي بسي ❊ كه ز محشر حشر را پرسد كسي) اول حضرتدن هميشه قيامتي صورهشلردر كأنه بويله ديواي قيامته دك يول نقدردر اول حضرت زبان حالله چوقلق ديرلر ديكه محشردن حشري بركسه صوررمي يعني نبي يه اكثر ناس (متى قيام الساعة يا رسول الله) ديو صوررلردي اول حضرت خود عين قيامت كنديلري ايدي پس كأنه اكا ديرلر ايدي كه اي قيامت كبرى قيامت صغرايه دك نقدر زمان واردر اول حضرت دخي زبان حالله انلره چوقلق بويله درديكه محشردن حشري بركسه صوررمي بن خود عين محشر معنوي ام سزه لازم اولان اصل بنم نه كونه محشر اولديغني بيلك ونه كونه قيامت اولديغنه عالم اولمقدر بورايه مناسب اولان تحقيق وبو محله لازم كلان تفصيل دردنجي دفترده تفسير (يا ايها المزمل) سر خنده ❊ هر كه كويد كو قيامت اي صنم) بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه ❊ مثنوى ❊ بهر اين كفت آن رسول خوش پيام ❊ رمز موتوا قبل موت يا كرام ❊ همچنان كه مرده ام من قبل موت ❊ زان طرف آورده ام من صيت وصوت ❊ پس قيامت شو قيامت را ببين ❊ ديدن هر چيز را شرطست اين) بوندن اوتري ديدي اول خوش پيام اولان رسول موتوا قبل موت رمزني يا كرام يعني اول رسول خوش پيام وپيغمبر عالي كلام عليه الصلوة والسلام بو سري اعلام وبو نكتهيي افهام ايلمكدن اوتري اي كرام موتوا قبل ان تموتوا رمزني ديدي وبو موتوا قبل ان تموتوا كلامنك رمزي بويله ديمك اولديكه اي طالب حيات ابديه اولان وقيامت معنويهنك هديهسني جست وجو قيلان كسه انجلين كه بن اولمزدن اول اولدم ومجازي اولان وجودمي محو وفاني قيلدم اول طرف حقيقيدن بوقدر صيت وصوتي كتوردم وتحقيق مرتبهسنه يتردم پس سن دخي قيامت اول قيامتي كور هر چيزك كورمسنه بو شرطدر يعني اكر قيامت معنويهيي كورمك استرسك وحشر روحانيك مشاهدهسنه نظر ايدرسك پس سكا دخي لازم كلديكه قيامت اولهسن قيامت معنويهيي كورهسن وكندي وجودكده حشر اولهسن تا حشر روحاني نه ايدوكني بيلهسن ومشاهده قيلهسن زيرا هر شيئك حقيقتني كورمكه اول شيئك عيني اولمق شرطدر مادامكه برشيئك عيني اولميهسن اول شيئك حقيقتني بيلك واني كما ينبغي مشاهده ومعاينه قيلمق ميسر اولمز ❊ مثنوى ❊ تا نكردي او ندانى اش تمام ❊ خواه آن انوار باشد يا ظلام ❊ عقل كردي عقل را داني كمال ❊ عشق كردي عشق را داني زبال) تاكم اول اولميهسن اني تمام بيلمزسن كركسه اول انوار اولسون استرسه اول ظلام اولسون يعني تاكم سن اول قيامت معنويهنك بالفعل كنديسي اولميهسن اني باتمام بيلمزسن استرسه اول انوار اولسون استرسه اول

ظلام اولسون لابد بر نوری بیلمك استه‌سك اول نورك عینی اولمق كرك‌ و بر ظلمتی هم بیلمك
استه‌سك اول ظلمتك هم عینی اولمق كركدر مثلا اكر عقل اولسك عقلی كما الله بیلورسن
وعقل نه ایدوكنه عالم اولورسن وكذلك اكر عشق اوله‌سن عشقك یانمش فتیله‌لرنی
بیلورسن زبال زباله نك جمعیدر زباله یانمش فتیله دیرلر الحاصل هر شیئی
حقیقتله بیلمكه اول شیئك عینی اولمق لازمدر كرك برشیئی حقیقتیله بیلمك استرسك
انك عینی اولمغه سعی ایله تاكم آنی حق الیقین بیله سن ﴿ مثنوی ﴾ كفتمی
برهان این معنی مبین * كربدی ادراك اندر خور داین * هست انجیر این طرف
بسیار خوار * كر رسد مرغی فنق انجیر خوار) بن بو معنانك برهانی آشكارا ومبین
سویلردم اكر بونك لایق ادراكی اولیدی بوطرفده انجیر چوق خوار وحقیر در
اكر بر انجیر ییجی فنق ایریشورسه مبین بان بیین دن فتح میمله صیغهٔ مفعول اولمقده جائز
در وابان بیین دن ضم میمله صیغهٔ فاعل اولمقده جائز در بعض نسخه ده بسیار ایله
خوارمابینده واو عاطفه واقع اولمشدر ومعنی برنه دعوی واقع اولمشدر وتقدیر كلام
بویله دیمك كلمشدر ای طالب سن بو معنانك برهانی هر شیئك عینی اولمینجه انی حقیقتیله
بیلمزسن دیدیكم دعوانك حجتنی بن ظاهر وآشكارا سویلردم وآنی وضوح اوزره تعبیر وتقریر
ایلردم اكر بو معنانك لایق بر ادراك اولیدی و بوسری فهم ایلمكه برعقل طالب كلیدی
بونی اكا آشكار ایلمك قابل اولور ایدی بوطرفده انجیر معرفت زیاده خوار وحقیردر
اكر بوجانبه بر انجیر معرفت اكل ایدیجی خوش مهمان كلسه اكا بوكونه معارفدن غدالر
ویرمك سهل وآسان ایدی زیرا بوطرفده علوم ومعارف انجیرنه نهایت یوقدر
ویبن اسرار لطائف بوجانبده قتی چوقدر همان انجیر معارفی یمكه مستعد برقوشك
كلمسنه موقوفدر چونكم بوجانبه انجیر معرفت ییجی برقوش كله انك هوشی بوطرفده
انجیر معارفی قتی ارزان بولور و بوكونه معرفتلره استدیكی كبی واصل اولور
﴿ مثنوی ﴾ درهمه عالم اكر مرد و زنند * دمبدم در نزع واندر مردنند * آن
سخنشان را وصیتها شمر * كه پدر كوید در آن دم با پسر) دوكلی عالمده اكر مردلر
واكر زنلردر دمبدم نزعده واولمكده درلر انلرك سوزلرنی وصیتلر عد ایله كه پدر
پسرینه اول دمده سویلر یعنی عالمك دوكلی برنده اكر مرد واكر زن هرنقدر
وار ایسه دمبدم بونلرك جمله سی حالت نزعده واولمكده وفانی اولمقده درلر
شو اعتبار ایله كه عالم جمیعا اعراض اضدر اعراض ایسه ایكی زمانده باقی دكلدر پس جمله
اشیا متجدد الامثال ومتعاقب الاشكالدر طرفة العینده جمیع اشیا منعدم
اولوب فی الحال انك مثالنی الله تبارك وتعالی ایجاد ایلر پس بو اشیاء مستمر شكل
كورینور نته كم بونك تحقیقی جلد اولده خر كوش حكایه سنده * آن ز تیزی مستمر شكل
آمدست * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اوله پس بو عالم اكر حقیقته نظر

اولنسه هر آنده فانی اولمقدن و ینه فی الحال حیات بولمقدن وحشر اولمقدن خالی
دكلدر چونكم قضیه بونك كبیدر بو عالمده نقدر ذكور واناث وار ایسه دمبدم
حالت نزعده واولمكده وفی الحال ینه حیات بولمقده واول حالت اوزره موجوده
اولمقده در موت اضطراری كلنجه یه دك پس سن انلرك اول سویلدكاری سوزلری
وصیتلر عد ایله نته كم پدر كندی پسرینه اول حالت نزعده سویلر واولوم وقتنه
قریب اولدقده كندی اوغلنه وصیتلر ایلر اكرچه بو هردم اولان حالت نزعی
مشاهده ایلمكه قادر اوله مز ایسك باری كل آت قریب موجنجه هر كلجكی
كلمش طوت وهر اوله جغی اولمش فرض ایت چونكم جمیع مردوزنك مرده وفانی اولمسی
محققدر سن انلره موته قریب اولش وحالت نزعه دوشوب جان ویرمكه مشغول اولمش
كسه‌لر كبی نظر ایت ﴿ مثنوی ﴾ تا برو ید عبرت ورحمت بدین * تا ببرد بیخ بغض ورشك
وكین) تاكم بو نظر سببیله عبرت ورحمت بته تاكم بغض ورشك وكینك بیخی
منقطع اوله‌سن بو عالمده اولان مردوزنك جمله سنه باعتبار مایؤول الیه حالت نزعه
كلمش واولمكه قریب اولمش نظر ایله تاكم سكا بو جمله دن بر عبرت كله و بو جمله نك
اوزرینه سنك قلبكده مرحمت وشفقت بته حتی سنك بونلره اولان بغض وعداوتك
وحسد وكینك اصلی وكوكی درونكدن منقطع ومنقلع اوله و بو مردوزنه سنك
قلبكده اصلا بغض وحسد قالمیوب بونلره نظر مرحمتله نظر ایدنلردن اوله‌سك
﴿ مثنوی ﴾ تو بدان نیت نكر در اقربا * تا زنزع او بسوزد دل ترا * كل آت آت
آنرا نقد دان * دوست را در نزع واندر فقد دان) سن اول نیتله اقرباكه نظر ایله
تاكم انك نزعندن سنك قلبك یانه یعنی سن كندی اقربا وتعلقاتكه دخی انلری
حالت نزعده اولمش واولمكه قریب كلمش نیتله نظر ایله تاكم انك هر برینك نزعندن
ومرده اوله جغندن سنك قلبك انلره یانه عندالعقل هر كلجك كلیجیدر وهر اوله
جق اولمش حكمنده در سن انی نقد بیل دوستی حالا نزعده وفقدده بیل یعنی جمله
مخلوقاتك وجمیع اقربا وتعلقاتك فانی اولمسی وشربت موتی نوش قیلمسی مقرردر
سن انلره همان حالا فانی اولمش دیو نظر ایله زیرا هر كلجكك وقوعی محقق
اولدقدنصكره همان سن آنی حالا نقد اولمش طوت وجمله دوستلریكی دخی بنمش
وكنمش فرض ایت وكندیكی دخی اصحاب قبوردن عد ایله ﴿ مثنوی ﴾
وز غرضها زین نظر كردد حجاب * این غرضها را برون افكن زجیب * ور نیاری
خشك بر عجزی مایست * دانكه عاجز را كزیده معجزیست * عجز زنجیریست زنجیرت
نهاد * چشم در زنجیرنه باید كشاد) واكر غرضلر بو نظردن حجاب اولورسه
بو غرضلری جیبكدن طشره براق واكر بو غرضلری جیب درونكدن طشره
كیدرمكه قادر دكل ایسك قوری بر عجز اوزره طورمه بیل كه عاجز ایله بركزیده
معجز واردر وعجز فی المثل بر زنجیردر اول سكا زنجیر قودی اوسنی زنجیره قودی

دیمك دخی وجهدر جشمی زنجیر نهه آچق کرکدر زنجیرنه وصف ترکیبیدر
زنجیر قو یجی معناسنه یعنی اکر خلق عالمه بو کونه نظر ایلمکدن وانلری حالا مرده
وفانی کورمکدن اغراض نفسانیه ومقتضیات جسمانیه سکا حجاب
اولورسه وسنی بورؤیتدن منع قیلورسه بوغرضلری جیبدر ونکدن طشره آت
تاکم حقیقت کاری مشاهده ایلمکه قادر اولهسن واکر اول غرضلری جیبدر ونکدن
طشره کتورمکه قادردکل ایسك فوری برعجز اوزره توقف قیلمه بلکه بونی بیل که
هرعاجز ایله برکزیده عاجزایدیجی واردرهیچ برکسه بلامعجز عاجز اولمق احتمالی
یوقدر بهرحال عاجزی برعاجزایدیجی وار در وفی الحقیقه اول معجز قادروقوی
اولان خدای تعالی حضرتلریدر عجز فی المثل برزنجیر کبیدر اول قوی وقادر
اولان خداسنی عجززنجیرینه قودی وعجز زنجیرنی سنك وجودكه اوردی پس لازم
کلدیکه جشم قلبکی سنك وجودكه زنجیرعجزی قو یجی خدایه آچهسن و بوعاجز
وفی الحقیقه ضعیف وفقیر اولان مخلوقدن اول قوی وقادر اولان پادشاهك درکاهنه
التجاایدوب قاچهسن ❊ مثنوی ❊ پس تضرع کن کهای هادی زیست ❊
باز بودم بسته کشتم این زجیست ❊ سخت ترافشرده ام درشرقدم ❊ کهلنی خسرم
زقهرت دمبدم ❊ ازنصیحتهای توکر بودهام ❊ بت شکن دعوی و بتکر بودهام)
پس اول پادشاه لم یزله تضرع ایله و بویله دیوسویله که ای هادی زیست یعنی
ای معیشت وحیاتك هادیسی بن آچق وآزادهایدم حالا عجز وقصور ایله بسته ومقید
اولدم بوندن الهی بن قدمی شر ومعصیت ایشلمکده محکمرك صقمشم وذنب وخطا
بولنده ثابت قدم اولمشم تحقیقاسنك قهرکدن بن دمبدم خسرده ام که بنده ایمان
تحقیقدن وعمل صالحدن اثر ومایه بوقدر وایمان تحقیق صاحبی اولمین وعمل صالح
قیلمیان انسان ایسه تحقیقا خسرانده اولور نتهکم حضرت قرآنده (والعصر ان
الانسان لفی خسر الاالذین امنوا وعملوا الصالحات) دیمکله بومعنایه اشارت بیوردك
الهی بن شول بدتروابترم که سنك نصیحتلرکدن کراولمشم وسنك کلام مجیدكه
بندهلرك ایچون بیوردیغك مواعظ نافعهدن تغافل وتعامی قیلمشم و بی بهره قالمشم
صورتا بت صیجی دعواسن ایدوب معناده بتکر اولمشم یعنی بحسب الظاهر لا اله الا الله
دیمکله جمیع باطل اولان آلهه لری کسر ونفی ایتمك دعواسن قیلور ایکن بحسب
الباطن (افرایت من اتخذ الهه هواه) آیتنك مفهومنه داخل اولان هواپرستلرزمرهسنه
داخل اولمشم دیوکندیکی مجرم وعاصی بیلوب بوکونه تضرع ومناجات ایله
دیمك اولور ❊ مثنوی ❊ یادصنعت فرض تر یا یادمرك ❊ مرك مانند خزان
تواصل برك ❊ سالها این مرك طبلك میزند ❊ کوش تو بیکاه جنبش می کند)
سکا صنعی یاد ایلمکمی فرضتر یاخود مرکی یاد ایلمکمی فرضتردر مرکی یاد ایلمك

فرضتردر زیرا مرك مانند خزان وسن اصل برك کبی سن صنعتده صیادضعله
اوقنوب تاخطاب ایچون اولمق اولیدر اکرچه فتح صادله اوقنوب تاخطاب ایچون
اولسه دخی جائزدر وصنع بمعنی مصنوع اولوب معنی بویله دیمك اولور که ای غافل
سکا بومصنوعاتی یاد ایلمکمی واجبدر و یاخود سکا کندی صنعکیمی یاد ایلمك
واجبتردر و یاخود موت وفناءیی یادوتذکر ایلمك واجبتردر موت خزان یلی کبیدر
وسن برك وبارك اصلی اولان بیخ وشجرکبی سن چونکیم خزان یلی
کبی اولان باداجل کلهسنك شجروجودکدن بالکلیه برك وباری وکار وکرداری
دوکروسنی جمله کار وکرداردن عاری وخالی ایلر پس سکا نوبهار عمرك آخر اولمسنی
و باد فنانك خزان یلی کبی کلمسنی وسنی مرده و پژمرده قیلمسنی یاد ایلمك سکا لازمتر
کلدی وفرضتر اولدی (بیت) آنی اول دمی که آخر اوله نو بهار عمر ❊ برك خزانه
دونسه کرك روی لالهرنك ❊ آخر مکانك اولسه کرك جرعه کبی خاك ❊ دوران الندن
ایرسه کرك جام عیشه سنك ❊ آدم اودر که آینهوش قلبی صاف اوله ❊ سینه کدهنیلر
آدمیسك کینهپاسك ❊ نیجه ایام وسالدرکه بو موت وفنا طبلن چالارسنك کوشك
بیکاه حرکت ایلر یعنی نیجه شهور واعوامدر که بوموت وفنا کوشه صیت وصدالر
ایلر باخصوص که مردهلر او کنجه مؤذنلر وحده لاشریك له دیوسویلر ولیکن سنك
کوش هوشك بوآوازهلری ایشتیوب وآخردم برایش ایتیوب حظ نفسه وهوا وهوسه
مشغول اولورسن چونکیم بیك اجل کله وسنك بوغازیکی اخذ قیله اول زمانده سنك
کوشك بی وقت استماع ایلمکه باشلر ووجودك آخرت ایچون کار ایلمکه بی محل
حرکت ایلر ولیکن اول حینده بیکاه حرکت ایلمسنك چوقلق نفع وفائدهسی اولمز
وشمدی غافل اولوب عمرنی ضایع قیلانه اول حینده تدارك فائده قیلمز ❊ مثنوی ❊
کویداندر نزع زجان آه مرك ❊ این زمان کردت زخود آکاه مرك ❊ این کلوی مرك
ازنعره کرفت ❊ طبل او بشکافت ازضرب شکفت ❊ وردقایق خویش رادربافتی
❊ رمز مردن این زمان دریافتی) بوکونه غافل حالت نزعده جان و دلدن آه مرك
دیرای غافل مركسنی کندکدن بوزمان آکاه ایتدی بوبیتده غائبدن مخاطبه التفات
واردر ومصرع ثانی استفهام اولسه دخی جائزدر بوتقدیره اوزره بوکونه غافل
صحتی زماننده مرك وفنایی فراموش ایدوب مرك وفنایی یاد ایلمز شول دمکه حالت
نزعه دوشه نزع حالنده جان ودلدن آه من الموت دیر واول حینده کچن عمری ایچون
نیجه حسرت وغم یر ای غافل سنی موت کندکدن بوزمانمی آکاه ایتدی سنك
بوزماندن مقدم عقلك قنده ایدی وموتك صیت وصداسنی ونعره وآوازنی
بوزمانه دك ایشتمدکمی مركك کلوسی نعرهدن طوتلدی ضرب عجیبدن انك طبلی
یارلدی بوبیتده استعارهٔ تخییلیه واردر اول طریق اوزره موت برشخص نعرهزن

منزله سنه تنزیل اولنمش و زیاده محکم طبل چالیجی مرده تمثیل قیلنمشدر یعنی ای موت وفنادن غافل موت بوخلق عالمه هرساعت شولقدر نعره‌لر اورر و بونلره ایها الناس بندن آگاه اولک دیو تنبیه وتأکیدلر قیلوب چاغررکه بوغازی برنعره اورمقدن طوتلق مرتبه‌سنه وارمش وکوچ طبلنی اولقدر محکم چالمش که انک عجیب وغریب اولان ضربندن ایقاظ وتنبیه ایچون چالدیغی طبل پاره‌لنمک مرتبه‌سنی بولمش اماسنک قولاغکه انک صداسی کیرمش‌وسنک جانکه آنک پند ونصیحتندن اثر ایرمش سن کندیکی دنیوی ونفسانی اولان دقائقه اورمش ومخلط قیلمش‌سن واولمک رمزندن غافل اولمش‌سن انکیچون اولمک رمزنی بویبی وقت اولان زمانده بولدک وحالت نزعه دوشدکده موت نه‌ایمش بیلدک امابوندن اول عمر نازنینی ضایع قیلدک و بیهوده یره انک و بونک موتی ایچون کریان اولدک وعاقبت اندیش اولمدک مغفل وجاهل قالدک

❊ تشبیه مغفلی که عمر ضایع کند وقت مرک در ان تنکانک توبه واستغفار کردن ❊
❊ کیرد و بتعزیه داشتن شیعهٔ اهل حلب هرسالی در ایام عاشورا بدروازهٔ ❊
❊ انطاکیه ورسیدن غریب شاعر ازسفر و پرسیدنکه این غریوچه تعزیتست ❊

بوسرخ شریف شول برمغفلک تشبیه اولنمسی وتمثیل قیلنمسیدرکه عمر نازنینی عبث یره ضایع ایلر ومرک وقتی اول تنکانک اولان زمانده و زیاده ضیق اولان وقت بی امانده توبه واستغفار ایلمکلک طوتر اهل حلبک شیعه‌سنک هریلده ایام عاشوراده انطاکیه قاپوسنک دروازه‌سنه تعزیه وماتم قاملرینه واول حالده سفردن برغریب شاعرک ایرمه‌سیدر واول شاعرک سؤال ایلمه‌سیدر بویله دیوکه بوغریو وفغان نه تعزیه‌در وکیمک ایچوندر وشیعه طائفه‌سنک اول شاعره جواب ویرملرینک بیانده‌درکه نظم شریفده مسطور در ❊ مثنوی ❊ روز عاشوراهمه اهل حلب * باب انطاکیه اندر تابشب * کرد آید مردوزن جمعی عظیم * ماتم آن خاندان دارد مقیم * ناله ونوحه کنند اندر بکا * شیعه عاشورا برای کربلا * بشمرند آن ظلمها وامتحان * کزیزید وشمر دیدان خاندان * نعره‌هاشان میرود دوویل ووشت * پرهمی کردد همه صحراودشت) عاشورا کونی جمیع اهل حلب انطاکیه قپوسنده اخشامه دکین مردوزن برعظیم جمع اولوب و بریره جمع کلور واول جمع اول خاندان نبوتک مقیم ماتمنی طوترلر خانداندن مراد بونده حضرت امام حسین وانک اهلی واولادی اولورکه کربلاده شهید اولدیلر بکاده ناله ونوحه ایلرلر شیعه طائفه‌سی عاشوراده کربلا ایچون یعنی کربلاده شهید اولان حسین وانک اولادنه محبت ایلرلردن اوتری وشیعه طائفه‌سی عاشوراکونی

بریره جمع اولوب نوحه وفغانلر ایدرلر اول ظلملری وامتحانلری شمار ایدرلرکه اول خاندان نبوت یزیددن وشمرذی الجوشندن کوردیلرنه ظلملرونه کونه امتحانلر کوردیلرسه اول کون بونلرآنی عد وشمار ایدرلر ومرثیه‌لر اوقورلر وانلرک سرکذشتنی ذکر قیلورلر انلرک ویل ووشتده نعره‌لری کیدر وشت واوک فتحیله صدامعناسنه‌در یعنی بونلرک یاویلی دیمکده وصیت وصدا ایلمکده نعره‌لری واقع اولور دوکلی صحرا ودشت بونلرک نعره‌لرندن پراولور وناله وفغانلر ایله طولر ❊ مثنوی ❊ یک غریبی شاعری ازره رسید * روز عاشور اوآن افغان شنید * شهررابکذاشت وآن سورای کرد * قصد جست وجوی آن هیهای کرد) برغریب شاعر عاشورا کونی یولدن شهر حلبه ایرشدی واول شیعه‌نک انطاکیه قپوسنده اولان فریاد وفغاننی ایشتدی شهری ترک ایتدی یعنی شهره کتمکدن فراغت ایدوب اول جانبه رأی ایتدی وشیعه طائفه‌سنک طوردقلری جانبه کتدی اول هیهایک وهای وهو یله اولان فریاد وبکانک جست وجوینه قصد ایتدی ❊ مثنوی ❊ پرس وپرسان میشد اندر افتقاد * چیست این غم برکه این ماتم فتاد * این رئیس زفت باشد که بمرد * اینچنین مجمع نباشد کارخرد * نام اوالقاب اوشرحم دهید * که غریبم من شما اهل دهید * چیست نام و پیشه واوصاف او * تابکویم مرثیه زالطاف او * مرثیه سازم که مرد شاعرم * تااز ینجا برک ولالنکی برم) اول شاعر افتقاد وطلبده یوردیکی صوران وسؤال ایدن کمسه کبی صوره صوره کتدی راست کلدیکنه دیردی بوغم ندر بوماتم کیمه واقع اولدی بواولو عظیم رئیسدرکه اولدی بونجلین مجمع کارخرد اولمز بهرحال بومجمعک برسببی واردر بوقدر ناله و بکانهی یره دکلدر آنک نامنی واول وفات ایلین رئیس شهرک القابنی بکاشرح ویرک زیرا بن کویک غریبی ام وسز اهل قریه‌سز غریب اولان حقیقت کاره واقف دکلدر کرکدرکه ای اهل قریه بن غریبه بوکارک حقیقتندن خبر ویره‌سز اول وفات ایلین رئیسک نامی و پیشه‌سی واوصافی ندرتاکم انک الطافندن اوتری مرثیه دوزمکه بن مرد شاعرم تاکم بویردن ازق وبشی ایلتم یعنی اول مرثیه‌یی سویلمکله واول رئیسک اوصافنی تعبیر ایلدیکم سیله بومجمعدن برمقدار طعام وغدا الم واول رئیسک جانی ایچون خیر دعالر قیلم دیدی ❊ مثنوی ❊ آن یکی کفتش که هی دیوانهٔ * تونهٔ شیعه عدو خانهٔ * روز عاشورا نمی دانی که هست * ماتم جانی که ازقرنی بهست * پیش مؤمن کی بود این غصه خوار * قدر عشق کوش عشق کوشوار * پیش مؤمن ماتم آن پاک روح * شهره تر باشدز صدطوفان نوح) اول بریسی بوجمله‌دن اول شاعره خطاب ایدوب دیدی هی کشی دیوانه‌میسن سن شیعه دکل عدو خاندان رسول میسن

روز عاشورایی مکر بیلزمیسنکه واردر برجانك ماتمنی که اول برقرندن به دریعنی جان منزله‌سنده اولان حضرت امام حسینك ماتمنی بیلزمیسنکه اول جان و یاخود انك ماتمی برقرندن یکدر مؤمن اولان کمسه‌لرك اوکنده بوغصه وغم ایچون خور وحقیر اولور کوشك عشقی مقداریدر کوشوارك عشقی کوشوار کو په به دیرلر بونده حضرت امام حسیندن کنایت اولور وکوشدن مراد حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم اولور مثلا برکمسه‌نك برحبیبی اولسه اول کمسه کندی حبیبنك کوشنی نقدر سورسه اکا تعلق ایلیین کوشواری دخی اولقدر سور پس حضرت حبیب اکرمه برکمسه نقدر عاشق ایسه اول حضرته کوشوار منزله سنده اولان حضرت امام حسین رضی الله عنهه دخی اولقدر عاشق اولور محبوبك کوشنه محبت قبلان مشهورمثلدر کوشوارنه دخی قیاور مؤمن اولنلرك اوکنده اول روح پاکك ماتمی واول جکر کوشهٔ مظهر سر اولاکك عضه وغمی صد طوفان نوحدن مشهورتردر پس سن انك ماتمنی بیلمك وانك ایچون بکا وانین قیلمك عجزدر دیدی و بونوع اوزره اول شاعره وافر طعن وتوبیخلر ایلدی

﴿ نکته کفتن آن شاعر جهت طعن شیعهٔ حلب ﴾

(﴿ مثنوی ﴾ کفت آری لیك کودور یزید * کی بدست این غم چه دراینجا رسید * چشم کوران آن خسار ترا بدید * کوش کران آن حکایت را شنید * خفته بودستید تا اکنون شما * که کنون جامه دریدید از عزا * پس عزا برخود کنید ای خفتکان * زآنکه بدمرکیست این خواب کران) شاعر اول خطاب وعتاب ایلیین شیعه‌یه بوکونه جواب ویروب دیدی بلی بیلورم بوکون حضرت امام حسینك شهید اولدیغی عاشورا کونیدر لکن قنی دور یزید بوغم ومانم ایچون اولمشدر ویلور میسن نه عصرده ظهوره کلمشدر نه عجب بو یره کیج ایرشدی بوخسارت که سزانکچون ماتم طوترسز نامعلوم ونامشهور اولان خسارتلردن دکلدر اول عصرده اولان خسارتی کورلرك کوزی کوردی صاغرلرك قولغی اول حکایتی اشتدی یعنی اول خسارت برمرتبه ظاهر وآشکارا اولدیکه حتی کور اولنلرك کوزی آنی کورمك مرتبه‌سنه ایرشدی واول حکایت کتابلرده شولقدر تحریر اولندی وخلق ایچنده اولقدر سویلندیکه آنی صاغر اولنلرك قولغی اشتمك مرتبه‌سنه واردی مکرکه سز بوزمانه‌دك یاتمش واویومش سز تاشمدی سزجامه کزی عزاوماتمدن اوتری یرتارسز و بوقدر زماندن بری ایچون مصیبته اعتبار ایدرسز ای خفته‌لر مضی مامضی چونکه قضیه بویله در پس عزاوماتمی کندی اوزریکزه ایلك اغلرسکز کندیکز ایچون اغلاك زیراکه بوخواب کران بر بدامر اولومدر و بوغفلت مفرطه

برقبیح حالتدر اغلیوب فریاد ایلرسکز بوندن اوتری اغلیوب فریاد ایلك یوخسه اول روح عالینك شهید اولدیغنه وکندی مقامنه رحلت قیلدیغنه نیچون ماتم طوترسز دیدی ﴿ مثنوی ﴾ روح سلطانی ززندانی بجست * جامه چه دریم وچون خاییم دست * چونکه ایشان خسرودین بوده اند * وقت شادی شد چو بشکستند بند * سوی شادروان دولت تاختند * کنده وزنجیررا انداختند) ای شیعه سلطانی اولان روح برزنداندن صچره‌دی جامه‌یی نیچون یرتلم ونیچون ال چکنیه‌لم بووجه اوزره سلطانیده اولان یانسبی اولوب سلطانی روحك صفتی اولمشدر امایاوحدت ایچون اولوب روحه مضاف اولسه دخی جائزدر بووجه اوزره معنی برسلطانك روحی برزنداندن صچره‌دی یعنی زندان طبیعت وسجن بشریتدن خلاص اولدی انك خلاص اولمسیچون نیچون جامه چاك ایلرز ونیچون المزی چکرز چونکم اول سلطانلرك هربیسی دین خسروی اولمشدر شادیلك وقتی اولدی چونکم بندی صدیلر یعنی سرور وشادیلك وقتی اولدی چونکم بدن بندنی صدیلر دولت شادر وانك جانبنه چاپدیلر کنده‌یی وزنجیری آندیلر شادروان بساط کبیره دیرلر کنده اباق باغنه دیرلر بونده عسلرك اباغه اوردقلری طومرق معناسنه در یعنی چونکم بدن بندنی قیردیلر دولت وسعادت حقیقی بساطنك جانبنه سرعت ایتدیلر وشتابله کتدیلر پای جانلرنده اولان کنده‌یی وزنجیر لوازم بدنی آندیلر و پاره پاره ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ روز ملکست وکش وشاهنشهی * کرتو یك ذره ازایشان آکهی * ورنه آکه برو برخو دکری * زآنکه درانکار نقل ومحشری * بردل ودین خرابت نوحه کن * که نمی بیند جزاین خاك کهن) ملك وشاهنشاهلق وکش کونیدر کش لطافت وخوبی معناسنه در یعنی انلرك شهید اولوب روح شریفلرینك بوعالم طبیعتدن رحلت ایتمسی ملك ابدی وخوبی سرمدی کونیدر وشاهنشاهلق موسمیدر اکرسن مراتب علیه سندن برذره قدر آکاه ایسك واکر آکاه دکل ایسك یوری کندیکه اغله زیراکه نقلك ومحشرك انکارنده سن یعنی اغلق سنك کندك ایچون انسبدر زیراسن بو دنیادن آخرته نقل ایلمك وحشر ونشر اولمك وهر کس جزاسنی بولمنك انکارنده سن وار کندی خراب اولان دینك وقلبك اوزره نوحه ایله که سنك قلبك بواسکی خاکدن غیری عالم کورمز یعنی بوکهنه اولان عالم خاکدن غیری‌یه نظر ایرکورمز پس انك کبی دل ودین اوزره نوحه ایلك لازمدر ﴿ مثنوی ﴾ ورهمی بیند چرا نبود دلیر * پشت دار و دل سپار وچشم سیر * دررخت کوازمی دین فرخی * کربدیدی بحر کو کف سخی * آنکه جو دید آب را نکند دریغ * خاصه آنکو دید آن دریا ومیغ) واکرسنك خراب اولان قلبك نقل ومحشری کورر ایسه ومحشرده اولان

دولت وسعادته نظرایر کوررسه نیچون دلیر اولمز ونیچون پشت دار ودل سپار وچشم سیر اولمز پشت دار ارقه طوتیجی ودل سپار کوکل اصمرایجی وچشم سیر کوزی طوق دیمکدر ولیکن پشت دار توکل واعتماد ودل سپار تفویض وتسلیم وچشم سیر قناعت قیلمقدن وغنی قلب اولمقدن عبارت اولور وتقدیر کلام بویله دیمک اولور که چونکم سنک قلبک محشرده اولان دولت وسعادتی کورر نیچون اول جانبه دلیر اولمز ونیچون حضرت حقه اعتماد واستناد ایدوب توکل قیلمز ونیچون کوکلی اکا ویرمز واصمرلمز ونیچون غنی القلب اولوب حرص وطمعدن اجتناب قیلمزسنک یوزکده دین باده سندن فرخلق قنی اکرسن بحری کوریدک کف سخی قنی یعنی اکر سن بنم دینم واردر و بن دین شرابنی نوش ایدنلردنم دیسک سنک یوزکده دینک فرخلغندن وفرور ونقدندن علامت واثرقنی که سیما خود باطنده اولان اوصاف وخصایلدن مخبر ومعرف اولور (سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) آیتی بومعنایه دلالت قیلور والظاهر عنوان الباطن کلامی دخی بومعنایه هم شاهد اولور اکرسن بحر حقیقتی کوریدکسنده جود وسخالی قنی اول کسه نهری کوردی آبی تشنه‌لردن دریغ ایتمز علی الخصوص اول کسه که اول دریای میغی کوردی یعنی باخصوص که برکسه حق تعالینک دریای فیضنه وسحاب کرم ولطفنه نظرایر کوردی اول کسه عطشاندن آبی دریغ ایتمز ومحتاج اولنلری منع ایدوب بخیل وممسک اولنلر یولنه کتمز

﴿ تمثیل مرد حریص نابیننده رزاقی حق را وخزاین رحمت اورا بموری که ﴾
﴿ درخرمنگاه بزرک بادانهٔ کندم می کوشد ومیجوشد ومی لرزد و بتعجیل ﴾
﴿ می کشد وسعت آن خرمن را نمی بیند ﴾

بوسرخ شریف حق تعالینک رزاقلغی ودخی انک خزاین رحمتنی کورمین مرد حریصک شول برموره تشبیه اولنمسنک وتمثیل قیلنمسنک بیانیدر که اول مور اولو وعظیم خرمنگاهده بر کندم دانه‌سنه سعی ایلر واول دانه اوزره جوش وخروش ایلر وزیاده حرصندن انک اوزرینه لرزان اولور وتعجیل وسرعتله آنی خانه‌سنه چکر اول خرمنک وسعتنی وزیاده وفرتنی کورمز ﴿ مثنوی ﴾ مور بردانه بدان لرزان بود * که زخرمنهای خوش عمیان بود * می کشد آن دانه را با حرص وبیم * که نمی بیند چنان چاشی عظیم) مور دانه اوزره اول سببله لرزان اولور که خوش خرمنلردن عمیان اولور یعنی خوش اولان خرمنلری کندیدن مور بردانه اوزره حریص اولور واول دانه اوزره لرزان واضطراب قیلور اول دانه‌یی نیجه حرص وخوفله چکر که اول مور انجلین عظیم برچیچی کورمز وانجلین بیوک خرمنلره

نظرایر کورمز باخصوصکه اول مور بردانه‌یی برسنه‌دن برسنه‌یه وارنجه‌یه دک یسه اکا کفایت ایلردی نته کم طبیعت حیواناته عالم اولان حکما بویله دیمشلردر که بر مور بریلدن بریله دک بردانه‌یی یسه دوکه‌دمز مع هذا اول بردانه‌یه قناعت ایتمیوب زیاده حرصندن نیجه دانه‌لر جمع ایدوب اول جمع ایلدیکی دانه‌لر بابعض حیواناته غدا اولورو یاخود یرالتنده چوروب قالور ﴿ مثنوی ﴾ صاحب خرمن همی کوید که هی * ای زکوری پیش تو معدوم شی * تو زخرمنهای ما آن دیده * که بدان دانه بجان پیچیده) صاحب خرمن سویلرکه هی مور حریص ای کورلککدن سنک اوکیکده معدوم ولاشی شیدرسن بزم ارزاق خرمنلرندن همان آنی کورمشسن سن اول دانه اوزره جان ودل ایله طولاشمش وصارلمشسن ﴿ مثنوی ﴾ ای بصورت ذره کیوان را ببین * مور لنکی رو سلیمان را ببین * تو نهٔ این جسم تو آن دیدهٔ * وارهی از جسم کر جان دیدهٔ) ای صورتده ذره کیوانی کور یعنی ای صورتا حقیر وصغیر اولان بو آسمانی وکیوانی کور که حق تعالی (وفی السماء رزقکم وماتوعدون) بیوردی سن بورلنکسن یوری سلیمانی کور یعنی سن برحقیر وضعیف قرنجه‌سن یوری سلیمان حقیقتی کور که اول نقدر خدم وحشمه وخورنده‌یه مالکدرسن همان بوجسم دکلسن سن اول دیده‌سن که انسان دیده منزله سنده‌در جسمدن کیرو قورتلورسن اکرجانی کورمش ایسک یعنی ای صورتا مورضعیف کبی اولان انسان همان بوجسم دکلسن بلکه سن دیدهٔ کائنات وچشم موجودات منزله‌سنده سن جسم کورمکدن قورتلورسن اکرجانی کورمش ایسک کرکدر که نفس ناطقه‌یه اقبال ایده‌سن وانک فضائلنی استکمال ایلمک طریقنه کیده سن همان نفس ناطقه ایله انسانسن جسمله انسان دکلسن کما قال البستی (بیت) اقبل علی النفس واستکمل فضائلها * وانت بالنفس لا بالجسم انسان * یاخادم الجسم کم تسعی لخدمته * انطلب الربح فیما فیه خسران * ﴿ مثنوی ﴾ آدمی دیدست وباقی کوشت و پوست * هرچه چشمش دیده است آن چیز اوست) هرنه‌یی که انی کوز کورمشدر اول شی اودر یعنی انسان کوزدر وکورمکدن عبارتدر جسم انسانیده کوریجی وبیلیجی وادراک قیلیجی نوره آدمی دینور وباقی وماعدا اولان لحم وپوست واعضا وجارحه واعصاب واستخواندر آدمینک بصر بصیرتی هرنه کوردی وهرنه شی ادراک قیلدیسه اول شی آدمینک قیمتی واول آدمی هم اول شیء قدردر الحاصل آدمی هرنه شی کوروب بیلدی واکا محبت وهمت قیلدیسه همان اول شی ایله وزن اولنور وقدر وقیمتده آنکله برابردر ﴿ مثنوی ﴾ کوه را غرقه کند یک خم زنم * چشم خم چون بازباشد سوی یم * چون بدریاراه شد ازجان خم * خم

باجیحون برآرد اشتلم) کوهی برخم نمدن غرقه ایلر خنك کوزی بم جانبنه چونکم کشاده اوله چونکم جان خمدن دریایه یول بوله خم جیحونه عربده وغلبه کتورر اشتلم لغتده برقاج معنایه کلور بونده عربده وتحکم وغلبه معنالری مراد اولور یعنی مثلا برکوچك کوزی چونکم دریا جانبنه کشاده اولسه ودریادن اکا همیشه مدد ومعاونت کلسه اول برکوب آبدن برعظیم کوهی غرق ایلر چونکم کوپك جانبندن ودروندن دریایه یول اوله اول کوب فی المثل برعظیم نهره نیجه تحکم وغلبه کتورر ایسه کذلك برانسانکده دیدۀ جانی دخی دریای حقیقت جانبنه همیشه کشاده اولسه واکا اول دریای حقیقتدن دائم مدد ومعاونت کلسه اول انسان طاغلر کبی نیجه وجود صاحبلرینی غرق ایلمکه قادر اولور نته‌کم حضرت موسی علیه السلام طاغ کبی اولان فرعونی توابعیله بیله غرق ایلدی چونکم برکسه‌نك دروندن دریای حقیقته یول اوله‌ودریای حقیقتدن انك درونته همیشه مدد ومعاونت کله اول کسه بودنیاده جیحون سرایت اولان وآب عقل وفهمله طولان کسه‌یه غلبه وتحکم ایلر ﴿ مثنوی ﴾ زآن سبب قل کفتۀ دریا بود * هرچه نطق احمدی کویا بود * کفتۀ اوجمله در بحر بوذ * که‌داش رابود در یا نفوذ) اول سببدن قل کفتۀ دریا اولدی هرنه‌یکه نطق احمدی کویا اولدی اول حضرتك کفته‌سی جمله در بحر اولدیکه اول حضرتك قلبنك دریایه نفوذی اولدی نفوذ ذال معجمه ایله اوقنور وبوذ اکاقافیه اولمقدن اوتری ذال معجمه ایله اوقنور لسان عجمده دال ذال اوقنمق وذال دخی دال اوقنمق جائزدر یعنی دریایه متصل اولان خم جیحونه غالب اولدیغی وطاغلری غرقه قیلدیغی سببدن هرنه کلامی که احمد علیه السلام حضرتلرینه منسوب اولان نطق سویلیجی اوله اول قول کفتۀ دریای حقیقی اولور وآنی حق تعالی حضرتلری اول حضرتك درونته وحی قیلور (وماینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) آیت کریمه‌سی بومعنایه شاهد اولور اول پیغمبر علیه السلامك کفته‌سی جمله بحر حقیقتك درلری وجواهرلری ایدیکه اول حضرتك قلب شریفنك دریای حقیقته یولی ووصولی اولدی ودریای حقیقیدن اول حضرتك قلبنه همیشه فیض ومدد کلدی پس انك مبارك دهاندن جریان ایلین ینابیع حکم حکم الهی اولدی وانك لسان شریفندن ظهوره کلان احادیث قدسیه‌یه کلام الهی دینلدی ﴿ مثنوی ﴾ داد دریا چون زخم ما بود * چه عجب در ماهیٔ دریا بود) دریانك داد وعطاسی چونکم خم آبدن اوله یاخود معنی دریانك دادی چونکم بزه مضاف اولان خمدن اوله نه عجب برماهیده دریا اوله خمدن مراد حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اولور وماعربی اولورسه آب وعجمی اولورسه

بزه‌ناسنه اولور وماهیدن مراد غواص بحر حقیقت اولان ولیٔ کامل اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه دریای حقیقتك دادوعطاسی چونکم بزم جنسمزدن اولان ویاخود بزه متعلق اولان رسول علیه السلامك خم وجودندن اولدی واول حضرتك وجود شریفندن بربوقدر فیوضات الهی ظهوره کلدی عجب دکلدرکه ماهیٔ بحر حقیقت اولان برولینك باطننده دریا اوله نته‌کم (لایسعنی ارضی ولاسمائی ولکن یسعنی قلب المؤمن التقی الورع) حدیث قدسیسی بومعنایه مؤید اولور وماهیٔ بحر وحدت اولان عبد کاملك وجودنده دریای حقیقتك اولدیغنه بو کلام قدسی دلالت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ چشم حس افسرده برنقش ممر * تش ممرمی بینی واومستقر) چشم حس نقش ممراوزره افسرده‌سن انی ممر کوررسن اول مستقر کورر ممردن مراد بوعالم صوردرتش تانك ضمیله تواشدن مخففدراش مصرع اواده اولان ممره عائد اولور واوضمیری بیت اولده اولان دریای حقیقتك ماهیسنه عائد اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه حس کوزی بوممر خلق اولان عالم صورینك نقش ونکاری اوزره طوکش وباطن صورواشکالی کورمیوب انك ملکوتندن وحقیقتندن اعمی قالمشدر ای ظاهر بین‌وای بی‌یقین‌سن بوممرخلق اولان عالم صورتك نقشنی کورمکله ممر کوررسن واول ماهیٔ بحر حقیقت اولان انسان کامل بوعالم صورینك ملکوتنی وحقیقتنی کورمکله انی مستقر کورر بوعالم صورینك نقوش واشکالنه نظر اولنسه ممروفانی وزائلدر اماچشم حقیقت بینله باطننه وحقیقتنه نظر اولنسه معدن ومستقردر پس حقیقت بین اولان انسان بوعالمك باطننه وحقیقتنه ناظراولوب مستقری کورروحالا بوعالم صورینده معدن حقیقته نظرا برکورر ﴿ مثنوی ﴾ این دوی اوصاف دید احولست ورنه اول آخر آخر اولست) بوایکیلك احول اولان دیدك وصفلریدر یوخسه اول آخر آخر اولدر یعنی کوپی غیری ودریایی غیری وبحری وبوعالم ظاهری غیری وعالم باطنی غیری کورمك احول اولان کورمه‌نك وصفلریدرکه احول اولان کوزه‌نوزدخی مغایرت واثنینیتدن پاك وبری اولمشدر لابدچشم احول خلیفه‌یی غیری ومستخلفی غیری وعالم ظاهری وعالم باطنی غیری کورردیدۀ حس سرابی آب صافی ونقطۀ جواله‌یی دائره کوردیکی کبی مع هذا بویله دکلدر بلکه اول سراب برنمایشدر وصورتی اولان دائره اصلنده برنقطه‌در واحولك دخی برشیئی برکورمسی غلطدر پس حقیقتده خلیفه مستخلفك عینیدر وبوعالم ظاهر عین باطندر وعالم باطن هم باعتبار ظهوره عین ظاهردر وبواعتبار اوزره اول عین آخر وآخر عین اولدر (هو الاول والاخر والظاهر والباطن) آیت کریمه‌سی بومعنایه اشهد واددر زیرا حقیقتده ظاهر الله وباطن الله واول الله وآخر الله عین ظاهرنده

باطن وعين باطننده ظاهردر وعين آخريتده اول وعين اوليتده آخر در (بيت)
هو الاول هو الآخر هو الظاهر هو الباطن * بجز ياهو ويامن هو كسى ديكرنمى دانم *
بيوردقلرى بيت شريف هم بو معنى اوزره دليل باهردر وشيخ اكبر رضى الله عنه
حضرتلرينك فتوحات مكيه ده سبحان من اظهر الاشياء وهو عينها ديدكلرى
قول ودخى (بيت) فنى كل شئ له آية * تدل على انه واحد) بيوردقلرى
بيت هم بو نحوى اوزره برهان ظاهردر وبو بيتك وبو قولك تحقيق جلد اولك اواننده
قريب وزير حكايه سنده * تو وجود مطلق فانى نما * بيتك شرحنده مرور ايلمشدر
انده طلب اولنه واحول دو بين اولمقدن و بو علمه وسره انكار قيلمقدن حذر قيلنه

مثنوى هى زجه معلوم كرد اين زبعث * بعث راجو كم كن اندر بعث
بحث * شرط روز بعث اول مردنست * زآنكه بعث ازمرده زنده كردنست)
هى بو علمدن معلوم اولور بعثدن معلوم اولور بعثى استه بعث خصوصنده بحث
ايله روز بعثك شرطى اولا اولمكدر زيرا بعث مرده دن زنده ايلمكدر بعث لغتده
يرندن برنسنه يى قوپارمغه ديرلر قيامتده انكچون بعث ديديلر كه هر كس مقبره سندن
قوپار ياوب حيات بولور وقائم اولور امابعثده اولا اولمك شرطدر زيرا اولميجه
ومقبره ده نيجه زمان مدفون اولميجه بعث اولمق وحيات بولمق احتمالى يوقدر
پس بعث دخى عند المحققين ايكى قسمدر برى بعث صوريدر كه اول موت اضطرارى
ايله بو جسددن اولدكدنصكره وقبره داخل اولدقدنصكره قبردن بعث اولوب
حشر اجساد اولور وقيامت كبرينك سرى وحقيقتى اول كون ظهوره كلور
وحقايق هر كسه اول كون عيان وآشكار اولور وبرى دخى بعث معنويدر كه سالك
موت اختيارى ايله اولدكدنصكره وفانى اولدقدنصكره ومجازى اولان وجودى
قيدندن نجات بولدقدنصكره وانوار ذاتيه ايله نيجه مدت مدفون اولدقدنصكره
الله تبارك وتعالى حضرتلرى آنى (اخرج بصفاتى فمن رآك رآنى) قوللك مفهومى
اوزره مرتبهٔ فنادن مرتبهٔ بقا باللهه صفات الهيه ايله متصف اولديغى حالده
بعث واخراج ايلر پس اول سالك بو مرتبه ده بقاى الهيه ايله باقى وحيات ربانيه ايله
حى اولور وهر نه قيلورسه همان حضرت حقله قيلور بو مرتبه ده اوشيايى حقدن
غيرى وحق اشيادن غيرى كورمز بلكه خلق حقله قائم وحق مرآت وجود
خلائقده ظاهر ومتجلى كورر وبر كثرت كورر كه فى الحقيقه عين وحدتدر
وبر وحدت كورر كه كثرة اشياده نمايان اولمشدر پس بو مرتبه ده اكا ظاهر عين باطن
وباطن عين ظاهر وآخر عين اول واول عين آخر كورينور وبو علم بعث معنوى ايله
بولنور وبصر حقانى ايله مشاهده قيلنور انكچون بو بيتلرله بو علمك معلوم
وبو سرك مفهوم اولمسنه طريق نه ايدوكنى طالبلره تعليم ايدوب بيوررلر هى طالب

بوعلمدن معلوم وبو سردن مفهوم اولور دريالك بعث معنويدن معلوم اولور
مادامكه بو وجود مجازيدن اولميه سن وكير وفنا مرتبه سندن بعث اولميه سن بوعلم
سنك معلومك اولمز پس بوعلم اكرسكا معلوم اولمق كركسه معنوى اولان بعثى
ايسته وبو بعث خصوصنده عقلكله بحث ايله بو وجدانيدر مجرد عقلله وبوندن
بحث ايتمكله بيلنمز بلكه بالفعل بعث اولمغله بيلنور نته كم روز بعثك اسرارى دخى
مقبره دن بعث اولدقدنصكره بيلنور ومشاهده قيلنور روز بعثك شرطى اولا اولمك
اولديغى كبى بعث معنوينك دخى شرطى اولا موت اختياريله اولمك ووجود مجازى
قيدندن خلاص اولمقدر زيراكه بعث مرده دن زنده ايلمك لكن مادامكه سن
موت اختياريله اولميه سن معنى منبعث اولمزسن ومادامكه معناده بعث اولميه سن
بو ذكر اولنان علم لدنى وسر الهى نه ديمكدر بيلمزسن اكر بونى بيلمك استرسك بونك
شرطى وطريقى بعث اولمقدر وافناى وجود قيلمقدر معلومك اوله مثنوى
جمله عالم زين غلط كردند راه * كز عدم ترسند وآن آمد پناه) جمله عالم بو سببدن
يولى غلط ايتديلركه انلر عدمدن قورقرلر واو پناه كلدى عدمدن مراد بونده
عدم اضافيدر كه مراد وجود مجازيدن فانى اولمقدر يعنى جمله عالم بو سببدن يولى
يتورديلر وغلط ايتديلركه انلر يوق اولمقدن وافناى وجود قيلمقدن قورقرلر وحال
بو كه اول يوقلق انلره پناه كلدى وانلره ملجاء ومأوى اولدى پس سعادتله زنده
اولمق استين كسه يه ارادتله اولمك لازم اولدى نته كم (مت بالارادة تحيى بالسعادة)
ديندى ومحبوب حقيقته واصل اولمق استين كسه نى نفسى وانانيتى محو وفانى ايلمك
واجب ولازم اولدى كما قال المغربى (بيت) من يطلب فى الحب من حب وصال
* من غير فناء نفسه فهو محال * ان تشتهى ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فى الدرب
وتقدم وتعال مثنوى ازكجا جوييم علم ازترك علم * ازكجا جوييم سلم
ازترك سلم * ازكجا جوييم هست ازترك هست * ازكجا جوييم سيب ازترك دست)
علمى قندن استرز ترك علمدن وسلمى قندن استرز ترك سلمدن هستى قندن طلب
ايلرز ترك هستدن سيبى قندن طلب ايلرز ترك دستدن يعنى حقيقتله بيلكى وعلم
الهى ايله عالم اولمغى قندن طلب ايلرز كنديمزك بيلديكنى ترك ايتمكله وفنا بولنه
كتمكله (مصرع) بيلديكندن كچمين عرفانه اولمز آشنا * ديمشلردر لابد بو علم
لدنينك طالبى اولان كسه كندينك مجازى ورسمى اولان علمنى ترك ايلمك
استر تا كم صفاى دل حاصل اوله و بو علم شريفه واصل اوله وكذلك صلح
حقيقى يى دخى ترك صلح نفسانيده ديلمك كرك مادامكه نفسله وشيطانله
واهل نفسله واحزاب شياطين ايله بر كسه نك صلحى اوله اول كسه صلح حقيقى
ندر بيلمز وحضرت حقله وانبيا واوليا عليهم السلام ايله صلح قيلمز

ووجودی قیدن استیه‌لم دیرایسك ترك وجود مجازی ایلمكدن استمك كرك مادامكه
بووجود مجازی وهستیٔ موهومی برنده اوله وجود حقانی الهكاز ومجـازی اولان
وارلغی بركسه ترك ایلمینجه حقانی اولان وارلغه اوله‌مكسه واصل اولماز پس هستیٔ
حقانی طالبلری هستیٔ مجازی یی ترك وفنا ایتمكله بولورلر وترك وجود ایتمكله وجود
حقانی صاحبی اولورلر حقیقت باغنك سیبنی بزقیدن استیه‌لم دیرایسك دستی ترك
ایلمكدن استمك كرك مثلا بركسه بوعالم صورده بر باغه كیرسه و برالما آغجی اوزره
برنیجه الما كورسه لابد آنی الماغه برال لازمدركه السمز اول المایی المق میسر اولمز
اما حقیقت باغنك عكسیدر بركسه حقیقت باغنه كیرمك استه‌سه اولا ترك وجود
ایلمك استراندنصكره اول حقیقت باغنك الماسنی المغه ترك دست ایلمك استر البته
كندینك دستی وقدرتی ونصرتی وارزعم ایلین كسه اول معنوی وحقـانی اولان
سیبی المغه قادر اولمز ازبكاجوییم سـبب بربنه بعض نسخه‌ده ازبكاجو ییم دست
واقع اولمشدر لكن اصح اولان اولكیدر ﴿ مثنوی ﴾ هم توتانی كردیا ایم
المعین * دیدهٔ معدوم بین راهست بین) ای نعم المعین اولان پادشاه هم سز قادرسز
معدوم بین اولان كوزی موجود كور یجی ایلمكه یعنی ای كوزل معاونت ایدیجی
خدا معدوم كوریجی كوزی موجود كوریجی ایلمكه سز قادرسز بوخلایقك
كوزلری جمیعا فی الحقیقه معدوم اولان شیئلری موجود كوررلر وحقیقتده موجود
اولنی دخی معدوم كوررلر الهی سز شول كوزل معینسنكه بوخلقك معدوم
كوریجی كوزلرینی موجود كوریجی ایلینسن ﴿ مثنوی ﴾ دیدهٔ كوازعدم
آمدبدید * ذات هستی راهمه معدوم دید) بر كوز كه اوعدمدن بدید وظاهر
كلدی وارلق ذاتنی دوكلی معدوم كوردی یعنی بر كوز كه اول كوز اصلنده عدم
ایدی عدمدنصكره وجوده كلدی وظاهر اولدی اول ظاهر كوزی هستیٔ
حقیقینك ذاتنی دوكلی معدوم كوررو حقایق اشیایی هم كوره‌میوب معدوم صانور
اما بو موهومی ومجـازی اولان وجودی موجود وباقی كورر لابد حقیقت بین
اوله‌میوب غلط كورمكدن خالی اولمز مكر اول كوز مبدل اوله ونور الهی ایله منور
اولمق مرتبه‌سنی بوله ﴿ مثنوی ﴾ این جهان منتظم محشر شود * كردودیده
مبدل وانور شود * زان نماید این حقایق ناتمام * كه برین خامان بود فهمش
حرام) بو منتظم اولان جهان محشر اولور اكر ایكی كوز مبدل وانور اوله اول
سببدن بوحقائق ناتمام كورینور كه بوخاملر اوزره انك فهمی حرام اولور یعنی
بو منتظم ومرتب اولان جهان محشر اولور وسرائر وحقائق بوعالمده هم ظهوره
وعیانه كلور اكر ایكی كوز غلط كورمكدن خلاص اولوب تبدیل اولورسه
ونور حقله منور اولوب بواشیایه اول انور اولان كوزله نظر قیلورسه نته‌كم

حضرت رسول صلی الله علیه وسلمك اوغلانی زید ریاضتله تبدیل دیده قیلوب
انك كوزلری انوار الهی ایله منور اولدقدنصكره بوعالمده محشری كوردی واحوال
آخرته نظر ایركوردی نته‌كم (فكأنی انظر الی اهل الجنة یتنعمون فیهـا وانظر الی
اهل النار یتعادون فیها) دیدی وحضرت نبی علیه السلام اكا احسنت فالزم بیوردی
و بونك تحقیقی جلد اولك آخرنه قریب مرور قیلدی وحضرت علی كرم الله وجهه
ورضی الله عنهك (لو كشف الغطاء ماازددت یقینا) بیورملری هم بو معنایه مؤید
اولدی اول حضرته حقائق اشیـا واحوال دار عقبی شول مرتبه ظاهر و پیدا
اولمش كه اكر غطا كشف اولسـه اكا امور اخرویه وحقائق كونیه‌دن بر یقـین
زیاده اولمیه واول حینده حقایقی تمام كورمك كلمیـه‌دی انكچونكه اول حضرت
حقایق كونیه‌یی بالتمـام والكمال بو دنیاده مشاهده قیلمشـلردر بوحقایق اشیـا
بوعالمده اهل حس اولنلره وهمـان صورتده قلانلره انكچون ناتمام كورینور كه
بوخام اولنلره وكمال مرتبه‌سن بولمیوب اسرار حقیقتدن محروم قلانلره اول حقایقی
فهم ایلمك بو دنیاده حرام اولدی و بالتمام حقایقی مشاهده ایلمك انلره یوم آخرتده
میسر كلدی اما اولمزدن اول بعث اولنلره ونور حقله بواشیایه نظر قیلنلره حقـایق
اشیا بو دنیاده حالا كشف اولوب بالتمام كورندی اما هنوز دخی بو وجود مجازی ایله
زنده اولنلره بوحقـائقی فهم ایلمك حرام اولدی و بونلر بو نعمت ولذتدن محروم
قالدی ﴿ مثنوی ﴾ نعمت جنـات خوش بر دوزخی * شد محرم كرچه حق
آمد سخی * در دهانش تلخ آید شهد خلد * چون نبود ازوافیان در عهد خلد)
خوش اولان جنتلرك نعمتی دوزخی اوزره محرم اولدی اكرچه حق تعـالی سخی
كلدی اول دوزخینك دهانته شهد خلد تلخ كلدی چونكم عهد خلدده وافیلردن
اولمدی بیت اول سؤال مقدره جواب اولدی كأنه سؤال لازم كلور دینه وهـاب
مطلق وجناب حقك فیضنـده خودبخل بو قدر اول خاملره دخی بو حقائقی تمـام
كوسترسه وانلره دخی بو نعمتدن و یرسه اولمزمیدی جواب بیوررلر اكرچه حق تعالی
حضرتلری سخی وجواد كلدی وانك فیض وعطا كسترلكی شائبهٔ بخلدن پاك
ومنزه اولدی ولیكن دوزخه منسوب اولان قوم اوزره خوش اولان جنات عالیه‌نك
نعمتلری محرم اولدی انكچونكه انلر جنتك نعمتـلرینه تحصیل استعداد ایلمدی
زیرا (الخبیثات للخبیثین والخبیثون للخبیثـات) آیتنك مفهومی اوزره جهنم كه
فی الحقیقه جای خبیثدر خبیثـلر ایچوندر وخبیثـلر دخی انكچوندر (والطیبات
للطیبین) آیتنك موجبی اوزره جنات دخی فی الحقیقه طیباتدر طیب وطاهر اولنلر
ایچوندر طیب وطـاهر اولنـلر دخی انكچوندر بركسـه دخی هنوز خبیث ایكن
بلا استعداد نعم طیبه‌یی استه‌سه وحق تعالی اكا ویرسه اول نعم طیبه‌نك اهلی دخی

خبیثانه اهل اولان کمسه‌یه اول طیب اولان نعمتلری ایرکورسه اول خبیثانه اهل اولان خبیث اول نعم طیبه‌یی قبول قیلیه وانی اخذ وتناوله دخی قادر اولمیه ایدی بلکه خلد برینك شهد وسکری اول خبیث اولان دوزخینك دهاننه تلخ کلیدی واول شهد وسکردن استکراه قیلیدی چونکم خلد برینك عهد نده وطریقنده وافیلردن اولمدی وعاشقلر وصادقلر کبی اولمدی وانك یولنه سلوك قیلمدی پس اول خلد برینك نعمتندن ولذتندن هم ذوق المدی ولذت بولمدی حالا بو دنیاده شول جاهل وغافل اولان کمسه‌لر که جنان جنانه متعلق اولان علوم وعرفانی اولیا وعرفا انلره عرض ایلسه‌لر و کالك بو معارف یقینیه ونعم روحانیه‌دن اکل ایدك دیو سویلسه‌لر انلر نعم روحانیه‌نك واذواق جنانیه‌نك اشتراسندن فرار ایدرلر وجهنم کبی اولان نفسلرینك مرادی ومقتضاسی جانبنه کیدرلر چونکم اولیا وعرفا رضی الله عنهم دخی بو اهل هوا وارباب دنیانك کندیلرینك متاعنه عدم رغبتلرین کوره‌لر و بونلرك فانی اولان دنیانك متاعنه میل ومحبت ایلدکلرینه نظرا یرکوره‌لر انلرك بو طائفه‌یه روحانی اولان متاعی وربانی اولان ذوق جانی وعلوم وعرفانی ویرمکه و بیع ایتمکه میل ورغبتلری اولمز ﴿ مثنوی ﴾

مرشمارا نیزدرسودا کری * دست کی جنبد چو نبود مشتری * کی نظاره اهل بخر یدن بود * آن نظارهٔ کول کردیدن بود) تحقیقا سزه دخی آنی اهل دنیا سوداکرلکده چونکم مشتری اولمیه ال نیچون حرکت ایلر نظاره نیچون المقلغه اهل اولور اول نظارهٔ کول طولنمقلغه اهل اولور بو بیتك ایکی مصرعنده بیله اولان نظاره نظر ایدیجی معناسنه در اصلنده تشدید ایله در وزن ایچون مخفف اوقنور ومصرع ثانیده اولان نظاره کوله صفت اولور و کردیدن لفظندن مقدم مضاف مقدر اولور اهل کردیدن تقدیرنده اولور مصرع اولده اولان اهل بخریدن بو معنایه دلالت قیلور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور تاجران معنوی وخواجکان بازار حقیقینك حقانی اولان متاعلرنی طالب وراغب اولمیان اهل دنیا واصحاب هوایه ویرمکه وانلرله بیع وشرا ایلمکه میل ورغبتلری اولمز و بوکه انلرك دخی اللری وارمز تحقیقا ای اهل دنیا سزه دخی اکر مشتری اولمسه بیع وشرا وقتنده مجرد متاعکزی نظر ایدیجی اولان احمقه اول متاعکزی ویرمکه الکز نیچون وارر وقلبکز اکا نیچون میل ورغبت قیلور بازار ایچره مجرد اسباب ومتاعه نظر ایدیجی کمسه آنی المقلغه قچن اهل اولور اول کول اولان نظر ایدیجی بازار ایچره دونمکلکه وطولنمقلغه اهل اولور و بازاری کوشه بکوشه طولنوب دکانلرده اولان سلعه ومتاعی سیر قیلور و کندیسنی مشتری شکلنده قویوب آنی بونی خریدار اولمقلغه مشغول اولور ﴿ مثنوی ﴾ پرس پرسان کین بچندوآن بچند * از پی تعبیر

وقت ور یشخند * ازملولی کاله میخواهد زتو * نیست آن کس مشتری وکاله جو * کاله را صد بار دید و باز داد * جامه کی پیمود او پیمود باد) اول کول اولان نظار ایدیجی بازار ایچره صورارق سؤال ایده‌رك بویله دیو که بو متاع نیچه‌یه واول متاع قاچ اقچه‌یه تعبیر وقتنده ور یشخنددن اوتری ملوللغندن سندن کاله استر اول کمسه مشتری وکاله جو دکلدر یعنی بازار ایچره دور قیلان واکا و بوکا ناظر اولان کول بازار ایچره بو نیچه‌یه‌در واول متاع قاچ اقچه‌یه‌در دیو وقتنی کچورمکدن اوتوری و بازرکانه ریشخند واستهزادن اوتری دکان بدکان کزوب صوره صوره طولانور وسیر ودور قیلور بو کونه کول سندن متاعی ملوللغندن استر بویله کمسه فی المثل وفی الحقیقه صحیح مشتری وکاله جو دکلدر بلکه همان انك دکاننه واروب متاعلرینه مشتری اولمغی کندیسنه عادت قیلمشدر وانك بونك متاعنه لاغله مشتری اولمشدر بونك کبی بی معنی اولان زواندروزکار کاله‌یی صدبار کوردی وکیرو صاحبنه ویردی جامه اوله جق متاع وقماشی اول یاوه قچن اولچدی اول باد هواء اولچدی اطلس وقماش الآن صحیح مشتری جامه اوله جق قماشی برایکی کره اولچدردکدنصکره اقچه‌سن ویروب آنی آلور اما صحیح مشتری اولمین یاوه و بی معنی کوه زلك ایدوب برنیچه دفعه اولچدردکدنصکره برنسنه‌یی بهانه ایدوب آخر آنی یینه المز ﴿ مثنوی ﴾ کوقدوم وکروفر مشتری * کومزاح کنکلی

وسرسری * چونکه درملکش نباشد حبهٔ * جزپی کنکل چه جوید جبهٔ * در تجارت نیستش سرمایهٔ * پس چه شخص زشت اوچه سایهٔ) قنی مشترینك قدومی وکروفری قنی کنکلی وسرسری اولان کمسه‌نك مزاحی چونکم اول سرسرینك ملکنده برحبه اولمیه کنکلدن غیری برجبه‌یی نه استرانك تجارتده برسرمایه‌سی یوق پس انك زشت اولان شخصی نه برسایه نه مزاح لاغه دیرلر وکنکل دخی لاغه وکوه زلکه دیرلر کنکلیده اولان یا نسبه اولمق ومصدریه اولمق هم جائزدر سرسری عبث و بیهوده لکه دیرلر وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که برباززاره برمشترینك کلمسی وکروفر قیلمسی قنی و بزه بیهوده و بی سرمایه اولان کره زنك لاغی وکوه زلکی قنی که بو ایکیسنك ماینده مناسبت یوق وتفاوت فتی چوقدر چونکم اول بیهوده اولان کره زنك ملکنده بردانه وبرحبه اولمیه کوه زلك ایلمکدن ولاغ قیلمقدن غیری برجبه‌یی اول نیچه استربرجبه وجامه‌یی اول بیهوده و بی سرمایه استمزالا کوه زلکدن اوتری وعمرن کچوروب انی و بونی استهزا قیلمقدن ومشتری کورنمکدن اوتری ایلرچونکم بریاوه و بی معنی اولان کوه زنك تجارت و بیع وشرا قیلمقده برسرمایه‌سی اولمیه بلکه مرادی انك همان کوه زلنمك اوله بویله خبیثك زشت وقبیح اولان شخصی

نه وبر كولكه نه انك شخص قبحى ايله بركولكه نك فرقى يوقدر بواصلاره
كولكه سى كوكچك ديرلر بونلرك بازركانه فائده سى يوق وزحمتى قتى چوقدر
بوكونه كسه لرك دكان اوكنده قارلتى اولمسندن غيرى ومشترى كورنوب وبيهوده
يره كوزلك قيلمسندن دكان اوكندن كتمسى وغيرى يره قصد وعزيمت ايتمسى
بازركانه هروجهله انفع واوليدر كذلك بوطريقت وحقيقت بازارنده دخى بوكونه
نيجه كوزلر وبى معنى وبيهوده چوق بى مايه لر واردركه كنديلرينى متاع علم
ومعرفته مشترى اولمق شكلنده وكالهٔ اسرار وحكمته خريدار اولمق هيئتنده
كوستررلر وكاوب بازار حقيقته كيررلر وصاحب مقام اولان ربازركان اخروى
وخواجهٔ معنوينك متاع وحكمتنه وذوق ومعرفتنه مشترى كورنوب كوزلك
قيلورلر برزماندنصكره اندن فراغت ايدوب برآخر مقامه كيدوب واروب اول
مقام صاحبى اولان صاحب دولتك متاعنه مشترى اولمق وآنى آلمق شكلنده
كوربنوزلر مرادلرى همان تضييع عمر اولوب فى الحقيقه انلرك متاعنه مشترى
اولمدقلرندن ماعدا آنده وبونده عمرلرين ضايع ايدوب بيهوده يره كزمكدن
وكوزلك قيلمقدن خالى اولمزلر بوكونه زوايد روزكارك برنيجه كلمسندن واتك متاع
علم وحكمتنه مشترى اولمسندن كلمامسى ومشترى اولمامسى نيجه وجوهله اوليدر
زيرا بويله نفوس ضايعه نك ملكنده برحبه قدر دانش اولميه وطريقت بازارنه
بازجق سرمايه ايله كليه انك شخص زشتى ندر وبرسايه ندر بويله كوه زنك
شخص قبحندن بركولكه نيجه وجوهله يكدر پس اى طالب اسرار الهى واى
خريدار علوم وحكم ربانى اكر بو بازار طريقته كلمك ومتاع حكمتى وكالهٔ اسرار
ومعرفتى آلمق استرايسك بو بازاره سرمايه ايله كل اكر بونده سرمايه سزكلور
ايسك دستاركى طولدرمزسن وبومتاعلردن برمتاع آلهمزسن (بيت) اى تهى
دست رفته در بازار * ترسمت پرنياورى دستار ﴿ مثنوى ﴾ مايه در بازار اين
دنياز رست * مايه انجا عشق ودوچشم ترست * هركه او بى مايه در بازار رفت *
عمر رفت وبازكشت اوخام وتفت) مايه بودنيانك بازارنده سيم وزردر مايه انده
عشق ودوچشم تردر هرشول كسه كه بازاره بى سرمايه كندى عمرى كندى
واوحرارتله خام كيرودوندى يعنى بودنيانك بازارنده مايه سيم وزردر بودنيابازارنده
بركسه سيم وزرسز برمتاعى آلمغه قادر اولهمز وبى سرمايه بربازركاندن بركاله يى
برمشترى اشتراقيله مزوطريقت بازارنده سرمايه عشق ومحبت وايكى آغلر كوزدر
وسوزدر بركسه نك اغلر كوزى وعشق وسوزى اولمسه بوبازار طريقتدن برمتاع
آلهمز وبازاركان معنوى اولان عزيزلردن هم چوقلق نفع بولهمز الحاصل شول
كسه كه بو بازار طريقته سرمايه سز كندى يعنى سرشك ديده سز وسوزسينه سز

وعشق ومحبتسز قصد وعزيمت ايتدى انك عمرى بيانه كندى واول قورى خاملك
وپخته لكله كيرودوندى وتهى دست برشيئه واصل اولميوب كالاول كندى
منزلنه يتدى (اولئك الذين اشتروا الضلالة بالهدى فما ربحت تجارتهم وما كانوا
مهتدين) آيت كريمه سنك مفهومى بوكونه لرك حقنده ديلدى ﴿ مثنوى ﴾
هى كجا بودى برادر هيچ جا * هى چه پختى بهر خوردن هيچ با) هى قنده ايدك
اى برادر ديسك هيچ جادير هى يمكدن اوترى نه پشوردك ديسك هيچ بادير
بابونده شورباه معناسنه در بو بيتك هرمصرعى هم سؤال وهم جواب اولور وتقدير
كلام بويله ديمك اولوركه بوبازار طريقته تهى دست كيدن وبى سرمايه قصد
وعزيمت ايدن كسه يه اكرسن ديسك هى برادر قنده ايدك ونه يرده كزرسن اول
سكاسان حالله جواب ويروب دير هيچ يرده ايدم يعنى هيچ نفع وفائده سى اولمين
يرده ايدم دير ودونوب اكا ديسك يمكدن اوترى بوآنه دك نه پشوردك واطعمهٔ
روحانى واغذيهٔ نورانيدن كندى روحك ايچون شمديه دك نه پشوردك اول سكا دير
هيچ شورباسن پشوردم وكنديمى بى معنى وبى فائده اولان يرلره دوشوردم اصلا
كندى روحم وقلبم ايچون هيچ برشورباى نورانى وغداى روحانى پخته ايده ميوب
شويله محتاج وكدا وبى نوا وبى غدا قالدم دير ﴿ مثنوى ﴾ مشترى شونا بجنبد
دست من * لعل زايد معدن آبست من) مشترى اول تابنم المخاده يه بنم يوكلو
اولان معدنم لعل طوغره آبست آبستن لفظندندر آبستن يوكلو اولمغه ديرلر معدندن
مراد بونده درونندر ولعلدن مراد جواهر معانيدر وتقدير كلام بويله ديمك اولوركه
اى طالب اسرار الهى واى راغب متاع حكم ربانى صحيح مشترى اول تاكم بنم
يدعقلم ودست لسانم اول نورانى وربانى اولان متاعلرى ويرمكه حركت قيله
اندنصكره بنم جواهر معانى ايله يوكلو اولان معدن درونم سكا لعل معنوى ودرر
روحانى طوغوره تاكم اول لعل روحانى بى المغله غنى القلب اوله سن وكنز لا يفنى نه
ايدوكنى بيله سن وكدا چشم اولمقدن وخلقه عرض احتياج قيلمقدن قورتله سن بلكه
نيجه محتاج وكدالره دخى منفعت رسان اوله سن ﴿ مثنوى ﴾ مشترى كرچه كه
سست وبارد ست * دعوت دين كن كه دعوت وارد ست * بازپران كن حمام روح
كبر * دررة دعوت طريق نوح كير * خدمتى ميكن براى كردكار * باقبول
ورد خلقانت چه كار) مشترى اكرچه سست وبارد در دعوت دين ايله كه دعوت
وارد در بازى پران ايله حمام روحى طوت دعوت يولنده طريق نوحى طوت
كردكار حضرتلرندن اوترى برخدمت ايله خلايقك رد وقبولى ايله سكانه كار واردر
بوخطابلر على طريق التجريد كندى نفس شريفلرينه اولسه ده جائز وحسام
الدين افندى حضرتلرينه اولسه ده جائز وهرعصرده مرشد راه اولان ودين

حقه دعوت قيلان اصحاب حكمته وارباب علم ومعرفته اولاق دخى جائزدر پس تقدير كلام وتوضيح مرام بويله دينلك اولور كه اى صاحب علم ومعرفت واى مالك كالهٔ حكمت اولان مرشد بو زمانه ده مشترى اولنلر اكرچه سست و بارد ايسه ده سن انلره متاع دينى عرض ايلمكدن وكالهٔ يقينى كاوك الوك ديوسو بلمكدن فارغ وبرى اولمه سن دين مبينه بو خلقى دعوت ايله كه دعوت ناس ايلك وارد اولمشدر نتهكم حديث رسولده بويله كلمشدر (مروا بالمعروف وان لم تفعلوه وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوه كله) رواه الطبرانى فى الاوسط عن انس اى شهباز طريقت باز همتى فضاى شريعت جانبنه پران ايله وروح جامه سنى طوت وصيد ايتمكه مستعد اولان سنى آزرده ورنجيده قيلورسه راه دعوتده حضرت نوحك بوانى طوت كه اول اذا وجفايه نيجه صبر ايتدى ايسه سندخى آنك كبى صبر وتحمل ايت الله تبارك وتعالى حضرتلرندن اوترى برخدمت ايله وناسه پند ونصيحت وموعظه وحكمتى الله ايچون سويله سكا خلقك رد وقبول ايلمسيله نه كار واردر وسكا لازم اولان لله فى الله ناسه تبليغ احكام الهى قيلمق و براى كرد كار آمر بالمعروف وناهى عن المنكر اولمقدر كركسه خلق سنك سوزكى قبول ايتسون وكركسه ايتمسون وكركسه رد ايتسون كركسه بركسه نك خانه درونده سنك آوازكى ايشتمكه وانكله ايش ايتمكه استعداد وقابليتى اولسون وكركسه اولمسون نتهكم بو سرخ شريفده واقع اولان مطرب كندى عادت وخصلتنى ترك ايتميوب اكر آدم اولان خانه نك قپوسنده واكر آدم اولمين خانه نك قپوسنده چالدى وچاغردى ودرون خانه ده آدم وارميدر يوقميدر ديمدى

داستان آن شخص كه بر در سرايى نيمشب سحورى ميزد همسايه اورا كفت كه
آخر نيمشبست سحر نيست وديكر آنكه درين سرايى كسى نيست بهر كه
ميزنى وجواب كفتن مطرب اورا

بو سرخ شريف و بو بيان لطيف اول شخصك داستانيدركه برسرايك قپوسى اوزره نصف الليلده سحوره منسوب اولان طبلى ونوبتى اوردى سحور رمضان شريفده سحره قريب يمك طعامك اسميدر وعادتدركه بعض سحورجيلر سحره قريب طبلك چالوب دف اوروب خلقى بيدار ايتمكدن اوترى آواز ايدرلر اول سرايك يانده اولان همسايه اول شخصه ايتديكه آخر شمدى نصف الليلدر سحر دكلدر و بردخى اولدركه سراى ايچنده بركسه يوقدر پس سحورى بوقپوده نه دن اوترى اورورسن ومطربك بويله دينن همسايه به جواب و يرمسيدر ﴿ مثنوى ﴾
آن يكى ميزد سحورى بر درى * دركهى بود ورواق مهترى * نيمشب ميزد سحورى را

بجد * كفت اورا قائلى كاى مستمد * اولا وقت سحر زن اين سحور * نيم شب نبود كه اين شر وشور) اول مطرب سحوره منسوب اولان طبلكى برقپونك قننده چالدى اول خانه بر دركاه ايدى و برمهترك طاق ورواقى ايدى نصف الليلده سحوره منسوب اولان دفى اول مطرب جد واقدامله چالدى همسايه لردن برقائل اول مطربه ديدى كه اى استمداد ايديجى يعنى اى مدد ومعاونت طلب قيليجى اولا بو سحورى سحر وقتنده چال كه انك وقتى سحره قريب چالنمقدر تاكم خلق اندن بيدار اوله لر وسحور يمكه رغبت قيله لر بو شر وشورك وقتى نيم شب دكلدر بلكه بونك وقتى سحره قريب ثلث ليلده چالنمقدر مطربك چالقوسنه شر وشور تعبير اولنمسى بدعت اولديغندن اوترى ودخى وقتيله اولمديغندن اوتريدر ﴿ مثنوى ﴾
ديكر آنكه فهم كن اى بو الهوس * كه درين خانه درون خودهست كس * كس درينجا نيست جز ديو و پرى * روزكارى خودچه ياوه ميزنى * بهر كوشى ميزنى دف كوش كو * هوش بايد تابداند هوش كو) برغيرى سوزدخى اولدركه اى بو الهوس فهم ايله كه بو خانه نك درونده كمسه وارميدر يوقميدر بيلمه سن بيهوده يره طبلك چالارسن ونيچون آوازه ايلرسن بوراده خود ديو و پريدن غيرى كمسه يوقدر پس كندى روزكاركى نيچون ياوه قيلورسن وضايع ايلرسن ظاهر بودركه دفى برقولقدن اوترى چلارسن كوش قنى عقل كركدركه بيله هوش قنى يعنى بو چالوب چاغرديغكى بركوش صاحبنك استماعندن اوترى چلارسن و بو كونه نغمه لر وآوازه لر ايلرسن قنى بو خانه ده كوش صاحبى بوسنك چالوب چاغرديغكى فهم ايلمكه وصيت وصداكى انلغه برعقل كركدر بونده عقل نه چونكم بر يرده كوش وهوشدن اثر اولميه بيهوده يره نه صيت وصدا ايلرسن ديدى ﴿ مثنوى ﴾ كفت كفتى بشنواز چاكر جواب * تانمانى در تحير واضطراب * كرچه هست اين دم برتو نيمشب * نزد من نزديك شد صبح طرب * هر شكستى پيش من پيروز شد * جمله شبها پيش چشمم روزشد) اول مطرب اول قائله وحقيقت كاردن غافله ديدى اى غافل چونكم بو سوزى ديدك بو چاكردن اكا جواب ايشت واول سكا ديه جكم جواب وكلامى برخوش فهم ايت تاكم تحيرده واضطرابده قالميه سن وشبهه وشكوكه مبتلا اولميه سن اكرچه سنك قتكده بودم نيمشبدر بنم قتمده صبح طرب نزديك اولدى وروز روشن ظاهر اولمغه قريب اولدى هر نقدر انكسار وانهزام وار ايسه بنم اوكده ظفر اولدى ودرستلك مرتبه سن بولدى جمله كيجه لر بنم كوزم اوكنده كوندز اولدى بوندن مقصود ومآل اولدركه مطرب سحورزندن مراد بيدار كنندكان خلائق وسراينده كان اسرار ودقائق اولان مرشد وهاديلر و بوناسى خواب غفلتدن ايقاظ ايلين مناديلر اولور چونكم بونلر خلقى بيدار

ایلمکدن اوتری بوشب دنیاده صیت وصدا ایلیه‌لر ایها النـاس انتبهوا من الغفلة
قبل الموت وعجلوا بالتوبة والطـاعة قبل الفوت دیوسـویلیه‌لر وصبح حقیقت
قریب اولدی وروز آخرت وروز قیـامت قریب کلدی آکاه اولك وکندیکزی
بیدار قیلك دیوندا وصدا ایلیه‌لر بونلرك اسرارندن وحقیقت کفتارندن غافل وجاهل
اولان بعض کسه‌لر یالسان حالله ویازبان مقاله بونلره دیرلر بوکونه نصح وپندك
بویله ظلمات وغفلات زماننده اولاوقتی دکـلدر وثانیا‌ی واعظ وناصح اولان
کسه‌سنك بوکلامکی دکلامکه برکوش وبوسوزکی اکلامغه هم برهوش کرکدر بوموسمده
وبوزمانده‌سـنك سوزکی کیم دکلروسنك کلامکی کیم فهم ایلر نیچون بیهوده‌یره
صیت وصدا ایلرسـن وبوسوزلری سن کلك ایچون سویلرسـن وبوناس ایچره
خودسـنك نصح وپندیکی قبول ایلر یوقدر پس عبث یره نیچون تعب ومشـقت
چکرسن وشوره یره بوکونه تخم نفیسی نیچون اکرسن وبونلر دخی انلره بومطرب
سحورزنك وبردیکی جوابی ویررلر ❊ مثنوی ❊ پیش توخونست آب رودنیل
❊ نزدمن خون نیست آبست ای نبیل ❊ درحق توآهنست وآن رخام ❊ پیش داودنبی
مومست ورام ❊ پیش توکه بس کرانست وجماد ❊ مطربست او پیش داود اوستاد)
ای غافل سنك اوکیکده نیل چایك آبی فی المثل خوندرای اواو بنم قتمده خون دکلدر
صودرنیل بزرك ونیك معناسنه‌دریعنی ای بزرك ونیك اولان غافل برشئ سکا نسبتله
زشت وقبیح وبرآخر کسه‌یه نسبتله اول شئ نیك وملیح اولق چوق واقع اولمشـدر
جمله‌دن بریسی‌که فرضاقبطیاندن اولسه‌ك آب نهرنیل سنك فتکده قان کورینور
وبنکه سبطیلردن اولسم قان کورنمیوب بکاآب شیرین کورینور مثال آخرسنکه
هنوز دخی صورت سـن وسرخلافت الهیه‌دن خالی سن سـنك حقکده اول شئ
آهن ومرمردریعنی آهن ومرمر کبی غلیظ وشدیدردراما اول آهن داودنبینك اوکنده
مومدر واکارامدر کذلك مظهر خلافت الهی اولان هرولینك اوکنده وهروارث
نبی اولان صفینك قتنده حدید کبی محکم وشدید اولان شیلرموم کبی ملایم اولمش
وانلره اول شئ رام کلمشدر مثال آخرسنکه هنوز دخی ملکوت اشیادن غافل سن
واسرارخدادن جاهل سـن سنك قتکده طاغلرز یاده ثقیل وجامـددر اما خلیفهٔ
الهی اولان داودك قتنده اول طاغ اوستـاد مطربدر کذلك وارث نـبی اولان
هرولینك چشم شهودی قتنده بوجبال راسیات وسائر جمادات مسجلر ولسان
ملکوتیه ایله مطربلردر ❊ مثنوی ❊ پیش توآن سنك ریزه ساکتست ❊ پیش
احمد اوفصیح وقانتست ❊ پیش تواستون مسجدمرده ایست ❊ پیش احمدعاشق
دل برده ایست ❊ جمله اجزای جهان پیش عوام ❊ مرده وپیش خدادانا ورام)
مثال آخرسنك اوکیکده اول سنك ریزه‌ساکتدر اما احمد علیه السلامك اوکنده

اول فصیح وقانتدر بونك قصه‌سی وبوندنصکره اولان بینده اسـتون قصه‌سی
جلداولده بربرلرینه قریب مرورایلمشدر وبوبیندن اول اولان قصه‌لرهم کرات
ومرات‌ایله سبقت قیلمشدر یعنی بواشیانك باطنندن غافل اولان سـنك چشم شهودك
اوکنده بوحصاة ساکت وبی نطقدر اما حضرت احمدك قتنده فصیح سویلیجی
وقنوت ایلیجی دریعنی دعاقیلیجی ومسبح اولیجیدر مثال آخرسنك قتکده استون
مسجد برمرده‌در اما احمد حضرتلرینك اوکنده برعاشق دل برده‌در یعنی مسجد
ایچره اولان استون حنانه‌سنك چشم شهودك اوکنده اکر برمرده وساکت چوب
ایسه احمد حضرتلرینك قتنده اول کوکلی کتمش ومحبوبنه بذل وجود ایتمش
برعاشـق خوبدر پس هرعصرده عوامله وارث احمدی اولان اولیـای کرامك
مرتبه‌لری هم بویله تفاوت وبواشیایه نظرلری هم بری برندن متباین ومتباعددر
الحاصل جمیع اجزای جهان عوام ناسك اوکنده مرده وافسرده‌لردر وخدانك
اوکنده داناورامـدر واهل خدانك قتلرنده‌هم هرشئ داناورامـدر اکرداناورام
اولمیه‌لردی حق تعالینك حمدنه هربری ملتبس اولمدقلری حالده آنی تسبیح وتنزیه
قیلمزلردی واکررام اولمیه‌لردی حضرت خدانك امرنه وانك انبیاسنك واولیاسنك
امرنه انقیـاد ایلمزلردی چونکم هرشئ حق تعالینك حکمنه مطیع وبنـده وجمله
موجود اکـرمنبوت واکر مجمود هرنه ایسه حضرت حقله داناوزنده اولدیسه
وحضرت حق هروجهله بنده سـنك حالنه علیم وبصیر کلدیسـه وهرشئ الله
تعالیدن خالی اولمیوب جمله اشیا حضرت حقله قائم اولدیسـه عارف ودانا اولان
کسه هیچ برشئی وهیچ برمکانی حضرت حقدن خالی کورمزچون برعارف برجای
خالی ایچون برکار ایلسـه عوام آنی تهی وباطل ظن ایلیوب طعن وتشنیع ایدرلر
وانك مرادنه واقف دکللردر کندی یلدکاری سمته کیدرلرنته کم اول غافل مطربك
مرادنه واقف اوله میوب اول خالی اولان خانه‌یه نیچون سحورزن اولورسن دیوطعن
ایلدی اول دخی اول غافله بوکونه جواب ویروب سویلدی ❊ مثنوی ❊ آنچه
کفتی کاندرین خانه وسرا ❊ نیست کس چون میزنی این طبلرا ❊ بهرحق این خلق
زرهامی دهند ❊ صداساس خیر ومسجدمی نهند ❊ مال وتن درراه حج دوردست ❊
خوش همی بازند چون عشاق مست ❊ هیچ می کویند کان خانه تهیست ❊ بلکه
صاحب خانه جان مختبیسـت) امااول نسنه‌یکه دیدی بوخانه وسرایده کمسـه
یوقدر بوطبلی نیچون چالارسن وبوصیت وصدایی نیچون ایلرسن جواب اولدر
کورکه بوخلق حق تعالی حضرتلرندن اوتری سـیم وزرلر ویررلر نیجه یوز بیك
خیر ومسجدك اساسنی قورلر یعنی حضرت حقدن اوتری مسجدلرك ومدرسه‌لرك
وبونلرك کبی خیرلرك بنیادنی وضع ایدرلر مالارنی وتنلرنی دوردست اولان حج بولنده

يعنى كعبهٔ شريفك عميق و بعيد اولان طريقنده مست اولان عشاق كبى خوش
اوينادرلر و بذل وانفاق ايدرلر هيچ بوخلق ديرلرميكه اول خانهٔ كعبه تهى
وخاليدر بز بوتهى وخالى اولان خانه ايچون نيچون بوقدر زحمت چكوب مالمزى
وتنمزى بذل ايلرز بلكه بونلر بيلوركه خانه صاحبى جان مخبتى اولان جان كبيدر
صورت خانه ظاهرا مرئى وصاحب خانه آنده حاضر ومخفيدر نته كم جان بو جسم
ظاهره نسبتله پنهان ومخفيدر ﴿ مثنوى ﴾ پرهمى بيند سراى دوست را
* آنكه ازنورالهستش ضيا * بس سراى پرزجمع وانبهى *پيش چشم عاقبت
بينان تهى *هركرا خواهى تودر كعبه بجو *تاررويددر زمان اوپيش رو) دوستك
سراينى هميشه پركورر اول كمسه كه اكا نور الهيدن ضيا وارد رچوق جمعدن وانبه
لكدن پراولان سراى عاقبت بينانك كوزى اوكنده تهى در بس بونده باء عربيله
بسيار معناسنه در باء عجمى ايله اولمق مناسبتدن خاليدر پس تقدير كلام بويله ديمك
اولوركه شول كمسه كه نورالهيدن ضيا آله وانك دل وجاننى حق تعالى كندى
نوريله منور وبيناقيله دوستك خانه سنى اول دوستيله مملو كورر اكرچه بحسب
الظاهر خانهٔ كعبه ده وخانهاى مسجدلرده دوست كور نمزايسه ده انكيچون كعبهٔ
شريفه وسائر مساجده هم بيت الله ديديلر وكذلك بحسب الظاهر جمعدن وكثرت
ناسدن طولوجق اولور عاقبت بين اولان روشن ديدهلرك چشم شهودى قتنده
تهى وخاليدر بلكه انلرك كوزى اوكنده بو ارضك اوزنده هم اصلا بركمسه
يوق بوخانهٔ زمين شويله حالا خالى وتهيدر نته كم (كل من عليها فان) آيت كريمه سى
بومعنايه شاهد قويدر كل من عليهانى ديو صيغهٔ مستقبل ايله ايراد اولنمسنده
نكته بودركه بوزمين اوزره هرنه قدرشئ وارايسه فانى اولسى محققدر پس عاقبت
بين اولان كمسهلرك چشم عقلى قتنده بوخانهٔ زمين حالا جمعيتدن وكثرتدن خالى
وتهيدر بواعتبار ايله اكثر كثرت وجماعتله پراولان خانهلره نظر ايلسهلر تهى وخالى
كوررلر و بعض تهى وخالى اولان خانهلره هم نظر ايلسهلر پر ومملو كوررلر هرخانه كه
خلقه مضاف اوله اكرحالا خالى پرايسه ده آنى تهى كوررلر وهرخانه كه حضرت
حقه مضاف اوله حالا اكر خالى وتهى ايسه ده انى پركوررلر پس خانهٔ كعبه خانهٔ
الهى اولدى ايسه بواعتبار ايله سن هركيمى استرايسك كعبه ده استه تاكم فى الحال
اوسنك يوزك اوكنده بته وحاضر اوله بو بيت شريفك توضيح وتحقيق بودركه
چونكه خانهٔ كعبهيى بيت الله فرض ايتدك والله تعالى حضرتلرنى اول خانهٔ كعبه ده
بصر بصيرتله حاضر وناظر مشاهده ايتدك پس اولين وآخريندن هرقنغى كمسه يى
استرايسك كعبه ده حق قتنده استه تاكم اول كمسه سنك وجهك اوكنده حاضر
اوله كه هركس (ان كل لما جميع لدينا محضرون) آيت كريمه سنك موجبنجه حضرت

حق قتنده حاضرلردر چونكم سن حضرت حق خانهٔ كعبه ده حاضر كوره سن
هرقنغى كمسه يى استرايسك هم حضرت حق قتنده حاضر بولورسن كه اصلا برشى
و بركس حضرت حقدن خالى و بعيد دكلدر بو اعتبار ايله هركيمى استرايسك
كعبه ده بولمق ميسر اولور چونكم كعبهٔ صوريده هركيمى استرايسك بو اعتبار اوزره
بولمق ممكن اوله كعبهٔ معنويده اولان خانهٔ دلده دخى هركيمى استرايسك بولمق
وانك حضرت حق قتنده اولان ذاتنى وصفاتنى مشاهده قيلمق ممكن وميسر اولور
﴿ مثنوى ﴾ صورتى كوفاخر وعالى بود *وز بيت الله كى خالى بود *او بود
حاضر منزه ازرتاج *باقى مردم براى احتياج) بر صورت كه اول فاخر وعالى اوله
اول بيت اللهدن نيچون خالى اولور اول رتاجدن منزه وحاضر اولور باقى مردملر
احتياجدن اوترى حاضر اولورلر تاج كسر راى مهمله ايله بونده شول باغلو اولان
بيوك قپودركه انك بر كوچرك قپوسى اوله يقال ارتج الباب اى اغلقه پس رتاج بونده
مطلق مطبق ومغلق اولان بابدن عبارت اولور بوندن غيرى معنانك مناسبتى اولماز
صورت فاخر وعاليدن مراد بونده اوليا واصفيانك بركزيده سنك صوريدركه
اكا باب الهى باغلو دكلدر پس توضيح معنى وتحقيق نحوى بويله ديمك اولوركه
اوليا واصفيادن بر صورتكه فى الحقيقه اول فاخر وعالى اوله وقطبيت وغوثيت
مرتبه سن بوله اول اللهدن نيچون خالى اولور اصلا بردم اول بيت اللهدن خالى
اولماز اكرچه جسم حسيله بيت اللهدن خالى وبعيد اولسه ده صورت مثاليه وهيأت
روحانيه سيله اندن خالى اولمز زيرا اول كامل وعالى هميشه حاضر اولور غلق ايدن
منزه اولديغى حالده كه اكا كعبه نك قپوسى و كعبه يه وارمنك دخى قپوسى بهر
حال مغلق ومسدود اولماز باذن الله هرنه زمان استه سه اكا باب الهى مفتوح اولمشدر
اما سائر مردملر اول خانه يه احتياجدن اوترى كلمشدر هر برينك بهرحال يا دنيوى
يا اخروى بر احتياجى واردر اما اول صورت فاخر وعالى صاحبى اولان انسان كاملك
دنيوى واخروى احتياجى يوق وخانهٔ حقه اول احتياجدن اوترى دخى كلمز بلكه
نيجه مردملرينك عبادتلرينك قبولنه شفاعت قيلمقدن اوترى وانلرك دعالرى
ورجالرى قبول اولمقدن اوترى كلور ﴿ مثنوى ﴾ هيچ ميكو بند كين لبيكها *
بى ندايى ميكنيم آخرچرا * بلكه توفيق كه لبيك آورد * هست هرلحظه ندايى
ازاحد) حجاج هيچ ديرلرميكه بولبيكلرى برنداسز ايلرز آخر نيچون ايلرز بلكه
برتوفيق كه حاجيلره لبيك كتورر هرلحظه حضرت احددن برندا اولدى لبيك
كلمه سنك معناسى وتحقيق جلد ثانيده و بعض مواضعده دخى مرور ايلمشدر
معناسى اقمت لخدمتك اقامة بعد اقامة واطعت لامرك اطاعة بعد اطاعة ديمكدر
پس تقدير كلام وتفسير مرام بويله ديمك اولوركه زيارت كعبه يه متوجه اولان

حاجیلر کعبه یولنده هیچ دیرلرمیکه بزکه لبیک اللهم لبیک لاشریک لک لبیک دیرز
حضرت حق جانبندن بزه برندا اولمقسزن بولبیک دیمکلری آخر بز نیچون ایلرزو تکرار
بولبیک خطابنی بوخالی وتنها اولان بریه لرده کیمک ایچون سویلرزو بلکه حاجیلره شول
رتوفیق الهیکه لبیک دیمکی کنوررو انلره لبیک دیمکی میسر ایلرا کر نظر اولنسه هرلحظه
انلره احد وصمد جانبندن برندادر ❊ مثنوی ❊ من بودانم که این قصر وسرا
بزم جان افتاد وخاکش کیمیا ❊ مس خودرا برطریق زیر وبم ❊ تا ابد بر کیمیاش
می زنم ❊ تابجوشد زین چنین ضرب سحور ❊ دردرفشانی و بخشایش بحور)
بن رایحه ایله بیلورمکه بوقصروسرای جان بزمی واقع اولدی وانک خاکی کیمیا
اولدی کندی مس وجودمی زیر و بم طریقی اوزره تا ابد اول سرایک کیمیاسی
اوزره اوررم تا کم بونک کبی سحور چالمقدن درافشانلقده و بخشایشده بحورلر
جوشه کله بحور باله بحرک جمعیدر بو بیتلردخی اکرچه سحورزن اولان مطرب
لساندن اکا بوخانه ده کمسه یوقدر دیو اعتراض ایلین قائله جواب طریقیله دینلمشدر
ولکن بونده مطرب سحورزندن مراد اولا حاجی اولوب قصروسرای خالیدن
مراد خانهٔ کعبه اولوب بو خانه تهی وخالیدر بوقدر صیت وصدایی ودعایی
بوخانهٔ خالی اوزره نیچون ایلرسن دین معترض جانبنه هر برحقیقت بین وصاحب
یقین اولان حاجی دیر بن مشام جان ورایحهٔ عرفانله بیلورمکه بوقصر وسرای
کعبه بزم جان واقع اولدی وانک ترابی کیمیا اولدی بن کندی باقر کبی اولان
وجودمی آشغه یوقارو کتمک طریقی اوزره کاه علوی وکاه سفلی سیرایتمک وسعی
قیلق یولی اوزره تا ابد الآباد اول خانه نک خاکینک کیمیاسی اوزره اوروررم وانک
اکسیر تأثیر اولان خاکنه مس وجودمی اورمقله کندیمی تبدیل قیلورم وانک
کیمیاوش اولان ترابندن نیجه عزتلر وشرفلر بولورم بنم بو اسلوب اوزره سحور
چالدیغمدن واول خانه نک قپوسی اوزره بوکونه ندالر وصدالر ودعالر ورجالر
قیلدیغمدن تا کم بحور رحمت ومغفرت عفو ومکرمت بخشایشده ودرافشانلقده
جوشه کله ودررحمت ومغفرتی وجواهر لطف ومکرمتی بنم اوزریمه نثار قیله
وثانیا مطرب سحورزندن مراد برمرید مسترشد اولان کمسه اولوب وقصر
وسرایدن مراد برمرشدک خانه سی اوله اول مرشد زیاده فقیر اولدیغندن وافنای
وجود ایدوب خلقک کوزلرندن سترواختفا قیلدیغندن اکثر کوردلر انک خانه سنده
کمسه یوق ظن ایلیوب وانی لاشیٔ منزله سنده قویوب انک خانهٔ سعادتنه ملازمت
قیلان وانک سرایتک اطرافنی حاجی کبی طائف اولان مریده طعن ایدوب دیرلر
بو اوده برکمسه یوقدر بوقدر جوش وخروشی نیچون ایلرسن اول مرید صادق دخی انلره
بوکونه جواب ویروب دیرکی ای معترض اولان قائل بن مشام جانله استشمام ایلیوب

بیلورمکه بوقصروسرای جان بزمی اولدی وانک طپراغی بکا کیمیا کلدی
بن وجودم باقرنی اشغی یوقری کتمک طریقی اوزره و بوخانهٔ سعادتک اطرافنی
طواف ایتمک طریقی اوزره تا ابدی انک خاکنک کیمیاسی اوزره اوروررم وانک کیمیا
سیرت اولان ترابندن نیجه عزت وسعادت اکتساب قیلورم تا کم بونک کبی صیت
وصدادن وتضرع ودعادن درافشانلقده و بخشایشده علم ومعرفت وسر وحکمت
بحرلری جوشه کله ونیجه در وجواهر معانی واسراری بکا جود وسخا قیله وثالث
مطرب سحورزندن مراد مرشد طریقت وهادیٔ راه حقیقت اولان شیخ کامل
وناصح فاضل اوله وقصروسرایدن مراد انک صیت وصدا ایلدیکی وعلوم
ومعارف سویلدیکی مسجد اوله ومعترض اولان قائلدن مراد حالا بوخانهٔ دنیاده
برکوش هوش صاحبی کورمین و بوخانهٔ دنیایی حالا کوش وهوش صاحبی
اولان طالب ومسترشددن خالی کوروب اول شیخ کامله وناصح فاضله ای بوخلقه
پند ونصیحتلر ایدیجی و بوناسه صیت وصدا ایله علم ومعرفت سویلیجی بوخانهٔ
عالمده شمدی برکوش هوش صاحبی بیدار کمسه یوق وجاهل وغافل اولقدر
چوقدر که عالم انلرک ظلمت غفلتیله شب تاریک کبی اولمش وانلرک جهل وحماقتی
ظلمت شب کبی عالمه طولمشدر پس سن بو یله شب غفلت زماننده برکوش هوش
صاحبی بیداردل کمسه یوق ایکن بوخانهٔ مسجد ایچره کیمک ایچون چالوب چاغررسن
ونیچون بوقدر فریاد ایدوب باغررسن اول مطرب الهی ومرشد ربانی بوکونه
اعتراض ایلین کمسه یه بویله جواب ویروب دیرای بوقصروسرای الهی که
مسجددر بیت الله اولدیغی اعتباریله بزم جان واقع اولدی وانک خاکی کیمیا کبی
کلدی بن وجودم مسنی آشغه و یوقرو حرکت ایلمک طریقی اوزره کاهی پست
وکاهی بلند وکاهی نرم وکاهی تیز سوز سویلمک طریقی اوزره تا ابدی انک کیمیاسی
اوزره اوروررم وآنده بوخدمتی ادا ایلمک ایچون مقیم ومعتکف اولوب طوروررم تا کم
بونجلین سحور چالمقدن وخواب غفلتله خفته اولان خلق ایقاظ قیلمقدن حق تعالی
حضرتلرینک رحمت ومغفرتی ولطف ومکرمتی بحرلری درافشان اولمقده و بخش
وعطا قیلمقده جوش وخروشه کله و بکا نیجه لطفلر وکرملر قیله بنم بو صیت
وصدادن مرادم مجرد سمیع و بصیر اولان الله ایچوندر یوخسه بنم آوازمی دکلین
وکلاممی استماع ایلین کمسه لردن اوتری دکلدر بوخانهٔ عالمده برکوش هوش صاحبی
اولمزایسه ده و بنم کلامیمه وآوازمه برکیمسه قولاق اورمز وکندو بی بیداردل
قیلمزایسه ده بن بوصیت وصدایی ایلمکدن و بونلره بوکونه سوزلری سویلمکدن
خالی وبری اولمزم دیر ❊ مثنوی ❊ خلق درصف قتال وکارزار ❊ جان همی
بازند بهر کردکار ❊ آن یکی اندر بلا ایوب وار ❊ وآن یکی درصابری یعقوب وار ❊

صدهزاران خلق تشنه مستمند * بهرحق ازطمع جهدی می کنند * من هم
ازبهرخداوندغفور * می‌زنم بردر بامیدش سحور) کورمز میسن خلق قتالك
وکارزارك صفنده کردکار حضرتلرندن اوتری همیشه جانباز اولورلر وآنی اول
یردن غائب بیلوب جان عزیزلر ینی انك یولنه فدا قیلورلر مثلا اول برکسه بلابچره
حضرت ایوب کبیدر واول بری دخی صابرلقده یعقوب کبیدر نیجه‌یوز بیك خلق
تشنه ومستمند حق تعالینك رضاسندن اوتری طمعلرندن برجهد ایدرلر وانك
عبادتی وطاعتی یولنه کیدرلر هیچ دیرلرمیکه چونکم حق بزدن غائبدر بز بوجانی
نیچون فداقیلورز و بو بلالرندن اوتری صابر اولورز وحضرت حقدن اوتری
نیچون سعی وجهد قیلورز مؤمن اولنلر خودبونی دیمزلر پس ای معترض اولان
هم بن خداوند غفور حضرتلرندن اوتری بوقپواوزره انك امیدی ایله سحور
اورورم یعنی بیدار کننده غفلا وسراینده اسرارخدا اولان مطرب روحانی وعالم
ربانی بویله‌دیرکه ای بوصیت وصدانك حقیقتدن غافل چونکم بوذکر اولنان
خلائقك حالی بویله‌در بن هم خداوند غفور حضرتلرینك رضای شریفندن
اوتری اول اللهك لطف وکرمی امیدی ایله باب الهی اوزره سحور اورورم ولله
وفی الله خلق بیدار قیلورم اکر بنم آوازمی ایشیدوب بیدار اولورلر وقوت وغدای
معنویدن روز آخرت ایچون اکل و بلع قیلورلر ایسه یارنکی کونده قوت بولورلر
وسیراولورلر واکر بنم آوازم واسطه‌سیله بیدار اولمزلر وخواب غفلتی ترك قیلمزلر ایسه
یارین آج قالورلر ومضطرب ومتألم اولورلر بیدار اولمسندن فائده یوق وغافل ونائم
قالمسندن هم ضرر وزیان یوقدر بلکه بونك مقابله سنده بکا اجر جزیلی حضرت
غنی مطلق و یرر و بنی غنا وسعادت مرتبه‌سنه اول ایرکورر * مثنوی *
مشتری خواهی که ازوی زربری * به زحق که باشد ای جان مشتری * می خرد
ازمالت انبانی نجس * می دهد نور ضمیر مقتبس) مشتری استرمیسن که اندن
التون ایلتمه‌سن ومتاعکی اکاویروب اندن ثمنی بی قصوراخذایده‌سن بویله برمشتری
استرایسك حضرت حقدن ایوای جان ودل ئچون مشتری اولور اصلا حضرت
حقدن ایومشتری اولمز عاقل اولان مالنی ونفسنی انك یولنده بذل ایدوب
انك مقابله سنده ملك جنتی آلور وحق سبحانه وتعالی مؤمن قوللرینك نفسنی
ومالّرینی اشترا قبلور ومقابله‌سنده جنت ملکنی انلره ثمن ویرر کما قال الله تعالی
فی سورة التوبة (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة)
بو آیت کریمه‌نك تفسیری جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه‌سنده * در پذیر
ازفضل که الله اشتری * بیتك شرحنده دخی و بعض مواضعده مرور ایلمشدر
اول غنی اولان خدانك مالکدن نجس اولان برطغرجق آلور اقتباس اولنمش برنور

ضمیر و یرر ضمیره منسوب نور و یردیمك دخی وجه در ضمیریده اولان یاوحدت
اولمق ونسبت ایچون اولمق جائزدر مقتبس کسر بایله صیغهٔ فاعل اوزره اوقنهٔ‌دن
فتح بایله صیغهٔ مفعول اوزره اوقنمق فهمه اقربدر بوتقدیر اوزره نجس فتح جیمله
اوقنور یعنی حق سبحانه وتعالی شول غنی وکریم اولان مشتریدرکه سنك مالکدن
ونفسکدن برنجاست طغرجغنی الور وانك مقابله‌سنده مشکوة نبویه‌دن اقتباس
اولنمش برنور ضمیر و یرر وسنك خانهٔ درونکی روشن ومنور اولمق مرتبه‌سنه
ایرکورر * مثنوی * می ستاند این یخ جسم فنا * می دهد ملکی برون ازوهم ما *
می ستاند قطرهٔ چندی زاشك * می دهد کوثر که آرد قندرشك * می ستاند آه
پرسودا ودود * می دهد هرآه راصد جاه وسود) خدای تعالی حضرتلری
بوفانی اولان جسمك یخنی آلور یعنی بو بوز پاره‌سی کبی جامد اولان فانی جسمی
خریدار اولور انك مقابله سنده بزم وهم وادراکمزدن خارج برملك کبیرو یرر که
(مالاعین رأت ولااذن سمعت ولاخطر علی قلب بشر) حدیثنك موجبنجه آنی
برکوز کورممش و برقولق ایشتممش و بربشرك قلبنده انك خیالی وتصوری
خطره‌لری مرور ایتممشدر اول کریم ورحیم اولان پادشاه کوز یاشندن برقاچ
قطره‌لری آلور وانك مقابله‌سنده شول آب کوثری و یرر که قند اکا رشك کتورر
وشهد وشکرانك لذت وحلاوتی قندده لذتنی وحلاوتنی یتورر وانی شارب
اولنلرك درونی نیجه سرور ونشاط وذوق وانبساط کللرنی یتورر اول رحیم وودود
اولان خدا پرسودا و پردود اولان آهی آه ایدیجی وناله قیلیجی قوللرندن الور
هر برآهه وهر بردودسیاهه صدجاه وصدنفع وسود و یرر ووافرآهی اولنلری
خلت وقربت مرتبه‌سنه ایرکورر * مثنوی * بادآهی کابراشك چشم راند *
هرخلیلی رابدان اواه خواند) شو برباد آه که اشك چشم ابری انی سوردی
وکوزلردن قطرات سرشکی یاغدرمغه باعث اولدی تحقیقا خدای تعالی حضرتلری
حضرت خلیله اول سببله اواه اوقودی نته کم سورهٔ توبه‌ده اول حضرتك حقنده
بیوردی (ان ابراهیم لحلیم اواه) ودخی سورهٔ هودده بیوردی (ان ابراهیم لاواه
منیب) اواه زیاده آه وواه ایدیجی کسه‌یه‌دیرلر یعنی تحقیقا حضرت ابراهیم علیه
السلام حلیم وچوق تأوه ایدیجیدر چونکم حق تعالی خلیلنی اواهلکله توصیف
ایدوب مدح ایلدی عاشق وسالك اولنلره دخی اغلمق وآه وواه قیلمق وحلیم ومنیب
اولمق لازم کلدی * مثنوی * هین در ین بازار کرم بی نظیر * کهنها
بفروش وملك نقد کیر * ورتراشکی وربی ره زند * تاجران انبیارا کن سند *
بس که افزود آن شهنشه بخششان * می نتاند که کشیدن رختشان) آکاه اول
بو کرم و بی نظیر اولان بازارده اسکیلری صات ونقد وجدید اولان ملکی طوت

يعنی بو فرسوده و كهنه اولان مالی وملكی ونفسی حضرت حق يولنده بذل ايت
وانك مقابله سنده ملك نقدی اخذايت واكر سنك يولكی برشك و برريب اوره
وسكارهزن اوله اول حينده تاجران معنوی اولان انبيای عظام عليهم السلامی
كنديكه سند ايله كوركه انلر بو بوادده نقدر نفع وسود بولديلر و بذل ايلدكاری
اشيا مقابله سنده حضرت حقدن دنيوی واخروی نه عزتلرونه كونه سعادتلر الديلر
چونكم بونلر بو يولده ضرر وزيان ايتمديلر سن دخی قلبكدن شك وشبهه يی
كيدروب بونلرك يولنه كيت وملك كهنه يی حضرت حقه بيع ايت كه انك مقابله سنده
ملك كبير بوله سن ونعيم بی نظيره واصل اوله سن كوركه اول شاهنشاه انلرك بخت
ودولتنی شول قدر چوق زياده ايلديكه طاغلر انلرك رختنی چكمكه قادر اولمز وعقللر
انلرك علو شانی ورفعت مكانی ادراك قيلمز والله دين يولنده قالمز وحق يولنده محنت
ور ياضت چكن فضل الهيدن محروم اولمز دنياده وعقباده بردولته ايرركه سلاطين
جهان انك دولتنه ايرمدی واكارشك ايدرلر وانك خدمتنه وزيارتنه كيدرلر
نته كم حضرت بلال رضی الله عنه بر بنده ايكن احد احد ديمكله فرخنده اولدی
وحق يولنده رياضت و بلايه صبر وتحمل ايتمكله كورصكره دنيوی واخروی نقدر
دولت وسعادت بولدی

قصهٔ احد احد كفتن بلال درحر حجاز ازمحبت مصطفی عليه الصلوة
والسلام درآن چاشتكاهها كه خواجه اش ازتعصب جهودی بشاخ
خارش ميزد پيش آفتاب حجاز

بو سرخ شريف بلال حضرتلرينك حجاز ولايتنك حرارتنده حضرت مصطفی
عليه السلامك محبتندن اوتری احد احد ديمه سنك قصه سيدر شول قوشلق
وقتلرنده كه انك خواجه سی جهود لك تعصبندن اوتری آنی شاخ خارله يعنی برخار
اغجيله حجازك آفتابی اوكنده اورردی واكا احد احد ديمه واحد دينمه ميل ايله
ديو چوب خارايله دوكوب اوزر ينه اورردی * چنانكه اززخم خارخون ازتن
بلال رضی الله عنه برمی جوشيد ازو احد احدمی جست بی قصد او * انجلين كه انك تن
مبار كنه خارله اورردی خارك زخمندن قان بلال حضرتلرينك تن مباركندن قيناردی
وهر اوردقجه بدن شريفندن قان روان اولوردی اول بلال رضی الله عنهدن
احد احد ديمك صيچراردی انك قصديسز يعنی اختيار يسز انك دهاندن احد احد
ديمك چقار وظهور ايلردی * چنانكه ازدردمندان ديكر ناله می جهد بی
قصد زيرا ازدرد عشق ممتلی بود * انجلين كه اندن غيری دردمندلردن
هم بی قصد واختيار ناله صيچرار كذلك حضرت بلالدن هم بی قصد و بی اختيار

احد احد ديمك صيچرايوب دهانندن طشره چقاردی زيرا دردعشقدن مملو اولمش
واحد واحدك محبتيله طولمش ايدی (كل اناء يترشح بما فيه) موجبنجه انك درد
عشقله مملو اولان اناء وجودندن احد واحد ديمك ظهوره كلوردی * اهتمام
دفع درد مدخل خار را نبود وهمچون سحرهٔ فرعون وجرجيس وغيرهم مما لايعد
ولايحصی * دردك دفعی اهتمامنه خار ايچون مدخل اولمدی يعنی بلال رضی الله
عنه حضرتلرندن دردعشق دفع ايلمك اهتمامنه خارك مدخلی اولمدی بو معناده
جائزدر كندی وجودندن دردخاری دفع ايلمك اهتمامنه بلال رضی الله عنهك
مدخلی واختياری اولمدی و كندی وجودندن دفع ايلمكه اهتمام قيلمدی واول
جهوده تابع ومائل اولمدی فرعونك ساحرلری كبی كندی اللرينی واياقلرنی قطع
ايلمكلكی دفعنه اهتمام قيلديلرو بی اختيار (آمنا برب العالمين رب موسی وهارون)
ديديلر دخی جرجيس پيغمبر كبی كندينك قتل اولمسنك دفعنه اهتمام قيلمدی وخلق
ايمانه دعوت ايلمكدن قتل قورقوسندن اوتری معرض اولمدی بلكه كافرلر آنی
حرب شديد ايله دوكوب اولدردكچه اول ينه حيات بولدقده انلری دين وايمانه
بالضروری دعوت ايلردی و بونلردن غيری دخی لايعد ولايحصی قبيلندن جان باز
وسرباز عاشقلر چوقدر بلال حضرتلری دخی كندی وجودندن دردخاری دفع
ايلمسنك اهتمامنه مدخل طوتميوب بی اختيار احد احد دردی نته كم نظم شريفده
دخی قصه سی مفصل ومشروح اولمشدر * مثنوی * تن فدای خارميكردان
بلال * خواجه اش ميزد برای كوشمال * كه چرا تو ياد احمدمی كنی * بندهٔ
بدمنكر دين منی) اول بلال حبشی رضی الله عنه تن مباركنی خاره فدا ايلردی انك
خواجه سی ايسه كوشمال وتأديبدن اوتری آنی دوكردی وديردی كه نيچون سن
ياد احمد ايلرسن وندن اوتری احد احد ديوسو يلرسن ای بندهٔ بد بنم دينمه منكرسن
اكرسن احد احد ديمكدن ودين احمده اقرار وتصديق ايلمكدن رجوع قيلمز و بنم
دينمه مائل اولمز ايسك بو چوب التنده اولمك مقرردر ديردی بلال حضرتلری مقدما
اميه بن خلف نام يهود ينك بنده سی ايدی چونكم حضرت بلال بن رياحك
حضرت احمده محب اولديغنی واكا ايمانه كلديكنی وتصديق واقرار قيلديغنی بيلدی
اكا جور وجفاری زياده قيلدی هر بار جور وجفايی اكا رجوع ايتسون ديو زياده
ايتدكچه انك عشق ومحبتی زياده لك بولدی (بيت) آنجا كه منتهای كمال ارادتست *
هرچند جور بيش محبت زيادتست * مثنوی * ميزد اندر آفتابش او بخار *
او احد ميكفت بهر افتخار * تا كه صديق آن طرف بكذشت تفت * آن احد كفتن
بكوش او برفت * چشم او پرآب شد دل پرعنا * زآن احدمی يافت بوی آشنا)
اول جهود آفتابك حرارتنده اول بلال رضی الله عنهی شاخ خارايله اورردی

اول بلال افتخاردن اوتری احدیردی ودوکلدکجه احد احد دیمسیله افتخار ایلردی حتی که برکون ابو بکر صدیق رضی الله عنه اول طرفدن علی الفور حرارتله کچدی اول احد دیمکلك انك قولاغنه دکدی واول دردوسوزله احد احد دیمکلکی کوش ایتدی اول ابو بکر رضی الله عنهك چشم مبارکی اشکله پراولدی و کوکلی عنا واضطرابله طولدی زیرا اول احد دیمکدن آشنا رایحه‌سن بولدی واول احد احد دیه‌نك حضرت حقله آشنا اولدیغنی بیلدی وانك ناله وصداسندن اکاآشناق رایحه‌سی کلدی ❊ مثنوی ❊ بعدازان خلوت بدیدش پندداد * کزجهودان خفیه‌می دار اعتقاد * عالم السرست پنهان‌دار کام * کفت کردم توبه پیشت ای همام) اندنصکره ابو بکر رضی الله تعالی عنه حضرتلری اول بلالی خلوت کوردی و برکون تنها بولدی اکاپند ونصیحت و یردی بویله دیوکه اعتقادی جهودلردن خفیه طوت وایمان وعرفانکی اول بی دینلردن سر و پنهان ایله حق تعالی حضرتلری عالم السر والخفیاتدر کامی کزلوطوت یعنی مراد ومقصودی پنهان ایت حضرت بلال حبشی رضی الله عنه چونکم صدیق اکبر حضرتلرندن بو کلامی استماع ایلدی اکادیدی سنك اوککده ای همام توبه قیلدم وایمانمی وعرفانمی بونلره افشا ایلمکدن رجوع ایتدم توبه اواسون بردخی بویله سویلیم و بو سری اول نامحرملره افشا ایلیم دیدی ❊ مثنوی ❊ روز دیکر ازبکه صدیق تفت * آن طرف از بهرکاری می رفت * بازاحد بشنید وضرب زخم خار * برفروزید ازداش سوز وشرار * باز پندش دادبازاتوبه کرد * عشق آمد توبهٔ اورا بخورد) برغیرکونده ارکندن صدیق حضرتلری حرارتله اول طرفه برکاردن اوتری کندی وحضرت بلال رضی الله عنهك مضروب اولدیغی محله جانبندن کذرایتدی کیرواحد دیمکی اشتدی وخار زخمنك ضربنی کوش ایتدی اول حضرتك قلبندن سوز وشرارشعله لندی وآتش حرقت واوعت درون دلندن یالکلندی کیرو برکون آنی خالی بولدی اکاپند ونصیحت و یردی واول بلال توبه قیلدی وافشای رازایلمکدن رجوع قیلدی عشق کلدی انك توبه‌سن یدی یعنی اکرچه ابو بکر رضی الله عنهك پندنی قبول ایدوب اول حینده احد احد دیمکدن وسر درونی افشا ایلمکدن توبه ایلدی لکن فی الحال عشق کلدی وسلطان محبت اکامسلط اولدی فی الحال انك توبه‌سنی یدی وزنهار بردخی توبه ایلدی ❊ مثنوی ❊ توبه کردن زین نمط بسیارشد * عاقبت ازتوبه او بیزارشد * فاش کرد اسپرد تن رادر بلا * کای محمد ای عدو توبها * ای تن من وی رک من پرزتو * توبه‌را کنجا کجا باشد درو * توبه رازین پس زدل بیرون کنم * ازحیات خلد توبه چون کنم) بونمطدن توبه ایلمك چوق اولدی

و بو اسلوب اوزره تبت ورجعت دیوسو یلمك وافرکلدی عاقبة الامر توبه‌دن توبه قیلدی آخرکار سرینی فاش ایلدی وتننی بلابه اصمرلدی بویله‌دیوکه ای محمد ای توبه‌لرك عدوسی یعنی عاشقلرك توبه‌سنی صیجی وازاله قیلیجی محمد مصطفی علیه السلام ای بنم تنم وای بنم طمرم سندن پردر توبه‌نك انده وسعتی نجین اولور یعنی بنم تنم ودرونم سندن وسنك عشقکدن برمرتبه طولمش وممالا مال اولمشدرکه توبه‌نك اکا صغمغه مجالی اولماز وسنك عشق ومحبتکدن غیری برشی کلسه بنم وجودمده یر بولماز توبه‌یی بوندنصکره کوکلدن اخراج ایلرم حیات خلددن نیجه توبه ایلرم سنك محبتك خود عیش ابد وحیات مخلددر حیات ابدی وعیش سرمدیدن عاشق نیجه توبه ایلسون ومحبوب جان بخشمدن رجوع ایلدم دیونه لساناله سویلسون عاشقه بویله سویلمکدن ترك جان وتن ایلمك آسان کاور ❊ مثنوی ❊ عشق قهارست ومن مقهور عشق * چون شکر شیرین شدم ازشور عشق * برك کاهم پیش توای تندباد * من چه‌دانم که‌کجاخواهم فتاد) عشق قهاردر وبن انك مقهوری یم یعنی بلال حبشی حضرتلری دیدی عشق برغالب وقهاردر وبن انك مغلوب ومقهوری یم عشقك شوروندن شکرکبی شیرین اولدم یعنی عشق ومحبتك شورشندن بندن مرارت کیدوب حلاوت معنی ولطافت روحانی بولدم وشهد وشکرکبی شیرین ولذیذ اولدم ای تندبادکبی اولان عشق بن سنك اوککده صمان چوپی ام بن نه بیلورمکه قنده دوشرم بن سنك دست تصرفکده بی وجود وبی قدرتم تدبیر وتصرف هروجهله سنکدر ❊ مثنوی ❊ کرهلالم کربلالم می‌روم * مقتدی آفتاب می‌شوم) اکرهلالم اکر بلالم یلرم سنك آفتابکه مقتدی اولورم عشقك آفتابندن مراد حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمدر وخطاب عشقه‌در یعنی ای عشق ومحبت واکر بنم اسمم بلال وجسمم مانند هلال ایسه‌ده سنك آفتابك اولان حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمه ماننده‌ماه مقتدی وتابع اولورم واول شمس فلکك عشق ومحبتندن قمرکبی نور استفاده قیلورم وهمیشه اکا پیرو اولورم ❊ مثنوی ❊ ماه را بازفتی وزاری چه کار * درپی خورشید پوید سایه وار) ماهك زفتلك وزار یلکله نه‌کاری واردر سایه وار خورشیدك اردنجه یلر یعنی ماهك جسامت ونحافتله کاری اولمیوب بلکه انك کاری سایه وار خورشیدك اردنجه یلمك اولدیغی کبی بن ماه فلك محبتك دخی کاهی هلال کبی ضعیف ونحیف وکاهی بدرکبی جسیم ولطیف اولمسیله کارم یوقدر بلکه بنم کارم اول خورشید حقیقتك وآفتاب فلك معنوینك سایه‌سی کبی اردنجه کیتمك وماه کبی اندن نور استفاده ایتمکدر ❊ مثنوی ❊ باقضا هرکو قراری میدهد * ریش خندسبلت خودمی کند) قضای حقه هرشول کسه که

برقرار ویرر کندینك سبلته ریش خندایلر صقاله و بیغه کولمك استهزادن کنایه‌در
یعنی حق تعالینك قضاسنه هرشول کمسه که برقرار وکندینك تدبیرینه اعتماد و رأینه
استناد ایدوب بوحالت اوزره کندیسنی ثابت قدم اولق مرتبه‌سنه ایرکورر
اول کمسه فی الحقیقه کندینك بیغنه وصقالنه کولر وکندی کندی یه استهزا ایلر
زیرا تدبیرك تقدیره فائده‌سی اولمز وعاقل اولان کمسنه قضایله مقابله قیلمز
﴿ مثنوی ﴾ برك کاهی پیش باد آنکه قرار * رستخیزی وانکهانی عزم کار)
باداو کنده برك کاهی اندنصکره قرار وبوهرکز ممکن دکلدر قضای الهی
بادصرصر کبی وقلب آدمی برك کاه وبادشت وصحرا ایچره بر پر کبیدر بادصرصر
برك کاهی ویری نیجه تحویل وتقلیب ایلرسه قضای الهی دخی قلبی انك کبی تقلیب
وتحویل ایلر کما قال علیه السلام (القلب کریشة فی الفلاة تقلبها الریاح ظهرا لبطن)
پس برك کاه کبی اولان قلب آدمینك بادتنه قضا او کنده قراری اولمز رستخیز اوله
اندنصکره عزم کار بونی خودکسه قیلمز زیرا قیامت کونی کار کونی دکلدر بلکه
ناس اول کونده سکران اوله‌لر واکثری مست ومدهوش قاله‌لر کما قال الله تعالی
(وتری الناس سکاری وماهم بسکاری) پس قضای الهی روز رستخیز کبیدر
چونکم ظهور ایلیه کاره عزم ایلمك باطل اولور ﴿ مثنوی ﴾ کربه‌در انبانم
اندر دست عشق * یکدمی بالاو یکدم پست عشق * اوهمی کرد اندم بر کرد سر
نه بزیر آرام دارم نی زبر) مثلا عشق النده طغرجق ایچره کربه‌یم بردم عشقك
بالاسنده‌یم وبردم پست عشقم او بنی باشی اطرافنه طولندرر نه آلتده آرام طوترم
نه اوستده بو بیتلر عاشقك حالنی تمثیل وتصویر ایلمك طریقی اوزره دینلمش وعشق
برقوی مرده وعاشق طغرجق ایچره اولان کربه‌یه تشبیه قیلنمشدر نته کم حضرت
بلال کندی حالنی تمثیل ایدوب بیوررلر بن عشق النده فی المثل برقوی مردك
النده طغرجق ایچره اولان کربهٔ ضعیف کبی‌یم بردم عشقك بالاسنده‌یم وبردم دخی
پستنده‌یم اول عشق بنی باشنك اطرافنه دوندرر نته کم برقوی کمسه انبان ایچره
اولان کربه‌یی باشنك اطرافنه دوندرر بن ضعیف انبان ایچره اولان کربهٔ نحیف
کبی نه بالاده آرام طوته‌رم ونه پستده ونه اعلاده قرار ایدرم نه اسفلیده نته کم کربهٔ
بیچاره انبان ایچره بی قرار وآواره اولوب اعلاده واسفلده آرام طوتمز و بالاو پستده
قرار ایتمز ﴿ مثنوی ﴾ عاشقان درسیل تند افتاده اند * برقضای عشق دل
بنهاده اند * همچوسنك آسیا اندر مدار * روز وشب کردان ونالان بی قرار *
کردش برجوی جویان شاهدست * تانه کوید کس که آن جورا کداست)
عاشقلر فی المثل سیل تنده دوشمشلردر عشقك قضا وحکمی اوزره کوکل قومشلردر
یعنی عشق برسیل تند کبیدر عاشقلر اول قوی وتند اولان سیله دوشن وانك مقتضاسنه

وحکمنه کوکل قویان کمسنه کبیدر پس عاشقلر عشقك قضاسنه کوکل قومشلر
ورضاویرمشلردر بونلر مدارده اولان دکرمن طاشی کبی کیجه وکوندز بی قرار
دونیجی ونالان قیلیجیدر اول سنك آسیانك کردشی جوی جولر اوزره شاهددر
تاکمسه دیمه‌یه که اول جورا کدر جوی جو یان جوی جونك جمعیدر جوی جو
وصف ترکیبیدر جوی دیلیجی وارمق طلب ایدیجی معناسنه اصلنده جوینده
جوی ایدی ترکیب اولنوب جوی جو اولدی وجمعی جوی جویان کلدی یعنی
سنك آسیانك دور وحرکتی ارمق طالبی اولنلره وانك نه فعلده اولدیغنی بیلمك
دیلینلره دلیل وشاهددر تاکم جوینده کان جو دیمه‌یه‌لر که اول ارمق راکدر
وثابتدر کذلك عاشقك وجودنك کردش وحرکتی جوی عشق طالب اولنلره شاهد
وشان عشق بیلمك استینلره دلیلدر تاجوینده کان جوی عشق اولنلر دیمه‌یه‌لر که
جوی عشق ومحبت برقراراوزره راکد وثابتدر بلکه عاشقك وجودنده اولان
دور وحرکتی کوردکلرنده بیله‌لر که عشق نوبنو جاری اولمقده وعاشقك وجودنده
کونا کون تصرف قیلمقده در ﴿ مثنوی ﴾ کرنمی بینی توجورا در کمین *
کردش دولاب بیرونی ببین) اکرسن کیزنده اولان جویی کورمیه‌سن بیرونده اولان
دولابك کردشنی کور یعنی اکرسن کمینده اولان جوی عشق وشوقی کورمز ایسك
بیرونه منسوب اولان چرخك کردشنی کور وآنك همیشه دور وحرکت ایلدیکنه
نظر ایرکور ﴿ مثنوی ﴾ چون قراری نیست کردون را ازو * ای دل اختر
وار آرامی مجو) چونکم کردونك اول جوی عشقدن برقراری یوقدر ای دل
اختر کبی هم سن برآرام استمه یعنی بو افلاك تسعه‌نك عشق وشوقندن اوتری برآن
قراری یوقدر همیشه بونلر عشق وشوقیله دولاب کبی دونمکده ودور وحرکت
قیلمقده‌درلر ای کوکل هم سن اختر کبی اولوب برآرام استمه بلکه سن دخی فلك
دوار واختر نوار کبی برآن و برساعت قرار ایتمیوب حرکت شوقیه ایله دور وحرکت
ایله دیمك اولور اتفاق حکما بونك اوزرنه‌درکه افلاکك حرکاتی حرکات شوقیه‌درکه
هر برفلکك وجودنده مدبر اولان عقل مافوقنده اولان فلکك نفسنه وعقلنه
عاشقدر وحقیقتده بوجمله‌سی حضرت حقه عاشقدر پس بونلرك دور وحرکاتی
فی الحقیقه حرکات شوقیه اولور و بونلر عشق وشوقیله دونوب همیشه بویله
دور وحرکت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ کرزنی درشاخ دستی کی هلد * هرکجا پیوند
سازی بکسلد) اکر فرضی برشاخه ال اوره‌سن عشق سنی چفن قورهرقنده
پیوند دوزه‌سن قیرار وقطع ایلر یعنی ای عاشق فرضا اکرسن عشقدن خلاص
اولمق ایچون شاخلردن برشاخه تمسك ایدوب الکله آنی محکم طوتسك عشق
سنی چفن قورهرنیه اتصال ایلیه‌سن وپیوند دوزه‌سن لابدآنی قطع ایلر وسنی

همان کندی زبونی ومغلوبی قیلور ﴿ مثنوی ﴾ کرمی بینی توتدویر قدر * در عناصر جوشش و کردش نکر * زانکه کردشهای آن خاشاك و کف * باشد از غلیان بحر باشرف * بادسر کردان ببین اندر خروش * پیش امرش موج دریا بین بجوش) اکرسن قدرك تدویرنی کورمز ایسهك عناصرده اولان جوشش وکردشه نظر ایله زیرا اول خاشاك وکفك کردشلری باشرف اولان بحرك غلیانندن اولور بادی سرکردان خروشده کور انك امری قتنده موج دریایی جوشده کور خاشاکدن مراد خاك وکفدن مراد نار اولور و بو بیتلرده عناصر اربعه ذکر اولنمش اولور و بحر باشرفدن مراد عشق الهی اولور وقدر وقضای الهینك صورت تفصیلیه سی اولور وقدر محبت ذاتیه نك مظاهر محبت ازلی اولان اشیا اوزره اجمالا وتفصیلا حکمندن وتأثیرندن عبارت اولور و بو افلاك تسعه ده اولان دور وحرکت تقدیر الهینك تدویری ایله اولور اکرسن قضا وقدرك بو افلاکی دوندرمه سنی کورمیه سن و بونك دور وحرکتنك تقدیر الهیدن اولدیغنی بیلکه قادر اولمیه سن بو عالم سفلیده عناصر اربعه نك وجودنده اولان کردشه وجوششه نظر ایله زیرا که اول خاشاك مثابه سنده اولان خاکك کردشلری یعنی تبدیل وتحویل اولملری وکوناکون معادن ونباتاتی اخراج قیلملری وکذلك کف مثابه سنده اولان نارك وحرارتك کردشلری باشرف اولان بحر محبت ازلیه نك جوشش وغلیانندن اولور و بونلرك وجودی وظهوری فاحببت ان اعرف قولنك مداولی اولان محبت ذاتیه دن وجود وظهور ده کاور بادسرکردانکه عناصر اربعه دن بریدر انی دخی بحر محبتك هواسیله خروشده کور اول بحر باشرفك امری اوکنده عناصر اربعه دن بری دخی که موج دریادر جوشده کور الحاصل عناصر اربعه نك هر بریسی دریای محبت ذاتیه نك خس وخاشاکی کیدر دریا اوزره اولان کف وخاشاکك دور وحرکتی دریادن اولدیغی کبی بو عناصر اربعه نك دخی جوش وخروشی ودور وجنبشی بحر محبت ذاتیه دندرکه سرفاحببت بونلری بویله جوش وخروشه کتورر ﴿ مثنوی ﴾ آفتاب وماه دوکاو خراس * کرد میکردند ومیدارند پاس) آفتاب وماهتاب ایکی خراس کاو بدر اطرافی دولانورلر وحفظ طوترلر خراس اسب واستر وبقر وخر دوندردکی دکرمندیرلر اصلنده خرآسیاب ایدی ابتدا آنی خر دوندردیکیچون صکره تخفیف اولنوب خراس دینلدی وحیوان دوندردیکی دکرمنه اطلاق اولندی بو بیتده آفتاب وماهتاب ایکی دکرمن کاونه وفلك دخی خراسه تشبیه قیلندی وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که بو آفتاب وماهتاب ایکی دکرمن کاوی کبیدر اطرافی دولانورلر ونورانیتلریله حفظ وحمایت ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ اختران هم خانه خانه میدوند * مرکب هر سعد ونحسی میشوند) اخترلر هم خانه خانه یلرلر هر سعد ونحسك مرکبی اولورلر یعنی اختران کردون هم بر برجدن برآخر برجه

کیدرلر باذن الله هر برسعد ونحسك مرکبی ومظهری اولورلر وکاه نحوستی وکاه سعادتی تقدیر الهی ایله اظهار قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ اختران چرخ کر دورند هی * وین حواست کاهلند وسست پی * اختران چشم وکوش وهوش ما * شب کجا اند و بیداری کجا * کاه در سعد وصال ودلخوشی * کاه در نحسی فراق وبیهشی) اختران چرخ اکرچه هی کشی دوردرلر بو سنك حواسك کاهلار وسست پیلردر که انلرك نحوست وسعادتنی ودور وحرکتنی بیلمکه قادر اولهمز بو معنی دور دالك ضمیله بعید معناسنه اولدیغی ومصرع ثانی استفهام اولمدیغی اوزره در اما بوندن اولی اولان معنی اولدرکه دور دالك فتحه سیله اوقنوب دائر معناسنه اوله ومصرع ثانی یه استفهام انکاری معناسی ویریلوب بو تقدیر اوزره معنی بویله دیمك اولور که هی کشی آکاه اول بو چرخ کردونك اخترلری روز وشب اکر بر برجدن دائرلر ایسه و بو سنك حسلرك هم کاهلار وسست پیلرمیدر بو سنك حواس خمسهٔ ظاهرك وحواس خمسهٔ باطنك هم روز وشب اختران کردون کبی دور ایدیجیلر و بر مرتبه دن بر مرتبه یه سیر ایدیجیلردر بزم هوشمز وکوشمز وچشممز اخترلری کور کیجه قنده درلر و بیدار اولدقده قنده درلر یعنی بو حواس خمسهٔ ظاهره دن هر بریسی کیجه اولوب خوابه واردقده کندی خانه لرندن کیدرلر وعالم خیالی سیر ایدرلر وکوندز اولوب بیدار اولدقده ینه هر بریسی کندی خانه لرینه کیدرلر وهر بریسی اختر کبی بو کونه دور وحرکت قیلورلر کاه اولورکه وصال دل وخوشلق وقتنده سعدنده کاه اولورکه فراق و بی هشلك نحسنده اولور یعنی اختران کردون کاهی نحوستده وکاهی سعادتده اولدقلری کبی حسلری دخی کاهی نحوستده وکاهی سعادتده اولورلر هرکاه که دل خوشلقده وکندیلره ملایم ولذیذ کلان حالتلرده اوله لر انلره نسبت سعادتده اولمق کبیدر وهر بار که بر حس کندییه ملایم ونافع اولان حالتدن بعید وجدا اوله و یا بیهوشلقده قاله انلره نسبت بو حالتلر نحوست کبی اولور پس بو حواس ظاهره وحواس باطنه هم بو اعتبار اوزره کاه وصال دلخوشلق سعدنده اولمقدن وکاهی فراق و بیهوشلق نحوستنه کرفتار کلمکدن خالی اولمزلر پس انفس دخی آفاقه مطابق کلدی وآفاقك احوالی نیجه مختلف ایسه انفسك دخی احوالی انك کبی مختلف اولدی ﴿ مثنوی ﴾ ماه کردون چون درین کردید نست * کاه تاریك وزمانی روشنست * که بهار وصیف همچون شهد وشیر * که سیاست کاه برف وزمهریر) ماه کردون چونکم بو دونمکده درکاه تاریك و بر زمان روشندر یعنی ماه کردون دخی بزم حسلریمز کبی مختلف الاحوال اولمقدن وکاهی نقصان وکاهی کمال بولمقدن خالی دکلدر کور که کاهی منخسف اولوب تاریك وظلمانی

اولور وكاهى انجلاور وشعشانق بولوب عالمى منور قيلور وكاهى ذاتنه نقصان كلوب حين محاقده نحيف وزار اولوب هلال اولور وكاهى كتدكجه زياده اولوب بدر كامل اولور پس تبدل وتغيردن بردم خالى اولمز كذلك بو عالم هم فصول اربعه دن خالى دكلدر كوركه كاهى بهار وكاهى صيفدر شهد وشير كبى كه اوج آى دخى فصل بهار واوج آى دخى فصل صيف شهد ايله شير كبى احلى والذدر واوج آى دخى فصل خريفدر كه مرك وتب كبيدر واوج آى دخى فصل شتادر كه برف وزمهريرك سياستكاهيدر كه برودت هوا وبرف ويخ وشدت شتا حيوانه ونباته سياستكاه كبيدر ﴿ مثنوى ﴾ چونكه كليات پيش اوچه كوست * سخره وسجده كن چوكان اوست * توكه يك جزوى دلا زين صدهزار * چون نباشى پيش حكمش بى قرار) چونكم كليات اول خدانك حكمى اوكنده طوب كبيدر زبون وسجده كن چوكان اودراى كوكل سنكه بو صدهزاردن برجزوسن سن انك حكمى اوكنده نيجه بى قرار اولميه سن يعنى چونكم بو افلاك تسعه وعناصر اربعه وموالید ثلاثه بالكليه اول خدانك حكمى اوكنده كوى كبيدر وانك چوكان امرنه وقضاسنه بو جمله سى سجده ايدیجى ومغلوب وزبون اولجيدر اى كوكل بو صدهزار اولان موجوداتدن ونيجه يوز بيك اولان مخلوقاتدن سنكه برجزوسن انك حكمى اوكنده نه حالله بى قرار اولميه سن ونه كيفيتله تبدل وتغيرده واختلاف احوالده قالميه سن چونكم كليات بويله مختلف الاحوال اولیجق سنك كبى جزؤينك اختلافده وتبدل وتغيرده اولمسى خود بطريق الاولى اولور چونكم قضيه بويله در پس سكا لازم كلوركه هر وجهله كنديكى انك قضاسنه تسليم ايله واول نيجه مراد ايلرسه انك مرادنى اختيار ايله ﴿ مثنوى ﴾ چون ستورى باش درحكم امير * كه در آخر حبس وكاهى درمسير * چونكه در ميخت ببندد بسته باش * چونكه بكشايد برو برجسته باش) اى دل اول امير حقيقينك حكمى اوكنده برستور كبى اول كاه آخورده حبس وكاه مسيرده اول چونكم سنى ميخه بغليه بسته اول چونكم چوزه يورى برجسته اول ستور بينكه ديرلر يعنى اسب واستردن واشتردن وخردن هرنه كم بينكه صالح اوله اكا ستور ديرلر وخلاصهٔ كلام ونتيجهٔ مرام بويله ديمك اولوركه اى كوكل اول امير حقيقينك حكمى اوكنده بربنك كبى اول مركب كاهى آخورده بغلو وكاهى سير وحركتده اولديغى كبى سن هم اول پادشاهك حكميله كاهى دنيا آخورنده قيود دنيويه وجسمانيه ايله بسته ومقيد اول وكاهى بى قيد وآزاده اولوب روحانيت مسيره لرنده سير وحركت قيل چونكم سنى اول امير بى نظير ميخ طبيعته باغليه وياخود برشيئه قلبكى تعليق ايدوب حبل محبتله سنى مقيد ايليه بسته ومقيد اول وقضايه رضا ويروب كنديكى انك حكمنه تسليم قيل چونكم علاقه بى

قطع ايليه وسنك باغلركى حل ايدوب سنى آزاده قيله صحرا مقده اول وآزاده لك شكرنى قيل وهميشه اكا حامد وشاكر اول ﴿ مثنوى ﴾ آفتاب اندر فلك كزميجهد * در سيه رويى كسوفش مى دهد * از ذنب پرهيز كن هين هوشدار * تا نكردى تو سيه روديك وار) آفتاب فلكده اكرى صحرار سياه رو يلكده اكا اكرى صحرامسى وياخود الله تعالى كسوف ويردنبدن پرهيز ايله آگاه اول حقل طوت تاكم سن چولمك كبى سياه روى اولميه سن يعنى چونكم خداى تعالى حضرتلرى سنى قيوددن آزاد ايليه صحرا ايجى اول لكن راستلك ودرستلك طريقى اوزره اكرى صحرا امقدن حذر ايله كوركه آفتاب فلك اوزره طريق مستقيمدن عدول ايدوب اكرى صحرار فى الحال اول اكرى صحرامق اكا سياه رو يلكده كسوف ويرر ياخود اول اكرى كتديكيچون خداى تعالى انك نورنى كيدروب سياه روى اولمق مرتبه سنه ايركورر جلدى اولك اولنه قريب * بدز كستاخى كسوف آفتاب * شد عزازيلى زجرأت رد باب * بيوردقلرى بيت شريف دخى بو مضمونى مؤيد اولور وبورايه مناسب اولان برقاچ سوز بو بيتك شرحنده مرور ايتمشدر وعقدهٔ ذنبك تحقيق هم جلد اولك آخرنه قريب اولان * چون ذنب شعشاع بدرى را خسوف * بيتك شرحنده كذر قلنمشدر انده طلب اولنه وبونده ذنبدن مراد كناهدر يعنى اى خورشيد عالم كبى اولان آدمى ذنب وخطادن پرهيز ايله آگاه اول عقلك باشكه طوت تاكم سن دود كناهدن چولمك كبى روسياه اولميه سن زيرا هر باركه بنده بر كناه ايشلسه انك قلبنده برسياه نكته پيدا اولور اكر تائب اولميوب اول كناه اوزره مصر اولورسه انك قلبنك ظلمت وسوادى زياده اولوب انك قلبنى ظلمت وسواد احاطه قيلور كما قال عليه السلام كلما اذنب العبد ذنبا حصلت فى قلبه نكتة سوداء ان تاب واستغفر صقلت وان زاد زادت حتى تعلو قلبه فذلكم الران الذى ذكره الله تعالى كلا بل ران على قلوبهم ما كانوا يكسبون) ﴿ مثنوى ﴾ ابر راهم تازيانه آتشين * مى زنندش كانچنان رونى چنين * بر فلان وادى بباران سو ببار * كوشمالش ميدهد كه كوش دار) ابر ايچون هم آتشين تازيانه اوررلر اكا بويله ديوكه انجلاين كيت بويله دكل فلان وادى يه ياغدر بو جانبه ياغدرمه اكا كوشمال ويررلر بويله ديوكه قولاق طوت يعنى رعد نامنده اولان ملكلر سحابه آتشين اولان تازيانهٔ برقى اوررلر وشو جانبه كيت سن استديكك جانبه كيتمه ديوانى مراد الله هرنه جانبه اولورسه سائق اولورلر فلان وادى يه ياغدر بو جانبه ياغدرمه ديو اكا كوشمال ويررلر وبزه قولاق طوت وسوزمزى قبول ايت ديو تأديب وتهديد قيلورلر نته كم حديث شريف بو معنايى مؤيد اولور وبو مضمونه شهادت ايدر قال صلى الله عليه وسلم (ملك من ملائكة الله مؤكل بالسحاب معه مخاريق من نار يسوق بها السحاب حيث شاء الله) رواه الترمذى عن ابن عباس

مثنوی عقل تو از آفتابی بیش نیست * اندران فکری که نهی آمد مه‌ایست
* کژمنه ای عقل تو هم گام خویش * تانیاید آن کسوف او بپیش) ای سالك
سنك عقلك بر آفتابدن زیاده دكلدر شول بر فكرده كه نهی كلدی طورمه ای
عقل سن هم قدمی اكری قومه تاكم انك اول كسوفی اوككه كلیه بعض نسخه‌ده
بو مصرع بویله واقع اولمشدر (تانیاید آن خسوف رو بپیش) بو تقدیر اوزره
معنی تاكم اول یوز خسوفی سنك اوككه كلیه دیمك اولور یعنی ای سالك سنك عقلك
خورشید انوردن زیاده دكلدر كور كه اول كندی طریقندن بر مقدار منحرف اولمغله
اكا كسوف واقع اولدی سن هم كندی امر اولندیغك طریقدن تجاوز قیلمه وشول
بر فكرده كه حق تعالینك نهیی واقع اولدی اول فكرده طورمه یعنی هر نه فكری
نهی ایتدیسه اول فكر واندیشه اوزره مصر اولمه وتوقف قیلمه ای عقل سن دخی
هم كندی قدمكی اكری قومه وامر اولندیغك طریقدن تجاوز قیلمه تاكم اول
آفتابك كسوفی سنك اوككه كلیه وسن هم اكری كندیكك ایچون نورك زائل اولمیه
وخدای تعالی سنی اول اكرولك سببیله مؤاخذه قیلمیه مثنوی چون كنه
كمتر بودنیم آفتاب * منكسف بینی ونیمی نورتاب * كه بقدر جرم میكیرم ترا * این
بود تقدیر در داد و جزا) چونكم كناه كمتر اوله آفتابك نیمی منكسف كوررسن ونیمی دخی
دخی نورانی كوررسن یعنی چونكم بو آفتاب صوریك كندی طریقندن منحرف
اولمسی وخطا قیلمسی كمتر اوله انك نصفنی منكسف ونصفنی دخی نورانی كوررسن
كذلك وجود انسانیده عقل دخی آفتاب كبیدر چون امر اولندیغی طریقدن
بالكلیه تجاوز قیله تمام منكسف اولوب نوری قالمز اما انك خطاسی اكر كمتر اوله
وطریقندن بر مقدار تجاوز قیله انك تجاوز ایتدیكی خطاسی اوله كتدیكی قدر ذاتنی
منكسف وظلمانی و بر مقدارنی دخی منجلی ونورانی كوررسن كأنه حضرت حق
طرفندن بویله دیمك اولور كه ای عاقل بن سنی جرمك قدر طوترم و كناهك قدر
اخذ ایدرم داد و جزاده تقدیر بو اولور وعدل بونی اقتضا قیلور اكر عفو ومغفرت
اولمز ایسه سیئه‌یه (وجزاء سیئة سیئة مثلها) حسبنجه سیئه مقداری جزا ویریلور
مثنوی خواه نیك وخواه بدفاش وستیر * بر همه اشیاست سمیع وبصیر) اسنه نیك
اسنه بدفاش ومستور هر نه ایسه دوكلی اشیا اوزره سمیع وبصیرز حق تعالینك
بلا حاجة سمیع و بصیر اولمسنك تحقیق دردنجی جلدك اولنه قریب غرض از سمیع
و بصیر كفتن سر خنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه یعنی جناب حق جل شانه
بنده‌لرینه بیورر ای بنده اكر نیك اولسون واكر بد اولسون مستور وآشكارا
نقدر شیء اولورسه اولسون دوكلی اشیا اوزره سمیع وبصیرزد وكلیسنك احوالنی
كورورز وهر كسك اقوالنی اشیدرز وانلرك فعلنه وقولنه كوره جزا ویررز دیمك

اولور مثنوی زین گذر کن ای پدر نوروز شد * خلق از خلاق خوش
بدفوز شد) بو سوزدن ای پدر كذر ایله نوروز اولدی خلق خلاقدن خوش بدفوز
اولدی بعض نسخه‌ده خلاق خود واقع اولمشدر بدفوز بهره‌مند وخوش حال
معناسنه‌ده كلور بد فوز آغزك چوره‌سنه دخی دینور خوش بدفوز شد بو تقدیرجه
خوش دهان اولدی دیمك اولور وخلاق كسر ایله اوقنوب قطعله اوقنور
اما قطعله اوقنیوب اضافتله اوقنورسه بدفوز بهره‌مند وخوش حال معناسنه اولمق
اولی اولور تقدیر كلام بویله دیمك اولور كه ای پدر بو كونه سوزدن و كهنه اولان
روزدن كذر ایله زیرا نوروز اولدی و یكی حالات ظهوره كلدی خلق كندی
خلاقندن خوش دهان اولدی ولذت بولدی یاخود معنی خلق كندی خلاقندن
خوش حال اولدی و بهره ونصیب بولدی دیمك اولور مثنوی باز آمد آب
جان در جوی ما * باز آمد شاه ما در كوی ما * می خرامد بخت ودامن می كشد * نوبت
توبه شكستن میزند * توبه را بارد كر سیلاب برد * فرصت آمد پاسبان را خواب برد)
آب جان بزم جویمزه كیرو كلدی بزم شاهمز بزم كویمزه كیرو كلدی بخت صالنور
ودامن چكر توبه صیجیلق نوبتنی چالار توبه‌یی كیرو سیلاب الندی فرصت كلدی
پاسبانی خواب الندی یعنی آب حیات معنوی كیرو بزم جوی وجودمزه كلدی و بزی
احیا قیلدی بزم شاهمز بزم كوی درونمزه لطف واحسانیله كلدی وحسن جمالیله
تجلی قیلدی بو حینده بخت ودولت خرامان اولور ودامن چكوب تفخر وناز قیلور
توبه صیقلغك نوبتی كالور وعاشق اولان بویله موسمده توبه‌یی شكسته
قیلور توبه‌یی تكرار سیلاب عشق ومحبت قاپدی فرصت كلدی پاسبانی خواب
حیرت قاپدی وعقل پاسبانی وله وحیرتله نائم اولوب توبه‌یی سیلاب محبت كوتردی
كندی مثنوی هر خماری مست كشت و باده خورد * رخت را امشب كرو
خواهیم كرد * زان شراب لعل جان جان فزا * لعل اندر لعل اندر لعل ما)
هر خماره منسوب اولان كمسه باده ایچدی ومست اولدی رختی بو كیجه رهین ایتمك
استرز جان فزا اولان جانك اول شراب لعلندن بزم لعلمز ایچره لعل ایچره لعل وار در خماریده
اولان یا نسبت ایچوندر ومصرع اول هر خماری باده خورد ومست كشت تقدیرنده‌در
خماریدن مراد خمر محبتله مخمور اولان عاشقلردر ورختدن مراد وجود مجازی ولوازم
جسمانیدر شراب لعلدن مراد محبت الهیدر كه شاربان می محبت اولنلری مست
ومستغرق ایلمجیدر آخر كه لعل مایه مضافدر اندن لب مراد اولور وتقدیر كلام
وتوضیح مرام بویله دیمك اولور كه هر نقدر شراب محبت حق نوش ایلیین مخمور
وار ایسه باده محبتی ایچدی ومست اولوب كندیدن كچدی بو كیجه بزای طالب
شراب محبت الهی اولان كمسه رخت وجود مزی ومتاع باد و بود مزی اول

شراب الهیدن اوتری رهن ایتمك استرز تا كم وجودمزی بو دنیا كیجه سنده اول شراب الهیدن اوتری رهن قو یاوزوانك مقابله سنده شراب محبتی آلوب ایچه وز مست اولوب كندیمزدن كچه وز اكر سندخی بزم كبی بو شراب الهیدن ایچمك ومست اولوب كند كدن كچمك استرایسك كل بروشب دنیاده رخت وجودكی ومتاع بادو بودكی بو خمر الهیدن اوتری رهن ایله تا اندن بزم كبی سندخی نوش ایده سن وكندیكی فراموش ایدوب بیخودلر یولنه كیده سن اول جان زیاده ایدیجی جانك لعل كبی اولان شرابندن واول جانه حیات و برن محبت الهینك می نابندن بزم لبمزده قات قات لعل واردر یعنی دهانمزده قات قات جوهر معنوی واضعاف مضاعف اذواق روحانی واردر لاینقطع بز اول شراب محبتی نوش ایدیجی وكندیمزی فراموش ایدوب بی وجود اولنلر یولنه كیدیجی یز

﴾ مثنوی ﴿ بازخرم كشت مجلس دلفروز * خیز دفع چشم بد اسپند سوز * نعرهٔ مستان خوش می آیدم * تا ابد جانا چنین می بایدم)

كرو مجلس خرم اولدی دلفروز قالق چشم بدی دفع ایچون اسپند یاق مستلرك نعره سی بكا خوش ولطیف كلور تا ابد ای جان بو نجاین كركدر یعنی مجلس روحانی كیرو كوكل شعله لندریجی خرم اولدی ورونق ولطافت بولدی قالق اعدا وحسادك سوء نظرلرینك شوملغنی دفعدن اوتری اوزرلك یاقكه بو چشملرك یرامز نظرلرینی دفع ایلمكدن اوتری اوزرلك مجرباتدندر بكا مست شراب عشق اولنلرك نعره سی خوش كلور ومستانه های وهوی قیلرلری درونمه ذوق وصفالر و یرر تا ابدی ای جان بكا بویله كركدر كه مجلس روحانی همیشه خرم ودلفروز اوله مست شراب الهی اولان عاشقلر مستانه نعره لر اوره و بی اختیار های وهولر قیله وحضرت بلال رضی الله عنه كبی احد احد دیمك یاخود الله الله دیمك و یاخود الله هو دیمك و یاخود هو هو دیمك والحاصل محبوب حقیقینك نام شریفنی بلا تصنع ولاریاء ذكر ایلمك انلرك دهانندن مستانه وار صدور ایلیه چونكم حضرت مولانا قدس سره الاعلی كندیلرك وجد وحالتنی ومجلسلرینه حاضر اولان عشاق الهینك دخی ذوق ومحبتنی حضرت بلال رضی الله عنهك احوالنی تعبیر وتقریر ایلمك مناسبتیله ذكر ایلدیلر وانك قصه سی ضمننده وكندیلرك وجد وحالنی وعاشقلرك دخی ذوق بالنی بیان بیوردیلر كیرو حضرت بلال رضی الله عنهك حالنی بیان ایلمكه شروع ایدوب بیورر

﴾ مثنوی ﴿ تن هلالی با بلالی یار شد * زخم خار اورا كل وكلزار شد * كرز زخم خارش غربال شد * جان جسمم كلشن اقبال شد)

اشته بر هلال بر بلال ایله یار اولدی زخم خار اكا كل وكلزار اولدی بنم جسم جانم كلشن اقبال اولدی بعض نسخه ده جانله جسم مابیننده واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی لكن بنم جسمم وجانم كلشن اقبال اولدی دیمك اولور هلالدن مراد

بونده نحافت جسمدر اكرچه هلال بر بنده نك اسمیدر كه حضرت بلال رضی الله عنهك قصه سنك عقبنده انك قصه سی كلسه كركدر بو محلده مراد هلالدن اول بنده اولمق مناسبتدن زیاده دوردر تقدیر كلام بودر كه اشته هلال كبی بر ضعیف ونحیف جسم بلال حبشی حضرتلری ایله یار اولدی زخم خار اول بلال رضی الله عنهك هلال كبی اولان مبارك جسمنه زیاده شوقدن كل وكلزار اولدی اكر اول عاشق صادقك تن مباركی زخم خاردن غربیل كبی دلك دلك اولدی لكن انك لسان حالی بنم جسم وجانم كلشن اقبال اولدی دیردی بو مصرع حضرت بلال رضی الله عنه طرفندن دینلمش وترجمانیت طریقیله آنك لساندن تعبیر قیلنمشدر

﴾ مثنوی ﴿ تن بپیش زخم خاران جهود * جان من مست وخراب آن ودود * بوی جانی سوی جانم میرسد * بوی یار مهربانم میرسد)

تن اول جهودك خارنك زخمی اوكنده در و بنم جانم اول ودودك مست وخرابیدر جانه منسوب اولان رایحه بنم جانم جانبنه ایریشور بكا یار مهربانك رایحه سی ایریشور یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلری بویله دیردی اكرچه تن اول جهودك خارنك زخمی اوكنده در لكن بنم جانم اول محبوبك مست وخرابیدر بر جان رایحه سی بنم جانم طرفنه كلور و بنی مست وخراب قیلور مهربان اولان یارك رایحه سی بكا ایریشور و بنی مست ومدهوش ایلر

﴾ مثنوی ﴿ از سوی معراج آمد مصطفی * بر بلالش حبذا لی حبذا * چونكه صدیق از بلال دم درست * این شنید از توبهٔ او دست شست)

حضرت مصطفی علیه السلام معراج جانبندن كلدی انك بلال رضی الله عنه اوزره حبذا لی حبذا دیمسی اولدی یعنی چونكم حضرت مصطفی علیه الصلوة والسلام معراج جانبندن كلدی كندی بلالنه یا بلال حبذا بنم ایچون كه سنك كبی بر مقبول الهی بنم امتمدن اولدی بیوردی نته كم صحیحینده واقع اولمشدر كه حضرت نبی صلی الله علیه وسلم معراجدن كلدكدنصكره حضرت بلال رضی الله عنهه دیدی (یا بلال حدثنی بارجی عمل عملته فی الاسلام فانی سمعت دق نعلیك بین یدی فی الجنة) حشو نعلیك دخی روایتدر ودخی بعض روایت اوزره اول حینده حضرت نبی علیه السلام حبذا لی حبذا بیورمشدر بو حدیث آخری وشرحی اوچنجی دفترده مرور ایتمشدر حضرت بلال رضی الله عنه حكایه سنده حاصل كلام چونكم صدیق رضی الله عنه حضرتلری دم درست اولان بلال رضی الله عنهدن یعنی نیتی راست ودرست اولان بلال رضی الله عنهدن بونی اشتدی انك توبه سندن ال یودی یعنی بوقدر سپارش ووصیتدنصكره چونكم آنك احد احد دیمسنی ینه كوش ایتدی انك توبه ایلمسندن ال یویوب فراغت ایتدی

باز کردانیدن صدیق رضی الله عنه واقعه وامتحان بلال رضی الله
عنه راوظلم جهودانرا بروی واحد احد کفتن او وافزون شدن کینهٔ
جهودان وقصه کردن آن قضیه پیش مصطفی علیه الصلوة والسلام
ومشورت درخریدن او از جهودان

بو سرخ شریف صدیق رضی الله عنه حضرتلری بلال حضرتلرینک واقعه سنی وامتحان وابتلاسنی واول بلال رضی الله عنهک اوزرینه جهودلرک ظلمنی واول بلالک احد احد دیمسنی واول احد احد دیدکجه جهودلرک کینه سنک افزون اولمسنی واول قضیه یی مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم اوکنده قصه ایلمسنک واول بلال حضرتلرنی جهودلردن صاتون المقلقده مشورت قیلمسنک بیاننده در ﴿مثنوی﴾ بعد از آن صدیق پیش مصطفی * کفت حال آن بلال باوفا * کان فلک پیمای میمون بال چست * این زمان درعشق واندر دام تست) اندنصکره صدیق رضی الله عنه حضرتلری مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک حضورنده اول باوفا اولان بلال رضی الله عنهک حالنی سویلدی وانک قصه سنی وماجراسنی بر بر نقل ایلدی بویله دیدیکه یارسول الله اول فلک پیمای وچست وچابک اولان میمون بال یعنی فلکی اولجوجی وقلبی میمون ومسعود اولان چست وچابک بلال رضی الله عنه بوزمان سنک عشقکده وسنک دامکده در یعنی سنک عشقکه دوشمش ودام محبتکه کرفتار اولمشدر ﴿مثنوی﴾ باز سلطانست زآن جغدان برنج * در حدث مدفون شدست آن زفت کنج * جغدها بر بازاستم می کنند * پروبالش بی کناهی می کنند * جرم او اینست کو بازست وبس * غیر خوبی جرم یوسف چیست پس) بلال حضرتلری بازسلطاندر اول جغدلردن رنجده یعنی اول بلال حبشی رضی الله عنه شول سلطان حقیقینک معنوی بازیدر که اول بیقوشلردن رنج والمده در فی المثل زفت اولان کنج وعظیم اولان کنز بارنج حدثده مدفون اولمشدر وخبیث و پلید اولان جهودلر ایچره قالمشدر نته کم هرعصرده مقبولان درکاه الهی اولان اصحاب بال واهل ذوق وحال دخی بلال رضی الله عنه کبی اهل دنیا ایچنده واصحاب نفس وهوا ماببننده حدثده مدفون اولان کنج کبی مدفون اولمشلردر وبونلر ایچره قلان بازلر کبی خسته حال وشکسته بال قالمشلردر جغدلر باز معنوی اولان ولیلره بودنیا ویرانه سنده ستم وجفا ایلرلر انک پروبالنی برکناهسز قوپاررلر یعنی بازسلطانی اولان ولی خدانک پروبالی مثابه سنده اولان جسمنی ویاخود مالنی ویاخود ذوق بالنی قوپاروب انک کناهی یوق ایکن انی کسیر وشکسته ایلرلر انک جرمی بودر که اول بازسلطانی وشهباز روحانیدر یوسفک

پس خوبلقدن غیری جرمی نه در یعنی یوسف علیه السلام حضرتلری بوقدر چاهه اتلدی واسیر اولوب بازارلرده صاتلدی ونیجه مدت زندان ایچره قالدی انک خود اصلا برجرم وکناهی یوق ایدی مکر بونلره سبب انک حسن رویی واطف وخوبی اولدی کذلک هر ولی خدایه کندی عصرنده نیجه جفالر اولمش وانلر نااهل اولان طائفه دن نیجه ستملر کورمشدر انلرک جرم وکناهی اولدیغندن دکلدر بلکه اول بدبختلرک انلره غرض وحسدلری اولدیغندن وبونلرک مقبول وپسندیده اولان احوالی انلره ناپسندیده کلدیکندن اول شوم اولان بوملر بوشهبازلره بوقدر اهانت وجفارواکورمشلردر وبونلره بوقدر ستم وایذایی ایرکورمشلردر ﴿مثنوی﴾ جغد را ویرانه باشد زاد وبود * هستشان بر باز زآن خشم جهود * که چرا می یاد آری زان دیار * یاز قصر وساعدان شهریار) جغدلرک زاد وبودی ویرانه اولور اندن اوتری انلرک باز اوزره خشم جهودی اولدی جغددن مراد بونده اهل دنیا اولور یعنی جغدلر کبی اهل دنیانک طوغمسی وموجود اولمسی ویرانهٔ دنیاده اولور وانلر بودنیا ویرانه سنی کندیلره جنت ودار راحت اتخاذ قیلور اول سببدن بازسلطانی اوزره بونلرک جهودانه خشمی واردر بویله دیوکه نیچون اول دیار حقیقیدن یاد کتوررسن یاخود اول شهیارک ساعدندن وقصرندن ذکر ایلرسن یعنی اهل دنیا ولی خدایه درلر بزسکا انکیچون اهانت وحقارت ایلرزسن بزم منزل ومقاممزده اول دیار حقیقیدن یادایلرسن اول شهریار حقیقینک مقام ومرتبه سنی وساعد ارادت وقدرتنی طورمز سویلرسن بزبه که راضی دکلز ﴿مثنوی﴾ درده جغدان فضولی میکنی * فتنه وتشویش درمی افکنی * مسکن مارا که شد رشک اثیر * تو خرابه خوانی ونام حقیر * شید آوردی که تا جغدان ما * مرترا سازند شاه وپیشوا) ای بازجغدلرک کوینده فضولق ایلرسن یعنی ساکن ویرانهٔ دنیا اولان اهل دنیانک موطن ومسکننده کستاخلق ایدوب سزک منزلکز خراب وویرکز رایدرد بو تشویشلره دوشوررسن بزم مابینمزه فتنه وتشویش براغوررسن وبزی دغدغه وتشویشلره دوشوررسن بزم مسکنمزکه رشک اثیر اولدی یعنی بزم اولریمز ومنزللریمزکه فلک اکا رشک وغبطه قیلدی سن خرابه اوقورسن ونام حقیر ایله اکا نام دنیا دیو سویلرسن شید کتوردک تا بزم جغدلریمز یعنی سن بزم مابینمزه زرق وریا کتوررسن تا بزم جنسمز اولان بوملر وبو ویرانهٔ دنیایی مسکن طوتن شوملر تحقیق سنی شاه وپیشوا دوزه لر وسنی کندیلره مقتدا اتخاذ ایدوب سنک امرکه مطیع ومنقاد اوله لر ﴿مثنوی﴾ وهم سودایی در ایشان می تنی * نام این فردوس ویران میکنی * بر سرت چندان زنیم ای بدصفات * که بکویی ترک شید وترهات) سن سودایی اولان وهمی انلره طوقورسن بوفردوسک نامنی ویران ایلرسن فردوس

انواع اثماری جامع اولان بستانه درلرو برجنتك دخی اسمیدر می تنی تندن لفظندن
اکرچه طوقومق معناسنه درلکن بونده خلط ایلمك معناسی مراد اولور یعنی
جندلر بازسلطانی اولان ولی خدایه دیرلر ای شیادوزراق سودایه منسوب اولان
وهمی انلره القا ایدوب خلط ایلرسن بوساکن اولدیغمز فردوس برینك نامنی ویرانه
ایلرسن و بو که دنیای دنی وجای سفلی دیوسو بلرسن پس یزدخی ای بد صفات
سنك باشكه اولقدر اوروزکه شید وترهاتی ترك ایتمیکی سویلرسن وزرق ومکری
لابدترك ایلرسن نته کم جهودلر حضرت بلال رضی الله عنه‌دن احد احددیمکی
ترك ایله دیواوردیلر واکر سن بویله درسك بزسنی دوکه‌دوکه اولدوررزدیو اوزرینه
طوردیلر نته کم انك حالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ پیش
مشرق چارمیخش میکنند * تن برهنه شاخ خارش می زنند * ازتنش صدجای
خون برمی جهد * او احد میکوید وسرمی نهد * بندهادادم که پنهان دارد ین
* سر بپوشان ازجهودان لعین * عاشقست اوراقیامت آمدست * تادرتوبه روبسته
شدست) حضرت صدیق رضی الله عنه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینه ایتدی یارسول الله جهودلر اول بلالی مشرق اوکنده چار میخ
ایلرلرتنی برهنه اکا شاخ خاراوررلر وآفتابه قرشو آنی عریان ایدوب دیکنلو دکنکله
دوکوب بدن مبارکنی نیجه یردن آزرده ومجروح قیلورلر انك تن مبارکندن یوز
یردن قان صچرار اوابسه انلرا وردفعه احد احددیر وحکم حقه باش قورا کاچوق
پند ونصیحتلر ویردم بویله دیوکه دینی پنهان طوت وسری جهودان لعیندن
ستر ایدوب اخفا ایت اما انك ستر اسرار وضبط کفتاره مجال واختیاری یوقدر
عاشقدر فی الحقیقه اکا قیامت کلشدر حتی توبه قپوسی اکا بغلو اولمشدر نته کم قیامت
صوری کلدکده توبه قپوسی بغلنور وکمسه توبه ایلمکه قادر اولمز وتوبه ایلسه
دخی توبه‌سی قبوله کلمز ﴿ مثنوی ﴾ عاشقی وتوبه یاامکان صبر * این محالی
باشدای جان بس سطبر * توبه کرم وعشق همچون اژدها * توبه وصف خلق
وان وصف خدا) عاشقلق وتوبه یاخود امکان صبرای جان بو زیاده سطبر
برمحال اولور بعض نسخه‌ده یاء بی نقطه واحده ایله یاواقع اولمشدر بوتقدیر اوزره
معنی عاشقلق وامکان صبرایله توبه بوایکیسنك مابینی جمع ایلمك وعاشق اولمغله
تائبلکی وصابرلکی کندویه عادت قیلق بوچوق یوغون وغلیظ برمحالدر زیرا
توبه فی المثل برکوچك قورد جغز وعشق اژدرهادر توبه وصف خلق ووصف
مخلوق حادث وفانی وعشق وصف خالق قدیم و باقیدر پس حادث وفانی اولان
مخلوقك وصفنك قدیم وباقی اولان خالقك وصفی قتنده نه وجودی واردر جنید
قدس سره العزیز حضرتلرینك (اذاقرن المحدث بالقدیم لم یبق له اثر) بیوردقلری

بو معنایه دلالت ایدر پس خورشید محبت طالع وظاهر اولدقده توبه سایه وار زائل
وفانی اولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق زاوصاف خدای بی نیاز * عاشقی برغیر
او باشد مجاز * زانکه اوحسن زراند ودآمدست * ظاهرش نوراندرون دود
آمدست) عشق بی نیاز اولان خدانك اوصافندندر عاشقلق اندن غیری یه
مجازدر زیرا اول غیری حسن زراندود کلمشدر انك ظاهری نور اندرونی دود کلمشدر
عشق افراط محبته دیرلر افراط محبت ایسه بی نیاز اولان خدای تعالینك وصفلرندندر
نته کم حضرت قرآنده برمحلده (قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله)
و برمحلده دخی (یحبهم و یحبونه) بیوردی محبت الهی قدیم وحقیقیدر ومحبت بنده
اکر خدایه اولسون واکر ماسوایه اولسون حادث ومجازیدر زیراکه اول خدادن
غیر منزله‌سنده واقع اولان شیلرك حسنی یالدز کلمش وحسن الهی ایله انلرك
ظاهری مزین اولمشدر آنك ظاهری نور و باطنی دود سیاه کبی کلمشدر بواشیاده
اولان حسن وملاحت حقیقی دکلدر عاریتیدر کما قال ابن الفارض (بیت) وکل
ملیح حسنه من جمالها * معارله بل حسن کل ملیحة ﴿ مثنوی ﴾ چون رودنوروشود
پیداد خان * بفسرد عشق مجازی آن زمان * وارود آن حسن سوی اصل خود *
جسم ماند کنده ورسوا و بد) چونکه نور کیده ودخان پیدا اوله عشق مجازی
اول زمان طوکر اول کند و اصلی طرفنه کیرو کیدر جسم کنده ورسوا و بد قالور
یعنی برمحبوب اولان شیئك وجودنده اولان نورانیت وحسن وجمال کیده ودخان
کبی اولان ظلمت وکثافت ظاهر و پیدا اولور اول زمانده اکا عاشق اولان کمسه‌نك
مجازی اولان عشقی فسرده اولور واول عشقه نقصان وزوال کلور اول حسن
وجمال کندینك اصل ومعدنی طرفنه کیرو کیدر وجسم قوقش ورسوای وقبیح
اولوب قالور ﴿ مثنوی ﴾ نورمه راجع شودهم سوی ماه * وارود عکسش
زدیوار سیاه * پس بماند آب وکل بی آن نکار * کرددان دیوار بی مه دیووار)
مثلا ماهك نوری هم ماه جانبنه راجع اولور اول ماهك عکس وپرتوی دیوار
سیاهدن کیرو کیدر پس آب وکل اول نکارسز قالور اول دیوار بی ماه دیو کبی اولور
کذلك ماه حقیقینك نوری اولان روح هم اول ماه حقیقی جانبنه راجع اولور
دیوار سیاه کبی اولان بدنك عکسی وپرتوی اول اصل طرفنه کیرو کیدر پس بوآب
وکلدن مرکب اولان جسد اول محبوبسز ونقش ومرغوبسز قالور اول دیوار
بدن روح کتدکدنصکره دیو کبی اولور وعاشقه اندن نفرت کلور ﴿ مثنوی ﴾
قلب راکه زرزروی او بجست * بازرفت آن زر بکان خود نشست * پس مس رسوا
بماند دودوش * زوسیه روتر بماند عاشقش) مثلا قلبك که النون آنك یوزندن
صچرادی اول زر کیرو کندی کانه کندی واونوردی یعنی برقلب النونك که

یوزنده اولان التون کتسه کیرو واروب کندو کانـه رجوع ایلر وانده قرار ایدوب
اوتورر پس رسوای اولان باقردود کبی قالور وسیاه رولغی ظهور کلور انك عاشق
اندن سیاه روتر قالور واندن زیاده رسوای اولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق بیناتان
بود بر کان زر * لاجرم هر روز باشد بیشتر * زآنکه کازاد رزری نبود شریك *
مرحبا ای جان زرلاشك فیك) اما بینارك عشق کان زر اوزره اولور کان زردن
مراد جمیع حسن وجمالك ولطف وکمالك اصل ومعدنی اولان مرتبهٔ الوهیت
ومقام حقیقتدر بینا و بصیر اولان اولیانك عشقلری ومحبتلری اصل جمیع جمال
وکمال اولان مقام حقیقتدر لاجرم هر کون انلرك عشـق زیاده اولور وساعت
بساعت انلر عشق ومحبتده ترقی قیلور زیرا که کانه زرلکده شریك یوقدر کذلك
کان جمیع کمال وجمال اولان مقام حقیقته حسنده وجمالده ولطفـده وکمالده اصلا
برشریك ونظیر یوقدر مرحبا ای زرمعدنی سنده شك وشبهه یوقدر یعنی ای کان
کل جمال وکمال سن وسعتله وزیاده لطافتله ظاهر اولدك وعاشقلز یکه رحب وراحت
ویردك اصلا سنك بی نظیر اولدیغکده شك وشبهه یوقدر و بی شریك و بی مثال
اولدیغکه هم حجت و براهین قتی چوقدر ﴿ مثنوی ﴾ هر که قلبی را کند انبار کان *
وارود زر تا بکان لامکان * عاشق ومعشوق مرده زاضطراب * مانده ماهی رفته
زان کرداب آب) هرشول کسـه که برقلب کانه شریك ایلیه زرلامکانده اولان
کانه دك کیرو کیدر عاشـق ومعشـوق اضطرابدن اولمش اکر کردابدن آب کتمش
ماهی قالمش قلبـدن مراد بونده هرملیح وجمیل اولان ممکن الوجود در که انك
صورت ظاهره سی قلب التون کبی حسن وجمالله آراسته اوله پس تقـدیر کلام
بویله دیمك اولور که هرشول کسـه که قلب التون کبی اولان ممکن الوجودك مزخرف
ومزور اولان حسنی وجمالنی کوروب اکا عاشق اولسه وآنی معدن حسن وجمال
اولان محبوب حقیقی یه محبتده شریك قیلسه اول زرحسن وجمال لامکانی اولان
کانه رجوع ایلر پس عاشـق ومعشوق اضطرابلرندن اولور مثـلا برکرد ابدن
آب کیدوب وماهی بیوسـنده قالوب نیجه الم واضطرابله مرده اولدیغی کبی اول
مجازی اولان عاشق ومعشوق هم آب حیات ضدیر و بدندن وآبکیرتندن فناوزواله
بوزطوتد قدنصکره الم واضطرابده اولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق ربانیست
خورشید کمال * امر نور اوست خلقان چون ظلال) عشق ربانی خورشید کمالدر
امر انك نوریدر خلایق ظلال کبیـدر امردن بونده مراد روحدر نته کم حق
تعالی حضرتلری (قل الروح من امر ربی) بیوردی ودخی (الا له الخلق والامر) آیتنده
اولان امر ایله عالم ارواح مراد اولنـدی و بو بیت عشق ربانی وروح انسانی
واجسـام خلایق تفهیم ایلمکدن اوتری تمثیل طریقیله دینلمشدر یعنی مثلا عشق

ربانی خرشید کمالدر روح انك نوری وپرتویدر واجسام خلایق کولکه لر کبیدر پس عشق
ربانی جان جان وحیات حیات جهان کبیدر چونکم مناسبتله عشق حقیقینك
برمقدار شرحن بیان ایلدیلر کیرو مظهر عشق حقیقی اولان بلال حبشی رضی الله
عنه حضرتلرینك قصه سنی بیان وابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینك اسناندن
انك حالنی وماجراسنی تعبیر وتقریر ایلمکه شروع ایدوب بیوردلر ﴿ مثنوی ﴾
مصطفی زین قصه چون خوش برشکفت * رغبت افزون کشت هم اورا بکفت *
مستمع چون یافت همچون مصطفی * هرسر مویش زبانی شد جدا) محمد
مصطفی صلی الله علیه وسلم بوقصه دن چونکم خوش آچلدی یعنی بلال رضی الله
عنه حضرتلرینك قصه سنی ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری اول سلطان
کائناته تعبیر وتقریر ایلدکاری حینده اول حضرت کل کبی بوقصه نك استماعندن کشاده
اولدی واظهار فرح وسرور قیلدی ابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینه بلال رضی الله
عنهك قصه سنی تقریر ایلمکده رغبتی زیاده اولدی هم اول پیغمبر عالی جنابه انك ماجراسنی
علی ماجری بالتمام سویلدی حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم کبی چونکم بر مستمع
بولدی اول ابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینك هرسر مویی بشقه برزبان اولدی
و بلال حبشی رضی الله عنه حضرتلرینك احوالنی وافراط محبتنی بر بر تعبیر و بیان
قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ مصطفی کفتش که اکنون چاره چیست * کفت این بنده
مر اورا مشتریست * هر بها که کوید اورا می خرم * درزیان وحیف ظاهر
ننکرم * کو اسیر الله فی الارض آمدست * سخرهٔ خشم عدو الله شدست)
چونکم مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری ابو بکر الصدیق رضی الله عنه
حضرتلرندن بلال رضی الله عنهك قصه سنی اشتدی اکا ایتدی شمدی بوخصوصده
چاره ندر حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینه دیدی یارسول الله بو بنده تحقیقا اکا مشتریدر هرنقدر بها که اول
جهود سویلر آنی چوق سویلمیوب آنی آلورم زیانه وحیف ظاهره نظر قیلمزم
ومتاع ومالك چوق کتدیکنه باقیوب بهرحال آنی خریدار اولورم زیرا اول
بلال رضی الله عنه ارضده الله تعالینك اسیرو بنده سی کلمشدر اما الله عدوسنك
خشمنك سخره وزبونی اولمشدر پس آنی اول عدو اللهك پنجهٔ غضبندن خلاص
ایلك هروجهله لازم کلمش وواجب اولمشدر دیدی

﴿ وصیت کردن مصطفی علیه السلام صدیق را رضی الله عنه که ﴾
﴿ چون بلال را رضی الله عنه مشتری میشوی هر آینه ایشان ازستیز ﴾
﴿ برخواهند فزود بهای او مراد زین فضیلت شریك خود کن ﴾
﴿ وکیل من باش ونیم بها ازمن بستان ﴾

حضرت مصطفی علیه السلامك ابو بكر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینه
وصیت ایلمسنك بیاننده‌در بویله‌دیو كه یاابابكر چونكم بلال رضی الله عنهه مشتری
اولەسن البته انلر عنادلرندن اول بلال رضی الله عنهك بهاسنی زیاده ایلك استرلر
بنی بوقضیەده كندیكه شریك ایله بنم بوخصوصده وكیلم اول وانك نصف بهاسنی
هرنیجه‌یه آلورسك بندن آل دیدی ❊ مثنوی ❊ مصطفی كفتش كه ای اقبال
جو ❊ اندرین من میشوم انبازتو ❊ تووكیلم باش نیمی بهرمن ❊ مشتری شوقبض
كن ازمن ثمن) مصطفی علیه السلام حضرتلری ابو بكر الصدیق حضرتلرینه
دیدی ای اقبال دیلیجی وای دولت معنوی طلب ایدیجی بوخصوصده بن سنك
شریكك اولورم كه اول بلال رضی الله عنهی سنكله شركت اوزره اول جهوددن
اشترا قیلورمسن بوخصوصده بنم وكیلم اول اول نصف بهاسنی بندن اوتری
و یروب مشتری اول صكره ثمنی بندن ال وقبض ایله ❊ مثنوی ❊ كفت صد
خدمت كنم رفت آن زمان ❊ سوی خانهٔ آن جهود بی امان ❊ كفت باخود
از كف طفلان كهر ❊ بس توان آسان خریدن ای پدر) ابو بكر الصدیق
رضی الله عنه حضرتلری رسول اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدی یوز
خدمت ایلیم بوخصوصده قدرتم یتدیكی قدرسعی قیله‌یم اول زمان اول بی امان
اولان جهودك خانه‌سی طرفنه كندی و بولده كیدركن كندی كندوسنه ایتدی
اطفالك الندن كهری زیاده آسان وجهله المقلق ای پدر ممكن اولور و بی تمیز اولان
اوغلانجقلرك كفندن ادنی بهایله آغر بهالو ذی قیمت در وجوهری خریدار اولمق
عاقله سهل وآسان كلور ❊ مثنوی ❊ عقل وایمانرا ازین طفلان كول ❊
می خرد باملك دنیا دیو غول ❊ انچنان زینت دهدمر داررا ❊ كه خرد زیشان
دوصد كلزاررا ❊ آنچنان مهتاب پیماید بسحر ❊ كزخسان صد كیسه بر باید
بسحر) نته‌كم عقلی وایمانی بوكول اولان دنیا اوغلانجقلرندن غول بیانی كبی
اولان شیطان دنیا ملكیله آلور یعنی دیوغوی دنیای دنی ملكنی اول احمقلره
تزیین ایدوب وانلره بونك متاعنی ترویج قیلوب دنیای دنی ایله انلری الدایوب
عقللرنی وایمانلرنی انلردن آلور جیفه ومردار اولان دنیایه انلرك نظرنده انچاین
زینت ویرر واواقدر بزیوب محبوب ومرغوب اولمق مرتبه‌سنه ایركورر كه انلردن
اول دنیا واسطه‌سیله دوصد كلزار معنوی آلور و بونلری برلعبله مغبون ومحروم
قیلور انچلین سحرله مهتابی اولچر كه خسلردن سحرایله یوز كیسه‌یی قپار یعنی
مشهوردر كه ساحرلر ماهك پرتونی كیجیله بزشكلنه قویوب تاجرلره صاترلر وانلردن
سیم وزرلر آلورلر پس انلر صباح اولدقده اول كرباسدن براثر كورمزلر كذلك
شیطان دخی مهتاب كبی اولان دنیانك زینت باطله‌سنی بو اهل دنیایه سحرومكر

سببیله بیع ایلر وانلره سیم وزر عمرلرنی بكا ویرك و بندن بومتاع فاخری الك دیو
سویلر انلردخی صددل وجانله اول متاع غروری آلورلر واول مكار وسحار بوسحر
ومكرایله اول خسلردن نیجه یوز عمر كیسه‌سنی وایمان واسلام جوهرنی قپار وفوری
اخذایلر ❊ مثنوی ❊ انبیا شان تاجری آموختند ❊ پیش ایشان شمع دین
بفروختند ❊ دیوغول ساحراز سحرونبرد ❊ انبیارا درنظر شان زشت كرد)
انبیای عظام علیهم السلام انلره تاجرلك اوكرتدیلر انلر اوكنده دین شمعنی شعله
اندردیلر یعنی انبیای عظام علیهم السلام بواطفال سیرت اولان اهل دنیایه آخرت
بازركانلغنی اوكرتدیلر و بونلرك اوكنده سراج دینی وشمع یقینی شعله لندروب منور
ایتدیلر ولكن دیوغول ساحر سحردن وجنك وجدلدن انبیای عظام علیهم
السلامی انلرك نظرلرنده چركین ایلدی وانبیانك بونلر حقنده اولان نفع وفائده‌سنی
بونلره ضرر وزیان كوستردی ❊ مثنوی ❊ زشت كرداند بجادوبی عدو ❊
تاطلاق افتدمیان جفت وشو ❊ دیدهاشانرا بسحری دوختند ❊ تاچنین جوهر
بخس بفروختند) اول عدو جادولك سببیله زشت ایلر تاكم جفتله شو یك ماییننده
طلاق واقع اولور یعنی اول عدو اولان شیطانلر سحر ومكرله مقبول ومحبوب اولان
دین وایمانی وشرع انبیایی زشت وقبیح كوسترر حتی ارایله عورت ماییننده هم بعد
وفراق واقع اولور بواهل دنیانك دیدهٔ دللرینی شیاطین سحر ومكرایله انجلین
دكدیلرتاكه بونك كبی ذی قیمت جوهری خسه صاتدیلر یعنی بو اطفال سیرت
اولان اهل دنیا شیاطینك سحریله ومكریله برمرتبه مسحور وممكور اولدیلر تاكم
بونك كبی جوهر ایمانی ودر اسلامی وایقانی كتور وب خس ودنی اولان دنیایه
صاتدیلر وآنی ویروب انی قبض ایتدیلر ❊ مثنوی ❊ این كهر ازهردو عالم
برترست ❊ هین بخر زین طفل جاهل كوخرست ❊ پیش خرخرمهره و كوهر
یكیست ❊ آن اشك رادردر یا شكیست) پس ابو بكر الصدیق رضی الله عنه
حضرتلری كندی كندیلرینه دیدی بوكوهر هرایكی عالمدن برتردر و كوهردن
مراد بونده بلال رضی الله عنه حضرتلریدر وایكی عالمدن برتراولمسی ایكی عالم
انسان كاملك طفیلی اولدیغنه وانسان كامل بوایكی عالمدن مقصود بالذات كلدیكنه
اشارت اولمشدر چونكم حضرت بلال حبشی رضی الله عنه مردملك دیدهٔ عالم
كبی برشریف وعالی جوهردر انك علو قدرنی ابو بكر الصدیق رضی الله عنه
حضرتلری بیلدكده كندیسنه دیدی تیز بوایكی عالمدن برتر اولان كوهری بوطفل
جاهل كبی اولان جهوددن صاتون ال كه اول خرلایفهم درخرك اوكنده خرمهره
وكوهر بردر اول اشككدر دریاده برشكی واردرخرمهره اشك بونجغنه دیرلر بونده
مراد صورتی ملیح ومعنیده كم بها وقبیح اولان خسیسلره تعلق قیلان كسه‌لر

اولور یعنی خر لایفهم کبی اولان جاهل وغافلك قتنده اشك بونجغی کبی صورتا کوزل ومعنیده جمله دن ادنی وارذل اولان احمق ونادانله جوهر جان ومعدن علم وعرفان اولان کسه بردر زیرا اول اشکلر معنوی و بحر روحانی خصوصنده عظیم شك وشبهه سی واردر ❊ مثنوی ❊ منکر بحرست وکوهرهای او * کی بود حیوان درو پیرایه جو * درسر حیوان خدا ننهاده است * کوشود در بند لعل ودر پرست * مر خرانرا هیچ دیدی کوشوار * کوش وهوش خر بود درسبزه زار) خر منکر بحردر وانك کوهرلرینك دخی منکریدر حیوان لایعلم نیچون درجو و پیرایه جو اولور بومقرردرکه اولمز خدای تعالی حیوانك باشنده قومشدرکه اول حیوان بند لعلده ودر پرست اوله تحقیقا هیچ اشکلرك کوپه سنی کوردکی انلرك قولاغنده کوپه اولمز خرك کوش وهوشی سبزه زارده اولور یعنی خرسیرت وحیوان طبیعت اولان انسان بحر معنوینك وانك روحانی ونورانی اولان درلرینك منکریدر حیوان سیرت اولان آدمی نیچون درمعنایی دیلیجی وکندیسنی جواهر ایماندن وعرفاندن بزیجی اولورکه حیوان سیرت اولان آدمینك باشنده خدای تعالی حضرتلری بوسودایی قومشدرکه اول اهل روحانی قیدنده اوله ودرمعنایه پرستش قیله هیچ خرلرك قولاغنده سن دروجوهردن کوشوار کورەمزسن بلکه خرسیرت اولان بدکوهرلرك کوش وهوشی همان علفزارده اولور همیشه خورد وخوابه وکبرو کاویه میل ومحبت قیلورلر ❊ مثنوی ❊ احسن التقویم در والتین بخوان * که کرامی کوهرست ای دوست جان * احسن التقویم ازعرش اوفزون * احسن التقویم اوفکرت برون) احسن التقویم آیتنی والتین سوره سنده اوقوکه ای دوست جان کرامی کوهردر یعنی حق تعالی حضرتلری تین وزیتونه قسم ایلیوب دیرکه تین وزیتون حقیچون تحقیقا بز انسانی صورتا ومعنا احسن صورتده واجمل هیأتده خلق ایلدك انسانك معنیده احسن تقویم اوزره خلق اولنمسی انك جاننك اوصاف الهیه ایله اتصاف قیلمسی ونور الهی اولمسیله درکه جان انسانی فی الحقیقه عزیز وشریف جوهردر اول احسن تقویمده اولان جان عرشدن فزوندر یعنی افضل واوسعدر نته کم (لایسعنی ارضی ولاسمائی ولکن یسعنی قلب العبد التقی النقی الورع) حدیث شریفی بومعنایه دلالت ایلر الحاصل احسن تقویمده اولان جان فکردن بیروندر فکر وخیال آنی ادراکه قادر اولمز ووهم وادراك انك نه کونه کوهر عالی ایدوکنی بیلمز سوره والتینك واحسن تقویمك تفسیری بشنجی دفترده (لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم) سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ❊ مثنوی ❊ کر بکویم قیمت این ممتنع * من بسوزم هم بسوزد مستمع * لب ببند اینجا وخراین سومران * رفت این صدیق

سوی آن خران) اکر بن ممتنع اولان کوهرك قیمتنی سویلیم بن وهم مستمع اولان کمسه یارانن ممتنعدن مراد جوهر جاندر یعنی اکر بن بوممتنع وعالی اولان جوهر جانك واول جوهر جانه مظهر اولان بلال رضی الله عنهك قیمتنی سویلیم بو کلامه قولاق اولان مستمع هم بونك سوز وحرارتنه تحمل ایده میوب یانمق لازم کلور پس بومحلده سکوت ایله وابکی باغله وخری بوجانبه سورمه و بوممتنع النظیر اولان جوهر جاندن بوجانبك اهلنه بر سر و بر معنی ایرکورمه بلکه حضرت ابو بکر رضی الله عنه نه ایلدی آنی سویله الحاصل بو صدیق حضرتلری اول خرلر جانبنه کندی واول جوهر عالی قدری انلرك الندن المغه عزیمت ایتدی ❊ مثنوی ❊ حلقه در زد چو در را بر کشود * رفت بیخود درسرای آن جهود * بیخود وسرمست و پر آتش نشست * از دهانش بس کلام تلخ جست * کین ولی الله را چون میزنی * این چه حقدست ای عدو روشنی) حضرت ابو بکر رضی الله عنه جهودك قپوسنك حلقه سنی اوردی چونکم جهودانی ایشیدوب قپویی آچدی حضرت ابو بکر رضی الله عنه بیخود و بی اختیار اول جهودك سراینه ایچرو کیردی وکندی بیخود وسرمست و پر آتش اوتوردی واول حضرتك دهان شریفندن بیخودانه چوق آجی سوز صچرادی بسیار کفتار تلخ انك اغزندن صادر اولدی و بویله دیدیکه ای عدو الله بو ولی اللهی نیچون اوررسن ای روشنلکك دشمنی بونه حقد وغضبدرکه بونك کبی بر معدن جوهر توحید وروشنا اولان الله دوستنی احد احد دیدیکیچون طورمز اوررسن و بو کاسن احد احد دیمه دیرسن واحدی سومه دیو اوزرینه طوررسن ❊ مثنوی ❊ کر تراصدقیست اندر دین خود * ظلم بر صادق دلت چون می دهد * ای تودر دین جهودی ماده * کین کمان داری تو برشه زاده * درهمه زاینه کژ ساز خود * منکر ای مردود نفرین ابد) ای لعین فرضا اکر سنك کندی دینکده بر صدقك اولیدی و یهودیلکده سن صادق اولیدك صادق اولان کمسه اوزره ظلم ایلمکه سنك قلبك نیجه رضا ویردی بوندن معلوم اولدیکه کندی دینکده هم بر صدقك یوقدر ای بی دین سن جهودلق دیننده ماده ومخنث سن که بوکانی سن بر شهزاده اوزره طوتر سن شاهزاده دن مراد بونده حضرت بلالدر وانك شهزاده اولمسی معنی اعتباریله درکه حضرت نبی علیه السلام (انا من نور الله والمؤمنون منی) بیورمشدر اول حضرتك روح شریفی ابو الارواحدر مؤمن اولنلر اول حضرتله صحبت قیلنلرك ارواح شریفه لری معنیده اندن طوغمشدر بو اعتبار ایله حضرت بلال حبشی رضی الله عنه دخی شهزاده اولمشدر نته کم سلمان رضی الله عنه حضرتلری فارسدن ایکن (سلمان من آلی) دینمشدر بلال رضی الله عنه حضرتلری دخی معنیده اول حضرتك آلندن اولمشدر

بو تفریله اکا شهزاده دینمشدر بودکاو یه کندو کزدوزنلو اولان آینه‌دن واکری
تربیتلو اولان مرآت وجودکدن باقه ای ابدنفر یعنی بنلک مردودی یعنی ای ابده متصل
ومضاف اولان لعنتك مردود وملعونی سن کندی اکری دوزنلو اولان آینهٔ
وجودکدن بودکاو یه نظر ایتمه‌دیدی ❁ مثنوی ❁ آنچه اندم ازاب صدیق
جست * کر بکویم کم کنی تو پای ودست * آن ینابیع الحکم همچون فرات * ازدهان
اوروان از پی جهات * همچو آن سنکی که آبی شد روان * نه ز پهلو مایه دارد نه از میان
اسپر خود کرده حق آن سنك را * بر کشاده آب میزارنك را) اول کلامکه اول دمده
صدیق رضی الله عنه حضرتلرینك اب ودهاندن صچرادی وچشمهٔ لساندن
جریان ایلدی اکر بن انی سکا باتمام سویلرایسم سن دست و پایکی یوررسن وعقل
ورأیکی ضایع ایدرسن اول حکمتلرك ینابیعی فرات کبی انك دهاندن بی جهات
عالمندن دوان وروان اولدی ونیجه حکمتلر ونصیحتلر اول حضرتك چشمهٔ
لساندن ظهوره کلدی وجریان قیلدی مثلاشول برحجر کبی که اندن بر آب لطیف
روان اولدی اول حجرنه پهلوسندن مایه طوترونه میاندن مایه طوتر بلکه اول
آب لطیف عالم بی جهتدن کلوب قدرت حقله آنك وجودندن جریان ایلر و حجردن
مراد حضرت موسی علیه السلامك عصا ایله اوردیغی واون ایکی چشمه‌نك
انك وجودندن ظهوره کلدیکی حجردر (واذ استسقی موسی لقومه فقلنا اضرب
بعصاك الحجر) آیت کریمه‌سیله بو حجره اشارت قیلنمشدر و بو آیت کریمه‌نك
تفسیری و حجرك شرح وتحقیقی برقاچ محلده مرور ایلمشدر بو جلد دن اوچنجی
دفترده غلام اسود حکایه‌سنده حضرت رسول صلی الله علیه وسلم انك مشکنی
پر ایلمسی سرخنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه الحاصل حق سبحانه وتعالی
حضرتلری اول سنکی کندی قدرتنه وقایه و پرده ایلمشدر میزارنك اولان آبی انك
وجودندن آچش واجرا قیلمشدر کذلك حضرت ابو بکر رضی الله عنهك لسان
شریفندن دخی حکمت ینبوعلرینی اجرا قیلمش وانك وجودینی واسانینی کندی یه
سپر قیلمشدر (ان الله یقول الحق علی لسان عبده) حدیثنك موجبنجه الله تعالی
حضرتلری کلام حقی کندی عبدنك لساندن سویلر واول عبدك اختیاری یوق
ایکن نیجه اسرار وحکمی انك دهاندن اجرا وظهار ایلر ❁ مثنوی ❁
همچنان کز چشمهٔ چشم تو نور * اوروان کردست بی بخل وفتور * نی ز پیه آن مایه
داردنی ز پوست * روی پوشی کرد در ایجاد دوست) انجلین که سنك چشمك
چشمه‌سندن نوری اول خدا بخل سز وفتور سز روان ایلمشدر اول کوزلرکدن
همیشه روان نورنه پیه‌دن مایه طوترونه پوستدن بلکه اول نور همیشه ایجاد الهی
ایله ظهوره کلور نهایت مافی الباب دوست حضرتلری نوری ایجاد ایلمکده پیهی

و پوستی رو پوش ایلمش و بونلری کندینك فیض وایجادنه پرده قیلمشدر اکرکسه
کوزك نورنی پیه‌دن کورر و پوستدن صانور اما حقیقتده اول نور اول دوستدندر
❁ مثنوی ❁ درخلای کوش باد جاذبش * مدرك صدق کلام وکاذبش * آن چه
باد است اندر ین خرد استخوان * کو پذیرد حرف وصوت قصه خوان * استخوان
وباد رو پوشست وبس * در دو عالم غیر یزدان نیست کس * مستمع او قائل او بی
احتجاب * زانکه الاذنان من رأس ای مثاب) کوشك خلاسنده انك جاذب اولان
بادی انك کاذب وصادق اولان کلامنی مدرکدر اول خرد اولان استخوانده
اول نه کونه باددرکه اوقصه خوانك حرف وصوتنی قبول ایلر استخوان و باد
انجق رو پوشدر ایکی عالمده حضرت یزداندن غیری کسه یوقدر فی الحقیقه بی
احتجاب مستمع وقائل اولور زیرا ای مثاب اولان کسه ایکی قولاق باشدندر نته کم
حضرت نبی علیه السلام (الاذنان من الرأس) بیوردی انکچون باشه مسح اولان
صوایله قولاقلره هم مسح اولنور اکا بر آخر صوایله مسح اولنمدیغی قولقلرك باشدن
اولدیغی اشعاردر حکمانك قولی بودرکه انسانك کوشنك سوراخنده مغزه قریب
جلد طبل کبی بر رقیق دری واردر واول سوراخ ایچره بر مقدار باد واردر فن
خارجدن بر صوت شدید ظاهر اولسه هوانی کتوروب سوراخ کوشه یتورر
وسوراخ کوشده اولان بادانکله متکیف اولوب اول جلد رقیقه طوقندقده انی ادراك
ایلردیمشلردر و بوسمعك وبصرك وسائر جسدك تحقیق وتفصیلی هیاکله اولان
شرحجزده مذکور اولمشدر انده طلب اولنه وعنداهل الله حکما وعقلانك بوسوزلری
مجاز یدر و بونك حقیقتی اصل بودرکه حضرت مولانا قدس سره العزیز بو بیتلرله
بیان بیوررلر و بوکونه تحقیق ایدوب دیرلرکه کوشك خلاسنده یعنی صماخنده
وسوراخنده حرف وصوتی کندوسنه جذب ایلین بادکه اول کلامك صدقنی
وکذبنی ادراك ایدیجیدر نظر ایله اول خرد وصغیر اولان استخوانده وانك
سوراخنده اول نه باددرکه اول بادقصه اوقویجی وسوز سویلیجی کسه‌لرك حرف
وصوتنی قبول ایلر وانی ایشیدوب فهم ایلر بادك ذاتنده خود بوقدرت و بوخاصیت
یوقدر بلکه فی الحقیقه سمیع خدای تعالیدر واستخوان و بادو کوش انجق بردو
پوشدر نفس الامره نظر اولنسه ایکی عالمده بیله حضرت یزداندن غیری هیچ برکسه
یوقدر (کان الله ولم یکن معه شیء والآن کما کان) در حقیقتنه نظر ایلسك اول وآخر
و باطن وظاهرده همان آنی کوررك عنداهل الشهود بلا احتجاب سمیع ومتکلم
ومستمع وقائل همان اولدر و بوناسك سمعلری و بصرلری حقیقتده اول خدانك
سمع و بصرینك فرعی وجزؤی مثابه‌سنده در وآنك سمع و بصری اصل وکل مثابه‌سنده در
اذنان ای مثاب اولان کسه رأسدن جزؤ اولوب وجزؤ کلك حکمنده داخل اولدیغی

مقرر اولیجق بو خلائقك دخی سمعلری سمع الهیدن جزؤ مشابه سنده در بونلرك سمعی مجاز یدر وحقیقتده سمع همان اولدر که حقیقتده ناظر اولان موحدلر انکیچون (انا اقول وانا اسمع لیس فی الدار غیرنادیار) دیمشلردر ❊ مثنوی ❊ کفت رحمت کر همی آید برو * زر بده بستانش ای اکرام خو * از منش واخر چومی سوز ودلت * بی مؤنت حل نکرد دمشکلات) چونکیم اول جهود ابو بکر رضی الله عنهك کندیسنه اولان عتاب وخطابنی کوردی اکا جواب ویروب دیدی اکرانك اوزرینه سکا مرحمت ایتمك کلورایسه التون ویر ای اکرام خویلو انی بندن صاتون آل بندن آنی کیرو آل چونکیم سنك قلبك اکا یانار مؤنتسز سنك مشکلاتك حل اولمز یعنی سیم وزر ویرمك مؤنتنی ارتکاب ایتمینجه سنك مشکلاتك حل اولمز واول بنده سنك حکمك آلتنه کلمز چونکیم سنك قلبکده اکا حرقت وشفقت ورحمت واردر کتور وی وافر التون ویر آنی بندن صاتون آل دیدی ❊ مثنوی ❊ کفت صد خدمت کنم پانصد سجود * بنده دارم نکو لکن جهود * تن سپید دل سیاهستش بکیر * درعوض ده تن سیاه ودل منیر) حضرت ابو بکر رضی الله عنه چونکیم اول جهودك بو طعن آمیز اولان کلامنی وسوزنی اشتدی اکا ایتدی بو خصوصده یوز خدمت ایلیم وخدا حضرتلرینه شکرانه بش یوز سجود قلیم اگر آنی بکا صنار ایسك بن سکا نیجه مال ومتاع ویرهین جمله دن بری بر نیکوروی بنده طوترم لکن اول جهوددر انك تنی بیاض و یوزی ماه کبیدر ولکن قلبی ظلمت کفر ایله سیاهدر آنی طوت انك عوضنده تنی سیاه وقلبی ماه کبی منور اولان بلال رضی الله عنهی بکا ویر و بیع ایت دیدی ❊ مثنوی ❊ پس فرستاد و بیاورد آن همام * بود الحق سخت زیبا آن غلام * آنچنانکه ماند حیران آن جهود * آن دل چون سنکش ازجا رفت زود * حالت صورت پرستان این بود * سنك سان ازصورتی مومین بود) پس ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری سعادتخانه‌لرینه برکسه کوندردی اول همام واروب اول غلامی اول مکانه کتوردی الحق اول غلام قتی زیبا ایدی وخوبروی و بغایت دلربا ایدی انجلین قتی زیبا ایدیکه اول جهود آنی کوردیکی کبی حیران قالدی انك اول طاش کبی اولان کوکلی فوری یرندن کندی (والجنس الی الجنس یمیل) حسبنجه علی الفور اکا میل ومحبت ایتدی الحاصل صورت پرستلرك حالتی بو اولور انلرك سنکی بو صورتدن مومین اولور یعنی صورته طپان معنیدن بی خبر اولان طائفه‌نك خصلتی بو اولور که انلرك قاره طاش کبی غلیظ اولان قلبلری بر صورت ملیحه دن موم کبی ملایم اولور و حجاره دن اقسی واشد ایکن بر صورت زیبایی کوردکاری کبی انك شوقندن فی الحال ملایمت وملاینت اظهار قیلور ❊ مثنوی ❊ بازکرد استیزه وراضی نشد * که برین

افزون بده بی هیچ بد * یك نصاب نقره هم بروی فزود * تا که راضی کشت حرص آن جهود) کیرو اول جهود عناد ایلدی وحضرت ابو بکر رضی الله عنهك کرمیتی کوروب مجرد اول غلام سپید مقابله سنده بلال رضی الله عنه حضرتلرینی ویرمکه راضی اولمدی دیدیکه یا ابابکر هیچ بدسز بونك اوزرینه افزون ویر بدفرقه دیرلر بی بدبی فرق یعنی بلا مفارقة بهرحال بونك اوزرینه دخی فضله ویردیدی واول غلام سپیدرودن زیاده بعض نقد دخی طلب ایلدی پس ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری هم هیچ مالك زیاده اولدیغنی قایرمیوب بر نقره نصابنی دخی اول غلام سپیدك اوزرینه زیاده ایلدی نصاب اصله دیرلر بونده ایکی یوز درهم اولق مناسب کورینور یعنی ابو بکر الصدیق حضرتلری اول غلام سپیدك اوزرینه ایکیوز نقره زیاده ایلدی تاکم اول جهودك حرصی راضی اولدی رضایی حرصه اسناد مجازیدر وحقیقتی تاکم اول حریص اولان جهود راضی اولدی دیمك اولور پس اول غلام ایله اول مالی الوب حضرت بلالی ابو بکر حضرتلرینه تسلیم قیلدی وابو بکر الصدیق حضرتلری بلال رضی الله عنهی یانته الدی چونکیم حضرت صدیق رضی الله عنه بوقدر مالی ویروب انی صاتون الدی وابتغاء لوجه الله آزاد قیلدی کافرلر انك حقنده طعن ایلدیلرو بویله دیوسویلدیلر که بلال رضی الله عنهك ابو بکر الصدیق رضی الله عنه قتنده مالی وارایدی اول مال ونعمت مقابله سنده آنی الدی وآزاد قیلدی پس بو آیت کریمه انك حقنده نازل اولدی قال الله تعالی (وما لاحد عنده من نعمة تجزی الا ابتغاء وجه ربه الاعلی ولسوف یرضی * ابو السعود افندی تفسیرنده دیرکه والآیات نزلت فی حق ابی بکر الصدیق رضی الله عنه حین اشتری بلالا رضی الله عنه فی جماعة کان یؤذیهم المشرکون فاعتقهم ولذلك قالوا المراد بالاشقی ابوجهل اوامیة بن خلف وقدروی عطا والضحاك عن ابن عباس رضی الله عنه انه عذب المشرکون بلالا و بلال یقول احد احد فمر به النبی صلی الله علیه وسلم فقال احد یعنی الله تعالی ینجیکم ثم قال لابی بکر الصدیق رضی الله عنه ان بلالا یعذب فی الله فعرف مراده علیه السلام فانصرف الی منزله فاخذ رطلا من ذهب ومضی به الی امیة بن خلف وقال اتبیعنی بلالا رضی الله عنه قال نعم فاشتراه فاعتقه فقال المشرکون ما اعتقه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه الا لید کانت له عنده فنزلت و بورطلا من ذهب روایتی غلام سپید ایله ونقره دن انك اوزرینه بر نصاب زیاده ایلمسی قولنی مانع اولمز زیرا بو دخی روایت اولنمشدر والله اعلم بالصواب)

❊ خندیدن جهود و پنداشتن او که صدیق رضی الله عنه مغبونست در بن عقد ❊

مثنوی قهقهه زد آن جهود سنك دل * از سر افسوس وطنز وغش
وغل) چونکه صدیق حضرتلری بلال حضرتلرینی الدی اول جهود نادان حضرت
صدیق رضی الله عنهی بو عقدو بیعده مغبون صانوب کلدی اول سنك دل افسوس
وطنز وغل وغش جهتدن قهقهه اوردی وحضرت ابو بکر الصدیق رضی
الله عنهه استهزا قیلدی مثنوی کفت صدیقش که این خنده چه بود *
درجواب پرسش اوخنده فزود) صدیق حضرتلری رضی الله عنه اول جهوده
دیدیکه بو خنده نه اولدی و بو خندهیه وقهقهه یه نه سبب اولدی اول جهود ابو بکر
الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینك پرسشنده وجوابنده خندهیی زیاده ایلدی
مثنوی کفت اکر جدت نبودی وغرام * درخرید اری این اسود غلام *
من زاستیزه نمی جوشیدهمی * خود بعشر اینش بفروشیدمی * کو نیرزد من
نیر زد نیم دانك * تو کران کردی بهایش را بانك) واکا بویله دیو سویلدیکه
یا ابا بکر اکر سنك جدك وغرامك اولمیدی غرام عشق معناسنهدر یعنی دیدیکه
اکر سنك بو اسود غلامك خریدارلغنده زیاده جدك وافراط محبتك اولمیدی
بن استیزه ایلمکدن جوش ایلمیدم و بکا غلام سپید رودن زیاده مال و یرم دیو
سو یلمیدك خودانی بو وردیکك مالك عشرینه صاتیدم زیرا اول بلال رضی
الله عنه بنم قتمده یارم دنك کلمز دانك ربع درهمه دیرلر بونده زیاده حقیر وقلیل
شیدن عبارتدر یعنی بنم قتمده او یارادنی وحقیر شیئه دکمزدی سن انك بهاسنی صیت
وصدا ایله آغر ایلدك یعنی اوشویلهدر و بویلهدر دیمکله وانك اوزرینه کرمیت
کوستروب مجدوساعی اولمغه انك بهاسنی چوق ایلدك یوخسه اول بنم قتمده
بجق درهمه دکمزدی دیدی مثنوی پس جوابش داد صدیق ای غبی *
کوهری دادی بجوزی چون صبی * کو نیرزد من همی ارزد دو کون * من بجانش
ناظرم تو بلون) چونکه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری اول جهودك
تهکم واستهزا ایلمسنی کوردی پس اکا بوکونه جواب و یردی ودیدیکه ای کول
وغبی صبی کبی بر جوهری بر جوزه و یردك حد ذاتنده بلال رضی الله عنه بر کوهر بی
مثالدر و بنم سکا و یردیکم مال انك بهاسنه نسبت بر جوز کبیدر که اول بنم قتمده
ایکی کونه دکر زیرا بن انك جاننه ودیننه وایماننه ناظرم انکچون اول بکا ایکی کوندن
یکدروسن انك لون وشکلنه ناظرسن وجاننی کورمکدن غافل وقاصرسن انکچون
سنك قتکده بر شیئه دکمز مثنوی زر سرخست اوسیه تاب آمده * از برای
رشك این احمق کده) اول بلال رضی الله عنه فی المثل معنیده زر سرخدر صورتا
سیاه تاب کلشدر بو احمق کدهنك رشکندن اوتری احمق کده احمقلق محلی دیمکدر
رشك بونده غیرت وحسد معناسنهدر یعنی بلال حضرتلری رضی الله تعالی عنه

حد ذاتنده قرمزی خالص التون کبیدر انك صورتا سیاه رنك کلسی بو احمقلق
محلی اولان دنیا اهلنك اکا غیرت وحسد ایلرندن اوتریدرکه بو احمقلر انك صورتا
سیاه اولدیغن کوروب اکا رشك وحسد ایتمیهلر واول بولونسیاه ایچنده بو احمقلرك
رشك وحسدی زخمندن امین اوله و بو نادانلرك چشم بد چشمندن تستر واختفا قیله
مثنوی دیده این هفت رنك جسمهـا * درنیاید از نقاب آن روح را)
جسملرك بو هفت رنك اولان دیدهسی بودخی وجهدر بو هفت رنك اولان جسملرك
دیدهسی نقابندن اوتری اول روح مقدسی ادراك ایلیهمز وجه اول اوزره هفت
رنك دیدهنك صفتی اولور ودیدهنك هفت رنك اولمسی یدی طبقه اولدیغی
اعتباریلهدر ووجه ثانی اوزره هفت رنك جسملرك صفتی اولور وجسملرك هفت رنك
اولمسی هفت اندام اولدیغی اعتباریلهدرکه انسانك جسمی یدی اعضا اوزرهدر
هر بر عضوك شکلی بر کونه اولمغله هفت رنك تعبیر اولنمش اولور هفت رنك
جسملره صفت اولیوب مضاف اولمق ودیده دخی هفت رنکه مضاف اولمق
هم وجهدر بو وجه اوزره معنی جسملرك بو هفت رنکنك یعنی هفت اندامك
دیدهسی نقاب وحجاب جهتدن اول روح پاکی ادراك قیلهمز وچشم حس اول
نور اعظمك رؤیتنه ومعاینهسنه قادر اولهمز مثنوی کرمکیسی کرده
در بیع پیش * دادمی من جمله ملك ومال خویش * ورمکیس افزودیی من
زاهتمام * دامنی زر کردمی از غیر وام) اکر سن بیعده مکیسلکی زیاده ایلیدك
بن کندومك جمله ملك ومالمی و یردم مکیس عشاره و باجداره دیرلر اکا متصل
اولان یا مصدریه اولور وتقدیر کلام بو یله دیمك اولورکه ای صورت پرست اکر سن
آنی بکا بیع ایلمکده عشارلغی وباجدارلغی زیاده ایلیدك وعناد ایدوب بنم سکا
و یردیکم بهایه راضی اولمیدك بن سکا جمله مال وملکمی هرنه ایسه و یردم
واکر سن عشارلغی وعنادی دخی زیاده ایلیدك بن اهتمامدن بر اتك التون غیری
دخی غیریدن استقراض ایلردم وسکا آنی و یروب ینه آنی سندن صاتون آلوردم
مکیس فعیل وزننده انتقاض ثمن معناسنه اولمق هم جائزدر بو وجه اوزره معنی اکر
سن قیمت و بها اکسلکلکنی بیعده زیاده ایلیدك یعنی بن اکا نقدر قیمت و بها و یرسم
بو مکیدر وناقصدر دیو سویلیدك بن کندو مالمك جملهسنی سکا و یردم واکر
اکا دخی راضی اولمز ایسك غیریلردن وافر التونی استقراض قیلوردم دیمك اولور
مثنوی سهل دادی زانکه ارزان یافتی * درندیدی حقه را نشکافتی *
حقه سر بسته جهل تو بداد * زود بینی که چه غبنت اوفتاد * حقه پر لعل را
دادی بباد * همچو زنکی در سیه روی تو شاد) سهل و یردك زیراکه اوجوز
بولدك دری کورمدك حقهیی یارمدك یعنی حضرت بلال رضی الله عنه فی المثل

درونی پردر وجوهر برحقهٔ سر بسته کبی ایدی سن آنی اوجوز بولدك وادنی
بهایله برنادانك الندن صاتون الدك اول سیدن انك درونی بو قلبوب سهل وآسان
بکاوردك باشی باغلو حقه‌یی سنك جهلك ویردی و بویله سیاه رنك حقه‌نك
ایچنده نه اولسه کرکدر دیوب جاهلك ایدوب آزنسنه به طمع قیلوب آنی بکا ایر
کوردك عنقریب کورورسن که سکا نه غبن واقع اولدی اول برحقهٔ پرلعل کبی ایدی
سن پرلعل کبی اولان حقه‌یی بادهوایه ویردك مع هذا بن ربح وفائده قیلدم دیو
غبن وخسران ایچره شاد ومسرورسن شول زنکی عرب کبی که سیاه رو یافده
شاددر ﴿ مثنوی ﴾ عاقبت واحسرتا کوبی بسی * بخت ودولت را فروشد
خود کسی * بخت باجامه غلامانه رسید * چشم بدبخت بجز ظاهر ندید) ای
نادان عاقبت چوق بوندن اوتری واحسرتا دیه‌سن و بوز یانی ایلدوککدن اوتری
وافر غملر وغصه‌لر یه‌سن خود برکیمسه بخت ودولتی صاتر می بو مقرردر صاتمز
اماسن بخت ودولتکی صاتدك بلال رضی الله عنه سکا دنیوی واخروی بخت
ودولت ایدی انك قدرنی بلیوب کم بها ایله آنی بیع ایتدك بخت سکا غلامانه جامه ایله
ایرشدی وسنك غلامك اولمق شکلنه کیروب وغلاملر جامه‌سنی کیوب کلوب
سنکله کورشدی لکن سنك بدبخت اولان چشمك ظاهردن غیری کورمدی وآنی
کندونك قولی صانوب ورنکنه وشکلنه باقوب درونه وسرینه نظر ایرکورمدك
﴿ مثنوی ﴾ اونمودت بندکئ خویشتن * خوی زشتت کرد بااو مکروفن *
این سیه اسرار وتن اسپیدرا * بت پرستانه بکیرای ژاژخا * این تراوآن مرا بردیم
سود * هین لکم دین ولی دین ای جهود) اول بلال رضی الله عنه سکا کندینك
بنده‌لکنی کوستردی اماسن انك معنیده اولان افندیلکنی کورمدك واهذانك
خوی زشتنك اول صاحب سعادته مکروفن قیلدی واکا موحد اولدیغیچون ایذا
وجفا ایلمکی روا کوردی اشته بو اسراری سیاه وتنی سپید غلامی بت پرستلر کبی
ای ژاژخاطوت وبو صورتا ملیح ومعنیده قبیح اولنی آلوب اول صورتا سیاه ومعنیده
ملیح وجمیل اولنی بکا تسلیم ایت بو سنك ایچون واول بنم ایچون اولسون بر سود
ایتدك ومعنیده چوق فائده ونفع ایتدك آکاه اول ای جهود سزك دینکز سزك
ایچون و بنم دینم بنم ایچوندر (لکم دینکم ولی دین) تقدیرنده‌در و بو مصرع
سورهٔ کافرینك آخرنه اشارتدر که حق تعالی (لکم دینکم ولی دین) بیوردی
بونك تفسیری نیجه مواضعده مرور قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ خود سزای بت
پرستان این بود * جلش اطلس اسب اوچوبین بود * همچو کور کافران
پردود نار * وز برون بربسته صدنقش ونکار) پس صدیق حضرتلری اکا
دیدی خود بت پرستلرك سزاسی بو اولور انك جلی اطلس انك اسبی چوبین اولور

بت پرستدن مراد بونده مجرد صورت پرستلردر و بو بیتلر اکرچه حضرت صدیق
رضی الله عنه لساندن اول جهوده خطابا دینلمشدر ولکن هر عصرده صورت پرست اولنه
وشکل واونه میل ومحبت قیلنه تعریض قیلنمشدر فی الحقیقه صورت پرست اولنلرك لایقی
بو اولور که بر اسبك مثلا جلی اطلس اولسه همان انلرك نظری اکادر اکر انك اسبی چوبین
ایسه ده انلرك سیرته ودرونه نظر ایتمکه لیاقتلری یوقدر مثلا صورت پرستلرك
محبوبی اولان صورت کافرلك قبرنه بکزرکه درونده پر دودنار در و بروندن
نیجه یوز نقش ونکار باغلنمشدر صورت پرست اولان کسه انك نقش ونکارنی
کوروب اکا مائل اولور ودرونده اولان دودناردن غافل قالور ﴿ مثنوی ﴾
همچو مال ظالمان بیرون جمال * وزدرونش خون مظلوم و وبال * چون منافق
از برون صوم وصلات * وزدرون خاك سیاه بی نبات) صورت پرستلرك میل ومحبت
ایلدکلری صورتك بر مثالی دخی بودرکه ظالملرك مالی کبی طشره‌سی زینت وجمال
ودرون جهتندن اول خون مظلوم و وبالدر و یوم آخرتده هم عذاب ونکالدر
اما اهل ضلال انك انجق ظاهرده اولان زینت وجمالن کوروب درونده اولان
وبال ونکالندن غافل اولشلردر برمثال دخی بودرکه اول صورت حسنه منافق
کبی برونده صوم وصلات ودرونده بی نبات اولان خاك سیاهدر ﴿ مثنوی ﴾
همچو ابر خالئ پرفروقر * نه درو نفع زمین نه قوت بر * همچو وعدهٔ مکر و کفتار دروغ *
آخرش رسوا واول بافروغ) صورت پرستلرك میل ومحبت ایلدکلری صورت جمیله‌نك
مثالی ومنافقك هم صوم وصلاتنك مثالی شول بر پرفروقرار کبیدر یعنی کورلدیسی
وطاقردیسی چوق بی آب اولان سحاب کبیدرکه آنده نه نفع زمین ونه قوت بر واردر
بر باننك ضمیله بغدای معناسنه‌در یعنی اول کورلدیسی چوق یغمورسز ابرك زمینه
نفعی وغدا اولان بغدای اولمغه فائده‌سی یوقدر واول صورت حسنه وعدهٔ مکر
وکفتار دروغ کبیدر آخری انك رسوای واولی بافروغدر نته کم اول جهودك
حضرت بلال رضی الله عنه مقابله سنده صاتون الدیغی بندهٔ صاحب جمالك
هم مثالی بویله‌در اول صورت پرستك ظاهرنده اولان لطافت وجمالنی کوروب
باطننده اولان خباثت وقباحتندن غافل اولوب آنی خرید اراولدیغنه اول حینده
شاد وخرم اولدی وابو بکر رضی الله عنه حضرتلری حضرت بلال رضی الله
عنهك جمال جاننی کوروب وانك علو شاننی بیلوب آنی الدیغنه هم عظیم شاد
وخندان اولدی ﴿ مثنوی ﴾ بعد از آن بکرفت اودست بلال * آن ززخم
ضرس محنت چون خلال * شد خلالی در دهانی راه یافت * جانب شیرین زبانی
می شتافت) اندنصکره اول ابو بکر الصدیق رضی الله عنه بلال رضی الله عنه
حضرتلرینك النی طوتدی اول محنت دندانك زخمندن خلال کبی اولان بلال

رضی الله عنهك النی طوتدی برخلال کبی اولدی بردهانه بول بولدی برشیرین
زبانك جانبنه سرعت قیلدی ضرس دیشه دیرلر محنته اسناد اولنمسی استعارهٔ
تخییلیه طریقی اوزرهدر محنت بردرنده ذی‌ناب جانوره تمثیل قیلنوب اکادندان
اسناد قیلنمشدر انشبت المنیة اظفارهایتنده موت برسباعه تشبیه قیلنمشدر اکا اظفار
اسناد اولندیغی کبی یعنی حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه جهوده بوقدر
عتاب وسرزنش قیلدقدنصکره بلال رضی الله عنهی الدن الدقدنصکره بلال
حضرتلرینك النی طوتدی اول محنت جانورینك دیشنك زخمندن وضربندن
خلال کبی ضعیف ونحیف اولان بلال رضی الله عنهك النی طوتدی وحضرت
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمك جانب شریفلرینه الوب کتدی اکرچه زخم
محنتدن برخلال کبی نحیف اولمش ایدی لکن بردهانه بول بولدیکه انك مثلی یوق
وبرشیرین زبان ونصیح اللسان جانبنه سرعت قیلدیکه انك ایکی جهانده نظیری
یوقدر ❊ مثنوی ❊ چون بدید آن خسته روی مصطفی * خر مغشیا فتاد او بر قفا
* تا بدیری بیخود و بیخویش ماند * چون بخویش آمد ز شادی اشك راند) چونکم
اول خسته مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك روی شریفنی کوردی مغشیا
علیه ساقط اولدی اول قفاسی اوزره دوشدی خر دوشدی دیمك معناسنه‌در فتادهم
دوشدی دیمك معناسنه‌در ومراد انك قفاسی اوزره دوشمسنی تفسیر و بیان اولور
تاکم کیج زمانه‌دك یعنی چوق وقته‌دك بیخود وبیخویش قالدی وبی‌عقل وبی
هوش یاتدی چونکم کندیسنه کلدی شادلکندن کوز یاشی سوردی ووافر بکا
ایلدی ❊ مثنوی ❊ مصطفیاش در کنار خود کشید * کس چه داند بخششی
کو بر او رسید * چون بود مسی که بر اکسیر زد * مفلسی بر کنج پر توفیر زد) مصطفی
صلی الله علیه وسلم حضرتلری زیاده شفقت ورأفتندن اول بلال رضی الله عنهی
کندی کنارنه چکدی ودر آغوش ایتدی کسه‌نه بیلورشول بر بخششی که اکا
ایرشدی مثلا بر باقر نیجه اولور که کندیسنی اکسیر اوزره اوره بر مفلس نیجه اولور که
پر توفیر اولان کنج اوزره اوره بلال رضی الله عنه حضرتلرینك حالی بونك کبی
اولدی کویا بر مس ایدی خالص التون کبی اولدی و بر مفلس ایدی کنج وافره
وصول بولدی ❊ مثنوی ❊ ماهیٔ پژمرده در بحر اوفتاد * کاروان گمشده
زد بر رشاد) کویا پژمرده ماهی بحره دوشدی کاروان گمشده کندیسنی رشاده
اوردی یعنی بر بحردن جدا اولمش وقورولقده قالمش ماهی بحره دوشدکده
نیجه زنده وشاد اولورسه وبر یولی یتورمش کاروان کندیسنی رشاده اوردقده
وطوغری یولی بولدقده ومراده واصل اولدقده نه مرتبه خرم وشاد وآزاد
اولورسه بلال رضی الله عنه حضرتلری دخی بحر نور مصطفی صلی الله علیه وسلمه

دوشدکده اول مرتبه شاد اولدی وکاروان کمشده‌نك رشاد بولدیغی حینده
اولان خرم وآزاده لکندن زیاده خرم وآزاده اولدی ❊ مثنوی ❊ آن خطا
باتی که کفت آن دم نبی * کر زند بر شب بر آید از شبی * روز روشن کردد آن شب
چون صباح * من نتانم باز کفت آن اصطلاح) اول خطابلری که نبی علیه الصلوة
والسلام حضرتلری اول دمده بلال رضی الله عنه حضرتلرینه دیدی اکر فرضا
شب تیره‌یه اورسه ایدی شبلکدن یوقارو کاوردی وشبلك اندن زائل اولوردی
اول شب تیره صباح کبی روز روشن اولوردی بن اول اصطلاحی آشکارا دیمکه قادر
دکلکه اول نورانیتیه متعلق اولان اصطلاحات وعباراتی تعبیر ایتمك ممکن اولمز
واول سر ومعنی عبارات واصطلاحاته صغمز ❊ مثنوی ❊ خود تو دانی
کافتابی در حمل * تا چه کوید بانبات و با دقل * خود تو دانی هم که آن آب
زلال * می چه کوید بار یاحین ونهال) خود سن بیلورسنکه بر آفتاب برج حملده
تاکم نباته ودقله نه سویلر دقل خرما اغاجنك اوزرنده اولان خام وناپخته خرمالره
دیرلر یعنی ای عاقل اولان کسنه آفتاب حمل برجنده نباته وخام اولان خرمالره
نه ایلدیکنی خود بیلورسن بونی دخی بیل که حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك
آفتاب روحی بلال رضی الله عنه حضرتلرینك وجودلرینه آنی ایلدی وآنی بهار
زمانده اولان نباتات ورباحین کبی تروتازه قیلدی خود سن بونی بیلورسن که
اول آب زلال ریاحین ونهاله مقارن اوله انلرك وجودنه فی الحال تازه وزنده وطری
وطراوت ویرمکی سویلر آب زلالك لسان خاصیتی ریاحین ونهاله لطافت
وطراوت ویرمکی سویلر همانکه آب زلال ریاحین ونهاله مقارن اوله انلرك
وجودنی فی الحال تازه وزنده وطری وفرخنده ایلر ❊ مثنوی ❊ صنع حق
با جمله اجزای جهان * چون دم وحرفست از افسونکران * جذب یزدان
با اثرها و سبب * صد سخن کوید نهان بیحرف ولب) حق تعالینك صنعی جمله
اجزای جهانه افسونکرلردن دم وحرف کبیدر یعنی افسونکر اولان کسنه‌لرك
نفسندن وکلامندن بعض شیئلر نیجه زنده اولورسه وحیات بولوب حرکت
قیلورسه اجزای جهانك جمله‌سنه هم صنع الهی بو خاصیتی و بر افسون عیسی
کبی هر بر جزؤه بر کونه حیات ایرکورر حضرت یزدانك جذب واثرلره وسببلره
حرفسز ولبسز نهانی نیجه سوز سویلر وانلره نیجه دورلو حالت وحیثیت بخش ایلر
❊ مثنوی ❊ زانکه تأثیر از قدر معمول نیست * لیك تأثیرش از و معقول
نیست * چون مقلد بود عقل اندر اصول * دان مقلد در فروعش ای فضول *
کر بپرسد عقل چون باشد مرام * کو چنانکه تو ندانی والسلام) تأثیر قدردن
معمول دکلیدر بو مقرردر که تأثیر قدرك معمولی وجله تأثیرانده قدر عاملدر

ليكن اول قدرك تأثيرى اولقدردن معقول دكلدر مصرع اولده استفهام تقريرى معناسى واردر تقدير كلام بويله ديمك اولور بويله دكليدركه بوجهانده اولان جميع تأثير تقدير الهيده معمول اوليه بومقرردر كه بوجهانده اولان تأثيراتك جملهسى تقدير الهيدن معمولدر وتأثير فى الحقيقه تقدير كدر وليكن اول تقديرك تأثيرى بالبداهه اندن معقول اولمز بلكه عقل جزوى هر بر تأثيرى كه بوجهانده كوردر اول تأثيرى مؤثر صور يدن بيلور وانى سبب اوله اسنادقيلور واول تأثيرك اصلندن غافل اولور چونكم عقل جزوى اصولده مقلد ايدى فروعده دخى انى مقلد بيل اصول جمله تأثيرات وارادات الهى وقضا وقدر الهى ور بانيدر و بونلر هم اعيان ثابتهنك واسماء الهيهنك اثرلريدر عقل جزوى ايسه اسماء الهيهيى بيلكده واعيان ثابتهيه عالم اولمقده وقضا وقدرك اسرارنه شعور بولمقده انبيا عليهم السلام واولياى عظامه مقلددر چونكم عقل جزوى اصول تأثيرنده مقلد اولدى فروع تأثيراتى بيلكده هم آنى سن مقلد بيل اى فضول كه اول عقل بوفروع وآثارى هم حقيقتنه بيلهمش واول نه جهتدن فروع اولديغنه عالم اولهمشدر پس اكر عقل جزوى سؤال ايلسه مرام نيجه اولور مرام مراد معناسنهدر بونده اصل ومقصود معناسى مراد اولور يعنى اكر عقل جزوى سؤال ايدوب ديرسه كه چونكم بن اصولى وفروعى بيلكده مقلد اولمشم پس اصل ومقصود نيجه اولور آنى بكا ايلدر كورملم كادى اصل مراد ومرام انجلين اولور كه سن بيلمزسن و بيلكه هم قادر اولمزسن زيرا سنك وجودكده آنى بيلكه استعداد وقابليت يوقدر آنى بيلك عقل كله ميسردر پس آنى سن مجرد بوادراك جزوى ايله بيله مزسن والسلام تم الكلام

﴿ معاتبهٔ مصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم باصديق رضى الله تعالى ﴾
﴿ عنه كه تراوصيت كردمكه بشركت من بخر توچرا بهر خودتنها ﴾
﴿ خريدى وعذر كفتن صديق رضى الله عنه ﴾

حضرت مصطفى صلى الله عليه وسلمك صديق رضى الله عنه حضرتلرينه معاتبه قيلمسنك بيانيدر بويله ديوكه ياابابكر مقدما بن سكا وصيت ايلدمكه بونى بنم مشاركتمله اندن صاتون السن بونى نيچون كندكدن اوترى تنها الدك وحضرت صديق رضى الله عنهك بوخصوصده عذردیمهسنك بياننده در ﴿ مثنوى ﴾ كفت اى صديق آخر كفتمت * كه مرا هم بازكن درمكرمت * كفت مادو بنده كان كوى تو * كردمش آزاد من بر روى تو * تومرا ميدار بنده ويارغار * هيچ آزادى نخواهم زينهار * كه مرا از بندكيت آزاديست * بى تو برمن محنت وبيداديست) حضرت رسول صلى الله عليه وسلم ابو بكر الصديق رضى الله

عنه حضرتلرينه برسبيل عتاب بوكونه خطاب ايدوب بيورديلركه اى صديق آخر بن سكا ديمهدممى آخر خود بن سكا ديدم كه بومكرمتده بنى اورتاق ايله و نصف بهاسنى دخى بندن آلوب بوخصوصده بنى شريك ايله حضرت ابو بكر الصديق رضى الله تعالى عنه اول حضرته بوكونه جواب باصواب ويروب ديديكه يارسول الله بزسنك كويكك ايكى بندهلرى يز بوقولك اول قولكى سنك وجه شريفك شوقى اوزره آزاد ايلدم پس سن بن قولكى آنك برنه بنده طوت ويارغار اتخاذ ايت زينهار بن هيچ آزادلق استمزم يعنى بنم مرادم ابدى سكا قول اولمقدر و بنده لك وادكندهلك قيلمقدرزيرا بكا سنك بندلككدن آزادهلك واردر سنسز بنم اوزريمه محنت وبى مرادلق واردر ﴿ مثنوى ﴾ اى جهان را زنده كرده ز صطفا * خاص كرده عام را خاصه مرا) اى جهانى اصطفادن زنده ايلش يعنى اى بركزيده لكدن خلق جهانى زنده قيلش وخرم وفرخنده ايلش مصطفى صلى الله عليه وسلم عامى خاص ايلش خصوصا بنى يعنى عام مرتبهسنده اولان انامى ايمان واسلامله خاص خدا قيلش وعلى الخصوص بوجملهدن بن بندهسنى خاص الخاص مرتبهسنه واصل ايلش سيد الانام ديدى ﴿ مثنوى ﴾ خوابها ميديد جانم در شباب * كه سلام كرد قرص آفتاب * از زمينم بركشيد او بر سما * همره او كشته بودم زارتقا * كفتم اين ماخوليا بود ومحال * هيچ كردد مستحيلى وصف حال) يارسول الله بنم جانم شباب زماننده وجوانلق اواننده خوابلر كوردى اول خوابلردن برى بوايديكه بكا نامهده قرص آفتاب سلام قيلدى زميندن بنى اول آفتاب آسمان اوزره چكدى وچيقاردى بن اول آفتابك ارتقا و بلندلك جهتندن همراهى اولمش ايدم يعنى برمرتبه ترقى قيلوب عالى مقام اولدمكه حتى اول آفتابه همراهلك قيلش ايدم پس بيدار اولدقدنصكره كندى كنديمه ديدم بوواقعه ماخوليا ومحالدر ماخوليا اكرچه نتيجهسى اولين خيالات سوداويهيه ديرلر بونده اضغاث احلام مراد اولور يعنى بعد اليقظه بن كندى كنديمه ديدمكه بومنام اضغاث احلام قبيلندندر ومحالدر هيچ بر مستحيل اولان شئ وصف حال اولورمى بوخود اولمز يعنى بر كمسهيه آفتاب سلام و يرمك وانى زميندن چكوب يوقارو چيقاروب كندى مرتبهسنه قريب ايركورمك برامر مستحيلدر مستحيل اولان ايسه وصف حال اولماز ايمدى بوواقعهنك ظهور وصورت باغلسى ونتيجه و يرمسى محالدر ﴿ مثنوى ﴾ چون ترا ديدم بديدم خويش را * آفرين آن آينهٔ خوش كيش را * چون ترا ديدم محالم حال شد * جان من مستغرق اجلال شد * چون ترا ديدم خوداى روح البلاد * مهر اين خورشيد از چشمم فتاد) چونكم اى آفتاب معنوى سنى كوردم كنديمى كوردم يعنى چونكم سن شمس هدايتى كوردم سنك نوركله كنديمى دخى كوردم

آفرین اول آیینهٔ خوش کیشه یعنی اول سنك آیینهٔ حقیقت نما اولان وخوش دین
ولطیف آیین اولان وجود شریفکه که بنی بکا کوستردی چونکم سن ایکی جهان
کونشنی کوردم بکامحال اولان حال اولسی اول واقعه ده خورشیدك بکا سلام
ویرمه سندن مقصود بیلدمکه سن خورشید معنوینك بکا سلام ویرمسی وانك بنی
زمیندن چیقاروب آسمانه ایرکورمسی سن آفتاب منیرك بن فقیری زمین بشریتدن
نورانیتکاه جذب ایدوب کندی صحبت شریفکه ایرکورمسی ایمش شمدی بنم
جانم اجلاله مستغرق اولدی وسکا مقارنت ومصاحبت سببیله دولت عظمی
وسعادت کبری بولدی چونکم سنی ای روح البلاد خود کوردم بودخی وجه در
چونکم سنی کوردم ای روح البلاد بو خورشیدك مهر ومحبتی بنم کوزمدن دوشدی
یعنی مقدما سن خورشیدی کورمزدن اول بنم کوزمده خورشید صوریّنك عظیم
شانی وارایدی وآنك علو مرتبه سن کوروب اکا مهر ومحبتم وارایدی اماچونکم
سن خورشید دوجهانی کوردم تحقیقا ای جمیع بلادك روحی بو خورشید صوری‌نك
مهر ومحبتی کوزمدن دوشدی بوکا اصلا رغبتم وعشق ومحبتم قالمدی سنك بکا
و بردیکك ارتقا و رفعت بوصوری اولان ارتقا ورفعتدن نیجه وجوهله اولی
وافضلدر ﴿ مثنوی ﴾ کشت عالی همت ازتو چشم من * جز بخواری ننکرد
اندر چمن * نور جستم خود بدیدم نور نور * حور جستم خود بدیدم رشك حور *
یوسفی جستم لطیف وسیم تن * یوسف ثانی بدیدم در تو من * در پی جنت بدم
در جست وجو * جنتی بنمود از هرجز وتو) یارسول الله سندن بنم چشمم عالی
همت اولدی یعنی سنك همتکدن بنم چشم جانم همت بولدی و بلند نظر اولدی
ولهذا چمنه خورلقدن غیریله نظر قیلمز بوعالمده اولان باغ و بوستانه بلکه کون
ومکانه ملتفت اولمز بن نور استدم خود نور نوری کوردم والمنة لله که جمیع انوارك
معدنی اولان سن سراج منیره وخورشید بی نظیره ارشدم بن حور استدم خود رشك
حوری کوردم یعنی مقدما بر محبوب پرنور طلب ایلدم بحمدالله شمدی حور یلرك
مغبوطنی ومحبوبلرك مرغوبنی کوردم بن برلطیف وسیم تن یوسف استردم سنك
وجود شریفکده بن بر یوسفستان کوردم یوسفلك محلی دیمکدر
یوسفدن مراد بونده حسن وجمال وکمال صاحبی برمحبوب معنویدر یعنی ای رسول
خدا بن بوآنه دك برحسن وجمال ولطف وکمال صاحبی بدن شریفی نور توحیدایله
سیم کبی بیاض وخالص اولمش برمحبوب معنوی استردم که اکا عاشق اولم وخدمتلر
قیلم واندن نیجه لذتلر بولم بحمدالله تعالی سنك وجود شریفکده جمیع حسن وجمال
ولطف وکمال صاحبی اولان محبوبلرك محلی ومعدننی کوردم وجمله سنی سنده
جمع اولمش مشاهده قیلدم صورتا ومعناسن جمله خوبلردن احسن واجمل

وخلقا وخلقا جمیع محبوبلردن الطف واکملسن بوآنه دك جنت اردنجه جست
وجوده ایدم بکا شمدی سنك هر بر جزوکدن بر جنت کورندی جنت انواع اشجار
واثماری جامع اولان شول بستانه درلر که انك درختلری زمینی اورتمش اوله وجنت
ایکی قسمه منقسمدر برینه جنت آجله درلر که یوم آخرتده اکا مؤمنلر داخل اولسه
کرکدر که هرکس استعدادی قدر انده مرتبه لرن بولسه لر کرکدر و برینه دخی
جنت عاجله درلر که اول بودنیاده الله تعالی حضرتلرینك عارف قوللرینه میسر
اولمش وعارف وعالملر اول جنت عاجله یه روحانیتله دخول قیلمش واندن نیجه ذوق
وصفا بولمشدر کما قال بعض العارفین ان فی الدنیا لجنة عاجلة من دخلها لایشتاق
الی الجنة الآجلة قیل ما هی قال معرفة الله کذا فی شرح الحکم پس حضرت
رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلك هر برجزونده معرفة الهیه دن نیجه معرفت
وارایدی حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنهك اول معرفت جنتلری اولان
رسول علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك هر جزوندن مرئی ومشهودی اولدی اول
جنت معنویه وروحانیه نك لذتلرنی ورایحه لرنی بولدی وجنتی بنمود از هر جزو تو دیمکله
بو معنایه اشارت قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ هست این نسبت بمن مدح وثنا *
هست این نسبت بتو قدح وهجا * همچو مدح مرد چوبان سلیم * مر خدارا
پیش موسی کلیم * که بجویم اسپشت شیرت دهم * چارقت دوزم من و پیشت
نهم * قدح اوراحق بمدحی بر کرفت * کر تو هم رحمت کنی نبود شکفت)
بوسنك حقکده ایلدیکم مدح وثنا بکا نسبت مدح وثنادر اما سکا نسبت قدح
وهجادر یعنی شو مدح وثنالر یکه بن سن سلطان عالیشانك حقنده ایلدم اول مدح
بنم مرتبه مه نسبت مدح وثنادر اما سن سلطان عالیشانك علو قدرینه نسبتله
هجو وقدح منزله سنده در مثلا سلیم اولان مرد چوبانك حضرت موسی کلیم
علیه السلامك حضورنده خدای تعالی حضرتلری ایچون اولان مدحی کبیدر که
اوچوبان حق تعالی حضرتلرینی بو کونه مدح ایلدی که ای بنم محبوبم ومعبودم
اکر بن سنی بولایدم سنك اسپشکی استیدم وسکا سود و یریدم سنك چارقکی دیکیدم
وسنك اوکیکه قویدم بوکونه وصفلری اول چوبان مدح صاندی اما فی الحقیقه
بو مدحلر عین قدح اولدی ولیکن حق تعالی حضرتلری اول چوبانك قدحنی
مدح ایلمکله طوتدی بر مدح مرتبه سنده طوتدی دینسه دخی وجه در واول
چوبانه حق تعالی رحمت ایتدی اکر سن دخی ای حق تعالینك حبیبی بکا رحمت
ایلسه ك عجب دکلدر که سن دخی حق تعالی حضرتلرینك اخلاقیله متخلق خلق
عظیم صاحبی بر نبی کریمسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ رحم فرما بر قصور فهمها *
ای ورای عقلها ووهمها) ای رسول خدا فهملرك قصوری اوزره رحم بیورد ای

وهملرك وعقللرك وراسی یعنی ای اوهام وعقوللك وراسنده اولان سلطان اعظم
وحبیب اکرم سن بزم فهملریمزك قصوری اوزره مرحمت قیل وسنك حقکده
ایلدیکمز تقصیراتی عفو بیوردیدی بو بیتلر و بو عذرلر اکرچه ابو بکر الصدیق
رضی الله عنه حضرتلرینك لسان شریفندن اول سلطان کائناته خطابا دینلمشدر
ولیکن بونده تنبیه واشارت واردر شومعنی اوزره که اول حضرت علیه الصلوة
والسلامی برکمسه کماهو حقه مدح وثنا ایلمکه قادر اولهمز وهرنقدر مطری اولسه
وانك مدح وثناسنده عظیم مبالغه قیلسه ینه انك شاننه لایق مدح وثناقیلهمز
زیرا کورکه افضل اصحاب کزین واکمل ارباب صدیق و یقین اولان حضرت
ابو بکر الصدیق رضی الله عنه اول حضرتك حقنده ایلدیکی مدح وثنانك قصورنه
معترف اولیجق واول حضرته بوکونه اعتذار قیلیجق غیری کمسه لر انی کماهو
حقه نیجه مدح قیلورلر ونه وجه ایله اکا ثنا ایلمکه وانك اوصاف عظیمه سنی سویلمکه
قادر اولورلر اصلا برکمسه انی بونطق و بو دهانله مدح ایلمکه قادر اولمز (بیت)
فان فضل رسول الله لیس له * حد فیعرب عنه ناطق بفم ﴿ مثنوی ﴾ ایها
العشاق اقبال جدید * ازجهان کهنهٔ نوکن رسید) ای عشاق اقبال جدید
نوکن اولان جهان کهنه دن ایرشدی جهان کهنه دن مراد جهان قدیمدر که
فی الحقیقه اول جهان قدیم نوکندر پس حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی
اول جهان کهنه وقدیمدن همیشه علی التوالی نو بنو نیجه حاللر و بی شمار اقباللر
ایرشدیکنی عشاقه بیلدیروب وانلره تنبیه وخطاب ایدوب دیرکه ای عشاق الهی
یکی اقبال وتازه ونو برحال یکی ایدیجی ونووتازه قیلیجی جهان قدیمدن ینه ایرشدی
﴿ مثنوی ﴾ زان جهان کوچارهٔ بیچاره جوست * صدهزاران نادرهٔ دنیا
دروست) اول جهاندنکه او بیچاره نك چاره سن دیلیجیدر صدهزاران دنیانك
نادره سی انده در یعنی سکا دیدیکم جهان کهنهٔ نوکن اول جهاندرکه بیچاره اولان
کمسه لرك چاره سنی استیجی و بی مدد و بی درمان اولنلره مدد ودرمان ایلیجیدر
دنیانك نیجه یوز بیك عجیبه وغریبه اولان کمیاب وعزیزالوجود اولان شیلرینك
اصلی اول جهانده در مقصود بوجهاندن جهان الهی وعالم الهی ومعنویدر
وکأنه حضرت مولانا برحالدن برآخر حاله و برمقالدن برآخر مقاله نقل ایلدکلرینه
بسط مقدمه بیوررلر وصدیق رضی الله عنه حضرتلرینك قصه سندن وانك
حضرت نبی صلی الله علیه وسلم ایله اولان مکالمه سنی بیان ایلمکدن رجوع ایدوب
واول قصه یی مقال کهنه مقامنه قویوب بلال رضی الله عنه وهلال
حضرتلرینك حسب حالنی وانلرك اسرارنك مقالنی بیان ایلمکه اشارت و بشارت
ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ابشروا یاقوم اذاجاء الفرج * افرحوا یاقوم

قدزال الحرج * آفتابی رفت در کازهٔ هلال * در تقاضا که ارحنا یا بلال) ای قوم
بشارت اولسون سزه فرح وقتی کلدی ای قوم فرحناك اولك تحقیق حرج کندی
یعنی ای قوم عشاق بری بریکزه بشارت و برك زیرا برآخر سرور وشادی وقتی
کلدی وفرحناك اولك زحمت وملالت وسآمت زائل اولدی ایشیدك و بوقصهٔ
جدیدی کوش ایدککه برعظیم الشان اولان برآفتاب هلالك حقیر وصغیر اولان
خانه سنه کتدی کازه کاف عربیله حقیر وصغیر اوه دیرلر هلال حق تعالینك
مقبول بنده لرندن بربنده نك اسمیدرکه قصه سی عن قریب بوسرخ شریفده
مذکور اولور وآفتابدن مراد حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلمدر یعنی اول
آفتاب معنوی وخورشید روحانی هلال نام بنده نك ساکن اولدیغی حقیر وصغیر
اولان خانه یه کتدی تقاضاده بو یله دیو که ای بلال بزی دکلندر وآوازخوشکله
بزم بورغونلغمزی کیده روب بزه راحت ایرکورار حنا یا بلال قولنك تحقیق جلد
اولده در معنی معنیٔ این حدیث که مصطفی صلی الله علیه وسلم فرمودانلر بکم الی
اخره سرخنده * جان کالست وندای اوکال * مصطفی کویان ارحنا یا بلال * بیتك
سرخنده مرور ابتدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ ز راب می کفتی ازبیم
عدو * کوریٔ او برمناره روبکو) ای بلال عدونك خوفندن محبوبك نام شریفنی
زیراب دیردك یعنی عدوی دین اولان جهودك ومشركك قورقوسندن معدما
حضرت حقك نام شریفنی کیزلوسو یلردك انك کورلکنه شمدی مناره اوزره
صعود ایله واول حضرتك نام شریفنی الله اکبر دیوسو یله ودخی انی آواز بلند
یله تمجید ایله تاکم سنك لطیف آوازکدن راحت بوله وزوقلری وصفالر حاصل
قیله وزدیدی ﴿ مثنوی ﴾ می دمد در کوش هرغمکین بشیر * خیز ای مدبره
اقبال کیر * ای درین حبس ودرین کند وسپش * هین که تا کس نشنود رستی خمش)
هرغمکینك قولغنه بشیر نفخ ایلر یعنی سو یلر ای مدبر قالق اقبالی طوت ای
بوحبسده و بوقیدده و بو کهله ده قالش آکاه اول تاکسه ایشتمیه قورتلدك خموش
اول بشیردن مراد بونده مؤذندر حضرت بلال رضی الله عنه مناسبتله وداعی
الی الله اولان مرشد اولمق دخی جائزدر نته کم (ومن احسن قولا ممن دعا الی الله)
آیتنده اولدیغی داعی الی الله اولان مندن مرادهم مؤذندر دیمشلر وهم مرشد
اولان عالم ربانیدر دیو تحقیق ایلمشلردر کند کاف فارسینك فتحه سیله قوش دیمکدر
درین کند درین جای کند تقدیرنده درسپش بته دیرلر بودخی درین تقدیرنده در
و بومصرع ای درین حبس ودرین جای کند ودرین سپش مانده تقدیرنده اولور می
دمد اکرچه لغت حسبیله نفخ ایلر معناسی و یریلور لیکن میکوید معناسنه استعمال
اولنور وتقدیر کلام وتعبیر مرام بو یله دیمك اولور که هرجهل وغفلتله غمکین اولان

كسه‌لرك كوش هوشنه بشير الهى اولان بلال رضى الله عنه حضرتلرينك قائم مقامى اولوب اذان ويرن مؤذنلر ودخى داعى الى الله اولان مرشدلر بويله ديوسويلرلر اى حضرت حقدن غافل اولوب اردنه كيدن قاق اقبال ودولت بولن طوت وسبب فلال ونجاح اولان صلاته كل وحضرت ربكه توجه ايدوب تضرع ونياز ايله كه صلوة سبب فلاح وراه نجاحدر واى بو حبس طبيعتده ومنتن اولان جاى خبيثده و بتلكده قالمش يعنى اى بو عالم طبيعتك حبسنده وقوقش اولان دنيا بزنده وبتلرو پيره‌لر كبى اولان افكار فاسده وهمزات شيطانيه‌ده قالمش كمسه آكاه اول قورتلدك بوسوزى اغياردن كمسه‌يه ديمه تا انلر اشتمسون سنكه بشيره متابعت ايليه‌سن لابد حبس طبيعتدن وجاى كندنبو يدن وافكار نفسانى وهمزات شيطانيدن قورتلورسن وفلاح ونجات بولورسن ومراد ومقصوده واصل اولورسن امازنهار بو اسرارى اغياره ديمه خوش اول تاكم اغياردن برايسى بونى ايشتميه

مثنوى چون كه خاموش كنون اى يار من * كز بن هر مو برآمد طبل زن *

انچنان كرشد عدو رشك خو * كو بداين چند ين دهل راباتك كو) اى بنم يارم شمدى كندبكى نيچون خاموش ايلرسن كه شوى معناسنه اولوب اى بنم يارم شمدى نيچون خاموش اولورسن ديك اولور جائزدر كه هرموبك دبندن طبل زن كلدى ووحدت حقى اعلان واعلام قيلدى عدوى رشك خوانجلاين اصم اولديكه دير بو قدر دهلك صداسى قنى بويله اگرچه حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم طرفندن بلال رضى الله عنه حضرتلرينه خطاباً بيانشدر لكن هر عصرده دولت دين وايمانه واصل اولان ونعمت عرفان وايقانى بولان كسلره (واما بنعمة ربك فحدث) آيت كريمه سنك موجبنجه اول نعمتدن تحدث ايلك ودينمينك شانى اعلان ايتك ايچون اندن سويلك وانى اعلان وافشا ايلك لازم اولنلردندر نته كم حضرت حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم بلال رضى الله عنه حضرتلرينه بوكونه خطاب ايدوب بيوردرلر اى بنم يارم شمدى الله تعالى حضرتلرينى ذكر ايلمكدن وانك حمد وثناسنى بى خوف عدو على ملأ الناس سويلمكدن نيچون خاموش اولورسن وجهر ايله توحيد وتهليل قيلمقدن نيچون سكوت قيلورسن كه هر قيلك دبندن بر طبل زن ظهوره كلوب سر توحيدى اعلان واظهار ايلدى حسد خويلو عدودين ودشمن اهل يقين انجلاين اصم اولدى و بى اذعان قالديكه بو قدر مؤذنلرك ايش نوبت طبل زنلكن ونعره‌لرن كوروب لكن انلرك بانك وصدالرينك سرى معنالرندن غافل اولوب بو قدر طبلك بانك وصداسى يعنى سر ومعناسى قنى ديرنته كم بر كمسه محكم صاغر اولسه طبلك چالندى يغنى كورر وليكن صيت وصداسنى استماعه قادر اوله مز بو قدر طبلك بانك وصداسى قنى دير كذلك كوش هوشى اصم اولان كسه‌لرك

هم مؤذن اولنلرك وراه حقه دعوت ايدنلرك نعره زنلكندن معنى فهم ايده ميوب بو قدر طبل زنك بانك ومعناسى قنى دير مرشد آوازنى استماعه قادر اولين صاغر اولان صغرلر هم انلرك افعالنى وحركاتنى كوررلر وليكن بونلرك سر ومعناسى نه‌در ديو انلردن معرض اولورلر و بونلرك سر ومعناسن كوره‌ميوب فعللرينه وحركتلرينه انكار قيلورلر

مثنوى ميرند بر روش ريحانكه طريست * اوزكورى كو بداين آسيب چيست * مى شكنجد حور دستش مى كشد * كور حيران كرچه دردم مى كند * اين كشاكش چيست بردست وتنم * خفته‌ام بكذار تا خوابى كنم * آنكه در خوابش همى جوبى ويست * چشم بكشا كان مه نيكو پيست) عدو رشك خونك يوزى اوزره ريحان اورركه طريدر اول كور لكندن دير بو آسيب وزحمت نه‌در انك الني حورى چكر وشكنجه ايلر كور حيرانكه بو بكاندن درد ايلربنم دستم وتنم اوزره بو كشاكش عجب نه‌در دير واى جذاب اولان كمسه بنى خفته قويار خواب ايليم ديراى كوردل اول كمسه‌يكه انى خوابده هميشه ديلرسن اول سنى جاذب اولان وكنديسنه چكن اولدر كوزكى اكه آچ اول نيك پى اولان ماهدر يعنى حسد خويلو اولان عدويه ريحان كبى خوش بوى اولان پند ونصيحت بر محبوب معنوى اولان مرشد وهادى طرفندن انك يوزينه قرشو طوقنوركه حد ذاتنده اول پند ونصيحت ريحان وسنبل وضيمران كبى لطيف وطريدر وليكن اول ضال ومضل كوردللكندن دير بو زحمت نه‌در و بكا نيچون طوقنور ونيچون زحمت ومشقت ويرر كويا اول كوردل بر لطيف حورى النه يابشوب كنديسنه چكر محكم حتى اول كورك النى اغريدر كوردل ايسه اول جذاب اولان حورينك حسن جمالنى كوره ميوب انك اقدامنده حيراندر بويله ديوكه بو آدم بكانه سبيدن درد ايلر و بو كمسه بنى بويله چكوب نيچون كندى حالمه قوميوب رنجيده ايلر عجبا بنم دستم وبنم اوزره بو كشاكش نه‌در وبنى چكن نه كونه كمسه‌در پس اول جذاب اولان محبوبه ديركه اى اذا خوبنى خواب غفلت ايچنده ياتمش قونا كم خواب غفلتده استراحت قيلم و بو خواب غفلت ايچره بعض رؤيالر كورم ونفسمك مراد ايلديكى نعمتلره وراحتلره ايرم پس بوكونه كوردلره دينوركه اى كوردل اول نعمتى كه خواب غفلت ايچره ديلرسن واول وصلتى كه بو نوم جهالت ايچره طلب ايلرسن اول وصلت ونعمت خود فى الحقيقه سنى جاذب اولان محبوب ودلبردر اگر حقيقت كارى كورمك استرايسك چشم جانكى آچ و برخوشجه نظر ايله كوركه اول ماه نيكو پى دركه مرشدلر واسطه سيله سنى كنديسنك وصلتنه ومشاهده سنى نعمتنه جذب ايلر حتى سنى رنجيده ايتك مرتبه سنه اير كوروبلكه باشكه نيجه بلالر كتورر تا كا طوعا مطيع ومنقاد اوله سن وكنديكى تسليم قيله سن وسنى كنديسنه بويله

جذب ایتمکدن مقصودنه ایدوکنی بیله‌سن که بوجمله‌سنی دعوت قیلمقدن ودعوته اجابت ایلمدکچه بلاومحنتله‌سنی امتحان ایلمکدن مراد اولدرکه‌سن اول جذاب اولان محبوبی بیله‌سن واکا صدق دل وجان ایله مطیع اوله‌سن تاکم خواب غفلت ایچره استدیکک ذوق ونعمتی کوزیکی آچوب بیدار اولدقده مشاهده قیله‌سن واستدیکک محبوب همان سنی کندیسنه جذب قیلان محبوب ایدوکنی بروجه یقین برخوش کوره‌سن ﴿مثنوی﴾ زان بلاها بر عزیزان بیش بود * کان تجمش یار با خوبان فزود * لاغ باخوبان کند بر هر رهی * نبر کوران را بشوراند کهی * خویش را یکدم بدین کوران دهد * تا غریو از کوی کوران برجهد) اول سببدن بلالر عزیزلر اوزره زیاده اولدی که اوتجمشی یار خوبلره زیاده ایلدی خوبلر سببیله زیاده ایلدی دیمک هم جائزدر تجمش تفعل وزننده جمش دندر جمش قیل قازیمغه درلر نته‌کم جمشت شعره دیرلر یعنی برکسه برکسه‌نک مویینی قازیوب یولسه پس بونده تجمش یوزده اولان قیلی ازاله قیلمق معناسنه در نته‌کم محبوبلر مشاطه‌لره یوزلرینک قیللرینی یولدررلر اما اکثر شعرا بونی نازوشیوه ودلربالق ایلمک معناسنه هم استعمال ایلرلر که تزیین وجه حسن وناز معناسنه مستلزم اولدیغندن اوتری پس یار حقیقته نسبتله تجمش اظهار ناز وعرض جمال ایلمکدن کنایه اولور تجمش تلعب معناسنه ده کلور نته‌کم نساایله ملاعبه ایلین کسه‌یه دینور بو محلده بو معنی دخی یرنده اولور وبو بیت ثانی بو معنایی تأیید قیلور نته‌کم بیورر اول یار هر بریولده خوبلرله لاغ ایلرکاهی کورلری دخی قینادر وجوشه کتورر مثلا بردم کندیسنی بوکورلره ویرر حتی کورلر کویندن غریو ناله‌لر ظاهر اولور برجهد اکرچه صیچرار معناسنه‌در لکن بونده ظاهر اولور معناسنه استعاره اولنمشدر وتوضیح معنی وتحقیق نحوی بویله دیمک اولور بعض زمانده یار حقیقی کوردل اولنلره بویله معامله‌لر ایلر اما اکثر زمانده عزیز الوجود اولان نیکولره وخوبلره بو معامله‌یی زیاده قیلراندن اوتری بلالر وعنالر عزیز الوجود اولان کسه‌لر اوزره زیاده اولدی نته‌کم (اشد البلاء علی الانبیاء ثم الامثل فالامثل) حدیث شریفی بو معنایه دلالت قیلدی زیراکه یار حقیقی اول حسن وجمال ویاخود ملاطفه ولاغی خوبلره زیاده ایلدی خوبلردن مراد انبیا علیهم السلام واولیاء وعلما وصلحا رحمة الله علیهم اجمعین وبونلرک امثالی اولان اتقیا اولور ویار حقیقینک بونلری برشیئه مقید ومبتلا قیلمسی وبعده ینه آزاده ایدوب برذوق وبرکونه خوش حال ایلمسی کویاکه بونلره لاغ ولطیفه کبی ایلمک اولمشدر پس هر بر یولده یعنی هر برجانبه توجه ایلسه‌لر بهرحال بونلری کاه مقید وکاه آزاده وکاه منقبض وکاه کشاده قیلمقدن خالی اولمز بویله اولیجق بو خوبلره وبینا اولان محبوبلره هر بر یولده لاغ ولطیفه

ایلمش اولور اما کاهی کوردل اولنلری دخی برحاله مبتلا ایلر وانلری دخی بروجهله جوش وخروشه کتورر بردم کندیسنی برکوردل اولان عوامه ویرر یعنی بونلرک مرادی ومقصودی اوزره اولور حتی انلرک قبله‌سندن هویله هایله غریو وزاریلکلر ظهوره کلور همانکه استتار واحتجاب ایلیه انلردن اول غریو وناله کیدوب ینه نفسلرینک مقتضاسنه مشغول اولورلر پس یار حقیقینک مظهرلری اولان انبیا علیهم السلام واولیای عظام دخی بو خلق وبو صفت اوزره خلقله معامله قیلورلر اکثر زمانده معنوی اولان خوبلره وروحانی اولان محبوبلره لاغ ولطیفه ایدوب انلرله معامله ومکالمه قیلورلر وکاه اولور که بوکوردل اولان اهل دنیادن برینه کندیلرینی کوستروب انلرله معامله ومکالمه قیلورلر تا انلردن غریو وناله کله واول دلبر معنوینک مرتبه‌سنی وشان شریفنی بیله نته‌کم حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم هلالک کوردل اولان خواجه‌سنک اوینه کلدی واول حضرت اکا کندوبی کوستردکدنصکره هلالک دخی اکا علو شاننی وجمال جاننی کوستردی واکا ای کوردل سنک خانه‌ک ایچره بویله برصاحب جمال ومحبوب معنوی واردرسن آنی نیچون کورمزسن وانک قدر شریفنی نیچون بیلمزسن دیو عتابلر وتوبیخلر ایلدی نته‌کم بو سرخ شریفدن انک حالی معلوم اولور

﴿ قصهٔ هلال که بندهٔ مخلص بود خدا را وصاحب بصیرت بی تقلید ﴾
﴿ پنهان شده در بندگی مخلوقات جهت مصلحت نه از عجز چنانکه لقمان ﴾
﴿ ویوسف زروی ظاهر وغیر ایشان بندهٔ سایس بود امیر را وآن ﴾
﴿ امیر مسلمان بود اما چشم بسته ﴾

بو سرخ شریف هلالک قصه‌سیدر که هلال خدای تعالی حضرتلرینه خالص ومخلص بر بنده ایدی وتقلیدسز صاحب بصیرت ایدی اما مخلوقاتک بنده‌لکنده پنهان اولمش واختفا قیلمش ایدی وانک بنده‌لکی التنده مختفی اولمش ایدی وکذلک یوسف صدیق صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلری دخی ظاهر یوزندن بنده اولمش وعزیز مصره نیجه زمان خدمت ایتمش ایدی وبوندن غیری نیجه صاحب سعادتلر بنده‌لک اختیار قیلمشلر وبنده اولمق تحتنده مختفی اولمشلردر مثلا اولیادن بری دخی خیر النساج قدس الله سره العزیز حضرتلری کبی که اول دخی برکسنه‌نک بنده‌لکنی اختیار ایلمشدر وبونک قصه‌سی نفحاتده مسطور اولدیغی اوزره اولدرکه اوائل حالده ریاضتکش وتارک دنیا مشایخ عظامه خدمت قیلمش ومرید ومحب مصاحبی اولمش برکسه ایدی اکثر زمانده مقابر مسلمینی زیارت ایدوب کورستان ایچره کزردی برآخر شهرده برکسه قول قاچروب شیخک ساکن اولدیغی

برده اول برعبدك خبرين الدی وآنی بولمغه عزیمت قیلدی اول شهرك كنارنه كلدی
كوردیكه كورستان ایچره بركسه كزر آنی كندوسنك بندەسنه بكزدوب یاننه كلدی
حكمت الهی شیخی كندینك بندهٔ كریختەسی صانوب اكا سن بنم قاچان قولم
دكلمیسن دیو سؤال ایلدكده شیخ دخی كمال لطفندن لا دیمیوب نعم بن اول عبد آبقم
دیمش اول كسه دخی بنم اكر صحیح قولم دكل ایسەده بو دخی اكا بكزر بونی انك
برنه طوترم دیوب منزلنه كتورمش واول كسەنك وافر جلاهلر تزكاهی وارا یمش
شیخی انك برینه قویوب بوبزی طوقوسان بندەلر كبی دیوب امر ایلمش شیخ دخی
اول خدمت اوزره نیچه شهور واعوام مقید اولمش وكار قیلمش مكركه شیخك بعض
خلفاسی اول شهره كلورلر وانده اولان خلقی ارشاد قیلورلر ایمش پس اول زمانده
شیخك برخلیفەسی اول شهره كلمش وشیخی بندەلكه اتخاذ ایلین خواجه واروب
اندن بیعت وانابت قیلمش وكندی خانەسنه انی دعوت ایلمش بعد الطعام شیخك
خلیفەسی اول خواجه یه دیمش كاروكسبك نه یوزندر خواجه دیمش برقاج جلاه
تزكاهم واردر و برقاج بندەلرم واردر انلر بز طوقورلر پس آنی فروخت ایدوب آنكله
كچینرز دیمش شیخك خلیفەسی آنی كورمكه رغبت ایدوب كارخانه یه كلمش كورسه
كندی شیخی انك بندلری ایچره نسج ثیاب ایلر همان دم النه وایاغنه دشمش
خواجه اكا انك تعظیمن كوروب حیران قالمش ودیمش كه بو كیمدركه سن انك الن
ایاغن اوپرسن اول كسه بنم شیخمدر دیمش وخواجه دخی حقیقت حاله واقف
اولمش تكرار انك بندەومریدی اولمش وجمله كارخانەسنی ومال وملكنی شیخنه
تسلیم قیلمش واول كریخته اولان بندەسنی دخی بولمش بومناسبتله اول عزیزك
لقبی خیر النساج قالمش همچنان هلال رضی الله عنه حضرتلری دخی اولیاء اللهدن
ایدی اما برامیرك بندەسی ایدی وانك اسب واسترنه خدمت ایلردی واول امیر
مسلمان ایدی اماهنوز دخی چشم بسته ایدی بصر بصیرتی كشاده اولمش واحوال
باطنی وحقایق مشاهده قلمش ایدی ❊ داند اعمی كه مادری دارد * لیك چونی
بوهم درنارد ❊ اعمای مادرزاد بیلور كه برمادر طوغرلیكن نیجه ایدوكن وهمه
كتورەمز یعنی بركسه انادن كور طوغسه اناسنك وارایدوكن بیلور ولیكن نه شكلده
ونه هیئنده ونه صورتده ونه حالنده ایدوكنی وهمه كتورمكه قادر اولمز وتعقل دخی
قیلمز صكرەدن اعمی اولسه هم مادرنك نه شكلده ایدوكنی ونه صورتده ونه لباسده
اولدیغنی وهمه كتورمكه قادر اولمز پس (لیس الاعمی من یعمی بصره انما الاعمی
من تعمی بصیرته) حدیثنك موجبنجه اصل اعمی بی بصیرت اولندر پس بصیرتی
كور اولان كسه دخی كندوسنك مربیسی اولدیغنی بیلور ولیكن انك نه حالده
ونه صفتده اولدیغنی وهم وادراكه قادر اولماز ❊ اكر باشین دانش تعظیم مادر كند

ممكن بود كه از اعمی خلاص یابد اذا اراد الله بعبد خیرا فتح عینی قلبه ایبصره
بهما الغیب ❊ اكر اول كوردل بو دانشله و بوقدر ادراكله مادر معنویسنه
یعنی مربیسنه تعظیم وتكریم ایلسه ممكن اولوركه اول تعظیم سببیله عمای دلدن
خلاص بولور وبی بصیرت اولمقدن قورتلور كه حضرت رسول اكرم صلی الله
علیه وسلم بیورمشلردر شول دمكه الله تعالی حضرتلری برعبدنه خیر مراد ایلیه
انك قلبنك ایكی كوزنی فتح ایلر اول ایكی كوز سببیله آنی عالم غیبه واسرار
لاریبه بصیر ایلمكدن اوتری قلبك ایكی كوزندن مراد بری عقل و بری دخی فكر
صائبدركه بوایكیسی قلبه ایكی كوز كبیدركه بونلره بصیرت ودیدهٔ دل دخی دیرلر
یعنی حق تعالی برقولنه خیر مراد ایلسه انك كوكلی كوزنی كشاده ایلر پس اول كسه
اسرار باطنی واحوال غیبی بیلیجی ومستوراته مطلع اولیجی اولور ❊ این راه را
ززندگی دل حاصل كن كین زندگی تن صفت حیوانست ❊ بو یولی دل زندلكندن
حاصل ایله كه بوتن زندەلكی علم ومعرفتله میسر اولور نته كم دل مردەلكی جهل
وغفلتله ظهوره كلور كما قال علی كرم الله وجهه (بیت) حیاة القلب علم فاغتنمه *
وموت القلب جهل فاجتنبه * پس معنی بویله دیمك اولوركه بوقلب كوزكی
كشاده قیلق وعالم غیبه ناظر اولمق یولنی قلبك حیاتندن حاصل ایله زیرا بو بدنك
اكل وشربله زنده اولمسی و بو بدن كوزنك اشكاله نظر قیلمسی صفت حیوانیه در
انسان اودركه قلبنی علم ومعرفت ایله زنده قیله وبصر بصیرتنی نور هدایتله منور
ایلیه اندنصكره اول بصر بصیرتله بواطن اشیایه نظر قیله پس حقیقت نه ایدوكنی
كوروب بیله تاشك وشبهەدن بری اوله ❊ مثنوی ❊ چون شنیدی بعض
اوصاف بلال * بشنوا كنون قصهٔ ضعف هلال * از بلال او بیش بود اندر
روش * خوی بدرا بیش كرده بد كشش) ای مستمع اولان و بو كلام هدایت
انجامی اصغا قیلان كسه چونكم بلال رضی الله عنه حضرتلرینك وصفلرینك
بعضسنی استماع ایلدك شمدی هلال حضرتلرینك ضعفنك قصەسنی ایشت وانك
زیاده ریاضت ومجاهدەدن هلال كبی ضعیف وخلال كبی نحیف اولدیغنی كوش
ایت سلوكده وطریق حقده وروشده اول هلال بلال رضی الله عنه حضرتلرندن
زیاده ایدی خوی بدی اول هلال چوق زیاده دپەلمش ایدی كشش كانك ضمه سیله
كشتن لفظندن اسم مصدردر اما سهولت معنی ایچون بونده اسم مفعول معناسی
ویرلدی ❊ مثنوی ❊ نه چوتو پس روكه هردم پس تری * سوی سنكی
می روی از كوهری) سنك كبی پس رو دكل كه هردم پست ترسن كوهرلكدن
سنكلك جانبنه كیدرسن سنكیده وجوهریده اولان یار وحدت ایچون اولوب
برجوهردن اعراض ایدوب برسنك جانبنه كیدرسن دینسه دخی جائزدر یعنی

هلال حضرتلری ای سالك شكلنده اولان كه سنك كبی اسفل دكل ایدیكه
سن هر نفسده سفلیرك كیدرسن مرتبهٔ انسانیت كه جوهر بندر اول انسانیتك
شرف وقدرنی بیلیوب اندن اعراض واجتناب قیلوب سیم وزر كه جمرومدر كبی
جمادات قبیلندندر انك جانبنه كیدرسن واكا میل ومحبت ایدوب كوهر عمری
انك یولنده خرج ایدرسن حتی كتدكجه قلبك * فهی كالحجارة او اشد قسوة)
آیت كریمه سنك مفهومی اوزره حجر كبی غلیظ اولور بلكه من حیث القسوه حجردن
اشد اولور ومنزلهٔ جمادات كه اسفل جمیع منازلدر وجودك اسفلی جمیع منازل
اولان جامد منزله سنه دك كتدكجه تنزل قیلور ﴿ مثنوی ﴾ انچنان كان
خواجه را مهمان رسید * خواجه ازایام وسالش پرسید * كفت عمرت چند
سالست ای پسر * بازكو ودر مدزدو برشمر) مثلا انچاین كه اول خواجه یه
مهمان ایرشدی خواجه اول مهمانك ایامندن وسالندن اوزره ایرشدی یعنی اول
مهمانك ایام وسالنك اوزرندن ایرشدی واوته سندن بری كلدی سؤال قیلدی پرسید
لفظی ازلفظیله استعمال اولندقده اوزرندن بری ایرشدی واوته سندن بری كلدی
معناسنه استعمال اولنور وناغورندن واصلندن سؤال قیلدی دیمك محلنده ادا اولنور
برسید پرسید معناسنه در وزن ایچون واو زیاده اولدی یعنی پرسید ایكن بورسید
اولدی كه سؤال ایلدی معناسنه در دیو شارحلر خطا ایلمشلر واصح اولان نسخه لره
مخالف سویلمشلردر زیرا جمیعا اصح اولان نسخه لرده برسیدایكی رایله ثابت
اولمشدر پس اصلنده پرسید ایدی وزن ایچون واوایله بورسید اولدی دیو واو یازنلر
لفظا ومعنی كلمه یی تحریف قلمشلردر خواجه اول مهمانه دیدی سنك عمرك
ای پسر قاچ ییلدر كیرو سویله اوغورلمه انی عدایله مدزدا كرچه اوغورلمه معناسنه در
لكن پنهان ایله وكتم قیلمه معناسی ویریلور ﴿ مثنوی ﴾ كفت هجده هفده
یاخود شانزده * یا كه پانزده ای برادر خوانده * كفت واپس واپس ای خیره سرت *
بازمیرو تابكس مادرت) مهمان خواجه یه جواب ویروب ایتدیكه ای برادرخوانده
اون سكز اون یدی یا اون التی یا اون بشدر اون سكز هفده اون یدی شانزده اون التی
پانزده اون بشه دیرلر برادر خوانده برادراوقنمش وقرداش دینمش معناسنه در
پس خواجه مهمانه دیدی ای سنك باشك بولانمش وای سراسیمه اولمش كیرورك
كیرورك كیرو كیت تامادرك كسنه یعنی ای سراسیمه اولان كسنه كیرو وارد كه كیت
كتدكجه اشاغه تنزل ایت آنه كك فرجنه دك كه ابتدا اندن بری ظهوره كلدك
و بوقدر ترقی وتصاعد قیلدك شمدی مرتبهٔ علویدن سفلیسی جانبنه تنزل
ایت وكتدكجه كلدیكك یره كیت دیدی وبومعنی مرتبهٔ اسفلدن ظهوره كلوب
وانسانیت مرتبه سنه واصل اولوب احسن تقویم بولدقدنصكره تكرار حیوانیته

وجادیته تنزل ایلین كسه لره واسفل السافلین اولان مقام طبیعته مردود اولان
طائفه یه توبیخ وتعریض اولور وبو معنایی مؤید ومقرر بو حكایتی دخی نظمه
كتوروب بیوررلر

﴿ حكایت در تقریر همین سخن ﴾

﴿ مثنوی ﴾ آن یكی اسبی طلب كرد از امیر * كفت رو آن اسب اشهب را بكیر *
كفت این را من نخواهم كفت چون * كفت او واپس روست وبس حرون *
سخت پس پس می رود او سوی بن * كفت دمش را بسوی خانه كن) مثلا اول
بر كسه اول امیردن بر اسب طلب ایلدی اول امیر اول كسه یه دیدی یوری اول اسب
اشهبی طوت یعنی اول بیاض آنی اخذ ایت دیدی اول طالب اسب امیره دیدی یا امیر
بن اول اسبی ایسترمم امیر اكا دیدی نیچون ایسترمسن اول طالب اسب اول امیره دیدی
اول اسب كیرواردنه كیدیجیدر وزیاده حروندر اگر بر كسه اكا بنسه وكندینك
خانه سی جانبنه توجه ایدوب آنی سورمك دیلسه اول اسب محكم اردنه اردنه كیدر
پس جانبنه پس دیب معنا سنه در بونده قویرق جانبی مراد اولور یعنی اول اسب
زیاده آردنه آردنه قویرق جانبنه كیدیجیدر دیدی امیر دخی اكا ایتدی چونكم
بویله در اول اسبك قویرغنی خانه جانبنه ایله تاكه اردنه اردنه كیده وسنی خانه كه
واصل ایده پس بو اسبدن مراد نفس واناك دمندن مراد شهوت اولدیغنه وبر كسه
اول اسب نفسی ایلرو سوردكجه اول شهوت جانبنه كیرو كندیكنه اشارت ایدوب
قصه دن حصه نه ایدوكنك بیاننه شروع قیلوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
دم این استور نفست شهوتست * زان سبب پس پس رود آن خود پرست *
شهوت او را كه دم آمد زبن * ای مبدل شهوت عقبیش كن * چون ببندی
شهوتش را از رغیف * سر كند آن شهوت از عقل شریف * همچو شاخی كه
ببری از درخت * سر كند قوت زشاخ نیكبخت) بو سنك نفسك استورنك دمی
شهوتدر اول سببدن اول خود پرست پس پس كیدر یعنی بو سنك مركب نفسكه مشتهای
نفسانی قویرق مثابه سنده در انكیچون بو نفس مركبی ایلرو كتمیوب اردنه اردنه
كیدر و بو خود پرست همیشه كندینك مشتهاسی جانبنه سیر ایدر انك شهوتی كه
دیبدن دم كلدی یعنی اول مركب اشتهاسی كه اصلندن وكوكندن اول مشتها
اكا قویرق كبی اولدی آنی مبدل شهوت عقبی ایله یعنی جسمه ودنیایه متعلق
مشتهاسنی ای تبدیل ایدیجی عقباده اولان مشتهایه وروحانی اولان آرزولره تبدیل
ایله خاصهٔ كلام لابد نفس كندینك آرزو ومشتهاسی جانبنه كیدیجیدر ومشتهاسی
اولمین جانبدن نفرت ایدیجیدر چونكم انك عادتی بودر لازم كلدیكه انك شهوتنی

وآرزوسنی عقبا جانبنه دوندرەسن که عقبانك شهوتی ونعمتی باقی وابدیدر دنیانك شهوت ونعمتی فانی وسریع الزوالدر چونکم نعمت اخرویه‌دن نفسك حظ اله واکا اشتها وآرزو قیله طورمیوب اول جانبه کیدر وسن آنی دنیا سمتنه سورسك اول دخی جانبنه سورتنوب سیرایدر پس انك مشتهاسنی آخرت جانبنه دوندرمك سکا هروجهله انفع واولیدر چونکم سن اول مرکب نفسك شهوتنی رغیفدن باغلیه‌سن یعنی انی نان یمکدن وصوءون چیمکدن منع ایلیه‌سن اول شهوت عقل شریفه‌دن باش ایلر یعنی اول شهوت عقل شریفدن باش یوقارو کتورر عقله وادراکه مبدل اولور وعقلك مقتضالری هرنه ایسه آنی آرزو قیلور مثلا شول برشاخ کبی سن آنی آغاجدن کسرسن نیکبخت اولان شاخدن قوت باش یوقارو ایلر یعنی باغبانلر مابیننده عادتدر که بر میوه دار اغاجك دیبندن بعض شاخلر بتسه آنی کسرلر وقلع ایدرلر تا انك قوتی اصل اولان شاخه یوریوب اول میوه دار اولان آغاج قوت بوله واکر اول بتن تازه شاخلری کسمزلر ایسه اول میوه دار اولان آغاجه ضعف کلور پس عقل اول میوه دار اولان آغاج کبیدر وشهوت نفسانی اول میوه دار اولان آغاجك دیبنده بتن تازه شاخلر کبیدر اکر اول تازه شاخلر کبی اولان شهوات نفسانیه‌یی قطع ایدوب قلع ایلرسن انك قوتی عقله کلور ودرخت عقل قوت بولور وروحانی وعقلی اولان میوه‌لری برخوشجه بتورر ❊ مثنوی ❊ چونکه کردی دم اوراآن طرف * کررود پس پس رود تامکتنف) چونکم اول نفس مرکبنك دمنی اول طرفه ایلیه‌سن اکر پس پس کیده مکتنفه‌دك کیدر مکتنف اکتناف قیلنمش یاخود محل اکتناف دینلور بونده مقام ومسکن مراد اولور یعنی چونکم سن نفس مرکبنك قویروغی مشابه‌سنده اولان مراد ومشتهاسنی اول طرف آخرته وجانب حقیقته دوندرەسن اکر اردنه کیدر ومشتهاسی سمتنه سیرایدرسه‌ده مقام ومسکنه‌دك کیدر وکنف حقیقته‌دك سیرایدر ❊ مثنوی ❊ حبذا اسبان رام پیش رو * نه‌سپس رونه حرونی را گرو) حبذا شول پیش رو اولان رام اسبلره که اردنه کیدیجی ونه حرونلقه کرودر یعنی نه کوزلدر شول مالك الملکه رام ومنقاد اولان وهمیشه حضرت حق جانبنه ایلرو کیدن نفس آتلری که انلر عوامك نفسلری کبی اردنه کیدیجی ومشتهای نفسانی وآرزوی دنیوی جانبنه سیر ایدیجی دکللردر وتندلکه وعناد وکبره وسرکشلکه دخی مرهون ومقید دکللردر ❊ مثنوی ❊ کرم رو چون جسم موسی کلیم * تا بحرین تاش چو پهنای کلیم) اول اسبان رام کلیم اولان موسی علیه السلام حضرتلرینك جسمی کبی کرم رودر بحرینه‌دك اکا پهنای کلیم کبیدر یعنی اول پیش رو اولان اسبلرك (والسابقون السابقون اولئك المقربون) آیت کریمه‌سیله اشارت اولنان ولیلر ومقربلردر انلر کلیم الله اولان

موسی علیه السلام حضرتلرینك جسم شریفی کبی راه حقده کرم رولردر که اول موسی علیه السلام مجمع البحرینه‌دك برکلیمك وسعتی وعرضی کبیدر یعنی اول مرتبه کرم رودر فارسلر کبی روم دریاسنك جمع اولدیغی یره‌دك کتمك اکا برکلیمك پهناسی قدر کتمك کبی اولدی و برقاچ آدم آنی کلدی بو بیتلر سوره‌ٔ کهفده اولان آیت کریمه‌نك معناسنه اشارت اولور که الله تبارك وتعالی سوره‌ٔ کهفده اندن حکایه ایدوب بیوررلر (واذ قال موسی لفتاه لا ابرح حتی ابلغ مجمع البحرین او امضی حقبا) بو آیت کریمه‌نك تفسیری ومجمع البحرینك وحقب لفظنك شرح وتحقیقی جلد ثالثده دقوقی حکایه‌سنده سر طلب کردن موسی خضررا علیهما السلام سرخنده * اجعل الخضر لامری سببا * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدی انده طلب اولنه ❊ مثنوی ❊ هست هفتصد ساله راه آن حقب * که بکردو عزم در سیران حب) اول حقب یدی یوز یللق یول اولدی که اول موسی علیه السلام حبك سیرانده عزم ایلدی مصرع اولده اولان آن لفظی حقبه مضاف اوقنوب حقبك آن ولایقی یدی یوز یللق یول اولدی دیمك هم وجه‌در ومصرع ثانیده اولان آن لفظی هم نفس کله‌دن اولیوب لایق معناسنه اولوب موسی علیه السلام حبك لایقی سیرده عزم ایلدی دیمك هم جائزدر حقب لفظنده علما اختلاف ایتمشلردر بعضیلر یتمش یلدر دیمشلر بعضیلر دخی سکسان یلدر دیمشلر و بعضیلر حقب زمان طویل معناسنه‌در دیمشلر و بعضیلر دخی دهر معناسنه‌در دیمشلر ابو حنیفه رضی الله عنه حضرتلری بنم قتمده نه قدر زمانه دلالت ایلدیکی محدود ومعلوم دکلدر دیمشلر وبعضیلر دخی حقب یدی یوز یلدر دیمشلر حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی بو معنایی اختیار ایلمشلردر حقب یدی یوز یللق یولدر دیو بو بیتده تحقیق بیورمشلردر یعنی حضرت موسی علیه الصلوة والسلام خضرك محبتنده شول مرتبه کرم رو اولدی که انك محبتی سیرنده یدی یوز یللق یوله عزم ایلدی علمادن بعض کمسنه بو بیتده شبهه‌یه دوشوب بو فقیره بوکونه سؤال ایلدیکه حکما بو ارضی یدی اقلیمه تقسیم ایلمشلردر ومعموره اولان و بنی آدمه مسکن کلان انجق ربع مسکوندر واهل مساحه‌نك بحثی بونك اوزره‌در که برتیز روفارس ربع مسکونك برطرفندن طوریوب منزل بمنزل کتسه اوچ ییلده انك برآخر طرفنه وسرحدنه ایریشور پس حضرت موسی علیه السلام خضرك محبتی سیرنده یدی یوز ییلق یوله نیجه عزم ایتمش اولور بو فقیر آکه ایکی وجهله جواب ویردم اولا دیدمکه ربع مسکونك برکسه فرض ایده‌لمکه برطرفندن برآخر طرفنه طوغری کتسه اوچ ییلده واررایمش اما برفارس تیز وطوغری کتمیوب انده برمراد استسه نیجه بیك ایام وساله‌دك انك اطرافنی وجوانبنی سیرایتمکه وسیاحت قیلمغه قادر اوله‌مز پس حضرت موسی

عليه السلامك كتمسی بو قبيلدن اولور وثانيا حضرت موسی عليه السلام حضرت
خضرك محبتنك سيرنده يديبوز ييل كتمدی بلكه يد يبوز ييلاق يوله كتمكه عزيمت
قيلدی كه آيت كريمه بو معنايه دلالت ايلر كه حق تعالی حضرتلری مجمع البحرينده
حضرت خضر عليه السلامه ملاقات اولمقلغله موسی عليه السلامه الهام واشارت
بيوردی پس موسی عليه السلام حضرتلری كندو خدمتنده اولان يوشع عليه
السلام حضرتلرينه ديدی بن مجمع البحرينه دك سير وسفر ايتمكدن زائل اولميوب
حتی مجمع البحرينه دك واصل و بالغ اولنجيه دك كيدرم ياخود انده موعود اولان
خضری بولمز ايسم يديبوز ييل سير ايدرم بونك معناسی اكر حضرت خضر
عليه السلامی اول محلده بولمز ايسم فرضا يديبوز ييلاق يولده اولسه بچوب انك
مكاننه دك كيدرم ومقامنه دك سير ايدرم ديمك اولور پس اول موسی عليه السلام
يديبوز ييلاق يوله كتمكه عزم ايتمش وعزمی دخی ثابت اولمش اولور وليكن بوندن
يديبوز ييل انك محبتی سيرنده كتمش وقطع راه ايتمش اولمز فليتأمل ﴿ مثنوی ﴾
همت سير تنش چون اين بود * سير جانش تا بعليين بود * شهسواران در سياقت
تاختند * خر بطان در پايكه انداختند) چونكم اول موسی عليه السلامك تننك
سيرنه متعلق اولان همتی بو اوله انك جاننك سيری عليينه دك اولور شهسوارلری
سياقده سورديلر اما خر بطلری پايكاهه آتديلر خر بط برقاج معنايه كلور بونده
قرنی بيوك كسه لر مراد اولور پايكاه هم برقاج معنايه كلور بونده آخور يا آتخانه
معنالری مراد اولور وخلاصهٔ كلام بو يله ديمك اولور كه ميدان محبتك شهسوارلری
اولان انبيا عليهم السلام واوليا رحمة الله عليهم اجمعين جمله يه سبقت قيلقده و پيش
رو اولمقده ايلرو سورديلر و كنديلرينی مرتبهٔ اعلايه ايركورديلر اما قرنی بيوك احمق
خرلری آخوره براقديلر و آتخانه يه آتديلر وانلرد نخی آخورلرده و آتخانه لرده خدمتده قرار
ايلديلر ﴿ مثنوی ﴾ آنچنانكه كاروانی مرسيد * در دهی آمد دری را باز ديد * آن يكی گفت
اندرين برد العجوز * بازانداز يم اينجا چند روز * بانك آمد نی بينداز از برون * وانكهانی
تو در آ در اندرون * هم برون افكن هر آنچه افكندنيست * در ميا با آنكه اين مجلس
سنيست) انجلين كه بر كاروان ايرشدی بر كويه كلدی بر قپويی آچق كوردی
اول كاربان خلقندن بريسی ديدی بو برد العجوزده برد العجوز بهاره قريب
بر مشهور صووغك آديدر يعنی انلردن بری ديدی بو يله بر محكم صووقده بو خانه ده
برقاج كون بو خانه ده باری يتهلم و يوكی بواوه براغهلم درون خانه دن بر صدا كلدی
يوق يوكی طشره دن آت يعنی ثقلنی طشره ده براغوب واندنصكره سن درون
خانه يه ايچرو كل هم طشره ده براق هر شول نسنه يی كه انك براقمسی وترك ايتمسی
لازمدر اول براقمسی وترك ايتمسی لازم اولان شيئله ايچرو كلمه بو مجلس بغايت

عالبدر والحاصل (بيت) ان تشتهی ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فی الدرب
تقدم وتعال * بيتنك مفهومنی سويلدی ودخی (بيت) تصوف يار اولوب بار اولمقدر
* كل وكلزار اولوب خار اولمقدر * قولنك معناسنی ادا ايلدی پس سالكه لازم
اولان اولدر كه بر عالی مجلسه داخل اولمق استدكده نقدر باری وارايسه خارجده
قويوب اندنصكره ايچرو كيره وانك اهليله يار اوله وصافی بی خار كل وكلزار كبی
لطافت اظهار قيله كندی بارنی انلرك اوزرينه تحميل ايليه بلكه مروت اودر كه
انلرك بارينه تحمل ايليه نته كم هلال رضی الله عنه حضرتلری كوركه بر اميرك بارنی
ارتكاب ايليوب اكا بنده وخدمتكار اولدی وانك اسب واسترينه سايسلك قيلدی
چونكم حضرت مولانا قدس الله سره العزيز هلال رضی الله عنه حضرتلرينك
قصه سی مناسبتيله ايكی مثل و بر حكايه بسط ايليوب ضمننده بو قدر معارف
جليله ونكات لطيفه بيوردقلرندنصكره ينه هلال رضی الله عنه حضرتلرينك
حكايه سنی تعبير ايلمكه شروع ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوی ﴾ بد هلال استاددل
جان روشنی * سايس و بنده اميری مؤمنی * سايسی كردی در آخر آن غلام * ليك
سلطان سلاطين بنده نام) هلال رضی الله عنه حضرتلری استاددل وجان روشن
بر كسه ايدی بر مؤمن اميرك سايسی وبنده سی ايدی اول غلام آخورده سايسلك
ايلردی يعنی اميرك آخورنده انك آتلرينه خدمت وتيمار ايلردی وليكن معناده
سلطان سلاطين ونامی بنده ايدی بندهلك نامنك التنده اختفا ايتمش ملوك معنويه دن
بر صاحب سعادت ايدی ﴿ مثنوی ﴾ آن امير از حال بنده بی خبر * كه نبودش
جز بليسانه نظر * آب وكل می ديد ودروی گنج نی * پنج و شش می ديد واصل پنج نی *
رنك طين پيدا ونور دين نهان * هر پيمبر اينچنين بد در جهان) اول امير بنده
مقبولك حالندن بی خبر ايدی وانك ظاهرنی كوروب سردر ونندن غافل و بی بصر
ايدی كذا كه ابليس كبی نظر قيلمقدن غيری اولمدی ابليسك نظری همان آدم عليه
السلام حضرتلرينك ظاهرنه اولوب انك باطنندن غافل اولدیغی كبی اول امير دخی
هلال رضی الله عنهك ظاهرنی كوروب اسرار باطننه ناظر اولمدی بلكه آب وكل
كوردی وانده مدفون اولان گنجی كورمدی پنج و شش كوردی واصل پنجی
كورمدی می ديدك فاعلی ابليس اولوب اول ابليس آب وكل كوردی واول آدم
عليه السلامك وجودنده مدفون اولان گنجی كورمدی و پنج و شش كوردی
وليكن اصل پنجی كورمدی ديمك دخی جائزدر اما اولكی معنی بوندن اوليدر
پنجدن مراد بش حواسدر ششدن مراد الشی جهتدر وبو بش حواسك وجهاتك
اصلندن مراد اسما وصفات الهيدر بو بش حواس شش جهاتك آينه لرنده
رونما اولمشدر وليكن چشم ابليسانه بو پنج حواس وشش جهتك ظاهرنه نظر

ایدوب اصل ومعناسندن محروم وغافل قالمشدر وانوار الهی واوصاف ربانی
مشاهده‌سندن بی بهره و بی نصیب اولمشدر پنج وششی کوردی واصل پنجی
کورمدی دیمکده برنکتهٔ لطیفه دخی واردرکه بو پنج وشش ادالری نردبازلره
مخصوص اولان ادالردر پس بوادالر بونکته‌یی ایهام ایلرکه اول ابلیس ویاخود
ابلیس نظری کبی نظر ایلین امیرو پس بو اویونده پنج وشش کوردی ولیکن بو پنج
وششك اصل ونتیجه‌سی ندر واستاد بولعبدن نه مراد ایلرانی کورمدی وحقیقت
کاره نظر ایر کورمدی دیمك اولورکه طین پیدا ونوردن نهان هر پیمبر جهانده
بونجلین ایدی نظر ار کورمدی یعنی آدم علیه السلام حضرتلرینك طیندن
ترکیب اولان جسدنك رنکی ابلیسك کوزنه عیان وانك نوردینی وسر یقینی انك
کوزندن مخفی ونهان اولدی بویله اولمق همان آدم علیه السلام حضرتلرینه
مخصوص اولمدی بلکه هر پیمبر بوجهانده بونجلین اولدی لابد بونلرك همان
شکل وصورتنی کوروب (مالهذا الرسول یأكل الطعام ویمشی فی الاسواق) دیوب
ودخی ما انتم الا بشر مثلنا دیو بونلره بالمواجهه خطاب ایلیوب همان صورت
بین اولدیلر واحوال درونه نظر قیلمقدن محروم قالدیلر ﴿ مثنوی ﴾ آن مناره
دید ودروی مرغ نی * برمناره شاهبازی پرفنی * وآن دوم می دید مرغ پرزنی * لیك
موی اندر دهان مرغ نی) مثلا اول برکسه مناره‌یی کوردی انده اولان مرغی
کورمدی باوجود که مناره اوزره بر پرفن شاهباز وارایدی واول ایکنجیسی مرغ
پرزنی کوردی لیکن مرغك دهانده اولان مویی کورمدی بو بیتلرده نظر تفاوت
اولدیغنی اشعار ایدر وفی الحقیقه نظردن نظره چوق تفاوت واردر برکسه واردرکه
انجق مناره‌یی کورمکه قادر امانك اوستنده اولان مرغی کورمکه قادر اولمز
وبرکسه دخی واردر هم مناره‌یی هم مرغی کورمکه قادر اولور اما مرغك آغزنده
اولان مویی کورمکه قادر اولمز و بو مناره‌دن ومرغدن مراد ومویدن مرادنه
ایدیکنی بو بند نصکره توضیح وبیان ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ آنکه او بنظر
بنور الله بود * هم زمرغ وهم زمو آکه بود * کفت آخر چشم سوی مو نه * تا ندنی
مو بکشا بدکره * آن یکی کل دید نقشین در وحل * وآن دکر کل دید پر علم وعمل)
اوله کسه که الله نوریله نظر ایلیجی اوله هم مرغدن وهم موی‌دن آکاه اولور
یعنی شول عارف که برانسانك وجودنه الله نوریله نظر قیله اول عارف انسانك
هم مرغ علمندن وهم انده اولان سر یقین ونور دیننده آکاه اولور اول عارفکه
انسانك منارهٔ وجودنده اولان علم وطاعت مرغنك دهاننده اولان موی دینی
وسر یقینی کوردی اول عارف انجق برکسه‌نك منارهٔ وجودنده اولان علم مرغنی
کوروب انده اولان موی یقینی کورمین بی بصیرته دیدی آخر ای بی بصیرت چشم

سرکی موی یقین او زره قو وسر دینی کورمکه همت ایله تاکم مویی کورمیه‌سن
کره آچلمز یعنی نوردینی وسر یقینی مشاهده قیلمیه‌سن مشکل حل اولمز وصدره شفا
کلمز اول برکسه انسانی نقشلو بر وحل کل کوردی واول برکسه انسانی پر علم وعمل
کل کوردی یعنی بنی آدم انظارده متفاوتدر مثلا اول برکسه انسان کاملدن برینه
نظر ایلدی آنی بر وحل نقشلو طین کوردی وطیندن ترکیب اولنمش صاف بالحقدن
نقش وتصویر قیلنمش انجق بر صورت جسد مشاهده قیلدی واول بری دخی
انك نظر ایلدیکی کبی انسان کامله نظر ایلدی علم ایله وعمل ایله پر اولمش ولطافت
بولمش کل و باغ معنوی کوردی کل کاف عربینك ضمیله اوقنوب آنی علم وعمل
ایله طولمش وجمله اخلاق حسنه‌یی جامع اولمش واجزا مشابه‌سنده اولان انانك
مراتبنك جمله‌سنی احاطه قیلمش کل کوردی دینسه دخی جائز اولور پس مناره‌دن
ومرغدن مراد وموی‌دن مقصود نه ایدوکنه بو بیتلرله اشارت ایدوب بیوررلر
﴿ مثنوی ﴾ تن مناره علم وطاعت همچو مرغ * خواه سیصد مرغ کیر ویا
دو مرغ * مرد اوسط مرغ بیند او و بس * غیر مرغی او نبیند پیش و پس * موی
آن نوریست پنهان آن مرغ * که بدان پاینده باشد جان مرغ * مرغ کان مو یست
در منقار او * هیچ عاریت نباشد کار او * علم او از جان او جوشد مدام * پیش
او نه مستعار آمد نه وام) تن فی المثل منارهٔ علم وطاعت مرغ کبیدر اسیترسك اوچیوز
قوش طوت واستر ایسك ایکی قوش طوت اما مرد اوسط انجق مرغ کورر
بر مرغدن غیری پیش و پس ده نسنه کورمز یاخود معنی بر مرغدن غیری پیش
وپسی کورمز موی اول بر پنهان اولان نور در مرغك لایق که مرغك جانی
اول نور ایله پاینده وباقی اولور بر قوش که انك منقارنده اول موی واردر هیچ انك
کاری عاریت اولمز انك علمی مدام انك جاننده جوش ایلر انك اوکنده نه مستعار
کلدی نه وام کلدی بو ابیات شریفه‌نك تحقیق وبو کلمات لطیفه‌نك توضیح
وتفسیری بویله دیمك اولورکه مقدما بزم ذکر ایلدیکمز مناره‌دن مراد بنی آدمدر
وانده اولان مرغدن مراد علم وطاعتدرکه فی المثل تن مناره‌یه وعلم وطاعت انده اولان
مرغه بکزر بر آدمك تننده استرسك اوچیوز کونه علم واوچیوز کونه طاعت
فرض ایله استرسك ایکیوز کونه علم وایکیوز کونه طاعت فرض ایله بوندن مقصود
تفهیم ایچون بر مثالدر یوخسه کثرت وقلتی بیان ایلمك دکلدر ومردلر دخی اوچ
قسمدر بر قسمی مبتدی وبر قسمی دخی متوسطدر بر قسمی دخی منتهیدر مرد مبتدی
انجق شکل وصورت کورر وعلم ومعرفته ناظر اولمز ومرد متوسط دخی علم ومعرفت
کورر نور دینه وسر یقینه ناظر اولمز اوکنده اردنده همان علم ومعرفت مرغنی
کورر علم ومعرفت مرغدن غیری نسنه کورمز اما مرد منتهی مرغ علمه لایق

اولان ومرد مطیعه مخصوص کلان موی پنهانه ناظر اولور که اندن مراد نور نهانی وسر ربانیدر نته کم بیوررلر موی اول پنهان اولان برنوردر ومرغه لایق بوزمویدن مراد علمه وعالمه مخصوص ولایق اولان شول برنور نهانیدرکه مرغ کبی اولان عالمك جانی اول نور واسطه سیله باقی ودائم اولور پس شول برمرغ کبی اولان عالمك دهاننده که اول موی کبی نهان اولان نور الهی وسر ربانی موجود اوله هیچ انك کاروعملی عاریتی وتقلیدی اولمز بلکه ذاتی وتحقیق اولور واول عملی تحقیق اوزره قیلور وانك عملی علی الدوام انك جانندن جوشه کلور انك عملی انك اوکنده نه دین ونه مستعار کلدی یعنی اول محقق وکامل کندو عملنی برآخرکسه دن دین آلمدی واستعاره دخی قیلمدیکه حتی انك عملی انك اوکنده رهن اوله ومستعار اوله وعاقبت اندن زائل اوله

✵ رنجورشدن این هلال وبی خبری خواجهٔ آواز رنجوری ✵
✵ اودر تحقیر وناشناخت او وواقف شدن دل مصطفی از رنجوری ✵
✵ وحال او وافتقاد وعیادت رسول الله صلی الله علیه وسلم این هلال را ✵

بومقدما ذکر اولنان هلالك رنجور اولمسنك وانك خواجه سنك اول هلال رضی الله عنهك رنجورلغندن واول هلالك تحقیرندن اوتری یعنی حقارته منسوب اولمسندن وناشناختلغندن اوتری بی خبرلکنك بیانندهدر وحضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك قلب منیرنك اول هلالك رنجورلغندن وحالندن آگاه وخبردار اولمسنك وبوهلالی رسول اکرم حضرتلری افتقاد ایدوب عیادت قیلمسنك تحقیقندهدر ✵ مثنوی ✵ ازقضا رنجور وناقص شد هلال * مصطفی راوحی شد غماز حال * بد زرنجوریش خواجه اش بی خبر * که برلو بد کساد وبی خطر * خفته نه روز اندر آخر محسنی * هیچکس ازحال او آگاه نی) هلال رضی الله عنه حضرتلری قضاء الهیدن رنجور وناقص اولدی وخلاله دونوب بدن تحیفی نقصان بولدی مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه وحی غماز حال اولدی یعنی هلال رضی الله عنهك حال پرملالنی حضرت حق تعالینك وحی واشارتی کلوب حضرت مصطفی علیه السلامك قلب شریفنه غمز ایدیجی اولدی وکشف وعیان قیلدی اول هلال رضی الله عنهك رنجورلغندن انك خواجه سی بی خبر ایدی زیرا اول هلال اول امیرك قتنده کساد وبی شرف ایدی خطر بونده شرف معناسنهدر یعنی امیرك قتنده انك رجحانی وشرفی اولمدیغندن اوتری خسته لکندن اصلا انك خبری اولمدی آخور ایچره برصاحب احسان واهل شهود نامزاج وعیان طقوز کون یاتمش ایدی هیچ کمسه انك حالندن آگاه دکل ایدی پس زار وزبون آخور ایچره بی کس وتنها قالدی ✵ مثنوی ✵ آنکه کس بود وشهنشاه کسان * عقل صد چون قلزمش هرجا رسان * وحیش آمد رحم حق غمخوار شد * که

فلان مشتاق تو بیمار شد * مصطفی بهر هلال باشرف * رفت از بهر عیادت آن طرف * در پی خورشید وحی آن مه دوان * وآن صحابه در پیش چون اختران) اول کمسه که فی الحقیقه کس ودخی جمیع کسلرك شهنشاهی ایدی اول حضرتك بوزقلزم دریاسی کبی اولان عقلی هر یره ایرشیجی ایدی اول حضرته وحی الهی کلدی رحم حق اکا غمخوار اولدی بویله دیوکه ای بکا حبیب وخسته دل اولنلره طبیب سنك فلان مشتاقك بیمار اولدی وخسته وشکسته لکدن خلال کبی ضعیف ونزار اولدی پس مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری باشرف اولان هلالدن اوتری اول طرفه عیادتدن اوتری کتدی وانك خاطرینی صورمقدن اوتری اول امیرك خانه سنه طوغری عزیمت ایتدی اول ماه معنوی وحی الهینك خورشیدی ایزنده دوان اولدی یعنی آفتاب وحی حقه تابع اولوب واندن نور استفاده قیلوب انك اردنجه سیر قیلدی واول صحابه دخی اول ماه معنوینك اردنجه کواکب سیاره کبی روان اولدیلر وانك اردنجه سیر وحرکت قیلدیلر ✵ مثنوی ✵ ماه می کوید که اصحابی نجوم * للسری قدوه وللطاغی رجوم) ماه معنوی سویلر بنم اصحابم نجومدر سری ایچون مقتدا وطاغی ایچون رجومدر سری سینك ضمی ورانك فتحیله کیجه سیر ایدیجی یه دیرلر قدوه کسر قافله وضم قافله دخی مقتدا معناسنهدر یعنی تخت رسالتك شاهی وفلك نبوتك ماهی اولان رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیوررلر (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم) یعنی بنم یارانم نجملر کبیدر ای بنم امتم بونلرك هرقنغی سنه سز اقتدا ایلسکز مهتدی اولورسز ومطلوبه یول بولورسز حق تعالی حضرتلری بونلرك مصابیح وجودلریله فلك شریعتی مزین قیلمشدر وبونلرك وجود منیری بو عالم ظلمتده وغفلتده سیر قیلنلرك وسالك راه حق اولنلر ایچون مقتدا وطاغی وباغی اولنلر ایچون رجوم اولمشدر انلرکه شیطان سیرتلر وابلیس طبیعتلردر بونلرك انوار قلبیه سی شهاب ثاقب کبی انلری فلك دینه وسماء یقینه قریب اولمقدن واندن استراقه قیلمقدن منع وطرد ایدرلر حتی بونلره تابع اولیان واقتدا قیلیان ملاعین دنیاده مهتدی اولمیوب ومطلوبه یول بولمیوب اولدکدنصکره جهنمك اسفلنه کیدرلر ✵ مثنوی ✵ میررا کفتند کان سلطان رسید * او زشادی بی دل وجان برجهید * برکمان آن زشادی زد دودست * کان شهنشاه بهر آن میر آمدست) میره دیدیلرکه اول سلطان کائنات واشرف موجودات ایرشدی یعنی هلالك خواجه سی اولان امیره مبشرلر بوکونه مژده ویردیلرکه اول سلطان کائنات واشرف موجودات علیه اکمل التحیات حضرتلری بوجانبه ایرشدی اول امیر فی الحال شادیلکندن بی دل وجان یرندن صیچرادی اول ظن اوزره شادیلکدن ایکی الینی بری برینه اوردی که اول

شهنشاه اولان بیردن اوزی کلشدر و بویله قیاس ایلدیکه اول ماه فلك رسالت کندینك زیارتندن اوزی سیر وحرکت قیلشدر ❀ مثنوی ❀ چون فرود آمد زغرفه آن امیر * جان همی افشاند با مژده بشیر * پس زمین بوس وسلام آورد او * کرد رخ را از طرب چون ورد او * کفت بسم الله مشرف کن وطن * تا که فردوسی شود این انجمن * تا فزاید قصر من بر آسمان * که بدیدم قطب دوران زمان) چونکم اول امیر بشیردن بو بشارتی اشتدی غرفه دن اشاغه کلدی وقصر عالیسندن نزول قیلدی بشیرك اجرت قدمی ایچون جان صاچدی یعنی مژده ویرن کسه لره سیم وزر ویرمك عادت ایکن سیم وزر یرینه اول امیر بشیرك اجرت قدمندن اوتری جانینی نثار ایلدی اندنصکره رسول علیه السلام حضرتلرینه زمین اوپمك وسلام ایتمك کتوردی یعنی حین اقداده زیاده رعایت وخدمت ایتمکدن اوتری زمینی اوپدی وحضرت رسول علیه الصلوة والسلامه یارسول الله دیو سلام ویردی و یوزنی طربدن کل کبی تازه وخندان قیلدی دیدیکه بسم الله وطنی مشرف ایله تا کم سنك قدوم شریفکله بو انجمن بر فردوس اعلا اوله و بوخانه وجود لطیفك رونقندن جنت اعلا کبی رونق وشرف بوله حتی بنم قصرمك قدری آسماندن اوزره زیاده اوله ومعناده فلك کیوانه برابر کله که بن قطب دوران زمانی کوردم ومرکز دائره جهانه نظر ایر کوردم سنك قدم قودیغك خانه آسمان اوزره تفاخر ایلسه لایق وسنك بر آن مشرف قیلدیغك مسکن زمین وزماندن اشرف واعلادر دیسه صادقدر ❀ مثنوی ❀ کفتش از بهر عتاب آن محترم * من برای دیدن تو نامدم * کفت روحم آن تو خود روح چیست * هین بفرما کین بچشم بهر کیست * تا شوم من خاکپای آن کسی * که بباغ لطف تستش مغرسی) اول امیره عتاب ایلمکدن اوتری اول رسول محترم صلی الله علیه وسلم دیدی ای امیر بن سنی کورمکدن اوتری کلدم وسنی زیارت ایتمك ایچون بوخانه یه دخول قیلدم پس امیر اول سلطان اعظمه دیدی که یارسول الله بنم روحم سنکیچون یعنی سکا فدا اولسون خود روح ندر نیز بیورکه بو تکلف کیمدن اوتریدر بچشم تکلف معناسنه در یعنی بو کلفت وزحمتی کیمدن اوتری ارتکاب قیلدیکز و بوسمتلره کیمك ایچون قدم شریفکزی رنجیده بیوردیکز تا کم بن اول کسه نك خاکپایی اولم که انك سنك لطفك باغنده بر مغرسی وار در مغرس دیکمه جك یره دیرلر کاه اولور که غراس معناسنه دخی استعمال ایدرلر بونده ایکی معنی یله جائز اولور یعنی اول امیر حضرت رسول علیه السلامه دیدیکه بو تکلفی کیمدن اوتری ایلدیکز بو بنده کزه خبر ویرك تاکم بن اول کسه نك ایاغنك ترابی اولم که سنك لطفك باغنده انك بر دیکمه سی اوله و یا بر دیکمه جك یری اوله دیدی ❀ مثنوی ❀ چون چنین کفت او بخوترا

براند * مصطفی ترك عتاب او بخواند * پس بکفتش کان هلال عرش کو * همچو مهتاب از تواضع فرش کو * آن شهی در بندگی پنهان شده * بهر جاسوسی بدنیا آمده) چونکم اول امیر بو مجلسی دیدی کبرونخوتی کندیسندن سوردی وتواضع ومسکنتله عرض عبودیت ایدوب سوزی شکسته لر کبی سویلدی پس مصطفی علیه السلام حضرتلری اکا عتاب ایلمك ترکنی اوقودی وترك بغض وتوبیخ ایلمکلکی قودی پس ملایمتله اکا دیدیکه اول عرشك هلالی قنی کمال تواضعدن مهتاب کبی فرش اولمش قنی اول برشاهدرکه بنده لکده پنهان اولمشدر دنیایه جاسوسلکدن اوتری کلمشدر پس اهل دنیا انك ظاهرینه باقوب وآنی بر حقیر بنده وغلام صانوب شاه معنوی وشهنشاه اخروی اولدیغندن غافل وجاهل قالمشدر ❀ مثنوی ❀ تو مکو کان بنده وآخرجی ماست * این بدانکه کنج در ویرانهاست * ای عجب چونست از سقم آن هلال * که هزاران بدر هستش پایمال * کفت از رنجش مرا آکاه نیست * لیك روزی چند در درکاه نیست * صحبت او با ستور واسترست * سایست ومنزلش این آخرست) ای امیر سن دیمه که اول هلال بزم بنده مز وآخورجیمزدر یعنی اولی هلال بزم قولمز وسایسمزدر دیمه بونی بلکه کنج ویرانه لرده در اول دخی معناده بر کنج الهی وخزینه اسرار ربانی ونامتناهیدر ولیکن بویله خرابلقده کیزلنمش و بنده لك ایچره پنهان ومستور اولمشدر ای عجب سقمدن وخسته لکدن اول هلال نیجه در که هزاران بدر انك پایمالیدر یعنی نیجه بدر منیر کبی عالی قدر وصاحب صدر اولان کسه لر انك ایاغنك ترابی اولمغه لایقدر واول هلال بویله بر عالی قدر وفا بقدر امیر حضرت رسول علیه السلامه دیدی یارسول الله انك رنجندن بکا آکاهلق یوقدر و بن انك خسته ورنجور اولدیغندن خبردار دکلم ولیکن بو قدر وارکه بر قاچ کوندردرکاهده دکلدرکه بو قپولرده کورنمز زیرا انك صحبتی بغلرله واسترلرله در سایسدر انك منزلی آخوردر یعنی انك رنجور اولمسندن انکیچون آکاه دکلم او سائر بنده لر کبی بنمله مصاحب دکلدر بلکه انك مصاحبتی اکثر اسب واسترله در اول سایسدر وانك منزلی ومسکنی بو آخوردر دیدی

❀ درآمدن مصطفی علیه الصلوة والسلام از بهر عیادت هلال ❀
❀ در ستورگاه آن امیر ونواختن مصطفی صلی الله علیه وسلم هلال را ❀

❀ مثنوی ❀ رفت پیغمبر برغبت بهر او * اندر آخر آمد اندر جست وجو * بود آخر مظلم وزشت و پلید * وین همه برخاست چون الفت رسید * بوی پیغمبر ببرد آن شیرنر * همچنان که بوی یوسف را پدر) حضرت مصطفی

صلى الله عليه وسلم اول اميرك ستور كاهنه هلال رضى الله عنه حضرتلرينى عيادت
قيلمقدن وآنى اوخشمقدن اوترى ايچرو كيردى ورغبتله اول هلالدن اوترى كندى
آخور ايچره جست وجو ايلمدى وهلالى طلب قيلدى آخور قرانلق وزشت وپليد ايدى
اندن استكراه اولنور ونفرت قيلنوردى وليكن بودكاوزشتلكلرو پليدلكلر وتاريكلكلر
قالقدى وزائل اولدى چونكم الفت ايرشدى نته كم بركمسه نك برجاى خبيثده بردوستى
اولسه اول دوستنى كورمكدن اوترى اول جاى خبيثه كلسه اول دوستنه الفت
وانسيت زياده اولديغندن اول يردن خباثت وكراهت مرتفع اولور وزار اولان
كمسه اول يره اول دوستندن اوترى الفت قيلور اول شيرز پيغمبر عليه السلام
حضرتلرينك رائحهٔ طيبه سنى ايلندى يعنى اول اركك ارسلان كبى اولان هلال
رضى الله عنه حضرت پيغمبر صلى الله تعالى عليه وسلم آخور ايچره كيرديكى كبى
مشام جانله آنك بوى لطيفنى استشمام ايتدى انجلين كه يوسف عليه السلام
حضرتلرينك رائحه سنى پدرى يعقوب عليه السلام ايراقدن استشمام ايتدى
و(انى لاجد ريح يوسف لولان تفندون) ديو حضورنده اولنلره جواب ويردى
كذلك هلال رضى الله عنه حضرتلرى دخى حضرت نبى صلى الله عليه وسلمك
بوى شريفنى انك كبى بولدى وايراقدن آنى استشمام قيلدى ❊ مثنوى ❊
موجب ايمان نباشد معجزات ❊ بوى جنسيت كند جذب صفات ❊ معجزات از
بهر قهر دشمنست ❊ بوى جنسيت پى دل بردنست ❊ قهر كردد دشمن
امادوست نى ❊ دوست كى كردد بسته كردنى) معجزات موجب ايمان اولمز جنسيت
رائحه سى جذب صفات ايلر معجزات معجزه نك جمعيدر معجزه شول خارق عادى يه
ديرلر كه مقدور بشر اولميه وانى بر بشر اظهار ايلمكه قادر اولميه واول خارق عادت
خلق اعجاز ايليه انبياى عظام عليهم السلامدن ظهوره كلان خوارق عاداتك
انواعى كبى كه اول خوارق عادات انلرك صادق رسول اولمسنه دلالت وشهادت
ايدر وليكن هرنه قدر معجزه اولسه البته معجزه موجب ايمان اولمز اكر معجزه موجب
ايمان اوليدى نمرود حضرت ابراهيم عليه السلامه ايمان كتوريدى وفرعون
موسى عليه السلامدن بوقدر معجزات كثيره كوردى اكا ايمان كتورمدى وابوجهل
وابولهب حضرت مصطفى صلى الله عليه وسلمدن بوقدر معجزات وخوارق
عادات كوردى وآيات وبينات مشاهده قيلدى مع هذا مؤمن اولمدى وتصديق
قيلمدى بوندن معلوم اولديكه معجزه موجب ايمان اولمدى موجب ايمان اصل
جنسيتدر كه علت ضم اولور والجنس الى الجنس يميل موجبجه جنس جنسه البته
ميل قيلور وجنسيت رائحه سى البته جنس اولان صفتلرى كندى جانبنه جذب
ايلر نته كم هر بر پيغمبر كندويه ايمان كتورن امتنى ما بينده اولان جنسيت سببيله

كنديلره جذب قيلديلر ومؤمنلر دخى پيغمبرلرده اولان صفاتى كنديلرك صفاتنه
جنس كوروب مؤمن اولديلر اما معنى يوزنده انبياايله جنس اولميان كفره وفجره
انلردن هرنقدر معجزه كورديلر ايسه ايمانه كلميوب وانلره بلكه معرض اولوب
انكارى زياده قيلوب كنديلره جنس اولان شياطينه تابع اولديلر وشيطان
اولان اهل ضلالته تصديق قيلديلر پس معجزات ندن اوتريدر ديرايسك معجزات
اعدانك قهرندن اوتريدر وجنسيت رائحه سى كوكل ايلتمكدن اوتريدر وقلبى
جذب ايتمكدن اوتريدر يعنى انبياى عظام عليهم السلام شول كمسه لرك كه قلبنى
آلمشلردر وكنديلرينه جذب قيلمشلردر جنسيت رائحه سيله آلمشلر واول واسطه
ايله كنديلره جذب قيلمشلردر يوخسه مجرد معجزات واسطه سيله جذب قيلمامشلردر
اكرچه معجزات بعض كمسه لرك ايمانته واقرارنه سبب اولمشدر ليكن فى الحقيقه
اول معجزات موجب ايمان واقرار اولمشدر بلكه مؤمنك قلبنده اولان بعض
شكوك وشبهاتى دفع قيلمشدر وموجب ايمان وجذب جنان رائحهٔ جنسيت اولمشدر
ومعجزات همان قهر دشمن ايچون ظهوره كلمشدر معجزاتدن دشمن قهر اولور
وانلره عجز وانكسار كلور امادوست مقهور اولمز ودوسته معجزه ايلمك دخى لازم
كلمز دوست بربوينى باغلنمش چكن اولور يعنى دوست دشمن كبى بر بوينى باغلنمش
اولمز بلكه دوست دوسته صدد دل وجانله طوعا مطيع ومنقاد اولور ومتابعت
وموافقت قيلور بوندن معلوم اولديكه هر شول كمسه لر كه پيغمبرلره بلا معجزه
ايمان كتورديلر انلرده اصلا پيغمبرلره عداوت ومخالفت شائبه سى يوق ايدى
مثلا ابو بكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرى كبى وبلال وهلال رضى الله عنهما
حضرتلرى كبى وانلركه پيغمبره معجزه واسطه سيله ايمان قيلديلر وتابع اولديلر
انلرك درونده عارضى عداوت ونفسانى مخالفت وارايدى اول معجزه عارضى
اولان عداوت ونفسانى اولان مخالفتك ازاله سنه سبب اولوب ورائحهٔ جنسيت
انلرك روحنى وقلبنى ايمان واسلام جانبنه جذب قيلوب خلت اصليه وقرابت
روحانيه لرى واسطه سيله مؤمن اولديلر وپيغمبر عليه السلامه اطاعت وانقياد
قيلديلر ❊ مثنوى ❊ اندر آمد اوزخواب از بوى او ❊ كفت سركين دان درون
زين كونه بو ❊ از ميان پاى استوران بديد ❊ دامن پاك رسول بى نديد ❊ پس ز كنج
آخر امد غرغران ❊ روى بر پايش نهاد آن پهلوان) اول هلال رضى الله عنه
خوابدن اول پيغمبرك رائحه سندن بيدارلق ايچره كلدى يعنى چونكم حضرت
مصطفى صلى الله عليه وسلم آخور ايچره داخل اولدى اول حضرتك بوى شريفى
هلالك دماغ جانبه واصل اولوب هلال حضرتلرى مصطفى صلى الله عليه وسلم
حضرتلرينك رائحهٔ طيبه سندن خوابدن صحيح اولوب بيدارلق ايچره كلدى ومتنبه

ومتيقظ اولوب كندى كندى يه ديدى درون سر كيندانده بوكونه رايحه دن عجبدر سير كيندان ايچره بوكونه لطيف رايحه لدن و بونوع طيب وجانفزا فايحه كيمدندر ديوب نظر قيلدى استورلرك اياغى اورتاسندن كوردى بى نديد اولان رسول اكرم عليه الصلوة والسلام حضرتلرينك دامن پاكنى يعنى آخر ايچره اولان حيوانلك اياقلرينك ارالرندن حضرت رسول عليه السلامك دامن پاكنى كوردى اول حضرت عليه الصلوة والسلام كندى جانبنه كلور پس هلال رضى الله عنه حضرتلرى دخى آخورك بوجاغندن سورتنى سورتنى كلدى يوزنى اول پهلوان حضرت مصطفى صلى الله عليه وسلمك پاى شريفنه قودى وانك قدم شريفنى وس ايدوب يوزلر سوردى ﴿ مثنوى ﴾ پس پيمبر روى بش بر رو بش نهاد * بر سر و بر چشم و رويش بوسه داد * كفت يا ربا چه پنهان كوهرى * اى غريب عرش چونى خوشترى) پس پيغمبر عليه السلام حضرتلرى منور يوزنى اول هلالك يوزينه قودى باشى اوزره وانك كوزى اوزره بوسه و يردى يعنى انك كوزنى و يوزنى اوپدى و يوزنى انك يوزنه قودى ديديكه عجبا نه پنهان كوهرسن اى عرشك غريبى نيجه سن خوشتر ميسين يارب بوكونه محلارده عجبا معناسنه استعاره اولنور يعنى حضرت حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم برسبيل تعجب هلال حضرتلرينك حالن وخاطرن صوروب ديديكه اى عجب سن نه كيزلو كوهرسن اى عرشه متعلق اولان غريب حالك نيجه در خوشترميدر ﴿ مثنوى ﴾ كفت چون باشد خودان شوريده خواب * كه درآيد در دهانش آفتاب * چون ود آن تشنه كو كل چرد * آب بر سر بنهدش خوش مى برد) هلال رضى الله عنه حضرتلرى رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينه بوكونه جواب باصواب ويروب ديديكه يا رسول الله خود اول خوابى شوريده و پريشان كسه نك حالى نيجه اولور كه انك دهاننه آفتاب كله وخورشيد جمال وشمس كمال آنك آغزنه و يوزنه وكوزنه بوسه قيله بن شوريده خوابك حالى بوكسه كيدر كه سنك كبى آفتاب معنوى وشمس روحانى بن شوريده خوابك كلوب آغزنه و يوزنه بوسه ويردى وشول بر تشنه نك حالى نيجه اولوركه اول بالچق اوتلار يعنى زياده عطشان اولديغندن نمناك اولان بالچغى يلاروانكله صوسزلغنى بر مقدار دفع ايلرايكن آب زلالى باشى اوزره قور وخوش ايلتور واول تشنه آب زلالك اوزرنده مطلوبى اولان بحر شيرين طرفنه آقوب كيدر ايكن اول آب زلالدن استديكى قدر مرادى اوزره نوش ايدر بنم حالم دخى بو تشنه نك حالنه بكزر كه بوندن مقدم بن تشنه كل نمناك يلايان كسه يه بكزردم بحمد الله سن آب حيات معنوى كلوب بن تشنه يى ربان ايلدك ومطلوبم اولان بحر حقيقى جانبنه واصل ايدوب مستغرق آب حيات قيلدك

وبحر حيات اوزره بنى سير ايتمكه قادر ايلدك ديدى

﴿ در بيان انكه مصطفى صلى الله عليه وسلم شنيد كه عيسى عليه السلام بر روى آب رفت فرمود كه لو ازداد يقينه لمشى على الهواء ﴾

بو سرخ شريف انك بياننده دركه مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرتلرى اشتديكه عيسى عليه السلام حضرتلرى آب اوزره كندى يعنى بحر اوزره استديكى كبى سير ايتدى بيوردديكه اكر اول عيسى عليه السلامك يقينى زياده اوليدى وحضرت حقه كمال يقين حاصل قيليدى هوا اوزره يورو يدى ﴿ مثنوى ﴾ همچو عيسى بر سرش كيرد فرات * كايمنى از غرقه در آب حيات * كويد احمد كر يقينش افزون بدى * خود هوايش مركب و مأمون بدى * همچو من كه بر هوا راكب شدم * در شب معراج مستصحب شدم) پس هلال رضى الله عنه حضرتلرينك لسانندن بو ابيات شريفه بى ترجمان اولمق اوزره اداپيوررلر حضرت هلال رضى الله عنه ديديكه شول كسه نك حالى نيجه اولور كه عيسى عليه السلام حضرتلرى كبى فرات آنى باشى اوزره طوته بو يله ديوكه سن آب حياتده غرقه وهلاك اولمقدن ايمن سن عيسى عليه السلام حضرتلرى فرات اوزره يوريوب غرق اولمقدن ايمن اولديغى كبى آب حيات دخى اكا ديه كه سن دخى غرق وهلاك اولمقدن ايمن سن وهلاك وزوالدن برى سن حضرت احمد صلى الله عليه وسلم دير اكر اول عيسى عليه السلامك يقينى زياده اوليدى خود هوا اكا مركب اولوردى واول آفتلردن مأمون ومصون اولوردى بنم كبى كه بن هوايه راكب اولدم معراج كيجه سى هوايه مستصحب اولدم يعنى براقه راكب اولوب هوا اوزره سير قيلدم ومعراج كيجه سنده حق ايله مصاحب اولدم وعشق بار ايله مقارنت قيلدم ﴿ مثنوى ﴾ كفت چون باشد كى كورى پليد * جست او از خواب خود در اشير ديد * نى چنان شيرى كه كس تيرش زند * بلكه از بيمش تير و پيكان بشكند) وهلال رضى الله عنه حضرتلرى ينه كندينك حالنى تمثيل ايدوب ديدى اى حبيب خدا بر پليد كور كلب نيجه اولور كه اول خوابدن صيچرادى كندينى شير كوردى انجلين شيردكل كه كسه اكا تير اوره بلكه انك قورقوسندن تير و پيكان صنز ومنكسر اولور بن هم صيچرايوب كندمى بر شير دلير كوردم انجلين شير دلير كه تير و پيكان انك خوفندن صنز ﴿ مثنوى ﴾ كور راشكم رونده همچو مار * چشمها بكشاد در باغ و بهار * چون بود آن چونكه از چونى رهيد * در حياتستان بى چونى رسيد) مار كبى قارنى اوزره كيديجى كور كوزلرنى باغ و بهاره آچدى اول كورك حالى نيجه اولدى ايسه بنم دخى حالم بو يله اولدى و باطنم كوزلرى آچيلوب معنوى اولان باغ و بهارى مشاهده قيلدى نيجه اولور اول كسه چونكه چونلقدن قورتلدى اورته ده اولان چون اشباع واوايله اوقنيوب چونكه

معناسنه اولدیغی اوزره تعبیر کلام بویله اولور اما اشباع واوایله اوقنوب مضاف
تقدیر اولنسه بونده دخی اولی اولور و بووجه اوزره معنی بویله دیمك اولور که
نیجه اولور اول اهل چونکه چونلقدن قورتلدی بی چونه منسوب اولان حیاتستانه
ایرشدی یعنی شول حالت اهلی وکیفیت وکمیت صاحبنك حالی وشانی نیجه
اولور که کیفیت وکمیت مرتبه سندن قورتله وبی چون وبی چکونه اولان حیاتستانه
ایرشه که انك عقل وفکر وادراکی ممکن اولمیه وعقل وفکر اول حیاتستانك نیجه
ایدیکنی ونه کونه اولدیغنی بیلمیه ❊ مثنوی ❊ کشت چونی بخش اندر لامکان *
کرد خوانش جمله چونها چون سکان * اوز بیچونی دهدشان استخوان *
درجنابت تن زنان سوره مخوان * تازچونی غسل ناری تو تمام * تو برین مصحف
منه کف ای غلام) اول کسه نك حالی نیجه اولور که لامکان عالمنده چونی بخش
اوله انك خوانك اطرافنده جمله چونلر یعنی نه قدر حالت وکیفیات اهلی وارایسه
سکار کبی اوله اول برکسه بی چونلق نعمتندن وسفره سندن آنلره استخوان و یره ای اهل
چون جنابتده ایسم اول سن بو سوره یی اوقومه تاکم سن چونلق جنابتندن تمام
غسل کتورمیه سن سن ای غلام بو مصحف اوزره ال قومه بو بیتلر دخی
حضرت هلال رضی الله عنه لسانندن ترجمانیت طریقیله دینلمش وچون
وچکونه دخی معنوی اولان جنابتلردن برکونه جنابت اولدیغنه اشارت
قیلنمشدر اصل جنابت وطهارت درت قسمدر و بو درت قسم اولان
جنابتك دردنجی مرتبه سی جنابت سردر وجنابت سر هنوز دخی باخود
اولمق وچون وچکونه لوثنده قالمقدر وطهارتسز بالکلیه باخود اولمقدن
طاهر اولمقدر وکندو یی فانی قیلمق وچون وچکونه لوثندن نجات بولمقدر (بیت)
توخودرا تابکلی درنبازی * جنب دانم ترا وناغازی * دین قائل بو معنایه اشارت
قیلمشدر چونکم بو مقدمه معلوم اولدی پس بو ابیات ثلاثه نك محصولی
بویله دیمك کلدیکه ای زبدهٔ اکوان وای خلاصهٔ کون ومکان بنم حال وشانم شول
انسان کاملك حال وشانی کبی اولدیکه اول چون وچراقیدندن خلاص اولوب
وکیفیت وکمیت حبسندن نجات بولوب عالم لامکانده قرار قیلوب چونلق بخش
ایلیجی وکیفیت وحالتلری ویریجی اولدی انك بیچون اولان سفره وخوانك
اطرافنده جمیع چونلر اهلی وجمله کیفیتلرك وحالتلرك اصحابی سکار کبی امید وار
اولمشلر واول طرفدن غدالرنی آلمغه ترقب وترصد قیلمشلردر اول انسان کامل
وقطب فاضل ایسه بی چونلق سفره سندن اهل چون اولنلره وحالت وکیفیت
حبسنده محبوس ومسجون قالنلره استخوان ویرر وهر برینك طبعنه مناسب
واستعداد نه موافق اولان غدالری آناقا ناانلره باذن الله ایرکورر ایشته بنم حالم

وشانم بو اولدی وروح روانم سن اکل انسانك حسن نظریله بو قطبیت وغوثیت
مرتبه سنی بولدی دیدی پس جنابت سره مبتلا اولنلره وطهارت حقیقیه دن بی بهره
قالنلره هلال لسانندن بوکونه خطاب ایدوب بیورر لرکه ای چون وچرا لوثنده قلان
وای جنب معنوی اولان معنی بونده من حیث الباطن جنابت مرتبه سنده ایکن
بو بیچونلق کلامنه متعلق اولان سوره یی اوقومه و بو کلمات طیبه یی لسانکه
کتورمه بلکه آداب بودر که بو بیچونلق عالمنه منسوب اولان سوره یی وکلامی
چون وچرا جنابلکنده ایکن لسانه کتورمیه سن زیرا جنبله قرآن اوقومق جائز
اولمدیغی کبی سر قرآنه متعلق اولان کلامی دخی هنوز سرك جنب ایکن لسانه
کتورمك روا وسزا دکلدر تاکم سن چون وچرا لوثندن سرکی تمام تطهیر
قیلیه سن ولم وکیف جنابتندن بالکلیه قورتلیه سن سن ای غلام دست لسانکی وکف
زبانکی بو اسرار الهی مصحفنك اوزرینه قومه و بیچونلق مصحفنی قاری اولوب
اوقومه که (لایمسه الا المطهرون) آیت کریمه سنك معنای باطنی سی اوزره بو اسرار
الهی مصحفنی من حیث الباطن جنب اولنلر اوقومق ودست لسانی انك اوزرینه
قومق جائز وروا دکلدر نته کم ظاهرده اولان مصحف شریفی ظاهری جنب اولان
کمسنه مس ایتمك واندن تلاوت قیلمق هم جائز دکلدر بلکه (وان کنتم جنبا فاطهروا)
نص شریفنك موجبنجه جنب اولان جنابتدن اول غسل ایدوب کندیلری پاك
وطاهر قیلمق واجب واندن صکره مصحف شریفه ال قوسه واندن بقاج آیت
کریمه اوقوسه جائز ومناسبدر والا فلا پس مادامکه سر جنابت معنویه دن هم طاهر اولمیه
اسرار حقه منسوب اولان کلامی اوقومق وانك مصحفنه دست زبانی قومق پاك
وطاهر اولنلر وسرنی اغیار وسوادن تغسیل وتطهیر قیلنلر مذهبنده جائز ولایق
دکلدر ❊ مثنوی ❊ کر بلیدم ورنظیفم ای شهان * این نخوانم پس چه خوانم
درجهان * تو مرا کوبی که از بهر ثواب * غسل ناکرده مرو در حوض آب *
از برون حوض غیر خاك نیست * هرکه اودر حوض نابد پاك نیست) اکر بن
پلیدم واکر نظیفم ای شاهلر بونی اوقومیم پس جهانده نه اوقویم مثلا سن بکا
دیرسنکه ثوابدن اوتری غسل ایلمش ایکن حوض آبه کتمه حوضك طشره سنده
خود خاکدن غیری بو قدر هرشول کمسه که حوضه کلیه پاك دکلدر حوضدن
مراد بونده انبیا علیهم السلام واولیای عظامدر وانسان کامل اولنلرك باطنیدر که
آب حیات الهی وماء اسرار ربانی ایله طلودر بو بیتلر حضرت مولانا قدس الله
سره العزیز لسانندن اولور وهلال رضی الله عنه لسانندن اوله چون وچرا لوثنه
ملوث اولنلره اسرار حقه متعلق اولان کفتاری نالی اولمغه و بیچونلغه متعلق
اولان سر وکلامی نطقه کتورمکه تعلیم بیوردقلرندنصکره بنه کندیلرینی مخاطب

منزله سنه تنزل ایدوب اکر پاك واکر پلید هرنه ایسه علی کلا التقدیرین اول
معنوی اولان آب حیاته تقرب قیلمغی وانکله روح وقلبی مطهر اولمغی اولی والیق
کوررلر و بو اسلوب حکیم قاعده سی اوزره طالبلره وسالکاره بوندن بوکونه بهره
ایر کوررلر ودیرلر که ای آخرت شاهلری وحقیقت ماهلری اکر بن پلید وناپاکم واکر
نظیف و پاکم هرنه ایسه بو اسراره متعلق کتابری اوقومیوب پس جهانده نه اوقویه‌یکه
حتی اول بنم سرمی و بنی جنابت معنویدن پاك وطاهر قیله علم لدنی واسرار الهی
شول آب پاك کبیدر که لابد آنی اوقو یانلری وکندیلری انك حوضنه قو یانلری پاك
وطاهر قیلیجی والواث قلبیه وروحیه دن مطهر اولیجیدر سن ایسك فی المثل بکا
دیرسن که نوابدن اوتری الوث باطنیه دن ونجاسات قلبیه دن غسل ایلمدین آب
حیات حوضی اولان انسان کاملك باطننه کتمه وکندیکی انلرك باطننده ساکن
اولان آب علم ایله طاهر ایتمه اولا انلرك حوض درونك بروننده خاکدن غیری
وخاکدن ترکیب اولنان اجسامدن غیری نسنه یوقدر آب معنوی وماء روحانی خود
انلرك حوض درونده در پس هر شول کسه که حوض باطنه کلیه وقلبی وروحی
اندمساکن اولان آب حیات معنویدن پاك وطاهر قیلیه فی الحقیقه اول کسه پاك
دکلدر بلکه اول کسه معنده جنبدر وانك سر وقلبی واخلاقی هنوز دخی پاك
وطاهر اولمامشدر * مثنوی * کر نباشد آبهارا این کرم * کو پذیرد
مر خبث رادم بدم * وای بر مشتاق و بر امیداو * حسرتا بر حسرت جاویداو *
آب دارد صد کرم صد احتشام * که پلیدانرا پذیرد والسلام) اکر آبلرك بو کرمی
اولمیدی که اول آبلر خبثی دمبدم قبول ایلر وای مشتاق اوزره ودخی وای انك امیدی
اوزره واول مشتاقك جاوید اولان حسرتی اوزره حسرت اولیدی آب نفسنده
صد کرم وصد احتشام طوتر که پلیدلری قبول ایلر والسلام آبلردن مراد بونده
حیاض بواطن انبیا علیهم السلام واولیای عظامده اولان الطاف الهی وانوار
ربانیدر که مطهر قلوب آدمی ومزکئ نفوس انسانیدر وانلرك درونده اولان
الطاف الهی وانوار ربانی آبلرینك شانی اولور که نفوس انسانیده اولان خباثتلری
ونجاستلری کمال کرمندن قبول ایلیوب انلری پاك وطاهر ایلر اکر الطاف الهیه
وانوار ربانیه‌نك بو فضل وکرمی اولمیدی انك مشتاقلری اوزره واول مشتاقلرك
امیدی اوزره وای ایدی واول مشتاقك حسرتی اوزره حسرت اولمق لایق ایدی
اما بحمد الله آب لطف الهی و بحر نور ربانی یوز کرم ونیجه یوز احتشام طوتر که
اول پلیدلری وخبیثلری قبول ایلر وانلری خباثت ونجاستلردن پاك وطاهر قیلور
وذنوب وعیوب الواثندن منقی ومزکی ایلر والسلام * مثنوی * ای ضیاء الحق
حسام الدین که نور * پاسبان تست از شر الطیور * پاسبان تست نور وارتقاش *

ای تو خورشید مستر از خفاش) ای حق تعالینك ضیاسی اولان حسام الدین
که نور الهی شر الطیوردن سنك پاسبانکدر شر الطیوردن مراد بونده خفاشدر
واکا شر الطیور تسمیه اولنمسی جمیع حیوانات ووحوش وطیوره نافع اولان ومحبوب
کلان شمسی دشمن اتخاذ ایدوب اندن اجتناب وفرار ایلدیکی اعتبار ایله‌در
چونکم خفاش نور آفتابی دشمن اتخاذ ایلدیکی اعتبار ایله شر الطیور اولدی شموس
معنوی اولان انبیا علیهم السلامی واولیای عظامی دخی دشمن اتخاذ ایلین آدمیلر
دخی شر الدواب اولدی و(لهم قلوب لایفقهون بها ولهم اعین لایبصرون بها
ولهم آذان لایسمعون بها اولئك کالانعام بل هم اضل) آیت کریمه سنك
موجبنجه بونلر انعامدن اضل وخفاشدن ادنی واسفل کلدی پس حسام الدین
افندی حضرتلری که کزیدهٔ اولیادن بر مطلع آفتاب الهی ومشرق انوار ربانیدر
شر الطیور مثابه سنده اولان بی بصیرتلر انك نورنی کورمیوب اکا انکار وعداوت
قیلدقلرینه وآنك نور باطنی انك ذاتنی انلرك شر ومکرندن حراست وصیانت
قیلدیغنه بو بیتلرله اشارت ایدوب بیوررلر ای حق تعالینك ضیاسی اولان
حسام الدین که سنك نور باطنك شر الطیور مثابه سنده اولان بی بصیرتلردن سنك
پاسبان وحارسکدر سنك نورك واول نورك ارتقاسی یعنی کندکچه بلند وعالی اولمسی
وترقی قیلمسی خفافیش منزله سنده اولان کوردللرك ضررندن سنك پاسبان
وحافظکدر سن خفاشلردن مستر اولان خورشید معنو یسن خفاش کبی کور اولان
بی بصیرتلر خورشید معنوی بی کورمکه قادر اوله مزلر * مثنوی * چیست
پرده پیش روی آفتاب * جز فزونی شعشعه تیزئ تاب * پردهٔ خورشید هم نور
ربست * بی نصیب از وی خفاشست وشبست * هر دو چون در بعد پرده مانده
اند * یا سیه رو یا فسرده مانده اند) آفتابك یوزی اوکنده پرده نه در تابك
تیزلکندن وشعشعه‌نك فزونلغندن غیری یعنی آفتابك یوزی اوکنده پرده وحجاب
انك همان تابنك حدتی وشعشعه سنك زیاده لکیدر پس خورشید معنوی اولان
ولینك وجهنه دخی پرده وحجاب همان کندینك شعشعهٔ علمنك فزونلغی وتاب
روحنك وفرت وحدتیدر خورشیدك پرده سی هم نور رب العالمیندر اندن بی نصیب
اولان شبپره وشبدر هر ایکیسی چونکم پرده‌نك بعدنده قالمشلردر یا سیاهرو ویاخود
فسرده قالمشلردر سیاهرولق شبه وفسرده لك شبپره یه کوره اولور خلق شبده
ساکن اولدیغی اعتبار یله سیاهرولق خفاشه کوره اولسه دخی جائز اولور بعض
نسخه ده بعد ایله پرده مابیننده واو عاطفه واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره هر ایکیسی
چونکم بعدده و پرده ده قالمشلردر دیمك اولور ومحصول بیتین شریفین بویله دیمکی
افاده قیلور که خورشیدك پرده سی نور رب العالمین اولدیغی کبی خورشید معنوی

اولان ولیلرك هم پردەسی ونقابی نور رب العالمیندر اول خورشید معنوینك نور وضیاسندن بی بهره و بی نصیب خفاش کبی کور اولان وشب کبی درونی ظلمتله طولان کسەلردر چونکم بونلرك هر ایکیسی پردەدە و بعد دە قالمشلر ونور الهی وضیای ربانیدن دور ومهجور اولمشلردر یا شب کبی سیاهرو وشپره کبی کرمیت آفتابدن محروم اولوب افسرده قالمشلردر هر بری بی نصیب شپره کبیدر وهر درونی جهالت غفلت وکفر ومعصیتله طولان شب تاریك کبیدر كه بو ایکیسی خورشید معنوی اولان ولیلردن وصفیلردن بی بهره اولمشلر ومحروم قالمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ چون نبشتی بعض ازقصهٔ هلال * داستان بدر آراندر مقال * آن هلال و بدر دارند اتحاد * ازدوی دورند ازنقص وفساد * آن هلال ازنقص در باطن بریست * آن بظاهر نقص تدریج آوریست) ای حقك ضیاسی اولان حسام الدین چونکم هلالك قصەسندن بعضسنی یازدك مقالهٔ بدرك داستاننی کتور بونده هلالدن مراد آسمان طریقندە نوظهور اولان مریددر اولور کندکجه نورانیتی زیادە اولوب ترقیدە اوله حتی صکره بدر کامل اولمق مرتبەسنی بوله و بدردن مراد وارث نبوی وقائم مقام مصطفوی اولان ولی کامل ومرشد فاضلدر نتەکم عصر نبیدە قصەسی مذکور اولان هلال مرید قابل وحضرت نبی صلی الله علیه وسلم بدر کامل ایدی بعد عصر النبی هم هر مرید هلال کبی وهر مرشد فاضل بدر کامل کبی اولور وهلال و بدر معنی یوزندن اتحاد طوترلر ایکیلکدن بونلر دورلردر ونقصدن وفسادن هم مهجورلردر مرید ایله مرشد ما بیننده ایکیلك یوقدر ونقص وفساددخی اولمز اول هلال رضی الله عنه اکرچه بحسب الظاهر نقصانده ایسه من حیث الباطن نقصاندن بری وخالیدر اول ظاهر ایسه نقص و یاخود ظاهردە اولان نقص تدریج آورلکدر كه کندکجه ترقی قیلمقدە وکامل اولمقدەدر چونکم بر کمسه عاقبة الامر کامل اولمق محقق اولسه باعتبار ما یؤول الیه اکا کامل دیمك صحیح اولور ﴿ مثنوی ﴾ درس کوید شب بشب تدریجرا * درتأنی کوید ای عجول خام * پایه پایه برتوان رفتن ببام) هلال شب بشب تدریج ایچون درس دیر تأنیدە تفریجه برو یرر بونده نفع معناسنه اولمق فهمدا قربدر تدریج درجه درجه ترقی ایتمکه دیرلر وتفریج غم وغصه یی ازاله ایتمکه دیرلر هلال یکی طوغان ماهه دیرلر ویکی طوغان ماه طریق الهیدە هنوز سالك اولان کمسەلره شب بشب تدریجله ترقی ایلمکه درس سویلر لسان حالله تعلیم ایلر زیرا هلال تأنی ایلمکلکدە تفریجه نفع ویرر یعنی تأنی ایله بدر کامل اولوب نقصاندن قورتلوب فرج بولورم سندخی نقصان غمندن خلاص اولمق استرایسك تأنیدە خلاص اولورسن وتدریجله کمال بولورسن دیر هلال شب

بشب تأنی ایله زیادە اولمق وترقی قیلمق حالندە دیر ای مبالغه ایله عجله قیلیجی اولان خام کمسه طام اوزره کتمکه پایه پایه قادر اولورسن یعنی بام مرادە وسقف کماله ایرمکه قدمه قدمه ودرجه درجه کتمکله وصول بولورسن والا مجرد سرعت وعجله ایتمەنك بو یولدە فائدەسی اولمز وعجول اولان مجرد عجله ایله ترقی قیلمز ومرادە ایرمز ﴿ مثنوی ﴾ دیك راتدریج واوستادانه جوش * کارناید قلیهٔ دیوانه جوش) ای آش پز اولان دیکی تدریجله استادانه قینات دیوانه جوش اولنك قلیەسی کاره کلمز وعمله یرامز مصرع اولدە اولان جوش امردر بجوش تقدیرندەدر تدریج دخی بتدریج تقدیرندە در تدریجله استادانه قینامق آهسته قینامقدن عبارت اولور ودیوانه جوش بونك ضدیدر كه عجله ایله فوری قینادوب دیوانەلر کبی آنی طاشرمقدن وانك قینامسنی بیلمامکدن کنایت اولور قلیه مشهور طعامك اسمیدر بونده مطلق طعام اولمق مناسبدر و بو بیتده دخی تأنی مستحب اولدیغنه اشارت بیورمشلردر وکأنه دیمشلردر كه دیکی تدریجله استادانه قینامق نیجه لازم ایسه و بلا تأنی عجله ایله دیوانه وار قینایان قلیه نیجه کاره کلمز ومقبول اولمز ایسه سندخی ای ناپخته اولان وجودکی پخته قیلمق وخام اولان نفسکی پشوروب کماله ایرکورمك استین وجودك چولمکنی آتش عشق اوزره قویوب تدریجله استادلر کبی قینات تاکم آنی پخته قیله سن ولذت وحلاوتدە کمال مرتبەسن بولەسن شول دیوانه قینایان وسفیهانه اوینایان عجوللر کبی اولمه كه انلر علی الفوری طریقه کلورلر وفوری یانوب یاقیلورلر آززماندە آتشلری سو ینوب وجودلری ناپخته وخام قالور وانلرك قلیهٔ نفسی کاره یارامیوب بی چاشنی و بی لذت اولور ﴿ مثنوی ﴾ حق نه قادر بود برخلق فلك * دریکی لحظه بکن بی هیچ شك * پس چرا شش روز آن را در کشید * کل یوم الف عام ای مستفید) حق تعالی حضرتلری فلکی خلق ایلمك اوزره برلحظەدە کن امر یله هیچ شکسز قادر دکلیدی بو مقرردر كه اول افلاکه کن دیسه ایدی هیچ شکسز برلحظەدە بو افلاك تسعه متکون اولوردی وفی الحال عدمدن وجوده کلوردی نتەکم (انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون) آیت کریمەسی بو معنایه شاهد اولدی پس نیچون آنی التی کوندە چکدی هر برکونی بیك ییل ایدی ای مستفید یعنی حق تعالی حضرتلری برلحظەدە کن دیمکله عالم عدمدن عالم وجوده کتورمکه قادر ایکن پس نیچون بو ارض وسمایی التی کوندە وهر برکون بیك ییل قدر ایدی عالم عدمدە عالم وجودە کتوردی انکیچون كه تدریج وتأنی اول حکیم وعلیمك شعاریدر ﴿ مثنوی ﴾ خلقت طفل ازچه اندر نه مهست * زانکه تدریج ازشعاران شهست) طفلك رحم مادردە خلقی نه سیدن طقوز آیدەدر زیرا تدریج وتأنی اول پادشاه اعظمك شعار وعادتندندر

برطفلك مادۀ جسمانیه سی اولان نطفه صلب پدردن رحم مادره دوشسه اول نطفه‌تدر یجله قرق کونه‌دك علقه‌واول علقه دخی قرق کونه‌دك مضغه‌واول مضغه دخی قرق کونه‌دك تدریجله عظام مرتبه‌سنه کلوب لحم کسوه‌سنی کیراندنصکره اکا روح نفخ اولنوب حرکت ایلمکه باشلر طقوز آی تمـام اولدقده کمال بولوب رحم مادردن تولدایلر بورایه مناسب اولان تحقیقـدن برمقـدار جلد اولك آخرنه قریب سؤال کردن آن مرد کافر سرخنده * هفت اخترهرجنین رامدتی * بینك شرخنـده مرور ایلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ خلقت آدم چرا چل صبح بود * اندرآن کل اندك اندك می فزود) آدم علیـه السلام حضرتلرینك خلقتی نیچون قرق صباح اولدی اول کلده حق تعالی آزآز زیاده ایلدی یعنی (خمرت طینة آدم بیدی اربعین صباحا) حدیث قدسـینك فحواسنجه الله تبارك وتعالی حضرتلری آدم علیه السـلام حضرتلرینك بالچغنی قرق صباحده ایکی اللریله که مرادندن صفتین مقابلتیندر دیمشلر تخمیر قیلدی وآزآز هر کون انك بالچغنـده زیاده‌ایلدی بعدار بعین اول کل تمام جسـد مسوی شـکلنه کلدکده اکانفخ روح ایلدی بو جهله دن معلوم اولدیکه تدریج وتأنی شعار الهی وعادتدر بایدرو بنده‌لرینه دخی تأنی ایلمکه تعلیمدر پس عاقله لازم اولان تدریج وتأنی یی کندیسـنه عادت قیله واوصاف حقله متصف اوله‌وشیطان صفتی اولان عجله‌دن پرهیز ایلیه و برمرتبه‌یه مستحق ومستعد اولمدین انك وصولنه سرعت قیلیه ﴿ مثنوی ﴾ نی چو تو ای خام کاکنون تاختی * طفلی وخودرا توشیخی ساختی * بردویدی چون کدو فوق همه * کو ترا پای جهاد وملحمه) ای خام سنك کبی دکل که شمدی چابدك طفل‌سن وکندیکی سن شیخ دوزدك کدو کبی دوکلینك فوقی اوزره بلدك قنی سکا پای جنك ومجاهده یعنی حق تبارك وتعالی حضرتلری تأنی وتدریجی کندیسـنه شعار ایدوب آدم علیه السلام حضرتلرنی قرق کونده کماله ایرکوردی وانسـان مرتبه‌سنه کتوروب خلیفه قیلـدی ای خام وعجول سـنك کبی دکل که طریقتده شمدی چابدك ومعناده طفل نابالغ ایکن کندیکی پیرکامل ومرد بالغ شکلنده‌دوزدك واطفال سیرت اولان دنیاکودکلرینه کندیکی برشیخ عاقل کوستردك جمعه‌واقبالنه مشغول ومنهمك اولدك وقبق کبی علی الفور بتدك وجمله‌نك فوقی اوزره یلوب تصدر ایتدك قنی سکا نفسله مجاهده قیلق وشیطانله محاربه قیلق زیرا مردان الهی بو جهله به سبقت ایتامشدر و بو جمله‌نك فوقنه کتمشلردر الا پای مجـاهده وقدم ریاضت ومکابده ایله چونکم سنده پای مجاهده وقدم مکابده اولمیه مجرد غرور نفسانی وسرور جسمانی ایله تفوق وترقی قیلق نتیجه‌وپرمز وقبق کبی تیز بیو بن کسه‌نك خاتمه‌سی سعادته ایرمز ﴿ مثنوی ﴾ تکیه کردی برد رختان

وجدار * برشدی ای اقرعك هم قرع وار * اول ارشد مرکبت سروسهی * لیك آخر خشك و بی مغزونهی * رنك سبزت زرد شد ای قرع زود * زآنکه ازکلکونه بود اصلی نبود) درختلر اوزره وجدار اوزره تکیه ایلدك ای کابجکز قبق کبی هم یوقارو کندك اول اکرسنك مرکبك سروسهی اولدی ایسه لکن آخر قوری و بی مغز وخالیسن ای قبق سنك سبز اولان رنکك فوری زرد اولدی زیرا کلکونه دن ایدی اصل دکل ایدی اقرع کله‌دیرلر اکا متصل اولان کاف تصغیر وتحقیر ایچوندر و بونده معناده طفل سیرت اولان وظاهرا منصب مشیخته سرعت قیلان ومتشیخ اولان کسه‌لری حضرت مولانا قدس الله سره العزیز قباغه تشبیه قیلمشلردر برقاچ زمان تروتازه کورینوب وفوری ظهوره کلوب وآززمان ایچنـده ینه زائل وفانی اولوب نتیجه سی منفعتـدن خالی اولدیغی ملابسـه ایله واقرع عبارتی قرعه کوره خوب واقع اولدیغنـدن ماعدا اقرعك باشی قرعه مشابه کلدیکندن غیری اقرعك دیمکله انك فضولیتنه هم کنایت ایتمشلردر پس بوابیات ثلثه‌نك محصولی بویله دیمك اولورکه ای فضول اولان کابجکز اشجار منزله‌سـنده وجدار مشابه‌سنده اولان وجمادات ونباتات مرتبه‌سنده قلان مریدلرك ومحبلرك اوزره اتکا واستناد ایلیوب قبق کبی صدر اعلا ومقام بالایه یوقارو کنـدك بلکه من حیث المعنی کندکدن اعلی اولنلرك اوزرینه تفوق وتصدر ایتدك فرض ایدهلم اکرسنك مرکبك اول حالده سروسهی کبی محبوب ومحبوبه اولدیسه ونیچه سروقد کسه‌لرسنك خدمتکی ارتکاب قیلدیسه ولکن آخردمده‌سن اول رونق ولطافتدن محروم اولوب خشك اولورسن وقبق کبی بیمغز قالورسن ودولت وعزت وریاست ورفعتدن بالکلیه تهی وخالی اولورسن ای قبق کبی علی الفور تصدر وترقی قیلان ودرونی علم وعملدن خالی اولان اولسنك ظاهرده اولان رنك وسبزك ورونق واطافتك علی الفور کیدوب زرد اولورسن عاقبت شرمنده وخجل قالورسن زیراکه اول رونق ولطافت صوری کلکونه قبیلندن ایدی ذاتی واصلی دکل ایدی شول زینت ولطـافت که ذاتی واصـلی اولمیه اول چوق کچمیوب زائل اولور وزیور تزویرایله کندیسنی دوزوب قوشوب خلقه عرض جمـال ایلین زشت وپلیـدك عارضی وعاریتی اولان زیب وزیوری عارضـدن چوق کچمیوب زائل اولدقده انك ذاتی اولان زشتلکی واصـل اولان مکروهلکی ظهوره کلور شول برزشت اولان قوقش قاری کبی که یوزنه کلکونه‌لر سوروب التونلی نقطه‌لر ایله صورتنی یازردی لکن انك زشت اولان یوزی کلکونه یی قبول ایتمیوب زشتلکی ومکروهلکی فوری ظهوره کلوردی نته‌کم بوداستاندن معلومك اولور

❊ داستان آن عجوزه كه روى زشت خويش را چندره ❊
❊ وكلكونه ساخت وساخته نمى شد و پذيرا نمى آمد ❊

اول عجوزه‌نك داستانيدر كه كندى زشت اولان يوزينه چند ره وكلكونه دوزدى چندره‌دن مراد ايكله يوزى اصرمق وقصاجله انك تويلرنى يولمقدر وكلكونه كه قزللق ديدكاريدر اند نصكره اول قزللغى يوزه دوزمكدر نته كم بو عجوزه كندى يوزنى قصاجله يولدقدنصكره قزللق اورردى امادوزلمش اولمز وقبول ايدجى كلمزدى ❊ مثنوى ❊ بوديك پيرى نودساله كلان * پرتشنج روى ورنكش زعفران * چون سرسفره رخ اوتوى توى * ليك دروى بودمادهٔ عشق شوى * ريخت دندانهاش وموچون شيرشد * قدكمان وهرحسش تغير شد) پرطقسان باشندن زياده بيوك پيره زن وار ايدى انك روى پرچين ورنك روى زعفران ايدى تشنج بورشمقلقدر يعنى اول طقسان باشنده اولان بيوك قرينك يوزى بكلم بكلم اولوب بورشمش وروبى زعفران كبى صارى اولمش ايدى سفره‌نك باشى ويوزى كبى انك رخلرى قات قات ايدى وليكن انك وجودنده ارمحبتى قالمش واره وجماعه عاشق اولمش ايدى برمرتبه كهنه قرى اولمش ايدى كه انك ديشلرى دوكلدى وباشنك صاچلرى وقيللرى سود كبى بياض اولدى قدى ياى كبى اكلدى وانك حرحسى تغيير وتبديل اولدى ❊ مثنوى ❊ عشق شوى وشهوت وحرصش تمام * عشق صيد و پاره پاره كشته دام * مرغ بى هنكام وراه بى رهى * آتش پردر بن ديك تهى * عاشق ميدان واسب و پاى نه * عاشق زمرواب وسرناى نه) اكرچه انك جسمنده فناكلمش وحسن ولطافتى زائل اولمش ايدى اما ارعشق وانك شهوت وحرص وشوقى تمام ايدى ارصيد ايلمكه عشق پرنده ودام پاره پاره اولمش ايدى يعنى ارصيد نه واسطه وآلت اولان حسن صورتى وشكل وهيئتى پاره پاره اولوب خراب اولمش اماارصيد ايلمكه اولان عشق وجماعه اولان شهوت وحرصى تمام پرنده قالمش ايدى مثلا اول عجوزه وقتسز قوش وبريولسز يول ايدى پرآتش بوش چولمك دبنده ايدى يعنى اول عجوزهٔ بى هوش فى المثل بروقتسز اوتن قوش كبى ايدى ودخى براوته سى چقماز وكسه‌يه يول اولمز يول كبى ايدى يعنى اكرچه يول شكانده ايدى اماكسه اكا كتمكه تنزل قيلز وسفر ايتمكه مائل اولمزدى بواعتبار ايله راه بى ره كبى ايدى ودخى بر بوش چولمك التنده چوق آتش كبى اكرچه آتش حرصى پرنده وليكن پخته اولجك بركسه يولمزدى اكرچه عاشق ميدان ايدى وليكن آتى واياغى يوق زمزه عاشق ولب وسرناسى يوق زمر دودكه

ديرلر يعنى اول قارى ميدان شهوتك ومجامعتك عاشق ايدى وليكن آتى وپايى وآلتى يوق ايدى ودودك چالمغه عاشق ايدى وليكن لب وسرناسى يوق ايدى اكر عجايزك طبعنده بوكونه شهوت پرستلك مركوز اولوب زائل اولمز ايمش وبومرتبه سالخورده فرتوت وفرسوده اولدقدنصكره هم ارعشقندن وذكر شوقندن وازكلمز ايمش ❊ مثنوى ❊ حرص در پيرى جهود ازوامباد * اى شقىٔ كه خداش اين حرص داد) حرص پيرلك وقتنده جهودلر ايچون اولسون اى بدبخت پرشقيكه خدا اكا بوحرصى و يردى يعنى فرج وكلويه حريص اولمق شول مرتبه اقبح وافضحدر كه هيچ بركسه ايچون لايق ومناسب اولمز باخصوصكه پيرلك وقتنده حريص كلو وكيرو آزاولمق شول قدر اشنع وافظعدر كه جهودلره بيله لايق كلمز اى بدبخت شول پرشقى كه خداى تعالى حضرتلرى اكا بوكونه حرص ويردى وآنى عبد الفرج وعبد البطن مرتبه‌سنه ايركوردى حضرت نبى عليه السلام بوكونه حريص فرج وكلواولان كمسه‌لره بدعا ايليوب (تعس عبد فرجه تعس عبد بطنه تعس وانتكس) بيوردى بونلرك هلاكى ايچون بويله بدعا ايلدى ❊ مثنوى ❊ ريخت دندانهاى سك چون پيرشد * ترك مردم كرد وسركين كيرشد * اين سكان شصت ساله وانكر * هردمى دندان سكشان تيزتر) چونكم كلب پير اولدى انك دندانلرى دوكلدى مردمى ترك ايلدى وسركين كيراولدى امابو التمش بلاق سكاره نظر ايله هر بردمده انلرك كوپك ديشى تيزتردر يعنى چونكم كلب قوجه‌يه وديشلرى دوكله مردملرى طالمقدن وانلره اورمكدن واذا قيلمقدن فارغ اولوب انجق نجاست طوتمغه وسركين اكل ايتمكه قانع اولور امابو التمش ياتمش ياشنده اولان كوپكلرى كوركه هردمده بونلرك كوپك كبى آدم طالمغه ديشلرى تيزتردر نجاستدن وسركيندن بدتراولان حرامى يدكلرندن ماعدا نيجه كمسه‌لرك اتين دخى عمكه ديش بيلرلر ونيجه‌لرى دخى كلب كبى اورمكله آزرده ايلرلر ❊ مثنوى ❊ پيرسك رارپخت پشم از پوستين * اين سكان پيراطلس پوش بين * عشقشان وحرصشان درفرج وزر * دمبدم چون نسل سك بين بيشتر) قوجه كلبك پوستندن پشمى دوكلدى وچپلاق قالدى بواطلس پوش اولان قوجه كوپكلرى كوركه بونلرسكدن بدتراولدى انلرك عشقنى ودخى فرج وزره اولان حرصنى دمبدم نسل سك كبى زياده رك كور يعنى بواطلس پوش اولان قوجه دنجه مردم آزار اولوب دنيايه ميل ومحبت قيلان بى دينلر نيجه وجوهله كلابدن بدترلردر زيرا قوجه كوپكك قوجه دقده دريسندن يوكى دوكلور كوياكه اول بيچاره كوركنى ولباسنى ترك ايدوب عريان قالور امابو اطلس كيجى كوپكلرى كوركه حرير كيمك رجاله حرام ايكن بونلر قوجه دقجه حريرلر كيوب

واطلسلره كوزكلر قیلیوب یوسنلرن زیاده ایدرلر باخصوصكه بونلرك عشق وحرصی
فرج و زره هردمده نسل كلاب بیشتر اولدیغی كبی وكوزكوبك یاور یلری
طورمقدن اوریوب نیجه چوق اولور ایسه بونلرك دخی مقتضای فرجه وجمع
سیم وزره حرص ومحبتلری طورمقدن زیاده اولمقده در بونلر شول عبد درهم
ودینار درکه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بونلرك حقنده (لعن عبد
الدینار لعن عبد الدرهم لعن عبد بطنه لعن عبد فرجه) بیورمشدر ﴿ مثنوی ﴾
اینچنین عمر یکه مایهٔ دوزخست * مرقصابان غضب راسلخست * چون
بکو یندش که عمرتو دراز * می شود دل خوش دهانش ازخنده باز * این چنین
نفرین دعا پندارداو * چشم نکشاید سری برنار داو * کر بدیدی یك سرمواز
معاد * اوش کفتی اینچنین عمر تو باد) بونجلاین برعمر که مایهٔ دوزخدر تحقیق
غضب الله قصابلری ایچون مسلخدر یعنی بونجلاین برعمر وزندکانیکه جهنم
سرمایه سیدر حق تعالینك غضبی ملكاری نه سلخ خانه كبیدر وقصابلرك سلخه محل
اولان خانه لری كبی مردار ونجسدر مع هذا اول كاب بی دانش كندینك بومرتبه
نجس وخبیث اولدیغندن بیخبر اولوب چونكم اكا دیسه لر دی سنك عمرك اوزون
اولسون دلخوش اولور وآنك دهانی كولمكدن كشاده اولور و بویله دیمكدن
عظیم حظ الور و بونی كندیسنه خیردعا بیلور بونجلاین نفرین ولعنتی اول غافل
وجاهل كندیسی ایچون ابودعا زعم قیلور بصر و بصیرتن آچز وباشنی خواب
غفلتدن یوقارو قالدرمز تاكم كندوسنك نه مرتبه خبیث و پلید عمره مبتلا اولدیغنی
كوریدی ومرجع ومعاد جانبنه نظر ایركوریدی اكرمعاد جانبندن برسرموقدر
زندكانیلك كوریدی وعیش آخرته ذره قدر نظر ایركوریدی اول قوجه كوپك
بویله دینكسه یه بونجلاین عمر سنك اولسون دیردی اوش اكرچه اواشدن مركبدر
فارسیدر ولیكن اول پیرسكه عائد اولمق ایله ابهام اطیفدن خالی دكلدر نته كم
بوقصه ده واقع اولان كیلانی كندیسنه دعاایلین درویشه خداسنی سلامتله
بنم كینك مقامنه ایرشدرسون دیو جواب ویردی

﴿ داستان درویش كه آن خواجهٔ كیلانی رادعا كرد ﴾
﴿ كه خدا ترا بسلامت بخان ومان برساند ﴾

اول درویشك داستان وحكایه سیدر كه اول خواجهٔ كیلانی یه دعاایلدی بویله
دیوكه خدای تعالی سنی سلامتله خانمانكه ایرشدرسن ﴿ مثنوی ﴾ كفت یك
روزی بخواجهٔ كیلئی * نان پرستی نركدازنبیلئی * چون ستدزونان بكفت ای مستعان *
خوش بخان ومان بازش خودرسان * كفت خان ارآنست كه من دیده ام * حق

ترا انجار ساند ای دژم) بركون كیلانی برخواجه یه برزنبیله منسوب برنان پرست
جری واقوی كدا دیدی نراكك معناسنه در امابونده جری واقوی معناسنه استعاره
اولنور یعنی بركون كیلانه منسوب اولان برخواجه یه زنبیل ایله در یوزه قیلان ونان
وغدایه زیاده حریص اولان قوی كدادیدی چونكم اول خواجه دن نان الدی
حضرت خدایه خطاب ایدوب دیدی ای مستعان بوخواجه یی كندینك خانمانه
كیرو خوش ایرشدر واونده اولان كسه لرایله بونی خوش كورشدر مكركه اول
خواجه نك كیلان ولایتنده اولان خانمانی ویران ایدی یاخود كندینك خانمانده
موجب محنت وآفت نیجه شی وارایدیكه خواجه انلردن بغایت رنجیده ورمیده
اولمشدی یوسیدن اكا بویله دعاایلین كدایه جواب ویروب دیدی خان اكر
اودركه بن كورمشم ای چركین یوزلو كدا حق تعالی اول یره سنی ایرشدرسون
و بوقصه دن حصه اول اولدیكه اكر كندی عمرنك براهل دنیا ویران وخراب
اولدیغنی بلیدی اكا عمرك زیاده اولسون دینكسه لره بوخواجهٔ كیلانینك كدایه
ویردیكی جواب كبی ویردی و بوكونه دعادن حظ ایلیوب نفرت قیلوردی چونكم
بیوردقلری كلماتده معانی واسراره متعلق اولان كلماته نسبتله ادنیلق شائبه سی
توهم اولندی بووهمی دفع ایلمك ایچون و بوالحق اولان سوزلری سویلمكه
سبب نه اولدیغنی بیان قیلمق ایچون بو بیتلری ایراد ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
هرمحدث راخسان باذل كنند * حرفش ارعالی بودنازل كنند * زانكه قدر
مستمع آید نبا * برقد خواجه برد درزی قبا * چونكه مجلس بی چنین پیغاره
نیست * ازحدیث پست نازل چاره چیست) هرمحدثی خسلره باذل ایلرلر انك
حرفی اكر عالی اوله نازل ایلرلر باذل بونده خور وحقیرمعناسنه در یعنی هرنقدر
بلیغ وفصیح سویلیجی وحقایق ودقایق ایلیجی متكلم اولسه مستمع اولنلر
چونكم خس ودنی اوله لر لابد اول متكلمی حقیر ودنی سویلیجی ایلرلر اكر اول
محدثك حرف وكلامی فی الحقیقه عالی اولورسه ده انی پست ونازل ایلرلر
زیراكه نبا مستمع اولان كسه لرك فهمی مقداری كلور نته كم درزی قبایی خواجه نك
قدی اوزره كسر نبا خبره دیرلر یعنی هر بلیغ اولنه لازمدر كه كلامی مقتضای مقامه
كوره سویلیه ومستمع اولنلرك فهمی مقداری ادا ایلیه نته كم لسان شرعده
دخی هركسه عقلی یتدیكی قدرسوز سویلمكه وفهم ایتدیكی مقداری تعبیر كلام
ایلمكه اشارت اولنمشدر و(كلموا الناس علی قدر عقولهم لاعلی قدر عقولكم)
دیمكله امر قیلنمشدر ودخی (نحن معاشر الانبیاء امرنا ان ننزل الناس منازلهم
ونكلم الناس علی قدرعقولهم) دینلمشدر پس علیم وحكیم اولان كسه دن نباو كلام
كلمز الامستمع اولنلرك فهمی مقداری ظهوره كلور نته كم براستاد خیاط برلباسی

برخواجه ایچون قطع ایلك استسه لابدا نی اول خواجه‌نك قدی مقداری قطع
قیلور چونكم مجلس بونجلین پیغارەسز دكلدر نازل اولان پست سوزدن چاره
بوقدر پیغاره لغتده برقاچ معنایه كلور بونده سفلی ودنی دیمك معناسی مراداولور
یعنی چونكم مستمع اولنلرك مجلسی بونجلین دنی وسفلی اولنلردن وعقل وفهمده
ناقص وقاصر قالنلردن خالی دكلدر پس الحق وسفلی سوز سویلمك لازم كلور
ومتكلمه واجب اولور اكثر ناسك طبیعتی هزله مائل واكثرینك دخی مشربی
قصص وحكایته مائلدر چون بونلره برمحدث حقایق ودقایق علمیه واسرار ومعارف
یقینیه سویلسه فهمه قادر اوله‌مدقلرندن اندن ماول اولورلر ونفرت قیلورلر پس
عالم وحكیم اولان محدث انلرك مرتبه‌سنه تنزل ایدوب كاه قصص وحكایات
سویلیوب اندن انلرك عقلی یتدیكی قدر بعض معانی واسراری درج ایلرودخی
كاهی هزل كونه بعض سوز سویلیوب اول هزلده نیچه جد وحكمی درج وبیان
ایلرتته‌كم حضرت مولانا قدس سره العزیز حضرتلرینك دأب شریفلری واسلوب
لطیفلری بودركه كندیلر تمام نیچه علوم واسرار نقل ایتمكه قادر برعالی كلام صاحبی
ایكن كاه اولور كه بعض هزل كونه حكایتلر سویلمكه تنزل بیوررلر بوندن مقصودلری
بوكونه حكایتلره مائل اولان كمسه‌لره دخی بواسلوبله اشارت قیلق وتعلیم معانی
ایلمكدر نته‌كم بوعجوزه حكایه‌سی دخی بوقبیلدندر كه بونك ضمننده چوق پند
ونصیحت بیورمشلر ومستمع اولنلره وافر منافع وفوائد درج ایلمشلردر * صفت
آن عجوز ﴿ مثنوی ﴾ واستان هین این سخن را ازكرو * سوی افسانهٔ عجوزه
بازرو * چون مسن كشت ودرین ره نیست مرد * تو بنه نامش عجوزه سالخورد)
بوسوزی تیز اول رهندن كیر وال عجوزه‌نك افسانه‌سی جانبنه كیروكیت بو بیت
برسبیل تجرید كندی نفس شریفلرینه خطاب ایلك طریقی اوزره دینلمشدر
نته‌كم اول عجوزهٔ سالخورده‌نك قصه‌سنی مقدما برمقدار ذكر ایلیوب اول مقداری
اول محلده قویوب مناسبتله الكلام یجر الكلام موجبنجه بعض نصایح وفوائدك
تعبیرنه مشغول اولمشلرو بوقصه‌نك بقیه‌سنی كانه اول محلده رهن قیلمشلردی
شمدی كیرواول عجوزه‌دن مرادكیم ایدوكنی تعبیره شروع ایلیوب وكندی
وجود شریفلرینه بوكونه خطاب ایدوب بیوررلركه ای مولانا تیز اول بوعجوزه‌یه
متعلق اولان سوزی اول محله كر واولمقدن كیروال اول عجوزه‌نك افسانه‌سی جانبنه
كیروكیت واوعجوزه‌دن مراد كیملردر آنی بومحلده تعبیر وتقریر ایت چونكم اول
كمسه مسن اولدی و بوبواده مرد كلدرسن انك نامنی عجوزهٔ سالخورده قو یعنی
چون بركسنه چوق یاشلو قوجه اوله و بوطریق الهیده‌اراولمیه ورجال مرتبه‌سنه
ایرمیه‌سن انك نامنی چوق یاشلو قوجه قری قوكه بویله كمسه اكرچه صورتا قوجه

مرادیسه ده معناده چوق یاشلو قوجه قاریلر كبیدر ﴿ مثنوی ﴾ نه‌مر اورا
رأس مال وپایهٔ * نه‌پذیرای قبول مایهٔ * نی دهنده‌نی پذیرنده خوشی * نی در
ومعنی ونی معنی كشی) نه اول سیرت عجوزه‌ده اولان مردك رأس مالی ونه برپایه‌سی
واروته برمایه‌نك قبولنی قبول ایدیجی اولور رأس مالدن مرادبونده یاسرمایهٔ
دیندركه مراد استعداد ادودینه قابلیتدر یوخسه رأس مال دنیوی مراد اولمق
چندان مناسب اولمز وپایه‌دن مراد دخی پایهٔ دین اولمق اولیدر وپذیرا بونده ضبط
ایدیجی معناسنه‌در تقدیر كلام بویله دیمك اولوركه اول عجوزه سیرت اولان
مردایچون نه‌سرمایهٔ دین ونه پایهٔ یقین واردر ونه مایهٔ دینی قبول ایلمكه قبول
ایدیجیلك واردر یعنی قبول استعداده دخی انك وجودنده لیاقت وقابلیت یوقدر
نه‌خوشلغی قبول ایدیجیدر یعنی نه‌دینه منسوب اولان خوشلغی ویریجی ونه آنی
برخوشاق ویرندن قبول ایدیجیدرانده نه برمعنی ونه معنی كشلك واردریعنی نه انك
وجودنده معنای حقیقیدن برمعنی واروته براهل معنادن معنی جذب ایتمكه استعداد
وقابلیت وار ﴿ مثنوی ﴾ نی زبان نی كوش نی عقل و بصر * نی هش ونی بیهشی
ونی فكر * نی نیاز ونی جمالی بهرناز * تو بتویش كنده مانند پیاز * نی رهی بریده‌اونی
پای راه * نی تبش ان قحبه رانی سوزواه) انك نه‌زبانی ونه كوشی ونه عقل ونه
بصری واردرونه هوشی ونه بیهشلكی ونه فكری واردر یعنی اول قوجه قاری
كبی اولان پیرونابالغك نه‌طریقت الهیده برسوز سویلیه‌جك زبانی واروته برحق
كلامی دكلمكه كوشی واروته عقل دیانت اندیشه‌سی واروته بصر بصیرتی وار بلكه
(صم بكم عمی فهم لایعقلون) آیت كریمه‌سنك مفهومنه مظهر اولان قومدن
اولمش وحق كلامی دكلمكدن بی كوش وحق سوزی سویلمكدن هم انلر كبی ابكم
قالمشدرنه انك دینه وتقوایه متعلق برهوشی واروته محبت خدادن بیهشلكی واروته
آخرته متعلق فكرلری واربلكه بونلرك جمله‌سندن خالی وبریدرنه حضرت خدایه
ونه اهل دله نیاز واحتیاجی واروته اهل دل كبی نازایلمكدن اوتری برجمالی واریعنی
مرشد صاحب جمال وعالم واهل كمال اولنلره نیاز قیلیوب وعرض احتیاجی
یوق باخصوصكه كندینك طالبلره ناز ومفاخرت ایلمكدن اوتری برجمال وكمالی
دخی یوق بلكه پیاز كبی قات قات قوقش وهر برخبیث صفتی بریرندن زیاده
اولمشدرنه بریولی اوقطع ایلمش ونه انك بولمه ایاغی واراول قحبه‌نك نه حرارتی ونه
سوزوآهی وارقحبه‌دن مراد اول عجوزه سیرت اولان پیرنا بالغدر واكا قحبه تعبیر
اولنمسی بواعتبار ایله‌دركندی پیره‌زن سیرت اولدیغندن ماعدا شریعت وطریقت
ارلرندن برمرد بالغ ایله جمع اولمیوب وانك تحت تصرفنه كندیسنی تسلیم قیلیوب
بلكه مجامعتی ومصاحبتی حرام اولان اهل شهوات واصحاب ضلالات ایله مجامعت

ومقارنت قیلقده‌در یعنی بوکونه عجوزه سیرت وفاحشه طبیعت اولان پیر بی طاعت نه طریق الهیدن بر یولی قطع ایلش ونه انك طریق حقه کتمکه برایاغی واورنه اول فاحشه سیرتك درونده برحرارتی ونه سوز ونه آهی وار بلکه بو جهه‌دن انك خانهٔ درونی تهی وخالیدر اکر بوذکر اولنان صفتلردن برینی اندن ایسته‌سك انك خانهٔ وجودنده بوله‌مزسن ومنفعته ودینه یرار برخصلت ایسته‌سك اکه واصل اوله‌مزسك مکر انك خانهٔ درون وجودنی محل نجاست وخانهٔ بول وغایط ایلیه‌سن نته‌کم بو حکایه‌ده واقع اولان درویش برخانه‌یه کلوب اندن هرنه ایستدیسه بوله مدیغکده اول خانه‌نك ایچنه تغوط وتبول ایلمکدن اوتری داخل اولدی که بو شرح شریفدن معلومك اولور وقصه‌دن حصه نه ایدیکی هم ظهوره کلور

قصهٔ آن درویش که ازآن خانه هرچه میخواست میکفتند که نیست

مثنوی سائلی آمد بسوی خانهٔ * خشك نانه خواست یاتر نانهٔ * کفت صاحب خانه نان اینجا کجاست * خیره کی این دکان نانباست * کفت باری اندکی پیهم بیاب * کفت آخر نیست دکان قصاب * کفت پارهٔ آرده‌ای کدخدا * کفت پندار یکه هست این آسیا * کفت باری آب ده ازمکرعه * کفت آخر نیست جو یامشرعه) برسائل براوجاغنه کلدی اول اودن خشك اتمك یاتازه اتمك استدی ترنانه تازه اتمك معناسنه‌در صاحب خانه اول دیلنجی‌یه ایتدی بواوده اتمك قنده‌در خیره میسن بواوچین اتمکجی دکانیدر یعنی ای سائل سراسیمه میسن بوخانه اتمکجی دکانیمیدرکه بوندن اتمك استرسك بوخانه اتمك محلی دکلدر اتمکی وار اتمکجیلردن استه دیدی پس سائل اول خانه صاحبنه دیدی باری یازجق ایچ یاغی بول خانه صاحبی اول سائله ایتدی ای کدا آخر بوخانه قصاب دکانی دکلدر پیه پاره قصاب دکاننده بولنور وارآنی انلردن استه پس سائل اوصاحبنه ینه دیدی ای کدخدا یعنی اوصاحبی باری برپاره اون و برخانه صاحبی اکاجواب وروب ظن ایلرسنکه بوآسیادر یعنی بویله قیاس ایلرسنکه بوخانه دکرمن اوله اون دکرمنده اولوراکر اون حاجتك ایسه وارانی دکرمنده استه پس سائل دونوب ینه خانه صاحبنه دیدی ای صاحب خانه باری مکرعه‌دن برایچم صوویر مکرعه آب خورده دیرلر ترکیجه صوت دیدکلریدر صاحب خانه اکا دیدی بواوایرمق یاخود صومحلی دکلدر صو استرسك چشمه‌ده چایده چوقدر انده استه مثنوی هرچه اودر خواست ازنان تاسبوس * چرپکی میکفت ومی کردش فسوس * ان کدا در رفت ودامن برکشید * اندران خانه بحبث خواست رید) الحاصل اول سائل ناندن سبوسه‌دك یعنی اتمکدن کپکه دك هرنه استدیسه صاحب خانه اکانکته اووطعن

آمیز سوزسویلدی وطنز وتمسخر ایلدی چرپك نکته‌لو وطعن آمیز سوز معناسنه‌در افسوس طنز وتمسخر ایلمکه دیرلر چونکم اول کدا صاحب خانه‌دن هرنه استدیسه بولمدی واول خانه‌یی استدیکی شیلردن خالی بولدی فی الحال ایچرو کندی واتککنی یوقاری چکدی وچرندی اول خانه ایچری ریداچون تدبیر ایله نجاستك ایستدی رید تغوط ایتمك معناسنه‌در حسبت کسر حاله اجر وثواب وتدبیره درلر مثنوی کفت هی هی کفت تن زن ای دژم * تادرین ویرانه خود فارغ کنم * چون درینجا نیست وجه زیستن * برچنین خانه بباید ریستن) صاحب خانه چونکم سائلك خانه ایچره تغوط اتمکه عزیمتنی کوردی هی هی نه ایلرسن دیوب اکا عتاب وخطاب ایلدی سائل دخی اکا بوکونه سویلدیکه ای چرکین وزشت اسم اول وسکوت قیل تاکم بوخانهٔ ویرانه‌ده کندیمی تقاضای دروندن فارغ ایلیم‌سن قضای حاجت ایلدکسه بن بونده قضای حاجت ایلمکه تغوط وتبول ایلیم که بوندن انسب محل اولمز چونکم بومحلده وجه معاش یوقدر بونجلین خانه اوزره نجاستك کرك چونکم براوده زندکانیلك ایتمك ایچون برقوت وغدا اولمیه انك ایچنه حدثك لازم اولور ونجاستك لایق کلور دیدی وقصه‌دن حصه بو اولدیکه برکسه‌نك وجود خانه‌سی که علم وعملدن واخلاق حسنه‌دن خالی ومنافع اخرویه‌دن وفوائد دنیویه ودینیه‌دن عاری اولوب خانهٔ خراب کبی تهی اوله اول کسه‌نك خانهٔ وجودی محل نجاست وجای خباثت اولمغه لایق اولور بهرحال انسان اولنلره یا اخروی ویادنیوی برخصلت وبرصنعت لازم اولنلردندر تاکم خلقه منفعت رسان اوله ومجرد بطاللردن اولمیه که ان الله لایحب البطالین بیورلمشدر اول کسه که جیفة اللیل وبطال النهار اوله ولاجل الاکل تبدیل شکل قیله انلر استر وخردن بلکه حجر ومدردن دخی بدتردرز یرا (بیت) مسکین خراکرچه بی تمیزست * چون بارهمی کشد عزیزست * دینلمشدر حجر ومدردن دخی نیجه انتفاع کورلمشدر پس انسان اولنده بهرحال منفعت رسان اولمغه برحالت ویار صنعت لازم اولنلردندر

مثنوی چون نه بازی که کیری توشکار * دست آموز شکار شهریار * نیستی طاوس باصدنقش بند * که بنقشت چشمها روشن کنند) ای مرد نابالغ سن چونکم بر باز دکلسن که سن شکار طوته سن باز یده اولان یانفس کلمه‌دن اولورسه بازی عربی اولور طوغان معناسنه نفس کلمه‌دن اولیوب وحدت ایچون اولورسه باز فارسی اولورهم طوغان معناسنه یعنی سن شکار طوتیجی برطوغان دکلسن شهریارك شکاری اولان اوکرنمش طوغان کبی یعنی شول باز بلند پرواز اولان اصحاب رازدن دکلسن که پادشاه حقیقینك دست عشق ویدمحبتنه اوکرنوب اکا شکار اوله‌سن ودخی عالم معنویده روحانی ونورانی نیجه شکارلر طوته سن ودخی یوزنقش ونکار

ایله بند اولمش یعنی نیجه نقوش والوانله باغلنمش طاوس دخی دکلسن که سنك
نقشکله چشملری روشن ایلیه‌لر یعنی طاوس کبی زیب وزیورایله ونقش ورنکله
ملون اولمش برصاحب جمال ویااهل کمال ویاخود مالك متاع ومال دکلسن که خلق
عالم سکا نظر ایتمکله کوزلرنی روشن قیله‌لر وسندن بوقدرله منتفع ومستفید اوله‌لر

مثنوی ❊ هم نه طوطی که چون قندت دهند ❊ کوش سوی کفت شیرینت دهند ❊ هم نه بلبل که عاشق وارزار ❊ خوش بنالی درچمن یالاله‌زار ❊ هم نه هدهد که پیکیها کنی ❊ نه چولکلك که وطن بالا کنی)

هم طوطی کوبادکلسن که چونکم سکا قند ویره‌لر کوشی سنك شیرین کلامك جانبنه قویه‌لر یعنی طوطی کبی برشیرین سخن کسه دکلسن که چونکم سکا لطیف وشیرین غداویره‌لر وکوشلرینی سنك کلام شیرینکه قویوب سنی دکلیه‌لر هم بلبل خوش الحان دکلسن که عاشق کبی زارلقله چمنده یالاله زارده خوش ناله ایلیه‌سن ولطیف آوازلر وشیرین ادالروصدالرقلوب موزون سوزلرسویلیه‌سن هم هدهد دخی دکلسن که پیکلکلر ایلیه‌سن وسبأ مدینه‌سندن سلیمان علیه السلام سیرت اولان کمسه‌لره (وجئتك من سبأ بنبأ یقین) دیوسویلیه‌سن ومابینده واسطه اولوب اخبار یقینیه نقل ایلیوب طالبی مطلوبه آشنا قیله‌سن ومطلوبدن طالبه خبر کتوره‌سن لکلك کبی دخی دکلسنکه وطنکی بالا ایلیه‌سن یعنی لکلك دید کاری قوش کبی دکلسنکه مقامکی اعلاده ایلیه‌سن ولك لك دیوسویلیه‌سن معناسی لك الحمد ولك الشکر ولك الحکم ولك الملك دیمکدر وملك وحکمی وحمد وشکری مالك الملك اولان پادشاهه تخصیص ایلیمکدر

مثنوی ❊ درچه کاری توو بهرچت خرند ❊ توچه مرغی وترا باچه خورند) پس سن ای بی هوش نه کارده‌سن سنی ندن اوتری آلسونلرسن نه قوشسن وسنی نه اکل ایتسونلر یعنی سنی بودنیاده ای بطال وزواید روزکار نه کار وعملده‌سن که سنی بوناس آله‌لرنه شیئه برابرسن که سنی خریدار اوله‌لرسن قوشلردن نه قوشسن که سنی قبول ایلیه‌لر ونه ایله هضم اولنورسن تا سنی انکله ییه‌لر وهضم ایلیه‌لر پس انسانه بهرحال برخصلت لازمدرکه انکله عند اهل الحق هضم اوله ومقبوله کله چونکم بوخصلتلردن برخصلت اولمیه باری برهمت کرکدرکه درکاه حقه انکله متوجه اوله بیهوده وسرسری اولان وعمرنی عبث یره ضایع قیلان بنده اللهه کمال فضلکدن عنایت ایله دیو دعاوتضرع قیله

مثنوی ❊ زین دکان بامکیسان برترآ ❊ تادکان فضل کالله اشتری) ای بی مایه اولان غافل بوبا مکیس اولنلرك دکانندن یوقاروکل فضل دکاننه دککه الله اشتری درمکیس بهایی اکسك ایدیجی کمسه‌یه دیرلر مکس مکس دندرمکس انتقاص الثمن معناسنه‌در بوتقدیرجه مکیس فعیل وزننده ناقص ثمن معناسنه اولمق اولی اولور وبعض نسخه‌ده دخی نونله واقع

اولمشدر بوتقدیرجه مکیسان مکیسك جمعی اولوب مکیس میم وزننده کاس یکیس‌دن اسم مفعول اولمق اولی اولورکه کیاستدن اولورکه کیاست زیرکلکه وفرط عقله دیرلر اماشیخی مرحوم بامکیسان باایله اولدیغی جائز کورمش ونون نافیه ایله اولمق لازمدر دیو بویله بیورمشدرکه مکیس میمك وکاف مرینك کسریله محابا معناسنه‌درکه شرف وحرمت معناسنه‌در عرب حاباه فی البیع دیر فی برکمسه محابا ایلسه یعنی متاعنك عینه نظرایلسه واکابرمتاعی رعایت طریقیله ویرسه پس مکیس بواعتبارله غایت خوب واقع اولمشدر نامکیسان شرف وحرمت ورعایتسزلر معناسنه اولور وجان عالم مرحوم دخی بونی اختیار ایتمشدر اماضعفدن خالی دکلدر وتقدیر معنای بیت بامکیسان باایله اولدیغی اوزره بویله دیمك اولورکه ای بی سرمایه اولان مفلس بوبهایی اکسك ایدیجی اولان کمسه‌لره ملتبس ومتعلق اولان دکاندن یوقاروکل که مراد اول دکاندن عالم اسبابدر ونامکیسان نونله اولدیغی اوزره معنی بوکیاستسزلر ونامعقوللر دکانندن ای بی‌مایه ترقی قیل حتی فضل الهی دکاننه واصل اول که الله تعالی مؤمنلردن نفسلرینی ومالارنی اشترا ایلدی وانلره انك مقابله‌سنده جنت اعلایی ثمن ویردی نته‌کم سورهٔ توبه‌ده (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة) بیوردی بوآیتده مؤمنلرك معیوب اولان نفسلرینی آلوب انك مقابله‌سنده انلره زیاده آغربهالو اولان جنت اعلایی ثمن ویردیکنه اشارت اولمشدر وبوآیت کریمه‌نك تفسیری جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه‌سنده مرور قیلمشدر

مثنوی ❊ کالهٔ که هیچ خلقش ننکرید ❊ ازخلاقت آن کریم آن راخرید ❊ هیچ قلبی پیش او مردود نیست ❊ زانکه قصدش ازخریدن سودنیست) برکالهٔ که خلق اکا هیچ باقمدی وخلاقتدن وکهنه اولمسندن اوتری اکااصلا التفات ایتمدی اول کریم آنی صاتون الدی وکمال فضل وکرمندن اول کهنه اولان متاعه مشتری اولدی هیچ برقلب مزور اولان نسنه انك اوکنده مردود دکلدر زیرا اول غنی وکریمك آنی صاتون الماقده مقصودی سوددکلدر یعنی برکسنه‌نك کالهٔ نفسی هرنه‌قدر کهنه ومعیوب اولسه فرضا خلق عالمدن برینك قتنده مقبول ومرغوب اولمسه واول کسه‌یه کالهٔ برعیب کبی اولان نفسی اول غنی مطلقه عرض ایلسه وای غنی وکریم اولان خدا بونم برعیوب اولان نفسمی کمال فضلکدن اشتراقیل دیو سویلسه اول کریم ورحیم اولان خدا آنك پرعیب اولدیغنه نظرقیلیوب آنی اندن خریدار اولوروانك مقابله‌سنده اضعاف مضاعف اجرلر عطا قیلور هرنقدر قلب اولسه اول قلب مزوری برکسه حضرت خدایه عرض قیلسه هیچ برقلب انك درکاهندن مردود اولمز اندن اوتریکه اول غنی وکریم اولان پادشاهك اول کالهٔ پرعیبی المقدن

وقلب مزوری خریدار اولمقدن مقصودی کندیسنه برنفع وفائده اولسون ایچون
دکلدر بلکه انك خریدار اولمقدن مقصودی کمال فضل وکرمنی کندی اظهار ایلیوب
درکاهنه متوجه اولان بیچاره یه انعام واحسان ایلمکدر الله تعالینك افعالی معلل
بالاغراض دکلدر (ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم) آیت کریمه سنك
مفهوم لطیفی اوزره جمیع ذنوبی مؤمنلردن عفو ومغفرت ایلر ودرکاهنه متوجه
اولنلری رحمت ومغفرتنه مستغرق ایلر وجرم وخطایی چوق قیلنلره (لا تقنطوا من
رحمة الله) دیو بشارت و برر همان بنده یه لایق اولان ممکن اولدیغی مرتبه
قباحتنی بیلك وجرمنه معترف اولمق اول غنی وکریم اولان پادشاهدن رحمت
ومغفرت طلب ایلمکدر پس بو قدر فوائد ونصایح بیوردقلرندنصکره ینه اول
عجوزه نك حکایه سنه رجوع ایدوب بیوررلر

رجوع بد استان آن کمپیر

مثنوی ❊ چون عروسی خواست رفتن آن خریف * موی ابرو پاك كردان
مستخیف * پیش رو آیینه بکرفت آن عجوز * تابیارایدرخ ورخسار وپوز *
چند کلکونه بمالید از بطر * سفره رویش نشد پوشیده تر) چونکم اول خریف
عروسلکه کتمك استدی ابروسنك موینی اول خیف طلب ایدیجی پاك ایلدی خریف
خا معجمه ایله کوز فصلنه دیرلر بونده بومعنده مراد اولسه جائز اولور شو اعتبارله که
اول عجوزه نك بهاری کچوب خزان زمانی کبی فسرده و پژمرده اولمش اوله اما
خریف خرافتدن اولمق اولیدر که خرافت فساد عقله دیرلر وخریف عقلنه خلل
کلمش بونامشه دیرلر مستخیف خیفدندر بونده خیفدن مراد برقاچ وجه اولمق
جائزدر اولا خیف لغتده غمدسکینه یعنی بچاق قننه دیرلر پس مستخیف قین اولمغی
طلب ایدیجی دیمك اولور پورجلك ذکری بچاق منزله سنه تنزیل اولنوب عجوز
کندی فرجنی اکا قین اولمغی طلب ایلمش اولور وثانیا خیف صواقندیسنك
یوکسك یرینه دخی دیرلر پس برسبیل کنایه ذکر صواقندیسنك یوکسك یرنه تمثیل اولنوب
مستخیف صواقندیسنك یوکسك یری اولان ذکری طلب ایدیجی معناسنه اولور
ثالثا خیف صارمقش دری یه دخی دیرلر پس برسبیل کنایه صارمقش دربدن مراد
ذکر اولوب اول صارمقش دری پاره سی کبی اولان ذکری طلب ایدیجی عجوزه
اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که چونکم اول قبش آینه بکزه ین بونامش
قاری کلینلکه کتمك استدی قاشلرینك قیللرینی اول قین اولمق طلب ایلیجی
ویاذکر طلب ایلیجی پاك ایلدی یعنی قاشنده اولان یاوه قیللری یولوب ازاله قیلدی
اول قوجه قاری یوزی اوکنده آینه طوتدی یعنی اوکنه آیینه قویوب اکا نظر

ایتدی تا کم یوزنی ورخسارنی وآغزنی بزیه اول عجوزه زیاده سرور وشادیلکندن
یوزنه برنیچه کره کلکونه سوردی انك یوزی سفره سی اورتلمش اولمدی وانك
یوزینك بوکلشلرنی و بورشقلرینی اول کلکونه ستر قیلدی ❊ مثنوی ❊
عشرهای مصحف ازجا میبرید * می بچفسانید بروآن پلید * تاکه سفره روی
او پنهان شود * تانکین حلقهٔ خوبان شود) اول عجوزه مصحفك عشرلرنی
یرندن کسدی وقوپاردی اول پلید یوزی اوزره اول التونلو اولان نقطه لری
یاپشدردی عشردن مراد مصحفده اولان شول نقطه لردر که هرفاصله ده کاتبلر
آنی یاسرخدن یالاجوردن ویاالتوندن وضع ایدرلر اکثر اون آیتده برنقطه مصحف
شریفك کنارنه وضع ایدوب اول نقطه یی عشره علامت ایدرلر بونده عشردن
مراد اول عشرده اولان نقطه لر اولمقده قابلدر ویاخود کنارده ومصحفده التوندن
عشرار یازرلر اول عشرلر اولمقده قابلدر پس اول پلید مصحفك عشرلرنی یرندن
قوپاروب خاللر کبی یوزینه یاپشدردی تا کم انك یوزینك سفره سی پنهان اوله یعنی
یوزینك بورشقلری اول عشرلرك تحتنده اورتله تا کم یوزتزویرله خوبلر حلقه سنك
نکینی اوله نکین یوزك قاشنه دیرلر بوراده ممتاز و برکزیده معناسی مراد اولور یعنی
اول پاید کندی یوزنی مصحف عشرلرندن آراسته ایلدی تا کیم خوبلر ومحبوبلر
مجمعنك ممتاز و برکزیده سی اوله وارآنی کوردیکی کبی برکزیدهٔ خوبان صانوب
انك مجامعتنه زیاده رغبتلر ومحبتلر قیله ❊ مثنوی ❊ عشرها بر روی هرجامی نهاد *
چونکه برمی بست چادر می فتاد * باز او آن عشرها را باخدو * می بچفسانید
براطراف رو * بازچادر راست کردی آن نکین * عشرها افتاد از رو برزمین)
اول مکاره عشرلری یوزی اوزره هریره قودی چونکم چادرنی بغلدی عشرلر
دوشدی یعنی عشرلری یوزنه قودقدنصکره چادرنی و یشمغنی یوزنه بغلدیغی
کبی اول عشرلر آنك یوزندن دوشدی کیرو اول عجوزه اول عشرلری توکرکله
یوزینك اطرافنه یاپشدردی کیرو چادرنی ویشمغنی اول حیله ومکرده بهادر اولان
زن راست ایلدی عشرلر انك یوزندن زمین اوزره دوشدی نکین کاف فارسینك
کسریله بهادر معناسنه در بونده حیله ومکرده بهادر اولمق معناسی مراد اولور
❊ مثنوی ❊ چون بسی می کرد فن وآن می فتاد * کفت صد لعنت بر آن ابلیس
باد * شد مصوران زمان ابلیس زود * کفت ای قحبهٔ قدید بی ورود *
من همه عمر این نیند یشیده ام * نی زجز تو قحبهٔ این دیده ام) چونکم اول محتاله
ومکاره چوقلق فن ایلدی اول عشرلر یوزنده طورمیوب دوشردی کوردیکه
انك یوزنده اول عشرلر طورمز آنی شیطاندن ظن ایلیوب یوزلعنت اول ابلیسك
اوزرینه اولسون دیدی وابلیس پرتلبیسه بی حضورلغندن نفرین ولعنت ایلدی

ابلیس دخی اول مکاره‌نك کندیسنه لعنت ونفرین ایلدیکنی استماع ایلیوب علی الفور
اول زمانده ابلیس پرتلبیس دخی اکا قرشو مصور اولدی وتمثل قیلدی ای بی ورود
اولان قدید قحبه دیدی یعنی ای قدمسز و یمنسز اولان قورمش قحبه وملعونه
بن دوکلی عمرمده بو حیله ومکری فکر ایلممشم ونه سندن غیری بر قحبه دن وملعونه دن
بونی کورمشم یعنی سندن غیری بر فاحشه دن بو کونه دوزتی ومکری بو آنه دك
کورمدمکه انك عمری سکسانه وطقسانه ایره اندنصکره یوزن دوزوب اره حریص
اوله علی الخصوص مصحفك عشرلرن یردن قوپاروب انکله یوزین تزیین
وترتیب ایلیه ای ملعونه هیچ بو د نیاده بوایشه دلشمیدر و یاخود بوکونه
بر حیله کور لشمیدر بو کونه مکر وتلبیسی کمسه اشلممش و بر مکاره بو کونه
فکری خاطرینه کتورممشدر ❁ مثنوی ❁ تخم نادردر فضیحت کاشتی
درجهان تو مصحفی نکذاشتی * صد بلیسی تو خبیس اندرخمیس * ترك من کوای
عجوزه دبیس * چند دزدی عشر ازروی کتب * تاملون سازی رویت همچو سبب)
ای ملعونه فضیحت وقباحتده تخم نادر اکدك یعنی بو کونه فعل خبیثی اشلکده
بر عجیب تخم اکدك وبدعت سیئه دیکمه سنی دکدك جهانده سن بر مصحف قومدککه
انلرك اکثرینك عشرلرنی اوغورلادك سن خبیس اندر خمیس سن یوز ابلیس سن
ای پیس خرسز بنی ترك ایله خمیس عسکره دیرلر بش کونه طائفه‌نك اجتماعی اولدیغی
اعتبارله بری مقدم بری میمنه بری میسره بری قلب بری دخی صفدر پیس ابرص مرضنه
دیرلر جذام زحمتنه دخی کاهی تعبیر ایدرلر بعض نسخه ده دزد بنه دردواقع
اولمشدردر دبیس دردلو دیمك معناسنه اولور ومحصول بیت بو یله دیمك اولور که
سن ای پرتلبیس یوز ابلیس عسکری ایچره یوز ابلیس عسکری قدرسن ای ابرص
زحمتلو عجوزه بنی ترك ایله ونفرینی ولعنتی کندك ایچون سویله ای محتاله ومکاره کتاب
یوزندن عشری نیچه براوغورلرسن تاکم یوز یکی الماکبی انکله ملون دوزه سن پس
بو عشر اوغورلرین عجوزه دن مراد شول زشت روونفسنده اولان بدخو قحبه
طیعت وفاحشه سیرت کمسه اولورکه نفسنده زشت وقبیح ایکن مشتهای نفسانیه سی
اوزره خلقه عرض جمال ایلمکدن اوتری کندینك زشت اولان وجودنی بآیات کریمه
ایله ویا احادیث شریفه ایله ویاخود علوم ومعارف اولیا وکلمات اصفیا ایله تزیین
وتلوین ایتمك استیوب هرچند بونلری کندیسنه یاپشدرمق استه سه بونلر اکا ربسته
اولمیه وانك خباثت خوبنی وقباحت روینی من وجه ستر قیلمیه ولیکن اول
بدخو وزشت رو تکلف وتصنع ایدوب بونلرله کندو بی دوزوب قوشوب خلقه
کوسترش ایلیه وبن شویله برخویم ولطیف محبوبم دیمك مضمونی سویلیه بو کونه
کمسه لره توبیخ وتقریع ایدوب قصه دن حصه‌نه اولدیغنه دخی بو بیتلرله اشارت

قباوب بیوررلر ❁ مثنوی ❁ چند دزدی حرف مردان خدا * تافروشی وستانی
مرحبا * رنك بربسته تراکلکون نکرد * شاخ بربسته فن عرجون نکرد * عاقبت
چون چادر مرك رسد * ازرخت این عشر هااندرفتد) مردان خدانك حرفنی
ای بدخو وزشت رو اولان مزور نیچه براوغورلرسن تاکم آنی صاته سن وخلقدن
مرحبا آله سن رنك بربسته سنی کلکونه ایلمدی بربسته اولان شاخ فن عرجونی
ایلمدی یعنی انبیا علیهم السلام واولیای عظامك حروف وکلماتنی کتابلردن اوغورلاین
وانلرك کلماتی ایله کندیسنی تزیین وتمویه ایلین مرایی ومزورنه زمانه دك مردان
خدانك حروف وکلماتنی اوغورلیوب تاآنی خلقه صاته سن و بوناسدن انك
مقابله سنده مرحبا خوش کلدك دیمکی وانلرك دعوتنه واروب نفیس غدایکی
اله سن هرچند که سن بو انبیا علیهم السلام واولیای عظامك کلمات طیبه سیله وجه
ذاتکی کلکونه ایلمك استه سك بو تصنع ایله بربسته اولان رنکسنی کلکونه قیلمز
وسنك وجه باطنك بو عاریتی اولان زیور پرزیوردن حسن جمال بولمزنته کم بربسته
اولان بداق عرجون صنعتنی ایلمز عرجون خرمانك صلقمنه متصل اولان اکری
وقوری چو بدر یعنی برشاخی برخرما اغاجنه صکره دن کتوروب باغله سك اول
بربسته اولان شاخ خرمانك کندی ذاتندن بتن وخرماصالقمنی بتورن عرجون
فنتی ایلمکه قادر اولمز پس علم ومعرفت شول کمسه نك که ذاتندن بته وبر کمسه دخی
غیرینك علمی وکلامنی سرقه ایدوب کندیسنه باغلیه وناسه بو بنم ذاتمدن بتدی
وبنم درخت وجودمدن شویله میوه‌لر ظهوره کلدی دیو سویلیه هرچند او یله
اولان عوامی فریفته ایلیوب اینادررایسه ده محقق اولان اصحاب بصیرتی فریفته
ایلمکه قادر اوله‌مز زیرا انلر بربسته یی ربسته دن فرق وتمییز ایلمکه قادرلردر خرما
بتوردن عرجونك فن وصنعتنی خرما اغاجنه باغلنمش اولان شاخ عاریتی ایلمکه
قادر اولمدیغنی بونلرنیجه بیلورلرسه مرایی ومقلد اولان مخلص ومحقق اولانلرك فن
وصنعتنی ایلمکه قادر اولمدیغنی هم بویله بیلورلر ای عجوزه سیرت اولان وکندیکنی
زیور وتزویرله مزین ومزخرف قیلان خودنما وخودفروش عاقبة الامر چونکم
مرك چادری سکا ایرشه وپیك اجل کلوب سنکله کوروشه سنك یوزکدن بو عشرلر
اشغه د وشر یعنی بو آیات واحادیثدن ذاتکی تزیین ایلدیکك کلمات وخلقه بن عالم
وعاملم و یاخود خوش خوی ولطیف روی وشیرین کوی برکسنه‌یم دیو سویلدیکك
مقالات بالکلیه سنك ذاتکدن زائل اولوروسنك زشت اولان وجه باطنك ظهوره
کلوره اول کون انی زیور تزویرله بزه‌مکه قادر اولمزسن و کندی قباحت وخباثتکی
سترقیله مزسن ❁ مثنوی ❁ چونکه آید خبر خبران رحیل * کم شود زان
پس فنون قال وقیل * عالم خاموشی آید پیش بیست * وای آنکو در درون انسیش

نیست) چونکم اول رحیلك خبر خبری کله یعنی دنیادن آخرته اول کوچك وقتنده اولان قالق قالق دیمك ظاهر اوله اندنصکره قال وقیل قیلری کم اولور و بو عبارتلر واستعارتلر و بلاغتلر وفصاحتلر ورنکین سوزلر وقیل وقاله متعلق اولان معرفتلر بالکلیه فنابولور خاموشلق عالمی کلور مقدم‌سن طور یعنی موت سببیله خاموشاق عالمی کلور اول عالم کلزدن اوله‌سن توقف قیل وسا کت اول بیست بابست لفظندن مخففدر که استادن لفظندن امردر طررو توقف ایله معناسنه بو وجه دخی جائزدر دینه خاموشلق عالمی اوکه کاورسن توقف ایله وای اول کسه‌یه که انك درونده حضرت حقه ود آخرته برانس بوقدر یاخود معنی وای اول کسه‌یه که انك درونده اول خاموشلکه برانس بوقدر یعنی ای قیل وقاله معتاد اولان و بوکفت وکویه الفت وانسیت قیلان خاموشانك عالمی برکون کاورسن اول کلزدن مقدم طور وسکوت ایلمکه انسیت قیل وای اول کسه‌نك حالنه که انك درونده صمت وسکوت ایلمکه برانس اولمیه وکندیسنی مالایعنی سویلمکدن بری قیلمیه وهمان بو قیل وقالدن لذت آله وموجب صمت وسکوت اولان موت وفنادن غافل اوله

مثنوی صیقلی کن یك دوروزی سینه‌را * دفتر خودسازآن آینه‌را *
که زسایهٔ یوسف صاحب قران * شد زلیخای عجوز ازسرجوان) پس ای سینه‌سنی کنت وکوژنکار بله مکدر ایلین برایکی کون که مصقلهٔ ذکر الهی ایله برصیقل ایله وحق تعالی حضرتلرینه اللهم آت نفسی تقواها وزکها وانت خیر من زکاها وانت ولیها ومولاها دیو دعا ایدوب سویله که (قد افلح من زکیها وقد خاب من دسیها) آیتنك موجبجه نفسنی تصفیه قیلان وتزکیه وتطهیر ایلین کسه فلاح بولدی اول آینه‌یی کندیکه دفتردوز یعنی برایکی کون سینه‌کی غل وغشدن پاك ایدوب آینه کبی پاك مصیقل ومجلی ایله اول سینه آینه‌سنی کندیکه دفتر وکتاب دوزوانده اولان احوال واسراری اوقی وکور که اول سینه آینه سنده صافی اولدقدنصکره صور معانی نیجه کور نور واشکال روحانی انده نیجه ظهوره کلور چونکم ای عجوزه سیرت سن سینه‌کی آینه کبی مجلی ومصفی ایلیه‌سن و برسینه‌سی آینه کبی اولان خوبه مقارنت قیله‌سن اول آینه کبی اولان سینه‌یه مقارنت قیلمق واکا واصل اولمق واسطه سندن عجوزه سیرت اولمقلق کیدوب یکی باشدن تازه ونوجوان اولورسن ونته کم مشهوردر که عجوزه اولان زلیخا یوسف علیه السلام صاحب قرانك سایهٔ عنایت وظل مقارنتندن باشدن تازه جوان اولدی وقارلق کیدوب چهره‌سی حسن ولطافت بولدی بونك قصه‌سی یوسف وزلیخانامنده اولان کتابلرده مسطور اولدی اجمالی بودر که زلیخا یوسف علیه السلامك عشقنده قوجه قاری اولدی یوزی وکوزی بورشدی انك یوزنده حسن وملاحتدن اصلا اثر قالمدی شول

مرتبه‌ده که خلقك نظرلرندن بیله دوشدی برکون یوسف علیه السلام حضرتلرینك رهکذارنده سائلجه سنه اوتوردی یوسف علیه السلام حضرتلری اول جانبدن کچرکن آنی کوردی بیله میوب بعض یارانه بو کیمدر دیو سؤال قیلدی بو اول سنك عشقکده شکسته وخسته اولان زلیخادر دیو جواب وبردیلر الله الله بو شمدی بوشکله می کیرمش دیو وافر تعجب ایلدکدنصکره انك درونته مرحمت کلوب زلیخایه یقین واروب انك حالنی وخاطرنی صوردی زلیخا چونکم یوسف علیه السلامك بو التفاتنی کوردی باشدن تازه اولدی ورنك وروینه حسن ولطافت کلدی دیرلر و برقول اوزره دخی یوسف علیه السلام اکا دعا ایلدی فی الحال یوسف علیه السلامك دعاسی برکاتیله اول قاریلق کیدوب اون سکز باشنده برلطیف وتازه صاحب جمال اولدی دیو تعبیر ایدرلر پس ای عجوزه سیرت اولان کمسه سندخی یوسف علیه السلام معنوی ومحبوب روحانینك سایهٔ همتنه قرین اولسك وانك خبردعاسنی السك وانی کندی سینه‌که آینه قیلسك لابد سندخی عجوزه سیرتلك کیدیدی وزلیخا باشدن تازه وجوان اولدیغی کبی سن هم اول صاحب جمالك وکمالك مقارنتندن تازه وجوان اولیدك وکندیکی برلطیف وخوب ونظیف محبوب بولیدك مولانا حافظك (بیت) کرچه پیرم توشبی تنك در آغوشم کش * تا سحر که زکنار توجوان برخیزم * دیدیکی کلامدن مقصود ومراد نه ایدوکنی هم بیلیدك

مثنوی میشود مبدل بخورشید تموز * آن مزاج بارد برد العجوز * میشود مبدل بسوز مریمی * شاخ خشك نخل مردهٔ ماتمی) کورمز میسن خورشید تموز سببیله مبدل اولور اول برد العجوزك مزاج باردی وکذلك مریمه منسوب اولان سوز ایله ماتمه منسوب اولان مرده کبی قوری نخلك شاخی مبدل اولور بعض نسخه‌ده دخی مصرع ثانی شاخ اب خشکی بنخلی خرمی واقع اولمشدر وشارحلر دخی بو نسخه‌یی اختیار قیلمشلردر بو نسخه اوزره معنی مریمه منسوب اولان سوز ایله برخشك اب شاخ خرمه منسوب اولان نخله‌یه یاخود برخرم نخله‌یه مبدل اولدی دیمك اولور حضرت مریم عیسی علیه السلام حضرتلرینی حامله اولدقده مضطرب اولمسی وسوز وکدازلر اظهار ایدوب موتنی ونسیا منسیا نابود ونایدا اولمسنی تمنی قیلمسی وانك سوز ودعاسی واسطه‌سیله قوریمش خرما اغاجی تر وتازه اولمسی ولطافت وطراوت بولمسنك قصه‌سی کرارا ومرارا هر بردفترده مناسبتله مرور قیلمشدر باخصوص سورهٔ طه‌ده (وهزی الیك بجذع النخلة تساقط علیك رطبا جنیا) آیتنده مفصل ومشروح ثابت اولمشدر ایراده حاجت یوق تموز یای آیلرندن براسی آیك اسمیدر که مشهوردر بونده خورشید تموزدن مراد سوز وحرارته متعلق اولان محبة الله ومعرفة اللهدر برد عجوز

مشهور قوجه قاری صوغوغی دیدکاری بهاره قریب اولان صوغو قدرکه
مشهور ومتعارفدر بونده مراد اکرچه عجوز اولانلرك وشیوخنه وار وب
قوارینه ومزاجلرینه ضعف کلان و وجودلرنده ومزاجلرنده اولان برودت
مراد اولورکه انلرك وجودنده ومزاجنده حرارت وکرمیت قالمیوب مزاجلری
فسرده وجسدلری مرده کبی اولور ولیکن بونده مراد برسبیل کنایه عجوز سیرت
اولان بارد طبیعتلرك مزاجنده اولان برودت اولور وتوضیح کلام وتعبیر مرام
بویله دیمك اولورکه ای عجوزه سیرت اولان وای پیره زنلر کبی بی حرارت و بی کرمیت
قلان فسرده دل شوق وحرارته متعلق اولان خورشید محبت وآفتاب معرفت
سبیله اول سنك بردالعجوز کبی اولان مزاجك مبدل اوله وقلبکدن فسرده لك
کیدوب درونکه برشوق وحرارت کله واول شوق وحرارتله زمین وجودك نشو
ونما بوله ورونق ولطافت بوله وکذلك سنك قوریمش نخله کبی اولان یابس وجودك
مریمه منسوب اولان سوز وکداز واسطه سیله برخرم خرما ویریجی نخله کبی
اوله ویبوست وبرودت کیدوب درخت وجودکه برقوت وحالت کلوب تا کم
نخلهٔ مریم کبی نیجه ثمرلر ویره وسنك طهارت ونزاهتکه اول معنی میولری دلیل
اوله وشهادت قیله ﴿ مثنوی ﴾ ای عجوزه چند کوشی بافضا * نقد جوا کنون
رها کن مامضا * چون رخت رانیست درخو بی امید * خواه کلکونه نه وخواهی
مدید) ای عجوزه سیرت اولان کسه قضایه مقابل نیجه برچالشورسن که قضاسی
کچن زمانکده بویله بدخو وزشت رو ایلمش شمدی ماضی بی ترك ایله وهرنه ایسه
کچن کیجدی دیو سویله ونقد نه ایسه انی طلب ایله وممکن اولدیغی مرتبه نقد
عمری طاعت حقه عجوزانه صرف ایله چونکم سنك یوزك خوب اولمغه امید
یوقدر استرسك کلکونه قواسترسك مداد قومداد مرکبه درلر مدیداوقمق امیده
قافیه اولمقدن اوتریدر بو بیتدن منفهم اولان معنی اعمل ماشئت معناسیدر چونکم
طبیب الهی برکسه نك علاج پذیر اولمسنی کورمیه و برکسه دخی کندینك خلقت
ذاتیه وصورت اصلیه سنی بعض علاجله تبدیل ایلمکه قادر اولیه انك ظاهرنه
کلکونه کبی لطیف رنکلر قویه سك بنه ملاحت پذیر اولمز ومرکب کبی خبیث
وقبیح رنکلرده قوسك هم انك صورت اصلیه سنه عیب وشین ویرمز زیرا اصلنده
دخی زشت وقبیحدر مرکب قوسك هم زشت وقبیحدر پس خلقت اصلیه سی
بد وصورت ذاتیه سی اصلنده اقبح وافسد اولنه علاج مناسب اولمز نته کم برطبیب
بررنجوری کوروب انك علاج پذیر اولدیغنه عالم اولدقده انك تربیه ومعالجه سندن
فارغ اولدی ورجوع قیلدی و بو سرخ شریفدن بو معنی معلوم اولورکه
بو سرخ شریف بوذکر اولنان معنایی مؤید اولدی

﴿ حکایت آن رنجور که طبیب در وامید صحت ندید ﴾

﴿ مثنوی ﴾ آن یکی رنجور رشد سوی طبیب * کفت نبضم را فرو بین ای لبیب *
تا ز نبض آکه شوی از حال دل * که رك دستست بادل متصل) مثلا اول بر رنجور
طبیب جانبنه کندی اول رنجوز طبیبه ایتدی ای لبیب وعاقل الکی آشغه ایدوب
بنم نبضمی کور تاکم نبضك حرکتندن قلبك حالنه آکاه اوله سن ودرونده
اولان مرضه شعور بوله سن که الده اولان طمر قلبه متصلدر ودرونده اولان
حالتی بیلمکه ظاهرده اولان نبضك حرکتی دلیلدر نته کم عرفا الظاهر عنوان
الباطن دیوب ظاهرده اولان اقوال وافعالدن باطنده اولان اسرار واحواله
استدلال قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ چونکه دل غیبست خواهی زوشال *
رو بجو که بادلستش اتصال) چونکه قلب غیبدر غیب بونده غائب معناسنه در
یعنی چونکم قلب غائبدر اکر اندن مثال استرسك وانك حالندن خبر طویمق طلب
ایدرسك اندن استه که انك قلبه اتصالی واردر مثلا صنوبری الشکل اولان مضغه
پاره سیکه اکا قلب دیرلر فقچن قلبده ودرونده برمرض اولسه انی خارجده بیلك
استین طبیب اکا متصل اولان طمردن استر وانك حرکتندن قلبك صلاحنه
وفسادنه استدلال ایلر وکذلك شول نفس ناطقه که اکا دخی مشایخ قلب دیرلر
فقچن بو قلبك دخی صلاح وفسادنی برکسه بیلك استه سه اکا متصل اولان جوارح
واعضادن بیلور وجوارح واعضانك حرکتندن باطنده اولان قلبك احوالنه
استدلال قیلورلر نته کم حضرت نبی صلی الله علیه وسلم برنماز قیلان رجلك ظاهر
اعضاسنده اولان عدم خشوعنی کوروب انك قلبنك عدم خشوعنه جوارحنك
عدم خشوعی دلالت ایلر بیوردی نته کم (لوخشعت جوارحه لخشع قلبه) حدیثی
بو معنایه شهادت ودلالت ایلدی پس اصحاب فراست الظاهر عنوان الباطن
دیوب ظاهرده اولان حرکتدن باطنده اولان محرکه استدلال ایدرلر نته کم
بیورررلر ﴿ مثنوی ﴾ باد پنهانست از چشم ای امین * درغبار وجنبش برکش
بین * کز یمینست او وزان یا از شمال * جنبش برکت بکوید وصف حال)
ای امین باد چشمدن پنهاندر اول بادی سن غبارده وجنبش برکده کور یعنی ریح
اکرچه چشم ناسدن پنهان ومخفیدر که برکسه انی کورمکه قادر اولمز ولیکن
سن اول ریحی یا غبارك حرکتنده ویا اوراقك جنبشنده کور که اول باد یمین
جانبندن اسیجیمیدر ویاخود شمال طرفندن اسیجیمیدر برکك جنبشی سکا وصف
حالی سویلر کذلك انسانك جسدلری اوراقك حرکتلری دخی سکا باطنده محرك
اولان هوالرینك قنغی طرفدن اسدیکنی خبر ویرر مثلا برکسه یی طاعت وعبادت

وصلاح وفلاح سمتنه حركت ايلر وميل ومحبت قيلر كورسك انى محرك اولان
هوا يمين طرفندن كلمشدر واول كسه (واصحاب اليمين مااصحاب اليمين) آيتيله
مشار اليها اولان اصحاب يميندن اولمشدر و بركسه‌يى دخى فساد ومعصيت
وكفر وضلالات طرفنه حركت ايلر كورسك واول جانبه ميل ومحبت ايلش مشاهده
قيلسك آنى محرك اولان هواشمال طرفندن كلمش واول كسنه (واصحاب الشمال
مااصحاب الشمال) آيتيله مشاراليها اولان اصحاب شمالدن اولمشدر ﴿ مثنوى ﴾
مستئ دل ارنميدانى كه كو * وصف او از نركس مخمور جو) سن كوكل مستلكنى
بيلمزايسك بويله ديوكه قنى كوكل مستلكى انك وصفنى مخمور اولان نركسدن استه
مخمور اولان نركسدن مراد مست ومخمور اولان كوزدر چنين بركسنه‌نك كوكلنك
مست اولمسنى بيلمك ايسته سك اول مستلك وصفنى انك كوزلرندن استرسن اكرانك
كوزلرنده خمار علامتى وار ايسه انك درونى دخى مستدر واكر انك كوزلرنده اثرخمار
يوغيسه انك درونى مست ومخمور دكلدركه لابد درونده اولان صفت وحالتك
عكس واثرى بيرونده اولان اعضايه وسيمايه چيقسه كركدر واعضا وسيما درونده
اولان حالتلره وصفتلره دليل اولسه وآنى تعريف قيلسه كركدر انكچون الله تبارك
وتعالى حضرتلرى (يعرف المجرمون بسيماهم) بيوردى واصحاب رسول حقنده
(سيماهم فى وجوههم من اثر السجود) ديو كلام مجيدنده خبرويردى كه بونلرك
شهاده اولان سجودنك آثار وانوارى وجهلرنده پيدا وظاهر اولش ايدى پس
چنين شراب محبتدن برعاشقك قلبى مست اولسه انك قلبنك مست الهى اولمسنك
عكس واثرى ظاهرده اولان عيننه وذاتنه خروج ايلر وانك خارجده اولان عينى
انك مست الهى ومخمور خمر باقى اولديغنه دلالت قيلر انك خارجده اولان عيننده
مست حق اولمغه شهادت ايلر نيجه اثروعلامت ظاهر اولور واول اثر وعلامت
انك جان ودلنك مست الهى اولديغنه دلالت وشهادت قيلر ﴿ مثنوى ﴾
چون ز ذات حق بعيدى وصف ذات * بازدانى از رسول ومعجزات * معجزاتى
وكراماتى خفى * برزند بردل زپيران صفى * كه درونشان صد قيامت نقد
هست * كمترين آنكه شود همسايه مست) چونكم حق تبارك وتعالى حضرتلرينك
ذات لطيفندن بعيد اولسن وصف ذات حق رسولدن ومعجزاتندن آشكارا بيلورسن
حق سبحانه وتعالى عالم باطندن بو عالم ظاهرى قوللرينه كنديسنى بيلدرمكدن اوترى
رسول كوندردى واكا خارق عادت قوت وقدرت و يرديكه انده اولان قوت
وقدرت ساٸر بشرده اولمدى واول خارق عادت اولان قدرته معجزه دينلدى پس
اول رسول عليه السلام بو عالم ظاهرده اولان ناسه كلوب حق تعالينك ذاتندن
وصفاتندن پيغمبر اولدى وانبا واخبار قيلدى بو اعتبار ايله اكا پيغمبر ونبى عليه

السلام دينلدى چونكم سن حق تعالينك ذاتنى وصفاتنى اندن بعيد اولديغك
اعتبار يله بيلمه‌سن انك ذاتنى وصفاتنى اللهك رسولندن بيلورسن وانك معجزاتندن
انك كمال قدرتنه وقوتنه استدلال قيلورسن چونكم رسول عليه السلامدن ظهوره
كلان معجزات ظاهره وآيات باهره‌نك دورى مرور قيلدى ونبوت ختم اولدى اول
معجزات حضرت نبى عليه السلامك مقامنك قائملرى ووارثلرى اولان وليلرده
وصفيلرده مخفى اولوب اكا كرامات دينلدى ومعجزاتله كراماتك فرقى انجق وليدن
صادر اولسه كرامت نبيدن صادر اولسه معجزه‌ديمكدر لكن تحدى ودعوايه
مقارنت شرط اولدى زيرا ايكيسى بيله خارق عادتدر اما پيغمبر عليه السلامدن
ظهوره كلدكده معجزه‌دينور وليدن ظهوره كلدكده كرامت دينور اما اولياينك اصل
مقبول اولان كرامتى مخفى اولان كرامتدر و بو بيتلردخى كرامات معنوينك مقبوله
اولمسنه دلالت وشهادت قيلمشدر بيوررلركه برنوع خفى اولان معجزات وبرنوع
خفى اولان كراماتك حقيقتده براولديغنه اشارت واردركه ايكيسى بيله معنيده
خارق عادتدر اما نبيدن صادر اولدقده معجزه‌دينور ووليدن ظهوره كلدكده
كرامت تعبير اولنور بعد عصر النبى اول معجزات صفى اولان پيرلرك درونده خفى
اولدى وانلرك درونده اولان معجزهٔ معنوى وكرامت خفينك اثرى و پرتوى مستعد
اولان طالب قلبنه طوقنور كه اول پيرلرك درونده نقدر ونيجه يوز بيك قيامت
واردركه انلر نيجه يوز كره اولدكدن وفانى اولدقدنصكره حيات الهيه ايله حى
اولمشلر وحضرت حقله قائم اولمق مرتبه‌سن بولمشلردر چونكم بونلرك درونده
قيامت معنويه‌دن نيجه يوز بيك قيامت واردركه كمترين قيامت اولدركه اكا همسايه
اولان مست وسكران اولور وعالم صور بدن فراغت قيلور نته‌كم صورى اولان
قيامت كلدكده وناس اكا مقارن اولدقده سكران اولور كما قال الله تعالى (وترى
الناس سكارى وماهم بسكارى ولكن عذاب الله شديد) كذلك اولياى عظامك
باطننده اولان قيامته مقارن اولان ناسى دخى سن بصر بصيرتله انلره نظر ايلسك
سكارى كوررسن حال بوكه بونلر ظاهرا سكارى دكللردر ولكن بونلر حقنده
عذاب الله شديد واردر عذب لذيذ وشيرين معناسنه‌در بونلر الله شرابنك شدت
لذتندن مست ومسكور اولمشلردر ﴿ مثنوى ﴾ پس جليس الله كشت آن نيك
بخت * كه بپهلوى سعيدى بردرخت) پس اول نيك بخت جليس الله اولدى كه
برسعيدك پهلوسنه رخت ايلتدى يعنى اول بختى نيكو وطالعى سعادتلو اولان
طالب وسالك فى الحقيقه اللهله جليس اولدى وحضرت حقله صحبت قيلدى كه
برسعيد ورشيد اولان مرشدك حضورنه رخت ومتاعنى ايلتدى وكندوينى اكا
تسليم ايتدى وانكله صحبت طوتدى نته‌كم (من اراد ان يجلس مع الله فليجلس

مع اهل التصوف) كلامی هم بو معنایه دلالت وشهادت قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ معجزه كان برجمادی زد اثر * یاعصا یا بحر یا شق القمر * كر اثر برجان زند بی‌واسطه * متصل كردد به پنهان رابطه) معجزه كه او برجماد او زره اثر اوردی اول جماد یاعصا ویا بحر و یاشق القمردر كه عصامارو بحرراه وماه شق اولدی نته كم حضرت موسی علیه السلامك معجزه‌سی عصایی اژدرها قیلدی (فالقی عصاه فاذاهی ثعبان مبین) آیتی بوكه شاهد اولدی ودخی اول حضرت عصایله وحی اولندیغی اوزره بحره اوردی بحر اون ایكی یول اولدی وهر بریولدن بر سبط كذر قیلدی وقردخی حضرت رسول صلی الله علیه وسلمك معجزه‌سیله شق اولدی پس معجزه بونلرك وجودنه اولاتأثیر قیلدی اندنصكره بونلر واسطه‌سیله بو معجزه‌لری كورن كسه‌لرك قلبنه ور وحنه اثر معجزه طوقنوب انلر اول رسوله ایمان كتوروب تصدیق قیلدی اكر رسولك اول معجزه‌سی بی‌واسطهٔ جمادات متأثره جانه اثر اوره اول جانله پنهانده رابطه متصل اولور اول جانك نهانده رابطه‌سی مؤثره متصل اولور دینسه دخی وجه‌در وخلاصهٔ كلام اولدر كه نبیدن ظهوره كلان معجزه كه اول معجزه مثلا یاعصا و یابحر و یاقر كبی جمادلردن برجماده اثر اوردی وتأثیر قیلدی واول متأثر اولان جماد واسطه‌سیله اول عصرده اولان مؤمنلرك جاننه اثر قیلوب انلر اول مؤثره مؤمن اولدیلر واول واسطه ایله تصدیق قیلدیلر اكر رسولك اول معجزه‌سی بلاواسطه طالب اولانلرك جاننه اثر اوره وانلرك دروننه تأثیر قیله لابد مؤثره انلرك جاننك رابطه وتعلق متصل اولور وانلرك جانی حقیقی اولان مؤثره وآنك رسولنه جمادات اوزره تأثیر ایلین معجزه‌لری كورمكسزن تصدیق قیلور مؤمن اولور ﴿ مثنوی ﴾ برجمادات آن اثرها عاریه‌ست * آن پی روح خوش متواریه‌ست) جمادات اوزره اول اثرلر عاریه‌در اول اثرلر متواریه اولان روح خوشدن اوتریدر یعنی معجزهٔ رسولك جمادات اوزره واقع اولان اثرلری مثلا عصانك ثعبان اولمسی و بحرك منفلق اولوب كالطود العظیم طورمسی وماهك منشق اولمسی كبی كه جمادات اوزره عاریتی ایدی رسولك صدقنه دلالت وشهادت ایلمكدن اوتری اول معجزه‌نك اثرلری جمادات اوزره برمقدار طوروب ینه زائل اولدی واول معجزه‌نك اثرلری اصل متواری و پنهان اولان روح خوشدن اوتری اولدی كه مؤمنك روحی انی كوروب اول واسطه ایله مؤثره ایمان قیلدی واكا تصدیق ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ تاازآن جامد اثر كیرد ضمیر * حبذا نان بی هیولای خمیر * حبذا خوان مسیحی بی كمی * حبذا بی باغ میوهٔ مریمی) تاكم اول جامددن ضمیر اثر پذیر اوله حبذا نان خمیر هیولاسنسز حبذا برمسیحك نقصانسز اولان خوانی مسیحی‌ده یانسبت ایچون اولوب

نه كوزلدر مسیحه منسوب اولان كملسز خوان دیمك دخی جائزدرنه كوزلدر باغسز مریمه منسوب اولان میوه هیولا اصله دیرلر مثلا برخانه‌نك اصلی حجروشجر وترابدر اكا هیولای خانه دیرلر پس هیولای نان خمیر وهیولای خمیر اون اولور خوان مسیحیدن مراد حضرت عیسی علیه السلامه نازله اولان مائده‌دركه بی‌تعب وبی‌زحمت اول مائده حضرت عیسی علیه السلامه (اللهم ربنا انزل علینا مائدة من السماء) دیو دعا ایلدكده آسمان طرفندن نازل اولدی وانك قومی اندن اكل قیلدی وبونده خوان مسیحیدن مراد ظاهرده اولان معجزه‌سز قلبه وروحه نازل اولان غدای روحانی ومائدهٔ معنویدر مثلا ایمان وعرفان وایقان كبی ومیوهٔ مریمیدن مراد حضرت مریمه بی كسب وبی‌سبب حق تعالی حضرتلرینك قتندن كلان رزقدر كه حضرت زكریا علیه السلام هربار كه اول مریمك اوزرینه داخل اولسیدی انك قتنده رزق كورردی نته كم سورهٔ آل عمرانده حق تعالی اكا منسوب اولان رزقدن اكاخبر ویروب دیدی (كلما دخل علیها زكریا المحراب وجدعندها رزقا قال یامریم انی لك هذا قالت هومن عندالله) وبو محلده میوهٔ مریمیدن مراد نفسه معجزهٔ صوری واسطه‌سنسز من عندالله كلان وحاصل اولان رزق معنوی اولور و بو بیتین شریفینك تقدیری وتحقیق وتفسیری بویله دیمك اولور كه حضرت رسول خدادن ظاهر اولان معجزه‌نك جمادات اوزره اولان اثرلری متواریه اولان روح خوشدن اوتری عاریتیدر تاكم اول عصرده حاضر اولان خلقك ضمیری اول متأثر اولان جامددن اثرپذیر اوله ومؤثر اولان معجزه صاحبنه اقرار وتابع اوله اما هیولای خمیر واسطه‌سنسز اولان اتمك نه كوزلدر كه خمیره وانی یوغورمغه محتاج اولمدین برحاضر اتمك اوله وبركرسنه‌نك اول اتمك قارننی طیوره بویله اتمك نه كوزلدر هیولای خمیره محتاج اولان ناندن یكدر پس برایمان كه معجزهٔ صوری واسطه‌سیله اوله وبركمسنه‌نك جانی اول معجزهٔ صوری واسطه‌سیله اولان غدادن طویه معجزهٔ صوری واسطه سنسز اولان ایماناندن محبوبتر ومقبولتردر نته كم خمیردن اولان ناندن اصل خمیر اولمدین الله قتنده بی‌تعب و بی‌زحمت بلاواسطه كلان نان محبوبتر ومقبولتردر كذلك بی‌كم وبی‌زحمت اولان مائدهٔ روحانی ونعم ربانی خوبتر ومحبوبتردر شول معجزهٔ صوری واسطه سنسز حاصل اولان ایمان وعرفان خوانندن وكذلك باغسز اولان رزق مریمی باغ ایله وباغچه ایله اولان میوه‌لردن وروزقلردن خوبتر ومحبوبتر اولدیغی كبی برمؤمنك نفسنه معجزهٔ صوری واسطه‌سی اولمدین من عندالله كلان رزق روحانی ومائدهٔ ایمانی خوبتر ومحبوبتردر انكچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلمك معجزه‌سنی كوروب ایمانه كلان كمسه‌نك ایماندن حضرت رسول

علیه السلامی كورمیوب بعد عصر النبی وجوده كلوب اكا ایمان كتورن كسنه لرك ایمانی افضل واقوی اولمشدر وبونك تحقیق جلد اولك آخرنه قریب بقیهٔ قصهٔ زید سرخنده *پس بغیت نیم ذره حفظ كار * به كه اندر حاضری زآن صدهزار * بیتنك شرحنده مرور قیلمشدر انده طلب اوله (مثنوی) برزند ازجان كامل معجزات * برضمیر جان طالب چون حیات * معجزه بحرست وناقص مرغ خاك * مرغ آبی دروی ایمن ازهلاك) كاملك جانندن معجزات طالبك ضمیر جانی اوزره حیات كبی اورر معجزه فی المثل بحردر وناقص مرغ خاكیدر مرغ آبی اول معجزه ده هلاكدن ایمندر وكاملدن مراد بونده حقیقتده محمد صلی الله علیه وسلم حضرتلریدر بعده هرشول ولیكه حقیقت محمدیه نك مظهری اوله وكندی عصرنده وارث محمدی وقائم مقام احمدی اولوب طالبلره ارشاد وتربیه قیله اول كاملك جانی حقیقت محمدیه یه مرآت اولور وروح محمدینك معجزاتی انك آیینهٔ جاننده ظهوره كلور ایچون اول قائم مقام نبوی اولان ولی كاملك جانندن اول معجزه نك پرتوی واثری برطالبك ضمیرنه طوقنسه اكا كرامت دینور اما كرامتله معجزه نك حقیقتی بردر نته كم اصحاب كلامدن اكثر علما دخی بو مذهبه ذاهب اولمشلر وبویله اتفاق قیلمشلردر كه ولینك كرامتی انك متبوعی اولان نبی علیه السلامك معجزه سنك عكس واثریدر اولیای محمدی صلی الله علیه وسلمك وجودلرنده اولان كرامات علیه بو اعتبار اوزره حضرت محمد علیه السلامك معجزاتنك عكس واثری اولور وناقصدن مراد ایمانده وعرفانده ناقص اولان كمسه لر اولور ومرغ آبیدن مراد ایمان وعرفان آنه اهل اولان مریدلر وطالبلر اولور وتقدیر كلام بویله دیمكی افاده قیلور كه حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمك وارثی اولان مرشد كاملك جانندن معجزات نبویه كرامات نامیله مسمی اولدیغی حالده طالبك ضمیر جاننه حیات كبی اورر وعقلنی وقلبنی وروحنی انك احیا قیلور وطالب اول حیات قلبیه وقوت روحانیه یی كندی درونده معاینه ومشاهده قیلور وبیلور كه اول حیات قلبیه وقوت روحانیه كندینك مظهر حقیقت محمدیه اولان مرشدنك جانندن ضمیرنه طوقندی وانك جاننده اولان معجزات نبویه وانوار واسرار محمدیه نك عكوس وآثاری كندینك جان وجناننه كلدی وپرتو صالدی فی المثل معجزه بر دریا كبیدر ایمانده وعرفانده ناقص اولان جاهللر وغافللر مرغ خاكی كبیدر مرغ خاكی دریاده نیجه هلاك اولورسه ایمان وعرفانده ناقص اولان جاهللر وغافللر دخی بر وارث نبی اولان ولیدن اثر معجزه اولان كرامتی كوردكلرنده هم اكا انكار ایتمكله هلاك اولورلر واول بحر معجزه دن منتفع اولمیوب محروم قالورلر اما مرغ آبی كبی اولان اهل ایمان واصحاب ایقان اول بحر معجزه ده هلاكدن ایمنلردر زیرا اول شیخ كاملك

جانندن بونلرك جاننه واصل اولان معجزه بونلری عاجز قیلمز وبونلری مهلك اولمز بلكه بونلره قوت وقدرت ویرر وبونلر دخی اول قوت وقدرتی عین روح نبویدن بیلور وكندی شیخنی مظهر حقیقت محمدیه مشاهده قیلور پس هروجهله انك وجودندن كلان آثار وحالات اكا نافع اولور (مثنوی) عجز بخش جان هرنامحرمی * لیك قدرت بخش جان همدمی) اول وارث كاملك جانندن ظهوره كلان معجزه هرنامحرمك جاننه عجز بخشدر ولیكن همدم اولان جانه قدرت بخشدر یعنی اول مرشد كاملك جانندن ظهوره كلان كرامت اگرچه هربرنااهل ونامحرمك جاننه عجز ویریجی وآنی ضعف وفتور مرتبه سنه ایركوریجیدر ولیكن هربرهمدمك جاننه قوت ویریجی وكمال مرتبه سنه ایركوریجیدر (مثنوی) چون نیابی این سعادت درضمیر * پس زظاهر هردم استدلال كیر * كه اثرها برمشاعر ظاهرست * وین اثرها ازمؤثر مخبرست) چونكم ای طالب بوسعادتی سن ضمیركده بولمیه سن پس ظاهردن هردم استدلال طوت كه اثرلر مشاعر اوزره ظاهردر بو اثرلر مؤثردن مخبردر مشاعر مشعرك جمعیدر حواس خمسهٔ ظاهره یه دیرلر پس توضیح معنی بویله دیمك اولور كه وارث كامل اولان مرشد فاضلك جانندن طالبك جاننه نور معجزه اورر واثر كرامت البته تأثیر قیلور اما اكا اهل اولان درونده آنی بولور واهل اولمیوب ناقص اولان آنی بولمیوب عاجز قالور چونكم ای طالب سن بوسعادتی یعنی بو اثر معجزه وكرامت اولان ولی شناسلغی ضمیركده بولمیه سن وقائم مقام محمد علیه السلامی كیمدر آنی بیلمیه سن پس ظاهر اجساده باقوب هردم ظاهردن باطنه استدلال طوت الظاهر عنوان الباطن دیمشلردر بو محققدر كه باطنده اولان مؤثرك اثرلری مشاعر اوزره ظاهردر وبو حواس ظاهره اوزره اولان اثرلر باطنده اولان مؤثردن خبرویریجیدر خلاصهٔ كلام بودر كه ایچون سن كندی درونكده برولینك جانندن كلان كرامتی وسعادتی بولمیه سن وانك اهل كرامت وصاحب سعادت ایدوكنی بیلمیه سن پس سكا آنی بیلمك لازم اولورسه انك ظاهرنه باقوب ظاهرنده اولان آثاردن باطننده اولان مؤثره هردم استدلال ایله كه باطنده اولان مؤثرك اثرلری حواس ظاهره اوزره چیقوب پیدا اولور وبو حواس ظاهرده اولان اثرلر باطنده اولان مؤثردن طالبه اخبار قیلور مثلا ولی الله دوستنه دیرلر وبركسه نك الله دوستی اولدیغنه انك حواس ظاهره سی الله بیوردیغی امر اوزره اولدیغی دلالت ایلر وكذلك كلامی دخی باطننده ناطقه اولان نفسنك مرتبه سنه دلالت قیلور كه لسان ترجمان جناندر وكذلك اعضاده اولان افعال هم درونده اولان فاعلك نه مرتبه ده اولدیغنه دلالت قیلور ایچون بركسه نك ظاهرده اولان جمیع احوالنی وافعالنی واقوالنی

حضرت محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك سنت سنيه‌سنه موافق كورسك وانك
جمله حواسنی امر حقه مطيع ومنقاد اولمش مشاهده قيلسك بهرحال اول كسنه
ولى اللهدر زيرا ولی خدا اولمين كندی نفسنی شرع مصطفايه طابق النعل
بالنعل او يديره‌مز بلكه كاه اولور كه شريعته مخالف وآداب طريقته مغاير اندن
آثار نفسانی وافعال شيطانی ظهوره كلور وانك مشاعرنده اول اثرلر پيدا اولور
پس ظاهرده اولان اثرلردن باطنده اولان مؤثره استدلال ايلمك بو ذكر اولنان
اسلوب اوزره اولور امابو استدلاله دخی خيلی قوت ومعرفت لازمدر كه اول قوتله
بركه ظاهرده اولان آثاردن باطنده اولان مؤثره استدلال ايلمكه قادر اوله
وظاهرده اولان افعال واقوالدن باطنده اولان مؤثرك نه مقام ونه مرتبه‌ده ايدوكنی
بيله ﴿ مثنوى ﴾ هست پنهان معنىٔ هر دارو بی * همچو سحر وصنعت
هر جادو بی * چون نظر در فعل وآثارش كنی * كرچه پنهانست اظهارش كنی *
قوتی كان اندرونش مضمرست * چون بفعل آيد عيان ومظهرست) مثلا هر بر
دارونك معناسی پنهاندر يعنی هر داروك خاصيتی اول داروك باطنده مخفی
و پوشيده‌در مثلا سحر كبی وهر جادونك صنعتی كبی كه هر جادونك صنعتی اول
جادنك وجودنده پنهاندر مادامكه انی اظهار ايليه چونكم اول سحری فعله كتوره
اول زمانده اول جادونك سحری وسحرده نه قدر استاد اولديغی ظهوره كلور
چونكم سن اول ساحرك فعلنه وآثارنه نظر ايليه‌سن اكرچه انك فاعلی ومؤثری
معناده پنهاندر سن آنی اظهار ايلرسن زيرا شول برقوت كه اول قوت بر دارونك
درونده ويا بر ساحرك درونده مضمردر چونكم اول قوت فعله كله عيان ومظهردر
چونكم بو مقدمه وبو مثل معلوم اولدی استاد طريقت اولان بر ولی وبر مرشدی
بوكا كوره قياس ايله كه بر ولينك ومرشدك معناسنی وخاصيتنی وباطنده اولان
قوتنی اكر بيلمك استرايسك ظاهرده اولان افعالنه وآثارنه نظر ايله تاكم انك ظاهرده
اولان آثارندن باطنده اولان مؤثرك قوتنه ومرتبه‌سنه عالم اوله‌سن بو اعتبار
ايله زمان سالفده كاوب بوجهاندن كذر قيلان وايلرك بيله اثرلرينه نظر اولندقده
مرتبه‌لرنی وعلملرينك معرفتلرينی ومرتبه‌لرينك واحاطه ايلديكی دائره‌يی مشرب
ومذهبلرنی بيلمك ممكن وقابلدر نته‌كم (مصراع) كلامندن اولور معلوم كشينك
كندی مقداری) ديمشلردر لابد آثار مؤثره دلالت ايدیجيدر اعدی باطنده مخفی
اولان مؤثرك نه مرتبه قوت وقدرتی وار ايدوكنی بيلمك استرسك خارج عالمده
اولان آثارنه نظر ايله تاكه انك نه مرتبه قوت وقدرت صاحبی اولديغنی ونه مرتبه
قدر ومراتب ومقاماتی احاطه قيلديغنی ونه كونه فعل وصنعته قادر اولديغنی
بيله‌سن ومعلوم ايليه‌سن ﴿ مثنوى ﴾ چون باآثار اين همه پيداشدت * چون

نشد پيدا زتأثير ايزدت * نی سببها واثرها مغز وپوست * چون بجويی جملكی
آثار اوست) چونكم آثار ايله بو ذكر اولنان شيلرك دوكلسی سكا پيدا اولدی
سنك ايزدك وصانعك تأثيردن نيچون پيدا اولمدی يعنی نبينك باطنده اولان مثلا اندن
ظهوره كلان آثار سببيله مؤمن وعاقل اولنلره معلوم اولدی وانك حق پيغمبر
اولمسی ثبوت بولدی وكذلك اولياء كرامك وجودی دخی انلردن ظهور ايلين
آثار حسنه وافعال غريبه سببيله انلرمريد اولان واعتقاد قيلان طالبلره پيدا
وظاهر اولدی وكذلك ادويه‌نك خاصيانی تجربه ايله بيلندی وساحرك دخی
سحری وصنعتنك آثاری ظاهر اولمغله اول ساحر معلوم اولدی چونكم بو جمله
مؤثرلرك وجودی آثاری سببيله سكا پيدا وآشكارا اولدی پس سنك خالق وصانعك
بو قدر افعال عجيبه وآثار غريبه نيچون پيدا اولمدی آفاقده وانفسده وهردمده
بو قدر آياتی كوسترر وبو قدر تأثيراتی اظهار ايلركن اول سكا نيچون هر شيدن
ظاهر اولمدی سببلر واثرلر مغز وپوست هر نه ايسه چونكم استيه‌سن جمله‌سی
انك اثرلری دكلميدر مصرع اولده اولان نی كلمه‌سی مصرع ثانيده اولان آثار اوست
لفظنه صرف اولنور چون بجويی جملكی نی آثار اوست تقديرنده اولور وبو بيتده
استفهام تقديری معناسی واردر وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه جميع سببلر وجميع
اثرلر جمله مغزلر و پوستلر هر نه ايسه آثاری وجميع اشيا چونكم جمله‌سنی طلب
قيله‌سن وبونلرك اصلنی وحقيقتنی بيلمك مراد ايليه‌سن جمله‌سی انك آثاری دكلميدر
بو مقرر ومحققدر كه بو جمله اشيا جميعا انك آثاريدر ومؤثر حقيقی بو جمله‌ده همان
اولدر سائر اشيا وسائط واسباب منزله‌سنده‌در چونكم آثاردن مؤثره استدلال
ايليه‌سن حضرت حق اكرچه ابطن من كل بطوندر بو اعتبار ايله اظهر من كل
ظهور كورسن وبو جمله آفاقده وانفسده اولان تأثيراتی همان اندن مشاهده
قيلورسن ﴿ مثنوى ﴾ دوست كيری چيزهارا از اثر * پس چرا ز آثار بخشی
بی خبر * از خيال دوست كيری خلق را * چون نكيری شاه غرب وشرق را *
اين سخن پايان ندارد ای قباد * حرص مارا اندرين پايان مباد) شيلری اثردن
اوتری دوست طوترسن پس نيچون آثار بخش اولندن بی خبرسن يعنی مؤثر اولان
شيلری اثرندن اوتری وانلرك اثری سكا خوش كلديكی ايچون انلری دوست طوترسن
وانلره محبت ايدرسن پس نيچون سن اول شيلره آثار بخش اولان مؤثر حقيقيدن
بی خبرسن اصل دوست طوتمغه لايق خود اولدر خلق بر خيالدن اوتری دوست
طوترسن يعنی بو مخلوقی خيال مثابه‌سنده اولان اثرلردن اوتری محبوب اتخاذ ايدرسن
پس شرق وغربك شاهنی نيچون دوست طوتميه‌سن كه بو قدر افعال عجيبه
وآثار بديعه اول پادشاه حقيقينك ارادت وقدرتيله ظهوره كلمشدر وفی الحقيقه

هرشیده مؤثر همان اول اولمشدر غیرك تأثیری مجازیدر چونكم رنجورك اثر نبضندن انك درونده اولان مرض مؤثره استدلال اولنمق مناسبتیله بوقدر اسرار ومعانی سویلدیلر بوكونه اسرار وكفتارك نهایتی اولمدیغنه بو بیتلرله اشارت قیلوب بیورلر ای شاه وقباد منزله‌سنده اولان بومؤثراته وآثار وتأثیراته متعلق اولان سوز پایان طوتمز بوكونه سوزی سویلمكده و بونوع معارفی واطایفی نقل ایلمكده واقع اولان حرصمز بزم پایان اولمسونكه علوم ومعانی یه اولان حرص بغایت مقبولدر وانك استماعنه وكسب وتحصیلنه اولان حرص دخی مشروع ومعقولدر انكیچون الله تبارك وتعالی حضرتلری حبیبنه علمه قانع اولمیوب انك همیشه زیاده اولمسندن اوتری (وقل رب زدنی علما) بوآیت كریمه علمه حریص اولمغی افاده ایلدی و بوحدیث شریف دخی علمه حریص اولمنك فضیلتنی بیان قیلدی نته‌كم حضرت نبی اكرم صلی الله علیه وسلم بیوردی (منهومان لایشبعان طالب الدنیا وطالب العلم وهما لایستویان اماطالب العلم فیزداد فی رضی الرحمن واما طالب الدنیافیزدادفی الطغیان) رواه ابن مسعود رضی الله عنه

﴿ رجوع بقصهٔ رنجور *باز كرد وقصهٔ رنجوركو* باطبیب آكه ستار ﴾

﴿ خو * نبض او بكرفت وواقف شدزحال * كه‌امید صحت او بد محال ﴾

ای مولانا اثردن مؤثره استدلال ایلمكه متعلق اولان كلماتی سویلمكدن كیرودون رنجورك قصه‌سنی سویله‌ستارخواولان آكاه طبیبله یعنی اول ستار خویلو اولان آكاه وخبردار طبیبله اول رنجورك قصه‌سی نیجه اولدیسه آنی سویله واول طبیب آكاه اول رنجور ایله نه‌كونه معامله قیلدیسه انی بیان ایله اول طبیب آكاه اول رنجورك نبضنی طوتدی وحالندن واقف اولدی وانك درونده اولان مرضه شعور بولدی كه اول رنجورك صحت بولمق امیدی محال ایدی كوردیكه اندن صحت بولمغه قابلیت یوق پس انك حالندن خبردار اولوب سن قابل علاج دكلسن دیمدی بلكه ستارلقله معامله ایلدی طبیبدن مراد بونده طبیب الهی اولان مرشد ومربی اولور ورنجوردن مراد امراض قلبیه صاحبی اولان مریض معنوی اولور چون برطبیب الهی بررنجور معنوینك نبضنی طوتسه وآثار ظاهره‌سندن وحركات جوارحندن باطننده اولان مؤثره ومحركه استدلال ایدوب انك حالنه واقف اولسه اكر علاج پذیر اوله جغنی بیلورسه بومرضك چاره‌سنی شونی ایشلك وشونی اشلمكدر دیوب تعیین ایلر وانك علاج وتربیه‌سنه مشغول اولور واكر انك صحت بولمسی محال اولورسه وعلاج پذیر اولمدیغی عیانه‌كلورسه بونظم شریفده ذكر ایلدكلری طبیب آكاه اول رنجوره تباهه نه دیدی ایسه اول طبیب الهی

دخی اول معنوی اولان رنجوره بویله دیر ﴿ مثنوی ﴾ كفت هرچت دل بخواهد آن بكن * تارود ازجسمت این رنج كهن * هرچه خواهد خاطر تو وامكیر * تانكردد صبر و پرهیزت زحیر * صبر و پرهیز این مرض را دان زیان * هرچه خواهد دل درآرش درمیان) طبیب اول رنجوره ایتدی ای رنجور سنك كوكلك هرنه‌یی ایسترایسه ایله تاكم بو رنج كهن سنك جسمكدن كیده هرنكم سنك خاطرك دیلر ایسه انی كندكدن كیرو طوتمه تاكم صبر و پرهیز سكا ایچ آغریسی اولمیه وصبر و پرهیز دخی برطرفدن سنی آزرده ورنجیده قلمیه صبر و پرهیزی بومرضه زیان بیل هرنه‌یی كه كوكلك استرایسه آنی اورتایه كتور وآنی ایشله ونه‌یی دیلر ایسك انی قیلمغه باشله دیدی ﴿ مثنوی ﴾ اینچنین رنجور را كفت ای عمو * حق تعالی اعملوا ماشئتموا) بو بیت سورهٔ سجده حم‌ده اولان آیت كریمه‌یه اشارتدر (قال الله تعالی اعملوا ماشئتم انه بماتعملون بصیر) بوآیت كفره حقنده نازله اولمشدر اعملوا امری اكرچه بحسب الظاهر ترغیب ایچوندر ولیكن بحسب المعنی تهدید وترهیب ایچوندر یعنی ای كافرلر سز استدیككز كاری ایشلیك تحقیقا اول الله سزك ایشلدیككز شیئی هرنه ایسه بصیردر اكا كوره جزاسنی ویرر ومعنای بیت بویله دیمك اولور كه بوذكر اولنان رنجوركبی علاج پذیر اولمین رنجوره طبیب نه‌دیدی ایسه ای عمی حق تعالی دخی علاج پذیر اولمین وارشاد وتربیه‌یی قبول قیلمین كافرلره دخی (اعملوا ماشئتم) دیدی كأنه بوآیت كریمه بومعنایی افاده ایلدیكه ای قلبلرینك مرضی علاج پذیر اولمین كافرلر وای بنم طرفدن ارسال اولنان طبیبه تصدیق واقرار قیلمین رنجورلر چونكم سز كندی مرضلركزه كثرت علاج ایلین طبیبه متابعت قیلمزسز وانك سزه تعلیم ایلدیكی اوزره عامل اولمزسز پس سز هرنه دیلرسكز انی ایشلیك جزاسی اكر خیر واكر شرینه سزه عائداولور وهركس نه‌عمل قیلورسه اول عملی اكر احسان واكر اساءت كندی نفسی ایچون قیلور (ان احسنتم احسنتم لانفسكم وان اسأتم فلها) آیتی هم بومعنایه شاهد اولور ودخی (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها) نص شریفی هم بومعنایه دلالت قیلور پس بركسده ادب وحیا اولمدقدنصكره اكااستدیكی شیئی اشله دینور نته‌كم اذالم تستحی فاصنع ماشئت حدیثی دخی بومضمونی مؤید اولور ﴿ مثنوی ﴾ كفت هین روخیربادت جان عم * من تماشای لب جوی روم * برمراد دل همی كشت او برآب * تاكه صحبت را بیابد فتح باب) چونكم اول رنجور طبیبدن اعمل ماشئت مفهومنی اشتدی اكا ایتدی ای جان عم سكا خیر اولسون یوری آكاه اول بن جوی كنارنك تماشاسنه كیدرمكه بنم كوكلم آب روان كنارنك سیرین استر پس اول رنجور كوكلنك مرادی اوزره آب اوزره

طولندی وصو کنارنك سیرنه عزیمت وحرکت قیلدی تاکم صحت ایچون فتح باب بوله واستدیکی عملی ایتمك ومراد ایلدیکی سیره کیتمکله اکا صحت کله ومزاجی مرض وعلتدن بری اوله

❊ مثنوی ❊ برلب جو صوفی بنشسته بود * دست وروی شست وپاکی می‌فزود * او قفایش دید چون تخییلیٔ * کرد اورا آرزوی سیلیٔ *
برقفای صوفی خمره پرست * راست می کرد از برای صفع دست * کارزو را کر برانم نارود * آن طبیبم کفت کان علت شود)

چونکم اول رنجور مقتضای قلبی اوزره برایرمق کنارنه کلدی اول ایرمق کنارنده برصوفی اوتورمش ایدی النی ویوزنی یوردی وپاکلك زیاده ایلردی اول رنجور صوفینك قفاسنی کوردی برتخییلی کبی اول صوفی‌یه برسیلی آرزوسنی ایتدی یعنی برتخییله منسوب وخیال ایلمکه مخصوص کسه کبی اول بیمار اول صوفینك اکسه‌سنه برطبانجه اورمق آرزوسنی تخییل ایلدی خمره پرست اولان صوفینك قفاسی اوزره صفعدن اوتری النی راست ایتدی خمره بلغورشور باسنه دیرلر بونده خمره پرست لوت پرست دیمکدن کنایه اولور ولوت پرست دیمیوب خمره پرست دیملری انلرك اکثری بلغور پلاونه وشور باسنه مائل اولدیغنی واکثر آنی اکل قیلدیغنی اشعار قیلور یعنی برلوت وبوته حریص اولان صوفینك اکسه‌سی اوزره طبانجه اورمقدن اوتری اول بیمار النی راست ایتدی کندوسنه بویله دیوکه اکر قلبمده اولان آرزویی سورمز ایسم ودرونمدن اخراج قیلمز ایسم تاکم اول آرزو درونمدن کیده اول طبیب بکا دیدیکه اول آرزو علت اولور وبنم مرضمی زیاده قیلور ایمدی بنم قلبمده بو صوفی‌یه برطبانجه اورمق آرزوسی واردر پس برمقتضای امر طبیب اول طبانجه‌یی بو صوفینك قفاسنه اورمق وقلبی بو آرزودن خالی قیلمق لازمدر دیدی بونده تنبیه اولدر که اکثر بیمارك مزاجی مختل اولدیغندن عقل وفهمه دخی فساد وخلل کلوب طبیبك سوزینی ورمزینی راست فهم ایلمکه قادر اوله‌مز وانك قلبی دخی کندی‌یه نافع اولان برشی آرزو قیله‌مز بلکه بو کونه غیر لایق اوجفا ایتمکی آرزو ایلر طبیبك بوکا کوکلك نه استرسه وار آنی ایشله دیمسی اصلا سن علاج پذیر اوله‌مزسن وصحت بوله‌مزسن دیمکی افاده ایلردی بومریض بو نکته‌یی برخوش فهم ایتمیوب قیاس ایلدیکه طبیب بوکا وار کوکلك نه استرسه آنی ایشله تاکم اول استدیککی ایشلمك وآرزوی درونی اجرا وانفاذ ایلمکله صحت بوله‌سن وعلت ومرضدن قورتله‌سن دیمش اوله نته‌کم اکثر علاج پذیر اولین جاهل وغافل مرشدومربی اولان طبیب الهی زیاده بحضور اولدقده وانده علامت حرمان وشئامت مشاهده قیلدقده وارسن یلورسن کوکلك نه استرسه آنی ایله دیرلر اول احمق بو سوزی ایو سوز صاوب وکندیسنه نافع بیلوب اول طبیبدن دور اولور ونفسنك مقتضا ومشتهاسی اوزره

سیر وحرکت قیلور وصبر وپرهیز بکا ضرردر دیوب حضرت قرآنی کندینك مرادی اوزره تأویل قیلور نته‌کم اول رنجور طبیبك سوزونی ونکته‌سنی راست فهم ایلیوب طبیب بکا اعمل ماشئت دیدی بنم کوکلم ایسه بو فقیره طبانجه اورمق آرزو ایلدی پس بو آرزودن صبر ایلمك ایسه بکا تهلکه کلدی بر کمسه نفسنی تهلکه‌یه القا ایلمك جائز اولمدی لازم کلدیکه بن بو آرزویی اجرا ایلیم دیو تأویل باطل سمتنه ذاهب اولوب کژ فهملکندن دیدی

❊ مثنوی ❊ سیلیش اندر برم در معرکه * زانکه لا تلقوا بایدی تهلکه * تهلکه‌ست این صبر و پرهیز ای فلان * خوش بکوبش تن مزن چون بددلان)

اول صوفی‌یه معرکه ده سله ایلمکده اولورم واکا طوقنمقده وزحمت قیلمقده قفاسنه برسله ایلنوب اورورم اندن اوتریکه حق تعالی (لاتلقوا بایدیکم الی التهلکة) بیوردی بو آیتك تفسیری جلد اولك آخرنه قریب مرتضی حکایه‌سنده مرور ایتدی یعنی اول رنجور ایتدی بن بو صوفینك قفاسنه انکچون معرکه قیلمقده سله اورورمکه حق تعالی کلام مجیدنده سز نفسکزی تهلکه‌یه القا ایلمك دیو نهی ایلدی پس ای فلان رنجور بو صبر وپرهیز سکا نسبت تهلکه‌در که طبیب بکا بویله دیدی ایمدی اول صوفی‌یه خوش اورایسم اولمه بددللر کبی بددل قورقق‌ه دیرلر یعنی قورققلر کبی سکوت ایدوب صبر قیلمه بلکه مرادك اکا اورمق اولدقده وارث اولان مرشد ومربی اولان ولیلرك وعالملرك کلامنی کژ فهم ایلیوب انلرك کلماتنده اولان رموز ونکاتی بیله‌میوب کندی نفسلرینك هوامی واشتهاسی اوزره بونلرك کلماتنی تأویل قیلان رنجورلر اولور وبونلر کندی درونده بویله تخییل قیلور که بز خسته‌لر وشکسته‌لرز بزه نفسمز آرزوسندن صبر وپرهیز ایلمك عین ضرر اولور بلکه موجب هلاك اولور نفسی ایسه هلاکه القا ایلمك جائز دکلدر لازم کلدیکه نفسمز هرنه‌یی آرزو ایدرسه اکا ویره وز بزه بو فائده اولور اکرغیریلره ضرر قیلورسه‌ده دیرلر ونفسلری حرامدن وظلمدن هرنه‌یی مراد ایلرسه انی ایشلرلر بو طائفه‌یه مباحیون دیرلر که هرنسنه بونلرك قتنده مباح اولمش وبونلر کندی نفسلرینه حرامی الضرورات تبیح المحظورات دیوب کندیلری خسته ومضطر عد ایلیوب مباح بیلشدر

❊ مثنوی ❊ چون زدش سیلی برآمدیك طراق * کفت صوفی هی هی ای قواد عاق * خواست صوفی تا دو سه مشتش زند * سبلت وریشش یکایك برکند * بازاندیشید ازضعف درا * کفت اکر مشتی زنم کرد دفنا)

چونکم اول بیمار اول صوفینك قفاسنه برسله اوردی برطراق کلدی یعنی انك سله ایله صوفینك قفاسنه اورمسندن برصدا ظاهر اولدی صوفی اول بیماره دونوب دیدی هی هی ای عاصی کیدی قواد کیدی وعاق عاصی معناسنه‌در یعنی ای

عصیان ایدیجی قلتبان آکاه اول نه ایلرسن دیدی اندنصکره صوفی هم استدیکه
اول رنجوره برابکی یومرق اوره انك صقالنی و بیقنی بر برقوپره واکا ایتدیکی ستمدن
اوتری تأدیب قیله ومحکم ضرب اوره کیرو رنجورك ضعفندن اندیشه ایلدی
کندیسنه دیدیکه اکر اکا یومرق اوررسم فنا اولور وفی الحال اولوب بکا قصاص
لازم کلور پس اکا مشت اورمقدن صبر قیلوب آنی دوکمدن پرهیز ایلدی پس بو رنجور
سله زندن مراد کیملر ایدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ✤ مثنوی ✤
خلق رنجوردق و بیچاره اند ✳ وزخداع دیوسیلی باره اند ✳ جمله در ایذای بی
حرمان حریص ✳ درقفای همد کرجویان نقیص) خلق دق رنجوری و بیچاره
درلر ودیوك خداعندن سیلی باره درلر دق حمایه مشابه بر مضعف مرضدرکه
عاقبت صاحبنی هلاك ایلر باره بونده حریص معناسنه‌در یعنی بو خلق عالمك اکثری
رنجور دق اولان کبی رنجورلر وهم چاره‌سزلردرکه مرضلرینه چاره اولمقدن
قالمشلر وصحت قلبیه‌دن محروم اولمشلردر وشیطانك فکر وخدعه‌سندن بی کناهلرك
قفاسنه سیلی اورمغه حریصلردر جمله‌سی بی جرم اولنلرك ایذاسنه و بی کناه
اولنلره جفا قیلمغه حریصلردر بری برلرینك قفاسنده نقیص طلب ایلیجیلر یعنی
بری برلرینك اردنجه عیب ونقصان استیجیلردر مثلا برفقیری کورسه‌لر انك
قفاسنده دیرلر بو خرقه پرست صوفیدر و بر درویشی کورسه‌لر بوکدا چشم بردنی
ورذیل کسه‌در دیرلر وار دنجه بو کونه طعنه اوررلر کندی حالنده اولنلره کونا
کون جفالر وایذالر قیلورلر ✤ مثنوی ✤ ای زننده بی کناهان را قفا ✳ درقفای
خودنمی بینی جزا ✳ ای هوا را طب خود پنداشته ✳ برضعیفان صقع رابکماشته)
ای بیکناهلره قفا اوریجی وای بی جرم اولنلره اذا وجفا ایرکوریجی سن کندی
قفاکده جزایی کورمزسن یعنی سنك بر بی کناهه اوردیغك قفانك وار کوردیکك
ایذا وجفانك اکسه‌سنده اولان جزاسنی کورمزسن وسکا اول ستم وجفادن اوتری
نه عقاب اولسه کرکدر آنی بیلمزسن ای هوای نفسنی کندینه طب ظن ایلمش غافل
یعنی نفسك مشتها ومقتضاسنی کندی دردینك دفعنه علاج وشفا زعم ایلمش
جاهل و بو اجلدن ضعیفلر اوزره سله بی حوله ایلمش ظالم و باطل ✤ مثنوی ✤
بر تو خندید آنکه کفت این دواست ✳ اوست کادم رابکندم رهنماست ✳
که خورید این دانه ای دو مستعین ✳ بهردار وتانکونا خالدین) سنك اوزرینه
کولدی اول کسه که سکا بو دوادر دیدی یعنی سنی مسخره‌لغه آلدی وسنی استهزا
قیلدی شول شیطانکه سکا مرادنفسکی ومشتهای جسمکی هرنه ایسه ویرمك
دوادر دیدی اول ابلیس پرتلبیسدرکه آدم علیه السلام حضرتلرینه جنتده
بغدای بیمکه یول کوستریجیدر وصورت صلاحدن کلوب آدمله حوایه بویله

دیجیدر ای ایکی مستعین بو دانه‌یی دارو وشفادن اوتری یییکز تاجنت ایچره سز
ایکیکز خالدلردن اوله‌سز مستعین عینك کسریله اسم فاعلدر صیغهٔ مفرددر
معاونت طلب ایدیجی معناسنه شمعینك فتحیله اوقنور دیمسی مناسبتدن قتی بعیددر
خالدین دالك کسریله اوقنورکه خالدك جمع مذکر سالمیدر و بو بیتلر سورهٔ اعرافك
اوایلنه قریب اولان بو آیتلره اشارت اولور حق تبارك وتعالی حضرتلری ابلیسك
آدم ایله حوایه کلوب صورت صلاحدن اضلال واغوا ایتدیکنی بو کونه حکایه
بیوررلر (وقال مانهیکما ربکما عن هذه الشجرة) یعنی شیطان دیدی آدم وحوا
علیهما السلامه سزی نهی ایلمدی ربکز شول شجره‌یی کنددمدن (الا ان تکونا
ملکین) مفعول له‌در علی تقدیر المضاف ای کراهة ان تکونا ملکین یعنی الا سزلك
ملك اولمکزی کراهتدن اوتری نهی ایلدی (او تکونا من الخالدین) و یاخود
ملك جنتده خلودکز کراهتی ایچون نهی ایلدی محصل اکر یرسکز بو شجردن
ملائکه صفتیله متصف اولوب باغ جنتده مخلد اولورسز (وقاسمهما) وآدمله
حوایه شیطان قسم ایلدی مفاعله بابندن اولمسی مبالغه ایچوندر (انی لکما
لمن الناصحین) تحقیقا بن سزه ناصحلردنم دیدی ✤ مثنوی ✤ اوش افزانید
اورا در قفا ✳ آن قفا واکشت وکشت این را جزا ✳ اوش لغزانید سخت اندر زلق ✳
لیك پست ودستکیرش بود حق) اول شیطان اول آدمی اکا قفا اورمقده وسله
چالقده طیرندردی حتی جنت ملکندن سورلکه و بودار محنته کلمکه سبب اولدی
اما اول قفا کیرودوندی و بو شیطانه جزا وسزا اولدی ومعناده سله بی شیطانك
قفاسنه آدم اوردی اکرچه اول شیطان اول آدمی طیرنقلقده قتی طیرندردی
ولیکن حق تعالی حضرتلری انك معین وظهیر ودستکیری اولدی پس شیطانك
آنی محکم طیرندرمسندن اکا ضرر اولمیوب بلکه نفع اولدی ومعنیده ضرر شیطانه
کلدی ✤ مثنوی ✤ کوه بود آدم اکر پرمار شد ✳ کان تریاقست و بی اضرار شد)
آدم علیه السلام حضرتلری فی المثل کوه ایدی اکرچه پرمار اولدی کان تریاقدر
واول پرمار اولمسی اکا بی اضرار اولدی یعنی آدم علیه السلام حضرتلری وقار
وسکینتده وتمکین وثباتده وعلم ومعرفتده برجبل راسخ کبی ایدی اکرچه کناه
وخطا ایله پرمار اولدیکه خطا وعصیان فی المثل مار کبیدر ولیکن اول آدم تریاق
علم ومعرفتك معدنی ایدی انکیچون خطا وعصیان اکا ضرر و یرمدی نته‌کم حیه
وثعبان طائفه ضرر و یرمز ✤ مثنوی ✤ تو که تریاقی نداری ذره ✳ از خلاص خود
چرا بی غره ✳ آن توکل کو خلیلانه ترا ✳ وآن کرامت چون کلیمت از کجا ✳ تا نبرد تیغت
اسمعیل را ✳ تا کنی شهراه قعر نیل را) سنکه برذره بر تریاق طوتمزسن بودخی
وجه درسنکه بر تریاق طوتمزسن آدم پیغمبر علیه السلامه نسبت ذره‌سن کندی

خلاصكدن نيجون غره‌سن انك كبی كوه بر ترياق اول مكار وعافك حيله ومكرندن
خلاص اولمجق سن بن شيطانك مكرندن خلاصم ديمك ومغرور اولمق ندن اوتريدر
باخصوصكه‌سن كندی وجودكده علم ومعرفتدن برذره قدر ترياق بطوتميه‌سن
وشيطان سنی زهرلدكده اكاتوبه وانابتله برچاره ايتميه سن اكرسن ديرسنكه بن
حضرت حقه متوكلم اكر بنی ناره اتارسه ده راضی ام هرنيجه بيلورسه كنديمی اكا
تفويض وتسليم ايلمشم سكا حضرت خليل عليه السلام كبی توكل ايلمك قنی كه نمرود
آنی ناره القا ايلدكده حق تعالی يه اولان كمال توكلندن حضرت جبريل عليه السلامدن
معاونت طلب ايلمدی واول كرامت حضرت كليم الله عليه السلام كبی سكا قندن
تا كم سنك تيغك اسمعيل عليه السلامی كسميه بو مصرع بيت اولده واقع اولان
حضرت خليل عليه السلامه كوره در تا كم قعر نيلی شاهراه ايليه‌سن بو مصرع مصرع
ثانيده واقع اولان حضرت كليم عليه السلامه كوره‌در بو بيتلرده لف ونشر غير
مرتب اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه خليل عليه السلام آسا سكا اول
توكل ايلمك قنی كه تا كم سنك تيغك اسمعيلك بوغازنی كسميه قصه‌سی مشهوردر
ونيجه كره دخی مرور ايلمشدر واول كرامت حضرت كليم الله عليه السلام كبی
سكا قندندر تا سن نيل درياسنك قعرنی شاهراه ايليوب اندن آسوده كچه‌سن وفرعون
نفسك شرندن سالم اوله‌سن وامان بوله‌سن چونكم سنده بو قوت وبو كرامت
اولميه پس نيجون مغرور اولور سن وكنديكی خلاص اولمش صانورسن

﴿ مثنوی ﴾ كر سعيدی از مناره اوفتيد * بادش اندر جامه افتاده رهيد *
چون يقينت نيست آن بخت ای حسن * تو چرا بر بادداد خويشتن) اكر بر سعيد
مناره‌دن دوشدی ايسه بادانك جامه‌سنه دوشدی وقورتلدی چونكم اول بخته
سنك ای حسن يقينك يوقدرسن نيجون كنديكی باده ويردك بو بيتلر سؤال مقدره
جواب اولمق طريقی اوزره هم مثل موقعنده واقع اولمشدر كأنه بعض مغرورلر
بويله ديرلر كه عصيان انبيا عليهم السلامدن بيله صادر اولمشدر ونيجه سعادتن
ظهوره كلمشدر وانلره ضرر قيلمشدر پس رب معصية ميمونة موجبنجه بعض
معصيت ميمونه‌در بو ايشلدكم معصيت هم بكا ضرر ويرميوب ميمونه اولور بويله
دين عاصی يه مثل طريقيله جواب ويروب بيوررلر اكرچه فی المثل بر سعيد بر مناره‌دن اشغه
دوشسه قضايله وامر حقله بر محكم بادانك جامه‌سنه طولسه واول كسه هلاك اولميوب
خلاص اولسه بو نادر الوقوعدر چونكم سكا ای كوزل بويله بخت وطالع صاحبی
اولمغه يقين يوقدر وسن كنديكك خلاص اوله جغكی بيلمزسن پس نيجون كنديكی
بادهوايه ويرسن ومناره‌دن آشغه دوشورسن طوتهلم كه حضرت آدم عليه
السلام مناره‌دن دوشمش اكا ضرر اولميوب نفع اولمش سن نه بيلورسنكه سكا دوشمك

ضرر اولميه ومعصيت زيان قيلميه ﴿ مثنوی ﴾ زين مناره صد هزاران
همچو عاد * می فتادند وسر وسر بادداد * سرنكون افتادكانرا زين منار *
می نكرتو صد هزار اندر هزار) بو مناره‌دن صد هزاران قوم عاد قومی كبی
دوشديلر وسری وسری باده ويرديلر باد را دادند تقديرنده اولورمی فتادند بو كا
دلالت قيلور ومناره‌دن مراد سعادت مرتبه‌سی اولور يعنی بو مناره كبی اولان
مرتبهٔ سعادتدن عاد قومی كبی صد هزاران قوم دوشديلر وسرلرنی وسرلرنی باد
هوايه ويرديلر وهلاك اولديلر بو مناره كبی اولان سعادت مرتبه‌سندن باشی آشغه
دوشمشلره سن نظر ايله نيجه يوز بيك قوم ايچره نيجه يوز بيك واردر كه سعادت
مرتبه‌سندن اسفل السافلين اولان شقاوت زمينه دوشمشلردر وانده هلاك اولمشلردر

﴿ مثنوی ﴾ تو رسن بازی نمیدانی يقين * شكر پاها كوو ميرو بر زمين *
بر رسن ساز از كاغد واز كه مپر * كه در آن سودا بسی رفتست سر) سن ای ناقص
المعرفه اولان رسنبازلغی يقينا بيلمزسن اياقلرك شكر دن ايله ويراوزره يوری رسنباز
ايده او يناين جانبازه ديرلر اما بونده مراد انبياء عظام واولياء كرام اولور كه انلر
طريقت ايندهٔ رسنبازلر وحقيقت يولندهٔ جانبازلردر جانباز اولان كمسه‌لر سن اوزره
كيف مايشاء كيدوب كلمكه قادردر اما بركمسه اكا تقليد ايله بن دخی رسنبازلق ايدرم
ديوب بلا يقين كنديسنك صنعتی دكل ايكن براپيه چيقوب انده يوريمكه قصد ايلسه
بر قاچ قدم كتمدين اندن دوشوب هلاك اولمق مقرردر پس اكا زمين اوزره دوز
يوروبوب اول نعمتك شكرنی بيلمك اوليدر پس شول كمسه‌لر كه مجرد انبيا عليهم
السلام واوليای عظامه تقليد ايتمكله شهوات نفسانيه ومقتضيات جسمانيه ايپلرنده
بزدخی يورورز ديوب مشتهيات نفسانی ايپندن براپيه چيقمغه قصد ايلسه انده
رسنبازلق ايتمكه قادر اوله ميوب اندن دوشمسی وهلاك اولمسی مقرر اولور چونكم
نااهل سن رسن شهوت نفسانی اوزره يورومكه يقينا اقتدارك اولميه سائر ناس
كبی سن هم امر اولنديغك اوزره زمين شريعتده يوری وعقل وروحك قدملرينك
شكرنی ايله وحدكدن زياده تجاوز قيلمه كاغددن قناد قوبرق دوزمه وطاغدن
اوچمه زيرا اول سوداده چوقلق باش كتمشدر يعنی ذاتندن پروبالی اولان طيوره
تقليد وتشبيه ايدوب كنديكه كاغددن پروبال دوزوب بريوكسك طاغدن آشغه
اوچمه كه بو اوچمق سوداسنده چوق باشلر كتمش وچوق كمسه‌لر تقليد ايله اوچمق
استدكده ترك سر ايتمشدر پس محقق اولان انبيا عليهم السلام واوليای عظامك
عقللری وفهملری قنادلری برسنه وا صلدر انلر هواده پرواز ايلين طيور كبيدر
اكر بريوكسك مرتبه‌دن كنديلرينی آتسه‌لر جناحين علم وعمل ايله پرواز ايدوب
كنديلرينی هلاك اولمقدن قورتارر وآشغه دوشسه‌لر هم اول جناحينله هلاك

مرتبه‌سندن خلاص اولوب نجات بولورلر اما ای نااهل سن انلره تقلید وتشبیه ایتمکله کاغد اوزره یازیلان علمدن وعملدن مجازی وعاریتی جناحین دوزوب بریوکسك مرتبه دن کندیکی شهوات نفسانی ومقتضای جسمانی اسفلنه القا اینسك اول عاریتی پرلره پرواز ایتمکه وکندیکی خلاص قیلمغه قادر اولهمیوب لابد اسفل السافلینه دك کیدرسن وکندیکی ضایع وهلاك ایدرسن اولی اولان بودر که همان بیوردقلری اوزره زمین شر یعتده یوروب پربسته اولان پروبال عقلیه ایله هوا وهوس جانبنه پرواز ایلك قصدندن حذر ایلیه‌سن پس اول صوفینك قصه‌سی مناسبتیله بوقدر معارفی بیوردقلرندنصکره ینه اول صوفینك حالنی بیان ایلمکه رجوع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کرچه آن صوفی پر آتش شد زخشم * لیك او بر عاقبت انداخت چشم) اکرچه اول صوفی خشمدن پر آتش اولدی ولیکن اول چشمنی عاقبته آتدی یعنی اکرچه اول مضروب اولان صوفی رنجورك اکا طبانجه اورمسندن پرخشم اولدی وغضبه کلدی واول دخی اول رنجوره برقاچ مشت اورمق استدی ولیکن اول صوفی عاقبته نظر ایتدی واول کارك خاتمه ونهایتنی تفکر قیلدی ونهایت امره ناظر اولدی ﴿ مثنوی ﴾ اول صف برکسی ماندبکام * کونکیرد دانه بیند بند دام * حبذا دوچشم پایانبین راد * که نکه دارند تن را از فساد) صفك اولی کام ایله برکسه اوزره قالور که اول دانه‌یی طوتمیه دامك بندنی کوره یعنی مقام ومرتبه‌نك اولی مراد ایله ودولت ایله شول برکسه‌نك اوزرینه باقی قالو ودائم اولور که اول کسه برشیئك همان اولنده اولان حظ ولذتی طوتمیه بلکه انك نتیجه وعاقبتنه نظر ایلیه دانه‌دن مراد بونده هرشیئك اولنده اولان حظ ولذت ودامدن مراد انك آخرنده اولان قید ومحنت اولور پس هرکم صف اولده دانه‌یی کورمیوب دامه نظر قیلسه و برشیئك اولنده اولان حظ ولذته باقمیوب آخرنده اولان دردومحنته ناظر اولسه اول کمسه اول صفده وآخر صفده مراد ایله اولور ودامه کرفتار اولمقدن قورتلوب آسوده قالور حبذا شول عاقل وکامل اولان کمسه‌نك ایکی پایان کوریجی کوزنه که اول ایکی کوز تنی فساددن نکاه طوترلر یعنی نه کوزل ومحبوبدر شول عاقل وکاملك ایکی کوزلری که پایانبین اوله وهرشیئك عاقبت وخاتمه‌سنه نظر قیله وانك اول ایکی کوزی بدننی فساد وهلاکدن حفظ وحراست قیله‌لر وشر وضرردن اکا پاسبان اوله‌لر ﴿ مثنوی ﴾ آن زپایان دید احمد بود کو * دید دوزخ را هم اینجا مو بمو * دید عرش و کرسی وجنات را * تادریدا و پردهٔ غفلات را) اول پایانبین اولان ایکی کوز حضرت احمد صلی الله علیه وسلمك پایان کورمسندن ایدیکه او احمد علیه السلام دوزخی هم بونده مو بمو کوردی آن لفظی بیت اولده اولان دوچشم پایانبینه اشارت اولور کو کلمه اولفظندن

مخففدر دید احمد لفظنه مضاف اوقنور پایان دید پایانبین معناسنه وصف ترکیبی اولور وتقدیری بویله دیمك اولور که حبذا شول راد وجواد اولان کسه‌نك ایکی پایان کوریجی کوزلرینه که اول ایکی پایانبین اولان کوزلر احمد علیه السلام حضرتلرینك پایان دیدندن اولدی واول حضرتك نتیجه وغایت کورمسندن ظهوره کلدیکه اول حضرت علیه الصلوة والسلام بوعالمده دوزخ که کفر وانکارك واعمال سیئه‌نك نتیجه وثمره‌سیدر مو بمو کوردی وعاقبت کاری بودنیاده ایکن نظر ایر کوردی اول حضرت عرشی وکرسی‌یی وجنتلری بودنیاده ایکن کوردی تا کم اول حضرت علیه السلام غفلتلر پرده‌سنی یرتدی واول پایان بینلك واسطه‌سیله جماعت مسلمیندن حجاب غفلاتی ازاله ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ کرهمی خواهی سلامت از ضرر * چشم زاول بند وپایانرا نکر * تاعدمها رابینی جمله هست * هستهارا بنکری محسوس پست * این ببین باریکه هرکش عقل هست * روز وشب در جست وجوی نیستست) اکرسن ای مؤمن وعاقل ضرردن همیشه سلامت استرایسك کوزی هرشیئك اولندن باغله آخرنه نظر ایله چونکه سن اول بین اولمقدن کذر ایدوب آخر بین اوله‌سن حتی عدملری وار کوررسن هستلره محسوس پست نظر ایلرسن یعنی ضررلردن سلامت استرایسك کوزکی هرشیئك آخرنه وخاتمه‌سنه القا ایله بو اعتبار ایله جمله یوق وفانی اولان شیلری موجود کوره‌سنکه (وان کل لما جمیع لدینا محضرون) آیت کریمه‌سنك موجبنجه هرشیئی که الآن معدوم کوربنور اول الله قتنده موجود وحاضردر و بو اعتبار ایله هم حالا هست اولنلره محسوس وآشکارا پست نظر ایلیه‌سن یعنی بوحالا موجود اولان شیئلری آشکارا حسله پست ودنی کوره‌سن اکر عاقبت بین اولمغه ومعدومی موجود کورمکه وهنوز وجوده کلمین شیئی طلب قیلمغه قادر دکل ایسك باری بونی کورکه هرشول کسه نککه عقلی واردر کیجه وکوندز اول کسه نیستك جست وجوینده‌در یعنی هرعاقله نظر ایله کورکه اول عاقل روز وشب معدوم اولان شیئی طلب قیلمقده‌در ﴿ مثنوی ﴾ درکدایی طالب جودی که نیست * در دکانها طالب سودی که نیست * در مزارع طالب دخلی که نیست * درمغارس طالب نخلی که نیست * در مدارس طالب علمی که نیست * درصوامع طالب حلمی که نیست) مثلا کدالقده برجودك طالبی کیم دکلدر دکانلرده برسودك طالبی کیم دکلدر یعنی کدا لقده ودیلنجیلکده اولان کسه بهرحال برجودك طالبیدر که اول جود عدمده وغیبده در پس اول کدا لقده اولنلره معدوم اولان جودی طالب اولورلر کذلك هردکانده اوتورانلر البته برسودك طالبیدر واول سود عالم غیبده‌در حاضر اولمامش وانك الته کلمشدر مزرعه‌لرده هردخلك

طالب کیم دکلدر ومغرسلرده برنخلك طالب کیم دکلدر یعنی هرنقدر اکنجی وارایسه
بهرحال مزرعه لرده بردخل ومحصولك طالبیدرکه اول دخل ومحصول عدمده
وعالم غیبده در پس اول اکنجی غائب ومعدوم اولان دخلی طالب اولمش اولور
وکذلك دیکمه دیکه جك یرلرده خرما اغاجنی استین کسنه طلب ایلرکه اول
خرما اغاجی هنوز دخی چکردکدن حاصل اولمش وظهوره کلمش اوله ومدرسه لرده
برعلمك طالب کیم دکلدر وصومعه لرده برحالك طالب کیم دکلدرکه مدرسه لرده
اولنلر شول برعلمك طالبیدرکه هنوز آول علم کندی یه حاصل اولمش وآنی بیلمشدر
کذلك صومعه لرده اولنلرهم برحالك و برصفت حمیده نك طالبیدرکه هنوز اول
صفت حمیده یه اول کسنه واصل اولمش وانی کندینه خلق وخوی قیلمشدر
اماکه نیست لفظلری استفهام اولمیوب معنی بویله اولسه هم جائزدرهرشول کسنه که
عقلی واردرکذالقده برجودك طالبیدرکه اول جود بوقدر ودکانلرده اوتوران
برسودك طالبیدرکه اول سود بوقدر یعنی اکرجود واکرسود هنوزانلره واصل
اولمش غایبده در وکذلك زارعلرمزارعده بردخلك طالبیدرکه اول دخل یوقدر
ومغرسلرده برنخلك طالبی که اول نخل یوقدر مدرسه لرده برعلمك طالبی که اول علم
یوقدر صومعه لرده برحالك طالبی که اول حال یوقدر یعنی بونلری طالب اولنه
مطلوبلری دخی حاضراولمش وعالم غیبدن ظهوره کلمش دیمك اولور بو بیتلری
شارح مثنوی اولنلربرآخروجه اوزره تأویل ایلمشلراما نظر اولنسه مناسبتدن بعید کتمشلردر
محله مناسب اولان اصل معنی بودرشمعی مرحوم بویله دیرصاحب عقل اولان
کسه سؤالده برجود وعطایه طالبدرکه اول جودوعطا بوجهانده یوقدر وجان
عالم مرحوم دیرکذالقده برجود وسخایه طالبدرکه یوقدر یعنی که فقروفناده
برجود وسخایه طالبدرکه اول جودوسخادر وکذلك فقروفناده بخشایش
واحسانلری بوقلقدر وهمی وصوری جود وسخاایله تقیدلری یوقدر وقس علی
هذا سائرتعبیراتهم ﴿مثنوی﴾ هستهارا سوی پشت افکنده اند* نیستهارا
طالبند و بنده اند* زآنکه کان ومخزن صنع خدا * نیست غیرنیستی در انجلا)
بوعاقللر هستلری پشت جانبنه براقشلردر اکثرنسخه ده دخی سوی پس واقع اولمشدر
بوتقدیر اوزره معنی موجود اولنلری آردجانبنه براقشلردر دیمك اولور بونلرنیستلره
طالبلر و بنده لردر یعنی بوذکر اولان کسه لردن هر بریسنی کورکه موجود اولان
شیئلری آردلرنه براغوب معدوم اولان شیئلرك طالبلری اولمشلردرزیراکه خدای
تعالی صنعنك مخزنی ومعدنی انجلاده نیستلکدن غیری دکلدر یعنی حق سبحانه
وتعالینك صنعنك مخزنی ومعدنی چونکم انجلاده وظهورده بوقلقدن غیری دکلدر
بلکه آنك صنعنك کارکاهی یوقلقدر هرنه یی کتورر ایسه مخزن عدمدن وجوده

وظهوره کتورر بواجلدن عاقل اولنلر موجود اولنلری قویوب موجود اولمیین
وظهوره کلمین شیئلرك طالبی اولورلر ﴿مثنوی﴾ پیش ازین رمزی بکفتستیم
ازین *این وآراتو یکی بین دو مبین* کفته شد که هرصناعتکرکه رست *درصناعت
جایکاه نیست جست) بوندن مقدم بوقبیلدن بررمز دیمش ایدك بورمزی واول
مقدم دینلن رمزی سن برکور ایکی کورمه که بونلرك حقیقتی ومفهومی بردرنته کم
مقدما دینلمش اولدی که هرصناعتکرکه بتدی یعنی هراستاد اهل صنعت که بوعالمده
ظهور ایتدی صنعتده نیست اولان جایکاهی طلب قیلدی یعنی هراستاد صنعتنی
ظهوره کتورمکده یوقاق یرنی ومحلنی طالب اولدی مثلا ﴿مثنوی﴾ جست
بناموضعی ناساخته * کشته ویران سقفها انداخته *جست سقا کوزه کش آب
نیست *وآن درو کرخانه کش باب نیست * وقت صیداندرعدم بدجله شان *
ازعدم آنکه کریزان جمله شان) بنابرناساخته موضع استدی اویله ناساخته
موضع که ویران اولمش سقفلری آتلمش یعنی کورکه معمار بردوزلمش ویران اولمش
وسقفلری دوشمش موضع استرتا صنعتنی او یوقلقده وجوده کتوره وکذلك سقاهم
برکوزه استرکه انده آب اولمیه واول دروکر برخانه استرکه آنده باب اولمیه پس بونلره
نظر اولنسه یوقلغی طالب اولور صیدوقتنده بونلرك جمله سی عدمده اولدی
یعنی برشیئ و برمرادصید ایلك وقتنده بواستادلر کورکه جمله عدمده قالدیلر وطالب
عدم اولدیلراندنصکره بونلرك جمله سی عدمدن کریزان اولدیلر یعنی هرنسنه یی
عدمدن شکار قیلورلر ایکن عجبدرکه اندنصکره ینه عدمده بونلرك جمله سی قرار
قیلدیلر ﴿مثنوی﴾ چون امیدت لاست زو پرهیز چیست *باانیس طبع
خوداستیز چیست *چون انیس طبع توآن نیستیست *ازفنا ونیست این پرهیز
چیست) چونکم سنك امیدك لادراول لادن پرهیز نه در یعنی چونکم سنك امیدك
وطمع نظرك عدمدر پس اندن پرهیز واجتناب ایلك نیچوندر عدم خودسنك
انیس طبعکدر کندی انیس طبعکله استیز وعنادندر کرك ایدیکه سن انکله
عناد قیلیوب وضد اولیوب الفت وانسیت قیلیدك چونکم اول یوقاق سنك طبعکه
انیس والیفدر پس فنادن و یوقدن بو پرهیز ندرسنك انیس طبعك بو یوقلقدر
وطبیعتکه انیس اولان حالت ایله نیچون ضد اولورسن وعناد قیلورسن دیدکلری
کلامی تفسیروتوضیح ایلکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿مثنوی﴾ کرانیس
لانهٔ ای جان بسر *درکمین لاچرایی منتظر*زآنکه داری جمله دل برکنده *شست
دل در بحر لاافکنده *پس کریزاز چیست از بحر مراد* که بشستت صدهزاران
صیدداد) برسکاسن عدمه و یوقلغه بالطبع انیس والیفسن وعدم دخی سنك
طبعکه مونسدر دیدك اکرسن ای جان سرله وطبعله لایه وعدم وفنایه انیس دکل

ایسك پس سن لاوعدم كیننده نیچون منتظرسن خود یوقلق بوصوسنده اونوروب عالم غیبدن كلجكه منتظر اولوب امید طوترسن زیراهرنه یی كه طوترسن اندن كوكلكی قوپرمش وقالدرمشسن كوكل شستنی بحرلایه وعدم دریاسنه براقشسن یعنی هرنیه مالك اولدكسه اكا قلبك میل ومحبتندن قالقوب هنوز دخی ظهوره كلین مرادهسنك قلبك میلی وتعلق آرتقدر بواعتبار ایله سن موجود اولاندن كوكلكی قوپرمش ومعدوم وغائب اولنی آلمغه وصیدایلكه كوكل قویوب منتظر اولمشسن چونكم قضیه بویله در پس بحر مرادن قاچقندر كه اول بحر مرادسنك شستكه صدهزاران صیدویردی بحر مرادن مراد بحرلادر یعنی یوقلق دریاسیدر وخلاصهٔ كلام یوق بحریكه نفس الامرده نظر اولنسه مراد دریاسیدر كه بوقدر آرزوومراد اول یوقلق جانبندن طبعه وروحه كلوب واصل اولمقدهدر چونكم شان بویله در پس شول مراد ومقصود بحری اولان عدمدن فرار ایلك نیچوندركه اول بحرعدم سنك قلبك شستنه صوری ومعنوی بوقدرصیدوشكارلر ویردی وسكا بوقدر مرادلری ومقصودلری ایركوردی عدمدن مراد بونده عدم اضافیدر یعنی عالم باطن وعالم لامكان وعالم غیبدر كه عین وجوددر مطلق عدمكه بوقادر اول مراد دكلدر كه مطلق عدم عدمدر وممتنعدر بومجازی اولان وجوده وعالم ظاهره كوره اول وجود حقیق وعالم باطنی اولدیغی اضافتله اكاعدم تعبیراولنور والا اكر حقیقت كاره ونفس الامره نظر اولنسه بوعالم ظاهر من وجه عدم واول عالم باطن عین وجوددر و بومجاز اول حقیقتدر ومرك بووجود مجازی و برك اول وجود حقیقیدرلابد بووجود صوری ومجازینك فناسی اول وجود حقیقینك وصولنه ولقاسنه سبب اولور ﴿ مثنوی ﴾ ازچه نام برك را كردی تو مرك * جادوی بین كه نمودت مرك برك * هر دو چشمت بست سحر صنعتش * تاكه جازار درچه آمد رغبتش) بركك نامنی سن نیچون مرك ایلرسن جادولكی كوركه سكا بركی مرك كوستردی سنك هرایكی كوزیكی انك صنعتنك سحری باغلدی تاكم اول جانك ایسه چاهه رغبتی كلدی یعنی موت وفنا كه حقیقتده قوت وفوت روحدرشواعتبار ایله كه روح كندی اصلنی بولور وآلام شداید دنیویهدن ومحنت ومشقت طبیعیهدن آزاد اولور بواعتبار له مؤمنه تحفه اولور وحق تعالینك لقاسنه وسیله اولور پس سن بوقدر خصائل وفضائلی جامع اولان بركك نامنی نیچون مرك قویوب اندن بومرتبه نفرت ایلرسن حق تعالینك مكرنی كوركه سكا فی الحقیقه برك اولنی مرك كوستردی وشیطان ونفس وهوای طبیعت هم اول مكره تقویت ایدوب موتی تحفه ایكن مكروه ومنفور كوسترمكه سبب اولدیلر اول صانعك صنعتنك مكری سنك ظاهر وباطنك كوزلرنی باغلدی تاكم جانك میلی ورغبتی چاهدنیایه كلدی بوزندان

طبیعته اول سنك جانك میل ورغبت قیلدی اكر صنع الهی ومكر بانی سنك ظاهر و باطنك كوزلرنی باغلمیدی وموتی سنك طبعكه مكروه ومنفور ایلمیدی سنك جانك بوچاه دنیایه میل ورغبت قیلزمیدی و بوزندان طبیعته تعلق ایلزمیدی بومقرراید یكه سنك جانك بوچاه دنیایه اصلا میل ورغبت قیلمیدی ﴿ مثنوی ﴾ درخیال اوزمكر كردكار * جله صحرا فوق چه زهرست ومار * لاجرم چه را پناهی ساختست * تاكه مرك اورا بچاه انداختست * آنچه گفتم ازغلطهات ای عزیز * هم بربن بشنودم عطار نیز) اول جانك خیالنده مكر كردكاردن فوق چاه واقع اولان صحرانك جلهسی زهردر ومار در لاجرم چاهی اول جانه برپناه دوزمشدر تاكم مرك اول جانی چاهه آتمشدر اول نسنه یی كه ای عزیز سنك غلطلركدن دیدم هم شیخ عطار قدس سره العزیز حضرتلرینك نفس شریفی دخی بونك اوزرینه ایشت یعنی اول سنك جانكك خیالنده وظننده حق تعالینك مكرندن اولان اولدر كه بوطبیعت قیوسنك فوقنده اولان عالم ارواح صحراسنك جلهسی ودشت آخرتك جمیعسی زهر وقهر ومار وكژدملهپر اوله و بوچاه طبیعتدن چیقوب صحرای عالم ارواحه واصل اولدقده آنی اول زهرلر ومارلر آزرده قیله لاجرم خیالنده بویله اول عالمه سوء ظن اولدیغی سببدن بوچاه طبیعتی كندوسنه برملجأ ومأوی دوزمشدر تاكم مرك زشت وقبیح كوروب مرك آنی چاه طبیعته آتمشدر انكیچون اول چاه طبیعتی كندیسنه مقر ومسكن ایتمشدر چاهده ایكن خبری یوق كندیسنی چاهده صانور والحاصل اول نسنه كه سنك غلطلركدن بزدیدك ای عزیزهم بوسنك غلط كورمكلكك اوزره و بزم سنك غلط كورمكلكندن غلط ایلدیككی سویلدیكمز كلام اوزره شیخ عطار حضرتلرینك بیوردقلری كلامی دخی استماع ایله كه فریدالدین عطار حضرتلری بو حكایتی برآخر اوزره نظمه كتورمشلردر بونده دخی مؤیدا علی هذا المعنی مثنوی بحرنده نظمه كتورلدی

﴿ قصهٔ سلطان محمود وغلام هندو ﴾

﴿ مثنوی ﴾ رحمة الله علیه گفته است * ذكر شه محمود غازی سفته است * كزغزای هندپیش آن همام * درغنیمت اوفتادش یك غلام * پس خلیفهش كردو برتختش نشاند * برسپه بگزیدش وفرزند خواند * طول وعرض ووصف قصه تو بتو * در كلام آن بزرك دین بجو) شیخ عطار علیه رحمة الغفار حضرتلری كتابلرندن مصیبت نامه نام كتابنده دیمشدر غازی اولان شاه محمودك ذكرنی دلمشدر یعنی انك حكایهسنی كندو كتابلرندن اول كتابده اوتوزنجی مقالهنك آخرنده بویله ذكر قیلمشدر كه هند غزاسنده اول همامك اوكنه غنیمتدن برغلام دوشدی هنداقلیمنه

ملوك اسلامیه دن ابتدا غزا ایلین شاه محمود حضرتلری اولمشدر چونکم دیار هنده غزا ایلدی غنیمتده انك حضورنه برغلام هندی واقع اولدی پس اول شاه همام اول غلامی کتوروب کندی دیارنده خلیفه ایلدی وتخت اوزره آنی نصب قیلدی سپاه او زره آنی کزیده ایلدی واکا فرزند اوقودی یعنی اوغل دیدی بوقصه نك وصفنی وطول وعرضنی قات قات اول دین اولوسنك کلامندن استه وانك کلامنده بوقصه بالتمام تحقیق وتفصیل اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ حاصل آن کودك برین تخت نظار * شسته پهلوی قباد شهر یار * کریه کردی اشك می راندی بسوز * کفت شه اوراکه ای پیروزروز * ازچه کریی دولت شدنا کوار * فوق املاکی قرین شهریار * تو برین تخت ووزیران وسپاه * پیش تخت صف زده چون نجم وماه) حاصل کلام وقصه اول کودك هند بوتخت لطیف او زره شهر یار اولان قبادك پهلوسنده اوتورمش قباد عجم شاهلرندن برشاهك اسمیدر لیکن بونده مطلق شاه دیمك معناسی مراد اولور نظار نضارندندر نونك ضمی وفتحیله اوقنمق دخی جائزدر نضارت طراوت وبهجت ولطافت معنالرینده استعمال اولنور والتونلی معناسنده هم استعاره قیلنور بونده التونلی دینلکده جائزدر واطیف واحسن دیمك هم جائزدر یعنی حاصل کلام اولدرکه اول غلام اول شهر یار اولان قبادك قتنده اول تخت زرین اوزره اوتورمش کریه ایلردی وحرارتله وسوز ایله کوزلرندن اشك چشمنی سوردی وکوزیاشلرین آقیدوب آه ایلردی پادشاه اول غلامه دیدی ای پیروزروز پیروزروز کونی ظفرلو وطالعی سعادتلو معناسنده در زیراکه اولورکه روزی طالع معناسنده هم استعمال ایدرلر یعنی پادشاه اول غلامه دیدی ای طالعی سعادتلو غلام نه دن آغلرسن دولت سکا ناکوارمی اولدی املاکك فوقنده سن قرین شهریارسن ناکوار سکمیجی وهضم اولمیجی معناسنه در املاك ملکك جمعیدر اکا متصل اولان یا خطاب ایچوندر یعنی ای غلام نه سبیدن آغلرسن بویله دولت سکا سکمدی وهضم اولمدیمی سن ملکلرك فوقنده شهریارك قرین ومصاحبیسن سن بوتخت زرین اوزره وو زیرلر وسپاه سنك تختك اوکنده نجم وماه کبی صف اورمشلردر وسکا قرشو بوقدر خدم وخشم ال قوشوب دورمشلردر پس بویله عزت ودولتده ایکن آغلمغه سبب ندر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت کودك کریه ام زانست زار * که مرامادر درآن شهر ودیار * ازتوم تهدید کردی هرزمان * بینمت دردست محمود ارسلان * پس پدر مرمادرم رادر جواب * جنك کردی کین چه خشمست وعذاب * می نیابی هیچ نفرین دکر * زینچنین نفرین مهلك سهلتر * سخت بی رحمی عجب سنکین دلی * که بصد شمشیر اوراقاتلی) چونکم اول کودك سعادت قرین شاه کزیندن

بو کلامی اشتدی اکا جواب و یروب ایتدی ای شاه قباد بنم زارلقله کریه یادم وفر اندن اوتریدرکه بنی مادرم اول شهرده واول دیارده یعنی هند دیارنده ساکن ایکن هرزمان سندن بکا تهدید ایلردی وسنی محمود ارسلانك النده کوره یم دیو سوکوب سویلردی یعنی هر زمانکه مادرم بکا قاقیوب غضب ایلسیدی سنکله بنی قورقودردی و بکا بددعا ایلسه سنی ارسلان کبی اولان شاه محمودك پنجه سنده کوره یم دیو بددعا قیلوردی پس پدرم مادرمه جواب و یرمکده جنك ایلردی بویله دیوای زن بونه خشم ونه عذابدر یعنی چونکم بنم مادرم بکا بوکونه سوکوب نفرین ایلیدی پس بنم بابام آنی اشتدکده اول مادرمه بویله جواب و یروب دیردی وجنك ایلردی که ای خاتون کندی جکر کوشه ك اولان اوغلوکه بونه خشم ونه عذابدرکه بومرتبه سن اکا نفرین و بددعا ایلیه سن هیچ بوندن غیری نفرین بوله مزمیسن بونك کبی مهلك اولان نفریندن سهلتر یعنی ای مرحمتسز بونك کبی برمهلك سوکشدن ونفرین ایلیشدن سهلتر غیری نفرین ایلمك بوله مزمیسن که حتی اوغلوکه انکله سوکه سن و بویله دیمکدن غیری نفرین ایلیه سن ای عورت فتی بی رحمسن وعجب طاش کوکلوسن که یوزشمشیر ایله سن اول فرزندکی قاتلسن که اوغلوکه سنی شاه محمود النده کوره یم دیمك بوزشمشیر ایله آنی قتل ایلمك کبیدردیدی ﴿ مثنوی ﴾ من زکفت هردو حیران کشتمی * دردل افتادی مرابیم وغمی * تاچه دوزخ خوست محمود ای عجب * که مثل کشتست درویل وکرب * من همی رزیدمی از بیم تو * غافل ازاکرام وازتعظیم تو * مادرم کونا ببینداین زمان * مرمرا برتخت ای شاه جهان) بن ایسم هرایکیسنك سوزندن حیران اولوردم و پدر ومادرمك بوکونه تهدید وتخویفندن سندن نفرت قیلوردم بنم کوکلمه برغم وقورقو دوشردی بویله دیوکه تاای عجب سلطان محمود نه دوزخ خویدر وزشت رویدرکه اول ویلده وکربده مثل اولمشدر یعنی کربتلرده و بلا ومحنتلرده اول سلطان محمود بوکونه مثل قیلنمشدر هر بارکه پدرمدن سنك مذمتکه متعلق اولان اول سوزلری کوش ایتسیدم بن سنك خوفکدن دترر ومضطرب اولوردم سنك اکرامکدن وتعظیمکدن غافل ایدم سنك بوکونه اکرام وتعظیمکی بیلدیکمدن جاهل ایدم بوزمانده بنم مادرم قنی تابنی ای شاه جهان بوتخت زرین اوزره کوره و بنم بو واصل اولدیغم دولته وسعادته نظر ایرکوره پس اولمزدن اول اولمکی وفقر حقیقی مرتبه سن بولمغی سلطان محمود کبی بیل حد ذاتنده کمال فقر وفنا عظیم سلطاندر اما طبیعت اندن عقلی قورقودرنته کم بو معنایه اشارت ایدوب بوقصه دن حصه نه اولدیغنی بیان بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ فقرآن محمود تست ای بی سعت * طبع ازودایم همی ترساندت * کر بدانی رحم این محمود راد * خوش بکویی

عاقبت محمود باد * فقر آن محمود تست ای بیم دل * کم شنو زان مادر طبع مضل)

ای سعتسز فقر اول سنك محمود كدر طبع اندن سنی همیشه قور قودر فقردن مراد بونده ملك كورمكدن كندو بی بری قیلق واولمزدن اول اولمك وفنا اندر فنا اولمقدر یعنی ای وسعتسز وغناسز اولان كسه فقر حقیقی كه بیخود وبی وجود اولمق وافنای وجود مجازی قیلمقدر اول سنك محمود كدر ولیكن مادر طبعك اول فقر معنو یدن سنی همیشه قور قودر وصنین بی وجود اولغده قریب اولمه كه انك پنجه سنده محووفانی اولورسن دیو تخویف ایلر امابو كریم وجواد اولان فقر محمودی بیلیدك وانك عظم شاننه عالم اولیدك خوش دیردك عاقبت فقر محمود اولسون وجانم بو فقر محموده همیشه مقارنت ومصاحبت قیلسون ای قورقق كوكلاو فقر معنوی اول سنك سلطان محمود كدر كه اول سنی عالیقدر وصاحب صدر قیلدی اول مضل اولان طبعك مادرندن اول محمود اولان فقرك مذمت وقدحنی اشتمه وانك تخویف وتهدیدنه قولاق طوتوب اول فقر محمودی مذموم ومعیوب زعم ایتمه كه سلطنت ابدیه انك مقارنتیله بولنور ودولت سرمدیه اكا واصل اولمغله اله كاور چونكم اكا واصل اوله سن طبیعت مادر ینك سنی اندن قورقوتمسی مجرد كذب صریح اولدیغنی مشاهده قیلورسن ❊ مثنوی ❊ چون شكار فقر كردی تو یقین * همچو كودك

اشك باری یوم دین) چونكم سن فقری شكار ایلیه سن یقین بودر كه كودك هندی كبی یوم دینده كوز یاشی یاغدررسن بو وجه اوزره كردی كاف عربی ایله اوقنور اما كاف فارسی ایله اوقنوب شوی معناسنه اولق دخی جائزدر بو تقدیر اوزره معنی چونكم سن فقره شكار اوله سن یقین بودر كه قیامت كوننده اول كودك كبی كمال سرور كدن كوز یاشی یاغدیررسن واول فقر معنو ینك سكا ویردیكی عزت وشرفی اول كون مشاهده قیلدقده مادر طبیعتك انك حقنده اولان كذب وافتراسنی بیلورسن ❊ مثنوی ❊ كرچه اندر پرورش تن مادرست * لیك ازصد دشمنت دشمنترست *

تن چو شد بیمار دار وجوت كرد * ورقوی شد مر ترا طاغوت كرد) اكرچه پرورش ایچره تن مادردر ولیكن یوز دشمندن دشمن تردر تن چونكم بیمار اولدی سنی دارو جو ایلدی واكر قوی اولدی ایسه تحقیقا سنی طاغوت ایلدی طاغوت اكرچه صنمه وهوایه وشیطانه دینور امابونده یاشیطان دیمك معناسنه اولور و یاخود مبالغه ایله طغیان ایدیجی معناسنه اولور یعنی اكرچه بوسنك تنك روحكه پرورش قیلمقده واكا مربی اولمقده مادر كبی مشفقدر ولیكن یوز دشمندن زیاده سكا دشمندر زیرا سنی دولت ابدیه وسعادت سرمدیه دن منع ایلر وفقر معنو یدن سنی قورقودر الحاصل اكانه سقامت یاردر ونه صحت ونه نعمت یاردر زیرا اكر آنی رنج ایله براقسك خسته و بیمار اولسه سنی علاج ودوا استیجی ایلر واكر نعمت وراحتده مشغول

ایلسك قوی اولدقده وقدرت بولدقده سنی شیطان ایلر تاكم عاصی اولوب طغیان قیلورسن ومتمرد وسركش اولورسن ❊ مثنوی ❊ چون زره دان این تن

پر حیف را * نی شتا را شاید ونه صیف را) بو پرحیف اولان تنی زره كبی بیل نه شتایه لایق اولور ونه صیفه یعنی بو پرظلم و پرستم اولان بدنی فی المثل برحربه آلت ایچون دوزلمش زره كبی بیل كه زرهی قیشن كیسك برودتی دفع ایلمز و یازن كیسك حرارتی هم دفع ایلمز پس زره نه صیفه ونه شتایه یرامدیغی كبی بوتن پرحیف دخی نه بیمارلغه یرار ونه صحته یرار اكر صحت ونعمت غالب اولسه سكا بر یوزدن ضرر ویرر واكر محنت وسقامت غالب اولسه هم بر جانبدن دخی سكا الم واضطراب ایركورر همان بونی شیطانله وهوایله محاربه ایلمكدن اوتری مكر برآلت اتخاذ ایدوب بلاوجفایه صبر وتحمل ایلمكده اوله سن ❊ مثنوی ❊ یار بد نیكوست

بهر صبر را * كه كشاید صبر كردن صدر را) یار بد صبردن اوتری نیكودر زیرا صبر ایتمك صدری آچر یعنی بوتن كه یار بد مثابه سنده در انك مرادنی ویرمكده وانك هواسنه اویمقده صبر ایلمك اولیدر زیرا نفسه مخالفت قیلمقده صبر ایلمك قلبی كشاده قیلر وصدره انشراح وسلامت ویرر انكیچون الصبر مفتاح الفرج بیورلمشدر ❊ مثنوی ❊ صبر مه با شب منور داردش * صبر كل با خار اذفر داردش *

صبر شیر اندر میان فرث وخون * كرد اورا ناعش ابن اللبون * صبر جمله انبیا با منكران * كردشان خاص حق وصاحب قران) ماهك ظلمت شبه صبر ایلمسی آنی منور طوتر پس هركم ظلمت شب محنتده وتاریك مشقت ورياضتده صبر وتحمل ایلیه انك روحی ماه كبی انور اولور كلك جفای خاره صبر ایلمسی آنی اذفر طوتر اذفر زیاده قوقلو دیمكدر پس بركسه دخی خار مثابه سنده اولان جفا وآزاره صبر وتحمل قیلسه اول كسنه كل كبی زیاده خوش بوی اولور و صبر آنی تازه خوی واطیف روی قیلور سودك فرثله خون بیننده صبر ایلمسی آنی ابن لبونك ناعشی ایلدی ابن لبون شول دوه كوچكنه دیرلر كه ایكی یاشنی تمام ایدوب اوچنجی یاشنه كیره ناعش رافع معناسنه در فرث بغرسق ایچره اولان نجاسته دیرلر ومصرع اول سورهٔ نحلده اولان بوآیت كریمه یه اشارت اولور (قال الله تعالی وان لكم فی الانعام لعبرة نسقیكم مما فی بطونه من بین فرث ودم لبنا خالصا سائغا للشاربین) بوآیت كریمه نك تفسیری ولبنك فرث ودم میاننده ظهوره كلمسینك تحقیق جلد ثانینك اولنده واقع اولان بیتلرك شرحنده مرور ایلمشدرانده طلب اولنه و بونده معنی شیرك نجاسته قان ما بیننده نیجه زمان صبر قیلمسی و بوایكیسنك جفاواذاسنه تحمل ایلمسی انی ابن لبونی رفع ایدیجی ایلدی بلكه هر طفلك جسدنی قائم قیلیجی ومشی وحركتنه قوت بولیجی ایلدی جمله انبیا علیهم السلامك منكرلره صبر ایلمسی

يعنى انبياى عظامك جمله سى منكرلرك طعن وانكارينه وجفا وآزارلرينه صبر ايلملرى
انلرى خاص حق وصاحب قران ايلدى يعنى بونلرك جفا وآزرينه صبر وتحمل
ايلملرى خاص حق اولملرينه سبب وعلامت اولدى بوجهانده انلرى اول صبر صاحب
قران وزبدهٔ اكوان ايلدى ❊ مثنوى ❊ هركرا بينى بكى جامهٔ درست *دانكه
اوازابكسب وصبر جست * هركرا ديدى برهنه وبى نوا * هست برى صبرى
اوان كوا *هركه مستوحش بود پرغصه جان * كرده باشد بادغايى اقتران) مثلا
هر كيمك ايچون بر درست جامه كورهسن بيل كه اول كسه اول جامه يى كسبله
وبر كاره صبر ايتمكله استدى يعنى هر كيمكه لباسنى درست ونو وپاكيزه كورهسن
بونى تحقيق بلكه اول كسه آنى بهرحال يا كسبله و يا انك حصولنه سبب اولان
كاره صبر ايتمكله آنى اله كتوردى وهر كيمكه برهنه وبى نوا كورهسن ولباسدن
عارى وقدرتدن ورزقدن برى كورهسن اول كسهنك عريان اولمسى ومحتاج قالمسى
انك كسب وكاره صبر ايلمديكنه شاهد اولور وانك صبرسزلغنه اول اثرلر
دلالت قيلور هرشول كسه كه پرغصه جان مستوحش اوله بيل كه بردغايه اقتران
ايلمش وياخود دغالقله اواقتران ايلمش اولور دغاحيلهيه ديرلر اكا متصل اولان
يا اكر وحدت ايچون اولورسه بردغايه ديمك اولور نسبت ايچون اولوب بردغايه
منسوب حيله كارايله اقتران ايلمشدر ديمك دخى جائزدر ومصدريه اولوب دغالقله
اقتران ايلمشدر ديمك دخى جائزدر مستوحش بونده حانك فتحيله اسم مفعول
صيغهسى اوزره اوقنمق محله مناسبدر يعنى هرشول كسه كه اندن وحشت اولنمش
ونفرت قيلنمش جانى پرغصه بركسه اوله اول كسه بيل كه بردغايله اقتران ايلمشدر
اكر بركونه حيله وخدعه ايله اقتران ايليدى عاقل اولنلراندن نيچون استيحاش
ايدرلردى واول نيچون مستوحش اولوب منفور اولوردى ❊ مثنوى ❊ صبر
اكر كردى زالف بى وفا *ازفراق اونخوردى اين قفا * خوى باحق ساختى چون
انكبين *بالبن كه لااحب الافلين) اكر اول جانى پرغصه اولان كسه بى وفالك
الفندن صبر ايليدى انك فراقندن بوقفايى يمزدى خوى حضرت حقله دوزردى
انكبين ابن ايله خوى دوزديكى كبى بو بله ديوكه بن آفل اولنلرى سومزم بووجه
اوزره كرديده ونخورد يده وساختيده اولان يالر حكايت ايچون اولور وكردى
وخوردى وساختينك فاعللرى بيت اولده واقع اولان پرغصه جان اولور وتوضيح
معنى اول جانى پرغصه اولان مستوحش وقرين دغا اكر وفا سز اولان يارك
وكار وكردارك الفندن ومقارنتندن صبر ايليدى انك آيريلغندن وجدالغندن
بوطبانجه يى يمزدى جانم نه عجب پرغصه وپرغم اولدى ديمزدى بلكه عسل ابن ايله
خوى دوز وب آلشديغى كبى اول دخى حضرت حقله خوى دوزيدى وزائل

وبى وفا اولان شيئلرى بن سومزم ديوب غيرى ترك ايليدى اما كردى وخوردى
وساختيده يالر خطاب ايچون اولمق هم وجه دركه ايكى بيتدنصكره واقع اولان
اوچنجى بيت هم بومعنايه دلالت قيلور وهم يالرك خطاب ايچون اولمسنه قرينه
اولور ويالر خطاب ايچون اولديغى اوزره معنى اى بى وفا اولان دنيايه وبى ثبات
اولان اشيايه مائل اولان والفت ومحبت قيلان كسه اكرسن بى وفا اولان شيئك
الفندن صبر ايديدك انك فراقندن وجدالغندن بوطبانجه يى يمزدك انكبين ابن ايله
خوى دوزديكى كبى حضرت حقله خوى دوزردك وغيرى شيئلر حقنده بن آفل
اولنلرى سومزم ديردك نته كم حضرت ابراهيم (لااحب الآفلين) ديدى
وبو آيتك تفسيرى برقاچ محلده مرور ايلمدى جملهدن جلد اولده اوايله قريب
وزير حكايهسندهمرور ايلمدى انده طلب اولنه ❊ مثنوى ❊ لاجرم تنها نماندى
همچنان * كاتشى مانده براه ازكاروان * چون زبى صبرى قرين غيرشد *
درفراقش پرغم وبى خبرشد) لاجرم پرغصه جان تنها قالميدى انجلين كه يولده
كارواندن برآتش قالمش چونكم صبرسزلقدن غيره قرين اولدى انك فراقنده پرغم
وبى خبر اولدى اكر نمانديده اولان يا خطاب ايچون اولورسه بويتده واقع اولان
شدالفظلرنده هم يا خطاب مقدر اولوب غيرشدى وبى خبرشدى تقديرنده اولور
بوتقدير اوزره معنى اى مائل دنيا ومافيها لاجرم تنها قالميدك انجلين كه كارواندن
برآتش قالمش اولدى چونكم صبرسزلقدن قرين غير اولدك وبى وفا اولان شيئه
مصاحبت ومقارنت قيلدك انك فراقندن پرغم وبى خبر اولدك وبواجلدن غم
وغصه ايله طولدك ❊ مثنوى ❊ صحبتت چون هست زرده دهى * پيش
خائن چون امانت مى نهى) اى مؤمن عاقل سنك صحبتك چونكم زرده دهى
كبيدر خائنك اوكنده آنى نيچون امانت قورسن زرده دهى زرخالص ديمكدر
وخائندن مراد بونده تن شهوانى واهل دنيا واهل هوا اولور يعنى اى عاقل اولان
كسه سنك مصاحبتك ومقارنتك چونكم معنيده زرخالص كبى عزيز وشريفدر
آنى خائن اولان تن شهوانى اوكنده ودولت دنيوى وهواى نفسانى واهل دنيا
واهل هوا واحزاب شياطين اولان خائنلر وبيوفالر قتلرنده نيچون امانت قورسن
بوصحبتك قدرنى بونلرنه بيلورلر وبونلر بوامانتى نيجه صيانت قيلورلر بلكه
اضاعت قيلمق مقرردر ❊ مثنوى ❊ خوى با او كن كاماتهاى تو * ايمن آيد
ازاوول وازعتو * خوى با او كن كه خورا آفريد * خو بهاى انبيارا پروريد)
خوى انكله ايله كه سنك امانتلرك افولدن وعتودن ايمن كلە افول غروب وزوال
معناسنه اولور عتو تجاوز ايلمكه ديرلر بونده خيانت معناسى مراد اولور يعنى
خوى والفتى اول حافظ وناصر اولان خداى تعالى ايله ايله كه سنك اكر صحبتك

واكر صحتك واكر جاهك واكر ايمانك امانتلرى ايمن كله غروب وزوالدن وخائنلرك
خيانتندن خوبى وانسيتى اول امين وحفيظ اولان حضرت خدا ايله كه خويلرى
خلق ايلدى انبياى عظامك خويلرينى بسلادى يعنى الفت وانسيتى اول خويلرى
خلق ايلين خالق ايله ايله كه انبياى عظامك اخلاقنى تربيه ايدوب كماله ايركوردى
وهر برينى كندى اخلاقيله متخلق اولمق مرتبه سنه واصل ايلدى حتى بوجملەدن
كندى حبيبنى خلق عظيم صاحبى ايليوب (وانك لعلى خلق عظيم) ديمكله اول
حضرته خطاب ايدوب واول حضرت عليه السلام دخى ربيسنك كندويه اولان
تأديبنى مشاهده ايدوب (ادبنى ربى فاحسن ادبى) بيوردى ❁ مثنوى ❁
بره بدهى رمه بازت دهد * پرورنده هر صفت خود رب بود * بره پيش كرك
امانت مى نهى * كرك و يوسف را مفرما همرهى * كرك اكر با تو نمايد روبهى *
هين مكن باور كه نايد زو بهى) اكر سن اول كريم وغنى اولان خدايه بربره
ويرسك اول سكا كيرو سورى ويرر هر صفتك پرورندەسى خود رب اولور يعنى
سن هر نه شيئى كه حق تعالى حضرتلرينك يولنده بذل قيله سن اول سكا انك مقابلەسنده
اضعاف مضاعف اجرلر ويرر هر صفتى بسليجى وهر حالتى وخصلتى كماله
ايركوريجى رب العالمين اولان پادشاهدر كه هر شيئى آناً فاناً تربيه ايله كماله
ايركوريجيدر اما سن ايسك اول امين وحفيظ اولان خدايه اكر صحتكى واكر الفت
وانسيتكى امانت قويوب قوزوبى قورد اوكنده امانت قورسك كه انسانك
صحتى وصحبتى وسائر صفت وخصلتى فى المثل قوزى كبيدر ونفس وشيطان
واصحاب نفس واحزاب شيطان فى المثل ذئاب كبيدر سن كتوررسن قوزى كبى
اولان صحبتكى والفت وانسيتكى امانت قويوب شريف ولطيف اولان حالت
وخصلتكى بونلرك او كنده امانت قور سن صقين صقين زنهار قورده و يوسفه
همراهلك بيورمه زيرا قورد يوسفه همراه اولميوب اكا ضرر وزيان ايرشدير پس
هر نه حالت شريفه بى كه كرك طبيعت اولان كمسەلرك قتنده امانت قويەسن يوسف
عليه السلام ايله قوردى همراه قيلمق كبى وخائن وحسود اولنلرك قتنده بر شريف
شيئى وديعت قومق كبى اولور پس ضرر وزياندن امين اولمز اكر كرك طبيعت
اولان كمسه سكا روباهلق كوستره اكا اول اعتماد ايلكه اندن بهلك كلمز يعنى
بركمسەنك خوبى ودرونى قورد كبى اوله و بحسب الصورة سكا دلكولك وچاپلوسى
قيلمق اظهار قيله اكا اعتماد وتصديق ايلمه كه درونى قورد كبى اولان واخلاق
حيوانيه ايله طولان نفس اماره صاحبندن ايولك وخير قيلمق كلمز بلكه انك
تملق سكا بهر حال بر ضرر وزيان ايرشدرمكدن اوتورى اولور ❁ مثنوى ❁
جاهل ار با تو نمايد همدلى * عاقبت زخمت زند از جاهلى * او دو آلت دارد و خنثى بود *

فعل هر دو بيكمان پيدا شود) اكر جاهل سكا همدللك كوستره عاقبت جاهللكندن
سكا زخم اورر يعنى اكر دين وطريقته جاهل وحقيقت انسانيه دن غافل بركمسه
اى عاقل سنكله همدللك قيلسه و برزمان سكا موافقت ومرافقت كوسترسه
عاقبت جاهللكندن سكا برزخم اورر و بيلمزلكندن سنك وجودكه لابد برالم ايركورر
اول جاهل فى المثل ايكى آلت طوتر معنيده اول خنثادر هر ايكى آلتك فعلى كمانسز
پيدا اولور خنثى اول كمسەيه ديرلر كه انك ار كبى ذكرى وعورت كبى فرجى اوله
او دو آلت ديدكلرى آلتلردن مراد بونلر اولور وهر ايكيسنك فعلى بيكمان پيدا
اولور ديدكلرى اولدر كه انك ذكرى بر عورت اقتضا ايلر وفرجى بر ار اشتها ايلر
اكر ايكى آلتك بيله اشتهاسى برابر اولورسه فقها اكا خنثاء مشكل ديرلر كه اكاهم
ار وارمق لازم وهم بر عورت آلمق لازم اولور پس جاهل خنثاء مشكل كبيدر
❁ مثنوى ❁ او ذكر را از زنان پنهان كند * تا كه خود را خواهر ايشان كند *
شله از مردان بكف پنهان كند * تا كه خود را جنس آن مردان كند) اول خنثى
مثلا زنلرله خلط ايلسه انلردن ذكرنى پنهان ايلر تاكم كنديسنى اول زنلره قزقرداش
ايليه وآنى كندى جنسلرندن صانەلر واكر ارلرله صحبت قيلسه فرجنى اليله پنهان
ايلر تاكم كنديسنى اول مردلرك جنسى ايليه فقها بويله ديمشلردر كه اكر بر خنثانك
فرجنك اشتهاسى ذكرينك اشتهاسى اوزره غالب اولورسه آنى اره ويرمك لازم
اولور واول انثى حكمنده اولوب ميراثده دخى انثى حكمنده اولور واكر خنثى
اولان كمسەنك ذكرينك اشتهاسى فرجنك اشتهاسى اوزره غالب اولورسه اول خنثى
ار حكمنده اولور واكا عورت الويرمك لايق اولور وميراثده دخى ار حكمنده
اولور اما خنثاء مشكل كه انك ايكى آلتنك دخى اشتهاسى برابر اولسه اكثر فقها
بونده عاجز قالمشلردر باخصوصكه حين ميراثده انوثيتى غالب وفرجنك شهوتى
زايد اولان بنم ذكوريتم غالبدر وذكريمك حظى فرجمك حظندن زايددر
دبو دعوى قيلسه بونى تميز خيلى مشكلدر ديمشلر اما حضرت على كرم الله وجهه نك
خلافتلرى زماننده بو مسئله دخى حل اولمش نته كم حسين رازى (يا ايها الناس
اتقوا ربكم الذى خلقكم من نفس واحدة وخلق منها زوجها) آيتنك تفسيرنده
بو حكايتى ايراد ايليوب دير حضرت على رضى الله عنه وكرم الله وجهه نك عصر
شريفنده بر رجلك برقاچ قزلرى وار ايدى انلرك بريسى خنثى ايدى پدرينك
وفاتندن اول خنثى قزقرنداشلريله يك رنك كچنوب رجوليتى طرفنى مغلوب عد ايليوب
انوثيتنى عد ايليوب روز وشب انلرايله وسائر نسوانله خلطه قيلور وصحبت قيلوردى
چونكم پدرى وفات ايلدى (وللذكر مثل حظ الانثيين) آيتنك مفهومنى بيلدكندن
وميراثى سائر قزقرنداشلرندن آرتق يمكه رغبت قيلديغندن بنم رجوليتم غالبدر

دیو دعوی ایلدی حضرت علی رضی الله عنهك حضور شریفنه کلدیلر اول
قزقرنداشلری خنثی حقنده دیدیلر که بوکسه بزندر خنثی دعوی ایلیوب دیدیکه
نعم بنم ایکی آلتم واردر ولیکن رجولیتم غالبدر پس بن بونلردن دکلم رجالدنم چونکیم
حضرت علی کرم الله وجهه آنك بودعواسنی کوردی بیوردیکه حضرت نبی علیه
السلام (خلقت المرأة من الضلع الایسر) بیورمشدر بوخنثانك اضلاعنی عدایلیك
اکر برضلعی ناقص ایسه رجل حکمنده در واکر ایکی طرفنك اضلاعی برابر ایسه
مرأه حکمنده در اول خنثانك اضلاعنی عدایلدیلر اکسك اولمیوب برابر چیقدی
وانك انثی جنسندن اولدیغی بو دلیل ایله ثابت اولدی وخنثی اولدیغی ظهوره
کلدی برجاهلك دخی مقتضای روحانیه سیله مشتهای جسمانیه سی برابر اولسه ولیکن
اول بنم مقتضای روحانیتم غالبدر بن زمرهٔ رجالدنم دیو دعوی قیلسه قائمقام
نبوی اولان شیخ عارف قدس الله سره العزیز آنك آثار روحانیتنه وآثار جسمانیتنه
نظر ایلر جسمانیتدن برمرتبه اکسك اولورسه انی رجالدن عدایلر اکر ایکی جانبك
اثرلری برابر اولورسه معناده انثادن عدایلر ﴿ مثنوی ﴾ کفت یزدان زان کس
مکتوم او * شله سازیم برخرطوم او * تاکه بینایان مازان ذو دلال * درنیابند ازفن
او درچوال) یزدان حضرتلری انك اول کس مکتومندن انك خرطومی اوزره
دوزه رز دیدی خرطوم حیوان بورنه دیرلر وکس مکتوم مستور اولان فرجه وشله
دخی فرجه درلر بونده کس مکتومدن مراد عیب مکتوم وخبث مستوردر وبو بیت
سورهٔ نونده اولان (سنسمه علی الخرطوم) آیتنك مفهومنه اشارت اولور ومفسرلر
اصل بو آیت ولید بن مغیره حقنده نازل اولمشدر دیمشلر وولید بن مغیره برحرامزاده
ایدی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه اکثرا وجفا ایلردی وکندینك
عیبنی کیزلردی واشرف قریشدنم دیو دعوی ایلیوب نازایلردی دیو تحقیق ایلمشلردر
پس حق تعالی انك حقنده دیدی بز انك بورنی اوزره عنقریب برعلامت قیلورزکه
اول علامتدن انك عیب مکتومی آشکار اولور وخبث باطنی ظهوره کلور وفی الحقیقه
صکره انك بورننده برجراحت پیدا اولمش که اولنجه یه دك انك آثری بورنندن
کتممش امابو محلده اوضمیرلری شول انثی سیرت وخنثی طبیعت اولان جاهل وغافله
عائد اولور که اول خنثالغنه دلالت ایلین عیبنی کتم ایلیوب رجولیتنه دلالت ایلین
قوت عقلیه وقدرات علمیه دن لاف وکزاف اوروب کندیسنی رجال هیئتنده کوسترر
ومردان الهی صورتنده نمایان قیلور وقائم مقام نبوی اولان اهل حقه انکار
ایدوب خلقه کبر ونازظهار ایلر ونیجه ساده دل ناینالری چوال مکرنه قویمقدن
اوتری کندینك حسن حالنی ولطف خصالنی سویلر پس حضرت مولانا قدس
سره الاعلی (سنسمه علی الخرطوم) آیتنك دلالت ایلدیکی مفهوم اوزره حضرت

حق جانبندن مترجم اولوب وحکایه قیلوب بیوررلر حق تعالی دیدی اول خنثی
سیرت وانثی طبیعت اولان جاهل وغافلك اول کس مکتوم کبی اولان عیب
مستورندن انك خرطومی وروبی اوزره براثر وعلامت دوزه رزوانك سیماسنده برنشان
وبرکونه حالت قیلورزکه تاکم بزم بینا قوللرمز اول دلال صاحبندن وآنك فنندن
چوال ایچره کلیه لر دلال جلال وزننده نازه دیرلر یعنی بزم بصیر اولان وسیمایه
نظر قیلوب احوال درونه آنکله استدلال قیلان عارف قوللرمز اول کبرو ناز صاحبنك
سیماسنده اولان خنثالق علامتنی وانثالق نشاننی مشاهده ایلیوب انك فن وحیله سندن
اوتری چوال مکری ایچره کلیه لر وانك دام زرق وریاسنه کرفتار اولمیه لر
﴿ مثنوی ﴾ حاصل آن کزهر ذکرنادنری * هین زجاهل ترس اکردانشوری
* دوستی جاهل شیرین سخن * کم شنوکاهست چون سم کهن) حاصل کلام
اولدرکه هرذکردن ارلك کلمز آکاه اول اکر دانشور ایسك جاهلدن قورق شیرین
سخن اولان جاهلك دوستلغنی ایشتمه زیرا که اوسم کهن کبیدر ذکر بونده ارکك
معناسنه درنته کم (وللذکر مثل حظ الانثیین) آیتنده اولان ذکرهم ارکك معناسنه در
وجاهل شیرین سخندن مراد بونده شول طاتلو سوزلو وکوزل یوزلو شریعت
وطریقت علمنی بیلین وحقیقتدن خبردار اولمین مدعی ومزورلر اولور که رجال الله
لباسنه بورونوب ومردان الهینك شکلی وهیئتنی اورتونوب خلقه مرد بالغ
صورتنده کورنوب ارلك دعواسنی ایدرلر وخلق بواسلوب ایله باشلرینه جمع ایلمك
سمتنه کیدرلر پس بو بیوقارو دنبری ذکر اولنان کلامك حاصلی اول اولدیکه
هرذکردن وهرمرد الهی شکلنده اولان اردن ارلك کلمز باخصوص که ار شکلنده
کورینن خرجاهل اوله آکاه اول ای طالب اکر دانشور ایسك وعلمدن وعقلدن
اثرو خبر طوتر ایسك دینه ویقینه علمی اولمین جاهلدن قورقکه اول جاهل طالبه
عظیم ضرر ایلر وطالب جاهل اولمسنه وابدی مرده دل قالمسنه سبب اولور
اکرسن دیرسك که بنم مصاحبت ایلدیکم شیخ اکرچه دین وطریقته جاهل ایسه
بزمله اول برخوش دوستلق قیلر وبزه عرض محبت ایلیوب کوزل یوز کوسترر وشیرین
سوزلر سویلر جواب اولدرکه شیرین سخن اولان جاهلك دوستلغنی زنهار اشتمه
وقبول ایتمه زیرا که انك دوستلغی معناده زهر قاتل وسم هلاهلدر شو اعتبار ایله که
جهل سبب موت قلب اولور وجاهلك دوستلغنی قبول ایدن وسوزنی اشیدن
کسنك قلبی اولور واکر حیات قلبیه سی وار ایسه لابدا کا نقصان کلور بهرحال
جاهل ایله همنشین اولان وانکله دوستلق قیلان عاقله دخی اول قدر ضرر وآفت
اصابت ایلر که انك ضرری سم کهنك ضررندن آرتق اولور الحذر الحذر ای
جان پدر شول ارلر صورتنده وخرلر هیئتنده اولان جاهل خرلر کهسنی علم دیندن

ومعرفت رب العالمیندن بی نصیب و بی بهره قویه‌لر وسکا بو علمك کسب وتحصیلی
نه‌لازمدر عارفلك بوندن بری اولمقدر دیه‌لر وکولر یوز وطتلو سوزلرله سنی الدایوب
کندیلره تابع ایلیه‌لر ﴿ مثنوی ﴾ جان مادر چشم روشن کویدت * جز غم
وحسرت ازآن نفزویدت) جاهل شیرین سخن سکا ای جان مادر وای چشم
روشن دیرلکن غمدن وحسرتدن غیری اندن سکا زیاده اولمز یعنی کولر یوزلو
وشیرین سوزلو جاهل سکا ای انامك جانی وای کوزك نوری دیو برمرتبه اظهار
محبتلر ایلر ولطیف سوزلر سویلر که سنك قلبکی بولعبله اوغورلر وسنی بو صنعتله
مرید ومحب ایلر ولیکن حقیقته نظر اولنسه انك بویله دیمسندن وسکا بو کونه
عرض محبت ایتمسندن غم وحسرتدن غیری سکا برنسنه زیاده اولمز برا اول
جاهل وغافل سنی کندی کبی منافع دینیه واسرار یقینیه تحصیلندن عوق ایلر
وفوائد اخرویه وانوار قلبیه کسبندن هم مشغول ایلیوب محروم قیلور
﴿ مثنوی ﴾ مر پدر را کوید آن مادر جهار * که زمکتب بچه‌ام شد بس
نزار * اززن دیکر کرش آوردئ * بروی این جور وجفاکم کردئ * ازجز تو
کر بدی این بچه‌ام * این فشار آن زن بکفتی نیز هم) مثلا برفرزندك اول مادری
پدرینه آشکارادیرکه مکتبدن بنم طفلم زیاده نزار اولدی اکر آنی سن برغیری زندن
کتوریدك آنك اوزرینه جور وجفایی کم ایلیدك اکر بنم یورمسندن غیریدن
اولیدی بوفشاری اول زن دخی هم دیدی یعنی فی المثل جاهلك برکسه‌یه محبت
ومرحمتی جاهل اولان مادرك کندی فرزندینه محبت ومرحمت ایلمسی کبیدرکه
اول فرزندك عاقل اولان پدرینه آشکارا بویله دیرکه ای ار بنم اوغلانجغم ملامت
قیلمقدن واندہ محبوس اولمقدن صیقلدی وچوق ضعیف ونزار اولدی فرضی آنی بندن
کتورمیوب برآخر خاتوندن کتوریدك اول طفله بوجور وجفایی رواکورمیدك
باخصوص که بونی بندن کتوردك وکندی بیلکدن وجود مرتبه‌سنه یتوردك
پس کندی جکرکوشه‌کك اوزرینه بوجور وجفایی نیچون رواکوررسن اکر
فرضی بو بنم فرزندم سندن غیریدن اولیدی وبرآخر بابانك بیلندن ظهوره کلیدی
و برآخر خاتوندن متولد اولیدی بو باطل سوزی اول زن دخی سکا دیردی چونکم
بوولد سندن غیرینك بیلندن ظهوره کلدی و بندن غیرینك رحمندن تولد قیلدی
پس نیچون بوجفا وآزاری بوکا رواکوررسن دیر کندی اوغلینه بوکونه مرحمت
ایلیوب غم یر ولیکن حقیقتده اکا عداوت ایلمش اولور ومعناده اکا عظیم ضرر
وزیان قیلور جاهل اولان مربینك دخی مرحمت وشفقتی مبندی اولان سالکه
بوقبیلدن اولور و بومادر و پدردن مراد نه ایدوکی بوبیتلردن ظهوره کلور
﴿ مثنوی ﴾ هین بچه‌زین مادروتیبای او * سیلئ بابا به از حلوای او *

هست مادر نفس و باباعقل راد * اولش تنکی وآخر صد کشاد) زنهار ای
بچه بومادردن وانك تیباسندن بابانك سله سی اول مادرك حلواسندن یکدر بچه کلمسی
بانك وجیمك فتحه‌لریله اوقنوب حرف ندامقدر اولمق محله انسبدر امابانك کسریله
وجیمك دخی کسریله جهیدن لفظندن امر حاضر اولسه دخی جائزدر بوتقدیر
اوزره معنی آکاه اول ای بچه مادردن ودخی انك عشوه ومحبتنده صچره بابانك
سله سی انك حلواسندن یکدر دیمك اولور اوالکی وجه اوزره هین زنهار معناسنه
اولور وتیبا عشوه‌یه ومحبته دینور ومادردن مراد آفاقده اهل نفس اولان
جاهل بابادن مراد عاقل وکامل اولور وانفسده مادردن مراد نفس و بابادن
مراد عقل اولور نته کم بو بیت بومعنایه دلالت قیلور مادرسنك وجود کده نفس
وباباعقل راد در اول عقلك اولی تنکلك وآخری صد کشاد در وتوضیح معنای
بیتین شریفین بو بله دیمك اولور که زنهار ای بچه منزله‌سنده اولان وطفله مشابه
کلان کسنه بواهل نفس اولان جاهل مربیدن وآنك عشوه ومحبتندن ومرحمتندن
(عداوة العاقل خیر من صداقة الجاهل) حدیثنك موجبنجه بابای معنوی اولان عقلك
سله‌سی وعداوتی اول جاهلك صداقت وحلاوتندن نیجه وجوهله سکا اولی
وانفعدر انکیچون حدیث شریفده (خیر الابوین من علمك) بیورلمشدر کذلك آفاقده
اولان اهل نفس اولان جاهل مربیدن صاقندیغك کبی کندی وجود کده دخی
مادر جاهل کبی اولان نفسکدن وانك سکا اولان عشوه وشفقتندن زنهار
حذر ایله که سنك نفسك مادر مشفق کبیدر وعقلك جواد بابالك کبیدر مادر نفسك
سکا عشوه وشفقتنك اولی اکرچه برمقدار کشاده لك وشادیلکدر لیکن آخری
یوزکونه تنکلك ومنقبض اولمقلقدر اما عقل جوادك سکا تأدیب وتربیه‌ده کوشمال
قیلمسنك اکرچه اولی برمقدار تنکلکدر اما آخری یوزکونه کشاده‌لك وفتح
بابدر کذلك آفاقده اولان جاهل مربینك سکا مرحمت وشفقتی وظاهرده اولان
نعمتی وحلاوت وراحتی اکرچه برمقدار سکا کشاده لك وراحت جسمانی ویرر
اما معنادہ سنی نیجه علوم ومعانی کسبندن محروم قیلور وسکا نیجه فتح باب اولمقدن
رهزن اولور وعاقل وکاملك اکرچه تأدیب وکوشمال قیلمسی وسنی یمکدن
وایچمکدن وحظ نفسه مشغول اولمقدن منع ایلیوب تحصیل علوم ومعارفه ترغیب
ایلمسی ونفسکی ریاضت ومجاهده‌یه براقمسی اکرچه اولوهله‌ده سکا برمقدار تنکلك
وانقباض ویرر ولیکن عاقبت وآخرده نیجه معانی وسعاداته واصل اولورسن
ونیجه فیوضات وفتوحاته ظفر بولورسن ولهذا قیل (بیت) بقدر الکد تکتسب
المعالی * ومن طلب العلی سهر اللیالی ﴿ مثنوی ﴾ ای دهنده عقلها
فریادرس * تانخواهی تو نخواهد هیچ کس * هم طلب ازتست وهم آن نیکویی *

ماكبم اول تو بى آخر تو بى * هم بكوتو هم تو بشنو هم تو باش * ما همه لاشيم باچندين تراش) اى عقلار و يرجى و بنده لرنى حقيقت مرتبه سنه ايركوريجى خدا فرياده ايرش و بزه مدد ومعاونت ايليوب هدايت قيل تا كم سن برنسنه بى استمه سك و برشيئى مراد ايتمه سك هيچ بركسه آنى استمز الهى وسيدى هم طلب سندن وهم اول نيكولك سندندر اولا برقولكى برنيكولكه طالب ايلرسك وآخر اول نيكولكى اكا عطا ايلرسك بزكيمز اول سنسن آخر سنسن هو الاول والآخر والظاهر والباطن بيوردىغك نص شريف موجبجه باطن وظاهر هم سنسن چونكم اول وآخر وباطن وظاهر همان سنسن هم سن سويله وهم سن ايشت وهم سن اول بزدوكليمز لاشئ ايز بوقدر يونقيله تراش يونقه يه درلر كه او برشيئك اصلندن يونلمش اوله بونده تراشدن مقصود قوت وقدرت ونعمت وثروت و بونلر امثالى اولان صفت وحالتدر كه انسان بوجمله صفت وحالتله بيله حد ذاتنده فانى ولاشئ در العبد وما يملكه كان لمولاه حسبنجه عبد وانك مالك اولد يغى شئ هرنه ايسه مولاسنكدر پس بزم دوكليمز فى الحقيقه لاشئ ومعدومز بزم وجودلريمز ومالك اولديغمز شيلر هرنه ايسه بالكليه اى بزم سيدمز ومالكمز هب سنكدر ❊ مثنوى ❊ زين حواله رغبت افزادر سجود * كاهلئ جبر مفرست وخمود * جبر باشد پروبال كاملان * جبرهم زندان و بند كاهلان * همچو آب نيل دان اين جبررا * آب مؤمن را وخون مر كبررا) الهى بو حواله دن سجوده رغبت زياده ايله جبرك كاهلكنى وخمودلكنى بزه كوندرمه خمود سونمكه ديرلر يعنى الهى وسيدى بو بزم اوزريمزه اولان حواله دن وتكليفدن سن بزم ساجد اولمقلغه وجنابكه عبادت وطاعت قيلمقلغه رغبتمز زياده ايله جبر مذموم كاهلكنى وقلب سيو نكلكنى بزه كوندرمه جبر كاملرك پروبالى اولور وانلرى اوج حقايقه پرواز قيلمغه قوى وقادر قيلور جبرهم كاهلرك زندانى و بندى اولور جبردن مراد حول وقوتى همان اللهه اسناد قيلق وهرشيئه استطاعت وقوتى همان اللهدن بيلك كركدر وبرشيئك وجودنه ارادت الله تعلق ايلمينجه اول شئ اولمديغنه عالم اولمقدر وانسان كندى اختيار جزويسنى دخى اكر خيره واكر شره صرف ايلمسنى همان الله تعالينك ارادتندن واختيارندن بيلكدر پس بو جبر دينده كامل اولان موحد وعارفلردن اوترى پروبال اولور وانلرى طاعت وعبادت حقه جست وچابك قيلور وجبر نفسنده كاهل اولنلره مشتهاى نفسه ميل ومحبت ايدوب اوزرلرندن اسقاط تكليفات قيلنلره هم بند وزندان اولور وكاملره جبرك پروبال اولمسى وانلرى طاعت حقه چابك قيلمسى شو اعتبارله اولور كه انلر كوررلر كه حول وقوت جميعا اللهكدر والله ديلديكى اولور والله ديلمديكى اولماز پس اول حاكم مطلقك طاعتنه

چست وچابك اولورلر وهميشه اكا توجه قيلورلر وانك امرين طوترلر اما كاهلره هم جبرك بند وزندان اولمسى وانلرى سجن بطالتده حبس قيلمسى شو وجهله اولور كه كاهلرهم كوررلر كه حول وقوت همان اللهكدر حتى كنديلرك اختيار جزئيه لرنى دخى مغلوب اختيار كليۀ الهى كوررلر وكندى اختيار جزويه لرنى ارادت الهى اولمينجه خير وشره صرف ايلمكه قادر اولمدقلرنى هم مشاهده قيلورلر پس مشربلرى كاهل اولديغندن ونفسلرى دخى بطالته ميل قيلديغندن درونلرنده اولان بو معرفت جبريه انلرك اسقاط تكليفات ايلمسنه سبب اولوب بطالت زندانى ايچره آنلرى محبوس ومقيد ايلر پس بو جبرى سن آب نيل كبى بيل مؤمنه آب وتحقيقا كبره قاندر يعنى آب نيل آل موسايه روان وآل فرعونه قان اولديغى كبى جبر وعلم توحيد دخى لابد مؤمن اولنلره والله ورسولنه تبعيت قيلنلره آب صافى كبى حيات بخش اولور واما فرعون نفسه تابع اولنلره وكافر اولوب شيطانه اويانلره قان كبى نجس اولور وانلره حرمان وخذلان ويرر وحيات طيبه دن محروم قيلور نته كم آب نيل سبطيلره آب زلال وقبطيلره قان اولدى و بونك قصه سى جلد اولك ديباجه سنده وهو كنيل مصر شراب للصابرين وحسرة على آل فرعون والكافرين قولنك شرحنده مرور قيلدى ❊ مثنوى ❊ بال بازا نرا سوى سلطان برد * بال زاغانرا بكورستان برد) بال وپر بازلرى سلطان جانبنه ايلتور بال وپر زاغلرى كورستان جانبنه ايلتور بالدن مراد جبر وبازدن مراد كاملار وزاغلردن مراد كاهللردر بال وپر بازلرى سلطان جانبنه ايلتديكى وزاغلرى داخى كورستان جانبنه آلوب كتديكى كبى جبر هم دينده كامل اولنلرى سلطان حقيقت جانبنه ايلتور وكذلك كاهل اولان زاغ سيرت وزغن طبيعتلرى دخى مرده لر مقامى اولان دنيا جانبنه ايلتور كه فى المثل دنيا ومافيها كورستان كبيدر انده ساكن اولنلره وحضرت حقدن غافل قالنلره كورستانده ساكن اولان موتى كبيدر ولهذا قال عليه الصلوة والسلام (اياكم ومجالسة الموتى قالوا وما الموتى يا رسول الله قال اهل الدنيا) خلاصۀ كلام جبرى وعلم توحيدى مشايخ عظام واولياى كرام باران نيسانه دخى تمثيل ايلمشلردر باران نيسان صدف دهاننه دوشسه در ومار آغزنه دوشسه زهر قاتل اولور ودخى باران باغه ياغسه لاله بتورر وشوره يره ياغسه خار وخس بتورر ديمشلردر (بيت) باران كه در لطافت طبعش خلاف نيست * در باغ لاله رويد ودر شوره بوم خس * بو بيتله هم بو مضمونى تأييد ايتمشلردر بركسنه جنيد حضرتلرينه كلوب ديديكه يا شيخ فلان كسنه ديديكه بز فى الحقيقه برقپو كبى يز اكر آچرلرسه آچلورز واكر اورترلرسه اورتلورز جنيد حضرتلرى بيورديلركه بونى دين قائل يا موحد كامل ويا ملحد كاهلدر بويله دين قائله نظر قيل اكر دقايق شرعيه دن

واعمال مرعیه‌دن بردقیقه‌یی ترك ایلمز ایسه اکا تابع اول واکر کاهلاردن وتنبللاردن ایسه اندن اعراض ایله واجتناب قیل دیدی ﴿ مثنوی ﴾ بازکرد اکنون تو درشرح عدم * که‌چو پازهرست وپنداریش سم) ای مولی جبره متعلق اولان سوزدن عدم وفنا شرحنه شمدی سن کیرودون که عدم پازهر کبیدر ای طالب سن آنی سم صانورسن یعنی فقر وعدم معنیده پازهر کبی فوائد عظیمه ومنافع کثیره صاحبیدر اما سن آنی بیلمزلکدن سم قاتل وزهر هلاهل صانورسن اول خود نیجه زهرلری دفع ایدیجی ودردلره دوا وشفا اولیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ همچو هندو بچه هین ای خواجه تاش * روز محمود عدم ترسان مباش) مذکور اولان هندو بچه کبی ای خواجه تاش یوری عدم محمودندن ترسان اولمه یعنی اول هند واوغلی مادر وپدرنك قتنده ایکن سلطان محموددن خوف وحذر قیلدیغی کبی یوری سن هم محمود اولان فقر وعدمدن خوف وحذر قیله ومادر طبعك تخویفات وتهدیداتنه قولاق اورمه که اوفقر وعدم محمودك عظم شاننه عالم دکلدر وسکا جاهلانه مرحمت ایتمکله سنی انك شرف وعزتندن محروم ایلر ﴿ مثنوی ﴾ ازوجودی ترس کاکنون دروپی * آن خیالت لاشی وتو لاشیی * لاشیٔ برلاشیٔ عاشق شدست * هیچ نی مر هیچ نی را ره زدست) ای خواجه تاش سن بروجوددن قورقکه شمدی اندهسن اوسنك خیالك لاشیٔ وسندخی لاشیٔ سن برلاشیٔ برلاشیئه عاشق اولمشدر هیچ یوق هیچ یوق یولنی اورمشدر بونده وجوددن مراد شول اوصاف ذمیمه واخلاق ردیه ایله موصوف اولان وجود مجازی وذات موهومیدر که انك خیالی وکندوسی معدوم ولاشیٔ حکمنده‌در پس ای بندهٔ خدا اکر خوف ایلر ایسك شول وجود مجازی وذات موهومیدن خوف ایله که شمدی سن انده مقید ومحبوس سن سنك بووجود مجازیده اولان خیالك ومبتغای بالك حد ذاتنده لاشیدر وسن حقیقتده هم لاشیٔ ومعدومسن فی الحقیقه موجود حقیقی همان حضرت حقدر واندن غیری اولان کل شیٔ الآن نفس الامرده هالك ولاشیدر اما نفس الامره نظر ایتمیوب بوعالم فنایه نظر ایلسك برلاشیٔ برلاشیئه عاشق اولمشدر که بو کوردیکك شیئلر حقیقتده معدوم ولاشیدر وحد ذاتنده عاشقده ومعشوقده هیچ بوقدر ولیکن حقیقتده هیچ یوق اولان شیٔ هیچ یوق اولان شیئك یولنی اورمشدر حقیقت بین اولنلرك قتنده بو صور اشیا (کسراب بقیعة یحسبه الظمآن) آیتنك مفهومنده داخلدر ﴿ مثنوی ﴾ چون برون شد این خیالات ازمیان * کشت نامعقول تو برتو عیان) چونکم موت اضطراری کلدکده بو خیالات مشابه‌سنده اولان غیریت واثنینیت واضداد واختلافات اورته‌دن طشره کیده وحقیقت مطلقه ظهور ایده سنك نامعقولك سکا عیان اولور یعنی حالا سکا معقول اولمین

وحدت مطلقه ومفهومه کلمین حقیقت واحده‌نك سری وشانی بعد موت الاضطراری عیان ونمایان اولور وایکن اول کون حقیقت سکا عیان اولمسنك اصلا نفع وفائده‌سی اولمز واسرار وحدتك اول کونده ظهوره کلمسی وحقیقتده معدوم وفانی اولدیغی سنك معلومك اولمسی سکا ملك اولمز ومقام کلمز اکر بودنیاده حالا (موتوا قبل ان تموتوا) حدیثیله عمل ایدوب اولمزدن اول اولور ایسك وفانی اولمزدن مقدم مجازی اولان وجودکی محبت الهیه‌ده فانی قیلور ایسك وحقیقت مطلقه‌یی حالا بیلور ایسك وکندی حقیقی اولان ذاتکی شمدی بولور ایسك بعد موت الاضطراری دخی اصلا غلط ایتمیوب خلقه نامعقول اولنلر اول حینده معقول وعیان اولدقده وخیالات اورته‌دن کیدوب حقیقت ظهوره کلدکده اول حقیقتك مشاهده‌سی سکا ملك اولور واول وحدت مطلقه‌نك معاینه‌سی سکا مرتبه ومقام کلور غیریلر اول کونده فوت اولان امور ایچون غم یمه‌لرسن اصلا رغم یمزسن وناس اول حینده (یاحسرتا علی مافرطت فی جنب الله) دیسه‌لرسن قطعا یاحسرتا دیمزسن بودنیادن آخرته نقل ایلین طائفه اصلا اولدکاری ایچون غم یمه‌لر بلکه انلردن فوت اولان معنی ایچون وسعادت ایچون غم یه‌لر ویاحسرتا دیه‌لر نته کم بو معنایه اشارت ایچون بو حدیث شریفی ایراد ایدوب بیوررلر (لیس للماضین هم الموت انما لهم حسرة الفوت) حضرت رسول علیه الصلوة والسلام بیورمشلردر ماضی ایچون هم موت یوقدر تحقیق انلر ایچون حسرت فوت واردر یعنی بودنیادن کچن وشراب موت فنایی ایچن طائفه ایچون اصلا اولدکاری ایچون غم والم حسرت یوقدر تحقیقا انلر ایچون فوت اولان سعادتك حسرتی واردر که انلرك هر بریسی (یاحسرتا علی مافرطت فی جنب الله) دیرلر وجانب طاعة اللهده ایلدکاری تقصیر اوزره غملر وحسرتلر یرلر ﴿ مثنوی ﴾ راست کفتست آن سپهدار بشر * که هرآنکه کرد از دنیا کذر * نیستش دردودریغ غبن موت * بلکه هستش صددریغ از بهر فوت * که چرا قبله نکردم مرك را * مخزن هردولت وهر برك را) اول بشرك سپهداری راست دیمشدر یعنی جمیع ناسك زبده‌سی وجنس بشرك افضل وبرکزیده‌سی طوغری سویلمشدر بویله دیوکه هرشول کمسه که دنیادن کذر ایتدی ودنیایی قویوب آخرت جانبنه کتدی اکا موت دردی ودریغ وضرری یوقدر واول اولدیکندن اوتری اصلا مغبون ومحزون اولمز ودردودریغ دخی قیلمز بلکه اکا فوت اولندن اوتری صد دریغ واردر وموته متأهب ومتوجه اولمدیغنه واختیاریله اولمدیکنه وکندیسنی فنا قیلدیغنه دریغ وحسرت یر بویله دیوکه یاحسرتا بن اختیارمله مرکی نیچون قبله ایلمدم هردولت وهرمرکك مخزننه نیچون متوجه اولمدم که موت وفنای اختیاری

هر دولتك معدنی و هر نعمت وقدرتك مخزنی ایمش شمدی بیلدم و بودم آنك سرنه
عالم اولدم اماچه سود بعد خراب البصره ﴿ مثنوی ﴾ قبله کردم من همه عمراز
حول * آن خیالاتیکه کم شد در اجل) ای دریغا بن دوکلی عمرمده احوللکدن
قبله ایلدم اول برخیالاتیکه اجل وقتنده کم اولدی حول شاشیلغه دیرلر یعنی هر اولنه
و دنیادن آخرته نقل قیلنه امور آخرت کشف اولدقده بویله دیرکه ای دریغ
دوکلی عمرمده درست بین اولمدیغمدن وحقیقتی معاینه قیلمدیغمدن دنیاده اولان
شول اوهام وخیالات مشابه‌سنده اولان شیلری کندیمه قبله قیلدم واکا متوجه
ومتعشق اولدمکه بو عالمده انلرك فائده‌سی اولمدی وخیالات کبی کم وناپیدا اولوب
شمدی انلردن برشی قالمدی ﴿ مثنوی ﴾ حسرت آن مرد کان ازمرك
نیست * زانست کاندر نقشها کردیم ایست * ماندیم این که آن نقشست وکف *
کف زدریا جنبد و یابد علف) اول مرده‌لرك حسرتی مولدن دکلدر انلرك حسرتی
اندن اوتریدرکه نقشلرده برطوردق یعنی انلرك حسرتی نقشلرده برطوردق واول
نقوشك محبتنده برتوقف قیلدق وانك نقاشندن بی خبر اولدق دیو دیربو خسده
اصلا اولدکارندن اوتری غم وحسرت یمزلر بلکه انکچون حسرت یرلر و بویله
دیرزکه دریغا وحسرتا بزدنیاده بونی کورمدککه بو صور اشیا نقشدر وکفدر
کف ایسه دریادن حرکت ایلر وعلف بولور یعنی اول حینده بونلر دیه‌لرکه
حسرت بزه که بزدنیاده بونی کورمدککه بو اشیانك وجودی نقش کبیدرو دریانك
کپوکی کبیدر کف دریادن حرکت ایلیوب اندن غدا بولدیغی کبی بو صور اشیا
دخی دریای حقیقیدن حرکت قیلور ایمش واندن قوت وغدا بولور ایمش بز بونی
شمدی‌یه‌دك حقیقتله بیله مدك واشیانك حرکاتنی ووجودنی همان دریای حقیقیدن
ایدوککنی اصلیله مشاهده قیلمدق بلکه انلرك حرکاتنی بزکندی وجودلرندی
صانوردق ودریای حقیقتی انلردن بعید زعم قیلوردق شمدی بیلدککه بزم اول
ظن ایلدیکمز اوزره دکل ایمش دیه‌لر و بوکونه غملر وحسرتلر یه‌لر ﴿ مثنوی ﴾
چونکه بحرافکند کفهارا ببر * تو بکورستان رو ان کفها نکر * پس بکو
کو جنبش وجولانتان * بحر افکنده‌ست در بحرانتان * تابکویندت بلب نی
بل بحال * که زدریا کن نه ازماین سؤال) چونکم بحر وحدت ودریای حقیقت
کفلر مشابه‌سنده اولان اجسادی واجسامی بروخاکه براقدی سن ای دریای حقیق
ایله حرکت قیلان زنده وارمقبره‌لکه کیت او کفلر مشابه‌سنده اولان جسدلره نظر ایله
کورکه انلرده اصلا حرکتدن وقوت وقدرتدن ونعمت وثروتدن ودولت وعزتدن
و بونلر امثالی اولان حالت وخصلتدن براثر قالمامش پس بونلره دیکه قنی سزك
جنبشکز وجولانکز بحر سزی بحرانه براقمشدر بحران بانك ضمی وحانك سکونیله

خسته‌یه حادث اولان تغیره دیرلر و بونی طبیب اولنلر استعمال ایدرلر نته کم هذا یوم
بحران دیرلر و بونده بوزلمق وخراب اولمق معناسنه‌در یعنی اول کورستانده اولان
جسدلره دیکه قنی سزك حرکاتکز وجولانکز شمدی بحر سزی بوزلمغه وخراب
اولمغه براقدیمی تاکم اول کورستانده بی حرکت اولان و بی حیات قلان تنلر سکا
سویلیه‌لر لب ودهانله دکل بلکه لسان حالله بویله دیو که سؤالی دریای حقیقیدن
ایله بزدن ایلمه که بز نطقه وتکلمه قادر دکلز بلکه فی الحقیقه متکلم وقادر همان
اولدر وقدرت وقوت همان آنکدر ﴿ مثنوی ﴾ نقش چون کفکی بجنبد
بی زموج * خاك بی بادی کجا آید براوج) نقش کف کبی موجدن برموج اولمقدن
نچون حرکت ایلر زموجده زازائد اولمز ایسه معنی بودر امازائد فرض اولنورسه
معنی نقش کف کبی موجسز نچون حرکت ایلر خاك بر بادسز نچون اوج اوزره کلور
یعنی بو نقوش کائنات وصور موجودات واشکال حیوانات جمله‌سی دریا اوزره
اولان کفلر کبیدر ودخی اوج اوزره صعود ایلین وحرکت قیلان تراب وغبار کبیدر
موجسز دریا اوزره اولان کفلر حرکت قیلمز و بادسز هم خاك وغبار اوج اوزره
صاعد اولمز وجنبش وحرکت ایلمز کذلك بو کفلر کبی اولان نقوش کائنات وغبارلر
کبی اولان صور موجودات اول دریای حقیقتك تحریکی وجزرو مدی اولمینجه
نچون حرکت ایلر بو مقرردرکه اصلا برنقش نقاش ازلینك ارادتی اولمینجه جنبش وحرکت
قیلمز وکذلك خاك وغبار مشابه‌سنده اولان اجساد واجسام ارادت الهیه بادی
اسمینجه اوج وجود اوزره صعود قیلمز ومرتفع اولمز وجنبش وحرکت ایلمز
بو جمله بی محرك حقیقتده حقدر وجمله‌ده متصرف همان اولدر نته کم (مامن دابة
الاهو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم) آیت کریمه‌سی هم بو مضمونه
دلالت وشهادت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ چون غبار نقش دیدی بادبین * کف
جو دیدی قلزم ایجادبین * هین ببین کزتو نظر آید بکار * باقیت شحمی ولحمی
پودوتار) چونکم غباری کوردك بادی کورکنی چونکم کوردك قلزم ایجادی
کورآکاه اول کورکه سندن نظر کاره کلورسنك باقی وجودك برشحم و برلحم
و پودوتاردر یعنی ای بو دنیاده زنده اولان ومعرفت حق طلب قیلان عاقل چونکم
غبار مشابه‌سنده اولان نقش کائناتی وصور موجوداتی جنبش وحرکت ایلر
کوردکده ارادت الهیه بادنی هم کورکه بو جمله نقوش انك تصرفیله حرکت ایلر
چونکم بو کفلر مشابه‌سنده اولان اجسام واجسادی مجیئ وذهابده ورفتن وآیابده
کوردك ایجاد دریاسنی هم کورکه بو جمله اجسام واجساد اول قلزم ارادت وایجادك
تحریك وتصرفیله حرکت قیلورلر وآمدوشدده اولورلر اول دکلدرکه بو اجسام
واجساد کندی طبیعتلرینك مقتضالری اوزره حرکت قیلورلر ای مؤمن وعاقل

آكاه وخبردار اول (فانظروا كيف بدأ الخلق) آيتنك موجبله عمل ايدوب بوخلقه
نظر عبرتله نظرقيلوب و بصر بصيرتله بواشيايى برخوش كوركه سندن كاره همان
نظر كاور وسنك خلقتكدن وايجادكدن دخى مقصود بواشيايه نظر قيلمق ودرست
كورمك وحقيقت بين اولمق اولوركه سن انسان العين منزله سنده سن وسنك باقى
وجودك برلحم و برشحمدر وآرغج وارش كبى اولان استخواندر واعصاب واطماردر
سنك بوحقيقت بين اولان نظركدن قطع نظر بوجسمك ولحم وشحمك واستخوان
واعصابك اصلا كاره كلمز وحيواناتك لحم وشحمى كبى هم اولمز زيرا انلرك اكثرينك
لحمندن وشحمندن و پوستندن واستخوانندن برنفع اولور و برفائده كاور ﴿ مثنوى ﴾
شحم تودر شمعها نفزود تاب * لحم تو مخموررا نامد كباب * دركداز اين جمله
تن رادر بصر * درنظر رود رنظررو درنظر) اماى بنى آدم سنك شحمك شمعلره
تاب زياده ايلمدى وسنك لحمك مخموره كباب كلمدى يعنى بعض حيوانك ياغى شمعلره
ضيا ونور زياده ايلديكى كبى سنك جسدك ياغى موم اولمدى وموملره روشنالق
زياده قيلمدى چونكم شحمك كاره كلمدى لحمك دخى برمخموره كباب اولمدى و بريان
اولمغه و يمكه لايق كلمدى و پوستك واستخوانك واعضا واعصابك هم بويله دركه
اصلا بونلردن بريسى برنفع وكاره كلمز چونكم بومحققدر جمله تنكى بصرخصوصنده
اريت نظره كيت نظره كيت يعنى چونكم سنك جسمك بركاره يرامدىسه
حالا بوجمله تنكى بصر بصيرت تحصيلنده اذابه وافنا ايت وهميشه كره بعد كره
نظر يوانه كيت تاكم اول نظر واسطه سيله بواشيانك حقيقتنى كوره سن و بوصور
عالمى واجساد بنى آدمى فى الحقيقه محرك كيمدر اكا نظر ايركوره سن ونظركادنى
واوسط مرتبه لرنده قالميه سنكه انظارده دخى چوق تفاوت واردر ﴿ مثنوى ﴾
يك نظر دوكز همى بيند زراه * يك نظر دو كون ديد وروى شاه * درميان اين
دوفرق بى شمار * سرمه جو والله اعلم بالسرار) مثلا برنظر يولدن ايكى ارشون
كورر برنظر ايكى كون كوردى ورو ى شاهى كوردى يعنى نظردن نظره چوق
تفاوت واردر برنظر واركه طريق الهيدن انجق ايكى ذراع مقدارى يول كورر
و برنظردخى واركه دنيايى وآخرتى كورر وروى شاه حقيقتى مشاهده قيلور بوايكى
نظرك ميانده بى شمار برنوع فرق واردر بوايكى نظرك مابيننده اولان فرقى
كورمكدن اوترى كندى بصر بصيرتك ايچون سرمهٔ معرفت استه والله تعالى
اسراره اعلمدر وطالبه حضرت حقدن واهل دلدن چشم جانى وديدهٔ جنانى
ايچون سرمهٔ عنايتى وكحل هدايتى طلب ايلمك اهم والزمدر تاكم اول سرمهٔ
عنايت وكحل هدايتله انك نظرى روشن اولوب هرشيئك مابيننده اولان فرقى
وانظارك ميانده اولان تفاوتى بيلكه وكورمكه قادر اوله ﴿ مثنوى ﴾ چون

﴿ شنيدى ﴾

شنيدى شرح بحر نيستى * كوش دايم تادر ين بحر ايستى * چونكه اصل كاركاه
آن نيستيست * كه خلاو بى نشانست وتهيست * جمله استادان پى اظهار كار *
نيستى جو بند وجاى انكسار) چونكم نيستلك بحرينك شرحنى اشتدك يعنى
چونكم فنا وعدم درياسنك شرح وتحقيقنى كوش ايتدك سعى وكوشش ايله هميشه
تابوفقر وفنا بحرى ايچره طوره سن و بو يوقلق درياسنه مستغرق اولوب انانيت
قيدندن قورتيله سن چونكم كاركاهك اصلى اول يوقلقدر كه خلاو بى نشان وتهيدر
يعنى اصل جميع كاركاه اول يوقلقدر كه اول يوقلق مرتبهٔ خلا و بى نشان وغيريدن
وسوادن تهى وخاليدر حالا بو مقرردر كه جمله استادلر اظهار كاردن اوترى وصنعتلرنى
ظهوره كتوروب پيدا وآشكار ايلمكدن اوترى يوقلق وجاى انكسار استرلر يعنى بوعالمده
اولان صانعلرك جمله سى كندى صنعتلرنى اظهار ايلمكدن اوترى منكسر وخراب اولمش
يراسترلر و يوقلق طلب ايدرلر ﴿ مثنوى ﴾ لاجرم استاد استادان صمد * كاركاهش
نيستى ولابود * هركجا اين نيستى افزونترست * كارحق وكاركاهش آن سرست)
لاجرم استادلر استادى حضرت احد وصمد آنك كاركاهى يوقلق ولااولور
يعنى استادلر استادى اولان احد وصمد حضرتلرينك كاركاه ومحل صنعى آنك
كاركاهى يوقلقدر لاجرم پس بومقدمه معلومك اولديسه و بوعلم سكا حاصل
كلديسه بيل كه هرقنده كه بو يوقلق افزونتردر حقك كار وكاركاهى اول طرفدر
يعنى هرقنغى كمسه نك وجودنده كه بوفقر وفنا صفتى وعدم لاحالتى زياده رك
اوله حق تعالينك كارى وانك كارينك محلى اول طرفده در فانى اولان كمسه نك
وجودى حضرت حقه فنايى قدر آينه اولور واول حضرت حقه آلت
كاور قدرت وقوت وارادت ونعمت الهى انده نمايان اولور والحاصل اندن هرنه
ظهوره كاورسه آنى حضرت حق اظهار قيلور واول اورته لقده همان برآلت
ملاحظه اولور ﴿ مثنوى ﴾ نيستى چون هست بالاترطبق * برهمه بردند
درويشان سبق * خاصه درويشى كه شد بى جسم ومال * كارفقر جسم داردنى سؤال
* سائل آن باشد كه مال او كداخت * قانع آن باشد كه جسم خويش باخت) نيستلك
چونكم بالاترطبق اولدى بواجلدن درويشلر دوكلى شئ اوزره سبق ايلتدى
على الخصوص بردرويش كه جسمسز ومالسز اولدى كارفقر جسم طوتر سؤال
دكل سائل اول اولوركه انك مالى اريدى قانع اول اولوركه كندى جسمنى اويناتدى
درويش فقيره ديرلر كه فقيردخى عند الاولياء رضى الله عنهم اوچ قسمدر برقسمى
ظاهرا و باطنا درويشدر خاصه درويشى كه شد بى جسم ومال ديدكلرى بوقسمه
اشارتدر كه ظاهرده مالى اولميه و باطنده دخى كنديسنك وجودى وجسمى اولميه
بلكه العبد وما يملكه كان لمولاه موجبنجه انك وجودى هم مولاسنك اوله و برقسمى

دخی واردرکه اول ظاهرا ذومال و باطنا درویش و بی مالدر بو قسم دخی العبد وما یملکه کان لمولاه حسبنجه کندیسی ومالك اولدیغی شیلر هر نه ایسه مولاسنك اولمشدر انك اورتاده اصلا وجودی و جسمی ومالی یوق حکمنده در و برقسم دخی اولورکه ظاهرا فقیر و بی مالدر و باطنا وجود وجسم صاحبیدر وآنك کاری اغنیادن دریوزه وسؤالدر بوکونه فقیرك فقری کاره کلمز وعند الاولیا بوکافقر محمود دیمز وترغیب وتحریض ایلدکاری فقر وفنادن هم بوفقیر مراد اولمز بلکه ممدوح ومحمود اولان فقردن مراد یا ظاهرا ملك ومال صاحبی اولوب باطنا فقیر اولمقدر ویاخود ظاهرا و باطنا فقیر اولمقدر پس بو ابیات ثلاثه نك تحقیق وتوضیحی بویله دیمك اولورکه بوقلق وفقیرلك چونکم بالارك طبق وعالیرك مرتبه اولدی ایسه ولهذا درویشلر دوکاینك اوزرینه سبقت ایلدیلری و بی وجود اولنلردن ایلرو کتدیلر علی الخصوص شول بردرویشکه هم ظاهری وهم باطنی درویش اولدی یعنی هم جسما نیتسز وهم مالسز اولدی یعنی نه ظاهرده مالی و نه باطنده کندینك جسمی وارکاری اصل فقر جسم طوترکه اول جسمانیتی محو قیلمق و بی وجود اولمقدر ماله محتاج اولوب ناسدن سؤال قیلان فقیر بوبولده کار طوتمز بوکونه فقردن حضرت نبی علیه السلام (اللهم انی اعوذبك من الفقر) دیو حضرت حقه صغنمشدر وامته دخی بوکونه فقر مذمومدن حضرت حقه صغنمغی تعلیم قیلمشدر سائل اول ماله محتاج اولان کدا اولورکه انك مالی اریدی وفانی وضایع اولدی وماله محتاج اولدیغندن ناسه عرض احتیاج ایلیوب انلردن سؤال قیلدی اما قانع اول کسه اولورکه کندی جسمنی حضرت حقك محبتنده وطاعتنده اویناندی وجسمنك مشتهاسنی ومقتضاسنی ترك ایتدی و معیشتدن ادنی شیئه قناعت ایتدی وغنی القلب اولمق مرتبه سنه یتدی بوکونه قانع صورتا اگر فقیر ایسه ده معناده غنیدرکه لایفنی اولان کنزه واصلدر ﴿ مثنوی ﴾ پس ز دردا کنون شکایت برمدار * کوست سوی دوست اسپی راهوار) چونکم کاری فقر جسم طوتر پس جسمه کلان درددن شمدی شکایت طوتمه بلا ومحنتدن ناسه شکایت ایتمه که اودرد و بلا دوست جانبنه بردولك آتدرسنکه اول اسب بالایه سوار اوله سن سنی دوسته ایلتور (اذا احب الله عبدا ابتلاه واذا صبر اجتباه) حدیثنك مفهومی اوزره حق تعالی حضرتلری برقولنی سوسه انی مبتلا ایلر واگر اول بنده صابر اولورسه سائرناسدن انی اجتبا واصطفا ایدوب کندینك مقربلرندن قیلور پس درد ومحنت معناده نعمت ومنحت اولدی زیرا دوستنك وصولنه وسیله اولان نسنه معناده عظیم نعمت ومنحتدر بعض نسخه ده کوست سوی نیست اسپی راهوار واقع اولمشدر بوتقدیر

اوزره معنی اول درد بوقلق جانبنه براهوار اسبدر پس اندن شکایت طوتمه زیرا بوقلق مقام امندر مقام امنه وسیله وذریعه اولان درد و بلاهم برکم شیء اولمز پس اندن شکایت ایلك مناسب کلمز دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ این قدر کفتیم باقی فکر کن * فکر اگر جامد بود روذکر کن * ذکر آرد فکر را در اهتزاز * ذکر را خورشید این افسرده ساز) فقر وفنانك فضیلتنی بوقدر دیدك باقیسنی سن فکر ایله که کندی درونکده فقر وفنانك باقی اسرارنی وفضائلنی هم قوت فکریه واسطه سیله بوله سن و بوقلق نه دیمکدر انی حقیقتله بیله سن امادرونکده اولان قوت فکریه اگر جامد اولدیسه و برودت هوای نفسانیه ایله طوکدیسه یوری الهی ذکر ایله زیرا فکری حرکته کتورر ذکر حق بو طوکمش اولان فکرك خورشیدی دوزکه خورشید انور منجمد اولان آبی نیجه مذاب ایلرسه ذکر الهی دخی منجمد اولان فکری اویله اریدوب آب روان کبی ایلرتاکم آب عالم باطنه سریان وجریان ایلیوب اول فکر بحر حقیقته واصل اولمغه قابل اولور ﴿ مثنوی ﴾ اصل خود جذبه ست لیك ای خواجه تاش * کارکن موقوف آن جذبه مباش * زانکه ترك کار چون نازی بود * نازکی در خورد جانبازی بود) اصل خود جذبه در لکن ای خواجه تاش کار ایله اول جذبه یه موقوف اولمه یعنی طریق الهیده حق تعالینك وصولنه ومقام حقیقتك دخولنه وسیله اصل خود جذبهء الهیه در وجذبهء الهی اولدرکه حق تعالی برقولنك قلبنی وروحنی قلاب محبتله کندی مشاهده سنه وقربنه چکه وانك قلبنه حق الیقین تخمنی اکه حتی اول بنده یی بی اختیار جمله اغیار وسوی مرتبه سندن چکه وشراب حقیقتی اول ساقیء حقیقینك دستندن ایچه وکندی مجازی اولان وجودی قیدندن کچه بو طریق الهیده اصل وصول حقه وسیله وذریعه بودر لیکن ای بنم کبی حضرت مولانانك بنده سی اولان کسه بوجذبه یه موقوف اولمه چونکم وصول حقه اصل وسیله جذبهء الهی ایمش ایمدی جذبهء حق کلسون بنی بندن آلسون دیوب اول جذبه یه توقف وانتظار قیلمه وکار وکسب ایلمکدن فارغ اولمه بلکه ممکن اولدیغی مرتبه طریق الهیده کار وعمل قیلمغه مشغول اول کاه فکر ایله وکاه ذکر ایله وکاه حمد ایله وکاه شکر ایله تاکم بوکونه نوافلی ادا ایلمکله حضرت حقه تقرب قیله سن وحضرت حقك سنی سومسنه مستعد اوله سن همانکه حضرت حق سکا محبت ایلیه جذبهء خدا حضرت حقك سکا محبت ایلمسندن عبارت اولور نته کم (لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی احبه فاذا احببته کنت سمعه و بصره) حدیث شریفی بو معنایه دلالت وشهادت قیلور پس کار وعمل جذبه یه وسیله وجذبه وصول حقه وسیله اولور بویله اولدیسه کار وعملی ترك ایلیوب جذبه یه موقوف اولمق یرنده اولمز

ترك كار وعمل ايلك بر ناز ايلك واستغنا قيلمق كبي اولور ناز واستغنا ايسه جانبازلكه نجه لايق اولور عبده لايق اولان مولاسي يولنه جانباز اولمقدر وانك رضاسني الده كتورمكه سعي قيلمقدر ناز واستغنا مولايه لايق اولور ونياز وافتقار بنده يه مناسب كلور چونكم بنده يه مناسب اولان مولاسي يولنده جانباز اولمق وتضرع ونيازدن خالي اولمقدر ﴿ مثنوى ﴾ نى قبول انديش ونى رداى غلام * امر راونهي رامي بين مداد * مرغ جذبه ناكهان پرد زعش * چون بديدى صبح وشمع آنكه بكش) اى غلام نه قبولي فكر ايله ونه ردى فكر ايله مدام سن امري ونهيي كور مرغ جذبه ناكهان عشدن پران اولور چونكم صبحي كورهسن وشمعي اندنصكره سوندر العش بضم العين والتشديد شول قوش يواسنه ديرلر كه آغاج بوداقلرنده چوردن چوپدن وغيريدن جمع ايدوب بيت دوزر اول قليل المعرفه اولان كسهلرك وهمندن ناشي اولان يوسوءخاطره يي دفع ايچون ديمشدر كه اول خاطره بودر اكثر قليل المعرفه اولان كسهلر بويله ديرلر كه چونكم (قبل من قبل في الازل بلاعلة وردمن رد في الازل بلاعلة) كلامنك مفهومي محقق وثابت اولمشدر بلكه ازل آزالده بلاعلة مقبول اولنلردن اولدمسه بكا بو كار وعملك نه فائدهسي واردر كذلك اكر بن ازل آزالده بلاعلة مردود اولنلردن اولدمسه هم بكا بو جهد وعملك نه نفعي واردر بو انديشه عند الجمهور باطلدر انكيچون حق تبارك وتعالى حديث قدسيسنده بيورر (عبدى اطعني كما امرتك ولا تعلمني مايصلحك) پس عبده لايق ولازم اولان اول دكلدر كه حق تعالى آني يا قبول ايلمش وياخود رد ايلمش اوله واني انديشه قيله بلكه عبده لايق ولازم اولدر كه امر اولنديغي اوزره عمل قيله پس اى غلام بو بوالده نه مقبول اولمغي فكر ايله ونه مردود اولمغي فكر ايله بلكه مدام حق تعالينك امرنه ونهينه نظر ايله (وما آتاكم الرسول فخذوه وما نهاكم عنه فانتهوا) آيتنك موجبجه هر نهكم امر اولندك ايسه ورسول وخدا آني امر قيلديسه آني اخذ ايله وهر نيكم نهي قيلديسه اندن اجتناب ايله قوله لايق اولان افنديسنك امر ايلديكني طوتمق ونهي ايلديكندن قاچمقدر چونكم اى غلام سن همشه امر ونهيي كوريجي اولهسن وقادر اولدقجه حضرت حقه اطاعت وانقياد قيلهسن جذبه قوشي ناكهان كندي مقام ومرتبهسندن پرواز ايدوب سنك وجودكه قونر وسني بو كلفت وزحمت ورطهلرندن خلاص ايلر چونكم صبح حقيقتي كورهسن شمع خدمت ورياضته احتياج قالمز اندنصكره ترك وازاله ايلسك لايق وجائز اولور صبحدن مراد بونده حق اليقين اولور شمعدن مراد مع الكلفة والزحمة اولان خدمت وعبادت اولور (واعبد ربك حتى يأتيك اليقين) آيت كريمهسنك دلالت ايلديكي معناى باطني اوزره عبادتك متنهاسي

صبح يقينك ظهوريدر چونكم صبح يقين ظهور وطلوع ايليه عبادت عبودته تبديل اولور وعبادتله عبودت مابينده فرق اولدر كه عبادت مع الكلفة والزحمة اولان خدمته ديرلر وعبودت حلاوت ولذتله اولان خدمته ديرلر مثلا عبادت عابدلرك كاريدر وعبودت عاشقلرك كرداريدر بر عاشق معشوقنه خدمتي كلفت وزحمتله قيلمز بلكه صد دل وجانله ونيچه حلاوت ولذتله قيلور وبونده چونكم صبح كلهشمعي سوندر ديملرندن مراد چونكم صبح يقين ظهوره كله كلفة وزحمتله اولان عبادتي كيدر كه اندنصكره عبودت كلور وسن كندي محبوبكه صد دل وجانله اول وقتده عبودت قيلورسن ديمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ چشمها چون شد كذاره نور اوست * مغزها مى بيند او درعين پوست * بيند اندر ذره خورشيد بقا * بيند اندر قطره كل بحررا) چشملر چونكم كذاره اولدي نور اودر اول نور عين پوستده مغزلر كورر بودخي وجه دركه ديده چشملر چونكم كذاره اولدي انك نوريدر بو وجه اوزره نور كسر راءله او ضميرنه مضاف اوقنور واو مقدم اولان صبحه عائد اولور كه اندن مراد صبح يقيندر كذار نافذ معناسنهدر يعني كچيجي ديمكدر وتوضيح معني شول كوزلر كه چونكم حجابلردن نافذ اولدي وپردهلردن ايلرويه كچدي اول صبح يقينك نوريدر ياخود معني محضا نور همان اولدر زيرا اول كوزلر عين پوستده يعني بو اجسادده صورده لبلر كورر وحقايقي مشاهده قيلور ذرهده خورشيد بقايي كورر كل بحري مشاهده قيلور ذرهدن مراد بر شيئك وجودي وخورشيد بقادن مراد حضرت حقدر قطرهدن مراد بر انسانك وجودي وكل بحردن مراد جميع اسما وصفاتي جامعه اولان مرتبهٔ حقيقتدر وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه چونكم كوزلر حجابلردن نافذ اوله نور محض اودر اول كوزلر پوستلرده مغزلر كورر وهر شيئك وجودنده خورشيد حقيقتي مشاهده قيلور وهر انسانك قطرهٔ ذاتنده كل بحر حقيقتي معاينه قيلور الحاصل برشيده حضرت حق كورمك ذرهده خورشيدي كورمكدر وبر كمسهنك قطرهٔ وجودنده حق تعالىيي اسما وصفاتله متجلي مشاهده قيلمق قطرهده كل بحري مشاهده قيلمقدر مولانا جامي رحمة الله عليه (بيت) جهان مرآت حسن شاهد ماست * فشاهد وجهه في كل ذرات * ديمكله بو معنايه اشارت قيلمشدر وكلشن رازصاحبي هم بو ابياتله بو اسراره مشعر اولمشدر (بيت) اكر يك قطره رادل بر شكافى * برون آيد ازو صد بحر صافى * بهر جزوى زخاك ار بنكرى راست * هزاران آدم اندر وى هويداست * باعضا پشهٔ هرچند پيل است * در اسما قطرهٔ ماننديل است * دل هر حبهٔ صد خرمن آمد * جهانى در دل يك ارزن آمد * به پر پشهٔ صد جاى

جانی * درون نقطهٔ هفت آسمانی * جهانرا سر بسر آیینهٔ د ا ن * بهر یك ذره دروی مهر تابان

بار دیکر رجوع کردن بقصهٔ آن صوفی و قاضی

مثنوی * کفت صوفی در قصاص یك قفا * سر نشاید باد دادن از عمی * خرقهٔ تسلیم اندر کردنم * بر من آسان کرد سیلی خوردنم) صوفی چونکم اول طبانجه اوران بیماری ضعیف کوردی عاقبت اندیش اولوب اکا طبانجه اورمقدن حذر قیلدی و کندوسنه دیدی بر قفانك قصاصنده باشی اعمالکدن یله و یرمك لایق اولمز یعنی بن بوسله زن اولان بیماره شمدی بر طبانجه اورسم بو بیمار اولور پس شرعا بکا قصاص لازم کلور او یله اولجق کورلکدن و عاقبت بین اولمقدن باشمی یله و یرمش اولورم عاقبت بین اولمقـدن اوری باشی یله و یرمك بزم جنسمزه لایق دکلدر که بنم بو بینمده خرقهٔ تسلیم بنم اوزر یمه سله یمکلکی آسان ایتدی یعنی بو خرقهٔ صوفیان فی الحقیقه خرقهٔ تسلیمدر بنم بو بینمده اولان بو خرقهٔ تسلیم بنم طبانجه یمکلکمی بنم اوزر یمه آسان ایلدی دیدی بوندن مقصود بو صوفی لسانندن طریق صوفیه ده اولان سالکاره مقتضای طریقتی بیان ایلمکـدر که خرقه پوش اولان صوفی یه اولا لازمدر که عاقبت اندیش اوله اندنصکره اکر خلق عالمدن بر جفا و آزار کورسه و انلردن سیلی خور اواسه صبر و تحمل قیله نقل اولنور که بر کون ابراهیم ابن ادهم حضرتلری بر صوفی ایله بر بازارده کیدر کن عوام ناسدن بر کسه انك اکسه سنه بر محکم طبانجه اورمش ابراهیم بن ادهم حضرتلری اول سنك دیدیکك دیار بلخده قالدی دیوب دخی ارتق سـوز سـو یلیوب چکوب کتمش انك یانده رفیق اولان صوفی انك درویشلکنی و تحملنی پسـند ایتمش و کاوب کـندیسنك شیخنه بو سر کذشته یی حکایه قیلمش و دیمشکه بو کون ابراهیم بن ادهمه بر کسه بر طبانجه اوردی شیخ دیمشکه یه ابراهیم بن ادهم نه دیدی درویش دیمشکه اول سـنك دیدیکك بلخده قالدی شیخ دیمشـکه هنوز دخی اول بلخ دیارنی اونتامشمی صحیح درویش و صوفی اولیدی بونی هم دیمزدی دیمش وجلهٔ منقبه سـندن بری دخی بودر که بر کون اول حضرت بر شـهرك کنارنده کزر کن یولدن بر قاچ آتلو کلوب اکا تیز بزه بر قوناق یری کوستر بز بو شهره هنوز کلمش مسـافرلر یز دیمشـلر اول حضرت دخی بسم الله دیوب بونلرك اوکنه دوشوب انلر دخی انك اردینه دوشوب کتمشلر اول حضرت بونلری بر کورستانه کتورمش و انده طورمش انلر دیمشـلر که بزه بر قوناق یری کوستر اول دیمشکه بنم بیلدیکم قوناق یری بودر بن بوندن غیری قوناق یری بیلزم اول سـوار غضبه کلوب النـده اولان قمچی ایله اول حضرتنه

وافر ضرب اورمش و انك بدن مبارکنی زیاده آزرده قیلمش صبر و تحمل ایدوب اصلا اکا بر سوز سو یلمش مکر اول یرده بر کسه وار ایمش اول ضارب اولان سوار اول یردن بر مقدار کتدکدنصکره اول کسه اکا دیمشکه بو قمچی اوردیغك کسه بیلورمیسن نه کونه کسه در دیمشکه بیلزم اول کسه ابراهیم بن ادهمدر دیو خبر و یرمش مکر کم اول سوار انك نام شریفنی اشیدیرمش کلوب ایاغنه دوشمش و توبه کار اولوب مریدلرندن اولمش و دنیایی اول دخی ترك قیلمش مثنوی * دید صوفی خصم خود را سخت زار * کفت اکر مشتش زنم من خصم وار * او بیك مشتم بر یزد چون رصاص * شاه فرماید مرا از جر و قصاص) صوفی کندینك خصمنی قتی زار کوردی یعنی سله اوران بیماری زیاده ضعیف مشاهده قیلدی کندیسنه دیدی اکر بن اول بیماره خصمانه مشت اورسم و آنك وجودینه بر قاج یومرق ایر کورسم اول بیمار بنم بر یومرقمدن قلای کبی یره دوکیلور پس شاه بکا زجر و قصاص یورر (ان النفس بالنفس) آیتنك مقتضاسنجه شرعا بنی دخی اولدرمك لازم کلور دیدی و بو کونه تصور ایلـدی مثنوی * خیمه و یرانست و بشـکسته وتد * او بهانه می جود تا در فتد * بهر این مرده دریغ آید دریغ * که قصاصم افتد اندر زیر تیغ) چادر و یراندر و میخ صنمشدر او بهانه استر تا دوشه یعنی صوفی دیدیکه بو بیمار فی المثل و یران خیمه در و میخی صنمشدر اوجزئی بهانه استر تا آشغه دوشـه پس بو مرده دن اوتری دریغ کلور بکا تیغ التنده قصاص واقع اوله ایمدی بوکه اورمقدن و طوقنمقـدن حذر ایلـك لازمدر دیدی مثنوی * چون نمی تانست کف بر خصم زد * عزمش ان شـد کش سوی قاضی برد * که ترازوی حقست و کیله اش * مخلص است از مکر دیو و حیله اش) چونکم صوفی کنی خصم اوزره اورمغه قادر اولمدی یعنی عاقبت اندیش اولدیغنـدن اول رنجوری دوککه جرأت قیلمدی انك عزیمتی اول اولدیکه اول بیماری قاضی جانبنه ایلته کندیسـنه بو یله دیدیکه قاضی ترازوی حقدر و انك کیله سیدر دیوك مکرندن قاضی خلاص ایدیجی و انك حیله سندن هم خلاص ایدیجیدر مخلص میمك ضمی و لامك کسر یله اوقندیغی اوزره معنی بودر امامیمك فتحیله و لامك فتحی ایله اوقنورسه اول قاضی دیوك مکرندن و انك حیله سندن محل خلاصدر دیمك اولور و خلاصهٔ کلام صوفی قاضی حضورنه واروب محکمه ده حقنی بیماردن طلب ایلمکی اولی کوردی و حسن ظن ایدوب زمانه سنده اولان قاضیلری میزان حق صاندی و دیدی مثنوی * هست او مقراض احقـا د و جـدال * قاطع جنـك دو خصم و قیـل و قال * دیو در شیشه کند افسون او * فتنها ساکن کند قانون او) اول قاضی حقدلك و جدالك مقراضیدر ایکی خصمك جنکنی و قیل و قالنی قاطعدر احقـاد حقـدك

جعیدر حقد کینه دیرلر یعنی حاکم شرع شریف اولان قاضی ناسک کیلر ینك
وجداللرینك مقراضیدر وایکی خصمك مابینده واقع اولان قیل وقالی وجنك
وجدالی قطع ایدیجیدر انك ماننده افسون اولان کلامی دیوی واهل مکر وریوی
شیشه یه ایلرتدکم سلیمان نبی علیه السلام بردیو متمرد اولسه وحددن تجاوز قیلسه
فی الحال انی طوتدیروب آنی برشیشه ایچنه قویوب وانك اوزرینه افسون اوقیوب
شیشه ایچره آنی حبس قیلوردی تاخلق انك شرندن وفسادندن امین اولورلردی
کذلك حاکم شرع شریف اولان قاضی سلیمان وار دیوسیرت وشیطان طبیعت
اولان اهل نفس وهوایی زندان ایچره حبس قیلور و یاخود حاکم شرعیله آنی مقید
ایدوب ضابط اولور اول قاضینك قانونی فتنه لری ساکن ایلر وغوغالری دفع
ایدوب اهل فسادی دفع ایلر ❊ مثنوی ❊ چون ترازو دید خصم پرطمع *
سرکشی بکذارد و کردد تبع * ور ترازو نیست کرافزون دهیش * از قسم راضی
نکردد آکهیش) چونکه پرطمع اولان خصم ترازو کوره سرکشلکی ترك ایلر
وتبع اولور یعنی طمعله درونی پر اولان و برآخر کسنه نك حقنی المغه طمع قیلان
خصم چونکه ترازوی شریعتی کوره بالضروری اول طمعی قور وشرع شریفه
تابع اولور واکر ترازو اولمزایسه اکرا کا افزون ویرهسن قسمندن آکاهلغه راضی
اولمز قسم کسر قافله بهره و نصیب معناسنه وفتح قافله بولمك و بعین قیلق
معناسنه دخی کاور بونده بومعنیلرك جملهسی قابلدر وجائزاولور یعنی اکر اورتاده
ترازو اولمیه اکر اول خصمه کندی حقندن زیاده ویرهسن بهره ونصیبندن اول
آکاه ایکن ینه راضی اولمز یاخود برآخر خصمك یمیندن اول آکاه ایکن انك اکا
آکاهلغنه راضی اولمز زیرا طمع لابد رضاسنی منع ایلر اما ترازو اولدقده نصکره
هرکسه حقنی وزن ایلر پس بهرحال حقنه آکاه اولان خصم بالضروری راضی
اولور میزان شرع هم بوبله در ❊ مثنوی ❊ هست قاضی رحمت ودفع ستیز *
قطرهٔ از بحر عدل رستخیز * قطره کرچه خرد وکونه پابود * لطف آب بحر ازو
پیدا بود) قاضی رحمت حق ودفع ستیز اولدی رستخیز بحرینك عدلندن
برقطره اولدی دفع بونده دافع معناسنهدر عدل عادل معناسنه اولدیغی کبی عادل
قاضی حق تعالینك خلق اوزره رحمتی اولدی وستیز وعنادی محضا دفع ایدیجی
اولدی وقیامت کونینك دریای عدلندن برقطره کلدی و برنمونه اولدی حق تعالی
روز رستخیزده اولقدر بین العباد عدل ایلیه که حتی بوینوزلی قیوندن بوینوزسز
قیونك حقنی آلیوره . واصلا برکسنهده برکسنه نك حق قالمیه پس اول دریای
عدالتدن بونیاده اولان قاضیلر فی المثل برقطره و برنمونه کبی اولدی قطره اکرچه
صورتا خرد وکونهپا اولور یعنی اکرچه بودنیاده اولان عادل قاضی صورتا دریای

عدله نسبتله کوچك ایاغی قصه اولور اما بحرك آبنك لطافتی اندن پیدا اولور
یعنی دریای عدل الهینك لطفی واثری اندن هم ظهوره کلور و بونك عدلنده
اولان لطف اول بحر عدالتك کمال لطافتنه دلالت قیلور ❊ مثنوی ❊ ازغبار ار
پاك داری کلهرا * توزینك قطره ببینی دجلهرا) غباردن اکرکاه پی پاك طوتهسن
سن برقطرهدن دجلهیی کوررسن کله پردهیه وچشمك تیرهلکنه دیرلر بونده پردهٔ چشم
دیمك اولور یعنی اکر غبار جهل وغفلتدن دیدهٔ دلی پاك طوتهسن سن برقطره کبی
اولان عادل قاضینك وجودندن دجلهٔ عدل حقی کوررسن وفرعدن اصله استدلال
قیلورسن و بونمونهدن اول دریای عدل نه کونه اولدیغنی بیلورسن واندن خبردار
اولورسن ❊ مثنوی ❊ جزوها برحال کلها شاهدست * تاشفق غماز خورشید
آمدست) زیرا جزولر کللرك حالنه شاهد اولور تاکه مشرق آفتابده اولان
شفق خورشیدك غمازی کلشدر شفق مشرق طرفنده قبل طلوع الشمس ظهور
ایلین ومغرب طرفنده بعد غروب الشمس باقی اولان حمرته و بیاضلغه دخی دیرلر
نتهکم قبل طلوع آفتاب مشرق طرفنده اولان شفق هم آفتابك طلوع وظهورنه
دلیل اولور و بعد غروب آفتاب مغرب طرفنده اولان شفق هم آفتابك وجودینه
دلالت ایدر واندن غماز اولور کذلك قاضیٔ عادل دخی حق تعالینك شمس عدلنه
دلالت قیلور واندن غماز اولور ❊ مثنوی ❊ آن قسم برجسم احمد راند حق
* آنچه فرمودست کلا والشفق) بو بیت سورهٔ انشقاقده اولان بو آیت کریمهیه
اشارت اولور قال الله تعالی (فلا اقسم بالشفق) لا زائددر لا اقسمك تفسیری
جلد اولده طوطی حکایهسنده مرور ایلدی یعنی پس بن شفقه قسم ایلرم وشفق
شول حمرتهدرلر که افق سماده بعد الغروب ظهور ایدر (واللیل) دخی لیل حقیچون
(وماوسق) دخی لیلك جامع وساتر اولدیغی اشیا حقیچون وسق جمع ایتمکه
دیرلر استوسقت الابل دیرسن تچن ابلی جمع قیلسك (والقمر اذا اتسق) ودخی
قمر حقیچون شول وقتکه مجتمع اوله (لترکبن طبقا عن طبق) ای بنی آدم البته
ملاقی وراکب اولورسز حالا بعد حال که مطابق اوله حال ثانی اوله شدت عذابده که
مراد موتدر و بعد الموت اولان احوالدر دیمشلر بعضیلری طبق طبقهنك جمعیدر
طبقه مرتبهیه دیرلر کو به مناسب اولنده بودر دیمشلر تقدیر کلام ای بنی آدم راکب
وملاقی اولورسز مرتبة بعد مرتبة نیجه احواله که بعضیسی بعضیسندن ارفع
اوله موت وسائر مرتبهلر بعد الموت اولان قیامت ومواطن قیامت اوله (فمالهم
لا یؤمنون) فاذا کان کذلك بو احوال مقرر اولیجق بو انسان ایچون نه شی واردر که
یوم قیامته تصدیق ایتمزلر ومعنیٔ بیت اولدر اول قسمی حضرت حق احمد حضرتلرینك
جسمی اوزره سوردی اول نسنهیی که کلا والشفق بیورمشدر کلا بونده یا حقا

معناسنه اولور و یازائدر دینورکه قرآنده فلااقسم بالشفق در کلا بوقدر کلا بونده
انجق تأکید لفظ ووزن ایچون کتورمش اولور پس شفقدن مراد عنداهل التحقیق
حضرت احمد صلی الله علیه وسلمك جسم شریفی اولور شومناسبتله که شفق
خورشیدرك وجودینه دلالت قیلدیغی کبی حضرت نبی علیه السلامك جسم
لطیفی هم خورشید حقیقتك ذاتنه دلالت ایدیجی اولدی پس حق تعالی حضرتلری
بوافق سماده اولان شفقه قسم ایلدیسه اول حضرتك شفق جسم شریفنه مشابه
اولدیغیچون قسم ایلمش اولورنته کم ضحی یه قسمی اول حضرتك نورضمیرنه مشابه
اولدیغیچون اولدی و بونك تحقیقی ایکنجی جلدك اوایلنده قریب *والضحی نورضمیر
مصطفی *بیتنك شرحنده مرورقیلدی انده طلب اولنه ❊ مثنوی ❊ موربردانه
چرالرزان بدی *کرازآن یك دانه خرمن دان بدی) موردانه اوزره نیچون لرزان
اولوردی اکراول بردانه دن خرمن دان اولیدی موردن مراد عدالت جو اولان
انسان ودانه دن مراد بودنیاده اولان عادل قاضینك عدلی وخرمن داندن مراد
معدن معدات اولان عدل الهی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك کلورکه مورضعیف
کبی اولان انسان قاضیلرك وجودنده اولان دانهٔ عدالت اوزره نیچون لرزان اولوردی
وندن اوتری بردانه قدر عدله طمع قیلوردی اکراول بردانه قدر عدلدن خرمن
عدلی بلیجی اولیدی اول دانهٔ عدل برعظیم خرمندن ایدیکنی بلیدی ودانه دن
خرمنه استدلال قیلیدی اصلا دانه قدر اولان عدله تعلق قیلمزدی وملتفت اولمزدی
بلکه اول دانه قدرعدلدن تجاوز ایدوب خرمنگاه عدله متوجه اولوردی ومرادنی
هرنه ایسه اندن طلب قیلوردی ❊ مثنوی ❊ برسرحرف آکه صوفی بی دلست
*درمکافات جفا مستعجل است) بوکونه معارف سویلمکدن ای مولانا رجوع
ایدوب خرفك طرفنه کل که صوفی بی دلدر جفانك مکافاتنده مستعجلدر بوبیتده
تجرید قاعده سی واردر تجرید اکادرلر که برکسه کندیسنی برآخرشخص منزله سنده
تنزیل ایدوب اکا خطاب ایلیه نته کم بوبیتده در یعنی ای مولانا بوقلیلی کثیره استدلال
ایلمك و بوتقدیم اولنان سوزلر کبی سوزسویلمك سمتندن رجوع ایدوب صوفینك
حالنه مناسب اولان حرف وکلامی سویلمك جانبنه کل که صوفی بی دلدر وانك
کوکلی کندی ضبطنده دکلدر کندیسنه واقع اولان قفاوجفانك مکافاتنده اول
صوفی استعجال ایدیجیدر وخرمنی قیوب دانه جانبنه کیدیجیدر وحقنی بودنیاده
آلمغه سعی ایدیجیدر ❊ مثنوی ❊ ای توکرده ظلمها چون خوشدلی *ازتقاضای
مکافی غافلی *یافراموشت شدست آن کردهات *که فروآویخت غفلت پردهات)
ای سن ظلمرایلمشسن نیجه خوشدلسن مکافینك تقاضاسندن غافلسن یاخود اوسنك
ایشلرك سکافراموش اولمشدرکه غفلت سکا پرده لر آصدی کردکاف عربینك

کسریله کردار لفظندن مخففدر ایش معناسنه دراکا متصل اولان ها علامت جمعدر
تاخطاب ایچوندر وتوضیح معنی بودر ای فلان کمسه سندخی بودنیاده نیجه
ظلملر قیلمشسن ونیجه مظلوملره ستم وجفا ایلمشسن نیچون خوشدلسن مکافی اولان
مظلومك تقاضاسندن مکرغافلسن اکرمکافات طلب ایلین مظلومك تقاضاسندن
غافل اولمیدك بوظلملری ایتدیککدن نصکره خوشدل اولمزدك وقلبكی غافل قیلمزدك
مصرع ثانی استفهام اولمق هم وجه در بوتقدیر اوزره معنی ای ظلملری ایلین کمسنه
نیچون خوشدلسن مکافینك تقاضاسندن غافل میسن یاخود اول سنك ظلملرك
سکافراموشمی اولدیکه غفلت سنك ایله اول ایشلر ماینینه پرده لر آصدی انکیچون
اول ایتدیکك ایشلر سکامنسی اولدی حتی خوشدل اولدك وانك استحلالندن
فراغت قیلدك ❊ مثنوی ❊ کرنه خصمیهاستی اندرقفات *جرم کردون
رشك بردی رصفات *لیك محبوسی برای آن حقوق *اندك اندك عذرمی خواه
ازعقوق *تایکبارت نکیرد محتسب *آب خودروشن کن اکنون یامحب)
اکرسنك قفاکده خصملر اولمیدی کردون جرمی سنك صفاك اوزره رشك ایلتیدی
لیکن اول حقوقدن اوتری محبوسسن آزجق آزجق عفوقدن اوتری عذراسته
تاکم محتسب سنی براوغوردن طوتمیه ای محب کندی صوینی شمدی روشن ایله
یعنی ای ظالم اولان وای خلقه جوروستم قیلان اکرسنك قفاکده خصملر اولمیدی
وسندن انلر طلب حقوق قیلیدی کردونك ذاتی سنك صفوك اوزره رشك
وغبطه ایلردی ولسان حاله نولیدی بنم دخی حالم وصفام شوجور وجفا کدر
ندن پاك اولان مؤمنك صفاسی کبی اولیدی دیوسو یلردی ولیکن سن اول حقوق
عبادن اوتری بودنیاده ورطات نفسانیه وقیودات جسمانیه ده محبوسسن آزجق
آزجق اول اشلدیکك عقوقدن اوتری عذردیله واکرحقوق صاحبی حاضرایسه
واندن استحلال ایلمك ممکن ایسه استحلال ایله والا توبه واستغفار ایله وحضرت
حقدن عفو ومغفرت طلب ایلیوب الهی تبت و رجعت دیوسویله تاکم اول
احسان ایدیجی امرونهی ایدیجی پادشاه سنی بردفعه ده طوتمیه و براوغوردن
سنی مؤاخذه ایتمیه ای محب عفو ورحمت لازم اولان بودرکه شمدی بودنیاده
کندی آب روحکی وجوی وجودیکی کدورات مظالمه دن روشن و پاك ایله والا اصکره
نادم اولورسن وعذابه کرفتار کلورسن

❊ رفتن صوفی بسوی آن سیلی زنش و بردن اورا بقاضی ❊

❊ مثنوی ❊ رفت صوفی سوی آن سیلی زنش *دست زدچون مدعی
دردامنش *اندرآوردش بقاضی کشان *کین خرادباررا برخرنشان *

یا بزخم دره اوراده جزا * آنچنانکه رأی تو بیندسزا * کانکه اززجرتو میرد دردمار *
برتو تاوان نیست آن باشد جبار) صوفی اول کندینك سیلی زنی جانبنه کندی
مدعی کبی اول سله اوران رنجورك دامنه ال اوردی اول رنجوری چکه‌رك
قاضینك قتنه کتوردی بویله دیوکه بوادباره متعلق اولان خری خر اوزره اوتورت
یعنی بومدبر اولان اشکی براشك اوزره نصب ایدوب شهر ایچره بونی تشهیر
ایت دیدی یاخود دره زخمیله اکا جزا و ریعنی قمچیله اکا اور وب جزا و یر
انجلین که سنك رأیك سزا کورر واکا لایق اولان حد هرنقدر ایسه آنی بیلور
دره دالك کسریله طوره دیدکاریدر بونده قمچی اولور زیرا اول کسه که دمار
وانتقام وقتنده سنك زجرکدن اولور وسنك ضربکدن هلاك اولور بودخی
وجه‌در زیرا اول کسه که سنك زجرکدن وقهرکدن هلاك اولمقده اولور سنك
اوزریکه اودك اولمز اول جبار اولور جبار جیمك ضمیله هدر ولغو معناسنه‌در یعنی
ای قاضی برکسه که سنك ضربك التنده اوله سنك اوزریکه اندن دیت لازم کلمز
انك قانی لغو وهدر اولور دیدی ❊ مثنوی ❊ درحد وتعزیر قاضی هر که
مرد * نیست برقاضی ضمان کونیست خرد * نائب حقست وسایهٔ عدل حق *
آینهٔ هر مستحق ومستحق * کوادب از بهر مظلومی کند * نی برای عرض وخشم ودخل
خود) قاضینك حد وتعزیرنده هرشول کسه که اولدی قاضی اوزره ضمان یوقدر
زیرا اول خرد وحقیر دکلدر یعنی مثلا برکسه‌یه شرعا حد لازم کلسه ویاخود
تعزیر لازم کلسه وقاضی اول کسه‌یه حد اورمق بیورسه ویاخود تعزیر قیلسه
واول کسه قاضینك حدی التنده ویاخود تعزیری آلتنده اولسه قاضی اوزره اندن
ضمان ودیت لازم کلمز زیرا اول قاضی صغیر وحقیر دکلدر بلکه انك مرتبه‌سی
شریف وعالیدر اول قاضی نائب حقدر وسایهٔ عدل حقدر هر مستحقك وهر مستحقك
آینه‌سیدر اولکی مستحق کسر حائله اسم فاعل صیغه‌سی اوزره حق طلب
ایدیجی معناسنه‌در وایکنجی مستحق فتح حائله اسم مفعول صیغه‌سی اوزره حق
طلب اولنمش معناسنه‌در یعنی قاضینك مرتبه‌سی وقاضی حقیر وصغیر دکلدر
آنکچونکه قاضی یریوزنده حق تعالینك نائبی وخلیفه‌سیدر وحق تعالینك عدلنك
سایه‌سیدر هر حق طلب ایلین مدعینك وحق طلب اولنمش مدعی علیهك
آینه‌سیدر که ایکیسنك بیله صورت حالی آنده نمایان اولور وشکل دعوالری انك
مرآت عقلنده ظهوره کلور اندنصکره دعوی شرعا هرنه اقتضا ایدرسه اکا کوره
حکم قیلور که اول قاضی ادبی مظلوملقدن اوتری ایلر عرضدن وخشمدن اوتری
وکندی دخلندن اوتری ایلمز عرض بونده کسر عینله اوقنسه ده جائز وفتح عینله
اوقنسه دخی جائزدر کسر عینله اوقنورسه غرض نفس وحسد ووقار معناسنه

اولور وفتح عینله اوقنورسه متاع معناسنه‌در یعنی قاضی اوزره انکچون ضمان ودیت
لازم کلمز که اول قاضی برکمسه‌یه اکر تأدیب ایلسه برآخر کمسه‌نك مظلوملغندن
اوتری تأدیب ایلر کندی وقارندن ونفسندن اوتری تأدیب ایلمز وکذلك غضب
نفسندن اوتری وکندینك دخل ونفعندن اوتری هم تأدیب ایلمز پس بوتقدیر
اوزره اکر اول قاضی برکسه‌یی حد یا تعزیر التنده اولدرسه اکا دیت وضمان
لازم کلمز اما اکر عرض ووقارندن اوتری یا متاع دنیویدن اوتری ویا غضب نفسانیدن
ویاخود دخل ونفع جسمانیدن اوتری اکر برکسه‌یی دوکسه واول کمسه انك کوتکی
التنده اولسه اکا دخی دیت لازم کلور وبو بیتك مفهوم مخالفی بومعنایی افاده ایلر
❊ مثنوی ❊ چون برای حق وروز آجله ست * کرخطایی شد دیت برعاقله ست)
چونکم قاضی حقدن اوتری وروز آجله‌دن اوتری قاضیدر اکر برخطا واقع اولدیسه
دیت عاقله اوزره‌در روز آجله‌دن مراد روز قیامتدر یعنی چونکم قاضی حضرت
حقك امرندن ورضاسندن اوتری وروز قیامتده خیر وثواب بولمقدن اوتری
قاضیدر اکر انك کوتکی التنده برخطا واقع اولسه ودوکدیکی کسه اولسه قاضی
اوزره دیت لازم کلمز بلکه دیت عاقله اوزره لازم اولور عاقله‌نك تحقیق وخطا ایله
اولان مقتولك دیتنك عاقله اوزره لازم اولمه‌سنك شرحی اوچنجی دفترده کواه دادن
دست و پاسر خنده * کرخطا کشتم دیت برعاقله ست * بیتنك شرحنده مرور
ایلمشدر بومسئله انده طلب اولنه ❊ مثنوی ❊ آنکه بهر خود زند او ضامنست *
وآنکه بهر حق زند او آمنست) اول کسه که کندیدن اوتری اورر او ضامندر
واول کسه که حقدن اوتری اورر او امیندر یعنی اول کسه که برکسه‌یه کندی
نفسندن اوتری ومقتضای جسمندن اوتری اورر اکر اول کسه اولورسه ضارب
اولان ضامن اولور واوزرینه دیت لازم کلور اکر قاضی ایسه‌ده قاضینك اوزرینه
دیت لازم کلدیکی حکم شرعی اوزره بی غرض اوردیغی ایچوندر اکر انده دخی
غرض نفسانی اولسه سائر خلقه شرعا هرنه لازم کلورسه اکا دخی اول لازم
اولور اما اول کسه که برکسه‌یه حضرت حقدن اوتری اورر وانك امرنی یرینه
کتورر اول کسه امیندر اکر قاضی دکل ایسه‌ده زیرا امر حق اوزره برای رضای
الهی برکسه‌یی اولدرسه اکا اصلا ضمان ودیت لازم کلمز بلکه مثاب اولور
ومؤاخذهٔ شرعیه‌دن هم امان بولور پس کندی نفسندن اوتری اولدیرنه دیت
لازم اولدیغی وحضرت حقدن اوتری اولدیره نه دیت وضمان لازم اولمدیغی
کبی تعلیم ایلمکدن اوتری بومسئله‌یی بو بیتلرله بیان ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊
کر پدر زد مر پسر را او بمرد * آن پدر را خونبها باید شمرد * زانکه او از بهر
کار خویش زد * خدمت او هست واجب بر ولد) فرضی اکر پدر پسر نه اورسه

اول پسر اولسه اول پدره خونبها صايمق كركدر يعنى بر باباكندى اوغلنى دوكسه وانك اوغلى اولسه انك باباسه كندى اوغلندن اوترى ديت ويرمك لازم اولور اندن اوتريكه اول پدر پسرنى كندى كارندن اوترى اوردى اول پدرك خدمتى ولد اوزره واجبدر يعنى بابانك كندى اوغلندن اوترى قان بها ويرمسنه علت وسبب اولدر انكچون انك اوزرينه ديت لازم كلور قال صاحب النقايه رجل ضرب امرأته فى ادب فمات فعليه الدية والكفارة وكذا الاب والوصى فى الولد الصغير عند ابى حنيفة رحمة الله عليه مذهب ابو حنيفه رحمة الله عليه بودر اكر باباكندى اوغلنى تأديب ايچون وتعليم قرآن ايچون ضرب ايلسه وانك اول ضربندن اولسه باباضامن اولور كما قال فى القدورى الاب اوالوصى اذا ضربه للتأديب فمات ضمنا عند ابى حنيفة رحمة الله عليه خلافا لهما وجامع اصغرده دخى بويله ديركه اذا ضرب الاب ابنه على تعليم القرآن اوالادب فمات قال ابو حنيفة عليه الدية ولايرثه وقال ابو يوسف ومحمد رحمة الله عليهما يرثه ولاشئ عليه ﴿ مثنوى ﴾ چون معلم زدصبى راشد تالف * برمعلم نيست چيزى لاتخف * كان معلم نائب افتاد وامين * هرامين راهست حكمش همچنين * نيست واجب خدمت استا برو * پس نبود استا بزجرش كارجو) چونكم معلم بر كودكه اوره واول صبى اوله وتلف اوله معلم اوزره برشئ لازم اولمز واكا ضمان لازم كلمزسن قورقمه زيرا اول معلم معنيده نائب حق اولدى وامين اولدى هر امينك حكمى هم بونجلين اولدى يعنى هر امين ايچون اول امينك حكمى هم بو معلمك حكمى كبى اولدى بركمسه بركمسه يى امين اتخاذ ايدوب برشئ اكا امانت قوسه واول شئ اول امينده تلف اولسه اول امينه ضمان لازم كلمز كذلك استاد ومعلم هم امينلردر چون برطفلى باباسى اذنيله دوكسه واول طفل اولسه ضمان لازم كلمز كما قال صاحب النقايه والمعلم اذا ضرب الصبى باذن ابيه فمات لم يضمن ومعلمك ضامن اولمديغنه اصل سبب اولدر كه استادك خدمتى اول صبينك اوزرينه واجب ولازم دكلدر والدك خدمتى كندى ولدينك اوزرينه واجب اولديغى كبى بلكه شاكردك استادنه خدمتى مستحباتندر پس استاد اول شاكردينه زجر ايتمكله كارجو اولمدى يعنى استادك شاكردنه زجر وتأديب ايلمسى اندن كندى نفسى ايچون كار استيجى اولمدى بلكه اول صبى يه اورمسى ينه صبى يه نفع اولمقدن اوترى اولدى پس ماينند غرض نفسانى اولمديغيچون اكا ضمان لازم كلدى وبومصرعدن منفهم اولان اولدر كه اكر استادهم كندى كارندن اوترى شاكردينه اورسه وتأديب وتعظيم ايچون اورمسه اكاهم ديت لازم اولور ديمكى اشعار قيلور كذلك بابادخى كندى اوغلنه

شرعا لازم اولان حدى اورسه واوغلى اول ضرب التنده اولسه اكاهم ديت لازم كلمز نته كم حضرت عمر رضى الله عنه كندى اوغلنه حد خمرى اوردى واوغلى حد تمام اولمزدن اول اولدى حدك باقيسنى انك ميتنه اوردى ينه حضرت عمر رضى الله عنهه ديت لازم كلدى پس بوندن حصه ونتيجه بو اولديكه هر كسه كه الله ايچون كار ايليه بهرحال اكا مؤاخذه لازم كلمز اما الله امريله كار قيلين وامر حق اوزره ضارب اولمين وقتل قيلين كسه يه بهرحال عتاب وارد اولور وديت لازم كلور ﴿ مثنوى ﴾ ور پدر زد او براى خود زدست * لاجرم ازخون بهادادن نرست) واكر پدر اوغلنه اوردى ايسه كندى نفسندن اوترى اورمشدر لاجرم خون بها ويرمكلكدن اوقور تلمدى وبو بيتلرده واقع اولان مسئله اكثره بناءدر اكثريا بابا اوغلنى كندى خدمتندن وكارندن اوترى دوكر بو اجلدن انك اوزرينه اوغلنى اولدرد كده خونبها لازم كلور اكر بابادخى اوغلنى كندى كارى ايچون دوكسه بلكه يا تأديبدن اوترى ويا تعليم قرآندن اوترى معتاد اوزره دوكسه وانك اوغلى اولسه عند الامامين اكا ديت لازم كلمز اما معلم دخى اكر كندى كارى ايچون وكندينك مرادى ايچون دوكسه واول شاكرد اولسه اكاهم ديت لازم كلور پس بوجمله دن مقصود بى خود اولمق وكارى حضرت حق ايچون قيلمق اولور ﴿ مثنوى ﴾ پس خودى راسر ببراى ذو الفقار * بيخودى شو فانئ درويش وار * چون شدى بيخود هر آنچه تو كنى * مارميت اذرميت ايمنى * آن ضمان برحق بودنى برامين * هست تفصيلش بفقه اندر مبين) چونكم كنديلكله اولان ضرب وقتل ايچون شرعا مؤاخذه لازم كلدى ايسه پس اى ذوالفقار كبى قاطع اولان كنديلكك باشنى كس يعنى كندى نفسكك مراد ومقتضاسى اوزره كار وعمل قيلمغى ونفسكدن تيغ حكمى قطع ايدوب ازاله ايله درويش وار بر بيخود وفانى اول يعنى بر بيخود وبى وجود درويش نيجه فانى وبيخود ايسه سن هم بى وجود اولوب فانى وبيخود اول ومقتضاى نفسانيى كندكدن نفى وازاله قيل چونكم سن بى خود اولهسن ومقتضاى نفسكى فانى قيلهسن هر نه يى كه امر حق اوزره سن ايليهسن مارميت اذرميت موجبجه ايمنسن بو مصرع سورهٔ انفالده اولان آيته اشارتدر وبو آيتك تفسيرى جلد اولك اواخرنه قريب وزير حكايه سنده مرور ايلمشدر يعنى چونكم سن بى وجود وفانى اولهسن هر نه يى كه سن ايشلر ايسك حقيقتده انك فاعلى حضرت حق اولور وسنك وجودك حضرت حقه برآلت اولور وسن (ومارميت اذرميت ولكن الله رمى) آيتنك مفهومنه مظهر اولورسن وعتاب الهيدن ومؤاخذهٔ شرعيدن نجات وامان بولورسن اول ضمان بوتقديرجه امين اوزره اولمز حق اوزره اولور

زیرا امین آلت حق ونائب الهی اولور واول امیندن حقیقتده ظهور ایلین حقیقتده حضرت
حقدن ظهور ایلر آنکیچون امین الله اولان کمسه دن برفعل صادر اولسه انك ضمانی
حق الله اولان بیت المالدن لازم کلور بو مسئله نك تفصیلی وتحقیق فقهیه متعلق
اولان کتابلر ایچره بیان اولنمشدر مبین میمك فتحی و بانك کسریله متین وزننده
اسم مفعولدر بان بییندن بیان اولنمش معناسنه اکرچه ضم میمله افعال بابندن اسم
فاعل صیغه سی او زره اوقنسه دخی جائزدر لکن اولکی معنی انسب واولیدر
﴿ مثنوی ﴾ هر دکانی راست سودایی دکر * مثنوی دکان فقرست ای پسر)
هر بر دکان ایچون بر آخر سودا واردر ای پسر مثنوی شریف فقر دکانیدر
یعنی بوذکر اولنان مسائلك تفصیلا بونده بیان اولنمسنه سبب وعلت اولدرکه
هر بر دکان ایچون بر صنعت اولدیغی کبی هر برفن ایچون هم برکتاب واردر مثلا
مسائل کلامیه نك دکانی کلام کتابلری ومسائل اصولیه نك دکانی اصول کتابلری
ومسائل فقهیه نك دکانی فروع کتابلریدر اما مثنوی شریف فقر وفنا دکانیدر
بونده مسئلهٔ فنا و بقا واردر و بو مسئلهٔ فنا و بقانك طالبلری فقرادر بو کتاب
شریف اصلنده فقر وفنا علمنی مبین اولور وفقر وفنا علمنی استین بو مثنوی دکاننده
بولور ﴿ مثنوی ﴾ دردکان کفشکر چرمست خوب * قالب کفشست
اکر بینی تو چوب * پیش قزاز ان قزواد کن بود * بهر کز باشد اکر آهن بود)
کفشکرك دکاننده خوب چرم واردر اکرسن انده چوب کوررسن اول قالب کفشدر
قزازلر او کنده قزواد کن اولور اکر انلرك دکاننده آهن اولورسه کزدن اوتری
اولور کز کاف عربینك فتحیله ترکجه ارشون دیدکلریدر که آنکله بزازلر بزا و چلرلر
ادکن دکن دندردکن شول لونه دیرلرکه سیاهه مائل اوله مثلا مسکی وسنجاب
رنکلری کبی وادکن ثیاب وقماشدن رنکی سیاهه مائل اولان شیئلر اولور قزخام
ابریشمه دینور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه بر دکانده آلات واسبابدن بعض
شیئلر بولنمق اول دکانك انواع صنایعدن برنوع صنعته مخصوص اولمسنی منع ایلمز
نته کم بشمقجی دکاننده غالبا خوب کون وسختیان اولور اکر دکان کفشکرده سن
چوب پاره کورر ایسك اول قالب کفشدر وکفش دوزمکه آلت اولان شیئلردر
وکذلك قزازلر دکاننده خام ایپك وسیاهه مائل اولان رنکرده ابریشملر وقماشلر
اولور اکر قزازلر دکاننده آهن قسمندن برنسنه اولورسه اندازه دن اوتری اولور
پس بر اهل صنعتك آلتی اهل حرفتدن برینك دکاننده بولنمق واکا آلات اولق اول
نوعی کندی طرزندن وصنعتندن اخراج ایلمز کذلك هر برفنده تصنیف اولنسان
کتابده انواع فنوندن برنیجه مسئله بولنسه اول کتابی اول نوع فندن اخراج ایلمز
مثلا فقه کتابلرنده دخی تفسیردن وحدیثدن ومناسبتله بعض عقلی ونقلی کلام ایراد

اولنمقدن خالی اولمز ومناسبتله بو کونه شیئلر ایراد ایلمك اول کتابی اول فندن
اخراج ایلمز پس بو مثنوی شریفده دخی انواع علوم وفنوندن مناسبتله ذکر اولنسه
ونیجه کلمات نقل قیلنسه بو کتاب شریفك دکان وحدت اولمسنه وفقر وفنا علمنی
بیان قیلمسنه مانع اولمز ﴿ مثنوی ﴾ مثنوی مادکان وحدتست * غیر واحد
هرچه بینی آن بتست) بزم مثنویمز فی الحقیقه دکان وحدتدر واحددن غیری
هر نه یکه کوره سن اول بتدر یعنی بزم مثنویمز حد ذاتنده وحدت مطلقه
اسرارینك دکانی وعلوم لدنیه ومعارف یقینیه نك دکانیدر و بو کتاب شریفك
ایچنده واحد حقیقینك اسرارندن غیری وتوحید الهینك کفتارندن
ماعدا شول کفتار یکه کوره سن اول کفتار فی المثل بعض کمسنه لرك
بو کلامه باش قومسندن اوتری بتدر و بونی اوقومسندن اوتری برای مصلحت
اول برالتدر یوخسه اول دکلدر که علم توحیددن غیری اولان کلمات
وحکایات وضروب امثال وعبارات واستعارات بونده اصالة ذکر اولنمش اوله بلکه
وحدت مطلقه نك علمندن غیری هر نقدر علم ومسئله ذکر اولندیسه اول علمه مائل
اولان واول فنلره روز وشب سر فر وقیلان طائفه نك بو علمه باش قومسندن وسر فرو
ایلمسندن اوتریدر ﴿ مثنوی ﴾ بت ستودن بهر دام عامه را * همچنان دان
کالغرانیق العلی * خواندشد در سورهٔ والنجم زود * لیك آن فتنه بد از سورهٔ نبود
* جمله کفار آن زمان ساجد شدند * همسری بود آنکه سر بر در زدند) بو ابیات
ثلاثه اولا بو مقدمه یی بیلمکه موقوفدر اول مقدمه بودر سورهٔ نجم نازل اولدقده
سید الانام علیه الصلوة والسلام حضرتلری اول سورهٔ شریفه یی مسجد حرمده
جمعیت کثیره مابیننده تلاوت ایلدیلرکه اول جمعیتده هم مؤمنلر وهم بت پرست
کافرلر وارایدیکه حضرت رسول علیه السلامه قواق اوروب اندن صادر اولان کلام
شریفی استماع ایدرلردی چونکیم اول حضرت اول سورهٔ شریفه یی ابتداسندن
تلاوت ایدوب (افرأیتم اللات والعزی ومنات الثالثة الاخری) آیتنه کلدی
برزمان توقف قیلدی فی الحال شیطان اول حضرتك قرأتنه برسبیل وسوسه تلك
الغرانیق العلی فان شفاعتهن لترتجی کلامنی القا وادخال ایلدی واول حضرتك لسانی
طرفندن بو کلام فتنه انکیزی کفار استماع ایلدکلرنده بلی حقیقت حال بودر کور
حق تعالی حضرتلری کندی کلامنده بزم بتلریمزی مدح ایلمشدر دیدیلر ومسرور
وشاد اولدیلر چونکیم سورهٔ شریفه نك آخرنه دك اول حضرت اوقودی بو سورهٔ
شریفه نك آخرنده واقع اولان سجده آیتندن اوتری احد وصمد اولان خدایه
سجده قیلدیلر مؤمنلر هم جمیعا سجده ایلدیلر وکافرلر هم انده نقدر وار ایسه بو جمله
ایله بیله سجده ایدوب کندی بتلرندن اوتری اول خدایه باش قودیلر وسجده

قیلدیلر پس حضرت جبریل علیه السلام اوحینده نازل اولدی وحقیقت حالی اول حضرته اعلام قیلدی حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بوحالدن غمناك اولدی وقلب شریفلرینه عظیم خوف کلدی پس حق تعالی حضرتلری اول حضرته تسلیه و برمکدن اوتری سوره حجده اولان بوآیت کریمه یی انزال قیلدی (وما ارسلنا من قبلك من رسول) یا محمد بز ارسال ایلمکسندن اول رسوللردن بر رسولی (ولا نبی) وانبیادن برنبی یی رسولله نبینك ماییننده فرق اولدر که رسول صاحب شریعت اولندر ونبی رسولك شرعنه تابع اوله و یاخود رسول اولدر که اکا کتاب منزل اوله وملك نازل اوله ونبی اولدر که کتابی اولمیه لکن الهام اوله یاواقعه ده یاقابنه پس عموم وخصوص اولور ماینلرنده (الا اذا تمنی) الا شول برشی تمنی ایدرلردی و یاتلاوت ایدرلردی (القی الشیطان فی امنیته) مقصود ومراد ایلدیکی شیئده شیطان اکا القا ایدردی (فینسخ الله مایلقی الشیطان) پس حق تعالی باطل وزائل قیلر شیطانك القا ایلدیکنی واکامائل قیلدرمز (ثم یحکم الله آیاته) اندنصکره محکم قیلر الله تعالی آیاتنی واثبات ایلر دلائل و بیناتنی (والله علیم حکیم) الله تعالی علیمدر احوال خلقه وهرنه ایشلرسه حکمت اوزره‌در وفی هذه الآیة دلالة علی جواز السهو علی الانبیاء وتطرق الوسوسة (لیجعل) اناکه حق تعالی قیله (مایلقی الشیطان فتنة) شیطان القا ایلدیکی شیئی آزمایش وامتحان (للذین فی قلوبهم مرض) اول کمسنلر ایچونکه قلبلرنده ریب وشك وشبهه واردر چونکم بومقدمه معلوم اولدی پس معنای ابیاته کلهلم معنای بیت اول اولدر که بتی عامه نك دامندن وصیدندن اوتری او کمکلکی انجلین بیل که الغرانیق العلی در وغرانیق غرنوقك جمیدر غرنوق کسر غینله وفتح نونله بو ینی اوزون صوقوشنه‌درلر و بعضیلر قره‌قوشه دخی غرنوق دیمشلر بونده غرانیقدن مراد عالی کردن اولان صنملر اولور که انلردن شفاعت رجا اولنور وبت پرستلرده انلره عبادت وخدمتلر قیلوردی ومعنای بیت ثانی اولدر که حضرت نبی علیه السلام اول تلك الغرانیق العلی فان شفاعتهن لترتجی کلامنی ومنات الثالثة الاخری آیتندنصکره اوقودی علی الفور ولیکن بوکلام فتنه ایدی سوره‌دن دکل ایدی بلکه شیطانك القاسندن ایدی بعض کمسنلر تأدب ایدوب بوکلامی شیطان اول حضرتك صوتنه مشابه کفار طرفنه القا ایلدی دیمشلردر اما اکثرك قولی بودر که شیطان وسوسه طریقیله اول حضرتك صوت شریفنه بوسوزی القا ایلدی واول حضرت طرفندن بوسوزی فی الحال سویلدی دیمشلردر حضرت مولانانك * خواند شد در سوره والنجم زود * دیملری هم بومعنایی مؤید اولور ومعنای بیت ثالث اولدر که چونکم اول حضرتك لسانی طرفندن بوکلام صادر اولدی

وسوره آخر اولدقده اول حضرت مؤمنلر ایله بیله حضرت خدایه سجده قیلدی جمله کفار اول زمانده ساجد اولدیلر واول حضرته موافقت قیلدیلر هم برسر ایدی اولکه سنرلرینی درحقه اوردیلر واول حینده درکاه حقه مؤمنلر کبی باش قویوب ساجد اولدیلر واول کافرلرك ظن غالبی بوایدیکه حضرت رسول اکرم علیه السلام تلك الغرانیق العلی دیمکله انلرك بتلرینی مدح قیلمش اوله وانلرك مدحنی تأکید قیله بلکه اول حضرتك لسانی طرفندن بوکونه کلامك صادر اولمسنده هم برسر و برحکمت وارایدی جمله اسرار وحکمتدن بری بودر که انلر بوکلام واسطه‌سیله اول حینده مؤمنلر کبی باش قودیلر وجمله یه موافقت قیلدیلر پس بوابیات ثلاثه نك محصول وما آلی بویله دیمك اولدیکه بومثنوی شریف اسرار توحیدك کانی وعلم وحدت مطلقه نك دکانیدر بونده واحد حقیقینك ذاتنه وصفاتنه متعلق اولان علم واردر وواحد حقیقیدن غیری بوکتابده هزلیاتدن وضرب امثال وقصص وحکایاتدن وعبارات واستعاراتدن هرنیکه کوره‌سن اول بعض کسه‌لرك بوعلمه باش قومسندن وسرفرو قیلمسندن اوتری دینلمشدر بونلر هم معنیده بتلر کبیدر بوکونه بتلری عامه‌دن اوتری مدح قیلق وانلرك سرفرو ایلمسندن اوتری بوکتاب شریفه واحد حقیقینك سرندن وعلمندن وغیری کلماتی ایراد ایلمك وسویلمك همان تلك الغرانیق العلی کلامی کبی بیلکه حضرت نبی علیه السلامك لسانی طرفندن بوکلام ظهوره کلدی کذلك بوکتاب شریفده مذکور اولان علم وحدت وسر احدیتدن غیریسنی تلك الغرانیق العلی قبیلندن بیل وموحد اولوب بوذکر اولنان علملردن مقصود نه ایدوکنه عالم اول دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازین حرفیست پیچاپیچ ودور * باسلیمان باش ودیوانرا مشور) بوندنصکره پیچاپیچ ودور برحرف واردر سن سلیمان علیه السلامله اول دیولری قارشدرمه حرفدن مراد بونده کلام اولسه‌ده جائز وطرف اولمق دخی جائزدر پیچاپیچ معقد ومشکل معناسنه‌در دور عمیق معناسنه‌در مشور قرشدرمه وتحریك ایتمه معناسنه‌در مصرع ثانیده واقع اولان خطاب تجرید قاعده‌سی اوزره کندی وجود شریفلرینه اولمقده جائز وحسام الدین افندی یه اولسه‌ده جائز اولور و بوکلامك وحرف عظیمك ذکر اولنمسی طالب اولان کسه‌یه اولسه دخی جائزدر پس خلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که بوذکر اولنان نکات واسراردنصکره برعظیم حرف وکفتار دخی واردر که اول کفتار قتی معقد ومشکل وعقله آنك فهمی بعید وحد ذاتنده اول کلام عمیقدر ای طالب سر الهی سن همان سلیمان علیه السلام حقیقی ایله اول دیو سیرت وعفریت طبیعت اولان طائفه یی اول حرف عظیمك سویلنمسی سببیله

تحريك ايتمه كه انلرك اول حرف عظيمى استماع ايلمكه لايق كوشلرى وحرف
عظيمك سرنى فهم ايلمكه مستعد هوشلرى يوقدر ولهذا اول پيچاپيچ اولان
كلام عظيم اكر سويلمك لازم كلسه سليمان زمان ايله اول اصحاب عرفاندن
غيريسى انى فهم ايلمدكلرندن ديو كبى حركتده كلهلر وكبر وعنادلرينى وانكار
وفسادلرينى اظهار قيلهلر پس اول فهمدن دور اولان حرفى سويلمك اولى
اولور وقاضى وصوفينك حكايتنه رجوع ايدوب انلرك حالنى وماجراسنى نقل
ايلمك طالب اولنلر ايچون انفع كلور ديمك اولور

رجوع ع حكابت صوفى وقاضى

مثنوى هين حديث صوفى وقاضى بيار * وان ستمكار ضعيف زار زار *
كفت قاضى ثبت العرش اى پسر * تا ونقشى كنم ازخير وشر * كوزنده كومحل
انتقام * اين خيالى كشتهاست اندرسقام) تيز اول اى مولانا قاضينك وصوفينك
حديثنى كتور واول زار زار اولان ستمكارك يعنى صوفى دردمنده طبانجه اوران
ظالم بيمارك حديثنى دخى نطق و بيانه كتور وتحقيق وتقرير ايلك مرتبه سنه
يتور چونكم صوفى كندوسنه سلهزن اولان كسه يى قاضينك حضورينه كتوردى
واندن شكايت ايلدى بوظالم بن بى كناهه برطبانجه اوردى بنم حقمى اى نائب
الهى بوندن اليويردبو سويلدى قاضى اول صوفى يه خطاب ايدوب ديدى
اى پسر عرشى ثابت ايله تاكم انك اوزرينه خيردن وشردن برنقش ايليم يعنى
اى اوغل بين الناس مشهور ومتعارف اولان امثالدندركه ثبت العرش ثم النقش
ديرلر يعنى سقفى ثابت ايله اندنصكره اكا نقش ايله نقش سقفله قائم اولور مادامكه
محل نقش اولان سقف ثابت اولميه اكا نقش ايلمك ممكن نيجه اولور بومقرردركه
محل نقش اولان سقف ثابت اولمينجه نقاش اكا نقش ايليهمز كذلك خيردن
وشردن ونفعدن وضرردن اولان حكم نقش عرش قبيلندندر لابد برمحله
محتاجدركه انكله قائم اوله پس سن اولا محكوم عليه اولمغه لايق برمحل اثبات ايله
تابن خيردن وشردن انك اوزرينه شرعا نه لازم كلورسه حكم ايليم ديدى قنى
اور يجى قنى محل انتقام بو بيمارسقامنده برخيال اولمشدر يعنى اى صوفى سنك خصم
اتخاذ ايلديكك كمسه خسته لكده برخيال كبى ضعيف ونحيف اولمشدر حتى محل
انتقام اولمقدن كذر قيلمشدر قنى سكا اور يجى وقنى انتقام محلى برخصمكه تابن
اندن سنك حقكى اليويرم وحكم شرعى اجرا ايليم مثنوى شرع
بهر زندكان واغنياست * شرع بر اصحاب كورستان كجاست * آن كروهى
كزفقيرى بى سرند * صد جهت ازمردكان فانى ترند * مرده از يك روست

فانى دركزند * صوفيان ازصد جهت فانى شدند) اى صوفى شرع زندهلردن
واغنيادن اوتريدر شرع اصحاب كورستان اوزره نيچون اولور شول بركروه كه
فقيرلقدن بى سردرلر مردهلردن يوزجهت فانى ركدرلر مرده كزند وضررده
بريوزدن فانيدر اما صوفيلر يوزجهتدن فانى اولمشلردر پس سن اكر صوفى ايسك
يوزجهتدن مرده وفانى اولان طائفهدن اولمش اولورسن سنده دعوى ونزاع نيلر
ديمك اولور و بو بيتلر قاضى لساننده صوفى ودرويش اولنلرك مرتبهسنى اول
مدعى اولان صوفى يه تعريض وخطاب ايتمكله بيان قيلنور و بونده شرعدن مراد
امور محكمه وقضايه مخصوص اولان احكام شرعيه اولور نته كم بو بيتلرك قاضى
لساندن ديلمسى هم قضايه مخصوص اولان شرع اولديغنه دلالت وشهادت قيلور
اكثر استعمال حسبيله شرع قاضيلره متعلق اولان احكام وامورده اطلاق اولنه
كلمشدر نته كم بركمسهنك بركمسه ايله دعواسى اولسه شرع الله ديرلر و بو كمسهيى
شرع شريفه ايلت ديرلر پس بو محلده شرعدن مراد تكاليف شرعيه دردين
كمسهلر خطا ايلمشلردر اما مضاف مقدر اولوب اكثر حكم شرع تقديرندهدر ديمسه
هم جائزدر اكر بوكونه توجيه وتأويل اولمزايسه تكاليف شرعيه زندهكان
واغنيادن اوتريدر واهل فنا كه (موتوا قبل ان تموتوا) مفهومنه مظهر اولوب مرده
حكمنده اولمشدر پس مرده خود جميع تكاليفدن بريدر وهم نامهٔ وصول بولوب
فانى محض اولمشدر پس المفلس فى امان الله مفهومنجه اول دخى تكاليفدن بريدر
ديورسه نته كم بعض شارحلر بويله ديمشدر بوسوز ملاحده يه حجت اولور و بعض
فقروفنا صاحبلرندن تكليفاتك سقوطى لازم كلور بونى خود فقر تام صاحبلرى
اولان اوليا رضى الله عنهمدن وعرفادن هيچ بريسى ديمشلردر واهل فنادن فانى
اولدقدنصكره شرع شريف وصوم وصلوة كبى لازم كلان تكليف ساقط اولور
ديو بيان ايلمشلردر نته كم بعض ملاحده ترك صوم وصلوة ايدوب انلره اسقاط
تكليف ايلدكلرندن سؤال اولندقده حضرت مولانانك بو بيتلريله جواب ويررلر
ايمش پس بو ابيات ثلاثهنك توضيح وتفسيرنه كلهلم قاضى صوفيان حقيقينك
وفقراى الهينك مرتبهلرنى بيان ايلك اوزره اول مدعى اولان صوفى يى ايكى وجهله
الزام ايليوب ديراولا اى صوفى بوسكا ضارب اولان بيماربر مرتبه نحيف ونزار
اولمشدركه محل انتقام دكلدر قنى زنده وقنى محل انتقام كه تااندن انتقام الهسن
ديدى وثانيا اى صوفى بو شرع كه سن حاضر اولدك و بو احكام شرعيه اجرا
اولهجق محكمه يه كه سن كلدك بونلرى زنده اولنلردن وغنيلردن اوتريدر بو حكم
شرعى اصحاب قبور اوزره قنده واقع اولور اول بركروه خودزياده فقر وفنالرندن
بى سروپادر واول كروه عالى ظاهرا مرده اولان كمسهلردن يوزجهتدن

فانی تردرلر زیراموت اضطراری ایله مرده اولان جسدینه وروح حیوانیه سنه کلان
کزندوضررده بروجهدن مرده وفانیدر اماصوفی اولنلرحال حیاتلرنده نیجه یوز
جهتدن فانی اولشلر وفنااندرفنامرتبه سن بولمشلردر (بیت) قبور الوری تحت
المطارف والثری * رجال لهم تحت الثیاب قبور * دینلمشدر پس اکرسن اهل
قبوردن اولدکسه وفنامرتبه سن بولدکسه سنده بودعوی ونزاع نیلردیمکی افاده
ایلروجه آخر اوزره معنی بویله دیمك اولور که ای صوفی اکثراحکام شرع نفسلرزنده
وغنی اولان فرخنده لردن اوتریدر صوفیلرکه اهل قبورواصحاب کورحکمنده در
انلرك اوزرینه شرع شریفك اکثراحکامی واقع اولمززکات وحج وجهاد حکملری
کبی شول برکروهکه فقیرلکدن بی سروپا اولمشلردروفقر وفنامرتبه سن بولشلردر
انلرظاهرامرده اولنلردن یوزجهتدن زیاده فانیلردر ظاهرامرده اولان بریوزدن
فانی اماصوفیلر نیجه یوز جهتدن فانیلردر پس انلر احکام شرعیه نك اکثرندن
خلاص اولمشلر وفقر وفنا اختیار ایتمکله اغنیا اوزره واجب اولان تکالیف
شرعیه دن نجات بولمشلردر بوکونه دعوی وجدال وقیل وقال نفسلری زنده اولان
اغنیایه لایق اولور فنااندر فنا مرتبه سن بولان ونفسلری مرده اولان صوفیلره
وفقیرلره شرعه کلمك ودعوی قیلمق نیجه مناسب کلور دیو سویلدی ﴿مثنوی﴾
مرك بك قتلست واین سیصدهزار * هریکی را خونبهائی بی شمار * کرچه
کشت این قوم را حق بارها * ریخت بهر خونبها انبارها) مرك برقتلدر
و بوصوفیلرك اولمسی اوچیوز بیك قتلدر هربراولمك ایچون بی شمارخونبها واردر
اکرچه بوقومی حق تعالی نیجه کره اولدردی خونبهالرندن اوتری انبارلر دوکدی
یعنی موت اضطراری برکره اولمکدر که اول روح بدندن جدا اولمقدر بوکونه اولمك
صوفیلرك اولمسنه کوره سهلدر وبوصوفیلرك اولمسی نیجه یوز بیك کره اولمکدر بوایسه
برکره اولمکدن هزار باراشدواصعبدر نته کم امام قشیری حضرتلری (فتوبوا الی بارئکم
فاقتلوا انفسکم) آیتنده دیر (التوبة بقتل النفوس غیرمنسوخة فی هذه الامة الا ان بنی اسرائیل
کان لهم قتل انفسهم جهرا وهذه الامة توبتهم بقتل انفسهم معنی) کما قال علیه السلام
(موتوا قبل ان تموتوا) والناس یتوهمون ان توبة بنی اسرائیل اشق ولیس کما توهموا فان
ذلك کان منهم فی حالة واحدة وعلی الخصوص من هذه الامة قتلوا انفسهم
بسیوف الریاضات والمنع عن الشهوات کما قیل (بیت) لیس من مات فاستراح
بمیت * انما المیت میت الاحیاء * اکرچه بوقومی حق تبارك وتعالی نیجه کره تیغ
محبتله اولدردی ولیکن بونلرك هر بر اولمسندن اوتری بیشمار خونبهالر ویردی
وهرفانی اولملری مقابله سنده دیت انبار الطافنی نثار قیلدی نته کم حدیث قدسیسنده
(من احبنی قتلته ومن قتلته فانا دیته) بیورمشدر برکسه یی که اول اولدره انك

خونبهاسی اولدر و برکسه نك که خونبهاسی حضرت حق اوله اول کسه ایچون
نیجه انبار الطاف وخزائن انوار واعطاف نثار اولنمشدر و بذل قیلنمشدر
﴿مثنوی﴾ همچو جرجیس اندهر یك درسرار * کشته کشته زنده کشته
شصت بار * کشته ازذوق سنان دادکر * می بسوزد که بزن زخمی دکر * والله
ازعشق وجود جان پرست * کشته برقتل دوم عاشقترست) بوصوفیلرك هربریسی
سرارده جرجیس کبیدرلر التمش کره کشته اولمش وزنده اولمشدرو حضرت جرجیس
پیغمبرعلیه السلامك قاچ کره کشته اولمسنده اختلاف واردرشصت بار بیورملری بونده
تحدید ایچون اولمازبلکه تکثیرایچون اولور وحضرت جرجیسك قصه سی مشهوردر
یعنی بوصوفیان دین وعاشقان اهل یقیندن هر بریسی سرلرنده و باطنلرنده کرات
ومرات ایله کشته اولمشلرو ینه فی الحال حق تعالی بونلری احیا ایدوب حیات بولمشلردر
مثلا اوائل حالده هربارکه برحالت نفسانیه وصفت جسمانیه ایله انلرك وجودی
متصف اولوب نیجه زمان اول حال اوزره بونلر زنده کانی لك قیلسه لر اول وجودی
بونلر اماته ایدوب واول صفت وحالتی بونلر افنا وازاله ایدرلر اول حالت وصفتك
یرینه حق تعالی بونلره حالت روحانی وصفت ملکی و یروب وجود روحانی
وصفت ملکی صاحبی اولورلر پس نقدر صفت جسمانی وحالات نفسانی وارایسه
انلرك هر برینی اماته وازاله ایلمك برکره اولمك کبی وهربارکه حالت روحانیه
وصفت ملکیه ایله متصف اولسه لر تکرار زنده اولمق وحیات بولمق کبی اولور
شول زمانه دککه بالکلیه صفات بشریه دن واوصاف جسمانیه دن خلاص
اولورلر واوصاف ملکیه وحالات روحانیه ایله تمام اتصاف قیلورلر واندن اولورلر
وروحانی وصل ومعرفتله نورانی بروجود بولورلر پس عشق دوست بونلری
بومرتبه ده دخی قومز جسمانیت مرتبه سندن تدریجیله نیجه مرده اولوب اوصاف
روحانیه ایله نیجه زنده اولدی ایسه هم هرحالت روحانیه وصفت ملکیه یی دخی
تدریجیله اماته وازاله ایدرلر هربارکه برصفت روحانیه بونلردن زائل اوله انك
یرینه بی زوال ولایزال اولان صفت حقانی کلور پس بونلر هرصفت روحانیه یی که
وجود حقیقتلرندن اماته وازاله ایلیه لر چاشنیء موتی ذائق اولورلر شول مرتبه یه
دککه وجود نورانی وروحانیدن واوصاف ملکیه دن هم مرده اولوب فانی اولورلر
چونکم فنا اندر فنا مرتبه سن بوله لر بقای حقله باقی اولورلر واما بقای الهی ایله
وحیات حقیقیه ایله حی اولنجه دك وکندی حقیقتلرنی بولنجه دك دوستك تیغ
عشق بونلری اولدرمکدن وتکرار انك تجلیات لطفیه وجمالیه سی بونلری دیری
کورمکدن خالی اولمز پس بونلرك هر بریسی سرلرنده نیجه کره اولمش ونیجه کره دخی
حیات بولمش اولور اول دادکر اولان پادشاهك زخم سنانندن کشته اولان ینار

بو يله دبوكه بكا زخم دخى اور يعنى اول عادل اولان پادشاهك رمح وسنانى محبتنك زخمندن مقتول اولان عاشق يناروسوزان اولور و بويله دير كه اى عادل اولان پادشاه بكا اول تيغ محبتله برزخم ديكر اور و بنى بو وجود مجازيدن اولدر تاكم حيات حقيقيه بولم وسنكله زنده اولم والله جان پرست اولان وجودك عشقنده كشته ايكنجى قتل اوزره عاشقتردر يعنى جان باقى يه طالب اولان ومحبوب حقيقى يه خدمت ايدن وجودك عشقندن كشته اولان كسه لر ايكنجى كره كشته اولمغه عاشقتردر نته كم منصور بيورر (بيت) اقتلونى اقتلونى ياثقاة * ان فى قتلى حياة فى حيات * وابن فارض دخى تائيه سنده ديدى (بيت) ولم تعسنى بالقتل نفسى بل لها * به تسعى ان انت اتلفت مهجتى * ديو محبوب حقيقى يه خطاب ايدوب بو بيتى سو بلدى پس بو نلردن اولدكدنصكره اولمكه عاشق اولق و يارك تيغ عشقيله كشته اولمغى تمنى قيلق چوق واقع اولمش و كلاملرى دخى كنديلرك حسب حالنه دلالت قيلمشدر بو خصوصده سوز چوق وايراده حاجت يوقدر پس نته قاضى صوفى يه نه ديديكنى بيان ايتمكه شروع ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ كفت قاضى من قضادار حيم * حاكم اصحاب كورستان كيم * اين بصورت كرنه در كورست پست * كورها دردودمانش آمدست) قاضى صوفى يه ايتدى بن زنده نك قضاداريم يعنى اصحاب كورستانك حاكمى ام بن اصحاب كورستانك حاكمى دكلم بو بيمارا كرصورتده اكر كورده پست دكل ايسه ده كورلرانك دودماننه كلمشدر دودمان قبيله يه ديرلر بونده دودماندن مراد اول بيمارك جسدى اولور كه جسد حواس ظاهره و باطنه ايله وقواى جسمانيه وروحانيه ايله برقوم وقبيله كبيدر بو تقديرجه انك قبيلهٔ جسدنه كورلر كلمشدر ديمك انك هر برحسى مرده اولوب دودمان جسدنده مدفون اولمش مرده كبى اولديغندن كنايت اولور پس بو اعتبار ايله انك جسدى قبيله سنه قبرلر كلمش اولور شمعينك وجان عالمك ايتديكى تأويللر بو محلده يرنده اولمز و خلاصهٔ كلام وتوضيح مرام بو يله ديمك اولور كه قاضى صوفى يه كنديسنك مرتبه سنى وصوفى اولنلرك دخى مرتبه سنى ورنجور معنوى اولان اهل دنيانك دخى مرتبه سنى تعليم وتفهيم ايلمك طريقى اوزره ديدى اى صوفى بن دار و پرانده اولان حى كسلرك قاضيسى ام بن اصحاب قبورك حاكمى دكلم اما صوفيلر اصحاب قبور دندر زيرا (كن فى الدنيا كأنك غريب اوعابر سبيل وعد نفسك من اهل القبور) حديث شريفنك موجبنجه اولا انلرك اول مرتبه سى كندى نفسلرنى اصحاب قبوردن عد ايلمكدر وثانيا (موتوا قبل ان تموتوا) حديث شريفنك موجبنجه انلرك مرتبه سى اولمزدن اول اولمك وفنا اندر فنا اولمقدر پس بو اعتبار ايله اصحاب كورستان عدادندن اولورلر بن ايسم اصحاب كورستان

حاكمى دكلم پس بو تقدير اوزره سنك دعواكى استماع ايلمزم خصمك اولان رنجوردن هم حقكى الوب برمكه حكومت قيلمزم زيرا سن نفسى اولنلر عدادندن اولديغك كبى اول دخى قلبى وروحى مرده اولنلر قبيلندندر انكيچون حضرت نبى عليه السلام (اياكم ومجالسة الموتى قالوا وما الموتى يا رسول الله قال اهل الدنيا) اى صوفى بو اهل دنيا اولان رنجور مرده حكمنده در بو رنجور صورتده اگر مقبره ايچره پس اولمدى ايسه وكوره صور تا دخول قيلمدى ايسه اول بيمارك دودمان جسمنده كورلر كلمشدر انك هر برحسى معنيده اولمشدر وكندى محل وموضعنده مرده كبى مدفون اولمشدر قبر ايچنده مدفون اولان موتى يه نيجه برسوزى استماع ايلمكه قادر وافهام ايلمكه مقتدر اوله مزايسك بو مرده يه دخى بر كلامى استماع ايلمكه قادر اوله مزسن انكيچون حق تعالى حضرتلرى كافرلر حقنده رسولنه خطاب ايدوب (انك لا تسمع الموتى) ديدى وبر آخر آيتده دخى (وما انت بمسمع من فى القبور) بيوردى پس بو مرده دل اولان رنجورك هر برحسى مقبره ده مدفون اولان ميت كبى بى فهم وبى ادراك اولمشدر و بونك عقلى وقلبى اولمشدر چونكم بو دخى مرده حكمنده در بو كا دخى قضا لاحق اولمق يرنده اولمز ديدى ﴿ مثنوى ﴾ بس بديدى مرده اندر كورتو * كور را در مرده بين اى كورتو) اى صوفى قبر ايچنده مرده يى چوق كوردك اى كور قبرى سن مرده ده كور يعنى بو جهانده كور ايچنده مرده لرى قتى چوق كوردك مقابر ايچره مدفون اولان مرده لر كبى هر كس دخى بونى كورر وقبر ايچره مرده كورمك مستبعد دكلدر اى كوردل اگر بصيرت صاحبى ايسك قبرى مرده نك وجودنده كور كه مستبعد اولان بودر كه بركسه مرده اوله وكندى قبرنى كوتوروب خلق ايچنده يوروية نته كم بو كونه مرده لردن برى ديمشدر (بيت) جهانده قدرت حق ايله بريوررا اوليم * مدد اولوديرم بن قولكه چاره كرك * شول كسه لر كه جهل وغفلتله اوله وحماقت وسفاهتله مرده دل اوله اول ميت كبيدر وانك جسدى اكا نسبتله قبر كبيدر بو يله كسه لر جسدلرنده ساكن قبر كبيدر انكيچون حضرت نبى عليه السلام قراده ساكن اولنلر حقنده (ساكن الكفور كساكن القبور) بيوردى اكثر اهل قرى جهل وغفلتله مرده دللردر پس جاهل وغافل اولان روستايلر ميانده ساكن اولمق قبور ايچره ساكن اولمق كبيدر انكيچون حضرت نبى عليه السلام (لا تسكن الكفور فان ساكن الكفور كساكن القبور) بيوردى بو حديث شريفك سببى اولدر كه چونكم اهل كفور جهل وغفلتله مرده دل اولدقلرى جهتدن اهل قبوره مشابه اولديلر ايسه هر كم انلرله زياده مجالست ومصاحبت ايلرسه هم انلر كبى مرده دل اولمق وحيات قلبيه دن محروم قالمق مقرردر زيرا صحبت مؤثره وطبيعت سارقه در

لابدشیٔ مقارننك حكمنی اخذ ایلر پس جسدلری قبرنی كوتوروب اول یورن طائفه
ایله (لاتجالسوا الموتی الاوهم اهل الدنیا) حدیثیله عمل ایدوب مجالست قیلقدن
زنده دل اولنلره حذر ایلمك لازم اولنلردندر ومقبره‌سن كوتوروب یوزنده یورن
مرده دل ظالمدن حذرو پرهیز ایلین عاقل وحازم اولنلردندر ﴿ مثنوی ﴾
كرزكوری خشت برتواوفتاد * عاقلان ازكوركی خواهندداد * كردخشم وكینهٔ
مرده مكرد * هین مكن بانقش كرمابه نبرد) مثلا بر كوردن سنك اوزریكه
اكر كریچ دوشسه عاقلار كوردن چون دادا ستر مرده‌نك خشم وكینه‌سی اطرافنده
طولنمه آكاه اول نقش حمام ایله جنك ایلمه كوردن مراد بونده مرده دل اولان غافل
وجاهلك جسدی اولور وخشتدن مرادانك یاطبانجه اورمسی ویاطاش اورمسی
ویاچوب اورمسی اولور یعنی قاضی صوفی اولنلره تعریض ایدوب واهل دنیانك
مرتبه‌لرنی بیلدیروب اول صوفی‌یه خطابادیركه مثلا ای صوفی بر مقبره‌دن سنك
اوزریكه بر كریچ ویابرطاش دوشسه وسنی آزرده قیلسه اكرسن عاقل وعارف ایسك
اندن دادخواه اولمزسن وشكایت قیلمزسن زیرا عاقل وعارف اولنلر قبردن داد
استمزوشكایت ایتمزلر پس مرده طرفندن سكا برزخم كلسه اكا كینه ایلمك وخشم
قیلق اطرافنه طولنمه آكاه اول نقش حمام ایله جنك وجدال ایلمه ای صوفی عنداهل
التحقیق بوصورخلق انام نقوش حمام كبیدر بونلر واسطه‌سیله بركسه‌یه چون برزخم
كلسه اكراول كسه موحد اولان عارفلردن ایسه انی فاعل حقیقیدن بیلوب انلر
ایله جنك وجدل ایلمز كاقال السعدی (بیت) درین نوع ازشرك پوشیده هست
كه زیدم بیازرد وعمروم بخست * كرت دیده بخشد خداوندامر * نبینی دكر صورت
زیدوعمرو * اكراول كمسه شرك خفی صاحبی جاهل وغافل ایسه اول نقش حمام
مشابه‌سنده اولان صور وآلاتله جنك وجدال ایلرعند العارفین بوناس مرده
حكمنده‌در چون بونلر بوزندن بر كمسه‌یه برضرب وآسیب ایرشسه اكراول كمسه
عارف ایسه مرده‌لره خشم وكین ایلمك نیجه مناسب اولمزسه اول مرده دل اولنه دخی
خشم وكین ایلمك اویله مناسب اولمز بر كمسه‌یه برقبردن بر كریچ دوشسه اول قبردن
شكایت قیلق ودادخواه اولق نیجه لازم كلمزایسه برصاحب قبر اولان مرده دلدن
دخی برضرب وزخم كلسه اندن دخی شكایت قیلق ودادخواه اولمق اویله لازم كلمز
﴿ مثنوی ﴾ شكر كن كه زنده برتوزد * كانكه زنده رد كند حق كرد رد * خشم احیا
خشم حق وزخم اوست * كه بحق زنده‌ست آن پاكیزه پوست) ای صوفی شكرایله كه سكا
برزنده اورمدیكه اول بر كمسه‌یی كه زنده رد ایلدی حق رد ایلدی احیانك خشمی حقك
خشمی وانك زخیدرز یرا اول پاكیزه پوست حضرت حقله زنده‌در بونده زنده‌دن مراد
(الناس كلهم موتی الا العالمون) حدیثنك موجبنجه علماء ربانیه‌در وعلماء ربانیه

اول كسه‌لردركه كندیلردن مرده وفانی اولوب حضرت حقله زنده وباقی اوله‌لر
ودست حقده آلت اوله‌لر پس قاضی صوفی‌یه تسلیه ویروب بویله‌دیركه ای صوفی
وارشكرایله كه برعالم ربانی وحضرت حقله زنده اولان بر ولی یزدانی سكا اورمدی
زیرا اول كسه‌یكه برزنده دل اولان عالم ربانی رد ایلیه انی حقیقتده حضرت حق
رد ایلمشدركه آنك آجیسی والمی كتمك احتمالی یوقدر بونی بویله بیل كه حضرت
حقله حی اولان احیانك خشمی وزخمیدركه اول پاكیزه پوست حق تعالی حضرتلریله
زنده وحیات الهیه ایله حی وفرخنده‌در پس بونلرك نفخهٔ الهیه ایله زنده وروح
ربانی ایله فرخنده اولدقلرینك تحقیقنه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
حق بكشت اوراودر پاچه‌ش دمید * زودقصابانه پوست ازوی كشید * نفخه
دروی باقی آمدتاماآب * نفخ حق نبود چونفخ آن قصاب) حق تعالی اول زنده‌یی
اولدردی و پاچه‌سنه اوفوردی قصابلركبی پوستی اندن چكدی نفخ اول زنده‌نك
وجودنده ماآب ومرجعه دك باقی كلدی زیرا نفخ حق اوقصابك نفخی كبی اولمز
نفخ بلی امساك ایلمكه صالح اولان جسمك تجویفنه اوفورمكه دیرلر امابومحلده
مادهٔ قابلیه‌یه حیات حقیقیه‌یی بالفعل افاضه ایلمكدن كنایه‌در و پاچه بونده مرتبهٔ
سفلیده واقع اولان جسمدن عبارتدر قصابه مناسب اولمغله تعبیر اولنمش وجسمه
پاچه اطلاق اولنمشدر پس بو بیتین شریفینك تحقیق وتوضیحی بویله دیمك
اولوركه حق سبحانه وتعالی اول زنده دل اولان ولی كاملی اولاتیغ محبتله ذبح
ایدوب حیوانیتندن اولدرمش واوصاف بهیمیه ایله متصف اولان وجودنی
كشته قیلمش وانك پاچه منزله‌سنده اولان جسمنه روح قدسی نفخ ایدوب قصابلر
كبی فوری انك پوستنك لوازمنی ومانند قشر اولان صورتنك مقتضیاتنی واحكامنی
انك وجود حقیقیسندن چكوب سلخ ایلدی وانی لوازم پوستدن منسلخ اولمش
روح مجرد قیلدی واول زنده دلك وجودنده مرجع ومآبه‌دك نفخ اولنان
روح قدسی باقی قالدی قصابك نفخه‌سی كبی بردمده زائل اولمدی وحق سبحانه
وتعالینك نفخه‌سی اول قصابك نفخه‌سی كبی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ فرق بسیارست
بین النفختین * این همه زینست وآن سرجمله شین * این حیات ازوی برید
وشدمضر * وآن حیات ازنفخ چون شد مستمر) بوایكی نفخه‌نك میاننده فرق
چوقدر زیرا بودوكلی زین واول طرف جمله شیندر و بوحیاتی منفوخ فیه‌دن
كسدی ومضر اولدی واول حیات نفخ حقدن مستمر اولدی یعنی نفخ قصابله
نفخ حقك ماییننده فرق بسیار وتفاوت بی شمار واردركه اول نفخ الهی دوكلی
زینت وحیات والطافدر و بونفخ قصاب سرتاسرشین ومضرتدر زیرا بوقصابك
دم ونفسی منفوخ فیه اولان حیواندن حیاتی قطع قیلدی واكا مضر اولدی

واول نفخ حقدن اولان حیات مستمر اولدی وابدی قالدی وکذلك محل نفخهٔ الهی
اولان روح قدسی صاحبلرینك دملری ونفسلری نفخ الهی ونفس ربانی کبی
مرده دللره حیات ابدیه ویریجی وانلری سعادت سرمدیه مرتبه‌سیه ایرکوریجیدر
اما قصب سیرت وسلاخ طبیعت اولان ظالم خونخوارلرك ومردم آزارستمکارلرك
وجاهل وغافل اولان بدکردارلرك نفسلری وکفتارلری بونلرك عکسی قلبلری
اولدریجی وحیات طیبه‌دن دور ایدیجیلردر ❊ مثنوی ❊ این دم آن دم نیست
کاید آن بشرح ❊ هین برآزین قعرچه بالای صرح) بودم اول دم دکلدرکه اول
شرحه کله آکاه اول بوقیودبندن قصرك بالاسنه کل صرح حاء مهمله ایله
قصره دیرلر بونده مراد علم الیقین مرتبه‌سی اولور وقعرچه‌دن مراد جهل وغفلت
مرتبه‌سی اولور یعنی نفخه‌که اوفورمکه ودمه دیرلر بونفس رحمانی ونفخهٔ ربانی
اول نفس دکلدرشرحه کله وبیان اوله آکاه اول ای طالب نفخهٔ الهی ونفس
رحمانی اولان کسه قعرچاه غفلتدن علم ومعرفت قصرنه یوقاری کل تاکم نفخهٔ
الهی نه دیمکدر بیله‌سن ونفس رحمانی نه ایدیکنه هم عالم وآکاه اوله‌سین
❊ مثنوی ❊ نیستش برخر نشاندن مجتهد ❊ نقش هیزم راکسی برخر نهد ❊
برنشست اونه پشت خرسزد ❊ پشت تابوتیش اولیترسزد) ای صوفی اول رنجوری
خراوزره اوتورتمق مجتهد دکلدر یعنی اول مرده دل اول بیماری اشکه بندیروب تشهیر
ایتمك اجتهاد اولنمش ومشروع ومعقول کورلمش حکم ورأی دکلدر برکسنه
هیزم نقشنی حمار اوزره قورمی بومصرعده استفهام انکاری واردر یعنی هیچ
نقش حطبی اشك اوزره قویوب تشهیر قیلز واکا بوسیاستی روا کورمز ای ابله
اول بیمارك اوتورمسی پشت خره لایق دکلدر اکا تابوت ارقه‌سی اولمق لایق اولور
بویله مرده دللر ورنجورلری اشك ارقه‌سنه بندرمکه بیله لایق دکلدر بونلره
لایق اولان تابوته بندرمکدر دیدی ❊ مثنوی ❊ ظلم چه بود وضع غیرموضعش ❊
هین مکن در غیرموضع ضایعش) ظلم ندر بر شیئی موضعندن غیری یه وضع
ایلمکدر آکاه اول ای صوفی موضعندن غیری‌ده اول شیئی ضایع ایلمه نته‌کم ظلمله
عدلی تعریف ایدنلر بوکونه تعریف ایدوب الظلم وضع الشیء فی غیر موضعه
والعدل وضع الشیء فی موضعه دیمشلردر پس ای صوفی شمدی بورنجوره بزقصاص
حکم ایلسك حکمی موضعنه ومحلنه قلمش اولورز بلکه بوخسته وبیماره‌من وجه
ظلم قیلورز کل بودعوادن فراغت قیل وبونزاعدن بری اول دیوب اول رنجوره
مرحمت قیلدی واوصوفی بی قیوب اول ظالم مرده دله زمانه قاضیلری کبی
مائل اولدی ❊ مثنوی ❊ کفت صوفی پس روادار یکه او ❊ سیلیم زدبی
قصاص وبی تسو ❊ این روا باشد که هرخرسی قلاش ❊ صوفیان راصفع اندازد

بلاش) صوفی قاضیدن چونکم بوقدر حکمت آمیز ومعرفت انکیز اولان کلماتی
اشتدی وبودفع خصم ایچون ایراد ایلدیکی مقدماتی کوش ایتدی اکا ایتدی قاضی
افندی وان سلم بیوردیغك کلمات جمیعاً یرنده پس سن بونی روا طوترمیسین که
اول رنجور بکاسیلی اوره قصاص سزودانکسز تسو ربع درهمه دیرلر واکثر بر پول
دیمکده استعمال ایدرلر یعنی صوفی قاضی یه ایتدی بن سکا راضی امسن روا طوترمیسین که
اول او باش بکا برسله اوره وا کا قصاص اولمیه واندن جریمه هم آلنمیه بلکه مجاناً ومفت
یره خلاص اوله ای افندی بوروا اولورمیکه یراشك دکرمیننك خری اولان لوند
وخرسز بلاشیء صوفیلره صفع آته یعنی برخرسز لوندك بلا سبب صوفیلره طبانجه
اورمسنی وسله چالسنی روا طوترمیسین وانی جریمه‌سز وقصاص اولمقسزین بن
بورادن خلاص ایدرمیسین بن مقتضای شرع شریف اوزره هرنه ایسه بونده
حقمی طلب ایلرمسن قاضیسن بیورکوره لم نه دیرسن ❊ مثنوی ❊ کفت
قاضی توچه داری بیش وکم ❊ کفت دارم درجهان من شش درم ❊ کفت قاضی
سه درم توخرج کن ❊ آن سه دیکررا بآن ده بی سخن ❊ زارورنجورست ودرویش
وضعیف ❊ سه درم درباید ش تره ورغیف) چونکم قاضی صوفینك بوداد خواه
اولمسنی کوردی وحقنی طلب ایلکده ثابت قدم اولدیغنی مشاهده قیلدی دونوب
رنجوره دیدی ای رنجورسن بیش وکم نه طوترسین یعنی قلیل وکثیردن نه قدر نقده
مالکسن اول رنجور قاضی یه دیدی جهانده بن التی درم طوترم درم فارسی ودرهم
عربیدر یعنی ای افندی بوجهانده بن همان التی اقچه‌یه مالکم دیدی بومحلده
شارحلر خلط کلام ایلمشلردر شش درمدن مراد شش جهتدر دیوسویلمشلردر
اعتماد اولنمیه واستماع قیلنمیه پس قاضی اول بیماره شفقت ایدوب دیدی ای ضعیف
اوچ درهمی سن خرج ایله که برضعیفسن واوچ اقچه‌یی دخی بی قیل وقال اول
صوفی‌یه ورکه اول صوفی زارو رنجور ودرویش ضعیفدر اول صوفی‌یه
اوچ درم کرکدر تره ورغیف ایچون رغیف کرده‌یه دیرلر یعنی صوفی ریاضتله زارو بیمار
اولمشدر وفقرله شکسته وضعیف اولوب کرسنه قالمشدر ای رنجور اول اوچ اقچه
اکا تره وصومون آلمقدن اوتری لازم حکم ایلدمکه بی قیل وقال اول اوچ اقچه‌یی
بودرویش وفقیر اولان صوفی‌یه ویره‌سن دیدی ❊ مثنوی ❊ برقفای قاضی
افتادش نظر ❊ ازقفای صوفی آن بدخوبتر ❊ راست میکرد ازپی سیلیش دست
❊ که قصاص سیلیم ارزان شدست ❊ سوی کوش قاضی آمد بهرراز ❊ سیلیٔ زد بر
قفای اوفراز ❊ کفت هرشش رابکیرید ای دوخصم ❊ من شوم ازاد وبی خرخاش
ووصم) چونکم قاضی سله‌نك جریمه‌سنی اوچ درهمه حکم ایلدی اول رنجورك
نظری قاضینك قفاسنه دوشدی قاضینك قفاسی صوفینك قفاسندن خوبتر ایدی

يعنی بیمارك نظری چونكم قاضینك اكسه سنه دوشدی وواقع اولدی كوردیكه قاضینك اكسه سی صوفینك اكسه سندن خوبتر و بوطبانجه اورمغه اندن لایقتردر همان‌دم اكا سیلی اورمقدن اوتری النی راست ومهیا ایلدی وكندیسنه بویله دیو سویلدیكه بنم سله‌مك قصاصی ارزان اولمشدر چونكم برسله اورمنك جریمه‌سی اوج درهم اوله اول اوج درهمدن بچوب بوقاضینك اكسه سنه برطبانجه اورمق خوداليق واحقدر پس قاضینك قولغی جانبنه كلدی رازدن اوتری قاضی افندینك قولغنه برراز و برنهانی سوزسویلر شكلنده اولوب آنك قولغی جانبنه كلدی قاضی افندی هم كندیسنه برراز سویلر وكندیسنه نافع كلام نقل ایلر صانوب قولغنی انك جانبنه برخوش طوتی ویردی همان‌دم اول رنجور اول قاضینك اكسه سنه حددن تجاوز برسله اوردی فراز بونده اعلا وحددن تجاوز معناسنه در یعنی انك قفاسنه همان‌دم براعلا طبانجه اوردی اندنصكره قاضی ایله صوفی‌یه خطاب ایدوب دیدی ای ایكی خصم هرالتی درهمی طوتك ومابینكزده اوچراقچه قسمت ایدك بن آزاد و بی خرخاش و بی وصم اولورم خرخاش جنك وجدله دیرلر تركیجه خرپلدی دیمكدر وصم عیبه دیرلر یعنی اول رنجور كندیسنك ایكی خصمنه دیدی ای بنم ایكی خصمم برمقتضای حكم شرعی بو التی اقچه‌یی الك ومیانكزده اوچراقچه توزیع ایدك بن بومحلده عیبسز و نزاع وجدلسز اولورم استدیكم یره توجه قیاورم دیدی وقاضینك ظالمه مرحمت وشفقت قیلمسی ومقتضای شرعی قویوب اكا مائل اولمسی باشنه بوقدر فلاكت ومحنت كتوردی

✻ طیره شدن قاضی ازكستاخی زآن رنجور سیلی ✻
✻ باره وسرزنش كردن آن صوفی قاضی را ✻

بوسرخ شریف قاضینك طیره اولمسی یعنی قاضینك اول سیلی باره اولان رنجورك كستاخلغندن بحضور اولمسی واكا خشم قیلمسیدر واول صوفینك قاضی‌یه سرزنش وتوبیخ ایلمسی ونصیحت آمیز سوزسویلمسیدر ✻ مثنوی ✻ كشت قاضی طیره صوفی كفت هی ✻ حكم تو عدلست لاشك نیست غی) چونكم اول رنجور قاضینك اكسه سنه براعلا طبانجه اوردی قاضی افندی طیره اولدی وخشم وغضبه كلدی استدیكه رنجوری اولدرنجه دوكه صوفی فی الحال دیدی هی قاضی افندی بیلرسن آكاه اول سنك حكمك عدلدر لاشك ظلم وضلالت دكلدر كندی ایلدیكك حكمه راضی اولمق علامت اسلام وهدایت دكلدر ✻ مثنوی ✻ آنچه نپسندی بخودای شیخ دین ✻ چون پسندی بر برادرای امین) ای شیخ دین اول نسنه‌یكه كندی نفسكه بكنمزسن وروا كورمزسن ای امین برادرك اوزره آنی نیچون بكنورسن

ونه حالله انی رواوسزا كورسن كندی نفسنه محبوب كلان نسنه‌لری بركسه دین برادرنه روا كورمسه اول كسنه مؤمن كامل اولمز وایماندن اول كسه حظ ولذت بولمزكما قال صلی الله علیه وسلم (لایؤمن احدكم حتی یحب لاخیه مایحب لنفسه) رواه احمد ومسلم والبخاری والترمذی وابن ماجة عن انس رضی الله عنه شیخ دین دیملری واكا امین تعبیر ایلملری تهكم وتوبیخ طریقیله اولور ✻ مثنوی ✻ این ندانی كه پی من چه كنی ✻ هم در آن چه عاقبت خود افكنی ✻ من حفر بئرا نخواندی در خبر ✻ آنچه خواندی پس عمل كن ای پدر) ای افندی بونی بیلمزسن كه بندن اوتری قیو قزارسك هم اول قیویه عاقبت كندیكی براغرسن خبر مصطفی علیه الصلوة والسلامدن (من حفر بئرا لاخیه وقع فیه) حدیثنی اوقومدكمی سن خود بوحدیثی اوقودك اول نسنه‌یی كه اوقودك پس ای پدر انكله عمل ایله علمكله عامل اولمدقدن صكره سكا اول علمك نه فائده‌سی واردر اوقودیغك طوتمزسن وعلمكله عمل ایتمزسن كورسنك باشكه بودخی نه سرزنشلرونه كونه ایشلر كتوردی دیدی ✻ مثنوی ✻ این یكی حكمت چنین بد در قضا ✻ كه ترا آورد سیلی برقفا ✻ وای بر احكام دیكر های تو ✻ تا چه آرد برسرو برپای تو) ای قاضی سنك بو برحكمك قضاده بوتجلین اولدی كه سنك قفاك اوزره سله كتوردی یعنی سنك حكم وقضاده برحكومتك بوتجلین قفاك اوزره طبانجه اورلمق لازم كتوردی وسنی بومرتبه‌یه یتوردی وای سنك غیری حكملرك اوزرینه تاكم اول سنك غیری حكملرك سنك باشك وایاغك اوزره نه كونه رنكار كتورر و بیلورمیسن سنی اول حكملرك نه مرتبه عذابه وعقابه یتورر برحكمكدن اوتری بوقدر كوتك یجك وارقیاس ایله غیری حكملركدن اوتری نه قدر كوتك یسك كركدر حكایت اولنوركه هارون رشیدك برادری بهلول دانا معناده عاقل وصورتا مجنون نما بركسه ایدی بركون كندی برادری هارون رشیدك سراینه كلدی وانك نشیمنی اولان قصره داخل اولدی كوردیكه اورتالق نكهبانلردن خالیدر چیقوب هارونك تختی اوزرینه پادشاهانه مربع اوتوردی نكهبانلر وخدمتكارلر انك بووضعن كوروب فی الحال كلوب اكا برقاچ دكنك اوروب تختدن اشغه ایندردیلر بهلول های های ایدوب اغلدی حیفا ودریغا دیه‌رك آوازیله فریاد ایلدی هارون انك آوازنی ایشیدوب خلوتخانه‌سندن طشره چیقدی واول نكهبان تخت اولان خدمتكارلره سؤال ایلدیكه بودیوانه نیچون بویله آوازایله فریاد ایدر خدمتكارلر جواب ویروب دیدیلر پادشاهم كستاخلق ایدوب كلوب سنك تخت شریفك اوزره اوتورمش بولدق تأدیباً اكه برقاچ دكنك اوردق انكیچون آغلردیدیلر بهلول انلردن بوسوزی اشتدی هارونه خطاب ایدوب ایتدی والله بالله یااخی انلر بنی دوكدیكندن اوتری آغلرم

پس هارون اکا توجه ایدوب دیدی یا نیچون اغلرسن بهلول اکا بو کونه جواب و یروب دیدیکه سنك مقامکده بر آن اوتوره‌لی بو قدر کونك یدم سن بو قدر زماندر بو تخت اوزره اوتورسن الله بیلور سن نقدر کوتکلر یسك کرکدر بن سنکیچون آغلرم یوخسه بنم یدیکم کوتکك المی بر آن ایچنده یکوب کندی دیدی هارونه انك سوزی محکم تأثیر ایتدی پس اکه دوتوب دیدی یا اخی بکا بر نصیحت ایله واول کوتکلردن خلاص اولمغه وسیله وچاره ندر سو یله بهلول ایتدی حد کدن تجاوز ایتمه وحق تعالینك مخلوقنه ظلم وجور ایتمك یولنه کتمه تاکم آخرت کوتکلرندن امین اوله‌سن وعذاب وعقاب الهیدن نجات بوله‌سن وزنهار وزنهار ظالمه معین اولمه (الظلمة واعوانهم فی النار) حدیث شریفنك موجبنجه سندخی ظالملرله بیله جهنمده معذب اولمیه‌سن وانلره میل ایتمکله نار جحیمك سکامس ایلمسنه کندیکی لایق قیلمیه‌سنکه حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده (ولا ترکنوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار) بیوردی آکاه اول وبو نصیحتله عمل قیل دیدی ❊ مثنوی ❊ ظالمی را رحم آری از کرم * که برای نفقه بادت سه درم * دست ظالم را ببرچه جای آن * که بدست اونهی حکم وعنان * تو بدان بزمانی ای مجهول داد * که نژاد کرکرا اوشیر داد) بر ظالمه کرمدن ای قاضی رحم کتورورسن بو یله دیو نفقه دن اوتری سکا اوچ درم اولسون یعنی بی محل اولان کرمکدن بر ظالمه مرحمت کتوروب دیرسنکه ای ضعیف و نزار سکا نفقه‌دن اوتری اول اوچ درهم اولسون وارسن آنی کندیکه کفاف ایله‌دیرسن ظالمك النی کس اول نفقه‌نك نه محلیدر واول مرحمت وشفقته نیجه لایقدر که سن حکمی وعنانی انك النه قویه‌سن وعنان اختیاری وحکم شرعی یعنی انك النه تسلیم ایدوب اول مالك اولدیغك درهملرك نصفنی وارسن نفقه ایله دیه‌سن ای دادی مجهول وعدلی نامعقول اولان قاضی سن شول کچی‌یه بکزرسنکه کرکك نسبنه اول سود و یردی نژاد بونده نسب و یاوری معناسنه‌در یعنی ای عدلی نامشروع ودادی نامعقول ونامعلوم اولان قاضی سنك اول رنجور اولان ظالمه مرحمت ایدوب نفقه وغدا و یرمکلکك اکا بکزرکه بر کچی بر قوردك یاوریسنی ضعیف و نزار کوروب اکا مرحمت ایدوب سود و یروب و بسلیوب قوت بولدقدنصکره اول قورد یاوریسی اول کچی‌بی پاره‌لیه ظالمه میل و مرحمت ایتمك نتیجه‌سی بو یله اولور ظالم اکر فقیر وضعیف ایسه اکا میل ومحبت ایتمك حاکم اولان کسه‌یه لایق دکلدر بلکه مقتضای شرع شریف هر نه ایسه حاکم اولان کسه همان آنی اجرا ایتمك لازمدر دیدی

❊ جواب دادن قاضی آن صوفی را ❊

❊ مثنوی ❊ کفت قاضی واجب آیدمان رضا * هر قضا وهر جفا کآرد قضا * این دلم باغست وچشمم ابروش * ابر کرید باغ خندد شاد وخوش * خوش دلم در باطن از حکم زبر * کرچه شد رویم ترش کالحق مر) قاضی صوفیدن چونکم بو سوزلری اشتدی اکا ایتدی ای صوفی بزه قضایه رضا و یرمك واجب کلور هر قضا وهر جفایی که قضای الهی کتوره اکا رضا و یرمك لازم اولور وبو رنجورك بزه واقع اولان قضا وجفاسی اصل من عند الله در حق تعالیدن کلان حکم وقضاسنه راضی اولمق وقلبی اندن شاد ومسرور بولمق بنم کارمدر دیدی فی المثل بنم بو کوکلم باغدر وچشمم ابر کبیدر اکرچه ابر آغلر باغ شاد وخوش کولر کذلك بنم ابر چشمم دخی قضای الهینك اول ضربندن آغلیوب قطرات سرشکی دوکر ولیکن کوکلم باغی اندن شاد وخرم اولور ورونق ولطافت بولور زیراکه حکمدن باطنده خوش دلم اکرچه یوزم ترش اولدیکه الحق مر در زبرضم زائله وضم بائله زبورك جمیدر زبور یازلمش نسنه‌یه دیرلر مکتوب کبی زبردن مراد بونده کتاب مبیننده مکتوب اولان مقدرات اولور یعنی باطنده لوح محفوظده یازلمش اولان حکمدن خوش دلم ومتألم دکلم اکرچه بحسب الظاهر بنم یوزم ترش وتلخ اولدیسه ده زیراکه حق سوز آجیدر لابد بر آجی نسنه‌یی بر کسه ذائق اولسه یوزنی وکوزنی اول کسه اکشیدر اما انك نفعنی مشاهده قیلدیغی جهتدن اندن شاد ومسرور اولور پس ای صوفی سنك دخی سوزك حقدر وحق ایسه مردر اندن اکرچه ظاهرا ترش روا اولورسم عجب دکلدر بن باطنا خوش دلم ودرونده ناخوش اولنلردن دکلم ❊ مثنوی ❊ سال قحط زآفتاب خیره خند * باغها در مرك وجان کندن رسند) خیره خند اولان آفتابدن قحط وسالده باغلر مرك وجان چکشمکه ایریشورلر یعنی قحط باران اولدیغی سنه‌ده آفتابك بیهوده کولمسندن وهوا انك یوزی کشاده اولوب تبسم قیلمسندن باغلر اولمکه وجان چکشمکه کاورلر ومرده و پژمرده اولورلر و بی برك و بارقالورلر ولطافت ورونقدن عاری وخالی اولورلر پس آفتابك باغلره چوق کولمسندن وهوانك یوزی کشاده اولمسندن هوانك یوزی بولانمسی وابرك کریه قیلمسی انفع واولیدر کذلك عند العقلا بر کسه‌نك یوزی کلمسندن کوزنك آغلمسی انك قلبنه انفع اولور واول قطرات سرشك انك جنان جنانه حیات و یرر ❊ مثنوی ❊ زامر حق وابکوا کثیرا خوانده * چون سر بریان چه خندان مانده) حق تعالینك امرندن (ولیبکوا کثیرا) آیتنی اوقومشسن سر بریان کبی نه خندان قالمشسن حق تعالی حضرتلری سورهٔ توبه‌ده (فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا) بیوردی اکرچه بو آیت کفره‌نك یوم قیامتده چوق آغلیوب آز کولدکلرینی بیان ایدر وامر صیغه‌سنده خبردر ولیکن مؤمنلره بونده چوق آغلمك

آزكولك ديمكه تعريض وتنبيه واردر بو اعتبار ايله محقق اولنلر (فليضحكوا قليلا وليبكوا كثيرا) امرينى حالى اوزره اوقيوب حق تعالى اى مؤمنلر چوق آغلاك آزكولك ديوامر ايلمشدر ديديلر و بو آيتك تفسيرى بشنجى دفترك اوايلنه قريب (سبب رجوع كردن آن مهمان) سرخنده * كفت فليبكوا كثيرا كوش دار * بيتنك شرحنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه ومصرع ثانى بين الناس متعارف اولان امثالدندر كه بركسه يى چوق كولر كورسه لر پشمش باش كبى نه صريدرسن ديرلر * كثرة الضحك تميت القلب حديثنك موجبنجه چوق كولمك قلبى اولديرر وقلبك اولمسى دخى آدمى چوق كولدرر اوله نك ديشلرى صرتديغى كبى قلبى اولن كسه نك دخى ديشلرى صرتمه دن خالى اولمز ﴿ مثنوى ﴾ روشنئ خانه باشى همچو شمع * كرفر و باشى تو همچون شمع دمع * آن ترش روئ مادر يا پدر * حافظ فرزند شد از هر ضرر) اكرسن شمع كبى دمعى اشغه صاچه سن يعنى اكر شمع كبى باتوب سرشك ديده كى باغديرب اشغه صاچرسين خانۀ قلبك روشنلكى اولورسن وظلمت درونى ازاله قيلورسن وچوق ضررلردن قورتلورسن وخلاص اولورسين نته كم اول مادرك ويا پدرك ترش روبلغى فرزندك هر ضرردن حافظى اولدى زيرا پدر ومادر اوغلنه ترش روى وتلخ كوى اولدقچه فرزنده انلره مغرور اولميوب مؤدب اولور وضررلردن اول واسطه ايله قورتيلور اما پدر ومادر هميشه اوغلنك يوزنه كولسه لر واكا كشاده روى وشيرين كوى اولسه لر فرزندانلره مغرور اولوب بى ادب اولور ولعب ولهوه اشتغال قيلور پس نيجه ضررلره مبتلا اولور كذلك مادر نفسك ترش روى اولمسى و پدر عقلك فرزند قلبنه بنده لك قتلسى فرزند قلبى نيجه ضررلردن حفظ وحمايت ايلر ﴿ مثنوى ﴾ ذوق خنده ديدۀ اى خيره خند * ذوق كريه بين كه هست آن كان قند * چون جهنم كريه آرد ياد آن * پس جهنم خوشتر آمد از جنان) اى بيهوده كولبجى ذوق خنده بى كوردك خيره خند بيهوده كولبجى معناسنه در يعنى اى طورميوب كولن كسه كولمك ذوقنى كوردك وخنده نك طعمى ولذتى نيجه اولور ايمش بيلدك كريه نك ذوقنى كوركه اول كان قنددر يعنى آغلمانك ذوقنى دخى بركوركه آغلمانك ذوقى معنيده قند معدنى كبى لذيذ وشيرين اولدى وكريه دن حظ آلنلرك قتنده كولمك برشئ دكلدر چونكم جهنم كريه كتوره انى ياد ايلمك كريه كتورر پس جهنم جناندن خوشتر كلدى مصرع اولده آن لفظى جهنمه عائد اولور وياد آن لفظى جهنمدن بدل اولور وتقدير كلام چونكم جهنم كريه آرد ياد آن كريه آرد پس جهنم از جنان خوشتر آمده باشد ديمك اولور اولكى كريه آرد سكوت حكمنده اولوب ياد آن جهنم كسى را كريه آرد تقديرنده اولور يعنى بركسه يه اول جهنمى ياد ايلمك كريه كتوره واول كسه جهنمى تذكر ايليه وآغليه اول كمسه كريه ايچره

برذوق وحالت بولور كه آنى جنانك ياد نده بولمز وجنتلرى تذكر ايتمكله اول ذوقه واول حالته ايرمز پس جهنم بو اعتبار ايله جناندن خوشتر كلمش اولور اكرچه جنانك تذكرندن بركونه سرور وذوق كلور ولكن نفس اندن حظ آلور و بو جهنمك ياد ندن حزن وانكسار و بكا حاصل اولور وليكن اول كريه وانكسار ايچره روحه برذوق وحالت كلور كه جنتلرك ياد ندن حاصل اولان ذوق وسروردن اول خوشتر ولذيذ تركلور بو بيت شريفده مشرب محققينه موافق ومشهد عارفينه مطابق برمعنى دخى واردر كه اول معنى جهنمدن مقدم مضاف مقدر اولوب آن لفظى حضرت حقه راجع اولمقدر وتقدير كلام چون اهل جهنم اول خدانك يادنه كريه كتوره پس جهنم انلره جناندن خوشتركله ديمك اولور و بو معنايى شيخ عطار حضرتلرى منطق الطيرده نظمه كتورمشلر وتصريح بيورمشلردر بيوررلر چونكم اهل جنت جنتك نعمتلرى ايله شاد وخندان اولوب اهل جهنمه ديه لر كه يا اهل نار كورك بز نيجه ذوقلره ولذتلره مستغرق اولمشز ودوستك وصاليله ونعمتيله راحت ابديه بولمشز اماسز بويله مخذول ومقهور قالمشسز ديوب تباهى وتفاخر ايده لر واصحاب نار دخى اصحاب جنته ندا ايدوب ديه لر يا اهل الجنة اكرچه بز دوستك فراقندن صورتا كريه ومحنت ايچره بز امابزه دخى بو فرقت ومحنت و بو كريه وكربت ايچره بركونه ذوق وحالت اولديكه اندن سز بى خبرسز نته كم اوتوزدردنجى مقاله ده شيخ ابو على قدس الله سره العزيز طوسيدن بو مضمونى نظمله نقل ايلمشلردر ايرادى تطويل كلامه باعث اولور ﴿ مثنوى ﴾ خندها در كريها آمد كتيم * كنج در ويرانها جواى سليم * ذوق در غمهاست پى كم كرده اند * آب حيوانرا بظلمت برده اند) نته كم خنده لر كريه لرده مكتوم كلدى كتيم يعنى مكتوم اى سليم كنجى و يرانه لرده استه سليم بونده ساده دل معناسنه در ذوق غملرده در ايزى كم ايتمشلردر آب حيوانى ظلمته ايلتمشلردر كرده اندو برده اندكلملرينك فاعلى حضرت حقدر بو تقديرجه جمع تعظيم ايچون اولور كه حق تعالى يى لفظ جمله ذكر ايلمك بلغانك كلامنده چوق واقع اولمشدر و بودخى جائزدركه بو لفظلرك فاعلى فى الحقيقه حضرت حق اوله ولكن مجازا ذوقى غمده بولن عارفلر كم كرده اند لفظنك فاعلى اولوب وآب حيوانه ظلمتده يول ايلتديلر برده اند لفظنك فاعلى اولمق هم جائزدر بو تقديرجه ظلمت باقى معناسنه اولوب آب حيوانرادر ظلمت پى برده اند تقديرنده اولور و بو وجه اوزره ذوق غملرده در وليكن ذوقى غملرده بولان عارفلر ايزى آزتمشلر و يول كم ايتمشلردر تا كم عوام ناس اكا يول ايلتميه لر آب حيوانه يول ايلدنلر ظلمتده يول ايلتمشلردر ديمك اولور و بو بيتين شريفنك تحقيق بويله ديمك اولور كه اى حقيقتدن غافل اولان حدذاتنده .

خنده‌لر غملر وسرورلر کریه‌لر ایچره مکتوم ومدفون اولدی نته کم * حفت الجنة
بالمکاره) حدیث شریفی بومعنایه شهادت ودلالت قیلدی وحضرت علی کرم الله
وجهه حضرتلرینک (سبحان من اتسعت رحمته لاولیائه فی شدة نقمته واشتدت
نقمته لاعدائه فی سعة رحمته) بیوردقلری هم بو مضمونی مؤید ومقوی اولدی پس
ای ابله وسلیم القلب اولان کسه کنجی ویرانه‌لرده استه وخنده‌لری کریه‌لرده
وذوقلری غملرده طلب ایله ذوقلر وشادیلر فی الحقیقه غملر ایچره‌در لیکن حق
تعالی حضرتلرینی بولقده ایزی کم ایتمشلردر هرکس غملرده اولان ذوقه یول
وایز بوله‌مز وظلمتده اولان آب حیاته واصل اوله‌مز مکرکه اول هادی هدایت قیله
وتوفیقنی برکسه‌یه رفیق ایلیه نته کم کندینک عارف قوللرینه توفیقن رفیق ایدوب
هدایت قیلدی انلرعون حقله کریه‌لر ایچره خنده‌لر وغملر ایچره ذوقلر وصفالر بولدیلر
وآب حیاته ظلمتده واصل اولدیلر ولیکن ایز آزتدیلر وایزی ناپدید ایتدیلر تاکم عوام ناس غملر
ایچره موجود اولان ذوقه یول نه جهتندر بیله میوب ظاهرده اولان خنده وسرور
بوانه کندیلر وکندیلرنی غملره والملره بو بولدن کرفتار ایتدیلر * مثنوی *
بازکونه نعل درره تارباط * چشمهارا چارکن دراحتیاط * چشمهارا چارکن
دراعتبار * یارکن باچشم خود دوچشم یار) یولده نعل بازکونه‌در
رباطه‌دک کوزلرینی احتیاط ایلکده درت ایله اعتبارده کوزلرینی درت ایله
سنک کوزلریکه یارک ایکی کوزنی یار ایله رباط کاربان سرایه دیرلر
بونده مرتبهٔ حقیقت وقرارکاه وحدت مراد اولور یعنی رباط حقیقته وقرار
کاه وحدته ایرنجه‌یه‌دک وحق الیقین مرتبه سنه واصل اولنجه‌یه‌دک طریق
الهی نعل معکوسدر یعنی افعال الهی نعل بازکونه کبیدر مثلا غم ایچره شادی
وشادیلک ایچره غم مدغمدر نعمت ایچره نقمت ونقمت ایچره نعمت ونعمت
ایچره محنت وزحمت ایچره راحت وصورت باطلده حق مخفی ومنکتمدر پس ای سالک
راه الهی بو یولده احتیاط واهتمام ایلکده کوزلرینی درت ایله کندی ایکی
کوزیکه اعتماد ایلمه بلکه عبرت آلمقده وتفحص قیلمقده کوزلرینی درت ایله
وکوزلرینی درت ایله دیمکدن مراد یارک ایکی کوزینی کندی ایکی کوزیکه
یار ومقارن ایله دیمکدر چونکم یارک ومرشد سعادت کردارک ایکی کوزنی کندی
ایکی کوزیکه یار قیله‌سن وسن انک کوردیکنه تابع اوله‌سن غلط بین اولمقدن
خلاص اولورسن وحقایق اشیایی انک رؤیت ومشاهده‌سی واسطه‌سیله معاینه
قیلورسن وکمراه اولمقدن قورتیلورسن * مثنوی * امرهم شوری بخوان
اندرصحف * یارراباش ومکوش ازنزاف) و بیدنده شوری سوره‌سنده اولان آیته
اشارتدر وبوآیتک تفسیری بشنجی دفترده مهمان حکایه سنده مرور ایلمشدر

انده طلب اولنه صحفدن مراد بونده حضرت قرآن اولور ومعنی مصحفده امرهم
شوری اینتی اوقی یارایچون اول نازدن اکاف دیمه اف تضجری مشعر برکلمه‌در نته کم
برکمسنه متضجر ومتألم اولسه بوزین کوزین کشیدوب اف دیر یعنی ای سالک راه الهی
بو یولده زیاده احتیاط واهتمام ایلکدن اوری کوزیکی درت ایلک لازم کلور
وکوزی درت ایلک برعالم وعاقلک ومرشدکاملک ایکی کوزلرینه کندی کوزلریکی
تابع قیلمقدن وانک ایکی کوزلرینی کندی کوزلریکه یار ومعین ایلمکدن عبارت
اولور و بوکوزی درت ایله دیمنک و یارک کوزلرنی کندی کوزلریکه یار ومعین
ایله دیوسویلمنک مآل ونتیجه‌سی انکله مشاوره ایله وا کثر مشکلکی اکا سویله
دیمکی افاده قیلور که حق تعالی حضرتلری انصار قومی ایله کندی مابینلرنده
مشاوره قیلمغی کندیلره عادت ایلدکلرندن اوری (وامرهم شوری بینهم)
دیمکله قرآن عظیمده مدح ایلدی پس سندخی بوآیت کریمه‌یی حضرت قرآندن
اوقیوب بونکله عمل ایله و بریار ومعین اولان عاقل ومرشد کامل ایله همیشه
مشاوره ایله واول سنک طبعکه مخالف اکربرسوز سویلرایسه زنهار ناز واستغنا
جهتندن تضجری مشعر برسوز سویلمه بلکه انک یوزنه مقابل اف دیمه نته کم الله
تبارک وتعالی حضرتلری سورهٔ بنی اسرائلده والدینه اف دیمکدن نهی ایدوب
(فلاتقل لهما اف ولاتنهرهما وقل لهما قولا کریما) بیوردی پس (خیرالابوین
من علمک) حدیثنک موجبنجه ابوینک خیرلوسی سنک مرشدک ومعلمک اولدی
چونکم ابوینه ناز واستغنا جهتندن اف دیمک وتضجری مشعر سوز سویلک لایق
وجائز اولمیجه خیرالابوین اولان مرشد ومعلمه اف دیمک اولو بطریق اولی جائز ولایق
دکل قنده قالدیکه نازایلیه‌سن وخیانتی مشعر سوز سویلیه‌سن * مثنوی *
یارباشد راهراپشت وپناه * چونکه نیکو بنکری یارست راه * چونکه دریارارسی
خامش نشین * اندرآن حلقه مکن خودرانکین) راه پشت وپناهی یار اولور
چونکم اونظرایلیه‌سن یول یاردر یاردن مراد بونده مرشد هدایت کرداردر یعنی
راه حقه ارقه وصغنجق برمعین وظهیر مرشد کامل اولور چونکم آنی کوره‌سن
ونظر حقیقی به ایرکوره‌سن همان یاردن عبارت اولور (الرفیق ثم الطریق)
حدیثنک سری بومعنایی اشعار قیلور یاره مقارنت قیلمنک ادبی واردر واصحاب
هدایتله مصاحبت ایلمنک شرط ومشروطی واردر مادامکه اول شرط بولنمیه
مشروط هیچ بولنمز واول ادبه رعایت قیلنمیه انلرک صحبت شریفه‌سندن ومقارنت
طیبه‌سندن انتفاع اولنمز وجمله شروطدن بری اولدرکه چونکم یاران حقیقته
ایریشه‌سن واصحاب هدایتله کوروشه‌سن خاموش اوتور بلکه کندیکی انلرک
خدمتکاری اولمق مرتبه‌سنه یتور اول حلقه‌ده کندیکی نکین ایلمه‌نکین یوزک

قاشنه دیرلر بونده صدرنشین اولمقدن کنایت اولور یعنی چونکم اول یاران طریقتك صحبتلرینه واصل اوله‌سن خاموش اول وسکوتی کندیکه لازم قیل وانلرك مجلسنده کندیکی صدرنشین قیله کبروانانیتله متصف اولمه بلکه کبر وانانیتی ترك ایدوب اول مجلسك متبوع ومقتداسی اولان کمسه‌یه متوجه اول انك کلامنی دکله واستماع وقبول ایله ﴿ مثنوی ﴾ درنماز جمعه بنکر خوش بهوش * جمله جمعند و یك اندیشه خموش * رختهارا سوی خاموش کشان * چون نشان جوبی مکن خودرا نشان) نماز جمعه‌ده هوشله خوش نظرایله جمله جمعلردر و یك اندیشه وخموشلردر یك اندیشه‌اند وخموش اند تقدیرنده‌در یعنی ای صحبت اهل جمعه داخل اولان سالك جمعه نمازنده نظر عقلله اکا حاضر اولان مؤمنلر جماعتنه خوش نظرایله که انلرك جمله‌سی بر یرده جمعلردر و براندیشه‌لردر که جمله سنك اندیشه‌سی امامه تابع اولمق وامر حق علی الاتفاق یرینه کتوروب جمعیله طاعت قیلمقدر وجمله‌سی خاموش اولوب وسکوت قیلوب خطیبك کلامنه قولاق طوتمقدر پس بوندن ادب اوکرنوب صحبت اهل جمعه داخل اولدقده هم بوآدابه رعایت ایدوب بوشرطی یرنه کتور وانلرله یکدل ویکجهت اولوب کندیکی بی نشان اولمق مرتبه‌سنه یتورر ختلری خاموشلق جانبنه چك چونکم نشان استیه‌سن کندیکی نشان ایلمه یعنی اهل جمعك میانته داخل اولدقده اولاشرط طریقت وادب صحبت اولدرکه جمله کفت وکویه متعلق اولان رختلریکی وآتلریکی خاموش اولمق جانبنه چکه‌سن وصمت وسکوتله خوی ایلیه‌سن چونکم طریقت وحقیقت اهلنك میاننده نشان استیه‌سن وشهرت بولمق ومشهور ومتعارف اولمق طلب ایلیه‌سن شرط اودرکه کندیکی نشان ایلمیه‌سن بلکه بی نام ونشان اوله‌سن وکندیکی بی خود وفانی قیله‌سن تاکم بو بی نشانلقده نشان بوله‌سن و بی خودلقده و بی وجودلقده وجود ونشان بوله‌سن ونشان صاحبی اوله‌سن ﴿ مثنوی ﴾ کفت پیغمبر که در بحر هموم * در دلالت دان تو یاران را نجوم * چشم در استاد کان نه ره بجو * نطق تشویش نظر باشد مکو) پیغمبر علیه السلام حضرتلری بیوردیکه هموم دریاسنده دلالت ایلمکده‌سن اصحابی نجوم بیل نته کم (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهدیتم) یعنی بنم یارانم نجوم کیدر بونلردن هرقنغیسنه اقتدا ایلیه سز مهتدی اولورسز چونکم اول حضرت بویله بیوردی پس هرکم اول حضرته وارث کامل اولدیسه واکا قائمقام وخلیفه اولمق مرتبه‌سنی بولدیسه (الشیخ فی قومه کالنبی فی امته) حدیثنك موجبنجه کندی عصرنده وقومنك ایچنده پیغمبر کبی انك دخی اصحابی غملر بحرنده دلالت ایلمکده نجوم کبی اولورنته کم حضرت نبی علیه السلامك یارانی مطلوبه وصول بولدیلر کذلك کندی عصرینك پیغمبری کبی اولان وارث

کاملك یارانی دخی فلك طریقتك نجومی کبی اولور و بحر هموم وغمومده بونلر دلالت قیلور و بونلره مقتدی اولان دخی بحر هموم وغمومدن خلاص اولور (وهو الذی جعل لکم النجوم لتهتدوا بها فی ظلمات البر والبحر) آیت کریمه‌سی لسان اشارتله بو معنایه دلالت قیلور ودخی (العلماء مصابیح الارض وخلفاء الانبیاء وورثتی وورثة الانبیاء) حدیث شریفی هم بو مضمونه شاهد اولور پس ای سالك طریق الهی کوز یکی فلك طریقتك ستاره‌لری اولان مرشدلر اوزره قوو یول ایسته یعنی خلفاء انبیاء ومصابیح ارض وسما کبی عالمر عرفانته کوزقو وانلردن نظرکی دورا تمیوب طریق حقی انلر واسطه‌سیله طلب ایله (وبالنجم هم یهتدون) آیت کریمه‌سنك مفهومی اوزره‌سن هم نجم فلك هدایت اولان اصحاب سعادتله مهتدی اولان اهل طریقتدن اوله‌سن ومقصود ومطلوبکه انلر واسطه‌سیله بو ظلمات طبیعتدن یول بوله‌سن نطق تشویش نظر اولور سویلمه یعنی چونکم اول ستارکان فلك طریقت اولان یاران صفایه کوزقویه‌سن شونی بونی سویلمدن وتکلم ایلمکدن حذرایله زیرا نطق وتکلم نظره تشویش ودغدغه و یردیس سویلمك اولیدر ﴿ مثنوی ﴾ کردو حرف صدق کویی ای فلان * کفت تیره در تبع کرددروان * این نخواندی کالکلام ای مستهام * فی شجون جره جر الکلام) اکرای فلان ایکی صدق حرفنی سویلیه‌سن تیره سوز تبعده روان اولور تیره بولانق کفت تیره‌دن مراد کلام دروغ اولور ای آشفته وحیران بونی اوقومدکمی که کلام شجونده‌در اول کلامی جرایلر کلامك جرایلمسی مستهام هایم وحیرانه دیرلر شجون شجنك جمعیدر شجن غصن معناسنه در نته کم الحدیث ذوشجون دیرلر ذوفنون معناسن ویررلر یعنی ای هایم وحیران اولان کمسه‌سن بونی اوقومدکمی که الکلام ذوشجون جر الکلام دیلمشدر یعنی کلام داللر و بوداقلر صاحبیدر نته کم براغاجك بر بوداغنه یاپشوب انی کندیکه جر ایلسك براغاج دال و بوداق اول جر ایلدیکك بوداغه تابع اولور کذلك کلام هم ذوفنون وذواغصاندر اکرسن ایکی و یا اوچ کرچك سوز سویلیه‌سن کلام دروغ دخی اکا تابع اولور زیرا الکلام شجون جره جر الکلام دیدکلری قولك موجبنجه بهر حال سوز سوزی چکر پس صدق اولان کلمات ایچنده یا کذب و یا دروغه متعلق و یا غیبته وقدح وذمه متعلق کلام سویلمش اولورسن پس اول کذب ودروغ واسطه‌سیله عتاب وعقابه مستحق اولورسن لازم اولدیکه افظدن وتکلمدن حذر ایلیه‌سن ﴿ مثنوی ﴾ هین مشو شارع در آن حرف رشد * که سخن زومی سخن را می کشد * نیست در ضبطت چو بکشادی دهان * از پی صافی شود تیره روان) آکاه اول حرف رشده شارع اولمه یعنی طوغری کلام سویلمکه شروع قیلمه زیرا اندن سوزلر

غیری سوزی چکر یعنی طوغری سوز سویلمکدن تکلم ایلمك بر آخر سوز سویلمکی جذب ایلر وسوزی چوق سویلین کسه اکر صدق سویلرسه ده ایچنده برقاچ دروغ تیره سوز سویلمکدن خالی اولمز چونکم دهانکی آچه سن اودهانك ولسانك سنك ضبطکده اولمیه لابد صافیدنصکره تیره روان اولور ویاخود معنی صافی سوزدن اوتری تیره سوز هم روان اولور دیمك اولور وبو سوزلر دهانی کندی ضبطنده ولسانی تحت حکمنده اولمین کسه لره کوره اولور که (من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل خیرا اولیسکت) حدیث شریفنك موجبنجه ودخی (قل الخیر والافاسکت) حدیثك حسبنجه خیر سویلرسه هر نقدر سویلرسه سویلسون منع بوقدر منع شول کسه یه درکه دهانی کندی ضبطنده اولمیه وخیر کلام سویلمك واسطه سیله شره وکذبه متعلق کلام سویلیه بوکونه کسه یه خیردن وشردن هرنه ایسه کلام سویلیوب بین اهل الطریق سکوت قیلمق اولی اولور اما خیر محض اولنلر والهام حقه مظهر کانلر هرنه سویلسه لر خیردر نته کم بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊ آنکه معصوم ره وحی خداست ❊ چون همه صافست بکشاید رواست ❊ زآنکه ماینطق رسول بالهوی ❊ کی هوا زاید ز معصوم خدا ❊ خویشتن راساز منطیق زحال ❊ تانکردی همچومن سخره مقال) اول کسه که وحی خدا یولنك معصومیدر چونکم دوکلی صافدر سویلکه دهان آچه روادر زیراکه اول عظیم اولان رسول علیه السلام هوا ایله نطق ایلمدی معصوم خدادن نچون هوا طوغرای صوفی کندیکی حالدن بر منطق دوزتا کم بنم کبی سخره مقال اولمیه سن دیدی منطیق مفعیل وزننده مبالغه ایله نطق ایدیجی معناسنه اولور ورسولده اولان تنوین تعظیم ایچوندر تنکیر وحدت ایچون اولوب رسولدن بر رسول هوا ایله تکلم ایلمدی دینسه دخی جائز اولور اما آیت کریمه یه تلمیح اولدیغی ملابسه ایله بو بیتلر حضرت نبی علیه السلام حقنده اولوب رسولده اولان تنوین تعظیم ایچوندر دیمك اولیدر که حق تبارك وتعالی اول حضرتك حقنده سورهٔ والنجم ده (وماینطق عن الهوی ان هو الاوحی یوحی) بیوردی یعنی اول رسول معظم هوای نفسندن نطق ایلمز انك نطقی دکلدر الا شول وحیدر که اکا بیسی طرفندن وحی اولندی واول کلامی سویلکه امر واشارت قیلندی پس قاضی اول صوفی یه تعریض وصمت وسکوتك فضائلنی تعلیم ایلمك ایچون سویلر ولکن حضرت مولانا قدس سره العزیز انك لسانندن صامت اولمك وسکوت قیلمك صوفی اولنلره واهل سلوك زمره سنه دخول قیلنلره لازم اولدیغنی تعلیم ایلر و بیوررلر اول پیغمبر علیه السلام که وحی خدا یولنك معصومیدر چونکم دوکلی غل وغشدن صافیدر اکر اول حق سوزی

سویلکه ونصح وپند ایلکه دهان آچسه روا وسزادر زیراکه اول رسول مکرم صلی الله علیه وسلم هوای نفسانیه ایله نطق ایلمدی وتلقاء نفسندن مقتضای نفسی اوزره سوز سویلمدی معصوم خدا اولان نبی علیه السلامدن نچون هوی طوغر معصوم الهی اولان پیغمبر ذیشاندن هوا طوغمز وهوای نفسه متعلق کلام دخی اندن صدور وظهور ایلمز هر کیم اول حضرته وارث کامل اوله وقائم مقام نبوی اولمق مرتبه سنی بوله اول دخی هوای نفسانیه سندن سویلمز وطبعنك مقتضاسنه موافق کلام نقل ایلمز بلکه کلام الهیه ایله سویلر ونصح وپند ایلسه لله وفی الله نصح وپند ایلر اما هنوز دخی وارث اولمین الهام وخلافت نبویه مرتبه سنی بولمین کسه لره اولی وانفع اولان اولدر که هنوز سویلمکدن وتکلم ایلمکدن پرهیز وحذر ایلمیه زیرا اویله کسه کلام حق هوای نفسنه مطابق سویلمکدن خالی اولمز ونصح وپندی مقتضای طبعنه موافق ایلدیکیچون خالص دکلدر اویله اولیجق کلام حق وکفتار صدق کندی مرادندن اوتری سویلمش اولور وکلامك تحتنده اکا فائده اولمدیغندن ماعدا بلکه نتیجه مضرت اولور چونکم قضیه بویله در وبو مقدمه معلومك اولدی پس ای صوفی کند یکی قیل وقالدن بری وعاری ایلیوب ذوق حالدن کندیکی زیاده نطق ایدیجی دوزتا کم بنم کبی قیل وقالك زبونی اولمیه سن صوفیلره لایق اولان ذوق حالدر وقیل وقالدن فارغ بالدر دیدی

❊ سؤال کردن آن صوفی قاضی را ❊

(❊ مثنوی ❊ کفت صوفی چون زیك کانست زر ❊ این چرا نفعست وآن دیکر ضرر ❊ چونکه جمله از یکی دست آمدست ❊ این چرا هشیار وآن مست آمدست) چونکم قاضی صوفی یه سنك مرتبه ومقامك سوز سویلمك ونطق ایلمك دکلدر دیو ایهام واعلام ایلدی ودخی اکا مشایخ صوفیه نك اسرار علومندن نیجه کلمات سویلدی و کندینك اول علمدن آکاه وخبردار اولدیغنی اشعار وافهام ایلدی صوفی فی الحال کندی بیلدیکنی سویلمکدن واکا تعریض وتوبیخ ایلمکدن فارغ اولوب و کندیسنی سائل منزله سنه تنزیل قیلوب مشکلی اولان مسئله یی اندن سؤال ایلدی واکا بویله دیوسویلدیکه ای زداینده ٔ ژنکار قلبی وای کشاینده ٔ مشکلات شرعی چونکم زر بر کاندندر بو نیچون نفعدر واول غیریسی نیچون ضرردر یعنی صوفی ایتدی ای قاضی افندی چونکم بوقدر اسرار وعلوم بیوردك بنم بو مشکلاتمی دخی حل ایله جمله دن بری بودر که چونکم ذهب نوعی بر معدندندر بو ذهب نیچون انفعدر وعالی قیمتدر واول برآخر ذهب نیچون دون قیمت وضرردر چونکم معدن بر اوله واندن ظهوره کلان شیٔ بر نوع اوله پس اصل برایکن

وفرع دخی برنوع ایکن بونوعك مابیننده بواختلاف ومغایرتك سببی وحكمتی ندر
معدندن مراد بونده معدن حقیقتـدر وزردن مراد دوكلی اشیا اولمقده جائزدر
و(الناس معادن كمعادن الذهب والفضـة) حدیث شریفنك مفهومی اوزره
نوع انسان اولمق دخی جائزدر كه انسـان نوعی اكرچه ذهب كبی برنوعدر ولیكن
بونوعك میاننده تفـاوت فتی چوقدر (یاایها النـاس اتقوا ربكم الذی خلقكم
من نفس واحدة) آیت كریمه‌سـنك دلالت ایلدیكی معـنی طبقنجه حق تعالی
حضرتلری ناسی نفس واحده دن خلق ایلمشدر واول نفس واحده نوع انسانه
معدن كبی اولمشدر واول نفس واحده دن مراد عند المفسرین ابوالبشر علیـه
السلام حضرتلریدر وعند المحققین عقل كلدر كه اكا حقیقت محمدیه دخی دیرلر
بو جمله یه اول حقیقت اصل ومعدن كبی اولمشدر و بوجمله‌سی مع تباین حالاتهم
واختلاف طبقاتهم اول معدندن ظهوره كلمشدر چونكم جمله سی برالدن كلمشدر
یعنی چونكم بوجمله بنی آدم وخلق عالم برالدن كلمش ودست قدرتله ظهور قلمشدر
بونیچون هشیار واول بری مست كلمشـدر و بو بری نیچون عاقل اولمش واول بر
آخری ندن دیوانه اولمشدر ❊ مثنوی ❊ چون زیك دریاست این جوهاروان *
این چرا نوشـست وآن زهردهـان) چونكم بوجویلر بر دریادن رواندر یعـنی
بوانهارك جمله‌سی بردریادن بری جاری اولور پس بونیچون نوشدر واول نیچون
زهردهاندر دریادن مراد دریای حقیقت اولور وجویلردن مراد اكرچه انواع
مخلوقات اولسه ده جائزدر امابنی آدم اولمق محله مناسبدر نته كم جمیع بنی آدم اكرچه
دریای حقیقتدن بری بوعالمه كلمشدر ولیكن ایكی صنف اولمشـلردر برصنفی (هذا
عذب فرات) آیتنـك مفهومنه مظهر اولان مؤمنلردر و برصنفی دخی (وهذا ملح
اجاج) قولنك مفهومنه مظهر اولان كافرلردر مع هذا بوایكی صنفك مبدئی بردر
وجمله‌سنك خالقی حضرت حقدر ❊ مثنوی ❊ چون همه انوار از شمس بقاست *
صبح صادق صبح كاذب ازچه خاست) چونكم دوكلی انوار شمس بقـادندر
صبح صادق وصبح كاذب نه‌دن قالقدی شمس بقادن مراد حضرت حقـدر
یعنی چونكم بو دوكلی انوار بقا آفتـابندن ظهوره كلدی صبح صادق وصبح
كاذب نه‌سـبیدن حاصـل اولدی صبح صـادقدن مراد جمیع انبیا ومرسلین
صلوات الله علیهم اجمعین واولیای صـالحین وراست وصادق اولان مؤمنیـندر
وصبح كاذبدن مراد اهل نفاق واهل ریا واصحاب زرق ودغا واهل دنیا واهل نفس
وهوادر ودخی بونلر امثـالی ظاهری نورانی و باطنی ظلمـانی اولان اشیـادر
❊ مثنوی ❊ چون زیك سرمه ست ناظر را كحـل * ازچه آمد راست بینی
وحول) چونكم ناظره كحل برسرمه‌دندر راست بینلك وحول نه‌دن كلدی حول

شاشلغه واكری كورمكه دیرلر كحل حوله قافیه اولمقـدن اوتری قبح حالله اوقنور
سرمه‌دن مراد بونده دیدهٔ عقلك رؤیتنه سـبب اولان هدایتدر (ربنا الذی
اعطی كل شیء خلقه ثم هدی) آیتنك مفهومی اوزره هر شیئه حق تعالی خلقتنی
اعطا ایلدكدنصكره آنی استعدادنه مناسب برمصلحته هدایت قیلدی پس هدایت
الهی دیدهٔ عقلك سرمه‌سی كبی اولدی چونكم عقلله نظر قیلان ناظرلرك سبب
رؤیت اولان كحلی برجنس سرمه دندر اویله اولیجق بوناسك بعضـسنك دخی
اكری كورمه‌سی نه‌سببدن اولور ❊ مثنوی ❊ چونكه دارالضرب راسلطـان
خداست * نقدرا چون ضرب خوب ونارواست) چونكم دارالضرب سلطان
خدادر نقدك ضربی نیچون خوب ونارودر دارالضرب ضربخانه دیدكلری
یردر كه انده اقچه والتون كسرلر دارالضربدن مراد بونده بوجهاندر ونقـددن
مراد بوجهان ایچره اولان انسـاندر واكوان اولسـه‌ده جائزدر یعنی چونكم
بوضربخانهٔ جهانك سلطانی خدادر وفاعل مطلق جمله شیده متصرف همـان
اول حضرت حقدر پس نقد منزله‌سنده اولان انسانك ضربی یعنی نقش وصورتی
نیچون بعضـسنك خوب و بعضـسنك ناروا اولوب معیوبدر كذلك بونلرك بعضـسنك
نقش باطنلری هم خوب وملیح و بعضـسنك نقش باطنی ناروا و قبیحدر انسـانك
صورت ظاهره‌سی وصورت باطنـه‌سی یعـنی خلق وخلق بوضربخـانهٔ عالمك
سلطانی ومالكی اولان خدای تعالیـنك خلق ایتمسـندندر نته كم (والله خلقكم
وما تعملون) بیوردیغی آیت كریمه‌نك حسبنجه بوجمله‌نك اعیانی واحوال واعمالنی
خلق ایلین همان اولدر پس خلق وخلق ظاهرا و باطنا جمله نقش وتصویر همان
انك اولیجق بونقش خوب وبونقش ناروا دیمك ندر ❊ مثنوی ❊ چون خدا
فرمود رهرا راه من * این خفیر از چیست وآن یك راهزون) چونكم خدای تعالی
حضرتلری یوله بنم یولم دیدی بو بری نه‌دن خفیر واول بری ندن راهزندر خفیر خاء
معجمه‌نك فتحیله عهده وفاایدیجی وامین وصادق معنالرنده هم استعمـال اولنور
بورادده بدرقه ومرشـد معناسـنه استعاره اولمق مناسبدر مصرع اول سورهٔ
انعامده اولان آیت كریمه‌یه اشـارتدر كه اول آیت بودر (وان هذا صراطی
مستقیما) وسورهٔ یوسفده دخی (قل هذه سبیلی ادعو الی الله علی بصیرة) بیورر یعنی
چونكم حق تعالی حضرتلری صراط مستقیم بنم صراطم بیوردی وسبیل قومه
بنم سبیلم بیوردی پس بوصراط مستقیمده قولاوز ومرشد اولان وعهدنه وفاقیلان
نه‌دن قولاوز وعهدنه وافی وامین اولدی اول بری نه‌دن یول اوربجی وغدار
وخاین اولدی ❊ مثنوی ❊ ازیك اشكم چون رسـد حروسـفیه * چون
یقین شد از ولد سر ابیه) بربطندن حروسفیه نیچه ایریشور چونكم (الولد سر ابیه)

حدیثنك مفهومی یقین ومحقق اولدی یعنی ولد پدرینك سری اولدیغی وانك صلبندن كلدیكی یقین ومحقق اولدی پس بر بطندن عاقل وسفیه نه كیفیتله تولد ایدوب بو عالمه ایریشور الضدان لایجتمعان دیدكاری قول خود مصدقدر پس عاقل ایله سفیه ضدلردر و بو ایكیسی بر بطندن نه حالله ظهوره كلدیلر بونك سری ندر

(مثنوی ❊ وحدتی كه دید با چندین هزار ❊ صد هزاران جنبش از عین قرار)

بر وحدتی بو قدر هزارله كیم كوردی صد هزاران جنبش عین قراردن یعنی بو قدر هزار هزار اضداد واختلافیله وكثرات وتعیناتیله بر وحدتی كیم كوردی و بو قدر جنبش وحركاته عین قراردن كیم نظر ایر كوردی كه بو قدر كثرات واختلاف وحدت مطلقه دندر و بو قدر جنبش وحركات دخی دائم وقائم و برقرار و بر دوام اولان ذات الهیدندر چونكم ذات برقرار و بر دوام اوله بو قدر جنبش وحركات نه دن اولوردیدی و بو جمله نك سرندن وحكمتندن سؤال ایلدی وقاضی دخی اول صوفینك بو آخرده واقع اولان سؤالنه كوره جواب ویرمك ضمننده جمله اسئله سنه دخی جواب اولمق طریقی اوزره بو معنالرك بیاننه شروع ایدوب بیورر و بر اسلوب اوزره جواب ویرر كه معناده انك هر بر سؤالنه جواب اولور

جواب كفتن قاضی صوفی را

(مثنوی ❊ كفت قاضی صوفیا خیره مشو ❊ یك مثالی درمیان این شنو ❊ همچنانكه بی قراری عاشقان ❊ حاصل آمد از قرار دلستان) قاضی چونكم صوفیدن بو اصلی ومآلی بر اولان سؤالی كه اشتدی اكا خطاب ایدوب ایتدی ای صوفی خیره اولمه ودیدهٔ عقلكی قاشمش وكابل قیلمه بو متحد المعنی اولان اسئلهٔ مختلفه نك بیاننده بندن بر مثل ایشت و بو خوب مقالی كوش ایت اول مثال خوب بودر انجلین كه عاشقلرك بی قرارلغی دلستانك قراریندن حاصل كلدی یعنی طوائف عشاقك بی قرارلغی و كونا كون حركاتی دلستان اولان محبوبك قرار وثباتندن حاصل اولدی

(مثنوی ❊ او چو كه درناز ثابت آمده ❊ عاشقان چون بركها لرزان شده ❊ خندهٔ او كریها انكیخته ❊ آب رویش آب روها ریخته)

مثلا اول دلستان ناز واستغنا مرتبه سنده طاغ كبی ثابت وراسخ كلمش عاشقلر بركلر كبی لرزان اولمش اول محبوبك خنده سی عاشقلردن كریه قوپرمش آنك آب رویی آب رویلری دوكمش یعنی مؤثر بر و مختلفه چوق اولمق وفاعل بر وافعال متنوعه وكثیر اولمق مخلوقات ایچره بیله بولنور جمله دن بر محبوب صوری برقرار اولسه انك عاشقلری بی قرار اولورلر وانلرده احوال مختلفه ظهوره كلور پس محبوب حقیقی اولان فاعل مطلق هم اكا كوره قیاس ایله كه انك ذاتی همیشه برقرار در

اما انك مظاهر اسما وصفاتی اولان اشیا حركات كونا كوندن خالی دكلدر كیمی آغلقده و كیمی كولمكده وكیمی شاد اولمقده در الحاصل هر شینك مرات وجودنده بر كونه تجلی قیاس و هر كسك مظهر مده بر كونه صفاتله ظاهر اولمشدر بو اشیانك كثراتی واختلافاتی او فاعل حقیقینك وجودنه اختلاف و برمز و بو آثار وافعالك مغایراتی انك ذاتنه خلل ایر كورمز نته كم بحرك امواجنك كثراتی واختلافاتی ذات بحره خلل و برمز وانك وحدت ذاتنه ظاهرده اولان نقصان واختلافات نقصان ایر كورمز

(مثنوی ❊ این همه چون وچكونه چون زبد ❊ بر سر دریای بیچون می طبد) بو دوكلی چون وچكونه زبد كبی دریای بیچونك اوزرنده حركت ایلرز بد كبو كه دیرلر دریای حقیقتكه حد ذاتنده بیچون وبی چكونه در و بو كیفیت وكمیتله موصوف اولان اشیا اول دریای حقیقته نسبتله كفلر وحبابلر كبیدر پس بو اشیانك حركتی اول دریای حقیقتك ارادت وقدرتی ایله اولور نته كم كفلر دریانك یوزنده دریانك جزرومدیله وتلاطمیله حركت ایلر پس بو معنانی افهام واعلام ایچون حقیقت ووحدت مرتبه سن دریایه واشبو اشیانك مختلفه یی دریا اوزره اولان كفلره تمثیل ایدوب بیوررلر بو دوكلی كیفیت وكمیت ونوعیتله موصوف اولان اشیا كفلر وحبابلر كبی اول بی كیف وبی كم اولان دریای حقیقتك ظاهرنده انك ارادت وقوت وقدرتیله حركت ایدرلر

(مثنوی ❊ ضد وندش نیست در ذات وعمل ❊ زآن بپوشیدند هستیها حلل ❊ ضد ضد را بود وهستی كی دهد ❊ بلكه ازو بكریزد و بیرون جهد) اول بحر حقیقت ودریای وحدتك ذاتنده وعملنده ضدی وندی یوقدر وارلقلر حله لرنی اندن كیدیلرند بالكسر مثل وشبه ونظیر معناسنه در یعنی خدای تعالی حضرتلرینك ذاتنده وفعلنده ضدی ونظیری یوقدر جمیع موجودات وجود حله لرنی اول واجب الوجوددن كیمشلر اول حی وقیوم اولان حقدن وجود بولشلردر ضد ضده وجود وهستلك قچن ویرر بلكه اندن قچر وطشره صچرار یعنی الله تعالینك ذاتا وصفاتا وافعالا ضدی وندی یوقدر اكر حق تعالینك جل شانه ضد ومثلی اولسیدی بر ضد كندینك ضدنه نیجه وجود ووارلق ویردی بلكه اول ضد كندینك ضدندن فرار ایدردی وطشره قچردی پس ایكیسندن بریسی باطل اولوردی وعملدن كیرو قالوردی معلوم اولدیكه حق تعالی حضرتلرینك اصلا وقطعا ضدی یوقدر

(مثنوی ❊ ند چه بود مثل نیك و بد ❊ مثل مثل خویشتن راكی كند)

ند لغتده نه در مثل در نیك و بد مثلی مثل كندینك مثلنی قچن ایلر یعنی ند لغتده مثلدر كر كسه ایونك مثلی اولسون وكر كسه بدك واذا كان كذلك نیكدن و بدن مثلی اولان شیئ كندینك مثلنی نیجه ایجاد ایلر مثلا انسان كندو كبی بر انسان

ایجاد الملکه قادر اولمز وقس علی هذا سائر الامثال اگر حق تعالی حضرتلرینك
دخی وجودده برمثلی اولیدی کندی مثلنی ایجاد الملکه قادر اولوردی معلوم
اولدیکه اوله بی شریك و بی نظیر اولان پادشاهك اصلا ضدی وندی یوقدر
﴿ مثنوی ﴾ چونکه د ومثل آمدند ای متقی * این چه اولیتر ازآن درخالقی)
ای متقی چونکم ایکی مثل کلدیلر بو مثل خالقلقده اول مثلدن ندن اولی رکدر
متقینك اوچ مرتبه‌سی واردر اولی شرکدن پرهیز ایلمك و ایکنجیسی صغایردن
اوچنجیسی ماسوادن پرهیز ایلمك معنالری اولور وشرکدن وماسوادن پرهیز
ایلین کسه‌یه متقی دیو خطاب اولنسه و یا اعتبار مایؤول الیه و یاخود تفاؤلا متقی
دینمك صحیح اولور بونده بویله‌در یعنی ای شرك جلی وشرك خفیدن بلکه ماسوادن
اتقا ایلمکه قابل اولان کسه چونکم فرضی وجودده ایکی مثل کلسه‌لر وذاتده
وصفاتده وافعالده بری برینه شبیه ونظیر اولسه‌لر خالق جمیع مخلوقات اولمقده
بو مثلدن اول برآخر مثلندن اولی اولور بومقرردر که ایکی مثلدن بریسی احسن
الخالقین اولمغه اولیتر اولمز بلکه احسن الخالقین وخیر المقدرین اولان همان اول
وجودده شریکی ومثلی اولماین واحد حقیقیدر ﴿ مثنوی ﴾ برشمار برك بستان
ضد وند * چون کفی بر بحر بی ندست وضد) بستانك برکی عددلری اوزره ضد وند
و بی ندوضد اولان بحر اوزره زیاده کف کبیدر کفی ده اولان یا وحدت ایچون
اولمقدن زیاده‌لك معناسنی افاده ایلمك اولیدر که فارسیده اکثر بویله محلارده یاکتورلسه
زیاده معناسی ویریلور اگر وحدت ایچون طوتلورسه بی ضد و بی ند اولان بحر اوزره
برنوع کف کبی دیمك اولور صحیح اولان نسخه‌لرده بر یاء عربیله دریاء فارسیله
بر بحر نسخك خطاسیدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که مخلوق وموجود اولان
اضداد وانداد بستانده بتن نباتات واشجارك اوراقنك اعدادی مقداری اول
بی ضد و بی ند اولان بحر اوزره اولان کفلرك بری برینه مثلا ضدیتی وندیتی اولسه
اول کفلرك بر برینه ضد اولمسندن بحرك ذاتنده دخی ضدی اولمق لازم کلمز بو مثلدر
وبومثلدن مقصود دریای حقیقینك ضدی وندی اولمدیغنی تفهیمدر یعنی اول بی ضد
و بی مثل اولان دریای حقیقینك ظاهرنده اولان بی شمار اضداد وانداد و برك بستاندن
زیاده اولان اختلافات ومغایرات کفلر و زبدلر کبیدر کفلرك وزبدلرك کثرات
واختلافاتندن اول دریای حقیقینك ذاتی هم متغیر ومختلف اولمز و بو قدر کثرات
اشیانك وحدت ذاتنه نقصان ویرمز نته‌کم امواج دریا دریانك ذاتنه کثرت ویرمز
پس بو قدر اضداد وانداد دی اول واحد حقیقی ایجاد واظهار ایلمسندن انك
وجودینك ضدی وندی لازم کلمز و بو مخلوق حیاتده وعلمده وارادت وقدرتده
وسمع وبصرده وتکلمده وسائر صفتلرده هم اکا مثل اولمز بلکه (لیس کمثله شیء

وهو السمیع البصیر) آیت کریمه‌سنده کاف زائد اولدیغی تقدیرجه صفاتنده دخی
اصلا انك برشیء مثلی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ بی چگونه‌بین تو بردومات بحر * چون
چگونه کنجد اندر ذات بحر * کمترین لعبت اوجان تست * این چگونه وچون جان
چون شد درست) ای مرد صوفی سن بردومات بحری بی چگونه کور بحرك ذاتنه
چگونه نیجه صغر یعنی صغمز انك ادنی لعبتی سنك جانکدر جانك چگونه‌سی نیجه
درست اولدی یعنی درست اولمدی بحردن مراد بحر وحدتدر وانك بردوماتندن
مراد اوصاف متقابله وافعال متضاده‌سیدر حد ذاتنده حق تعالی حضرتلرینك
اگر ماهیات صفات متقابله‌سی اولسون واگر حقایق افعال متضاده‌سی اولسون
کیفیت وکمیتدن بری وعاریدر اولا انك جمیع صفاتی مخلوقك صفاتی کبی کاه زائد
وکاه ناقص اولمز و برآلته دخی محتاج اولمز وکذلك جمیع افعالی دخی مخلوقك افعالی
کبی معلل بالاغراض دکلدر انکیچون حق تعالی حضرتلری چونکم ارحم الراحمیندر
نیچون کافری کافر خلق ایدوب اکا کفرندن اوتری عذاب ایلدی دیمز ونیچون
برحماری و یا برکلبی انسان ایلمدی دیو سؤال قیلنمز که (لایسئل عما یفعل وهم یسئلون)
انکیچون بیورلمشدر که انك اگر ذات شریفنه واگر صفات علیه‌سنه واگر افعال
طیبه‌سنه اصلا وقطعا چون وچگونه صغمز پس لازم کلدیکه ای صوفی سن بحر
حقیقینك جمیع صفات متقابله‌سنی وافعال متضاده‌سنی چونسز وچگونه‌سز
کوره‌سن ونیچون بو کسه هادی ومظهر هدایت اولدی واول برآخر کسه مضل
واهل ضلالت اولدی بونلرك موجدی خود فی الحقیقه حضرت حقدر دیمه‌سن
و بر بطندن ایکی ضد نیچون ظهوره کلدی وکافرندن کافر اولدی ومؤمندن
مؤمن اولدی و بعض کسه‌نك عقلنی حق تعالی نیچون زیاده قیلدی و بعضیسنك
دخی عقلنی نیچون ناقص ایدوب سفیه واحمق ایلدی سؤال ایلمیه‌سن که انك افعالی
چون وچرادن بریدر وکذلك اول بحر حقیقینك ذات بیچونه هم اصلا چون
وچرا صغمز عقل انك ذات بیچونی نه کونه ایدوکنی بیلمز زیرا اول چوندن
وچگونه‌دن منزه ومقدسدر اول بیچون اولان قادرك کمترین لعبتی یعنی ادنی صنعتی
سنك روحکدر بو سنك جانکه نه کونه دیمك وجان نه کیفیتله مکیفدر
دیو سؤال ایلمك نیچون درست اولدی سنك روحك اول پادشاه بیچونك برادنی
احسانی ایکن اندن سؤال ایلینلره (قل الروح من امر ربی) دیو حضرت
حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم خطابا جواب ویرلدی چونکم سنك روحك
بویله بیچون وچگونه اوله وار قیاس ایله ذات باری نیجه بیچون وچگونه اولور
﴿ مثنوی ﴾ پس چنان بحری که درهر قطره آن * از بدن ناشی ترآمد عقل
وجان) پس انجلین بر بحرکه انك هر قطره‌سنده عقل وجان بدندن ناشیتر کلدی

ناشی بونه بیکانه ونامحرم معناسنه در بحردن مراد بحر ذات الهیدر وانك قطره‌لرندن
مراد شؤنات ذاتیه وتجلیات احدیه ومفاتح غیبیه‌در وتوضیح معنی بویله‌دیمك
اولورکه پس سکا دیدیکم بحر ذات الهی اینجاین بر بحر نامتناهیدرکه انك قطره‌لری
کبی اولان هر بر ذاتنده وتجلیسنده ومفاتح غیبیه‌سنده عقل وجان بدندن بیکانه‌رك
ونامحرمرك کلدی کما قال الله تعالی (وعنده مفاتح الغیب لایعلمها الاهو) نته کم
بدن انسانی عقلك وجانك ماهیاتنی بیلمکده وبونلرك ذاتنی حق الیقین
مشاهده ومعاینه قیلمقده نیجه نامحرم وبیکانه ایسه عقل وجان هم بحر حقیقت اولان
جناب عزتك شؤنات ذاتیه‌سنی ومفاتح غیبیه‌سنی بیلمکده اندن دخی ناشیتر ونامحرمتردر
مثنوی ﴿ کی بکنجد در مضیق چند وچون * عقل کل انجاست از لایعلمون ﴾
اول بحر احدیت چند وچون مضیقنه قچن صغار عقل کل اول مرتبه‌ده لایعلمون
قبیلندندر چند کمیت وچون کیفیت معناسنه در وعقل کلدن مراد (اول ما خلق الله
العقل) حدیث شریفیله مشارالیه اولان عقل اولدرکه اکا حقیقت محمدیه دخی
دیرلر وعقل کلك بنه ذاتی اکا ق لایعلمون قبیلندن اولدیغنه رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلرینك (سبحانك ماعرفناك حق معرفتك) بیوردقلری دلالت
وشهادت ایلر وبنه ذات الهی عندالجمهور مجهول مطلقدر وبورایه مناسب
اولان کلمات قصیده تائیه‌ده واقع اولان شرح حمزك دیباجه‌سنه قریب مقصد
اولده تحقیق وتقریر وتحریر قیلنمشدر انده طالب اولنه وتوضیح کلام بویله‌دیمك
اولورکه اول بحر احدیت کیفیت وکمیت مضیقنه صغمز واول غیب هویت عقل
وقیاس محبسنه کیرز وعقول وارواح اول حضرتك بنه ذاتنی بیلمز عقل کلك بوقدر
عظم شانی وکمال علم وعرفانی وارایکن بومرتبه‌ده لایعلمون مفهومنه مظهر
اولنلردن و (سبحانك لاعلم لنا الا ما علمتنا) دینلردندر مثنوی ﴿ عقل کوید
مر جسد را کای جماد * بوی بردی هیچ ازآن بحر معاد * جسم کوید من یقین
سایهٔ توام * یاری ازسایه که جوید جان عم ﴾ عقل جسده دیرکه ای جماد اول
بحر معاددن رایحه آلدکمی بحر معاددن مراد ذات الهیدر رهرشیٔ لابد (منه بدأ
والیه یعود) مفهومی اوزره اندن ظهوره کلدی وبنه اکا عودت ایلر یعنی عقل
بومرتبه‌ده زیاده وله حیرتندن جسدك بلکه حضرت حقدن بر رایحه طویمسی
وار اوله دیوظن ایدوب اکا بوکونه لسان عقلله خطاب ایدوب دیرکه ای
جماد هیچ اول معاد دریاسندن بر رایحه الدکمی وبر معرفت طویدکمی جسم
دخی عقله دیرتحقیق بن سنك سایه‌کم ای جان عم کولکه‌دن کم یاریلك استر
علمده ومعرفتده وادراکده وفراستده هروجهله بن سکا تابعم بنم ذاتمده خود
هرنه وار ایسه سنکدر پس بندن ای عمنك جانی نه معاونت استرسن دیر

مثنوی ﴿ عقل کوید که نه آن حیرتسراست * که‌سزا کستاختر از ناسزاست ﴾ عقل دیرکه بواول حیرتسرا دکلدرکه سزا کستاختردر ناسزادن
حیرتسرا حیرتخانه دیمکدر وحیرتخانه‌دن مراد مرتبهٔ حقیقت اولور یعنی
چونکم جسد عقلك کندیسندن معرفت الهیده معاونت طلب ایلدیکنی
کوروب تعجب ایلدکده عقل دخی جسده مرتبهٔ احدیتك دهشتفزا ومقام حقیقتك
حیرتسرا اولمسنی افهام وتعلیم ایلمکدن اوتری دیرکه ای جسد سن بنم کمال حیرتمدن
نه تعجب ایلرسنکه بومقام حقیقت اول حیرتسرا دکلدرکه بونده عندالعقل
سزاوار اولنلر هم سزاوار اوله بلکه سزاوار اولنلر بومرتبه‌ده ناسزا اوناروا
اولنلردن کستاختردر جمله‌سی شو اعتبار ایله که ناسزا اولان ابله ونادان اکرچه
من وجه کستاخ وبی ادب ایسه من وجه کستاخ وبی ادب دکلدر مثلا حضرت
حقی بیلدم وانکله آشنا اولدم واسرارنی وصفاتنی مشاهده قیلدم دیمز پس
بو یوزدن کستاخ اولمش اولور اما اکثر عالم وعاقل عندالعلماء والعقلا سزا
ومقبول ایکن وادراك ایلدکاری معنی وبیلدکاری سر معقول ایکن من وجه کستاخلر
وبی ادبلردر مثلا شول جهتدن کستاخ اولورلرکه حضرت حقك ذاتنی وصفاتنی
بیلمش وانکله آشنا اولمش اعتقاد ایدرلر حالبوکه کندیلرك عقلنك حضرت
حقدن بیلدیکی وانك سرندن وشهودندن مشاهده قیلدیغی هم مخلوقدر
زیرا عقل مخلوقدر وعقلك جمله ادراك ایلدیکی معانی دخی مخلوقدر کما قال
علی کرم الله وجهه (کل ما یعلم عقلك فالله خالقه) پس عقلك هر بیلدیکی وجمله
مشاهده قیلدیغی مخلوق اولیجق قچن حق تعالینك ذاتندن وباصفاتندن ادراك
ایلدیکی معنایه بوذات الهیدر دیو اعتقاد ایلسه مخلوقه خالق اعتقاد ایلمش اولور
وکندی بیلدیکی معنایی اله ورب اتخاذ ایلمش اولور پس معقول ومخلوق اولان
معنایی اله ظن ایلمکده وحضرت حقی بیلدم دیو زعم قیلمقده وکندوبی آنی بیلمش
واکا آشنا اولمش صانمقده ناسزا اولنلرك کستاخلقندن زیاده کستاخلق قیلمش
وانلردن زیاده بی ادب اولمش اولور وحضرت حقی بیلنلر بوکونه بیلمشلر وجناب
حقه سزا ومقبول اولنلر بووجهله سزا ومقبول اولمشلردر بلکه روحانی وجسمانی
اولان وجودلرنی نفی ایدوب عقلله حضرت حقی بیلمکدن واکا بر مخلوقی آشنا
بولمقدن عاری وبری اولوب کندوبی بیلان بنه همان کندیسنه آشنا اولان
وبنه همان کندوسی ایدوکنی مشاهده قیلوب وبو عالم کثرتی اسما وصفاتنه
آینه کورمشلر وهرشیده اکر شریف اکر حقیر واکر کبیر هرنه ایسه همان
انی کورمشلر وبویله کورنلر (ما رأیت شیأ الا ورأیت الله فیه) دیمشلردر وچونکم
بومرتبه‌یه مقرب اولان عارفلره بوآشنالق غلبه ایلیه وانلرك چشم شهودنده سزا

وناسزا قالمیوب جمله سی مظهر الهی اولوب شیر یعنی وحقیری اسما وصفات حقه مرآت کورر ﴿ مثنوی ﴾ اندر اینجا آفتاب انوری * خدمت ذره کند چون چاکری * شیران سو پیش آهو سر نهد * باز اینجا نزد تیهو پر نهد) بوراده بر آفتاب انور بر چاکر کبی بر ذره یه خدمت ایلر شیر بو جانبده آهونك اوکنه باش قور شیر کسر رائله مضاف اوقنور بو جانبك شیری آهونك اوکنه سر قوردیمك هم وجه در کذلك باز کسر زائله اوقنوب بو جانبك بازی تیهونك قتنده پر قوردیمك اولور وجائزدر اما قطعله اوقونورسه باز بو مرتبه ده تیهونك قتنده قناد قوردیمك اولور تیهو چیل دیدکلری قوشه دیرلر که اکثر طوغانه آنی آلدررلر پس توضیح معنی بویله دیمك اولور که بو مقام حقیقینك مشاهده سی ونور وحدتك غلبه ومعاینه سی مرتبه سنده آفتاب انور کبی عالیقدر وصاحب صدر اولان کامل ومکمل اولان عزیز پادشاهلر بر ذره نك چاکری کبی خدمتن ایدرلر اول سببدن که اول ذره یی مظهر الهی ومرآه اسما وصفات ربانی کوررلر نته کم ایکی جهان کونشی حضرت سید الکونین ومفخر الثقلین صلی الله علیه وسلم امیرك سنه سی اولان هلاله کلدی واکا تعظیملر وتکریملر قیلدیلر بشیر الهی اولنلر وقوت وقدرت حقانی ایله اتصاف قیلنلر بو مرتبه ده کندی شکارلری مثابه سنده اولان ضعفایه باش قوررلر وتواضع قیلورلر بو جانبك شکار کننده اولان باز عالی پروازی تیهو کبی حقیر اولان کمسنه یه تذلل وافتقار عرض ایدرلر سبب اولدر که اول تیهو مثابه سنده اولان حقیری مظهر اسما وصفات الهی ومرآت تجلی ربانی کورلر واول آهو منزله سنده اولان فقیر وضعیفی حق تعالینك مخلوقی ولکن معنوی مشاهده قیلورلر بلکه انك مرآت وجودنده حق تعالینك نیجه سر وحکمتنی ونیجه قوت وقدرتنی کوررلر پس بالضروری کندی مرتبه لرندن تنزل ایدوب اول صورتا ضعیف وحقیر اولان کمسه لردن استمداد قیلورلر وانلره متواضع اولورلر وانلردن معاونت طلب ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ این ترا باور نیاید مصطفی * چون ز مسکینان همی جوید دعا) بوسکا باور کلمزسه مصطفی علیه السلام حضرتلری مسکینلردن نیچون دعا استردی مسکین بغایت فقیره دیرلر یعنی اکر بر آفتابك ذره یه خدمت قیلمسی و بر شیر نرك آهو اوکنده باش قومسی سکا اعتماد ایلمك کلمزسه واینانمق اولمزسه نیچون حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم مسکینلردن وفقیرلردن دعا طلب ایلر وانلرله استفتاح واستنصار قیلوردی نته کم ابو الدرداء رضی الله عنه حضرتلری روایت بیوررلر کان النبی صلی الله علیه وسلم (یستفتح بصعالیك المهاجرین) وامیة بن عبد الله دن طبری بو حدیثی روایت ایلر قال کان النبی صلی الله علیه وسلم (یستفتح و یستنصر بصعالیك المسلمین) و بعض یرده فقرای

مسلمینه ملاقی اولسه لردی بزی دعادن اونتمه دیدکاری هم روایت صحیح ایله روایت اولنمش وکتب احادیثده ذکر قیلنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ کر بکویی از پی تعلیم بود * عین تجهیل ازچه رو تفهیم بود * بلکه می داند که کنج شاهوار * در خرابیها نهد آن شهریار) اکر سن دیرسنکه حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلك مساکیندن دعا استمسی انلرك دعاسنه اول حضرتك احتیاجی اولدیغندن اوتری دکل ایدی بلکه امته تعلیمدن اوتریدر عین تجهیل نه یوزدن تفهیم ایدی یعنی تعلیمك معناسی تفهیمدر اول حضرت ایسه زمرهٔ مساکیندن لا علی التعیین دعانمی ایلردی اکر اول حضرتك انلردن دعانمی ایلمسی تعلیم ایچون اولیدی سزدخی بنم کبی بو کروهدن دعا طلب ایلك دیردی چونکم بویله دیمدی بلکه کندیلر طلب ایلدی پس تعلیم ایچون اولمدی تجهیل اولدی تجهیل ایچون اولان حال ایسه تعلیم وتفهیم ایچون اولمق میسر دکلدر بو طریق ایله تعلیمك مآلی کأنه امته دیمکدر که سز بو خصوصده جاهلسز وحقیقتنه واقف وعارف دکلسز پس فقرا ومساکیندن مدد طلب ایلیك تا مرادیکزك حصولی میسر اوله اما فقیرونه کونه مسکینك دعاسندن نفع اولمسنی ومراده وصول بولمسنی تعیین بیورمدیلر پس عین تجهیل اولدی عین تجهیل ایسه تعلیم وتفهیم ایچون اولمز پس اول حضرتك فقرا ومساکیندن دعا طلب ایلمسی بلکه انکیچون ایدیکه اول حضرت بیلوردیکه شاهوار اولان کنجی اول شهریار خرابلقلرده قور یعنی بلکه اول حضرتك فقرا ومساکیندن دعا طلب ایلمسی انکیچون ایدیکه بیلوردی اول شهریار حقیقت شاهانه اولان خزینه یی منکسر القلوب اولان فقرا ومساکینك ویران وخراب اولان قلبلرنده قور کما قال الله تعالی فی حدیثه القدسی (انا عند منکسرة القلوب) پس اول حضرت منکسرة القلوب اولان مسکینلرك ویران اولان وجودلرنده اول کنج شاهواری کورر واول خزینهٔ اسراری مشاهده قیلوردی پس انلردن استمداد ایدوب دعا طلب ایلردی ﴿ مثنوی ﴾ بدکمانی نعل معکوس ویست * کرچه هر جزویش جاسوس ویست) بدکمانلق اول خرابلرك نعل معکوسیدر اکرچه انك هر برجزوی انك جاسوسیدر مصرع اولده اولان وی ضمیری ومصرع ثانیده اولان اش ضمیری ودخی وی ضمیری بیت اولك مصرع ثانیسنده موضع کنج شاهوار اولان خرابیهایه راجع اولور خرابیها خرابك جمعیدر وخرابلردن مراد خود بینلکدن قورتلان وشوم عاداتی ویران قیلان و بی وجود وفانی اولان فقیرلر ومسکینلردر بونلرك وجودی شول ویرانه یه بکزر که انده بر عظیم شاهانه کنج اوله اما عوام ناس واصحاب حدس وقیاس بونلرك حقنده بدکمان اولمقدن خالی اولمزلر ودیرلر که بویله بر خراب اولمش ویرانه ده و یاخود

بی عقل دیوانه ده کنج الهی نیلر بونلر انك حقنده بدکمان اولملری انك نعل باز کونه سیدر اکرچه اول ویران اولان فقیرك هر جزوی انك جاسوسیدر ولیکن عوام ناس وا هل قیاس انك جاسوس الهی اولدیغنی بیلمزلر وانك درونده خزینهٔ حق اولدیغنه عارف اولمزلر اول سببدنکه انلرك ظاهرنده اولان ویرانلق وخرابلق نعل بازکونه اولوب خلق عالم انلرك حقنده بدکمان اولمسنه انلرك صورت ظاهرده اولان خرابلقلری سبب اولوب انلرك وجودنده اولان خزینهٔ حق بو اجادن کورمزلر حتی اکرانلردن بریسی دخی بونلره بن حضرت حقی سورم ووجودم عین مظهر الهیدر دیو بوکونه تصریح ایلیه نی باسفاهنه حمل ایدرلر و یاخود دیوانه در دیرلر نته کم ابن فارض رضی الله عنه حضرتلرینه دیدیلر وانلر کندی حاللرندن بو بیتله خبرویردیلر (بیت) ولو قیل من تهوی وصرحت باسمها * لقیل کنی اومه طیف جنة ﴿ مثنوی ﴾ بل حقیقت درحقیقت غرقه شد * زین سبب هفتاد بل صد فرقه شد) بلکه حقیقت حقیقتده غرقه اولدی بو سببدن یتمش فرقه بلکه یوز فرقه اولدی لفظ بل اضراب ایچوندر و بو بیت مقدم اولان درخرابیها نهدآن شهریار مصرعی اوزره عطف اولوب اندن مضروب اولور کأنه موضع کنج الهی اولان خرابلرك وجودی حقیقت حقه مغایر اولق وهمی بوردقلری کلامدن اصحاب دل حقنده بدکمان اولان کسه لردن ناشی اولمش ایدی بو بیتله هم اول وهمی دفع ایدوب بیوررلر اول شهریار حقیقت کنجی خراب اولان فقیرلرك وجودنده قورواول فقیر ومسکین اولان انسانك حقیقتی بومرتبه ده حقیقت حقه مغایر اولمز بلکه حقیقت انسانیه حقیقة الهیه ده غرق ومستغرق اولور وحقیقت انسانیه ممکن الوجود اولمقدر وحقیقت الهیه وجوب وجوددر چونکم ممکن الوجود امکانیتی فانی قیله و بحر حقیقتده مستغرق اوله واجب الوجوددن غیری قالمازو بوندن قلب حقایق دخی لازم کلمز یعنی حقیقت بشر حقیقت خدایه منقلبه اولدی دیمز وحلول واتحاد معنالری دخی هم بولنمز بلکه ممکن الوجود غبار امکانی ازاله قیلدقدنصکره و بحر حقیقته مستغرق اولدقدنصکره همان اول واجب الوجود قالور دیمکی افاده ایلرنته کم کلشن راز صاحبی قدس سره بیوررلر (نظم) چو ممکن کرد امکان برفشاند * بجز واجب دکر چیزی نماند * وجود هردوعالم چون خیالست * که دروقت بقاعین زوالست * نومعدوم وعدم پیوسته ساکن * بواجب کی رسد معدوم ممکن * ومعنیٔ مصرع ثانی اول سببدن اصحاب عقول یتمش فرقه بلکه یوزفرقه بلکه دخی زیاده اولدی بوندن مقصود تحدید اولمیوب تکثیر اولور وتوضیح معنی انسانك حضرت حقه وصولی کندینك حقیقتی اولان امکانیتنی بحر حقیقتده

غرق وفانی ایلمکله میسر اولدی وحقیقت حقیقتده غرق ومستغرق اولمقله وصال الهی بولندی اما اصحاب عقول انبیا علیهم السلام واولیای عظامك وفانی فی الله اولان اصفیانك بحر حقیقته واصل اولملری نه وجهله اولدیغنی بیله میوب هر بری عقلی یتدیکی قدر بنده نك حضرت حقه اتصالی شو مذهب اوزره در دیو اعتقاد ایدوب بو سببدن اصحاب عقول نیجه یوز فرقه اولمشلردر مثلا بونلردن بعضیسی بنده نك حضرت حقه واصل اولمسی حضرت حق انك روحنه وقلبنه حلول قیلمسی اولور صانمشلردر بو مذهب باطلدر و بونلردن بعضیسی دخی انسانك عقلی وروحی ترقی ایدوب نیجه زماندنصکره وارر حضرت حقه واصل اولور وانکله اتحاد قیلور دیمشلر ووصلت حق بویله ظن ایلمشلردر و بو دخی باطلدر و بعضلر دخی انسانك وجودی انوار واوصاف الهیه ایله منور اولوب وآهنك ناردن حرارت قبول ایلدیکی کبی اندن نیجه حالت قبول ایلر ووصالدن مراد بودر دیمشلر بو دخی ضعیفدر الحاصل اصحاب عقولك هر بریسی کندی عقلی یتدیکی قدر برمعنی سویلیوب بو سببدن وصلت الهیه ده نیجه یوز فرقه اولمشلردر اما بومعنی من لم یذق لم یدر قبیلندندر و کندی حقیقتنی بالکلیه فانی وغرقه ایدوب حقیقت مطلقه یی عین حقیقتله مشاهده قیلمین کسه لرك بیلدکاری ودیدکاری بوخصوصده من وجه صحیح ومن وجه هم غیر صحیحدر اما (کل حزب بما لدیهم فرحون) آیت کریمه سنك حسبنجه نظر اولنسه هر فرقه بنه کندیلرك بیلدیکنه و بولدیغنه فرحناك اولوب حق بودر وغیریسی باطلدر دیمشلر ولکن حقیقت ظهوره کلدکده انلرك حضرت حقه اولان یقینی ووصلتی همان کندی اعتقادلرینه وعقللرینك مجهولی اولان معنایه واصل اولملریدر یوخسه صحیح حضرت حقی بیلملری ومرتبهٔ حقیقتی مشاهده قیلملری دکلدر نته کم مولانا جامی علیه رحمة الباری سلسلة الذهبده بیوررلر (بیت) خلق عالم همه درین کارند * رو بوهم خیال خود دارند * همه اندر خدا پرستی فاش * لیکن آزر صفت خدای تراش * هر کسی برامید بهبودی * بسته باخود خیال معبودی * بعبادت اکرچه مشغولست * عابدان اله مجعولست * روز محشر که برعموم بشر * حق تجلی کند بجمله صور * آن تجلی زحضرت احدش * نبود جز بوفق معتقدش * جزدرآن صورة ارشود ظاهر * کرد از جاهلی بد ومنکر * چون تجلی که در معاد بود * همه برطبق اعتقاد بود * مکن آزرا باعتقادی خاص * شوز قید هر اعتقاد خلاص * نیست حصری خدای راوحدی * که مقید شود بمعتقدی * شو هیولای جمله معتقدات * بوکه یابی زقید حصر نجات ﴿ مثنوی ﴾ باتو قلماشیت خواهم کفت هان * صوفیا خوش پهن بکشا کوش جان) آکاه

اول سنك قلما شلغكی سو یلمك استرم ای صوفی كوش جانكی خوش پهن آچ پهن
واسعه دیرلر هان تنبیه ایچوندر رقلماشیده اولان یا مصدریه واكا ملاصق اولان
تاخطاب ایچوندر قلماش بیهوده وعبث سوزه دیرلر بعضلر قلماش ضم قافله
قل ما شئت افظندن تركیب اولنوب صكره دیله دیكنی سو یلمك معنا سنده استعمال
اولندی دیمشلردر ودیلنه نه كلورسه سو یلمكدن عبارت اولور دیو تعبیر ایلمشلردر
پس بو دخی بی معنی سوز سو یلمك معنا سنه اولور پس تقدیر كلام وتعبیر مرام
بو یله دیمك اولور كه اول قاضی اول صوفی یه بو قدر علم ادن سو یلدكدن واكا بو قدر
اسرار ومعارف صوفیه تعبیر ایلدكدنصكره انك كندی حقنده اولان طعن
وتو بیخی صوفیلره لایق اولمد یغنی دخی اكا تعلیم ایدوب دیركه ای صوفی آگاه
ومتنبه اول وكوش جانكی بنم كلام هدایت انجامه خوش واسع آچ تابنم سوزلرم
سنك كوش هوشكه سهولتله داخل اوله سنك بیهوده ومالایعنی اولان سوزلركی
دیمكلك وصوفیانه اولان نظری سكا تعلیم ایلمكلك استرمكه اول صوفیانه اولان
نظر بودر ❊ مثنوی ❊ مرترا هم زخم كاید ز آسمان * منتظرمی باش
خلعت بعد از آن * آن قفا دیدی صفارا هم ببین * كردران با كردن آمد ای
امین) ای صوفی هر زخمكه سكا آسماندن كلور اندنصكره خلعته منتظر اول اول
قفایی كوردك صفایی هم كور زیرا ای امین او یلق طرقی بیون ایله كلدی كردران
با كردن آمد ای امین دیمك یسر فرحت عسر ترحله كلدی دیمكدن كنایت اولور
و بو مثلك اصلی قصابلر دكاننده وترازوسنده اوله كلمشدر چون بركسه قصابلردن
ات الق لازم كلسه اكا ر ایكی وقیه او یلق اتندن و بوط اطرافندن و یرسه لر
و برمقدار دخی ترازو یه انك یانجه كردان پاره سی قورلر وزن تمام اولدقدنصكره
اول كردن پاره سنی داوب اول بوط اتینك پاچه سنه چكوررلر و بوط اتی نفیس
وكردن اتی اكا نسبتله خسیسدر لكن اكثری بری بر ینسز اولمدیغنه بناءً ضرب مثل
اولمشدر و بین الناس نعمت نقمتسز اولمز و یسر عسرتسز او لمز دیمك محلرنده
بو مثل دینله كلمشدر سروری افندی مرحوم دخی بو مثلك اصلی وحقیقتی بو یله
اولدیغنه ذاهب اولوب دیمشدر ای امین او یلغك اطرافی بو ینله كلمشدر یعنی
او یلغك اتی اكرچه نفیس و بو ینك اتی اكرچه خسیسدر لكن بری بر ینسز اولمز
زیرا سرور ونعمت وغم ونقمت وكنج ومار وكل وخار و یار واغیار بری بر ینه
قرینیدر و یاردر انتهی كلامه وحضرت مثنو ینك برقاچ موضعنده بو مثلك اصلی
قصابلر دكاننه مخصوص اولدیغنه حضرت مولانا تصریح ایلمشلردر اماشمدی
سروری مرحومك كلامنی فهم ایده میوب وانك او یلغك اتی نفیس و بو ینك اتی
خسیسدر دیمه سندن مراد هورنك او یلغك اتی نفیس وارك بو ینك اتی خسیسدر

دیمكدر زعم ایلیوب او یلوغك اطرافی بو ینه كلز دیو تخطئه ایتمش و بیانه كتمشدر
واستشهاد ایچون مهر ومشتریدن هم برایكی بیت كتورمشدر امابو مثلك مأخذی
واصلی هورنك او یلوغیله ارك بو ینی دكلدر زیرا حین جماعده ارك بو ینی هورنك
او یلوغیله اولمقدن قتی مستبعددر اما بو مثلك اصلی ومأخذی ذكر اولنان لحم
كردن ولحم راندر ولیكن جماعه مباشرت ایلین كسنه لرك كردانی كردننه المینجه
واول زحمتی ارتكاب قیلمینجه كام راحته واصل اولمز دیمكه هم ایهام اولور دینسه
وجه دروالا بو مثلك اصلی بوندن اولمدیغی قتی ظاهردر و بو ایكی بیتك تحقیق
بو یله دیمك اولدیكه ای صوفی هر زحمت ومحنت و بلا وآفت كه سكا عالم اعلادن كله
و یاخود بركسه یوزندن ارادت حقله سكا واصل اوله ونفسكی آزرده ورنجیده
قیله (قل كل من عند الله) آیت كریمه سنك موجبنجه بودخی اللهدندر دیوب
اول محنت وآفتدنصكره خلعته منتظر اوله (افضل العبادة انتظار الفرج) بیورلمشدر
اكرچه اول كردنه كلان قفا وجفا یی كوردك انكله بیله اولان سرور وصفایی
هم كور كه ای امین كردران با كردن آمده مشهور مثل اولمشدر وحق تعالی حضرتلری
(فان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا) دیو كلام مجیدنده تسلیة لعباده خبر
و یرمشدر چونكم هر عسرله ایكی یسر محقق اوله پس نیچون بن غم چكرم وسن هم
الم واضطرابده اولورسن كما قیل (بیت) اذا اشتدت بك البلوی ففكر فی الم نشرح
* فعسر بین یسرین اذا فكرته فافرح * وكما قیل (بیت) شادازآنم كه دل من
غمیست * كامدن غم سبب خرمیست * ان مع العسر چو یسرش قفاست * خرم
ازآنم كه كلام خداست ❊ مثنوی ❊ كونه آن شاهست كت سیلی زند * كه
نه تاج وتخت بخشد مستند) اول شاه دكلدر كه سكا برسیلی اوره كه انك مقابله سنده
مستند تاج وتخت بغشلیه بو مقرردر كه بخشش ایلر اكرسه سكا خلق واسطه سیله
كلورسه ده یعنی سنكه مرد موحد اوله سن وهر نه شیئ كلورسه آنك من عند الله
كلدیكنی بیله سن وحضرت حقدن كانه صبر قیله سن وانك اجرنه وحسن جزاسنه
منتظر اوله سن اول علیم وحكیم واول كریم ورحیم اولان پادشاه دكلدر كه سكا یا مع
الواسطه یا بلا واسطه برزخم اوره وسنی آزرده ورنجیده اولمق مرتبه سنه ایركوره وانك
مقابله سنده سكا استناد اولنمش نیجه تاج وتخت معنوی و یرمیه وسنی نیجه مراتب
اعلی ومطالب اسنایه ایركورمیه بو محالدر لابد (انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر
حساب) آیت كریمه سنك موجبنجه صابر قوللرینه اول پادشاه لم یزل اجر وثوابی
بغیر حساب ولا مكیال و یرد وانلری برمرتبه یه ایركورركه (لاعین رأت ولا اذن
سمعت ولا خطر علی قلب بشر) مفهومی انك حقنده هم صادق اولور ❊ مثنوی ❊
جمله دنیارا بر پشه بها * سیلیٔ را رشوت بی منتها * كردنت زین طوق زرین جهان

* جست دردزد وز حق سبلی ستان) جمله دنیانك عندالله بهاسی جناح بعوضه قدر بلکه جمله دنیانك عندالله بر پشه قدر هم وزن ومقداری یوقدر کما قال علیه السلام (لوکانت الدنیا تزن عند الله جناح بعوضة ماسقی منها کافرا شربة ماء) اماسبلی ایچون بی نهایت رشوت واردر رشوت اصلنده مقصوده موصل اولان سبه دیرلر بونده مراد مقصود ومراده موصل اولان عطیهٔ الهی وموهبت رحمانی اولور یعنی حضرت حقدن کلان بر بلاومحنت ایچون انك مقابله سنده نیجه مقصود حقیقی یه موصل بی نهایت احسان وعطیه لر واردر دیمك اولور ای مرد صوفی اکر عاقل ایسك بو یوقی جهانك بوزر بن طوقندن فوری اوغورله حضرت حقدن برسله ال دردزد اکرچه اوغورله دیمك مناسبنه امردر لیکن اندن خلاص ایله دیمك معناسنه استعاره اولنور وتوضیح معنی ای صوفی اکرکرچك صوفی ایسك بو یوقی بو جهانك التونلی وکمشلی اولان طوقندن وحمائلندن وحلی وجواهرندن فوری خلاص ایدوب حضرت حقدن بلاومحنت المغه متوجه اول کهبلا ومحنت ایچنده در پس اهل دنیا کبی غلطبین اولوب ظاهر نعمت وراحته نظر قیله که حقیقته عارف اولمقدن محروم اولمیه سن ﴿ مثنوی ﴾ آن قفاها انبیا برداشتند * زآن بلاسرهای خود افراشتند) اول قفالریکه انبیای عظام یوقری طوتدیلر یعنی شول جفاواذالریکه انلر تحمل ایتدیلر او بلادن کندی باشلرنی عالی ایتدیلر یعنی حضرت حقدن کلان وجهت خلقدن دخی انلره مستولی اولان بلاوجفاره صبروتحمل ایلدکلری ایچون بویله عالی قدروسرافراز اولدیلر جمله دن سبقت قیلدیلرکه (اشدالبلاء علی الانبیاء ثم الامثل فالامثل) دینلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ لیك حاضر باش درخود ای فتی * تابخانه او بیابد مرترا * ورنه خلعت رابرداو باز پس * که نیابیدم بخانه هیچ کس) ولیکن کندکده ای فتاحاضر اول تا کم اول سنی خانه ده بوله والااول خلعتی کیرواردنه ایلتور بویله دیو که بن خانه ده هیچ کسه بولمدم یعنی چونکم حضرت حقدن سکابر بلاومحنت کلهوسنی آزرده ورنجیده قیله لابدانك مقابله سنده نیجه خلعت معنوی ونعمت صوری کوندرر بلکه نیجه انوار واسرار حله لرنی سنك خانهٔ قلبکه کتورر ولیکن اکرسن نفسکده حاضر وآگاه بولنور ایسك اول تجلی وتسلیدن بهره بولورسن والا اول تجلی وتسلیدن بی نصیب اولورسن نته کم شیخ الاسلام عبد الله انصاری رضی الله عنه حضرتلری تجلی خدا اکاه وبیکاه آیدولی بردل آکاه آید بیوردلر پس ای مرد صوفی سن هم اکر حضرت حقدن کلان قفا وجفانك اجر وصفاسنی بولمق استرایسك ای فتوت صاحبی کندی وجودکده حاضر وآکاه اول تاکم اول حضرتك تجلی وتسلیسی کلدکده سنی اوده بولهوسنی حاضر وآکاه همان کندینك قدومنه منتظر

اولمش کوره والااول پادشاه کریمك سنك جانکه کلان تجلی وتسلیسی نورانی وروحانی هرنه نعمت وخلعت وهرنه کونه ذوق وحالت یله کتوردی ایسه کیرو کتوردیکی مقامه ایلتور ودیرکه بومحنتزده نك خانهٔ وجودنده هیچ کسه بولمدم وآنی غیری جانبه کتمش وعقل وفهمنی وسائل واسباب طرفنه صرف ایتمش کوردم دیراول بلامقابله سنده کله جك نعمت مخصوصه یه مظهراولمغه حاضر وآکاه اولمق و بو بکاحضرت حقدن کلدی دیو صبر قیلمق واول جانبه منتظراولمق شرطدر اکرفی المثل بر مبتلا ومحنتزده خانهٔ درونده حاضر وآکاه اولمسه حضرت حقدن اول بلامقابله سنده اکابر نعمت کلسه هم آنی حضرت حقدن بیلمز پس اول حضرت حق جانبندن کلجك تجلی وتسلی یه غافل اولان کسه اهل ومستحق اولمزدیدی

﴿ بازسؤال کردن صوفی ازآن قاضی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت صوفی که چه بودی این جهان * ابروی رحمت کشادی جاودان * هردمی شوری نیاوردی به پیش * برنیاوردی زتلوینهاش نیش * شب ندزدیدی چراغ روزرا * دی نبردی باغ عیش آموزرا * جام صحت رانبودی سنك تب * ایمنی را خوف ناوردی کرب * خودچه کم کشتی زجود ورحمتش * کرنبودی خرخشه درنعمتش) صوفی قاضی یه تکرارسؤال ایدوب دیدی حلال ای مشکلات وای کشاینده مسائل معضلات که نه اولیدی بوجهان ابدی وجاودانی ابروی رحمت آچیدی وهمیشه کشاده روی اولوب خلق عالمه لطفلر وراحتلر صاچیدی هر بردمده انسانك اوکنه برنوع شور کتورمیدی اول جهان تلوینلرندن نیش کتورمیدی یعنی تغیرات وتبدیلاتدن وتلوینات وتحویلاتدن آدمی یه نیجه نیشلر کتورمیدی وهردمده آنی برکونه شور ومحنته یتورمیدی کیجه نولیدی کوندزك چراغنی اوغورلمیدی ونیش عیش آموزاولان باغی ایلتمیدی عیش آموز وصف ترکیبیدر عیش اوکرنیجی معناسنه بونده عیشه معتاد اولیجی معناسنه اولور یعنی صوفی دیدیکه اکر کیجه کوندزك چراغی کبی اولان کونشی المسه وظلمت عالمی احاطه قیلسه بلکه همیشه کوندز اولسه وعالم ظلمت شبدن نجات بولسه نه اولوردی وکذلك کوزفصلی عیش وطراوته معتاد اولان باغك عیشنی ولطافتنی کیدرمیدی بلکه باغ وبستان همیشه تروتازه اولیدی وروی زمین دائما بهار اولوب هردم لطیف ازهار واثمارله طولیدی وصحت جامنه سنك تب اولمیدی وامنلکه خوف کربتلر کتورمیدی یعنی انسانك جام لطیف کبی اولان صحتنه طاش کبی اولان حمی کلمیدی وانسانی خسته وشکسته قیلمیدی ودخی امنلك حالنه خوفدن نیجه غملر وکربتلر کلوب اول امنلکی ازاله قیلمیدی خود اول خالق جهانك جود

ورجتندن نه کم وناقص اولوردی اکر نعمتنده صیقلمق وطارلمق اولمیدی خرخشه
خرخشت دندر خرخشت معصره ومنکنه یه دیرلر که انکله برشیئی صیقارلر بونده
خرخشه طارلمق وصیقلمق ومضطرب اولمق معنالرینه استعاره اولنور یعنی صوفی
دیدیکه اکر بو جهان ذکر اولنان حالات لطیفه اوزره برقرار اولیدی اول خالق
جهانك جود ورجتندن نه ناقص اولوردی وانك نعمتنده الم واضطراب اولمیدی
بلکه همان دوکلی نعمت محض اولیدی انك کمال کرمنه نه نقصان کلوردی دیدی

جواب قاضی سؤال صوفی راوقصهٔ ترك ودزدی رامثل آوردن

مثنوی کفت قاضی بس تهی روصوفی * خالی از فطنت چو کاف
کوفی * تو نبشنیدی که آن پرقنداب * غدر خیاطان همی کفتی بشب * داستان دزدی
آن طائفه * می نمود افسانهای سالفه) چونکم صوفی قاضیدن وجه دن خالی
وحکمتدن تهی سؤاللر ایلدی قاضی اکا طعن وتوبیخ ایتمکله بو کونه سویلدی
ودیدیکه ای صوفی زیاده تهی روصوفیسن کاف کوفی کبی درونك فطنتدن
خالیدر تهی روده روضم رائله اوقنق وجه وفتح رائله اوقنقده وجه در اکرچه
شارحلر فتح رائله اوقنق مناسب دکلدر دیمشلر ضم رائله اوقندیغی اوزره معنی
زیاده خالی وجه وتهی صورت برصوفیسن دیمك اولور وفتح رائله اوقندیغی
اوزره معنی زیاده تهی کیدیجی وطریق تصوفده معنادن خالی سیر ایدیجی
برصوفیسن دیدی دیمك اولور ودخی کوفی خطه منسوب اولان کافك درونی خالی
اولدیغی کبی سنك درونك هم خالیدر فطنت وذکادن بونده صوفی یی کاف کوفی یه
تشبیه ایلك کوفی اولان کافك درونی خالی اولدیغی مناسبتله درکه صوفینك
دخی درونی اول کافك درونی کبی خالیدر دیمك اولور ای صوفی سن ایشتمدکمی که
اول پرقنداب یعنی شیرین زبان اولان قصه خوان کیجه ایله خیاطلرك غدر وخیانتنی
مجلسنده حاضر اولنلره وانك کلامنی اصغا قیلنلره سویلردی پرقنداب قصه
خوانه دیرلر شیرین زبان واحلی دهان اولوب مستمعین انك کلامندن لذت وحلاوت
بولدقلری اعتبار ایله اول خیاطلر طائفه سنك داستاننی وسالفه اولان افسانه لرینی
وسابقه اولان حکایتلرینی کوستردی بودخی وجه در اول طائفه نك دزدلکنك
داستاننی حکایات سالفه ده کوستردی وسالفه اولان افسانه لر ضمننده مستمعینه
عیان وبیان ایلدی مثنوی قصهٔ پاره ربایی در زمن * می حکایت کرد
اوبا آن واین * در سمر بخو اند دزدی نامهٔ * کرد او جمع آمده هنکامهٔ * مستمع چون
یافت جاذب زآن وفود * جمله اجزا اش حکایت کشته بود) اول قنداب اولان
قصه خوان برین وقتنده درزیلرك پاره ربالق قصه سنی یعنی برکسه جامه سنی

کسمکك زماننده درزیلرك پاره قاپمه لری حکایه سنی بو که واکا اول شیرین زبان
حکایت ایلدی سمرده دزدنامه اوقودی یعنی حکایه ایلمکده سارقلر قصه سی مسطور
اولمش برکتاب اوقودی اول قصه خوانك اطرافنه برهنکامه جمع کلمش وبرقوم
انك سوزنی دکلمکدن اوتری مجلسنه حاضر اولمش ایدی چونکم شیرین لب اول
وجوددن جاذب مستمع بولدی وفودوفدك جمیدر بونده وفود جماعت معناسنه
اولور یعنی چون اول قصه خوان کندی مجلسنده اولان جمیتدن کلام جذب
ایدیجی مستمع بولدی انك جمله اجزاسی چونکم حکایت سویلیجی اولمشیدی
وانلرك حسن استماعنی کوروب حکایت سویلمکده تمام شوقه وذوقه کلمشیدی
قال صلی الله علیه وسلم (ان الله تعالی یلقی الحکمة علی السنة الواعظین بقدر همم المستمعین)
حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی تحقیقا الله تعالی حکمتی واعظلرك
لساننه مستمع اولنلرك همتلری مقداری تلقین ایلر اکر مستمع اولنلرك همتلری
وتوجهلری معلم وناصح جانبنه زیاده اولورسه حق تعالی دخی انلرك لساننه علوم
وحکم سویلمکی دخی زیاده توفیق ومیسر ایلر دیمك اولور وحکمتك تعریف
وتحقیق اوچنجی دفترك دیباجه سنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه مثنوی
جذب سمعست ارکسی راخوش لبیست * کرمیٔ وجد معلم از صبیست) جذب
سمعدر اکر برکسه ایچون برخوش لب وارایسه معلمك کرم اولمسی ووجد قیلمسی
صبیدندر لبیده اولان یا وحدت ایچوندر مصدریه اولمق دخی جائزدر صبی فعیل
وزننده صباوتدندر صباوت میل ومحبته دیرلر دخی انکیچون صبی یه صبی دیدیلر
اکثر کوردیکی شیئه مائل اولور پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که اکر برکسه نك
خوش لبلکی وشیرین لبلکی وارایسه سمعك جذبی واکا متوجه اولان طالبلرك
حسن استماعیدر نته کم معلمك تعلیمنده شوقی ووجدی وجهدی اطفالك میلندن
وتعلیمه رغبت قیلمالرندندر مثنوی چنکی را کونوا زد بیست وچار * چون
نباشد کوش کرد د چنك بار * نی حراره یادش آیدنی غزل * نی ده انکشتش
بجنبد درعمل) مثلا برچنکی ایچونکه اول بیست وچار اوخشر یعنی یکرمی دورت
شعبه یی چالر چونکم کوش اولمیه چنك اکا یوك اولور انك یادینه نه حراره کلور
نه غزل کلور ونه آنك اون پرمغی عملده حرکت قیلور علم موسقیده برکسه اول
زمانده اوستاد کامل اولور که اون ایکی مقامی ویکرمی درت شعبه یی وفرق سکز
ترکیبی چالمغه وارلمغه قادر اوله بیست وچاردن مراد یکرمی درت شعبه در حراره
مطربلر اصطلاحنده تحریر ونغمه ایلمکه دیرلر قول وغزل وکار وعمل مطربلرك
اصطلاحندندر وکار وعمل هم مطربلرك اصطلاحندندر مثلا قول وغزل بر بیتله
ویا برغزل ایله تغنی وترنم ایلمکه دیرلر وکار وعمل تحریر ونغمه یی ایلدکدنصکره

براصول اوزره ترنمات ایلمك ویا پیشرو چالقدر پس حاصل كلام بو یله دیمك اولورکه علم موسیقیده استاد اولان برمطرب که اول اکرنییزن واکرنایزن واکر خواننده واکر چنکیدر هرنه ایسه اوا اون ایکی مقامی ویکرمی درت شعبه یی وقرق سکز ترکیبی چالمغه قادر اوله چونکم بردکار واستماع ایلرکسه اولمیه چنکینك چنکی کندو یه بارو هرمطربك آلتی کندوسنه خوار اولور فرضا مطربك یادنه نه تحریك ایلمك ونه قول وغزل سویلمك کلورونه آنك اون پرمغی کار وعملده جنبش وحرکت قیلور بلکه بوجمله سنك کار وعملنه سبب مستمع اولور هرنقدر مؤلف ومصنف اولورسه ده نظر اولنسه هم بو یله در اکر برمؤلف برفنك طالبنی کورمسه اول فنده بر کتاب تألیف وتصنیف ایلمز و برواعظ دخی کندو یی اصغا ایلر برکسه کورمسه بر سوز سویلمز ❊ مثنوی ❊ کرنبودی کوشهای غیب کیر ❊ وحی ناوردی زکردون یك بشیر ❊ ورنبودی دیدهای صنع بین ❊ نه فلك کشتی نه خندیدی زمین) اکر فرضا غیب کیر کوشلر اولمیدی کردوندن بر بشیر بو خلقه وحی کتورمیدی بشیردن مراد نبیدر یعنی بو نبی علیه السلام آدم ایچره عالم غیبك سوزن طوتیجی وجهان لاریبك کلامنی فهم ایدیجی قولقلر صاحبی اولمیدی برنبی آسمان طرفندن وحی حق کتورمیدی و بوناسه حضرت حقك کلامنی ورسالتنی واحکامنی کتورمیدی نته کم احجاره واشجاره وحیواناته وحی حق کتورمدیلر انلرده کوشهای غیبکیر اولمدیغندن اوتری امانی آدم ایچره وحی حق دکلمکه وآکلمغه مستعد ولایق چوق قولقلر واردر پس انبیاء عظام اول غیبکیر اولان قولقلردن اوتری وحی حق کتوردیلر واول صنع کوریجی کوزلر اولمیدی نه فلك اولوردی ونه زمین کولردی یعنی بو خلق عالم ایچنده الله تبارك وتعالی حضرتلرینك صنعت عجیبه وقدرت غریبه سنی کوریجی کوزلر اولمیدی نه بوافلاك نته ظهوره کلوردی ونه بو زمین اشجار واثمار وازهار وانهار یله خندان اولوردی اکر بوناس ایچنده بصر صاحبی اولمیدی (خلق سبع سموات طباقا ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت) نید کدنصکره (فارجع البصر هل تری من فطور) دیو کیمه دیردی وکر بو بنی آدم ایچره اهل نظر وجود بولمیدی الله تعالی حضرتلری بو زمینی آثار رحمتیله احیا ایلدکدنصکره (فانظر الی آثار رحمة الله) دیو کیمه امر ایلردی بوندن معلوم اولدیکه عالم غیبدن هرشیء کندینك اهلی ایچون دیلنمش وخلق اولنمشدر ❊ مثنوی ❊ این دم لولاك این باشدکه کار ❊ از برای چشم تیزست ونظار) بو لولاك دمی بو اولورکه کار الهی چشم تیزدن ونظاره دن اوتریدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه خطابا بو (لولاك لولاك لما خلقت الافلاك) بیوردقلری حدیث قدسی

بو معنایی مشعر وبونکته یی مذکر اولورکه کار الهی وصنع نامتناهی تیز کوریجی کوزدن ومبالغیله نظر قیلیجی برانساندن اوتری اولور او تیز چشم ونظاره اولان کامللرك اکملی ونبیلرك افضلی حضرت سید المرسلین وحبیب رب العالمین صلی الله علیه وسلمدر چونکم فی الحقیقه انسان العین اول سلطان الکونین اولدی لولاك خطابی اول حضرتك حقنده دینلدی کأن حضرت صانع حکیم طرفندن بو یله دینلك اولدیکه حبیبم سن بوجمله انسان کامل اولانلرك میاننده صنعی وصانعی کورمکده ومعاینه قیلمقده تیز چشم اولدك پس بنم بو کارم وصنع پاکم وافلاکم بالذات سندن وبالتبع غیریلردن اوتری خلق اولنمشدر اکر سنك وجود شریفك فرضی اولمیدی بن بو افلاکی وصنع پاکی خلق ایلزدم بوجمله نك خلق اولنمسنه علت غائیه سنك وجود شریفکدر ❊ مثنوی ❊ عامه را از عشق همخوابه وطبق ❊ کی بود پروای عشق صنع حق) عامه نك همخوابه نك وطبقك عشقندن صنع حقك عشقی پرواسی نیچون اولور همخوابه دن مرادزن وطبقدن مراد طعام وغدادر ذکر محل اراده حال قبیلندن اولور یعنی بو افلاکی وصنع پاکیکه حضرت صانع بیچون خلق ایلدی تیز بین اولان خواص ایچون ظهوره کتوردی عامه ناس ایچون دکل زیرا عوامك همخوابه عشقندن وطبقلر اوزره موضوع اولان اطعمه نفیسه یه اولان اشتیاق واشتهاسندن حق تعالینك صنع پاکنك پروای عشقی انلرك وجودنده نیچون اولور وانلرك اول صانع بیچونك مشاهده سنه وانك صنع پاکنده اولان اسرار عجیبه ومعاینه غریبه نك معاینه سنه نیجه رغبت قیلور انلرك میل ورغبتی همان کندینك وکندی نفسلرینك مشتهیاتی جانبنه اولور ❊ مثنوی ❊ آب تماجی ریزی در تغار ❊ تاسکی چندی نباشد طعمه خوار) ای عامه ناسدن اولان کسه مثلا سن برتماج صوینی تغاره دوکرسن تا اول یرده برقاچ طعمه یجی کلب اولمیجه انکیچونکه اول آب تماجك اهلی ومستحقی اول کلابدر پس حکیم مطلق دخی هرکسك ذاتنه لایق اولان غدایی اکا ویرر ومستعد ومستحق اولدیغی اطعمه هرنه قبیلدن اولورسه آنی مستحقنه ایرکورر ❊ مثنوی ❊ روسك کهف خداوندیش باش ❊ تارهاندزین تغارت اصطفاش) یوری اول خدانك خداوندلکی کهفنك سکی اول تاکم انك اصطفاسی سنی بو تغاردن قورتره تغاردن مراد بونده موضع اطعمه جسمانی ومحل اغدیه نفسانی اولان طبقلر وصحنلر اولور خد اونیده اولان یامصدریه اولور وتقدیر کلام بو یله دیمك اولورکه ای اسیر فرج وکلو اولان کسه یوری اول صانع حکیم وخالق قدیمك خداوندلکی کهفنك وربو بیت ورزاقیتی غارنك کلبی اولوب همیشه اکا متوجه اولوب خدمت قیل تا اول پادشاهك اصطفا ایلمسی سنی بو کلاب دنیانك یمك یدکلری

تغماردن خلاص قیله واکل وشرب جمعایده انلرله مشارکت ایلمکدن نجات
ویره وسنی بوجله کلابك مابینـده کزیده ایدوب اصحاب کهف ربو بیت اولان
عارفلرله انیس وجلیس ایدوب (وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید) مفهومی سنك
حقکده دخی صادق اواوب انلرك ساکن اولدیغی کهف ربو بیته ملازمت
قیلنلردن وه مقبول درکاه الهی اولنلردن اوله سن پس مناسبتله بوقدر معارف
بیوردقلرند نصکره بنه اول قصه خوانك خیاطلرك دزدلکنك قصه سنی سویلدیکنی
نقل ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊ چونکه دزدیهای بی رحمانه
کفت ❊ که کند آن درزیان اندر نهفت) چونکم بی رحمانه اولان دزدلکاری
دیدی اول درزیلر نهانده اول دزدلکاری ایدرلر یعنی چونکم اول قصه خوان
اول جماعت ایچره درزیلرك کزاوابلدکاری بی رحملرکبی خرسزلقلرنی و پاره
ربالقلرنی سویلدی ❊ مثنوی ❊ اندر آن هنکامه ترکی از خطا ❊ سخت
طیره شدز کشف آن غطا ❊ شب چوروز رستخیران رازها ❊ کشف می کرداز پی
اهل نهی) اول هنکامه ایچره خطا شهرندن برترك اول پرده نك کشفندن محکم
غضبناك اولدی خطا ناخاء معجمه نك فتحه سیله بردیارك اسمیدر غطاغینك کسریله
پرده معناسنه در طیره خشم معناسنه در یعنی قصه خوانك درزیلرك دزدلکنی
نقل ایلدیکی جمعیت ایچره خطا شهرندن برترك وارایدی قصه خوانك کشف
حجاب ایلمسندن وخیاطلرك خیانتنه وفضاحتنه متعلق سوز سویلمسندن محکم خشمناك
اولدی کا ٔن قصه خوانی تحقیق وتسفیه ایدوب دیدیکه درزیلر زیرك وصاحب
بصیرت اولمین کسه لردن سرقه قیلسه لر و پاره ربا اولسه لر جائزدر اما عقلی باشنده
اولان اهل بصیرتدن انلرك کوزی اوکنده انلرنیجه پاره ربا اولور وخرسزاق
قیلورلر پس اول قصه خوان اول کیجه ده اهل نهیدن اوتری روز رستخیز کبی
رازلری کشف ایتدی یعنی روز قیامتده (یوم تبلی السرائر) مفهومی اوزره
رازلری وسرلری نیجه کشف ایلرسه اول قصه خوانده اول کیجه اول جمعیت
ایچره خیاطلرك رازلرنی وسرلرنی اهل عقل اولنلردن اوتری کشف وبو درزیلرك
شو کونه نهانی دزدلکاری واردر دیوانلره سویلدی ❊ مثنوی ❊ هرکجا آیی
تودرجنکی فراز ❊ بینی آنجا دوعدو در کشف راز ❊ آن زمانرا محشر مذکوردان
❊ وآن کلوی رازکورا صوردان ❊ که خدا اسباب خشمی ساختست ❊ وآن
فضایح رابکوی انداختست) مثلا هرقنده سن برجنکه قریب کله سن اول محلده
ایکی خصمی کوررسن فراز بونده قریب معناسنه اولمقده جائز واوزر ینه کلمك
معناسنه اولمق دخی جائزدر یعنی فی المثل هرقنده که سن برجنکه عالی کله سن
وقریب اوله سن اول محلده ایکی عدو بری برلرینك عیبنی ورازنی کشف

ایلر کوررسن سنکه اهل نهیدن ایسك اول زمانی مذکور اولان محشر بیل
اول سروراز سویلیجی بوغازی همان صور بیل یعنی اول برکسه نك رازنی ونهانده
اولان عیبنی سویلین واظهار ایلین حلقومی صوراسرافیل علیه السلام کبی بیل
نته کم اسرافیل علیه السلامك صورندن نفخه ظاهر اولدقده اول دمده هر کسك
سرایری ظهوره کلور وضمایری آشکارا اولور کذلك بورازی سویلین خصمك
بوغازنده وهم مقابله سنده اولان خصمك اول دمده سرورازی ظهوره کلور
پس اول رازکو اولان حلقومی صور فرض ایله واول سرورازك آشکار اولدیغی
زمانی محشر مذکور اعتبار ایله که خدای تعالی حضرتلری خشمه منسوب اولان
سببلرد وزمشدر واول فضیحتلری کویه آتمشدر یعنی برنیجه کسه نك عیبنی ونهانی
اولان رازنی یوم قیامتده ظهوره کلردن وفاش وپیدا اولمزدن مقدم بودنیاده انك
رازنی وعیبنی ظهوره کتورمکدن وخلق عالمه بیلدرمکدن اوتری حق تعالی خشم
وغضبه منسوب سببلرد وزمشدر واول سببلر واسطه سیله برقاج کسه بربرلریله
جنك وجدل ایلر واول بونك و بو دخی انك عیبنی ورازنی کشف ایدوب سویلرلر
حق تعالی حضرتلری انلرك قباحتنی وفضاحتنی بو واسطه ایله محله به اتاروخلقه
انلرك عیوبنی افشا واظهار ایلر ❊ مثنوی ❊ بسکه غدر درزیانرا ذکر کرد
❊ حیف آمد ترك را خشم ودرد ❊ کفت ای قصاص در شهر شما ❊ کیست
استاتر درین پیشه ودغا) اول قصه خوان اول کیجه درزیلرك غدر وخیانتنی
چوق ذکر ایلدی که اول خطا سهرندن اولان ترکه حیف وخشم ودرد کلدی
کا ٔن بویله دیوکه حیف اودرد انه احق قوم اولور شول کسه لر که خیاطه واره لر
وثیابی انلره و یره لر وخیاطلر انلرك کوزی اوکنده اول ثیابی کسرکن اندن پاره
آله لر وسرقه ایده لر مکر که جامه کسدیرن کسه نك یاکوزلری کور ویاخود عقلدن
وبصیرتدن اول کسه دورومهجوردر بوسنك سویلدیکك ای قصه خوان نه یاوه
سوزدر دیو خشمه کلدی ودیدیکه ای مبالغه ایله قصه دیجی سزك شهر کزده
شوصنعتده ودغاده استاد ترکیمدر یعنی بو حیله ومکرده بوصنعت وغدرده سزك
شهر کزده زیاده استادقنغی خیاطدر بکادی کوره یم وبن بوسنك دیدیکك
سوزلری تجربه وامتحان ایلیه یم دیدی

❊ دعوی کردن ترك و کرو بستن او که درزی ازمن چیزی نتوان بردن ❊

❊ مثنوی ❊ کفت خیاطست نامش پورشش ❊ اندرین چستی ودزدی خلق
کشست ❊ کفت من ضامن که باصد اضطراب ❊ اونیارد بردپیشم رشته تاب)
قصه خوان اکا ایتدی بوشهرده برخیاط واردرانك نامی پورششدر ترکیجه جکر

اوغلی دیمکدر اول خیاط بوجسته‌لکده ودزدلکده خلق اولدر بیجیدر برمرتبه
دزدلکده جست استاد درکه کوزدن سرمه‌یی چالمغه قادردر دیدی ترک
کروبعلیوب اول قصه خوانه دیدی بن فلان شئی سکا و یرمکه ضامن ومتکفلم که
یوز اضطرابله ونیجه بوزسه‌یله خیاط که اول درزی بنم اوکمده برقات ایپلکی ایلتمکه
قادر اولمز یعنی بنم اکا ایلتدیکم اطلسدن بنم اوکمده اول براپلك قاتنی المغه قادر
دکلدرقنده قالدیکه اول اطلسدن برپاره ویاایکی پاره آله اکراول درزی بنم اکا
ایلتدیکم اطلسدن اوغورلایه بیلورسه سکا فلان شئی ویرمکه ضامنم دیدی رشته
ایپلك تاب بونده قات معناسنه در بوکلم معناسنه اولمق دخی جائزدر ﴿ مثنوی ﴾
پس بکفتندش که ازتوجست‌تر * مات او کشتند در دعوی مبر * رو بعقل خود
چنین غره مباش * که شوی یاوه در بن تزویرهاش) پس مجلسده حاضر اولان
جماعت اول ترکه دیدیلرای ترك سندن جست ترعقلده وحزم واحتیاط ایلمکده
سندن چابك وچالاك چوق کمسه‌لر اول خیاطك مات ومغلوبی اولدیلرسن دعویده
اوچه وعقلکه طیانوب دعوی ایله کندی حدکدن ایلری کچمه یوری کندی
عقلکه بونجلین غره اولمه وفطنت وذکاوتکه مغرور ومفتون اولوب اعتماد قیلمه که
سن انك تزویرلکنده یاوه اولورسن واول حیله وخدعه‌یه باشلدقده نصکره‌سن انك
حیله وخدعه‌سنده عقل وفکرکی ضایع قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ کرم ترشد ترك
وبست آنجا کرو * که نیارد بردنه کهنه نه نو * مطمعانش کرم ترکردند زود * او کرو
بست ودهان را برکشود * کر کرواین مرکب تازی من * بدهم ار دزد دقاشم
او بفن * ورنتاند برداسبی ازشما * واستانم بهر رهن مبتدا) (الانسان حریص
لما منع) حسبنجه اول ترك کرمتر اولدی وعناد ایدوب اول یرده اکامعارض اولنلره
کروبغلدی یعنی اوج قودی بویله دیوکه اول پورشش نام درزی بندن نه اسکی
ونه یکی برپاره‌یی المغه قادر اولمز مطمع اولنلر انی کرمتر ایلدیلر فوری اول غافل
ترك کرو باغلدی ودهانی آچدی مطمع اطماع ایدیجی معناسنه افعال بابندن اسم
فاعلدر یعنی اول ترکی طمعه دوشوریجی کمسه‌لر انی کرمتروشوقناك ایدوب او کدل
قومغه قزدردیلر اول ترك دخی فوری عناده‌کلوب اوج باغلدی واغز آچوب انلرك
اورته سنده کندی اسبنی رهن قودی انلره بویله دیوکه ای یارانم بنم بوتازی
اولان مرکبم یعنی بوعربی اولان اسبم سزه رهن اولسون و یریم اکراول خیاط
فن وصنعتله بنم کوزم اوکنده قاشمی اوغورلرسه واکر اول درزی بنم قاشمدن برپاره
اوغورلمغه قادر اولمزسه بنم اسبمه معادل سزدن براسب ابتداده رهندن اوزی
کروآلورم یعنی دخی خیاطه وارمزدن مقدم شمدی سزدن بنم اسبمه مشابه
ابتداده براسب آلورم وبن دخی اسبمی اورتایه قورم اکر اول بنی الدادرسه و بنم

قاشمدن پاره آلورسه بنم اسبم سزك اولسون واکرپاره آلمغه قادر اوله مزسه
سزك اسبکز بنم اولسون دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ترك را آن شب نبرد از غصه خواب
* باخیال دزد می کرد او حراب * بامداد ان اطلسی زد در بغل * شد ببازار
ودکان آن دغل * پس سلامش کرد کرم واوستاد * جست ازجا لب
بترحیبش کشاد * کرم پرسیدش زحد ترك بیش * تافکند اندر دل او مهر خویش)
چونکم اول طائفه ایله اوج باغلدی انی اول کیجه غصه‌دن خواب ایلتمدی یعنی
اول ترك اولقدر غصه‌سندن اول کیجه او یومدی صباحه دك درزینك خیالی
ایله اومحاربه ایتدی کأنه اول درزی بنم قاشمدن پاره‌یی شویله آلورسه بن آنی بوکونه
اخذ ایده‌یم واکرظرافت ایلرسه بن آنی محکم کوزه‌ده‌یم وفلان ایدرسه فلان ایده‌یم
دیه‌رك آنك خیالی ایله جدال ایلدی صباح اولدی فی الحال اول ترك براطلسی
قولتوغنه اوردی بازاره واول دغل و پرحیل اولان درزینك دکاننه کتدی پس
اول دغل اولان درزینك دکاننه یتدی اکا کرم سلام و یردی واستاد یرندن
صیچرادی ولبی انك ترحیبنه آچدی ترحیب مرحبا دیمکلك ومرحبا دیوتعظیم
ایلمکه دیرلر یعنی چونکم اول ترك درزینك دکاننه یتدی پس اکا کرمیله سلام
و یردی واول حیله ده اوستاد اولان درزی ترکی کوردکده یرندن یوقری قالقدی
واغزنی اول ترکه مرحبا خوش کلدك وصفا کلدك وقدم کتوردك و بزی خاکدن
قالدردك دیوتعظیم ایلمکلکه کشاده قیلدی الحاصل ترکك حدندن زیاده کرمیله
حالنی صوردی یعنی اول ترکك حدوطورندن زیاده درزی انك حالنی شوق
وکرمیتله سؤال ایلدی کأنه ندر حالکز ایومیسز خوشمیسز نه عالمرده سزنه ایش
طوترسز دیوتعظیم وتکریمی مشعر وخاطر نوازلغی مذکرسوزلر سویلدی تاکم
اول ترکك قلبنه کندی مهرنی براقدی و بوکونه ریش خند ایتمکله انك کوکلنی
اوغورلیوب درونه داخل اولدی ﴿ مثنوی ﴾ چون بدید ازوی نوای بلبلی
* پیش افکند اطلس استنبلی * که ببراین را قبایی روز جنك * زیرناف واسع
وبالاش تنك * تنك بالا بهر جسم آرای را * زیر واسع تانکیرد پای را) چونکم
اول ترك اول درزیدن نوای بلبلی کوردی یعنی بلبلك آوازونغمه‌سی کبی اول
درزیدن لطیف صدا وشیرین ادا استماع ایلدی بغایت محظوظ اولوب وانك خوش
آمدی ترکك طبعنه خوش کلوب فی الحال استنبوله منسوب اولان اطلسی اول
درزینك اوکنه براقدی واول درزی‌یه بوکونه خطاب ایتدی که ای استا بواطلسی
جنك کونندن اوتری برقبا کس واول قبانك کوبکدن آشغه‌سی واسع وآنك کوبکدن
یوقاریسی تنك وصقمه اوله کوبکدن یوقاریسنك تنك اولمسی جسمی بزه‌مکدن
اوتریدرکه صقمه قفتان بدنی بزه‌یوب کوزل کوستررواول قبانك کوبکدن آشغه‌سنك

واسع اولمسی انکیچوندر تاایاغی طوتمیه و یورکن اول قبانك اتکاری ایاقلره زحمت ایتمیه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت صدخدمت کنم ای ذو وداد ٭ درقبولش دست بردیده نهاد ٭ پس به پیمود و بدید اوروی کار ٭ بعد ازآن بکشادلب رادرفشار) اول اوستاد چونکم ترکدن کندی جانبنه اولان میلی کوردی اکا تعظیم ایله ومحبتله دیدی ای ذو وداد صد خدمت ایلیم انی قبول ایلمکده النی کوزی اوزره قودی نته کم عادتدر بعض کسهلر برکمسهدن برسوزی وتکلیفی ایشتدکلری وقتده اللرینی کوزلری وباشلری اوزره قورلر کانه بو کارك قبولی باشمز وکوزمز اوزرهدر دیمکی کنایت ایدرلر واول درزی دخی النی کوزی اوزره قودی وترکه انك قبولی بنم باشم وکوزم اوستنه اولسون دیمکی ایهام قیلدی پس درزی اول اطلسی اندازه ایله اولچدی واول درزی روی کاری کوردی یعنی ایشك وجهنه نظر ایرکوردی نقدردن اول ترکه قباچیقار ونقدر زیاده قالور اولچوب وتخمین ایدوب تمام بیلدی وکوردی اندنصکره اول درزی دوداغنی فشاره آچدی یعنی بی معنی اولان کفتاری سویلمکه وترکی اول کفتاره مشغول ایلمکه آغز آچدی ﴿ مثنوی ﴾ ازحکایتهای میران دکر ٭ وز کرمها وعطای آن نفر ٭ وز بخیلان وزتخشیراتشان ٭ از برای خنده هم داد اونشان ٭ همچو آتش کرد مقراضی برون ٭ می برید ولب پرافسانه وفسون) اول درزی آغز اچدی غیری امیرلرك حکایتلرندن سویلدی واول نفرك کرملرندن وعطالرندن وبخششلرندن اول ترکه نقل وتعبیر ایلدی وبخیلاردن واول بخیلارك زیاده دونلغندن خنده ایلمکدن اوتری اول درزی نشان ویری تخشیر خشاره دندر خشاره خای معجمهنك ضمهسیله هرنسنهنك پاتلوسنه وکتوسنه دیرلر یقال فلان من الخشارة اذا کان دونا والخشارة من الشعیر مالالب له پس تخشیرك تفعیلدن اولمسی مبالغه افاده ایدر فی الحال اول درزی آتش کبی مقراضی طشره ایلدی اول اطلسی کسدی انك لبی پرافسانه وافسون اولدیغی حالده یعنی اغزی افسانه وافسونله طولدیغی حالده اول اطلسی کسدی دیمك اولور

﴿ مضاحك کفتن درزی وترك راازقوت خنده بسته ﴾

﴿ شدی دوچشم تنك اوو فرصت یافتن درزی ﴾

درزینك مضحکهلر سویلمسی وترکك قوت خندهدن یعنی غلبهٔ ضحکدن وزیاده کولمکدن آنك ایکی تنك اولان کوزی کندینك نذر ایلدیکی کاری وعهد ایلدیکی مصلحتی کورمکدن بسته و پوشیده اولمسنك ودرزینك پارهربای اولمغه واستراقه قطعه فرصت بولمسنك بیانندهدر ﴿ مثنوی ﴾ ترك خندیدن کرفت ازداستان ٭ چشم تنکش کشت بسته آن زمان ٭ پارهٔ دزدید وکردش زیرران ٭ ازجز حق ازهمه احیانهان) درزی شول مطایبهلری ایلدی واول مضحکهلری سویلدی که ترك

انك داستانندن کولمکلك طوتدی وقهقهیه شروع ایتدی اول زمان انك تنك اولان کوزی حقیقت کورمکدن ودرزینك دزدلکنه نظر ایرکورمکدن بسته اولدی چشم تنك تعبیرالملری اول ترك خطا انك تاتاراولمسنه دلالت ایدر ودخی انك کوزی واسع بین اولمدیغنه وچوق کورمدیکنه هم اشارت ایلر پس درزی اول ترکك کولمکه مشغول اولدیغنی ومضحکهدن لذت آلوب کوزلرینك بسته اولدیغنی کوردیکی کبی انك اطلسندن برپارهیی اوغورلدی وانی اوغلوغنك التنه فی الحال نهان ایلدی حقدن غیریدن دوکلی جیلردن نهان یعنی اول ترکك اطلسندن برپارهیی اوغورلدی ودوکلی احیادن وزنده اولان اشیادن کیزلی الاحضرت حقدن دکل انی اوغلوغنك التنه ایلندی وکزلدی ﴿ مثنوی ﴾ حق همی دیدآن ولی ستار خوست ٭ لیك چون ازحد بری غمازاوست) حق تعالی حضرتلری انی کوردی ولیکن ستار خودر یعنی حق سبحانه وتعالی اول درزینك پاره اوغورلمسنی کوردی اول خدای تعالی ستار العیوبدر اکرچه حق تعالی ستار خودر لیکن سن حددن ایلتهسن غماز اودر یعنی اکرچه ستار العیوبدر اماسن حددن تجاوز ایلرایسك رسوای ایدیجی هم اولدر ﴿ مثنوی ﴾ ترك را ازلذت افسانه اش ٭ رفت ازدل دعوی پیشانه اش ٭ اطلس چه دعوی چه رهن چه ٭ ترك سرمستست درلاغ ای اچی) ترك اول درزینك لذت افسانهسندن آنك پیشانه اولان دعویسی کوکلندن کندی نهنك اطلسی نهنك دعویسی نهنك رهنی ترك سرمستدر لاغده ای پاشاچی همزهنك وجیمك فارسینك کسریله وزیره و پاشایه دیرلر بعض نسخهده ای واقع اولیوب درلاغ اچی واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره ترك وزیر و پاشانك لاغنده سرمستدر دیمك اولور پس خلاصهٔ کلام بویله دیمك اولورکه اول غافل ترکك اول خیاط حیله کارافسانه سویلمسندن کندی کندیسنی خیاط حیله کارك حکایه سویلمسنه وافسون وفسانه ایلمسنه برمرتبه مشغول ایتدیکه نه اطلس خاطرنده قالدی ونه دعوی ونه رهن انك خاطرنده قالدی همان اول مضاحکی کوش ایتمکه مشغول اولدیغندن بوجملهسنی فراموش قیلدی ای پاشا اول ترك لاغ واطیفه دکلکده سرمست اولوب کندینك دعواسنی وعهدنی اونتدی شول کسهلر کبی که اول عالم الستده حضرت حقله عهد ومیثاق بغلیوب بوقدر جماعت ملائکه ایچرهبلی دعواسنی ایلیوب بودنیاد کانئه کلدکده وخیاط روزکار ایله مقارنت قیلدقده اطلس عمرنی خیاط روزکاره ویروب اندنصکره انك مضاحکه ومطایبهسنه مشغول اولوب اول عالم الستده ایلدیکی عهد ودعوایی اونتمشلردر وخیاط دهرهرکون بونلرك اطلس عمرندن شب وروز مقراضیله برپاره کسوب اوغورلدیغنی کورمیوب کندیلری انك لعب ولهونه ولاغ ولطیفه سنه

مشغول اولمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ لابه کردش ترك كز بهر خدا * لاغ می کو بان مراشدمغتدا * كفت لاغی خندمینی آن دغا * كه فتاد ازقهقهه او برقفا پاره اطلس سبك بر نيفه زد * ترك غافل خوش مضاحك می مزد) ترك خياطه لابه وتضرع ايلدی بويله ديو سويلدی كه ای استاخدادن اوتری لاغ سويله كه اولاغ ولطيفه بكا غدا النمش اولدی يعنی بكا سنك لاغ ولطيفه سويلمك خوش كلدی وغدا اولدی اول دغادرزی بر خندمين لاغ ديدی يعنی اول حيله كار خياط بر كولمه ولاغ دخی سويلدی و بر خنده وير بجی مطايبه نقل ايلدی كه اول ترك قهقهه ايلكدن قفاسی اوزره دوشدی يعنی انك لاغندن بر مرتبه حظ ايلديكه قهقهه ايدرك صرتی اوزره يقلدی همان دم خياط اطلس پارهسنی سرعتله ايج طون بقهسنه اوردی سبك بونده سرعت معناسنه استعاره اولور نيفه ايج طون بقهسنه ديرلر ترك غافل ايسه خوش مضحكه لر امرمزدمز يدن لفظندن فعل ماضيدر امر معناسنه يعنی خياط تركك اطلسندن بر پارهيی دخی ايج طونك بقهسنه اويلغی ايچنه فوری قودی امااول ترك اندن غافل خوش مضحكه لر امرواول خياطك لاغ ولطيفه سندن تلذذ ايلردی ﴿ مثنوی ﴾ همچنين بارسوم ترك خطا * كفت لاغی كوی از بهر خدا * كفت لاغی خندمين تر زان دوبار * كرد اوان ترك راكلی شكار * چشم بسته عقل جسته مولهه * مست ترك مدعی ازقهقهه * پس سوم بار ازقبادز ديدشاخ * كز خندش يافت ميدان فراخ) بونجاين اوچنجی كره خطا شهرنه متعلق اولان ترك خياطه ايتدی ای استا خدادن اوتری برلاغ دخی سنك لاغ ولطيفه كدن عظيم حظ ايتدم اول خياط حيله كار دخی ايكنجی كره ديديكی لافدن خندمين تر برلاغ ديدی يعنی اوچنجی كره زياده كولدر يجی برلاغ دخی سويلدی اول درزی لاغ ايله بو تركی بالكليه شكار ايلدی اول ترك غافل كوزی باغلنمش عقلی صچرامش وله لنمش اول ترك مدعی قهقهه دن مست و بيهوش اولمش مولهه وله دندر والهلنمش معناسنه چونكم اول ترك غافلك لاغ ولطيفه يه زياده اشتغالندن چشم بسته وعقلی جسته وسرمست وحيران اولديغنی اول درزی كوردی پس اوچنجی كره قبادن شاخ اوغورلديكه انك خندهسندن درزی خرسزاق ايلمكه ميدان فراخ بولدی قبادن مراد بونده اطلسدر اطلسه باعتبار مايؤل اليه قبا ديلمشدر يعنی درزی اول تركك اطلسندن اوچنجی كره ده بر پاره دخی اوغورلدی زيرا اول تركك كولمسندن اوغر يلق ايتمكه واسع ميدان بولدی ﴿ مثنوی ﴾ چون چهارم بار آن ترك خطا * لاغ ازآن استا همی كرد اقتضا) چونكم اول خطا شهرينك تركی دردنجی كره اول استادن لاغ اقتضا ايلدی يعنی اول درزيدن لاغ ولطيفه سويلكی دردنجی دفعه

لابه وتضرعله طلب ايدوب كرم ايله بر مضحكه دخی سويله ديوب يلواردی

﴿ رحم آمدن استاد بر آن ترك ﴾

﴿ مثنوی ﴾ رحم آمد بروی ان استادرا * كرد درباقی فن و بيدادرا * كفت مولع كشت اين مفتون در ين * بی خبر كين چه خسارست وغبين * بوسه افشان كرد بر استاداو * كه بمن بهر خدا افسانه كو) اول استادك اول ترك اوزره رحمی كلدی فن و بيدادی باقيده ايتدی يعنی چونكم اول استاد تركك زياده غافل اولديغنی كوردی انصافه كلدی واول تركه مرحمت وشفقت قيلدی فنی وظلمی باقيده ايتدی يعنی اكا بتمكدن فراغت ايدوب فن ظلمی غيريلر حقنده ايتمكه نيت ايتدی ديمك اولور باقی بونده غيری معناسنه اولور واول استاد كندوسنه ديدی بومفتون بولاغ ولطيفه يه مولع اولدی بی خبر كه بولاغ نه خسارت ونه غبندر مولع حريص معناسنه در يعنی بو استاد ايتدی بومفتون ومغرور بوكونه مضاحكه ومطايبه دكلمكه حريص اولدی خبری يوقكه بو اكا نه ضرر ونه زياندر و بونك تحتنده اكا نه مرتبه خسارت واردر اول ترك كندونك خسارتندن غافل اولوب استاد اوزره بوسه صاچدی يعنی اول استادك يوزينی وكوزينی او پمكلكری انك اوزرينه نثار ايتدی و بويله ديوكه خدای تعاليدن اوتری اولسون بكا افسانه سويله والله رضاسيچون اولسون بكا برلاغ دخی ايله ﴿ مثنوی ﴾ ای فسانه كشته ومحواز وجود * چند افسانه بخواهی آزمود * خندمين تراز تو هيچ افسانه نيست * برلب كور خراب خويش ايست) پس قصهدن حصه بيوررلر وديرلركه ای افسانه اولمش ووجوددن محو اولمش نيجه يه دك افسانه يی تجربه ايتمك استرسن يعنی ای وجودنه خير ونفع اولندن محو اولمش وعند العقلا حكايه اولمش غافل نه زمانه دك افسانه لری صنه مق ولاغ ولطيفه لر دكلمك استرسن اكر نظر اولنسه سندن زياده كولدريجی هيچ افسانه يوقدر انكيچونكه سن كنديكه انفع واولی اولان نسنه دن غافل اولوب بی معنی يره لاغ ولطيفه دكلمكه مشغول اولمش سن اكر خسرانده وخذلانده قالمق استر ايسك كندی خراب اولان قبرك كنارنده طور يعنی لعب ولهوه مشغول اولمقدن و بيهوده يره عمر يكی ضايع قيلمقدن رجوع وفراغت ايدوب كندی ويران اولان مقبره كی عبادت وطاعتله تعمير ايلمكه مقيد اول وكنديكی اول قبرك كنارنده طورمش بلكه قبره داخل اولمش فرض ايله ﴿ مثنوی ﴾ ای فرورفته بكور جهل وشك * چند جويی لاغ ودستان فلك * تا بكی نوشی تو عشوه اين جهان * كه نه عقلت ماند بر قانون نه جان) ای جهل وشك قبرنه باتمش وآشغه كتمش وكندونك عقل وادراكنی مرده قيلمش

غافل نیجه‌یه دك بو فلكك لاغ ودستانی استرسن وجهانك لطیفه وشیرین كارلغی نه زمانه‌دك طلب ایلرسن سن بوجهانك عشوه وفریبی نیجه‌یه دك نوش ایلرسن یعنی بو دنیانك یوزه كولمسنی ومكر وخدعه قیلمسنی نه وقته‌دك كوش ایلرسن سنك قانون اوزره نه عقلك ونه جانك قالدی یعنی بو دنیانك بر مرتبه مفتونی اولمش وعقل وروحكی بوجهانه اولقدر مشغول قیلمش سنكه عقلك قانون عقلادن چقمش وروحك فائدهٔ انسانیدن خارج اولوب بی عقل و بی روح اولمش سن ونتیجهٔ كاردن وكندیكه نافع اولان كرداردن بی بهره وغافل قالمش سن ﴿ مثنوی ﴾ لاغ این چرخ ندیم كرد ومرد * آب روی صدهزاران چون تو برد) بو كرد ومرد اولان چرخ ندیمك لاغی سنك كبی یوز بیك كسه‌لرك آبرو یني ایلندی كرد ومرد بونده حقیر معناسنه‌در یعنی بو حقیر وغدار اولان مصاحب چرخك لاغ قیلمسی ویوزه كولمسی نیجه یوز بیك سنك كبی غافل وجاهلك یوزی صوین بره‌دوكدی وعرض وناموسنی كیدروب حقیر ودون ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ می دردمی دوزد این درزی عام * جامهٔ صدسالكان طفل خام * لاغ اوكر باغنهارا داد داد * چون دی امدداده را بر باد داد * پیر طفلان شسته پیشش بهر كد * تا بسعد ونحس اولاغی كند) بو عام درزیسی پرتارودكر طفل كبی خام اولان یوز سالكلرك جامه‌سنی درزیٔ عامدن مراد فلك اولسه‌ده جائزدر عامهٔ ناسك جامهٔ وجودلرنی پرتوب دكسنه سبب اولدیغی اعتبار یله اما عام دیرلر بو تقدیرجه درزیٔ عام درزیٔ سال دیمك اولور هر سال دخی نیجه كسه‌نك وجودنك دكلسنه ونیجه سنك دخی پرتلوب پاره‌لنمسنه سبب اولدیغی اعتبار یله خیاطه تشبیه اولنمشدر وتقدیر كلام بو یله دیمك اولور كه بو خیاط سال و یاخود خیاط فلك نیجه یوز بیك خام اوغلنجقلر كبی اولان سالكلرك جامهٔ عمرنی ولباس جسمنی پرتارودكر اول درزیٔ سالك فصل بهارده لاغ ایلمسی اكر باغلره داد و یردی ایسه وعطا ولطافت ایركوردی ایسه چونكم شتا كلدی داده‌یی باده و یردی یعنی اول ییل درزیسی فصل بهارده باغلره هر نه قدر لطافت و یردی ایسه چونكم قیش كلدی اول و یردیكی لطافتلری یله و یرد واول رونق ومسرتلری محو وفانی ایلر اوغلنجقلر پیری اول درزیٔ سالك اوكنده اوتورمش احتیاجدن اوتری تا انك سعد ونحسیله بر لاغ ایلیه درزیٔ عامدن مراد درزیٔ سال اولدیغی تقدیر اوزره اكا دخی سعد ونحسی اسناد ایلمك صحیح اولور زیرا بعض سنه اولور كه سعد اوزره اولور مثلا اول سنه‌ده اوجزلق وبوللق واول سنه‌ده خلقك تنی درست اولمق وخوف اعدادن بری اولوب قتال وجدالدن امان بولمق كبی وبعض سنه اولور كه نحست اوزره اولور مثلا قحط وغلا اولمق وخلقه خسته‌لك اصابت قیلمق وانلر اوزره اعدا مسلط اولمق كبی پس

اهل دنیاكه اوغلنجقلر كبیدر انلرك پیری عقل معاشی اولان كسه‌لر اولور پس فقر واحتیاجدن اوتری اوتوروب بو درزیٔ عامك نحوست وسعادتله لاغ ایدوب عمرنی بو سنه بو یله اولدی وبو ییل شو یله اولدی دیمكه خرج وصرف ایلر واكر درزیٔ عامدن مراد فلك اولورسه پیر طفلاندن مراد منجم اولمق مناسبدر كه اصحاب دنیا اطفال كبیدر و بونلرك اكثری منجمینه معتقد ومائل اولدقلری جهتدن منجملر بونلرك پیری كبی اولمشدر پس بو اطفال سیرت اولان اهل دنیانك پیری واهل تدبیری منزله‌سنده اولان منجم فلكه محتاج اولدیغندن اوتری انك رصدنده اوتورمش تا كم اول خیاط فلكك نحوست وسعادتله بر لاغ ولطیفه ایلیه واندن بر كذب ودروغ اخذ ایدوب كندو یه مائل ومعتقد اولان اطفاله انی سویلیه وانلری بو كا مشغول قیله

﴿ كفتن درزی ترك را همی خاموش كه اكر مضاحك دیكر كویم قبائتك آید ﴾

﴿ مثنوی ﴾ كفت درزی ای طواشی بر كذر * وای بر تو كر كنم لاغی دكر * پس قبایت تنك آید باز پس * این كند باخویشتن خود هیچ كس * خندهٔ چه رمزی اردانیستی * تو بجای خنده خون بكریستی) درزی اول تركه ایتدی ای طواشی كچ طواشی بونده نامرد معناسنه استعاره اولور یعنی ای نامرد بو كونه لاغ ولطیفه‌یه مائل اولمقدن فراغت ایت وای سنك اوزركه اكر بر غیری لاغ دخی ایلیم وسكا بر آخر مطایبه دخی سویلیم پس سنك قفتانك كیروصكره تنك كلور بو دخی وجه‌در پس كیروصكره قبائتك كلور هیچ كسه خود بونی كندی‌یه ایلرمی بونی خود هیچ كسه كندیسنه ایلزدیدی خنده نه‌در اكر بر رمز بلیدك‌سن خنده برینه خون اغلردك یعنی اكر بنم سكا لاغ سویلدیكمك نتیجه‌سندن بر رمز بلیدك واندن مقصود نه ایدیكنه عالم اولیدك نه خنده ایلك سن خنده برینه قان اغلردك دیو كنایت ایلدی پس بوتركدن مراد نه ایدوكنه اشارت ایدوب بو سرخ شریفی بیوردیلر

﴿ در بیان انكه بیكاران وافسانه جو یان مثل ان ترك اندو عالم غرار غدار ﴾
﴿ همچو آن درزی وشهوات زنان مضاحك كفتن این دنیاست وعمر همچو آن ﴾
﴿ اطلس بیش این درزی جهت قبای بقا ولباس تقوی ساختن ﴾

بو سرخ شریف وبو ابیات لطیف انك بیانده‌در كه بیكارلر وافسانه جو یلر اول ترك مثلی درلر یعنی بطاللر وحكایات دكلیجی ومطایبات استیجی بیكارلر اول ترك كبیدررلر و بو عالم غرار غدار اول درزی كبیدر یعنی بو مبالغیله غدر وخیانت قلیجی والدایجی جهان همان اول درزیٔ غدار كبیدر و بو دنیا خیاطنك شهوات زنان مضاحكی دیمه‌سیدر یعنی محبوبه اولان زنلر ومشتهیات جسمانی بو دنیا

خياطنك مضحكه لرسوبلسی وكندی اهلنه لاغلر ولطيفه‌لر ايلسی كيبدر وعمر
ايسه اول اطلس مذكوركيبدر ابوعالم درزيسنك اوكنده قبای بقاجهتندن
ولباس تقوی دوزمكلكدن اوتری يعنی انسانی قبای بقاسيچون ودخی افات اخروی
وعقوبات الهيدن كنديسنی حفظ وصيانت قيلمقدن اوتری لباس دوزمك ايچون
اطلس كيبدر بوعالم خياطنك اوكنده اكر بركسه كندی عمری اطلسنی بوعالم
خياطنك اوكنه اول ترك غافل كبی براغوب خياط روزكارك لاغ ولطيفه‌سی كبی
اولان مشتهياته مشغول اولورسه بوخياط عالم مقراض شهور وايام ايله انك
اطلس عمرندن هركون برپاره‌يی كسوب اوغورلر پس بويله كمسيه قبای بقا ولباس
تقوی ميسر اولمز واطلس عمروندن كندی اندامنه مناسب برخلعت اخروی كيمز
دمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ اطلس عمرت بمقراض شهور * بردپاره پاره خياط
غرور) سنك عمرك اطلسنی شهرلر مقراضيله غرور خياطی پاره پاره ايلندی شهور
شهرك جمعيدر آيه‌ديرلر بونده هرآی انسانك عمرنی قطع ايلديكی مناسبتيله
مقراضه تشبيه اولنمشدر غرورغينك فتحله سيله مبالغيله الدايجی ديمكدر بونده
دنيا مراد اولور شيطانه دخی غروردیدكلری زياده الدايجی اولديغيچوندر
﴿ مثنوی ﴾ تو تمنامی بری كاخترمدام * لاغ كردی سعد بودی بردوام)
ای مغرورسن تمنا ايلتورسنكه اخترداىما لاغ ايدبدی على الدوام سعد اوليدی
يعنی ای غافل سن همیشه بوكونه تمنی ايلرسنكه سنك ستاره وطالعك مدام سكا
مطايبه واطيفه قيليدی ويوزيكه كوليدی وهميشه سعد اوليدی اصلا نحس
اوليدی وسنی غمناك وآزرده قيلميدی ﴿ مثنوی ﴾ سخت می تولی زتربيعات او
* وزدلال وكينه وافات او) ای منجم سن اول اخترلرك تربيعلرندن محكم اينجنور
وغضب ايلرسن وانك دلالندن وكينه‌سندن وافتلرندن خشمناك اولورسن تولی
ضم تائله توليدن لفظندن مشتقدر توليدن غضب ايلمكه واينجنمكه ديرلر دلال
فتح دال ايله شيوه وعشوه‌يه ديرلر تربيعات تربيعك جمعيدر تربيع عنداهل النجوم
اكا ديرلركه فجن ايكی كوكب بربرجدن بردقيقه‌ده بردرجه‌ده مجتمع اولسه بوايكی
كوكبك بربرجدن بردرجه‌ده مجتمع اولملری قران اولور اكر قران شمسله قمر ماببنده
واقع اولورسه اكا اجتماع شمسيه اطلاق اولنور واكر قران شمسله خمسه
متحيره‌دن برينك ماببنده واقع اولورسه اكا احتراق تسميه اولنور اول كوكب
محترق اولمش اولور وخمسه متحيره‌دن مراد زهره وعطارد ومريخ ومشتری
وزحل درفجن ايكی كوكبك درجه‌لری ودقيقه‌لری ايكيسی بربرجده متساويه
اولسه انك بريسی اخرك اوچنجيسی اولور وبوكه تسديس تسميه اولنور زيرا
بوايكی كوكبك ماببنده بعدسدس فلكله حاصل اولور واكر اول ايكی كوكبك

بريسی رابع اخر اولورسه اكا تربيع تسميه اولورنته كم ابونصر طوسی تقويم رساله
سنك اون ايكنجی فصلنده بويله ديمشدر وانك قولی جلد ثالثده دعوی بازبطانرا
سرخنده جزكسی كاندر قضا اندر كر بخت بيتنك شرحنده تحرير اولنمشدر انده
طلب اولنه تربيع واقع اولسه زياده نحوست ونكبته دلالت ايدر وخونريزلك
وقتال ظهور ايدر ديرلر پس حضرت مولانا قدس سره الاعلی منجم اولنلره واهل
نجومه اعتقاد قيلنلره بوكونه خطاب ايدوب بيورراى منجم مذهبنده اولان ونجومه
اعتقاد قيلان كمسه سن اول نجومك سبب نحوست اولان تربيعلرندن وعشوه
وشيوه‌لرندن وكينه وافتلرندن محكم غضبه كلورسن ومضطرب اولورسن ومتألم
اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ سخت می رنجی وخاموشی او * وزنحوس وقبض
وكين كوشی او * كه چرا زهره طرب دررقص نيست * برسعود رقص وسعد
او فأيست) اول اخترك خاموشلغندن محكم رنجيده اولورسن وانك كين كوشلكندن
وقبضندن ونحوسندن انجنورسن بويله ديوكه نيچون طرب زهره‌سی رقصده
دكلدر ای غافل اول زهره‌نك سعدورقصندن حاصل اولان سعودی اوزره طورمه
سعد مصدردر ابولكه ومباركلكه ديرلر سعود دخی مصدردر اول دخی ايولك
ومباركلك معناسنه‌در سعودك رقصه اضافتی بيانيه اولور يعنی لام اولسه ده جائزدر
كين كوش وصف تركيبيدر كينه سعی ايديجی معناسنه قبض بسطك ضديدر
نحوس سعودك ضديدر اخترك خاموشلغندن مراد مساعد اولمسی وطبعه ملايم
ومعاونت قيلمسيدر يعنی كندی طالع وستاره‌سنه اعتقاد قيلن ونحوست وسعادتی
كندی اخترندن بيلن اول ستاره‌نك سكا خاموش اولمسندن ويوزيكه كوليوب
ومساعده قيليوب سكا اهانت قيلمسندن وانك نحسندن ومنبسط اولميوب ومنقبض
اولمسندن وسكا كين ايتمكه سعی ايلمسندن محكم انجورسن ومتألم اولورسن وبويله
ديرسنكه نيچون عيش وطرب زهره‌سی رقص وحركتده اوليه ودولت وسعادت
بهره‌سی نيچون بكا كلميه وبنی شاد وخندان قيلميه اكر عاقل ايسك زنهار اول زهره
طربك سعدی اوزره ودخی انك رقص وحركتندن حاصل اولان سعود اوزره
توقف ايتمه كه انك سنك يوزيكه كولمسی معنيده سكا ضرر وسكا مساعد اولمسی
فی الحقيقه سكا عين زياندر كه سن انك مضاحكه سنه وعيش وطربنه مشغول
اولدقچه اطلاس عمركدن هركون برپاره ضايع اولمقده‌در ﴿ مثنوی ﴾ اخترت
كو بدكه كرافزون كنم * لاغ راپس كليت مغبون كنم) اخترك سكا ديركه اكر لاغی
افزون ايليم پس سنی كلی مغبون ايلرم بوخطاب درزی حكايه‌سنی ايراد ايتمكله
قاضی طرفنده صوفيه اولسه ده جائزدر ودخی طالعم بكا مساعده قيلز ودنيا
بكا هميشه كشاده رو اولمز ويوزيمه وكوزيمه كولمزدين كمسه‌لره هم اولمق جائزدر

پس طالعم بکامساعد اولمزولاغ واطیفه قیلمزتاکم بودنیاده خندان اولیدم وذوق وسرورایله استراحت قیلیدم دنکیه طالعی دخی دراکر بن سکا کشاده رواولسم ولاغ واطیفه‌یی زیاده قیلسم پس سنی کلیئله مغبون ایلرم اول جهتدن که سن بنم یوزه کالدوکه مفتون اولورسن وبنم لاغمی کرچك صانورسن واکا اشتغال قیلورسن پس اطاس عمر کدن سن بوغفات ایچره عیش وطربه مشغول ایکن نیجه پاره‌لر ضایع اولور پس سکا بولاغدن کلی ضرروزیان کلور ﴿ مثنوی ﴾ تومبین قلابیٔ این اختران * عشق خود برقلب زن بین ای مهان) سن اخترلر قلابلغنی کورمه کندی عشقکی ای خور وحقیرزنك قلبی اوزره کوراخترلرك قلابلغندن ظاهرا محبوبه اولان زنلر ونفسانی اولان شهوتلرله لاغ ایلمسی ومساعده قیلمسی اولور نته کم بوسرخده شهوات زنان مضاحك کفتن این دنیاست دیو بومعنایی مؤید وتحقیق وتصریح بیورمشلردر مهان ضم میمله خور وحقیر معناسنه‌در مصرع ثانیده اولان زندن مراد عورت وزنك قلبی نزدر بوند معما طریقی اوزره نزتصحیف اولنوب زاولنور پس قلب زندن مراد طریق معماده قاعدهٔ تصحیف اوزره نزدر بونی محقق بیل معما علمنه عالم اولانلر بیلورلر که قلب کلمه وتصحیف انلرك قاعده سندندر و بومحله مناسب اولان معنی تحقیق بودرکه سباق وسیاق کلام دلالت وشهادت ایلرنته کم بو بیتده مناسبتله بومثلی بیورمشلرو بو مثلده بومعنایی مؤید اولور (بیت) درلواطه‌می فتنداز قحط زن * فاعل ومفعول رسوای زمن * دیو بوبیتله تصریح ایتمشلردر اکر سؤال اولنسه که حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی مصرع ثانیده معما اختیار ایتمکارندن ومفعولی قلب زن ایله تعبیر قیلمقلرندن نکته ندر نکته کلاملرنی دخی اول فعله دلالت ایلین اسمدن تبعید ایلمك ودخی انی مستور قیلمغه وکنایتله سویلمکه تعلیم قیلمقدر واکر سویلمسی برای مصلحت واجب ولازم کاورسه غیریلر لسانندن انی تعبیر ایلمکدر نته کم بومثلده اول زنلر طائفه سندن برینك لسانندن نقل قیلمشلردر و بورادہ شارحلرك بو بیته و یردکاری معنی شفای صدردن دوروبحله مناسب اولمقدن مهجوردر نته کم جان عالم مرحوم قلب زندن مراد نحوست ایله تأثیرایدن کوکبدر دیمشدر غیری سن بوکه کوره قیاس ایله پس توضیح معنی وتفسیر فحوی بویله دیمك اولورکه ای صوفی سن بواخترلر ومحبوبه اولان زنلر ونفسه خوشکان قیلمرله قلابلق ایدوب خلق الدایتلری کورمه وانلرك بوکونه تزویرنه بقمه بوندن دخی بدتروقبیحتر وخور وحقیرتر اوزره کندی عشقکی کورفی الحقیقه حق تعالی بودکاوزنلر خلق ایتمش ایکن وشهوات نفسانیه‌نك اجرا اولنمسنه محل ومحرث انلروار ایکن انلری قویوب ارککه میل ومحبت ایلمك عقلدن وشرعدن قتی دور

وعمری بوزنلرك لاغنده خرج وصرف ایلیندن زرلك عشقنده ولاغنده خرج وصرف ایلین کمسه دیندن ورحت رحماندن دخی زیاده بعید ومهجوردر ﴿ مثنوی ﴾ ان یکی مشدبره سوی دکان * پیش‌ره رابسته دیداوززنان * پای اومی سوخت ازتعجیل وراه * بسته ازجوق زنان همچوماه * رو بیك زن کرد وکفت ای مستهان * هی چه بسیار یدای دخترچکان) مثلا اول برکسه یولده دکان جانبنه کندی وکندی کار کاهی سمتنه عزیمت ایتدی یولك اوکنی اول کمسه زنلردن بغلنمش کوردی اول اهل دکانك پایی تعجیلدن یاندی ویولی ایسه ماه کبی اولان زنلردن بغلنمشدی تعجیلدن اول مردك اباغی یانمسی زیاده سرعتله یورومسندن وحرکت ایلمسندن کنایت اولور نته کم برکسه زیاده سرعتله یوروسه بوزماند نصکره انك طبانلری قزرواودکبی یازپس پای اومی سوخت دیملری زیاده کرمیئله وحرارتله تعجیل ایدوب یورومکدن عبارت اولور یعنی اول مردزیاده عجله‌دن کرمیئله یوریوب کاوردی بومرتبه‌ده که اباقلری آتش اوزره ایدی کوردیکه یولی ماه کبی زنلردن طوتلمش ونسا طائفه سنك کثرتندن دکان یولی بسته اولمش پس اول اهل دکان یوزونی برزنه ایلدی واکا بویله دیوسویلدی که ای خور ومستهان ای دختر جکلرنه چوقسز دختر چه ده چه لفظی ادات تصغیر وکان لفظی ادات جمعدر مستهان خور وحقیر قلنمش دیمکدر چونکم اول اهل دکان اول نسواندن برینه جمله سنی صراحة وکنایة تحقیر ایتمکله خور وحقیر اولان دختر جکلرنه چوق سکز دیو خطاب ایلدی اول مخاطبه اولان زن اول اهل دکانك تحقیر وتصغیرایله کندولره خطاب ایلدیکندن انك زن قسمنه مائل اولمدیغنی ونسوانله معاشرت وانلره میل ومحبت قیلمدیغنی بیلوب اکابوکونه توبیخ وتقریع ایدوب دیدی ﴿ مثنوی ﴾ رو بدو کردان زن وکفت ای امین * هیچ بسیاریٔ مامنکرمبین * بین که بابسیاریٔ مادربساط * تنك می ایدشمار انبساط * درلواطه‌می فتنداز قحط زن * فاعل ومفعول رسوای زمن) اول زن اهل دکانه توجه ایتدی واکا خطاب وغلامپاره اولنلره تعریض وتوبیخ ایتمکله دیدی ای امین هیچ بزم چوقلغمزه باقمه وکثرتمزی کورمه اول زنك اکا امین دیمسی زنادن امین اولدیغنی کنایت اولور یعنی ای زنادن امین اولان کمسه بزم چوقلغمزی کورمه ووفرتمز وکثرتمزه نظر ایرکورمه بونی قوطورسون انی کور که بزم چوقلغمزله بیله بساط زمینده سزه بزمله انبساط ایلمك تنك کاور یعنی سن بزم وفرت وکثرتمزی کوررسن بونی قوطورسون انی کور که بزم بوقدر وفرتمز وکثرتمز وارایکن وحق تعالی حضرتلری بزی رجال ایچون خلق ایلمش وانلری بزم ایله معامله قیلسون دیو بزدن برنی تحت نکاحنه السون وکندیسنی زناولواطه‌دن حافظ وصاین اولسون

دیوام ایلش وحضرت رسول دخی تناکحوا تناسلوا دیوسویلش ایکن بو بساط
زمینده بزمله معاشرت وانبساط قیلق سزه‌نك کلور و بزم بوقدر کثرتمز وارایکن
بزدن بریسنی اول حینده کورمیوب و بزم چوقلغمزه نظر ایرکورمیوب حق
تعالی حضرتلری بزم ایچون بوقدر نسوان خلق ایلمشدرکه یوللرده وبازارلرده
انلرك وفرت وکثرتندن کچلمز انلردن برنی کندی نفسنی زناولواطه‌دن صیانت
قیلق ایچون تحت نکاحه آلهیم وتزوج قیله‌یم دیمیوب کویا قحطزن اولدیغندن
لواطه‌یه دوشرسز فاعل ومفعول رسوای زمن اولورلر وفاعلکز ومفعولکز ملعون
اولوب رحمت حقدن محروم قالورسز فاعلك ملعون اولدیغنه (لعن الله من عمل
عمل قوم لوط) حدیثی دلالت ایدر ومفعولك دخی ملعون اولدیغنه (لعن الله
المخنثین من الرجال والمترجلات من النساء) حدیث شریفی دلالت ایلر رواه البخاری
وابوداود والترمذی عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما چونکم قاضی صوفی‌یه
مقدما چونکم تولیدی بوجهان برقرار اولیدی وبونك عیش ونوشی ونعمت ولذاتی
پایدار قالیدی و بونك بهاری قیشدن ونوشی نیشدن بری اولیدی نه‌اولوردی
وخالق جهان بونی تبدلاتدن وتغیراتدن مصون قیلسه و بودنیانك اهلی خوفلردن
وافتلردن مأمون اولسه انك کمال لطفنه نقصان کلوردی دیوسویلدی وقاضی
افندیدن بونك سرینی و کشفنی سؤال ایلدی قاضی افندی دخی اکا اولابس تهی
روصوفیسن ودرونك خالی کویا رکاف کوفیسن دیو توبیخ ایلدکدنصکره
خیاط حکایه‌سنی مناسبتله کتوروب انك سؤالنه کوره جواب و یرمك قالمش ایدی
شمدی اکا جواب ویرمك اوزره بو بیتلری ایراد ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾

تو مبین این واقعات روزکار * کز فلك میکردد اینجا ناکوار * تو مبین تخشیر روزی
ومعاش * تو مبین این قحط وخوف وارتعاش * بین که با این جمله تلخیهای او
* مرده او ییدو ناپروای) اوچونکم قاضی افندی صوفینك بیهوده اولان
سؤالنی دکلدی وتولیدی بوروزده ناکوار واقعه‌لر اولمیدی وجهان برقرار ثابت
اولیدی دیدیکی سوزلری استماع ایلدی اکا جواب ویروب بوکونه سویلدیکه ای صوفی
سن روزکارك بوواقعاتنی کورمه که فلکدن بونده ناکوار اولور یعنی ای صوفی سن
روزکارك بویله اولان واقعه‌لرنی وعیش وراحته ونوش ونعمته نقصان وزوال ایرکورن
حادثه‌لرنی کورمه که فلکدن بودنیایه کلور و بونده ناکوار اولور وهضم اولمیوب
خلق اندن نفرت قیلور ای صوفی سن روزی ومعاشك بی‌لب اولمسنی وناقص ودون
اولمسنی کورمه وسن بوقحط ارزاقی وخوفی وارتعاشی کورمه تخشیر ضم خاء معجمه
ایله اولان خشاره دندرکه خشاره حقیر ودون اولان شیئه و بی‌لب اولان شعیره
دخی دیرلر بونده حقارت وقلت و بی‌حقیقت معنالری مراد اولور یعنی ای صوفی

سن رزقك ومعاشك دون وحقیر اولدیغنی و بی‌حقیقت و بی‌ثبات اولدیغنی کورمه
سن بوقحط وغلاینی دخی قحط وغلادن وفقر وفاقه‌دن خوف ایلدیکی وخوف
خطردن مرتعش اولمغی ولرزه قیلغی هم کورمه قوطورسون بونی کورکه اول
روزکارك بوجمله تلخلکلر یله و بوجهان غدارك بوقدر بلا ومصیبتلری ومحنت
وآفتلر یله انك مرده‌سی وانك ناپرواسی سز ناپروا قالرمقسز دیمکدر یعنی ای
صوفی سن دیرسنکه تولیدی بوجهانك تلخلکی اولمیدی و بو روزکارده محنتلر
وآفتلر ظهور قیلیدی و بونك نعمت وراحتنه زوال کلمیدی بویله دیمك جهان
شوقدر اوزره اولیدی اکامیل ومحبت قیلق و بی‌پروا عاشق اولمق لایق اولوردی
دیمکی اشعار ایلر اماسنی وسنك مشربکده اولان کسه‌لری کور جهانك بوقدر
تلخلکلر یله ومحنتلری وآفتلر یله انك بوصفتلرنی قارمقسز عاشق اولملیسز
پس جهانك بویله تلخلکلری ومحنتلری حکمت اوزره اولور وچوق عاقل روزکارك
بواوضاع ناهموارنی کوروب اندن نفرت قیلور تاکم محل امن اولان دار حقیقته
وسرای سعادته وصول بولور ﴿ مثنوی ﴾ رحمتی دان امتحان تلخ را *
نقمتی دان ملك مرو وبلخ را) تلخنك امتحانی برنعمت بیل ملك مروی وملك بلخی
برنقمت بیل بلخ برشهرك اسمیدر که اول دارالسلطنه ایدی مرو دخی برشهرك
اسمیدرکه اول دخی برزمان دارالسلطنه ایدی یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلری
بوجهانده تلخلکله امتحان قیلمسی ونیجه آفت ومحنتله انی مختبر اولمسی محضا
رحمتدر سن تلخلکه متعلق اولان امتحانی برنوع رحمت بیل که اول دنیاده تلخلك
ومحنت سبب عیش آخرت اولور وملك مرو وملك بلخه مالك اولمغی و بوممالکلرده
پادشاهلق قیلغی وعیش ونوشه مشغول اولمغی حق جانبندن سن برنقمت بیلکه
(اللهم لاعیش الاعیش الآخرة) حدیثنك حسبنجه عیش دکلدر الاعیش
آخرتدر و بوعیش دنیا صورتا عیش ومعنده نقمت ونکبتدر انکیچون انبیا واولیا
بونك دولت وعزتندن قاچمشلر و بوکه میل ومحبت ایلمکدن کچمشلردر ﴿ مثنوی ﴾

آن براهیم ازتلف نکریخت وماند * این براهیم ازشرف نکریخت وراند *
آن نسوزد این بسوزد ای عجب * نعل معکوست درراه طلب) انبیای عظامدن
اوحضرت ابراهیم علیه السلام تلفدن قاچمدی وقالدی واولیای کرامدن بوابراهیم
شرفدن قاچدی وسوردی اول یانمز و بوابراهیم یانر ای عجب راه طلبده نعل معکوس
واردر اولکی ابراهیمدن مراد انبیای عظامدن اولان حضرت ابراهیم خلیل
الرحمندر که اول حضرت وجودینك نار صوریده یانمسندن وتلف اولمسندن
قاچمدی پس اولمیوب قالدی ونار صوری اکا بردوسلام اولدی اول حضرت نار
ایچره کل وکلزار ذوقنی بولدی و یانمیوب راحت بولدی ومصرع ثانیده اولان

ابراهیمدن مراد اولیای کرامدن اولان ابراهیم بن ادهم حضرتلریدرکه شرف دنیو یدن وکلزار صوریدن قاچدی ونارعشق ومحبت طرفنه اسب همتی سوردی وآتش عشق خدایه دوشدی ای عجب غرابت بونده درکه انبیای عظامدن اولان حضرت خلیلی آتش ایچره القا ایتدیلر اول یانمدی و بواولیای کرامدن اولان ابراهیم بن ادهم حضرتلری شرف دنیادن قاچوب آتش عشق خدایه سوروب کندیسنی القا ایلدی مع هذا یاندی وفقر وفاقه ایله کویندی وفانی اولدی بونك سر وحکمتی بودرکه طریق طلبده نعل معکوس واردر یعنی حق تعالی حضرتلرینك طلبی یولی وتیره واحده اوزره مطرده دکلدر بلکه بعضی شرفدن قاچر ونار عشقه دوشر نارعشق آنی یاقوب یاندروب وجود مجازیدن کچوروب بی وجود وفانی ایلر وبعضسی دخی تلفدن قاچوب بی باك کندیسنی دست دوسته تسلیم ایلر پس آتش آنی یاقیوب سلامت بولور ونیجه شرف وعزتلره دخی دنیوی واخروی وصوری ومعنوی واصل اولور مثلا انبیای عظامدن حضرت خلیل علیه السلام کبی که اول تلفدن قاچدی ونارانی یاقدی ونارد ن چیقوب نیجه زمان باقی قالدی ودنیوی واخروی ونیجه شرفلره واصل اولدی واولیای کرامدن دخی بو مشرب وسیرت اوزره ولیلر قتی چوقدر بونلرهم آتش عشقه القا اولندقده الله اذنیله آتش محبت ونار فقر ومحنت بونلره بردوسلام اولورو بونلر آتش محنت ونار محبت ورطه سندن چقوب فنا مرتبه سندن قورتلوب بقای الهیه ایله باقی اولورلر ودنیوی واخروی ونیجه شرفلر وترقیلر بولورلر و بونلر دنیانك شرفندن بو مرتبه ده قاچرلر زیرا دنیانك شرف وعزتی بونلری یاقر وضرر دخی و یرمز اما اولیادن برکروه دخی واردر که انلر ابراهیم بن ادهم حضرتلرینك مشربنده درلر انلر بود نیانك شرف وترفندن قاچرلر ونارعشقه سوروب کندیلرینی القا ایدرلر وآتش عشق بونلری یاقوب و یاندروب بی وجود وفانی ایلر بعد الفنا بونلر صحوه کلرلر و بو عالمده شرف وترف صاحبی اولمز وارشاد ودعوتله تقید قیلرلر الحاصل حق تعالی حضرتلرینك طلبی بولنده معکوس نعللر واردر برینی کوررسن فنا وتلفه قرشو کیدر تلف اولمیوب شرف وترف بولور وبرینی دخی کوررسن شرف وترف صوریدن قاچوب صورتا محو وتلف اولور ومعنیده نیجه شرف وترف بولور پس راه طلبده نعلهای معکوس اولور فافهم

باز مکرر کردن صوفی سؤال را

مثنوی گفت صوفی قادرست آن مستعان * که کند سودای مارا بی زیان * آنکه آتش را کند ورد وشجر * هم تواند کرداین رابی ضرر * آنکه

کل آرد برون ازعین خار * هم تواند کرداین دی رابهار) پس صوفی تکرار سؤاله شروع ایدوب قاضی افندی یه دیدی ای افندی اول مستعان حضرتلری قادردرکه اورحیم ورحمان بزم سودالرمز سودمزی بی زیان ایلیه اول خدای متعال که اتشی کل وشجر ایلرهم بودنیانك سودنی بی ضرر ایلمکه قادردر اول قادر وغفار اولان پروردکار که کلی عین خاردن طشره کتورروزمین خواردن نیجه ازهار ولاله زار بتوررهم بوقیشی بهار ایلمکه قادر وخارق عاده نیجه شیلری اظهار ایلمکده ماهردر بزم سودمز حق تعالی حضرتلرینك کمال قدرتنده در قدرتحقه هیچ برمحال بوقدر هرنه یی استسه حق تعالی انی اشلمکه قادردر

مثنوی انکه زوهرسر وآزادی کند * قادرست ارغصه راشادی کند * انکه شدموجود ازوی هرعدم * کر بداردباقیش اوراچه کم) اول الله که اندن هرسر وآزاده لك حاصل ایلرآزادی کند آزادی حاصل کند تقدیرنده اولور قادردراکر غصه یی شادیلك ایلیه سروك ازاده لکندن مراد خزاندن ازاد اولمسی وهمیشه سبز اولمسی اولور یعنی اول خدا که اندن هرسر وخزان اولمقدن ورنکی صولمقدن ازاده لك حاصل ایلراول پادشاه اعظم قادردرکه عین غصه یی سرور وشادیلك ایلیه اول الله که هرعدم اندن موجوداولدی اکراول عدم موجوداولدقدن صکره آنی باقی طوتسه اکا نه نقصان خود بونده حق تعالی حضرتلرینك شان شریفنه اصلا نقصان یوقدر برشیئی عالم عدمدن وجوده کتورن خدا اول شیئی دایم و باقی طوتسه وآنی موت وفنادن مصون اتسه عجب دکلدر بوخصوصده خود نصوص کثیره واردر جمله دن بری (انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون) بیورمسی ودخی فعال لما یرید ودخی یفعل الله مایشاء و یحکم مایرید بیورمسی ودخی (اولیس الذی خلق السموات والارض بقادر علی ان یخلق مثلهم بلی وهو الخلاق العلیم) بیورهسیدر (فقیه واحد اشد علی الشیطان من الف عابد) حدیث شریفنك شرحنده کتاب لقط المرجان فی اسئلة الجان اسمیله مسمی اولان کتابده قاضی بدرالدین بویله یازمشدرکه شیطان عالم ایله عابدك مابینن فرق وتمییز قیلمقدن اوتری برکون برعابده کلوب دیمشکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری بو یدی قات کوکلری و یدی قات یرلری بوقدر طاغلر وشجرلر وحجر ومدرلر وبحرلر ونهرلر یله والحاصل بوجمله اجرام واجسامی شووسعتله برطاوق یمرطه سنك ایچنه صغدرمغه قادرمیدرکه اول طاوق یمرطه سی ینه همان یوك اولمیوب حدذاتنده اولدیغی کبی برجرمده اوله وکذلك بو یدی قات کوکلر ویدی قات یرلرهم کوچك اولمیوب حالا حد ذاتلرنده نیجه واسع وپهنا ایسه حالی اوزره طوره وحق تعالی بوقدر اجسام واسعه واجرام عالیه یی برکوچك طاوق یمرطه سنه

صغیره بوکا حق تعالی قادرمیدر بزم نه دیرسن دیدی عابد دوشوب دیدی اکر
برطه بیوك وآسمان وزمین کوچوك اولسه قابلدر اما بوایکی ضدینی جمع ایلك
نیجه ممکندر بن بوکا اینانمزم دیدی برعابده دخی بومسئله یی بویله سؤال ایلدی
اول دخی بعینه بوممکن دکلدر محالدر دیوجواب ویردی الحاصل بیك دانه عابده دك
بوکونه سؤال ایلدی جمله سی بوممکن دکلدر محالدر محالی ایسه نیجه تصدیق واعتقاد
ایدهلم دیوجواب ویردیلر صکره برعالمه کلدی واکادخی بوکونه سؤال قیلدی
ودیدیکه ای عالم سنك خلاق جهانه اعتقاد وایمانك نیجه‌در بوزمین وآسمانی بوقدر
عظم شانله برکوچك برطه‌ا ایچره صغدرمغه قادر میدر اول عالم جواب ویروب
دیدیکه بربرطه‌لدر حق تعالی حضرتلری جمیع آسمان وزمینی بووسعتله بیله
برخردل دانه‌سنك ایچنه صغدرمغه قادردر که اول خردل دانه‌سی اصل کندی
ذاتنده صورتا بیوك اولمیه اول حینده شیطان کندیسنه دیدیکه های بیك
دانه عابدی اضلال ایلدك برعالمی اضلال ایلمکدن هروجهله اسهل وبرعالم بکا بیك
عابددن اشد واقوی دردیدی پس حق تعالی حضرتلرینك قدرتنه اصلا
برمحال یوقدر ❊ مثنوی ❊ آنکه تن‌راجان دهدتاحی شود ❊ کی زیانش کی شود
❊ خودچه باشدکر ببخشدآن جواد ❊ بنده‌را مقصودجان بی
اجتهاد) اول خداکه خاکی اولان بدنه جاز ویرر تاکم اول بدن حی اولور وحرکت
قیلور اکر اول بدنی اولدرمز ایسه اکا قن زیان اولور یعنی برتن بی روحه جان
ویروب تاآنی بومرتبه زنده وحیات قدرتله وعلم وارادتیله فرخنده قیلان پادشاه
اول بدنی اولدرمسه واکا اصلا نقصان وزوال وغصه وملال کتورمسه اکا بوندن
قن زیان اولور وانك قدرتنه نه نقصان کلور خودنه اوله اکراول جواد مطلق
بخش ایلیه بنده‌یه بی اجتهاد مقصود جانی یعنی بر بنده زمان بلوغدن موته دك
اصلاسعی واجتهاد قیلسه وطاعت وعبادته مشغول اولمسه بلکه همان ذوق
وراحت وصحت ونعمت ایچره آسوده اولوب بی الم واضطراب زند کانلك قلیسه
وهیج اولمسه وآخرنده بوله جنتی جنتی وقرب حقی بودنیاده بوجسد عنصریده
بولسه واولورسه‌ده نتم اولورکی فی الحال اولسه وفوری جنته دخول قیلسه وقرب
حقه واصل اولسه حق تعالی وهاب مطلقدر انك موهبت وعطاسنده علت وغرض
یوقدر اکر برقولنه مقصود جانی بی کلفت و بی اجتهاد محضا کرمندن بخش
ایلسه‌نه اولور وانك شاننه نه نقصان کلوردی ❊ مثنوی ❊ دوردارداز
ضعیفن درکین ❊ مکرنفس وفتنه دیولعین) خودنه اوله ضعیفلردن کینده
اولان نفسك مکرنی ودیولعینك فتنه‌سنی دورطوته بومعلومدرکه حق تعالی وخلق
الانسان ضعیفا بیوردی پس کمینده اولان نفسك مکرنی وشیطان لعینك فتنه‌سنی

ضعیف اولان انساندن بعید طوتسه وضعیف اولان انسانی بونلرك شروفسادندن
امین اتسه وانسانی بنده مقصود جانبنه بونلرله اجتهاد ایتمکسزن واصل اتسه اول کریم
وجوادك لطف وکرمنده نه نقصان کلوردی دیدی و بوکونه سؤاللر ایلدی صوفینك
بومسئله‌سی حق تعالینك قدرت وارادتنه کوره اولدیغی تقدیرجه هب یرنده‌درکه
حق تعالی قادرمطلقدرکه اصلا انك قدرتنه نسبتله برمحال شی یوقدرکه هرنه‌یی
مراد ایلسه آنی ایشلمکه قادردر امابوکونه سؤاللر من وجه حکمتدن خالیدر زیرا
حق تعالینك قدرتی ارادتنه تابعدر وارادتی دخی علمنه تابعدر واول الله علیم
وحکیمدر وعلیم وحکیم اولان مراد ایلمز الا کندی علمنك مقتضاسنی پس هرنه
مراد ایلرسه وهرنه کاری ایشلرسه عین حکمت اوزره ایشلر اکرچه صوفینك
بودیدکاری محالاتی ایشلمکه قادردر اما کندی حکمتنه مخالف اولدقدنصکره
انی مراد ایلمزوهم ایشلمز بلکه حق تعالینك مراد ایلدیکی حالا بواشیا هرنه‌نك
اوزرینه قائم اولدیسه وهرنیجه ظهوره کلدیسه همان اولدر پس عالم اولدرکه
نولیدی بوکاربودنباده شویله اولیدی دیمز بلکه هربرکارکه موجود اولمشدر
وظهوره کلمشدرعبث و باطل دکلدرکما قال ابن الفارض بیت (فلاعبث والخلق
لم یخلقواسدی ❊ وان لم تکن افعالهم بالسدیدة) وکما قال ابومدین بیت (لاتنکر
الباطل فی طوره ❊ فانه بعض ظهوراته) پس عالم اولان هرشیئك نیچون مخلوق
اولدیغنی ونه‌دن اوتری ظهوره کلدیکنی بیلمکه سعی قیلور وبیلدکدنصکره دخی
سائل اولانلرك مشکلنی حل ایلیه نته کم حقایق اشیایه عالم اولان قاضی صوفینك
مشکلاتنی حل ایلمکه شروع ایدوب بوکونه شافی جواب ویردی

❊ جواب دادن قاضی صوفی‌را ❊

❊ مثنوی ❊ کفت قاضی کرنبودی امرمر ❊ ورنبودی خوب وزشت وسنك ودر
❊ ورنبودی نفس وشیطان وهوا ❊ ورنبودی زخم وچالش ووغا ❊ پس بچه نام
والقب خواندی ملك ❊ بندکان خویش‌را ای منهتك) قاضی صوفی‌یه جواب
ویروب دیدی اکرآجی امر اولمیدی یعنی حق تعالینك کندی قوللری اوزره تلخ
اولان امری ومشقتلو وزحمتلو اولان تکلیفی اولمیدی حتی انك قوللری امرونهی
قیدندن آزاد اوله‌لردی ودخی خوب وزشت وسنك ودر اولمیدی یعنی انسان
اوزره خوب وزشت اولان حال وخصال وحجرکبی غلظتلر وشدتلرودرکبی لطیف
حالتلر اولمیدی یاخود انسان ایچره خوب وزشت کسه‌لرکبی غلیظ ودرکبی
لطیف کسه‌لر اولمیدی ودخی نفس غرار وشیطان غدار وهوای مکار اولمیدی
ودخی زخم وچالش ووغا اولمیدی وغاجنککه وچالش نزاع وجدله دیرلر یعنی
انسانك جسمنه برزخم اولمیدی و برانسان برآخر انسانله نزاع وجدال وجنك

وقتال قيلميدي ملك مقتدر كندي بنده‌لرني اي منهتك نه‌نام ولقب ايله اوقوردي منهتك پرده‌سي يرتلش ديمكدر يعني اي پرده‌سي يرتلمش وحجابدن قورتلمش صوفي اكر بوذكر اولنان صفتلر وحالتلر اولميدي حق تعالى حضرتلري كندي بنده‌لرينه نه‌نام اوقوردي ونه‌لقبله انلري كندي‌يه اوقوردي ﴿ مثنوى ﴾ چون بكفتي اي صبور واي حليم ● چون بكفتي اي شجاع واي حكيم * صابرين وصادقين ومنفقين * چون بدي بي رهزن وديو لعين) اكر تكاليف شاقه ومحنت ومصيبت اولميدي وبعض بنده‌لر دخي حق تعالى‌نك بيورديغي تكليفه وكوندرديكي بلا ومصيبته صبر قيلميدي حق تعالى نيجه اي بنده‌ء صبور ديردي ودخي اكر بعض عاقل كمسه‌لردن ناهموار صفتلر وطبعه مخالف كارلر ونفسك حظ ايتمديكي كردارلر ظهوره كلمسه واول عاقل دخي انلك اوضاع ناهموارنه تحمل قيلمسه وبردبار اولمسه اكا حق تعالى نيجه اي حليم ديردي نته‌كم حضرت ابراهيم عليه السلام حقنده (ان ابراهيم لاواه حليم) ديدي اكر بين الناس حق تعالى بوجنك وجدالي وحرب وقتالي خلق ايليدي وايكي خصم بري برليله محاربه ومقاتله قيلميدي وبعض كسه‌لر بوجمله‌نك ايچنده شجيع ودلاور اولميدي نيجه اي شجاع ديرايدي و بوخلقك ايچنده بر نيجه كمسه‌لر عملارني وعملرني اتقان قيلمسه‌لر وفعلده وقولده اصابت ايلمسه‌لردي حق تعالى حضرتلري نيجه اي حكيم ديردي حكيم عملني وعلمني محكم ايليين وقولده وفعلده اصابت قيلان عاقله ديرلر صابرين وصادقين ومنفقين رهزنسز وديو لعين سز نيجه اولوردي اكر رهزن اولمسه وديو لعين اضلال واغوا قيلمسه صابرلرك صبري وصادقلرك صدقي ومنفقلرك انفاقي ثابت اولمز وظهور بولمزدي زيرا صابرك صبري وصادقك صدقي ومنفقك انفاقي رهزنله وديو لعين ايله ثابت ومتحقق اولور نته‌كم حق تبارك وتعالى كلام مجيدنده (الصابرين والصادقين والقانتين والمنفقين والمستغفرين بالاسحار) ديو كنديك صابر وصادق وقانت ومنفق وسحرلرده مستغفر اولان قوللريني مدح قيلور اكر رهزن نفس وابليس خبيث اولميدي بونلر بومدحه لايق اولمزلردي ﴿ مثنوى ﴾ رستم وحمزه ومخنث يك بدي * علم وحكمت باطل ومندك بدي * علم وحكمت بهر راه بي رهيست * چون همه ره باشدان حكمت تهيست) اكر چالش ووغا اولميدي رستم وحمزه ومخنث بر اولوردي رستم وحمزه‌دن مراد بونده شجيع ودلاور اولان كسه‌لردر يعني بوحراب وقتالك مخلوق اولمسنده حكمت بودركه بوواسطه ايله شجيع اولنلر جبان القلب اولنلردن ومردلر مخنث طبيعت اولنلردن ممتاز اولورلر وتعين بولورلر اكر بوحراب وقتال اولمسيدي دلير ودلاور اولنلر جبان ومخنث اولنلرله برابر اولورلردي وعلم وحكمت باطل ومندك اولوردي مندك متلاشي يعني حق تعالى‌نك علمي وحكمتي باطل ومتلاشي اولمق

لازم كلوردي بوخود بويله دكلدر بلكه الله تعالى حضرتلري عليم وحكيم در وعليم وحكيم ايسه هر شيئي حكمت اوزره قيلر علم وحكمت بر بي رهك راهندن اوتريدر وياخود معنى بي راهلغك راهندن اوتريدر ديمك اوله وبوتقديرجه يا مصدريه اولور چونكم دوكلي يول اوله اول حكمت تهيدر وبعض نسخه‌ده راهله بي رهي مابيننده واو عاطفه واقع اولمشدر بوتقدير اوزره معنى علم وحكمت راهدن و بي راهلكدن اوتريدر چونكم دوكلي يول اوله اول حكمت تهيدر علم حقايق اشيايي مع اوصافها ولوازمها بيلمكدر وحكمت حقايق اشيايي مع اوصافها ولوازمها بيلمك وهر شيئك حقيقتنك اقتضا ايلديكنه كوره عمل قيلمقدر پس علم الهى بعض كمسه‌نك حقيقتني مظهر هدايت و بعضيسنك حقيقتني مظهر ضلالت اولمغه مستعد ايلدي پس حكمتله بونلرك حقيقتلرينك اقتضا ايلديكي اوزره بونلري فعله كتوردي وظهور مرتبه‌سنه يتوردي پس علم وحكمت بي راهلغك راهندن اوتري اولدي اكر اصلنده دوكلي طريق براوليدي وجمله اهل طرق مختلف اولميوب طريق هدايت اوزره اتفاق واتحاد قيليدي اول حكمت اولمزدي بلكه حكمتدن خالي اولوردي انكچونكه حكمت حقايق اشيايه عالم اولمق واول حقايقك اقتضا ايلديكنه كوره عمل قيلمقدر پس دوكلي طرق مختلفه اكر فرضي طريق واحد اولسه وجمله خلايق مختلف اولميوب بر صفت و بر حالت اوزره اتفاق واتحاد قيلسه علم وحكمتدن خالي و باطل اولمق لازم كلوردي انكچونكه بعض كمسه‌نك حقيقتني هدايت اقتضا ايتمك و بعضيسنك دخي ضلالت اقتضا ايتمك و بعضيسنك دخي اهل نور اولمغي و بعضيسنك دخي اهل نار اولمغي اقتضا ايتمك لازم كلوردي پس انتظام عالمه خلل كلوردي و بو اشيانك بويله اولمسني اقتضا ايلر چونكم بو اشيانك بويله اولمسي حكمتدن خالي وتهي اولميه كركدر كه قلبي اعتراضدن بري ايليوب نوليدي شو شويله اوليدي وياخود بو بويله اوليدي ديميه‌سن كه زيرا اصحاب سلوك ومشايخ صوفيه طريقنده اولنلره بوسوء ادبدر وعظيم ضرردر نته‌كم مولانا جامي قدس الله سره نفحات الانسنده سيد احمد رفاعي رضي الله عنه حضرتلرينك منقبه‌سنده بويله‌دركه شيخ ابو الحسن علي كه شيخ احمد رفاعي رضي الله عنهك خواهرزاده‌سيدر بويله نقل ايلركه بركون شيخ احمد رفاعي رضي الله عنه حضرتلرينك خلوتخانه‌سي قپوسنده اوتورمش ايدمكه انك اوكنده بركسه‌نك آوازني اشتدم چونكم نظر ايلدم كوردمكه انك اوكنده بركسه اوتورمش هركز اول كمسه‌يي بن اول زمانه‌دك كورمش ايدم برساعت مقداري بري بريله وافر سوزسويلشديلر پس اول شخص بعد زمان خلوتخانه‌نك بر روزنه‌سندن چيقدي و برق خاطف كبي هوا جانبنه پرواز ايدوب كتدي پس شيخ احمد

حضرتلرینك اوكنه كلدم ودیدم كه یاشیخ بو كمسه كیمدر شیخ احمد حضرتلری
بكادیدیكه سن اول كمسه یی كوردكمی بن دیدمكه نعم كوردم پس شیخ احمد حضرتلری
بكادیدیكه اول كمسه رجال اربعه دن برعزیزدر كه حق تعالی آنی دریای محیط
اوزره موكل قلمش ودریالرانك تحت تصرفنه كلمشدر اما اوچ كوندر كه كندی
مرتبه سندن برزلت واسطه سیله دوشمش وجدا اولمشدر بن شیخ احمد حضرتلرینه
دیدمكه یاعزیزی وياسیدی اول عزیزك كندی مرتبه سندن دور ومهجور اولمسنه
سبب ندر شیخ حضرتلری بكادیدیكه اول عزیز جزیره لردن برخالی جزیره ده توطن
قلمش ومقام طوتمشدر حكمت اللهك اول خالی جزیره ده اوچ كون اوچ كیجه علی
التوالی یغمور یاغدی واول عزیزك خاطرینه بو كلدیكه نوایدی بو یغموری حق
تعالی حضرتلری معمور اولان دیارلره یاغدیردی خاطرنه بو خاطره خطور ایلدیكی
سببیله كندی مرتبه سندن دور ومهجور اولدی و بن شیخ احمد حضرتلرینه
دیدمكه یاسیدی بو حالدن اول كمسیه خبرویردكمی شیخ بكادیدیكه اندن استحیا
ایدوب اكا سن مرتبه كدن دوشدك دیو خبر ویرمدم دیدی بن شیخه دیدم نوایدی
بن انی كوردیدم اكاخبرویردم شیخ مصلحتدر امدی كوزیكی یوم دیدی پس
بن كوزمی یومدم كوزمی آچدیغم كبی كندیمی برخالی جزیره ده كوردم برقاچ قدم
ایلری سیرقیلدم كوردمكه اول عزیز برموضعده اوتورر اكا سلام ویردم سلامی
الدقدنصكره اكا كندی حالندن خبرویردم فی الحال اول مرد بكا یمین ویردی
ودیدیكه لطف ایله یاشیخ هرنه سكادیرسم بنم سوزیمی قبول ایله پس بن اكادیدم
نوله یبور كوره لم اول دخی دیدیكه بو بنم ردامی بوغازمه طاق واوجونی الیكه
الوب بو اطرافده ندا ایله كه هركم حكیم مطلق اولان حق تعالینك كارشریفنه
اعتراض ایلیه انك سیاستی وحالی بودردی بن اكامخالفت ایتمیوب انك رداسنی بوغازنه
طاقدم وبوبله دیوندا ایلدكده هاتفدن برآواز كلدی بوبله كه ای علی انی
قوملانكه آسمان انك حقنده خروشه كلدیلر وزاری قیلدیلر وخدای تعالی اندن
خشنود وراضی اولدی بن آوازی اشتدكده بیهوش اولدم چونكم هوشمه
كلدم كندیمی شیخ احمدك حضورنده بولدم دیدی وشرح حكمده شارح نقل ایدر كه
قال بعض السادات اذنبت ذنبا وانا ابكی علیه منذ ستین سنة واجتهدت فی العبادة لاجل
التوبة من ذلك الذنب فقیل له ماهو قال قلت مرة لشیء لیته كان كذا وقال بعض المشایخ
لوقرض جسمی بالمقاریض كان احب الی ان اقول بشیء قضاه الله لیته لم یقضه
﴿ مثنوی ﴾ بهر این دكان طبع شوره آب * هردو عالم را روا داری خراب)
ای صوفی بو شوره آب اولان دكان طبیعتدن اوتری هرایكی عالمی خراب اولمغی روا
طوتر سن استفهام اولوب هرایكی عالمك خراب اولمسنی روا طوتمیسن دیمك هم

جائزدر یعنی بو طبیعت كه برطوزلو صولی وچوراقلی دكان كبیدر مجرد بو طوزلو
صولی وچوراقلی اولان طبیعت دكاننك عمارتندن وحظندن اوتری دنیا واخرتك
خراب اولمسنی روا طوترمیسن كه هرنسنه بو دنیاده طبیعتك مقتضاسی اوزره اولیدی
وهرشیء طبیعتك استدیكنه كوره ظهوره كلیدی هم دنیا وهم آخرت خراب اولمق
اولیدی انتظام عالمه خلل كلیدی و بونلر كبی دخی نیجه فساد ظاهر اولیدی سن
بونی خودروا طوتمزسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ من همی دانم كه تو پاكی نه خام
* وین سؤالات هست از بهر عوام) ای صوفی بن بیلورمكه سن بو كونه حاللردن
ومقتضالردن پاك وصافیسن خام وناپاك دكلسن و بو سؤالك عوامدن اوتریدر
یعنی قاضی افندی صوفینك بو كونه اسئله دن كندینك پاك اولمسنی بیلدی
و بو كونه بیهوده تمثیللردن انك عوامه تعریض ایلدیكنی وعوامك مرادلری
شویله دردیو كنایه قیلدیغنی بیلوب دیدیكه ای صوفی اهل صفا بن تحقیق بیلورمكه
سن خام وناپخته صوفیلردن دكلسن و بو كونه عامیانه سؤللر قیلمقدن واعتراضه
مشابه سائل اولمقدن پاك وبریسن ولیكن بو سنك سؤالك عوام كالهوامه
تعریض قیلمقدن و بو اسلوب ایله انلره جواب اولمق طریقی اوزره جاذب علم ومعرفت
اولمقدن اوتریدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ جور دوران وهران رنجیكه هست
* سهلتراز بعد حق وغفلتست * زانكه اینها بكذرند آن نكذرد * دولت آن دارد كه
جان آكه برد) جور دوران وهرشول بر رنج كه دنیاده واردر حق تعالینك
بعدندن وغفلتندن سهلتردر زیرا بونلر كچرلر واول كچمز دولتی اول كمسه طوتركه
جان اكاه ایلته یعنی بو فلكك جوری و بو دنیانك هر بر رنجیكه واردر حق تعالیدن
بعید اولمق وغافل اولمق رنجندن سهلتردر وحق تعالیدن غافل وبعید اولمق رنجی
جمیع رنجلردن صعبتر وشدیدتردر زیرا بو جمله دنیوی وجسمانی اولان رنجلر كچر
واول بعد وغفلت وجهالت وكدورت رنجلری كچمیوب انسانله یله قالور سعادت
ودولتی اول انسان طوتر كه حق تعالی حضرتلرینه غفلت وجهالتدن پاك اولمش
برعالم واكاه جان ایلتور كما قال الله تعالی یوم لاینفع مال ولا بنون الامن اتی الله بقلب سلیم

﴿ حكایت در تقریر آن كه صبر در رنج كار سهلتر از صبر در فراق یار ﴾

﴿ مثنوی ﴾ آن یكی زن شوی خودرا كفت هی * ای مروت را بیكبار ه
كرده طی * هیچ تیمارم نمیداری چرا * تا بكی باشم درین خواری چرا) مثلا اول
برخاتون كندی ارینه دیدی هی ارای مروتی بالكلیه طی ایلمش اكا اول هیچ
بنی تیمار طوتمزسن نیچون تاكم بو خوارلقده قچه دك اولم نیچون یعنی بو خوارلقده
بن قچه دكین اولورم نیچون بكا تیمار ایتمزو برخوش بقمازسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾

كفت شومن نفقه چاره می کنم * کرچه عورم دست و پایی میزنم * نفقه وکسوه ست واجب ای صنم * ازمنت این هردوهست ونیست کم) خاتونه ایتدی بن نفقه یه چاره ایلرم اکرچه عورم یعنی عاری وفقیرم لکن برال واباق اوردورم وقادر اولدیغم مرتبه نفقه وکسوه یی کسب وتحصیل قیلورم ای صنم اره واجب اولان نفقه و کسوه در یعنی عورتك اراوزره حقی وارك اوزرینه واجب اولان ای محبو به انجق نفقه وکسوه درکه اندن مراد اوشومیه جك واجقمیه جق قدر یه جك وکیه جکدر بندن سکا بوایکیسی خود واردر اکسك دکلدر پس بکا لازم اولان بن اداقیلش اولورم سکا لازم اولان بو قدرله اکتفا وقناعت ایلمکدر دیدی * مثنوی *
آستین پیرهن بنمود زن * بس درشت و پر وسخ بد پیرهن * کفت از سختی تنم رامی خورد * کس کسی را کسوه زین سان آورد) زن کوملکینك یکینی ارینه کوستردی انك پیرهنی زیاده درشت وخشن و پروسخ ایدی یعنی انك کوملکی زیاده کیرلی ودرشت وغلیظ ایدی انك یکنی ارینه کوستردی دیدی بو کوملك سختلقدن ودرشلکدن بنم تنمی و بنم بدنمی آزرده قیلوب خشونتدن بکاالم و یرر برکسه برکسه یه بو اسلو بده کسوه کتورمی یعنی بن نفقه وکسوه یه قانعه ام اما کتوردیکك کسوه یه اشته باق کورشو کونه دربرکمسنه کندی زوجه سنه بوکونه کسوه یی کتوررمی و بو یله کسوه یی کتورد کد نصکره بنم اوزریمه واجب اولان انجق نفقه وکسوه در بن اوزریمه واجب اولانی ادا ایلدم دخی سکانه کرك دیرمی وبو کونه توبیخ ایلدی * مثنوی * کفت ای زن یك سوالت می کنم * مرد درویشم همین آیدفنم * این دوشتست وغلیظ وناپسند * لیك بندیش ای زن اندیشه مند * این درشت وزشت تر یاخود طلاق * این ترا مکروه تر یاخود فراق) چونکم اول عورتدن بو کونه توبیخ وتقریعی اشتدی اکا ایتدی ای زن سکا بر سؤال ایلرم بن مرد درویشم بنم فنم همین بو قدر کاور و بن برفقیر ودل ریشم بندن انجق بو قدر حاصل اولور پس اکر بو پیراهن درشتدر وغلیظ وناپسندیده در ولیکن اندیشه مند اولان زن فکر واندیشه ایله بندیش یعنی پندیشدن مخفف امردر بو پیراهنمی درشت وزشت تردر یاخود طلاقمی سکا مکروه تردر یاخود فراقمی یعنی ای زن بن انجق بوکا قادرم اما اختیار سنك الکده اولسون ایکیسندن برنی قبول ایله کور بوخشن اولان پیراهنمی سکا درشت وتلخ کاور یاخود طلاقمی درشت وتلخ کاور بونی فکر واندیشه ایله بندن ایرلقمی سکا مکروه تر کاور یاخود بو قدرله قناعت ایدوب بو بلالره ومحنتلره راضیه اولمقمی سکا صعبتر ومکروه تر کاور پس بو قصه دن حصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر * مثنوی * همچنان ای خواجه تشنیع زن * از بلا وفقر وازرنج ومحن * لاشك این ترك هوا تلخی دهست *

لیك ازتلخیٔ بعد حق بهست) بونجلاین ای تشنیع زن اولان خواجه بلادن وفقردن ورنج ومحنتدن یعنی ای بلا وفقر ورنج ومحنتلردن اوتری تشنیع اورن تولیدی بوفقر و بلا ورنج ومحن اولمیدی وطبیعته بونلردن الم واضطراب کلمیدی دین وبو کونه طعن ایلاین خواجه لاشك ولاشبهه بو ترك هوا ایلك اکرچه تلخلك وبریجی ومشتهای نفسی قومق انسانی الم واضطراب مرتبه لرینه ایرکوریجیدر ولیکن بو ترك هوانك تلخلکی حق تعالینك بعد وفراقنك تلخلکندن بهدر زیرا بو هوای طبعی ومشتهای نفسی ترك ایلمنك تلخلکی چوق قالمیوب کچر اما تلخیٔ بعد الهی ابدی قالور پس انك تلخلکنی چکمك فراقك بو تلخلکنی چکمکدن هروجهله یك اواورنه کم دیمشلردر (بیت) بی تو ای ارام جانم زندکانی مشکلست * بی تماشای جمالت شادمانی مشکلست * مثنوی * کرجهاد وصوم سختست وخشن * لیکن این بهتر ز بعد ممتحن * رنج کی ماند دمی که ذوالمنن * کو یدت چونی تو ای رنجور من * ورنکوید کت نه ان فهم وفنست * لیکن آن ذوق تو پرسش کردنست) اکرچه جهاد وصوم سخت وخشندر ولیکن بو ممتحن اولان خدانك بعدندن بهتردر رنج شول بردمده قچن قالور که منتلر ونعمتلر صاحبی سکا ای بنم رنجورم نیجه سن دیه واکر حق تعالی بو یله دیمزسه که اول سکا فهم وفن دکلدر لیکن اول سنك ذوقکی پرسش ایلمکدر ممتحن کسر حایله اسم فاعل صیغه سی اوزره مبتلی معناسنه در یعنی اکرچه نفس اوزره مجاهده قیلمق وصایم اولمق وتکالیف شاقه اوزره هم صبر قیلمق سخت وخشن وصعبتردر ولیکن بو تکالیف شاقه ایله بنده لرنی امتحان ایدیجی خدانك بعد وفراقنك تلخلکندن بو تکالیف شاقه نك تلخلکی بهتر وسهلتردر رنج ومحنت شول بردمده قچن قالورکه منتلر ونعمتلر صاحبی اولان خدای تعالی سکا ای بنم رنجورم سنك حالك نیجه دردیه وسکا نوازشله وبو کونه لطفله پرسش ایلیه واکر حالا بودنیاده سکا بو یله سویلز وبو کونه پرسش ونوازش ایلمزسه که حق تعالینك اول نوازش وپرسشی سنك فهم وعقلکه کلمز وسکا فن اولمز ایسه وسنك اول خطاب حقی فهم ودرك ایلمکه استعدادك یوق ایسه لیکن سنك حضرت حق جانبندن اولان صفا وذوقك معنیده سنی صورمق وخاطرکی یوقلمق وسکا اول طرف اعلادن چونی ای رنجورمن دیو نوازش و پرسش قیلمقدر نته کم بنده نك ذوقله الله دیمسی حق تعالینك بنده یه لبیك عبدی سل تعط دیمسی موقعنده واقع اولمشدر کذلك سنك ذوق درونك هم حق تعالینك سنی صورمسی منزله سنده کلمشدر * مثنوی *
آن ملیحانکه طبیبان دلند * سوی رنجوران بپرسش مایلند * ورحذر از ننك وازنامی کنند * چارهٔ سازند و پیغامی کنند * ورنه دردلشان بود آن مفتکر * نیست معشوقی زعاشق بی خبر) اول ملیحلر که کوکل طبیبلریدر یعنی اول جمیل ولطیف

اولان دلبرلر كه قلبك حبیبلری و كوكللردر دینك طبیبلر بدر انلر رنجورلر طرندن
پرسش قیلغه مایللردر یعنی كندیلرك خستەلرنی صورمغه ونوازش قیلمغه میل
ایدیجیلردر واكر اول طبیبان دلنك ونامدن حذر ایلیەلر یعنی كمال استغنالرندن
برفقیر وخستەنك خاطرنی صورملرندن نامرینه نقصان كله دیو حذر ایلیەلر وعار ایدە
لرینه چاره دوزرلر و بهرحال اكا برحالله پیغام ایلرلر واكر كندی عاشق خستەلرنی
صورمغه وبر پیغامله تطییب خاطر قیلمغه اقدام ایلمزلرسه انلرك كوكللرنده اول
عاشق خستەنك خاطرنی صورمق واكا رعایت قیلمق افتكار اولنمش وتصور وتفكر
قلنمشدر هیچ برمعشوق كندی عاشقندن بی خبر دكلدر بهرحال هرمعشوق
كندی عاشق دلخسته سندن خبر طوتر ﴿ مثنوی ﴾ ای نوجوبای نوادر داستان
* هم فسانهٔ عشق بازانرا بخوان) ای سن نوادر داستان دیلیجی هم عشقبازلر
فسانەسنی اوقو یعنی ای نادره اولان افسانەلری دیلیجی وعجیبه وغریبه اولان
حكایتلری اوقومغه طالب اولیجی كه هم عشقبازلر فسانەسنی ومحبت یولنده سر
افراز اولنلر حكایەسنی اوقی واهل عشق اولنلر حقنده اكرنظم واكرنثر تصنیف
وتألیف اولنان كتابلری تتبع وقرائت ایله نایلەسنكه لابد هر برمعشوق كندی
دلخسته سندن اكاه وخبردار اولمشدر واكر بحسب الظاهر اندن عار طوتدی
واستغنا ایتدیسه باطنده اكا میل ومرحمت قیلمشدر وهر برعاشق دخی كندی
معشوقی یولنده جان وباش فدا ایتمش ومعشوقك رضاسی ومرادی جانبنه كتمشدر
وكوندن كونه انك وصالنه سعی ایدوب ونیجه كوششلر ومجاهدەلر قیلوب عاقبت
برابله كندی معشوقنك اشتغالنه وقربنه والتفاتنه مظهر اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾
پس بجوشیدی درین عهد مدید * ترك جوشی هم نكشتی ای قدید) چونكم
اول عشقباز اولان عاشقلردیك محبتده قینادیلر وهر بریسی پخته اولدیلر وعاقبت
كمال بولدیلر اما سن بو عهد مدید ایچره چوق قینادك ای قدید برترك جوش اولمدك
قدید قوری اته دیرلر ترك جوشی ده اولان یا وحدت ایچوندر ترك جوش وصف تركیبیدر
ترك قایغسی معناسنه ترك تانك ضمەسیله تاتار معناسنه در ترك جوش تاتاری قینامش
وتاتاری پشمش معناسنه در كه تاتارلر لحمی برمقدار قینادوب ونیم پخته اولدقدنصكره اخراج
ایدوب اكل ایدرلر پس ترك جوش بونده تاتاری پشمش ونیم پخته اولمش معناسنه در
اماجان عالم مرحوم بو معنایی فهم ایدەمیوب خلط كلام ایلمشدر بونده دكلدر
زیرا ترك جوش اداسی مثنوینك برقاچ محلنده وارد رومی ادهمسان نیم پخته وتاتاری
پشمش دیمكدر غیری دكلدر پس توضیح معنی بویله دیمك اولور كه ای قدید كبی
سخت وغلیظ اولان وخشك ویابس قالان بوعهد بعید و زمان مدید ایچره روزكار
چولمكنده چوق قینادك ولكن هم برترك جوش یعنی نیم پخته اولمدك پس بوعهد

مدید ایچره نیجه زمان قینادك وبودیك طریقت ایچره نیجه مدت جوش وخروش
قیلدك سكانه حاصل اولدی روزكارده بوقدر عمر سوروب وقینامقدن و بر طریقه
كیروب انده نیجه زمان جوش وخروش ایلمكدن مقصود خاملق كیدوب كماليله
پخته اولمق باری نیم پخته اولمق مرتبەسنی بولمقدر چونكم نیم پخته اولمق مرتبەسنی
دخی بولمیەسن وقدید كبی قالوب خاملقدن كذر قیلمیەسن سكا بوقدر زمان
قینامەنك اصلا نفع وفائدەسی اولمامش اولور دیمكی افاده قیلور ﴿ مثنوی ﴾
دیدهٔ عمری تو داد داوری * وانكه از نادیدكان ناشی تری * هر كه شاكردیش
كرد استا دشد * توسپس ترفتهٔ ای كورلد * خود نبود از والدینت اعتبار
هم نبودت عبرت از لیل ونهار) سن بر عمرد اورلك دادك كورمشسن واندنصكره
نادیدەلردن ناشی ترسن داوریده اولان یا مصدریەدر داد عدالت وحكومت
معناسنه در ناشی بیكانه معناسنەدر یعنی ای خام وناپخته اولان برعمرده عملك
مقابلەسنده حضرت حقدن نیجه عدالت ونیجه حكومت كورمشسن ونیجه
راحت ومحنت كوروب كندیكی روزكارده بوقدر وصاله ایردیرمشسن ومع هذا
اندنصكره نادیده اولنلردن وروزكارك كرم وسردنی كورمینلردن نامحرم ترو بیكانه
ترسن هرشول كسه كه اول شاكردلك ایتدی استاد اولدی اما سن زیادەار دنه
كندك ای قتی احمق لدشدید معناسنەدر یعنی هرشول كسه كه برصنعتدن براستاده
شاكردلك ایلدی نیجه زماندنصكره عاقبت استاد اولدی اما غرابت بوندەدر كه
ای شدید اولان احمق سن كتدكجه استاد اولجق ایكن موی تاب شاكردی كبی كتدكجه
اردنه كتدك وكوندن كونه تنزل ایتدك بوتقدیرجه شاكردیشده اولان
ضمیر هركه یه راجعدر هم فسانهٔ عشق بازانرا بخوان مصرعنده اولان عشقه راجع
اولسەده جائزدر و بوتقدیر اوزره معنی هرشول كسه كه اول عشقه شاكردلك
ایلدی استاد اولدی دیمك اولور خود سكا والدینكدن اعتبار اولمدی هم لیل
ونهاردن عبرت اولمدی یعنی خود سكا ابوینكدن دخی عبرت المق ومتنصح اولمق
اولمدی كرك ایدیكه پدركدن ومادركدن عبرت پذیر اولیدك كه انلر بودنیادن اخرته
كتدیلر ونیجه زمان عمر سوروب عاقبت بودنیایی ترك ایتدیلر پس سن دخی عاقبت
بودنیایی ترك ایتسەك كركدر اویله اولیجق بونلردن سكا اعتبار آلمق لازمدر اكر
والدینك صحتده ایسه باری لیل ونهاردن عبرت پذیر اولمق كرك ایدی هم سكا
كیجەدن وكوندزدن دخی عبرت اولمدی كور كه بوقدر عمركده نقدر لیل ونهار
كلوب كندی بولیل ونهاردن همان مراد احوال متضاده اولور زیرا هرنقدر
احوال مختلفه وار ایسه اول دخی لیل ونهار كبی كلوب كتسه كركدر مثلا غم وشادی
وفقر وغنا وراحت وعنا وصحت و بلوی و بونلر امثالی حالات متضاده لابدلیل

ونهار كبی كاوب كنسـه كركدر (لكيلا تأسوا على مافاتكم ولاتفرحوا بما آتاكم)
آيت كريمه سنك حسبجه نه فوت اولان نعمت وراحته محزون اول ونه عطا اولان
دولت وثروته فرحناك اول بوجمله احوال مختلفه يی شب وروزه قياس ايدوب انلردن
عبرت اله كورشب وروزدن بركونه عبرت المق دخی بودر كه لابد بودنيا بر كيجه كبی
ويوم كبيدر چونكم كيجه كيدوب وكوندز كلديكی وشب ظلمانی كيدوب روزروشن
كلدكده هرشيئك اشكالی والوانی ظهور قيلديغی كبی لابد بودنيا كيجه سی كيدوب
صبح اخرت كلسه كركدر ويوم آخرنده هرشيئك حقايقی وهركسك ضمائر وسرائری
ظهور قيلسه كركدر وليل ونهاردن بركونه عبرت المق دخی بودر كه لابد هرشب
ظلمانی كيدوب روزنورانی ظهور ايلديكی كبی انسانك شبابتی دخی شب ظلمانی
كبی وشيبتی روزنورانی كبيدر نته كم صاچك وصقالك سواد ظلمتيدر بجله كيدوب
صبح صادق كبی صاچ وصقال اغرمغه باشلرنته كم ديمشلردر (بيت) صبح
صادق كبی ای غافل اغردی صقالك * خبرك يوق سنی بنبيله بوغزلر اجلك * چونكم
صبح صادق كبی صاچ وصقال اغاروب بياض اوله وليكن طبيعت ودرون هنوز
نوراسلامله منور اوليوب ظلمت وغفلتده قاله اول كمسه هنوز دخی ليل ونهاردن
عبرت المش وشب شبابت ونورشيبتدن محصول بولمش ومقصود نه ايدوكنی
بيلمشدر العياذ بالله ظاهرده صاچ وصقال صبح صادق كبی اغروب بياض
وباطنده روح وقلب ظلمت كفروضلالتده قاله بوندن زياده خذلان وخسارت اولمز

مثل

(مثنوى * عارفی پرسيد ازان پيركشيش * كه توی خواجه مسن
ترياكه ريش * كفت نی من پيش ازو زاييده ام * بی زريشی بس جهان ديده ام)
برعارف اول پيركشيشدن صوردی يعنی برعارف وكامل بركون براق صقاللو پير
اولمش كشيشه راست كلدی واندن بويله ديو سؤال ايلديكه ای خواجه سنمی مسن
ترسن ياخود سنك صقالكمی اول كشيش اول عارفه ديدی يوق صقالم بندن مسن
تردكلدر بن صقالمدن اول طوغمشم صقالسز جهانی بن چوق كورمشم ونيجه
مدت صقالسز ساده رخ عمر سورمشم پس بن صقالمدن مسن ترم ديدی
(مثنوى * كفت ريشت شد سپيد از حال كشت * خوی زشت تو نكرديدست
وشت * او پس از تو زاد وازتو بكذريد * تو چنين خشكی ز سوداى ثريد)
اول عارف كامل اول كشيش جاهله ديدی سنك صقالك سپيد اولدی حالندن
دونديكه اولكی حالی انك سياه ايدی دونوب بياض اولدی سنك زشت اولان
خويك دونمامش دروشت سكاوشت قبح واووسكون شين وناليه شول برصوت
ونفسدركه استهزا زماننده وياتحيف ودريغ ايلمك وقتنده اغزدن صقلق كبی
ظهور ايلروبل معناسنه دخی استعمال اولنور نكرديدست كاف فارسيله كرديدن

لفظندن اسم مفعول منفيدر دونمامشدر معناسنه استعمال اولنور وعارفدن مراد
حضرت مولانانك كندی وجود شريفلری اولسه دخی جائزدركه منقبه لرنده بوكه
مشابه برمنقبه لری واردر يعنی اول عارف كامل اول كشيش غافله ديدی ای جاهل
سنك ريشك بياض اولدی وسواداقی اندن دونوب نورانيت بولدی اما سنك خوی
قبيحك حالا دونمامشدر وبل ووشت سكا اول صقال سندنصكره طوغدی وسندن
ايلری كچدی يعنی نيجه زمان سندنصكره ظهوره كلدی واغاروب نورانيت
مرتبه سن بولدی اول سندن مرتبه ده ايلرو كچدی اما سن ثريد سوداسندن بونك
كبی قوروسن ثريد تريد ديدكاريدر يعنی اوسندن نيجه زماندنصكره ظهوره كله
وسندن ايلرو اسلام صفتيله متصف اولوب نورانيت بولمغه سرعت قيله سن
ثريديك سوداسندن اوتری نيچون ايمان واسلام نواسندن بويله قورو قالدك ديدی
(مثنوى * تو بران رنكی كه اول زادهٔ * يك قدم زان پيشتر ننهادهٔ
* همچنان دوغ ترش در معدنی * خود نكردى زو مخلص روغنی) ای جاهل
وغافل سن اول رنك اوزره طوغمش سن كه اول حالدن ايلرورك برقدم قومش سن
يعنی انادن نيجه طوغمش وظلمت غفلتله نيجه منصبغ اولمش ايسك حالا اول رنك
واول حالندن برقدم ايلرورك قومش سن انجلين اكشی ايران سن برمعدنده خود
اول دوغدن برروغنی مخلص ايتممشسن يعنی سن شول برمعدنده اولان اكشيمش
ايرانه بكزرسن كه اندن ياغی تخليص اولنممشدر سن هم بو بدن معدنی ايچره
بوغرت ايرانی كبی اكشيوب قالمشسن ونفسكدن اسلام وايمان روغنی تخليص
ايدوب طاعت روحانيت ياغی بوقدر زماندنصكره اخراج واظهار ايتممشسن
(مثنوى * هم خميری خمرهٔ طينه دری * كرچه عمری در تنور اذری)
هم طينك خمره سنده خميرسن اكرچه برعمر آذرك تنورنده سن مصرع اولده درمی
معناسنه اكا متصل اولان ياخطاب ايچوندر وخميرده اولان ياوحدت ايچوندر
وبو مصرعك تقديری هم خمرهٔ طينی تقديرنده در خمره خاء معجمه نك ضمه سيله
كوپجك معناسنه در وآذر آتش معناسنه در بت پرست اولان آزره دخی ايهام
اولنمقدن خالی دكلدر وطينتدن مراد جسد بالجغيدر وخمرهٔ طينتدن مراد جسددر
يعنی ای غافل وجاهل سن جسد بالجغنك كوپنده كندی جسدكده برمستور
ومخلوط اولمش ونا پخته اولان خمير كبی اكشيوب قالمشسن اكرچه برعمر اتشه متعلق
اولان تنورده سن تنور آذر يدن مراد بت پرستلرك ويا آتش پرستلرك كليساسيدر
آذردن مراد بت پرست اولديغی تقديرجه كليسا آتش تنورنه تشبيه اولنمشدر
كفر اتشه مسكن اولديغی اعتباريله اول آذردن مراد آتش اولورسه آتش پرستلرك
كليساسی شب وروز اتشه مقر اولديغی ملابسه ايله تنوره مشابه اولمشدر الحاصل

ای جاهل وغافل اکرچه بوقدر عمر بت پرست واتش پرست اولنلرك کلیساسنده ساکن اولوب عبادت ایلرسن ولیکن هم طینت جسد مرتبه سنده قالوب و براکشی خمیر کبی اولوب بوانه دك پخته اولمامش وایمان وعرفاندن بهره بولممشسن دیدی

﴿مثنوی﴾ چون حشیشی پابکل بر پشته ٭ کرچه از بادهوس سرکشته

بر پشته اوزره پابکل بر حشیش اکبی سن اکرچه بادهوسدن سرکشته سن یعنی سنك مثالك ای غافل وجاهل بر دپه اوزره ایاغی بالچقده اولان و کوکی کلده قلان اوت کبی سن که اصلا اول اوت یرندن حرکت ایلمز اکرچه بادهوادن سرکشته اولوب حرکت ایلرسه ده سن هم بوجسد پشته سنده پای درکل قالمش ومقید اولمش اول کیاه کبی سن اکرچه هوای نفسانیه دن سرکشته اولورسن ومقتضای جسمانیه ایله حرکت قیلورسن ولیکن هرکز طبیعت وطور بشریتدن تجاوز اتمکه قادر اوله میوب کفر مرتبه سندن ترقی قیلمش وجهل وغفلت زمیندن کچمش سن

﴿مثنوی﴾ همچو قوم موسی اندر حرتیه ٭ مانده بر جای چل سال ای سفیه ٭ میروی هر روز تا شب هروله ٭ خویش می بینی در اول مرحله ٭ نکذری زین بعد سیصد سله تو ٭ تاکه داری عشق ان کوساله ٭ تاخیال عجل از جانشان نرفت ٭ بد بریشان تیه چون کرداب زفت ٭)

حضرت موسانك قومی کبی تیهك حرارتندن قرق یل ای سفیه بر یرده قالمشسن یعنی حضرت موسی علیه السلامك قومی اولان بنی اسرائل تیه صحراسی حرارتندن بر یرده قالدقلری کبی ای سفیه سن هم بودنیا تیهنده بر مرتبه ده قالمش وصحرای عالم طبیعتده محبوس اولمشسن هرکون هروله ایله کیجه یه دك کیدرسن یعنی سرعتله قوم موسی کبی هرکون اخشامه دك سیر ایدرسن صباحن کندیکی ینه اول مرحله ده کوررسن اکرچه کندی زعمکجه وافر منزل ومرحله کچدم دیرسن اما هنوز ینه کفر وضلالت منزلندن وجهل وغفلت مرحله سندن تجاوز قیلمش و بواوج یوز یلاق بعددن کچمش سن تاکم سن اول کوساله نك عشقن طورسن سیصد ساله دن مراد بونده تکثیر اولور تحدید اولمز وعجلدن مراد بو یرده روح حیوانیدر یعنی ای کندینك عجل کبی اولان روح حیوانیه سنه پرستش قیلان واکا عاشق اولان جاهل وغافل مادامکه اول عجل کبی اولان نفسکه عاشق اولمقدن کچمیه سن نیجه یوز یلاق بعددن و بی شمار اولان مسافهٔ بعیده دن کچه مزسن وشراب توحیدی ایچه مزسن اکر طریق الهیده اولان بوقدر مسافهٔ بعیده یی کچمك وشراب توحیدی ایچمك استرایسك اول کوسالهٔ نفسکه میل ومحبت قیلمقدن کچ تاکم بوجهل وغفلت تیهندن قورتله سن ومسجد اقصای علم وعرفانه واصل اوله سن تاکم اول قوم موسانك جانلرندن خیال عجل کتمدین انلرك

اوزرینه صحرای تیه عظیم کرداب اولدی بنی اسرائیلك تیه صحراسنده محبوس اولملرینه سبب وعلت ایکی وجه دیمشلردر اکثرك قولی بودر که بلعم بن باعور دعا ایلدی انك دعاسی سببیله قوم موسی صحرای تیه ده قرق ییل محبوس اولدیلر وبعضنك قولی بودرکه بنی اسرائیل سامرینك اله اتخاذ ایلدی عجله چونکم پرستش ایدوب انی معبود اتخاذ ایلدیلر پس انلرك اول قباحتدن توبه ایلملرینك قبولی (فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم) آیت کریمه سنك حسبنجه بری برلرینی تیغله قتل ایلمك اولدی چونکم بونلر امر حقه امتثال ایدوب صباحدن اخشامه دك کوساله پرستلردن التمش بیك کسه بری برلرینی قتل ایلدیلر حضرت موسی علیه السلام دعا وشفاعت ایدوب حق تعالی حضرتلری انلردن تیغی رفع ایلدی مابقیهٔ سیوف اولنلرینك اکثرینك قلوبنده (واشربوا فی قلوبهم العجل) آیتنك مفهومی هنوز دخی زائل اولمیوب قالمش ایدی چونکم انلر حضرت موسی علیه السلام ایله جبارلر اوزرینه غزا اتمکه قصد وتوجه ایتدیلر صحرای تیهه کلدکلرنده حق تعالی حضرتلری انلری اول صحراده قلبلرنده اکثرینك محبت عجل ثابت وموجود اولدیغندن اوتری قرق ییل حبس ایلدی تا انلرك جانندن محبت عجل کتمینجه انلر اول صحرادن خلاص اولمدیلر وقدس شریفه کلمدیلر پس بو عالم طبیعت صحرای تیه کبیدر وروح حیوانی سامرینك معبود اتخاذ ایلدیکی کوساله کبیدر او بروح حیوانی صاحبی اولان وهمیشه اکا میل ومحبت قیلان کوساله پرست اولان قوم موسی علیه السلام کبیدر چونکم برکسه نك جاننده کندینك روح حیوانیسنه زیاده میل ومحبتی اوله اول بوتیه طبیعتدن خلاص اوله مز وجهل وغفلت صحراسندن نجات بوله مز ومسجد اقصای طاعت حقه کله مز واهل طاعت واصحاب هدایت زمره سنه واصل اوله مز

﴿مثنوی﴾ غیراین عجلی کزو یابیده ٭ بی نهایت لطف ونعمت دیده)

بو برعجلدن غیریکه اول خدادن بولمشسن نهایتسز نعمت ولطف کورمشسن بونده عجلدن مراد روح حیوانی وشهوت جسمانیدر یعنی ای شهوت پرست وای شراب جسمانیله مست بو عجل کبی اولان جسمکدن وروح حیوانیکدن غیریکه بونی اول خدادن بولمشسن بوندن ماعدا دخی نهایتسز اول منعم حقیقیدن نیجه لطف ونعمت کورمشسن (ومابکم من نعمة فمن الله) آیتنك موجبنجه سزه هرنه کونه نعمت حاصل اولدیسه اول اللهدندر الحاصل (وان تعدوا نعمة الله لاتحصوها) آیتنك حسبنجه اکر اللهك نعمتلرنی شمار ایلسه کز احصایه قادر اولمزسز چونکم بویله در نیچون اول منعمی واول نعمتلری خاطریکه کتورمیوب کوسالهٔ نفسکه میل ومحبت ایلرسن

﴿مثنوی﴾ کاو طبعی زان نکو بیهای زفت ٭ از دلت در عشق این کوسوله

رفت) كاوطبعسن اول سبيدن زفت اولان ايلمكار بوكوساله‌نك عشقنده سنك
قلبكدن كندى يعنى اى تن پرست وهواى نفسانيه ايله مست سن كاوطبعت وحيوان
سيرتسن اول اجلدن منعم حقيقينك زفت اولان ايلمكارى وعظيم اولان لطف
واحسانلرى بوكوسالهٔ بدنه تعشق وتعلق ايلمكده قلبكدن كندى وعقلك اول
منعم حقيقينك لايعد ولايحصى اولان انعام واحسانى فراموش ايتدى واكا عشق
ومحبت ايلمكى قويوب عجل پرستلر كبى بوكوسالهٔ نفسه ميل ومحبت قيلدى
﴿ مثنوى ﴾ بارى اكنون توزهر جزوت بپرس * صدزبان دارند اين اجزاى
خرس * ذكر نعمتهاى رزاق جهان * كى نهان شدان درا وراق زمان)
بارى شمدى سن جزوكدن صور بوسنك اخرس اولان جزؤلرك يوز زبان طوترلر
خرس ضم خا معجمه ايله اخرسك جمعيدر اخرس بى زبان اولان كسه‌يه ديرلر
يعنى اكرسنك قلبكدن منعم حقيقينك اول اولو نعمتلرى وعظيم احسانلرى كندى ايسه
بارى شمدى هر عضوكدن وجزوكدن اول نعمتلرى سؤال ايله بوسنك بى زبان
اولان جزؤلرك وبى لسان اولان عضولرك يوز زبان احال طوترلر وزبان حال ايله هر
برجزؤك نعمت حقله پرورش بولديغنه والطاف الهى ايله موجود اولوب ظهوره
كلديكنه دلالت وشهادت ايدرلر رزاق جهانك نعمتلرينك ذكرى اول اوراق
زمانده قچن نهان اولدى يعنى اول رزاق جهانك نعمتلرينك ذكرى اوراق زمانده
نهان اولمدى بلكه زمانده اولان هر براوراق اول منعمك نعمتلرينك ذكرنى
ايلركون ومكانده اولان هر برك واوراق وبار برلسان اولوب هوشياه اولنلره انك
احسان وكرمنى سويلر اجزاى عالم واعضاى بنى آدم شيأ فشيأ انك تربيه‌سيله
مربى اولمقده وانك حيات ويرمسيله وجمله‌يه آنافانا نعمت وجودى ايركورمسيله
نشوونما بولمقده در هرشى انك نعمتنه مستغرق اولمشدر وجمله موجودات وجودى
ونشوونمايى همان اندن بولمشدر كه رب العالمين اولدر ﴿ مثنوى ﴾ روزوشب
افسانه جو يانى توچست جزو جزو توفسانه كوى تست * جزوجزوت تابرستست
ازعدم * چندشادى ديده‌اندوچندغم * زانكه بى لذت نرويد هيچ جزو * بلكه
لاغر كردد ازهر هيچ جزو) كيجه وكوندزسن چست وافسانه جو يانسن اماسنك
جزوكك جزوى سنك افسانه كو يكدر افسانه جو ياز بونده افسانه دينلجى معناسنه در
صفت مشبهه اولمق اوليدراكا متصل اولان ياخطاب ايچوندر يعنى اى نادان وغافل شب
وروزسن چست وچابك خبرلرك افسانه‌سنى دينلجى وانلرك حكايه‌سنى استماع ايلمكه
رغبت ايليجى سن سنك جزوكك جزوى وبدنكك هر عضوى سكا افسانه سويليجى ومنعم

حقيقينك نعمتلرنى لسان حال ايله حكايه ايليجيدر سنك جزوكك جزوى وجسمكك
هر عضوى عدمدن بتدن برى نيجه شادى ودخى نيجه غم كورمشلردر وبوآنه
كلنجه يه دك نيجه سرور وراحت ونيجه درد والم چكمشلردر زيراكه هر برجزو لذتسز
بتمز هيچ برعضو نعمت وراحتسز تكون ايتمز بلكه هر هيچدن جزولاغر اولور اكثر
نسخه‌ده هيچ ياى عربينك كسريله وخاء معجمه ايله واقع اولمشدر هيچ كوكه واصله
ديرلر بوتقديراوزره معنى زيرا هيچ برجزو بى لذت وبى نعمت فربه اولوب بتمز بلكه
بى نعمت وبى لذت هر كوكدن واصلدن جزو لاغر اولور ونعمت وراحتسز لابد
نحيف وزار اولوب هر برجزوك اصلنه ضعف كلور وبعض نسخه‌ده دخى هيچ
واقع اولمشدر باء فارسيله وجيمله هيچ اصلنده طولاشمقده وكاه اولوركه درد والم
معنالرينه دخى استعمال ايدرلر نته كم بوشعرك بوبيتنده درد والم معناسنده استعمال
اولنمشدر * بيت * كرافتد بيك لقمه در بوزهيچ * همه عمر نادان برآيد بهيچ) وهيچ
اولديغى وجه اوزره معنى زيرا لذتسز هيچ برجزو بتمز بلكه هم درد والمدن جزو لاغر
اولور ديمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ جزوماند وان خوشى ازياد رفت * بل رفت ان خفيه
شد از پيچ وهفت) جزو قالدى واول خوشلق يادن كندى بلكه كتمدى اول
پيچ جسددن وهفت اندامدن خفيه اولدى يعنى سنك هر برجزوك حق تعالينك
نعمتلرندن حاصل اولان خوشلقلر بتدى وظهور ايتدى اما اول خوشلقلرسنك
خاطركدن كندى واول جزولر بونده قالدى بلكه اول خوشلقلر فى الحقيقه كتمدى
انجق بعض عوارض واسطه‌سيله حواس خمسه‌نك ادراكندن وبدى اندامك
احساسندن مخفى اولدى واول خوشلقلرك اثرى حواس خمسه‌ده واعضاى
سبعه‌ده باقى قالدى ﴿ مثنوى ﴾ همچو تابستانكه ازوى پنبه‌زاد * ماند پنبه رفت
تابستان زياد) خوشلقلر كيدوب آثارى اعضا واجزاده باقى قالدى اكا بكزركه
يازايى كه اندن پنبه طوغدى پنبه قالدى تابستان خاطردن كندى يعنى نعمتلرك
ولذتلرك كتمسى وانك اثرلرينك اعضاده باقى قالمسى يازآيلرنده پنبه‌نك بتمسى و ياز
آيلرى كتدكدنصكره پنبه‌نك قالمسى وياز آيلرينك خاطردن كتمسى كبيدر
﴿ مثنوى ﴾ يامثال يخ كه زايد ازشتا * شدشتا پنهان وان يخ پيش ما * هست
ان يخ زان صعوبت يادكار * يادكار صيف نردى اين ثمار) ياخود شول بوزمثالى كه
شتادن طوغر شتا پنهان اولدى اول يخ بزم اوكزده قالدى اول يخ صعوبتدن يادكار
قالدى صيفك ديدى يادكارى بوثماردر يعنى شتانك صيفده آثار ويادكارى
وار وصيفك دخى شتاده آثار ويادكارى واردر صيفك شتاده اولان يادكارى
وآثارى پنبه وثمار كبيدر وشتانك دخى صيفده اولان آثار ويادكارى برف ويخ
كبيدر پس حق تعالى حضرتلرينك نعمتلرينك آثارلرى شول برف و يخ مثاليدركه

شتادن و برودت هوادن طوغرو شتا پنهان اولوب اول برف و یخ بزم اوکزده
قالور اول یخ قیش زماننده اولان صعوبت و برودتدن بزه یادکاردر نته کم بو اثمار
قیش ایچنده بزه صیفك یادکاریدر پس بو عضولر وجزولر جمله سی حضرت حقك
نعمتلرندن حاصل اولدی اول نعمتلر کندی ایسه انلرك آثاری اولان اعضا وجوارح
بزه انلردن یادکار قالدی وهر بر جزومز اول نعم سابقه یی مذکر اولدی ❊ مثنوی ❊
همچنان هر جز وجزوت ای فتی ❊ در تنت افسانه کوی نعمتی) انجلین سنك
هر بر جزوك ای فتی سنك تنکده بر نعمتی افسانه ایلیجیدر یعنی بو ذکر اولنان صیف
وشتانك اثرلری صیف وشتادن افسانه سویلیجی وحکایه ایلیجی اولدقلری کبی
ای جوان سنك هر جزوکك جزوی و بدنکك هر عضوی سنك تنکده نعم الهیه دن
بر نعمتك حکایه سنی ایلیجیدر و بن حق تعالینك شویله نعمتلرندن حاصل اولدم
دیو لسان حالیله سویلیجیدر ❊ مثنوی ❊ چون زنی که بیست فرزندش بود
❊ هر یکی حاکیٔ حال خوش بود) مثلا بر عورت کبی که انك یکرمی فرزندی
اوله هر بریسی حال خوشنك حاکیسی اولور یعنی فی المثل بر عورتك یکرمی اوغلی
اولسه انك هر بر اوغلی اول خاتونك مقدما اولان خوش حالندن و کندی زوجیله
مجامعت قیلدیغی حالتدن حکایت ایدیجی اولورلر اولا وقاع وجماع قوت نعمت
وراحتدن حاصل اولور چونکم اول نعمت وراحتدن حاصله اولان قوت شهویه
ایکیسنه بیله غلبه قیله بری برلریله مجامعت ایدرلر پس اول خوشلقدن حاصل اولان
تخمدن بر فرزند حاصل اولور واول فرزند مقدما مرور ایلین خوش حالنه دلالت
قیلور ❊ مثنوی ❊ حمل نبود بی زمستی وزلاغ ❊ بی بهاری کی شود زاینده
باغ ❊ حاملان و بچکان شان بر کنار ❊ شد دلیل عشقبازی با بهار) مستلك سز
ولاغسز حمل اولمز بهار سز باغ چچك طوغریجی اولور باغده اولان حامللر
وانلرك کنارلرنده اولان بچه لری اول حامللرك بهارله عشقبازلغنه دلیل اولدی یعنی
بر خاتونك حمل مستی اولمقسز ولاغ قیلمقسز اولمز کذلك بر اردخی مست شهوت
اولمسه وطبعنده جماعه بر قوت بولمسه کندی خاتونیله ملاعبه ولاغ قیلمز لابد
شهوت ایسه نعمت وراحتدن حاصله اولور چونکم زوجله زوجه نك وجودلرینه
نعمت وراحتدن حاصله اولان شهوت غلبه ایلیه ایکیسی بیله مست شهوت
اولور اول مستلکدن ولاغدن بری برلریله مجامعت ومقارنت قیلورلر پس اول
مقارنتدن خاتون حامله اولور نته کم باغده اولان اشجار بهار ایله مجامعت ومقارنت
ایلر پس بهار ایله اولان مقارنتدن باغده اولان اغاجلر میوه لر طوغریجی اولور
بهار فی المثل ارلر کبیدر وشجرلر زنلر کبیدر زنلر کندی ارلریله جفت اولسه لر
ومقارنت قیلسه لر حامله اولدقلری کبی اشجار دخی بهار ایله جفت اولسه لر

زاینده اولمزلر و برك و باری طوغورمزلر دی پس باغلرده اولان اشجار حامله وانلرك
کنارلرنده اولان برك و باردن طوغوردقلری میوه جکلر انلرك بهار ایله عشقباز
اولقلرینه ومقارنت ومجامعت قیلدقلرینه دلیل اولدی وهر اغاجك میوه سی اول
اغاجك ربیع ایله مصاحبت قیلدیغنه شهادت قیلدی ❊ مثنوی ❊ هر درختی
در رضاع کودکان ❊ همچو مریم حامل از شاهی نهان) هر بر درخت کودکلرك
رضاعنده مریم کبی بر شاهدن نهان حاملدر یعنی حضرت مریم علیها السلام
جبرائل علیه السلام حضرتلرندن نهانده حامل اولدیغی و بعد وضع حمل
کندی حملنی قوجاغنه الوب انی امزردیکی کبی هر درخت دخی شاه بهاردن
حامله اولوب کندی برك و بارنی ظهوره کتوردکدنصکره انی امزرمکده
واکا تربیه ایدوب نشو ونماده اولور پس بهار پدر کبی وهر شجر مادر کبی
اولوب پدر و مادر کندی پسرلرنی بسلیوب تربیه قیلدقلری کبی بهار ایله اشجار
دخی اثماری بسلیوب تربیه قیلورلر وهر شجر ثمرنی مادر پسرنی امزردیکی
کبی امزروب نشو ونما و پرواننی کمال مرتبه سنه ایرکورر ❊ مثنوی ❊
کرچه در آب آتشی پوشیده شد ❊ صد هزاران کف بر وجوشیده شد ❊
کرچه آتش سخت پنهان می تند ❊ کف بده انکشت اشارت میکند) اکرچه
آبده بر آتش پوشیده اولدی نیجه یوز بیك کف اول آب اوزره جوشیده اولدی
اکرچه آتش قتی پنهان طوقور کف اون پرمغیله اول آتشه اشارت ایلر تند
اصلنده طوقور معناسنه در بونده تأثیر ایلر معناسنه استعاره اولور و بو بیتلر مؤثرك وجودی
مخفی اولدیغنه وانك آثاری انك وجودنه دلالت قیلدیغنه مثال اولور وتقدیر کلام
بویله دیمك اولور که حضرت مریمك نفخ جبریلدن حامل اولدیغنه حضرت
عیسی دلیل اولدی واشجارك دخی بهار یله مقارنت قیلدیغنه و بهاردن حامله
اولدیغنه انلردن ظهوره کلان ثمار دلالت وشهادت قیلدی نته کم آبك التنده بر آتش
اکرچه فرضی پوشیده ومخفی اولدیسه ده نیجه یوز بیك کوپوکلر اول آبك اوزرنده
جوشیده اولدی وظهوره کلدی واول کوپوکلر اول ابك التنده پوشیده ومخفی
اولان آتشك وجودنه دلالت وشهادت قیلدی فرضا اکرچه آتش قتی پنهان
ومخفی تأثیر ایلر آتشده قینامش صو بیك اوزرنده اولان کف اون پرمغله اول
مؤثر اولان آتشك وجودنه اشارت ایلر کفك اون پرمغندن مراد آب جوشان
اوزره کفلردن ماعدا ظهوره کلان ومرئی اولان هیئتلر اولور وکانه هر بر کف
شکل اصابعده آب کرم اوزره ظاهر اولان هیئتلرله آتشك وجودنه دلیل اولور
واشارت قیلور ❊ مثنوی ❊ همچنین اجزای مستان وصال ❊ حامل از تمثالهای
حال وقال ❊ در جمال حال وامانده دهان ❊ چشم غائب کشته از نقش جهان)

مستان وصالك اجزاسی دخی بو تجلین حال وقالك تمثاللرندن حامله در بونلرك دهانی جمال حالك مشاهده سنده آچق قالمش بونلرك كوزی نقش جهاندن غائب اولمش یعنی اشجار بهاردن حضرت مریم وحضرت جبریل علیه السلامدن حامله اولدیغی كبی مستان وصال الهینك جزولری وعضولری دخی همچنین تماثیل حالدن وپرمعانی اولان صور مقالدن حامله درلر روح القدس حضرتلری مریمه صورت بشریه ده تمثل ایدوب حضرت مریم اندن حامله اولدیغی كبی ذوق وحال پرمعنی دخی مستان الهینك قلبلرنده تمثل ایدوب صورت باغلدقده آنلرك هر برجزوی اول تماثیل حالیه وصور مقالیه دن اولاد معنویه یه حامله اولورلر واول حال وقال ایله موانست ومقارنت قیلورلر واول تماثیل حالیه نك تماشاسنده واول صورت روحانیه ومعنویه نك جمالی مشاهده سنده بونلرك آغزی آچق قالش وبونلر انك حسنی سیرنده واله وحیران اولمشدر انكچون بونلرك كوزی نقوش جهاندن غائب اولمش وبو اشكال والوانك تماشاسندن اعراض قیلمشدر ❊ مثنوی ❊ آن موالید از ره این چار نیست ❊ لاجرم منظور این ابصار نیست ❊ آن موالید از تجلی زاده اند ❊ لاجرم مستور پردهٔ ساده اند) اول موالید بو چار بودن دكلدر لاجرم بو ابصارك منظوری دكلدر اول موالید معنوی تجلیٔ الهیدن طوغمشلردر لاجرم پردهٔ ساده نك مستوریدرلر عناصر اربعه یه امهات اربعه دیرلر ومعادنه ونباتانه وحیوانانه امهات اربعه دن طوغدقلری ایچون موالید ثلثه تعبیر ایدرلر هر نه كم اول امهات اربعه دن ظهوره كلمشدر لاجرم اول بو ابصار ایله منظور ومشهود اولمشدر اما بو مستان وصالك اجزاسندن تولد ایلین موالید معنویه بو ابصار ظاهره ایله منظور ومرئی اولمز انكچون كه بو موالید معنویه بو چار عنصر بوندن كلمش وطبایع اربعه دن ظهور قیلمشدر اول موالید حالیه ونتایج روحانیه كه مستان الهینك اجزاسندن ظهوره كلمشدر انلر تجلیٔ ربانیه دن طوغمشلردر لاجرم بی رنك وصافی اولان پرده نك مستورلریدر زیرا مستان الهی بی رنكلك وصافی وساده لكله اتصاف قیلمشلردر تجلیات الهیه واسطه سیله انلرك اجزای شریفه سندن ظهوره كلان موالید حالیه ومواجید روحانیه انلرك صافی وساده لكی پرده سنك آلتنده مستور ومخفی اولمشلردر وانلرك صافیلكی وساده لكی انلردن طوغان حالات شریفه یه وموالید لطیفه یه حجاب اولوب انكچون ابصار ناس انلری كورمكدن اعمی قالمشلردر ❊ مثنوی ❊ زاده كفتیم وحقیقت زاد نیست ❊ وین عبارت جز پی ارشاد نیست ❊ هین خمش كن تا بكوید شاه قل ❊ بلبلی مفروش با این جنس كل ❊ این كل كویاست پرجوش وخروش ❊ بلبلا ترك زبان كن باش كوش) زاده دیدك وحقیقةً زاده دكلدر و بو عبارت ارشاددن غیری ایچون دكلدر یعنی

اول مستان وصالك اجزاسندن طوغان موالید تجلیٔ الهیدن طوغمشلردر دیدك اول موالیدك تجلیٔ الهیدن طوغملری حقیقت اوزره طوغمق دكلدر بلكه بو عبارت فهمی قصیر اولان كسه لره ارشاد وتفهیم ایچوندر ارشاد وتفهیمدن غیری ایچون دكلدر تحقیق برامر معنوی محسوس منزله سنه تنزیل اولنسه ومحسوس اولان امره اطلاق اولنان حكم اكا هم اطلاق اولنسه اول امر معقولك طالبه فهم ایلمسی آسان اولور وامر معقولی محسوسه تمثیل ایلمك همان طالبلره ارشاد وتفهیم ایچون اولور غیری دكل زنهار خموش اول تا كم شاه قل دیه بو جنس كله بلبللك صانمه یعنی آكاه اول وبو كونه سوزلر سویلمكدن سكوت قیل شو زمانه دك كه تا سكا اول شاه حقیقی سویله دیو امر ایلیه بو جنس كله بلبللك صانمه وانك اذنی اولمنجه بو كونه كفت وكوی بیان ایلمكه شروع ایتمه بلبل صفت اولان عاشقه لازم اولان معشوقك مشاهده سنده خموش اولمق وانك كلام حیات بخشنه قولق طوتوب استماع قیلمقدر زیرا بو معشوق حقیقی پرخروش وجوش كل كویادر ای بلبل قولق اول ترك زبان ایله كلدن مراد باغ حقیقتده بتن انسان كامل اولور جنان جنانده ظهور ایدن تجلیات جمالیه اولسه دخی وجهدر یعنی بو تجلیات جمالیه فی المثل پرجوش وخروش كل كویادر ای بلبل صفت اولان عاشق زبان مقالی ترك ایدوب كوش هوشكی اول كل كویایه طوت واندن نیجه معانی واسرار استماع ایت یاخود معنی بو خلیفهٔ الهیه حدیقهٔ حقیقتده تمثی فی المثل پرجوش وخروش بر كل كویادر ای بلبل صفت اولان عاشق زبانی ترك ایله وقولق اولوب همان انك كلام لطیفنی دكله دیمك اولور ❊ مثنوی ❊ هر دو كون تمثال پاكیزه مثال ❊ شاهد عدلند بر سر وصال ❊ هر دو كون حسن لطیف مرتضی ❊ شاهد احبال حشر ماضی) هر ایكی كونه تمثال پاكیزه مثال سر وصال اوزره شاهد عدلدرلر هر ایكی كونه ارتضا اولنمش حسن لطیف ماضی ده اولان حشر بو كلرینك شاهدیدر حشر بونده جمع معناسنه در احبال حبلك جمیدر حبل بو كدر حمل كبی یقال حبلت المرأة اذا حملت فهی حبلی مرتضی بركزیده معناسنه در وهر دو كون تمثالدن مراد تمثال حالیه وقالیه در احبال عهد معناسنه اولان حبلك جمعی اولسه دخی جائزدر كه حبل عهده دخی دیرلر پس احبال بونده عهود معناسنه اولور وتقدیر كلام بو یله دیمك اولور كه تمثال حالیه وتمثال قالیه دن هر ایكی كونه پاكیزه مثال یعنی بر انساندن ظهور ایلین اكر صورت حالیه واكر صورة قالیه در بونلرك هر ایكیسی وصال الهینك سری اوزره ایكی عادل شاهددرلر هر ایكی كونه مرتضی وبركزیده اولان حسن لطیف یعنی اكر حسن حال اولسون واكر حسن مقال اولسون شو ایكی نوع اوزره اولان حسن لطیف ماضی ده اولان جمعك

وجعدن حاصل اولان بوكلرك شاهدلر بدر ماضی دن مراد اصل عالم الست اولسه
اولیدر یعنی اكرحسن مقال كچمش زمانده اولان جمع اولمانك وحضرت حقدن
حسن حال ومقال واطف خصال ایله بوكلواولمنك شاهدلر بدر بوحسن حال
وحسن مقال حق تعالینك تجلیات جمالیه ولطفیه سندن طوغر اكراحبال عهود
معناسنه اولورسه معنی بویله دیمك اولوركه هرایكی كونه بركزیده اولان حسن
لطیف كه انلردن مراد حسن حال ومقالدر كچمش زمانده اولان عهدلرك وتجلیات
الهیه ایله اولان جمعینك شاهدلر ایدركه برمؤمنك اكرحسن حالی وحسن مقالی
حضرت حقله اولان عهود سابقه‌یی كوزتد یكنه وجناب حقله آشنااولوب
جمع اولدیغنه دلالت وشهادت ایدرلر بركسه‌نك سرنی بیلمكه ودروننده اولان
علمنه وشهودنه استدلال قیلمغه خارجده ایكی شاهد واردر اكراول ایكی شاهد
عادل اولوب هر بری احسن صورتده اولورسه انك سری وسیرتی لابداحسن
صورتده اولور وسروسیرت احسن اولمز الاتجلیات جمالیه ولطفیه ایله اولور واول
خارج اولان ایكی شاهدك بری حسن حال وبری دخی حسن مقالدر بوایكیسی
بركسه‌نك روحنك حضرت حقله اولان آشنالغنه واندن نتیجه احوال حسنه
بولدیغنه وحضرت حقله جمع اولدیغنه دلیل وشاهد اولور ﴿ مثنوی ﴾ همچو یخ
كاندر تموز مستجد * هردم افسانهٔ زمستان میكند * ذكران ارباح سردوزمهریر
* اندران ایام وازمان عسیر) مستجد اولان تموزده شول یخ كبی كه هردم
زمستانك افسانه‌سن ایلر مستجد جدید قیلمش معناسنه‌در نته كم استجده دیرلر
صیره جدیدا معناسنی و یررلر یعنی حسن حال وخرم مقال كچمش زمانده اولان
حشرك واحوالك شاهدلر بدر شول جدید قیلمش تموز وقتنده موجود اولان
برف ویخ كبی كه اول برف ویخ هردم لسان حالله كچمش زمانده واقع اولان
زمستانك حكایه‌سنی ایلر اول ایام بارده وازمان عسیره‌ده وزان اولان ریاح سردك
وزمهریرك ذكرنی وحالنی سویلر ﴿ مثنوی ﴾ همچوآن میوه كه دروقت شتا
* میكند افسانهٔ لطف خدا * قصهٔ دور تبسمهای شمس * وان عروسان
چمزا لمس وطمس) شول میوه كبی كه شتاوقتنده لطف خدانك افسانه‌سن ایلر
شمسك تبسملرینك دورینك قصه‌سنی واول چمنك عروسلرینه لمس وطمسك
قصه‌سنی ایلر بوبیت مصرع ثانیده اولان میكند لفظنك تحت حكمنده داخل
اولور وبوكادخی سهولت معنی ایچون میكند لفظی تقدیر اولنورو بو بیتك مصرع
ثانیسی وقصهٔ ان عروسان چمزا تقدیرنده اولور طمس افتده محوایدوب اسكتمكه
دینور وتقدیر كلام بویله دیمك اولوركه مستان الهینك اجزا واعضاسنده تجلیات
الهیه‌دن ظهوره كاوب وتجلیات الهیه كتدكدنصكره باقی قلان حسن حال وحسن

قال واطف خصال فی المثل شتاوقتنده اولان شول لطیف میوه‌لر كبیدر كه اول
میوه‌لر لطف خدانك حكایه‌سن ایلریدخی شمسك تبسملرینك وكشاده رویی اولملرینك
دورینك قصه‌سنی واول چمن عروسلرینه شمسك تبسمنك وانلره تعلق قیلمسنك
وانلری اسكتمه‌سنك وتغیر وتبدیل ایتمسنك قصه‌سنی سویلر ﴿ مثنوی ﴾
حال رفت وماند جزوت یادكار * یاازووا پرس ویاخود یادآر) حال كندی وسنك
جزوك یادكار قالدی یااول جزوكدن صور ویاخود یادكه كنور یعنی هر برجزوك
وعضوك نعمت الهیه‌دن بتمش واطف وكرم ربانیه‌دن ظهور ایتمشدر اكرحال
نعمت وراحت كتدی ایسه سنك جزؤك اندن یادكار قالدی وهرعضوك
اول نعم الهیه‌یی مذكر اولدی یاخال نعمتی ووقت راحتی اول جزوكدن سؤال
ایله ویاخود اول نعم سابقه والطاف سالفه‌یی یادكه كتور وتذكر ایله والحمدلله
علی كل حال دیوب قلت ومضایقه ومحنت زماننده دخی حمد وشكر سویله
تاكفران نعمت اولمیه‌سن وحق تعالینك نعمتلرنی فراموش قیلمیه‌سن
﴿ مثنوی ﴾ چون فرو كیردغمت كرچستنی * زان دم نومید كن واجستنی
* كفتنش ای غصهٔ منكر بحال * راتبهٔ انعامها رازان كمال) چونكم غم سنی
طوته اكرسن چست ایسك اول نومید كن اولان دمدن كیرو صیچرارسن بوتقدیرجه
واجستنی ده‌جیم مفتوح اوقنور اما مصرع اولده ومصرع ثانیده هم
جیملر مضموم اوقنوب معنی بویله اولق دخی جائزدر چونكم غم والم سنی اخذ ایلیه
اكرسن چست وچابك ایسك اول نومید كن اولان دمدن كیرو جست وجوایلرسن
واكا بویله دیوسو بلرسنكه ای حال رحمه‌ونعمته منكر اولان غم وغصه اول
كمالدن انعاملر راتبه سنه منكر اولان غصه جواب بو بیتلردن حاصل اولور
﴿ مثنوی ﴾ كربهردم نت بهارو خرمیست * همچوچاش كل تنت انبار
چیست * چاش كل تن فكر توهمچون كلاب * منكر كل شد كلاب اینك عجاب)
اكر هردم سكا بهار خرملك دكل ایسه كل چاشی كبی سنك تنك نه‌نك انباریدر
چاش چیچ دیدكلریدر یعنی معناسنه‌ تن چاش كل سنك فكرك كلاب كبی منكر كل
اولدی كلاب اشته عجاب راتبه‌بونده وظیفه معناسنه‌در و بوجمله ابیات اربعه‌نك
محصولی بویله دیمك اولوركه چونكم حزن وغم ومحنت والم سكا كله‌وسنی طوته
ومحزون ومغموم قیله اكر عقل وفكرنده‌سن چست وچابك ایسك اول نومیدمندن
كیروصیچر امق ایله یاخود معنی اول نومید كن اولان وقتدن كیرو جست وجوایله
واكا بویله دیوسویله كه ای نعمت وراحت حالنده منكر اولان غصه وغم وقتی
اول كمال صاحبندن واول جلال وجمال مالكندن وانعام واحسانلر خالقندن اكرسنك
عارض اولدیغك بدنه بهار وخرملك وهردم كشادهلك وشادیلك اولمیدی سنك

کل چیچکی کبی اولان بدنک نه شیئک انباریدر بو مقرردرکه سنک بدنک نعمت ولطف ومکرمت انباریدر فی المثل سنک بدنک کل یغنیدرکه هرعضوک کل کبی نعمت الهیه ایله و بهار لطفیه ایله بتمشدر وسنک فکرک اول کل یغنی کبی اولان بدندن حاصل اولدیغی اعتباریله کلاب کبیدر عجب بودرکه کلاب کلدن ظهور ایتمش ایکن کلک وجودنه ولطافتنه منکر اوله یعنی عجب بودرکه کلاب کبی اولان فکر کل کبی اولان بدندن ظهور ایتمش ایکن و بدن دخی بهار لطف الهی ایله کل کبی تروتازه اولوب بتمش ایکن فکره برمقدار غم والم عارض اولمغله بدنک لطف حقله ظهور ایتدیکنه ونعمت وراحتله بتدوکنه انکار ایلیه وکفران نعمت اولوب بن بودنیاده نعمت وراحت کورمدم دیو سویلیه ❊ مثنوی ❊ ازکی خوبان کفران که دریغ ❊ برنبی خوبان نثار مهر ومیغ ❊ ان لجاج وکفر قانون کیست ❊ وان سپاس وشکر منهاج نبیست ❊ باکبی خوبان تهتکها چه کرد ❊ بانبی رویان تنسکها چه کرد) کفران النعمه اولان میمون خویلردن صمان دریغدر یعنی شول کمسه‌لر میمون خویلو وحیوان صفتلو کافر بالنعمه اوله اکا صمان و برمک بیله بازقدرکه اول صمانک دخی لایق دکلدر امانبی خویلولر اوزره مهر ومیغ نثاردر مهر ومیغ ذکر سبب اراده مسبب قبیلندن اولوب معنی بویله دیمک اولورکه انلرکه پیغمبر سیرتلو شاکرلردر انلر اوزره کونش وسحاب واسطه سیله ظهوره کلان نعمتلرک ورزقلرک جمله‌سی مبذول ونثار اولمغه لایقدرکه اول عناد وکفر نعمت میمون طبیعت اولان اهل نفاقک قانون وقاعده‌سیدر واول سپاس وشکرنبی علیه السلامک طریقیدر یعنی سراده وضراده وشدتده ورخاده شکر ایلمک والحمدلله علی کل حال دیو سویلمک نبی مکرم علیه السلام حضرتلرینک طریقت علیه وسنت سنیه‌سیدر لابد پیغمبر طریقنه سالک اولان عزیزلر دخی البته هرحالده حمد وشکر قیلمغله متصف اولمشلردر ای عاقل نظر ایلیوب کور میمون خویلو اولنلره پرده‌لری پرتلمق نه ایلدی تهتک پرده پرتلمغه دیرلر بونده افتضاح ورسوای اولمق معناسنه‌در یعنی کافر بالنعمه اولوب شکردن اعراض ایلین میمون خویلولره کور رسوای اولملری نه ایلدی ونبی یوزلولره نسکلری یعنی تعبدلری کورنه ایلدی مقصود پیغمبر علیه السلام خویلو اولان شاکرلره عبادت قیلملری وشاکر اولملری کورنه ایلدی دیمک اولور حق تعالی حضرتلری (لئن شکرتم لازیدنکم) بیوردیغی آیت کریمه اوزره نبی خویلو اولان شاکرلره صوری ومعنوی نیجه نعمتلر زیاده ایلدی (ولئن کفرتم ان عذابی لشدید) بیوردیغی قول شریف اوزره کبی خویلو اولنلره عذاب شدید ایله عذاب ایتدی ❊ مثنوی ❊ درعمارتها سکانند وعقور ❊ درخرابیهاست کنج عزونور) عمارتلرده سکلر وعقورلر واردر خرابلقلرده در کنج عز ونور عمارتلردن

مراد نعمت وراحت ودولت وثروتله بدنلری معمور اولان اهل دنیا واهل هوادر وخرابلقلردن مراد بدنلری درد ومحنت وکلفت ومشقتله خراب اولان اهل بلا واصحاب ولادر یعنی بدنلری نعمت وراحتله معمور اولان کمسه‌لرک وجودنده کلاب صفتلری ومبالغه ایله عقرایدیجی حیوان خویلری واردرکه بونلرک اکثری کلب عقور کبیدر و بدنلری کلفت ومحنتله ویران اولان کمسه‌لرک وجودنده کنج عزت وخزینهٔ نوروار درانکچون او کبی خویلرده شکر وحمد صفتلری حاصل اولمز بلکه کلبلک وعقورلک صفتلری حاصل اولور امابو نبی رویلرده الحمدلله علی کل حال دیوب شکرلر وثنالر حاصل اولور وقلبلری کنج عزت ونور معرفته محل ومخزن اولور ❊ مثنوی ❊ کرنبودی این بزوغ اندر خسوف ❊ کم نکردی راه چندین فیلسوف ❊ زیرکان موشکاف ازکرهی ❊ دیده برخرطوم داغ ابلهی) اکر خسوف ایچره بزوغ اولمیدی بوقدر فیلسوف راهی کم ایتمزدی سوق حکمت عقلیه‌یه دیرلرفیله اهله ومحله دیرلر فیلسوف دیمک اهل حکمت دیمکدر بزوغ طلوعه دیرلر خسوف قمرک نورینک زائل اولمسنه دیرلر یعنی اکر بو بی نورلک وخرابلق ایچره معموراولمق وطلوع وظهور قیلق کنج عزت وشرفی بولمق اولمیدی بوقدر اهل حکمت واصحاب فطنت یول یترمزلردی وطریقی ایزلزلردی زیرا بونلر یولی شول جهتدن یتورمشلردرکه کنجی عمارتده بیلشلر ونوری همان طلوعده کورمشلردر بوسببدن زیرکلر وموشکافلر کمراهلقلرندن خرطوملری اوزره ابلهلک داغنی کورمشلردر خرطوم بورونه دیرلر بونده مراد مطلق سیمااولور وتوضیح معنی بویله دیمک اولورکه زیرکلر وعقلیات ونقلیاتده موشکاف اولان مدققلر حقیقت کاره عارف ونعل بازکونه اولان اسراره واقف اوله میوب مجرد مقتضای عقللری اوزره حرکت قیلدقلری وکمراه اولدقلری جهتدن هر بریسی سیمالری اوزره ابلهلک داغنی ونادانلق نشانی کورمشلردر وکنجینه وخزینه ظن ایلدکلری محلده خزینه چیقمیوب وخزینه بوقدر دیدکلری یرده خزینه چیقدیغنی مشاهده قیلدقلری وقتده کندیلرک بلاهت وعدم معرفتلرینه اعتراف قیلمشلردر وکنجی بولنلر وخزینه‌یه واصل اولنلر بونلرک بکمدکلری شول فقیرلر ونظر حقارتله باقدقلری حقیرلردرکه روزوشب حضرت حقه دعا ایتمک وراه فنایه کتمکله کنز لایفنایی بولمشلر وکنج روان وخزینهٔ بی پایانه واصل اولمشلردر

❊ قصهٔ فقیرروزی طلب بی واسطهٔ کسب ❊

❊ مثنوی ❊ ان یکی بیچارهٔ مفلس زدرد ❊ کز بی چیزی هزاران زهر خورد ❊ لابه کردی درنماز ودردعا ❊ ای خداوند ونکهبان رعا ❊ بی زجهدی

افریدی مرمرا * بی فن من روزیم ده زین سرا) اول بیچاره مفلس درد وغمدن که بی چیزلکدن هزاران زهر بردی یعنی برشیئه اولمیوب فقیرالحال اولدیغندن زهر کبی هزاران درد وغملر یردی اول فقیر نسازده ودعاده لابه وتضرع ایلردی وبویله دیوسویلردیکه ای خداوند وای راعیلرك نکهبانی رعا کسر رائله راعینك جمیعدر راعی چوبانه وحافظه دیرلر یعنی اول درویش دیردیکه ای حافظلرك نکهبانی وای راعیلرك ونکهبانلرك مهیمن وحافظی وای خداوندزمین وزمان وای خلاق کون ومکان تحقیقابنی برجهد سزو بنی قسنز خلق ایتدك بنم کسبسز بوسر ای دنیادن رزقمی ونصیبمی بکاویر دیردی والهی خلقتنی مجاناوارزقنی مجانا وارحنی مجانا قولنك مفهومنی وردایدنوب سویلردی * مثنوی * پنج کوهر دادیم دردرج سر * پنج حس دیکری هم مستتر * لایعد این دادولایحصی زتو * من کلیلم از بیانش شرم رو * چونکه در خلاقیم تنهاتوی * کاررزاقیم توکن مستوی) الهی وخلاقی درج سرده بکابش کوهر ویردك اندن غیری هم مستتر بش حس و یردك درج حقه یه دیرلر بونده سر حقه یه تشبیه اولنمشدر درج سرده اولان پنج کوهردن مراد حواس خمسهٔ ظاهره در که انك بری قوهٔ سامعه وایکنجیسی قوهٔ باصره واوچنجیسی قوهٔ شامه ودردنجیسی قوهٔ ذائقه و بشنجیسی قوهٔ لامسه در وبو قوهٔ لامسه بدنك جمیع عضونده ساریه در پس بونك دخی درج سرده اولمسی سررئیس جمیع اعضا اولدیغی ودخی حواس ظاهره نك اکثرنه باش محل اولدیغی اعتباریله در والاجمیع اعضا قوهٔ لامسه نك محلیدر وحواس باطنه نك محللری هیاکله ده اولان شرحمزده ذکر اولنمشدر اندهطلب اولنه ومصرع ثانیده اولان پنج حس مستردن مراد حواس خمسهٔ باطنه در وحواس خمسهٔ باطنه نك اولی حس مشترك ایکنجیسی قوهٔ واهمه اوچنجیسی قوهٔ فکریه دردنجیسی قوهٔ خیالیه بشنجیسی قوهٔ حافظه در بونلرك دخی محلی وتحقیقی اول ترجمه ده تحریر اولنمشدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول فقیر حضرت حقه بوکونه مناجات وعرض حاجات ایدوب دیردی الهی وسیدی باش حقه سنده بکا کوهر کبی رایکان بش حس و یردك و بونلردن غیری همانامجانا مستترومخفی بش حس دخی و یردك بو کوهرلرك هر بریسنی اصلا بن کسب ایتدم بلکه اول کوهری خزینهٔ قدرتکدن سن بکاعطا ایلدك ای وهاب مطلق سندن بوداد وعطا لایعد ولایحصادر نته کم (وان تعدوا نعمة الله لاتحصوها) بیوردك بن اول لایعدولایحصی اولان نعمتلرك شرح و بیانندن شرم روو کلیل اللسانم وبی نطق وبی زبانم که بوقدر لایعد اولان نعمتلریکه بوزبانله شرح ایلمك ممکن دکلدر کلیل زبانك کنداولمسی وعاجزقالمسنه دیرلر الهی وخلاقی چونکم بنی خلاق اولمقده

تنهاسن سن اصلا بنی خلق و ایجاد ایلمکده وعدمدن وجوده کتورمکده غیرینك شرکتی یوقدر بنم رزاقلغم کارنی سن مستوی ایله یعنی بنم خالقم اولمقده اصلا کسنه نك شرکتی یوقدر استرمکه بنم رزاقم اولمق کارنی هم خالقم اولمق کارنه مستوی وبرابر ایلیه سن که رزاقم اولمقده دخی اصلا غیریلر مشارکت قیلیه وغیریلرك منتی بنم اوزریمه اولمیه بلکه هم خلاقم وهم بلاواسطه رزاقم همان سن اوله سن دیردی الحاصل (بیت) اسباب من سوخته وسر کردان * بی محنت مخاوق میسر کردان * مضمونی اوزره جناب حقه دعا ایلردی * مثنوی * سالها زواین دعا بسیارشد * عاقبت زاریٔ او برکارشد * همچوان شخصی که روزیٔ حلال * ازخدامی خواست بی کسب وکلال * کاواوردش سعادت عاقبت * عهدداود لدنی معدلت) نیچه یللر اول فقیردن بوکونه دعا ایلمك چوق اولدی عاقبة الامر اول بیچاره نك دعاوزاریسی برکار اولدی یعنی اجابته قریب اولوب حق تعالی انی قبول قیلدی مثلا شول برشخص کبی که حلال رزقی خدای تعالی حضرتلرندن بی کسب و بی کلال و بی ملال استدی وحق تعالی هم انك دعاسنی قبول ایلدی عاقبت اول شخصه سعادت ونعمتك کلسنه کاو سبب اولدی واول شخص حضرت حقه بودعایی ایلرکن فی الحال برکاوانك قپوسندن ایچری کلدی واول شخص انی بی توقف ذبح قیلدی و بوقصه نك ظهوری لدنی معدلت اولان وعدالتی الله قتنده ظهوره کلان داودنبی علیه السلام حضرتلرینك عهد شریفنده ایدی وبونك قصهٔ برحصه سی اوچنجی دفترده تفصیلا نظمه کلمشدر ومثنوی خوان اولنلرك قتنده مشهور اولمشدر بیانه حاجت یوق * مثنوی * این منیم نیز زاربهانه بود * هم زمیدان اجابت کور بود * کاه بدظن می شدی اندردعا * از پی تأخیر پاداش وجزا * بازارجاء خداوند کریم * دردلش بشارکشتی وزعیم) بومنیم دخی زاریلکلر کوستردی هم اجابت میداننده طوبی قالدی منیم باب تفعیلدن مذالل معناسنه در نته کم تیم الحب فلانا دیرلر یعنی برکسه یی محبت قول وذلیل ایلسه یعنی بوبندهٔ ذلیل دخی داودنبی علیه السلام زماننده اولان شخص علیل کبی حق تعالی حضرتلرینه زاریلکلر کوستردی وتضرعلر قیلدی بوهم اجابت عرصه سنده کوی قالدی اما دعا ایلمکده کاهی بدظن اولوردی پاداش وجزانك تأخیرندن اوتری یعنی جناب حضرته اکرچه دعا وتضرع ایلردی اما ایلدیکی دعانك پاداشی وجزاسی اکافوری کلمیوب تأخیر وتوقف ایلدیکندن قوهٔ واهمه اکا مستولی اولوب عدم اجابت خیالنی قلبنه کتوروب بنم دعا وتضرعم مقبول حضرت اولمز دیوکاه دعا ایلمکده سوءظن ایلردی وقلبنه ضعف کلوب دعاده سعی والحاح ایلمزدی کیروخداوند کریمك رجاری انك

کوکلنده بشار وکفیل اولوردی زعیم کفیله وضامنه دیرلر ارجا فتح همزه ایله رجانك جمعیدر وکسر همزه ایله رجا و برماك وراجی قیلق معناسنه اولور بونده ایکی وجه ایله یله جائزدر یعنی اکرچه اول فقیر وذلیل پاداش وجزا تاخیر قیلماسندن کاه کاه بدظن اولور ودعا ایتمکدن فراغت قیلوردی اما کبرو اول خداوند کریمك رجالری وانی راجی ایلمسی انك کوکلنده اکا مبالغه ایله بشارت و یریجی اولوردی واجابته تکفل قیلوردی و کانه اکا دیردیکه نیچون دعاوزاری ایلمکده سست اولورسن واصلی ندرکه اول خداوند کریمدن امید ورجا حبلنی قطع قیلورسن کلام مجیدنده حبیبنه خطابا (واذا سألك عبادی عنی فانی قریب اجیب دعوة الداع اذا دعان * دیمدیمی ودخی امن یجیب المضطر اذا دعاه * بیورمدیمی ودخی * ادعونی استجب لکم * دیودعا ایلمکه امر قیلمدیمی پس نیچون بدظن اولورسن الامور مرهونة باوقاتها حدیثنك حسبنجه هر امر البته بر وقته مرهوندر ساعتی کلدکده میسر اولور وظهوره کلور اعدی دعاوتضرعدن تکاسل ایلمك عبده لایق دکلدر بلکه بندهیه لایق اولان اول خداوند کریمه دعا ایلمکدر دیردی ❊ مثنوی ❊ چون شدی نومید درجهد ازکلال * ازجناب حق شنیدی که تعال) چونکم کلال جهتندن جهد ایلمکده ناامید اولیدی جناب حقدن ایشدردیکه تعال یعنی چونکم اول دعا ایدیجی فقیره کلال وملال کلوب سعی وجهد ایلمکده ناامید اولیدی ودعا ایلمکدن فراغت قیلیدی جناب حقدن انك قلبنه تعال نداسی کلوردی وانك کوش وهوشی حضرت حقدن قلبه کلان تعال خطابنی استماع قیلوردیکه (وهو الذی ینزل الغیث من بعد ماقنطوا وینشر رحمته وهو الولی الحمید) آیت کریمه سنك خواصی اوزره اول قابض و باسط وخافض ورافع اولان خدای تعالی بندهلر ینك کندی جنابندن بالکلیه مأیوس ومقنوط اولدیغنی استمزهر بارکه قوللری مقنوط اولمق مرتبه سنه وارسهلر بعد الیأس والقنوط اول ولی حمید اولان خدا اسحاب رحمتنی نثرایلرو باران فیض وعطاسنی تنزیل ایلرکه قابض وباسطلك وخافض ورافعلك صفتلرینك آثاری واحکامی بونکله ظهوره کلورکه هر بارکه بندهنك مرادنی و یرمیوب قبض ایلدکده قول آنك نتیجه سنه عالم اولمدیغندن بدظن اولور وناامید اولمق مرتبه سنه واردپس اکا بسط والطافله دخی تجلی قیلور فی الحال اول بنده امیدوار اولور وانك جنابنه توجه قیلور همیشه کار الهی وشان ربانی بویله اولمقدن خالی اولمز ❊ مثنوی ❊ خافضست ورافعست این کردکار * بی ازین دو بر نیاید هیچ کار * خفض ارضی بین ورفع آسمان * بی ازین دو نیست دورانش ای فلان * خفض ورفع این زمین نوعی دکر * نیم سال شوره ونیمی سبز وتر * خفض ورفع روزکار باکرب * نوع دیکر نیم روزونیم شب * خفض ورفع این مزاج ممتزج * کاه صحت کاه رنجوری مضج) * بو

کردکار خافض ورافعدرکه حق تعالینك بو ایکی اسم اسماء حسنا سندندر اول پادشاه لم یزل همیشه قابض و باسط اولدیغی کبی هم دائما خافض ورافعدر بو ایکی سز هیچ کار کلمز وهیچ برزمان اول خدای متعال خفض ورفع ایلکدن خالی اولمزنته کم ابوموسی حضرتلری بو حدیث شریفی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن روایت بیوررلر قال علیه الصلوة والسلام ان الله لاینام ولاینبغی له ان ینام یخفض القسط و یرفعه و یرفع الیه عمل اللیل قبل عمل النهار وعمل النهار قبل عمل اللیل الی اخره یعنی الله تعالی حضرتلری او یومز واکا او یومق لایق اولمز قوللر ینك رزقنی وحظنی خافض اولور ورافع اولور وبعض بندهلرینی ظاهرا مخفوض بعضسنی دخی باطنا الحق وبعضسنی یوکسك قیلور وبعضسنك دخی مرتبه سنی وشاننی برزمان سفلی و برزماندنصکره علوی ایلر الحاصل عالم بو اسملرك احکام وآثارندن خالی دکلدر بوجملهدن عالم محسوساتده زمینك خفضنی وآسمانك رفعنی کورو بو ایکیسنه برخوش نظرایله که اول خافض کورزمینی نیجه مخفوض ایلدی واول رافع کورصورتا آسمانی نیجه مرفوع قیلدی ای فلان عاقل اول آسمانك دورانی هم بو ایکیسیز دکلدر یعنی اکرچه زمین بحسب الصورة والمرتبة مظهر اسم خافضدر وآسمان هم من حیث الصورة والمرتبة مظهر اسم رافعدر ولیکن زمین مطلق مظهر اسم خافض دکلدر وآسمان دخی مجرد مظهر اسم رافع دکلدر بلکه آسمانك وجودنده دخی همیشه اسم خافضك واسم رافعك حکملری واثرلری پیدا وظاهر اولمقدهدر که اول آسمانك دورانی بو خفضسز ورفعسز اولمقدن خالی دکلدر نته کم اعلاده اولان جرم ونجم برنیجه ساعتدنصکره اسفله اینوب مخفوض اولور ومخفوض اولان جانبی دورایدوب مرفوع اولور ومرتبهٔ اعلایه کلور پس آسمانك دورانی بو ایکیدن خالی اولمز وبو زمینك خفض ورفعی دخی برنوع دیکردر که زمین اکرچه من حیث المرتبه مخفوضدر ولیکن نظر اولنسه بعض جانبی مخفوض وسفلی وبعض جانبی مرفوع وعالیدر و بوندن ماعدا بر سنهنك نصفی شوره یعنی قوراقلق ونصفی دخی سبز وتردر یعنی بر یلده بو زمین التی آی مقداری سبز وتر اولور ونباتاتله واثمارله طولر والتی ای مقداری دخی یابس اولوب شوره یرکبی سبز وتر اولمقدن خالی قالور پس التی ای شوره خالی اولمسی علامت خفض والتی ای مقداری دخی سبز وتر اولمسی علامت رفعدرکه زمین نباتاتدن واثماردن خالی اولدقده شانی مخفوض اولور ونباتات واثمارله طولدقده شانی مرفوع اولور باکرب روزکارك خفض ورفعی یعنی بوغصهلو وکربلو اولان روزکارك دخی خفضی ورفعی واردر بوغصهلو وغملو اولان روزکارك مخفوض ومرفوع اولمسی نوع دیکردر نصفی روز ونصفی

شبدر شب علامت خفض ونهار علامت رفعدر بوامتزاج ایدیجی مزاجك دخی خفض و رفعی واردر بوامتزاج ایدیجی مزاج جسمانینك خفضی ورفعی كاه صحت وكاه ناله ایدیجی رنجورلقدر مضج ایكلدیجی وناله قیلدریجی معناسنه‌در یعنی بو بدن حیوانی كه چارضددن ممتزج اولمشدر پس بوممتزج اولان مزاجك دخی كاه ارتفاعی اولور وكاهی انخفاضی اولور هر باركه مزاج اعتدال وصحت اوزره اوله اكا نسبت مرتفع اولمشدر وهر باركه علت وسقامت اوزره اوله مزاجك پست والحق اولمسیدر ❊ مثنوی ❊ همچنین دان جمله احوال جهان * قحط وجدب وصلح وجنك وافتتان) جمله احوال جهانی بونجلین بیل قحط وجدب وصلح وجنك وافتتاندر جدب دال مهمله ایله قحطه‌دیرلر پس بونده قحطك عطف تفسیری اولور افتتان امتحان وابتلا معناسنه‌در جدب بعض نسخه ده ذال معجمه ایله واقع اولمشدر قحط وعدم نباتاتدن وجذب انی چكوب برینه كتورمكدن وارزان اولمقدن كنایت اولور یعنی جمیع احوال جهان مخفوض ومرفوع اولمقدن خالی اولمز كورمزمیسن كاهی قحط وغلا اولور كه اول اثر خفض وقبضدر وكاهی بركات وارزانی ظهور قیلور كه اول اثر رفع و بسطدر وكاهی احوال عالم جنك وفتنه اوزره اولور كه اول قابض وخافض اسملرینك آثاریدر وكاهی صلح وصلاح اوزره اولور كه اول باسط ورافع اسملرینك آثاریدر الحاصل حق تعالی حضرتلری بوجهانی وجهان خلقنی خفض ورفع وقبض و بسطله افتتان وامتحان ایلمكدن خالی اولمز پس محبوب حقیقی سالكاری دخی بو اسماء متضاده ایله تربیه ایلمكدن وانلره بو اسملرله تجلی قیلمقدن خالی اولمز اثر قابض وخافض خوف وخشیت ومسكنت ومذلتدر واثر باسط ورافع رجا وانبساط وعزت وشرف و بونلرامثالی اولان صفت وحالتدر ❊ مثنوی ❊ این جهان با این دو پراندر هواست * زین دو جانها موطن خوف ورجاست) بوجهان بوایكی قنادله هواده در بوایكیسندن جانلر خوف ورجا موطنیدر یعنی بوخفض ورفع فی المثل ایكی قناد كبیدر و بوجهان برقوش كبیدر وقیام ونظام هوا كبیدر بوجهان قوشی بوخفض ورفع قنادلریله بیله هوای انتظامده‌در وكذلك بوخافض ورافع اسملرندن جمیع جانلر خوف ورجا موطنیدر كه خوف اثر خفض وقبضدر ورجا اثر بسط ورفعدر پس جانلرده اولان قبض و بسط وخوف ورجا وغم وشادی هرنه ایسه بوخافض ورافع وقابض و باسط اسملرندن ظهوره كلور (رباعی) یك نیمه رخت الست منكم ببعید * یك نیمه دكر ان عذابی لشدید * كر دولت نشئه یحیی و یمیت * من مات من العشق فقد مات شهید ❊ مثنوی ❊ تاجهان لرزان بودمانند برك * در شمال و در سموم بعث ومرك) تاكم بوجهان ماننده برك لرزان اوله شمالده وسموم بعث ومركده

بعث بعد الموت قبردن قوپاریلوب حیات بولمغه واعمالنك جزاسنی كورمكدن اوتری حشر اولمغه دیرلر بونده بمثله مرك بادسمومه تشبیه اولنمشدر وحیات بادشماله تمثیل قیلنمشدر وجهان قدرت باغنده بر برك كبیدر پس تقدیر كلام بو بله دیمك اولور كه الله تبارك وتعالی همیشه بوایكی صفت متضاده ایله جهان خلقنه تجلی قیلمقده‌در تاكم بوجهان بربرك كبی لرزان اوله حیات دنیویه‌نك شمالنده كه اول حالت بسط ورفعدر ودخی بعث ومركك سمومنده كه اول حالت خفض وقبضدر جهان خلق بوایكی ضد اولان صفتلرك وحالتلرك حكمنده وتصرفنده مضطرب اولمقدن ولرزه قیلمقدن خالی اولمیه‌لر ❊ مثنوی ❊ تاخم یكرنكئ عیسئ ما * بشكند نرخ خم صدرنك را * كان جهان همچون نمكزار آمدست * هرچه انجارفت بی تلوین شدست) تاكم بزم عیسی مزك یكرنكلكی كوپی صدرنك اولان خمك نرخنی صیه كه اول جهان نمكزار كبی كلمشدر هرنه كم انده كندی بی تلوین اولمشدر عیسئ ما بیوردقلرندن مراد خدای تعالی حضرتلریدر واول خالق بیچونه عیسی تعبیر ایلملری معقولی محسوسه تمثیل وعیسی علیه السلام حضرتلرینك احیای اموات ایلمكده صفت حقانیه ایله متصف اولدیغی وخم صدرنكدن مراد الوان مختلفه‌یی ظهوره كتوردیكی ملابسه سیله‌در وصدرنك اولان خمدن مراد بوعالم كثرتدر وخم یكرنكدن مراد مرتبهٔ وحدتدر و بوحضرت عیسی علیه السلامك صباغ اولمسنك یكرنك اولان كو بدن كوناكون لونلر اخراج قیلمسینك قصه‌سی جلد اولده بیان آنكه این اختلافات درصورت روشت سرخنده اوز یك رنكئ عیسی بونداشت بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه و بونده بو بیتین شریفینك تحقیقی بو بله دیمك اولور كه بوجهان خوف ورجا قنادلریله هوای انتظامده پران اوله و بوایكیسندن جانلر دخی طوله و بوصفات متقابله وحالات متضاده‌دن جهان خلقی مانند برك بوعالم كثرتده لرزه قیله شول زمانه دككه بزم عیسی مزك یكرنكلكی كوپی وصدرنك اولان عالم كثرت كوپینك نرخنی ورونقنی كسرایلیه یعنی بزم واحد حقیقی اولان صباغمزه یكرنك اولان خم وحدتی بونجه‌یوز الوان مختلفه واشكال متنوعه ایله پر اولان عالم كثرتك رواجنی ورونقنی محو وفانی ایلیوب مرتبهٔ وحدتك تجلی وحكمی ظهوره كله كه اول جهان فی المثل طوزلق كبی كلمشدر هرنه كه اول مملحه كبی اولان جهان حقیقتنه كندی بی تلوین اولدی وصبغة الله ایله منصبغ اولوب اختلاف ومغایرت رنكلرندن خلاص ونجات بولدی زیرا مرتبهٔ وحدتك حكمی غیروسوی رنكلرینی محو وازاله ایدیجیدر واول مرتبه‌یه واصل اولان كندیلكندن فانی اولوب نور وحدتله یك رنك اولیجی واتحاد قیلیجیدر مثلا مملحه‌لر واردر كه اكا اشتر وخر واسب واستر جیفه‌لرینی القا

ایلسه‌لر بر نیجه زماندنصکره انلرك مرده اولان جسدلری تبدیل اولوب پاك واطیف نمك اولورلر وجملهٔ نمکزار ایله یکرنك اولوب اتحاد قیلورلر ❊ مثنوی ❊ خاکرا این خلق رنکارنکرا * میکند یکرنك اندر کورها * این نمکزار جسوم ظاهرست * خود نمکزار معانی دیکرست * آن نمکزار معانی معنویست * از ازل آن تا ابد اندر نویست) مثلا سن بو خاکی کور رنکارنك اولان خلقی قبرلرده یکرنك ایلر یعنی خاکده دخی بو خاصیت واردر که کونا کون اولان مخلوقك جسملری اکا داخل اولدقده وقبر ایچره نیچه زمان قالدقده اول اجسام مختلفه واجساد متنوعه چوریوب عاقبت خاك اولور و یکرنك اولمق مرتبه‌سن بولور بو خاك ظاهر اولان جسملرك نمکزاریدر که انلردن مغایرت واختلافی کیده‌روب جمله‌سنی یکرنك ایلر خود نمکزار معانی بونك غیریدر اول نمکزار معانی حسی وصوری دکلدر بلکه معنویدر فنا وزوال ظاهر اولمز ازلدن ابده دك اول یکیلکده در و نمکزار معانیدن مراد عالم وحدتدر که انده عقول وارواح وافهام رنکلری اولمز واول مرتبه‌ده بو جمله موجودات مختلفه‌نك تعینلری قالمز مثلا حضرت عیسی علیه السلام بر کوپدن یوز کونه رنکلو جامه‌لر اخراج ایدوب وینه بو جمله‌یی اکا ادخال ایلدکده بیاض وساده اولدیغی کبی صباغ حقیقی دخی بو قدر اشکال مختلفه وموجودات متنوعه‌یی مرتبهٔ وحدتدن بو عالم کثرته اخراج ایلدی بعده بونلری ینه افنا واماته ایلیوب عالم باطنه ادخال ایلدکده بونلرك جسملری وشکللری نیجه فانی اولورسه انوار وحدتك غلبه‌سیله بونلرك معنوی اولان وجودلری دخی محو وفانی اولور پس خاك نمکزار جسوم اولدیغی کبی مرتبهٔ وحدت هم نمکزار معانی اولور ❊ مثنوی ❊ این نو یرا کهنکی ضدش بود * وآن نوی بی ضد وبی ند وعدد * آنچنان کز صقل نور مصطفی * صد هزاران نوع ظلمت شد ضیا) بو نولکه کهنه‌لك انك ضدی اولور واول نولك بی ضد وبی ند وبی عدد اولور یعنی بو عالم صورتده اولان یکیلك وتازه‌لكك ضدی اسکیلك وفرسوده‌لکدر که بو عالم کون وفساددر اما اول عالم وحدت همیشه ضد وندن وکثرت وعددن بری وعاریدر انکیچون اول همیشه تازه ونودر اصلا انك صفاسنه خلل وکدر کلمز انجلاین که حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك نور شریفنك صقلندن یعنی صفا وروشنالکندن نیجه یوز بیك انواع ظلمت ضیا اولدی صقل لغتده پاصدن اچغه دیرلر بونده صفا معناسنه استعاره اولنمشدر ظلمتك انواعی واردر مثلا شك وشبهه وریب وجهل وغفلت وشرك وکفر ومعصیت کبی بو جمله‌سی ظلمات معنویه‌در اول حضرت علیه الصلوة والسلامك نورنك صفاسندن انواع ظلمات زائل اولوب ضیایه تبدیل اولدی واول انواع ظلماتی بو بیتله تفسیر ایدوب بیوررلر ❊ مثنوی ❊ از جهود ومشرك

وترسا ومغ * جمله‌کی یکرنك شد زان الب الغ) جهوددن ومشرکدن وترسادن ومغدن جمله‌سی یکرنك اولدی اول دلاور اولان پادشاه اعظمدن الب پهلوانه دیرلر الغ اولو خانه دیرلر مغ آتش پرسته وانلرك کشیشلرینه دیرلر و بو ذکر اولنان طائفه‌نك هر بریسی انواع ظلماتدن نیجه ظلمتلره مبتلا اولمشلردی وحقیقت کاری کوره مدکلرندن اختلاف وتفرقه‌ده قالمشلردی چونکم اول سلطان عالیشان ظهوره کلدی وانك نور شریفی بو طوایف مختلفه‌نك اوزرینه پرتو صالدی بونلرك میاننده اختلاف ومغایرت کیدوب و بونلرك هر بریسی ایمان واسلام اختیار ایدوب یکرنك اولوب موحد اولدیلر و کنفس واحدة ایمان واسلام طریقنده اتحاد قیلدیلر ❊ مثنوی ❊ صد هزاران سایه کوتاه ودراز * شد یکی در نور آن خورشید راز * نه درازی ماندنی کوته نه پهن * کونه کونه سایه در خورشید رهن) اوزون وقصه نیجه یوز بیك سایه اول خورشید رازك نورنده بر اولدی سایه‌دن مراد بونده عقیده وملتدر که عقیده وملت عقلاك سایه‌سی کبیدر یعنی سایه کبی کوتاه ودراز اولان نیجه یوز بیك عقاید مختلفه وملل متنوعه هر نه ایسه اول خورشید رازك نورنده جمله‌سی بر ملت اولدی و بر عقیده اوزره اتفاق واتحاد قیلدی و یکرنك اولمق مرتبه‌سن بولدی و بونلرك عقیده‌لرنده وملت ومذهبلرنده نه اوزونلق ونه قصه‌لق ونه عریضلق قالدی قالدی زیرا بونلرك اکثری اول طریق مستطیله صاحبلری ایدی و بعضیسی دخی مشبهه و بعضیسی دخی مجسمه ایدی پس بونلرك هر بریسنك عقیده‌سی ومذهبی دراز وکوته وعریض سایه‌لر کبی ایدی پس بو کونا کون اولان ظلال معنوی اول خورشید الهیده رهن اولدی وانك نور پاکیله زوال بولدی پس جمله‌سی نور توحیده مستغرق اولوب صراط توحید اوزره اتحاد قیلدی ❊ مثنوی ❊ لیك یکرنکی که اندر محشرست * بر بدو بر نیك کشف وظاهرست * که معانی آن جهان صورت شود * نقشهامان در خور خصلت شود) ولیکن یکرنکلکله محشرده واردر ایو وکوتو اوزره مکشوف وظاهردر زیرا اول جهان حقیقتك معانیسی صورت اولور بزم نقشلریمز خصلتنه لایق اولور یعنی بو دنیاده اول خورشید راز حضرتلرینك نورندن صد هزاران کونا کون سایه‌لر یکرنك اولدی واتحاد قیلدی ومؤمن وموحد اولمق مرتبه‌سنی بولدی ولکن شول یکرنکلکله روز محشرده واقع اولسه کرکدر اول یکرنکلك ایو وکوتو هر نه قدر اهل محشر وار ایسه انلرك جمله‌سنه مکشوف وظاهر اولمق مقرردر وروز محشرده اولان یکرنکلکدن مراد وحدت مطلقه‌نك ظهور قلمسی وجمیع اهل محشره ظاهر ومکشوف اولمسی وجمیع اهل محشر اکر مشرك واکر کافر واکر جاهل واکر غافل الحاصل نیك

ويد واصلح وافسد هرنه‌ايسه بكرنك اولوب مؤمن وموحد اولمق وجمله‌سى
وحدانيت حقى مشاهده ومعاينه قيلمق مقرر ومحققدر اصلا اول كونده بركافر
وبرمشرك قالميه وحضرت حقه وانبياى عظامه برانكار ايلر اولميه زيرا اول جهان
حقيقتك معنالرى روز محشرده مصور اوله وحالا معقول اولان وروحانى اولان
اوصاف واسرار واحوال عيانه كله اول كون بزم نقشلر بمز وشكللر بمز خصلتمزه
لايق ومناسب اوله مثلا كور حيوان خصلتلرندن قنغى حيوانك خصلتى وصفتى
غالبه ايسه اول صفت غالبه اوزره موصوفه نقش وصورت ويرلر واكر حيوان
صفتلرندن وخصلتلرندن قورتلمش وصافى وساده اولمش كسه ايسه انسان
صورتنده حشر اوله وانسانك صورتلرنده دخى بودنياده تفاوت اولديغى كبى
انده دخى تفاوت اوله ❊ مثنوى ❊ كردد آنكه فكر نقش نامها ❊ اين بطانه
روى كارجامها) اول وقتده فكر نامه‌لرك نقشى اولور بواستار جامه‌لرك كارى
ويوزى اولور نامها نامه‌نك جامها جامه‌نك جمعيدر نامه‌لردن مراد دفاتر اعمال
وجامه‌لردن مراد اجساد نسوان ورجال اولور بطانه استاره ديرلر وانسانك
بودنياده اولان فكرى وذكرى فى المثل جامه‌لرك استارى كبيدر واشكال ظاهره
جامه‌لرك يوزى كبيدر بركسه فى المثل جامه‌لرك ايچنى طشره‌يه طشره‌سنى ايچرويه
دوندرديكى كبى حق سبحانه وتعالى حضرتلرى هم هركسك باطنى ظاهره كتورر
وسرائر وضمائرينى عيان مرتبه‌سنه يتورر بودنياده هركس صور محسوسه‌يى
نيجه كورر ومعاينه قيلور ايسه اول كونده هم احوال باطنه وافكار كامنه‌يى
هم ظاهر وپيدا مشاهده ومعاينه قيلور نته كم بومعنايه اشارت ايدوب بيوررلر
اول وقتده قلبده مستقر وثابت اولان فكر وذكر صحايف اعمالك نقشلرى اولور
(يبعث الناس على نياتهم) حديثك موجبنجه ناس قلبلرنده ثابته اولان فكرلرينك
ونيتلرينك اوزرينه بعث وحشر اولور پس فكردن مراد بونده صحيفهٔ دلده
ثابت اولان فكر ودرون جانده قرار قيلان نيت وذكردر اولور ودخى (يبعث الناس
على ماماتوا عليه) حديث شريفنك حسبنجه هرنه حالت وهرنه كونه فكر ونيت
اوزره اولسه انك اوزرينه حشر اولور پس حالا بودنياده وجود جامه‌لرينك
استارى كبى اولان نيتلر وفكرتلر يوم قيامتده وجود جامه‌لرينك كارلرينك يوزى
اولور وباطنده اولان (يوم تبلى السرائر) آيت كريمه‌سنك فحواسى اوزره
ظهوره كلور ❊ مثنوى ❊ اين زمان سرها مثال كاو پيس ❊ دوك نطق
اندر ملل صدرنك ريش) بوزمان سررلر كاو پيس مثاليدر نطق اكى ملتلر ايچره
صدرنك اكريجيدر پيس اصلنده ابرصه ديرلر بونده الاجه معناسى مراد اولور
ونطق بونده ايكه تشبيه ونطقدن ظهوره كلان انواع كلمات كونا كون ورنكارنك

اولان ايلكلره تمثيل قيلنمشدر پس تحقيق معنى بويله ديمك اولور كه بوزمان بودنياده
سررلر وقلبلر آلاجه صغير كبيدر ونطق ايلك كبيدر وناطق ايلك اكيرن كسه
كبيدر پس هرملت ايچره بونطق اكى كسندينك درونده اولان عقيده‌سنى
وفكر ونيتنى اكيروب ظهوره كتورر يجيدر فى المثل برپرده برنيجه يوز ايلك اكريجى
كسه اولسه انلرك هربريسى بركونه ايلك اكرديكى كبى برپرده هم نيجه ايكى
ملتك اهلى اولسه لابد انلرك دهانندن صدور ايلين كلمات هم كندى سررلرينك
وعقيده‌لرينك مقتضاسى اوزره اولسه كركدر چونكم ملل مختلفه‌نك عقايد
واسرارى لابد بربرلرينه متغاير اولديسه انلرك لسانندن ظهور ايلين كلمات
دخى بربرلرينه متغاير ومخالف اولور وانسانك لساندن ظهوره كلان كلمات
والفاظ درونده اولان اسرار وافكاره دلالت قيلور وبولسان عاقل وعارف
اولنلره ترجمان اسرار نهان اولور ❊ المرء مخفى تحت لسانه ❊ حديثى هم بومعنايه
شهادت قيلور ايچون عاقل وعارف بركسه‌نك عقيده‌سنى وسرينى بيلمك ومرتبه‌سنه
وصورت باطنه‌سنه عالم وآكاه اولمق ايسته‌سه انى نطقه كتورر پس انى نطقه
كتوروب نه كونه رشتهٔ الفاظى اكيررسه انك فكرينى وسرينى اندن بيلور پس عارف
وعاقله اسرار حشر برقاچ وجوه ايله بودنياده معلوم اولور جملهٔ وجهلردن
بريسى لساندن ظهوره كلان قول وبريسى دخى اعضادن صدور ايلين
فعللردر اكر خلقك اغزلرى مختوم اولسه وهربرى نطقه كلميوب سكوت قيلسه
انلرك اللرى وايقلرندن صدور ايلين فعل وحركت باطنلرينه دلالت قيلور
وعارف وعاقله اسرار كامنه‌يى افعال ظاهره مخبر ومعلم اولور ❊ مثنوى ❊
نوبت صدر نكيست وصد دلى ❊ عالم يكرنك كى كردد جلى) بوزمان صدرنكلك
وصددللك نوبتيدر عالم بكرنك ايچون جلى اولور يعنى بودنيا شمدى يوزدراو
اولمق وكونا كون عقيده ايله پراكنده دل اولمق وهرملت بربرلريله اختلاف
قيلمق وحق بودر وبزم مذهب ومسلكمز ودين وايينمز مقبولدر ديو ادعا ايلمك
اوزره‌در پس يكرنكلك عالمى ووحدت مطلقه مرتبه‌سى بوعالم اضداد وكثرتده
ايچون منجلى اولور ونيجه ظهوره كلور ❊ مثنوى ❊ نوبت زنكست رومى شد
نهان ❊ اين شبست وآفتاب اندر رهان ❊ نوبت كركست ويوسف زيرچاه ❊
نوبت قبطست فرعونست شاه) حالا نوبت زنكيدر ورومى نهاندر بودنيا شبدر
وآفتاب رهانده در زنكيدن مراد شول قاره يوزلو اولان ظلمانيلر وجسمانيلر
وشيطانيلردر وروميدن مراد اول بياض يوزلو اولان روحانيلر ونورانيلر وربانيلردر
پس شمدى بودنيا حالا جسمانيلرك وظلمانيلرك وشيطانيلرك ظهور وغلبه‌سنك
وكروفرنك وعزت وشرفنك وقتى ونوبتيدر آق يوزلو اولان روحانيلر نهان

ومخفيدر بودنيا في المثل شب مظلم كبيدر زيرا آفتاب حقيقينك طلوع وظهوري رهنده‌در شول دمكه آفتاب حقيق طلوع ايليه صبح آخرت ظهوره كلور واول كونده سرائر وضمائر هرنه ايسه پيدا واشكار اولور شمدي بودنيا قوردلر نوبتيدر ويوسف زيرچاهده‌در بودنيا نوبت قبطدر وفرعون شاهدر كركدن مراد حقود وحسود اولان وسباع وذئاب اوصافيله اتصاف قيلان كسه‌لر اولور ويوسفدن مراد صورت باطنه‌لري جميل ومليح اولان ومحبوبيت مرتبه‌سن بولان واوصاف الهيه ايله اتصاف قيلان كسه‌لر اولور وقبطيدن مراد اهل نفس وفرعوندن مراد نفس اماره اولور تقدير كلام بو يله ديمك اولور كه بودنيا شمدي قوردكبي درنده اولان حقودلرك وصفات سباعيه ايله اتصاف قيلان حسودلرك رونق وغلبه‌سي نوبتيدر يوسف عليه السلام كبي جميل الشكل اولان روحانيلر ونورانيلر چاه مسكن ايچره قالمشلر واختفا وتستر قيلمشلردر بودنيا شمدي نفس اماره اولان قبطي سيرتلرك ظهوري وتفاخري وقتيدر زيرا فرعون كبي قوي ومتمرد اولان نفس امارة بالسوء بودنياده شاه وحاكمدر پس هركيم تابع نفس اماره اولورسه محسوس اولان دولنده وشرفده ونعمتده وراحتده ويمكده وايچمكده ومعيشتده وخوش بكچمكده اهل آخرت واصحاب حقيقت اوزره غالبلردر زيرا بودنيا انلرك نوبتي دكلدر انلرك نوبتي يوم آخرتده كلور ❊ مثنوى ❊ تازرزق بي دريغ خيره خند * اين سكانرا حصه باشد روز چند) تاكم خيره خند اولان رزق بي دريغدن بو كلابه برقاچ كون حصه اوله خيره خند بيهوده وبي معني كوليجي ديمكدر وسكاردن مراد اهل نفس واهل دنيا واصحاب زرق وريادر ورزق بي دريغدن مراد رزق جسمانيدر كه اهل كفره واهل ايمانه وجميع انسانه وحيوانه دريغسز ويرلمشدر و بونلردن هر برينه قسمت اولان حصهٔ معينه‌لري هرنه ايسه يوما فيوما ايركورلمشدر وبورزق بي دريغك خيره خند اولمسي يوسك سيرت اولان طائفه‌نك بيهوده ييره يوزلرينه كولمسي و بونلرك انك ظاهرينه باقوب مخدوع اولمسي اعتباريله‌در پس توضيح معني بويله ديمك اولور كه بودنيا اكرچه‌ون كركان وسكانك مرزوق اولمسنك وعيش ونوش قيلمسنك وقتي ونوبتي اولدي ديرايسك تاكم بيهوده ييره يوزه كوليجي واجقلر الدايجي اولان دريغسز رزق عامدن بو كوپكاره برقاچ كون بودنياده حصه اوله و بونلر بو رزق جسماني ايله برايكي كون زندكانيلك قيله وكثرت ارزاق واموالله فخر وناز ايلمكه مشغول اولوب ارزاق الهيدن ودولت ابديدن غافل وجاهل قاله ❊ مثنوى ❊ دردرون بيشه شيران منتظر * تاشود امر تعالوا منتشر * پس برون آيندان شيران زمرج * بي حجاب حق نمايد دخل وخرج) بيشه ايچره شيرلر منتظردر تاكم امر تعالوا منتشر اوله پس

اول شيرلر مرجدن اول زمانده طشره كلورلر بي حجاب حق تعالى حضرتلري دخل وخرجي كوسترر شيرلردن مراد صالحلر ومتقيلردر مرج چراكاهه ديرلر بونده مرجدن مراد بودنيا اولور نته كم بيشه‌دن مراد هم بودنيا اولور اولور درون بيشه‌دن مراد مقابر اولمقده جائزدر ودرون دنيا اولمقده جائزدر يعني بودنيا بيشه‌سنك درونده آخرت شيرلري وحقيقت ميدانينك دليرلري منتظر اولمشلر وترقب وترصد قيلمشلردر تاكم حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك بوجمله‌يه بوچراكاه دنيادن ميدان عرصاته كلك ديوامري ايلسي منتشر اوله چونكم بو حقيقت شيرلرينه وآخرت ميدانينك دلاورلرينه ودليرلرينه حق سبحانه وتعالى حضرتلرندن اي بنم صالح اولان بنده‌لرم اول دنيا مرعاسندن بوآخرت سراينه كلك ديوامر اولنه ودعوت قيلنه پس اول حقيقت ارسلانلري مرج دنيادن چيقوب آخرت صحراسنه طشره كلورلر وميدان عرصاته واصل اولورلر حق تعالى حضرتلري جميع حجابي رفع ايليوب بلاحجاب انلره دخلي وخرجي كوسترر دخلدن مراد محصول اخروي وخرجدن مراد مصروف دنيوي اولور يعني حق سبحانه وتعالى حضرتلري بونلر دنياده نه خرج وصرف ايلديلرسه وبازار آخرتده بونلر نقدر دخله ومحصوله واصل ونائل اولديلرسه بي حجاب وبي نقاب جمله‌سني بونلره عيان وبيانه كتوروب كوسترر ❊ مثنوى ❊ جوهر ايشان بكيرد بروبحر * بيشه كاوان بسملان روزنحر * روزنحر رستخيز سهمناك * مؤمنانراعيد وكاوان راهلاك) بونلرك كوهري بروبحري طوتار الاجه صغرلر روزنحرك بسملي يدر سهمناك اولان رستخيزك نحري كوني مؤمنلره عيد وكاوره هلاكدر روزنحر قربان بيرامنك صلات قلنديغي واضحيه ذبح اولنديغي كونه ديرلر روز قيامت عيد اضحيه‌نك يوم نحري كبيدر اولاحيوان سيرتلرانده تيغ قهر ايله قتل اولنوب هلاك اولدقلري ملابسه ايله وثانيا اصناف خلايق انده جمع اولوب كيمي كريان كيمي خندان و كيمي نالان و كيمي دخي شادان اولديغي وبعضلري كوناكون نعمتلر ودرلو درلو راحتلرله تعيش قيلديغي و بعضلر دخي فقير وكدا الركبي دردلر وغملرده قالديغي اعتباريله چونكم روز رستخيزي يوم نحره تشبيه ايتديلر اكا مناسب بودنياده اولان ايچلري الاجه صغرلرك اول كونده حاللري نيجه اوله جغني بو بيتلرله بيان ايدوب بيوررلري اول حقيقت شيرلري وعرصهٔ قيامتك دليرلري اولان انبيا واوليا وصلحا ومؤمنك جوهر روحانيه‌لري برصوري و بحر معنايي طوتار و بونلرك شرف ودولتي ظاهر و باطني احاطه ايدر اما انلرك كه ايچلري سوء عقيده وافكار فاسده ايله آلاجه وقراجه صغرلر كبيدر اول نحر وقتل كوني اولان روز قيامتك مذبوحلري و كشته‌لري يدر اول سهمناك وهولناك اولان قيامتك يوم نحري مؤمن ومتقي اولانه عيد وعاصي وكافر

اولان حیوان سیرتلره قهر وهلاك کونیدر بونلر اول کونده بالکلیه اولوب کیتمیه‌لر بلکه بر مرتبه تیغ قهرله مذبوح وکشته اوله‌لر که یالیتها کانت القاضیة دیو موتی تمنی قیله‌لر اندنصکره شول نار کبرایه داخل اوله‌لر (لا یموت فیها ولا یحیی) آیتنك حسبنجه انده نه اوله‌لر ونه حیات بوله‌لر ❊ مثنوی ❊ جمله مرغان آب آن روز نحر * همچو کشتیها روان بر روی بحر * تا که یهلك من هلك عن بینه * تا که ینجو من نجا واستیقنه) جمله صو قوشلری اول نحر کونی کشتیلر کبی روی بحر اوزره روان اولورلر اما صو قوشی اولمیانلر اول کونده غرق وهلاك اولورلر تاکه هلاك اوله شول کسه که بینه‌دن هلاك اولدی تاکه ناجی اوله شول کسه که ناجی اولدی ومستیقن اولدی بو بیت سورهٔ انفالده اولان بو آیت کریمه‌یه اشارت اولور قال الله تعالی (لیقضی الله امرا کان مفعولا) یعنی تاکه الله تعالی حکم ایلیه شول امری که ازل آزالده انك اشلنمسی لایق وجدیر اولمشدی اول ازلده مفعول اولان امر اولیایه نصرت واعدایه قهر ونقمتدر (لیهلك من هلك عن بینة) لام مفعولا لفظنه متعلقدر ومعنی اول امر انکچون مفعول اولدیکه تا هلاك اوله شول کسه که حجت واضحه‌دن هلاك اولدی (ویحیی من حی عن بینة) ودخی حی اوله وزندکانلك بوله شول کسه که حجت واضحه‌دن حی اولدی بونده هلاك عذاب وعقابدن وحیات نجات وثوابدن استعاره‌در دیمشلر یعنی اول امر مفعول اولدی تاکه حجت واضحه‌دن عذابه لایق اولان معذب اوله ودخی اول حجت واضحه‌دن عذابه مستحق اولمین عذابدن نجات بوله وحیات ابدیه‌یه واصل اوله اکرچه بو آیت کریمه قتال حقنده وارد ونازله اولمشدر اما حضرت مولانا قدس سره آخرتده اولان قتله وحیاته وهلاکه ونجاته حمل ایدوب انبیا واولیا وصلحا واتقیا وجمیع مؤمنلری صو قوشلرینه تشبیه ایدرلر ومشرکلری وکافرلری وعاصیلری وفاسقلری هم کنایت طریقیله دریایه آشنا اولمین قوشلره تمثیل ایدوب روز قیامتی دریایه بکزه‌دوب بیوررلر جمیع صو قوشلری کبی اولان انبیا واولیا وصلحا واتقیا اول ذبح وهلاك کونی کشتیلردر یا اوزره نیجه روان اولورلر وسیر قیلورلر ایسه انلرك جمله‌سی اول دریای قهر وبحر جلال وهیبت اوزره سفینه‌لر کبی روان اولورلر وسلامتله سیر وحرکت قیلورلر اصلا بونلره اول بحر قهر وغضب ضرر وزیان وبر حزن واول یوم محنت وتعب بونلره الم واضطراب ایرکورمز اما اول کسه‌لر که بو دنیاده صو قوشلری اولمیه ودریای حقیقتله آشنالق قیلمیه‌لر انلر مرغ خاکی دریایه دوشدکده عذاب چکدیکی وهلاك اولدیغی کبی عذاب چکوب وهلاك اولورلر واول کونك ظهوری واول روز نحر وقهرك بروزی انکچوندر که حجة واضحه‌دن هلاك اوله وعذاب وعقابه کرفتار کله

اول کسه علم الله ده هلاك اولدی وعذابه مستحق اولدی ایدی ودخی حجت بالغه‌دن حیات ابدیه بوله وقهر وعذابدن خلاص اوله شول کسه که ازل آزالده علم الله ده حی اولدی وعذاب خدادن نجات بولدی ایدی (فلله الحجة البالغة) آیتنك مصداقنجه الله تعالینك خلق اوزره بینه‌سی وحجة بالغه‌سی واردر خلقك الله اوزره بینه‌سی وحجت بالغه‌سی یوقدر پس هر شول کسه که اول یوم نحر وقهرده مقهور وهلاك اوله کندینك اول قهره وهلاکه مستعد ومستحق اولدیغنی بیلور زیرا بینه‌دن وحجت بالغه‌دن هلاك اولور اولدکلدر که بلا بینة ولا حجة هلاك اوله وشول کسه‌لر که عذاب خدادن نجات بوله‌لر وحیات ابدیه‌یه واصل اوله‌لر انلر هم بینه‌دن نجات بولورلر وکندیلرك اول نجاته مستحق اولدقلرینی کمالیله بیلورلر وبونلر حالا بو دنیاده ایکن هم اول کونه استیقان ایلدی ولسانله دخی بن اول کونه وانك احوالنه مؤمن وموقنم دیو سویلدی واستیقنه‌ده اولان ضمیر بیت اولده اولان روز نحره راجع اولور ❊ مثنوی ❊ تا که بازان جانب سلطان روند * تا که زاغان سوی گورستان روند * کاستخوان واجزای سرگین همچونان * نقل زاغان آمدست اندر جهان) تاکه بازلر سلطان جانبنه کیده‌لر تاکه زاغلر کورستان جانبنه کیده‌لر که استخوان وسرکین اولان اجزای نان کبی جهان ایچره زاغلرك نقلی کلمشدر بازلردن مراد علوم ومعارف وحکم ولطایف صیدایلین و پادشاه حقیقی ایله آشنا اولان وجیفه خوار اولمقدن واکل سحت قلمقدن اجتناب قیلان وزاغلردن مراد جیفه خوار اولان واکل سحت قیلان ومالایعنی سویلین اهل دنیا واصحاب نفس وهوادرلر کورستاندن مراد بو دنیادر که اهل دنیا مرده‌لر حکمنده‌در وبو دنیا انلره مسکن اولدیغی اعتباریله کورستان کیدر وزاغلر اکثر کورستانه مائل اولوب انده جیفه وسرکین یدکلری کبی اهل دنیا هم بو دنیایه مائل اولوب جیفه وسرکین یمکدن خالی اولمزلر پس تقدیر کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولور که اول یوم نحردن وقهردن مقصود اندن کر کسه بو دنیاده اولان یوم قتال اولسون وکر کسه یوم قیامتده اولان عذاب ونکال اولسون انکچون ظهور ایلر تاکه علوم ومعارف شکار ایلین بازان معنوی سلطان حقیقت جانبنه کیده واول یوم نحرك ظهور ایلدیکی واسطه‌ایله جناب عزت طرفنه پرواز ایده تاکه زاغلر دخی بو دنیا جانبنه کیده‌لر وجیفه خوار اولمغه میل ومحبت ایده‌لر زیرا کیکلر وسرکین وملوث اولان جزولر نان کبی زاغ سیرت اولان اهل دنیانك نقل وغداسی کلمشدی بو جهانده انلرك تعیشی ونقلی انجق کلاب کبی کیك یالامقدر ❊ مثنوی ❊ قند حکمت از کجا زاغ از کجا * کرم سرگین از کجا باغ از کجا) قند حکمت قندن زاغ قندن کرم سرکین قندن باغ قندن یعنی بونلرك ماینده اصلا مناسبت یوقدر

حکمتکه تحقیق علمده واتقان عملده وقولده وفعلده اصابت قیلمقدن عبارتدر
فی المثل قند کیدر وشکر روحانیدر واهل دنیاکه زاغ سیرتلردر بوشکر روحانی
اولان حکمتدن نیجه غدا پذیر اولورلرکه حکمتله انلرك مابیننده مناسبت یوقدر
وعلم ومعرفت باغ کیدر واهل نفس واهل شهوت نجاست بوجکی کیدر نجاست
یمکه مبتلا اولان اهل شهوت علم ومعرفت باغندن حظ ایلمزکه علم ومعرفت باغی
بودنیاده ریاض جنت کیدر پس کرم سرکینله باغك مناسبتی اولمدیغی کبی
اهل دنیا واهل شهوتله دخی علم ومعرفتك ورباض جنتك مناسبتی اولمز ❁ مثنوی ❁
نیست لایق غزونفس ومرد غر ＊ نیست لایق عودومشك وکون خر) غزونفس
ومرد غره لایق دکلدر وعود ومشك وکون خره لایق دکلدر غزونفس غزای نفس
دیمکدرکه اندن مراد نفس کافرایله جهاد اکبر قیلمقدر ومرد غرمرد قحبه دیمکدر
مراد شر یعتده وطریقتده مخنث طبیعت اولان ونفس وهوایه اطاعت قیلان
نامردلردر یعنی نفس کافرایله غزا ایتمکه ومجاهده قیلمغه مخنث طبیعت اولان
مرد غر لایق دکلدر نته کم عودومشك اشکدرینه لایق دکلدر علم وحکمت
وحق تعالی یه طاعت عودومشك کیدر واهل نفس واهل شهوت واصحاب جهل
وغفلت اشك دبرلری کیدر انلره لایق اولان نجاست وسرکین محلی اولمقدر وعلم
وعمل عود ومشکی انلره مناسب ولایق دکل زیرا انلر مخنث سیرتلر وقحبه طبیعتلردر
اولا کسب علم ایتمك وعلمیله عمل ایتمك نفسله غزا ومجاهده ایتمکدر نفسله غزا ومجاهده
ایتمك ایسه هر مخنث طبیعت وزن سیرت اولان کسه یه میسر اولمز ❁ مثنوی ❁
چون غزاند هد زنانرا هیچ دست ＊ کی دهد انکه جهاد اکبرست) چونکم زنلره
غزا ایلمك هیچ ال ویرمز اول که جهاد اکبردر نیجه ال ویرر یعنی کافرلرله غزا
ایلمك وفی سبیل الله مجاهده قیلمق عورتلره میسر دکلدر وشرع شریفده انلره هم
کفارله غزا ایلمك تکلیف اولنمامشدر پس نفسله مجاهده ایلمك انلره نیجه میسر اولور
کذلك زن سیرت ومخنث طبیعت اولنلره هم جهاد اصغر ایلمك میسر اولمز پس
جهاد اکبر ایلمك نیجه ال ویرر ونه حالله میسر اولور چونکم چون غزاند هد زنانرا
هیچ دست بیوردیلر بویله دیمکدن زنلر ایچره خود مرتبهٔ کماله ایرمش ومعنیده نیجه
بیك رجالدن ایلرو کچوب رستم سیرت وپهلوان طریقت اولمش سعادت مشحون
خاتونلر واردر دیمك سؤالی لازم کلدی بوسؤاله کوره بو بیتلرله جواب ویروب
بیوردیلر ❁ مثنوی ❁ جز بنادر درتن زن رستمی ＊ کشته باشد خفیه همچون
مریمی ＊ آنچنانکه درتن مردان زنان ＊ خفیه اند وماده ازضعف جنان)
زن تننده بر رستم بر مریم کبی خفیه اولمش نادردن غیری دکل نادردر انجلاینکه
مردلر تننده زنلر خفیه دررلر وضعف جناندن ماده دررلر یعنی نسا صورتنده رستم

کبی رجال مرتبه سنه بالغ اولمش وکمال بولمش ومریم حضرتلری کبی زن تننده خفیه
وپنهان اولمش خاتون فی نادردر (النادر کالمعدوم) مفهومنجه نادر ایسه معدوم
حکمنده در کذلك بونك کبی مردلر صورتنده نیجه زنلر خفیه وپنهان دررلر
وعورتلر کبی قلبلری ضعیف وقورقاق اولدقلری جهتدن ماده حکمنده اولمشلردر
پس نسادن کماله ایرمش آز رجالدن کماله ایرمش چوقدر نته کم بوحدیث شریف
بومضمونه دلالت ایلر قال صلی الله تعالی علیه وسلم (کمل من الرجال کثیر ولم یکمل
من النساء الا آسیة امرأة فرعون ومریم بنت عمران وان فضل عائشة علی النساء
کفضل الثرید علی سائر الطعام) رواه احمد ومسلم والبخاری والترمذی وابن ماجه
عن ابی موسی رضی الله عنهم ❁ مثنوی ❁ آن جهان صورت شود ان مادگی ＊
هرکه درمردی ندید آمادگی) اول جهانده اومادهلك صورت اولور هر شول
کسه مردلکده آمادهلك کورمدی ماده دیشی آماده مهیا معناسنه در یعنی هر شول
کسه که بومردلك بدننده عالم آخرته مهیا اولمق کورمیه ورونق قیامت ایچون
مستعد ومتاهب اولمیه اول کسه صورتا مرد ایسه ده باطنا ماده حکمنده در اول
جهانده (یوم تبلی السرائر) فحواسنجه انك معنوی اولان مخنثلکی صورت باغلر
وحال درونی هرنه ایسه ظهور ایلر واکا کوره جزاسن بولور ❁ مثنوی ❁
روزعدل وعدل داددر خورست ＊ کفش آن پا کلاه آن سرست) روز عدلدر
وعدل درخوری ویرمکدر مثلا کفش پایك لایقی وکلاه باشك لایقیدر یعنی اول
یوم نحر وبحر قهرکه مراد اندن جهان آخرت ویوم قیامتدر اول کون یوم
عدالتدر وعدالت هرشیئه لایق ومستحق اولدیغی شانی ویرمکدر مثلا پایه لایق
اولان کفش وباشه لایق اولان تاجدر پس عدالت هرحقی مستحقنه ویرمك
اولیجق پایه کفشی ویرمك وباشه تاجی ایرکورمك عدالت اولور پس بوم دینده
هرکس نه مرتبه یه لایق ایسه آنی بولور واول عادل پادشاه هرکس نیه لایق ایسه
اول کسه یی اکا ایرکورر ❁ مثنوی ❁ تاطلب دررسد هر طالبی ＊
تابغرب خود رود هرغاربی ＊ نیست هرمطلوب ازطالب دریغ ＊ جفت تابش
شمس وجفت آب میغ) تاکم هربر طالب مطلبنه ایریشه تاکم هربر غارب کندی
غربنه کیده هرمطلوب طالبندن دریغ دکلدر مثلا شمس جفت تابش وآب
جفت میغدر یعنی عادل اولان حق تبارك وتعالی حضرتلری هرشی نیه مستعد
ومستحق ایسه انی اکاویرر وهرکس نه نك طالبی ایسه انی اکا ایرکورر تاکم هر
برطالب لابد کندو مطلبنه ایریشور وهرغارب اولان لابد کندو مغربنه کیدر
وانده غروب ایدر هربر مطلوب کندینك طالبندن دریغ دکلدر نته کم بوعالم
صورتده تابش قرص آفتابه هروجهله طالب واکا طالب اولمغه مستعددر پس

ايراقده و يقينده هرنه ايسه شمس تابشه وتابش دخی شمسه جفت ومقارندر
بری برلرندن مفارقتلری اولمز وكذلك آب دخی معنیده سحابك طالبيدر پس انلر
دخی بری برلرينه جفت ومقارندر كوركه حق تعالی ابی آفتابه وتابشی سحابه
ويرمدی بلكه ابی سحابه وتابشی آفتابه ويردی وهرشيئه كندی لايقنی ابركوردی
كذلك هر طالبه مطلوبنی ابركور بجيدر ﴿ مثنوی ﴾ هست دنيا قهرخانهٔ
كردكار * قهر بين چون قهر كردی اختيار * استخوان وموی مقهوران نكر
* تيغ قهر افكنده اندر بحر وبر) دنيا قهرخانهٔ كردكاردر چونكم قهر اختيار
ايلدك قهر كور مقهورلرك استخوانی وموينه نظر ايله تيغ قهر انلری بر و بحره براقدی
يعنی بودنيادار محنت وسرای قهر آفتدر چونكم كردكار حضرتلرينك قهر
خانه سنی اختيار ايلدك پس عاقبت قهر وهلاك اولمغی كور واكر شمدی سن مقهور
اولمدك ايسه بوقهر خانه اولان دنيايی اختيار ايليوب عاقبت مقهور اولان طائفه نك
كيكاريني وقيللرينی ديدهٔ عبرتله كوركه حق تعالی حضرتلری (فسيروا فی الارض
فانظروا كيف كان عاقبة المكذبين) بيوردی لازم كلديكه يريوزنده سير ايله سن
ومفسد ومكذب اولان طائفه نك عاقبتلری نيجه اولديغنه نظر قيله سن كه حق
تبارك وتعالی حضرتلرينك تيغ قهری انلرك بعضسنی بحره براغوب هلاك ايتدی
مثلا نوح قومی كبی وبعضسنی دخی برده هلاك ايدوب ساكن اولدقلری يردن بحره
چقاردی مثلا لوط قومی كبی كه اول بحر هنوز دخی قدس شريفه قريب برده
موجود وظاهردر وبعضسنی دخی برده هلاك ايلدی عاد وثمود قومی كبی بونلرك
اثرلری وعلامتلری هنوز دخی روی زمينده باقيدر و بومقهورلرك اول اثرلری
وعلامتلری موی واستخوانی كبيدر عاقل اولان بونلرك اثرلرندن وعلامتلرندن
عبرت پذير اولمق مقرردر ﴿ مثنوی ﴾ پر وبال مرغ بين بركرد دام * شرح
قهر حق كننده بی كلام) دامك اطرافی اوزره مرغك پرنی وبالنی كور حق تعالينك
قهرنك شرحنی ايديجيدر بی كلام يعنی بودنيا فی المثل قوشلر طوزاغی كبيدر
وبونك دانه سنه فريفته اولان اهل دنيا دامه طوتيلان وبعده باشی كسيلوب
پروبالی دام اطرافنده قالان قوشلر كبيدر پس بردامی كورسك وانك قتنده برنيجه
قوشك باشلری كسيلوب اياقلرندن بقيه واثر قالديغنی مشاهده قيلسك اول قنادلر
واياقلر بی حرف وصوت لسان حالله صيادك مكر وقهرنك شرحنی ايلر كذلك
بودنيا هم بويله در اكر عاقل ايسك بصر بصيرتله بودنيا دامنك جوانب واطرافنه
نظر ايله كور بودام دنيانك اطرافنده نه قدر قوشلرك باشلری كسلمش و پايلری
دوكلوب قالمشدر بودنيا قوشلرينك پروبالی منصب ومال و پايلری خيل و بغالدر
بونلر روی زمينده خيل و بغال واسطه سيله يوررلر ومنصب ومال واسطه سيله اوج

هوا وهوسده پرواز قيلورلر پس منصب ومال بونلره پروبال كبی وخيل و بغال پای
خوش رفتار كبی اولور چونكم بونلر دام دنيايه كرفتار اولديلر تيغ قهر الهی
بونلرك باشنی كسوب مقهور ومقتول ايلدكدنصكره بونلرك منصب ومالی وخيل
و بغالی بودام دنيانك اطرافنده دوكيلوب قالدی پس سن بومنصب وماله وخيل
و بغاله نظر ايله بونلرك هربری بی حرف و بی كلام لسان حالله حق تعالينك
مكر وقهرينك شرحنی ايلر وسكا بويله سويلركه ای مرد عاقل بن برنيجه بيهوش
قوشك پروبالی مثابه سنده ايدم بنمله اوج هوا وهوسده خيلی زمان اوچدی
ونيجه مدت بيوب ايچدی وخوش كچدی عاقبت بودام دنيايه كرفتار اولوب تيغ
قهر ايله مقتول اولوب بودار غروردن دار سروره خائب وخاسر اولديغی حالده
انتقال ايدوب كوچدی ديو سويلر ودخی الدنيا دار من لا دار له ومال من لا مال له
و بها يغتر من لا عقل له مفهومنی تعبير ايلر ﴿ مثنوی ﴾ مرد اوبرجای
خرپشته نشاند * وانكه كهنه كشت هم پشته نماند) اول اولدی يرنه خرپشته
ديكدی واول كسه كه كهنه اولدی هم پشته قالدی يعنی اول دنيا دامنه كرفتار
اولان وبونك مال ومنصبيله تفاخر قيلان مغرور اولدی وانك يرينه حق تعالی
طپراق ييغنی نصب قيلديكه اولدكدنصكره انك قبرينك اوزرينه خرپشته قورلر
وخاكدن برييغن اول مرده نك علامتی اولمش وبرينه طورمشدر واولكه
مدفون اولدقدنصكره مرور ايامله كهنه اوله انك پشته سی و ييغنی دخی قالمز بلكه
خاكه برابر اولوب انك كندی وقبری زميندن فرق اولمز ﴿ مثنوی ﴾ هركسی
را جفت كرده عدل حق * پيل را با پيل و بق را جنس بق) هر بر كمسه يی عدل
حق كندو جنسنه جفت ايلدی پيلی پيله و بق جنس بقه بق بعوضه يه ديرلر يعنی
عدل الهی هر بر كمسه يی كندی جنسنه جفت ومقارن قيلدی نته كم فيلی فيله
و پشه يی جنس پشه يه جفت ومقارن قيلدی وهركس دخی كندی جنسنه نائل
وطالب اولدی جنسيت البته علت انضمام كلدی نته كم ديلدی (بيت) كند
هرجنس باهم جنس پرواز * كبوتر باكبوتر باز باباز ﴿ مثنوی ﴾ مونس احمد
بمجلس چاريار * مونس بوجهل عتبه ذوالخمار) احمد حضرتلرينك مجلسنده
مونسی چهاريار كزيندر رضوان الله عليهم اجمعين كه اول چهاريار كزين
نورانيلر وروحانيلر ورباينلر اولدقلری جهتدن حضرت حبيب اكرم صلی الله عليه
وسلمه انيس وجليس اولديلر واول حضرت ايله اتحاد والفت قيلديلر اما مونس
ابوجهل عتبه وشيبه وذوالخمار اولديلر كه بونلر ظلمانيلر وشيطانيلر اولدقلری
جهتدن ابوجهلی كنديلره جنس بولديلر انكيچون اكا انيس اولوب انكله اتحاد
والفت قيلديلر ﴿ مثنوی ﴾ كعبهٔ جبريل جانها سدره * قبلهٔ عبد البطون

شد سفره) جانلر جبریلك كعبه سی سدره اولدی هر عبد البطونك قبله سی سفره
اولدی بطون بطنك جمعیدر اكول وشروب اولان كمسه نك هر بر بغرسغی
بر بطن كبی اولدیغیچون جمله ایراد ایدوب عبد البطون دینمشدر یعنی هر شیئك
كندی شانه لایق بر مطلب اعلی و بر مقصد اقصاسی واردر كه اول مطلب اعلی
انك روح وعقلنه كعبه وقبله كبی اولمشدر واول كمسه شب وروز قبله یه توجه ایلر
كبی اول جانبه توجه قیلشدر پس بو اعتبار ایله هر كسك كندی شانه لایق بر قبله سی
اولور جبریل علیه السلام سیرت وملك خصلت اولان جانلرك كعبه وقبله سی
سبع سموات اوزره اولان سدرة المنتهی یعنی مرتبهٔ اعلی اولدی و بطنلر قولی
اولان وفرج بكاویه خدمت قیلان كمسه نك قبله سی بر سفره اولدی كه اول كمسه
شب وروز همان سفره جانبنه یوب ایچمكدن اوتری توجه قیلدی پس هر كسك
شانه لایق بر كونه قبله سی اولدیغنی بیان ایلمكه شروع ایدوب بیورورلر ﴿ مثنوی ﴾
قبلهٔ عارف بود نور وصال * قبلهٔ عقل مفلسف شد خیال) عارفك قبله سی
وصال اولور عقل مفلسفك قبله سی خیال اولدی یعنی عارف بالله اولان اصحاب
شهودك همیشه توجهلری حق تعالی حضرتلرینك وصالنك نورنه اولدی وانلره
نور وصال الهی مطلب ومقصد كلدی اما فلسفه صاحبنك عقلنك قبله سی خیالات
عقلیه وتصورات ذهنیه اولدی واهل فلسفه نك هر بریسنك عقلی مرتبهٔ اوهام
وخیالاتدن ایلرو كچه میوب هر بری عقل وخیال مرتبه سنده قالدی اكرچه واجب
الوجوددن وانك صفاتندن وافعالندن دخی بونلرك هر بریسی عقللری یتدیكی
قدر بحث ایلدیلر وذات وصفات الهیه یه متعلق چوق سوزلر سویلدیلر اما جمله سنك
سوزی دائرهٔ عقل جزویده داخلدر وحقیقتده عارف اولمدقلرندن اوهام وخیالات
كبی باطل و بلا طائلدر ﴿ مثنوی ﴾ قبلهٔ زاهد بود یزدان بر * قبلهٔ مطمع
بود همیان زر) زاهدك قبله سی بر ومحسن اولان یزداندر اما مطمعك قبله سی
همیان زردر بر بانك فتحه سیله محسن معناسنه دركه حق تعالینك اسماء
حسناسندندر مطمع میم اولك ضمی ومیم ثانینك كسر یله افعال بابندن اسم
فاعل صیغه سی اوزره ذو طمع معناسنه مطمع میمك فتحه سیله اوقنوب محل
طمع اولان كمسه نك قبله سی همیان زردر دیمك دخی جائزدر ومصدر میمی اولوب
مضاف مقدر اولوب اهل طمع اولان كمسه نك قبله سی التون كیسه سیدر
دینسه دخی وجهدر پس تقدیر كلام بو یله دیمكدر كه تارك دنیا اولان وعقبایی
اختیار قیلان زاهدك قبله سی بار ومنعم اولان یزدان حضرتلریدر كه همیشه
انك عقل وروحنك توجهی منعم حقیقی اولان یزدان حضرتلرینه در اما صاحب
طمع اولان حریصك قبله سی التون كیسه سیدر وانك عقل وروحنك

توجهی اكا در ظن فاسدی بودر كه (یحسب ان ماله اخلده) آیتنك حسبنجه
مال كندوبی دنیاده مخلد ایلیه ونیجه بلا ومضایقه كلدكده مال اكا دستكیر اوله
غموم وهمومدن وآفات ومحندن آزاده قیله بو كونه ظن فاسد اكا غالب
اولدیغندن اوتری جمع امواله سعی ایلر وانی در كیسه ایدوب عقل وروحنه
قبله كاه ایدینور وعبد درهم ودینار اولور لعن عبد الدرهم لعن عبد الدینار *
حدیثنك مفهومنه مظهر اولوب ملعون ومطرود اولمغه لایق كاور ﴿ مثنوی ﴾
قبلهٔ معنی وران صبر ودرنك * قبلهٔ صورت پرستان نقش سنك) معنی ورلرك
قبله سی صبر ودرنكدر صورت پرستلرك قبله سی نقش سنكدر یعنی اصحاب معنینك
وار باب تقوانك قبله كاهی علی طاعة الله صبر ایلك وعن معصیة الله پرهیز قیلق
وكار دنیویه ده توقف وتأخیر ایلكدر اما صورته طپان كمسه لرك قبله كاهی حجردن
یاپلمش صورتلر و بتلر نقشیدر كه معنیدن خبرلری اولمدیغیچون اول نقشلری
كندیلره معبود اتخاذ ایدینوب اكا توجه ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ قبلهٔ باطن
نشینان ذو المنن * قبلهٔ ظاهر پرستان روی زن) باطن نشینلرك قبله سی منتلر
صاحبیدر ظاهر پرستلرك قبله سی زنلرك یوزیدر یعنی ساكن باطن اولان وصورت
عالمندن كذر قیلان عابدلرك قبله سی منتلر ونعمتلر صاحبی اولان منعم حقیقیدر
واما ظاهره طپانلر وصور ملیحه یه مائل اولنلرك قبله كاهی مرئهٔ جمیله نك یوزیدر كه
انك توجهی همیشه اول جانبه در و بو كونه كمسه یه عبد فرج دینور لعن عبد
بطنه بیورلدیغی كبی لعن عبد فرجه دخی بیورلیلوب بو كونه كمسه یه دخی لعنت
اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ همچنین بر می شمر تازه وكهن * ورملولی رو تو كار
خویش كن) بو بجلین تازه وكهن هر نه ایسه عد ایله واكر ملول ایسك یوری
سن كندی كارك ایله تازه دن مراد هر كسك كندی زماننده اولان كهندن
مراد كچمش زمانده اولان وكذر قیلان كمسه لر اولور یعنی هر كس اكر
كچمش زمانده واكر بو زمانده بر كاری و بر مرادی لابد كند وسنه
قبله و مقصود ایدینوب اول جانبه عزیمت قیلش ومتوجه اولمشدر
واول جانبدن حظ المش ولذت وغدا بولمشدر نته كم بز بر قاچ نوعنی سكا عد وشمار
ایلدك همچنین سندخی اكر كندی زمانكده تازه اولان واكر كهنه اولوب كذر
قیلان كمسه لردر بونك كبی عد وشمار ایله كه هر كس اكرشمدیكی حالده واكر كچمش
زمانده بر جانبه متوجه اولمش واول جانبدن حظ وغدا بولمشدر واكر بونلری عد
وشمار ایلمكدن ملول ایسك و بونلری عد ایلك وهر كسك اكر شمدیكی حالده واكر
كچمش زمانده اولان قبله كاهی بیلك بكا لایقدر ولازمدر دیرسك سكا لازم
اولان كار هر نه ایسه پس سن آنی اختیار ایله ومستعد اولدیغك جانب هر نه ایسه

آنی قبله ایدینوب اکا متوجه اول و اندن حظ ال ولذت ول ﴿ مثنوی ﴾
رزق مادر کاس زرین شد عقار * وآن سکارا آب تمتاج ازتغار) بزم رزقمز زرین
کاسه ده عقار اولدی واول سکلره تغاردن آب تمتاج اولدی عقارضم عینله شرابه
دیرلر کاسهٔ زرینیدن مراد عشق ومحبتله صفرت روی وخالص خوی اولان
جسد وعقاردن مراد شراب محبت وبادهٔ علم ومعرفت اولور سکلردن مرادسك
سیرت اولان اهل دنیا واصحاب نفس وهوا اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه
هرکسك کندویه مناسب برکونه قبله سی اولدیغی کبی برکونه رزق وغداسی دخی
اولور بزم رزقمز کاسهٔ زرین کبی اولان بدن ایچره عقار محبت وشراب علم ومعرفت
اولدی وبزم روحمزه قوت وغدا شراب الهیدن کلدی اما سك سیرت اولان اهل
دنیا وکلاب طبیعت اولان اصحاب نفس وهوا ایچون رزق وغدا تغار مشابه سنده
اولان کاسه لردن تمتاج صویی اولدی و بونك کبی نفسانی وجسمانی اولان غدالر
کلدی ﴿ مثنوی ﴾ لایق آنکه بدوخودداده ایم * درخور آن رزق بفرستاده ایم
* خوی آنرا عاشق نان کرده ایم * خوی این رامست جانان کرده ایم) انك لایقیکه
انکله خوایتمشز اول رزقك لایق کوندرلمشز انك خوینی عاشق نان ایلمشز و بونك
خوینی مست جانان ایلمشز یعنی بزم رزقمز کاسهٔ زرینده عقار روحانی وشراب
ربانی اولدی انك لایق ومناسبی اول رزاق مطلق وخلاق عالم اولان حضرت
حقله خوی قیلمشز وانیس اولمشز پس اول خویه وهمزه لایق رزق کوندرلمش
وشانمزه مناسب ومشربمزه موافق مرزوق اولمشزدر اول سك سیرت اولان وتغار
کبی اولان کاسه لردن حظ ونصیب الن کمسه لرك خوبینی ونامنی عاشق نان ایلمشز
و بوکاسهٔ زریندن عقار الهی نوش ایلین وکندی هوای نفسنی فراموش قیلان
کمسه لرك خوبینی و یقینی مست جانان ایلمشز ﴿ مثنوی ﴾ چون بخوی خود
خوشی وخرمی * پس چه ازدرخور خوبت میرمی * ماندکی خوش ایدت
چادربکیر * رستمی خوش آیدت خنجر بکیر) چونکم کندی خویکله خوش
وخرمسن پس درخورخویکدن نیچون اورکرسن ماده لك خوش کلورسه چادر
طوت رستملك خوش کلورسه خنجر طوت یعنی هرکسك کندی خوینه وخصلتنه
لایق بهرحال برلباس وهیئت وشکل وصورت وحالت وآلت وبرایش وخلق
اولمشدر اکرکندینك خوی وخصلتنه مناسب اولان لباس وهیئتی قویوب غیرلرك
لباس وهیئتنی اورتونسه لابد عند الانبیا والاولیا مذموم اولمق مقرردر پس ای
مرد عاقل سندخی چونکم کندی خویکله خوش وخرم اوله سن وکندی اخلاق
واوصافکله الفت وانسیت قیله سن پس کندی خویکه وخصلتکه لایق ومناسب
اولان لباس وصورتدن وهیئت وآلتدن نیچون اورکرسن وندن اوتری اجتناب

ایلرسن اکرسکا دیشیلك وزن سیرت اولق خوش کلدی ایسه چادر طوت وانلرك
لباس وهیئتی هرنه ایسه انی اختیار ایتکه زنه مناسب اولان چادر بورنمك وغزا
ومجاهده دن کیرو قالوب خانه ده اوتورمقدر یوق اکررستم ایسك خنجر وشمشیر
طوت که رستم سیرت وحمزه طبیعت اولان ارلره مناسب ولایق اولدرکه لباس
تقوایی کیه وغزای اکبره سعی ایلیه وجهاد اکبرك نتیجه خنجرلر وشمشیرلرینی
یه زنهار بزنهار اکررستم ایسك زنلره تشبه قیله وانلرلباسنده اولمه ومخنث ایسك
هم ارلر لباسنی کیه وارلك دعواسنی ایلمه که حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه
وسلم بیورمشلردر لعن الله المخنثین من الرجال والمترجلات من النساء رواه احمد
والترمذی وابوداود عن ابن عباس رضی الله عنهما کذا فی الجامع الصغیر وصبی
سیرت ایسك تشیخ وشیخ ایسك هم تصابی ایلمه که بو ایکیسی دخی مذموم و بارددر
کماقیل (بیت) شیثان عجیبان همان ابرد من یخ * شیخ یتصابا وصبی
یتشیخ * نفحات الانسده مولانا جامی رحمة الله علیه روزبهان بقلی حضرتلرینك
منقبه سنده بویله نقل ایلمشلردرکه روزبهان بقلی حضرتلری مشایخانه لباس
وصوفیانه هیئتله کعبهٔ مکرمه نك زیارتنه کلدی اسواق ایچره کزرکن حکمت
اللهك کوزی برجیله جاریه یه راست کلدی فی الحال اول جاریه نك هواسنه
مبتلا اولدی وانك ذکر وفکری انك قلبنه طولدی پس کعبهٔ مکرمه ده اقامت قیلمش
عزیزلردن برکمسه وارایدی شیخ بقلی حضرتلری انك مجلسنه کلدی واکا دیدیکه
ای مرشد اهل طریقت وای مقتدای اهل شریعت بنم بوکسوه ولباسم سنك
حضورکده امانت اولسونکه بوکسوهٔ رجال ولباس اصحاب کمالدر و بنده شمدی
برخوی وحال ظهوره کلدیکه بوکسوه و بولباسه مناسب ولایق دکلدر بلکه
اهل هوا اولان اصحاب شهوته مناسبدر پس بکا شمدیکی حالده انلرك خرقه
وکسوه سنی کیمك انسب واولادر تا اهل نفاق واهل ریا زمره سنه داخل اولمیم
ولباس صلحاده اهل هوا خلقیله تخلق قیلمیم دیوب لباس وکسوه سنی اول عزیزك
اوکنده قویوب کندی واول هوایه مناسب اولان لباس وکسوه یی کیدی
و برقاچ کون حضرت حقه تضرع ونیاز ایتدی جناب حق اول هوا وهوسی
شیخك قلبندن بالکلیه اخراج ایدوب اولکی مرتبه سنی وصفاسنی بولدقده
اول عزیزك اوکنه کلوب شمدی بوکسوهٔ رجال ولباس اهل کماله بنه مستحق اولدم
امانتمی بکا سپارش ایله دیدکده اول عزیز روزبهان بقلی حضرتلرینك خرقه
وکسوه سنی تبجیه حمد وثنا ایله اکا تسلیم قیلدی و پسند ایدوب خیر دعالر ایلدی
پس اهل انصاف اولان کندی خوینی بوقلیوب اکا کوره لباس کیمك اولیدر
﴿ مثنوی ﴾ این سخن پایان ندارد وان فقیر * کشته است ازرخم درویشی

عقیر) بوسوز پایان طوتمز یعنی بونك کبی معارف واسرار سویلمك نهایت قبول
ایتمز بونك اونەسی قتی چوقدر بوراده بوقدرله اکتفا اولنسون واول فقیرکه
بزانك قصەسنی بو بیانك اولنده برمقدار ذکر ایلدك وحق تعالی حضرتلرینه
بی کسب و بی تعب رزق استمکه دعا ایلدی دیو حکایه ایلدك اول فقیر درویشلك
زحمتدن عقیر اولدی یعنی سکرلری کسیلوب وکوجی وقوتی اوزیلوب عاجز
ومضطر قالدی

﴿ قصۀ ان گنج نامه که در پهلوی قبه روی بقبله ﴾
﴿ کز وتیر درکان نه وبینداز آنجاکه افتد گنجست ﴾

بوسرخ شریف وسر سخن لطیف اول گنج نامەنك قصه سیدرکه اول
دعا ایلین فقیر واقعەسنده بویله دیو اشارت ایلدیلرکه مقبره لر ایچنده فلان قبەنك
پهلوسنده یوزیکی قبله یه ایله وتیری کانه قو وآت اوق اول یره که دوشر گنجدر
﴿ مثنوی ﴾ دیددرخواب اوشبی وخواب کو * واقعۀ بی خواب صوفی راست
خو) اول فقیر برگیجه خوابده کوردی وخواب قنی خوابسز واقعه صوفی ایچون
خو یدر یعنی اول فقیر برگیجه اول گنجنامه یی رؤیاده کوردی وانك او یخوسی
قنی که اول عوام ناس کبی خوابه واروب او یقو ایچره اول رؤیایی کورمشدی
بلکه خوابسز عالم مثال اکا منکشف اولوب بین النوم والیقظه بورؤیایی کوردیکه
خوابسز واقعه کورمك صوفی اولنلره خوی اولمش وعادت کلمشدر مشایخ
صوفیەنك کوردکلری رؤیا اکثر بین النوم والیقظه عالم مثال ظهوره کلور
واو یورجه سنده اولوب اول حالتده حق تعالی حضرتلری طرفندن اشارت اولنور
نته کم بوفقیره دخی بویله اشارت قیلندی ﴿ مثنوی ﴾ هاتفی گفتش که ای دیده
تعب * رقعۀ درمشق وراقان طلب * خفیه زان وراق کت همسایه است * سوی
کاغد پارهاش آورنودست * رقعۀ شکلش چنین رنگش چنین * پس
بخوان از انخلوت ای حزین) برهاتف اول فقیر دعاکویه دیدیکه ای تعب
کورمش یعنی عالم غیبدن اکابرآواز کلوب بویله دیدیکه ای رزق بی زحمت
خصوصنده چوق تعب وزحمت کورمش فقیر وراقلرك مشقی ایچره بررقعه طلب
ایله اول وراقدن گیزلو اول سکا همسایەدر انك کاغد پارەلری جانبنه سن ال کتور
بررقعه که انك شکلی بونجلین ورنگی بونجلیندر چونکم اول رقعه یی انك ورقلری
ایچره بولەسن والکه الوب اویکه کلەسن پس ای حزین انی جلوتده اوقی وراق
کتابه ده دیرلر اما اصل صحافه دیرلر بونده وراقدن مراد صحاف اولور یعنی اول
فقیره هاتف عالم غیبدن بوکونه آواز و یروب دیدیکه ای فقیر سنك همسایەك

اولان صحافك ورقلری وکتابلری ایچره بررقعه پارەسی واردرکه انك شکلی ورنکی
شوکونەدر واراول رقعه یی انك اوراقی ایچندن ال پس کلوب برخلوت ایچره اول
ای غملو وانی اوقومغه مشغول اول ﴿ مثنوی ﴾ چون بدزدی آن زوراق
ای پسر * پس برون روز انبهی وشور وشر * توبخوان ازانخود درخلوتی *
هین مجو درخواندن آن شرکتی * ورشودان فاش هم غمکین مشو * که نیابد غیر
توزان نیم جو * ورکشد آن دیرهین زینهار تو * ورد خود کن دم بدم لاتقنطوا)
چونکم اول رقعه یی وراقدن ای پسر اوغورلیوب یعنی اخذ ایلیەسن بدزدی
بونده اخذ کنی معناسنه استعاره اولنمشدر یعنی ای اوغل چونکم صحافدن اول
گنجنامه یی اخذ ایلیەسن پس ابنهلکدن وشور وشردن طشره کیت یعنی شرط
اولدرکه چونکم اول گنجنامه یی الدن الەسن جماعتدن وشور وشر منبعی اولان
کثرتدن طشره کیدوب اختلاط ناسی ترك ایدوب عزلت وخلوت اختیار ایله
اندنصکره سن اول گنجنامه یی برخلوتده کندکله اوقو زنهار انی اوقومقلقده
غیریله شرکت استمه که نامحرم و بیکانه اولنلرك مضرت وفسادی چوق اولور
وسکا محرم وهمدم اولمین کمسه یی اگر کندی خلوتکه قوسك ومشغول
اولدیغك عمله انی شریك ایلسك بهرحال بروجهله سکا مانع اولور و یاخود سنك
سر ورازکی افشا قیلور واکر اول فاش اولورسه ده هم غمکین اولمه که سندن غیریسی
اول گنجنامەدن نیم جوقدر بهره بولمز واندن مقصود ومرام نه ایدوکنه واقف
اولمز واکر انك حصولی کیج چکرسه یعنی اول گنجنامەنك ایچنده مسطور اولان
معانینك مفهومی کیج حاصل اولورسه وسنی اراق چکرسه آگاه اول زنهار سن
انك کیج حاصل اولدیغندن مأیوس ومقنوط اولمه بلکه دمبدم (لاتقنطوا
من رحمة الله) آیت کریمەسنی کندیکه ورد ایله بوآیت کریمەنك تفسیری جلداولده
سبب حرمان اشقیا سرخنده مرور ایلدی وراقدن مراد کتاب وصحاف ایدوکنی
بیلدك کلەلم گنجدن و گنجنامەدن مراد هم نه ایدوکنی بیل و برخوش معلوم قیل
گنجدن مراد گنج وحدت وخزینۀ حقیقتدر و گنجنامه اولان رقعەدن مراد شول
کتابلردرکه انده گنج وحدته متعلق علملر یازلمش واسرار حقیقته مخصوص اولان
معنالر تحریر اولمش اوله وطلب ارزاق معانی اولان درویش ایکی قسمدر بری
بودرکه برمرشد کامله ملاقی اولور اول مرشد کامل آنی گنج حقیقته ارشاد
وهدایت قیلور وآنی ارزاق روحانیه ایله غنی القلب ایلر بوکونەیه گنجنامه لازم
اولمز انك مرشد کاملی اکا گنجنامەلك ایلر و بردرویش دخی واردرکه ارزاق
معانی یه هروجهله محتاجدر واسترکه کنز حقیقته واصل اوله وغنای حقیقی وابدی
بوله ولیکن اول کنز حقیقته موصل برهادی ورهبر بولەمز پس همیشه قانعی

الحاجات جانبنه مناجات ایدوب دعا ایلر که آلهی بو فقیر بنده‌کی بو احتیاج
وکدالکدن قورتروب بکا بی زحمت و بی تعب اولان ارزاق روحانیه‌یی میسر ایله
دیر اکر آنک استعدادی مرشد کامله واصل اولمق دکل ایسه واول مرشدک
ارشادیله مرادینی بولمق مقدر اولمدیسه لابد حق تعالی حضرتلری اجیب دعوة
الداع اذا دعان بیوردیغی آیت کریمه‌نک مفهومی اوزره دعا ایلین بنده‌لرک دعاسنی
قبول ایلر پس بو کونه فقیرلری شول کنج حقیقتک عملاری یازلمش واسرار وحدتک
معانی وکلماتی تحریر اولنمش نامه‌لره هدایت قیلور که انلرانی اوقومغله واوقودقلری
اوزره عمل قیلمغله وانلره توفیق آلهی بو یوزدن اولمغله اول کتابلرک ایچنده
مسطور اولان کنز وحدتی عاقبت بولورلر واندن مستفید اولورلر نته‌کم بو سرخ
شریفده ذکر ایلدکلری فقیر بو قبیلدن اولوب نیجه زمان دعا ایلدکدنصکره
اکا عالم غیبدن اشارت اولندیکه وارسنک همسایه‌ک اولان فلان صحافک اوراقی
مابیننده شوهیئتله موصوف بر کنجنامه واردر آنی آنوب ناسدن خلوت وعزلت
اختیار ایله وار بر تنها یرده اوتوروب آنی اوقومغه مشغول اول واول کتاب شریفک ونامهٔ
لطیفک ایچنده هرنه مسطور اولدیسه انکله عمل ایله تاکم مراد ومقصودک اولان
خزینه‌یه واصل اوله‌سن وغنا ودولت بوله‌سن واکر مرادک فی الحال حاصل اولمیوب
نیجه مدت مدیده وعهود بعیده کچرسه وسنی چوق زمانه سور رسه هم غم یمه
ومأیوس اولمه که حق تعالی (لاتقنطوا من رحمة الله) بیورمشدر ودخی (لاتیأسوا
من روح الله انه لاییأس من روح الله الاالقوم الکافرون) دیمشدر پس حق تعالینک
روح ورحمتندن مقنوط ومأیوس اولمق طالبه لایق ومناسب دکلدر بلکه الامور
مرهونة باوقاتها دیوب مطلوب اولان امرک وقتی کلنجه‌یه دک سعی وهمت ایلک
لازمدر ❊ مثنوی ❊ این بکفت ودست خودان مژده ور ❊ بر دل او زد که
روزحمت ببر) بونی دیدی و کندی النی اول مژده ور اول فقیرک کوکسنه اوردی
بو یله دیو که یوری سن زحمتی ایلت یعنی عالم غیبدن طالب رزق اولان فقیره آواز
ویرن بشیر بوذکر اولنان سوزلری دیدی وانک قلبنه وسینه سنه ال اوردی واکا
بشارت ویرن بو یله دیدیکه یوری شمدنصکره کندکدن زحمت ومشقتی کیدر
کتسون وسکا مژده اولسونکه مرادک حاصل اولدی دیدی انک قلبنه ال اوردی
دیمک اکا زیاده بشارت ویردی دیمکدن کنایه اولور ❊ مثنوی ❊ چون بخویش
آمد زغیبت آن جوان ❊ می نکنجید ازفرح اندر جهان ❊ زهرهٔ او میدریدی ازقلق
❊ کر نبودی رفق وحفظ ولطف حق) چونکم اول جوان غیبتدن کندویه کلدی
یعنی کندی‌یه برحالت مستولی اولمغله کندیدن غائب اولمش ایدی وکندیدن غائب
اولدیغی مرتبه ده حضرت حق طرفندن اکا بو قدر اشارت اولدی چونکم غیبت

عالمندن

عالمندن کندیسنه کلدی ومحو مرتبه‌سندن قورتلوب صحو مرتبه‌سنه واصل اولدی
کمال فرحندن جهانه صغمدی بر مرتبه شاد وفرحناک اولدیکه انک درونی قلق
واضطرابه دوشدی انک زهره‌سی قلقدن یرتلوردی اکر حق تعالینک لطفی وحفظی
ورفقی اولمیدی یعنی اول فقیر زیاده سرور وشادلکندن اضطراب وقلقه دوشدی
شولقدر که انک زهره‌سی چاک اولمق مرتبه‌سنه واردی اما حق تعالی حضرتلری
اکا لطف ورفق ایلدی وآنی چاک وهلاک اولمقدن حفظ ایدوب صاقلدی
❊ مثنوی ❊ یک فرح آن کزپی ششصد حجاب ❊ کوش او بشنیداز حضرت
جواب ❊ ازحجب چون حس سمعش در کذشت ❊ شدسزاوار وز کردون
برکذشت) برفرح اول که التی یوز حجابک بیندن انک قولغی حضرت حقدن
جواب اشتدی حجابلردن چونکم انک سمعنک حسی کچدی سزاوار اولدی
وکردوندن کچدی یعنی اول دعاسی مستجاب اولان فقیر برقاج وجه اوزره شاد
وفرحناک اولدی جمله فرحلردن بری اولکه نورانی وظلمانی اولان التی یوز حجابک
وراسندن انک کوش هوشی حضرت حق تعالیدن جواب اشتدی حق تعالی
طرفندن جواب اولمق وقلبه الهام کلمک بنده‌نک دعاسنه وسؤالنه جواب کلمکدر
چونکم اول فقیرک سمعنک ادراکی حجب نورانی وظلمانیدن ایلرو کچدی حقک
خطابنی اشتمکه لایق وسزاوار اولدی وکردوندن ایلرو کچدیکه کردون دخی
حجابلردن بر حجابدر ❊ مثنوی ❊ که بود کان حس چشمش زاعتبار ❊ زآن
حجاب غیب هم یابد کذار ❊ چون کذاره شد حواسش ازحجاب ❊ کوش
او بشنید ازحضرت خطاب) که اولور که انک چشمنک حسی اعتباردن اول
حجاب غیبدن هم کچمک بوله چونکم انک حواسی حجابدن کذاره اولدی پس
انک کوشی حضرت حقدن بی حجاب خطاب ایشتدی بعض نسخه ده بو مصرع
❊ پس پیاپی کردش دیدوخطاب ❊ واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی اکادید
وخطاب پیاپی اولور دیمک اولور یعنی انک ادراک سمعی حجابلردن کچدی وخطاب
حق کوش ایتدی تااوله که انک کوزینک ادراکی دخی اعتبار جهتندن اول حجاب
غیبدن هم کچمک بوله ولقای حق مشاهده قیله بوخصوصده سمع بصردن مقدم
کشاده اولور وسمعک خطاب باری‌یی استماع ایلمسی بصرک رؤیت ومشاهده‌یه
مستعد اولمسنه سبب وعلت اولور قرآنده سمع بصر اوزرینه هرموضعده تقدیم
اولندیغی هم بونکته‌یی اشعار قیلور انکچون بو بیتده لفظ که بیت اوله بو اعتبار ایله
علت واقع اولور چونکم اول فقیر دعا کویک حسلری حجاب نورانی وظلمانیدن
کچمش اولدی حضرت حقدن انک کوش هوشی خطاب اشتدی واول خطابک
مفهومنی دل وجانله قبول ایتدی وامر اولندیغی جانبه روان اولوب کندی

﴿ مثنوی ﴾ جانب دکان وراق آمد او ٭ دست می برد او بمشقش سو بسو ٭
پیش چشمش آمد آن مکتوب زود ٭ با علاماتی که هاتف گفته بود ٭ در بغل زد
گفت خواجه خیرباد ٭ این زمان وامی رسم ای اوستاد) اول فقیر دعاگوی
هاتف غیبینك اشارت ایلدیکی اوزره قالقوب وعزیمت ایدوب وراقك دکانی جانبنه
سو بسو ال ایلندی یعنی اشارت اولنان صحافك اول فقیر دکاننه کلدی وانك مشقلری
وکاغدلری ایچره طرف بطرف ال ایلندی واول کنجنامه یی جست وجو ایلدی
فوری اول مکتوب سعادت مصحوب اشارت اولندیغی اوزره انك کوزینك اوکنه
کلدی شول بر علامتلر که هاتف دیمشدی ومشیر غیبی انك علامتنی ونشانینی اکا
بیلدرمشدی اول هاتف غیبینك دیدیکی علامتلر اوزره اول کنجنامه اول صحافك
اوراقی ایچره ظهوره کلدی همان دم اول کنجنامه یی قولتوغنه اوردی صحافه ای
خواجه سکا خیر اولسون بو زمان کیرو ایریشورم ای استاد دیدی بو بیت شریف
دلالت التزامیه ایله شو معنالره دلالت ایلر و بالالتزام بو بیتدن شو معنالر مراد
اولور که اول کنجنامه اول صحافك اوراق پریشانی ایچره نیجه مدت قالمش
وصحاف انك قدر وقیمتنی بیلیوب سائر کاغد پاره لره آنی قیاس ایلمش چونکم اول
طالب کنجنامه آنی بولدی و بجان ودل قبول قیلوب قولتوغنه اوردقده هم صحافك
قتنده اول کنجنامه نك اصلا قدر وقیمتی اولمدیغندن اول فقیردن انکچون بر قیمت
دخی استمش واول طالب نامه اولان فقیر ای خواجه سکا خیر اولسون دیو دعا ایتمکله
همان قناعت قیلمش وکویا اول طالبه دیمشکه بو کاغد پاره لری نی نیلرسن دی کورهلم
اول طالب دخی اکا دیدیکه ای استاد ینه بو جانبه ایریشورم اول زمانده سکا بونك
اصلن دیم دیوب هزار حمد وشکرله کندی مقام ومنزلنه رجوع قیلمش
﴿ مثنوی ﴾ رفت کنج خلوتی وآن را بخواند ٭ وز تحیر واله وحیران بماند ٭
که بدین سان کنجنامهٔ بی بها ٭ چون فتاده ماند اندر مشقها ٭ باز اندر خاطرش
این فکر جست ٭ کز پی هر چیز یزدان حافظست ٭ کی گذارد حافظ اندر اکتناف
٭ که کسی چیزی رباید از گزاف) اول فقیر دعاگوی بر خلوت بوجاغنه کندی
واول کنجنامه یی اوقودی اولندن آخرینه دك اکا مطالعه ایتدی واندہ اولقدر اسرار
شریفه ومعانئ لطیفه بولدی وتحیردن واله وحیران قالدی بویله دیوکه بو کونه
بی بها اولان کنجنامه یا الهی مشقلر وکاغدلر ایچره بو حالله دوشوب قالدی یعنی
بو اسلوب بدیع وطرز رفیعله بی قیمت و بی بها اولان کنجینهٔ اسرار الهی وخزینهٔ
جواهر معانی بو کونه ورقلر وکاغدلر ایچره نه عجب دوشوب قالدی وهر کسك
نظرندن نه حالله بوسامی نامه مختفی ومستتر اولدی بو آنه دك بر کسه نك کوزی بونی
کورمك و بر عالمك نظری بو عالی نامه یه ایرمك عجب حکمت وغریب سر و حالندر

دیدی اول فقیر دعاگوینك کیرو خاطرنه بو فکر صیچرادی یعنی قلبنه بو فکر واندیشه
کلدیکه هر شیدن اوتری ای درویش یزدان پاك حافظدر حافظ اکتنافده قین
قورکه کسه گزاف جهتندن بر شی انك اذن وارادتی اولمدن قاپه بودخی وجهدر
اکتنافده اولان حافظ قین قورکه بر کسه گزاف ایله اندن بر شیئ قاپه اکتناف کنف
دندر کنف حفظ ایتمکه وستر ایتمکه دیرلر اکتناف هم استتار واحتفاظ معناسنه
ارلور ولهذا هر بری قصور نظرلری اولدیغنی بیلیوب بونده نه ذوق ومعنی واردر
دیو بیهوده سویلرلر وجواهر جلیله ومعانئ جزیله دن حظ و بهره بوله میوب عناد
وجهلرندن اعراض واجتناب ایلرلر ﴿ مثنوی ﴾ گر بیابان پر شود زر و نقود
٭ بی رضای حق جوی نتوان ربود ٭ ور بخوانی صد صحف بی سکتهٔ ٭
بی قدر یادت نماند نکتهٔ) اگر فرضی بیابان زر ونقود ایله پر اوله یعنی صحرا الدراهم
ودنانیر ایله طوله بی رضای حق اندن بر اربه قدر قاپمق ممکن اولمز یعنی حق تعالینك
رضاسی اولمینجه التون وکومش ایله طلو اولان صحرالردن بر اربه قدر التون یا کومش
آلمغه بر کسه قدرت وطاقت طوتمز بلکه اول التون وکومشده کثرت حرص وار
ایکن بیله ارادت حق اولمینجه آنی کورسه هم آنی آلمغه ال اوزاتمز واگر بی سکته
یوز صحف اوقویه سن قدرسز سنك یادکده بر نکته قالمز قدر بونده تقدیر
معناسنه در وسکته توقف معناسنه در یعنی اگرسن ای کتاب اوقویان کسه نیچه
یوز صحفی بر توقفسز اوقویه سن و نیچه بیك کتابی بلا تأخیر تتبع ایلیه سن سنك
خاطرکده تقدیر الهی اولمینجه بر نکته قالمز وارادت ربانی اولمینجه تتبع ایلدیکك
کتب وصحفدن سنك قلبکده بر مسئله جایکیر اولمز وسنك روحك اول کتب
وصحفده مسطور اولان کلمات وعباراتدن مقصود ومرادنه ایدوکنی هم بیلمز
﴿ مثنوی ﴾ ور کنی خدمت نخوانی یك کتاب ٭ علمهای نادره
یابی ز جیب) واگر خدمت ایلیه سن بر کتاب اوقومیه سن جیبدن
نادره علملر بولورسن یعنی اگر حضرت الهه خلوصله خدمت وعبادت
ایلیه سن اما بر کتاب اوقومیه سن جیب قلبکده نادره علملر بولورسن وچشمهٔ جانکده
ینابیع حکمی ظهور ایلمش ولسانکدن جاری اولور کوررسن کما قال صلی الله
تعالی علیه وسلم من اخلص لله اربعین صباحا ظهرت ینابیع الحکمة من قلبه علی
لسانه شیخ زین الدین خافی رحمه الله بیوررلر والعجب ممن دخل فی هذه الطریقة
واراد ان یصل الی الحقیقة وقد حصل من الاصطلاحات ما یستخرج به المعانی من
کلام الله واحادیث رسوله صلی الله علیه وسلم ثم اشتغل بذکر الله ومراقبته وطاعته
والاعراض عما سواه ان لا تصب علی قلبه العلوم اکثر من الذی لو عاش الف سنة
فی تدریس الاصطلاحات وتصنیفها لم یشم منها رایحة ولا یشاهد من آثارها وانوارها

لمعة ﴿ مثنوی ﴾ شدزجیب آن کف موسی ضوفشان * کان فزون آمدزماه وآسمان * کانکه می جستی زچرخ بانهیب * سربراوردست ای موسی زجیب) جیبدن اول کف موسی علیه السلام ضوفشان اولدیکه اول ضوء ماهدن وآسماندن زیاده کلدی وموسی علیه السلام حضرتلرینه بویله دیو اشارت اولدیکه اول نسنه‌یی که نهیبله اولان چرخدن استرسن ای موسی جیبکدن باش بوقاری کتورمشدر یعنی حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیهك یدمبارکاری کندی یاقه‌لرندن نور وضیا صاچیجی اولدیکه اول نور وضیا ماهك نورندن وآسمانك ضیاسندن زیاده کلدی حق سبحانه وتعالی طرفندن کلیم الله حضرتلرینه بویله دیو الهام واشارت اولدیکه ای موسی اول نور وضیایی که نهیب ومهیب لکله متصف اولان چرخ سفیدن استرسن اول نوروضیا ای موسی سنك قوینکدن باش یوقارو کتورمشدر (اسلك یدك فی جیبك تخرج بیضاء من غیر سوء) الی اخره آیت کریمه‌سنك مفهومی اوزره الکی قوینکه ادخال ایله تاکم بیاض ونورانی چیقه وبرآیت اخری اوله پس حضرت موسی علیه السلام مبارك النی قوینته ادخال ایدوب آنی چیقاردقده بر بیاض نورانی ال چیقدیکه عالمه ضیا صالدی وماه وآفتابك نورنه غالب اولدی پس هرموسی مشرب اولان وقلب موسی علیه السلام اوزره سیرقلان عالم ربانیده دخی بوصفت بولنوروانك وجودنده یدبیضادن مراد شول فکر نورانی اولورکه هربارانی عالم ربانی اولان کامل جیب قلبنه ادخال ایدوب اندنصکره الفاظ وحروف واسطه‌سیله آنی دهانندن اخراج ایلسه ماتند ید بیضا عالمه نورپاش اولوب ظلمات جهالت وغفلتی وکفروضلالتی وشك وریبتی وبونلرك امثالی اولان ظلمتی اول ید بیضا کبی اولان فکر نورانی ازاله ایلر پس اول نوروضیا انسانك کندی قلبنده دراتی خارجدن استمکدن کندی جیب قلبندن استمك اولیدر که بوعالم آفاقده هرنه استرسه کندی نفسندن خود اول دخی زیاده بولنور کما قال الله تعالی (وفی انفسکم افلا تبصرون) ﴿ مثنوی ﴾ تابدانی آسمانهای سمی * هست عکس مدرکات آدمی * نی که اول دست یزدان مجید * ازدوعالم پیشتر عقل آفرید) تابیله‌سنکه سمی وعالی اولان آسمانلر آدمینك مدرکه‌لرینك عکسیدر بویله دکلیدرکه یزدان مجیدك دست قدرتی اول ایکی عالمدن ایلرورك عقل یراتدی یعنی اول نسنه‌یکه کندی عصرنك موساسی اولان آسمانلردن استرسن اول سنك جیب قلبکدن باش یوقار وکتورمشدر تابیله سنکه بوبلند وعالی اولان اجرام سماویه آدمینك قوت مدرکه‌لری اولان عقلك عکس ورتوبدر وعقل آدمی اصلدر بوخود مقرردرکه ایکی عالمدن مقدمتر وسابقتر یزدان مجیدك دست قدرتی اول عقلی یراتدی کما قال علیه الصلوة والسلام

اول ماخلق الله العقل وبوعقلدن مراد عقل کلدرکه حقیقت انسانیه دربس عقول عشره ونفوس سماویه واجرام فلکیه بوحقیقت انسانیه اولان عقل کلك عکس وفرعیدر وحقیقت انسانیه بوجمله‌یه نسبتله اصل واقع اولمشدرنته کم عقل کلك وعقول عشره‌نك شرح وبیانی جلد ثالثك دیباجه‌سنده هم مرور قیلمش و بواجرام سماویه‌نك عکس اولدیغی انده دخی ثبوت بولمشدر چونکم برآدمی کندی حقیقتنی بوله وعقلك غایتنه واصل اوله اول کسنه بواجرام سماویه‌نك عکس واثری اولدیغی بیلور وبواشیا کندینك فرعی اولدیغی مشاهده قیلور پس هرنه استرسه اول کندی درونده بولور ﴿ مثنوی ﴾ این سخن پیداو پنهانست بس * که نباشد محرم عنقا مگس * بازسوی قصه بازآ ای پسر * قصهٔ گنج وفقیر آوربسر) بوسوز من وجه پیداو من وجه زیاده پنهاندر یعنی اهلنه بوسوز زیاده پیداوهویدادر وناأهلنه بغایت پنهان ومخفیدر زیرا مگس عنقایه محرم اولمز بوکونه کلام حقیقت انجام ایسه عنقا سیرت اولان عارفلرك غداسیدر و بوسوزلره انلر محرم اولور ومگس طبیعت اولان عوام کالهوام بوکونه سوزلره محرم اولمیوب متحیر قالور ومضطرب اولور نته کم دینلدی (بیت) طوطیان درشکرستان کامرانی میکنند * وزتحیر دست برسر میزند مسکین مگس * چونکم مگس طبیعت اولنلر عنقا سیرت اولنلره محرم اولمزلر وانلرك کلمات معارف مشحوننی فهم وادراك قیلمزلر پس بواهلنه پیدا وعیان وناأهلنه پوشیده ونهان اولان سوز بوراده طورسون تکرار ای پسر قصه جانبنه کیر وکل قصهٔ گنج وفقیری باشه کتور یعنی ای اوغل تکرار ذکر اولنان قصه جانبنه کیر وکل واول کنجنامه بولان فقیرك مطلوبی اولان کنجك قصه‌سنی باشه کتور وتمام ایدوب بتور دیمك اولور

﴿ تمامیٔ قصهٔ آن فقیر ونشان جای آن گنج ﴾

﴿ مثنوی ﴾ اندران رقعه نبشته بود این * که برون شهر گنجی دان دفین * آن فلان قبه که دروی مشهدست * پشت اودرشهر ورودرفرقدست) اول طالب کنج اولان فقیرك بولدیغی رقعه ایچره بویازلمش ایدیکه شهرك طشره‌سنده دفن اولنمش برکنج بیلکه خارج شهرده اول خزینه مدفون اولمشدرانی معلوم قیل اول فلان قبه که انده مشهدواردر اول قبه‌نك پشتی شهره ویوزی فرقد جانبنه‌در فرقدان قبله جانبنده یری برینه قریب ایکی یلدزك اسمیدرکه واحدنه فرقد دیرلر بعض نسخه‌ده فرقد یرینه فدفد واقع اولمشدر فدفد فلاته دیرلر یعنی بیابانه دیرلر مشهد محل شهوده دیرلر بونده مراد مزار اولور ومزاره مشهد دیدکاری شهید اولان کسه‌نك محل اولدیغی اعتبار ایله‌در ﴿ مثنوی ﴾

پشت باوی کن تورودر قبله آر * وانکهان ازقوس تیری در کذار * چون فکندی تیراز قوس ای سعاد * برکن آن موضع که تیرت اوفتاد) پشتی سن اول قبه‌یه ایله ویوزیکی قبله‌یه کتور واند نصکره کماندن برتیر چکور یعنی اول قبه‌یه صرت ویروب یوزیکی قبله‌یه دوندردکدنصکره یایدن براوق آت چونکم تیری قوسدن طرح ایدوب ای اهل مساعده القابلیه‌سن اول موضعی قاز که سنك تیرك اول موضعه دوشدی یعنی سنك تیرك هرنه موضعه دوشرسه اول یری قاز تا کنجی انده بولورسن دیمش سعاد کسرسینله مفاعله بابنك مصدر ثانیسی اولوب مساعده معناسنه اولمق اولیدر و بونده کنجنامه‌دن مراد کنج وحدتك علوم واسراری مسطور اولان وطالب اولنلره انك وصولنه سبب اولان اعمالی تعلیم ایلین کتاب اولور و کنجدن مراد ایسه حقیقت انسانیه اولور وحقیقت انسانیه خزینه‌سی شهر طبیعتك وراسنده مدفوندر انك طالبی اولان انسان اولا شهر طبیعتدن طشره چقمق اکالازمدر وایچنده مشهد اولان قبه‌دن مراد عقل جزوی اولور که عقل جزوی فی المثل برقبه کبیدر که انده مشهد روح حیوانی وادراك جسمانی واردر واهل ایمان اولان کمسه‌لرك عقل جزویسی قبه‌سنك ظهوری شهر طبیعته و یوزی قبلهٔ حقیقی جانبنده اولان نجم هدایته‌در پس حقیقت انسانیه خزینه‌سنی طالب اولنه لازم اولان بودر که شهر طبیعتدن چیقه وعقل جزوی قبه‌سنی ورای ظهرنه آلوب اکا صرت و یره وروی قلبنی قبلهٔ وحدت جانبنه کتوره اندنصکره تیرهمتنی قوس مجاهده‌یه قویه وقوس مجاهده‌دن تیرهمتنی آته وانك تیرهمتی هرنه مقامه ایریشوب دوشرسه کندونك کنز حقیقتنی انده بوله نته‌کم بوذکر اولنان فقیره بوکونه اشارت اولنوب اشارت اولندیغی اوزره عمل اتمکه شروع ایدوب تیراتمغه قصد وعزیمت ایلدی * مثنوی * پس کمان سخت اوردآن فتا * تیرپرانیددر صحن فضا * زوتبرآورد و بیل اوشاد شاد * کندآن موضعکه تیرش اوفتاد * کند شدهم اووهم بیل وتیر خودندیداز کنج پنهانی اثر) پس اول فتی محکم کمان کتوردی و برقتی یای اله‌الوب تیری صحن فضاده اوچوردی اول جوان شادشاد فوری بیل وتبر کتوردی اول موضعی قازدیکه انك تیری اول موضعه دوشدی یعنی صرتنی قبه‌یه و یروب یوزنی قبله‌یه دوندروب وارقوتی بازویه کتوروب اول فتی کماندن براوق اتدی وشاد اولوب فوری بیل وتبر کتوروب کندی اوقی دوشدیکی موضعی خزینه‌یی بولمق امیدی اوزره قازدی هم اووهم بیل وتبر کند اولدی خود کنج نهانیدن اثرکورمدی یعنی اول موضعی اولقدر قازدیکه هم انك بیلی وتبری آشنوب کند اولدی وکندیسی دخی یورلدی وعاجز قالدی خود اول نهانی ومخفی اولان

خزینه‌دن براثر کورەمدی * مثنوی * همچنین هرروزتیرانداختی * لیك جای کنج رانشناختی) بوتجلین هرکون اول جوان تیرآتاردی لکن جای کنجی اکلمزدی یعنی بوذکر اولنان قاعده اوزره اکرچه هرکون تیراتاردی واوقی دوشدیکی یری قازردی ولیکن موضع کنجی فهم ایدوب بیلمش ایدی بونده اشارت وتنبیه واردرشو معناره که نیچه برطالب کنج حقیقت برکنجنامه‌یی اله کتورسه واول کنجنامه‌نك ایچنده مسطور اولان الفاظ وکلماتك معنالرینه واقف وعالم اولسه واکا کوره عمل قیلسه ینه کندی حقیقتی کنجنی صحرای وجودده بولمغه قادر اوله‌مز مکرکه برمرشدك تعلیم وارشادی ایله و یاخود اشارت الهی والهام ربانی ایله و بونك سبب علتی اولدرکه اکرچه برکمسه برکتابی اوقوروانك الفاظندن مقصود اولان معنالری استخراج واستنباط قیلوروانده هرنه یوردی ایسه انکله عامل اولور واکاکوره کارقیلور ولیکن عملده یاافراط ایلرو یاتفریط ایلر عدالت واستقامت مرتبه‌سنی بیله‌مز بواجلدن کنج مقصودی بوله‌مز وخزینهٔ حقیقته واصل اوله‌مز * مثنوی * چونکه این رابیشه کرداو بردوام * فجفجی در شهر افتاد وعوام) چونکم اول فقیرعلی الدوام تیراتمغی و برقازمغی کندوسنه پیشه ایتدی شهر ایچره وعوام میانده برفجفجه دوشدی یعنی شهر خلقنك وعامهٔ ناسك ایچنه برفسلدی ودیدی وقودی واقع اولدی بو یله دیوکه فلان فقیر برکنجنامه بولمش انك موجبنجه هرکون عمل ایدوب بعض موضعلری اول کنجی بولمق امیدی اوزره قازمقده‌در

* فاش شدن خبران کنج ورسیدن بکش پادشاه *

* مثنوی * پس خبرکردند سلطانرا ازین * آن کروهیکه بدنداندرکین * عرضه کردندآن سخن رازبردست * که فلانی کنج نامه یافتست) پس سلطان شهری بوقصه‌دن خبردار ایلدیلر شول برکروهکه کینده ایدیلر یعنی اول فقیرك بوصوصنده طوران دشمنلری شلطان شهره بوقصه‌دن خبرویردیلر ال التندن بوسوزی سلطان شهره عرضه ایتدیلر بو یله دیوکه فلان کمسه برکنجنامه بولمشدر * مثنوی * چون شنیدآن شخص کین باشه رسید * جزکه تسلیم ورضاچاره ندید * پیش ازان کاشکنجه بیند زان قباد * رقعه را آن شخص پیش شه نهاد) چونکه اول شخص اشتدیکه بوقصه پادشاهه ایرشدی تسلیمدن و رضادن غیری چاره کورمدی واول قبادن شکنجه کورمزدن اول رقعه‌یی اول شخص پادشاهك اوکنه قودی و بوندن دخی بومعناره رمز واشارت اولنورکه سلطان شهردن مراد شهر طبیعتك سلطانی اولان نفس اماره واهل نفس اولور وعوامدن مراد اهل نفس وقوای نفسانیه اولور نیچه سالك راه الهی وطالب کنج ربانی

بر كنجنامه بولسه وانك ايچنده مسطور اولنان اوزره عمل قيلمغه مشغول اولسه قواى نفسانيه انى نفسه عرض ايدرلر پس نفس انى عقلدن الوب برقاچكون انكاه عمل قيلور چونكم كندى مشتهاسى اوزره اولان كنجى بولدقده انكاه عمل ايلمكدن اوصانوب فراغت قيلورلر وخارجده دخى شهر طبيعتك سلطانى مثابه سنده اولان نفس اماره صاحبى طالب كنج الهى اولان فقيرلرك بولديغى وروزوشب انك مقتضاسنجه عمل قيلديغى كتابى انلردن الورلر و برقاچكون اكا مطالعه قيلورلر وانكله عمل ايدرلر كورورلر كنديلرك مرادى اولان كنج انك ديديكى اوزره بولنمز پس اندن وانكله عمل قيلمقدن فارغ اولورلر نته كم بو معناره اشارت ايدوب بيوررلر

مثنوى ❁ كفت تا اين رقعه را يابيده‌ام * كنج نى ورنج بى حد ديده‌ام * خود نشديك حبه از كنج آشكار * ليك پيچيدم بسى من همچو مار * مدت ماهى چنينم تلخ كام * كه زيان وسود اين بر من حرام * برك بخت بر كند زين كان غطا * اى شه پيروز جنك ودركشا) اول فقير شاهه ايتدى اى شاه جهان تا بو رقعه‌يى بولدنبرى و بو كنجنامه‌يه واصل اولديغم زماندن بو آنه‌دك كنج يوق و بى حد زحمت كورمشم خود برحبه كنجدن آشكار اولمدى و بنم جانم بونده اومذكور اولان خزينه‌دن بردانه بولمدى وليكن بن مار كبى چوقلق طولشمشم ومضطرب اولمشم كنجه نسبت مارذكرى خوب واقع اولمسدر الحاصل براى مدتى بونجلين تلخ كام يعنى برآى مقدارى واردر كه بوذكر ايلديكم كبى دماغم آجى اولوب بى آرامكه بو كنجنامه‌نك زيان وسودى بنم اوزريمه حرامدر بولايكه سنك بخت سعادتك وطالع همايونك بوكان ودفينه‌نك يوزندن غطاىى قوپره و پرده‌نى كيدره اى جنكى پيروز وقلعه كشاى اولان پادشاه پيروز جنك پيروزدر جنك معناسنه دركشاى وصف تركيبيدر قلعه آچيجى معناسنه يعنى اى قلعه آچان وجنكده مظفر اولان پادشاه بولايكه سنك طالع همايونك بو معدندن حجابى رفع ايدوب بونك حقيقت ونتيجه سى بولنه ديدى ❁ مثنوى ❁ مدت شش ماه وافزون پادشاه * تيرمى انداخت و برميكند چاه * هر كجا سخته كمانى بود چست * تيرداد انداخت وهرسو كنج جست * غير تشويش وغم وطامات نى * همچو عنقا نام فاش وذات نى) پادشاه دخى التى آى مدت وزياده اوق اندى وقيو قازدى هرقنده كه برسخته كمان وارايدى چست يعنى هرقنغى موضعده چست و چابك بركمانى وقتى يابى چكن كمانكش وارايسه شاه اكا تيرو يردى اول سخته كمان اندى وهرجانبده كنج استدى سخته كمان قتى يابى چكيجى ديمكدر كمانه متصل اولان ياوحدت ايچوندر مصرع اولده اولان چست چابك واستاد معناسنه‌در مصرع ثانيده اولان جست طلب ايتدى معناسنه‌در تيرداد ديمك اذن واجازت ويردى ديمك معناسنه‌هم

جائزدر شو اعتبار ايله كه عجم شاهلرى اول بر كمسه‌يه برجانبه كتمكه اذن ويرسه‌لردى اكا براوق ويررلردى اول كمسه اول تير ايله انك مملكتندن هرنه جانبه كتسه كمسه اكا مانع اولمزدى صكره اول قاعده كتدكدن صكره بلغا وشعرا تيرداد ديمكى اجازت ويردى ديمك محلنده استعمال ايلديلر ومحصول بيت بويله ديمك اولوركه پادشاه التى آى مقدارى والتى آيدن دخى زياده اوق آتدى و يرقازدى وهرنه يرده براستاد كمانكش وارايسه اكا اذن واجازت ويردى اول دخى اوق آتدى وهرجانبده خزينه‌يى طلب ايتدى تشويشدن وغمدن وطاماتدن غيرى اولمدى عنقا كبى نامى فاش وذاتى يوق ايدى يعنى عنقا موجود الاسم ومعدوم الجسم اولديغى كبى اول كنجك دخى اسمى وارايدى وليكن ذاتى وحقيقتى يوق ايدى و بونلره اول كنجدن و كنجنامه‌دن تشويشدن وغمدن وغصه‌دن ورنجدن غيرى برنسنه حاصل اولمدى و بونده سخته كماندن مراد عقل واذعانده قوى اولان كمسه وشاهدن مراد عقل جزوى صاحبلرى اولور نته كم عن قريب تحقيق وتفصيلى ذكر اولنور

❁ نوميد شدن پادشاه ازيافتن آن كنج وملول شدن او ❁

❁ مثنوى ❁ چونكه تعويق آمداندر عرض وطول * شاه شدزان كنج دلسير وملول * دشتهارا كزكزان شه چاه كند * رقعه را ازخشم پيش اوفكند) چونكم كنجك عرض وطولنده تعويق كلدى يعنى چونكم اول كنجنامه‌ده مسطور اولان خزينه ودفينه‌نك التنده اوق اتمك كلدى و بونلر موضع كنجه اصابت قيلمقدن تعويق الهى ايله محروم اولدى شاه اول كنجدن دلسير وملول اولدى يعنى اول دفينه‌نك طلبندن كوكلى اوصاندى وفراغت قيلدى اول پادشاه دشتلرى كزكز قويى قازدى يعنى اول شاه آرشون آرشون صحرالرده قويى قازدى واوق هرنه يره دوشرسه اول يرى قازوب چقور دوزدى كورديكه رقعه‌ده مسطور اولان دفينه‌دن اصلا اثر ونشان يوقدر خشمه كاوب اول رقعه‌يى خشمندن اول كنجنامه بولان فقيرك اوكنه براقدى ❁ مثنوى ❁ كفت كيراين رقعه كش آثار نيست * تو بدين اوليترى كت كار نيست * نيست اين كار كسى كش هست كار * كه بسوزد كل بكردد كرد خار) شاه اول فقيره ايتدى اى فقير طوت بو رقعه‌يى كه آنك آثار ونتيجه‌سى يوقدر وزحمت وتعبى چوقدر سن بو رقعه‌يه اوليترسنكه سنك ايشك وغيرى تشويشك يوقدر بو شول كمسه‌نك كارى دكلدر كه انك كارى وشغلى اوله كه كل يانه واول خارجانبنه طوله كلدن مراد راحت واهم والزم اولان مصلحتدر وخاردن مراد زحمت و بى نفع وفائده اولان مصلحتدر يعنى اول پادشاه اول فقيره برسبيل طعن وتوبيخ بويله ديديكه اى درويش

بو كونه ايش شول بر كشينك ايشى دكلدر كه انك بوندن غيرى اهم والزم كار
ومصلحتى واردركه اول كمسه اكر بو كاره طولنورسه كل كبى كندويه نافع ولطيف
اولان مصلحتى يافروخار كبى پرزحمت و بى منفعت اولان كار و مصلحتك اطرافنه
طولنور بزم كل كبى لطيف كاريمز وار ايكن انى قويوب بوخار كبى پرزحمت اولان
كاره مشغول اوله مزز وحاضر ونقدى قويوب مفقود اولان شيئه سعى وكوشش
قيله مزز ❊ مثنوى ❊ نادر افتد اهل اين ماخوليا ❊ منتظر كه رويد از آهن كيا)
نادر دوشر بو ماخوليانك اهلى منتظردر كه دمردن كياه بته ماخوليا خيالات
سوداويه يه ديرلر بر مرضدر كه بر كمسه اكا مبتلا اولسه خيالات فاسده وتوهمات
مهمله يه دوشر اصلا انك تخيل ايلديكى شيده بر معنى ونتيجه اولمز پس شاه اول
كنجنامه ايله عمل ايدنلرى ماخوليا مرضنه مبتلا اولان خيالات فاسده صاحبلرينك
مرتبه سنه تنزيل ايدوب اول فقيره تو بخا ديدى بو كونه ماخوليانك اهلى وبو نوع
اوزره اولان خيالات فاسده نك اصحابى بو جهانده آز واقع اولور مثلا بونلر
منتظردر كه دمردن لطيف اوتلر بته واندن بونلر منتفع اوله بو خود محالدر كذلك
بو كنجنامه ايچره مسطور اولان معنالرك حقيقتنى بولمق وانك نتيجه سنه واصل
اولمقدن اوترى كيجه وكوندز عمل قيلمق بو كا بكزر ديدى ❊ مثنوى ❊ سخت
جانى باي داين فن را چوتو ❊ تو كه دارى جان سخت اين را بجو ❊ كر نيابى نبودت
هركز ملال ❊ ور بيابى آن بتو كردم حلال) بو فن ايچون سنك كبى بر سخت جان
كركدر سنكه جان سخت طورسن بونى طلب ايله اكر بولميه سن هركز سكا ملال
اولمز واكر بولور ايسك انى سكا حلال ايتدم بو كنجنامه دن مقصود كنج حقيقتك
علومى مسطور اولان كتابلر اولديغنى بيلدك ايسه مثلا بو مثنوى شريف كبى
پس طالب كنج اولان فقيردن مراد كنج حقيقتك اسرار وعلومنه محل اولان
كتابلرى مطالعه قيلان فقيرلر اولور و كيجه وكوندز اول كتابلرده نه ياز لدى ايسه
آنك موجبنجه طريقنده عمل ايدوب اول مسطور اولان معنالرك نتيجه سنه وحقيقتنه
روز وشب سعى وكوشش قيلور چونكم بر طالب كنج آلهى اولان فقير بويله
بر كنجنامه بوله واندہ مسطور اولان معنانك موجبنجه عمل ايتمكه اشتغال قيله عقول
جزويه صاحبلرى آنى كوردكارنده كنديلرك شاه ورئيسى اولان عقل معاشده
قوت وقدرت بولان كمسه لره انى عرض ايدرلر انلرد خى هوالرينه خوش كلوب
انده مسطور اولان دفينه يى بولورز ظن ايليوب تيرفكرلرنى كمان عقله قويوب آتارلر
وتير فكرلرى هر نه محله واقع اولورسه اندن بحث ايدرلر كه بحثك معناسى قازمقدر
بر قاچ مدت اصحاب حقيقتك نامه لرينه مطالعه ايدوب فكرلرى يتديكى يردن

بحث ايتديكى كنديلره عادت قيلورلر و بو كاره مشغول اولورلر كورورلر كه بو كاردن
انلره نفع حاصل اولمز و بو ابحاث كثيره دن بر نتيجه يوز كوسترمز الا كه بو قلق
پس بو يوقلقدن اعراض ايدوب كندى عقللرينه ومشربلرينه نافع اولان
وراحت ويرن كار و كرداره مشغول اولورلر و بو كونه عملرى و كتابلرى فقير
و بيكار اولان كمسه لره بوسزه مناسبدر ديو نتيجه تو بيخ واستهزا ايله تسليم قيلورلر
وديرلر كه بونلر عجب بيكار و بى عقل طائفه در كه مشغول اولدقلرى علم وعملك
نتيجه سى يوقلقدر بزدخى بونلرك مطالعه ايتدكلرى كتابه مطالعه ايتدك واول
كتابك ايچنده مسطور اولان اقوالى موجبنجه نيجه مدت سعى وكوشش قيلدق
وعقلمز وفكرمز يتديكى يردن بحثلر ايلدك نتيجه سنده يوقلقدن غيرى بر معنى بوله مدق
بونلرك كنجنامه سنك كفتارينك نتيجه سى و بونلرك اول كفتار موجبنجه اولان كار
و كردارلرينك عاقبت ونهايتى همان يوقلقدر وار ايمدى بزه بو بى اميدلك بولنه
كتمك و بو معدوم ومفقود اولان خزينه يى طلب ايتمك لازم دكلدر بو اهلنه مبارك
اولسون ديو اصحاب حقيقتك نامه لرينى مطالعه قيلمقدن واهل عشق ومحبتك
طريقنه سالك اولمقدن رجوع ايدوب فراغت قيلورلر نته كم بو معناره اشارت ايدوب
بيورورلر ❊ مثنوى ❊ عقل راه نا اميدى كى رود ❊ عشق باشد كان طرف
بر سر دود ❊ لاابالى عشق باشد نى خرد ❊ عقل آن جويد كز و سودى برد) عقل
نااميدلك يولنه نه چن كيدر عشق اولور كه اول طرفه باشى اوزره بلر لاابالى عشق اولور
خرد دكل عقل انى استر كه اندن بر سود ايلته يعنى البته بر كمسه اسير عقل جزوى
اولسه وعقل معاش مرتبه سنده قالسه اول كمسه نااميدلك بولنه كتمز وفقر وفنا
طريقنه سير ايتمز بلكه هر نه يرده اميدى وار ايسه عاقل اول جانبه كيدر و كندى
نفسنه قوت وعزت ويرن جانبه سير ايدر اهل عشق اولور كه اول نااميدلك
طرفنه باشى اوزره يلر و يوقلق طريقنه مشيا على الهام لا على الاقدام تك و پو ايلر
لاابالى و بى باك اهل عشق اولور اهل عقل اولمز كه اهل عقل لابد كنديسنى قاير يجى
اولور و كندى يه نافع اولمين وفائده ويرمين نسنه اردن حذر قيلور عقل همان
آنى استر كه اندن بر نفع اله عقل بر شيدن كندى وجودنه نفع كليه جكنى
وفائده حاصل اوليه جغنى بيلدكدنصكره اصلا اول جانبه مايل اولمز واول شيئه
رغبت قيلمز بلكه عاشقدر كه سود وزيان قيدنده اولميوب كندى معشوقى اكر
يوقلق يولنده ايسه ده اول يوله كتمكدن ومحو وجود ايتمكدن روكردان اولمز نته كم
شيخ عطار قدس الله سره حكايه ايدوب بيورورلر بر كون ايكى كمسه بر كتابى اوقوديلر
اول كتابده بويله ديمشكه فلان يرده بر خزينه واردر كه اصلاد و كمزوانك قتنده
شو صفتله بر محبوب واردر كه اول محبوبك صفتلرى شرح و بيانه كلمز واكر اول يرده

اول محبوب بولنمز ایسه اول مقامدن برمقدار ایلرو کیده سن بر یول کنارنده اوچ
میل واردر اول اوچ میلده هرنه یازلدی ایسه انلری اوقو یوب انکله عمل ایده سن
دیمش حکمت اللهك اول ایکی کسه دن بریسی قولقدن اول خزینه یه و باخصوص که
اول محبوب جمیله عاشق اولمش و بریسی دخی عاقل ایمش کندیسنه دیمشکه
بو کتاب یلان سویلمز حاضر خزینه وحاضر محبوب اول موضعده اکر بونلری
بولورسق بیوك نعمت وزیاده دولتدر دیوب عاشقله عاقل اول موضعه دك سیر وسلوك
ایتمشلر اول موضعده اول کتابده یازیلان خزینه دن ومحبوبدن برنشان بوله
میوب برمقدار دخی ایلری کتمشلر کورمشلر که یول اوچ بلوك اولمش واول بلوكك
هر برینك باشنده برمیل دیکلمش اولا برمیلده یازلمشکه ای راهرو اکر بو یوله کیدر
ایسك بونده خزینه ومحبوب بولنمز اما برشهره واررسن وانده ایستدیکك کبی کار
قیلورسن و برمیلده دخی یازلمش که ای راهرو اکر بو یوله کیدر ایسك یا محبوبی
بوله سن یاخود بولمیه سن احتمالدن وشبهه دن خالی دکلدر و برمیلده دخی یازلمشکه
ای راهرو اکر بو یوله کیدر ایسك نابود ونا پیدا اولورسن و کندیکی ونام ونشانکی
لابد محو وفانی قیلورسن پس عاقل ایله عاشق مشاوره ایدوب بری برلرینه دیمشلر
یا انجی قنغی یوله کیده لم عاقل دیمشکه بونا امیدلك یولندن و یوقلق طریقندن
نعوذ بالله بن او یوله کتمزمکه انده محو وفانی اولم و بواورته یوله دخی کتمزمکه انك
نتیجه سی نامعلومدر واحتمالدن خالی دکلدر پس بر یولك که نتیجه سی معلوم اولمیه
اکا کتمك عاقلك شانندن دکلدر و بن شول یوله کیدرمکه انك نتیجه سنده برشهر
عظیم واردر ای رفیق کل بکا متابعت ایله نتیجه سی معلوم اولان طریقه کیده لم
دیدی عاشق ایتدی بن بوانه دك جانمدن بیزار اولدم بکا عشق وشوق بر مرتبه
غلبه ایلدیکه صبر وآرامه مجالم قالمدی چونکم اولکی موضعده مقصودمی بوله مدم
بو یله بیهوده یره کزمکدن نابود ونا پیدا اولمق بکا اولی ومحو وفنا بولنه کتمك
بکا اعلادر دیوب عاقل شهر یولنه عاشق محو وقهر یولنه کندی اول عاشق اکرچه
محو وفنا بولنه کندی و برقاچ قدم عشق وشوقله بی وجود ترکتاز ایتدی هماندم
کندی محبوبنی وصف اولنانلردن زیاده بولدی واول کنز لایفنایه دخی واصل
اولدی ﴿ مثنوی ﴾ ترکتاز جانکداز وبی حیا * در بلا چون سنك زیر آسیا
* سخت رویی که ندارد هیچ پشت * بهره جویی را درون خویش کشت)
عاشق ترکتاز وجانکداز و بی حیادر بلاده دکرمنك آلت طاشی کبیدر یعنی عاشق
معشوقی بولنده چاپقده وجان از تمکده وعرض وناموسی کیدروب عارسز وحیاسز
اولقده در و بلا ومحنتده دکرمنك آلت طاشی کبی ثابت اولقده و باشنه نیجه دکرمن
طاشلرین دوندرسك صبر ایلیوب تحمل قیلقده در عاشق بر سخت رویدر که هیچ

ارقه طوتمز بهره جویلکی کندی درونده اولدردی یعنی عاشق اولان برفتی
یوزلو و بی پشت و پناه برکسه در که معشوقی جانبندن اکا هرنه کلورسه روکردان
اولمز و کیروده برآخر کمسه یه طاینوب اکا اعتماد واستناد قیلمز بلکه یوزنی بکیدوب
هر وجهله معشوق جانبنه ایلروسورر باخصوصکه اندن هیچ برنفع وفائده
امیدن طوتمز اول عاشق کندی درونده بهره جویلکی ازاله قیلدی
وعاقل کبی فائده ومنفعت امیدیله خدمت قیلقدن بری وعاری اولدی
﴿ مثنوی ﴾ پاك می بازد نباشد مزد جو * انچنانکه پاك میکیرد ز هو) عاشق پاك
اوینادر مزدجو اولمز انجلاین که هودن پاك طوتر مراد هویة الهیه در یعنی عاشق
میدان محبت ایچره هرنه اوینادرسه خالصا لوجه الله بی غرض و بی علت اوینادر
واصلا اجرت وعوض استیجی اولمز وعبد اجیر کبی محبوبی بولنده اول کار
وخدمت قیلمز انجلاین هویت الهیدن اول هرنه طوترسه پاك وطاهر طوتر کذلك
هرنه بذل ایدرسه پاك و بی علت بذل وصرف ایدر اصلا مزد واجرت وسود
ومنفعت طالبنده اولمز ﴿ مثنوی ﴾ می دهد حق هستیش بی علتی * می سپارد
باز بی علت فتی * که فتوة دادن بی علتست * پاك بازی خارج هر ملتست)
حق سبحانه وتعالی حضرتلری اول عاشقه وارلغی بر علتسز و بر یعنی علل
واغراضدن پاك وطاهر اکا وجود عطا ایلر صاحب فتوت اولان دخی اول
وجودی کیرو حقه علتسز و برر یعنی فتوة صاحبی اولان عاشق دخی کندی
وارلغنی حضرت حقه علل واغراضدن پاك وطاهر اولدیغی حالده تسلیم قیلور
زیرا عند المشایخ فتوت بی علت و یرمك وغرض وعوض آرزوسندن کندی
نفسنی پاك وطاهر ایدوب حضرت حقدن کندی نفسنی نیجه طاهره و پاکیزه الدیسه
ینه او یله طاهره و پاکیزه انی اکا تسلیم قیلقدر کما سأل موسی علیه السلام ربه عزوجل
عن الفتوة قال الله تبارك وتعالی الفتوة ان ترد نفسك الی طاهرة کما قبلتها منی طاهرة
الحاصل پاکبازلق خارج هر ملتدر پاکبازلق فتوت وتجرددن عبارتدر خلاصهٔ
کلام فتوت وتجرد طریق محبتده هرنه بذل وصرف ایلرسه بی عوض و بی غرض
بذل وصرف ایلمکلکدر و بو پاکبازلك وتجردلك نفس الامرده هر ملل خارجدن
وجمیع اهل مللك مرتبه لرندن بو تجرد وفتوت مرتبه سی ایلرودر ﴿ مثنوی ﴾
زانکه ملت فضل جوید یا خلاص * پاکبازانند قربانان خاص * نی خدا را امتحانی
میکنند * نی در سود وزیانی می زنند) زیرا که اهل ملت فضل دیلر یا خلاص
دیلر اما پاکبازلر قربانان خاصدرلر یعنی جمیع اهل ملت ایتدکلری عبادت وخدمتی
یا فضل وکرم الهی بولمق و یاخود عذاب وعقاب الهیدن خلاص اولمق امیدی
اوزره ایدرلر اما پاکبازان طریقت وارباب عشق ومحبت خاص قربانلردرلر کندی

نفسلرينك مرادندن اوتري بچمشلر وخوف ورجا مرتبه‌سندن ايلري كيدوب فناشرابني ايچمشلر وهرنه خدمت وطاعت ايدرلرسه اوجه الله ولمحبة الله ايلمشلردر نته كم تاج الرجال اولان رابعۀ عدويه رضي الله عنها حضرتلري حضرت حق تعالي‌يه خطاب ايدوب ديديكه الهي بعزتك وجلالك ماعبدتك خوفامن نارك ولارغبة في جنتك بل لمحبتك ولوجهك الكريم بونلرنه خدايي امتحان ايدرلرونه سودوزيان قپوسني اوررلر يعني بوارباب فتوت واصحاب محبت شول طائفۀ عليه دركه ايتدكلري عبادت وطاعتده خداي تعالي حضرتلريني برامتحان ايلزلر بويله ديوكه بزحق تبارك وتعالي حضرتلرينه بوقدر عبادت وطاعت ايلرزكوره‌لم بونك مقابله‌سنده بزه نه اجروعوض ويرر وبويله دخي امتحان ايتمزلركه بونلر نيجه مدت سودومنفعت اميدي اوزره وخدمت ايتسه‌لر وبونلره ضرروزيان اصابت ايلسه نه عجب بزخود خيروحسنات ايشلمكده‌يز بوضرروزيانك اصلي ندر ديمزلر بلكه اصلا سود وزيان بابني دق ايتميوب وخوف ورجايوانه كتميوب هربري (ترك كام خود كرفتم تابرايد كام دوست) ديوب كندي مرادلرني دوستك مرادنده فاني قيلورلر (وافوض امري الى الله ان الله بصير بالعباد) ديوب هربري كندي امرني حق تعالي حضرتلرينه تفويض ايدوب كتاب الاهده هرنه يازلدي وهرنه امرقيلندي ايسه انك موجبنجه عمل ايتمكه سعي وكوشش قيلورلر نته كم اول فقير اول كنجنامه‌ده مسطور اولان احكام اوزره عمل ايلمكه مشغول اولدي

بازدادن بادشاه ان كنجنامه‌را باآن فقير كه بگيرما ازسراين برخاستيم

مثنوي چونكه رقعۀ كنج پرآشوب‌را * شه مسلم داشت آن مكروب‌را * كشت ايمن اوزخصمان وزنيش * رفت ومي پيچيد درسوداي خويش * يار كرد اوعشق درداندبش‌را * كلب ليسد خويش ريش خويش‌را) چونكم پرآشوب اولان كنجك رقعه‌سني شاه اول مكروبه مسلم طوتدي يعني چونكم پرفتنه وغوغا اولان كنجك نامه‌سني پادشاه اول محزون ومغمومه تسليم ايتدي اول فقير ودلريش خصمان ونيشدن امين اولدي يعني اكا خصومت ايديجي ونيش وزحمت اوريجي كسه قالميوب اول شر خصماندن خلاص اولدي ونجات بولدي كندي وكندي سوداسنه صارلدي وطولاشدي اول فقير دلريش عشق درداندبشي كنديسنه يار ايتدي وكندي درونته مشغول اولوب كندي ياره‌سنه تيمار وعلاجه باشلديكه مشهور مثلدر كلب كندي ياره‌سني كندي يالر وبومثل برفقير ذليلك كندي دردنه كندي درمان ايلسندن كنايت اولور وبوكونه مثلدن عاشقك شانني تحقير ايلمك لازم كلمز بلكه من وجه مدح وتوقير ايلمك لازم كلوركه حضرت

رسول اكرم صلي الله عليه وسلم (طوبى لمن كان عيشه كعيش الكلب) بيورمشدر بوفقير وذليلك دخي عيشي عيش كلبه مشابه وكندي ياره‌سنه كندي علاج ايلمكده كلبه مماثل اولديغي اعتبارله بوضرب مثل بومحلده رواوسزا كورلمشدر

مثنوي عشق رادر پيچش خوديار نيست * محرس درده يكي ديار نيست) عشقك كندي پيچشنده ياري يوقدر كوبده برديارك محرمي دكلدر يعني عشق شول افراط محبتدرانك طولشمه‌سنده وبرعاشقه صارشمه‌سنده ياري يوقدر بلكه عاشقه ياروهمدم همان ينه عشقدر بوجهان كوبنده عشق اهلنه براحد محرم دكلدر بلكه عشق اهلنك محرمي ينه عشقدر

مثنوي نيست ازعاشق كسي ديوانه‌تر * عقل ازسوداي اوكورست وكر * زانكه اين ديوانكي وعام نيست * طب را ارشاد اين حكام نيست) عاشقدن ديوانه‌تر بركسه يوقدر عقل انك سوداسندن كوروكردرز يراكه بوعاشقك ديوانه‌لكي عامك ديوانه‌لكي دكلدر طبك بواحكامه ارشادي يوقدر يعني عندالعقل عاشقدن زياده ديوانه بركسه يوقدر كه انك جميع احوالي عقل جزوينك ادراكندن خارجدر عقل جزوي اول عاشقك سوداسندن كور وصاغردر عاشقك شاني عقلاء بيلمزوانك ديوانه‌لكي نه كونه ديوانه‌لكدر بوخوشله فهم قيلمزز يراكه بوعاشقك ديوانه‌لكي عامۀ ناسك ديوانه‌لكي كبي دكلدر طبك وطبيبك عامۀ ناسك ديوانه‌لكنه برتدبيري وعلاجي واردركه انده كونا كون ديوانه‌لكلره دوايازمشلر وطبيب حاذق اولنلراني بيلمشلردر واماطبك وطبيبك بوعاشقك ديوانه‌لكنه متعلق اولان حكملره ارشادي يوقدر انكيچون اصلا طب كتابلرنده مرض عشقه متعلق علاج يازلممشدر بلكه اطباءعشق بوقدرديوانكار ايلمشلردروبرمحبك برمحبوبه اولان افراط محبتي وانك افراط محبتندن اولان جنوني غلبۀ سودادن حاصل اولور ديمشلروانك دواسي محبوبنك وصال ولقاسيدر ديوتحقيق ايلمشلردر

مثنوي كرطبيبي رارسدزين كون جنون * دفترطب رافروشويد بخون * طب جملۀ عقلها منقوش اوست * روي جمله دابران رو پوش اوست) اكر برطبيبه بوكونه‌دن جنون ايرشه طب دفترني قانله يويار يعني اكر برطبيب وعاقله بوعشق جنوننذن جنون ايريشه واول طبيب برمعشوقك عاشق ديوانه‌سي اوله اول طبيب طب كتابلرني كندي قانيله يويار شواعتبار ايله كه اول عشق انك كوزلرني خونبار ايلر وخون آلود اولان كوزياشيله اول دفترطبي يويار وجكردن دخي پرخون ايلر جكرقانيله دخي يومق ممكن اولور الحاصل دفتر طبي خونله يومق كوزلرندن قانلو ياش دوكوب اني محو ايتمكدن واني قويوب راه عشقه كتمكدن كنايه اولور جمله عقلالرك طبي اول عاشقك منقوشيدر يعني جميع عقلالرك طب وشفايه متعلق نه‌قدر علملري وارايسه عاشقك ذاتنك منقوشيدر اكرچه عشق بركونه مرضدر اماجسماني وروحاني جميع مرضلره اندن دوا وشفا واردر پس جمله عقلالرك طبي بواعتبار ايله اول عشق منقوشي اولور نته‌كم (بيت)

ای طبیب نخوت ناموس ما * ای تو افلاطون وجالینوس ما * بیوردقلری محلده
بورایه متعلق اولان شرح و بیان برمقدار مرور ایلمشدر جمله دلبرلرك یوزی انك
رو پوش وحجابیدر بو دلبران مجازینك ومحبوبان صورینك فی الحقیقه حجابی
ونقابی کبیدر بو مصرعده اوست ضمیر عشقه راجع اولمقده جائزدر اکر عشقه
راجع اولورسه عشق یعنی معشوق اولور پس روی جمله دلبران اول معشوق
حقیقینك رو پوشیدر دیمك اولور وعاشقه راجع اولمقده جائزدر بو تقدیر اوزره
معنی جمله دلبرلرك یوزی اول عاشقه رو پوشدر اول دلبرلری کندی محبوبنه نقاب
و پرده بیلمشدر دیمك اولور ❊ مثنوی ❊ روی در روی خود آرای عشق
کیش * نیست ای مفتون ترا جز خویش خویش) ای عشق مذهبلو یوزیکی
کندی یوزیکه کتورای مفتون سکا کندکدن غیری اقربا یوقدر یعنی ای عشق
ومحبتی کندیسنه مذهب وملت قیلان عاشق توجهی کندی ذاتکه ایله وهرنه
سویلرسك کندیکه سویله ای مفتون عشق سنك کندی ذاتکدن غیری سکا یار
وقریب یوقدر اکر غیره یوز کتورسك یوزیکه بافرلر واکر عقلایه حالکی سویلسك
جنون و سفاهته حمل ایدوب سوزیکی دیکلمزلر لازم کلدیکه هرنه حالك
وارایسه همان کندی ذاتکه سویلیه سن وحالکی بیلنلردن عزلت اختیار ایلیه سن
❊ مثنوی ❊ قبله از دل ساخت آمد در دعا * لیس للانسان الا ما سعی) اول
کنجنامه بولان وطالب کنج اولان عاشق کوکلدن قبله دوزدی دعایه کلدی زیرا
(لیس للانسان الا ما سعی) در بو مصرع سوره نجمده اولان آیت کریمه یه اشارتدر
و بو آیت کریمه نك تفسیری جلد خامسده وجلد رابعده تفسیر کنت کنزا سرخنده
مرور ایتدی انده طلب اولنه یعنی اول عاشق صادق کوکل جانبندن قبله دوزدی
وحضرت حقه متوجه اولدی ودعایه کلدی وسعیلر قیلدیکه حق تعالی کلام
مجیدنده انسان ایچون بو قدر الا ما سعی ایلدیکی شیء واردر دیدی پس اول دخی
دعا قیلمغه وساعی اولمغه شروع ایلدی ❊ مثنوی ❊ پیش از آنکه پاسخی
بشنیده بود * سالها اندر دعا پیچیده بود) اندن اولکه اول بر پاسخ ایشتمش
ایدی نیجه ییللر دعاده طولاشمش ایدی یعنی اول عاشق صادق کنجدن بر خبر
ایلتمش و کنجنامه ده انك خبرینی اوقیوب کوش ایتمش ایدی اندن اول نیجه ییللر
دعا ایلمکه طولاشمش وصارلمش ایدی نیجه ییللر وایللر طلب رزقده دعالر قیلدقدنصکره
اول کنجنامه رؤیاسنده اکا اشارت اولندی پس او کنجنامه یی اشارت اولندیغی اوزره
بولوب انی اوقویوب کنجك پاسخنی وجوابنی اول کنجنامه دن اشتدی بو خبری
اشتمزدن اول خود انك کاری وعادتی دعا ایلمك ایدی ❊ مثنوی ❊ بی اجابت
در دعا او می تنید * از کرم لبیك پنهان می شنید) اجابتسز دعالر اوزره طوقندی

یعنی اورلدی وطولندی کرم الهیدن پنهان لبیك ایشتدی لبیكك شرح وتحقیق
ایکنجی دفترده کرفتار شدن بازمیان جغدان سرخنده این سخنها خود بمعنی یار
بیست بیتلر بنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وجناب حقك عبده
لبیك دیمسی (اجبتك اجابة بعد اجابة) دیمکدن عبارت اولور و بونك معناسی یاربی
دیو دعا ایلینك جاننه بی حرف وبی صوت حق جانبندن کلور ودعا ایدن قولك
جانی اول ذوقی بیلور وبو که لبیك پنهانی دینور یعنی اول عاشق حق تعالی آنك
دعاسنی اجابت قیلمزدن اول دعالر ایلمکه اورلدی وطولندی حق تعالی
حضرتلرینك کرمندن پنهانی لبیك عبدی سل تعط دیمکی انك کوش هوشی
استماع قیلدی ❊ مثنوی ❊ چونکه بی دف رقص میکردان علیل
زاعتماد جود خلاق جلیل * سوی او نی هاتف ونی پیك بود * کوش امیدش
پر از لبیك بود * بی زبان میکفت امیدش تعال * از دلش می روفت ان دعوت
ملال) چونکم اول علیل وذلیل دفسز رقص ایدردی یعنی چالمدین اویناردی
خلاق جلیلك جودنه اعتماد ایلدیکی جهتدن یعنی اول علیل وذلیل خلاق
جلیل ورزاق جمیلك جود وعطاسنه اعتماد ایلدیکندن اوتری دفسز رقص
ایلر وچالمدین اوینار دی باخصوصکه دخی اکا اشارت و بشارت اولمزدن اول
انك جانبنده هاتف غیبی ونه پیك الهی وار ایدی ونه انك کنجدن و کنجنامه دن
خبری وار ایدی مع هذا عاشقك کوش امیدی لبیکدن پر ایدی یعنی اول عاشق
صادق دخی اکا هاتف کلمزدن واشارت الهی اولمزدن مقدم بیلوردیکه بر قول یاربی
دیسه حق تعالی اکا البته لبیك عبدی سل تعط دیر بو حدیث شریفك مفهومنه
اول عاشقك یقینی اولدیغندن هربار که یاربی دیسه لبیك عبدی دیمکدن انك
کوش هوشی پر اولمش ایدی انك حضرت حق ورزاق مطلق جانبنه اولان امیدی
ورجاسی بی زمان اکا تعال دیردی وانك روز وشب اول ایلدیکی دعوت انك
کوکلندن غبار ملالی سپورردی یاخود یعنی انك امیدنك بی زمان اکا تعال دیمسی
وانی حضرت حقه دعوت قیلمسی انك قلبندن ملالت غبارینی سپوروب ازاله
ایدردی ❊ مثنوی ❊ آن کبوتررا که بام آموختست * تو مخوان میرانش کان
پر دوختست) اول کبوتر که بام آموخته درسن اوقومه آنی سور که اول پر دوخته
در یعنی مثلا شول کوکرجینی که اول طامه اوکرنمشدر اول باغانه یه آموخته
اولان حمامه یی خانه یه دعوت ایلمه سن انی طامدن سور لابد اول ینه کلور که
اول قنادی دیکلمش اول خانه یه اوکرنمشدر هرنه قدر سورسك بر زماندنصکره
ینه اول خانه یه کلور قوز کذلك درکاه حقه آموخته اولان عاشق دخی اول
درکاهدن وهم وخیال آنی سورسه وشیطان دخی مانع اولسه واول درکاهدن

اكا دعوت اولمسه او كوكرجين كبی اول دركاهدن ایرلمز واول باب سعادتدن
مفارقت قیلمز كذلك ولی كامل ومرشد فاضل خانه‌سنه آموخته اولان طالب دخی
هم كبوتر بام آموخته كبیدر كه اول دركاهدن هرنه قدر جفا كورسه عاشق صادق
كبی دور وجدا اولمز ﴿ مثنوی ﴾ ای ضیاء الحق حسام الدین برانش *
كز ملاقات تو برستست جانش * كر برانی مرغ جانش ازكزاف * هم بكرد بام
تو آرد طواف * چینه ونقاش همه بر بام تست * برزنان براوج مست دام تست)
ای حق تعالینك ضیاسی اولان حسام الدین سور اول كسه‌یی كه سنك
ملاقاتكدن انك جانی بتمشدر سنك ملاقاتكدن انك جاننك پری بتمشدر دیمك دخی
وجه‌در بو تقدیر اوزره پر باء فارسیله واولكی وجه اوزره باء عربی ایله اوقنور
یعنی ای حق تعالینك ضیاسی اولان شیخ حسام الدین چلبی شول مرید صادقك كه
سنك ملاقاتكدن جانی بتمش وسنك صحبت شریفكدن انك جانی پر و بال حاصل
ایتمشدر امتحاندن اوتری انی كندی باب سعادتكدن وخانهٔ بادولتكدن سور اكر
اول مرید صادق سن باب سعادتكدن سوره‌سن انك مرغ جانی كزافدن یعنی
ظاهرا دعوت اولمقسزن وانی بركسه جذب قیلمقسزن هم سنك بام سعادتك اطرافنه
مرغ جانی طواف كتورر و بهرحال سنك بام سعادتكه طولنوب كندیسنی سنك
جناب دولتكه یتورر زیرا اول مرید صادقك مرغ جاننك چینه ونقلی دوكلی
سنك بامك اوزره‌در یعنی انك مرغ جاننه قوت وغدا اولان معانی وعلوم ربانی
وارزاق روحانی واذواق جانی دوكلی سنك بام طریقتك وخانهٔ متابعتك اوزره
دراول مرید صادقك مرغ جانی اوج هوا اوزره پرزنان سنك دام بیعتكك
مستیدر سنك ارادت خدمتك دامنه انك اوج هوا اوزره پروازایلین مرغ جانی
صید وشكار اولمغی تمنی وآرزو قیلمقده‌در كیجه كوندز استركه اوج هوادن نزول ایدوب
سنك خدمتك وارادتك دامنه مقید اوله ﴿ مثنوی ﴾ كردمی منكر شود دزدانه
روح * درادای شكرت ای فتح وفتوح * شحنهٔ عشق مكرر كینه اش * طشت
آتش می نهد بر سینه‌اش * كه بیا سوی مه و بكذر ز كرد * شاه عشقت خواندزوتر
باز كرد) اكر بردم دزدانه اولان روح طالب منكر اوله سنك شكر نعمتكی ادا ایلمكده
ای فتح الهی وفتوح الهی وروحانی اولان حسام الدین مصرع اولده بویله
دیمك دخی وجه‌در اكر روح طالب بردم سنك شكر نعمتكی ادا ایلمكده دزد كبی
منكر اوله و بنده انك نعمتی ولطفی بوقدر دیو انكار قیله ای فتح ربانی وفتوح
الهی اولان حسام الدین چلبی انك مكرر كینه اولان عشق صوباشیسی بوهم
وجه‌در اكا مكرر كینه اولان عشق صو باشیسی انك سینه‌سی اوزره طشت آتش
هجران قوروآتی یاقوب یاندرر بویله دیوكه ای كندی شحنه منكر اولان كل اول ماه

معنوی جانبنه وكرد نفسانیدن وغبار جسمانیدن كچ عشق شاهی سنی اوقودی
علی الفور كیرودون بونده عشق مكرر كینه اولان شحنه‌یه تشبیه اولنمشدر شو
مناسبتله كه بر عاشق معشوقندن بر مدت مفارقت ایلسه اكا حضور وراحت ویرمیوب
انك سینه‌سنی یاقوب یاندیروب شكنجه ایلمكدن خالی اولمز پس خلاصهٔ كلام
ومحصول مرام بویله دیمك اولور كه ای حق تعالینك ضیاسی اولان حسام
الدین فخر بر طالب سنك دركاهكه كلسه وسنك ملاقات شریفكدن برزمان حظ
ونصیب السه اندنصكره بعض اغراض نفسانینك اكا غلبه قیلمسی واسطه‌سیله سنك
صحبتكدن وخدمتكدن برزمان مفارقت قیلسه انك مكرر كینه‌لو اولان شحنهٔ عشق
انك سینه‌سی اوزره طشت آتش فراقی قوروانك قلب وروحنه شكنجه قیلور واكا درونندن
بویله دیركه بو كدورات نفسانیدن وغبار جسمانیدن كچوب اول شاه طریقت
وماه فلك معرفت جانبنه كل عشق پادشاهی سنی كندی جانبنه دعوت ایلر
فوری كیرودون والا بو بلا وفرقت و بو درد ومحنت شكنجه‌لرنده والم وحسرت
پنجه‌لرنده قالورسن دیر ﴿ مثنوی ﴾ كرداین بام وكبوترخانه من * چون
كبوتر برزنم مستانه من * جبرئیل عشقم وسدره‌م توی * من سقیم عیسی مریم
توی) بو بامك وكبوترخانه‌نك چوره‌سنه بن كبوتر كبی بن مستانه پراورورم بن جبرائیل
عشقم بنم سدره‌م سنسن بن سقیم عیسی بن مریم سنسن كبوترخانه‌دن مراد حسام
الدین افندی حضرتلرینك مجمع عقول وارواح اولان مجلس شریف ومقام
لطیفلری اولور و بامدن مراد هم انلرك مقاملرینك اعلی طرفی اولور وسدره
حضرت جبرائیل علیه السلامك مقام وقرار كاهیدر امرحقله هرنه جانبنه كتسه
اخر الامرینه كلوب انده قرار ایلر وعیسی ابن مریم صلوات الله علی نبینا وعلیه
حضرتلرینك شان شریفی اول ایدیكه (وابرئ الاكمه والابرص) آیت كریمه
سنك مفهومی اوزره باذن الله اكمه وابرصی وانواع امراضه مبتلا اولان خسته‌لری
نفس حیات بخشیله ابراومرده‌لری احیا ایلردی پس بو اولیای محمدیه ایچره هم
عیسی نفس ولیلر اولورلر كه دم حیات بخشلریله مرده دللری زنده وخسته‌لره شفا ودوا
و یرمكله فرخنده ایدرلر بو جمله‌دن حسام الدین افندی قدس الله سره
حضرتلری كندی عصرلرنده عیسی نفس وهر خسته وشكسته اولان عاجزه
فریادرس بر طبیب الهی وحبیب روحانی ایدی قطبیت وغوثیت مرتبه‌سنی بولمش
ومرآت الهی مرتبه‌سنه واصل اولمش ایدی وحضرت مولانا قدس الله سره
العزیز اول حضرت مقدسه‌نك شیخلری واستاذلری یدر ولیكن حسام الدین
افندی حضرتلرینی مدح ایلدیكی اعتبارات لطیفه‌دن حسام الدین افندی
حضرتلری مولانا قدس الله سره العزیزك شیخی اولمق معناسی منفهم اولنورو بونك

تحقیق برقاج موضعده مرارا وکرارا مرور ایلمشدر امابونده دخی اجمالا بیان
اولنمق لازم اولدی وبونك سری بودرکه قچن برمرید صادق کمال مرتبه‌سن
بولسه وذاتنی مرآت کبی مجلا ایدوب وشیخ کاملك اوصافنه وعلوم واسرارنه
آینه اولسه شیخ کامل انده اولان علوم واسرارنی واوصاف وکردارنی مشاهده
ایلدکده اکا عاشق اولور ومحبت وتعظیملر قیلورشول مرتبه‌که کویا برعاشق
معشوقنه خدمتلر ومحبتلر قیلور وانی مدح ایتمك حقیقتده کندینی مدح ایتمك واکا
عاشق اولمق معناده کندی‌یه عاشق اولمق اولور وغیری طالبلره دخی انك نه مرتبه‌ده
اولدیغنی اعلام قیلور ودخی صاحب کمال اولانلر غیربلره برکسه‌نك شانی بیلدرمکدن
اوتری کندیلرینی انلرك ماییننه ادخال قیلور واول ممدوحه تعظیملر وتکریملر
ایلرتاکم طالبلر اول ممدوحه اولویتله تعظیملر وتکریملر ایلیه‌لر واول صاحب کمال
سویلدیکی مدحلر وثنالر کبی بومحلده دخی خداوندکار حضرتلری حسام الدین
افندی حضرتلرینك عظم شانی طالبلره بیلدرمکدن اوتری کندیلرینی طلبه
وعشاق منزله سنه ادخال ایدوب حسام الدین افندی حضرتلرینه خطابا
بیوررلر ای حسام الدین چلبی بوسنك کبوترخانه کبی اولان مجلس شریفکك
ومقام لطیفکك اطرافنه واوستنه بن بامه اوکرنمش کبوترکبی مستانه پروبال اوریرم
وسنك مقام شریفکه قونوب قرارقیلورم فی المثل بن جبرائیل عشقم وبنم سدره
ومقامم سنسن که روحم سنده قرار ایلر وبنم درونم دردومحنتله سقیم وخسته‌در
بوعصرده عیسی نفس سنسن بنم درونمه درمان سنك دم حیات بخشکدن حاصل
اولورکه هربارکه سنك کلام حیات بخشکی استماع ایلیم جانم صحت وراحت
بولور وقلبم دردوالمدن قورتلور ﴿ مثنوی ﴾ جوش ده آن بحر کوهربار را
* خوش بپرس امروزاین بیماررا * چون توانی اوشدی بحرآن اوست * کرچه
این دم نوبت بحران اوست) ای ضیاء حق اولان حسام الدین اول کوهربار
اولان بحره جوش ویربوکون بوبیماری خوش صور چونکم سن اول بیمارك لایقی
اوله‌سن بحرانك لایقیدر اکرچه بودم انك نوبت بحرانیدر بحران خسته‌نك مزاجی
متغیر اولدیغی زمانه دیرلر ومزاجك بوزلمسی معناسنده هم استعمال ایدرلر بحر
کوهرباردن مراد بونده حسام الدین افندینك باطنلرنده اولان بحر معانی واسراریدرکه
اول بحر معنی بوقدر علوم اسرار کوهرنی یاغدرمش ونثار قیلمشدر پس
حضرت خداوندکار قدس سره العزیز اول بحر کوهرباره بوکونه خطاب
ایدوب بیوررلر ای حق تعالینك ضیاسی وکوکالر دردنك دواوشفاسی اولان
حسام الدین اول علوم واسرار کوهرلرنی ایثار ایدیجی اولان معنی بحرنه جوش
وخروش ویرسن بوخسته‌دلی بوکونه خوش سؤال ایله واکا خاطر نوازلك قیل

چونکم سن اول بیمارك آن ولایقیسن اول دریای معنی انکدر اکرچه بودمده
اول بیمارك متغیر اولمسنك وتبدیل مزاج قیلمسنك زمانیدر ﴿ مثنوی ﴾ این
خودآن نالست کوکرد آشکار * آنچه پنهانست یارب زینهار) بوخود اوناله‌درکه
اوحسام الدین آشکاره ایتدی اول نسنه‌که نهاندر یاربی زنهارناله‌دن مراد بونده
حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك دهان شریفلرندن ظهوره کلان مثنویات
وعلوم واسراره متعلق اولان کلمات وابیاتدرکه فی الحقیقه انك محرکی ومهیجی معنیده
حسام الدین افندی حضرتلری یدر واصحاب حقیقت مرتبه‌سنه واصل اولانلر قدنصکره
کمال اتحاد ایله اتحاد قیلورلر ونفس واحد قلب واحد اولمق مرتبه‌سنی
بولورلر نته‌کم حضرت شمس الدین وچلبی حسام الدین وحضرت مولانا قدس الله
اسرارهم برمرتبه اتحاد قیلمشلر ایدیکه انلرك باطنی براولمش ومابینلرنده برقیل قدر
فرق قالمشدی امابونده توضیح معنی بوبله دیمك اولورکه بومثنویات خود اول
ناله‌درکه انی اول معشوق روحانی ومحبوب ربانی اظهار واشکار ایلدیکه فی الحقیقه
بوناله وبوکلامك بنم باطنمدن مهیج ومظهری اولدر اول نسنه‌که بنم باطنمده
پنهاندر یاربی زنهار سن انی اشکارا ایلمه که انی هرکوش استماع ایتمکه قادر
اولمز وهرهوش دخی انی فهم وادراك قیلمغه طاقت طوتمز پس انك ظاهر وآشکارا
اولمسی هروجهله اولی اولور کما قال ابوهریرة رضی الله عنه حفظت من رسول
الله صلی الله علیه وسلم وعائین من العلوم فبثثت احدهما ولم ابثث الاخر فلوبثثته
لقطع هذا البلعوم منی ﴿ مثنوی ﴾ دودهان داریم کویا همچونی * یك دهان
پنهانست درلبهای وی * یك دهان نالان شده سوی شما * های وهوئی
درفکنده در هوا * لیك داندهرکه اورا منظرست * که فغان این سری هم زان
سرست) بزنی کبی سویلیجی ایکی دهان طوتزبردهان اول محبوبك لبلرنده
پنهاندر وبردهان سزك جانبکزه نالان اولمشدر هوایه برهای وهوی براقمشدر
لیکن بیلورهرشول کمسه‌که انك نظری واردرکه بوطرفك فغانی هم اول طرفدندر
یعنی بزحسام الدین چلبی ایله ایکیمز نفس واحد حکمنده شول بزنی کبی یزکه اول
نی ایکی دهان طوترسویلیجی نایك بردهانی نای زنك لبلرنده پنهاندر ونایك
بردهانی دخی فی المثل ای مستمعین سزك جانبکزه نالان اولمشدر کذلك حسام
الدین افندینك نفس رحمانی ونفخهٔ ربانی لبلرنده پنهان اولمش بنم دهان جانمدرکه
حق تعالی حضرتلری بنم دهان جانم اولان حسام الدین افندی‌یه علوم اسراری
نفخ وفیض ایلر واول جانبدن بنم باطنمه طراوب بودهانمدن ای مستمعین وطالبین
سزك جانبکزه بوکونه صیت وصدالر واطیف نغمه‌لر وخوش ادالر وبوکونه
های وهوی بوهواده براغلمش اولور وظهوره کلور ولیکن شول کمسه که انك

نظری ودرون دلده بصری واردر اول کسه بونی بیلورکه بوطرفه منسوب
اولان فغان وناله هپ اول طرفدن واول صاحب شرفدنکه حق تعالی انك روحنه
نفخ وفیض ایلروانك روحنك استدعا واقتضاسیله بنم باطنمدن بوکونه نغمات
شریفه وکلمات طیبه ظهوره کلوب مستمع اولانلر بوندن حظ الورلر و بهره بولورلر
﴿ مثنوی ﴾ دمدمهٔ این نای ازدمهای اوست * های وهوی روح ازهیهای
اوست * کرنبودی بالبش نی راسمر * نی جهانرا پرنکردی ازشکر) بونایك دمدمه‌سی
اول محبوب ذاتینك دملرندندر روحك های وهو یی انك هیهایندندر اکرنایك
لبی ایله سمری اولمیدی نی جهانی شکردن پرایلمیدی شکردن مراد بونده معارف
اسرار اولور ونیدن مراد انسان کاملك وجودی اولورنته کم تحقیق بیت اولده
مرور ایلدی وهای وهو یدن مراد عبارات شریفه ایله اولان اشارات
لطیفه‌در اوست ضمیرلری حضرت حقه راجعدر وانك لبندن مراد عالم روحدرکه
عالم روح لب دریای حقیقت اولدیغی اعتباریله اکابر تعبیر اولنمشدر ودملردن
مراد نغمات الهیه اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بونی که حسام الدین
چلبی ایله بنم وجودمدن عبارتدر بو وجود نایك دمدمه وآوازه‌سی اول نافخ
حقیقی وفایض ازلینك نفخات طیبه وفیوضات قدسیه‌سندندر روحك اشارات
لطیفه‌سی وعبارات شریفه‌سی اول محبوب ذاتی ومعشوق ازلینك اشارات
طیبه‌سندندر اکروجود انسانی نایك اول محبوب ذاتینك لبی مثابه‌سنده اولان
عالم ارواحله سامره قیلسی واندن حکایت اشتمسی وکلام اخذ ایتمسی اولمیدی
بو وجود انسانی نایی شکر معانی وشهد روحانیدن جهانی پرایلمیدی و برانسانك
وجودی شیرین ولذیذ اول عالمدن برمعنی سو یلمیدی هرشیرین سخن وشکردهن
اولان عارفك شکردن احلاسوز سو یلمسی انك ماننده اولان وجودینك اول
محبوب حقیقتك لبنه اقتراب ایلسندن حاصل اولور واول محبوب حقیقی انك ماننده
اولان وجودینه نفخ وفیض ایتکله انك دهانندن شهد واحلی اولان نغمات لذیذه
وکلمات نفیسه ظهوره کلور ﴿ مثنوی ﴾ باکه حقی وزچه پهلو خاستی *
که چنین پرجوش چون دریاستی) ای حسام الدین کیمکله یاتدك ونه پهلودن
قالقدك که بونجلین دریا کبی پرجوش سن یعنی ای ضیاء الحق اولان قدوة العارفین
بوکیجه کیمکله بیتوتت ایلدك وکیمك قتندن قالقدك که بونجلین دریا کبی جوش
وخروشه کلدك ومست ومستغرق اولدك وانوار الهی واسرار ربانی ایله طولدك
﴿ مثنوی ﴾ یاابیت عندربی خواندی * دردل دریای آتش راندی) بو بیتك
مصرع اولی انی لست کاحدکم ابیت عندربی یطعمنی و یسقینی حدیثنه اشارت
اولمشدر و بو حدیث شریفك شرح وتحقیق جلد رابعده بیان انکه عارفرا

غدا یست ازنور حق سرخنده ودخی جلد اولك آخرینه قریب حضرت علی
رضی الله عنه حکایه‌سنده مرور قلمشدر انده طلب اولنه و بونده معنای بیت
ای قدوة العارفین اولان حسام الحق والدین یاخود ابیت عندربی حدیثنك
مفهومنی اوقودك وربك قتنده کیجه‌لدك اول قادر مطلق سکا نورانی وروحانی
قوتلر و یردی تاکم آتش دریاسنك قلبنه سوردك یعنی آتش دریاسی کبی اولان
بحر قهره بی باك ولاابالی کندیکی ایرکوردك ﴿ مثنوی ﴾ نعرهٔ یانار کونی
باردا * عصمت جان تو کشت ای مقتدا) بو بیت سورهٔ انبیاده اولان (قلنا یانار
کونی بردا وسلاما علی ابراهیم) آیت کریمه‌سنه اشارت اولورو بونك تفسیری
مواضع کثیره‌ده مرور ایلمشدر معنی بیت یانار کونی باردا نداسی ای مقتدای
انام سنك عصمت جانك اولدی یعنی نته کم حق تعالی نمرودك ایقاد ایلدیکی ناره
(یانار کونی بردا وسلاما علی ابراهیم) دیو نعره وندا ایلیوب اول نار حضرت
ابراهیم علیه السلامه برد وسلام اولدی انی حفظ وعصمت قیلدیغی کبی ای مقتدای
عارفین و پیشوای سالکین حضرت رب العالمین طرفندن یانار کونی باردا نداسی
ونعره‌سی کلوب سنك جان شریفکی نمرود سیرت اولان اعدانك آتش عداوتلرندن عاصم
اولدی وانلرك نار بغض وعداوتی سکا برد وسلام کلدی ﴿ مثنوی ﴾ ای ضیاء
الحق حسام الدین ودل * کی توان اندود خورشیدی بکل * قصد کردستند این
کل پارها * که بپوشانند خورشید ترا) ای حق تعالینك ضیاسی ودین ودلك
شمشیر قاطعی برخورشیدی بالچقله صوامق نیجه ممکن اولور سن اول ضیای حق
اولان خورشید لامع وشمشیر قاطعسنکه سنك نورساطعکی منکرلر طعن وانکار
بالچغیله سترایلمکه نیجه قادر اولورلر بوکل پاره‌لر قصد ایلمشلردرکه خورشیدکی
اورته‌لر حضرت مولانانك توابع واحباسی آخر عمرلرینه قریب فتی چوق اولوب
بعضلری سلطان ولد حضرتلرینه مائل اولوب وبعضلری دخی حسام الدین
افندی‌یه مائل اولدیلر چونکم حضرت مولانانك حسام الدین افندی حضرتلرینه
کمال محبتلرینی وزیاده رغبتلرنی کوردیلر بو کروهدن بعض کسه‌لر حسام الدین
افندی حضرتلرینه حسد ایدوب انکار قیلدیلر حتی بری برلری ماییننده بونیجه
ضیاء الحق اولورونه حالله خورشید الهی اولمغه مشابه کلور دیدیلر و بوکونه
طعن وانکارله اول حضرتك نورانیتنی وکمال شاننی ستر ایتمك ودیدهٔ طالبیندن
انی اورتمك ومنع ایتمك استدیلر بوکا ایسه قادر اوله مدیلر پس کل پاره‌لردن مراد
انلر اولورشو اعتبارله که انلر هنوز دخی آب وکل مرتبه‌سندن ترقی قلمشلر وصفای
درونی بولوب اهل یقیندن اولمشلرایدی پس حضرت مولانا حسام الدین
افندی حضرتلرینه خطاب وهرعصرده اولان اصحاب بقینه وعارفینه تسلیة

بیوررلر ای دین ودولت شمشیر قاطعی وای حق تعالینك ضیاء ساطعی بر خورشید
لامعی بالجمله صوابق بخرن ممکن اولورکه بو یالحق یاره‌لری وکل پاره‌لری قصد
ایلدیلرکه سنك خورشید ذاتکی وانوار صفاتکی ستر ایلیه‌لر و سنك طالبك ودیده‌ور
اولان عاشقکه سنك نور باطنکی کوسترمیه‌لر ❊ مثنوی ❊ دردل که لعلها دلال
تست * باغها از خنده مالامال تست) کوهك قلبنده لعللر سنك دلالکدر
باغلر خنده‌دن سنك مالامالکدر کوهدن مراد مرتبهٔ طاعتده ثابت وراسخ
اولان اهل تمکیندر لعلدن مراد جواهر معانی ولعلهای روحانیدر و باغلردن
مراد قلوب نورانیدر پس توضیح معنی بویله دیمك اولورکه اول یالحق پاره‌لری
وکل پاره‌لری اولان حساد اکر طعن وانکار ایتکله سنك شان شریفکی ستر ایلمکه
قصد ایلدیلرسه مرتبهٔ طاعتده ومقام معرفتده کوه کبی ثابت وراسخ اولان
اهل تمکینك قلبنده که جواهر معانی ولعلهای روحانی سنك خورشید ذاتکه
دلالت ایدیجیلر وسندن اثر پذیر اولوب آب وتاب بولدقلرینه شهادت قیلیجیلردر
قلوب صافیه باغلری سنك نورانیتکدن خندان وشادان اولمقدن طواش وارشاد
وهدایتکدن تازه‌لك وکشاده‌لکله مالامال اولمشدر بو اهل تمکینك قلبنده اولان
جواهر معانینك سکا دلال اولمسی و بو قلوب صافیه باغلرینك سنك نورکدن
خنده ایله طولمسی سنك کمالکه شاهد کافی و برهان وافیدر وسکا انکار ایلین
فی الحقیقه ظالم وجافیدر ❊ مثنوی ❊ محرم مردیت را کو رستمی ● تاز صد
خرمن یکی جو کفتمی ● چون بخواهم کز سرت اهی کنم * چون علی سر را
فرو چاهی کنم) ای حسام الدین سنك مردلکیکه محرم قنی بر رستم تاکم یوز
خرمندن بن برجو قدر دیدیم یعنی ای کزیدهٔ رجال وای زندهٔ اصحاب کمال سن
شول مردبالغسن سنك رجولیتك شرح وبیانه کلمز ومردانه‌لکك دهان ولسانه
صغمز سنك مردلکیکه محرم رستم کبی برارقنی تا سنك کمالاتك خرمنلرندن
براربه قدر سویلیدیم وخصائل وفضائلکدن بربنی اکا بیان ایلیدیدم که لایعرف
ذا الفضل الاذووه * حسبنجه فضیلت صاحبنی بیلز الا انه فضیلت صاحبی
ولا یعلم اهل الکمال الا اصحاب الکمال ولا یفهم اسرار الرجال الا من بلغ مرتبهٔ
الرجال کلامنك موجبنجه اهل کمالی بیلز الا اصحاب کمال اولنلر واسرار رجالی فهم قیلز
الا مرتبهٔ رجاله ایرن ارنلر ومقام حقیقتی کورنلر ای قدوة العارفین وای حسام الحق والدین
چونکم سنك سرکدن استیکه بر آه ایلیم حضرت علی کرم الله وجهه کبی باشمی بر قیویه
اشغه ایلیم وسرمی مکرکه اول چاهه سویلیم یوخسه سنك سرکی سویلمکه
ورازکی تعبیر ایلمکه بو طائفه ایچره بر محرم بو قدر اکرچه اهل طریقت واصحاب
حقیقت شکانده اولان قنی چوقدر الحق رازسویلیه جك همدم بو عصرده قنی

از بولنور واسرار درونه محرم قنی نادر واقع اولور (قطعه) همدمی نیست با که
کویم راز * محرمی نیست تا بنالم زار * درخروشم زصیت آن معشوق * درسماعم
بصوت ان مزمار ● حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم سر هویتی وراز
حقیقتی علی ابن ابی طالب رضی الله عنه حضرتلرینه سویلدیلر و بو سری زنهار
برکسه‌یه صقین دیمه دیو تنبیه وتأکید ایلدیلر پس حضرت علی کرم الله وجهه
اول سر هویتی حضرت نبی علیه السلامدن اشتدکدنصکره درونلری طولدی
اخر الامر انی حفظ وضبط ایلمکه قادر اوله میوب واروب انی برخالی چاهه سویلدیلر
واول چاهدن الله امریله برنی ظهور ایلدی اول نایی برچوبان کسوب چالمغه
باشلدی حضرت نبی علیه السلام اول صدایی کوش ایلدکلرنده حضرت
علی کرم الله وجهه‌نك سر هویتی سویلدیکنی معلوم ایدینوب سن اول کتمی
واجب اولان سری یا علی سویلمشسن که بونای اندن اخبار ایلر بیوردیلر و بونك
قصه‌سی دردنجی دفترده شخصی بوقت استنجا سرخنده نیست وقت مشورت
هین راه کن بینك شرخنده مر ورایلدی انده طلب اولنه ❊ مثنوی ❊ چونکه
اخوان را دل کینه‌ورست ● یوسفم را قعر چه اولیترست) چونکم زمانه‌ده اولان
اخوان ایچون دل کینه‌ور واردر بنم یوسفمه قعر چه اولیتردر نته کم یوسف علیه
السلام حضرتلرینك برادرلرینك سینه‌لری یوسف علیه السلام حضرتلرینه
کینه لو ایدیلر پس یوسفه انلرله اولمقدن چاهده اولمق اولی اولدی امدی بنم
حسام الدینم سن بنم یوسفم وبن سنك یعقوبکم چونکم اخوان طریقت وخلان
شریعت شکانده اولان طائفه‌نك سکا کوکللری کین قیلیجی ودرونلری بغض
ایدیجیدر چاه تستر واختفا قعری ای بنم یوسفم سکا اولیتردر پس اول حضرته
بوکونه تسلی ویردکلرندنصکره تمام بی باك ولاابالی بنه جمله‌یه انکله کمال اتحادنی
مستانه وار بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوردیلر ❊ مثنوی ❊ مست کشتم
خویش بر غوغا زنم * چه چه باشد خیمه بر صحرا زنم * بر کف من نه شراب آتشین ●
وانکهان کروفر مستانه بین) مست اولدم کندیمی غوغا اوزره اورورم چاه نه اوله
خیمه‌یی صحرایه اورورم بنم الیمه قو آتشین اولان شرابی واندنصکره مستانه اولان
کروفری کور یعنی ای ساقی شراب روحانی بن عقل قیدیله مقید اولوب بنم یوسفمه
قعر چه اولیتر دیمش ایدم شمدی بو سوزدن فراغت قیلدم وتمام سنك شراب
شوقکله مست ومستغرق اولدم امدی اهل انکارك دغاسندن واصحاب حسدك
جنك ووغاسندن خوف وحذر ایتیوب کندیمی غوغایه اورورم قیو دبنده اختفا
واستتار ایلمك نه لازمدر خیمهٔ مدح وثنایی صحرای ظهور واشتهاره اورورم وعلی
ملاء الناس بی باك سکا مدحلر قیلورم وسنك عظم شانکی طالب اولنلره بیلدرمکه

هر وجهله ساعی اولورم که براهل حق مدح قیلق همان حضرت حق مدح
قیلقدر وانك شانی اعلان واظهار ایلك معنیده اعلای دین ایلك وشان حق
اعلان واظهار ایلمکدر امدی ای ساقیٔ اهل یقین آتشین اولان شراب عشق
وکرمیت ویرن بادهٔ حق بنم کف روحمه قو واندنصکره مستانه اولان اول کروفری
کورکه بن اصحاب طریقت شکننده اولان حاسدلره واهل دین وطاعت هیئتنده
اولان منکرلره وفاسدلره علی رغم انفهم نه سوزلر سویلرم وانلره کلام آتشبارمله
نه کونه جکرلرین داغلرم اکر انلرسنی بران ذم ایتدیلرسه وانکار یوانه کتدیلرسه
همیشه مذموم اولمقدن خالی اولمزلر ودنیا وآخرتده رزالت وحقارتدن قورتلمزلر
﴿ مثنوی ﴾ منتظر کو باش بی کنج ان فقیر * زانکه ما غرقیم این دم در عصیر)
منتظر دی اولسون کنجسز اول فقیر زیرا بز بودم عصیرده غرقز عصیر بونده
معصور معناسنه در که مراد وجود انسان کاملدن ظهوره کلان ذوق ونشئه
اولور عصیر عاصر معناسنه اولوب اندن مراد شراب محبتی ظهوره کتورن
مرشد اولسه هم جائز اولور و بو بیت سؤال مقدره جواب اولمق موقعنده
دینلمشدر کان اول حضرته دینلمش اولدیکه بو کونه معارف سویلمکده وحسام
الدین افندینك شان شریفنی وحال لطیفنی بیان ایلمکده تطویل کلام ایتدیکز
واول طالب کنج اولان فقیرك قصه سنی وانك حالنی بیان ایتمکی اونوتدیکز اول
فقیر خود منتظردر بیوردیلر ای بویله دینسن اول فقیره کنجسز بر زمان منتظر
اول ساعتی کلنجه یه دك وکنجك موضعی بیان اولنجه یه دك ترقب وترصد قیل
دی اول سبیدنکه بز عنب روحانیدن معصور اولان شراب معنویدن مست ومستغرقز
شمدی او کنجی سویلك بزه ال ویرمز ولسانمز اول کنجك احوالنی سویلمکه
وارمز پس غایبدن مخاطبه التفات ایدوب اول فقیره خطابا بیوردیلر ﴿ مثنوی ﴾
ازخدا خواه ای فقیر این دم پناه * از من غرقه شده یاری مخواه * که مرا پروای
آن استاد نیست * ازخود وو زریش خویشم یاد نیست) ای فقیر بودم خدادن
پناه ایسته بن غرقه اولمشدن یاریلك ایستمه که بکا اول اوستادلك پرواسی یوقدر
کندمدن وکندمدن صقالمدن بکا یاد یوقدر استاد بونده استادی تقدیرنده
مصدردر اسم دکل ونونله اوقیوب معنایی اکا کوره ویرمك غلطدر مناسب دکلدر
وفقیردن مراد بونده طالب کنج حقیقی اولان مسترشد اولور واولیای کرامك
ایکی مرتبه سی واردر برینه محو وفنا دینور وغلبه واستغراق دخی تعبیر اولنور
بو محو واستغراق مرتبه سنده ایکن ولیٔ کامل طالبلره ارشاد ایلمز وارشاده دخی
صالح اولمز وطالب مرشده فنا مرتبه سنده ایکن اقتدا قیلسه مقصودنه وصول
بولمز و برمرتبه لری دخی واردر اکا صحو وبقا دینور وفرق ثانی دخی تعبیر اولنور

ولی کامل سکردن قورتلوب صحوه کلدکده ارشاده صالح اولور وطالب
اول مرتبه ده ایکن اندن بهره ونصیب بولور ومقصودنه فائز وحائز اولور
حضرت مولانا قدس الله سره العزیزه اکثر محو وفنا وسکر واستغراق حالی
غالب اولوردی اول حینده طالب کنج حقیقت اولان مسترشدی مرتبهٔ صحوده
اولان حسام الدین افندی حضرتلرینه کوندررلر دی اول حضرتی حال حیاتلرنده
کندی مقاملرینه خلیفه نصب ایلمشلردی طالب کنج اولان فقیرلر واروب اول
حضرتدن مستفید اولورلر وتربیه بولورلردی چونکه حضرت مولانا قدس الله سره
العزیزه غلبهٔ عشق وشوقله مرتبهٔ محو وفنایه واردیلر ومست ومستغرق اولدیلر
پس طالب کنج حقیقی اولان فقیره بوکونه جواب ویروب بیوردیلر که ای طالب کنج
اولان فقیر ومحتاج بودمده پناه ومعاونتی غنی مطلق اولان خدای تعالیدن استه
بن بحر فنایه غرق اولمشدن معاونت ایستمه که بن دریای فناده شمدی محو ومستغرق
اولمشدر که بکا بو وقتده اول استادلق ومرشدلك پرواسی یوقدر که بن سکار هبر اولم
وموضع کنجه دلالت وارشاد قیلم بنم شمدی کندی وجودمدن وزینت
وجهم اولان ریش وسبلتمدن تذکر ایلمم یوقدر ریشدن مراد بونده محاسن صوری
ورسوم ظاهری اولور یعنی صورت ظاهرده اولان محاسن ومراسمدن وکندی
ذاتمدن هم خبرم یوقدر قنده قالدیکه سنك مطلب ومقصودك که مناسب سوز
سویلیم وسنی اول وادییه ارشاد ایلیم دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ بادسبلتکی
بکنجد وآب رو * درشرابی که نکنجد تارمو) بادسبلت وآب رو حچن صغار شول
برشرابه که اکا قیل تلی صغمز تارمو قیل تلی معناسنه در سبلتدن مراد بونده رسم
صوری وآیین ظاهری اولور وآیین صوری شول برشراب فنایه حچن صغار که انده
برقیل تلی قدرشی صغمز و برذره قدر بقیهٔ وجودی اولان اول شراب فنایی ایچنلر
ریش وسبلت ورسم وعادت قیدندن بلکه بالکلیه کندیلرینی کورمکدن کچنلردر
﴿ مثنوی ﴾ درده ای ساقی یکی رطل کران * خواجه را از ریش وسبلت
وارهان * نخوتش برما سبیلی میزند * لیك ریش ازرشك ما برمی کند * مات او
ومات او ومات او * که همی دانیم تزویرات او) ای ساقی بر رطل کران ویر
خواجه یی ریش وسبلتدن کبرو قورتر اکرچه انك کبرونخوتی بزم اوزره بیربول
اورر ولیکن کندی صقالنی بزم رشکمزدن قوپارر مات او درمات او درمات او که
بز انك تزویراتنی بیلورز رشکدن صقال یولمق کمال تحسری غایت تلهفدن کنایت
اولور نتهکم برکسه برمرغوب ومقبول شیئی بولسه حسود اکرچه اکا بحسب الظاهر
طعن ایدوب بیق بورسه تنهاسنده اکا زیاده رشك وغبطه سندن صقالنی یولار وهی
نولیدی آنی بن بولیدم دیو تحسر وتمنی ایلر رطل کراندن مراد باده نوشی تمام

مست ایلین ساغر روحانی وشراب معنوی اولور وساقیدن مراد می باقی یی طالبلره
انااله ایلین مرشد کامل اولور بونده حسام الدین افندی حضرتلری مراد اولسه
مناسبدر وخواجه‌دن مراد حسام الدین افندی حضرتلرینه انکار وحسد قیلان
بلکه مطلقا اهل دله منکر وحسود اولان کسه‌لر اولور پس توضیح کلام وتفسیر
مرام بویله دیمك اولور که ای می محبته ساقی اولان و بادهٔ توحید واتحادی طالبلره
انااله قیلان مرشد کامل ریش وسبلت قیدنده ورسم وعادت بندنده قلان خواجه‌یه
بر رطل کران ویر واکا اول شراب روحانیدن بر ساغر ایرکور اول افندی یی ریش
وسبلت ورسم وعادت قیدندن کیرو قورتر تاکم اصحاب فنانك شاننه بر مقدار عالم
اوله وانلرك حالندن ومسلکندن برچاشنی بوله تا بو رسم وعادت وکبر ونخوت
ورطه‌لرندن کذر قیله نعم اول خواجه‌نك کبر ونخوتی اکرچه بر مقدار بزم یوللرمزی
اورر و کندینك منصبنه وعزتنه اعتماد ایدوب بزه تحقیر واهانت قیلور ولیکن بزم
ذوقمزه وشانمزه کمال رشك وغیرتدن وغبطه ورغبتدن تنهاده صقالن یولر
فی الحقیقه اوماندر اوماندر اوماتدر یعنی بوزنده مقهور ومغلوبدر هم بعد زمان
مات ومغلوب اولمسی مقرردر زیرا بزانك تزویرلرنی بیلورز اول کسه که اهل دل حقنده
تزویرلر قیله عاقبت انك مات ومستهلك اولمسی مقرر اولور اکرچه نیجه زمان
شرف وعزت صوری ایله صحبت ونعمت ایچره زندکانلك قیلورسه‌ده ﴿ مثنوی ﴾
از پس صدساله آنچه آیدازو * پیر میبیند معین مو بمو * اندر آینه چه بیند
مردخام * که نبیند پیراندر خشت خام) یوز ییلدنصکره اول نسنه که اول خواجهٔ
متکبردن کاور پیرانی مو بمو معین کورر یعنی بز انك تزویرانی بیلورز که اول خواجه
مات ومستهلکدر دیمشلر دی بوندن بر سؤال ناشی اولدیکه اول سؤال بودر اول
خواجه‌نك بعد زمان مات اولمسنی ندن بیلدیکز دیمکدر بو سؤال مقدره جواب طریقیله
بیورر لر یوز ییلدنصکره اول حالله اول رسم وعادت صاحبی اولان خواجه‌دن
ظهوره کاور پیر طریقت اولنلر ومقام مشیخته وصول بولنلر انی مو بمو کوررلر
مردخام آینه‌ده نه کورر که پیرانی خشت خامده کورمیه آینه‌دن مراد صورت نما
اولان شیلردر وخشت خامدن مراد کثیف وظلمانی اولان وصورت کوسترمین
شیلردر وتوضیح معنی آینه کبی صورت نما اولان شیلرده عوامدن اولان مرد
صورت محسوسه‌یی نیجه کوررسه خواصدن اولان پیر کامل کثیف اولان خام
کرپیجده صورت حالی اویله کورر ونتیجهٔ مآلی صورت محسوسه کبی بصر بصیرتله
مشاهده قیلور وحقیقته عارف اولور ﴿ مثنوی ﴾ آنچه لحیانی بخانهٔ خود ندید
* هست بر کوسه یکایك او بدید) اول نسنه‌یی که قباصقاللو کندی خانه سنده
کورمدی کوسه اوزره اول یکایك بدید اولدی لحیانی قبا صقاللو دیمکدر بونده

ابله واحمق دیمکدن کنایت اولور که قیافتنامه‌لرده قباصقال اولان کسه‌لر اکثر
احمق اولور دیمشلردر وکوسج خفیف اللحیه اولان کسه‌یه دیرلر اکثر کوسج اولنلر
زیرك وعاقل اولور دیمشلردر و بین الناس مشهور مثل اولمشدر که قباصقال احمق
کندی اونده اولانی بیلدیکنی کوسه انك اونده اولنی بیلوردیرلر واحمق کندی خانه
دروننده اولان حالتی بیلیوب عاقل انك احوالندن خبردار اولدیغندن بونی ضرب
مثل ایدرلر و بونده لحیانیدن مراد وجه باطنی لحیهٔ ما سوی ایله مستور اولان غافللر
وکوسجه‌دن مراد وجه باطنی موی ما سوادن عاری وطاهر اولان عارف وعاقللر
اولورلر پس هر وجه باطنی موی جهل وغفلتدن پاك اولان عارف وعاقل جاهل
وغافلك خانهٔ قلبنده اولان احوالی کوروب بیلور دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾
رو بدریایی که ماهی زاده‌ئی * همچوخس در ریش چون افتاده‌ئی * خس نه‌ئی دوراز
تو رشك کوهری * درمیان موج بحر اولیتری) یوری شول بردریایه که ماهی
زاده‌سن خس کبی ریشه نیچون دوشمشسن خس دکلسن سندن ایراق اولسون
رشك کوهرسن بحرك موجی میاننده اولیترسن یعنی ای اهل صورت وای اسیر رسم
وعادت بو رسم وعادت قیدندن فراغت قیل و بو صورت مرتبه‌سندن ایلرو کچوب
شول بردریای حقیقته کیت که سن اول دریای حقیقتك ماهیسنك نسلیسن شو
اعتبار ایله که آدم پیغمبر علیه السلام دریای حقیقتك ماهیسیدر سن ایسه‌ك آدم
علیه السلام زاده‌سن پس ماهی زاده اولورسن دخی (انا من نور الله والمؤمنون
من نوری) حدیث شریفنك حسبنجه هر مؤمنك روحی روح نبیدن وهر مسلك
نوری نور محمدی صلی الله علیه وسلمدن تولد ایلمشدر بو اعتبار ایله دخی ای مؤمن
سکا ماهی زاده دینور پس سنك دریای حقیقته کتمك و بحر وحدت ایچره سیر ایتمك
لازم کاور خس وخاشاك کبی سن ریش وسبلت اوزره نیچون دوشدك یعنی بو تزیین
صورت وترتیب رسم وعادت ایلك فی المثل ریش وسبلت دوزلتمك کبیدر سن بونلره
خس وخاشاك کبی نیچون دوشوب مبتلا اولدك سن خود فی الحقیقه خس ودنی
دکلسن بو خس ودنی اولمق سنك ذاتکدن قتی دور و بعیددر بلکه سن کوهرلرك
رشك ومغبوطیسنکه (ولقد کرمنا) تکریمیله مکرم اولمش (وفضلناهم علی کثیر
ممن خلقنا تفضیلا) تشریفیله شرف وعزت بولمشسندر پس بحر حقیقتك امواج
فیوضاتنك میاننده اولمغه سن اولیترسن بر بحره مستغرق اولکه اول بحرده سن
ظلمات معنویه‌دن وکدورات قلبیه‌دن شکوك وشبهات نفسانیه‌دن خلاص اولوب
نجات بوله‌سن ﴿ مثنوی ﴾ بحر وحدانست وجفت وزوج نیست * کوهر
وماهیش غیر موج نیست) بحر واحد در جفت وزوج دکلدر انك کوهری وماهیسی
غیر موج دکلدر وحدان غفران وزننده واحد معناسنه‌در بحردن مراد (والله بکل

شیٔ محیط) آیت کریمه‌سنك فحواسنجه هرشیئی محیط اولدیغی اعتباراله الله تعالی حضرتلریدر که واحد در وانك جفتی وزوج وشریکی یوقدر واول بحر وحدتك کوهری وماهیسی انك موجندن غیری دکلدرکه انك کوهرندن مرادروحلروعقللر وماهیدن مراد نبیلر وولیلر وعارفلر وصفیلردرکه بونلر اول بحر وحدتك امواجی کبی اولان تجلیات الهیه‌دن واسما وصفات ربانیه‌دن ظهوره کلمشلر اکرچه تعینلری جهتندن دریادن غیری کبیدر امادریای وحدتدن ظهوره کلدکلری وهمیشه انکله حی وقائم اولدقلری وارادت وقدرتی وعلم وحکمتی الحاصل هر برحالت وهر بر صفتی اندن بولدقلری جهتندن عین دریا کبی اولمشلر وغیر وسوی کورمکدن نجات بولمشلر ﴿ مثنوی ﴾ ای محال وای محال اشراك او * دورازان دریا وموج پاك او * نیست اندر بحر شرك وپیچ پیچ * لیك بااحول چه کویم هیچ هیچ) ای محال وای محال انك اشراکی اول دریادن وانك موج پاکندن دوردر بحرده شرك وطولاشق یوقدر لیکن احوله نه سویلیم هیچ هیچ سویلرم یعنی ای عاقل اول دریایه اشراك محال اندر محالدر اول دریای وحدتدن وانك موج پاکی کبی اولان اصحاب نبوت وارباب ولایتدن شرك قتی دوردرکه بونلرك جمله‌سی موحدلردر نه بحر وحدتده شرکت ونه بونلر میاننده تفرقه واردر بحر وحدتك وجودنده اصلا شرکتدن براثر یوقدر وانك وحدت مطلقه اولمسنده شبهات وشکوکدن طولشمق وقرشمق یوقدر درست بین اولان کسه‌نك قتنده وجودده اندن غیری یوقدر وغیر وسوی شکلنده اولان اشیانك وجودده وملکده اکا شرکتی وطولشمسی یوقدر وغیروسوی شکلنده اولان اشیا فی الحقیقه هیچ وهیچ برامر وهمیدر لیکن احول اولان کسه هیچ اولان شیئی موجود کورر واول کوردیکی شیئی دخی موجود صانور حال بوکه وجود حقیقتده بردر واول وجوددن غیری برآخر وجود کورمسی انك رؤیتندن حاصل اولور برامر وهمیدر پس موحد اولان عارف احول اولنلرك مرتبه‌سنه تنزل ایدوب غیروسوایه متعلق سوز سویلمك هیچدن سویلمکدر زیرا غیروسوی خود فی الحقیقه یوقدر نته‌کم حضرت نبی علیه السلام (کان الله ولم یکن معه شیٔ) بیوردی وحضرت جنید قدس سره الآن کماکان دیدی جامی هم بوبیتله بومعنایه اشارت ایلدی (بیت) آن کان حسن بود ونبود ازجهان نشان * فالآن ان عرفت علی ماعلیه کان ﴿ مثنوی ﴾ چونکه جفت احولانیم ای شمن * لازم اید مشرکانه دم زدن) چونکم ای شمن احول اولنلرك جفتی یز احوللر کبی دم اورمق لازم کلدی یعنی بودنیاده بزم اکثر مجالست ومقارنتمز بصر بصیرتلری احول اولوب ایکی کورن وغیر وسوانك وجودنه اعتقاد قیلان طائفه ایله‌در فقط براحول فی المثل برشیئه نظر قیلسه

لابدانی ایکی کوررسن اکا اول شیٔ بردر دیسك اول سکا اعتقاد واعتماد ایتیوب یابو بنم کوردیکم آخر شیٔ نه‌در ایشته انك دخی وجودی واردر دیر پس بوکونه احول اولان کسه‌لره احوللر کبی دم اورمق ومشرکانه سوز سویلمك لازم کلورتا کم بونلر موحد اولان کسه ایله الفت وانسیت قیله‌لر والا کندیلرك اعتقادنه کوره جنك وجدل قیلمقدن خالی اولمزلر ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی زان سوی وصفست وحال * جزدوی ناید بمیدان مقال) اول برلك اول وصف وحال جانبندندر میدان مقاله ایکیلکدن غیری کلمز یعنی شول توحید ایلمککه موحدك حق تعالی یی وحدانیتله وصف قیلمسی جانبندن وحال جانبندن ظاهر در ایکیلکدن خالی اولمز ومیدان مقاله ایکیلکدن غیر کلمز زیرا بر موحدو بر دخی موحد الله اولور وموحد اولان بن حق تعالی یی توحید ایلرم دیر پس وصف حال جهتندن اولان برلك سوزه کلدکده لابد ایکیلکی موهم ومشعر اولور ولهذا قال شیخ الاسلام (بیت) ماوحد الواحد من واحد * وکل من وحده جاحد ﴿ مثنوی ﴾ یاچو احول این دوی رانوش کن * یادهان بردوز وخوش خاموش کن * یابنوبت که سکوت وکه کلام * احولانه طبل می‌زن والسلام) ای موحد اولان یااحول کبی بوایکیلکی نوش ایله یعنی بومورث اثنینیت اولان توحیده متعلق اولان کلامی احوللر کبی کوش ایدوب قبول ایله یاخود دهانکی توحیده متعلق سوز سویلمکدن دیك وخاموش ایله که اصل توحید سکوتله حاصل اولور کما قال الشیخ فی الفتوحات التوحید فی الحقیقة سکوت خاصة ظاهرا وباطنا فهما تکلم وحد واذا وحد اشرك من وجه والسکوت صفة عدمیة چونکم حقیقت توحید سکوت ایلمك وموهم شرك توحیددن سوز سویلمکدر پس طالبلره تعلیم ایچون اکرسوز سویلمك لازم کلورسه یابودرکه نوبتله سکوت ونوبتله کلام اوله هرکاه که سکوت ایلیه‌سن عارفلر توحیدین ایلرسن وهرکاه که تعلیم طالبین ایچون توحید ذاتیدن سوز سویلرسن احوللر کبی طبل چال والسلام زیرا هرنه‌قدر کلامله توحید ایلسك اثنینیتی موهم اولمقدن خالی اولمز وایکیلکده قالانلر توحید ذاتی ندر بیلمزلر وبونکته‌یی فهم قیلمزلر ﴿ مثنوی ﴾ چون ببینی محرمی کوسرجان * کل ببینی نعره زن چون بلبلان) چونکم بر محرم کوره‌سن سرجانی اکا سویله کل کوررسن بلبلر کبی نعره اور یعنی احولانه دم اورمق احوللر ایچره دوشدکده ومشرکانه طبل چالمق شرك خفی صاحبلری سنك یانکه کلوب باشکه اوشدکده لازم اولور چونکم سن سرحقیقته برهمدم وعلم وحدته برمحرم کوره‌سن جان سرینی اکا سویله وکنج وحدتدن اکا کشف رازایله که خزینهٔ حقیقتی اول فقیر کبی بیانده ارامه هیچ سنکه مقصود اصلی هرنه ایسه جان ایچره‌در کل کبی برمحرم کوره‌سن بلبلر کبی نعره اورکه اول سکا آینه اولورسن انك ذاتنی

وصفاتنی نطق وکلامکله بیان ایلمش اولورسن اول سکاوسن اکاهرنه دیسک لایق وجائزدر ﴿ مثنوی ﴾ چون ببینی مشک پرمکر ومجاز * لب ببند وخو بشتن راخنب مساز * دشمن آبست پش اومجنب * ورنه سنک جهل او بشکست خنب) چونکم پرمکر و پرمجاز اولان مشکی کورهسن ابکی باغله وکندیکی کوب دوزآبك دشمنیدر انك اوکنده حرکت ایله یوخسه انك جهلی طاشی کوپی صدی یعنی ای اهل راز اولان موحد چونکم برمحلده برکسهنك مشك قالبی مکر ومجازله طولو کورهسن ادب اولدرکه لبکی سوزدن باغله کندیکی صوکوبی کبی دوز درونك علوم واسرارله پراولسون ولبك خشك اولسون زیرا اول مکر ومجازله پراولان حیله باز معرفت الهیه آبنك دشمنیدر اوکنده آب حیات معنوی بدن حرکت قیله ودم اورمه واکر درونکده اولان آب حیات حقیقتدن لبکی تحریك ایلیجك اولورسك انك حجر جهالتی وسنك غباوتی سنك خم وجودکی کسرایلرپس جاهل وغافله بیلدیکی یردن سوزسویلمك همان کندیکه جفاوایذایی اختیار ایلمکدر فافهم ﴿ مثنوی ﴾ باسیاستهی جاهل صبرکن * خوش مداراکن بعقل من لدن * صبربانااهل اهلازاجلیست * صبرصافی میکند هرجادلیست) جاهلك سیاستلرنه صبرایله عقل من لدن ایله خوش مدارا ایله زیراناهله صبرایتمك اهل اولنلره جلادر صبرهرنه پرده که بردل واردرصافی ایلرصبردن مراد تحمل وحبس نفس ایتمکدر مدارا ظاهرا یوزه کولمك وباطنا بغض قیلمقدرنته کم مدارانك شرحی جلد ثانیده جله بردن سك بر کور کداسرخنده کزضرورت دم خررا آن حکیم بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه عقل من لدندن مراد حق تعالینك قتنده مؤید اولان عقلدر وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه لابدجهل مرکب اولان طائفه عارف وسردان ومعدن علم وعرفان اولان کسهلرله ضدودشمندر ای عارف وسردان وموحد اولان اهل عرفان بجن برجاهل وغافله ایله بریرده مصاحبت ایلمك وسوزسویلمك واقع اوله اول جهل مرکبك سیاستلرینه صبروتحمل ایله مؤید من عندالله اولان عقلله اول جاهله خوش مدارا ایله وانك یوزینه کواوب مشربنه کوره سویله نااهله صبرایلمك وجاهلك اوضاع ناهموارینه تحمل قیلمق اهل اولنلره جلادرهرنه پرده که بردل واردرصبرانی کدورات بشریتدن صافی ایلراصل بونده جاهلدن مراد جهل بسیط صاحبلری دکلدرکه انلرعاجزلردر بلکه شول جهل مرکب صاحبلریدرکه فی الحقیقه بیلمزایکن کندیلری بیلور مرتبهسنده قویوب بجن برعالم وعارف برمعنی سویلسه انك حقیقتنه واقف اوله میوب اکاطعن وانکار ایلروطاماته سوزسویلرین صانوب مالایعنی وعبث سویلرپس عالم اولنه لازم

اولان بوکونه جاهل وغافلارك سفاهتنه وسیاستنه همان صبروتحمل ایلمکدرکه اولو العزم اولان انبیای عظام صلوات الله علیهم خاملرك جفالرینه صبرلر ایلمشلردر نته کم بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ آتش نمرود ابراهیمرا * صفوت آینه آمددرجلا * جور کفرنوحیان وصبرنوح * نوح راشد صیقل مرآت روح) نمرودك آتشی ابراهیم علیه السلام حضرتلرینه جلاده صفوت آینهٔدل کلدی یعنی نمرودك حضرت ابراهیمدن اوتری ایقادنار ایلیوب ابراهیم علیه السلام حضرتلرنی اول ناره القا قیلدیغی اول حضرتك قلب شریفنه ژنکار ماسوادن جلا وصیقل وپرمکده صفوت کلدی آنك آینهٔ قلبی ماسوادن برمرتبه مجلی اولدیکه حتی حضرت جبرائیل امینه علیه السلام بیله استعانت ایتمیوب بالکلیه کندیسنی حضرت حقه تسلیم وتفویض ایلدی نوحیلرك کفرینك جوری ونوح حضرتلرینك انلرك جور وجفاسنه صبر نوح علیه السلام حضرتلرینك مرآت روحنه صیقل اولدی وانلرك جور وجفاسی حضرت نوح علیه السلامك روحانی اولان ذوق وصفاسنی زیاده قیلدی پس هرعصرده نمرودسیرت وفرعون طبیعت نیجه معاند ومتکبر غافل وجاهللر اولورکه وارث نبی علیه السلام وقائمقام مصطفوی اولان اهل دله انکار قیلمقدن وانلرك قلبنی رنجیده ایلمکدن خالی اولمزلر وانلر دخی انبیای عظام علیهم السلام کبی انلرك جور وجفالرینه صبرلر وتحمللر ایدوب هروجهله مدارا ایلمکدن وخیر سویلمکدن واز کلمزلر نته کم حسن خرقانی قدس سره العزیز کندی خانهسنده اولان خاتوننك جور واذاسنه صبر وتحمل ایدرلردی نته کم انبیای عظام علیهم السلامدن دخی حضرت نوح وحضرت لوط علیهما السلامك خاتونلری کافره اولوب وخیانت قیلوب حضرت نوح وحضرت لوط علیهما السلام انلرك جفالرینه صبر ایدرلردی نته کم حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده انلرك خاتونلرینك خائنه اولدقلرندن خبر ویروب (وضرب الله مثلا للذین کفروا امرأة نوح وامرأة لوط کانتا تحت عبدین من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا عنهما من الله شیئا) دیمکله انلرك حالنی بیان بیوررلر حکمت اللهك بوامت ایچره حسن خرقانی حضرتلرینك خاتونلری هم مکر بویله ایمش انلردخی انك جفاسنه صبر ایدرلر ایمش نته کم حکایت ایدوب بیوررلر

﴿ حکایت مرید شیخ حسن خرقانی قدس الله سره ﴾

﴿ مثنوی ﴾ رفت درویشی زشهر طالقان * بهرصیت بوالحسن خارقان * کوهها بربدو وادیٔ دراز * بهردید شیخ باصدق ونیاز * انچه دررة دید از رنج

وستم * کرچه‌در خور دست کوته میکنم) بردرویش طالقان شهرندن
ابوالحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك صیتندن اوتری خارقانه‌دك کندی
خرقان سمرقند قریه‌لرندن برقریه‌نك اسمیدر خارقانده الف وزن ایچون زیاده
اولمشدر طالقان ایکی شهردر بری بلخله مرواورته‌سنده وبری دخی قزوینله ابهر
اورته‌سنده‌در دیمشلر وشیخ ابوالحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك نفحات
الانسده مسطور اولدیغی اوزره نام شریفلری علی و پدرلرینك نامی جعفردر
ابوالحسن قدس الله سره العزیز اول حضرتك کنیتلریدر ابوالحسین دخی کنیت
ایدرلر نته‌کم بعض نسخه‌ده مصرع ثانی بهر صیت بوالحسین خارقان واقع اولمشدر
امابو کنیت غیرمشهور قالمش وابوالحسن کنیتی مشهوره اولمشدر یعنی چونکم
شیخ ابوالحسن خرقانی قدس الله سره العزیز حضرتلرینك کرامات علیه سنك
صیت وصداسی جهانه طولدی طالقان شهرندن بردرویش اول حضرته محب
وعاشق ومرید صادق اولدی پس انك زیارتندن اوتری طالقان شهرندن
چیقوب خرقان شهرینه توجه وعزیمت قیلدی چوق طاغلر واوزون وادیلری
شیخی صدق ونیازله کورمکدن اوتری قطع ایلدی و بوقدر منازل ومراحلی
بچوب شیخ ابوالحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك جمال پاکلرینی کورمکدن
اوتری خرقان شهرینه کلدی اول نسنه‌یی که رنج وستمدن ودود والمدن اول درویش
بولده کوردی اکرچه آنی ذکر ایلمك لایق وسزاواردر ولیکن سوزی کوتاه ایلرمکه
اختصار مطلوبدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بمقصد آمدازره آن جوان * خانهٔ آن شاه
راجست اونشان * چون بصد حرمت بزد حلقهٔ درش * زن برون کرداز درخانه
سرش * که‌چه میخواهی بکوای بوالکرم * کفت برقصد زیارت آمدم) چونکم
اول جوان یولدن مقصده کلدی ومطلبی اولان شهره واصل اولدی اول شاه
معنوینك اول مرید خانهٔ ولایت آشیانه‌لرینك نشانی بعض کسه‌لردن طلب
وسؤال ایلدی وشیخ ابوالحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك خانهٔ سعادتلری
نه‌یرده‌در دیو سویلدی پس اول حضرتك باب سعادتنه کلدی چونکم یوز حرمت
وادبله اول باب سعادتك حلقه‌سنی اوردی وانك اوکنده نیجه یوز خضوع
وخشیتله بنده وار قائم اولوب طوردی شیخ حضرتلرینك زنی درخانه‌دن باشنی
طشره ایلدی واکا بویله دیو سویلدیکه ای بوالکرم نه‌استرسن سویله ومرادك
ندر ونیچون کلدك بیان ایله اول مرید صادق ایتدی شیخ حضرتلرینك زیارتی
قصدنه کلدم واول حضرتك خیر دعاسنی المقدن اوتری وانك خدمت علیه سنه
واصل اولمقدن اوتری کندی دیارمدن سفر وسیاحت قیلدم دیو جواب ویردی
﴿ مثنوی ﴾ خندهٔ زدزنکه خه‌خه ریش بین * این سفر کیری واین تشویش

بین * خودترا کاری نبود آن جایکاه * که ببیهوده کنی این عزم راه * اشتهای
کول کردی آمدت * یاملولی وطن غالب شدت * یامکر دیوت دوشاخه برنهاد *
برتو وسواس سفر رادر کشاد) زن خنده اوردی بویله دیوکه زهی زهی صقال
کور بوسفر کیرلکی و بوتشویشی کورخه خه زهی زهی دیمکدر کاه تحسین محلنده
وکاهی استهزا محلنده استعمال اولنور بونده استهزا مراد اولور ریش بین دیمك
تحمیق وتسفیه ایلمکدن کنایه اولور نته‌کم ترکیده دخی برکسه‌یی حماقت وسفاهته
منسوب ایلسه‌لر بقه شونك صقالنه و یاخود کوره شونك صقالنی دیرلر یعنی
اول طعانه اولان زن چونکم مریدك بوتعظیم وتوقیرنی کوردی قهقهه‌ایله برخنده
اوردی ودیدیکه زهی زهی حماقت وغباوت وشونك صقالنی کوربره آدم بوقدر صاچ
وصقال صاحبی اوله‌سن سنده هیچ برذره قدر عقل اثری یوقیدر کور بونادانك
بوسفر طوتمسنی و بوکونه تشویش فکر ایتمسنی ای بطال روزکارسنك اول جایکاهده
خود برکارك اولمدیغکه بیهوده‌لکله بوعزم راهی ایلرسن وعبث یره بوقدر زحمت
چکوب بونده کاوب اوتانمدین بویله سو یلرسن سکا کول کردلك اشتهاسی کلدی
یاخود وطنك ملوللغی سکا غالبمی اولدی کول کرد وصف ترکیبدر کول طولانجی
وابلهانه وکولانه حرکت وسیر ایدیجی معناسنه اکامتصل اولان یامصدریه‌در
یعنی ای ابله کوللر کبی طولنمقلغه وکزمکلکه سکا آرزو واشتها ایلمکمی کلدی
یاخود کندی موطن ومقامکدن اوصنمق وملول اولمق سکاغالب اولدیده انکچونمی
یاوه تاز اولدك دیدی یاخود سکا شیطان دوشاخه‌می قودی سنك اوزریکه
وسواس سفر اچدی دوشاخه شول یواشیه درلر که خرلره واسبلره واسترلره نعل
اوردقلری زمانده نعلبندلر انلرك بورونلرینه اوررلر یاخود ابلیس پرتلبیس سنك
برونکه مکرله یواشه قودی تاکم سنك اوزریکه سفروسوسه‌سنی اچدی وسنی بوکونه‌یی
معنی کزنلره دوشردی دیو طعن امیز سوزلر سویلدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت نافرجام
وفحشی ودمدمه * من نتانم باز کفتن آن همه * ازمثل وزریش خندبی حسیب *
آن مرید افتاد ازغم درنشیب) اول طعانه نافرجام وفحشی ودمدمه دیدی
یعنی ناشایسته وفاحش و بیهوده سوزلر سویلدی بن اول دوکلیسنی بومحلده آشکارا
سویلمکه قادردکلکه انی سویلك نطویل مقاله وسآمت وملاله باعث اولور الحاصل
بی حساب اولان ریش خند واستهزادن ومثلدن اول مرید غمدن الجغه دوشدی
مقدما سرور وشادیلکله براعلی حالده ایدی چونکم بوقدر یاوه امثالی وریشخند
واستهزایی ایشتدی زیاده غمدن اسفله دوشدی و بوکفتار آتشیندن جکری
یانوب پشدی

پرسیدن آن واردازحرم شیخ که شیخ کجاست
کجا جویم وجواب نافرجام کفتن آن حرم

مثنوی اشکش ازدیده بجست وکفت او * باهمه ان شاه شیرین نام کو * کفت آن سالوس وزراق تهی * دام کولان وکمندکرهی * صدهزاران خام ریشان همچوتو * اوفتاده ازوی اندر صدعتو) اول یولدن کلان مرید چونکم شیخ حضرتلرینك حرمندن بوکونه نافرجام اولان کلامی اشتدی انك اشکی کوزندن طشره صچره‌دی وجوش ایتدی واول مرید حرم شیخه دیدی بودوکایله بیله اول شیرین نام اولان شاه معنوی قنی اندن بکا برخبرویرکه بن کوره‌یم آنی خاتون ایتدی اول سالوس وزراق تهی کولارك دامی وکمراهلرك کندی بسنك کبی نیجه یوزبیك خام ریشلر یعنی عقلسز پرتشویشلرو بی کیشلرانك یوزندن صدعتو وطغیانه دوشمشلردر وبوکونه بوزمانه‌ده‌هم اوامه سیرت وطمانه طبیعت کسه‌لر واردرکه یا برعزیزه همسایه اولورلر ویاخود انك اقربا ونعلقاتی ایچنده بولنورلر پس قچن برمرید صادق ومحب عاشق انك زیارتنه قصد وعزیمت وصحبتنده وخدمتنده اولمغه نیت قیلسه وبویله فاسد اولنلردن بری انك حالنی بیلسه ومرادنه واقف اولسه بوزن کبی لابدآنی تحقیق وتسفیه ایلروشیخه دخی نیجه تهمتلر اسناد ایدوب حقنده هرزه‌لر سویلروزایر اولنه خیرخواه اولق شکلنده بوکونه‌بند فاسد ایلیوب دیر مثنوی کرنه بینش وسلامت واروی * خیر توباشد نکردی زوغوی * لاف کیشی کاسه لیسی طبل خوار * بانك طبلش رفته اطراف دیار) اکرسن آنی کورمیه‌سن وسلامته کیروکیده‌سن سکا خیر اولور زیراسن اندن ازغون وکمراه اولمیه‌سن وانك مکر وفسادندن اکر بویله ایدرسك ضرروزیان کورمزسن اول برلاف کیش وبرکاسه لیس وطبل خوارانك بانك طبلی اطراف دیاره کتمشدر یعنی اول زیارتنه قصد ایلدیکك کسه برلاف مذهبلو وکزاف عادتلو وبرکاسه بلایجی وصفت یحیدر طبل آوازی کبی بانك وصداسی اطراف دیاره کتمش وجهانی طوتمشدرسن بوقوری صیت وصدایه‌نه بقرسن اکربونلرك قوری صیت وصداسنه بقرایسك معنیده همان بربقرسن مثنوی سبطی انداین قوم وکوساله پرست * درچنین کاوی چه می مالندست) بوکوساله پرست اولان قوم سبطیلردربونجلین برکاوه‌نه ال سوررلر کاودن وکوساله‌دن مراد شیخ حضرتلری اولوروبوقوم دیمسندن مراد شیخ حضرتلرینه تابع اولان قوم اولور وشیخ حضرتلرینی کاوه وکوساله‌یه تشبیه ایتمش اولور ومنشا غلط وسبب سوءظن اصل اولدرکه قچن برمرید کامل مرتبهٔ مشیخه‌ده واصل

اولسه ازسو بلیجی وکج سو بلیجی وسو بلدیکی کلامی دخی بلاتصنع تعبیر ایلیجی اولور پس الفاظ وعبارات اسیری اولان غافل وجاهل اول کاملك حالنه عارف اولمدیغندن آنی شول جسد عجله تشبیه ایلرکه انك خواری اوله پس مریدلرینك ومحبلرینك اکا کمال متابعت وانقیادلرینی کوروب سوء ظن برله دیرکه بواحمقلر نه عجب عقلسز طائفه‌درکه بویله برکاوه تبرکا وتیمنا ال سوررلر وتعظیم وخدمت قیلورلر بلکه برقوری صیت وصداسی اولان وجسد عجل کبی اولان کسه‌یه سبطیلر کوساله‌یه طپدقلری کبی طپرلر وانك الن واباغن اوپرلر بوشیخ دیدکلری کوساله بونلره برصیت وصدا ایلمکدن غیری عجب نه سویلرکه عالم وکلیم اولان کسه‌لره تابع اولمغی قویوب بویله براداسی ولهجه‌سی اولمین وسوزنی بیلمین کسه‌یه اطاعت وانقیاد قیلورلر مثنوی جیفة اللیلست و بطال النهار * هرکه اوشدغرهٔ این طبل خوار) لیلك جیفه‌سی ونهارك بطالیدر هرشول کسه‌که بوطبل خوارك مغروری اولدی یعنی هرشول کسه‌که بوصفت ایجی شیخك مغرور ومفتونی اولدی کوندزلرده کاردن وکسبدن بطالدر وکیجه‌لرده‌هم میت کبی یاتوب مجاهده‌دن وذکروتسبیحدن بریلردر ومنشاء غلط اولدرکه شیخ کامل مرتبه‌سنه واصل اولدقدنصکره کوندزلرده کاروکسبه اهل دنیا کبی حریص اولوب اشتغال ایلمز زیرا حضرت حقه توکل ایلمك مرتبه‌سندن بونلرك مرتبه‌سی دخی هم عالیتردر حضرت حق بونلره هرنه کوندررسه انکله قناعت ایدوب آنی یرلر پس بونلرك مرتبه‌سنی وحالنی بیلمین اهل صورت وزن سیرت بونلرك صفت یدیکنی کوروب بواعتبارله طبل خوار دیرلر وبونلرك هرکون بی کاروکسب اولدقلرن کوروب و بونلرك حضرت حقه اولان توکلندن بی خبراولوب بواجلدن هم انلره بطال النهار دیرلر واکثرمقام معرفته واصل ومقام حقیقتی مشاهده قیلان کامللرهای وهویله اولان ذکروتسبیحدن ورباوسمعه‌ایله اولان عملدن بچوب کمال اخلاص حاصل اولسون دیوا کرظلمت لیلده ایسه‌ده عملارینی اغیاردن اخفا ایلمشلردر بلکه کندی نفسلرندن بلکه خیروشری کتابت ایلین ملکیندن بیله اخفا ایدوب افضل اعمال اولان عمل قلبه مشغول اولمشدرکه حضرت نبی علیه السلام (افضل الاعمال عمل القلب) بیورمشلردر (مصرع) بزم عرفانمز نوری بزه عین ریاضتدر * دیوب جسد شریفلرینه دخی ریاضت ویرمکدن وسعی وکوشش وتعب وزحمت ایرکورمکدن ترق قیلمشلردر وهمان ادای فرائض ایتمکله بدن عبادتنده اکتفاء ایدوب اغیار وسوایی دروندن سورمکه وکمال صفایی بولمغه درون یوزندن متوجه اولمشلرواشتغال قیلمشلردر بونلرك شاننه وکمال عرفانه واقف وعارف اولمین نادانلر بونلرك جسدلرینك ظاهرا کیجه ایله کوشش ومجاهده‌ده

اولمدیغنی وهای وهوی قیلدیغنی كوروب انلری سائر عوام كبی جیفة اللیل صانور
وهمان مقبول حق اولنلر مبتدیان سلوك كبی وعباد وزهاد كبی كیجه‌لری احیا
ایدنلری وكوندزلرده كاروكسبه كیدنلری صانورلر بونلرك حالنی بیلدیكندن بوكونه
قدحلر ومذمتلر قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ هشته اندان قوم صد علم وكمال
* مكر وتزویری كرفته كیست حال) بوقوم یوز علم وكمال قومشلردر بر مكر
وتزویری طوتمشلردر كه حال بودر كه فی الحقیقه بوقوم نیجه یوز علوم رسمیه
وكمالات صوریه واعتباریه‌یی قومشلر واحوال شریفه وواردات قلبیه حبلنی
طوتمشلردر اما علوم رسمیه طالبی اولنلر وكمالات صوریه‌یی زعم قیلنلر بونلرك احوال
شریفه سندن بی خبر اولوب آنی مكر وتزویر صانورلر ودیرلر كه كورك بو اهل تزویر یكه
بوقدر یوز علملر اوقومغی قویوب وتحصیل كمالات ایلمكدن فارغ اولوب وجد
وحال دیو ترهات ورطه‌لرینه دوشمشلر و بو همان خلقی الدمقدن اوتری بر مكر
وتزویردر دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ آل موسی كودر بغا تاكنون * عابد ان عجل
را ریزند خون) دریغا آل موسی قنی شمدی عجل عابدلرینك قاننی دوكه‌لر آل
بونده اهل معناسنه‌در اول زن طعنه زنك عجلدن مرادی شیخ وعابدان عجلدن
مرادی مریدان شیخ وآل موسیدن مرادی اهل نبی وورثای محمدیدر صلی الله
علیه وسلم نته كم حضرت موسی علیه السلامك عصر شریفنده كوساله پرست
اولنلر قتله مستحق اولدیلر و بریرلرینی قتل قیلدیلر پس بوم یدلر دخی اول زن
طعنه زنك قتنده كوساله پرست اولنلره مشابه اولدیسه و بونلردخی قتله انك زعمنجه
مستحق كلدیسه انلره بوكونه طعن ایدوب دیركه ای دریغا بو عصرده اهل نبی
وقوم مصطفوی اولان عالملر قنی كه تا شمدی بو عابدان عجل كبی اولان كسه‌لرك
قاننی دوكه و بونلری قتل ایلیه‌لر كه بونلر كندی شیخلرینه معبودلرینه عبادت
ایلركبی عبادت وخدمت ایلرلر و بعضسی دخی (لولا المربی لما عرفت ربی)
دیو سویلرلر اصل سبب شو كه شیخ كاملك كندی مرتبه‌سندن وحقیقتندن سوز
سویلیوب قصور فهمی اولنلر انلرك كلامنك سرنی بیلمدكاری اولور نته كم شیخ
ابوالحسن خرقانی قدس سره حضرتلری (لوعرفتمونی لسجدتمونی) بیورمشلردر
و بو كلامله كندیلرك كمال فناسنه وحضرت حق انلرك مرأت وجودنده تجلی
ایلمسنه اشارت قلمشلردر اول زن طعنه‌زن كبی حقیقته عارف اولین كسه‌لر
بونه‌سوزدر بونده مسجودلك ومعبودلك ادعا ایلمك لازم كلور پس بویله دین كمسه‌یه
اعتقاد وانقیاد ایلین مریدلر كوساله پرست كبی اولورلر دیوب اول زن طعنه‌زن كبی
سوءظن ایدرلر حال بوكه بوكونه ظن انلرك شان شریفنه ومرتبه‌لرینه عارف
اولمامقدن ناشی اولور ﴿ مثنوی ﴾ شرع وتقوی رافكنده سوی پشت *

كو عمر كو امر معروف درشت * كین اباحت زین جماعت فاش شد * رخصت
هر مفسد قلاش شد * كوره پیغمبر واصحاب او * كو نماز وسبحه وآداب
او) بوقوم و بونلرك مقتداسی اولان شیخ شرع وتقوایی ورای ظهرنه
براقشدر قنی عمر فاروق رضی الله عنه قنی درشت اولان امر معروف كه تا بوقومه
امر معروف ایلیه و بونلره ای بی راهلرسز شرع وتقوایی قبول ایلیك والا سزی
قتل ایلرم دیو سویلیه زیرا بو بین الناس شایع اولان اباحت بو جماعتدن فاش
اولدی هر قلاش اولان مفسدك رخصتی اولدی یعنی بونلره خلیفهٔ رسولدن
بر عالم وعادل كمسه‌نك درشت وغلیظ امر معروف ایلمسی انكچون لازمدر كه
بو اباحت وضلالات بو جماعت صوفیه‌دن فاش وآشكارا اولدی و بونلرك ترك
پرهیز ایلیوب مباحی اولملری هر مفسد وقلاشه رخصت اولدیكه اكثرینده مفسد
اولان قلاشلر بونلری كوروب مشایخ صوفیه‌دن بوكاری بویله ایتمشلر و بویوله
شویله لاابالی و بی قید كتمشلر (والتوحید اسقاط الاضافات) دیوب كندیلردن
اسقاط اضافات ایتمشلردر و بونی تمسك ایدینوب ترك عزایم ایدرلر ورخصت واباحت
یولنه كیده‌لر قنی پیغمبر علیه السلامك یولی وقنی انك اصحابنك یولی قنی اول پیغمبر
علیه السلامك نمازی وتسبیحی وآدابی اكر بونلر امت محمد اولیدی وانك اصحابنه
اقتدا قیلیدی انلر كبی صلات وتسبیح قیلورلر وانلرك آدابیله مؤدب اولورلردی
دیدی الحاصل اول زن طعن زن كبی هر عصرده ناقصات العقل سوءظن صاحبلری
واردر كه لابد مشایخ صوفیه حقنده بوكونه طعن وانكاری ایدیجیلردر بونلرك سوء
ظننه باعث اولان حالات بو طائفهٔ علیه‌نك بی ریا ولاابالی اولان روشلری ورسوم
وعاداتی ترك ایدوب طریق حقه بی تكلف و بی تصنع كیدشلریدر امازن كبی ناقص
العقل والمعرفه اولان كسه‌لر بونلرك علو شاننی واسرارجاننی بیلمدكلرندن بونلری
اسقاط تكلیفات ایدن واباحت وضلالت یولنه كیدن جماعتدن صانورلر حال بوكه
بونلر اسقاط جاه ومنزلت ایدن وطریق حقه بی رسم و بی عادت و بی ریا و بی
شهرت كیدن طائفه‌در خلاصهٔ كلام بونلرك مقامات علیه‌سی ومراتب رفیعه‌سی
مجرد عقل جزوی ایله بیلنمز وعلم نقلی ایله هم بونلرك حالنه عالم وآكاه اولنمز همان
اولی اولان سوءظندن پرهیز قلمق وحفظ لسان ایلمكدر اكرچه فی زماننا بوطعن
وقدحه وذم وهجوه مستحق طائفهٔ صوفیه شكلنده كسه‌لر چوق ایسه‌ده زیرا
(ان بعض الظن اثم) بیورلمش ودخی ایاكم والظن فان الظن اكذب الحدیث دینلمشدر
پس مؤمنه لایق اولان خیر سویلمكدر والله اعلم

﴿ جواب كفتن مریدوزجر كردن مریدان طعانه‌را از كفر و بیهوده كفتن او ﴾

(مثنوی) بانك زد بروی جوان و كفت بس * روز روشن از كجا آمد عس
نور مردان مشرق و مغرب كرفت * آسمانها سجده كردند از شكفت) اول جوان
اول طعنه زن اولان زنه بانك اوردی و دیدی ای ناقص العقل بس در خاموش اول
روشن كون عسس قندن كلدی عسس ظلمت شبده اولق لایقدر روز ر و شنده
نیك و بد ظاهر و پیدا در عسسه نه احتیاج واردر مردان الهینك نوری مغرب
و مشرقی طوتدی و زمین و آسمانی احاطه ایتدی اسمانلر مردان الهینك انوار
باطنه تعجب ایلدكلرندن سجده ایتدیلر یعنی آسمان و اهل آسمان مردان خدایه میل
و انقیاد قیلدیلر كما قال ابو الحسن الشاذلی قدس الله سره العزیز سمعت شیخنا ابا العباس
قدس سره (قال او كشف عن نور الولی لعبد لان اوصافه من اوصاف الله و نعوته
من نعوت الله) (مثنوی) آفتاب حق بر آمد از حمل * زیر چادر رفت
خورشید از خجل) آفتاب حق حملدن بوقاری كلدی خورشید خجلدن چادر
آلتنه كندی چادر خاتونلرك اوزرلرینه كید كلری و تستر ایلدكلری ثیابه دیرلر
بوراده سحاب مراد اولور یعنی شیخ كامل آفتاب الهیدر وانك مقام عدالتدن طلوع
ایدوب خلق عالمه ضیا كستر اولمسی بو آفتاب صورینك حمل برجندن طلوع
ایدوب عالمه پرتو صالمسی و اشجار و ازهاری احیا قیلمسی كیبدر چونكم آفتاب حق
اولان شیخ كاملك نور باطنی برج عدالتدن و حمل هدایتدن خلق عالم اوزره ظهور
ایلدی خورشید صوری شرم و خجالتندن چادر كبی اولان سحاب آلتنه كندی
و كأنه اوتاند یغندن سحابی یوزنه نقاب ایتدیكه (ان لله عبادا قلو بهم انور
من الشمس) بیورلمشدر كه بونلرك قلبنك نوری شمسك نورندن هر وجهله اعلی
و اقوادر نته كم دردنجی دفترك اول بیتنده بورایه مناسب تحقیق اولنمشدر انده
طالب اولنه (مثنوی) زهات چون تو ابلیسی مرا * كی بكرداند ز خاك
این سرا * من ببادی نامدم همچون سحاب * تا بكردی باز كردم زین جناب)
چونكم شیخ حضرتلرینك شان شریفی اظهر من الشمس و ولایت و كرامتی ابین
من الیوم والامس در پس سنك كبی ابلیسك زهاتی و طعن آمیز اولان كلمانی بنی
بو سرایك خاكندن نیچون دوندرر بن بر باد هوا ایله كلدم سحاب كبی تاكم بر غبار
سببیله بو جناب عالیدن كیرو دونم فی الحقیقه مرید صادق بو یله كركدر اولور اولمز
زن سیرت اولان طعنه زنلرك و ابلیس طبیعت اولان بدظنلرك زهاتندن النیه و متغیر
اولوب شیخنك دركاهندن كیرو دونمیه كه مریدلرك صدق و ثباتنی امتحاندن اوتری
ولی كامل اولان عزیزلرك دركاهنده و محلاتنده بو كونه طعنه زنلر و بد ظنلر چوق
اولور واكا زیارت و بیعت قصدنی ایدن محبلره هر بری مذمت و ملامتلر قیلور
انلر ككه صدق و ثباتی یوقدر لاتملرك لومندن كیرو دونوب فوری فراغت قیلور

انلر ككه صدق و ثباتی واردر بو مرید صادق كبی لائم و عاذل اولنلره بو كونه جوابلر
ویرر (مثنوی) عجل با آن نورشد قبلهٔ كرم * قبله بی آن نورشد كفر و صنم)
عجل اول نور سببیله قبلهٔ كرم اولدی قبله اول نورسز كفر و صنم اولدی عجلدن
مراد بونده سامرینك بنی اسرائیله اخراج ایلدیكی جسد عجلدر و اول نوردن
مراد كه اول نور سببیله اول عجل جسدی قبلهٔ كرم اولدی حضرت جبریلك
فرس الحیات نام اسبنك ترابندن حاصل اولان نور و حیاتدر كه اول جسد عجلی
زنده ایدوب صوت و صدا ایلمكه كتوردی و بونك قصه سی بودر كه سامرینك
اوائل حالنده كاری سدهٔ سنیهٔ حضرت موسی علیه السلامه ملازمت و خدمت
ایتمك ایدی پس حضرت جبرائیل علیه السلام فرس الحیات نام آتیله حضرت
موسی علیه السلامه كلدكده سامری آنی احساس ایدوب مشاهده قیلدیكه
هر نه یرده حضرت جبریل علیه السلامك فرسی قدم قویه سبز اولور و حیات
بولوردی وقتاكم اول سامری اروا حك عنصریاتده تأثیرین كوروب بیلدیسه
حضرت جبریل علیه السلامك اثرندن و موضع قدمندن بر اوچ خاكی قبض
قیلدیسه پس اول خاكی صاقلیوب حضرت موسی علیه السلام طوره كتدكده
قومنك حلی سیم و زرین جمع ایدوب انی اریدوب جسد عجل شكلنده آنی ساخته
ایدوب اول مقبوض اولان ترابی صورت عجله رمی قیلدقده اول جسد عجل حی
اولوب كوساله كبی آواز ایلدی پس اول قوم انده بو حیاتی و بو صوتی كوروب
ایشتدكلری كبی آنی قبله ایدنوب انك جانبنه عبادت و خدمت قیلمغه باشلدیلر پس
اول كوسالهنك اول قومه قبله اولمسی حضرت جبریل علیه السلامك نوری و اول
جسد عجلی صوت ایلمكه كتوردی و اول اثر رسولدن حیات بولان عجل جسدینك
قبلهٔ كرم اولمسی قبلهٔ صاحب كرم و یاخود قبلهٔ طالب كرم تقدیرنده اوله كه
مضاف مقدر اولق قاعدهٔ بلاغتدر صاحب كرم تقدیر اولنورسه صاحب كرمدن
مراد سامری اولور كه سخا و كرم صاحبی بر كمسنه ایدی حتی اكثر اهل تفسیر
(فاذهب فان لك فی الحیوة ان تقول لامساس) آیت كریمه سنده یازمشلردر عجل
پرستلر حقنده (فاقتلوا انفسكم) امر شریفی وارد اولدقده حق تعالی موسی
علیه السلام حضرتلرینه دیدی سامری اكرچه ضال و مضل اولدی لیكن انده
سخا و كرم خصلتی واردر پس انده بو صفت اولدیغندن اوتری بو قومك ایچنده آنی
هلاك ایلمدم انكیچون عذابه بر موعد آخر واردر بیوردی پس حضرت موسی علیه
السلام آنی بیلدكدنصكره (فان لك فی الحیوة ان تقول لامساس) دیو آنی قتلدن
رد ایلدی و بددعا قیلدی طالب كرم تقدیر اولنورسه مراد اول قوم اولور كه انلر
اول عجلدن لطف و كرم طالبی اولوب آنی قبله ایدنمشلر ایدی پس خلاصهٔ كلام

اول عجلکه قبلهٔ صاحب کرم اولدی و برنیجه کرم طالبلری آنی معبود اتخاذ قیلدی
اول نور حیات سببیله قبله اولدی وقبله اول نور الهیسز فرض اولندقده کفروصنم
اولدی یعنی مثلا کعبهٔ مکرمه شرفها الله تعالی که اول جماعت مسلمینک جمله سنک
قبله سیدر شول اعتبارله که آنی جمله مز قبله ایدنمکه امر الهی وارد اولمش وآنی
قبله ایدنلر حق رضاسندن اوتری قبله قیلمشلردر حق تعالینک امر شریفی ورضای
لطیفی ایسه برنوردر که جان ودللره ضیاویریجیدر وکعبهٔ مکرمه یی دخی بویله منور
وعزیز ایدیجیدر اکر فی المثل کعبهٔ مکرمه یی حق تعالینک امرندن ورضا سندن
بعید وخالی فرض ایلیوب انک زیارتنه امر حق وارد اولمیدی واکا تعظیم ایدنلردن
حق تعالی راضی اولمیدی اول دخی سائر کفر وصنم قبیلندن اولوردی پس
قبله یی بویله معزز ومکرم ایلین نورالهی وامر ربانیدر اول نورالهی وامر ربانی ایسه
اصل اهل دل اولان انسانک وجودنده در پس درونی نور الهی وامر ربانی ایله
پر اولان انسان نیچون قبلهٔ طالبین اولمغه لایق اولمیه که حق تبارک وتعالی
حضرتلری ونفخت فیه من روحی دیمکله انی تشریف ایتمش اوله ❊ مثنوی ❊
هست اباحت کز هوا آمد ضلال * هست اباحت کز خدا آمد کمال) اباحتکه
هوادن کلدی ضلال اولدی اباحتکه خدادن کلدی کمال اولدی یعنی فی الحقیقه
اباحت مطلق مذمومه دکلدر انکیچون حق تبارک وتعالی یریوزنده نه قدرشی
وارایسه جمیعا آنی اذن ایچون اصلنده مباح ایلدی کما قال الله تعالی هو الذی
خلق لکم مافی الارض جمیعا) صکره انلره ضرر اولنی حرام ایلدی پس براباحتکه
نفسک هوا ومشتهاسی جانبندن کله ونفس امر حقی قویوب هواسنه اویوب
برشیئی حرام ایکن کندوسنه مباح ایلیه اول ضلالت اولدی ومذموم اولان
اباحت بو اباحتدر اماشول اباحت ورخصتکه خدای تعالی حضرتلرندن بنده لرینه
کلدی وآنی الله قولی اولانلره قبول ایلمکه رخصت اولدی اول کمال اولدی وممدوح
ومقبول کلدی * کما قال صلی الله علیه وسلم ان الله یحب ان تؤتی رخصه کما یحب
ان تؤتی عزائمه رواه احمد والبیهقی عن ابن عمر رضی الله عنهما وایضا قال علیه
السلام ان الله تعالی یحب ان تؤتی رخصه کما یکره ان تؤتی معصیته رواه البیهقی
عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما وقال ایضا ان الله تعالی یحب ان تقبل رخصه
کما یحب العبد مغفرة ربه رواه البصری عن ابی الدرداء وواثلة وابی امامة وانس
کذا فی الجامع الصغیر * قچن برعبد صالح الله تعالی حضرتلرینک اکا مباح
قیلدیغنی ورخصت ویردیکنی اشلسه وقبول ایلسه اول عبد صالحک دینده کامل
اولدیغنه وکمال مرتبه سن بولدیغنه دلالت ایلر زیرا بربنده نک حق تعالی عزایمی
ایشلمسنی نیجه سورسه ونیجه دیلرسه مباح ایلدیکنی ایشلمکی دخی اویله سور پس

الله دوستی اولان ولیلر حق تعالی حضرتلرینک اباحت ورخصت ویردیکی
شیلری اشلمکه محبتی اولدیغنی بیلدکلرندن اوتری اول امر مباحی اشلرلر کرکسه
ناس انلری جاهللکلرندن انکار ایلسونلر نقل اولنور که قطب العارفین بایزید
بسطامی قدس سره رمضان شریفده سفر ایدوب برشهره قریب اولدقلرنده
اول شهر خلقی انک شهره کله جکندن خبرالوب اکابر واعیان نه قدر کمسه
وارایسه تعظیما آنی استقباله چقمشلر بایزید حضرتلرینه انلر قریب کلدکده
بایزید حضرتلری برمریدینه دیمشلرکه بکا برنان پاره وارایسه ویر اول شیخک
الینه بربتون رغیف ویرمش بایزید حضرتلری اول نانی یمکه باشلمش
اعیان شهر کلوب آنی کوردکلرنده بق بونیجه شیخ اولورکه رمضان
شریفده اوروج برحیفا بزبونی بردیندار مسلمان کمسه صانوردق دیوب
اعراض ایتمشلردر هربری کندی اولری جانبنه کتمشلر بایزید حضرتلری کندی
مریدلرینه ایتمش کورک بوقومک جهالتلرینی بز بونلره مسئلهٔ شرعیه دن
دینه متعلق برمسئله اوکرتدک وانی اجرا ایتدک بونلر بزه انکار ایدوب فرار ایلدیلر
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم (لیس من امبر امصیام فی امسفر)
بیورمشلردر بزمسافرز بزه صائم اولمق بر وخیر دکلدر بلکه بزه خیرلو اولان
رمضانی یمکدر که حق تعالی رمضانی یمکی بزه رخصت ویردی بزانکیچون یدک
بونلر بو مسئله دن غافل اولدقلری ایچون بزه انکار ایلدیلر غیری احوالمز طعن وانکار
ایلمکلرنی بوکا کوره قیاس ایلیک بیوردیلر ❊ مثنوی ❊ کفر ایمان کشت
ودیو اسلام یافت * آن طرفکه نور بی اندازه تافت) کفر ایمان اولدی ودیو اسلام
بولدی اول طرفده که نور بی اندازه یلدرای نور بی اندازه دن مراد توحید الهی
نوریدر وفی الحقیقه هرنه طرفده که توحید الهی نوری طلوع قیلسه واول بی
اندازه بی نهایت اولان ضیای الهی هرنه جانبه پرتو صالسه ومنجلی اولسه لابد انده
کفر قالمز ظلمت کفر بالکلیه کیدوب نور ایمان ظاهر وباهر اولور ودخی عاصی
ومعاند اولان دیونفس اسلام وانقیاد بولور دیوک معاند ومستکبر اولمسی توحید
الهیدن محروم وبی بهره اولدیغیچوندر اکر شیطان نور توحیدی بولیدی واندن
حظ وبهره الیدی محقق عناد واستکباره کیدوب مسلم ومنقاد اولوردی وبرکافرک
قلبنه نور توحید الهی طلوع قیلدی اصلا انده کفر قالمیوب مؤمن وموحد اولیدی
چونکم شیخ کامل نورالهینک معدنی وضیای نامتناهینک منبعیدر کفر ومعصیت
واباحت وضلالات هنوز دخی نور بی اندازه دن بهره بولمین اهل نفس واهل
هواده واصحاب زرق وریاده اولسه جائزدر ❊ مثنوی ❊ مظهر عزت
ومحبوب بحق * ازهمه کروبیان برده سبق * سجده آدم را بیان سبق اوست

* سجده آرد مغزرا پیوسته پوست) بوشیخ کامل وانسان فاضل عزت مظهریدر
وحقك محبوبیدر بووجه اوزره بحقده بازائد اولوب ومحبوب حقسـت تقدیرنده
اولور زائد اولمیوب حقله محبوبدر دیمك دخی جائزدر وكلی كرو بیلردن سبقت
ایلمشدر كروبیلر مهیمون دیدكلری جبروت ملكلریدر آدم علیه السلام حضرتلرینه
ملكلرك سجده‌سی اول آدمك من حیث مرتبه سبقتنی بیاندر پیوسته مغزه پوست
سجـده كنورر بغیر عكس مغزدن مراد بونده شریف وپوستدن مراد دوندر
وتوضیح معنی بویله دیمك اولور كه ای حقیقت انسانیه‌دن بی خبر وغافل اولان
ناقص العقل والمعرفه بوشیخ كامـل كندی حقیقتنی بولان ومظهر عزت خـدا
اولان حق تعالینك محبوبیدر بركسه كه كندی حقیقتنی بوله وحضرت حقه محبوب
اوله من حیث المرتبه دوكلی فلكلردن وجمله ملكلردن سبقت ایلمش وایلرو كتمشدر
نته كم بومعنـایه دلیل و برهان جمیع ملائكه‌نك آدم علیه السـلام حضرتلرینه
سجده قیلملری اول آدمك من حیث المرتبه ساجد اولان جمیع ملائكه‌یه سـبقت
ایتمسـنی وایلرو كتمسنی بیان وعیـان ایلرزیرا همیشه دون اولان شریف وعالی
اولنه سجده ایلر یوخسه شریف وعالی اولان دون اولنه سجده ایلمك مناسب اولماز
نته كم اهل تفسیر دخی (واذقلنا للملائكة اسجدوا لادم فسجدوا) بوآیت كریمه
آدم علیه السلام حضرتلرینك ملائكه‌دن افضل اولمسنه دلالت ایلر دیمشـلردر
كما قال البیضاوی رحمه الله تعالی فی تفسیر هذه الآیة والآیة تدل علی ان آدم
افضل من الملائكة المأمورین بالسجود پس هركسه كه حقیقت انسانیه‌یی بولسـه
همان كندی عصرنده اول خلیفة الله‌در كه حضرت آدمك وسائر انبیانك جمله‌سنك
اسراریـنه وعلومنـه وارث اولوب انلرك قائمقامی اولور پس انلر نجـه مسجود
ملائكه اولدیسه اول ولی كامل وخلیفهٔ الهی اولان شیخ واصل دخی همچنین مسجود
ملائكه اولور وسیرومرتبه‌ده ملكلردن ترقی وسبقت قیلور شیخ ابوالجنـاب نجم
الدین الكبری رحمة الله علیه حضرتلری كندی رساله‌سنده وحسین میبذی دخی
دیوان علی شرحنده حضرت شیخ ابوالحسن قدس الله سره العزیز خرقانیدن
بویله نقل ایدرلر كه قال ابوالحســن الخرقانی قدس الله سره العزیز صعدت الی
العرش لاطوف به فطـفت به الف طواف ورأیت حوالیـه قوما یطوفون حول
العرش فعجبوا من سرعة طوافی وما اعجبنی طوافهم فقلت من انتم وما هذه الرودة
فی الطواف قالوا نحن ملائكة ونحن نوروهذا طوافنا ومن انت وما هذه السرعة
فقلت انا آدمی وفی نوره وناره وهذه السرعة من نتایج نار الشوق ❁ مثنوی ❁
شمع حـق را پف كنی تو ای عجوز * هم توسوزی هم سرت ای كـنده پوز
* كی شود دریا ز پوزسك نجس * كی شود خورشید از پف منطمس) ای عجوز

سن شمع حقه پف ایلرسن هم سن یانارسن هم سنك باشك یانار ای اغزی قوقمش
یعنی شیخ كامل فی المثل برشمع الهیدر وسنك اكا طعن وقدح ایلمك پف ایلمك كبیدر
ای عجوز سـن الله نورنی اوفورمكله اطفا ایلمك استرسن سـن آنی سو یندرمكه
قادر اوله‌مزسن بلكه هم سن یانارسن ای اغزی قوقمش هم سنك باشك یانار وحق
تعـالی آنی كتدكچه اتمام واكمال ایلر اگرچه سـن آنی كریه كوررسكده نته كم حق
تعـالی كندی نوری اولان قرآن حقنده وكندینك پیغـامبری حقنده بیورر
(یریدون لیطفؤا نورالله بافواههم والله متم نوره ولوكره الكافرون) دریا كلبك
اغزندن نجس اولور خورشـید پف دیمكدن قچن منطمس اولور یعنی شیخ
كامل دریای معنیدر اكا طعن ایلین منكرلر كلب دنیـدر كلب دنینك اغزندن دریا
نجس ومردار اولمدیغی كبی اول بحر معنی دخی كلب سیرت اولان طاعن ولائمك یاوه
سو یلمسندن وتفوه ایلمسـندن ناپاك اولمز نته كم خورشید انوردهانله پف دیمكدن
سو ینمز كذلك شمس الهی اولان ضیا كسترهم دهانله پف دیمكدن واكا مقابل مالا
یعنی سو یلمكدن منطفی اولمز ❁ مثنوی ❁ حكم برظاهر اگرهم میكنی * چیست
ظـاهرتر بكوزین روشنی * جمله ظـاهر هاپیش این ظهور * باشد اندر غایت
نقص وقصور) اكر ظـاهر اوزره هم حكم ایلرایسـك (ونحن نحكم بالظاهر
ونفوض سره الی عالم السرایر) دیوسو یلرایسـك بوروشنلكدن ظـاهرتر سو یله
ندركه حق بو كاملك وجودندن هر ظاهردن واضحتروظاهرتردر جمله ظاهرلر
بوظهور الهینك قتنده غایت نقص وقصور اچنده اولور یعنی نحن نحكم بالظاهر
دیو ظـاهردن مرادك شیخك وجودندن حاصل اولان سنك عقلكه وسـنك كبی
ناقص العقل اولنلرك عقل وفهمنه مخالف كلان اقوال وافعـال واحوال اولور
ایسه بوشیخك وجودی پرنور الهی وظهوردر بایدرسنك كبیلرك عقلنه مخالف اولان جمله
ظاهرلر بوظهور الهینك حضورنده غایتله نقصانده وقصورده‌در بونك بوقدر كرامات
علیه‌سی ظاهره و باهره ایكن سنك عقلك قتنده اكا مناقض اولان ظاهر عین نقصان
وقصوردر پس سن نه وجهله (نحن نحكم بالظاهر) دیوب بوكونه نور الهینك ستوروفعنی
مرادایلرسن وانك حقنده بونك كبی مالایعـنی وهرزه سویلرسن ❁ مثنوی ❁ هركه
برشمع خدا آرد پفو * شمع كی میرد بسوزد پوزاو) هرشول كمسـه كه شمع خدا
اوزره پف كنوره شمع قچن سوزانك پوزی یانار یعنی حق تعالینك ولیلری وسراج
دین اولان عالملری وصفیلری شریعت طریقتده شمع منیر كبیدرلر پس هرشول
كمسـه كه اول شمع الهی كبی اولان پیرلره پف ایلیه وانلر حقنـده طعن وانكاره
متعلق سوزسـو یلیه اول شمع الهی اولان پیرلر سو ینمز بلكه انلر حقنده پف دین
وهرزه یـین منكر وطاعنك اغزی یـنـار وقلبی وروحی كو یـنور ❁ مثنوی ❁
چون توخفاشان بسی بینند خواب * كاین جهان ماندیتیم از آفتاب) سنك كبی

خفاشلر خوابده چوقلق كوررلر بوهم وجه‌در چوقلق خواب كوررلركه بوجهان
آفتابدن بتیم قالور و بوعالمدن روشنالك كیدوب زائل اولور وشب ظلمانی جهانی
احاطه قیلور واول خفاشلر ظلمت شبده استدكلری كبی هر بری پرواز قیلور بوكونه
خواب انلرك كندی باطل اولان قصورلرندن وخیاللرندن حاصل اولور و بوكونه
وقعه‌یه خیال فاسده واحلام شیطانی دینور * ع * زهی تصور باطل زهی
خیال محال ❊ مثنوی ❊ موجهای تیز دریاهای روح * هست صدچندانكه
بدطوفان نوح * لیك اندرچشم كنعان موی رست * نوح وكشتی رابهشت
وكوه‌جست * كوه وكنعانرا فروبردآن زمان * نیم موجی تابقعر امتهان)
روح دریالرینك تیز اولان موجلری یوز اولقدر واردركه طوفان نوح علیه
السلام اولدی ولیكن چشم كنعانده قیل بتدی وحقیقت كاری كورمكدن انی كور
ایتدی انكیچون نوحی وكشتی‌یی قودی وكوهی طلب ایتدی كوهی وكنعانی
اول زمان آشغه ایلتدی بریارم موج امتهانك قعرینه‌دك امتهان مهاندندراهانت
واحتقار معناسنه یعنی ای كوردل وای منكر اولان جاهل وغافل طوفان نوح
علیه السلام بوعالمی نیجه طوتدی ونه‌كونه احاطه ایتدی ایسه روح دریالری
اولان عزیزلرك وشیخلرك قهرلرك وخشملری موجی بوجهانی یوز اولقدر زیاده
طوتدی ولیكن اكامنكر ومعارض اولان كنعانك چشم عقلنده قیل بتدی یعنی
انك بصر بصیرتنده فكر فاسد مویی بتوب حقیقت كاری كورمكدن آنی نابینا
ایتدی پس نوح وانك كشتیسنی قویوب (سأوی الی جبل یعصمنی من الماء)
دیوب طاغه تحصن والتجا ایلمكی طلب ایتدی كذلك هر كنعان سیرتك دخی
چشم قلبنده فكر فاسد مویی بتدیكندن كندی عصرنده اولان دریای روحك
طوفاننی كوره میوب آنی وانك سفینهٔ طریقنه دخول ایلمكی قویوب كندینك
عقل وفكری كوهنه التجا ایلر چونكم كنعان نوحی وسفینهٔ نوحی قویوب طاغه
كتدی اول زمان (وحال بینهما الموج فكان من المغرقین) آیت كریمه سنك
حسبنجه بریارم موج كاوب كوهی وكنعانی قعر حقارت واهانته‌دك اشغه
ایلتدی كذلك كنعان سیرت اولان كسه‌لر كندی عصرنده اولان دریای روحك
موجلرندن قورقیوب انك متابعتی كشتیسنه داخل اولمه‌وكندینك عقل وفكری
كوهنه التجا قیلسه واكامنكر اولسه لابدقهر روحانی وطوفان معنوی موجلرندن
برموج كاوب انی وانك التجا ایلدیكی كوه عقل وتدبیرینی قعر حقارت وقهره‌دك
آشغه ایلتور ❊ مثنوی ❊ مه فشاند نور وسك وع وع كند * سك زنور ماكی
مرتع كند * شب روان وهمرهان مه بتك * ترك رفتن كی كنداز بانك سك)
ماه نورنی صاچرسك وع وع ایلرسك ماهك نورندن قچن مرتع ایلرمز تع محل

رفع اولسه‌ده جائزدر مصدر میمی اولوب بمعنی رفع اولمق دخی جائزدر رفع اوتلغه
دیرلر یعنی فلك طریقتك ماهی اولان شیخ كامل قدس الله سره العزیز جمله‌نك
اوزرینه نورنی نثار ایلرسه‌ك سیرت اولان كمسه‌لر مقتضای طبیعتلری اوزره وع وع
ایدرلر وانك نورندن استناره واستفاده ایتمیوب اكا قرشو اورررسه‌ك طبیعت اولان
نكبتلرماه طریقت اولان شیخك نورمعرفتدن وضیای هدایتندن قچن اوتلرلر
ومنتفع اولورلر یعنی سك سیرت اولنلر انك نورهدایتندن مستفیدر ومنتفع اولمزلر
واورمكی دخی ترك ایلمزلر كذلك شبرولر وبلكه ماهه همره اولنلر كلبك صدا اسندن
اوتری قچن یوله كتمكلكی ترك ایدرلر یعنی بوشب دنیاده راه حقه كیدیجیلروجمله
سرعتله ماه طریقت اولان شیخه مرافقت وهمراهلك ایدیجیلرسه‌ك سیرت اولان
منكرلرك عوعوایتمسندن وبیهود یره صیت وصدا ایتمسندن اوتری طریق حقه
كتمكی وماه طریقت اولان شیخه متابعت ایتمكی هم ترك ایلمزلر كلابك عادتی بی‌معنی
یره عوعوایتمك ایسه راهرولرك دخی عادتی بهرحال طریق حقه كتمكدر
❊ مثنوی ❊ جزوسوی كل روان مانندتیر * كی كند وقف از پی هر كنده‌پیر)
جزوكل جانبنه اوق كبی كیدیجیدر هر كنده پیردن اوتری قچن طورر یعنی
طوروب توقف ایلمز بعض نسخه‌ده تیر یرینه شیر واقع اولمشدر اما اصح اولان
تیردر یعنی (كل شیئ یرجع الی اصله) موجبنجه لابد هرجزو كندی كلی واصلی
جانبنه قتی یایدن اتلمش اوق كبی كیدر وبی باك ولاابالی كندی مركزنه‌دك سیرایدر
برنیجه قوقش قریلر اولسه اول جزوك كل جانبنه كتمسندن اینجنسه اول جزو
هر قوقش قرینك اینجنمسندن واول جزوه سوز اتمسندن اوتری اول جزو
كندی اصلی جانبنه كتمكدن هیچ توقف ایلمی بومقرردركه ایلمز كذلك هم بن
برجزوم وبنم كلم واصلم شیخ حضرتلریدربن اول جانبه كتمكدن سنك كبی قوقش
قرینك سوزندن اوتری نیچون توقف ایلرم دیدی ❊ مثنوی ❊ جان شرع
وجان تقوی عارفست * معرفت محصول زهد سالفست * زهداندر كاشتن
كوشیدنست * معرفت آن كشت راروییدنست) شرعك جانی وتقوانك جانی
عارفدر معرفت ایسه محصول زهد سالفدر زهدمرتبه‌سی اكمكاك وسعی قیلمقلق
ایچره‌در معرفت ایسه اول كشتی بچمكدر یعنی شرعك وطریقتك جسدی
واروروحی واردرشرعدن مراد احكام شرعیه واوامر واعمال مرعیه‌در فی المثل
شرع شریفكه اهل شریعتك معلومیدر برقالب بی روح كبیدر وانك روحی عارف
باللهدر عارف بالله ایسه شول معرفت صاحبنه دیرلركه حق تعالی حضرتلرینك
ذاتنی واسما وصفاتنی واسرار قضاوقدرنی بیله واحكامنه دخی عالم اوله بومعرفت
ایسه سلفده اولان زهد وتقوانك محصولیدر زیرا بركسه همان مكلف اولدیغی

کبی کمال معرفته دلی الذور واصل اولمز بلکه اولا نفسنك نیجه هواسنی ومشتهاسنی
ترك ایلر زهد اول نفسنك هواسنی ومشتهاسنی ترك ایلمکدن عبارت اولور وتقوی
دخی صغایر وکبایردن پرهیز ونفسنی صیانت قیلمقدر بودخی زهدك برشعبه سیدر
زیرا زهد نفسك حظنی ترك ومشتهاسنی ترك ایلمکدر انده تقوی دخی بولنور وزهد
وتقوی ایسه سعیسز وکوششز میسر اولمز پس سالك که هنوز دخی مقام زهدده
اوله لابد اول هنوز دخی اعمال تخمنی مزرعهٔ طریقته اکمکده وسعی ومجاهده
قیلمقده در پس بو تخم زهد ومجاهده نك ربع ومحصولی معرفة الله در پس سالکده
برکمسه نقدر تخم زهد اکرسه انك محصولنی اضعاف مضاعف عاقبت حاصل ایلر
معرفة الله اول اکدیکی کشتی بچمك کبیدر خلاصهٔ کلام شرع شریفك اعمالنك
رکن اعظمی وزبده سی زهد وتقوادر که ترك الدنیا رأس کل عبادة بیورلمشدر
وزهد وتقوی مرتبه سنده اولان ایسه هنوز دخی سعی ایتمك واکمك ودیکمك
مرتبه سنده در ومعرفت ایسه بوجمله سالکده اولان اعمالك محصول ونتیجه سیدر
چونکم برکمسه اکدیکی تخمك محصولنی اله ودیکدیکی آغاجك میوه سنی تناول قیله
انك کیرو زحمت چکمکه واکین اکمکه ودیکمکه نه احتیاجی قالور اول خود
مقصودنی بولمشدر مکر برای مصلحت نیجه کمسه لری ارشاد ایچون زهد وتقوی
مرتبه سنه وجهد وکوشش طبقه سنه تنزل ایلیوب انلره موافقت کوستره
﴿ مثنوی ﴾ پس چون باشد جهاد واعتقاد * جان این کشتن نبات است
وحصاد) پس جهاد واعتقاد تن کبی اولور بوا کمکلك جانی نبات وحصاددر
حصاد بچمکه دیرلر یعنی بوطریقده سعی واجتهاد ایلك وانك نتیجه سنه
وجزاسنه اعتقاد قیلمق فی المثل تن کبی واکین اکمك کبیدر واکینك جانی نبات
عرفانیدر وآنی بچمکدر خلاصهٔ کلام اجتهاد واعتقاد ایلك هنوز دخی جانسز تن
ووقت کشتن انك محصولی اولدیغی کبی اجتهاد واعتقادك دخی جانی وتخم
اعمالك نبات ومحصولی علم وعرفاندر حضرت نبی علیه السلام (العلم خیر من العبادة)
وبرآخر حدیثده (العلم خیر من العمل) بیوردی علم وعرفان اعمال شرعیه نك
محصول وجانیدر پس عالم وعارف شرع وتقوانك جانی کبی اولدیغی مقرردر
﴿ مثنوی ﴾ امر معروف اوو هم معروف اوست * کاشف اسرار هم مکشوف
اوست * شاه امروزینه وفردای ماست * پوست بندهٔ مغز نغزش دائماست)
امر معروف اولدر وهم معروف اولدر کاشف اسرار اولدر مکشوف اولدر
بوکونکی کونیزك وبزم یارنکی کونیزك شاهیدر پوست انك دائما نغز اولان
مغزینك بنده سیدر معروف شرعده وعقلده محبوب ومستحسن اولان شیلره
دیرلر که منکرك ضدیدر ومعروف عارفك معلومنه دخی دیرلر بونده ایکی معنی ایله

مراد اولور وحقیقت انسانیه جمیع حقایقی جامعه برحقیقتدر مثلا امر معروف
اولمغی ومأمور معروف اولمغی ودخی کاشف اسرار ودخی مکشوف اولمغی
وواصف وموصوف اولمغی والحاصل نه قدر حقایق وار ایسه آنی حقیقت
انسانیه محیط وحاوی اولمشدر چونکم برانسان کامل کندی حقیقتنه واصل اوله
وکمال مرتبه سن بوله وکندوبی حقیقتله بیله امر معروف وهم عارف وهم معروف
اولدر ودخی سرلری کشف ایدیجی اولدر من وجه مکشوف اولان سرهم
اولدر که حق تعالی حدیث قدسیده (الانسان سر من اسراری) بیوردی
کندی حقیقتنی بولان انسان ومرتبهٔ کماله بالغ اولان صاحب عرفان بزم بوکونیزك
ویارنیزك شاهیدر که ملك معنوی وپادشاه اخرویدر قشر کبی اولان صورت
عالمی دائما اول صاحب سعادتك نغز ولطیف اولان حقیقتك بنده وافکنده سیدر
﴿ مثنوی ﴾ چون اناالحق کفت شیخ وپیش برد * پس کلوی جمله کوران را
فشرد) چونکم ابایزید قدس سره العزیز حضرتلری اناالحق دیدی وسوزنی
ایلرو ایلتدی پس جمله کورلرك بوغازنی صقدی اناالحق دین شیخدن مراد ابایزید
قدس الله سره العزیز حضرتلری اولسه ده جائزدر که * سبحانی ما اعظم شانی
لا اله الا انا فاعبدونی * دیمشدر ومجلسنده حاضر اولنلر بوسوزی ایشدوب
اکا انکار قیلمشدر بوتقدیرجه کورلردن مراد اکا انکار ایلین مریدلر اولور قصه سی
دردنجی دفترده مسطور ومشهور اولمشدر ایراده حاجت بوقدر * اناالحق *
دین شیخدن مراد حضرت منصور قدس سره اولمق هم جائزدر که اصل اول
اناالحق دیدی وسوزندن دونمیوب ایلرو ایلتدی واکا انکار ایلین کوردللرك
جمله سنك بوغازنی صقدی واناالحق دین شیخ ابوالحسن خرقانی قدس الله سره
العزیز اولسه وکوردل اولنلرك بویله دیمکله بوغازنی صقمسه هم جائزدر که کوردل
اولنلرك بر بندهٔ عارفك اناالحق دیمسندن بوغازلرینك صقلمسی مقرردر پس بونلرك
اناالحق دیملری نه جهتدن اولدیغی منکر اولنلره بیان ایلمکه شروع ایدوب
بیورورلر ﴿ مثنوی ﴾ چون انای بنده لا شد از وجود * پس چه ماند تو بیندیش
ای جحود * کر ترا چشمیست بکشا در نکر * بعد لا آخر چه می ماند دکر)
چونکم وجود مجازیدن بنده نك بنلکی لا اولدی پس سن اندیشه ایله ای جحود
نه قالدی جحود انکار ایدیجی دیمکدر اکر سنك چشم حقیقت بینك وار ایسه
آچ ونظر ایله لادن صکره آخر غیری نه قالور یعنی بنده نك موهومی واعتباری بر بنلکی
واردر که کندوسنی اول بنلك واسطه سیله کندوده منجلی اولان وظهور قیلان
حضرت حقدن محجوب وغافل ایلمشدر چونکم اول بنده نك موهومی اولان
انالسی وجود مجازیدن لا اولدی وانك باطندن اصلا ومجازا بن دیجی قالمدی

پس بوندنصکره ای محجود اول بنده نك وجودنده نه قالورسن فکرایله بومقرردرکه وجودمجازی کیندکدنصکره وجودحقیقی قالور پس انا الحق دین اول وجود حقانی اولور اکر سنك بصر بصیرتك وار ایسه انی آچ ونظر ایله لادنصکره آخرنه قالور الا الله قالور چونکم لااله نك سری بنده نك وجودنده ظاهر اوله که اول بنده نك موهومی اولان اناسی فانی اولمقدر چونکم سر لا آنك وجودنده ظهوره کلدی اول کیدوب سر الا الله قالدی واول بنده (وبی یسمع وبی یبصر وبی یمشی وبی یبطش) مرتبه سنی بولدی اویله اولیجق (من اهان لی ولیا فقد بارزنی بالمحاربة) حدیث شریفنك موجبنجه هرکیم اول ولی خدایه اهانت ایلسه معناده حضرت حقه اهانت ایلیوب انکله محاربه ایتمش اولور ❁ مثنوی ❁ ای بریده ان لب وحلق ودهان * که کند تف سوی مه یا آسمان * تف برو یش باز کردد بی شکی * تف سوی کردون نیابد مسلکی * تاقیامت تف برو باردزرب * همچو تبت بر روان بولهب) ای اول لب ودهان وکلو کسلمش اولسونکه اول لب ودهان آسمانده اولان ماه جانبنه پف وتف ایلر آسمانده اولان ماهدن مراد مرتبه سی آسمان کبی رفیع اولان ماه فلك روحانی اولور که بوشب عالمده سالکانه راه حق اولانلره یول کوستره ونور باطنیله مظلم اولان دللری منور ایلیه کسلمس اولسون اول کسه نك حلقوم ودهانی که بویله برآسمان منزلت بدر کامله وصدر فاضله قرشو تف ایلیه وهرزه سویلیه برشکسز توکرك انك یوزینه کیرو دونر تف کردون جانبنه برمسلك بوله مز یعنی بویله برادبسز نادانك تحقیر واهانتی اول ماه آسمان معنوی جانبنه وارمز وانك تفی کردون جانبنه یول بولمز بلکه (ولا یحیق المکر السیء الا باهله) آیت کریمه سنك حسبنجه کیرو همان انك روی ناپاکنه رجوع ایلر واول اهانت وتحقیره همان انك ذاتی لایق اولور قیامته دك رب العالمین حضرتلرندن انك اوزرینه تف وخسارت یغار ابولهبك روانی اوزره تبت کبی تبت سوره سنك تفسیری اوچنجی دفترده تشبیه بنددام قضاسر خنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه تبت دیمك هلکت وخسرت دیمك معناسنه در ودعاء علیه در یعنی ابولهبك نفسی هلاك اولسون وخسارت بولسون وانك نفسی هلاك اولدی ماضی ایله تعبیر اولنمسی وقوعی محقق اولدیغندن اوتریدر پس ابولهب حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمه اهانت ایدوب تبالك یا محمد لهذا دعوتنا دیو تحقیر ایلدیسه حضرت رب العالمیندن قیامته دك انك جانی اوزره تبابت وخسارت یغارکه هرمؤمنکه بونی اوقویه لابد انك طرفنه تبابت وخسارت کیدر وانك روانی هلاك وخاسر ایدوب ودنیاده دخی بوقدر عباد الله ایچنده هرکون مذموم ومنفور اولور کذلك وارث حضرت نبی علیه السلام وقائمقام مصطفوی اولان

شیخه برمنکر هم تحقیر واهانت ایدوب تف دیسه قیامته دك تف واهانت انك اوزرینه رب العالمیندن یغمور کبی یغار واهل حق اولان وطریق حقه سلوك قیلان طالبلر وسالکلر انك انکارنی واهل حقدن استکبارنی استماع ایلدکلرندن نه عجب جاهل ونادان ایمشکه بویله برعزیزه تحقیر واهانت قیلمش ومنکر اولمش دیو هجو ومذمت ایدرلر پس خلیفهٔ رسوله اهانت همان حضرت رسول اکرم صلی الله وسلمه اهانت کبی اولور نته کم بومعنایی اشعار ایلمکدن اوتری وارث نبی اولنه اهانت ایلمکدن حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه اهانت ایلین کسه لرك حالنی بیانه شروع ایدوب وحضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك علو شانینی توصیفه باشلیوب بیوررلر ❁ مثنوی ❁ طبل ورایت هست ملك شهریار * سك کسی که خواند اورا طبل خوار * آسما نهابنده ماه وبند * شرق ومغرب جمله نانخواه ویند * زانکه اولا کست برتوقیع او * جمله در انعام ودر توزیع او) طبل وعلم شهریارك ملکیدر سك برکمسه که اکا طبل خوار اوقودی یعنی اول شهریار معنوی اولان حضرتك ظاهرا وباطنا طبل وعلم ملکیدر امیردوکون اولدرکاب سیرت اول کسه درکه انك وارثی وقائم مقامی اولان شیخ دینه وپیشوای یقینه مفت خوار دیدی وبوکونه قدح ومذمت ایلدیکه حقیقتده برشیخ دینه اولان اهانت همان رسوله اهانت اولور آسمانلر اول حضرتك ماه روحنك بنده سی دررلر مشرق ومغرب جمله انك نانخواهی دررلر یعنی آسمانلر جمله اول حضرتك ماه روحنه بنده وار مطیع ومنقادلردر واهل شرق وغرب اول حضرتدن اکمك استیجی ورزق طلب ایلیجیلردر زیراکه اول حضرتك توقیع همایونی اوزره اولاك واردر وجمله انك انعامنده وتوزیعنده در توقیع نشان شاهه دیرلر بونده مراد پادشاه حقیقتك اول حضرتك وجود شریفنده اولان آیت ونشانیدر یعنی اهل شرق واهل غرب جمله سی اکا محتاجدر اول سببلردنکه انك توقیع وجودی اوزره (لولاك لولاك لما خلقت الافلاك) کلامی واقع اولمشدر پس جمله عالم وبنی آدم انك انعامنده وتوزیعنده در لولاك خطاب حضرت حق جانبندن حقیقت حضرت محمد صلی الله علیه وسلمه در واول حقیقت ایسه همیشه باقیه در وبرکسه برعصرده کلسه واول حقیقته مظهر وآیینه اولسه اکا قطب الاقطاب وغوث الاکبر وقائمقام محمدی ووارث اکمل احمدی تعبیر اولنور پس لولاك مفهومی بو اعتبارله اکا دخی لایق اولور زیرا وارث محمدی وخلیفهٔ احمدیدر عند المحققین خلیفه مستخلفك عینیدرکه خلیفه نك وجودنده اولان علوم واحکام فی الحقیقه مستخلفکدر همان خلیفه یه اطاعت مستخلفه اطاعتدر ومستخلفك مالك اولدیغنه خلیفه دخی مالك اولمق جائزدر پیغمبرك صدقنه معجزه دلالت ایلدیکی کبی انك وارثی اولان ولی کاملك

صدقنه دخی خارق عادت ونیجه کشف وکرامت دلالت ایلر ❊ مثنوی ❊
کرنبودی اونبایدی فلك ❊ کردش نورومکانی ملك ❊ کرنبودی اونبایدی
بحار ❊ هیبت وماهی ودرشا هوار ❊ کرنبودی اونبایدی زمین ❊ دردرون
نه کنج وبیرون یاسمین) اکر اول حضرت علیه الصلوة والسلام ودخی انك
وارث اکملی اولان ولیلر اولمیدی فلك کردشی ونوری وملکه مکان اولقلغی
بولمزدی بوفلکلرك دوران قیلمسی اول حضرتك وانلك قائمقامی اولان ولیلرك
وجودی واسطه سیله در اکر اول حقیقت محمدیه واول حقیقت محمدیه صلی الله
علیه وسلمك مظهرلری اولمیدی بحرلر هیبتی وحوتی ودرشا هواری بولمزدی
بحرلرك هیبت وماهی ودرشا هواری بولدیغی هم اول حضرتك وجودی واسطه
سیله در اکر اول حضرت وهرعصرده اکا مظهر وآینه اولان اصحاب ولایت
اولمیدی زمین درونده کنج ودفین وبیرونده کل وياسمین بولمزدی بوزمینك
درونده خزینه ودفینه وخارجنده کل ولاله و یاسمین بولندیغی اول حضرتك
واکا قائم مقام اولان اهل ولایتك وجودی واسطه سیله در ❊ مثنوی ❊ میوه‌ها لب
خشك باران وبند ❊ رزقها هم رزق خواران وبند) میوه‌لر انك بارانك لب
خشکیدر محتاج ومفتقر معناسنه استعاره اولنور باراندن مراد فیوضات اولور یعنی
صورمعنوی اولان رزقلری نقدر وارایسه اول حقیقت محمدیه صلی الله علیه وسلمك
رزقن یجیلر یعنی اندن حظ الیجیلر وغدا بوایجیلردر جمیع میوه‌لرك باران فیض
وعطاسنك محتاج ومفتقر یدرکه فی الحقیقه اولا وآخرا ودخی باطنا قطب الاقطاب
اول حقیقت محمدیه صلی الله علیه وسلمدر اما ظاهرا هرعصرده اکا بوامتدن برکسه
مظهر اولور وانك خلیفه‌سی اولور اول عصرده اکا قطب الاقطاب وغوث
الاکبر دیرلر که اول کندی عصرینك پیغمبری کبیدر که اکا بیعت همان حضرت
علیه السلامه بیعت واکا متابعت همان حضرت پیغمبر علیه السلامه متابعتدر
و بوقطب الاقطاب اولان اهل ولایتك مشربلری وسیرتلری مشرب محمدی صلی
الله علیه وسلم اوزره‌در اکثر اول حضرتك شان شریفی فقر یله فخر ایتمك ایدی
وزکات وصدقه‌یی مؤمنلردن آلوب مستحق اولنلره صرف وخرج ایتمك ایدی
(خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم) امر شریفنك موجبنجه عباد الله دن
زکات وصدقه‌یی آلورلر وزکات وصدقه ویرمیانلره مالکرك زکات وصدقه‌سن
و یرك دیو اسرتزاردی کذلك اول حضرتك خلیفه‌سی اولان ولی کامل دخی کندی
عصرنده بوسیرت محمدیه صلی الله علیه وسلم اوزره ناسله معامله قیلوردی اکرچه
حقیقتده خلقه صدقه ویرن ونعمت ودولت ایرکورن اول خلیفة الهیه درولیکن
برای حکمت ولاجل مصلحت ظاهرا بوناسدن زکات وصدقه آلورلر وطلب

قیلورلر ❊ مثنوی ❊ هینکه معکوسست درامر این کره ❊ صدقه بخش
خویش راصدقه بده ❊ ازفقیرستت همه زروحریر ❊ هین غنی راده زکاتی ای فقیر)
اکاه اول بوامرده عقده معکوسدر کندیکك صدقه بخشنه صدقه و یریعنی
حقیقتده قوللرینه نعمت وصدقه ویرن خدای تعالیدر که نبیلر وولیلر اول صدقه
بخش اولان منعم حقیقینك مظهری وخلیفه‌سیدرکه اصحاب نعمته واهل مال
وثروته حق تعالی بونلر واسطه‌سیله رزق ونعمت و یررو بونلر حق تعالی حضرتلرینه
وقایه وروپوش اولمشلر وقرب فرایض وقرب نوافل مرتبه‌سنی بولمشلردر چون
برکسه بونلره طعام و یرسه و یاخود شراب و یرسه و یاخود برنعمت و برصدقه
ایرکورسه معنیده حضرت حقه شراب وطعام و یرمش ونعمت وصدقه ایرکورمش
کیدر وکتاب الله ده وسنتده بو معنایه دلیل وآیات واحادیث فتی چوقدر جمله‌دن
(ان تنصروا الله ینصرکم) آیت کریمه‌سنك ودخی (واقرضوا الله قرضا حسنا)
آیت کریمه‌سی کبی بوآیتلرك تفسیری بشنجی دفترده شیخ محمد سرزی
حضرتلرینك حکایه‌سنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وحدیث رسول که حدیث
قدسیدر حق تعالی بیورر (یا ابن آدم مرضت فلم تعدنی یا ابن آدم استطعمتك فلم
تطعمنی واستسقیتك فلم تسقنی) و بوحدیث شریفك دخی شرحی ایکنجی دفترده
چوبان حکایه‌سنده مرور ایلمشدر چونکم بومقدمه معلومك اولدی پس برفقیر
معنوی اولان ولی برنیجه کسه‌دن نصرت وصدقه ورزق ونعمت استه‌سه اکاه
اولکه نفس الامرده بوبرعکس برکره‌در معناسی ای فقیر ومحتاج اولان سکا
ناصر اولنه وصدقه و یرنه وانعام قیلنه‌سن ناصر اول وصدقه و یروب انعام قیل
تاکم منصور ومظفر اوله‌سن واضعاف مضاعف رزقلرو نعمتلر بوله‌سن دیمك اولور
ای غنی دوکلی زروحریر سکا فقیردندر اکاه اول غنی اولنه ای فقیر برزکات و یراز
فقیرستت ازفقیرست ترانقدیرنده‌در بوفقیردن مراد فقیر معنوی اولان ولیلرو صفیلردر که
وجودلرینی فانی ایتمکله فقرتام مرتبه‌سنی بولمشلر وعیون ناسده ضعیف اولمشلردر
اما ناس بونلر سببیله مرزوق و بونلر واسطه‌سیله منصور اولورلر ❊ کما قال صلی
الله علیه وسلم ابغونی فی ضعفائکم فانما ترزقون وتنصرون بضعفائکم ❊ رواه
ابو الدرداء کورکه حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بنی ضعفاکز ایچنده طلب
ایلیك زیرا سز مرزوق ومنصور اولمزسز الا ضعفاکز سببیله بیوردیلر و برآخر حدیث
شریفده دخی بیورر وعبادة بن صامت روایت قیلورلر ❊ الابدال فی امتی ثلاثون
بهم تقوم الارض وبهم یمطرون وبهم ینصرون ❊ ابدالدن مراد دخی فقیر
معنوی اولان ولیلر اولور پس توضیح معنی بیت بویله دیمك اولورکه ای صورتا
غنی ومعنیده فقیر اولان سنك دوکلی سیم وزرك ولباس وحریرك صورتا فقیر

وضعيف اولان كسـه جهتندندر اكه اول معنيده غنى اولان فقيرلره اى صورتا
غنى ومعنيده محتاج وفقير اولان برزكات وصـدقه ويركه حقيقتده اول زكات
وصدقه‌يه‌سـكاعائده اولور واول ضعيف وفقير كورديكك ولى معنيده غنى اول
زكات وصدقه‌يى‌بنه سنكچون قبول قيلور پس هرعصرده اولان فقرنام صاحبى
اولان ولى قائم مقام نبويدر ابغونى فى ضعفائكم نكته‌سنى برخوش فهم ايله
وبوفقير وضعيف اولان شيخلره وعزيزلره اول زن طعنه‌زن كبى سوى ظن ايلمكدن
وحقلرنده هرزه وقدحه متعلق سوزسويلمكدن حذر و پرهيز ايله شيخ ابوالحسن
خرقانى قـدس سره حضرتلرى صورتا فقيرالحـال ايدى اما معنيده غنى القلب
خليفهٔ الهى قائمقام نبوى ايدى اول زن ناقصة العقل آنك شان شريفنه عارف
اولمديغندن وانك علومرتبه‌سنى بيلمديكندن آنى طبل خوار صانوب سارکدالر
كبى قياس ايلدى اول حضرتك شان شريفنه‌لايق اولمين بوكونه ياوه‌لرى سويلدى
واول مريد صادق دخى حقيقته عارف اولمديغنـدن اكابوكونه جواب باصواب
وپروب ديدى ❊ مثنـوى ❊ چون نونكى جفت آن‌مقبول روح ❊ چون
عيال كافران در عقد نوح) سنك كبى پرنتك اول مقبول روحه جفتى نوح
عليه السـلام حضرتلرينك عقد نكاحنده اولان عيل كافر كيدر عيل عبلك
جعبدر جياد جيدك جمعى اولديغى كبى يعنى اول مريد اول زنه‌ديدى اول
مقبول روح اولان شيخك اى زن سـنك كبى پرنتك وپرعيب جفتى حضرت نوح
عليه السـلامك عقد نكاحنده اولان كافره‌بالى كيدركه حضرت نوح عليه
السـلامك تحت نكاحنده اولان خاتونى كافره وخائنه ايدى كافرله حضرت نوح
عليه السلام حقنده بومجنون وديوانه درديردى وبيهوده‌وناشايسته سوزسويلردى
وكذلك حضرت لوط عليه السـلامكدخى تحت نكاحنده اولان خاتون كافره
ومنافقه ايدى اول كافرله وعدولره حضرت لوط عليه السلامك عيبنى سويلر
واحوالنى نقل ايلردى‌نته‌كم الله تبارك وتعالى سورهٔ تحريمده بونلرك‌حالنى ضرب
مثل ايدوب بيورر (وضرب الله مثلا للذين كفروا امراة نوح وامراة لوط كانتا
تحت عبدين من عبادنا صـالحين فخانتاهما فلم يغنيا عنهما من الله شـيئا وقيلا
ادخلا النار مع الداخلين ❊ مثنوى ❊ كرنبودى نسبت توزين سرا ❊ پاره
پاره كردمى اين‌دم ترا ❊ دادمى آن نوح را ازتوخلاص ❊ تاشرف كشتمى اندر
قصاص) اكر بوسراى سعادتدن سنك نسبتك اولميدى بودم بن سنى پاره پاره
ايدردم اول نوح زمانه‌سـندن خلاص ويردم تاكه‌دخى قصاصده مشرف
اوليـدم يعنى چونكم اول مريد صادق اول زن منافقه‌دن بوكونه مذمتلرى
استماع ايلدى پس غيرته‌كلوب اكابوكونه سويلديكه اى خائنه اكرسنك بوسرايه

نسبتك اوليدى وبوخانهٔ سعادته سنك انتسابك اولميدى بودمده بن سنى قتل ايدوب
پاره پاره ايلردم قتل ايلمكـدن برفائده بودركه اول نوح زمانه اولان معدن علم وعرفانه
سنك ايذا وجفاكدن خلاص ويردم و برفائده دخى بودركه بنى سنى قتلدن اوترى
قصاص ايده‌لردى تابن شيخم يولنـده قصاص اولنمقده مشرف اوليـدم
وشرف شـهادت بوليدم بونده تنبيه اولدركه مريد صادق كنـدى شيخى
حقنـده بوقدر غيوركركدركه طاعن ولائم اولنلره خصومت ايدوب بومرتبه
مجادله قيله اما اكر طاعن ولائم شيخك كندى خانه‌سنده اولورسه ادب كوزه‌ده
انك خاندانه وحرمنه سـوءظن ايلمكدن حذر ايليه ❊ مثنوى ❊ ليك باخانهٔ
شـهنشاه زمن ❊ اينچنين كستاخى نايد زمن ❊ رودعا كن كه‌سـك اين‌موطنى ❊
ورنه‌ا كنون كردمى من كردنى) ليكن زمان شهنشاهنك خانه‌سنه يعنى قطب
دوران وشاه كون ومكان اولان شيخ كاملك خانهٔ سعادت آشيانه‌سنه بندن بونك كبى
كسـتاخلق كلمز و بنم الدن بويله فعل صادر اولمز يورى دعاايله كه بوموطن
شريفك كلبى‌سن يوخسه شمدى بن اشلمسى واجب ولازم اولنى ايلردم كه اول
اشلمسى لازم اولان سنى قتل قيلق ايدى وليكن بوخانه‌يه منسوب اولديغك ايچون
بندن كسـتاخلق صادر اولمزديدى بونده مريد اولنلره و برشيخه انقياد قيلنلره
تنبيه وتعليم واردركه انك خانه‌سـنده اولنلرا كرشول مرتبه ادبسزايسـه‌لرده
ينه‌مريدك النـدن بلكه دلندن هم بركستاخانه فعل و بى ادبانه قول صادر اولميه
هروجهله شيخك حرمى جانبنه زياده حرمت اوزره‌اوله

❊ وا كشتن مريد ازوثاق شيخ و پرسيدن ازمردمان ونشان ❊
❊ دادن ايشانكه شيخ بسـوى فلان بيشـه رفته است ❊

❊ مثنوى ❊ بعد ازان پرسـان شد اواز هركسى ❊ شيخ را مى جست ازهر
سو بسى ❊ پس كسى كفتش كه آن قطب ديار ❊ رفت تاهيزم كشداز كوهسار)
اندنصكره اول مريد هر بركسه‌دن پرسـان اولدى يعنى شيخ حضرتلرينك
خاتوننه بوقدر سوزسويليوب اول‌خانه‌دن شيخك طلبى ايچون توجه ايلدكدن
صكره هرراست كالديكى كسـه دن سؤال قيلدى شيخ ابوالحسن قدس الله سره
حضرتلرينى هرطرفدن چوقلق جست وجوايلدى پس بركسه اول مريده‌ديديكه
اول ديارك قطبى كندى تا كوهسـاردن هيزم چكه يعنى آخر الامر اول طالبه
بركسه بوكونه جواب ويروب ديديكه اى درويش اول قطب ديار ومركز روزكار
كندى صرتيله طاغلردن اودون چكمكه كتدى وآنك كارى كندى آرقه سيله
طاغلردن اودون كتورمك وشـهرده آنى صتمقدر ديدى ❊ مثنوى ❊

آن مرید ذوالفقار اندیشه تفت * درهوای شیخ سوی بیشه رفت * دیو می آورد پش هوش مرد * وسوسه تا خفیه کرددمه زکرد * کین چنین زن راچرا این شیخ دین * دارد اندرخانه یار وهمنشین * ضد راباضد ایناس از کجا * باامام الناس نسناس از کجا) اول ذوالفقار اندیشه اولان مرید شیخك هواسنه بیشه جانبنه کندی ذوالفقار اندیشه اولمسی انك تیزفکر اولمسندن وانك اندیشه سی ذوالفقار کبی باطل وفاسداولنلری قطع قیلمسندن کنایت اولور پس اول مرید تیزفکر میشه لك جانبنه شیخ حضرتلرینك هوا وطلبنده سیر ایتدی اما اول مردك هوشی اوکنه دیواهین فی الحال وسوسه کتوردی تاکم ماه غباردن خفیه و پنهان اوله یعنی اکرچه اول مرید شیخ جانبنه کرمیله کتدی ولیکن ابلیس پرتلبیس آنك هوشی اوکنه وسوسه کتوردی تا کم اول دیوك غبار وسوسه سندن شیخك ماه کبی روشن اولان صدق وحقیقتی مستور و پنهان اوله دیو اول مریدك هوشی اوکنه بویله دیو وسوسه کتوردیکه بو شیخ دین بوبجلین زنی نیچون خانه ایچره کندی یه یاروهمنشین طوتر ضده ضدله ایناس وایتلاف قندندر امام ناسله نسناس قندندر نسناس آدم خوار آدم شکلنده برنوع مخلوقدر دیمشلردر ویاخود نصف آدم کبی برکوزی وار برالی وار و برآیغی وار برنوع طائفه در دیو تحقیق ایلمشلردر نته کم دردنجی دفترده حکایت آن مرد تشنه سرحنده لیك کفتم ناس من نسناس نی بیتنك شرحنده تحقیق و بیان قیلنمشدر انده طلب اولنه و بونده معنی اول مریدك خاطرنه بووسوسه کاوب بویله دیدیکه اول شیخ دین امام ناس و بوزن پرکین نسناس کبیدر ایکی ضد ایسه بریرده جمع اولمسه و بری برلری ایله استیناس قیلمسه کرك ایدی بلکه بری بریله انیس وجلیس اولان کسه نك ماینده بهرحال قدر مشترك برجنسیت اولوردی پس بوایکی ضد بری برلر یله برخانه ده انسیت قیلماق ندن حاصل اولدی واول بونی خانهٔ سعادتنده نیچون کندیسنه زوجه اتخاذ قیلدی ❊ مثنوی ❊ بازاولاحول میکرد آتشین * کاعتراض من برو کفرست وکین * من که باشم بانصرفهای حق * که برآرد نفس من اشکال ودق) کیرو اول مرید آتشین لاحول ایتدی یعنی آتشناك وسوزناك لاحول ولاقوة الابالله العلی العظیم کلمه سنی ذکر ایتدی بویله دیوکه بنم اول شیخ دین اوزره اعتراض ایلمم معناده کفر وکیندر زیراحول وقوت الله تعالینكدر باخصوصکه اول کاملك وجودنده متصرف حقیقی همان حقدر بن کیم اولمکه حق تعالی حضرتلرینك تصرفلرینه که بنم نفسم اشکال ودق کتوره یعنی اول کاملك وجودنده اولان حول وقوت اللهك اولیجق وانك وجودنده تصرفلری حضرت حق قیلیجق پس بن کیم اولم وبنم نفسم نه شیٔ اوله که اول شیخك اوزرینه شك وشبهه کتوره

وطعن ودق ایراد ابلیه دیدی ❊ مثنوی ❊ بازنفسش حمله می آورد زود * زین تعرف درد لش چون کاه دود * کچه نسبت دیورا باجبرئیل * کی بود باأو بصحبت هم مقیل * چون تواندساخت باآزر خلیل * چون تواند ساخت باره زن دلیل) کیرو اول مریدك نفسی اکافوری حمله کتوردی بوتعرفدن انك کوکلنده کاه کبی دود کتوردی کاه کاف عجمی ایله قیوبجیلرك یوته سنه دیرلر بونده بومعنی اولسه ده جائزدر زیرا اول یوته یه قیوبجیلر پرنسنه اکدکاری زمان فوری اول بردخان پیدا ایلر وکاه صمان معناسنه اولسه ده جائز اولور که صمان یاندقده دخان کتورر یعنی وسوسهٔ شیطانیدن لاحول ولاقوة الابالله دیمکله وجمله حول وقوتی حضرت حقه اسناد ایلمکله قورتلدی اما کیرو آنك نفسی بوتعرفدن یعنی شیخك درون خانه ده اولان زوجه سنك سوء حالنی و بدخصالنی بیلدیکندن انك نفسی فوری آنك کوکلنده حمله کتوردی کاه دود کتوردیکی کبی بویله دیوکه جبرائیل علیه السلامك دیوایله نه نسبتی واردر دیو اول جبرائیل علیه السلام ایله مصاحبتده نچون هم مقیل اولور مقیل قیلوله دندر قیلوله اصلنده ضحوهٔ کبراد نصکره اولان نومه دینور تحقیق جلد اولك دیباجه سنده واحسن مقیلا قولنك شرحنده مرور ایتدی بونده هم مقیل هم خوابه معناسنه در یعنی انك نفسی کیرو اکادیدیکه حول وقوت بالکلیه اللهكدر امادیوك جبرائیل علیه السلام ایله نه مناسبتی واردر که مصاحبتده انکله هم خوابه اوله ومقارنت ومجامعت قیله آزرایله خلیل نیجه ممکن اولور دوزیله وکذلك رهزن ایله دلیل نیجه ممکن اولور که دوزیله و بریره جمع اوله واتحاد قیله بوزن رهزن وشیخ قدس الله سره حضرتلری دلیل پرفطن کبیدر کذلك آزرایله خلیل ودیوایله جبرائیل علیه السلام کبیدر ایکی ضد بریرده جمع اولسه کرکدر اکر بونلرك ماینده ضدیت اولیدی نیچون بریرده جمع اولورلردی ونیجه زندکانیلك قیلورلردی کانه مریدك نفسی شیخ حضرتلرینك اکانوعا ضدیتی یوقدر دیمکی ایهام ایلمك مراد ایلر الحاصل بووسوسه ونفسك بوکونه خاطره لرینه دوشوب آنی دفع ایده مدی

❊ یافتن مرید مرادرا وملاقات اوباشیخ نزدیك ان بیشه ❊

❊ مثنوی ❊ اندرین بوداوکه شیخ نامدار * زود پیش افتاد برشیری سوار * شیرغران هیزمش رامی کشید * برسرهیزم نشسته آن سعید * تازیانش مارنر بود ازشرف * ماررابکرفته چون خرزن بکف) بوفکرده ایدی اول مریدکه شیخ نامدار حضرتلری فوری اوکنه واقع اولدی برشیر اوزره سوار یعنی اول مریدك مرادی اولان شیخ اول مریدك اوکنه کلدی نامدار ابوالحسن خرقانی حضرتلری

برشیر اژزره سوار اولمش فوری اول مریدك اوكنه كلدی اكر بجی شیر اول شیخك
هیزمنی چكردی اول سعید ایسه هیزمك اوزرنده اوتورمشـدی شرف كرامتدن
آنك تازیانه‌سی باركاف مارایدی ماری خرزن كبی كفیله طوتمش ایدی خرزن
برلنكیجه دیرلر الحاصل اول شیخ كامل اول مریدك اوكنه شوحالتده كلنیكه برقفان
ارسلانك اوزرینه وافر اودون یوكلتمش وكندیسی دخی اول اودونك اوزرینه
اوتورمش النه باركاف بیوك یلانی قامجی ایدنمش وبرلنكج كبی آنی الی ایله طوتمش
چیقه كلدی پس بوعزیزدن سائركال مرتبه‌سنه واصل اولان ولیلرده دخی
بوقوت وبوكرامت اولدیغنی بیان ایلمكه شروع ایدوب بیوردیلر ❋ مثنوی ❋
تو یقین می‌دانكه هرشیخی كه هست * هم سواری میكند برشیرمست * كرچه آن
محسوس وان محسوس نیست * لیك ان برچشم جان ملبوس نیست * صدهزاران
شیرزیر انشان * پیش دیده غیبدان هیزم كشان * لیك یك یك را خدامحسوس
كرد * تاكه بیند نیزاو كه نیست مرد) سن یقین بیلكه هر برشیخ كاملكه
واردر هم شیرمست اوزره سوارلك ایلر شیرمستدن مراد نفس اماره‌در یعنی همان
شیرمست اوزره سوار اولمق وانك اوزرینه بارنی تحمیل قیلاق همان شیخ ابوالحسن
قدس سره حضرتلرینه مخصوص دكلدر سن بونی یقین بیلكه هرعصرده كه
برشیخ كامل واردر اول هم مست ارسلان اوزره سوارلك ایلروانی زیررانه الوب
وانك اوزرینه بینوب كیف مایشاء انده تصرف ایلراكرچه اول محسوس
وبومحسوس دكلدر لیكن اوچشم جان اوزره ملبوس دكلدر نیجه یوز بیك شیر
بونلرك اویلوغی التنده غیبدن اولان كوزك اوكنده هیزم چكیجیلردر یعنی
اكرچه اوشیخ ابوالحسن قدس سره حضرتلرینك شیره سوار اولمسی والنه ماری
قامجی المسی محسوس ومتصوردر وبوهربرشیخك شیرمست اوزره سوار اولمسی
والنه قامجی المسی محسـوس ومتصور دكلدر ولیكن بوهرعصرده اول شیخك
سوار اولمسی چشم جانی كشاده اولان كسه‌لر اوزره ملبوس ومستور دكلدر
نیجه یوز بیك ارسلان كبی نفس اماره صاحبلری بوشیخلرك زیرتصرفنده غیب
بیلیجی كوزك اوكنده اودون چكیجیلردر خلاصهٔ كلام نفس اماره شیرژیان
كبیدر چون برشیخ كندی بوكبی برنفس اماره صاحبنك اوزرینه یوكلتسه وانی تحت
تصرفنه السه واستخدام قیلسه همان شیرژیان اوزره بارنی یوكلتمك واكا سوار
اولمق كبیدر پس هرعصرده بوكونه شیخ ایسه چوقدر دیدهٔ غیبدانك اوكنده
بوقتی ظاهر واشكارادر بوده جائزدركه شیردن مراد شیخك كندی نفسی وصد
هزاران اولسندن مراد نفسك صدهزاران صفاتی ومشتهیاتی اوله فی الحقیقه
شیخ اولدركه كندی شیرنفسنی زیررانه الهوانده تصرف قیله وشول شیخكه

صدهزاران مشتهیاتی اولان نفسی تحت تصرفنه الهوا اكا سوار اوله دیدهٔ غیبدانك
اوكنه صدهزاران شیرنرانك زیررانده هیزم چكیجیلر اولمش كورینور ولیكن
بعض عصرده بربرخدای تعالی محسوس ایتدی تاكم اول كسه كه مرد دكلدر اول دخی
كوره یعنی بعض زمانده خدای تعالی ولیلرك شیرسوار اولمسنی محسوس ایلمسی اندن
اوتریدركه تاكم غیب بین اولمین مردلر دخی ولیلرك شیره سوار اولمسنی والنه
ماری قامجی المسنی كوره‌لر یوخسه بومحسوس اولان كرامت چشم جانی كشاده
اولان واحوال غیبی مشاهده قیلان اهل بصیرت ایچون دكلدر زیرا چشم جانی
كشاده اولان وغیبی مشاهده قیلان اهـل بصیرت بونی بویله كوررلركه شیخ
اولا كندی نفسی شیرینه سوار اولسه واماره صفتلرنی دست عقلیله طوتسه وبعض
اماره صاحبنی دخی زیرحكمنه السه وانلرك وجودنده تصرف قیلسه وانلراوزره
بارنی تحمیل ایلمك لازم كلسه اول شیخ ظاهرده اولان ارسلان اوزره هم باذن الله
بارنی یوكلدوب سوار اولمغه قادر اولوركه نفس اماره اوزره سوار اولمق ونفس
اماره صاحبلرنی تحت تصرفنه المق هروجهله ارسلان اوزره سوار اولمقدن اشد
واقوادر وارسـلانه سوار اولمق وماری النه قامجی المق اندن اسـهل وایسردر
❋ مثنوی ❋ دیدش ازدوروبخـندیدآن خدیو * كفت آنرامشنو ای مفتون
دیو * ازضمیراو بدانست آن جلیل * هم زنوردل بلی نعم الدلیل) اول مریدی
ایراقدن اول اولوشـاه كوردی وكولدی دیدی ای مفتون دیو آنی اشتمه یعنی
ای شیطانك مفتون ومغلوبی اول زن طعنه زنك سـو یلدیكی سوزلری كوش
ایتمه وقلبكدن دیولعینك سكاایلدیكی وسوسه‌لری هم استماع ایتمه اول جلیل القدر
وصاحب ولایت اول مریدك ضمیرندن هم نوردلدن بیلدی بلی اول نوردل
نعم الدلیلدر یعنی اول جلیـل وعالی اولان صاحب كشف كوكل نورندنكه
اول كوكل نوری فی الحقیقه ضمیره واسرار درونه كوزل دلیلـدر بیلدی وعالم
واكاه اولدی ❋ مثنوی ❋ خواند بروی یك بیك آن ذوفنون * آنچه دره
رفته بروی تاكنون * بعد ازان درمشكل انكار زن * بركشادآن خوش سراینده
دهن * كان تحمل ازهوای نفس نیست * آن خیال نفس تست آنجامئیست)
اول فنلر صاحبی اول مریدك اوزرینه اول نسـنه كه یولده واقع اولمشـدی
شمدیه‌دك برباوقودی یعنی اول مریده كندی وطنندن چیقوب شیخه ملاقی اولدیغی
وقته كلنجه‌یه‌دك یولده هرنه حالت ظـاهرا وباطنا واقع اولدی ایسه بربراول
صاحب فنون اوقودی اندنصكره زنك انكاری خصوصنده اولان مشكلده اول
خوش سراینده اولان شیخ دهن آچدی ومشكل كشا اولوب معنی كوهرلرن اول
دروبشك اوزرینه صاچدی بویله دیوكه ای درویش اول زنك جفاسنه تحمل

هوای نفسدن دکلدر او یله ظن ایله که بنم اکا نفسانی زیاده میل ومحبتم اوله اول
واسطه ایله نفسم ایذا وجفاسنه صبر وتحمل قیله اول سنک نفسکک خیالیدر اوراده
طورمه ومشیخت مرتبه سنه واصل اولان صافیلرک نفسنی کندی نفسکه قیاس
قیله که قیاس النفس علی النفس جائز دکلدر ❊ مثنوی ❊ کرنه صبرم
برکشیدی بارزن ❊ کی کشیدی شیر ز پیکارمن ❊ اشتران بختیم اندرسبق
❊ مست و بی خود زیر محملهای حق) ای حقیقتدن غافل اکر بنم صبرم اول
زن طعنه زنک بارنی چکمیدی وانک یوکنی کوتور میدی قچن شیر بنم پیکارمی
چکردی بنم شیر عسکرم چکدیکی بنم اول زنک بلا وجفاسنه صبر وتحمل
ایلدیکم واسطه ایله در پیکار بونده چری معناسنه درکو یا هیزملری چری منزله سنه
تنزیل ایلمش اولور ای درویش بز سبقده مست وبیخود حقک محملاری التنده
بختی اشترلرم بختی بسرک کزیده دوه یه دیرلر مصرع اولده ادات تشبیه اولان
چون لفظی مقدر اولور نسخه بختیم اولدیغی اوزره بعض نسخه ده بختییم واقع
اولمشدر نفس متکلم مع الغیر صیغه سی اوزره بو نسخه اوزره حرف تشبیه تقدیر
اولنمق لازم کلمز زیرا معنی بز سبقده مست وبیخود حق تعالینک محملاری التنده
بختی دوه لرز دیمک اولور یعنی ای مرید بن ازلده و یاخود قوافل اهل سلوکی
تقدم وسبقت ایلمکده حق تعالینک یوکاری التنده مست وبیخود اولان بسرک
دوه لر کبی یم اصلا بار کراندن الم واضطراب چکمزم ❊ مثنوی ❊ من نیم
درامر وفرمانیم خام ❊ تا بیندیشم من از تشنیع عام ❊ عام ما وخاص ما فرمان
اوست ❊ جان ما بررودوان جو یان اوست) بن امر وفرمانده نیم خام دکلم تاکم
بن عامک تشنیعندن اندیشه ایلیم یعنی بن حق تعالینک امر شریفنی وفرمان شریفنی
طوتمغده نیم پخته ونیم خام دکلم سائر اهل اقتصاد کبی که انلردخی هنوز وسط
سلوکده ❊ فالمشلر وسابق بالخیرات اولمشلر (والسابقون السابقون اولئك
المقربون) قولیله اشارت اولنان مقربلر مرتبه سن بولمشلردر بن بوقومدن
دکلمکه عوامک طعن وتشنیعندن فکر واندیشه ایلیم بلکه بز شول مقربلردنز که
بزم عاممز وخاصمز اول خدانک فرمانیدر بزم جانمز بوزاوزره یلیجی انک طالبیدر
و بزم فکرمز واندیشه مز همان اولدر یوخسه بی معرفت اولان عوام کالهوامک
بزم قتمزده تشنیعله مدح وثناسی برابردر ❊ مثنوی ❊ فردی ماجفتی مانه
ازهواست ❊ جان ماچون مهره دردست خداست ❊ ناز آن ابله کشیم وصدچواو
نی ز عشق رنک ونی سودای بو) بزم فردلکمز وجفتلکمز هوادن دکلدر یعنی
بزم تنها عزب اولمزوز وج ایدوب برخاتونله جفت اولمزهم مجرد هوای
نفسمزدن اوتری دکلدر بلکه بزم جانمز خدای تعالی حضرتلرینک دست ارادتنده

مهره کبیدر مهره کاغده و بز صیقل اوردقلری مصقله یه دیرلر ومشعبذلرک
یووالقلرینه ده هم دیرلر بونده ایکی معنی یله ممکن اولور یعنی بزم روح وقلبمز
حق تعالینک ارادت وقدرتی النده مصقله والت کبی وحقه بازک النده اولان
یووالقلر کبیدر کاه اولورکه بزی تک ایلر وکاه اولورکه جفت ایلر وکاه جمع ایلر
وکاهی فرد ایلر وکاهی بوجمله یی عیون ناسدن غائب ایلر بوطقوزدانه حقه نک
التنده بساط زمین اوزره همیشه بوکونه بازیء عجیب ایلمکدن خالی اولمز شول
هوا وهوسدن کچن وتوحید شرابنی ایچن کسه لرزکه اول ابلهک نازنی و بونک
کبی ابله ونادانلرک نازنی چکرزنه زنک عشقندن اوتری ونه بوی سوداسندن اوتری
بز اول خاتونک رنک روینه وخوش بوینه عاشق وسودازده اولانلردن دکلز بلکه
رضای حق انک جور وجفاسنه تحمل قیلقده ودخی انک کبی ابله ونادان اولنلرک
اهانت وایذاسنه صابر اولمقده کوریرز پس بالضروری بونلرک نازنی چکرز
وزهرنی نوش ایده رز ❊ مثنوی ❊ این قدر خود درس شاکردان ماست ❊ کر
وفر ملحمهٔ ما تا کجاست) بوقدر خود بزم شاکردلریمزک درسیدر بزم ملحمه مزک
کروفری تاقنده در یعنی بوقدر هر ابله ونادانک نازنی چکمک وانلرک جور وجفاسنه
تحمل ایتمک بزم شاکردلریمزک ومریدلریمزک درسی وسبقیدر استاد کامل وشیخ
واصل اولانک مرتبه سی هر وجهله بوندن ارفع واعلادر بزکه مقربان درکاه
حقز بزم محاربه وجدالمزک کروفری تاقنده اوله قیاس ایله ملحمه جنکه دیرلر
❊ مثنوی ❊ تاکجا انجا که جا را راه نیست ❊ جز سنا برق مه الله نیست) تاکجادیدیکمز
اول یرکه انده جایه یول یوقدر انده اللهک ماهنک سنابرقندن غیری یوقدر
سنابرق روشنلکه وضیایه دیرلر وتوضیح معنی بزم کروفرمز نه یره دکدر که انده
محل ومقامه یول یوقدر اول مرتبه ده الله ماهنک ضیاسندن غیری برنسنه یوقدر
الله ماهندن مراد روح اعظم اولورکه (یکاد سنابرقه یذهب بالابصار) آیت
کریمه سنک معانی باطنیسی مراد اولدیغی اوزره اول ماهک سنابرقی ابصاری
اذهاب ایلرکه عیون ادراک ناس اکا نظر قیلمغه قادر اوله مز ❊ مثنوی ❊
ازهمه اوهام وتصویرات دور ❊ نور نور نور نور نور نور) دوکلی اوهام
تصویراتدن اول مرتبه دوردرکه کوزک نورینک نورینک نورینک نورینک
نوریدر نورک لغوی اولان معناسی جلد اولده خرکوش حکایه سنده نور بحثنده
وجلد ثانیده دخی بیان اولنمشدر انلرده طلب اولنه وخلاصهٔ کلام اول مرتبه که
انده جایه راه اولمیه وسنابرق ماه الهیدن غیری برنسنه اولمیه اول مرتبه دوکلی وهملردن
وتصویرات ذهنیه دن بعیددر جمیع نورلرک اصلی وجمله ضیالرک حقیقتیدرکه
صوری ومعنوی نقدر انوار ایسه بوجمله سنک اومعدنیدر ❊ مثنوی ❊

بهر تواز پست کردم کفت وکو • تا بسازی بارفیق زشت خو * تا کشی خندان
وخوش بار حرج * از پی الصبر مفتاح الفرج) ای درویش سندن اوتری کفت
وکوبی اکرپست ایلدمسه مراد نارفیق زشت خوایله دوز یله سن بعض نسخه ده
ازراء معجمه ایله واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی ای رفیق بن سندن اوتری کفت
وکویی پستدن ایلدم والچقدن سویلدم تاکه سن زشت خوی اولان رفیقله
دوز یله سن وبرخوش دوزنلك قیله سن کورکه بن کندی بولدیشمله نیجه دوزنلك
ایده رم ونه مرتبه حسن معاشرت قیلورم اکرسکادخی خلق محمدی واوصاف
اولیای احمدی ایله متخلق اولمق واتصاف قیلمق کرکسه بهرحال کندی زشت
خو اولان یولداشکله برخوشجه دوزنلك ایله وانك اخلاق سیئه سنه باقیوب تحمل
قیل تا کم خندان وخوش بار حرجی چکه سن وزحمتی ارتکاب ایلیه سن الصبر مفتاح
الفرج مفهومندن اوتریکه زحمت وحرجه صبر ایلمك فرجك مفتاحی اولور
وصبر قیلان عاقبت نیجه درجه لر بولور ❊ مثنوی ❊ چون بسازی باخسی
این خسان * کردی اندر نور سنتها رسان) چونکم بو خسان دنیانك برخسیله
دوز یله سن سنتلرك نورنه ایریشیجی اولورسن یعنی بو دنیانك ادانی واسافلندن
برخس ودنی کسه ایله دوزنلك ایده سن واکا خوش مدار اقیلوب انکله حسن
معاشرت قیله سن اول خس کرکسه سنك حانوتك اولسون وکرکسه اجنبیدن
واقاربدن اولسون الحاصل ذکور واناثدن بریله مقارنت ومصاحبت ایلمك
لازم کلسه واول حد ذاتنده خس ونادان وبدطبیعت اولسه سنك انکله حسن
معامله ایتمکلکك وانکله دوزنلك قیلمقلغك انبیای عظام علیهم السلامك سنتلرینك
نورنه سنی ایرشدریجی اولور ❊ مثنوی ❊ کانبیا نورخسان پس دیده اند *
ازچنین ماران بسی پیچیده اند) که انبیای عظام علیهم السلام خسلرك رنجنی
چوق کورمشلردر بونجلین مارلردن چوقلق طولشمشلردر یعنی الله تعالینك اولوا
العزم اولان نبیلری دنیا خسلرندن چوق رنجلر کورمشلردرکه انك حد وحصری
یوقدر بونجلین موذی بالطبع اولان مارلردن قتی چوقلق طولشمشلر ومتألم ومضطرب
اولمشلردر باخصوصکه سید المرسلین صلی الله علیه وسلم حضرتلری (ما اوذی
النبی مثل ما اوذیت) بیورمشلردر ادانی واسافلدن حد وحسابه کلمز اذا وجفا
کورمشلردن مع هذا (اللهم اهد قومی فانهم لا یعلمون) دیو همیشه انلر حقنده
خیردعا قیلمشلردر پس انبیای عظامه اقتدا قیلان وامت محمددن اولان سالکه
لازم اولورکه کندی عصرنده اولان ادانی واسافلك جفالرینه وسفهای
روزکارك طعن وقدحلرینه صبر وتحمل ایلیه علی الخصوص بوزمانه ده اولان
اسافل وادانی وسفها وجهلا اولقدر چوقدرکه کلابدن زیاده وذباب ذی نابدن

ضرروزیانده ارتقدر پس عاقله لازم اولان ممکن اولدیغی مرتبه بونلرله حسن مدارا
ایدوب انبیا کبی صبر وتحمل ایلمك اوزره اوله ❊ مثنوی ❊ چون مراد وحکم
یزدان غفور * بود در قدمت تجلی وظهور • بی زضدی ضدرا نتوان نمود * وان شه بی
مثل را ضدی نبود) چونکم یزدان غفور حضرتلرینك مرادی وحکمی قدمت تجلی
وظهور اولدی ضدسزلقدن ضدی کوسترملك ممکن اولمز واول بی مثل اولان شاهه
برضد اولمدی یعنی چونکم یزدان غفور حضرتلرینك قدمده مرادشریفی وحکم
لطیفی تجلی قیلمق وظهور ایلمك اولدی تا غیب هویتدن وکنز مخفیلك مرتبه سندن
عیانه کله وسودیکی بیلنه برضدسزدن آخر ضدی کوسترمك ایسه ممکن اولمزکه
الاشیاء تنکشف باضدادها موجبنجه هرشیء لابد کندی ضدلریله منکشف اولور
واول بی ضد وبی ند اولان پادشاهك ایسه وجودده اصلا مثلی وضدی
اولمدیکه حتی کندی ضدیله بیلنه اما اسماء متقابله واوصاف
متضاده ایله بو مظاهر موجوداته تجلی قیلوب
کندوبی مخلوقنه بیلدردی وبو جمله دن
آدمی کندی اسما وصفاتی
متقابله سنه مظهر ایدوب
انی خلیفه قیلدی

مم

م

تم الجلد السادس ویلیه تکملته